BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
11 A
32

13.15. c.10

IV B 15—4

DECRETVM GRATIANI EMENDATVM

Et Notationibus illuſtratum.

GREGORII XIII. PONT. MAX. iuſſu editum.

PERMITTENTE SEDE APOSTOLICA, atque cum Populi Romani licentia.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS, MDLXXXIIII.
Apud magnam Societatem, vnà cum Georgio Ferrario, & Hieronymo Franzino.

GREGORIVS PAPA XIII.

Ad futuram rei memoriam.

CUM pro munere paſtorali humeris noſtris iniuncto id præcipuè nobis propoſitum habeamus, vt omni ſtudio, diligentiaque omnes Chriſti fideles his præſertim tam grauibus, calamitoſisq; temporibus in recta, & Catholica fide continere curemus, ac propterea id in primis nobis agendum, & prouidendum ſit, vt omnem omnibus aberrandi ab ea occaſionem ſubtrahamus Dudum ob huius rei executionem, adhibitis nonnullis ex fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, adiuncto etiam aliquorum doctrina, & pietate inſignium virorum ſtudio, Decretum Gratiani nuncupatum abſque gloſſis, necnon idem Gratiani decretum cum Decretalibus Gregorij Papę Noni prædeceſſoris noſtri, Sexto, Clementinis, & Extrauagantibus, non modo cum ve-

teribus gloſſarum auctoribus, quibus cum viri pij, & Catholici fuerint, ignoſcendum videtur, ſi quid vel ob errorem in illis, vel quia nondum pleraque à ſacris Concilijs diffinita fuerant, liberius locuti ſunt: Verum etiam cum his quæ ab impijs ſcriptoribus tam extra in marginibus, quàm etiam intra aſperſa fuerant Catholicæ veritati contraria re videndi, corrigendi, & expurgandi curam demãdauimus. Cum autem ipſum Decretum abſque gloſſis à præfatis à nobis deputatis iam totum emendatum, & correctum, ac nonnullis annotationibus illuſtratum exiſtat, ipſiuſque maior pars à dilecto filio Paulo Conſtabili, tunc ſacri noſtri Palatij Apoſtolici Magiſtro vnà cum dictis Decretalibus felicis recordationis Gregorij Noni prædeceſſoris noſtri iam impreſſis recognita, & approbata ſit: Reliquum vero eiuſdem Decreti vnà cum annotationibus prædictis tam abſque gloſſis, quàm ipſum totum cum gloſſis, Sextumque & Clementinas ſimul, & Extrauagantes à dilecto filio Sixto Fabri, eiuſdem Palatij noſtri Apoſtolici Magiſtro recognoſcenda omnia, & approbanda in officina Populi Romani, quæ ad hoc potiſſimum vt libri ſacri in ea fideliter, & incorrupte imprimantur, erecta fuit, imprimi, & impreſſa diuulgari iuſſerimus,

ac vt

ac vt ad maiorem Chriſti fidelium vbique tam intra, quàm extra Italiam, citra, & vltra montes cōmorantium commoditatem hoc iuris Canonici Corpus fideliter, & incorrupte iuxta exemplar hic Romæ impreſſum à Catholicis Typographis à Romano Populo, ſiue ab eo deputatis, vel pro tempore deputandis electis imprimi poſſit. Nos opportune prouidere volentes, vt hoc Ius Canonicum ſic expurgatum ad omnes vbique Chriſti fideles ſartum tectum perueniat, ac ne cuiquam liceat eidem operi quicquam addere, vel immutare, aut inuertere, nullaue interpretamenta adiungere, ſed prout in hac noſtra Urbe Romana nunc impreſſum fuit ſemper, & perpetuo integrum, & incorruptum conſeruetur. Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnibus, & ſingulis in noſtro, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Dominio, nobis, & eidem Romanæ Eccleſię mediate, vel immediate ſubiecto commorantibus, vel ad illud quouis prætextu aduenientibus, ac etiã extra dictum Dominium vbilibet exiſtentibus Typographis, & librorum impreſſoribus, ac Bibliopolis, & quibuſcumque alijs perſonis vtriuſque ſexus cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, in virtute ſanctæ obe-

 dientiæ,

dientiæ, ac ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ, & quo ad nunc, & pro tempore in dicto noſtro, & Romanæ Eccleſiæ dominio mediate, vel immediate ſubiecto commorantes, etiam vltra præmiſſa ſub amiſſione librorum, ac mille ducatorum auri de Camera pro vna videlicet officio Inquiſitionis hæreticæ prauitatis, & pro alia accuſatori, & pro reliqua tertijs partibus Iudici Executori irremiſſibiliter applicandorum, alijſque arbitrij noſtri pœnis eo ipſo ſi & quoties contractum fuerit, & per quemlibet contrauenientem incurrendis apoſtolica auctoritate tenore præſentium inhibemus, & interdicimus, ne ipſius Gratiani Decretum cum annotationibus, & idem cum gloſſis, Decretalibus Gregorij Noni prædeceſſoris noſtri, Sexto, Clementinis, & Extrauagantibus, vt præfertur, de cetero per Decennium à Data præſentium ſub quouis titulo alibi quàm in Vrbe noſtra, & in eadem officina impreſſoria dicti Populi Romani, & ijs, quibus ab eodem Populo Romano, & ab eo ad hoc pro ipſo Populo deputatis, tam in Italia, quàm extra Italiam vbilibet facultas, & licentia per dictum tempus deſuper conceſſa fuerit, prout nos eidem Populo Romano, & eiſdem ab eo Deputatis, vt huiuſmodi licentiam, & facultatem

tam

tàm in Italia, quàm extra Italiam vbilibet cuicũque, & quibuſcunq; ipſi Populo Romano, ſeu eius pro eo Deputatis pro eo tempore videbitur, et placebit, ac pro tempore eidem Populo, & eius Deputatis viſum fuerit, ſignificata prius nobis, & approbatæ perſona, concedere, illamq; ſic conceſſam prout, & quando ſibi placuerit, reuocare libere, & licite valeant, indulgemus, impreſſum, & imprimendum tenere, vendere, dare, donare, vel aliàs quomodolibet habere, vel transferre: neque etiam ipſi abſq; expreſſa etiam in ſcriptis licentia eiuſdem Populi Romani, & ab eo Deputatorum dictum Gratiani Decretum cum ipſis annotationibus, & idem cum gloſſis, Gregorij Noni prædeceſſoris noſtri Decretalibus, Sexto, Clementinis, & Extrauagantibus, vt dictum eſt imprimere, nec per dictum decennium ab eis, vel alijs præterquã à dicto Populo Romano, & ab eo Deputatis, vel de eorum licentia, vt præfertur, impreſſum, & imprimendum aliàs habere, ſeu tenere, aut etiã vendere, vel donare, ſeu imprimi, teneri, vendi, donari, aut alias transferri facere per ſe, vel alium, ſeu alios publice, vel occulte, directe, ſeu indirecte quouis quæſito colore, vel ingenio audeant, ſeu

præſumant: ita quòd etiam nulli omnino hominum tam in Vrbe, & tota Italia, quàm extra vbiuis Terrarum, Regnorum, Regionum, & Prouinciarum totius orbis liceat huiuſmodi libris dicti Iuris Canonici ſic, vt præfertur, de mandato noſtro recognitis, correctis & expurgatis quicquam addere, detrahere, vel immutare, aut inuertere, nullave interpretamenta adiungere, ſed prout opus huiuſmodi Romæ nunc impreſſum fuit ſemper, & perpetuo integrum, & incorruptum conſeruetur, ſtatuimus, ſancimus, & ordinamus, Mandantes vniuerſis, & ſingulis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ceteriſq; locorum ordinarijs, & eorum Vicarijs ſpiritualibus, & temporalibus, & in ſtatu temporali ſanctæ Romanę Eccleſiæ etiam Legatis, Vicelegatis, Sedis Apoſtolicæ, ac ipſius ſtatus Gubernatoribus, Poteſtatibus, & Locumtenentibus, vt quoties pro parte dicti Populi Romani, et ab eo Deputatorũ, ſeu licentiam, et facultatem ab ipſis, vt præfertur, pro tempore habentium, fuerint requiſiti, vel eorum aliquis fuerit requiſitus, eiſdem Populo, & Deputatis, ac ab ipſis licentiam, & facultatem haben. efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, præ-

miſſa

miſſa ad omnem Populi Romani, & ab eo Deputatorum prædictorum licentiam, ſeu facultatem haben. requiſitionem contra inobedientes, & rebelles etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, etiam ſæpius aggrauan. & per alia iuris remedia auctoritate Apoſtolica exequantur: inuocato etiã ad hoc, ſi opus fuerit, auxilij brachij ſecularis. Et inſuper quia difficile admodum eſſet præſentes litteras ad quælibet loca deferri, Volumus, & eadem apoſtolica auctoritate decernimus, illarum tranſumptis, & exemplis manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo Curiæ, vel perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis, & etiam in ipſis operibus impreſſis plenariam, & eandem prorſus fidem vbiq; tam in iudicio, quàm extra iudicium haberi, quæ præſentibus haberetur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac quorumcunque locorum, Gymnaſiorum, & Vniuerſitatum, etiam ſtudiorum generalium iuramento, confirmatione apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris apoſtolicis etiam illis, & illorum, ac quibuſuis alijs perſonis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, etiam Motu,

ſcientia,

ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac aliàs in contrarium quomodolibet conceſſis, & approbatis, ac impoſterum concedendis, & approbandis. Quibus omnibus etiamſi de illis ſpecialis mentio habenda eſſet, eorum tenores præſentibus pro expreſſis haben. illis aliàs in ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, contrarijs quibuſcumque. Aut ſi aliquibus communiter vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facien. plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbùm de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die prima Iulij, M D LXXX. Pontificatus noſtri Anno nono.

Cæſ. Glorierius.

GREGORIVS
PAPA XIII.

AD futuram rei memoriam. Cum nos ex iniuncto noſtri Apoſtolatus officio ſacros libros, & prçſertim corpus Iuris Canonici videlicet Decretũ Gratiani cũ gloſſis, & ſine, Decretales fere Gregorij noni pdeceſſoris nr̃i, Sextũ, Clemẽtinas, & Extrauagãtes, de mãdato nr̃o repurgatũ in Alma Vrbe noſtra in officina Populi nr̃i Romani pro impreſſione ſacrorũ librorũ erecta im primi mãdauerimus: & alibi, ac p alios, quã in ipſa Vrbe, & in locis, & p perſonas per nos, & ipſum populũ, ſiue ab eo pro tẽpore deputatos approbañ. ad Decẽniũ imprimi poſſet ſub certis tũc expreſſis ſentẽtiis, cenſuris, & pœnis vetuerimus, ac aliàs, & aliter diſpoſuerimus, prout in nr̃is ſub Annulo Piſcatoris, & ſub Dat. die prima Iulij M D LXXX. Pontificatus nr̃i anno nono, deſuper emanatis litteris latius cõtinetur. Nuper vero dilecti filij Patritius de Patritiis, Proſper Buccapadulius, Bernardus Aldobrãdinus, & Valerius de Valle, ſiue eorũ anteceſſores ab ipſo Populo Romano negotio impreſſoriæ hmõi præfecti & deputati, ipſas nr̃as lr̃as, ac priuilegiũ pdictũ dilectis filijs Georgio de Ferrarijs, & Hieronymo Franzino Cremoneñ. & Brixiẽ. reſpectiue impreſſoribus cũ certis pactis, capitulis, & cõuẽtionibns, inter ipſos deputatos ex vna, & Georgium, & Hieronymũ partibus ex altera ĩ ciuitatẽ Venetiarũ, & quo ad ditionẽ, & ꝓuincias dictæ Reipub. dũtaxat, & nõ alibi cõicauerint, cõceſſerint, contribuerint, & elargiti fuerint, & ex cõione, conceſſione, & contributione huiuſmodi magna in dicta Ciuitate Venetiarũ librorũ huiuſmodi iuxta caſtigationẽ, & genuinã lectionẽ in ipſa Alma Vrbe impreſſam copia prouẽtura eſſe, Dño cooperãte, ſperãdũ ſit. Nos

in ea

in ea libẽter intẽdẽtes, ꝑ quæ errores, & zizaniæ ex libris, ꝓſertim ſacris, extirpãtur, & libri deprauati ad certũ ſenſum reſtituũtur, & redintegrantur, litteras huiuſmodi, necnõ cõionẽ, cõceſſionẽ, & cõtributio nẽ earũdẽ, ac priuilegij in eiſdẽ lr̃is cõtẽti, pactorũque, cõuẽtionũ, & capitulorũ quorũcũq; inter ipſos deputatos, necnõ Georgiũ & Hieronymũ qũoli bet celebratorũ, aliorũq, hic forſan latius, vel de ne ceſſitate exprimẽdorũ tenores p̃ſentibus pro plene, & ſufficiẽter expreſſis, ac de verbo ad verbũ inſertis habẽtes; Motu ꝓprio, & ex certa noſtra ſciẽtia cõio nẽ, cõceſſionẽ, & cõtributionẽ prædictas, ipſorũq; Georgij & Hieronymi nominationẽ, per eoſdẽ deputatos factã, eorundẽ Georgij, & Hieronymi, & cu iuſlibet eorũ perſonas in negotio impreſſionis huiuſmodi ĩ Repub. Venetiarũ acceptamus, & approbamus, eaſdẽq; litteras & ad ꝑſonas ipſorũ Georgij, & Hieronymi, ẽt ꝑ viã executionis, quo ad Rẽpub. Venetiarũ p̃dictã extẽdimus, ac ꝓ extẽſis haberi volumus, & mãdamus, oẽſq; & ſingulos tã iuris, q̃ facti defectus, ſi q in cõione, cõtributione, & cõceſſio ne huiuſmodi interuenerint, auctoritate, & tenore p̃ſentiũ motu & ſciẽtia ſimilibus ſupplemus. Non obſtãtibus oĩbus illis, q̃ in prenarratis noſtris litteris voluimus nõ obſtare, ceteriſq. cõtrarijs qbuſcũq;. Ceterũ qa difficile foret, p̃ſentes litteras ad ſingula queq; loca, vbi opus foret, deferri, volumus, & di cta auctoritate decernimus, qđ illarũ trãſumptis, & exẽplis manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius iudicis ordinarij, vel ꝑſonæ in dignitate Ec cleſiaſtica conſtituti munitis, & ẽt in ipſis operibus ĩpreſſis, plena, & eadẽ ꝓſus fides vbiq. tã in iudicio, q̃ extra habeatur, quę eiſdẽmet lr̃is haberet, ſi originaliter exhibitę, vel extẽſę fuerint. Datum Tuſculi ſub Annulo Piſcatoris, die 7. Maij. M D LXXXII. Põtificatus Noſtri Anno Decimo.

Cæ. Glorierius.

DECRETVM ABBREVIATVM SIGILLATIM CVNCTA ATTINGENS.

Liber Decreti diuiſus eſt in tres partes: quarum Prima eſt de Diſtinctionibus, Secunda de Cauſis, Tertia de Cõſecratione. Prima pars diſtincta eſt in Diſtinctiones centum & vnam.

PRIMA Diſtinctio tractat de iure naturali & humano, ius ipſum naturaliter eiuſque ſpecies omnes diffiniens, & inter ius ſcriptũ & nõ ſcriptũ differentiam ponens. fol. 1

Secunda, de iure Quiritum, ſiue Romanorum, ipſum per ſpecies diffiniens. 2

Tertia, iuris canonici varia noĩa diſtĩguit, breuiterq; exponit. 3

Quarta, ad qd leges ĩuẽtę sũt, & qd ſacri canones mãdẽt. ibid.

Quinta, qũo ius naturale ẽ ĩmobile, nec obſtat ꝙ ibi ponit. 4

Sexta, an illuſiones nocturnæ ad peccatum imputentur, & circa finem proſequitur de iuris naturalis dignitate. 5

Septima, ponit legislatores, oſtẽdẽdo qualiter ius incęperit. 7

Octaua, ponit drĩã inter ius naturale & cõſuetudinem. ibid.

Nona, auctoritate & exemplo probat conſtitutiones hominum iuri naturali cedere. 9

Decima oñdit, ꝙ leges Impatorũ vincũtur a canonibus. 10

Vndecima, dicit cõſuetudinẽ legibus approbatis cedere. 12

Duodecima, hẽt laudabılẽ cõſuetudinẽ eẽ ſeruandã, q̃ nec canonib. ſacris, nec veritati, nec bonis morib. obuiet. 14

Decimatertia, vult ꝙ contra ius naturale nõ admittat̃ diſpẽſatio, niſi ĩ fuga maioris mali. 17

Decimaquarta, ꝙ qs nõ dẽt minus peccatum committere, vt aliđ maius euitare poſſit. 18

Decimaquĩta, notat de tpe quo ſacri canones, libriq; & cõcilia celebrata fuerũt, & q̃ opuſcula ſunt admittenda. ibid.

Decimaſexta, ponit ꝙ canones Apoſtolorũ sũt recipiẽdi, poſtea oñdit quo tpe & quo reſidente in papatu, vel imperio quodlibet concilium eſt celebratum. 22

Decimaſeptima, dicit non concilia ſed cõuenticula celebrari ſine Papa. 27

Decimaoctaua oñdit ꝙ ꝓuĩcialia cõcilia nihil gñaliter pñt cõſtituere, iõ cõſequẽter declarat ad qd ſint vtilia, & quoties in anno, & quo tpe anni, & cuius auctoritate sũt celebranda, & ꝙ metropolitanus nihil dẽt exigere ab epis ad conciliũ cõueniẽtib. Addit de pęna epiſcopi qui vocatus ad ſynodum non venit. 29

Deci-

Decimanona, vim Decretalium oſtendens dicit mandata eccleſiaſtica deuote ſeruāda. 32
Vigeſima, dicit quod in cauſis diffiniendis ſacri canones: in exponenda vero ſacra ſcriptura, ſancti Doctores attenduntur. 35
Vigeſimaprima, tractat de diuerſis ordinibus & gradibus miniſtrorum: docendo qui ſunt executores ſiue miniſtri canonum, a maiori vſque ad infimum. Et differentias miniſtrorum locorum aſſignat: probans quod maior a minori non debet iudicari. 36
Vigeſimaſecunda, de dignitate Romanæ eccleſiæ, & quarūdam aliarum. 40
Vigeſimatertia, de ordinatione miniſtrorum, incipiens a Romano pontifice, & deſcendens vſque ad oſtiarium. 41
Vigeſimaquarta, de examinatione ordinandorum. 46
Vigeſimaquinta, de officiis clericorum, incipiendo ab oſtiario, & aſcendendo vſque ad epiſcopum. Circa medium Diſtinctionis, inchoat tredecim præcepta regulæ Apoſtolicæ, & pſequitur ibi, Oportet epiſcopum eſſe ſine crimine. Et inde nacta occaſione, ponit varias ſignificationes huius nominis, crimen. Et oſtendit quod ſit mortale & quod veniale. 47
Vigeſimaſexta, exequitur ſecundum præceptum Apoſtolicæ regulæ, Oportet epiſcopum eſſe vnius vxoris virum. 50
Vigeſimaſeptima, probat quod nolentes vouere cōtinentiā, ad ſacros ordines promouendi non ſunt, aſſignans differentiam inter ſolenne & ſimplex votum. 52
Vigeſimaoctaua, probat quod clericis habere vxores non licet in eccleſia occidentali: addens de ſubdiaconatu, qui olim prohibitus non erat. Vide quod ibi notatur. 53
Vigeſimanona, oſtendit quædā capitula tradita eſſe ex cauſa: quædam ex tempore, quædā ex loco, quædam ex perſona. 56
Trigeſima, quia dictum fuit. 28. diſtin. ſupra, quod ſacerdotes non debent a ſe abijcere vxores ſuas prætextu religionis, hic dicit quod ex cauſa fuit hoc ſtatutum, ſcilicet ꝓpter quoſdam hæreticos, qui coniugia deteſtabantur. ibi.
Trigeſimaprima, probat & ponit exempla in terminis, qualiter clerici continere debēt, & quod ab omnibus eſt ſeruanda continentia, niſi ab orientalibus. 59
Trigeſimaſecunda, adhuc proſequitur de continentia clericorum. Et dicit quod conſtituti in quattuor ſacris ordinibus tenentur continere, & ſi habent publicas concubinas, nullus eorum Miſſam audiat. 61
Trigeſimatertia, oſtendit quod bigami, corpore vitiati, vſurarii, publice pænitentes, luſores in ſcena, ludentes, furioſi, arreptitij, accipientes meretrices in vxores, & concubi-

cubinas habentes promoueri non poſſunt. 65
Trigeſimaquarta, ponit quòd oportet epiſcopum vitare nimiam familiaritatem domeſticarum perſonarũ, & etiam conſanguinearum, & quòd venari non licet. 66
Trigeſimaquinta, agit de tertio capitulo apoſtolicæ regulæ, Oportet ordinandum nõ eſſe vinolentum. 69
Trigeſimaſexta, exponendo illud, prudentem, dicit quòd clerici debent habere peritiã litterarum ſacrarum. 70
Trigeſimaſeptima, oſtendit ꝙ clerici nõ debent libros gentilium reſpicere, peritiam tamen ſęcularium ſcientiarum debent habere. 71
Trigeſimaoctaua, probat quòd litteris debet eſſe eruditus ſacerdos, & canones ignorare non debet. Ignorantia enim ipſi eſt periculoſa. 74
Trigeſimanona, oſtendit quòd oportet epiſcopum eſſe prudentem in negotijs ſæcularibus, vt ſua cautela reddantur eccleſiæ indemnes. 76
Quadrageſima ꝓſequit̃ quintũ capitulũ Apoſtolicę regulæ, Oporrtet ep̃m eſſe ornatum. Et primo de ornatu interiori, qui conſiſtit in virtutibus. 77
Quadrageſimaprima, tractat de ornatu, qui conſiſtit in grauitate, inceſſu, habitu, & temperantia potus & cibi. 79
Quadrageſimaſecunda, declarat illud, hoſpitalem. 80
Quadrageſimatertia, illa duo, pudicum, & Doctorem. 81
Quadrageſimaquarta, illud, nõ vinoleutnm, quod eſt pars eius quod dicimus ſupra 35. diſtinc. 83
Quadrageſimaquinta, illud, nõ percuſſorem. 85
Quadrageſimaſexta, illud, non litigioſum. 89
Quadrageſimaſeptima, illud, non cupidum domui ſuæ bene præpoſitum. 90
Quadrageſimaoctaua, illud, nõ neophytum. 92
Quadrageſimanona prædicta præcepta Apoſtolicæ regulæ ſub compendio, & breuiter recapitulat. Et ponit cauſas & rationes quare criminoſi & vitioſi non debent in epiſcopos promoueri. 93
Quinquageſima agit, de lapſu & reparatione clericorũ. 94
Quinquageſimaprima, de curia lib. ſiue officiarijs ratiocinijs obligatis, iudicibus & aduocatis ordinandis, vel non. 107
Quinquageſimaſecũda, de præpoſterati one ſacrorum ordinum, ſiue de clerico per ſaltum promoto. 108
Quinquageſimatertia, de curiæ annexis in clero vel monaſterio recipiendis, vel non. Et ibi probat quare curiales & aliter obligati ordinandi non ſunt. ibid.
Quinquageſimaquarta, de ſeruis à non dominis manumiſſis non promouendis, niſi libertatem ſint conſecuti. ibid.
Quinquageſimaquinta, de corpore vitiatis, bigamis, illiteratis,

ratis, publice pęnitentibus ordinandis vel non. 112
Quinquageſimaſexta, de filijs presbyterorum, & natis de fornicatione & adulterio nō ordinandis. 115
Quinquageſimaſeptima, de baptizatis in ægritudine an ordinentur. 117
Quinquageſimaoctaua, de monachis non ordinandis ſine licentia abbatis. ibid.
Quinquageſimanona, de laicis litteratis non ſubito ordinandis. ibid.
Sexageſima, oſtendit ex quibus ordinibus aliquis eligendus ſit in præpoſitum, vel decanum, vel archipresbyterum, vel epiſcopum. 118
Sexageſimaprima, oſtēdit quòd laici non ſunt eligendi in epiſcopos, ſed poſtulandi. 119
Sexageſimaſecunda, oſtendit, quòd clericorum eſt eligere, & populi conſentire. 122
Sexageſimatertia, probat quòd nullo modo laici debēt ſe ingerere electioni epōrum. 123
Sexageſimaquarta, ponit quo tempore, & quibus præſentibus debent epiſcopi conſecrari. 129
Sexageſimaquinta, dicit quòd præſentibus omnibus epiſcopis comprouincialibus vel ſe excuſantibus debet epiſcopus conſecrari ab archiepiſcopis. Et ibi dicit, quòd ſi ceteris ordinationi epiſcoporum conſentientibus duo vel tres contradicant, obtineat plurimorum ſententia. 130
Sexageſimaſexta, de promotione archiepiſcopi, qui ab omnibus epiſcopis comprouincialib. eſt ordinandus, & non eſt conſecrandus à paucioribus quàm à tribus. 132
Sexageſimaſeptima, de ꝓmotione ſub ordine pſbyterorū. 133
Sexageſimaoctaua, dicit quòd illi, qui ſunt ordinati ab illis, quos non conſtat eſſe epiſcopos, iterum ſunt ordinandi. Siue determinat de ordinatione non iteranda, & de chorepiſcopis. ibid.
Sexageſimanona, quod prima tōſura clerici de manu abbatis pōt ſuſcipi. Vel dic ꝙ determinat de nō ordinatis, ne in eccleſia Dei miniſtrēt. 134
Septuageſima, tractat ne quis ordinetur ſine titulo. ibid.
Septuageſimaprima, ne quis ordinetur à non ſuo epō. 135
Septuageſimaſecunda, ne ignotus clericus ſine litteris dimiſſorijs, ſiue commendatitijs recipiatur. 136
Septuageſimatertia, oſtēdit qualiter litteræ formatę & dimiſſoriæ fiant. ibid.
Septuageſimaquarta, tractat an inuitis ordines cōferātur. 137
Septuageſimaquinta, de tpe & die conſecrationis epōrum, necnon de tpibus ordinationum aliorū clericorum. 139
Septuageſimaſexta, de ieiunijs quattuor temporum, & quare ſunt ieiunanda. 140
Septuageſimaſeptima, ponit qualiter clerici ſunt per gradus ordinandi, & etiam tractat de

de interſtitiis temporum. 142
Septuageſimaoctaua, in qua æta te ſunt ſacerdotes ordinandi. 144
Septuageſimanona, repetit de ordinatione ſummi pontificis, quæ à ſolis Cardinalibus fieri debet. ibid.
Octuageſima, in quibus locis ſunt ponendi epiſcopi vel archiepiſcopi. 146
Octuageſimaprima, epilogando docet ꝙ ordinandus in epiſcopum debet eſſe ſine crimine: nec clerici mulieribus cohabitare debent. 147
Octuageſimaſecunda, docet ꝙ epiſcopus his qui ſuis manibus laborare nō poſſunt prouidere debet, & addit quod ſi quis miniſtrorum fornicationem committat, & agat pœnitentiam, ex diſpenſatione poteſt in ordinibus remanere. 151
Octuageſimatertia, docetur ꝙ prælatus non ſolum a peccato immunis eſſe debet, ſed etiam peccatis aliorum conſentire non debet. 152
Octuageſimaquarta, vult ꝙ prælatus ſit vigilans circa defenſionem pauperum, releuationem oppreſſorum, & curationē monaſteriorum. 153
Octuageſimaquinta, tractat de hoſpitalitate clericorum, quę eſt epiſcopis neceſſaria. 154
Octuageſimaſexta, probat quod oportet epiſcopum eſſe Doctorem, vt ſciat ſubditos corrigere. Item liberalem circa patientes neceſſitatem, & non circa hiſtriones. 155
Octuageſimaſeptima, probat ꝙ viduis, orphanis, & oppreſſis, epiſcopus debet dare ſubſidium. 158
Octuageſimaoctaua, dicit ꝙ clerici cupiditatis cauſa negotiatores eſſe non debent: ſed pietatis cauſa curam orphanis, & viduis impendere. 159
Octuageſimanona, dicit ꝙ oportet epiſcopum eſſe domui ſuę bene præpoſitum, vt ſciat in diſpenſatione rerum eccleſię regulam eſſe obſeruādā. 161
Nonageſima, docetur qualiter litigioſi corripiendi ſunt, & non ordinandi, tractans de licitis & honeſtis operib. 163
Nonageſimaprima, de modo cātandi in eccleſia, etiam de electi poteſtate. Dicit etiam ꝙ ſi clericis ſua beneficia non ſufficiant, poſſunt ſibi neceſſaria quærere artificio ſuo licito. 164
Nonageſimaſecūda, dicit quòd magis corde, quàm vocibus cantandum eſt. 155
Nonageſimatertia, de obedientia minorum erga maiores, & quod nullus debet cōmunicare inimicis Romanæ eccleſiæ. 166
Nonageſimaquarta, de legato Romani Pōtificis, q impediēdus non eſt, & impedientes ſunt excommunicandi. Probat etiam ꝙ maior in officio minori vices ſuas committere poteſt, & de præſumptione archidiaconorum. 171
Nonageſimaquinta, dicit quòd etiam præſentibus epiſcopis presbyteri quamuis eis ſubditi

diti poſſunt ſacra myſteria celebtare,& prædicare. 172

Nonageſimaſexta, dicit ꝙ laicis (etiam Imperatoribus) non licet aliquem ordinare,vel de rebus eccleſiarũ iudicare. 174

Nonageſimaſeptima,dicit quod precibus eccleſiæ Imperator & ceteri principes poſſunt eam iuuare: ſubijcientibus eccleſiam Romanam legationẽ vndecũque ſine ſignatis apicibus non recipere. 179

Nonageſimaoctaua, dicit quod clerici peregrini & vltramarini,ſine teſtimonio quinque epiſcoporum recipiendi non ſunt. 180

Nonageſimanona, dicit de Primatib.& poteſtate eorũ qualiter nullus eſt appellandus vniuerſalis. 181

Centeſima, tractat de pallio, & vſu eius. 182

Cẽteſimaprima, & vltima, dicit vnam prouinciam in duas non diuidendam. 184

Secunda pars, quæ eſt de Cauſis, diſtincta eſt in Cauſas xxxvi. quarum quælibet plures ſub ſe Quæſtiones continet.

Prima Cauſa quæſtiones habet ſeptem

Prima,quærit vtrũ vendere ſpiritualia ſit peccatũ.Sol.ſic. 185

Secunda, an pro ingreſſu eccleſiæ vel monaſterii pecunia ſit exigenda vel perſoluẽda. Sol. non. 212

Tertia, vtrum præbendas eccleſiæ emere ſit ſimonia. Solu. ſic. 214

Quarta, vtrum ille reus criminis ſit,cuius pater ꝓ eo ignorante ſimoniam cõmiſit. Sol. ignorantia facti, nõ iuris, excuſat eum. 218

Quinta,vtrum liceat ei retinere quod pater pro eo ſimoniace acquiſiuit.Sol. de rigore iuris nõ,de miſericordia ſecus. 220

Sexta, vtrum ignoranter à ſimoniaco ordinati ſint abijciendi,vel non Sol.probata ignorantia miſericorditer tolerantur. 221

Septima, vtrum renuntians ſuæ hæreſi in epiſcopali dignitate ſit ſuſcipiẽdus. Sol.rigor vult eum deponi, ſed diſpenſatio ſuſtineri. 222

Secũda cauſa habet octo quæſtiones, & in ea quinta procedit quartam.

Prima,quærit vtrum in manifeſtis ſit ordo iuris ſeruandus. Sic,niſi ſint notoria. 229

Secunda,vtrum ſpoliatus ab alio ſit iudicandus.Non,ante reſtitutionem. 235

Tertia, qua pœna ſint feriendi in accuſatione deficiẽtes. Talione. ibid.

Quinta, vtrum accuſatore deficiente reus ſit cogendus ad purgationem.Non, niſi infamia publica laboret. 237

Quarta,an duorum teſtimonio epiſcopus ſit condemnandus. Sic. 243

Sexta,quo remedio cauſa ſubleuatur. Appellatione, quæ tñ

ei

ei danda nõ eſt, qui cauſa dilationis appellat. 244
Septima, an laici, vel monachi, vel quilibet inferiorum ordinum ſint admittendi in accuſatione maiorum. Non, de iure nouo. 25.
Octaua, qualiter accuſatio fieri debeat. Solu. in ſcriptis. 263

Tertia cauſa quæſtiones xi. complectitur.

Prima, vtrum reſtitutio ſit faciẽda qui buslibet ſpoliatis. Sol. ſic, niſi in certis caſibus. Nam infamatus, apoſtata, iuſte ſpoliatus, præciſus, & ſuſpectus, non ſunt reſtituendi. 264
Secunda, quęrit de induciis, quo ſpatio ſint dandæ, an poſt reſtitutionem tantum, an poſt vocationem ad cauſam quibus libet concedendæ ſunt. Sol. ad arbitrium iudicis. 265
Tertia, quo ſpatio menſium ſint vtrique concedendæ. Solu. vt prius. 266
Quarta, vtrum infames ſint recipiendi ad teſtimonium. Solu. non, niſi cõtra ſui ſimiles. 267
Quinta, an teſtes domeſtici vel inimici ſint producendi. Sol. non. 269
Sexta, vtrum reus extra prouinciam ſit producendus. Solu. non. 271
Septima, vtrum criminoſus poſſit eſſe iudex. Sol. ſic, ab eccleſia toleratus. 274
Octaua, vtrum epiſcopus poſſit ab vno iudicari. Sol. non, niſi a xii. epiſcopis reſeruata ſentẽtia ſummo Pontifici. 277
Nona, vtrũ accuſatores vel teſtes in abſentem vocem accuſationis vel teſtificationis exhibere valeant. Sol. non. ibid.
Decima, vtrum deficiẽtes in vno capitulo ſint admittendi ad ſequentia. Sol. non. 279
Vndecima, vtrum accuſatus in accuſatorem poſſit conuertere accuſationem. Sol. non, niſi in maiori crimine. 280

Quinta cauſa habet quæſtiones vi.

Prima, an in excõmunicatione conſtitutus alium accuſare valeat. Sol. non. 281
Secunda, an infra xij. annos in criminali cauſa quis teſtificari poſſit. Sol. non. ibi.
Tertia, an ab accuſatione prohibitus poſſit, eſſe teſtis. Solu. non. ibid.
Quarta, an idem poſſit eſſe accuſator & teſtis. Sol. non. 283
Quinta, an ſi vocatus ad cauſam non veniat ſit excõicandus. Sol. ſic, niſi iuſtam abſentiæ cauſam probauerit. 284
Sexta, an calumniator in ꝓpria cauſa ſit audiendus. Solu. ſic, ſi cauſa non ſit criminalis. ibi.

Quarta cauſa habet quæſtiones vi.

Prima, qua pœna ſit feriendus qui famoſum libellum ſcribit. Sol. anathemate, niſi ſcripturam probauerit. 285
Scđa, quoties q̃s ſit ad cãm vocãdus anteq̃ excõicetur. Sol. nõ tantum ſemel, ſed bis. ibi.
Tertia, an per procuratorem quis cauſam agere valeat cri-

minalem.Solu.non,niſi ſit ꝑ-
ſona illuſtris. Cauſam vero iniuriarum ciuilē,ſic. 286
Quarta,an abſque ſynodali audientia epiſcopus ſit damnandus.Sol.non. 287
Quinta,an ſit habendus pro inimico qui aliquem accuſat. Solu.non,ſi hoc faciat ex charitate. ibid.
Sexta,qua pœna ſit plectendus qui non probat obiecta Sol. talione. 288

Sexta cauſa quæſtiones v. continet.

Prima,vtrum criminoſi vel infames religioſum epiſcopum poſſint accuſare de ſimonia. Non. 290
Secunda,ſi epiſcopus accuſationem in accuſantem conuertere voluerit, an eius verbo ſimplici fides adhibenda ſit. Non. 293
Tertia,an liceat petere iudicium epiſcopi alterius prouinciæ. Non, niſi in cauſa damnationis. 294
Quarta, cuius iudicium ſit expetēdum cum epiſcopi prouinciæ in ſua ſententia diſcordant. Archiepiſcoporū & epiſcoporum vicinæ prouinciæ. 295
Quinta,an accuſatore deficiente reus ſit ad probationē cogendus.Non,ſed bene ad purgationem, ſi laboret infamia. 296

Septima cauſa habet ij. quæſtiones.

Prima,vtrum viuente epiſcopo alius poterit in eadem eccleſia ordinari. Non,niſi transferatur vel cedat. Tamen pro infirmitate vel ſenectute datur ſibi coadiutor. ibid.
Secunda,vtrum hi qui ceſſerunt cauſa infirmitatis,ſanitate recepta poſſint cathedram repetere.Non. 308

Octaua cauſa quæſtiones v. colligit.

Prima,vtrum liceat epiſcopo ſibi ſucceſſorē eligere.Nō. 309
Secunda,an amicorum patrocinia ī electione valeāt.Nō. 313
Tertia, an ſit ſimonia poſt electionem pro indemnitate eccleſiæ iuramentum præſtare, Sic, ſi pactum ſuper hoc præceſſit. ibid.
Quarta, an liceat clericis declinare iudicia epiſcopi de crimine accuſati ante ſententiæ tempus. Non ante condemnationem, niſi per appellationem. 314
Quinta, an accuſatus corā apoſtolico, ſine eius litteris debeat reuerti Non. ibid.

Nona cauſa habet iij. quæſtiones.

Prima,an ordinatus ab excommunicato eijciendus ſit. Nō, ſi ignorauit illum eſſe excommunicatum. 315
Secūda, an liceat archiepiſcopo vel epiſcopo clericos alterius ordinare. Non, ſine litteris proprij epiſcopi. 316
Tertia, an liceat archiepiſcopo clericos ſui ſuffraganci abſoluere vel damnare. Non, niſi data

data negligentia, uel appellatione interpoſita. 318

Decima cauſa quæſtionibus ij. eſt contenta.

Prima, an eccleſia cum omni dote ad epiſcopū pertineat, vel ad eius ordinationes. Sol. ſic. 322
Secunda, an liceat epiſcopo res eccleſiæ diſtrahere. Sol. non, niſi in certis caſibus. 323
Tertia, quid á ſingulis eccleſiis nomine cathedratici valeat exigere. Sol. duos ſolidos. 226

Vndecima cauſa habet iij. quæſtiones.

Prima, an clericus ante ciuilem iudicem ſit trahēdus. Nō. 228
Secunda, qua pœna dignus ſit qui clericum ad ſæcularem iudicem traxit. Excommunicatione. 337
Tertia, qua pœna dignus ſit qui ſententiam epiſcopi non ſeruauerit. Depoſitione. ibid.

Duodecima cauſa quæſtiones continet quinque.

Prima, an liceat clericis propriū habere. Non, regularib. 355
Secunda, an res eccleſiæ poſſint dare. Non, niſi in caſibus. 361
Tertia, vtrum clerici acquiſita de rebus eccleſiæ poſſint relinquere quibus voluerint. Non, niſi eccleſiæ. 374
Quarta, quibus poſſunt clerici relinquere quæ de ſuis & eccleſiæ rebus ... ʼnt.

Partim eccleſiæ, partim hæredibus. 375
Quinta, an liceat clericis teſtamentum facere. Sic, de propriis rebus. 376

Tredecima cauſa habet ij. quæſtiones.

Prima, vtrum decimæ ſint dandæ ratione territorij vel perſonæ. Solut. ratione vtriuſque. 377
Secunda, an ius percipiendi & ſoluendi decimas tollatur ratione temporis. Sol. ſic. 378

Decimaquarta cauſa habet vi. quæſtiones.

Prima, an liceat clericis in iudicio ſua repetere. Sic, 385
Secunda, an ſuper rebus eccleſię teſtes eiuſdem ſint audiendi. Sic. 386
Tertia, an præter ſortem aliquid accipere ſit vſura. Sic. ibid.
Quarta, an liceat clericis vel laicis vſuras accipere. Nō 387
Quinta, an eleemoſynæ ſint de vſuris faciendæ. Non. 388
Sexta, an vſurarij poſſint pœnitentiam agere. Non, ſi habeāt vnde poſſint reſtituere. 390

Decimaquinta cauſa habet viij. quæſtiones.

Prima, an ea quæ fiunt ab ignorantibus vel mente alienatis, ſint eis imputanda. Non, niſi culpa ſua ad ignorantiam deuenerint. 391
Secunda, an pro impenſis pa-

trociniis liceat clericis munera exigere. Sic. 394
Tertia an per cõfeſſionẽ mulieris cũ qua peccauit ſacerdos ſit condemnandus. Non. 395
Quarta, an die dominico debeãt epiſcopi cãs audire. Nõ. 396
Quinta, an neganti crimen purgatio ſit indicenda. Sic, ſi laborat infamia. ibid.
Sexta, an in criminalibus cõfeſſio ſit extorquenda. Non. 397
Septima, an ſolus epiſcopus diaconum, vel presbyterum deponere poſſit. Non. 398
Octaua, ſi confeſſus vel cõuictus de his quæ ante ordinationẽ commiſit, valeat miniſtrare. Non. 399

Decimaſexta cauſa habet vij. qõnes. Et in ea quinta quæſtio ponitur in tertio loco.

Prima, an liceat monachis officium celebrare. Sol. ſic, cũ per miſſione epiſcopi, & licentia abbatis. 401
Secunda, an liceat eis in capellis ſuis ſacerdotes inſtituere. Sol. ſic, ſi quas poſſideant pleno iure. 414
Quinta, an epiſcopns vel abbas iure territorii capellam valeat vendicare. Sol. non. 415
Tertia, an iura eccleſiæ per præſcriptionem tollantur. Solu. ſic. 416
Quarta, an eccleſia contra eccleſiam vel monaſterium poſſit præſcribere. Sol. ſic. 420
Sexta, ſi quis in rem eccleſiæ ab aliquo detentam ſua auctoritate irrepſerit, an cadat a cauſa. Sol. ſic, ſed nõ eccleſia. 421
Septima, an liceat alicui eccleſiam manu laici recipere. Sol. non, niſi eccleſia vel monaſterium habeat ius patronatus. 422

Decimaſeptima cauſa habet quattuor quæſtiones.

Prima, an reus ſit voti qui a propoſito ſui cordis recedit. Sol. non, quantum ad eccleſiam, niſi ore pronuntiauerit. 429
Secunda, an beneficia ei reddenda ſint qui eis in infirmitate renuntiauit. Sol. ſic, ſi nõ erat ſui compos. ibid.
Tertia, an liceat illi qui ſe monaſterio tradidit poſtea ad propria redire. Sol. non. 430
Quarta, an diſcedens de monaſterio ſine ſui abbatis licẽtia, poſſit ſua vendicare. Solu. non. ibid.

Decimaoctaua cauſa habet duas quæſtiones.

Prima, an abbas factus epiſcopus acquirat eccleſiæ, vel monaſterio. Solu. dum fuit abbas, acquiſiuit monaſterio, ſed factus epiſcopus eccleſię. 437
Secunda, an per epiſcopum abbas ſit eligendus vel inſtituẽdus. Sol. ab epiſcopo eſt ordinandus, a fratribus vero eligendus. ibid.

Decimanona cauſa continet iij. qõnes.

Prima, an epiſcopus debeat permittere clericos tranſire ad mo-

monaſterium.Sol.ſic. 443
Secunda,ſi noluerit,an liceat eis eo inuito tranſire.Sol.ſic. ibi.
Tertia,an liceat canonicis regularibus tranſire ad monaſterium monachorum.Sol.non. ſine licentia ſui prælati. ibi.

Vigeſima cauſa quæſtiones iiij. comprehendit.

Prima,vtrum pueri traditi monaſterijs ſint cogendi ibi manere.Non, niſi poſtquā venerint ad annos diſcretiōis.445
Secunda,ſi præter voluntatē parentum intrauerint monaſterium,an per eos inde poſſint extrahi. Sic,infra annū & diē: ſi ſint infra annos diſcretionis. 447
Tertia, an qui inuitus cucullam induit,cogatur eam retinere. Non,niſi poſt cōſenſerit. 448
Quarta,an liceat ab vno monaſterio ad aliud trāſire.Sic.449

Vigeſimaprima cauſa habet v. quæſtiones.

Prima,an clericus poſſit in duabus eccleſijs inſcribi Solu. non. 450
Secunda, an liceat clericis a ſua eccleſia ad aliam tranſire.Sol. non, ſine litteris vel licentia ſui prælati. 451
Tertia,an liceat clericis ſuſcipere procurationem ſeculariū negotiorum.Sol.non,niſi cauſa pietatis. 452
Quarta, an liceat clericis veſtibus fulgidis ornari.Sol.nō.453
Quinta,qua pœna ſint puniēdi clerici ad iudicium ſæculare fugiētes.Sol.excōicatione.ibi.

Vigeſimaſecunda cauſa gerit quæſtiones quinque.

Prima, an iuramentum ſit præſtandum. Sic,cauſa neceſſitatis. 454
Secunda,an ſit periurus qui iurat falſum,& credit verū. Sic, propter intentionem fallendi,tamen poſtea dicitur contrarium. 457
Tertia,an liceat clericis denegare epiſcopo conſuetam obedientiam. Non, ante condemnationem. 462
Quarta,an iuramentum illicitū ſit ſeruandum. Non. ibid.
Quinta, an periurus ſit qui aliū peierare cogit.Sol.ſic. 466

Vigeſimatertia cauſa habet viij. quæſtiones.

Prima,an militare ſit peccatum. Non,ſi iuſte ſit. 470
Secūda, quid ſit bellum iuſtum. Sol. Quod ſit edicto ſuperioris repetundarum rerum,aut propulſandarum iniuriarum cauſa. 472
Tertia , an iniuria ſociorum ſit armis propulſanda.Sic. 473
Quarta,an vindicta ſit inferēda. Sic,ab eo cuius intereſt. 475
Quinta, an ſit peccatum iudici vel miniſtro reos occidere. Non cauſa iuſtitiæ. 491
Sexta,an mali ſint ad bonum cogendi.Sic. 501
Septima,an hæretici ſint ſpoliādi ſuis & eccleſiæ ſuæ bonis. Sic. 503

Octaua, an liceat clericis arma mouere. Non manu propria, niſi cauſa neceſſitatis. 504

Vigeſimaquarta cauſa habet quæſtiones iij.

Prima, an hæreticus aliquē poſſit excōmunicare. Non. 512
Secunda, an poſt mortem poſſit aliquis excommunicari. Sic, pro hæreſi. 522
Tertio, an pro peccato domini eius familia poſſit excommunicari. Non, ſed interdicto ſupponi. 524

Vigeſimaquinta cauſa habet ij. quæſtiones.

Prima, an auctoritate priuilegij quis contra ius commune valeat ſe tueri. Sol. ſic. 534
Secunda, an ſequentia priuilegia derogent prioribus. Solu. ſic, ſi ex certa ſcientia fuerint conceſſa. 538

Vigeſimaſexta cauſa quæſtiones vij. continet.

Prima, an ſint ſortilegi qui ſub ficto religionis nomine futura promittunt. Sol. ſic. 542
Secūda, an ſit peccatum eſſe ſortilegum. Sol. ſic. ibid.
Tertia, à quibus genus diuinationis ſumpſit exordium. Sol. à Perſis. 544
Quarta, quot ſunt genera diuinationis. Solu. quattuor ſecūdum numerum, duo ſecundum formam, quod videre

Quinta, an ſortilegi ſint excommunicandi. Sol. ſic. 546
Sexta, an excommunicatus ab epiſcopo poſſit reconciliari à presbytero. Sol. non, epiſcopo inconſulto, niſi in neceſſitatis articulo. 550
Septima, an morientibus ſit pœnitentia imponenda. Sol. non tñ eſt eis innoteſcenda. 553

Vigeſimaſeptima cauſa habet quæſtiones ij.

Prima, an coniugium poſſit eſſe inter vouentes. Solu. non, ſi votum ſit ſolemnizatum, ſecus ſi ſimplex fuerit. 556
Secunda, an liceat ſponſo à ſua ſponſa recedere. Solu. non, ſi deſpōſatio ſit de præſenti. 564

Vigeſimaoctaua cauſa gerit quæſtiones iij.

Prima, an cōiugium ſit inter infideles. Sol. 573
Secūda, an liceat conuerſo ad fidem ducere aliam viuente priore. Sic, ſi ſit diuiſus ab ipſa infideli. 579
Tertia, an bigamus ſit qui ante baptiſmum vnam vxorem, & poſt aliam habuit. Sic. ibid.

Vigeſimanona cauſa habet duas quæſtiones.

Prima, an ſit cōiugium inter ſeruum & ingenuam. Sol ſic, niſi error impediat. 580
Secunda, ſi prius putabat hunc eſſe liberum, & poſtea deprehenſum eſſe ſeruum,

an poſſit eum deſerere. Sol. ſic. 581

Trigeſima cauſa habet quinque quæſtiones.

Prima, an liceat reddere debitũ vxori, quæ filium de ſacro fonte leuauit. Sic, niſi ex conſenſu vtriuſque ſit factum. 582

Secunda, an ſponſalia contrahãtur inter infantes Non. 584

Tertia, an ſpirituales vel adoptiui filij poſſint naturalibus copulari. Non. ibid.

Quarta, an liceat alicui commatrẽ vxoris ſuæ ducere in vxorem. Sic, mortua vxore, ſi cõmaternitas matrimoniũ præceſſerit. 586

Quinta, an clandeſtina deſponſatio manifeſte præiudicet. Non, apud eccleſiam. 587

Trigeſima prima cauſa habet tres quæſtiones.

Prima, an poſſit duci in vxorem quæ prius fuit polluta per adulteriũ. Solu. ſic, niſi adulter dederit ei fidem viuente viro, vel machinatus ſit in mortẽ eius. 589

Secunda, an filia ſit inuita alicui vxorem tradẽda. Sol. nõ. 591

Tertia, an poſt patris ſponſionẽ poſſit alij nubere. Sol. ſic, ſi nõ conſenſerit. 593

Trigeſimaſecunda cauſa habet octo quæſtiones.

Prima, an liceat ducere meretricem in vxorem. Sic. 593

Secunda, an ſit vxor appellanda quæ ducitur incõtinentię cauſa. Non. 595

Tertia, an mulier ſequatur arbitrium aui liberi, an patris ſerui. Aui. 598

Quarta, an viuente vxore liceat alicui ex ancilla filios quærere. Non. ibid.

Quinta, an ea quæ patitur inuita, pudicitiam perdat. Nõ. 602

Sexta, an adulter adulteram dimittere poſſit Non. 606

Septima, an viuente dimiſſa aliã accipere poſſit. Non. ibid.

Octaua, ſi in hoc ſaltem infidelem ducere poſſit ea conditione vt ad fidem conuertatur. Non. 611

Trigeſimatertia cauſa habet quinque quæſtiones.

Prima, an propter impotentiam coeundi ſit aliqua à viro ſeparanda. Sol. ſic. ibid.

Secũda, an ſeparata poſſit ei nubere cum quo prius eſt fornicata. Sol. ſic, pœnitentia peracta. 612

Tertia, an ſola cordis contritione poſſit peccatum deleri. Solu. ſic, vbi facultas confitendi non ſuppetit. 616

Notandum hic quòd ratione huius tertiæ queſtionis mixtæ agitur de Pœnitentia, cuius tractatus per Diſtinctiones feptẽ eſt diſtinctus.

Prima, quærit an ſola cordis cõtritio deleat peccatum. Sic, ſi confitenti facultas deſit. ibi.

Secũda, an charitas ſemel habita poſſit amitti: Sol. ſic, in via, ſecus

cus tamen in patria. 634
Tertia, an pnīa poſſit reiterari. Sol. ſic, præter ſolemnē. 647
Quarta, an peccata ſemel dimiſſa redeāt. Sol. nō, ſimplr. 657
Quinta, q̄s modus debeat obſeruari in imponēda & accipienda pœnitēria. Sol. ad arbitriū ꝓprij ſacerdotis diſcreti. 663
Sexta, cui quis confiteri debeat. Solu. proprio ſacerdoti, ſi ſit diſcretus, alioquin alteri de eius licentia. 665
Septima, an pœnitentia timore mortis accepta ſit fructuoſa. Sol. ſic. 666
Quarta quæſtio cauſæ ſupra ꝓximæ eſt, an actus coniugalis ſit prohibitus tempore orationis. Sol. ſic. 668
Quinta, an vir ſine cōſenſu vxoris & econuerſo vouere poſſit continentiam. Sol. nō. 669
Trigeſimaquarta cauſa habet duas quæſtiones.
Prima, an rea ſit adulterij quæ credens maritum mortuum nupſit alteri. Sol. non. 673
Secūda, an redeūte priore cogenda ſit recedere a ſecūda, & ad priorem redire. Sol. ſic. ibid.
Trigeſimaquinta cauſa habet ix. quæſtiones.
Prima an liceat aliquam ducere de propria cognatione. Solu. non. 675
Secunda, an liceat aliquam ducere de cognatione vxoris ſuæ. Sol. non. 676
Tertia, vſque ad quē gradū dēat quis abſtinere a cōſanguineis ſuis, & vxoris ſuę. Sol. olim vſque ad 7. hodie vſq; ad iiij. ibi.
Quarta, quare vſque ad ſeptimū gradum computatur conſanguinitas. Solu. ad inſtar vii. ętatum mundi. 680
Quinta, quō gradus cōſanguinitatis ſunt computandi. Sol. ſicut oſtenditur in arbore. ibi.
Sexta, qui iuſiurandū de propinquitate firmare debent. Solu. propinqui & vicini. 690
Septima, an inceſtuoſi filii repetentur. Sol. non. 662
Octaua, ſi conſanguinei ignoráter coniūcti ſimul poſſint remanere. Sol. non, niſi ex diſpēſatione Papæ in quinto gradu vel ſupra. ibid.
Nona, an matrimonium per falſos teſtes ſeparatum, ſi poſtea apparuerit eccleſiam fuiſſe deceptam, ſit redintegrandum. Solu. ſic. 693
Decima, ſi relicta alicuius in ſecundas nuptias tranſierit, an proles ex eis ſuſcepta poterit copulari conſanguineis prioris viri. Sol. non. 695
Trigeſimaſexta & ultima cauſa habet duas quæſtiones.
Prima, an virginem opprimens raptum committat. Sic. 696
Secunda, an rapta raptori nubere poſſit. Vtique. ibid.
Tertia pars eſt de Conſecratione, quæ quinque Diſtinctiones duntaxat complectitur.
Prima agit de conſecratione eccleſiarum, & miſſarum celebratione. 698
Scda, de ſacro Euchariſtię. 708
Tertia, de feſtiuitatibus per anni circulum celebrandis. 728
Quarta, de baptiſmi ſacro. 732
Quinta, de confirmatione & ieiunio. 757

DE-

DECRETI TOTALIS MATERIA PER METRA NOTATVR SEQVENTIA.

Decretum Domini Gratiani tres habet partes principales. Prima eſt de Diſtinctionibus,quę ſunt vna ſupra centum. Et ſingulas diſtinctiones ſinguli uerſus ſequentes luculēter aperiūt.

1 PRimo legat quiſque diuinum ius hominiſque. 1
2 Altera dat textum quo noſces iura Quiritum. 2
3 Canonico varia iuri dat nomina terna. 3
4 Quarta docet legũ quæ cauſa,modusq; ſtatuti. 4
5 Ius naturale probat immutabile quinta. 4
6 Sexta notat vitium diſtinctio ludificatum. 5
7 Septima ſignat eos qui leges compoſuere. 7
8 Parte ſub octaua mores naturaque pugnant. 7
9 Nona ſtatuta tenet naturę cedere iuri. 9
10 In decima regum leges canon ſuperabit. 10
11 Canonis & ſecli ſuperatur legibus vſus. 12
12 Id quod Roma tenet,diſcretio ſępe relinquit. 14
13 Si perplexum te reddunt mala:tunc minus imple. 17
14 Non faciat leuia,quo quis vitet grauiora. 18
15 Canonis hæc ortum dabit,apocryphoſque libellos. 18
16 Suadet apoſtolici vim canonis iſta teneri. 22
17 Auctor ſi Papa,ſi concilium celebretur. 27
18 Dicitur hic quod bis ſynodus celebretur in anno, 29
19 Hæc decretalis referat quid epiſtola poſſit. 32
20 Biſdena Papę ſanctorum dogmata cedunt. 35
21 Inferior ſummum non iudicat hac prohibente. 36
22 Iſta locos diſtinguit & ordinat eccleſiarum. 40
23 Ordinat hęc omnes,maiores,ſiue minores. 41
24 Poſt examen honos eſt ordinis attribuendus. 46
25 Optat apoſtolus hic ꝙ ſit ſine crimine præſul. 47
26 Sit poſt baptiſma contentus coniuge ſola. 50
27 Nullus poſt factum præſumat nubere votum. 52
28 Iſta ſacratorum connubia pagina damnat. 53
29 Hac locus,& cauſa,tempus, perſona notantur. 56
30 Connubium ter dena probat contra Manichæos. 56
31 Tangitur hic ꝙ contineant offerre volentes. 59
32 Deſere presbyterum qui ſcorta palam retinebit. 61
33 Lu ſori,bigamo ve ſacer non traditur ordo. 65
34 Femina pontifici perſona domeſtica non ſit. 66

Non

35 Non vinolentus præſul,ſed ſobrius eſto. 69
36 Inſtruit hæc,prudens quod debeat eſſe ſacrandus. 70
37 Hæc prohibet legere gentilia metra ſacratum. 71
38 Scripturas ſacras ſacrandus ſcire iubetur. 74
39 Vult hæc pontifices callere negotia ſecli. 76
40 ¶Internis pars dena quater virtutibus ornat. 77
41 Sit modus ingreſſu,cunctis:verboque,ciboque. 79
42 Clericus hoſpitijs peregrinos collocet omnis. 80
43 Factis & verbis doctor ſis,atque pudicus. 81
44 Vites ingluuium,conuiuia,ſiue tabernas. 83
45 Atque caue quemquam palma linguave ferire. 85
46 Reſpuit hæc hominem diſtinctio litigioſum. 89
47 Non bene præpoſitos domui,cupidosque repelle. 90
48 Abijcitur ſacrandus in hac,ſi neophytus ſit. 92
49 Crimina non delet reliquorum,crimine vinctus. 93
50 ¶An reparetur habet pars quinquageſima lapſus. 94
51 Sacrari vetat hæc homines quos pondera ſtringunt. 107
52 Præpoſitus primo datus hic præpoſterus ordo. 108
53 Eſt ratio ne quis annexos ordinet vllos. 108
54 Hæc prohibet ſeruos ſine libertate ſacrari. 108
55 Cæſos iſta viros reijcit,membriſque carentes. 112
56 Condemnatur in hac generatio presbyterorum. 115
57 Qui baptizatur æger,manet ordinis expers. 117
58 Hæc vetat abbate monachos nolente ſacrari. 117
59 Officium negat hæc: niſi ſit bene quiſque probatus. 117
60 ¶In ſacris præſul vult ſexageſima quod ſit. 118
61 Non in pontifices laicos aſſumere debes. 119
62 Clerus,plebs,princeps:hic eligit,hæc petit,hic vult. 122
63 Vſurpans laicus id vt eligat,audiat iſtam. 123
64 Pars hæc pontifices iubet a tribus eſſe ſacrandos. 129
65 Vt ſacretur ab omnibus archiepiſcopis,hæc vult. 130
66 Cum diſſenſio ſit,a pluribus edita ſtabunt. 132
67 Presbyter inſtitui valet hic a præſule ſolo. 133
68 Si dubius præſul quos ordinet,hi reſacrentur. 133
69 Si benedictus erit:lectoratum dabit abbas. 134
70 ¶Expertes tituli pars ſeptuageſima pellit. 134
71 Reſpice dicta patrum,ne promoueas alienum. 135
72 Vlli non detur miſſoria,ni rogitetur. 136
73 Illius hæc nobis formam diſtinctio præbet. 136
74 Inuitus nullus erit hic ad ſacra trahendus. 137
75 Diſtinguit tempus hæc in quo promoueantur. 139
76 Temporibus vult hæc nos ieiunare quaternis. 140
77 Rectos indicat hæc modulos interſtitiorum. 142
78 Iſta dat annorum numerum quo promouearis. 144

79 Ad Cardinales ſpectat electio Papæ. 144
80 ¶ Vrbes præſulibus pars octogeſima tradit. 146
81 Crimine quod careat ſacrandus, in hac replicatur. 147
82 Præſul pauperibus dabis, & lapſos reparabis. 151
83 Numquam peccatis conſenſum des alienis. 153
84 Solicitus quod ſis, & monogamus, iubet iſta. 154
85 Non præſul fies, hoſpes niſi noſceris eſſe. 155
86 Corrigito, doceas, des: ſed non turpibus vllis. 155
87 Libertos, inopes, viduas defendere debes. 158
88 Reſpuitur clerus opus exercens, & auarus. 159
89 Iſta beneficia te diſpenſare docebit. 161
90 ¶ Placat diſcordes pars nonageſima fratres. 163
91 Arte parabis opes, niſi ſint ſatis eccleſiæ res. 165
92 Hæc plus corde probat domino, quam voce canendum. 166
93 Hæc dat obedire maioribus inferiores. 167
94 Sub leuita vices Papæ geſtare valebit. 171
95 Presbyteris præſente licent hic præſule multa. 172
96 Hic ſecli princeps non ordinet eccleſię res. 175
97 Eccleſię precibus huic princeps auxilietur. 179
98 Vult ius muniri peregrinos quinque ſigillis. 180
99 Vniuerſalem nullum ſinit iſta vocari. 181
100 Pallia prælatis donat centeſima multis. 182
101 Abſit vt vna duos habeat prouincia patres. 184

DECRETI SECVNDA PARS
principalis eſt de Cauſis, quæ ſunt xxxvi.

¶Prima cauſa.

Cauſa prior labem condemnat ſimonialem.

¶Septem quæſtiones primæ cauſæ.

1 ¶Delinquit qui res mercatur ſpirituales. 185
2 Eccleſias intrans non cogatur dare nummos. 211
3 Si pro præbendis dederis quid, dicere Simon. 214
4 Ignaros maculant natos delicta paterna. 218
5 Vult rigor vt linquat natus ſibi quæ pater emit. 220
6 Ordinet ignaros ſi quos Simon, tolerantur. 221
7 Abiurans hæreſim præſul poterit tolerari. 222

¶Secunda cauſa.

Accuſare docet, ac appellare ſecunda.

¶ Octo quæſtiones ſecundæ cauſæ, & in ea quinta præcedit quartã.

1 ¶Si ſit cauſa patens, iuris non quæritur ordo. 229
2 Nemo ſuis rebus diiudicet expoliatum. 235
3 Talio punit eos qui falſo crimina ponunt. 235
4 Si cadit accuſans, ſe non purget reus inde. 237

Per

5 Per teſtes binos præſul conuincitur aptos. 243
6 Qui cauſas differt appellans reijciatur. 244
7 Arguit inferior maiorem crimine vinctum. 252
8 Mandato legis datur accuſatio ſcriptis. 263

¶Tertia cauſa.

Tertia reſtituens tempus dabit induciarum.

¶Vnde cim quæſtiones tertiæ cauſæ.

1 Singula reſtituit ius omnibus expoliatis. 264
2 Inducias debet varias ſpoliatus habere. 265
3 Inducijs varium dat tertia quæſtio tempus. 266
4 Accuſare nequit hominem vir turpis honeſtum. 267
5 Ipſa domeſtica vox nulli nocet, aut inimica. 269
6 Sub cenſore reum proprio producere debes. 271
7 Hic non condemnet, ſimilis quem culpa remordet. 274
8 Solus pontificem iudex non iudicet vmquam. 277
9 Pellitur accuſans abſentem: teſtificanſque. 277
10 Submoueri a reliquis teſtem defectus in vno. 279
11 Mutua numquam ſit delatio iure vetante. 280

¶Quarta cauſa.

Quarta quis accuſet, quis poſſit teſtificari.

¶Sex quæſtiones quartæ cauſæ.

1 ¶Accuſare nequit aliquos anathemate vinctus. 281
2 Impubes teſtis in cauſa criminis haud eſt. 281
3 Qui nequit accuſare, nequibit teſtificari. ibid.
4 Teſtis & accuſans nemo ſimul eſſe valebit. 283
5 Non eſt ſtringendus anathemate, qui nequit eſſe. 284
6 Pontificis delator agit ciuilia tantum. 285

¶Quinta cauſa.

Quinta vocare docet, delatoremque ferire.

¶Sex quæſtiones quintæ cauſæ.

1 Multant ſcriptorem famoſi flagra libelli. 285
2 Eſt condemnandus ſemel, & bis, terque vocandus. 285
3 Nemo procuret crimen, ciuilia curet. 286
4 Præſulis in ſynodo fit condemnatio ſola. 287
5 Celans crimen obeſt multo plus quàm manifeſtans, 287
6 Aut caput, aut lingua delatori copuletur. 288

¶Sexta cauſa.

Sexta dat infames, delatos atque forenſes.

¶Quinque quæſtiones ſextæ cauſæ.

1 ¶Non accuſabunt infames ſimonialem. 290
2 Accuſans verbo non vincis ſimplice præſul. 293
3 Quærere iudicium numquam debes alienum. 294
4 Externi veniant, ſi ſit ſententia diſcors. 295
5 Si cadit accuſator erit reus exoneratus. 296

¶Septima

¶Septima cauſa.
Septima pontificem tangit cathedram repetentem.
¶Duæ quæſtiones ſeptimæ cauſæ.
1 Pręſule viuente nullus det pontificatum. 296
2 Nec cathedram repetit pręſul,quam ſponte reliquit. 308
¶Octaua cauſa.
Octaua legitur deſertio pontificalis.
¶Quinque quæſtiones octauæ cauſæ.
1 Vult ius ne ſtatuat ſucceſſorem ſibi pręſul. 309
2 Nullus amicorum mihi proſit vt eligar inde. 313
3 Detur ab electio vitandi cautio damni. 313
4 Linquendus non eſt(niſi ſit ſententia)pręſul. 314
5 Ad dimiſſa redire nequis Papæ ſine ſcriptis. ibid.
¶Nona cauſa.
Soluere nona vetat alienos,atque ligare.
¶Tres quæſtiones nonę cauſę.
1 Bannitus pręſul nequit ordinis eſſe miniſter. 315
2 Alterius patriæ clerum tondere vetamus. 316
3 Pontificis clerum primas non ordinet vllum. 318
¶Decima cauſa.
Dena dat,in ſacra quid ſumat epiſcopus æde.
¶Tres quæſtiones decimæ cauſę.
1 ¶Baſilicæ iuri ſubduntur pontificali. 321
2 Nullus eccleſiæ præſul fructus alienet. 323
3 Nil pręter ſolidos præſumat quærere binos. 326
¶Vndecima cauſa.
Pręfigens vndena forum ligat,atque relaxat.
¶Tres quæſtiones vndecimæ cauſæ.
1 ¶Non coram laico clericus producitur vllus. 328
2 Officij punit tales ſuſpenſio culpas. 337
3 Seu bona,ſeu mala ſit ſententia,dico timendam. ibid.
¶Duodecima cauſa.
Eccleſiæ res ac proprias biſſena docebit.
¶Quinque quæſtiones duodecimæ cauſę.
1 ¶Clericus hic aliquid proprium prohibetur habere. 355
2 Accipiens vel emens res eccleſiæ,ſibi reddat. 361
3 Linguas eccleſiæ totum quod habebis ab illa. 374
4 Ex re communi quæſitas diuide terras. 375
5 Si fortaſſe voles teſtari,de proprio des. 376
¶Tredecima cauſa.
¶Tertia poſt decimam decimas & funera tractat.
¶Duę quęſtiones tredecimę cauſę.
1 ¶Eccleſiæ dandę baptiſmali decimę ſunt. 377
2 Tempora longa trahunt ius funeris & decimarum. 378

¶Decimaquarta cauſa.

Improbat vſuras poſt denam quarta voraces.

¶Sex quæſtiones decimæquartæ cauſæ.

1 Quiſque poteſt licite ſua quærere dummodo non plus. 385
2 Pro propria valet eccleſia quis teſtificari. 386
3 Si tulerit plus quam dederit quis,fœnus habetur. 386
4 Non petat vſuras laicus vel clericus vllas. 387
5 Ex male quæſitis eleemoſyna non fit egenis. 388
6 Si male parta tenet,digne non pœnitet vllus. 390

¶Decimaquinta cauſa.

In dena quinta furor & mulier memorantur.

¶Octo quæſtiones decimæquintæ cauſę.

1 ¶In furia pœnam non des,nam ſat furor vrget. 391
2 Pro patrociniis non quęrat munera clerus. 394
3 Sola voce nequis condemnari mulieris. 395
4 Nullas luce Dei cauſas tractare valemus. 396
5 Infami detur purgatio probra neganti. 396
6 Extorquenda rei pœnis confeſſio non eſt. 397
7 Solus non tollit pręſul quem præſtat honorem. 398
8 Ordine non ſumpto tua te probra facta repellant. 399

Decimaſexta cauſa.

In ſextadecima præbent monachi ſacramenta.

¶Septem quęſtiones decimæſextę cauſæ.Et in ea quinta quæſtio tertium locum occupat.

1 Dantur in hac monachi paſtores eccleſiarum. 401
2 Pleno poſſeſſas dabit abbas iure capellas. 414
3 Eccleſias iure terræ non vendicat abbas. 415
4 Temporis eccleſiæ tollit præſcriptio iura. 416
5 Hęc quadragena dabit domibus ius relligioſis. 420
6 Vſurpans ſine iudicio rem,decidet a re. 421
7 Si dedit eccleſiam laicus,non hanc retinebis. 422

¶Decimaſeptima cauſa.

Septima poſt decimam prohibet diſſoluere vota.

¶Quattuor quæſtiones cauſæ decimæſeptimæ.

1 Nulli facta Deo liceat dimittere vota. 429
2 Gonſaldus tenuit ſua quæ dimiſerat ęger. 429
3 Abbas ad propria monachum numquam ſinat ire. 430
4 Dum reddit illicite,quę contulit illa manebunt. 430

Decimaoctaua cauſa.

Fratribus abbatem bis nona dat inſtituendum.

Duæ quæſtiones decimæoctauæ cauſę.

1 Si monachus fiat pręſul,bona parta bipartit. 437
2 Inſtituit præſul abbates a grege lectos. 437

¶Decimanona cauſa.

Dat decimanona præſul clero monachatum.

¶Tres quęſtiones decimęnonæ cauſæ.

1 Pontifices clerum non impediant monachandum. 443
2 Pręſule nolente clauſtrum bene clericus intrat. ib id.
3 Multus canonicos canon prohibet monachari. ibid.

¶Vigeſima cauſa.

Biſdena pueri traduntur religioni.

¶Quatuor quæſtiones vigeſimæ cauſæ.

1 Quem pater offert,ſi placet exit cum ſit adultus. 445
2 Extrahit a clauſtro puerum pater illico,ſi vult. 447
3 Cogitur inuitus nemo retinere cucullam. 448
4 Strictius ad clauſtrum monacho tranſire licebit. 449

¶Vigeſimaprima cauſa.

Ter ſeptena docet veſtes geſtare decentes.

¶Quinque quęſtiones vigeſimæprimæ cauſę.

1 ¶Prima ſit ex titulo:ſit commendata ſecunda. 450
2 Pręſulis eccleſiam ſine ſcriptis nemo relinquat. 451
3 Hęc prohibet clero tractare negocia ſecli. 452
4 Veſtibus hic claris inhibetur clericus vti. 453
5 Si proprium linquas cenſorem,ſis anathema. 453

¶Vigeſimaſecunda cauſa.

Iurantes falſum damnat biſdena ſecunda.

¶Quinque queſtiones vigeſimęſecundæ cauſæ.

1 Peccat periurans,non iurans quando neceſſe. 454
2 Non eſt periurus iurans veluti putat eſſe. 457
3 Pare maiori quanquam malus eſſe putetur. 462
4 Debent iurata mutari,turpia ſi ſint. ibid.
5 Si periurare cogis, periurus haberis. 466

¶Vigeſimatertia cauſa.

Biſdena terna tractantur bellica geſta.

¶Octo quæſtiones vigeſimętertiæ cauſæ.

1 Ex iuſta cauſa multis licet arma mouere. 470
2 Pro rebus licite bellum geritur repetendis. 472
3 Ius eſt dum læſis ſociis ſuccurritur armis. 473
4 Inferri vindicta valet,quæ crimina purget. 475
5 Occidens iudex peruerſos,inde meretur. 491
6 Ad bona pręcipiunt compelli iura malignos. 501
7 Eccleſiæ rebus ſunt hæretici ſpoliandi. 503
8 Si ſis de clero,tu nunquam belliger eſto. 504

¶Vigeſima quarta cauſa.

Hæreſiarcharum dat nomina biſduodena.

¶Tres quæſtiones vigeſimæquartæ cauſæ.

1 Si ſis hæreticus, tua ſit ſententia nulla. 512
2 Sunt poſt facta mali nonnunquam corripiendi. 522
3 Ob domini labem non damnetur domus eius. 524

¶Vigeſimaquinta cauſa.

Biſdena quinta ſunt priuilegia acta.

¶Duæ quæſtiones vigeſimæquintæ cauſæ.

1 Tuta ſit eccleſia, quam lex priuata tuetur. 534
2 Et ſi ſubſequitur lex altera, derogat illi. 538

¶Vigeſimaſexta cauſa.

Biſdena ſexta ſunt ſortilegi reprobati.

¶Septem quæſtiones vigeſimæſextæ cauſæ.

1 Qui ventura ſciunt per ſortes, ſortilegi ſunt. 542
2 Peccat qui ſcriptis vel ſortibus abdita quærit. 542
3 A Perſis reprobe ſumunt exordia ſortes. 544
4 Quattuor his genera Varro fert ſortibus eſſe. ibid.
5 Ceſſent ſortilegi, ne ſint anathemate ſtricti. 546
6 Quando neceſſe ſubeſt, vinctos à præſule ſolues. 550
7 Aegris non dentur pœnæ, ſed notificentur. 553

¶Vigeſimaſeptima cauſa.

Edocet an ſponſas ducant ter nona vouentes.

¶Duæ quæſtiones vigeſimæſeptimæ cauſę.

1 Si ſit ſolenne, dirimit connubia votum. 556
2 Sponſum ſponſa, virum non vxor deſerit vnquam. 564

¶Vigeſimaoctaua cauſa.

Biſdena octaua gentiles nubere noſces.

¶Tres quæſtiones vigeſimæ octauæ cauſæ.

1 Inter gentiles connubia dicimus eſſe. 573
2 Deſerat vxorem vir Chriſtum deſpicientem. 579
3 Vir poſt baptiſma reliquam ducens, bigamus fit. ibid.

¶Vigeſimanona cauſa.

Coniugium ſeruile tenet vigeſimanona.

¶Duæ quæſtiones vigeſimęnonæ cauſæ.

1 Connubij vires perſonæ diſſipat error. 580
2 Inſcia cui nupſit dimittat libera ſeruum. 581

¶Trigeſima cauſa.

Terdena claret cognatio ſpiritualis.

Quinque quæſtiones trigeſimæ cauſæ.

1 Fonte leuans proprium puerum non vincula ſoluit. 582
2 Infantes prohibet ius coniugium celebrare. 584
3 Tu naturalem non iungito ſpirituali. ibid.
4 Vxor comparis vxoris non mihi nubat. 586
5 Fœdera non fiant clandeſtina coniugiorum. 587

¶Tri-

¶Trigeſimaprima cauſa.
Terdena prima mœcho polluta negatur.
¶Tres quæſtiones trigeſimæprimæ cauſæ.
1 Ni certis cauſis mœcham bene ducit adulter. 589
2 Inuitam ſponſo non det natam pater vlli. 591
3 Tunc niſi conſenſum dederit: reliquo bene nubit. 593
¶Trigeſimaſecunda cauſa.
An meretrix nubat, tangit terdena ſecunda.
¶Octo quæſtiones trigeſimæſecundæ cauſæ.
1 Turpia linquentem bene ducit vir meretricem. 593
2 Obſtat coniugio ſacro complenda libido. 595
3 Liber auus neptem ſponſat ſeruo patre natam. 598
4 Illicito prolem coitu quærat ſibi nullus. ibid.
5 Non ſine mente caro fertur violata puellæ. 602
6 Non valet vxorem mœchus vir linquere mœcham. 606
7 Non aliam ducas vxore ſuperſtite prima. ibid.
8 Non duc gentilem ſi ſpondeat eſſe fidelem. 611
¶Trigeſimatertia cauſa.
Terdena terna friget, compunctio,votum.
¶Quinque quæſtiones trigeſimæ-
tertiæ cauſæ.
1 Si vir ſit gelidus,ab eo ſeiungitur vxor. 611
2 Nubere mœcha poteſt mœcho ſeiuncta marito. 612
3 Quæritur an crimen purget contritio ſola. 616

TRACTATVS DE PAENITENTIA habens ſeptem Diſtiuctiones hic inſeritur.

1 Gratia diuina contritis crimina delet. 617
2 Perditur hic diuinus amor, non in paradiſo. 634
3 Pœnam peccator bene pro vitiis iterabit. 647
4 Illa probat dimiſſa ſemel peccata redire. 657
5 Vt purus fias pro crimine plurima voluas. 663
6 Crimina presbytero proprio dic,qui ſapiens ſit. 665
7 Tandem lætus erit,qui continue gemet iſtic. 666
¶Redeamus ad quartam quæſtionem trigeſimætertiæ cauſæ.
4 Reddito temporibus poſcenti debita ſacris. 668
5 Mens vtriuſque niſi ſit,non bene continet alter. 669
¶Trigeſimaquarta cauſa.
Terdena quarta nubit viuente marito.
¶Duæ quæſtiones trigeſimæquartæ cauſę
1 Morte viri dubia quæ nupſit,adultera non ſit. 673

2 Reddatur primo coniunx hæc nupta ſecundo. ibid.

¶Trigeſimaquinta cauſa.

Cognatos gradibus numerat trigeſimaquinta.

¶Decem quæſtiones trigeſimæquintæ cauſę.

1 Cognatam ducat p ropriam pro coniuge nemo. 675
2 Omnes vxoris conſanguineas reprobabis. 676
3 Copula ſeptenis gradibus talis prohibetur. ibid.
4 Hic graduum numerus ætates reſpicit orbis. 680
5 Truncus ponitur hic cum ramis, vt docet arbor. ibid.
6 Edocet in teſtes aſſumi ſexta parentes. 690
7 Filius eſſe nequit, inceſtu qui genitus ſit. 692
8 Diſpenſat ſolus cum iunctis ſanguine Papa. ibid.
9 Non bene ſeiuncta connubia priſca reformes. 693
10 Non conſanguineis prolem viduæ dato primi. 695

¶Trigeſimaſexta cauſa.

Vltima de raptis tractabit cauſa puellis.

¶Duæ quæſtiones trigeſimæſextę cauſæ.

1 Raptum committens per vim rapiendo puellam. 696
2 Hæc tibi iungetur, purgato crimine raptus. ibid.

DECRETO TERTIA PARS ADIVNgitur: quæ eſt de Conſecratione quinque diſtinctiones continens.

1 COnſecrat eccleſias, miſſaſque canit tibi prima. 698
2 Sacrati tractat panis ſacramenta ſecunda. 708
3 Tertia dat ferias: & poſt ieiunia ponit. 728
4 Tempora baptiſmi diſtinctio quarta notauit. 732
3 Frontes confirmans dabit vltima pneuma beatum. 757

Expliciunt verſus peculiares, quibus ſatis clare uniuerſalis materia Decreti comprehenditur.

¶Quæſtiones cauſarum ſunt 172.
Queſtio centuplex, & ſeptuageſima duplex.
Eſt in cauſarum tractatu rite notata.

¶Quot queſtiones habeat quelibet cauſa, oſtẽditur per quinque carmina ſequẽtia: in quibus ſunt tot dictiones quot ſunt cauſæ, ſcilicet 36. Et quælibet dictio cauſam vnã repræſentat. Prima dictio primã cãm, ſcd̃a ſecundã, &c. Itẽ quot ſunt litteræ in qualibet dictione, tot ſunt quæſtiones ſub illa cauſa p illã dictionẽ repræſentatæ. Verbi gratia: prima dictio, ſcilicet diſcere, quę primã cauſam reprę ſentat, ſeptem habet litteras: & hoc ſignificat primã cauſam ſeptem quæſtiones cõtinere. Secunda dictio eſt cauſarũ,

vbi ſunt octo litteræ: ad denotandum quod ſecūda cauſa habet octo quæſtiones:& ſic de aliis. Aduerte tamē, quòd ſuperior numerus ſignificat cauſas:& inferior quęſtiones. Verſus.

1 2 3 4 5
7 8 11 6 6
Diſcere cauſarum quarumlibet ordine membra.
6 7 8 9 10 11 12 13 14
5 2 5 3 3 3 5 2 6
Optes vt doceo: ſed non ſis deſes,& anceps.
15 16 17 18 19 20 21 22
8 7 4 2 3 4 2 5
Inſtanti dabitur quod tu vis, quod petis illud
23 24 25 26 27 28 29 30
8 3 2 7 2 3 2 5
Efficies. Res id famatum te dat ad omnes:
31 32 33 34 35 36
3 8 5 2 10 2
Vſu doctrinæ totum ſi conſtituas te

¶Carmina ſubiecta eandem prorſus materiam complectuntur, neque ſunt ſententiæ ſalubris expertia.

Tempora labuntur vernantibus indita formis.
Diues te lædit res tua. nam miſer es.
Sperne fluentia, reſpice: cras ea non tibi ſumes.
Multa recondis, cur? vt moriens ea des.
Da celer. eſt ſiquidem tutum. da præueniens te.

¶Dom. Baptiſta de ſancto Blaſio in repetitio. primæ rubricæ Decreti dicit canones eſſe ter mille & nonaginta, ponens tales verſus:

Si numeres caute, ter mille capitula lector,
Atque decem nouies, Decretum continet in ſe.

¶Cauſæ decreti ſunt trigintaſex.

Sub magni longa Decreti parte ſecunda.
Sex & triginta cauſas reperire licebit.

¶Cauſæ ipſæ 36 patent per 36 vocabula, in ſeptē ſubiectis verſibus poſita: ex quibus non tantū numerum, ſed & principalem materiā cuiuslibet facile cognoſces. Quilibet quinque vocabula complectitur, dempto vltimo, qui ſex habet.

1 2 3 4 5
Simon[a] appellat[b] ſpoliatus[c] teſte[d] libello.[e]
6 7 8 9 10
Infames[f] viuens[g] ſucceſſor[h] ſolue[i] regendo.[k]
11 12 13 14 15
Cenſuram[l] teſtor[m] funus[n] fœnus[o] furioſus.[p]
16 17 18 19 20
Monachus[q] occidit[r] abbates[ſ] clauſtra[t] volētes.[u]
21 22 23 24 25
Cōmendat[x] iurās[y] pugnas[z] hæreſis[a] violatas.[b]
26 27 28 29 30
Sortilegus[c] ſponſis[d] inſidis[e] ſeruiat[f] infans.[g]
31 32 33 34 35 36
Mœcha[h] coit[i] mēte[k] dubitās[l] gradibus[m] rapiēte.[n]

SECVNDA PARS DECRETI, VBI tractantur Cauſæ: quia longe prolixior & difficilior eſt reliquis: ideo diligentius pro eius cognitione elaborandum eſt. Illius profecto obſcuritatem paucis elucidatam conſpiciet, quiſquis hic impreſſa diligenter adnotauerit.

1 *Simon.* Simoniacus eſt, & peccatum committit, qui ſpiritualia vendit. Damnantur epiſcopi per pecuniam facientes ordinationē, & tunc lepram, non officium conferre dicũtur. Simoniacorum ſacramenta effectum gratiæ non habent. Sacerdotes digniores facilius q̃ reliqui a Deo exaudiuntur. Et ibi de dignitate verbi Chriſti, quod eius corpori æquiparatur. cap. interrogo. Et in fine de crimine concuſſionis tractatur.

2 Simonia committitur, ſi pro ingreſſu monaſterii pecunia exigatur, vel exacta perſoluatur. Eccleſiaſtica ſtipendia accipere nō debet qui bonis patrimonialibus ſuſtentari poteſt. c. clericos.

3 Simonia an committatur ſi præbendæ emantur. Inueſtitura eccleſiæ a laicis fieri prohibetur. c. ſaluator.

4 Simonia paterna, an ſit ignoranti filio nociua. & ibi tractatur an pro crimine vnius alter pœnam patiatur.

5 Simoniace acquiſita eccleſia per patrem, an poſſit per filium licite obtineri. Item an poſſit filius fungi ordinatione, quam pater ea pecunia eſt aſſecutus.

Sime-

6 Simoniacus eſt,qui pecuniam largitur, vt eligatur.

7 Simoniaci in ordine male accepto pęnitentiam agere nō poſſunt,& ibi principaliter tractatur,an ab hæreſi redeuntes ſint in ſuis ordinibus & dignitatibus recipiendi,& ꝙ decreta poſſunt tēperari,& canones quandoque relaxari.

b *Appellat.* Appellare non eſt opus à ſententia a non ſuo iu-
1 dice lata,quia talis ſentētia nulla eſt.c. in primis. circa ñ.& in prima q.huius ij.cauſæ principaliter tractatur,an ordo iudiciarius,ſit in manifeſtis obſeruandus.& excommunicatio non eſt ferenda anteq̄ cauſa fuerit examinata. c. nemo. & iudex peccatum ſibi ſoli notum damnare non debet.c ſi peccauerit.

2 Appellare poſſet ſpoliatus ſi ante reſtitutionem ſibi factā accuſatori reſpondere cogeretur. Nullus enim debet accuſari dum ſuis rebus fuerit ſpoliatus.

3 Appellandus eſt calumniator,qui ſcienter falſa crimina intendit. Præuaricator,qui vera crimina abſcondit.Tergiuerſator,qui in vniuerſum ab accuſatione deſiſtit.§.notandum & in hac 3. q. principaliter tractatur qua pœna feriendi ſunt, qui in accuſatione deficiunt.

4 Appellatur purgatio quædam vulgaris, quædam canonica, & ibi tractatur qua pœna feriendi ſunt,qui in accuſatione deficiūt.

4 Appellatur purgatio quædam vulgaris, quædam canonica & ibi tractatur,an deficientibus accuſatoribus reus ſit ad purgationem cogendus.

5 Appellatur teſtimonium ſufficiens quod ore duorum vel triū firmatur.& ibi tractatur principaliter quot teſtes requiruntur, non tantum ad conuincendum epiſcopum,ſed etiam cōtra quēlibet clericum.

6 Appellatio eſt remediū contra cauſas vitiatas. Appellatio intra decendium debet interponi c.anteriorum.& ibi de libellis dimiſſoriis,& de iudicibus a quibus appellare non licet.

7 Appellatur quis altero maior non ratione dignitatis, ſed vitæ. c.quanquam. Dignitas enim non facit epiſcopum,ſed vita.c.non omnes epiſcopi.& ibi tractatur principaliter, an laici poſſint epiſcopos accuſare. Chriſtiani per infideles accuſari non poſſunt: nec ſacerdotes per eos qui ad ſacerdotium prohibentur eligi.

8 Appellatur & dicitur accuſatio rite facta quando fit in ſcriptis. Et regulariter accuſator ſe debet inſcribere ad pœnam talionis, præterquam in ſex caſibus in ſumma poſitis.

c *Spoliatus.* Spoliatus & eiectus ante omnia venit redinte-
1 grandus.cap.redintegranda.Boni a malis ſemper moleſtantur.

2 Spoliatus & eiectus poſtquam fuerit reſtitutus, quas inducias debet habere antequam cogatur in iudicio reſpondere,& ibi

in ſumma videas de multiplicitate induciarum.

3 Spoliatis epiſcopis, & aliis ad iudicium venientibus, induciæ ſunt prǫſtandǫ.

14 Spoliati communione eccleſiæ, & anathematizati, infames inceſtuoſi, ſacrilegi, detractores, & multi alii ſunt ab accuſatione repellendi. & ibi dicitur ꝙ anathema differt ab excommunicatione. c. Engeltrudam.

5 Spoliatis & aliis quibuſcumque inimici iudices eſſe non poſſunt, nec accuſatores, nec teſtes. vox enim inimicorum cõtra nullos eſt audienda. Dicitur etiam ibi ꝙ teſtes familiares & domeſtici & etiam conſanguinei non ſunt contra extraneos producendi.

6 Spoliatus & quilibet alius ſi aduerſarium vult conuenire, ipſius forum ſequi debet. c. pulſatus. Nec epiſcopi damnari, nec cõcilia celebrari poſſunt ſine Papa.

7 Spoliati & alii volentes litigare, non debent aduerſarios ſuos coram infamibus trahere: quoniam tales, ſcilicet infames & criminoſi non poſſunt eſſe iudices. Solus enim ille iudicare debet alios, qui nihil in ſe habet reprehenſibile. c. iudices.

8 Spoliationem vel alium reatum committẽs epiſcopus, a quot epiſcopis eſt iudicandus.

9 Spoliatorum & aliorum teſtes, teſtimonium dicant de his tantum, quæ præſentialiter & veraciter nouerunt. nec contra abſentes ſunt producendi. Abſentes enim non debent iudicari nec accuſari.

10 Spoliatorum & aliorum teſtes in vno deficiẽtes an ſint in aliis admittẽdi. Et accuſans de pluribus criminibus, ſi in vno deficiat, an in aliis admitti debeat.

11 Spoliati accuſantes ſuos ſpoliatores & inuaſores, ab eis accuſari non poſſunt: quoniam accuſati niſi prius ſe purgauerint, alios accuſare non poſſunt.

d
1 *Teſtes.* Teſtes iuris diſpoſitione excommunicati non poſſunt ad accuſationem admitti.

2 Teſtis eſſe non poteſt qui ad 14. annum nondum peruenit.

3 Teſtificantis perſonam aſſumere non poteſt qui ab accuſatione prohibitus eſt.

4 Teſtis, accuſator, & iudex aliquis ſimul eſſe non poteſt.

5 Teſtantur iura illum non eſſe a communione repellendum, qui die ſtatuta ad cauſam venire non potuit.

6 Teſtis eſt iuris diſpoſitio deficientem in epiſcoporum accuſatione non poſſe de cetero agere niſi in ciuili & ꝓprio duntaxat negocio.

e
1 *Libello.* Libello famoſo vtentes, & ipſum cõtra aliquem ſcribentes, qualiter puniendi ſunt.

Libel-

2 Libellũ diffamatoriũ ſcribens, aut aliter reus tribus citationibus dẽt in ius euocari. Et per ſcripta nullius accuſatio dẽt ſuſcipi.

3 Libelli famoſi ſcriptor, aut aliter criminoſus, an admittatur in iudicio per prouocatorem.

4 Libellus accuſatorius ſi in epiſcopum datur, ideſt, ſi epiſcopus accuſetur; eius cauſa a 12. epiſcopis audiatur.

5 Libellũ famoſũ ſcribẽtes, aut aliorũ crimina ſpõte confitẽtes, non debẽt ad accuſationẽ admitti. c. illi. Et ibi habetur ꝙ nec qui parcit, eſt amicus; nec qui verberat, eſt inimicus. c. non omnis.

6 Libellum famoſum in alterum ſcribens aut alteri crimen inferens, qua pœna ferietur, ſi crimen illatum non probetur.

f

1 *Infames.* Infames, excõmunicatos, & criminoſos a ſacerdotum accuſatione ius repellit. Et ibi tractatur q dicantur infames. c. infames.

2 Infamis eſt quodammodo eps & reprehẽdẽdus, q ſibi ſoli dicit aliquẽ crimen ſuũ fuiſſe cõfeſſum & ibi dicitur ꝙ epiſcopis alios accuſantibus non creditur, niſi probent quod obiiciunt.

3 Infamem quodãmodo dicimus & reprehẽdẽdũ q ponit falcẽ in meſſem alienã. c. 1. Et ibi dicitur ꝙ alicui alterius parochianũ iudicare nõ licet. Et quot ciuitates vnaquæq; ꝓuincia hẽre dẽat. c. ſcitote. Et ꝙ eps iudicio primatis, & nõ aliorũ ſe ſubiicere dẽt.

4 Infamia aut criminalis accuſatio ſi imponatur epiſcopo, ideſt ſi eps criminaliter accuſetur, & epiſcopi comprouinciales de cauſa cognoſcentes ſint in ſententia ferenda diſcordes, quid iuris.

5 Infamis eſſet quodãmodo & reprehendẽdus iudex, qui vellet reũ cogere ad probandũ accuſatore in ꝓbationibus deficiẽte: q̃a negatiua per rerum naturam eſt improbabilis. c. accuſator.

g

1 *Viuens.* Viuẽs ſi adhuc ſit eps, alius ſibi ſuccedere nõ valet, nec in eius locum ſubrogari: quod verũ eſt, niſi eſſet depoſitus, vel de licentia Papæ renunciaſſet, aut ꝑ ambitionẽ ſe ad aliã eccleſiã tranſtuliſſet. Epiſcopo autem ægrotanti, aut nimia ſenectute grauato dandus eſt coadiutor. Eps eccleſiam ſuam deſerere nõ dẽt. c. ſicut vir. Nec ẽt eſt a ſuis ſubditis relinquẽdus. c. deniq; Prælati duo in vna eccleſia eſſe nõ dẽnt. c. in apibus. Beatus Aug. acceſſit & nõ ſucceſſit Valerio Hipponẽſi epo. c. nõ aũt.

2 Viuens epiſcopus aut ſacerdos, qui pro ægritudine a miſſarũ celebratione abſtinuit: an poſſit celebrare recuperata ſanitate. Et ibi habetur de morbo caduco laborantibus.

h

1 *Succeſſor.* Succeſſor an poſſit eligi ab epiſcopo viuẽte: hoc eſt an ſucceſſorẽ ſibi poſſit epiſcopus eligere. Et ibi habetur ꝙ locus regiminis eſt fugientibus offerẽdus. Et epiſcopari poteſt qui prodeſſe deſiderat. c. epiſcopatum.

3 Succeſſor epiſcopi mortui non eſt eligendus munerum datione, aut amicorũ patrociniis.

BIBLIOTECA ... ROMA ... VITTORIO EMANUELE

Succeſ-

2 Teſtamenta condentes clerici an poſſint quibus voluerint ea relinquere quæ de bonis eccleſiæ acquiſiuerunt. Teſtatur multiplex canon illos eſſe grauiter puniendos, qui res & prędia eccleſiaſtica inuadunt. De bonis eccleſiæ quattuor ſunt portiones faciendæ. c. quattuor. Et ipſarum rerum alienatio an ſit permiſſa. c. ſine exceptione. & c. terrulas. Liberti eccleſiæ an poſſint ab ea diſcedere. Res ſacræ ex quibus cauſis alienari valeant. c. aurum habet eccleſia. Pauperibus eſt prouidendum. c. gloria epiſcopi.

3 Teſtamentum an facere poſſint illi, qui prius nihil habentes tēpore ſuæ adminiſtrationis aliqua acquiſiuerunt: & quid iuris de talibus bonis.

4 Teſtamenta an facere poſſint clerici de bonis ex ſuis & rebus eccleſiæ quæſitis.

5 Teſtamenta facere de rebus eccleſiæ an ſit ꝑmiſſum ſacerdotibus. Et quis ſuccedat eis ab inteſtato.

n 1 *Funus.* Funera & exequias ſuas celebrare: & decimas ſoluere vbi debent illi, qui ſe de vna diœceſi aut parochia ad aliam tranſtulerunt.

2 Funerādi iura an poſſint pręſcribi. Funera, id eſt, corpora mortuorum vbi debēt ſepeliri. Et an pro ſepultura aliqd poſſit exigi. Funerum, id eſt, mortuorum animæ quattuor modis ſoluuntur. c. animę. Funera, id eſt corpora mortuorum deflenda nō ſunt. c. ꝙ præpoſterum.

o 1 *Fœnus.* Fœnus ſiue vſuram quodāmodo committit & peccat qui vltra debitum exigit. cap. quod debetur. Et ibi principaliter tractatur an clerici poſſint ſua repetere, & pro illis litigare.

2 Fœneraria cauſa ſiue criminali aut etiam ciuili an poſſint produci teſtes domeſtici. Et an clerici poſſint pro ſua eccleſia teſtificari.

3 Fœnus ſeu vſura committitur ſi præter ſortem aliquid exigitur.

4 Fœnera ſeu vſuras nec clericis vel laicis licet exercere.

5 Fœnera ſeu vſuræ an ſint aptæ vt inde fiant eleemoſynæ.

6 Fœneratores & vſurarij veram pęnitentiam agere nō poſſunt, niſi reſtituant quæ rapuerunt.

p 1 *Furioſos.* Furioſos punire non decet ex his quæ faciunt, cū ſint mente alienati. & ibi habetur de Loth & alijs ebrioſis.

2 Furioſis clerici quodammodo cōparandi eſſent ſi pro patrociniis impenſis munera exigere vellent.

3 Furioſo iudex comparari poſſet, qui ex mulieris confeſſione clericum condemnare vellet. Regulariter enim mulieres contra clericos teſtimonium ferre non poſſunt.

4 Furioſi quodammodo ſunt eccleſię miniſtri, qui diebus dominicis & feriatis cauſas tractare volunt.

5 Furioſo ſimilis dici poſſet iudex, qui neganti purgationem indicere: niſi infamia laboraret.

6 Furoris quodammodo plena res eſſet ſi a miniſtris & ſubditis confeſſio cruciatibus extorqueretur. Iuramenta quædam ſunt irritanda, quædam relaxanda. c. auctoritate, & c. alius. in quo c. habetur ꝙ ſolus Romanus Pontifex regem Franciæ tamquam inutilem depoſuit. Excommunicatis fidelitas ſeruanda non eſt.

7 Furioſe procederet ſi diaconus vel presbyter ſine concilij examinatione deiiceretur.

8 Furore quodam plenus cenſetur qui carnis fragilitate ante ordinationem lapſus & in iudicio confeſſus vel conuictus, poſtea præſumit offerre: & in ordine ſuſcepto miniſtrare, quod verum eſt de crimine depoſitionem inducente.

q 1 *Monachus* Monachus an poſſit licite officia populis celebrare, & pænitentiam dare, & baptizare. Decimæ de conſenſu epiſcopi ſacerdotibus dari debent. cap. reuertimini.

2 Monachi an poſſint in ſuis capellis presbyteros inſtituere.

3 Monachorum & eccleſiarum iura, an per præſcriptionem tolli poſſint.

4 Monachi an poſſint præſcribere contra eccleſias & prælatos ſęculares.

5 Monachi & prælati res eccleſiæ ſua auctoritate repellere non valent.

6 Monachi, epiſcopi, & alii prelati ſi ſua auctoritate vſurpant quæ ad ſe pertinere putant, an cadant a cauſa.

7 Monachi & abbates an poſſint retinere eccleſias, decimas, & iura patronatus de manibus laicorum ſibi conceſſa ſine epiſcopi conſenſu. Et ibi habetur ꝙ epiſcopus habet diſpoſitionē omnium eccleſiarum, quæ in ſua diœceſi conſtitutæ ſunt. c omnes baſilicæ. Et etiam ibi plene de iure patronatus c. quicūmque. c. filiis. c. decernimus.

r 1 *Occidit.* Occidit ſeipſum ſpiritualiter qui a voto reſilit.

2 Occidit quodammodo temporaliter ſeipſum qui ſuū reſignat beneficium, ſed ſi infirmitate reſignauit, an ſit ei reſtituendum poſtquam conualuerit. Et ibi habetur ꝙ ante probationem triennii nullus in monaſterio debet ſuſcipi.

3 Occidit animam ſuam monachus ad propria rediens, poſtquā ſe & ſua monaſterio tradidit.

4 Occidens vel percutiens clericos diabolo ſuadente eſt excommunicatus ipſo iure c. ſi quis ſuadente diabolo. & ibi habetur ꝙ eccleſiæ conceſſa non ſunt reuocanda: & qui talia aufert, ſacri-

ſacrilegium committit : & eccleſiæ immunitas non eſt violanda.

s
1 **Abbates.** Abbates aut monachos factos epiſcopos ius obligat ad relinquendum quod ante habuerunt monaſterio: quod poſt, eccleſiæ propriæ.c.ſtatutum.

2 Abbates ſunt a propriis fratribus eligendi, & non ab epiſcopis. Abbates expellere non eſt permiſſum monachis; neque commatres facere. Abbates & monachos poſſunt epiſcopi viſitare, & conditiones exigere tempore dedicationis conſtitutas. Abbates & monachi cum ſanctimonialibus habitare nō debent; quia ſexuum commiſtio eſt periculoſa.c.diffinimus.

t
1 **Clauſtra.** Clauſtra ſiue religionem intrare volentibus clericis non eſt a ſuo epiſcopo denegandus ingreſſus.

2 Clauſtrum ingredi clericis permittitur etiam epiſcopo inuito.

3 Clauſtrum unum petere altero derelicto an ſit permiſſum monachis regularibus canonicis, ſine permiſſione abbatum.

v
1 **Volentes.** Volentes & ſpontaneos monaſterium intrantes pueros an cogant iura religionis propoſitum tenere. Voluntarie puellæ virginitatis propoſitum ſuſcipientes, nuptias eligere non poſſunt.

2 Voluntate patris ſpreta, ſi filius religionem ingreditur, an a patre reuocari poſſit.

3 Voluntarie habitum religionis ſuſcipientes, illum deſerere nō poſſunt: ſed qui coactus ingreditur, nullo modo obligatur.

4 Volentes religioſi ad arctius monaſteriū tranſire non ſunt impediendi.

x
1 **Commendat.** Commendatam vnam eccleſiam poteſt habere clericus in altera intitulatus. Commēdandi ſunt clerici qui in vna & non in pluribus eccleſijs volunt conſcribi. Et ibi habetur, ꝙ duobus epiſcopatibus poteſt quandoque quis præfici.c.relatio.

2 Commendandi non ſunt clerici qui ſine litteris dimiſſoriis de vna eccleſia tranſeunt ad alteram. Matrimonium ſpirituale contrahitur inter curatum & eccleſiam ſuam, quę nō debet eſſe ſcortum.c.ſicut.

3 Commendatio nulla ſed potius vituperium eſt clericis, qui ſæcularium negociorum procuratores eſſe volunt.

4 Commēdandi ſunt clerici, qui veſtibus ſibi congruentibus vtūtur, vnguenta & fulgida veſtimenta fugientes.

5 Commendare non debemus clericum, qui a ſuo epiſcopo depoſitus Imperatorem aut iudicem ſæcularem adit.

y
1 **Iurans.** Iurans verum non peccat: ſed ſecus ſi peierat: & per creaturas iurare non licet.

Iu-

ſtatuta, & eorum regulæ in ſynodo conſtitutæ.

2 Violari non debent priuilegia eccleſiarum, nec archiepiſcoporũ. Violans ciuitates & occidens ſuos præſules epiſcopali dignitate priuatur. c. ita nos.

c
1 *Sortilegus.* Sortilegus quis ſit, ſiue qui dicantur ſortilegi.

2 Sortilegum eſſe an ſit peccatum, ſortibus an ſit credendum.

3 Sortes ſiue diuinationes a quibus exordium ſumpſerunt. Et
4 de multiplici genere diuinationis, & quot modis dęmones futura prænoſcunt.

5 Sortilegi vel diuinatores an ſint excommunicandi ſi ceſſare noluerint. Sortilegia & magicam artem debent epiſcopi eliminare. Sortilegijs vel maleficiis nullo pacto debent ſacerdotes operam dare, alias abijciendi ſunt.

6 Sortilegus vel alius ab epiſcopo excommunicatus an per aliũ ipſo inconſulto poſſit abſolui. Et an p̃sbyteri poſſint reconciliare pænitentes. Pænitentia morientibus non eſt deneganda etiã a ſimplici ſacerdote.

7 Sortilegis & alijs morientibus non ęſt pænitentia imponenda, ſed bene innoteſcenda. In pęnitentiis imponendis multa ſunt conſideranda. Melius eſt ſacerdotem pænitentiam imponẽtem eẽ nimis miſericordẽ, q̃ nimis ſeuerũ. Sortilegi ſunt & excõmunicati qui dies, menſes & annos paganorum ritu obſeruant.

d
1 *Sponſis.* Sponſis Dei ſe Deo dedicantibus & virginitatem vouentibus nuptias contrahere non licet. Spõſalia de pręſenti ſiue matrimonia per vouẽtes ſolenniter cõtracta nõ tenent.

2 Sponſa vnius an poſſit a ſuo ſponſo recedere, & alij nubere. Sponſa ſine conſenſu ſponſi & econtra religioſam veſtem ſuſcipere non poteſt poſt copulam carnalem, ſecus ante. Spõſalia vera an fuerint inter Ioſeph & Mariam. Spõſam alterius nullus rapiat & ibi aliquid de raptu.

e
1 *Infidis.* Infidis ſeu infidelibus cõiugium contrahere licet: & inter eos dicitur eſſe matrimonium licet non ſit ratum. Infidelis vxor virum cogens ad malum licite dimittitur. Infidelium vt Iudæorum conuiuia & etiam coniugia ſunt a Chriſticolis vitanda.

2 Infidelium vnus ſi conuertatur ad fidem altero remanente in infidelitate, an poſſit ad fidem conuerſus alii ſe copulare.

3 Infideles qui ante baptiſmum vnam vxorem habuit, & poſt baptiſmum aliam, bigamus eſt cẽſendus, nec poteſt eſſe epiſcopus. c. acutius. ibid.

f
2 *Seruiat.* Seruire adſtrictus, vt puta ſeruus ſi contrahat cum libera, quæ per errorem eum putabat liberum, nõ

eſt

cubitus intelligitur.c.meretrices.

Coire coacta & per violentiam accepta, an perdat pudicitiam & virginitatem. Carnis virginitas nõ ſeruatur ſi mens corrumpitur. Viro vxorem extra fornicationis cauſam derelinquere non licet.

6 Coiens vir cum alia,& ſic adulter, vxorem adulteram dimittere non poteſt.

7 Coitus ſeu fornicationis cauſa dimittens vxorem;ea viuente aliam ducere non poteſt. Coitus contra naturam & cum perſonis coniunctis eſt grauiſſimum peccatum.

8 Coitum ſiue incontinentiam incurrere non debet aliquis vt aliqua ad fidem conuertatur.Et ſic non licet ducere vxorem infidelem ſub ea conditione vt conuertatur & fidelis efficiatur.

K 1 *Mente.* Mente ſeu voluntate mulier cupit vt fiat mater,& habeat liberos:tamen eius vir eſt frigidus & maleficiatus:an propter hoc ſit ab eo ſeparanda.

2 Mens & voluntas eſt mulieri poſt mortem viri cum illo contrahere,cum quo prius fornicata fuit:an poſſit. Viro vxorem dimittere propria auctoritate & ſine iudicio eccleſiæ non licet:neque eam occidere.c.admonere.

3 Mentis ſeu cordis ſola contritione abſque oris confeſſione an poſſint peccata deleri:& virum poſſumus Deo ſatisfacere. Iſtam quæſtionem plixe tractat Gratianus, eius occaſione interſerens tractatum de pęnitentia ſeptem diſtinctiones continentem.

4 Mentis ſcrupulo ceſſante, an poſſit maritus tempore orationis & penitentię vxori debitum reddere.Et ibi habetur quòd tẽpore quadrageſimali nuptias celebrare non licet.

5 Mens & voluntas eſt viro continentiã vouere.Non poteſt hoc facere ſine conſenſu uxoris tacito vel expreſſo:niſi ſit ſponſa nõ dum cognita. Mulier uiro debet ſubeſſe:cum uir ſit caput mulieris.c.hæc imago.

l 1 *Dubitans.* Dubitans uxor de morte mariti, & credens illum eſſe mortuum, ſi contrahat cum alio, an dicatur rea adulterii.

2 Dubitans mulier de morte mariti ſi cum alio contraxit,& poſtea maritus eius redijt, an ſit cogenda ad eum redire, & primũ dimittere.

m 1 *Gradibus.* Gradibus conſanguinitatis nobis contingẽtes mulieres non poſſumus ducere in uxores.Quare conſtitutum fuit ne conſanguineæ ducantur.

2 Gradu conſanguinitatis vxori contingentem non licet uxorem ducere.

3 Gradus cõſanguinitatis & affinitatis ſecundum decreta uſque ad ſeptimam generationem habent prohibitionẽ. hoc eſt quòd

ratione conſanguinitatis & affinitatis prohibitum eſt matrimonium vſque ad ſeptimum gradum.

4 Gradus 6.conſanguinitatis quare prohibitus eſt ſecundum canones.

5 Gradus conſanguinitatis quomodo computandi ſunt.

6 Gradibus prohibitis coniuncti ad quorum accuſationem vel teſtificationem ſunt ſeparandi. Et ibi de iuramento ſeparationis & reconciliationis. Et de iuramento eorũ q̃ conſanguinitatem probant.c.de parentela.

7 Gradu prohibito coniuncti ſi adinuicem carnaliter commiſceantur, filii ex tali inceſtuoſo coitu procreati non ſunt filii appellandi.

8 Gradus conſanguitatis & affinitatis quis dicatur eſſe diſpenſabilis:ideſt quo gradu poſſit diſpenſari cum conſanguineis & affinibus.

9 Gradu prohibito coniuncti(licet forte ſententia pro matrimonio fuerit lata)poſſunt ſeparari.Sententia enim pro matrimonio vel cõtra ipſum lata poteſt retractari veritate cõperta; quia talis ſententia nullo curſu temporis tranſit in rem iudicatam. Et ibi dicitur ſententiam etiam Romani pontificis in melius poſſe mutari c.ſententiam.

10 Gradus affinitatis (ſiue ipſa affinitas) in ſuperſtite nõ deletur. Item ſoboles ex ſecundis ſuſcepta nuptiis conſanguineis prioris viri copulari non debet ſecundum decreta, ſed hoc corrigitur p̃ c.non debet.de coſangui.& affini.

n

1 *Rapiente.* Rapiente virginem per vim ab aliquo raptus cõmitti dicitur.

2 Rapientes violenter puellam poteſt illam peracta pænitentia in vxorem ducere. Et ſic rapta raptori iure canonico nubere poteſt.c.denique.& melius extra de rap. c. cum cauſa. cũ ſimilibus.

DECRETI TOTIVS CANONES HIC SECVNDVM ORDINEM ALPHABETI IMPRIMVNTVR,

Quod præter ceteras utilitates multimodę correctioni eſt adiumento non mediocri.

De littera A.

AB accuſato. 3. qō. 11. Gratianus. fol. 280
Ab antiqua. de cōſecr. diſ.4. Gregorius 741
Abbas.18.q.2.Gregor. 437
Abbas.18.q.2.Mogū.cōc. 431
Abbati vel.diſtin.54.Octaua ſynodus. 112
Abbatē.18.q.2.Gregor. 437
Abbatem. 18.quęſt.2. Pelagius Papa. ibid.
Abbates. 18. q.2. Aurelianenſe conc.primum. 440
Abbatibus. 12. quæſt.2. Aurel. conc.3. 368
Abbatibus.18.quæſtio.2.Paſchalis. 440
Ab eo.2.quæſt.6.Theodoſianæ leges. 247
Ab epiſcopis.diſtinct.70.Gratianus. 134
Ab exordio.diſt.35.Hierony.69
Ab excommunicatis.9.q.1. Vrban.Papa 2. 215
Abiit Iudas.11.q.3.Beda. 349
Ab illo.14.q.4.Ambroſ. 388
Ab imperatoribus.23.q.3.Carthaginen.concilium 5. 475
Ab infirmis.26.q.7.Theodor.in Pænitentiali. 553
Ab iſto die.35.q.6. Innocentius Papa 2 691
Ab iſto die.ead.cauſa, & q. Alexand.2. ibid.
Abſens 1.3.q.9 Zepherinus Papa. 278
Abſens 2.3.q.9.Felix Papa. 279
Abſente 1. 3. q.9. Calixtus Papa. 277
Abſente 2.3.q.9.Felix Papa.278
Abſit.diſt.50.Auguſt. 99
Abſit.11.q.3.Anterus Papa.339
Abſque ſynodali. 15. q.7. Gratia. 398
Accedens. diſtinctio. 50. Gregor. 95
Accuſatus.3.quæſ.6. Sixtus Papa 2. 272
Accuſatum.2.quæſt.5. Silueſter Papa. 240
Accuſatori. 6. quæſtio. 4. Codex. 269
Accuſatori.3.quæſtio.6. Theleſpor.Papa. 277
Accuſatores.diſt.46.Carthagin. conc.4. 89
Accuſatores 1. 3.quæſt. 5. Anacletus Papa. 269
Accuſatores 2.3.quæſtio.5.Stephanus. ibid.

Accuſatores 3. 3.qō.5. Calixtus Papa. 270
Accuſatores.4. quæſ.8. Zepherinus. 277
Accuſatorum.2. quæſt.8. Calixtus Papa. 263
Accuſatoribus. 3. q.5. Symmachus papa. 263
Accuſatio 1.2.quæſt.7. Anacletus. 253
Accuſatio 2. 2.quæſt.7. Sixtus Papa. 254
Accuſationes. 3. q.5. Hadrianus Papa in ſynod.Romana. 270
Accepiſti 1.de conſecr. diſtin.4. Ambr. 746
Accepiſti 2.de conſecr.diſtin.4. Ambro. 747
Acceſſerunt.de conſec. diſtin.2. Auguſt. 727
Accipite.de conſecra.diſtinct.2. Hierony. 727
Achab rex. de pænit.diſtinct .3. Hierony. 651
Achatius 1.24.q.1.Gelaſius.512
Achatius 2.24. quæſtio.1. Felix Papa. 512
Acolytus.diſt.23.Carthaginenſe conc.4. 45
Actione.22.q.4. Eliberitanum conci. 464
Acutius. diſt. 26.Auguſtinus. 51
Acutius.28 q.3.Auguſt. 579
Adam.diſt.40.Gregorius. 78
Adam.de pæn.diſtin.1.Ambroſius. 629
Adam.33.q.5 Ambroſius. 672
Ad Deum. 32.q.5.Aug. 603
Addidiſtis.20.q 1. Gregor. 445
Addit.27.q.2.Hieronymus.566
Ad eius vero.diſ 5.Gregorius. 5
Ad epos. 17.q.4.Gelaſius. 431
Ad fidē.23.q.5.Auguſtinus.497
Ad hæc.13.q.2.Gratianus. 378
Ad hoc.di.89.Greg.& Bonif.162
Ad hoc.16.q.1.Gregorius. 412
Ad hoc.de cōſ.diſ.4.Auguſt.754
Adhuc inſtant perfidi. de pænit. diſt.3 Aug. 653
Adiicimus.16.q.1.Leo Papa.403
Ad limina.30. quæſt.1. Ioannes Papa 8. 583
Ad menſam.11.quęſ.3.Ioannes Chriſoſt. 341
Admittuntur. diſtinct. 54. Leo Papa. 112
Adminiſtratores. 23.q 5. Ioannes 8. 496
Admonere.16. quæſt.1. Gregorius. 402
Admonęre. 33. q.2. Stephanus Papa v. 613
Admonemus. 16. q.2. Ioannes Papa. 415
Admoneāt.26. quæſt.7. Auguſtinus. 555
Admonendi.2.quæſt.7 .Gregorius. 262
Ad nuptiarum.de conſec.diſt.1. Aurelia.conc. 704
Ad reatum . diſt. 81. Carthaginenſe conc 4. 150
Adrianus 1.diſt.63. Octaua ſynod. 123
Adrianus 2.ead. diſt.Hiſtoria eccleſiaſtica. 126
Ad Romanam 1.2.q.6.Marcellus Papa. 244
Ad Romanam 2. Zepherinus Papa. 244
Ad ſedem Apoſtolicā.35.quæſt. 5 Alexan.2. 680
Aduerſitas.7.q.1.Gregor. 307
Adulterii.32. quæſt.7. Auguſtinus. 608
Adulterio. 31. quæſt. 1. Gratianus. 589
Aduocauit.24.q.1.Ambr. 516

Affe-

Affectum.26.q.7. Octaua ſynodus. 554
Afros.diſt.98.Gregorius. 182
Agatho.diſtin.63. Ex geſtis Romanorum. 37
Agathoſa.27.q.2.Gregor. 567
Agapitus.de conſec. diſt.1.Gregorius. 702
Agite.de pęn.diſt.1.Auguſt. 622
Agnouimus.26.q.6. Cæleſtinus Papa. 552
Agunt homines. de conſec.diſt. 4.Auguſt. 347
Ait Cęleſtinus.24.q.1.Nicolaus Papa. 510
A iudicibus.2.q.6.Mileuitanum conc. 250
Aliud eſt.de conſe.diſt.4.Auguſtinus. 739
Aliud quidem.11.q.1. Leo Papa. 333
Aliud quidem.de pęnit.diſtin.1. Leo Papa. 627
Alius item.15.quæſt.6. Gregorius. 398
Aliorum hominum.9.q.3.Symmachus. 320
Alia cauſa. 16.quęſt.1. Hieronymus. 401
Alienus.diſtinct.90. Octaua ſynod. 163
Alienus.24.q.1.Cyprianus.516
Alieni.3.q.4.Iginus Papa. 267
Alieni.2. qō. 7. Dionyſius Papa. 255
Alienum.diſt.50. Leo Papa. 106
Alienum.19.q.2.Leo. 443
Alienationes. 12.q.2. Vrbanus Papa. 367
Aliter legitimum. 30. q.5 Euariſtus Papa. 387
Aliter ſe oriētalium.diſt.31. Stephanus Papa in conc. 61
Aliquando. 32.quęſt.2.Auguſtinus. 596
Aliquanti.26.q.5.Agat.cōc.546
Aliquantos. diſt. 51. Innocentius. 107
Aliquos. 15.q.1 Auguſt. 393
Alligant.26. quæſt.7.Io.Chryſoſt. 554
Altare.1.q.3.Paſchalis 2. 217
Altaris palla.de conſ. diſt.1.Clemens Papa. 703
Altaria 1.de conſec. diſt.1.Epaunenſe conc. 703
Altaria 2.de conſec.diſt.1. Agathenſe concilium. 703
A malis.23. quæſtio.4.Auguſtinus. 476
Amputato.25.quęſt 2.Iulius Papa. 539
Ananias.17.quæſt.5.Greg.in regeſt. 429
Anaſtaſius ſecundus.diſt.19. Ex Pontificali. 35
Ancillam.32.q.2.Leo. 597
Animaduertendum.22.q.2.Hieronymus. 4‹7
Animæ defunctorū.13.q.2.Gregorius Papa 2. 382
Annis ſingulis.diſtin. 18.Bylon. conc. 32
An non diſtricta.24.q.3. Nicolaus Papa. 528
An putatis.diſtinct.86. Ambroſius. 156
An quod in ſubditos. 33. qō. 2. Ambroſ. 612
Anteceſſor. 11.qō.1. Bonifacius martyr. 353
Anteriorum.2.quæſt.6.Iuſtinia. in nouel. 247
Ante baptiſmum.de conſe. diſt. 2.Rabanus. 742
Ante benedictionem. de conſe. diſt.2.Ambroſius. 715
Ante omnia. diſtinct. 35. Aga-

thenſe conc. 70
Ante omnia.diſtinct. 40. Auguſtinus. 78
Ante triennium.diſt.31.Gregorius. 59
Ante viginti.de conſecra.diſtin. 4.Bracharen.conc.2. 742
Antiqui.33.quæſt.2. Tolet. concil.6. 616
Antiquos.50.quæſt.1. Aurelianen.conc.1. 322
Antiquis.12.quęſt.3.Anaſtaſius Patriar. 320
Antiquitas.2.quæſt.1. Ioan.Papa 1. 235
A paruulo.de conſecra.diſtin.4. Auguſt. 753
Aperte inquit.24.quæſt.1.Nicolaus. 520
Aperiant.31.quæſt. 1.Hieronymus. 591
Apoſtolus.diſtinct. 81. Auguſtinus. 476
Apoſtolus.32.quæſt.7.Auguſtinus. 607
Apoſtolus. de pænit. diſtinct.2. Auguſtinus. 644
Apoſtolus.33.quæſt.4. Auguſtinus. 669
Apoſtolorum vero canones. diſtin.16.Gratianus. 21
Apoſtolicus.diſtinctio.79.Gratianus. 144
Apoſtolicis.16.quęſt.1.Hieronymus. 414
Apoſtolicos.12.quęſt.2.Octaua ſynod. 362
Apoſtolica. diſtinct.56.Alexander 2. 116
Apoſtolica.8. quæſt.1. Innocentius 2. 310
Apoſtolica.de conſe.diſt.1.Anaſtaſius epiſcopus. 707
Apoſtolicæ.24.quæſtio.3.Pelagius Papa. 527
Apoſtolicæ.35.quæſt.9.Gregorius. 694
Appellantem.2.quæſt.6. Fabia. Papa. 244
Apud miſericordē. 32.q.5. Gregorius. 594
Apud nos.32.quæſt.5. Hieronymus. 605
Apud omnipotentem.36.quæſt. 2.Gregor. 697
Apud veros. 23.qō.1. Auguſtinus. 472
Aquam ſale.de conſecr. diſtin. 3.Alexander 5. 730
A quibus ordinibus.diſtinct.35. Gratianus. 69
A quibus.26.quæſt.3. & 4. Gratianus. 544
A quodam Iudæo. de conſecr. diſt.4.Nicolaus. 734
Archidiaconum.diſt.81. Gregorius. 150
Archidiaconum Florētinum. diſtin.85.Gregorius. 155
Archiepiſcopus.diſtin. 66. Gratianus. 132
Archiepiſcopus.diſtin. 66. Anicetus Papa. 132
Archiepiſcopus.9.quęſt.3. Anicetus Papa. 319
A recta ergo.24.quæſt.1.Lucius Papa. 514
Arguta.2.quæſt.6. Nicolaus Papa. 245
Arianorum. de pænit. diſtin. 1. Gregorius. 701
Arianos.1.q.1.Innocētius. 199
Artaldus. 8.quæſtio.3. Vrbanus Papa 2. 314
A ſanctis patribus. 15.quæſt. 1. Chalced.conc. 536
Aſſumi aliquem.diſt. 28. Arelatenſe conc. 2. 54

A ſubdiacono.diſt.93. Synodus Romana S.Silueſtri. 167
Atho.27.q.2.Ioannes 8. 572
Attendendum.17.quæſt.4. Vrbanus Papa. 432
Auctoritatem.15.q.6.Nicolaus Papa. 397
Audacter.8. quæſt.1. Hieronymus. 312
Audi denique.11. quæſt.3. Hieronymus. 340
Audire epiſcopum. diſtinct.25. Clemens. 49
Audire chariſſimi.diſtin.34. Auguſtinus. 67
Audiuimus.1.q.3.Greg. 214
Audiuimus.3.queſt.2.Euariſtus Papa. 266
Audiuimus,24.quæſt.1.Alexander 2. 512
Audiuimus.33.quæſt.2. Leo Papa. 615
Auditum eſt.2.queſt.5.Sixtus & Leo. 240
Augurijs. 26.q.5.Carthaginen. conc.4. 547
Auguſtino.12.q.2. Pelagius.361
Aurelius. 26.q.6. Carthag.concil.2. 551
Aurum eccleſia habet. 12.queſt. 2.Ambroſius. 373
Aut facta.de pæn. diſt.1. Digeſtis. 618

B.

Baptiſmus. de conſec. diſt.4. Auguſt.736
Baptiſmi vicem. de conſec. diſt.4. Auguſtinus. 737
Baptizantur. de pœnit.diſtinct.3. Gregorius. 648
Baptizari. diſtinctio. 5. Gregorius. 5
Baptizandi.de conſecr.diſtin. 4. Gelaſius. 735
Baptizandi.de conſe. diſt.4. Carthaginen.conc.4. 743
Baptizãdis. 1.q.1.Gelaſius. 206
Baptizandos. de conſe. diſtin.4. Laodicen.conc. 742
Baſilicas.de conſecra.diſtinct.1. Gelaſius Papa. 699
Beatus.3.quæſt.4.Anacletus Papa. 268
Beatus Petrus. 6.q.1. Clemens Papa. 290
Beatus Paulus. 22.quæſt.2.Gelaſius Papa. 458
Beata Maria.27.quæſt.2.Auguſtinus. 564
Beati Petrus & Paulus. 2. q.7. Ambroſius. 258
Benedictio. 1.q.1.Greg. 185
Benedictus.de pæn. diſt.4. Paulus Apoſt. 659
Bene nouit.diſt.61.Greg. 122
Bene quidem. diſtinc.96. Symmachus. 175
Bene valet.diſt. 50. Auguſt. 99
Biduum.2.q.6.Digeſtis. 248
Bonæ rei.12.quæſt. 2.Toletanũ conc. 9. 374
Boni principis.diſtin. 96.Marcellus Papa. 179
Bonorum auctori.diſtinctio.47. Gregorius. 90
Breuiter quæ.diſtin.23. Gratianus. 41
Breuiter monſtratum. diſt. 62. Gratianus. 122

C.

Calũniator.2. q.3. Damaſus Papa. 236
Canon.diſt. 3. Iſidorus. 3

Canones.diſt. 15. Conſtitutiones eccleſiaſticę Sanctorum patrum. 18
Canones.diſt. 16.Iſidorus 21
Canones. diſtinct.50.Innocentius. 105
Canonum ſtatutis. Tarracon. conc. 387
Canonica ſanctorum.3.q 5.Pelagius Papa 2. 269
Canonica inſtituta.11.quæſt.3. Arauſicum conc. 354
Canonici. cã 14.Gratianus.385
Canonicos.19.quæſt 3.Gratianus. 443
Cantantes. diſtin 92. Hieronymus. 165
Carnem.de conſecr.diſt.5. Fructuoſus epiſcopus. 760
Caſellas.10.quæſt.2.Agathenſe conc. 324
Catholicus.2.q.6.Carthaginen. conci.4. 250
Catholica eccleſia.diſtin.11.Auguſtinus. 14
Catechiſmi.de conſe diſt.4. Nicolaus Papa. 742
Catechumenum.de conſecr.diſtin.4.Auguſtinus. 738
Catinenſis.diſtinct.61. Palagius Papa. 122
Caue.28.q.1.Ambroſius. 578
Cauete.22.q.5.Ambroſius. 469
Caueant iudices.3.q 9. Eleutherius Papa. 277
Cauendum eſt.1. quæſt 7. Meldenſe conc. 223
Cauendum eſt.10. q.3.Cabilonenſe concil.2. 327
Cauendum nobis.de pænit. diſtin.3.Greg. 656
Cauſa vero.diſt.4.Gratianus. 3
Ceterum Dei traditio.diſt. 86. Ambroſ. 159
Celebritatem. de conſec. diſt.3. Victor Papa 13.a Petro. 731
Cellulas. 18. quæſ.2. Agathenſe conc. 439
Cenomanenſem.diſt.56. Vrbanus papa 2. 116
Cœpiſti habere. 11.quęſt.3.Auguſtinus. 345
Cępit Ermigildus.24.q.1.Greg. Papa. 521
Certe ego. 12.quæſt.1.Auguſtinus. 359
Certis de cauſis. 15.quæſt.3.Digeſtis. 395
Certũ eſt.diſt.10.Felix Papa. 11
Certum eſt. diſtin. 10. Gelaſius Papa. 12
Certum eſt. 11.q.3. Triburienſe conc. 344
Certum eſt.24.q.3. Quinta ſynod. 526
Certum eſt.de conſec.diſt.1.Gelaſius Papa. 700
Charitas quæ.de pænit.diſtin.2. Auguſt. 635
Charitas eſt.de pæn.diſt. 2.Proſper & Auguſtinus. 635
Charitas numquam.de pænitẽ. diſt.2.Paulus Apoſt. 636
Charitas eſt aqua.de pænit.diſt. 2.Auguſtinus. 637
Charitatem tuam.12. quæſt. 2. Gregorius. 68
Chartæ quas dedit. 3.q.9. Pelagius. 279
Chriſtus quid fecit. 1.q.1.Auguſtinus. 203
Chriſtianis 15.q.1.Gelaſius Papa. 330
Chriſtiana.32.quæſt.5.Innocentius. 605
Chriſtus panis.de conſe. diſt.2. Auguſt. 719
Chriſtiano.diſ.34. Iſidorus.668

Chri-

Chriſtiano. 33.quæſt.4.Auguſtinus. 668
Cyprianus 21.quæſt.3.Cyprianus. 452
Circuncifio.de pœn.diſt.2. Paulus Apoſt. 639
Circumcelliones.23.q.5.Auguſtinus. 491
Cito turpem.1.quæſ.1. Ambroſius. 187
Citius ad hoc.de pæn.diſ.2.Gregorius. 645
Clemens.8.q.1.Petrus Apoſtolus. 311
Clementis librum. diſt.16. Leo Papa. 21
Cleri plebis.diſtinct.63.Cœleſtiſtinus. 89
Cleros & clericos.diſt. 21.Iſidorus. 37
Clericus profeſſionem.diſt. 41. Carthagin.conc.4. 80
Clericus 1.diſt.46. Chartaginẽ. conc 4. 89
Clericus 2. Carthaginen. concil. 89
Clericus 3.Carthagin.cōc 4. 89
Clericus ſolus.diſtin.81. Lucius Papa. 149
Clericus 1 diſt.91. Carthaginẽ. conci.4. 165
Clericus.2.diſt.91. Carthaginẽ. conc.4. ibid.
Clericus ab inſtanti. 21.quæſtio.1.Septima ſyno. 450
Clericus aduerſus 2. quæſtio.7. Silueſter Papa in concil.Romano. 253
Clericus vero.3.q.4. Stephanus Papa. 268
Clericus ſiue laicus.11.q.1.Had. Papa. 330
Clericus qui.11.q.3.Carthagin. concil.4. 343
Clericus qui.12.quæſt.1.Hieronymus. 356
Clericus.24.quæſt.3.Carthaginen.conc.4. 530
Clerici. diſtinctio.23. Agathen. conc. 45
Clerici. diſtinctio.33. Nicolaus Papa. 65
Clerici. diſtinct.44.Carthaginẽſe conc.4. 84
Clerici vel continentes.diſt.81. Africanum conc. 150
Clerici vero.diſ.91.Aurelianen. conc.1. 165
Clerici omnes.1.quæſt. 2. Agathenſe conc. 214
Clerici.13.quæſtio.2. Agathen. conci. 381
Clerici ab indignis. 14.quæſt.4. Gelaſius papa. 387
Clerici.16.quæſt. 3. Agathenſe conc. 418
Clerici qui. 19. quæſt. 1. Tolet. conc.4. 443
Clerici.23.quæſtio.8. Tolet.cōcil.4. 506
Clerico iaciente. diſt.50. Vrbanus.2. 102
Clericum ſcurrilem. diſtin.46. Carthaginenſe conc. 4. 89
Clericum qui.diſt.50.Nicolaus Papa. 95
clericum alienum diſt 72.Carthaginenſe conc.3. 136
clericum cuiuslibet. 11. quæſ.1. Marcellinus Papa. 329
clericum nullus. 11. q. 1. Agathe n.conc. 331
clericum nullus. 11. q.1. Agathen.conc. 336
clericum. 21. quæſt.1. Chalcedonenſe conc. 450
clericum.22.quæſtio. 1.Carthaginen.conc.4. 456

Clericos autem.1.quæſt.2. Hieronymus. 213
clericos aut laicos. 2. quæſtio.7. chalcedon.conc. 261
clericos in ſuis.diſtin.1.chalced. conc. 135
clericos nihil. 12. quæſt. 1.Gratianus. 355
clericos,qui.de conſecr.diſtin.1. Sexta ſynod. 703
cogitatio.de pænit.diſtin.1.Gratianus. 619
cogitationis.de pænit.diſtinc.1. Digeſtis. 618
cognoui ex dilecto.1. q.7. cyrillus. 226
cognouimus.12.queſt.2.Gregorius. 366
cognouimus.18.queſt.2.Gregorius. 440
cognoſcamus.diſt.34. Ambroſius. 68
comeſſationes.diſt.44.Auguſtinus. 83
commendauit.de conſecrat.diſ. 2.Auguſtinus. 720
communis filius.diſt.23. Gregorius. 44
communiter diffinimus. diſtin. 33.Pius Papa. 65
comperimus.14.quæſt. 6. Gregorius. 391
comperimus.24.quæſt. 3. Gregorius. 525
comperimus.de conſe. diſtin.2. Gelaſius. 710
comprouinciales. diſt.64. Anicetus. 130
comprouincialium.diſt.65.Gratianus. 130
concedimus.de conſecr.diſtinc. 1. Triburienſe concil. 702
concilio.12.q.2.Gelaſius. 365
concilia ſacerdotum.diſtinc.17. Symmachus Papa. 28
concubinę.32. quæſ.2. Auguſtinus. 596
concubuiſti. 32. quæſtio.2. Zacharias Papa. 610
concusſionis. 1. quæſt.1. Digeſtis. 211
confirmandum eſt. diſtinctio. 50. carthaginenſe concilium 5. 106
confidimus.25.quæſt.10.Gelaſius. 535
congregato.16. quæſtio.7. Vrbanus 2. 422
congregatio.16.quæſt. 7.Tolet. conc. 428
coniunx 27.queſtio.2.Auguſtinus. 565
coniuges. 27. quæſtio. 2. Iſidorus. ibid.
coniunctiones.35.quæſt.3. & 4. calixtus. 676
cõiurationum. 11.q.1. chalced. conci. 331
connubia.32.quæſt.2.Hieronymus. 596
conqueſtus eſt.9.quæſt.3.Nicolaus Papa. 319
conſanguinitas. 35. queſtio.6. Fabianus. 680
conſanguinei.3. quæſt.5. calixtus Papa. 268
conſanguineorum. 3. quæſt. 4. calixtus Papa. ibid.
conſanguineos.35. queſt.6. Fabianus. 690
conſecrationem.de conſec.diſt. 1.Felix 4. 698
conſentire.diſtinctio.83. Gregorius. 153
conſequens.diſtinctio.11. Nicolaus 1. 12
conſequens eſt.diſtin. 88. Gelaſius papa. 159

conſide-

conſiderandum nobis. diſtinct. 50. Gregorius. 104
conſiderandum. 16. quæſtio. 7. Gregorius 427
conſidera. 22. quæſt. 1. Hieronymus. 456
conſideratio. 16. quæſt. 1. Gelaſius. 402
conſideranda. diſtin. 86. Ambroſius. 157
conſideret. de pœnit. diſtinct. 5. Augu ſtinus. 663
conſpirationum. 11. quæſt. 1. calixtus Papa. 331
conſpiratores. 3. quæſtio. 4. calixtus. 268
conſtantinus 1. diſt. 96. 177
conſtantinus 2. diſt. 96. ibid.
conſtantinopolitanę. diſt. 22. cõſtantinop. ſynodus 1. 40
conſtat autem. diſtin. 2. Gratianus. 2
conſtat baptiſma. de conſec. diſt. 4. Iſid orus. 735
conſtat multos. 1. q uæſt. 1. Innocentius. 208
conſtat quia. de pœnit. diſt. 4. Gregorius. 657
conſtitutio. diſtinctio. 2. Iſidorus. 2
conſtitutio. diſt. 63. Leo 4. 128
conſtituimus. diſtin. 76. Moguntinum conc. 1. 140
conſtituimus. 3. qō. 5. Euſebius Papa. 270
conſtitutum eſt. 7. qō. 1. carthag. conc. 5. 302
conſtitutum eſt. 16. quæſt. 1. Tolet. conc. 4. 412
conſtituit. 16. quæſtio. 7. Paſchalis 2. 425
conſtituit ſane. 16. quæſt. 7. Mogunt. conc. 428
conſtituit. 17. quęſtio. 4. Tolet. conc. 4. 434
conſtituit. 20. quæſtio. 3. Mogunt. conc. 449
conſtitutiones. diſtinct. 10. Gratianus. 10
conſtitutiones. diſt. 10. In capitular. Hadr. 11
conſtitutiones. 16. quęſt. 7. Paſchalis Papa 2. 425
conſuetudo autem. diſtinctio. 1. Iſidorus. 1
conſuetudo. diſtinct. 1. Cyprianus. 9
conſuetudo. diſtinctio. 12. codex. 15
conſuetudo. 16. quęſt. 6. Gregorius. 421
conſuetudinis. diſtinctio. 11. codex. 13
conſuetudinem. diſtinctio. 11. Pius Papa 1. 14
cõſuluiſti. 2. quæſtio. 5. Stephanus 5. 242
cõſuluit. diſt. 74. Gelaſius. 138
conſulto omnium. de conſecr. diſt. 1. Euſebius & Siluester Papa. 704
conſulendum. diſtinctio. 28. Nicolaus. 56
continua. 11. quæſtio. 1. cod. Theod. 329
contra idolorum. 26. quæſt. 5. Gregorius. 547
contra morem. diſtin. 100. Gregorius. 183
contra ritum. 4. quæſtio. 4. Nicolaus. 284
contra ſanctorum. 16. quæſt. 7. Leo 4. 427
contra ſtatuta. 25. quæſt. 1. Zozimus. 535
contradicimus. 35. q. 2. & 3. Cabilon. conc. 679
contrarium eſt. de pœnit. diſt. 5. Leo

Leo Papa. 664
Contraria.de conſec.diſt.5 Ambroſius. 759
Contumaces clerici. diſtinc.50. Agathenſe concilium. 98
Conuenit.de conſecra.diſtin 5. Agathenſe concilium. 758
Conuenior.23.quæſt.8.Gregorius. 508
Conuenientibus. 1.q. 7. Septima ſynod. 223
Conuertimini.de pænit. diſt. 1. Ioel. 620
Conuiuia. diſtinct. 44. Gregorius. 84
Chorepiſcopi.diſt.68. Damaſus Papa. 134
Corpus & ſanguinem.de conſe. diſt.2.Auguſtinus. 720
Corpus Chriſti.de conſe.diſt.2. Hilarius. 725
Corpore vero vitiati.diſtin. 55. Gratianus. 112
Corpora ſanctorum. de conſec. diſt.1.Moguntí conci.1. 703
Corporalia.1.quęſt.1.Auguſtinus. 196
Corporeum.de conſec. diſtin.2. Ambroſ. 727
Corripiantur. 24.q.3.Auguſtinus. 528
Credo.21.q.3. Nicaſius epiſcopus. 452
Credere in Ieſum.de conſe.diſt. 2.Aug. 720
Crimen vel pœna. 1. qō. 4.Digeſt. 218
Criminationes.2.q 7.Iginus Papa. 262
Crucis Domini.de conſec. diſt. 3.Euſebius Papa. 730
Cuius rei.29.q.2.Gregorius.581
Cui eſt illata.11.q.3.Gelaſius Papa. 345
Cui portio.12.quæſt.1. Ambroſius. 356
Cum autem vinolentus, diſ.44. Gratia. 83
Cum autem ad eccleſiam. diſt. 92.Grat. 165
Cum a Iudęis.23.q.8.Innocentius. 505
Cũ accuſatus.3.q.3.Felix 2.266
Cum ad celebrandas.de conſecrat.diſtinct.1. Aurelianenſe conci.1. 707
Cum ad verum. diſt. 96. Nicolaus Papa. 175
Cum Hadrianus.diſt.63. Gregorius. 128
Cum apud Theſſalonicam. 11. q.3.Ruffi.eccl.hiſt. 348
Cum aliquis.11.quęſt.3. Arauſi. conci. 354
Cum aliquis. 24.quæſt. 3. Origenes. 526
Cum baptizat.de conſec.diſt 4. Aug. 736
Cum beatus. diſt. 45.Bracharẽ. conc.3. 86
Cum beatiſſimus. 24. q. 1. Leo Papa. 515
Cum caput.33.quæſt.5. Hieronymus. 672
Cum de quorundam. diſtin 84. Carthaginenſe conc.5. 154
Cum deuotiſſimam.12.quęſt.2. Greg. 361
Cum eccleſiæ.3. quæſt.2. Pelagius Papa. 265
Cum enixa.diſt.5.Gregorius. 4
Cum ergo.24.quęſt. 3.Hieronymus. 527
Cum ergo.22.quæſt.3. Gratianus. 462
Cum exaudiero. diſt.40.Hieronymus. 98
Cum excommunicato.11. q.3. Iſi-

Iſidor. 340
Cum frangitur.de conſe.diſt.2. Proſper. 715
Cum grauia.13.quęſt.2. Gregorius 382
Cum homo.23. qõ 5. Auguſtinus 495
Cum humilitatis 22.q.2.Auguſtinus 460
Cum igitur.35.quæſt.1. Auguſtinus 675
Cum in captiuitate.34.q.1.& 2. Innocen.Papa. 673
Cum in præterito.diſt.84. Carthaginenſe conc.2. 154
Cum in lege 23.quęſt.4. Gregorius 478
Cum initiatur.27.q.2.Ambroſius 570
cum initiatur. 27. q.2. Ambroſius 565
cum ita puniantur. de pœn. diſtin 4.Hier. 662
cum itaque.32. quæſtio.8. Gratianus 611
cum itaque.diſtinct.38. Gratianus 74
cum itaque,de conſe.diſt.4.Leo Papa 749
cum liqueat.1.q.1.Greg. 187
cum longe. diſt.63. Tolet. concil.12. 127
cum maiores. 6. qõ. 1. Gratianus 292
cum multa.diſt.86.Greg. 155
cum multæ. 15. quęſt.8. Tolet. conc.9. 400
cum miniſter.23.q.5. Auguſtinus 577
cum omnis auaritia.1.q.1.Gregorius 188
cum omne crimen. de conſecr. diſt.2.Iulius Papa 709
um omnibus.d iſt. 81 .Carthag. concil.3. 150
cum ordinaretur.1.q 1.Ambroſius 187
cum paſtoris. 2. quæſt.7. Gregorius 262
cum Paulus.1.quæſt.1.Gregorius 192
cum per bellicam.34. q.1.& 2. Leo Papa 673
cum percuſſio.7.quęſt.1.Gregorius 297
cum piæ.25.quæſtio.2. Gregorius 539
cum pro vtilitate.16.q.1. Ilerd. conc. 405
cum pro paruulis. de conſe. diſtin.4.Aug. 745
cum quibus 24 quæſtio.3.Gelaſius 530
cum quiſque.23. q.4. Auguſtinus 479
cum renuntiatur.32. q. 1. Ambroſius 594
cum redemptor.12.q.2. Gregorius 372
cum ſancti.24.q.3.Greg. 527
cum ſanctam. de pœn. diſtin. 2. Gregorius 637
cum ſcriptura. 1. q. 1. Ambroſius 201
cum ſimus.9. q.3. Synod. ſeptima 318
cum ſocietas.27.quæſtio.2. Leo Papa 566
cum tantum.de conſe.diſt.4.Auguſtinus 741
cunctis fidelibus. 16.qõ.1. Clemens 408
cuncta per mundum.9.q.3.Gelaſius Papa 321
cuncta per mundum.9.q.3.Gelaſius 320
curãdum ergo.diſt.34 Hilarius Papa in ſynod.Romana 68

Curæ ſit omnibus. 11.q.3. Honorius Papa 340
Curiales autem, diſt.53.Gratianus 108
Cuſtodi intus 11.q.3. Auguſtinus 305
D
DAibertum. 1.q.7.Vrbanus ij. 228
Damnationis. 24.q. 2.Leo Papa 523
De abiectione.diſtin.64. Arauſi can.conc.j. 130
De accuſationibus.3. q.5.Euſebius 269
De accuſatoribus.3.q.9.Gratianus 277
De accuſatione vero.2.q.8. Gratianus 263
De affinitate.45.q. 2. & 3. Gregorius 676
De aliena.diſtinct.71. Innocentius 135
De Arianis.de conſec.diſt.4.Arelatenſe conc.j. 748
De benedicto. 32. q.1. Pelagius Papa 594
Debet homo.23. q.4. Auguſtinus 491
Debent duodecim.11. q.3. Zacharias Papa 454
De capitulis,diſt. 10.Leo iiij. 11
De capellis.16.quæſt.2. Gratianus 414
De catechumenis.de conſe.diſt. 4.Gerundenſe conc. 735
De cætero.1. quæſt.1. Nicolaus Iunior 208
Deceſſorum.25. quæſt.2. Gelaſius 540
Decernimus vt dum.diſt.18.Toletanum concil. 32
Decernimus, diſt.28. Innocentius 35
Decernimus.3. q.9. Bonifacius Papa 278
Decernimus.16.queſt.7. Tolet. conc.ix. 427
Decenter omnibus,diſt.89.Tolet.conc.x. 162
Decimæ. 16 quæſt.1. Auguſtinus 413
Decimas a populo.16. q.1.Paſchalis ij. 409
Decimas j.16.q.7. Gregor. vij. in conc.Lateranen. 422
Decimas ij.16.q.7.Moguntinenſe conc. 423
Decimas iij. 16. qõ.7. Mogunt. conc. 423
Decimas iiij. 16. qõ.7. Vrbanus Papa ij. 428
De clericis vero.diſt.71. Gratianus. 135
De conciliis,diſt.18.Leo j. 29
De communione.24.qõ.2. Leo Papa 522
De Conſtãtinopolitana,diſt.22. Gregor. 41
De coniugali.27. qõ.2. Syricius Papa 572
De conſanguinitate. 35.q.2.& 3.Nicolaus ij. 678
Decreuit ſancta ſynodus. diſtin. 88.Melchiades Papa 159
Decreuit.22.q.5. In conc. apud B.Medardum 469
Decreuimus.10.q.1.Tarracon. conc. 322
Decreto noſtro. 2. q.6. Gregorius. 245
Decretis ergo,diſtin.21.Gratianus 36
Decreta. 27. q. 1. Gregorius in regeſto 568
Decretum eſt. 2.qõ.7. Mogunt. concil. 253
Decretum eſt.10.q.1. Cabilon. conc.

concil.ij. 322
Decretales itaque,diſt.20. Gratianus 36
De crimine.15.q.3.Codex. 395
De crimine. 15. quæſtiò.5. Stephanus 396
De decimis. 16.queſt.1.Leo Papa iiij. 408
Dedit baptiſmum.1.q.1. Auguſtinus 195
De diuerſis.11. qõ. 1. Carthag. concil.iij. 335
De ea vero.35.quęſt.10.Gratianus 695
De eccleſiaſticis.25.q.2.Gregorius 539
De eo autem.diſtin.50. Cyprianus 102
De eo autem. 14. qõ.2. Gratianus 386
De eo quód.30.quęſt.1.Moguntinenſe conc. 583
De epiſcopis.23.quęſt.8.Gratianus 504
De epiſtolis. diſtin. 19. Gratianus. 32
De eſu carnium. de conſecra. diſt.3.Leo iiij. 729
De eulogijs. diſt.18.Leo iiij. 30
De excommunicationis. 24. q. 3.Greg. 528
De fabrica.de pęn. diſt. 1. Vigilius Papa 702
Defenſionis.diſt.87.Gelaſ. 158
De filia.27.qõ.1.Martinus Bracharenſis in concil. 561
Deficientibus. 2. qõ. 5. Gratianus 237
De forma.22.q.5. Fulberti epiſcopi 469
De gradibus vero.35. q.5. Gratianus 680
De gradibus vero.35.q. 8. Gregorius in regeſto. 692
De hac quidem. de conſec. diſt. 2.Hiero. 724
De hymnis.de conſecr. diſtin.1. Toletanum conc.iiij. 705
Dehinc iterum.de conſecra. diſtin 4 Rabanus 743
De his clericis diſtin.50. Nicolaus Papa 95
De his clericis. diſt 50. Ilerden. conc. 102
De his quæ.10.q.1.Aurelianen. conc.j. 322
De ijs qui contra. diſt. 12. Tolet.conc. 16
De his qui. 30. qõ. 1. Nicolaus Papa 583
De his qui.31.q.1. Neocæſarię. concil. 590
De his qui.de pęn. diſtin.5. Aurelianen.conc.j. 664
De his qui.35.q.2.& 3. Ilerdenſe conc. 678
De iis quos.diſt.28.Toletanum concil. 54
De his vero. diſtinct. 50. Rabanus 102
De his vero.20.quęſt.2. Gratianus 447
De his vero. 26.q.6. Nicænum conc. 551
De his vero. 26. q. 7. Nicolaus Papa 553
De his vero.33.quęſt.2.Syricius Papa 615
De his vero.35.quæſt.8.Gratianus 692
De his vero.de conſecr.diſtin.5. Melchiades Papa 757
De homine. de conſec. diſtin.4. Gregor.iij. 758
De ieiunio, diſt.76. Saleguſtan. concil. 140
De illicita.24.quæſt.3.Pariſien. concil. 525

De illo clerico. diſtinct. 32. Nicolaus 62
De illis autem. 6. q. 3. Meldenſe conc. 295
De illis presbyteris. 11. q. 4. Ioãnes viij. 354
De illis 24. q. 3. Auguſt. 526
De inceſtis. 35. q. 2. & 3. Agathen. conc. 877
Deinde a ſacerdote. de conſecr. diſt. 4. Raba. 743
Deinde ponitur. diſt. 26. Innocentius. 51
De induciis. 3. quæſt. 2. Gratianus 265
De induciis. 3. q. 3. Felix 2. 267
De Iudæis, diſt. 45. Toletanum concil. 86
Delator. 5. q. 6. Elliberitanum conc. 289
Delatori. 5. quæſt. 6. Hadrianus Papa. 289
De laicis. 12. q. 2. Vrbanus Papa in conc. 369
De lapſis. 16. q. 6. Greg. 422
De libellis diſtinct. 20. Leo Papa iiij. 35
De libertis. 12. quęſt. 2. Hiſpalen. concil. ij. 371
Delitiæ quælibet. diſt. 41. Auguſtinus 79
De Liguribus. 23. quęſt. 5. Pelagius Papa 499
De locorum, de conſecr. diſt. 1. Gelaſius 699
De manifeſta. 2. q. 1. Stephanus Papa v. 233
De monachis. 16. q. 1. Innocentius 401
De monachis. 18. q. 2. Agathenſe conc. 439
Dæmonum. 26. q. 7. Hieronymus 556
De neptis. 31. q. 2. Vrban. ij. 592
Denique ſacerdotes. diſt. 4. Gregorius 4
Denique ſi in epiſt. diſt. 21. Nicolaus Papa. 39
Denique hi. diſtin. 96. Nicolaus Papa 175
Denique. 6. q. 3 Nic. Papa 294
Denique. 7. quæſtio. 1. Cyprianus 298
Deniq;. 14. q. 5. Ambroſius 389
Denique. 31. quæſtio. 1. Auguſtinus 589
Denique & puellæ. 36. quęſt. 2. Ambroſius 697
De nominibus. de conſec. diſt. 1. Innocentius 708
Denuntiamus. 25. q. 2. Simplicius Papa 541
De obſeruatione. de conſe. diſt. 3. Arelaten. concil. 731
De occidendis. 23. q. 5. Auguſtinus 463
De ordinationibus. 1. q. 1. Gregorius 209
De parentela. 35. q. 6. Vrbanus Papa 691
De parentela. 55. q. 6. Innocentius. j. 691
De pœnitentibus. de conſe. diſt. 3. Innocentius 730
De pertuſo. de pœn. diſt. 4. Gregorius Papa 661
De perſona. diſtin. 65. Leo Papa. 131
De perſona. 11. quæſtio. 1. Gregorius 334
De Petro. diſtin. 47. Gregor. 90
De precariis. 10. q. 2. Carthag. concil. 325
De præſentium. 16. q. 1. Pelagius 403
De presbyterorum. 17. q. 4. Nicolaus Papa 433
De primatib. diſt. 99. Grat. 181

De prima quæſtione. 10. qõ. 1. Gratianus. 321
De prima quæſtione. 4.quæſ. 1. Gratianus. 281
De prima.5.q.1. Gratianus. 285
De propinquis.35.q.3.& 4. Fabianus. 677
De pudicitia.32.qõ. 5. Auguſtinus. 603
De puellis. 36.q.2.Cabilonenſe conc. 697
De quarta vero.4.qõ 4. Gratianus. 283
De quinta vero. 4 quæſ.5.Gratianus. 284
De quibus.diſt.20.Innocentius Papa. 36
De quibuſdam.diſtin.37.Eugenius Papa 2. 73
De quotidianis de pænit.diſt.3. Auguſtinus. 649
De raptoribus. 36.q.1.Aurelianen.conc. 696
De rebus vero. diſt. 54. Toletanum conc. 109
De rebus. 12.quęſt.2. Nicolaus Papa. 364
De reditibus. 12.q.2.Simplicius Papa. 366
De ſeruorum ordinatione. diſt. 54.Toletanum conc. 109
De Syracuſanæ. diſtin. 28.Pelagius. 55
Deſignata ſunt.diſtin.51.Innocentius. 107
De ſpiritu.de conſecra. diſtin.5. Epheſinum conc. 762
Deſponſatam. 27.q.2.Euſebius Papa. 568
Deſponſatas. 27.qõ.2. Ancyranum conc. ibid.
Deteriores. 6. quęſt. 1. Anacletus. 292
Detractores. 3.q.4. Zepherinus Papa. 268
Detrahe verbum. 1.q.1. Auguſtinus. 197
De tempore. 26. qõ.7. Gratianus. 553
De tertia. 32.quęſtio.3. Gratianus. 598
De trina merſione.de conſecra. diſt.4.Gregorius. 745
De vltima. 15. quęſt.8. Gratianus. 399
De viduis. 27.qõ.1.Toletanum conc.4. 557
De viduis.27.q.1.Gelaſius. 563
De viro nefando. 12.q.2.Nicolaus Papa. 363
Deuotam. 27. q. 1. Toletanum conc.1. 561
Deuotis.20.q.1.Gelaſius. 446
Deus diffinitionem. de pæn.diſ. 1.Ambroſius. 629
Deus ergo. 3.quæſ. 1. Fabianus Papa, 265
Deus maſculum.31.q 1.Auguſtinus. 590
Deus omnipotens. 2.q.1. Euariſtus Papa. 234
Deus quando, 24. qõ.3. Vrbanus, 531
Diaconus, diſt.23. Carthaginẽ. conc.4. 44
Diaconus.diſt.27.Martinus Bracharen. 52
Diaconus, diſt.93. Carthaginẽ. conc.4. 169
Diaconi eccleſiæ.diſtin 93.Clemens. 167
Diaconi ita.diſt.93. Carthagin. conc.4. 168
Diaconi qui.diſtinct.93. Euariſtus. 167
Diaconi quicumque. diſtin.28. Ancyrana ſyno. 54
Diaconi ſeptem.diſtin.93.Neo-

cæſarien.conc. 168
Diaconi ſunt.diſt.93. Hieronymus. 169
Diaconi vel presbyteri.12.q.2. Agathenſe conc. 367
Diaconum vero.diſtin.89.Gregorius. 162
Diaconos propriam. diſ.93.Gelaſius Papa. 168
Diaconiſſam. 27.q.1. Chalced. conc. 560
Dicat aliquis.23.qõ.5. Ambroſius. 496
Dicat aliquis.32.qõ.4.Ambroſius. 601
Dicenti.25.q.2.Pelagius. 539
Dictum eſt nobis. diſt. 81.Mogunt.conc. 148
Dictum eſt.diſt.94.Cabilonenſe conc. 71
Dictum eſt. 1.quęſt.1.Auguſtinus. 203
Dictum eſt. 1.q.1. Triburienſe conc. 207
Dictum eſt. 29.q.2.Cabilonenſe conc.2. 582
Dictum eſt.30.q.1.Cabilonenſe conc.2. 584
Dictum eſt nobis. de conſecrat. diſtin. 5. Tarraconenſe concil. 758
Didici a diligendo. 1.qõ.7.Cyrillus. 226
Didicimus. 24.quæſ.1.Cyprianus. 518
Didicimus. de conſecrat. diſt.2. Sexta ſyno. 709
Differt autem. diſtinct. 8. Gratianus. 7
Diffinitio. 22. qõ. 4. Eliberitanum conc. 464
Diffinimus.diſtinct.22.Octaua ſyno. 41
Diffinimus. 4.q.1. Carthaginẽ. conc 7. 281
Diffinimus.18.q.2.Septima ſynod. 440
Diffiniuit. 17.qõ.4.Toletanum conc.12. 435
Dignum eſt. 3.q.9. Toletanum conc.6. 27
Dilectio tua. 16.quęſtio.3.Gelaſius. 417
Dilectionis tuæ.diſtinct.76.Pelagius. 142
Dilectiſſimi. 8.quæſ.2. Gregorius. 313
Dilectiſſimis.12. quæſt.1. Clemens. 355
Dimiſſorias vero. diſ.72.Gratianus. 136
Diſciplina.diſ.45.Gregorius.87
Diſcipulos,de conſec.diſt. 5. Ex dictis Apollonij. 760
Diſcordantes. diſ.90.Carthaginenſe conc.4 163
Diſcutere. 3. quæſt.6. Damaſus Papa. 272
Diſſidentes epiſcopos.diſtin.90. Carthaginenſe conc.4. 163
Diſpar.23.q.8.Alexander 2. 78
Diſpẽſatio.diſt.43.Nicolaus. 83
Diſpenſationes.1.quęſtio.7.Cyrillus. 227
Diſplicet.23.quæſtio.4. Auguſtinus. 485
Diuina clementia.de pęn.diſtin. 4.Gelaſius Papa. 662
Diuinę retributionis. diſt. 87. Gelaſius. 159
Diuinis prę̨ceptis.25. quæſt.1. Leo. 535
Diuortium,de pænit.diſtinct.1. Digeſtis. 619
Diuturni mores.diſtin. 12. Iuſtinianus inſt. 15
Dixit Apoſtolus.24.q.3.Auguſtinus. 529

Dixit dominus. 14. qõ. 5. Auguſtinus. 389
Dixit dominus. 32. q. 1. Hieronymus. 593
Dixit dominus. de pœnit. diſt. 3. Auguſtinus. 657
Dixit Sara. 32. quęſtio. 4. Ambroſius. 600
Dixi confitebor. Ambroſius ex Dauid. 617
Doctos. 16. quęſtio. 1. Ambroſius. 404
Doctorem autem. diſt. 86. Gratianus. 155
Docendus eſt. diſtinct. 62. Cæleſtinus. 122
Domeſticarum. diſtin. 34. Gratianus. 66
Dominus ad illud. 32. q. 7. Auguſtinus. 607
Dominus declarauit. 1. q. 1. Auguſtinus. 202
Dominus noſter. diſtinctio. 56. Hieronymus. 116
Dominus noſter. diſtin. 93. Cyprianus. 179
Dominus noſter. 23. quæſtio. 2. Auguſtinus. 473
Dominus non vult. diſtinc. 86. Ambroſius. 156
Domino ſancto. diſtin. 50. Iſidorus. 99
Domui quoque. diſtin. 89. Gratianus. 161
Donare res ſuas. diſtinct. 86. Auguſtinus. 155
Donatum autem. 1. quæſtio. 7. Leo 227
Dudum. 3. quęſtio. 6. Iulius Papa. 272
Dudum. 18. quæſtio. 2. Gregorius. 441
Duæ ſunt eleemoſynæ, diſtinct. 45. Auguſt. 88
Duę ſunt. 19. quæſtio. 2. Vrbanus 2. 443
Duo iſta. 23. quęſtio. 4. Auguſtinus. 484
Duo mala. diſtinct. 13. Toletanum conc. 18
Duo ſunt quippe. diſt. 96. Gelaſius. 173
Duo ſunt genera. 12. q. 1. Hieronymus. 356
Duo tempora. de conſec. diſt. 4. Leo Papa. 734
Duobus modis. 27. quęſtio. 2. Auguſtinus. 572
Duodecim. 5. quęſt. 4. Zepherinus Papa. 287
Dupliciter. de conſe. diſt. 2. Hieronymus. 717

E.

Ea enim. 10. q. 2. Codex. 324
Ea quæ a ſanctis. 1. quæſtio. 3. Vrbanus 2. in concil. Placentino. 215
Ea vindicta. 23. quęſt. 4. Auguſtinus. 490
Eadem lege. 1. quęſtio. 1. Digeſtis. 211
Ebron. 13. quęſtio. 2. Hieronymus. 379
Ecce a quibus. diſtin. 49. Gratianus. 93
Ecce autem, 24. quęſtio. 3. Proſper. 528
Ecce dico. 22. quæſt. 5. Auguſtinus. 467
Ecce ego dico. diſtin. 95 Hieronymus. 173
Ecce in prefatione. diſt. 99. Gregorius. 181
Ecce inquiunt. 23. qõ. 4. Augu-

ſtinus. 476
Ecce nunc tempus. de pœn. diſt. 1.Ambroſius. 621
Ecce oſtenſum. diſtinct.28.Gratianus. 53
Ecce oſtenſum eſt. diſtinct. 60. Gratianus. 8
Ecce plenarie. diſtinct.39. Gratianus. 76
Ecce quibus. diſtinctio.41.Gratianus. 79
Ecce quòd criminoſi. diſtin.51. Gratianus. 107
Ecce quòd iſta. 32. qō. 6. Gratianus. 606
Ecce quòd in ſacris. diſtinct.33. Gratianus. 65
Eccleſia.1.q.4.Gregorius. 219
Eccleſia. 16. quæſt.1. Hieronymus. 401
Eccleſia Chriſti. de pæn. diſt.1. Ex B.Hierony. 628
Eccleſia.de conſec.diſt.1. Nicolaus Papa. 700
Eccleſia. de conſecra.diſt. 4. Auguſtinus. 741
Eccleſiæ antiquitus. 16.q.1. Cabilonenſe conc. 408
Eccleſiæ charitas. de conſecrat. diſt.4.Auguſtinus. 754
Eccleſiæ meæ. diſt.97. Bonifacius epiſcopus. 179
Eccleſiæ princeps. diſt.35. Hieronymus. 69
Eccleſiæ vel altaria. de conſecra. diſt. 1.Meldenſe conc. 701
Eccleſiam 1. de conſecra.diſt.1. Aurelianenſe conc. 702
Eccleſiam 2.de conſecra. diſt. 1. Agrip.conc. ibid.
Eccleſiarum ſeruos.12.q.2. Toletanum conc.3. 373
Eccleſijs ſemel. diſt.68. Nicænū conc. 133
Eccleſijs ſemel.de conſec.diſt. 1. Nicænum conc. 701
Eccleſias. 13.quæſ.1.Dionyſius Papa. 377
Eccleſias. 16.q.7.Clemens. 426
Eccleſias.de conſecr.diſt.1.Clemens. 700
Eccleſias.de conſec.diſt.1.Ioannes Papa. 241
Eccleſiaſtica.diſt.23.Bracharen. conc.3. 44
Eccleſiaſtica. diſt. 38. Hieronymus. 76
Eccleſiaſticæ. 25. quæſt.2. Gregorius. 539
Eccleſiaſticis. 12. quæſ. 2. Gregorius. 372
Eccleſiaſticarum. diſtin. 1. Baſilius. 13
Ego autem. 1. quæſ.6. Symmachus. 221
Ego Berengarius. de conſecrat. diſt.2.Auguſtinus. 716
Ego dixi. 34.quæſt.1. & 2. Hermes. 674
Ego Ludouicus. diſtin.63. Gregorius. 128
Ego ſolis. diſtinctio.9. Auguſtinus. 9
Egreſſus itaque. 27. q.2. Hieronymus. 571
Aegrotantes. de conſecr. diſt.4. Carthag.conc.3. 744
Eiectis.3.q.2.Caius. 266
Eiectionem vero. diſt. 79. Anacletus Papa. 146
Eijciens Dominus.diſ.88.Ioannes Chryſoſtomus. 161
Ei qui appellat.2.q.6.In Authē. conſti. 251
Eleemoſyna. 14.quæſ.5.Gregorius. 389
Eleutherius.diſtinctio.91.Pelagius. 165

Eleu-

Eleutherius.13.quæſtio.2.Pelagius. 442
Emendari.1.quæſtio.1.Eliberit. conc. 207
Emerſiſti. de conſec.diſt.4.Ambroſius. 746
Engeltrudam.3.q.4.Ioannes Papa 8. 269
Enimuero. diſtin.19.Stephanus Papa. 33
Eodē modo. de conſec. diſtin.4. Hieronymus. 74
Eos ad ſacrificia.diſtin.31.Innocentius 1. 59
Eos autem. 27. quæſt.1.Gregorius. 561
Eos etiam.diſtinctio.81.Alexander 2. 149
Eos qui poſt.diſtin. 32.Vrbanus Papa 2. 63
Eos qui ad eccleſiam. diſtin.87. Arauſicanum conc.1. 159
Eos qui per pecunias.1.q.1.Tharaſius Cōſtāt.epiſcopus. 188
Eos qui 1.q.5 Vrbanus. 221
Eos qui.3.quæſt.10. Arelatenſe conc.2. 279
Eos qui.20.quæſt.3.Chalcedonenſe conc. 448
Eos qui.36. quęſt.2. Chalcedonenſe conc. 696
Eos quos.de conſec.diſt.4. Felix Papa. 749
Eos ſacerdotes.7.quęſt.1.Damaſus Papa. 305
Eos vero. diſt. 50. Ancyranum conc. 103
Eorū q̄ accuſantur. 11.q.3 Damaſus. 348
Eorum qui pauperes.diſtin. 90. Carthaginenſe conc.4. 163
Epheſiis. diſtinctio.43. Gregorius. 83
Epiphanium.5.quæſt.6. Gregorius. 289
Epiſcopus ad ſynodum. diſtinct. 18.Carthaginen.conc.4. 31
Epiſcopus aut presbyter. diſtin. 35.Canon Apoſt. 69
Epiſcopus aut presbyter. diſ 88. Canon Apoſtolorum. 160
Epiſcopus autem.diſt.100.Gratianus. 637
Epiſcopus benedictionem .diſt. 77.Agathenſe conc. 143
Epiſcopus cum ordinatur. diſt. 23.Carthaginēſe conc.4. 44
Epiſcopus de loco.7. q.1. Carthag.conc.4. 304
Epiſcopus Deo.de conſe. diſt.1. Anacletus Papa. 707
Epiſcopus dum fuerit. diſtinct. 61.Gregorius. 121
Epiſcopus eccleſiaſticarum. 12. q.1.Antiochenum conci. 359
Epiſcopus gentilium. diſtin.37. Carthaginenſe conc.4. 72
Epiſcopus gubernationem. diſ. 88 Carthaginen.conc.4. 160
Epiſcopus habeat.10. q. 1. Mar. Bra.ex conc. 326
Epiſcopus in eccleſia. diſtinctio. 95.Carthaginen.conc.4. 173
Epiſcopus in quolibet. diſtinct. 95.Carthaginen. conc.4. ibi.
Epiſcopus in diœceſim.7. quæſt. 1.Anacle. 302
Epiſcopus in ſynodo.35.q.6.Eutychianus papa. 691
Epiſcopus nec.14.q.1.Carthag. conc.4. 385
Epiſcopos ſecundum.diſtin. 17. Gregorius. 30
Epiſcopus non debet. diſtinct. 18.Turon.conc. 31
Epiſcopus non eſt. diſtinct. 65. Antioc.conc. 131
Epiſcopus nullius.15.q.6. Carthag.

thag.conc.4. 399
Epiſcopus nullum.de conſe.diſt. 1.Carthaginenſe conc.4. 707
Epiſcopus nullam.diſt.88. Carthaginenſe conc.4. 160
Epiſcopus pauperibus.diſt. 82. Aurelianenſe conci.1. 151
Epiſcopus presbyter.11.quæſt. 3.Moguntinenſe conc. 347
Epiſcopus qui filios.12. quæſ.2. Agathenſe conc. 367
Epiſcopus qui inuitum. diſtinctio. 74. Aurelianenſe concil.3. 137
Epiſcopus qui mancipium. 12. quæſtio. 2. Toletanum concil.4. 370
Epiſcopus ſacerdotibus. diſtin. 67. Hiſpalenſe conc.2. 133
Epiſcopus ſacerdotibus.15.quæſtio. 7.Hiſpalenſe cõ.2. 399
Epiſcopus ſi clerico.6. q.2. Carthaginenſe conc.4. 293
Epiſcopus ſi infirmitate. de conſecrat.diſtin.3, Aurelianenſe conc.1. 728
Epiſcopus ſi tertiam. 12.q.3.Toletanum conc.9. 375
Epiſcopus ſine concilio.diſt.24. Carthaginenſe conc. 47
Epiſcopus ſubiecto.diſtinſt.72. Leo Papa. 136
Epiſcopus tuitionem. diſtin.88. Carthaginenſe conc.4. 160
Epiſcopus vilem.diſt. 41.Carth. conc.4. 80
Epiſcopi ab omnibus.diſ.64.Nicænum conc.1. 130
Epiſcopi de rebus. 12. quæſt. 1. Agathen.conc. 359
Epiſcopi eorūque miniſtri. 26. quæſtio.5. Anquirenſe concilium. 547
Epiſcopi iudicio.diſtin.24.Laodicenſe conc. 47
Epiſcopi lectioni.2. q.7.Paſchalis. Papa. 663
Epiſcopi non in caſtellis.diſtin. 80. Anacle. 146
Epiſcopi presbyteri. 21.quæſ.4. Zach.Papa. 453
Epiſcopi qui.9.q.2. Conſtantinop.ſyn.1, 318
Epiſcopi ſi a propriis. 3. qõ.1. Fabianus. 264
Epiſcopi ſi ſacerdotali. 11.q.3. Agathenſe conc. 338
Epiſcopi vel presbyteri. 7. q.1. Carthaginenſe conc.4. 304
Epiſcopo non licere 1.8.q.1.Antioc.conc. 309
Epiſcopo non liceat 2. 8. quæſ. 1. Martinus Brachar. ex concil. 309
Epiſcopo non licet.16. q.6.Mogun.conc. 422
Epiſcopo ſcribit. 9. quæſtio. 3. Beda. 319
Epiſcopum aut presbyterum diſtinct. 45. Canon Apoſtolorum. 86
Epiſcoporum de diœceſi. 7. qõ. 1.Antiochenum conc. 302
Epiſcopum non oportet. diſtin. 61 Laodicenſe conc. 120
Epiſcopū non debere.9.q.2.Antiochenum conc. 317
Epiſcopum oportet. diſt.64. Ex conc.Martini Brachar. 130
Epiſcopum per cunctas. 10. quęſtio. 1. Toletanum concil.4. 322
Epiſcopum presbyterum. diſtinct.34. Aurelianenſe concil.4. 66
Epiſcoporum etiam. diſtin.74. Agath.conc. 137
Epiſcoporum igitur. diſtin.18.
Gra-

Gratianus. 30
Epiſcopos autem.diſt. 100. Gratianus. 182
Epiſcopos per Aemyliam. diſt. 63.Nicolaus Papa. 125
Epiſcopos presbyteros. diſt.31. Carthagin.conc.2. 59
Epiſcopos ſecundum.diſtin. 17. Gregorius 1. 29
Epiſcopis ſuis. 3. q.1. Caius Papa. 264
Aequaliter. 35.q. 2. & 3. Iulius Papa. 678
Erga eum. 26. q.7. Octaua ſynod. 554
Erga ſimoniacos. 1.q.1.Nicol.iunior. 208
Erit autem.diſ.4.Iſidorus. 3
Error cui non reſiſtitur. diſtin. 83.Innoc. 153
Erubeſcant.diſtinctio.32.Vrbanus 2. 63
Eſau venator.diſtin. 86. Hieronymus. 156
Eſt aliud.24.quæſtio.1.Ambroſius. 514
Eſt etiam cõtra.22.q.4.Ambroſius 462
Eſt iniuſta.23.quæſt.4.Ambroſius. 484
Eſt ordo. 33.quæſtio. 5.Auguſtinus. 671
Eſto ſubiectus.diſt.95. Hieronymus. 173
Eſtote ergo. 1.quæſt. 1. Gregorius. 210
Eſt probanda.diſtin. 86. Ambroſius. 157
Eſt vnitas. de conſecra. diſtin.4. Auguſtinus. 742
Et dixit dominus. de conſecra. diſt.2.Auguſtinus. 712
Et hoc attendendum.de cõſecr. diſt.1.Auguſtinus. 705
Et hoc diximus. 16. q.7. Origenes. 423
Et hoc quoque.35.q.2.& 3. Iulius Papa. 678
Etiam corde. 1. qõ. 1. Auguſtinus. 196
Et iurabunt. 22. qõ.1.Hieronymus. 455
Et purgabit.diſtinct.50. Hieronymus. 97
Et qui emendat. diſt. 42. Auguſtinus. 87
Et quia aliquos. 27. qõ. 1. Gregorius. 562
Et ſi ad tempus. 11.q.3. Auguſtinus. 345
Et ſi illa. 2. quæſtio. 7. Gelaſius. 228
Et ſi illi. 12. quæſtio. 2. Tolet. conc.4. 368
Et ſi Iudęorum. diſt. 54. Tolet. conc.12. 111
Et ſi non frequentius.de conſe. diſt.2.Fabianus Papa. 711
Et ſacrorum. 12. qõ.1. Gregorius. 363
Et ſancta. de conſecr.diſt.2.Auguſtinus. 721
Et temporis. 16.quæſ.1.Gregorius. 409
Et venit.de pænit.diſt.1. Hieronymus. 612
Eum qui aſſeuerat. diſtinct. 50. Codex. 103
Eum qui. 7. quæſtio. 1. Gregorius. 304
Eunuchus.diſtinct.55.Canones Apoſtolorum. 113
Euphemium.2.quæſt.3.Gregorius. 236
Ex antiquis. diſtinctio.54.Gelaſius. 110
Ex auctoritate. 16.q.1. Gregorius. 404

Ex catholica. 1. quæſtio. 1. Auguſtinus. 193
Excellentiſſimus. 11. q 3. Nicolaus Papa. 353
Excommunicati: 9. quæſt. 1 Palea. 315
Excommunicatos. 11. quæſt. 3. Calixtus Papa. 340
Excommunicatorum. 23. q. 5. Vrba. 2. 500
Exemplum domini. 12. quæſt. 1. Auguſtinus. 357
Ex eo quòd prohibet. 15. quæſt. 3. Digeſtis. 395
Ex epiſtola. diſtin. 23. Hiſpalenſe conc. 2. 44
Ex his autem. 12 quæſt. 1. Canones Apoſt. 359
Exhinc iam. de conſecr. diſtin. 4. Raban. 743
Exiſtimant quidam. 11. q. 3. Hieronym. 350
Exigunt cauſæ. 1. q. 7. Leo 227
Ex merito. 6. quęſ. 1. Anterus papa. 291
Ex multis tẽporibus. 1. quęſt. 3. Alex. 3. 216
Exorciſta. diſt. 23. Carthaginen. conc. 4. 45
Ex pęnitentibus. 50. diſtin. Carthag. conc. 105
Expedit. 12. q. 1. Proſper. 357
Experientiæ. 11. quæſtio. 1. Pelagius. 330
Ex præmiſſis. diſtinct. 50. Gratianus. 94
Ex quo inſtitutæ. de conſec. diſt. 4. Aug. 733
Extra catholicam. 1. q. 1. Auguſtinus. 199
Extra conſcientiam. diſt. 64. Innoc. Papa. 130
Extra prouinciam. 3. quæſt. 6. Gratianus. 271
Extraneo clerico. diſt. 71. Chalcedon. conc. 135
Extraordinaria. 35. q. 2. & 3. Vrbanus 2. 678

F.

Faciat homo. 22. quęſ. 3. Aug. 460
Facientis. diſtinc. 86. Ioan. 8. 155
Facilius. de pæn. diſtinct. 1. Proſper. 620
Factus eſt. 7. q. 1. Cyprian. 297
Facta ſubditorum. 11. q. 3. Anterus Papa. 320
Factę ſunt. diſ. 4. Iſidorus. 3
Facultates. 13. q. 2. Gelaſius Papa. 379
Falſas pęnitentias. de pæn. diſt. 5. Gregorius 7. 664
Fatendum eſt. 13. q. 2. Auguſtinus. 384
Felix epiſcopus. 15 q. 4. Carthaginenſe conc. 2. 399
Felix epiſcopus. 16. q. 1. Carthaginenſe conc. 2. 409
Fœminę. 30. q. 5. Iſidorus. 588
Fœminas. diſt. 81. Syricius Papa. 150
Ferrum de terra. diſ. 50. Gregorius. 98
Fertur ſimoniaca. 1. q. 1. Gregorius. 192
Ficta charitas. de pænit. diſtin. 2. Ambroſ. 637
Fidelis femina. 32. q. 7. Eliberit. conc. 607
Fidelior factus. diſtinct. 50. Ambroſius. 104
Fieri poteſt. 32. quęſt. 7 Auguſtinus. 607
Filius Dei. de conſecr. diſt. 4. Auguſtinus. 733

Fi-

Filium veſtrum. 1. q. 1. Gregorius. 210
Filijs vel nepotib. 16. q. 7. Conc. Tolet. 9. 427
Firma autem. 20. quæſ. 1. Nona ſynodus. 445
Firmum Dei. de pęnit. diſtin. 2. Hieronym. 639
Firmiſſime. 1. quęſtio. 1. Auguſtinus. 197
irmiſſime. 15. qō. 1. Auguſtinus. 392
Firmiſſime. de conſe. diſtinctio. 4. Auguſt. 732
Fixum ab hinc. 12. q. 5. Hiſpalenſe conc. 376
Flagitia. 30. quæſt. 7. Auguſtinus. 608
Fleat pro te. de pænit. diſtin. 1. Ambroſius. 629
Florentinū archidiaconum. diſt. 85. Gregorius. 155
Forte aliquis. 14. q. 5. Auguſtinus. 388
Forte dicas. de conſecrat. diſ. 2. Ambroſius. 716
Forte in populo. 23. quæſ. 4. Auguſtinus. 477
Forte nata. de pæn. diſ. 2. Auguſtinus. 638
Fornicari hominibus. diſtin. 88. Auguſtinus. 163
Fortitudo. 23. quęſtio. 3. Ambroſius. 474
Frater & coepiſcopus. 17. quæſ. 4. Gelaſius. 431
Frater noſter. 16. quæſ. 1. Gregorius. 410
Frater veſter. diſtinctio. 50. Codex. 104
Fratris & coepiſcopi. 11. qō. 1. Gregorius. 334
Fratrem noſtrum. diſt. 86. Gregorius. 156
Fratres noſtros. de pænit. diſt. 5. Innoc. 2. 665
Fratres non ſolum 33. q. 4. Ambroſius. 668
Fratres quos. 9. q. 3. Sixtus Papa 2. 321
Fraternitas. 12. q. 2. Greg. 362
Fraternitatis. diſtin. 34. Pelagius Papa. 67
Fraternitatis veſtræ. 35. qō. 10. Gregorius. 695
Fraternitatem tuam. diſ. 71. Gregorius. 135
Fraternitatem tuam. diſtin. 80. Gregorius. 147
Fraternitatem veſtram. diſt. 54. Gregorius. 111
Frequens. diſt. 54. Gelaſius. 110
Frigentius. 16. q. 7. Gelaſius. 426
Fruſtra. diſt. 8. Auguſtinus. 8
Fucare. de conſecr. diſt. 5. Auguſtinus. 762
Fuerunt autem. diſtinctio. 7. Iſidorus. 7
Fugitiui. 12. quæſt. 2. Agathenſe conc. 370
Fuit ſemper. 9. qō 3. Athanaſius Patriar. 320
Fur autem. 14. quæſt. 6. Hieronymus. 391
Fures. 13. qō. 2. Moguntinenſe conc. 384
Futuram. 12. qō. 1. Melchiades Papa. 358

G.

GEneralis. diſt. 54. Gelaſius. 110
Generali. 25. q. 1. Hadria. Papa. 536
Generalia concilia. diſ. 27. Gratianus. 27
Generaliter etiam. diſt. 82. Gratianus.

tianus. 151
Generaliter ſancimus. 16. q.1. Codex. 407
Genuit Ioſeph. 27. q. 2. Hieronymus. 571
Geſta quæ nobis. diſt. 74. Gregorius. 137
Gloria epiſcopi. 12.q.2.Hieronymus. 373
Gonſaldus. 17 quæſt.2. Gratianus. 429
Gratia ſi non gratis. 1.q.1. Leo Papa. 185
Gratia quæ per Chriſtum.de cõ ſecr.diſt.4.Auguſtinus. 755
Gratiam.1.q.1.Ambroſius. 187
Graue non. 35.qõ.9. Innocentius. 694
Graue ſatis. 11. quęſ.3. Gregorius. 348
Gregorius.35.qõ.9. Ex Pontificali. 694
Guiliſarius.23.quæſ.4.Siluerius Papa. 483

H.

Habeo librum. diſ.16. Petrus epiſcopus Nicomediæ. 23
Habet hoc propriũ. 2.q.5.Gregorius. 238
Habemus. 22.quæſ.1.Hieronymus. 456
Habent forſitan. 13. q. 2.Anaſtaſius Papa. 384
Habuiſſe te.diſtinct.33. Gregorius. 66
Habebat dominus. 12.q.1. Auguſtinus. 359
Habita dinumeratione. 2. qõ.6. Cod.Theod. 247
Habetur quoque. 3.q.9.Damaſus. 277
Habeatur ſemel: diſt.18.Nicænum conc. 30
Hac conſona. 25. qõ.1. Gregorius. 536
Hac ratione. 31. qõ.1. Ioannes Chryſoſt. 590
Hadrianus Papa. diſt. 63. Octaua ſynod. 123
Hadrianus. diſt. 63. Ex hiſtoria eccleſiaſt 126
Hanc conſuetudinem. 10. q.1. Damaſus Papa. 323
Hanc ergo. 17.quæſt.4. Gregorius. 436
Hanc regulam.1.q.1.Leo. 197
Hanc ſocietatem. de pæn. diſ.4. Gratianus. 660
Hæc autem ſcripſimus. diſt.30. Gangrenſe conc. 58
Hæc autem verba.de pæn.diſ.1. Dig eſt. 618
Hæc autem vita. 23.q. 4. Gregorius. 478
Hæc de charitate.de pæn.diſt 3. Gratianus. 647
Hæc de ordinandis.diſtinct.81. Gratianus. 147
Hæc eſt fides. 24.quęſ.1.Hieronymus. 514
Hæc huius placiti.12.q.2. Ilerden.conc. 367
Hæc imago. 33. qõ. 5. Auguſtinus. 671
Hæc quæ de priuilegijs.diſtin.5. Gratianus. 4
Hæc ſalubriter.35.q.8.Greg.in regeſto. 692
Hæc quippe. 3.quæſ.6.Ioannes Papa. 272
Hæreſis.24.q.3.Hierony. 529
Hæreticus.24.quæſ.3.Auguſtinus. 529
Hæretici cum a fide. 24.q.1.Innocentius Papa. 518

Hæretici non. de pænitē.diſt.4. Hieronymus 662
Hæ vero. 27.qō.1. Innocentius Papa. 558
Hic ergo. de conſecr.diſtinct.1. Clemens. 700
Hi de quibus. de conſecr.diſt.4. Leo Papa 739
Hi duo ſolummodo. de conſec. diſt.1.Leo 9. 706
Hi ergo.27.quęſ.1.Triburienſe conc. 559
Hinc conſiderandum.diſtin.64. Gratianus 100
Hinc eſt etiam. 16.q.1. Gregorius 406
Hinc etenim. diſtin.49. Gregorius 93
Hi qui arborem. diſt.50. Nicolaus Papa 104
Hi qui altario.diſt.50.Ilerdenſe conc. ibid.
Hi qui altario.15.q.8.Ilerdenſe conc. 400
Hi qui baptiſmum. 1. quęſt. 1. Leo 198
Hi qui de paginis. 26.qō.2. Auguſtinus 543
Hi qui epiſcopos.3.q.4. Alexander 2. 268
Hi qui in furtis. 14. qō.6. Gregorius. 391
Hi qui in eccleſia. 21.qō.3. Cyprianus 452
Hi qui intrant de conſecra.diſt. 2.Toletanum conc.1. 711
Hi qui matrimonium. 32. q.7. Nicolaus 610
Hi qui poſt ſanctam.diſt.50.Arelatenſe conc.2. 107
Hi qui ſe carnali.diſt.55. Arelatenſe conc.2. 113
Hi quoſcumque. 1.q.1. Hieronymus 195
Hi a quibus. 23.q.8.Toletanum conc.11. 511
His breuiter.de pæn.diſt.1.Gratianus 616
His igitur.diſt.23.Iſidorus 43
His poteſtatis de pęnit.diſtin.1. Ambroſius 624
His qui tempore neceſſitatis. 26.q.6.Leo epiſcopus 551
His qui diuerſorum 26. qō. 7. Laodic.conc. 553
His temporibus. diſtin.77 Gratianus 142
Hiſtoria.33.q.2.Nicolaus. 613
Hi vero qui vxores. 32.q.7.Gregorius 609
Hi vero hæretici. de conſec diſt. 4 Gregorius 746
Hoc ad nos.diſtinct.59. Gregorius 118
Hoc capitulo.diſtin.97. Gratianus 179
Hoc eſt quod dicimus. de conſecr.diſt.2.Auguſtinus 717
Hoc etiam placuit.2.qō.6. Carthag.conc.3. 251
Hoc habet. diſtinct.46. Gregorius 89
Hoc ipſum. 33. quæſt.2. Iſidorus 614
Hoc nequaquam. 7. q.1. Eugenius Hoſtiēſis epiſcopus.305
Hoc nobis. de pæn.diſt.4. Gregorius 661
Hoc quoque. de conſecr.diſt.1. Soter Papa 707
Hoc ſacramentum. de conſecr. diſt.2.Auguſtinus 720
Hoc ſanctum. 32.q.2.Toletanū conc.3. 598
Hoc ſi in iudicio. 26.q.7. Octaua ſynod. 554
Hoc ſolum. 33. qō.5. Hieronymus 671

Hoc tantum. 18. q.2. Toletanũ conc.4. 43
Hoc tamen. 23. qō. 5. Auguſtinus. 492
Hoc veſtræ.diſt.11.Leo Papa.14
Hoc videtur.22.quæſt 5.Auguſtinus. 467
Homo Chriſtianus. 40 diſtinct. Io.Chryſoſt. 77
Homini.1 q.4.Gregorius. 318
Homines 22.quæſt. 2.Auguſtinus. 458
Homicidium.de pæn.diſt.1.Auguſtinus. 620
Homicidiorum. de pæn. diſt. 1. Clemens. 619
Homicidas. 23. qō.5. Hieronymus. 497
Honeſtum. 22.qō.5. Cornelius Papa. 469
Honoratus.diſtinct.74. Gregorius. 138
Honorantur. 32. q.2. Ambroſius. 597
Horrendus.32.quæſ.5.Ambroſius. 605
Hortamur.3.q.9.Pelagius. 279
Hortamur.diſtinctio.71.Auguſtinus. 135
Hortatu.23.q.8.Alcuinus. 406
Hoſpitalitas vero.diſt.85.Gratianus. 155
Hoſpitalem. diſtin. 42. Gratianus. 267
Hoſpitiolum. diſtin. 32. Hieronymus. 64
Huic ſoli.diſtin.17. Damaſus papa 1. 28
Huiuſmodi beneficij.10. quæſt. 2.Codex. 325
Huius obſeruantię. diſt.76.Leo Papa. 140
Humanum genus.diſtin.1.Gratianus. 1
Humanæ.22.quæſtio.5.Gregorius. 468

I.

Iacobus frater. de cõſec.diſt.1.Sexta ſynodus. 704
Iam itaque.1.quæſt. 4.Auguſt. 218
Iam nunc.28.q.1.Auguſt. 575
Iam vero.23.q.6 Greg. 502
Ibi adunati. 7. quæſt.1. Gregorius. 308
Ibi ſemper.3.quæſt.5 Fabianus Papa. 271
Idcirco frater.de pænit.diſtin.7. Auguſt. 667
Id conſtituimus. 17. q.4.Aurelianenſe conc.1. 435
Ideo diuina.24.quæſt. 3. Auguſtinus. 534
Ideo huic ſanctæ.2.quæſt. 6.Iulius Papa. 245
Ideo huic ſanctæ.2.quæſt.6 Iulius Papa. 246
Ideo permittente.25.qō.1. Leo Papa 4. 536
Ideo prohibetur. diſtin.37. Iſidorus. 74
Idololatria. 28.quæſt 1. Auguſtinus. 574
Id ſemper.de confec.diſt 4. Gerundenſe conc. 758
Ieiunium. diſtinct.76. Calixtus Papa. 140
Ieiunium quarti.diſtin.76. Hieronymus. 141
Ieiunium. de conſecra. diſtin.3. Melchiades Papa. 729
Ieiunium. de conſecra. diſtin 5. Auguſtinus. 759
Ieiunia.de conſecr.diſt.3. Ex dictis ſancti Apollonij. 730

Ieiunia.

Ieiunia. de conſec. diſt.5. Euſebius Papa 759
Ieſus,diſt.50.Hierony. 98
Igitur cum ſæpe. 23. quæſtio.8. Leo iiij. 505
Igitur genus.26.q.3.& 4. Auguſtinus 544
Igitur poſt ſanctæ. diſt.76. Leo Papa 140
Igitur ſecũdum ſanctorum. 25. quæſt.2.Leo. 538
Ignis ſuccenſus. de pœn. diſt. 3. Auguſt. 656
Ignorantia.diſt.38. Toletanum conc.iiij. 74
Illa anima.de pœn. diſt. 2. Ambroſius 640
Illa autem.diſtin. 12. Auguſtinus 16
Illa cauenda.15.qõ.1. Ambroſius 393
Illa præpoſitorum.11.q.3. Gregorius 347
Illæ autem. 82. quæſtio.5. Leo Papa 6c4
Ille gladium. 23. q. 4. Auguſtinus 485
Ille pœnitentiam.de pæn.diſt.3. Smaragdus 648
Ille proculdubio, diſt.93. Anacletus 167
Ille qui.22.q.Auguſt. 467
Ille rex. de pœn.diſt.3. Ambroſius 650
Illi autem.12.q.1.Proſper. 360
Illi offerunt. 1. quæſt. 1. Hieronymus 198
Illi qui aut.5. quæſt.5. Euſebius Papa 288
Illi qui illa.6.quæſt. 1. Fabianus Papa 290
Illi qui peregrinos.24.q.3. Nicolaus 315
Illiteratos.diſtinct. 36. Gelaſius Papa 71
Illos planetarios. 26. quæſt. 2. Auguſt. 544
Illud autem,diſtinc.30. Gratianus 56
Illud autem, diſtinct.40.Ambroſius 78
Illud autem,diſtin. 93. Gregorius 169
Illud autem,diſtinct.96.Gratianus 175
Illud autem.20. q.1. Marcellus Papa 446
Illud breuiter.diſt.12.Hieronymus 15
Illud diuini.7. q.1. Toletanum conc.xj. 300
Illud etiam. 13. qõ. 2. Gelaſius Papa 379
Illud etiam. 23. q.4. Innocentius 489
Illud etiam.30. q.3. Triburienſe conc. 586
Illud generaliter, diſt.64. Nicænum conc.j. 130
Illud inferendum.8.q.1. Hieronymus 312
Illud magnitudinem. 10. q. 3. Pelagius 328
Illud nos. diſtin. 77. Caius Papa 142
Illud perſcrutari.de conſecr. diſtin.4. Aug. 340
Illud plane.11.quæſt.3. Auguſtinus 350
Illud quidem.8.quæſt.2.Gregorius 313
Illud quod.12.quæſt.2. Innocentius ij. 369
Illud quod.26.quæſt.2. Auguſtinus 543
Illud quoque, diſt. 50. Syricius Papa 106
Illud quoque.diſtininct.71. Ianua-

nuarius epiſcopus 135
Illud quoque. 21. qõ.1. Gregorius 450
Illud relatum. 15. quæſt. 1. Digeſt. 392
Illud ſacramentum.35.q.6.Ordo Rom. 691
Illud ſane,diſ.80.Leo Papa.146
Illud ſane.24.q.3.Leo Papa.530
Illud ſtatuendum, diſt.23. Carthag.conc. 43
Illud ſtatuendum. 16. quæſt. 6. Gelaſius 422
Illud ſuperfluum.diſt.95.Innocent. 172
Illud te volumus. 10. q. 3. Pelagius 327
Illud vero.4. quæſt.6. Carthag. concil.ij. 284
Illud vero.31.quęſt.1.in concil. apud Althæum 589
Illud vero de pęn.diſtin.3. Ambroſius 650
Imitare Petrum.6.q.1. Ambroſius 291
Immolans. 14. quæſt.5. Auguſtinus 388
Impęnitentia,de pęn. diſtinct.5. Gratia. 663
Imperium veſtrum,diſt.10. Nicol.Papa 11
Imperiali 25.q.2. Gregorius in regeſto 539
Imperatores. diſtin.9. Auguſtinus 9
Imperatores.11.qõ.3. Auguſtinus 352
Importuna, de pęn. diſt.1. Hieronymus 625
Impudicas. 27. quęſt.1. Tribur. concil. 558
In actione.de pęn.diſt.1. Auguſtinus 630
In adoleſcentia.33.quęſt.2. Leo Papa 615
In altari, de conſe. diſt.2. Vrbicum concil. 728
In antiquis.12.quæſtio.2.Ioan. Papa j. 361
Inanis eſt.de pœn. diſt.3. Auguſtinus 648
In apibus. 7. quæſt.1. Hieronymus 304
In baptiſmate.de conſecr.diſt.4. Moguntin.conc. 748
In calcem.de conſe.diſt.2. Ambroſius 726
In canonicis.diſtinc.19. Auguſtinus 33
In canonibus. 16. q. 1. Symmachus in ſyno.vj.Rom. 411
Incaute ſunt. 22. qõ.2. Gregorius 460
In catechiſmo.de conſec. diſt.4. Iginus Papa 747
Incaſſum,de pęn.diſtin.3. Gregorius 648
In capite quadrageſimę.diſt.50. Agathenſe conc. 106
Inceſtuoſi.23. q.5. Turronen. conc.iij. 496
Inceſtuoſi.35.q. 8. Aurelianen. concil. 693
In cœna domini. de conſec.diſt. 2.Soter Papa 711
In Chriſto pater.de cõſe. diſt. 2. Hilar. 725
In Chriſto ſemel.de cõſe. diſt.2. Ambroſius 718
In clericorum.11.q.1.Hadrian. Papa 336
Incommutabili.22. q. 4. Tolet. conc.viij. 463
In coniugio.32. quæſt.1.Hieronymus 593
In copulatione.35.quęſt.2.& 3. Vuormacien. conc. 679
In criminalibus.5.q.4. Hadrian. Papa

Papa 286
In cunctis. 11. quæſt.3. Gregorius 345
In decima actione. 18. q.2. Hiſpal.conc. 441
Indicas. 3. quæſtio.9. Nicolaus Papa 278
Indicatum eſt,diſtinct. 89. Gregorius 162
In die,de conſec. diſt.5. Gregorius vij. 758
Indignum,diſt.38.Greg. 76
Indigne.12.q. 2. Symmachus in ſynodo ſexta 364
Indignantur.32.quæſt.6. Auguſtinus 606
In dolo.22.q.2.Aug. 457
In dominicis diebus.9.q.2. Nannetenſe concil. 316
In domo patris.de pœn. diſtin.4. Auguſt. 659
In duabus.21. quæſt. 1. Gratianus 450
Induciæ.3. quæſtio.3.Eleuther. Papa 267
Induciæ.3.q.3.Damaſus 267
In ea ſynodo.diſtinct. 100.Gregorius 183
Inebriauerunt Lot.15.q.1. Auguſtin. 393
In eccleſia.1.q.1.Leo 198
In eccleſia.de conſecra. diſtin.4. Auguſt. 753
In eccleſiaſtico.13. q. 2. Tribur. conc. 381
In eo. 32. quæſtio. 4. Hieronymus 601
In eum, qui.1. quæſt. 1. Digeſt. lib.3. 211
Infans.20.q.1. Theodor. in pœniten. 446
Infamis perſona.3.q.7.Romana ſynod. in capitular. Hadriani. 274
Infames.3.q.7.Digeſt. 274
Infames.6.q.1.Stephan. 292
Inferior ſedes, diſtin.21. Nicol. Papa 38
Inferiorum, diſtinctio. 86. Leo epiſc. 159
Infideles. 23. quæſtio. 4. Auguſtinus 479
In Galliarum. 25. quæſtio. 2. Gregor. 538
In grauibus.3.quæſt.7 Gregorius 276
In rebus, diſtinct. 11. Auguſtinus 14
In illo ſacramento. de conſecr. diſt.2.Amb. 726
In illis vero,diſtin.80. Clemens Papa 146
In iſtis temporalibus, diſtin.4. Auguſt. 3
In ipſarum.22.quæſt.2. Auguſtinus 459
Iniquum eſt.32.quæſtio.6. Auguſtin. 606
Iniuſtum iudicium.11.q.3. Calixtus Papa 351
Iniuſtum videtur.12. q. 2. Tanſiacum conc. 370
In lectum. 34. q. 1.& 2. Tribur. concil. 674
In legibus.12.quæſt.2.Euſebius Papa 362
In lib.2.q.5.Greg. 542
In loco.5.quæſtio.4.Tolet.concil.xj. 287
In malis.22.q.4.Iſidor. 463
In mandatis,diſt.43 Clemẽs.82
In memoriam,diſtin.19. Capit. Caroli. 33
In neceſſitate, de conſecra. diſtin.4 Aug. 735
Innocẽs.22.q.4.Ambroſ. 465
In nona actione. 16.q.7. Hiſpal. concil.ij. 496

In

In nouo teſtamento, diſtin.21. Anacle, 38
In nouo teſtamento, 22.qō.1. Auguſt, 455
Innouamus, diſtinct.60. Innocen ij. 118
In nomine domini, diſt, 23. Nicol. Papa ij. 41
In nomine patris. Littera formata 136
In nullo loco 18.q.2, Greg. in reg. 441
Inolita.11.quæſtio, 1. Mileuit. concil. 335
In omni.27.q.2.Ambr. 270
In omnibus, diſtin. 81. ſeptima ſynod, 150
In omnibus, de conſe.diſt.5.Capit.lib.5 61
In oratorio, diſt 42.Aug. 81
In ordinatione, diſtin 61.Ex regul.B.Benedicti 119
In parochia. 16.qō.1. Pelagius Papa 405
In præſenti.13.quæſtio, Hieronymus 382
In primis.2.quæſtio, 1, Gregorius 230
In qualibet ciuitate. 23.q.8.Codex Theodoſianus 509
Inquit apoſtolus, de conſec. diſtin.2.Aug. 725
In quibus.22.q.2.Aug, 459
In quibus.de conſec. diſtinct.2. Leo. 715
In ſabbato.de conſe, diſt.4. Capit.lib.6 741
In ſacerdotibus.diſtin.61.Hormiſda Papa 52
In ſacramento.de conſe, diſt.2, Carthaginen.conc.iij. 709
In ſacramentorum, de conſe.diſtin.2.Alex. 708
In ſacris.16.q.1.Anaſt. 410
In ſalicibus, de pœn.diſt.3.Ambroſius 654
In ſancta Romana. diſtinct.92, Gregor. 165
In ſancta apoſtolica, de conſecr. diſt.1.Sixtus Papa 704
In ſancta Nicæna 2, q.7. Iulius Papa 252
In ſcripturis, diſt.96. Nicolaus Papa 176
In ſcripturis, 2. quæſt. 2. Euſebius 235
In ſcripturis.8.quæſt.1.Gregorius 310
In ſede.24. quæſtio.1.Euſebius Papa 514
In ſingulis, diſt.77.Zozimus.142
In ſingulis, diſtinct.86 Ambroſius 157
In ſynodo, diſtinct.63. Leo Papa. 126
In ſynodo, de conſe, diſtinct.4. Zachar. 746
In ſolitum eſt.12.quæſt.2. Codex 371
Inſtitutum. 27.q.2.Aug. 570
Inſtitutionis.25.quæſt.2. Gregorius 539
Inſtitutio miſſarum, de conſec, diſt.2.Gerumdēſe conc.713
Intantum, diſtin. 21.Nicolaus Papa 39
Intantum hominum, de pœn. diſt.3, Aug. 652
Integritas.32. quæſt.1. Ambroſius 595
Intelligi.26.q.2. Aug. 543
Inter cetera. 10, quæſt.3. Toler. con.vij. 327
Inter cetera.22.queſt.4.Auguſtinus 465
Interdixit, diſtinct. 32. Nicæn. concil. 64
Interdicimus. 16. quæſtio. 1, Ca-

Calixtus 2. 402
Interfectores.33. q.2. Nicolaus Papa. 613
Inter hęc.33.quæſt.2. Nicolaus Papa. ibid.
Inter hæc.de pænitẽn. diſtin.2. Gregor. 639
Inter hæc hircum. de pæ.diſtin. 3.Adamantius. 653
Inter hæc hircum. de pæn. diſt. 3.Iſychius. 653
In ter hæreſim.24.quæſt.3.Hierony. 529
Inter memoratos.16.q.3. Innocen.papa. 417
Intermittentes. de pæn..diſtin. 4.Paulus Apoſt. 662
Inter nos.diſt.63.Leo 4. 128
Inter. querelas. 33. quæſtio.4. Gregor. 482
Interrogo.1.quæſtio. 1. Auguſtinus. 203
Interrogatum eſt.2 q.5. Saleguſtan.conc. 243
Interueniente.32.quæſt.7. Auguſt. 606
Inter verba. 11.quæſtio.3. Gregorius. 345
Inter catholicam.1. q.1. Auguſtinus. 200
In tuis litteris.7.quæſtio.2.Alexand.2. 308
In venditionibus. 17. quæſt. 4. Agathen.conc. 436
Inuenta eſt.27.quæſtio.2. Origen. 571
Inuenimus.de conſe.diſt.1.Pelagius 2. 708
Inuentum eſt.16.quæſt. 7. Cabilon.conc.2. 428
In veteri lege. diſtinct. 77. Tolet.conc.4. 143
Inuitat dominus. de conſec.diſ. 2.Auguſtinus. 722
Inuito vero.Grat. 443
In vna autem.diſtinct.101. Gratianus. 184
Inutile.diſtin.88.Greg. 160
Ioannes Chryſoſtomus. diſtin. 50.Martinus Papa 1. 96
Ipſa pietas.23.quæſt.4. Auguſtinus. 481
Ipſe ligandi.11.quęſt.3.Gregorius. 346
Ipſi apoſtoli. 2. quæſt. 7. Fabianus. 258
Ipſi ſacerdotes.1. quęſt.1.Gregorius. 203
Ipſi ſunt canones.9.quęſt.3. Gelaſius Papa. 320
Ira ſæpe. 11.quæſtio.3.Ambroſius. 347
Irreligioſum.diſtinct. 87. Gelaſius. 155
Irreligioſa.de conſec.diſtinctio. 3.Tolet.conc.3. 728
Irriſor eſt. de pænit. diſtinctio. 3.Iſidorus. 648
Irritam eſſe 3. quæſtio.6. Felix Papa 1. 273
Irritam eſſe.11.quæſt.3.Carthagin.conc.3. 343
Is autem.22.quæſt. 2. Auguſtinus. 458
Iſmael.diſtin.56.Auguſt. 116
Is qui pænitentiam.26.quæſtio. 6.Carth.conc.4. 551
Is qui non habet.diſt. 34.Tolet. conc.1. 67
Iſte Abrahæ.32.quæſtio.4. Auguſtinus. 598
Iſtud eſt.11.quæſtio.1. Gregorius. 331
Ita corporis.11.quæſt.3.Nicolaus papa. 351
Ita diligere.30.quęſtio.3. Nicolaus Papa. 585
Ita dominus,diſtinctio.19. Leo

Papa 1. 34
Ita ergo. 22.quaſtio. 1. Auguſtinus. 455
Ita fit verbum.1.quæſt.1. Auguſtinus 200
Ita ne. 32. quæſtio. 5. Auguſtinus 602
Ita nos Scyllacenorum.25.q. 2. Gelaſius 541
Ita plane.23.quęſtio.4. Auguſtinus. 476
Itaque cenſuimus. 24. quæſt. 3. Agathen.conc. 528
Item aduerſus.diſtin.13 Gratianus 17
Item laici.diſtinctio.61.Gratianus 119
Item ex monachali. diſtinct.58. Gratianus 117
Item qui eccleſiaſticis. diſt. 59. Gratianus ibid.
Item qui in ægritudine. diſt.57. Gratianus ibid.
Iteratur quotidie. de conſecrat. diſt.2.Paſchaſ. 722
Iubemus. 1. quæſtio. 1. Codex lib.9. 211
Iubemus eos qui.16.quæſtio.3. Codex 420
Iubemus. de conſec.diſt.12.Lucius Papa 707
Iudas. 17. q. 4. Gelaſius. 435
Iudas pæni uit. de pænit. diſt.1. Ioan.Chryſoſtomus. 654
Iudex criminoſum.2.q.1.Conſtantinus Imperator 229
Iudex non eſt. 23.qō.5. Hieronymus 497
Iudæi baptizati.1.quęſ.4.Tolet. conc.4. 218
Iudæi. 28. quæſt.1. Toletanum conc.4. 577
Iudęi quorum.de conſecr.diſ.4. Agathen.conc. 747
Iudęorum.28. quæſt.1.Toleta. conc. 577
Iudicare.11.quæſtio.3. Gregorius. 346
Iudicantem.30.quęſ.5. Eleutherius. 588
Iudices autem.11.qō.1.Nicæn. conc. 329
Iudices inquit. 1.quæſt.5. Hieronymus 191
Iudicet ille.3.quæſtio.7.Ambroſius. 276
Iudicet ſeipſum.de pænit.diſt.1. Auguſt. 630
Iudicium vero.6.quæſtio.3.Gratianus 294
Iulianus.11. quæſtio.3. Ambroſius 351
Iuramenti.22. quæſ.5.Chromatius 468
Iurauit Dauid.22.q.4.Auguſtinus. 462
Iuratos. 15. quęſtio. 6. Vrbanus 2. 398
Ius generale. diſtinctio.1.Iſidorus. 1
Ius autem. diſtinctio. 1. Iſidorus. 1
Ius naturale.diſtinctio.1. Iſidorus 1
Ius ciuile, diſtin. 1. Iſidorus. 2
Ius gentium, diſtinct. 1. Iſidorus 2
Ius militare. diſtinctio.1. Iſidorus 2
Ius publicum.diſtinctio.1. Iſidorus 2
Ius Quiritum. diſtinct. 1. Iſidorus 2
Ius autem.diſtinctio. 7. Gratianus. 7
Iuſtitiæ.25. quæſtio. 1. Gregorius 536
Iuſtum eſt bellum. 23. quæſ.2. Iſi-

Iſidorus 473
Iuſtum eſt principem. diſtin.9. Iſidorus 9
Iuſtum eſt vt qui.23.quæſ.3.Calixtus 475
Iuuenculas. 20. q.1. Gregorius in regeſt. 447
Iuxta Chalcedonenſis.Alexander 2. 402
Iuxta ſanctorum.diſt.93.Anacletus & Zacharias Papa 167

L

LAcrymę.de pænit.diſtinctio.1.Ambroſius 617
Laici in accuſatione. 2.q.7.Anacletus. 253
Laici vero nullo modo. diſt.63. Gratianus. 123
Laici presbyteros. 16.qõ.7.Moguntconc. 428
Laici qui.diſtinct.33. Innocentius 1. 65
Laico non licet. 2.q.7.Marcellinus papa 252
Laicos non accuſare,2.quæſt.7. Euſebius ibi.
Laicis quamuis.16. quæſt.7.Eulalius epiſcopus. 426
Lator Nemeſion.2. quęſ.7. Gregorius 258
Lator præſentium.diſtin.55.Stephanus 114
Lator præſentium..16.q.5.Gregorius 416
Latorem pręſentium.1.q.1.Gregorius 210
Latorem præſentium.33.q.2. Nicolaus papa. 615
Lauamini.de pænit.diſ.3.Gregorius. 648
Lector cum ordinatur.diſt.23. Carthag.conc.4. 45
Lector ſi viduam.diſt.34.Martinus Bracharen. 69
Lectores cum ad annos.diſ.32. Carthag.conc.3. 63
Lectis ſagacitatis. diſtinctio.73. Leo 4. 125
Legatur.24.quæſtio.2. Gelaſius Papa 522
Legant epiſcopi.diſtin. 37. Hieronymus 72
Lege Imperatorum.diſt.10. Nicolaus Papa. 10
Lege Iulia.1. quęſtio.1.Digeſt. lib.3. 211
Legem quam piiſſimus.diſt.53. Gregorius 108
Leges eccleſiæ.3 q.6.Anacletus Papa 273
Legi epiſtolam.16.quæſt.1.Auguſtinus 406
Legi Syromaſten. 23. q 8. Hieronymus 506
Legitur quod beatus.diſ.81. Gregorius 150
Legimus aliqua.diſ.37.Ambroſius 73
Legimus de beato.diſtin.37.Rabanus 72
Legimus in Eſaia.diſt.93.Hieronymus 170
Legimus quoſdam.de conſecratio. diſtinctio. 5. Hieronymus 760
Legum eccleſiaſticarum.2. q.1. Hincmarus ex concil. apud Medardum 231
Lex continentię. diſtin.31.Leo Papa. 60
Lex diuinæ.27.q.2. Benedictus Papa 566
Lex eſt. diſtinctio. 1. Iſidorus 1
Lex eſt.diſt.2.Iſidorus 2

Lex ęterna.23.quęſt.5. Auguſtinus. 495
Lex illa.27. quæſtio.2. Gelaſius Papa. 572
Lex illa. 36. quæſtio. 1. Gelaſius. 696
Libenter ignoſco.de pænit.diſt. 1.Ambroſius. 613
Liberorum. 32. quæſ.4. Hieronymus. 602
Liberti. diſtinct.87. Toletanum conc.4. 159
Liberti dicti. 32. quæſtio.4. Iſidorus. 602
Liberti eccleſiæ.12. quęſt.2.Toletanum conc.4. 371
Liberti.12.quæſt.2.Toletanum conc.4. 372
Libertos.diſtinct.87.Agathenſe conc. 159
Licet aliquid. 26.quæſt.2. Ambroſius. 544
Licet appellatori. 2. quæſtio.6. Fabianus papa. 244
Licet ergo. 8.quæſt.1.Hieronymus 311
Licet in regulis. 16. quæſtio.3. Gelaſius. 417
Licet nonnumquam. diſtin.45. Leo Papa. 86
Licet omnibus diſtin. 87.Gelaſius. 158
Licet plerumque.diſt.45.Gregorius 4. 85
Liceat etiam.2. quęſtio 6.Fabianus. 246
Licite dimittitur,32.q.7. Auguſtinus. 606
Ligna eccleſiæ. de conſe.diſtin. 1.Hyginus Papa. 703
Liquido.de conſec.diſtin.2.Auguſtinus. 718
Litigioſus. diſtinctio.90. Gratianus. 163
Litteras charitatis. diſt.63. Pelagius Papa. 125
Litteris veſtris. de conſecra.diſt. 3.Fabianus Papa. 730
Loca vero in quibus. diſtin. 80. Gratianus. 146
Loci noſtri.35. quæſt.9 Stephanus 5. 693
Locutio diu narum.diſ.38. 76
Longinquitate. 12. quæſtio. 2. Tolet.conc.6. 372
Loquitur Dominus.24. quęſ.1. Cyprianus. 515
Lotharius. 31.quæſtio.2.Nicolaus. 592
Lugdunenſis 9.qō. 2. Vrbanus papa. 317
Luminoſo. 18.quęſt.2.Gregorius. 438
Luxuriam facit. diſtin.35.Proſper. 70
Luxurioſa res,diſtin. 35.Hieronymus. 69

M

Magnus epiſcopus.diſtin. 53. Carthag. conc.1. 109
Magna pietas. de pæ. diſ.1.Auguſtinus. 617
Magnum quidem.11.q.1. Ambroſius. 332
Magnę ſapientię 22.q.4.Auguſtinus. 463
Magis.32. quæſtio. 5. Auguſtinus. 603
Maiores.16.quęſtio.7.Auguſtinus. 423
Maiores. 24. quęſtio. 1. Gelaſius. 512
Maiorum quiſpiam. 2. q.7.Zepherinus papa. 253
Mala conſuetudo.diſtin.8. Nicolaus

laus Papa 8
Maledicam.1.queſt.1.Hieronymus 200
Mali ſunt.23.quæſt.4. Auguſtinus 491
Mancipia Chriſtiana.di.54.Gregorius 111
Mandamus.19.queſtio.3.Vrbanus 2. 443
Mandaſtis.2.quæſt.5.Sixtus papa 3. 239
Manet ergo.24. quæſtio.1. Leo Papa 513
Manifeſta. 2.queſtio.1. Ambroſius 233
Manifeſta.12.q.1.Mart.Brachar. in conc. 359
Manifeſtum eſt. 1. queſtio. 1. Leo 198
Manifeſtum eſt.33.quæſt.5. Auguſtinus 671
Manus impoſitio. 1.queſt.1. Auguſtinus 199
Manus quoque. de conſec. diſt. 5.Euſebius papa. 757
Marchion, & Baſilides.1.queſt. 1.Hieron. 198
Maritum duarum. diſt.33. Gregorius. 65
Mater eccleſia.de conſec. diſtin. 4.Auguſtinus 754
Matrimonium.27. queſt.2. Iſidorus. 564
Maximianus.diſtin 81.Innocētius. 147
Maximianus.23.quæſt.3.Auguſtinus. 474
Maximum quoque. 1. queſt.7. Leo 227
Medicina.de pen .diſt.1.Ambroſius. 628
Medicamentum. de peniten.diſtinct.1. 629
Meliore.27.queſtio.1.Auguſtinus 560
Memor ſunt.24.queſt.1 .Sixtus papa. 514
Mennam.2.quæſtio. 5. Gregorius 238
Menſuram autem. de pe. diſtin. 1.Hier. 630
Meretrices eſſe. 32. queſtio. 4. Auguſtinus 601
Merito queritur.15.q.1.Auguſtinus. 392
Merito.32.q.2.Auguſtinus 598
Metropolitano. diſtinctio. 63. Leo 1. 126
Metropolitanum. 2. queſtio.7. Gregorius 261
Metuentes.17.queſtio.4 Gelaſius 434
Mihi autem.22.quæſtio 2. Auguſtinus 460
Miles. 23. queſtio. 5. Auguſtinus. 495
Militare. 23.queſtio.1.Auguſtinus 472
Miniſtri altaris.diſ.81.Lucius Papa. 149
Miniſtri. 14. queſ.4. Arelatenſe conc.1. 387
Miniſtrum. diſt.23. Laodicen. conc. 46
Miniſtrare. 26.queſ.6. Agathenſe conc. 550
Miramur tantum. diſtinctio.61. Leo. 119
Miramur.24. queſtio. 1. Nicolaus. 520
Miratus valde.93.diſtinct. Gregorius 167
Mirandum eſt. de pen.diſ.2. Auguſt. 644
Miror autem.de pen. diſ. 1. Cyprianus. 625
Miror minus.diſtinct. 50. Ioannes 8. 95

nes 8. 95
Miror quomodo. 17.queſtio.4. Auguſtinus 431
Miſerum eſt. diſtinct.61. Innocentius 119
Miſſis die.de conſec.diſt.1.Agathenſe conc. 707
Miſſarum ſolemnia.de conſe.diſtin.1.Triburienſe conc.700
Moderamine. 16.quæſt.1. Gregorius 404
Modo queritur.35.quæſt.4.Gratianus. 680
Moyſes.diſt.7.Iſidorus 7
Moyſes.8.q.1.Hieronymus 309
Moyſes.32.queſtio.2. Auguſtinus 597
Mollitiis.21. quæſtio.3.Cyprianus 452
Monachus vero. diſt. 77. Gelaſius Papa 143
Monachus. 16. queſtio. 1. Hieronymus 401
Monachi 1. 16.q.1. Agathenſe conc. 405
Monachi 2.16.quæſ.1.Tarraconen conc. 406
Mona chi ſibi.de conſe.diſ 4. Capitularium liber. 748
Monacho. 20. queſtio. 4. Baſilius 449
Monacho.27. queſ.1.Aurelian. conc.1. 561
Monachum.20. q. 1. Toletanū conc.4. 70
Monachum.20.q.4.Agathenſe conc. 449
Monachos quoque. 16. quæſ.1. Syricius papa 405
Monaſterium.16.q.7 Eugenius 2.& Leo 4. 427
Monaſteria.18. queſtio.2. Arelatenſe, vel Aurelianen.concil. 440
Monaſteria. 18.q. 2. Agathenſe conc. 441
Monaſteriis. 19.queſt.3.Gregorius 444
Monemus.12.quæſ.2. Leo 4.in conc. 363
Monomachiam. 2.qō.5. Nicolaus papa. 242
Mos antiquus.diſt.65.Nicenum conc.2. 131
Mos eſt.diſ.1.Iſidorus 1
Mos eſt. 12. queſtio. 2. Gregorius 366
Mouet te.21.queſtio.2. Auguſtinus 456
Mulier debet.33.queſ.5.Ambroſius 672
Mulier quamuis.diſtin.23.Carthaginenſe conc.4. 46
Mulier quamuis. de. conſecratio.diſt.4. Carthaginenſe cōcil.4. 735
Mulier que acceſſerit. 15. qō.1. Auguſtinus 393
Mulier ſi fide.22.quæſtio.4. Auguſtinus 465
Mulier ſi quidpiam. 32. quæſt. 2.Ambroſius 598
Mulier ſi ſine. 33. queſtio.5. Ex cōcilio apud Cōpendiū. 670
Mulierem conſtat. 33. quæſt. 5. Auguſtinus 672
Mulieres.diſtin. 32. Laodicen. conc. 65
Mulieres.27.queſt.1.Eugenius Papa 561
Multum ſtupo.3. queſtio 6. Leo 272
Multi bene. de pęnitē. diſtin.2. Gregorius 644
Multi corriguntur.2.queſtio. 1. Auguſtinus 230
Multi ſacerdotes.diſtin.40. Ioā. Chryſoſtomus. 78

Mul-

Multi ſ͏ęcularium. 1. quęſtio. 1. Gregorius 201
Multi ſine, 14. quęſ. 5. Hieronymus 389
Multi ſunt. de conſecra. diſ. 4. Pelagius Papa 745
Multiplex. de pœnitẽ. diſtinctio. 1. Leo 623
Multorum auctoritatibus. 1. q. 2. Gratianus 753
Multorum relatione. diſtinctio. 32. Gregorius 61
Multorum relatione. 27. quæſt. 2. Gregorius 567
Multorum relatione. 35. quęſ. 6. Alexander 2. 691
Multis ab vrbe. diſtin. 44. Gregorius 84
Multis concilis. 16. q. 1. Africanum conc. 409
Multis denuo. diſt. 17. Pelagius papa 2. 28
Multos de eccleſiaſtica. diſt. 54. Gregorius 112
Multę autem operationes. 1. q. 1. Aug. 194
Multipliciter. 1. q. 1. Taraſius epiſcopus Conſtan. 190
Mutationes. 7. q. 1. Anterus Papa 303

N

Nabuchodonoſor. 23. quęſtio. 4. Auguſtinus 480
Nam qui Deo. 16. q. 2. Ambroſius 415
Nam ſicut. diſtin. 31. Innocentius 1. 59
Nam ſi conſenſerimus. diſtinct. 27. 53
Naſci de adulterio. diſt. 56. Hieronymus 115
Naum prophetam. de pęnit. diſ. 3. Hiero. 652
Ne eam. ſſo. 23. quęſ. 4. Auguſtinus 484
Nec aliqua. 27. q. 1. Gelaſius papa 557
Nec artificioſo. 22. q. 2 Auguſtinus 460
Nec damnoſa. 25. quęſtio. 2 Codex 539
Nec eam quã. 35. q. 2. & 3. Gregorius 678
Nec extra. 3. quęſtio. 9 Damaſus 278
Nec emeritis. diſtin. 61. Cæleſtinus 121
Nec fori. 1. quæſtio. 1. Auguſtinus 193
Nec hoc quoque. 14. qõ. 4. Leo Papa 387
Nec illud. 30. quæſt. 5. Ambroſius 588
Nec illud. 33. quæſt. 5 Ambroſius 672
Nec is qui inuitus. 15 q. 1. Ambroſius 394
Nec licuit. diſt. 17. Greg. al. Pelagius 28
Nec mirum. 26. quæſt. 5. Auguſtinus 548
Nec Moyſes. de conſec. diſtin. 2. Hieronymus 727
Nec nouum. 8. q. 1. Greg. 312
Nec numerus 10. quęſ. 3. Gelaſius 327
Nec quemquam. de conſecr. diſtin. 4. Cyprianus 751
Nec quiſquam. 24. q. 2. Gelaſius Papa 522
Nec ſolo. 32. quæſt. 5. Auguſtinus 604
Nec ſufficere. 8. q. 1. Beda 313
Nec vxorem. 33. qõ. 4. Nicolaus Papa 669

Neceſſe eſt. diſtin.29. Hieronymus. 56
Neceſſe eſt,1.queſtio.1.Gregorius. 203
Neceſſe eſt.3.queſt.9. Nicolaus Papa 279
Neceſſe eſt, 22.q.4. Toletanum conc. 464
Neceſſe eſt. de conſecr. diſtin.1. Leo Papa 705
Neceſſarium eſt. de conſec.diſt. 4 Auguſtinus 732
Neceſſaria. 1. quæſtio. 7. Gelaſius 225
Neceſſaria. 12. qō. 1. Eug. 2.& Leo 4. 356
Neceſſario. de conſecr.diſtin. 2. Epheſinum ſymbolum 725
Ne forte.de pœn.diſt.1. 628
Ne forte. de peniten. diſtinct.4. Oſee 662
Negandi 1. 3.qō.11. Stephanus Papa 280
Neganda 2. 3. quæſtio. 11. Codex 280
Negare non poſſum.diſt.9.Auguſtinus 9
Negotium. de pœn.diſtin.5.Gregorius 665
Negotiatorem clericum.diſtin. 88.Hier. 160
Negligere.2. quæſt.7. Eleutherius Papa 262
Nemo ad ſacrum.diſt.32.Vrbanus ſecundus 64
Nemo contemnat. 11.quæſt.1. Ioan. Chryſ. 343
Nemo blandiatur. 32.q.4.Ambroſius 600
Nemo de annorum.16.q.3.Ioānes 8. 420
Nemo deſperandus. de pœnitē. diſt.7. 666
Nemo eccleſiam.de conſec.diſt. 1.Aurelianen.conc. 700
Nemo epiſcopus.2.q.9.Conſtit. apud Iulia.anteceſ. 232
Nemo epiſcoporū.11.q.3.Melden.conc. 344
Nemo iudicabit. 11.q.3.Innocentius 320
Nemo peritorum.11.q.3.Auguſtinus 349
Nemo per ignorantiam.de conſec.diſ.1.Clemens Papa.703
Nemo poteſt.16.queſ.1.Gregorius 401
Nemo poteſt.de pœn.diſt.1.Ambroſius 617
Nemo presbyter. diſ.78. Authē. de ſan.epiſcopis 144
Nemo quippe. diſt.83. Gregorius 153
Nemo qui rapit.14.q.5. Hieronymus 388
Nemo recte. diſtin.81.Symmachus Papa 147
Nemo tollit. de conſe.diſtin.4. Auguſtinus 754
Nemo vel in foro.de pœnit. diſ. 1.Codex 623
Nemo vnquam. 11.q.1. Caius Papa 318
Nemini eſt.17.queſtio.4.Nicolaus 434
Nemini preterquam.15.q.3.Iulius Papa 396
Nemini regum.16.quæſt.7. Silueſter 419
Neminem abſolutē.diſtinct. 70. Chalced.conc. 134
Neminem exhiberi. 3. q.9. Romana ſynod.in capitular.Hadriani 274
Neminem putes.de pœn.diſt.1. Auguſtinus 622
Neminem quiſquam. diſtin.45. Romanum concil. ſub Silueſter

ueſter 85
Neophytus. diſtinctio.61. Ambroſius 120
Neophyti.de conſecr. diſtinct.5. Carthagin.conc.4. 758
Ne pro cuiuslibet. 16.q.1.Gregorius 405
Neque ad Cain.diſt.90. Cyprianus 163
Neque apud altare.diſt.88.Cyprianus 161
Neque decennij.16.quæ.4. Iuſtinia.Nou. 421
Neque enim.14.quæ.5. Auguſtinus 309
Neque furioſus. 32.q.7. Fabianus 610
Neque in homine.1.q.1.Auguſtinus 193
Neque poteſt. 1.quæſt.1.Auguſtinus 203
Neque quorumlibet. diſt.9.Auguſtinus 10
Neque viduas. 27.quæſt.1.Cyprianus 557
Ne quis arbitretur. 22.q.2. Auguſtinus 460
Ne quis ieiunet. de conſec. diſt. 3.Cæſarauguſt.conc. 730
Ne quod abſit.de conſec. diſt 4. Gregorius 747
Nerui teſticulorum.diſtinct.13. Gregorius 18
Ne tales. de conſecra.diſt.5.Hieronymus 760
Nicęna ſynodus. diſt.31. Hiſtória Tripart. 60
Nihil contra.2.q.1. Eleutherius epiſcopus 229
Nihil contra.7.q.1. Toletanum conc.7. 301
Nihil enim prodeſt. de conſecr. diſt.5.Pius Papa 759
Nihil enim. de conſecr.diſtin.5.
Ioan.Chryſoſtomus 700
Nihil eſt aliud.de conſecra.diſt. 4.Auguſtinus 745
Nihil illo . diſtin. 83. Anacletus Papa 153
Nihil iniquius. 32.quæ.6. Auguſtinus 606
Nihil in ſacrificijs . de conſecra. diſt.2.Alexander 5. 710
Nihil Iudæ. de pæn. diſt.3. Hieronymus 654
Nihil prodeſt.de pænit.diſtin.3. Pius Papa 649
Nihil ſic debet. 11.q.3.Auguſtinus 343
Nihilominus quoque. 3. quæ. 9. Leo 279
Nimium certe.23. q.8. Ioannes Papa 8. 505
Nimium ſunt.23.quæſ.4. Auguſtinus 486
Niſi aut in cœnobijs. diſtin. 56. Vrbanus 116
Niſi bella.23.quæſtio.1.Gregorius 471
Nobis dominus. diſtinctio. 63. Leo 4. 125
Nobilis homo. 2. quæſt.5. Triburienſe conc. 240
Nobiliſſimus vir.diſt. 97. Nicolaus Papa. 180
Nocte ſancta.de conſ.diſt.1.Theleſphorus. 705
Noli exiſtimare.23.quæſt.1. Auſtinus 471
Noli frater. diſtinctio.9. Auguguſtinus 10
Noli meis litteris. diſt.9. Auguſtinus. 9
Noli putare.de pæn.diſ.1.Auguſtinus 620
Nolite errare.diſtinctio. 11. Iulius Papa 12
Nolite nos exiſtimare. diſtinct. 21.

21.Nicolaus Papa. 39
Noli te recedere.11.quæſ.3.Hieronymus 341
Nolite timere.11.q.3. Ioannes Chryſoſtomus 350
Nolite velle. 14.qō.5.Auguſtinus 388
Nolo vt aliquis. 12.q.1. Auguſtinus 357
Noluit itaque. 33. qō.5. Auguſtinus 672
Nomen presbyteri.2.qō.1.Auguſtinus 231
Non afferamus. 24.q.1. Auguſtinus 516
Non autem.7.quæſ.1.Auguſtinus 299
Non confidat. diſtin. 50. Gelaſius 105
Non cogantur. diſt. 41. Auguſtinus 79
Non debet.diſt.65.Martinus in conc. 131
Non debet. 11.quæſ.3.Gregorius 347
Non debet. 30.q.1.Cæleſtinus Papa 584
Non debere. diſt.80. Laodicen. conc. 146
Non decet. diſtin.12. Calixtus Papa 1. 14
Non dico.de conſecra.diſtin.4. Hieronymus 759
Non dicatis, 12.qō.1. Auguſtinus 357
Non dubito.de conſecra.diſt 4. Auguſtinus 756
Non enim. 32.quæſt.1. Auguſtinus 594
Non eſt a plebe. 2.qō.7. Euariſtus 252
Non eſt aqua.de conſecr.diſt 4. Auguſtinus 742
Non eſt credendum.Hadrianus Papa 280
Non eſt crudelis. 23.qō.5. Hieronymus 497
Non eſt contra. 22.q.1. Auguſtinus 455
Non eſt contra. 22.quęſ.1.Iſidorus 456
Non eſt culpandus. 32.quæſ.1. Hieronymus 595
Non eſt dubium. 27. q.2. Auguſtinus 566
Non eſt facile.diſtin.40. Hieronymus 77
Non eſt innocentiæ. 23. qō. 5. Auguſtinus 498
Non eſt iniquitatis. 23.q 5.Auguſtinus 495
Non eſt noſtrum. 23.q.5. Hieronymus 494
Non eſt obſeruandum. 22.q.4. Iſidorus 463
Non eſt peccatum. diſt. 6. Gregorius 6
Non eſt permittendum.diſt.63. Laodicen.conc. 124
Non eſt putanda. 1.q.1.Gregorius 192
Non eſt quòd cuiquam.15.q.1. Ambroſius 394
Non eſt tam iniuſtus. de pænit. diſt.2.Hieronymns 639
Non æſtimemus. 13.qō.2. Auguſtinus 382
Non erit turpis. 32.q.1. Auguſtinus 594
Non exemplo. 26. quæſtio. 2. Beda 543
Non ex quo.de conſecra. diſt.4. Auguſtinus 755
Non fidelibus.32.qō.5. Auguſtinus 603
Non fruſtra.23.qō.5. Auguſtinus 495
Non furem.7.q.1.Leo 4. 298

Non

Non habenti. 22. qõ.2. Africanum conc. 369
Non hoc corpus. de conſecra. diſt.3. Auguſt. 717
Non illud.de conſecr. diſt.4. Auguſtin. 737
Non imputantur. 1.quęſtio.4. Auguſtinus. 219
Non iſte panis.de conſec.diſtin. 2.Ambr. 719
Non inuenitur.23.quæſt.4.Auguſtinus 487
Non inuitati. 9.q.2. Conſtantinopolit.ſynod.1. 317
Non in perpetuum. 24.q.3.Rabanus 525
Non in inferenda. 23. quæſt.3. Ambroſius 474
Non in vobis.de conſecr.diſtin. 4.Aug. 741
Non ita.2.q.6.Eutychianus Papa 246
Non ita. 22.quęſtio.2.Auguſtinus 460
Non licet.diſtinctio.12.Symmachus Papa. 364
Non licet. diſtinctio.46. Laodicenſe conc. 89
Non licet.diſtinct.63.Martinus Papa ex conc. 124
Non licet.11.quæſt.3. Auguſtinus 348
Non licet.26.q.7.Martinus Bracharen. 555
Non licet.33.q.4. Martinus Bracharen.in conc. 669
Non licet.1.de conſe.diſ.4.Antiſiodoren.conc. 748
Non licet 2.de conſecratio. diſtinctio. 4. Carthaginenſe conc.3. 748
Non licet.diſtinc.86. Agathenſe conc. 158
Non liceat.1.diſ.23.Bracharen. conc. 173
Non liceat 2.diſt.23. Apud Martinum Brachar. 46
Non liceat.diſ.44. Martinus Bracharenſis ex conc. 85
Non liceat.diſtin. 92.Martinus Brachar.ex conc. 165
Non liceat.1.q.1.Martinus Brachar.ex conc. 198
Non liceat.3.quæſt.6.Innocentius papa. 273
Non liceat.12.quæſt.2.Symmachus Papa 364
Non liceat.12.q.2. Chalcedon. conc. 368
Non liceat.12.quæſ.2. Innocentius Papa 2. 369
Non liceat. 19 quęſt.3.Mouella 123. 445
Non liceat. 26.quæſt. 6. Marti. Bracharen. conc. 546
Non liceat.de conſe.diſ.3.Martinus Brachar.in conc. 742
Non liceat.de conſe.diſt.4.Martinus Bracharen.in conc.729
Non loca.diſ.40.Greg. 77
Non mœchaberis.32.q.5.Iſidorus. 604
Non mœchaberis. 32. quæſt.6. Auguſtinus. 606
Non mediocriter.de cõſe. diſ.5. Hieronymus 759
Non multum.diſtin. 100. Gregorius. 138
Non negamus.diſt.61. Hormiſda Papa 119
Nonne vobis.diſtin. 37. Hieronym. 72
Nonne directa.8.queſt.5. Symmachus Papa. 314
Nonne Sodomitę.1.q.1.Auguſtinus 194
Nonne vobis.diſtin.37. Hieronymus 72

Non-

Nonnulli diaconi.diſ.93.Tolet. conc.4. 169
Nonnulli.de pæn.diſt.1.Ambroſius. 624
Non nocet.1.queſtio.1.Gregorius. 203
Non nos beatum.diſt.40. Symmachus 77
Non obſeruetis.26. quæſtio.7. Auguſtinus 555
Non omnis.5.quæſtio.5. Auguſtinus 28
Non omnes.2.quæſtio.7.Hieronymus 257
Non omnis.32.quæſt.2.Leo Papa 597
Non omnis.de conſe.diſt.2. Auguſt. 720
Non omnis,qui.2.quæſt.7.Auguſtinus 257
Non oportet.diſtin.18. Laodicen.conc. 30
Non oportet.1. diſtin.23.Laodicen.conc. 46
Non oportet 2.diſt.23. Laodic. conc. ibid.
Non oportet.3.diſtin.23.Agathen.conc. 578
Non oportet.1.diſtin.42. Laodic.conc. 81
Non oportet.2.diſtin. 42. Laodicen.conc. 82
Non oportet.1.diſtinct.44. Laodic.conc. 83
Non oportet.1. diſt.44.Laodicen.conc. 84
Non oportet.diſtin.69.Laodic. conc. 134
Non oportet. diſtin.81.Laodic. conc. 150
Non oportet.diſtin.93. Laodic. conc. 168
Non oportet.diſt.93.Laodicenſe conc. ibid.
Non oportet.diſtin.95. Laodic. conc. 173
Non oportet.1 quæſtio.1 .Laodic.conc. 198
Non oportet.3.quæſtio.9.Marcellus. 277
Non oportet.7. quæſtio. 1. Nicæn.conc. 301
Non oportet.26.quæſt.5. Laodic. conc. 546
Non oportet. 28.quæſt.1 Agathen.conc. 578
Non oportet. 30.q.3. Zacharias & Deusdedit. 585
Non oportet.33.q.4.Laodicen. conc. 669
Non oportet. 33.quæſt.4. Ilerdenſe conc. ibid.
Non oportet.de conſec.diſtinc. 1 Martinus Brachar. in concil. 702
Non oportet. de conſecr.diſt.2. Martinus Brachar conc. 709
Non oportet. de conſecratio. diſtinctio.3.Laodicenſe concilium 729
Non oportet.de conſecr.diſt.5. Laodic conc. 761
Non oportet.de conſe.diſtin.5. Laod.conc. ibi.
Non oſculatur. 5. quæſt.5. Ambroſius 288
Non peierabis.22.quæſt 4.Leuiticum 464
Non pila.23.quæſtio.8 Ambroſius 505
Non placuit. 16.q.7. Symmachus 426
Non plures.de conſe.diſt.4.Leo Papa. 748
Non poteſt.2.quæſt.7.Toletan. conc.4. 255
Non poteſt.23.quæſt.4. Auguſtinus 484

Non

Non poteſt. 32. qō. 5. Iſidorus. 603
Non poteſt. de pęn. diſtinct. 1. Ambr. 621
Non poteſt.de pœn.diſt. 1.Ioannes Chryſoſt. 622
Non poteſt de cõſec.diſt.4.Ioã. Chryſoſt. 733
Non prohibeat.de conſe.diſt.2. Auguſt. 721
Non putes.23.q.5.Aug. 498
Non quales.1.q.1.Nicol. 202
Non ratione.de conſe.diſt.4.Syricius Papa. 734
Non regenerabantur. de conſe. diſt.4.Aug. 753
Non reuertebantur. de pęn. diſtin.2.Gregorius 636
Non ſanat.1.q.1.Ambroſ. 196
Non ſane.14.q.5.Aug. 390
Non ſatis diſt.86.Ambr. 156
Non ſatis.34.quæſt.1.& 2.Hieronymus 673
Non ſemel. 18.quęſt.2. Aurel. concil. 442
Non ſemper 11.q.3.Aug. 351
Non ſemper.22.quæſt.4. Ambroſius 463
Non ſolent 2.q.6.Vlpian. 249
Non ſolum.1.q.3.Beda 217
Non ſolum.j.11.quæſtio.3.Synodus viij 349
Non ſolum ij quæſtio.3.Auguſtinus 356
Non ſolum 22.q.4 Beda 463
Non ſolum 23.quæſt.5 Hieronymus 497
Non ſolum 28.q.1.Aug. 574
Non ſolum 32. quæſt.7. Iſidorus 608
Non ſolum 32.q.8.Aug. 611
Non ſufficit. de pęn. diſtinct. 1. Auguſt. 627
Non ſunt audiendi 11.quęſt.3. Auguſt. 346
Non ſtatim 26.quæſt.2. Hieronymus 542
Non turbatur.24.q.1. Ambroſius. 513
Non vos hominum.23.q.5.Pelagius 498
Non vos iudicetis.5. quæſtio.5. Auguſt. 287
Nos ad fidem. diſtin.96. Chalcedon.conc. 176
Nos autem.de conſec. diſtin.2. Auguſt. 715
Nos cõſecrationem 9.q.1.Gregorius 315
Nos conſuetudinem, diſt. 12. Gregor. 15
Nos in hominem 9. quæſtio. 1. Gregorius 316
Nos in quemquam 2.q 1. Auguſtinus 229
Nos qui præſumus,diſtinct.40. Gregorius 77
Nos ſacramentum 2. q.5. Cornel. Papa & Tribur.cõc. 238
Nos ſanctorum 2.q.5. Cornel. Papa & Tribur.conc. 238
Nos ſanctorum 15. qō. 6. Gregor.vij. 398
Nos ſequentes 6. q. 1. Euſebius Papa 292
Nos ſi incompetenter. 2. qō.7. Leo iiij. 258
Noſſe credo,diſt 76.Amb. 141
Noſſe deſideras 30.quæſt. 1. Nicol.Papa 583
Noſſe tuam, diſtin. 63. Stephanus 125
Noſſe vos. de conſe. diſtinct. 3. Pius 730
Noſtrates.30.q.5. Nic. 587
Noſtri.23.q.3.Aug. 474
Notandum eſt 23.quæſt.4.Auguſtinus 473

No-

Notandum eſt,24.quæſt.3.Vrbanus 531
Notificaſti.33.q.5.Alex.ij. 669
Notificamus 35.quæſtio.6.Vrbanus 690
Notum ſit.2.quæſt.1.Nicolaus Papa 232
Nouatianus.7. quæſtio. prima. Cyprian. 297
Nouerint.10.quæſtio.1. Tolet. concil.4. 322
Nouiſſime, de conſe. diſtinct.5. Raban. 757
Nouit Deus. de pœn. diſt.4. Auguſtinus 659
Nouit dominus,de pœn. diſt. 1. Ambroſius 627
Nouit fraternitas. diſt.12. Gregorius 16
Nouit ſanctitas, diſt.100. Gregorius 182
Nubendi.27.q.1.Aug. 560
Nullus abbas.1. qõ.2. Vrbanus, Papa 212
Nullus abbas. 19.q.3. Educẽſe conc.ſub Greg.vij. 443
Nullus acolythorum,diſt.24.Silueſter Papa 46
Nullus ad eccleſiaſticum,diſtin. 58.Gregor. 117
Nullus aliqua.diſt.98. Silueſter Papa.in conc.generali 180
Nullus alterius.9. qõ. 2. Calixtus 316
Nullus anathematizatorũ. 3.q. 4.Stephanus Papa 268
Nullus autem,de conſec. diſt.4. Auguſt. 739
Nullus clericus. 11. q. 1. Silueſter Papa 333
Nullus clericus, 11. q. 1. Matiſ-con.concil.j. 384
Nullus clericorum.14.q.4. Carthagin.conc.iij. 387
Nullus clericorum.17.q.4. Ilerdenſe conc. 432
Nullus debitæ.de pœn. diſtin.1. Auguſt. 622
Nullus decima.16.quæſt.2. Leo Papa 415
Nullus ducat.31.q.1.Leo. 589
Nullus eorum.21.quæſ.4. Sexta ſynod. 453
Nullus eorũ.18. quæſt.1. Sexta ſynodo. 578
Nullus eorum.de pœn. diſtin.2. Hieron. 639
Nullus epiſcop.diſtinct.38.Clemens Papa 76
Nullus epiſcopus.diſt.60.Vrbanus.in concil.celebrato Auerniæ. 399
Nullus epiſcopus. 1.q.1. Gelaſius ex vj.ſynod. 206
Nullus epiſcopus 1.q.1.Gregorius vij. 210
Nullus epiſcopus.5. q. 4. Iulius Papa 287
Nullus epiſcopus. 11.q.1. Bonifacius 329
Nullus epiſcopus.15. qõ.4. Hadrian.Papa 396
Nullus epiſcopus.22.q.5.Vrbanus 470
Nullus epiſcopus, de conſe. diſtin.1.Zachar. Papa 706
Nullus epiſcoporum, diſtin.54. Leo. 109
Nullus epõrũ.2 q.2. Steph. 235
Nullus epiſcoporum 15. qõ. 4. Tarraconenſe conc. 396
Nullus ex eccleſiaſtico 22. q. 5. Rhemenſe conc. 470
Nullus eſt a plebe.2. q.7. Euariſtus Papa 903
Nullus expectet, de pœn. diſt. 7. Auguſt. 667
Nullus fidelis 30.q.5.Hormiſda Papa

Papa 587.
Nullus in epiſcopum, diſtin 62 Calixtus Papa 123
Nullus in epiſcopatum. diſt.60 Vrbanus Papa 118
Nullus in prępoſitum, diſt. 60. Calixtus Papa 118
Nullus inuitis, diſtin.61. Cęleſtinus 121
Nullus introducatur 4.q.4. Damaſus Papa 283
Nullus itaque. 1.qō. 1. Symmachus 210
Nullus iudicum.11.qō.1. Caius Papa 328
Nullus laicus 2. qō. 7. Silueſter Papa 252
Nullus laicorum, diſtin.63. Hadrian. Papa in viii. ſyn. 123
Nullus laicorū.16. quæſt.7. Paſchalis ij. 425
Nullus miniſtrorum, de confec. diſt.4. Arauſicanum cōc. 792
Nullus miſſam, diſt.32. Nic. 62
Nullus monachus 2. q. 7. Pelagius ij. 262
Nullus monachus. 18. q 2. Aurelian.conc.j. 439
Nullus neque.36.q.2. Pariſienſe conc j. 697
Nullus mortuus 13.qō. 2. Mogun.conc.j. 382
Nullus oīno 6.q.1.Codex. 293
Nullus omnino. 16.q.7. Calixtus Papa 424
Nullus ordinetur, diſt.24. Carthagin.conc.iij. 47
Nullus patriarcharum, diſt.99. Pelagius ij. 181
Nullus pœnitentem. diſtin.55. Arelatenſe conc.iij. 113
Nullus Pontifice, diſt 79. Bonifacius iij. ex conc. 145
Nullus pōt 2.q.2. Iul. Papa. 235
Nullus presbyter. 9.q.2. Nannetenſe conc. 316
Nullus presbyter, de conſecra. diſt. 1. Silueſter Papa 701
Nullus presbyter, de conſecr. diſtin. 1. Hormiſda Papa 702
Nullus presbyterorum, diſt.44. Nannet.conc. 84
Nullus presbyterorum, de conſe. diſt. 5. Nannetenſe cōc. 761
nullus primas 9.q. 2. Calixt. 316
nullus primas. 9.q.3. Calix. 319
nullus res eccleſiæ 17.q.4. Carthag.conc. 435
nullus ſacerdotū 11. q. Aruen. concil. 344
nullus ſeruus 3. q. 5. Felix Papa ij. 270
nullus vnquam, diſt.79. Stephanus Papa iij. ex conc. 145
nullus vnquam 4. qō.4. Fabianus 283
nullius crimen 1.q.4. Aug. 218
nulli archiepiſcopi, diſt.99. Anicetus 181
nulli ciuium, de conſe. diſt.3. Aurel.conc.j. 727
nulli clerico. diſtin.44. Sexta ſynodus. 84
nulli de ſeruili, diſt. 54. Tribur. concil. 189
nulli dubium 3. q. 1. Alexander Papa 265
nulli dubium. 12. q. 5. Gregorius. 376
nulli epiſcopi, diſtin.42. Carth. conc.iij. 81
nulli epiſcoporum 3.q.5. Paſchaſius 270
nulli epiſcoporum 12. q. 1. Romana ſynod. habita ab Eugenio ij. 360
nulli epiſcoporum 16. q. 1. Leo Papa iiij. in concil. 412

Nulli eſt, de conſe. diſtin. 4, Auguſtinus 753
Nulli ex propinquitate. 35. q. 2. & 3. Lugdunenſe conc. 679
Nulli fas, diſtinct. 19. Gregorius iiij. 33
Nulli fas ſit 15. qõ. 1. Hilarius Papa 535
Nulli liceat 12. q. 2. Bonifacius Papa 361
Nulli ſacerdotum, diſt. 38. Cæleſtinus 75
Nulli vmquam 3. q. 4. Eutychianus Papa primus 268
Nulla ædificia 12. qõ. 1. Nicol. Papa 356
Nulla officia. diſt. 54. Tolet. concil. iij. 111
Nulla præter, de conſe. diſtin. 4. Auguſt. 574
Nulla ratio, diſtinctio. 62. Leo Papa 122
Nulla ratione, diſt. 93. ex conc. Paris. 167
Nullam damnationem 2. q. 4. Leo iiij. 243
Nullam poteſtatem. 18. q. 2. Pelagius Papa 439
Nullum abſque formata, diſt. 71. Antiochenum conc. 136
Nullum ante 30. qõ. 5. Euariſt. Papa 588
Nullum epiſcoporum. 9. qõ. 2. Antiochenum concil. 316
Nullum facere, diſt. 28. Gregorius 53
Nullum in vtroque. 35. q. 2. Iulius Papa 677
Nullum ſine dote 30. q. 5. Arelaten. conc. 588
Nunc autem, diſtin. 21. Nicol. Papa 39
Nunc autem 1. quæſt. 7. Gratianus 222
Nunc autem 32. qõ. 7. Gratianus 606
Nunc autem, de conſe. diſtin. 4. Auguſt. 741
Nunc autem. 23. qõ. 7. Gratianus 503
Nunc autem quæritur 5. qõ. 5. Gratianus 287
Nunc ergo 1. quæſtio. 4. Gratianus 218
Nunc quæritur 12. q. 2. Gratianus 361
Nunc quæritur 12. qõ 3. Gratianus 374
Nunc quæritur 35. q. 6. Gratianus 690
Nunc quæritur 36. q. 2. Gratianus 696
Nunc vero 9. qõ. 3. Stephanus epiſcopus 321
Nuntiatum eſt, diſt. 84. Gregorius 154
Numquam aquæ. de conſecra. diſt. 4. Chromatius 734
Numquam de manu. de conſecra. diſt. 5. Hieron. 761
Numquam de pontificibus, diſtin. 96. Gelaſius 177
Numquam de vitiis. diſtin. 56. Chryſoſt. 115
Numquam diuinatio. 1. qõ. 1. Hierony. 191
Numquid Cain. de pœn. diſt. 1. Cyprian. 196
Numquid non erunt. 28. qõ. 1. Innocen. 573
Numquid non omnia. de conſecr. diſt. 5. Stephan v. 758
Nuper foro populenſis. 7. q. 2. Gelaſius 308
Nuptiæ terram implent. 32. q. 1. Ambroſius 595
Nuptiarum bonum. 27. q. 1. Auguſtinus 563

Obe-

O

Obedientiam.diſtin.93. Gratianus 167
Obeuntibus.diſt. 63. Innocentius in ſynod. 129
Obitum victoris.diſtin.61. Gregorius 121
Obitum. 12.quæſtio. 5. Gregorius 376
Obiiciuntur. 32.q. 4. Auguſtinus 600
Oblationes diſſidentium.diſ. 89. Carthagin.conc.4. 163
Obſeruandum quoque.15.q.2. Tarraconen.conc. 394
Obtineri.23.quæſtio.4.Gregorius 479
Occidit Phinees. 23.qō.8.Ioan. Chryſoſtomus 506
Octaua diſcuſſio. 12.q.2. Hiſpalen.conc. 371
Odi & proieci. 24. q.1. Hieronymus 518
Odio habeantur. diſtin.86. Leo epiſco. 155
Odit Deus. 1.quæſ.1.Hieronymus 198
Offerebat. 32.quęſt.7. Ambroſius 668
Officij noſtri. 24.quęſt.1.Iulius Papa 514
Officia. 23.quæſtio.5.Auguſtinus 495
Olim idem erat. diſt.95.Hieronymus 172
Olim iuſſus. 8.quæſ.1.Auguſtinus 310
Omnis autem . diſtinctio.3. Iſidorus 3
Omnia talia.diſtinct.12. Auguſtinus 16
Omnis Chriſtianus.11.quæſ.3. Auguſtinus 343
Omnis Chriſtianus.de conſecr. diſtinct.1.Greg.7.in ſyn.Romana 708
Omnis cuiuslibet. 1.quæſtio.1. Leo 209
Omnis electio. diſt.13. Septima ſynod. quæ eſt ſecunda Nicæna 124
Omnis etas. 12.quæſt.1. Tolet. conc.3. 355
Omnis homo.de conſecra. diſt. 2.Eliberitanum conc. 712
Omnis iactura.21.q 4.Septima ſynod. 453
Omnis iniquitas.de pæn.diſt.1. Hieronymus 619
Omnis oppreſſus. 2.qō.6.Anacletus Papa 244
Omnis presbyter.de conſecrat. diſt.4.Ilerdenſe conc. 748
Omnis qui alijs. 5.q.6. Hadrianus Papa 288
Omnis qui gemebat.7.q.1. Pelagius 304
Omnis qui iam.de conſecr.diſt. 4.Auguſtinus 747
Omnis qui iuſte. diſtin.45. Iſidorus 87
Omnis qui non diligit. de pęn. diſt.1.Ioannes 621
Omnis qui recedit.24. quæſt.1. Beda 517
Omnis res. 27.quæſ.2.Ioannes Chryſoſtomus 565
Omnes cauſationes. 32.quæſ.7. Hieronymus 607
Omnes baſilicæ.16. qō.7.Aurelianen.conc.1. 424
Omnes baſilicę.de conſec.diſ.1. Iginus Papa 699
Omnes decimę.16.q.7.Rothomagen.conc. 423

Omnes deinceps. 28.q.1. Agathenſe conc. 578
Omnes eccleſiæ. 17.q.4. Lucius epiſc. 430
Omnes epiſcopi. 2.qõ.6. Sixtus papa 244
Omnes feminæ. 27.q.1. Tolet. conc. 10. 62
Omnes fideles. de conſec. diſt. 1. canon Apoſtolorum 707
Omnes fideles. de conſec. diſt. 5. Vrbanus papa 757
Omnes hæ ſpecies. diſt. 3. Gratianus 3
Omnes huius. diſtin. 47. Gregorius 90
Omnes illi. 6. quæſtio. 1. Fabianus 290
Omnes itaque. 11.qõ.1. Codex Theodoſianus 333
Omnes leges. diſt. 1. Iſidorus 1
Omnes leges. 2.qõ.2. Nicolaus papa 235
Omnes presbyteri. 17.q.4. Triburienſe conc. 433
Omnes pſallentes. diſ. 38. ex dictis Auguſt. 75
Omnes qui aduerſus. 3.q.5. pelagius papa 2. 270
Omnes qui in peregrinatione. diſt. 98. Eliberitanum concilium 180
Omnes quos. 3.qõ.4. Fabianus Papa 268
Omnes quos. 30.q.1. Symmachus papa 584
Omnes quos. de conſecr. diſt. 3. Auguſtinus 732
Omnes ſiue patriarchij. diſt. 22. Nicolaus papa 2. 40
Omnes vero. 6.q.1. Hadrianus papa 250
Omne genus. 22.quæſ.2. Iſidorus 460
Omnes itaque. 27.qõ.2. Auguſtinus 565
Omne quod. 22.qõ.1. Toletan. conc. 8. 455
Omne quod. 25.qõ.1. Marcellinus papa 536
Omnem vim. diſtin. 37. Hadrianus papa 72
Omnino confitemur. diſt. 31 Leo 9. 60
Omnino puniendus eſt. 2.q.6. Theodoſiana lex 247
Omni die. de conſec. diſt. 5. Carthag. conc. 4. 758
Omni timore. 23. quæſt. 8. Leo papa 506
Omni tempore de conſec. diſ. 4. Martinus Bracharen. in concil. 643
Omnium ſacerdotum. diſt. 32. Leo papa 61
Omnium veſtrum. 23.q.5. Nicolaus 500
Omnia decretalia. 25.qõ.1. Damaſus papa 536
Omnia quæ aduerſus. 3.quæſ.9. Cornelius papa 277
Omnia quæcumque. de conſec. diſt. 2. Ambroſius 724
Omnia ſacramenta. 1.q.1. Auguſtinus 200
Omnia talia. diſtinc. 12. Auguſtinus 16
Omnibus conſideratis. 24.q.1. Auguſtinus 516
Omnibus modis. 35.qõ.9. Gregorius 693
Omnibus nobis. 29.q.2. Iulius papa 581
Omnibus quibus. 4.qõ.6. Carthag. conc. 7. 284
Omnibus ſeruis. diſt. 34. Extra de cler. ven. c 2. 66
Omnibus vobis. 2. quæſtio. 5. Leo

Leo 241
Oportet epiſcopum. 28. qō. 3. Hieronymus 579
Oportet eum.8.quæſt.1.Petrus Apoſt. 311
Oportet infantes. 20. q.2. Nona ſyn. 448
Oportet ordinandum. diſt.36. Gratianus 235
Oportet quoque. diſtinctio.40. Gratianus 257
Oportet ſacerdotes. diſtinc.81. Gregorius 150
Oportet vt primum.3.q.2.Stephanus papa 5. 265
Oportebat. diſt. 79. Stephanus papa 3. 145
O propheta. 1.quęſt.1. Hieronymus 200
Optatum tibi.diſtin.100. Ioannes epiſc. 183
Oratorium.diſtinc.42. ex dictis Benedicti 81
Ordinatos.diſtinct.49. Cæleſtinus 399
Ordinationes.diſtinct.64.Anacletus 130
Ordinationes. diſt. 75. Anacletus papa 477
Ordinationes.diſt.75. Zepherinus papa 139
Ordinationes.diſtinc.75. Gelaſius 140
Ordinationes. 1.qō.1. Gregorius 7. 209
Ordinationes. 9.qō.1.Vrbanus in ſyn. 315
Origo. 32.quæſtio.4. Hieronymus 600
Oſius epiſcopus. diſt.61.Sardicenſe concilium 115
Oſius epiſcopus. 6.qō.4. Sardicenſe concilium 296
Oſius papa. diſtin.56. Damaſus papa 115
Oſtendit propheta.23.q.4.Auguſtinus 475
Oſtenſum eſt. 16.qō.4. Gratianus 420
Oſtenditur illos. de conſec.diſt. 4.Auguſtinus 737
Oſtiarius.diſt.23.Carthaginen. conc.4. 45
Oues paſtorum.6.quæſt.1.Pius papa 253

P

PAcem igitur. de conſecratione. diſtinctio. 2. Innocentius 710
Pagani. 2.quæſtio. 7. Caius papa 255
Palam eſt. diſtinct. 11.Auguſtinus 14
Pallium tibi.diſtin.100.Gregorius 177
Pallium vobis. diſtin.100.Gregorius 183
Panis eſt.de conſecr.diſt.2.Ambroſius 719
Panis & calix.de conſecr.diſt.2. Ambroſius 715
Panem cæleſtem. de conſecratio. diſtinctio.2. Auguſtinus. fol. 720
Paratus. 23. quæſt.1. Auguſtinus 471
Parentelæ. 35. quæſt.5. Zacharias 682
Parſimoniam.diſ.41. Gangrenſe conc. 80
Paruuli. 22. quæſtio. 5. Capitular. 468
Paruuli.de conſe.diſtin.4.Iſidorus 744
Paruulos.de conſecr. diſtinct.4. Grego-

Gregorius 748
Paruuli. de conſecra. diſtinct.4. Auguſtinus 754
Paſce fame.diſtinct.85.Ambroſius 157
Paſchæ ſolennitas. de conſecra. diſ.3.Carthagin.conc.4. 731
Paſtor eccleſiæ. 1.quæſt.2.Proſper 213
Paſtoralis officij. 7. qõ. 1. Gregorius 305
Patet profecto. 9.q.3. Nicolaus Papa 319
Patet ſimoniacos.1.q.7.Paſchalis Papa 229
Paternarum. 24.qõ.3. Vrbanus Papa 529
Patrem.32.q.3.Pelagius 598
Paulus Dyaclinæ. 2.qõ.7. Gregorius 260
Paulus dicit. 2.quæſt.7.Gregorius 257
Paulus Petrum. 2. qõ.7. Hieronymus 258
Paulum itaque. 2. q.3. Gregorius 236
Paulianiſtæ.1.quæſ.1.Innocentius 196
Pauper. 11. quæſtio. 3. Iſidorus 348
Peccatum. de pæn.diſtin.4.Auguſtinus 657
Pecunia.17.qõ.4.Theod.in pænitentiali 432
Pœna illorum.23. qõ.5. Auguſtinus 492
Pœnale.14.quæſtio.5.Auguſtinus 389
Pœnæ ſicut. de pæn. diſtinct.1. Digeſt. 618
Pænitentia. de pęnit. diſtinct.1. Leo 627
Pænitentia. de pænit.diſt. 3.Auguſtinus 647
Pænitentiam agere. de pænitẽ. diſt.3.Gregorius ibi.
Pænitentiam.33.q.4. Arelatenſe conc. 669
Pænitentia. de pæn. diſt.3.Ambroſius 249
Pænitentem.26.quæſ.7.Octaua ſyno. 554
Pænitentes. diſtin.50.Agathenſe conc. 106
Pænitentes. diſt. 55. Hilarius in conc.Romano 113
Pænitentes.de pænit.diſt.3. Auguſtinus 648
Pænitentibus 26.qõ.7.Carthaginenſe conc.3. 553
Pennata. de pænitẽ.diſt.2.Gregorius 636
Per adoptionem.30.q.3. Paſchalis 2. 585
Per aquam. de conſecr.diſtin.4. Ambroſius 733
Peracta. de conſecra. diſtinct.2. Anacletus Papa 710
Per baptiſmum.de conſecra.diſtin.4.Auguſtinus 732
Per Eſaiam. 1.quæſt.1.Auguſtinus 206
Per illicitam.1.quæſt.7. Damaſus Papa 228
Per illicitam.9.quæſt.1.Damaſus Papa 315
Per laicos. 16.quæſt.7. Alexander 2. 425
Per principalẽ.1. q.1. Nicolaus Papa 210
Per principalẽ.9. q.3. Nicolaus Papa 221
Per ſcripta.2.quęſt.8.Stephanus Papa 263
Per ſingulas j.2.quæſt.3.Martinus Bracharen.in conc. 318
Per ſingulas 1.9.qõ.3. Antioch. conc. ibi.

Per ſingulas. 16.q.3.Chalcedo. conc.& Gelaſius papa, & Tolet.conc. 416
Peregrina iudicia. 3. q.6. Sixtus papa 3. 283
Perfecta pęnitentia. de pęn. diſ. 1.Ioannes Chryſoſt. 648
Perfecta pænitentia.de pæn.diſ. 3.Ioanues Chryſoſt. 622
Perniciosſe.de pæn.diſt.1.Auguſtinus 619
Perlatum ad nos. de conſe.diſt. 3.Gregorius 731
Perlatum eſt. diſtin.88. Gregorius 160
Perlatum eſt.diſtin.90. Victor Papa 164
Perlatum eſt. 19. qō.3. Gregorius 444
Perlatum eſt.29.q.2.Triburienſe conc. 582
Perlectis.diſt.25.Iſidorus 48
Pernicioſam.18.qō.2.Innocentius 2. 441
Peruenit ad nos.18.q.2.Gregorius 217
Peruenit ad nos. 7.q.1. Gregorius 302
Peruenit ad nos. 2.q.7. Gregorius 263
Peruenit ad nos. diſt.50.Gregorius 95
Peruenit ad nos.diſt.101.Chalcedon.conc. 184
Peruenit ad nos.16.quæſ.7.Gregorius 7. 440
Peruenit ad nos. 1.q.3. Gregorius 7. 217
Peruenit ad nos.30.q.1.Deuſdedit.S.R.E.epiſcopus 582
Peruenit ad me. 18. quæſtio.2. Gregorius 441
Perueuit ad nos.26.q.5.Gregorius 547
Peruenit ad nos.16.q.1.Paſchalis 2. 402
Peruenit ad nos.diſtin. 84.Gregorius 153
Peruenit ad nos.27.quęſ.1.Gregorius 559
Peruenit ad nos.diſtin.93.Gregorius 169
Peruenit ad nos. 11.q.1.Gregorius 334
Peruenit ad noſtras.diſtinct.18. Chalced.conc. 30
Peruenit ad notitiam. de conſecratio.diſtinctio.2.Rhemenſe conc. 712
Peruenit ad ſanctum.diſt.93.Nicęnum conc. 168
Peruenit ad ſanctam. diſtin. 86. Chalcedonenſe conc. 158
Peruenit ad me. 18.q.2.Gregorius 440
Peruenit ad me. de conſec. diſt. 3.Greg. 729
Peruenit in ſanctam.21.q.4.Nicaſius epiſcopus 452
Peruenit quoque.diſt.95. Gregorius 172
Peſſimam.23.qnæſ. 8.Innocentius 511
Petimus. 11.q.1. Carthaginenconc.3. 331
Petiiſti.7.quęſt.1.Zacharias Papa 301
Petrus cum Simon. 1. quæſt. 1. Ambroſius 188
Petrus diaconus.diſtin.39.Gregorius 76
Petrus doluit.de pænit.diſtin.1. Ambroſius 617
Petrus poteſtatem.2. q.7. Gregorius 259
Petrus qui Thabitam. 33.qō.8. Greg. 507
Piæ mentis.17.quęſt.7.Gelaſius Pa-

Papa 426
Pium eſt.de pœn. diſtin.3. Auguſtinus 656
Pictacium. 30. quæſt. 3. Zacharias 585
Placeat omnibus.diſ.65.Carthagin.conc.2. 131
Placuit communi. 16.q.1.Eugenius Papa 401
Placuit de infantibus 1.quæſt.4. Afric.conc. 218
Placuit de infantibus.de conſe. diſtinctio. 4. Carthaginenſe conc.5. 748
Placuit epiſcopos.diſt. 32. Carthaginenſe conc.5. 64
Placuit eorum.2.quęſ.7.Hadrianus Papa 262
Placuit etiam.diſtin.90.Agathē. conc. 163
Placuit huic ſanctæ. diſtinct.16. Sexta ſynod. 23
Placuit huic ſanctæ.16. q.3.Gelaſius 417
Placuit igitur.de conſecr.diſtin. 4.Mileuitanum conc. 756
Placuit omnibus.diſtin.12.Brachar.conc. 17
Placuit omnibus.10.q.1.Bracharenſe conc.2. 323
Placuit omnibus.16.q.1. Nicęna ſyn. 401
Placuit per omnia. 13. quæſtio.2.Melchiades papa 380
Placuit pro communi. 6. qō.3. Concilium apud Compendium 294
Placuit ſancto conuentui.4 q.2. Maticenſe conc. 281
Placuit vniuerſo.11.q 3.Africanum conc. 339
Placuit vt altaria.de conſecr.diſtinctio. 1. Africanum concil. 702
Placuit vt a nullo.7.q.1. Carth. conc.3. 302
Placuit vt a quibuſcunque. 2.q. 6.Iulius Papa 244
Placuit vt ante.diſtin.77. Conc. Carth. 143
placuit vt ante.20.quæſ.1.Carthagin.conc.3. 447
placuit vt clericus.21.q.5.Agathen.conc. 453
placuit vt deinceps. 9.q.2.Vrbanus 316
placuitv t deinceps. de pœn. diſ. 6.Vrbanus papa 2. 666
placuit vt dies. de conſe. diſt.3. Carthag.conc. 583
placuit vt 2.23.q.5. Bracharenſe conc.1. 731
placuit vt hi.36.q.2. Aquiſgranenſe conc. 698
placuit vt nullus.1.qō.1.Brach. conc.2. 207
placuit vt nullus.10.q.3.Brach. conc.1. 326
placuit vt vnuſquiſque. 1.q.1. Bracharenſe conc.2. 207
placuit vt conſeruato.diſtin.18. Cabilon.conc. 29
placuit vt quicunque. de conſe. diſ.4.Mileuitanum conc.756
placuit vt quicumque. diſt. 72. Mileuit.conc. 136
placuit ut quicunque.diſtin.74. Cartha.conc.4. 137
placuit vt quicumque.de conſe. diſtinct.4. Mileuitanum concil. 756
placuit vt qui. 23.q.5. Brachar. conc.1. 495
placuit vt quicumque. 16. q.6. Milet.conc. 421
placuit vt quicumque. 11. q.1. Carth.conc.8. 330
placuit vt quicumque. 16. q.3. Afric.

Afric.conc. 419
placuit vt omnes.de conſec.diſ. 3.Agath.conc. 729
placuit vt dies venerabilis.de cõſec.diſt.3. Carthagin.concil. 5. 731
placuit vt poſtquam.de conſec. diſtinct. 3. Bracharenſe concil.2. 731
placuit vt ante. diſt.77.Cartha. conc.3. 143
placuit vt nemini.7. quæſtio.1. Carth.conc.5. 302
placuit vt ordinandis.diſtin.38. Carthag.conc.3. 75
placuit vt quiſquis.11.q.1.Carthag.conc.3. 335
placuit vt presbyteri.2.q 6. Milet.conc. 250
placuit vt presbyteri. 12. qõ. 2. Carthag.conc.vnicum 369
placuit vt quoties. 1.qõ.2. Bracharen.conc. 212
placuit vt quotieſcunque. diſt. 18.Carthag.conc.5. 30
placuit vt quotieſcunque. 3. quæſtio. 10. Chartaginenſe conc.7. 279
placuit de infantibus.1.quæſ.4. Afric.conc. 440
placuit vt ſi quis. 2 qõ.4. Brach. conc.2. 243
Placuit vt ſi quis.21.q.2. Hiſpal. conc.2. 451
placuit vt pænitentes.diſtin.50. Tolet.conc.1. 106
placuit vt de ordinatione.1.q.1. Brachar.conc.2. 190
placuit vt epiſcopi.12.q.2.Carthag.conc.3. 374
placuit vt epiſcopi.21.q.3. Carthag.conc.3. 452
placuit vt ſi. 6.qõ.2. Africanum conc. 294
placuit vt ſi.33.q.2. Toletanum conc.1. 614
placuit vt ſecundum.32.q.7. Mileuitanum conc. 607
placita ſęcularia.15.q.4.Ex concil.apud Erphesfurt 396
plebs Diotrenſis. diſtin.73. Gelaſius 125
plebiſcita. diſtinctione 2. Iſidorus 2
plerique. 8.quæſtio.1. Hilarius papa 309
plerique.14.quæſtio.3. Ambroſius 386
plerique.de conſecr. diſt.4. Toletanum conc.4. 747
plerunque boni.2.qõ.7. Auguſtinus 255
plerumque contingit. 11.qõ.3. Gregorius 350
pluit dominus.de pæn.diſtin.3. Gregorius 655
plures. 16. quæſtione 1. pelagius 410
plurimos ſacerdotes. diſtin. 82. Syricius papa 151
ponderet. diſtinctio.50. Calixtus 1. 97
pontifices. 7.quæſt.1. Nicolaus papa 297
pontifices. 12.qõ.3. Agathenſe conc. 375
porro de affinitate.35.q.5. Gregorius 628
porro duorum.35.q.2. paſchalis 2. 680
porro & Hieroſolymitanus.diſ. 66 Anacletus 132
porro cuius. 6.quæſt.4. Gratianus 295
porro gloria. de conſecr.diſt.1. Nicolaus 706
porro illi. de pęn. diſtin.1.proſper 620

Porro Moyſi. diſtin.84. Anacletus 154
Porro ſcias. diſtinctio.63. Nicolaus 1. 124
Porro ſi. 16. q.3. Ioannes Papa 8. 418
Poſſeſſio.16. quæſtio.5. Toletanum conc.3. 415
Poſſeſſiones.16. quęſ.1. Symmachus Papa 412
Poſſeſſiones.16. quæſt.4. Vrbanus 2. 420
Poſt appellationem.2.q.6. Digeſtis 249
Poſt baptiſmum. de conſec. diſt. 4 Rabanus 747
Poſt Paſcha. diſ.76. Iſidorus. 142
Poſt quingentos. 16.q.3. Gelaſius Papa 418
Poſt ſuſceptum. 30.q.3. Paſchalis 2. 585
Poſt vxoris. 30. quæſt.4. Paſchalis 2. 586
Poſtea ſignatur. de conſec. diſt. 4. Raba. 743
Poſtea tanguntur. de conſecra. diſt.4. Rab. ibid.
Poſtea quam. 25. quæſt.2. Pelagius 540
Poſtquam aſcendit. de conſec. diſ.4. Rab. 746
Poſtquam hoſtilis. 16. quæſ.1. Gregorius 409
Poſtquam pretio. 13.q.2. Hieronymus 381
Poſtquam quemquam. diſt.50. Gregorius 96
Poſtquam vos credere. de conſecratio. diſtinctio. 4. Auguſtinus 745
Poſtulatus. 3.q.7. Beda 276
Poteſt diſcurſus. de pæniten. diſtinctio.2. Greg. 636
Poteſt fieri. de pæn. diſtin. 1. Ambroſius. 623
Precarię 1. 10.qō.2. Mediomat. conc. 325
Precariæ 2. 10. q.2. Beluacenſe conc. 325
Precariæ. 12.q.2. Mediomatric. conc. 368
Præceptum. 2. q.2. Zepherinus Papa 235
Præceptum. 32.q.5. Toletanum conc.12. 605
Præcepta canonum. diſt.55. Gelaſius papa 114
Pręcepta ſynodalia. de conſecra. diſt.1. Gelaſius 699
Præcepit. 32. quæſ.5. Hieronymus 605
Præceptis apoſtolicis. diſtin.12. Greg. Papa.4. 15
Præcipimus. diſtin. 34. Gregorius 68
Præcipimus. diſtinctio.90. Innocentius 2. 164
Præcipimus. diſtinctio.93. Sexta ſynod. 179
Pręcipimus. 12. quæſtio.1. Can. Apoſt. 360
Precipimus. 16. quæſ.1. Greg. iunior. 410
Præcipimus. 16. quæſt.2. Nicolaus 2. 415
Præcipimus. 21. quæſt.2. Innocentius 2. 453
Præcipimus. 21.qō.4. Innocentius 2. 451
Pręcipue. 11. quæſt.3. Nicolaus Papa 337
Pręcipiendum eſt. 13.q.2. Varēſe conc. 381
Prędia. 12. quęſtio. 2. Pius Papa 361
Prędixerat. de pęnit. diſtinctio. 1. 628
Prædicator. 16. quęſt.1. Septima ſy-

ſyno. 412
Prædicandum eſt.22.q.1. Eutychianus Papa 457
Præſumunt. 2.quæſ.7 Auguſtinus 254
Præſul non damnatur. 2. qõ.4. Silueſter Papa 243
Præſulum. 16. quæſtio. 3. Gelaſius 416
Pręſens. 20.quæſtio. 3. Nicolaus Papa 448
Præſenti concilio diſt.54.Matiſconen.conc.1. 111
Præſenti decreto. 5.quęſt.2.Silueſter 285
Præſente presbytero. diſtin.93. Carthag.conc.4. 169
Pręſentium latoris. 7.q.1. Gregorius 297
Pręſentium portitorem.1.qõ.5. Vrba.2. 221
Presbyter ante.diſt.78.Neocęſarienſe conc. 144
Presbyter aut diaconus.diſt.81. Canones Apoſtolorum 148
Presbyter aut diaconus. 15.qõ. 5.Nicolaus 397
Presbyter cum ordinatur. diſtinct.23. Carthaginenſe concil.4. 44
Presbyter cum dięceſis. 12.q.4. Agathen.conc. 375
Presbyter euchariſtiam.de conſecra.diſtin.2. Vuormacienſe concilium 727
Presbyter inconſulto. 26. qõ.6. Carthag.conc.3. 550
Presbyter. 26. quęſtio.6.Euariſtus Papa 552
Presbyter mane.diſ.91.Nannetenſe conc. 165
Presbyter pręſente.diſt.95.Martinus Bracharenſe in concil. 174
Presbyter quidam.diſt.32.Gregorius 64
presbyter ſi vxorem. diſtin. 28. Neocęſarienſe conc 54
presbyter ſi fornicationem. diſ. 82.Hybernenſe conc. 152
presbyter ſi per pecuniam. 1.q. 1.Ex regeſto Gregorij 185
presbyter ſi a plebe.2.q.5. Ilerdenſe conc. 239
presbyter vel q̃libet.2.q.5. Gregorius papa 3. 238
presbyteri baptizatos.de conſecratio.diſtin. 4. Gregorius in regeſt. 750
presbyteri diaconi.diſ.24.Gelaſius papa 47
presbyteri diaconi diſt.34.Agathenſe conc. 69
presbyteri diaconi.11.q.3. Mileuitanum conc. 343
presbyteri de occultis.26.qõ.6. Euariſtus papa 551
presbyteri ruris in eccleſia.diſt. 95.Neocæſarienſe conc. 174
presbyteri q̃ diæceſanas. de con ſec.diſt. 4. Ex conc. apud Valentias 750
presbyteri qui per diœceſes.diſtinctio.95. Carthagin. concil.4. 173
presbyteri quos.diſt.68.Gregorius 3. 133
presbyteri vero.diſt.67. Gratianus ibid.
presbyterum.diſt.28.Sexta ſynodus in Trullo 56
presbyterum.diſt.50.Greg. 95
presbyterorum etiam.diſtin.56. Vrbanus papa 2. 115
presbyterorum filios. diſtinct. 56. ibid.
presbyteros.diſt. 50. Ancyranũ conc. 101

presby-

presbyteros.diſtinctio.95. Gelaſius 172
presbyteros.16.quæſt.1.Gregorius 406
pesbyteris.diſ.27.Calixtus papa 2. 53
presbyteri.de conſe.diſ.4.Innocentius 750
pręter hoc. diſtinct. 32. Alexander 2. 62
pręterea deuotionis.23.q.8.Ioãnes 8. 506
pręterea frequenter.diſtinc.51. Innocen. 107
pręterea placuit.diſtin.28.Arelatenſe conc.3. 54
præterea ſciſcitaris.diſtin.23.Nicolaus papa 145
pridem pręcepimus.18.q.2.Gregor. 438
primus homo.de pæn.diſ.2.Ambroſius 640
prima actione.16.q.3.Hiſpalenſe conc.2. 418
prima adnotatio. diſtinctio. 16. Beda 25
prima autem. diſtinctio.16.Beda. ibid.
prima conſolatio. de pęnit.diſt. 3.Ambroſius. 655
prima igitur.de conſecra.diſtin. 4.Aug. 74
prima quæſtio.18.quæſt.1.Gratianus 437
prima quidem.de conſec.diſtin. 2 Auguſtinus. 716
prima ſalus.25.quęſ.1.Hormiſda papa 536
primum eſt.22. qõ. 2. Auguſtinus. 459
primum itaque. diſt. 25.Hieronymus 50
primum interrogetur.de conſe. diſt.4.Rabanus. 747
primę ſedis.diſt. 99. Africanum conc. 181
primo gradu 35.quæſt.5. Iſidorus 682
primo ſemper. 2.quęſt.1. Melchiades papa 232
primatus epiſcopus.diſt. 71.Carthag.conc.1. 135
primates.2. quęſtio.1. Felix papa 1. 230
principatus.1.quæſt.1.Leo epiſcopus 192
Princeps vitiorum. de pęnit.diſtin.2.Auguſtinus 640
principes.23. quęſtio.5. Auguſtinus 495
principali. diſtinctio.63.Pelagius 125
principium.de pæn.diſt.2.Gregorius 646
priſca conſuetudo diſtinct.100. Gregorius 700
priſcis igitur. diſtinct.55. Gelaſius 112
priſcis quidem.10.qõ.3.Emeritenſe conc. 316
priuilegium. 11. quęſt.3. Gregorius 347
priuilegia. diſtinctio. 3. Iſidorus 3
priuilegia 1.25.quęſtio.2. Anacletus 538
priuilegia 2. 25. quæſtio. 2. Leo papa ibid.
priuilegia 3. 25. quæſtio.2. Leo papa 540
prius ergo. 3.quęſt.2. Euſebius papa 266
prius eſt.3 q. 11.Codex 280
priuſquam. diſtinctio. 28. Gregorius 53
priuſquam conuenirent.27.qõ. 2.Ioannes Chryſoſt. 571
probinum. 16.quęſtio.1. Pelagius

gius 403
procliuis. 20. qō.3. Toletanum conc.6. 448
prodeſt.23.quæſtio.5. Auguſtinus 492
pro dilectione. de conſecr.diſ.2. Cyprianus 728
productior eſt.de pæ.diſt.3.Auguſtinus 648
progeniem ſuam. 35.q. 2. & 3. Gregorius 678
prohibendum.diſt.54. Eliberit. conc. 112
prohibentur. diſtinct. 48. Gratianus 92
prohibentur.diſtinct. 88. Gratianus 159
prohibentur. 2. quæſtio. 1. Digeſtis 232
prohibere.diſtinct.23.Anicetus papa 45
pro impenſis. 15. quæſt. 2. Gratianus 394
pro membris. 23. qō.3. Auguſtinus 474
pronuntiandum.de conſecr.diſtinctio. 3. Lugdunen. concil. 728
pro obeuntibus.13.qō.2.Greg. papa 2. 382
propter eccleſiaſticas.diſtin.18. Antioc.conc. 30
propter eccleſiaſticas. diſtinctio. 18. Concilium Martini papę 31
propter eos. 7.q.1. Chalcedon. conc. 302
propter gloriam. de conſec.diſ. 4.Ambroſius 743
propter ſuperfluam. 2.quæſt.6. Theod.leg. 247
propter totius.diſt.19.Conſtāt. ſyno. 35
propter vitandum. de conſecra. diſt.4.Tolet.conc.4. 746
proprie. de conſecra.diſt.4.Leo papa 734
Prophetauit.1.quęſtio.1.Auguſtinus 200
propoſitum. 20.quæſtio.3.Leo papa 443
propoſito. 32.quęſtio.5.Auguſtinus 602
propoſuiſti. diſtinct. 82. Innocentius 151
pro qualitate.26.quęſ.7.Octaua ſynod. 554
pro reuerentia. diſtin.44.Tolet. conc. 85
prouidendum quoque. diſt.82. Gratianus 152
prouinciæ.diſtinctio.99.Anacletus papa 181
pſalmiſta.diſt.23. Carthaginen. conc.4. 45
pudenda. 24.quæſtio.1.pelagius papa. 519
pudicus.diſtinctio. 43. Gratianus. 81
pudor eſt 32.quęſtio.2.Ambroſius 595
pueri ad ſacros.1.quęſt. 1. Gregorius 210
pueri ante annos.22.q 5. Eliberitanum conc. 468
puella.20.quæſt. 2.Triburienſe conc. 623
puellæ.20.q.1.Leo 446
pulchra etiam.diſtin.86.Ambroſius 157
pulſatus. 3. quæſtio. 6. Fabianus 271
pura & ſimplex.3.quęſtio.9.Amb roſius 279
purgationem. 15. q.5. Gratianus 396
puto Chriſtianum. 39.quæſt.5. Auguſtinus. 258

pu-

Puto quod ſine. 2. qõ.7. Auguſtinus 258
Putant quidam. 14.q.3. Hieronymus 386

Q

QVa autem.2.quæſt.3. Gratianus 235
Qua traditione. diſt. 22.Gelaſius Papa 4
Quacumque arte. 22.qõ.5. Iſidorus 467
Quadrageſima. diſt.4. Ambroſius 4
Quadrageſima. de conſecratio. diſt.5.Gregorius 758
Qualis condemnatio.2.quæſ.7. Clemens 253
Qualis debeat. 30.quæſt.5.Leo Papa 587
Qualis enim. 8.quæſt.1.Hieronymus 313
Qualis hinc. diſtin. 25. Gregorius 50
Quali nos. 23 quæſtio.5. Pelagius 499
Qualiter epiſcopus.diſtinct.24. Gratianus 47
Qualiter ordinari.7.qõ.1.Gregorius 299
Qualiter vero.diſtinct.73.Gratianus 136
Qualitas lucri.de pœn.diſ.5.Leo Papa 664
Quam magnum.23.q.4.Auguſtinus 477
Quamobrem. de pæn. diſtin.1. Hieronymus 626
Quam periculoſum. 7.q.1.Cyprianus 298
Quam pio mentis. 1.q.2.Bonifacius 212
Quam præpoſterum. 13. qõ.2. Cyprianus 383
Quam ſit neceſſarium. 18. q. 2. Gregorius 437
Quamuis caute.diſt.50. Auguſtinus 105
Quamuis caute. de pæn. diſt.3. Auguſtinus 649
Quamuis chorepiſcopis.diſ.68. Leo 1. 133
Quamuis dictum. 22.qõ.1.Auguſtinus 456
Quamuis errare.diſt.38.Auguſtinus 75
Quamuis liceat.3.q.6.Eleutherius 272
Quamuis plenitudo.de pœn.diſ. 1.Leo 634
Quamuis triſte.7.qõ.1.Gregorius 299
Quamuis vera. 11.qõ.3.Auguſtinus 348
Quamuis vniuerſæ.diſt.21.Gelaſius 38
Quamuis vnum . de conſec.diſ. 4.Auguſtinus 736
Quamquam omnes.diſt.23.Toletanum conc. 43
Quamquam ſacerdotum.14.q. 2. Eugen. 2. in ſyno. habita Romæ 186
Quamquam ſecundum honorum.2.q.7.Auguſtinus 258
Quando ab Hieroſolymis. de conſecratio.diſtinctio.4.Auguſtinus 755
Quando Adam. de pæn. diſt.2. Ambroſius 640
Quando autem.diſ.44. Nannetenſe conc. 84
Quando autem. de conſecr.diſ. 1.Cyprianus 708
Quando epiſcopus.diſtinct.24. Nannetenſe conc. 47
Quando ergo.11.quæſt.3.Hierony-

ronymus 341
Quando & vbi, diſtin.75.Ordo Romanus 139
Quando neceſſitas,diſt. 86. Auguſt. 155
Quando presbyteri,diſt.28. Toletconc.2. 53
Quando presbyteri.diſt,38. Toletanum concil.4. 75
Quãdo presbyteri,diſt.44. Nannetenſe conc. 84
Quando quis,de conſe.diſtin.4. Ioannes Chryſoſt. 75
Quando vult Deus.23.q.4. Auguſtin. 486
Quanto a nobis 2.q.5. Gregorius 239
Quãto Apoſtolica,diſt.63.Gregorius 124
Quanto tempore 3. q.2, Ioannes Papa 265
Quantum dicit,diſtin.50.Gelaſius Papa 104
Quantumlibet, diſt. 47. Auguſtinus 92
Quantus 23.q.4.Aug. 478
Quantuslibet. de pęn. diſtin. 1. Ambroſ. 624
Quapropter 2. quæſtio. 7. Gelaſius 261
Quapropter.27.q.2. Hieronymus 570
Qua traditione, diſt. 22. Gelaſius Papa 71
Quattuor autem 12.qõ.2. Gelaſius 366
Quattuor modis 11. q.3. Gregorius 349
Qua vero ætate, diſt. 78. Gratianus 144
Quæ ad perpetuã 25. q. 1. Leo Papa 535
Quæ Chriſto 27.q.1. Innocentius 558
Quæ circa ordinandos, diſt 98. Gratianus 180
Quæ contra mores, diſt.8. Auguſtin. 8
Quæ de cauſa 2.quęſt.5. Gregorius 239
Quæ dignior 24.q.1. Amb. 517
Quæ ipſis ſacerdotib.diſt.38.75
Quæ Lotharius 2.q.1.Nicolaus Papa 233
Quæ ſemel ſunt 19.qõ.3. Chalced.concil. 444
Quæcumque contentiones 11. q.1.Marcellin.Papa 329
Quæcumque enim. de pęn.diſtin.4.Beda 657
Quæcumque á parentibus 25. q.2.Codex Theod. 540
Quæcumque mulier,diſtin. 30. Gangrenſe concil. 57
Quæcumque res 10. q. 1. Antioch.concil. 322
Quædam capitula,diſt.96.Chalced.conc.in vj.actione 175
Quædam cum fratre 32.q.7.Cõcilium quoddam, ſiue capitular. 609
Quædam etiam, diſtinct.2. Iſidorus 2
Quædam lex terrena. 35.q.2.& 3 Greg. 679
Quælibet occulta,diſt.40. Gregorius 78
Quem pęnitet, de pęn. diſtin.1. Auguſt. 633
Quem progenitores. 20. qõ. 1. Triburienſe conc. 446
Quemadmodum, diſt. 12. Gregorius 16
Quemadmodum 23.q.7.Auguſtinus 504
Quemadmodum 32. q.7. Auguſtin. 608
Quærat hic aliquis, de pęn. diſtin.3.

ſtin.3.Hier. 656
Quærendum eſt 2.qō.7. Calix-tus Papa 254
Quærendum eſt, de pœn.diſt.2. Beda 636
Quæris a me.de conſe.diſt.4.Auguſtin. 751
Quæritur de his.diſt.74.Gratianus 137
Quæritur de illis, diſt. 68. Gratianus 133
Quęritur pater 2.quæſt.7. Auguſtinus 258
Quęritur 22.q.2.Aug. 461
Quæro ergo 6. quæſt.1. Auguſtinus 293
Quæſitum eſt 1.qō.3. Vrbanus ex concil. 214
Quæſitum eſt 13.q.2.Mogunt. conc.ij. 384
Quæſitum eſt 23.q.4.Innocentius 489
Quæ ſemel 19.qō. 3. Chalced. concil. 444
Queſta eſt nobis.13.qō.2. Gregorius 381
Queſti ſunt 16.qō. 1. Mogunt. conc. 406
Queſti nobis ſunt 17.q.4. Gregorius 436
Quæſtionē 12.q.2.Codex. 371
Qui abſtulerit 12.q.2. Anacletus 361
Qui accuſare 3.q.9.Damaſ.278
Qui admiſſa j.de pœn. diſtin. 3. Gregor. 186
Qui admiſſa 2. de pęn. diſtin.3. Gregor. 648
Qui admiſit. 15. q.8. Neocæſarien.conc. 399
Qui alij 13.quæſtio.2. Ambroſius 383
Qui aliorum 24.qō 3. Vrbanus Papa 530
Qui ambulat 5.qō. 5. Prouerb. cap.2. 288
Qui apud 1.quęſt.4 Africanum conc. 218
Qui autem.de pœn.diſt.6. Gratianus 665
Qui autem, diſtinct. 91. Gratianus 165
Qui autem 5.q.6.Gratian. 288
Qui bona agunt.17.q.1. Gregorius regeſ. 429
Qui bis ignoranter.de conſecr. diſt.4.Theodorus in Pœnitētiali. 749
Qui bene.de conſecr.diſt.2. Arelatenſe conc. 727
Qui calumniam 5. q.6. Gregorius 288
Qui cathedram, diſt.93. Cyprianus 167
Qui Chriſti 12.q.2. Stephanus Papa 361
Qui Clementiam, diſt.86. Hieronymus 157
Qui communicauerit 11. q. 3. Carthaginenſe conc.4. 340
Qui compulſus 22.quęſt.5.Pius Papa 446
Qui conſentit 11.quęſt.3. Iſidorus 352
Qui contra 24.quęſt.1.Liberius Papa 519
Qui contempta, diſt.8. Auguſtinus 8
Qui crimen 2.q.8 Sixtus 3. 341
Qui crimen 6.q.1.Hadrian.Papa in capitular. 263
Qui crimen 6. q . 1. Hadr. Papa in capitular. 263
Qui de menſa, diſt.37.Hieronymus 73
Qui deſponſatam 27.q.2. Gregorius 283
Qui de ſolenni, de conſe. diſt.1. Car-

Carihaginenſe concil. quarto. 707
Qui diſcordat, de conſec. diſt. 2. Auguſt. 721
Qui diuina 13.q.2. Tolelanum concil.3. 384
Qui diuinationes 26.q.5. Ancyra conc. 546
Qui diuini, de pœn.diſt.4. Auguſtinus 657
Qui dormierit 27.q.2. Aurelianenſe conc. 569
Qui dormierit 32.q.7. Mogunt. concil. 609
Qui ea quæ Dei ſunt, diſtin.38. Gregor. 75
Qui eccleſiaſticis, diſt.36. Zozimus Papa 71
Qui eccleſiaſticis.diſt.56. Zozimus Papa 117
Qui egerit pęnitentiam, de pęnit.diſt.7. Aug. 667
Qui epiſcopus, diſt.23. Carthagin.conc. 42
Qui epiſcopatum deſiderat 8.q.1. Auguſt. 311
Quieſcamus, diſt.42. Ioã. Chryſoſtomus 81
Qui & diuinis 12.quæſt.2. Gelaſius 365
Qui ex familiis, diſt. 54. Tolet. conc.ix. 169
Qui exigit 22. quæſt. 5. Auguſtinus 467
Qui habetis. 14.quæſt.5. Auguſtinus 389
Qui in caſtigatione.33.q 4. Ioã. Chryſoſt. 668
Qui in maternis. de conſe.diſt.4. Iſid. 610
Qui in aliud, diſtinct.25. Auguſtinus 50
Qui in aliquo, diſtin. 51. Tolet. concil.4. 107
Qui in qualibet. 1. qõ. 7. Felix Papa 215
Qui in eccleſia 24.qõ.3. Auguſtinus 530.
Qui in alterius 5. q.1. Hadrian Papa in capitular. 285
Qui iubente 11. qõ. 3. Ilerden. concil. 344
Qui iuſtus eſt 11. q.3. Auguſtinus 351
Quilibet fratrum 8. q.5. Sixtus Papa j. 314
Qui malos 23.quęſt.5. Hieronymus 497
Qui manducant, de conſec. diſtin.2. Aug. 720
Qui manducat, de conſecr. diſt. 2. Aug. 724
Qui merito 11. q.3. Carthagin. concil.2. 343
Qui natus eſt. de pœn. diſtin. 1. Ioannes Euang. 621
Qui nec regiminis 2.q.7. Auguſtinus 257
Qui negligunt 24. q. 3. Hieronymus 525
Qui non probauerit 2.q.3. Gaius Papa 236
Qui oblationes j.13. q. 2. Carthag.conc.4. 380
Qui oblationes ij. Vaſenſe concil.j. 380
Qui occiderit 17.q.4. Capitularium lib.6. 434
Qui omnipotentem. 11.q.3. Fabianus Papa 551
Qui partem diſtinct. 55. Innocentius 115
Qui peccat 23. quæſt.4. Auguſtinus 487
Qui peierat 22.quæſtio.5. Pius Papa 466
Qui peierare 22.q.5. Chromatius 468

Qui

Qui per pecuniam 1.q.1.Octaua ſynod. 186
Qui perfectionem 1.q.1.Innocentius 185
Qui plures 21 q.1.Leo iiij. 450
Qui ſpoteſt 23.q.3.Anaſtaſius & Damaſus Papa 475
Qui presbyterum 17.q.4.Mogunt.conc. 433
Qui propinquam 35.qõ.3.& 4.Fab.Papa 677
Qui rapit 17.q.4.Anaclet. 432
Qui recte iudicat 11.q.3.Gregorius 347
Qui recedit,de pen.diſt.4.Proſper. 661
Qui recedunt 26.q.6.Arauſicũ concil, 550
Qui religioſis 18.q.2.Carthag. concil.4. 439
Qui reſiſtit 11.q.3.Aug. 352
Qui ſaccum,diſtin.50.ff.titu.de fur. 103
Qui ſanctus,de pęn.diſt.1.Hieronymus 627
Qui ſacramento 37.q.4.Ilerdẽ.concil. 463
Qui ſcelerate,de conſecr.diſt.2.Iſidorus 712
Qui ſecundum carnem.23.q.4.Hieron. 477
Qui ſe ſcit 2.quæſtio.6.Vigilius Papa. 245
Qui ſcit ſe 2.q.2.Leo Papa. 246
Qui ſemel.diſtinct.50.Martinus Papa j. 94
Qui ſincera,diſt.45. Greg.85
Qui ſine peccato eſt 3.q.7.Gregorius 275
Qui ſine crimine, diſt. 26. Ambroſius 52
Qui ſine ſaluatore.25.q.2.Auguſtinus 543
Qui ſint 26.q.1.Gratian. 519
Qui ſitit 33.q.5 Hieron. 671
Qui ſpiritualem 30.q.4.Tribur.concil. 586
Qui ſtudet 1.q.1.Gregorius Nazianzenus 186
Qui ſub gradu,diſtinct.50.Baſilius 101
Qui ſubdiaconum.17.q.4.Capitularium lib.2. 433
Qui ſuis epiſcopis, diſtinct.93.Clemens 167
Qui venatoribus j.diſt.86.Auguſtinus 156
Qui venatoribus 2.diſt.86.Auguſtinus ead.
Qui vere 16.quæſt.1.Chalced.conc. 402
Qui vero, diſtinct.50.Maticen.concil. 103
Qui vero,diſt.52.Gratian. 108
Qui vero 11.q.3.Gelaſius 344
Qui vero 21.q.2.Gratian. 451
Qui viderit 32,q.5.Greg. 604
Qui vitiis 23.q.5.Aug. 498
Qui vos ſpernit.8.quęſt.1.Hieronymus 311
Qui vult confiteri.de pœn.diſtin.6.Aug 665
Qui vult facere.de pęn.diſt.2.Auguſt. 638
Qui vult ordinate.de pęn.diſt.3.Aug. 661
Qui vxorem ſuam 33.q.5.Rhemenſe conc. 671
Quia agatho 27,quæſt.2.Gregorius 508
Quia alij.13.q.2.Ambr. 383
Quia aliquanti,diſt.82.Syricius Papa 152
Quia autem 20 q.1.Gregorius in regeſt. 446
Quia cognouimus.10 q.3.Toletanum conc.3. 327
Quia corpus.de conſecr.diſt.2.Euſe-

Euſebius Emiſſenus 714
Quia dies.de conſec.diſt.5.Gregorius 7. 760
Quia diuinitatis.de pæn. diſt. 1. Hieronymus 628
Quia ea. 3. quæſtio. 2.Pelagius papa 266
Quia epiſcopus.5.qō.3.Anacletus papa 286
Quia ergo. 35. qō.2. & 3. Gratianus 676
Quia ergo. diſtinct.22. Gratianus 40
Quia ex ſola.24.queſ.1.Gregorius 516
Quia frater. 7.quæſt.1.pelagius papa 301
Quia igitur.diſtinctio.63. Gregorius 124
Quia ingredientibus. 19. qō.3. Gregorius 444
Quia in quibuſdam.diſtinct.89. Chalcedonenſe conc. 162
Quia Ioannes.12.qō.5.Gregorius 376
Quia iuxta. 5.quæſt. 6. Greg.in regeſto 288
Quia iuxta.16.q.1. Capit.Caroli,& Ludouici 411
Quia morte.de conſe. diſ.2.Ambroſius 718
Quia paſſus eſt.de conſecr. diſt. 2 Auguſt. 714
Quia per ambitiones.diſ.64 Gelaſius 130
Quia præſulatus. 1.queſtio. 4. Leo 4. 218
Quia radix.de pæn.diſ.2.Auguſtinus 637
Quia res.11.queſtio.1.Gelaſius Papa 336
Quia ſacerdotes.10.q.1.Hieronymus 323
Quia ſancta. diſtinc.63.Stephanus 127
Quia ſanctitas. diſtin.50.Gregorius 97
Quia ſimpliciter. diſtin.56. Vrbanus 117
Quia ſunt.diſtinctio.28. Gregorius 54
Quia te quaſi.diſtin.50.Stephanus 5. 102
Quia tua fraternitas.12.queſ.1. Gregorius 356
Quia vero.de pæn.diſ.2.Gratianus 634
Quia vero.de pænit.diſt.4.Gratianus 657
Quia vero.diſ.6. Gratianus 5
Quibus epiſcopi.11.q.3. Vrbanus 342
Quibus peccata.13.quæſ.2.Auguſtinus 382
Quibuſdam narrantibus.1.q.1. Gregorius 209
Quibus temporibus. diſtin. 76. Gratianus 140
Quicquid. 1. qō.1. Toletanum conc. 107
Quicquid.12.quæſt. 2.Agathēſe conc. 367
Quicquid.32.quæſt. 2.Auguſtinus 596
Quicquid.32.queſt.5.Nicolaus Papa 605
Quicquid.de conſecr.diſt.5.Hieronymus 760
Quicumque.diſtin 31. Gangrēſe conc. 60
Quicumque.diſtin.50.Hieronymus 101
Quicumque.diſtinctio.50.Syricius Papa 105
Quicumque.diſtinct.54.Tolet. conc.4. 109
Quicumque. diſtin.77.Syricius Papa 142

Quicumque.diſt.81.Nicænum conc. 148
Quicumque.1.quęſt.1. Gregorius 185
Quicumque ſacros.1.quęſtio.1. Gregorius 187
Quicumque.1.quęſtio.5.Vrbanus in conc. 220
Quicumque.2.quęſtio. 6.Theodoſ.lex. 247
Quicumque.6.quęſtio.1. Fabianus papa 292
Quicumque.11.quęſtio.1.Codex Theodoſ 333
Quicũque.11.q.3.Petrus Apoſtolus 339
Quicumque.13 quæſt.2. Gelaſius 343
Quicumque.12.quęſt.5.Tribunenſe conc. 377
Quicumque.12.quęſt.2.Gregorius 7. 361
Quicumque. 11.q.3.Hieronymus 349
Quicumque,12.quęſt.2. Tolet. conc.4. 372
Quicumque.12.quęſt.3. Tolet. conc.9. 375
Quicumque.12.q.5.Bracharenſe conc.3. ibid.
Quicumque.14.q.4. Iulius papa. 388
Quicumque.16.qõ.1.Vuormacien.conc. 408
Quicumque. 16.quęſt.3.Toleti conc.4. 416
Quicumque.16.quęſt.7.Ambroſius 423
Quicumque. 16.quæſt.7.Toletan.conc.4. 427
Quicumque.17.quæſt.4. Symmachus 430
Quicumque.17.quæſt.4. Auguſtinus 436
Quicumque.20.quæſt.1.Iſidorus 446
Quicumque.23.quæſ.7.Auguſtinus 503
Quicumque.23.quæſtio.8. Meldenſe conc. 505
Quicumque. 23.quęſ.8.Triburienſe conc. ibid.
Quicumque. 23.quæſ.8.Auguſtinus 511
Quicumque.24 quæſtio.1.Beda 518
Quicumque.26.q.5. Toletanũ conc.13. 548
Quicumque.27.quæſt.2.Iſidorus 565
Quicumque.33.quęſ.2.Pius Papa 613
Quicumque.de pæn.diſt.1.Codex 617
Quicumque.de conſe.diſ.4.Martinus Papa 3. 735
Quid autem. diſtin.45. Gregorius 85
Quid autem. 8.quæſtio.1. Ambroſius 313
Quid autem.24.quæſtio.3. Leo Papa 530
Quid crudele.23. quæſt.4. Auguſtinus 489
Quid culpatur.23. quæſt.1.Auguſtinus 472
Quid dicam. 14.quæſ.4.Auguſtinus 388
Quid enim prodeſt.diſtinct.83. Pius 153
Quid ergo. 11.quęſt.3.Gregorius 352
Quid ergo.23.quæſt.4.Auguſtinus 475
Quid ergo. 23.quæſt.5. Hieronymus 493
Quid ergo. de pæn.diſt.3 Ioannes Chryſoſtomus 656

Quid

Quid eſt aliud. diſt. 88. Caſſiodorus 161
Quid eſt Chriſtum. de conſecr. diſt. 2. Auguſtinus 717
Quid eſt hoc diſtin. 50. Gregorius 98
Quid eſt manus. diſtin. 78. Leo Papa 144
Quid eſt quicumque. 35. qõ. 7. Auguſtinus 692
Quid eſt quod dicitur. de pæn. diſt. 4. Gregorius 661
Quid faciet. 23. quæſt. 4. Auguſtinus 482
Quid in omnibus. 32. quæſt. 7. Clemens 608
Quid obeſt. 11. quæſt. 3. Auguſtinus 345
Quid prodeſt ieiunare. diſt. 86. Ambroſius 156
Quid proderit. diſtin. 61. Cæleſtinus 120
Quid ſit ſanguis. de conſec. diſt. 2. Gregorius Papa 723
Quid vero. 1. quæſtio. 6. Gratianus 221
Quid vero. 10. quæſtio. 3. Gratianus 326
Quidam autem hęretici. 24. q. 3. Iſidorus 531
Quidam vero econtrario. 23. q. 4. Auguſtinus 479
Quidam clerici. diſt. 81. Toletanum conc. 4. 150
Quidam Deo. de pæn. diſtinct. 1. Theodorus archiepiſcopus Cantuar. 634
Quidam deſponſauit. 27. qõ. 2. Triburienſe conc. 569
Quidam fornicatus. 24. qõ. 1. Tribur. conc. 675
Quidam maligni. 5. qõ. 1. Gregorius 285
Quidam monachi. 16. quæſt. 1. Chalcedonenſe conc. 403
Quidam monachorum. 18. quęſtio. 2. Chalcedonenſe concil. 4. 439
Quidam nubentes. diſt. 27. Auguſtinus 52
Quilibet fratrum. 8. quæſtio. 5. Sixtus Papa 1. 314
Quinque modis. de conſec. diſt. 4. Gregorius 759
Quis aliquando. de pæn. diſt. 1. Ioan. Chryſoſt. 631
Quis aut leges. diſtinct. 54. Gelaſius 110
Quis autem. diſtinct. 10. Gelaſius 11
Quis autem. de conſecra. diſt. 4. Auguſtinus 555
Quis dubitet. diſtin. 96. Gregorius 7. 176
Quis enim noſtrum. 23. qõ. 5. Auguſtinus 550
Quis exiſtimaret. 26. qõ. 7. Auguſtinus 555
Quis ignorat. 32. qõ. 4. Hieronymus 600
Quis locus. 1. quæſtio. 4. Auguſtinus 218
Quis neſciat. diſtinct. 9. Auguſtinus 10
Quis neſciat. diſtinct. 11. Innocentius 1. 14
Quis nos. 23. quæſtio. 4. Auguſtinus 488
Quiſquis Chriſtianum. 23. q. 4. Auguſtinus 491
Quiſquis clericus. diſtin. 84. Syricius Papa 154
Quiſquis cum militibus. de pęnitentia, diſtinctione 1. Codex 617
Quiſquis dixerit. de conſecratio. diſtinct. 4. Mileuitanum conc. 757

Quiſquis epiſcopus. 12. q.2. 7. Synod. 363
Quiſquis epiſcoporum. 4. quæſtio. 5. Carthaginenſe concil. 3. 284
Quiſquis ex concupiſcentia. de conſecratio. diſtinct 4. Augu ſtinus 754
Quiſquis ille. 2. quæſtio 8 Eutychianus Papa 263
Quiſquis inuentus. 17. q. 4. Ioãnes Papa 8. 432
Quiſquis metu. 11. quæſt. 3 Au guſtinus 349
Quiſquis in negotiis. diſ. 87. Ge laſius 159
Quiſquis per pecuniam. 1. q. 1. Gregorius 1. 185
Quiſquis per dolum. 24. qõ. 3. Gregorius papa 529
Quiſquis præceptis. 14. q. 1. Auguſtinus 385
Quiſquis probatus. 2. q. 6. Mileuitanum conc. 246
Quiſquis pro aliquo. 24. quæſ. 1. Auguſtinus 520
Quiſquis rebus. diſ. 41. Auguſtinus 79
Quiſquis vel quod. 23. q. 4. Auguſtinus 476
Quo auſu. 23. quæſtio. 8. Gelaſius 510
Quo iure. diſtinctio. 8. Auguſti nus 7
Quod autem. 15. quæſ. 1. Gratianus 391
Quod autem. de cõſe. diſ. 4. Gregorius 733
Quod autem pro peccato. 24. q. 3. Gratianus 524
Quod autem. 20. qõ. 3. Gratianus 448
Quod autem. 24. qõ. 1. Gratianus 512
Quod autem. 31. quæſ. 2. Gratianus 591
Quod autem. 34. quæſt. 2. Gratianus 675
Quod autem. 26. quæſt. 2. Gratianus 542
Quod autem. 25. quæſt. 1. Gratianus 538
Quod autem. 23. quæſt. 6. Gratianus 501
Quod autem. 33 quæſt. 1. Gregorius 611
Quod autem. 28. quæſ. 1. Gratianus 573
Quod autem. 33. quæſt. 1. Gratianus 611
Quod autem. diſtin 95. Gratianus 172
Quod autem. 26. quæſt. 5. Gratianus 546
Quod autem. 29. quæſt. 1. Gratianus 580
Quod autem. 24. qõ. 2. Gratianus 522
Quod autem. 7. quæſt. 1. Gratianus 296
Quod autem. 23. quæſt. 7. Auguſtinus 504
Quod autem. 9. quæſt. 2. Gratianus 316
Quod autem. 9. quæſt. 3. Gratianus 318
Quod autem. 30. quæſt. 1. Gratianus 582
Quod autem. 26. quæſt. 6. Gratianus 550
Quod autem. 22. quæſt. 5. Gratianus 466
Quod autem. 24. quæſt. 3. Gratianus 475
Quod autem. diſt. 47. Gratianus 90
Quod autem. 32. quæſt. 4. Gratianus 598

Quod autem.31.quæſt.3.Gratianus 593
Quod autem.6.quæſt.5.Gratianus 296
Quod autem.6 quæſ.5.Gregorius 296
Quod autem.16.quæſt. 7.Gratianus 422
Quod autem.32.quæſ.5.Gratianus 602
Quod autem.30.quæſt.4.Vrbanus 2. 586
Quod autem.27.quæſt.2. Gregorius 569
Quod autem. 3. quæſt. 8. Gratianus 277
Quod autem.17 quæſ.3.Gratianus 430
Quod autem.7.quæſ.2.Gratianus 308
Quod autem.22. quæſt.2.Gratianns 457
Quod autem.32.quæſt.1.Auguſtinus 594
Quod autem.22.quæſt.4. Gratianus 466
Quod autem.6.quæſt. 2.Gratianus 293
Quod autem.32.quæſt.1. Gratianus 593
Quod autem.23.quæſt.5. Gratianus 491
Quod autem.14.quæſtio.1.Gratianus 385
Quod autem,8. quæſt.1.Gratianus 309
Quod autem.35. quæſt.5. Alexander 2. 682
Quod autem.23. quæſt.4. Gratian us 475
Quod autem.22.quæſ.2.Auguſtinus 460
Quod autem. 15. qō.1. Gratianus 392
Quod autem.23. qō.2. Gratianus 472
Quod autem.30.quæſt.3.Gratianus 584
Quod autem.30.quæſt.5. Gratianus. 587
Quod autem.33 quæſt.4. Gratianus 668
Quod autem.33.quæſt.5. Gratianus 669
Quod autem.16.quæſt. 6. Gratianus 421
Quod autem.8 quæſt.3. Gratianus 313
Quod autem.8 quæſt.4.Gratianus 314
Quod autem. 14.qō. 3. Gratianus 386
Quod autem hi qui. 4.q. 1. Nicolaus 281
Quod autem. 16. qō.3. Gratianus 416
Quod autem.35.quæſt.7. Gratianus 692
Quod autem. 1. quæſt. 1. Gratianus 185
Qnod autem. 25.qō.2. Gratianus 539
Quod autem.6.quæſt.1. Gratianus 290
Quod autem.32.quæſt.2. Gratianus 595
Quod autem. 8. quæſt. 2. Gratianus 313
Quod autem. 21.quæſt.3.Gratianus 452
Quod autem.5.quæſtio.4.Gratianus 287
Quod autem.diſtinctio.9. Gratianus 9
Quod autem. 5.quæſtio.3.Gratianus 286
Quod autem. diſtinct.27. Gratianus 52

Quod autem. 12. quæſtio. 4. Gratianus 375
Quod autem. 36. quæſtione 1. Gratianus 696
Quod autem. 2. quæſtio. 1. Gratianus 229
Quod autem. 2. quæſtio. 2. Gratianus 235
Quod a patribus. diſtin. 75. Leo epiſcopus 136
Quod a voto. 17. quæſt. 1. Gratianus 429
Quod abſq́ue. diſtin. 12. Gratianus 14
Quod ad nos. diſtin. 47. Cyprianus 92
Quod ait Sodomitis. diſt. 14. Auguſtinus 18
Quod bene. 6. quæſtio. 4. Nicolaus Papa 296
Quod Chriſtus. 23. q. 4. Ambroſius 482
Quod clericus. 11. q. 1. Gratianus 328
Quod côditio. 27. quæſt. 1. Iſido rus 565
Quod Dauid. 22. quæſtio. 4. Auguſtinus 462
Quod debetur. 14. quæſt. 1. Auguſtinus 385
Quod Deo pari. 33. q. 5. Auguſtinus 670
Quod dicit dominus. diſtin. 41. Auguſtinus 79
Quod dicitis. diſt. 16. Nicolaus Papa 27
Quod die dominico. diſtinc. 75. Leo 139
Quod epiſcopus. 19. quæſt. 1. Gratianus 443
Quod errauerat. 23. q. 6. Auguſtinus 502
Quod interrogaſti. diſt. 27. Nicolaus Papa 52
Quod intra. 20. quæſtio. 1. Gratianus 445
Quod iudex. 3. quæſtio. 7. Gratianus 274
Quod iuramentum. 22. quæſ. 1. Gratianus 454
Quod militare. 23. quæſ. 1. Gratianus 470
Quod monachi. 16. quæſt. 1. Gratianus 401
Quod nullus. diſtinct. 25. Gratianus 47
Quod ordinatio. 9. quæſtio. 1. Gratianus 315
Quod prædeceſſor. 11. q. 3. Zacharias Papa 353
Quod priori. 13. quæſt. 1. Gratianus 377
Quod pro remedio. 1. quæſt. 7. Innocentius Papa 225
Quod pro neceſſitate. 1. quæſt. 1. Innocentius 194
Quod propoſuiſti. 32. q. 7. Gregorius 609
Quod quidam. 1. quæſt. 1. Auguſtinus 204
Quod quis commiſit. 35. quæſt. 9. Hilarius in conc. 694
Quod reſtitutio. 3. quæſt. 1. Gratianus 264
Quod ſi accuſatorum. 4. quæſt. 6. Hadrianus Papa in capit. 284
Quod ſi dormierit. 31. q. 1. Auguſtinus 591
Quod ſi pænitentiam. 27. quæſt. 1. Cyprianus 557
Quod ſuſpecti. 5. q. 5. Nicolaus Papa 271
Quod vero. diſtinctio. 11. Gratianus 12
Quod vero. 2. quæſtio. 4. Gratianus 244
Quod vero. 2. quæſtio. 7. Gratianus 252

Quod

Quod vero. 14. quæſtio. 4. Gratianus 387
Quod vero. 3. quæſtio. 3. Gratianus 266
Quod vero. 23. quæſtio. 3. Gratianus 473
Quod vero. 3. quæſtio. 4. Gratianus 267
Quod vero. 25. quæſtio. 2. Gregorius 534
Quod vero. 3. quæſtio. 5. Gratianus 269
Quod vero. 25. quæſtio. 1. Gratianus 534
Quod vero. 3. quæſtio. 10. Gratianus 279
Quod vero. 14. quęſtio. 6. Gratianus 390
Quod vero. 1. quęſtio. 5. Gratianus 220
Quod vero. 15. quęſtio. 4. Gratianus 396
Quod vero. 11. quæſtio. 2. Gratianus 337
Quod vero. 15. quæſtio. 6. Gratianus 397
Quod vero. 32. quæſtio. 2. Auguſtinus 596
Quod vero. 28. quæſtio. 2. Gratianus 579
Quod vero. 20. quæſtio. 4. Gratianus 279
Quod vero. 21. quæſtio. 4. Gratianus 453
Quod vouentes. 27. quęſtio. 1. Gratianus 556
Quodam loco. 26. q. 3. & 4. Auguſtinus 545
Quodcumque. 24. qō. 1. Auguſtinus 518
Quomodo exaudit. de conſecra. diſt. 4. Auguſtinus 740
Quomodo renouari. de pænit. diſt. 2. Auguſtinus 640
Quomodo ſacerdos. 11. qō. 3. Hieronymus 344
Quomodo virginibus. 31. qō. 1. Hieronymus 590
Quoniam à quibuſdam. 19. q. 3. Septima ſyno. 444
Quoniam de iure. diſt. 15. Gratianus 18
Quoniam diuerſarum. 21. q. 2. Sexta ſynodus 451
Quoniam feſtus. diſt. 61. Gregorius 122
Quoniam idem. diſt. 10. Nicolaus Papa 11
Quoniam inueſtituras. 16. q. 7. Gregorius 7. 425
Quoniam in quibuſdam. diſt. 32. Chalcedon. conc. 64
Quoniam in quibuſdam. 16. quęſtione 7. Chalcedonenſe conc. 426
Quoniam in Romani. diſt. 31. Sexta ſyno. 60
Quoniam nos. diſt. 65. Nicænum conc. 131
Quoniam multi. diſt. 47. Nicænum conc. 90
Quoniam multi. 14. q. 4. Nicænum conc. 381
Quoniam multos. 11. q. 3. Gregorius 7. 353
Quoniam multa. diſt. 48. Nicęnum conc. 92
Quoniam non cognoui. diſtinctio. 88. Ex verbis Auguſtini 161
Quoniam quidem. diſt. 18. Septima ſyno. 30
Quoniam quicquid. 1. q. 7. Hilarius Papa 226
Quoniam quicquid. 16. quęſt. 1. Hieronymus 414
Quoniam quidam. diſtinct. 75. Chalcedonenſe conci. 139

Quoniam quidam. diſtinc. 100. Pelagius Papa 182
Quoniam quidam. diſtinct. 18. Septima ſyno. 30
Quoniam ſanctæ. diſtinctio. 16. Sexta ſynodus 24
Quoniam ſunt. de conſec. diſt. 3. Nicænum conc. 729
Quoniam velina. 12. qõ. 1. Gregorius 358
Quoniam vetuſto. 24. q. 1. Hieronymus 517
Quoniam videmus. diſt. 69. Septima ſyno. 134
Quorum vices. diſtin. 68. Vrbanus 2. ibid.
Quorumdam clericorum. diſt. 23. Toletanum conc. & Hiſpalen. 2. 45
Quorumdam. diſtinc. 34. Nicolaus papa 66
Quorumdam. diſtinct. 74. Gregorius 138
Quos a paganis. de conſecr. diſ. 4. Gregorius 742
Quos conſtiterit. 1. qõ. 1. Gelaſius 185
Quos Deus coniunxit. 33. qõ. 2. Iſidorus 616
Quoties a populis. 1. q. 7. Innocentius 226
Quoties. 24. qõ. 1. Innocentius Papa 514
Quoties. 1. quæſtio 7. Gregorius 225
Quoties epiſcopi. 2. quęſtio. 6. Felix 2. 246
Quoties. 2. quęſtio. 6. Innocentius 240
Quoties. 22. quęſt. 5. Hieronymus 469
Quoties poſt. 2. qõ. 6. Theodoſiana lex 246
Quotieſcumque. 33. qõ. 4. Auguſtinus 668
Quotquot 27. qõ. 1. Ancyra. ſynod. 560
Quotidie. de conſecra. diſtin. 2. Auguſtinus 711

R

Radicata eſt. de pęnit. diſt. 1. Auguſt. 635
Raptor. 27. q. 2. Capitular. 570
Rapinam emere. 14. qõ. 5. Ambroſius 388
Raptores igitur. 36. qõ. 2. Symmachus 697
Raptus eſt. 27. quæſtio. 2. Iſidorus 572
Raptus quoque. 36. qõ. 1. Iſidorus 696
Ratio nulla. 17. qõ. 4. Gregorius 430
Rationis ordo. diſtin. 100. Gregorius 183
Rationis. 16. quæſtio. 7. Gregorius 427
Reatina eccleſia. diſtinctio. 63. Leo 4. 125
Rebaptizare. de conſecr. diſt. 4. Auguſtinus 748
Recurrat. 32. quæſtio. 4. Auguſtinus 599
Recedite. diſtinct. 45. Hieronymus 88
Recedite. 23. quęſtio. 4. Auguſtinus 476
Regum officium. 23. qõ. 5. Hieronymus 496
Regula veſtra. diſt. 17. Marcellus Papa 27
Regula. diſtinctione 3. Iſidorus 3
Regulę ſanctorum. diſtinct. 29. Gregorius 56

Regenda

Regenda eſt. 10. quęſtio. 1. Leo Papa 4. 322
Regenerante. de conſecr. diſt. 4. Auguſtinus 754
Redintegranda. 3. q. 1. Ioannes Papa 264
Redintegranda. 3. quęſt. 1. Euſebius 265
Relatum nobis. diſtinc. 27. Clemens Papa 2. 74
Relatum eſt. 31. q. 1. Triburien. conc. 589
Relatum eſt de conſecra. diſt. 2. Tolet conc. 11. 710
Relatum eſt. 10. qõ. 3. Gregorius 328
Relatum. 11. quęſtio. 1. Alexander 330
Relatum eſt. 5. quęſtio. 2. Damaſus 286
Relatio. 21. quęſtio. 1. Gregorius 450
Relata eſt. 10. qõ. 1. Toletanum conc. 322
Relegentes. 23. quęſtio. 5. Pelagius 499
Reliqui ſacerdotes. diſtinct. 67. Anacletus 133
Religioſam. 12. quęſtio. 2. Gregorius 374
Relictam. 30. quæſtio. 4. Gratianus 586
Remittuntur. 23. quęſt. 5. Ambroſius 500
Remiſſionem. 1. quęſt. 1. Auguſtinus 194
Remoto. 7. quęſtio. 1. Hilarius Papa 303
Renouantes. diſtinct. 22. Sexta ſynod. 41
Reos ſanguinis. 23. qõ. 5. Gregorius 493
Reperiuntur. 1. qõ. 1. Ambroſius 185
Reperiuntur. de pęn. diſt. 3. Ambroſius 647
Reprehenſibile. 23. qõ. 8. Nicolaus 508
Requiſiſti. 33. quęſt. 1. Gregorius 611
Requiritis. 1. quęſtione 7. Leo 4. 224
Res autem. 23. quęſtio. 5. Leo Papa 496
Res eccleſiæ. 1. qõ. 3. Vrbanus Papa 217
Res eccleſię. 12. qõ. 1. Vrbanus Papa 360
Res in epiſcopatu. 12. q. 2. Gregorius 362
Reſponſa. diſt. 2 Iſidorus 2
Reſecande. 24. quęſt. 3. Hieronymus 528
Reſuſcitatus. de pęn. diſt. 1. Auguſtinus 621
Reſcripta. 25. quęſtione 2. Codex 539
Retulerunt. de conſecr. diſtin. 4. Zacharias Papa 746
Reum ad eccleſiam. 17. quęſt. 4. Capitul. 5. 431
Reuertimini. 16. q. 1. Hieronymus 413
Reuertar. de pęnitẽ. diſtinct. 4. Beda 657
Reuera. de conſecra. diſt. 2. Ambroſius 721
Reuera. 3. quęſtio. 9. Nicolaus Papa 278
Reuera. 32. quęſtio. 5. Ambroſius 602
Rex debet. 23. quęſt. 5. Cyprianus 498
Rhodię. diſt. 2. Iſidorus 9
Ridiculum eſt. diſtin. 12. Nicolaus Papa 15
Ridiculum eſt. 11. qõ. 3. Auguſtinus 345

Rogo

Rogo hortor & moneo.11.qõ.3.Greg. 342
Rogamus vos.24.quæſt.1.Marcellus Papa 514
Rogationes.de conſe.diſt.3.Aurelianenſe conc.1. 728
Romanus. diſt.81. Pelagius Papa 148
Romanus pontifex.de conſecr. diſt.4 Iſidorus 735
Rurſus.11.qõ.3. Carthaginenſe conc.5. 343

S

Sabbato.de conſecra. diſtin.3.Innocentius 729
Sacerdos.26.quæſ.7. Carthag.conc.4. 553
Sacerdos.3 quęſtio. 7. Auguſtinus 276
Sacerdos. de conſec.diſ.2.Hieronymus 727
Sacerdos.1.q.2.Proſper 213
Sacerdos.de pæn.diſtin.6. Gregorius 666
Sacerdos.diſt. 81. Eugenius Papa 148
Sacerdos.diſtinctio.50. Auguſtinus 99
Sacerdote.de pæn.diſt.1.Carthagin.conc.4. 707
Sacerdotes.de conſe.diſt.4. Gregorius 743
Sacerdotes.diſtinc.37.Hieronymus 72
Sacerdotes.6.quæſtio.1.Theleſphorus 291
Sacerdotes. 2. quæſtio.7. Clemens 253
Sacerdotes. 12. quæſt. 4. Tolet. conc.9. 375
Sacerdotes.1.q.1.Hieron. 203
Sacerdotes.diſtin.49. Hieronymus 94
Sacerdotes vero.diſtinct.93.Clemens 167
Sacerdotes.diſt.50.Nicolaus Papa 102
Sacerdotes.2.q.7.Damaſus Papa. 262
Sacerdotum.de conſe.diſ.2.Clemens Papa 713
Sacerdotum.21.quæſ.3.Cyprianus 452
Sacerdotibus.11. qõ.1. Gregorius 334
Sacerdotibus.diſt.31.Beda. 59
Sacerdotibus de conſe.diſ.3.Aurelianenſe conc. 729
Sacerdotale officiũ.diſ.61.Gregorius 119
Sacratas.diſt.23.Soter papa 46
Sacramentum hactenus.2.q.5. Cornelius 238
Sacramenta.1.quæſtio.1.Auguſtinus 193
Sacramenta altaris. de conſecratio.diſtinct.1. Africanum conc. 705
Sacrificium.de pænitẽ. diſtin.1. Ambroſius ex Dauid 617
Sacrificium.de conſecr.diſtin.2. Auguſt. 713
Sacrilegium.17.quęſt.4. Gregorius 430
Sacroſancta religio. 1.quæſt.1. Gelaſius 203
Sacroſancta Romana.diſtin.22. Anacle. 40
Sacrorum canonum.diſtinctio. 63. Ex Capitular.Carol.Imper. 129
Sacrorum canonum.12.queſ.2. Gregorius 363
Sal cæleſtis.de conſe. diſtinc. 4. Beda 743

Sal-

Saluator. 1.quæſtione 3. Vrbanus 2. 215
Saluator.de conſecra.diſt.5.Didymus 762
Salomon.32.quæſtio.4.Gregorius 602
Salonitanæ.diſtinct.63.Gregorius 127
Saluo in omnibus. 11.quæſt.3. Higinus 319
Saluberrimum. 1.quæſtione 7. Leo 228
Sancimus. 12.qō.2.Toletanum conc. 366
Sancimus. 1. quæſtione 7. Codex 228
Sancitum eſt.23.q.8. Vuormacien.conc. 510
Sancitum eſt vt.7.qō.1.Rothomag.conc. 303
Sancta Romana. diſtin.15. Gelaſius 19
Sancta octo. diſt. 16. Ex diurno lib.&c. 24
Sancta quippe.2.quæſ.7. Hieronymus 262
Sanctum eſt de conſec.diſtin.4. Auguſtinus 738
Sanctiſſimo in Chriſto. diſt.79. Epiſtola formata 137
Sanctimoniales.20.qō.1. Carthaginenſe conc 3. 447
Sanctimonialis. diſtin.23. Carthaginenſe conc 4. 46
Sanctis quippe. 11.quæſt.3.Vrbanus 2. 354
Sanctorum canonum. diſt. 70. Vrbanus 2.ex conc. 134
Sanctorum patrum.10.q.1.Calixtus papa 2. 323
Sanctorum patrum.1.q.1.Calixtus Papa 186
Sancta quippe. diſtinct.9.Auguſtinus 10
Sane cauendum de pæn. diſt.3. Auguſt. 649
Sane conſanguinitatis. 35. q.2. Iſidorus 678
Sane diſcimus. 15.q.1. Ambroſius 393
Sane percuſſor.diſt.45. Anacletus Papa 88
Sane profertur.24.q.2. Quinta ſynod. 523
Sane quia.16.quæſtio. 2. Vrbanus 2. 415
Sane quiſquis. 15.quæſt.3. Codex 395
Sane quod ſuper.24.quæſt.2.Vrbanus 2. 522
Sane ſi communi.diſtin.65. Nicænum conc. 131
Sane ſi ex conſenſu.2. q.6. Carthag.conc. 250
Sane Theſſalonicenſes. 16. q.7. Anaſtaſius bibliothec. 425
Sapiens non eſt.6.qō.1. Lucius Papa 292
Sapiens numquam. de pæn.diſ. 2.Ambroſius 640
Satagendum.25.qō.1. Pelagius Papa 536
Satyra.diſ.2.Iſidorus 2
Satis euidenter.diſ.96.Nicolaus Papa 176
Satis hinc apparet.33.q.5.Auguſtinus 671
Satis oſtendimus.de conſec. diſ. 4.Auguſtinus 741
Satis peruerſum.diſt.56. Gregorius 116
Satisfactio pænitentiæ.de pæn. diſ 3.Auguſtinus 647
Scelus.2. quæſt.1. Nicolaus Papa. 235
Sceleratior omnibus .de pæn. diſtin.3.Leo Papa 654
Scenicis.de conſec. diſtinctio.2. Car-

Carthaginenſe conc.3. 728
Scit ſancta. diſtinctione 12. Leo Nonus 15
Scitote.6 quæſt.3. Pelagius Papa 2. 294
Sciant cuncti.2 quæſtio.8. Codex 263
Scias frater. 7.quæſt.1.Pelagius Papa 303
Sciatis fratres. 33.qō 4. Hieronymus 668
Scire debet.diſtinc.76. Ambroſius 141
Scire debes. 7.quæſt.1.Cyprianus 298
Scire vos oportet. 23. quæſt.8. Leo 506
Scimus autem.diſtinct.43.Anacletus 83
Scimus vos non ignorare.11.q.1.Vrbanus Papa 357
Sciendum. 8 quæſtio.1.Gregorius 311
Sciendum. 26.qō.3.& 4. Auguſtinus 545
Sciendum eſt.27.q.1. Arelaten. conc. 562
Sciendum.de pænit.diſt.2.Gregorius 639
Sciendum.diſt.29.Iſidorus 56
Scindite corda.de pæn.diſtin.1. Ioelis 620
Sciſcitaris. 7.quæſt.1. Nicolaus Papa 307
Sciſcitatur. 30.queſ.4.Nicolaus Papa 586
Sciſcitantibus.15.q.8.Nicolaus Papa 400
Schiſma. 24.quæſtione 1. Pelagius 519
Schiſmatici. 23.quæſt.6. Auguſtinus 501
Scriptura dicit. de conſecr.diſt. 2.Cyprianus 709
Scripſit mihi. 7.quæſ.1.Gregorius 296
Scripſit nobis.27.quæſt.2.Nicolaus 568
Scriptum eſt.6.quæſt.3.Gregorius 294
Scriptum eſt.14.quæſt.5.Gregorius 389
Scriptum eſt.14.quæſt.3. Gregorius 389
Scriptorū veſtrorum. diſt. 100. Greg. 184
Sæculares.33.quæſt.2. Carthaginenſe conc. 612
Sæculares.de conſe.diſt.2.Agathenſe conc. 711
Secunda autem.4.q.2.& 3.Gratianus 281
Secunda quæſtio. 29.q.2.Gratianus 581
Secunda.de pænit. diſtin.1.Hieronymus 628
Secundam.18.quæſt.2. Gratianus 437
Secundum canonicam.23.q.8. Pariſien.conc. 509
Secundum catholicam.11. q.3. Auguſtinus 345
Secundum eccleſię. diſtinct.19. Anaſtaſius 2. 34
Secundum verba.33.q.5. 670
Secuti ſunt.2.q.7.Beda. 257
Sed adhuc.1.q.3.Gratianus 213
Sed cum in epiſcoporum. 10.q. 2.Grat. 323
Sed & continuo. de pæn. diſtin. 1.Ambr. 622
Sed & illud. 26.qō.2. Hieronymus 544
Sed illud.diſt.45.Origenes 88
Sed nec Adam.de pæn.diſ.2.Ambroſ. 640
Sed notandum. diſtinctio. 19. Gratianus 56

Sed

Sed penſandum, diſt.6. Gregorius 6
Sed ponatur 11. qõ.3. Gratianus 337
Sed quæritur, diſtin.37. Gratianus 71
Sed ſi forte, diſtinct. 81. Lucius Papa 149
Seditionarios, diſt.46. Carthaginenſe conc.iiij. 89
Sedulo monendi, diſt.38. Auguſtinus 76
Semel Chriſtus. de cõſec. diſt.2. Auguſt. 718
Semel immolatus, de conſecra. diſt.2 Proſper. 718
Sententia Cham.2.q.7. Anacletus Papa 253
Sententia paſtoris 11.q.3. Gregorius 337
Sententiam Romanæ. 35. qõ.9. Nicolaus Papa 694
Senatuſconſultum, diſt.2. Iſidorus 2
Senti. 11. quæſtio 3. Auguſtinus 345
Sæpe contingit, diſtin.50. Vuormacienſe conc. 104
Sæpe contingit. 2.q.5. Vuormacienſe conc. 243
Sępe fit 12. quæſt.2. Tolet.concil.vj. 374
Sæpe malorum 28.q.1. Toletanum conc.iiij. 577
Sæpe principes 23.q.8. Toletanum conc.iiij. 510
Sæpe ſe vitia, diſtin. 41. Gregorius 80
Septuaginta, diſtin. 16. Athanaſius 27
Septies cadit. de pęn. diſt. 3. Hieronymus 650
Sequitur in vtraque, diſtin. 26. Gratianus 165
Sequitur non percuſſorem. diſt. 45. Gratianus 85
Sequitur non litigioſum, diſtin. 46. Gratian. 89
Sequitur ſecunda 1.q.2. Gratianus 211
Sequitur ſecunda 27.q.2. Gratianus 564
Sequitur ſexta 2 qõ.6. Gratianus 244
Seruatis priuilegijs 25. quęſt. 1. Hormiſda Papa 538
Seruanda eſt, diſtinct. 32. Gratianus 203
Seruetur 11. quęſt.3. Nicænum concil. 348
Serui autem, diſt.54. Grat. 108
Seruitium 18. quæſtio. 2. Vrbanus ij. 442
Series conſanguinitatis. 35.q.5. Iſidorus 680
Seriatim, diſt.32. Leo ix. 64
Serpens decepit. de pęn. diſt. 1. Ambroſius 622
Sex differentiæ 23. quæſt.3. Auguſtinus 473
Sexaginta, diſtinct. 16. Zepherinus 21
Sexto die, diſt.35. Ambr 70
Sexta actione 15.q.7. Hiſpalen. conc.2. 398
Sexta ſynodus, diſt.16. Beda 25
Sexta vero 4. quæſtio. 6. Gratianus 284
Sextam ſanctam, de conſecra. diſtin.3 Hadrian. Papa 731
Sextam ſynodum, diſtinctio. 16. Adrian. Papa 23
Si accuſatorem 3. qõ. 10. Felix Papa 284
Si accuſatorum 4. quęſt.6. Felix Papa 279
Si ad ſcripturas, diſtin.9. Auguſtinus 10

Si ad peccatum 22.q.4. Auguſtinus 464
Si ad matris, de conſecr. diſtin. 4. Auguſt. 749
Si agamus, de pœn. diſt. 1. Hieronymus 627
Si aliquid 22.q.4. Beda 463
Si aliquid 22. quæſt. 4. Soterus Papa 464
Si aliquis 26. quęſt. 6. Epaunen. concil. 552
Si aliqua cauſa 22.q.1. Ioannes Chryſoſt. 456
Si apoſtolus, de pęn. diſt. 3. Auguſtinus 647
Si apud 23. quæſtio. 5. Hieronymus 496
Si audieris. 23. quæſtio 5. Cyprianus 497
Si auerterit, de pœn. diſt. 4. Dominus per Ezechiel 661
Si autem aliquis 9. q. 3. Anicetus Papa 319
Si autem necdum 36. qō. 2. Meldenſe conc. 697
Si autem presbyteri. 15. qō. 7. Carthaginenſe conc. iij. 399
Si autem prouocatum 2. qō. 7. Africanum conc. 251
Si autem ſine 17. quæſtio. 4. Gratianus 430
Si autem vobis 11. quęſt. 3 Clemens 339
Si baptizata eſt, de conſecr. diſt. 4. Auguſt. 753
Si cauſa 33. quæſtio. 4. Ambroſius 668
Si clericus 11. q. 1. Chalcedonēſe concil. 336
Si clerici 11. qō. 1. Toletanum concil. 332
Si clericatus 16. qō. 1. Hieronymus 404
Si concupiſcentia. 15. q. 1. Auguſtinus 393
Si conſuetudinem, diſt. 8. Gregorius 831
Si credas, de cōſe. diſt. 2. Ambroſius 727
Sic autem 1. q. 1. Aug. 193
Sic decet 25. quęſt. 2. Siluerius Papa 541
Sic enim 28. quæſtio. 1. Auguſtinus 575
Si non ſunt, de conſecra, diſt. 2. Hilarius epiſcopus. 711
Sic non ſunt 32. qō. 4. Auguſtinus 601
Sic in ſanctificando, de conſecr. diſt. 2. Cyprian. 709
Sic omnes. diſtinct. 19. Agatho Papa 33
Sic populus 1. quæſt. 1. Hieronymus 197
Sic quidam 10. q. 1. Toletanum conc. iij. 321
Sic quippe 27 q. 2. Greg. 571
Sic viue 16. quæſt. 1. Hieronymus 404
Sicubi 12. quęſt. 5. Taraconenſe conc. 376
Si cui etiam, de pœn. diſt. 1. Auguſtin. 620
Si cuius patruus 35. q. 10. Innocentius 695
Si cuius vxorem, diſt. 34. Neocęſar. concil 68
Si cupis 16. quæſt. 1. Hieronymus 401
Si cuſtos 27. quæſtio. 1. Gregorius 559
Sicut Apoſtoli 11. q. 3. Fabianus epiſcopus 340
Sicut Achab, de pęn. diſt. 3. Gregorius 651
Sicut ait, de pęn. diſtin. 3. Hieronymus 651
Sicut alterius 7. quæſtio. 1. Calixtus

lixtus Papa 304
Sicut antiquitus 17. quæſtio.4. Nicolaus 431
Sicut bonum 27.q.1.Carthaginenſe conc.4. 556
Sicut Chriſtus 1.qõ.1.Hieronymus 199
Sicut crudelis 32.qõ.1. Ioannes Chryſoſt. 593
Sicut diœceſim 16. q. 3. Toletanum concil.4 416
Sicut domini 16. qõ. 7. Paſchalis.ij. 425
Sicut eccleſia 12. quæſt.2. Gregorius 369
Sicut enim 11.q.1.Clemẽs. 333
Sicut enim 32.q.5.Ioan. Chryſoſtomus 603
Sicut epiſcopum 1.q. 2. Gregorius 212
Sicut ergo 35. quæſtio.9. Gratianus 694
Sicut eſt verus, de conſec. diſt.2. Ambroſius 726
Sicut eunuchus 1.quæſt. 1. Auguſtin. 193
Sicut excellentiam 23.q.4. Gregorius 489
Sicut ficti 1, quæſtio. 1. Auguſtinus 193
Sicut ij, qui. diſtinct.47. Ambroſius 91
Sicut inquit 2. quæſt. 7. Gregorius 261
Sicut in ſacramentis, de conſec. diſt.4.Aug. 756
Sicut in vnaquaque 21.quęſt.2. Rhemenſe conc. 451
Sicut Iudas, de conſe.diſt.2. Auguſtin. 721
Sicut is 1.q.6.Greg. 222
Sicut neophytus, diſt. 48. Gregorius 92
Sicut non alij, de conſecr.diſt.1. Felix 700
Sicut non eſt 23.quæſtio.4 Auguſtin. 479
Sicut non omnis 32.q.2.Hieronymus 595
Sicut non ſuo, diſtinctio.46.Leo Papa 90
Sicut noſtis, de conſec.diſt 4. Auguſtin. 743
Sicut omnino 12.quæſt 2. Gregorius 363
Sicut primi, de pœn.diſt.1.Auguſtinus 630
Sicut quædam, diſtinct. 14. Leo Papa 18
Sicut quamuis, diſtinct. 96. Gelaſius 179
Sicut qui 17. quæſtio. 4. Pius Papa 431
Sicut qui monaſteria 20. qõ. 1. Eugenius ij in ſynod. 446
Sicut ſacerdotes 2. qõ 7. Fabianus 253
Sicut ſancti, diſt.15.Greg. 19
Sicut ſatius.32.quæſtio.4. Auguſtinus 601
Sicut ſemel diſtinct. 68. Gregorius 133
Sicuti femina 32.q.2. Hieronymus 597
Sicut ſeta, de pen.diſtin.2. Auguſtinus 638
Sicut ſine 2.quæſtio. 1. Gregorius 229
Sicut ſtellas diſtin.38 Zepherinus Papa 275
Sicut tribus, de pœn.diſt.2. Auguſtinus 639
Sicut vir 7.quæſtio. 1. Euariſtus Papa 299
Sicut viri, diſt.40.Iſidorus 78
Sicut vrgeri 1.quæſtio 1.Auguſtinus 195
Si de arca 25.q.2.Aug. 544

Si decreta,diſt.20.Nic.1. 36
Si de rebus 23.quæſtio.7. Auguſtinus 503
Si diaconus, diſt.81.Aurelianenſe conc.j. 148
Si dicat vir 33.quæſtio.5.Auguſtinus 66
Si dominus 11.qō.3. Hieronymus 351
Si ducturi 32.quæſt.6. Auguſtinus 606
Si duo forte, diſt.79. Honorius Auguſt. 145
Si duo fratres,diſt.50.Triburienſe concil. 104
Si duo vel 35.q. 6. Vrbanus in conc. 690
Si ea de quibus 23.quæſt.4. Auguſtin. 49
Si ea deſtruerem 25. quæſtio.2. Gregorius 538
Si eccleſia 23.quæſt.4. Auguſtinus 488
Si ægrotans 5.q.3.Romana ſyn. tempore Hadriani 286
Si enim 27.quæſtio. 2. Ioann. Chryſoſt. 571
Si enim inquit,de pœn. diſtin.2. Hieron. 641
Si eos de qui bus,de conſec.diſt. 4.Aug. 755
Si epiſcopus,diſt.50. Agathenſe concil. 95
Si epiſcopus 11.quæſt.3.Epaun. concil. 344
Si epiſcopus 3.q.2.Felix j. 266
Si epiſcopus 16.q.3.Aurelianēſe concil.j. 418
Si epiſcopus 12.qō.2. Toletan. concil. 374
Si epiſcopus metropolitanus,diſtin.18. 31
Si epiſcopus 12.q.5.Agathenſe concil. 376
Si epiſcopo 2.qō. 5. Vuormac. concil. 243
Si epiſcopum 16. quæſt.6. Gregorius 421
Si epiſcoporum.21.q.4. Gregorius 454
Si ergo 8 quæſtio.1. Origen. ex lib.Num. 312
Si euangelica diſtinct. 55.Pelagius 114
Si ex bono,de pœn.diſtin.4.Auguſtinus 658
Si ex laicis 10. quæſtio. 1. Ilerden.concil. 321
Si expoſitus,diſtin.87 Arelaten. concil.ij. 159
Si femina 29.q.2. In conc.apud Vermeriam 581
Si fœneraueris 14.q.3.Auguſtinus 386
Si forte,diſt.63.Leo Papa. 729
Si forte,de pœn.diſtinctio.1. Codex 617
Si forte 17.q.4.Clemens 432
Si forte diſtinct. 65. Sardicenſe concil. 132
Si forte 21.quæſtio.4.Arelaten. concil. 454
Si fortaſſis 16.q 6 Leo iiij. 422
Si fur aut latro 13. quæſtio. 2. Aurel.conc. 385
Si gens Anglorum,diſtin.56. Bonifacius martyr. 116
Significaſtis 1.quæſtio.1. Fabianus 202
Signum eſt,de conſec.diſt.2 Auguſtinus 713
Si habes 24.q.3.Aug. 224
Si hæreticus 2.q.7.Nouel.conſt. apud Iul. 255
Si homo 35.q.2.& 3. In concil. apud Vermerias 677
Si homo 27. quæſtio. 1. Gregorius 560

Si homicidium.23.q.5. Auguſtinus 498
Si igitur.24.q.3.Hier 527
Si ille qui.diſtinct.50.Hormiſda papa 165
Si illic.23.q.4.Gelaſius 483
Si Imperator. diſt.96. Ioan. Papa 177
Si in adiutoriū.diſ.10.Aug. 11
Si infidelis.28.q.2.Greg. 579
Si infidelis.28.q.1.Ambr. 574
Si in laicis.diſ.38. Leo Papa 75
Si inimicus eſt diſt.93.Petrus in ordinatione Clementis. 167
Si inimicus. 11.quæſt.3.Petrus Apoſt. 340
Si in morte.23.q 8.Greg. 508
Si in plebibus.diſ.63.Iſid. 126
Si in qualibet.20.queſ.2.Tolet. conc. 447
Si inter bonos.de conſec.diſt.4. Aug. 736
Si inter epiſcopos.6.q.4. Bonifacius Papa 295
Si is qui præeſt.11.q.3.Iſid. 353
Si is qui.23.q.4.Greg. 483
Si iubet.26.qō.6.Carthaginen. conc.2. 550
Si Iudas.de pœn.diſt.4. Auguſtinus 657
Si iuſtus.1 q.1 Auguſtinus 193
Si iuxta apoſtolum.diſt.38. Hierony. 75
Si laicus.diſt.31.Hierony. 59
Si laici vxor.diſtin.34.Martinus Brachar.in conc. 68
Si lapſis.diſt.50.Greg. 94
Si legitimi.2.quæſt.5. Agathen. conc. 239
Silueſter.11.quæſt. 1. Gelaſius Papa 330
Si mala fama.2.qō.5. Hincmarus epiſcopus 240
Similiter.3.q.5.Iulius papa 270
Similiter.16.qō.1 Symmachus in 6.ſyn. 418
Simili modo.28.q.1.Eutyc. 574
Similem Dei.de pœnit.diſ.2.Ambroſius 640
Si monachus.16.queſt.1.Innoc. papa 404
Si motum fuerit.de conſec.diſt. 1.Iginus Papa 701
Si mulier.diſt.5.Greg. 5
Sine exceptione.12.queſ.2.Leo Papa 370
Sine litteris.8.q.5.Gratian. 314
Sine ornatu.21.q.4 Leo 4. 413
Sine pœnitentia.de conſecr.diſt. 4.Ambr. 747
Si non ſunt.de conſe.diſt.2. Hilarius epiſcopus 711
Si non ſanctificatur.de conſe.diſtin.4.Aug. 744
Si non ex fidei. 23. q. 5. Gregorius 490
Si non licet. 23. quæſtio 4. Auguſtinus 494
Si nulla.23.quæſtio.8.Nicolaus Papa 507
Si multa.de conſecr.diſt.4. Leo Papa 749
Singuli accipiunt.de conſe.diſt. 2.Hiero. 724
Singula eccleſiaſtici. diſtinc.89. Greg. 161
Si nupſerit.diſtinc.27.Hieronymus 52
Sint manifeſtę. 12.q.1.Canon. Apoſt. 359
Sint tibi quotidiana.de conſecr. diſ.5.Hieronym. 759
Sint tibi ieiunia.de conſe.diſ. 4. Hieron. 759
Si officia.diſ.59.Zozimus 118
Si omnia in hoc ſęculo.6. qō.1. Anacletus 290
Si Papa.diſtin.40.Ex dictis Boni

ſac. 77
Si pater. 30.q.4. Chalcedonenſe conc. 586
Si Paulus.32.q.2 Hierony. 603
Si peccatum eſſet.22.q.1.Auguſtinus 456
Si peccatum Dauid, de pænitẽ. diſt.1.Gregorius 629
Si peccauerit. 2. q̃o.1. Auguſtinus 234
Si per ebrietatem. de conſecrat. diſt.2.Beda 713
Si per ordinationem. diſtin.63. Pariſienſe conc.1. 124
Si per ſortiarias.33.q.1.Hincmarus Rhemen.archieps 612
Si per negligentiam.de conſecr. diſt.2.Pius 713
Si Petrus.24.q.1.Ambro. 515
Si Petrus.8.q.1.Ioannes 3. 309
Si plures. 16.quæſ.7.Triburien. conc. 428
Si poſt ordinationem.diſtin.50. Martinus Papa 1. 96
Si presbyter.1.q.1.Iſidorus 197
Si presbyter.26.q.6.Iulius 552
Si primates.5.quæſt.3.Felix Papa 2. 286
Si priuatum.12.q.1.Aug. 360
Si propterea. 23.q.5.Auguſtinus 497
Si propterea.de pæn.diſt.1 Auguſtinus 620
Si publicis.22.q̃o.4.Toleta.concil.8. 462
Si qua de rebus.12.q̃o.2.Ancyra.ſyn. 368
Si qua femina.diſtin.58.Eliber. conc. 103
Si qua fuerit. 31.q̃o.1. Eliberit. conc. 590
Si qua monacharum. 27.q̃o. 1. Greg. 561
Si qua mulier.35.q̃o.10.Romana ſyn. 696
Si qua mulier.31.q.1. Ex conc. apud Vermerias 590
Si qua mulier,diſt.30.Gangren. conc. 57
Si qua mulier ſuo.diſtin.30.Gãgren.conc. ibid.
Si qua mulier.de conſec. diſt.4. Ex conc.Mart.Brac. 749
Si qua mulier.35.q.10.Inn. 695
Si qua mulier.35.quæſt.10.Hyginus papa 695
Si qua mulier. 19.quæſt.3. Authen. 445
Si qua vidua.diſtin.28. Martinus Brach.in conc. 55
Si qua virgo.27.quæſt.1.Chalc. conc. 560
Si quando videris.de pæni. diſt. 3. Hieronymus 656
Si quando.2.q.6.Hadrianus papa 251
Si quãdoque a ſacerdotibus 15. q.6. Al exander papa 397
Si quattuor.23.quæſtio.8.apud Vermerias 511
Si quæ cauſæ.11.q.1. Innoc.papa 332
Si quælibet.22.q.2.Greg. 461
Si quem a clericatu. 16.quæſt.1. Greg. 405
Si quem forte.25.quæſt.1.Auguſtnus 521
Si quem pænituerit.2.q.3.Capitularium liber 237
Si qui apud.de confec.diſt.4. Auguſt. 736
Si qui a ſimoniacis.1.q.1.Vrbanus 208
Si qui clerici. diſt.74. Carthagi. conc. 137
Si qui clerici.11.q.1.Chalced. conc. 332
Si qui clerici. 1.q.1 Leo 194

Si

Si qui clericorum.11.quæſtio. 1. Aurelianen.conc.3. 332
Si qui epiſcopi.25.q.2. Leo 541
Si qui epiſcopi.1.q.1. Leo. 195
Si qui epiſcopi.diſtin 29. Ancyʒeran.conc. 165
Si qui ex fratribus. 11.q. 1. Clemens 333
Si qui filii di ſtinc.30. Gangren. conc. 57
Si qui inuenti. 5.qō.1. Eliberit. conc. 285
Si quilibet.diſt.54.Greg. 111
Si qui neceſſitate. de conſecrat. diſt.4. Leo Papa 735
Si qui parentes.31.q.3.Eliberit. conc. 593
Si qui presbyteri.1 q.7.Cyprianus 222
Si qui ſine examinatione.di.81. Nicæ.conc. 147
Si qui ſunt vituperatores.2.q 7. Euariſtus Papa 254
Si qui ſunt. diſtinct.81. Gregorius 7. 148
Si qui vel temeritate.1.q.7.Gelaſius 226
Si qui voluerint. 1.q.7.Nicæna ſyno. 225
Si qui vero. 7.quæſ.1.Nicænum conc. 302
Si qui vero.de pæn.diſt.5.Nicænum conc. 664
Si qui vero.diſt.32.Greg. 62
Si quidquid. de conſecra.diſt.4. Auguſtinus 738
Si quid de quocumque. 15.q.8. Gregorius 399
Si quid in eccleſia. 2. qō.7. Gelaſius 261
Si quid inueniſti. 14.quæſtio.5. Auguſtinus 388
Si quid veri. diſtinct. 37. Auguſtinus 74
Si quid vero.diſt.86.Greg. 158
Si quis abbas.18.q.2.Triburien. conc. 439
Si quis ab epiſcopo. 2.q.7. Arelaten.conc. 254
Si quis abſcidit. diſt. 55. Canon Apoſtolorum 113
Si quis acceperit.33 q.1. In cōc. apud Compendium 612
Si quis a catholica. 23 qō.4.Auguſtinus 476
Si quis ad te. 22. qō.2. Auguſtinus 460
Si quis a medicis.diſt.55. Nicænum conc. 113
Si quis apoſtolicæ. diſt.79. Nicolaus Papa 2. 144
Si quis a proprio. 11.qō.3. Antiochenum conc. 337
Si quis a proprio. 1.q.5. Antiochenum conc. 454
Si quis a vero.3.q.4.Pius Pa.268
Si quis amodo.diſtinct.81. Alexander 2. 149
Si quis ancillam. 29.qō.2.Iulius Papa 581
Si quis ariolos.26.qō.5.Gregorius Iunior 546
Si quis artem.diſtinc.37.Hieronymus 75
Si quis auſus.diſt.71. Nicænum conc. 135
Si quis autem. de conſecra. diſt. 4.Leo Papa 734
Si quis autem.diſt. 18.Arelaten. conc.2. 31
Si quis autem.1.q.6 Greg. 221
Si quis autem. diſtinct. 94. Alexand.1. 171
Si quis autem de pænit.diſtin.7. Auguſtinus 667
Si quis autem.de pæn.diſt.3.Auguſtinus 657
Si quis baſilicam. de conſecrat. diſt.1.

diſt. 1. Brach. conc. 2. 700
Si quis calendas. 26. quæſt. 7. Zacharias papa 555
Si quis carnem. diſt. 30. Gangrēſe concilium 58
Si quis clericus. diſ. 81. Aurelian. ſynod. 3. 148
Si quis clericus. 16. quæſt. 7. Paſchalis 2. 425
Si quis clericus. 14. qō. 4. Tarrac. concilium 387
Si quis clericus. 17. q. 4. Ex pæni tentiali Romano. 432
Si quis clericus. 26. quæſt. 5. Aurelianen. concilium. 547
Si quis clericus. 3. quæſt. 6. Sixtus 274
Si quis clericus. 11. quæſ. 1. Silueſter 330
Si quis clericorum. diſ. 47. Elibe ritanum concilium. 90
Si quis circa. 2. quæſ. 3. Caius papa 236
Si quis coactus. 22. quęſ. 5. Theodorus in pænitentiali 467
Si quis confugerit. 1. q. 1. Nicęn. conc. 196
Si quis coniugatus. 27. quęſt. 2. octaua ſyn. 568
Si quis contumax. 17. qō. 4. Triburien. conc. 432
Si quis contriſtatus. diſt. 90. Fabianus Papa 164
Si quis cõuictus. 22. q. 5. Matiſc. conc. 1. 467
Si quis cum clerico. 11. q. j. Carthag. conc. 3. 335
Si quis cum duabus. 33. quęſt. 2. Nicolaus 674
Si quis cum duabus. 34. qō. 1. & 2. Triburien. conc. 616
Si quis cum matre. 33. qō. 2. Nicolaus. 615
Si quis cum matre. 34. q. 1. & 2.
Ex conc Triburien. 674
Si quis cum matre. 33. quæſtio. 2. In concilio apud Vermer. 616
Si quis cum militibus. 6. qō. 1. Codex 293
Si quis cum nouerca. 32. quæſtione 7. Triburienſe concilium 610
Si quis cuiuslibet. 21. quæſtione 1. Carthaginenſe concilium 5. 454
Si quis dator. 1. quæſtio. 3. Gregorius. 214
Si quis de alio. de conſecratio. diſtinctio. 4. Lugdunenſe concilium 750
Si quis de alterius. diſtinctio. 58. Carthaginenſe concilium 5. 117
Si quis de clericis. 12. quæſtione 2. Agathenſe concil 368
Si quis de clericis. 12. quæſtione 2. Aurelianenſe concilium 367
Si quis de corpore. 26. quæſtione 6. Martinus Bracharen. in conc. 1. 551
Si quis dederit. 24. quæſtio. 1 Iulius Papa. 521
Si quis deinceps. 17. qō 4. Alexander 2. 433
Si quis deinceps. 16. qō. 7. Gregorius 7. 424
Si quis de ordine. 7. qō. 1. Meldenſe conc. 303
Si quis de laicis. diſtin. 34. Aurelianen. conc. 68
Si quis de potentibus. 24. quæſtione 3. Toletanum concilium 1. 528
Si quis dereliquerit. diſtinct. 30. Gangrenſe conc. 38
Si quis de religioſo. diſt. 77. Gelaſius

laſius Papa 143
Si quis deſpicit.diſt inc.42.Gangrenſe conc. 80
Si quis deſponſata. 27.q.2.Ambroſius 570
Si quis deſponſauerit. 27. qõ.2. Iulius Papa 565
Si quis deſponſauerit.28.q.2.in cano. 579
Si quis diaconus.diſtinct.50.Iſidorus 100
Si quis diſcernit.diſtin.28. Gangrenſe conc. 56
Si quis diuinis. 30.qõ.5.in Nouella 588
Si quis dixerit. 11.qõ.3. Hieronymus 346
Si quis docet.diſt.30.Gangrenſe conc. 58
Si quis docuerit.diſt.28. Canon apoſtolorum 56
Si quis dogmata.25.qõ.2.Nicolaus Papa 540
Si quis eccleſiam. 17. qõ.4. Ignus Papa 432
Si quis eorum.diſt.30. Gangrenſe conc. 57
Si quis eorum. diſt.32. Sexta ſynodus 63
Si quis epiſcopus. diſt.18. Agathenſe conc. 31
Si quis epiſcopus.27.q.1. Sexta ſynodus in Trullo 557
Si quis epiſcopus ordinatus. diſtinctio. 92. Antiochenum conc. 165
Si quis epiſcopus diſtin.81. Canon apoſtolorum 148
Si quis epiſcopus. 26. quæſtione 5. Toletanum concilium 4. 546
Si quis epiſcopus. 23. quæſtione 8. Antiochenum concilium 510
Si quis epiſcopus. 1. qõ.3. Gregorius 214
Si quis epiſcopus. diſt.83. Gregorius 7. 153
Si quis epiſcopus. 16.qõ.7. Canon apoſtolorum 425
Si quis epiſcopus. 7.quæſt.1.Leo epiſcopus 303
Si quis epiſcopus. 1. quæſtione 7. Martinus Bracharenſe ex conc. 228
Si quis epiſcopus. 11.quæſtio.3. Martinus Bracharen.ex concil. 228
Si quis epiſcopus damnatus.11. quæſtione 3. Antiochenum conc. 338
Si quis epiſcopus.11.q.3.Sardicenſe conc. 337
Si quis epiſcopus.11.q.3. Eutychianus Papa 351
Si quis epiſcopus.6.qõ.4.Martinus Bracharenſis conc. 295
Si quis epiſcopus.2. quæſt.6.Sardicenſe conc. 250
Si quis epiſcopus.2.quæſt.7.Romana ſyn. 262
Si quis epiſcopus per manus.diſtinctio.92.Antiochenum cõcil. 165
Si quis epiſcopus.diſtin.92.Antioc.conc. 166
Si quis epiſcopus vacans. diſtin. 92.Antioc.conc. ibid.
Si quis epiſcopus. 6. quæſtio.4. Antioc.conc. 295
Si quis epiſcopus. 6. quæſtio.4. Antioc.conc. 297
Si quis epiſcopus.10.quæſtio.2. Martinus Bracharen. in concil. 326
Si quis epiſcopus.1.q.1. Chalcedonen. conc. 186
Si quis epiſcopus.21.q.4. Martinus

nus Brachar.in conc. 454
Si quis epiſcopum. 2. qõ.3. Damaſus Papa 236
Si quis epiſcoporum. 16. qõ.5. Nicolaus Papa 415
Si quis epiſcoporum. 3.q.6. Fabianus 271
Si quis epiſcoporum. diſtin.18. Tarraconen.conc. 31
Si quis ergá. 2.q.7. Alexan 254
Si quis etiam. de conſecr.diſt.1. Agathen.conc. 703
Si quis ex clericis. diſt.23. Gregorius 2. 45
Si quis ex epiſcopis.diſt.79. Stephanus Papa 3. 145
Si quis ex ſacerdotibus. Leo Papa 4.ex conc. ibid.
Si quis extra eccleſiam. diſt.30. Gangrenſe conc. 58
Si quis ex vno. 30. qõ. 4. Innocentius 586
Si quis falſum. 5. qõ. 6. Octaua ſyno. 289
Si quis filiaſtrum. 30. quæſtione 1 Ex concil. apud Vermer. 583
Si quis fortitudine.23.q.3. Hieronymus 474
Si quis frater. 11. quæſt.3. Syn. octaua 342
Si quis fuerit. 32. quæſtione 7. Martinus Bracharenſe, in conc. 607
Si quis gentilis. 28. qõ.1. Eutychia.Papa 574
Si quis habuerit. 28. qõ.2. Melden.conc. 579
Si quis hęreticæ. 1. quæſtio. 1. Leo 195
Si quis hominem. 11.q.3. Hieronymus 346
Si quis homicidium. diſtinc.50. Maticen.conc. 103
Si quis iam.21.q.2. Chalcedon. conc. 451
Si quis in atrio. 17.qõ.4.Triburien.conc. 431
Si quis in clero.7.q.1.Agathenſe conc. 302
Si quis incognitus.17.qõ.2.Bonifacius 431
Si quis in ægritudine. diſtinctio. 57. Neocæſarienſe concilium 117
Si quis ingenuus. 29. quæſtione 2.In concil.apud Vermerias 581
Si quis in infirmitate. diſtin.55. Ilerden.conc. 114
Si quis in metropolitana. diſtinct.65.Tarraconenſe concilium 131
Si quis inquit. 1.quæſtio.1.Cyprianus 198
Si quis iratus. 2. qõ.3. Fabianus Papa 236
Si quis iratus. de pænit.diſtin.1. In canonibus 619
Si quis iraſcitur. 13.q.3.Auguſtinus 381
Si quis inſaniẽs.15.q.1.Theodorus 394
Si quis in tantam.1.quæſt.4.Codex 220
Si quis intrat.de conſecratio.diſtinctio.2.Martinus Brachar. in conc. 711
Si quis Iudaicę.28.q.1.Vrbanẽ. conc. 578
Si quis iudicem. 2. q.6. Fabian. Papa 246
Si quis laicus. 16.q.1. Mogunt. conc. 408
Si quis laicus 11.q.3.Tolet.con cil.1. 342
Si quis laicus.22.quæſt.5.Auguſtinus 469

Si quis liber. 29.quæſt.2. Zacharias. 581
Si quis membrorum. 23.q.8.Eutychianus papa 511
Si quis monachus. diſt.90.Octaua ſyn. 163
Si quis monachus. 16.q.1.Gelaſius 405
Si quis necandi. de pænit.diſt.1. Codex 617
Si quis neceſſitate.34.quęſtio.1. & 2. Ex concilio apud Vermer. 673
Si quis neque.1.quęſtio.1.Gregor. 209
Si quis non dicam. 36.q.2. Codex. 697
Si quis non dicam.de pæn.diſ.1. Codex. 617
Si quis non iratus.15.q.1.Hieronymus 394
Si quis non recto. 24.quæſt. 3. Hieronymus 525
Si quis nuptias.diſtin. 30. Gangrenſe conc. 58
Si quis obiecerit.1.qõ.3.Paſchalis papa 215
Si quis obligatus.diſtinctio.54. Martinus Bracharen. ex concil. 109
Si quis obligatus. 14. quęſtione 4. Martinus Bracharen.ex conc. 387
Si quis omnem. 1. q.7. Septima ſyno. 22
Si quis ordinatus. diſtinctione 92. Martinus Bracharen. in conc. 165
Si quis papa.diſtin.79. Symmachus Papa 144
Si quis pecunia.diſ.79.Nicolaus Papa 2. 145
Si quis peierauerit.22.q.5.Gelaſius papa. 467
Si quis per capillum.22.quęſ.1. Pius papa 456
Si quis per ignorantiam. 1.q.1. Iſidorus 197
Si quis per ſuperbiam. diſt. 30. Gangr.conc. 57
Si quis per vetus.22. quęſtio.2. Gregorius 461
Si quiſpiam.diſtinctio.81.Eugenius papa 149
Si quis poſt. diſtinc 33. Canon. Apoſt. 65
Si quis poſitus. de pænit. diſt.7. Auguſt. 666
Si quis poſt baptiſmum. diſtinctio. 51. Toletanum concilium 1. 187
Si quis poſt remiſſionem.diſtin. 50.Innoc. 105
Si quis poteſtatem.23.q.4.Ambroſius 484
Si quis præbendas.1.q.3. Innocen.2. 217
Si quis præpropera.diſt.50.Cyprianus 99
Si quis presbyter. diſt. 24. Brac. conc.Martini 47
Si quis presbyter. de conſecrat. diſtinct. 4. Canones Apoſtolorum. 745
Si quis presbyter.7.q.1.Antioc. conc. 302
Si quis presbyter.2.quęſt.5.Gregorius 3. 238
Si quis presbyter. diſtinctio. 30. Ex concil. Martini Bracharen. 58
Si quis presbyter. diſt.50. Martinus Brach. 98
Si quis presbyter. diſtinctio. 92. Martinus Bracharen. in conc. 166
Si quis presbyter. 15. quæſtio. 8. Martinus Bracharen. ex conc.

conc. 400
Si quis presbyter. 11.q.3.Carth. conc. 2. 338
Si quis præuentus.22. quęſt.4. Iſidorus 464
Si quis principũ.16.quæſt.7.Calixtus papa 425
Si quis propter.1.quæſt.2. Proſper 213
Si quis propter Deum.diſtin.30. Gangr.conc. 57
Si quis pro ægritudine.diſt.55. Ex Martino Brac. 114
Si quis pulſatus. de pænit.diſt.1. Digeſtis 618
Si quis putauerit.2.quęſt.6. Victor 244
Si quis putauerit.2. quęſt.6. Sixtus Papa 2. 246
Si quis qualibet.12. q.2. Agath. conc. 370
Si quiſquam. 11. quæſt.3.Pelagius 321
Si quis rapuerit. 27. quæſtio.1. Nouella Inſtitutoria Imper. fol. 571
Si quis romipetas.24.q.3.Calixtus Papa 529
Si quis ſacerdos.30.q.1.Cęleſtinus 584
Si quis ſacerdotum. diſtin. 91. Alexander 2. 149
Si quis ſacerdotum.11.q.1. Pius Papa 331
Si quis ſacro.27.q.1. Aurelianẽ. conc. 559
Si quis ſeruum.17.quęſt.4.Gangren.conc. 435
Si quis ſeruum.17.quæſ.4.Marr. Brach. ibid.
Si quis ſemel.de pęn.diſ.2.Octaua ſyn. 634
Si quis ſponſam.27.q.2. Tributrien.conc. 569
Si quis ſuadente.17. quæſtio 4. Innocentius 434
Si quis ſuper his.2.quęſt.7.Gregorius 260
Si quis tam feminam. de pænit. diſt.1.Digeſt. 617
Si quis tanquam.diſtin.30. Gangren.conc. 57
Si quis trigeſimum. diſ.78.Bonifacius papa 144
Si quis tumidus.15.quæſt.7.Carthag.conc.1 399
Si quis vel virginitatem. diſ 30. Gangrenſe conc. 57
Si quis veſtrum. 2. qō 6. Sixtus papa 244
Si quis vero.11.quæſt.3.Ambroſius 337
Si quis vero. 5. quęſt.6. Agath. conc. 289
Si quis viduam. diſt.50. Ex Martino Bracharenſi. 95
Si quis viduam.diſt.34.Innó. papa 68
Si quis viduam . diſt. 34. Canones Apoſtolorum ibid.
Si quis viduam. 32.q 7.Mogun conc. 609
Si quis virginem. 36. quęſtio.2. Gregorius 2. 697
Si quis virorum.diſtin.30.Gangrenſe conc. 58
Si quis vituperat diſ.31. Gangrẽſe conc. 60
Si quis viuente. 31.q.1. Tributiẽſe conc. 589
Si quis voluntate.diſt. 50. Martinus Bracharen. ex capitulis 103
Si quis voluerit.de conſecr.diſt. 4. Ex concilio apud Belluacum. 750
Si quis votum.27.quæſt.1 Theodorus 564

Si quis vſuram.14. queſt.4. Ambroſius 388
Si quis vult. 16. quæſt.7. Bonifacius 428
Si quis vult. diſtin.36. Hieronymus 71
Si quis vxorem. 32. qõ.4. Ioan. Chryſoſt. 593
Si quis vxorem. 32. q.1. Theodorus in Pœniten. 594
Si quis vxorem, 27. q 2. Gregorius 566
Si quod verius. 33. q.2. Auguſtinus 614
Si quos de ſeruis. 12. q.2. Agath. conc. 370
Si quos. 23. queſtio. 4. Gregorius 489
Si quotieſcumque. de conſecratio. diſtinctio. 1. Ambroſius 711
Si reſurgentes. de pœnitentia, diſtinctio. 4. Petrus Apoſtolus 662
Si res aliena. 14. qõ.6. Auguſtinus 390
Si reuera. de conſecra. diſt.4. Pelagius Papa 736
Sit rector. diſtinctio. 42. Gregorius 81
Si Romanorum. diſt.19. Nicolaus Papa 32
Si ſacerdos. 6. quæſ.1. Anacletus Papa 290
Si ſacerdos. de pœn. diſt 1. Hieronymus 625
Si ſacerdotes. 16. qõ.3. Toletanū conc. 9. 418
Si ſæculi. 12. quæſtio. 1. Gregorius 362
Si ſe cuiquam. diſt. 28. Aurelian. conc. 1. 155
Si ſermo meus. de pœnit. diſt. 2. Auguſtinus 639
Si ſeruus. diſtin.54. Aurelianen. conc. 111
Si ſeruus. diſt.54. Iuſtin. Authē. de ſan. epiſ. ibid.
Si ſolus. diſtinctio. 8. Cyprianus 9
Si ſubdiaconus. diſt.34. Martinus Brachar. 68
Si tantum epiſcopus. 6. q.2. Vaſenſe conc. 1. 294
Si teſtes omnes. 4. q.2. & 3. Digeſt. 282
Si tranſitus. diſt.79. Symmachus Papa 146
Sit rector diſcretus. diſt.43. Gregorius 81
Si tributum. 11. qõ.1. Ambroſius 332
Si triginta annorum. diſtin.78. Zacharias 144
Si tu abſtines. 17. qõ.2. Ioannes Chryſoſtomus 568
Siue de coniugij. 33. q.2. Nicolaus Papa 613
Siue hæreticus. de conſecr. diſt. 4. Beda 742
Siue paruuli. de conſecra. diſt. 4. Cæleſtinus Papa ibi.
Si vero qui. diſt. 50. Gerunden. conc. 105
Si verum. 31. quæſtio. 2. Vrbanus 591
Si vir ſimplex. diſt. 27. Theodorus 52
Si vir & vxor. 35. qõ.2. & 3. Auguſtinus 578
Si vir & vxor. 27. q.2. Eugenius Papa in ſyno. 568
Si virgo. 34. quæſt.1. & 2. Auguſtinus 674
Si vos contra. 23. qõ. 5. Auguſtinus 497
Si vobis fratres. 23. qõ.8. Oſius epiſcopus 510

Si vxorem. 32.quæſt.5.Auguſtinus 605
Solet quæri. 32. qō.2. Auguſtinus 596
Solet etiam.de conſec.diſt.4.Auguſtinus 737
Solent plures. de conſecratiō. diſtinctio.1. Cabilonen.concil. 705
Solemnitates.de cōſe.diſ.1.Felix Papa 701
Solennitates.de conſecra.diſtin. 1.Greg. ibi.
Solicitum quoque. diſt. 84.Gratianus 153
Solicitudo.diſtinct. 52. Alexander 2. 168
Solicitatores.de pœn.diſ.1.Digeſtis 618
Sors non eſt.26.quæſtio.2.Auguſtinus 542
Sortes. 26. quæſtione 5. Leo 4. 547
Sortilegi ſunt.26.quæſtio.1.Iſidorus 542
Species & ſimilitudo. de conſe. diſt.2.Gregorius 714
Spiritus ſanctus. 1.quæſtione 1. Leo 197
Spiritus ſanctus. de conſecratio. diſtinctio. 5. Melchiades Papa 757
Sponſus ille.diſtin.56. Auguſtinus 116
Sponſus & ſponſa. diſt.23.Carthaginenſe conc.4. 46
Sponſus & ſponſa.30.q.5. Carthaginenſe conc.4. 587
Sponſalia.30.quæſtio 2.Gratianus 243
Statuit quoque.2.q.5. Saleguſt. conc. 243
Statuimus. 16. quæſtio. 1. Anaſtaſius 410
Statuimus.19.quæſtio.3. Vrbanus 2. 444
Statuimus.20.q.2.Eutychianus Papa 447
Statuimus, diſt. 4. Teleſphorus Papa 4
Statuimus. 12. qō. 2. Agathen. conc. 366
Statuimus. diſtinctio. 61. Leo. ſol. 120
Statuimus. 11. qō. 1. Fabianus Papa 333
Statuimus etiam.diſtin.76. Vrbanus 140
Statuimus decretum. 1.q.1. Nicolaus Papa 2. 208
Statuimus vt ſicut. 1.q.1. Cabilonen.conc. 207
Statutis. 2.quæſtione 1. Codex. ſol. 231
Statutum eſt. 27.q.2. Toletanū conc. 570
Statutum eſt.2.q.6. Carthagin. conc.5. 251
Statutum eſt.8.quæſ.1.In conc. apud Alteum 437
Statuendum eſt.diſtin.90. Carthaginen.conc.4. 163
Statuendum nobis. 16.qō.2.Fauen.conc. 415
Studeat ſanctitas. diſt.50. Nicolaus Papa 103
Studij veſtri.diſtinctio.61. Gregorius 121
Subdiaconus. diſt. 77. Sexta ſynodus 143
Subdiaconus.diſt.23.Carthaginen.conc.4. 45
Subdiaconus.24.quæſt.1.Auguſtinus 520
Subdiacono etiam.diſt.94 Gratianus 171
Subdiaconis tuis. diſt. 32. Gregorius 63

Submit-

Submittitur.diſtin.21. Nicolaus Papa 39
Sufficit pœnitenti.de pœnit.diſt. 1.Leo Papa 616
Sufficit ſacerdoti. de conſecratione, diſtinctio. 1. Alexander 2. 705
Sufficiat. 27.quæſt.2. Nicolaus Papa 564
Suggeſtum nobis eſt. 7.qō.1.Liberius Papa 306
Suggero. 3.q.8. Felix epiſcopus Carthag.conc.1. 277
Summa iniquitas.6.q.1.Alexander Papa 292
Summa militiæ. 23. qō.1. Gregorius 472
Summopere. 11.quęſ.3.Gregorius 348
Sunt in eccleſia. 8. qō.1. Auguſtinus 312
Sunt namque.diſtin.45.Gregorius 88
Sunt nonnulli.16.qō.1.Bonifacius Papa 404
Sunt nonnulli. 1.quæſ.1.Gregorius 209
Sunt nonnulli. diſt. 46. Gregorius 89
Sunt nonnulli. 2.q.7. Euariſtus Papa 254
Sunt plures.de pœnit.diſt.3.Auguſtinus 655
Sunt plurimi. 6.qō.1.Gregorius Papa 291
Sunt quędam. 17. qō. 1. Auguſtinus 429
Sunt quædam. 23.quæſ.5.Haymo 498
Sunt qui arbitrantur. de pęnit. diſt.1.Ambroſius 624
Sunt qui dicunt. 27.qō.2.Gregorius 567
Sunt qui opes. 17. q.4. Ambroſius 430
Sunt quidam. 1.quæſt.1.Paſchalis 2. 211
Sunt quidam.25.qō.1.Vrbanus Papa 535
Super cauſa.2.quæſt.5.Alexander 239
Super quibus.30.quęſt.3.Vrbanus 585
Super tribus.de pœn.diſtinct.2. Hieronymus 637
Super tribus.de pœn.diſt.1. Hieronymus 628
Super prudentia.14.q.2.Paſchalis 2. 386
Superueniente. 1.quæſt.1.Gregorius 199
Suppliciter gloriæ veſtræ. 23.q. 8.Gregorius 507
Suſcipitis ne.diſt.10.Greg.Nazianz. 11
Suſpectos.3.quæſt.5.Pontianus Papa 269
Suum vero.21.quæſt.4.Gratianus 453
Symbolum. de conſecratione, diſtinctio.4. Agathen. concilium 742
Synodum epiſcoporum. diſt.17. Iulius Papa 1. 27

T

Tabernaculum.de conſecratio. diſtinc. 1. Felix 4. 698
Talis mihi. de pœnitentia, diſtinctio. 3. Ioannes Chryſoſtomus 651
Tali coniugio. 1.qō.7.Meldenſe conc. 227
Tales ad miniſterium.diſtin.23. Clemens 43
Tales & ſi. 16. quæſtio. 1. Gratianus.

tianus 415
Talia quidem. 8.qō.3. Pelagius Papa 313
Talibus Deum. de pœnit.diſt.2. Hieronymus 639
Tam ſacerdotes. 24.qō.3. Anacletus Papa 528
Tantum valet. 32.quæſt.7. Auguſtinus 610
Tantis Daniel.diſtinc.81.Cæleſtinus 147
Tanta nequitia.1.qō 7. Gregorius 226
Tanta nequitia. diſtin.36. Gregorius 158
Tam diu.3. quæſtione 2. Felix 2. 266
Tempus quod inter.13.q.2.Auguſtinus 383
Tempus autem.diſtinc.75.Gratianus 139
Tempus quoque. diſt.31. Gratianus 59
Tempus vero. de pœn. diſtin.7. Gratianus 666
Temporis qualitas.7.qō.1.Gregorius 305
Tempora pœnitudinis.26.qō.7. Leo Papa 553
Temerarium. 11.q.3. Auguſtinus 345
Tenere debet.diſt.31. Innocentius 1. 59
Teneamus. 1.quæſt.1.Auguſtinus 197
Te quidem. 11.quæſtio.1. Clemens 332
Tertio quæritur. 15.qo.3. Gratianus 395
Terrulas.12.quæſ.2.Agathenſe conc. 370
Teſtamentum. diſtinct.6. Gregorius 5
Teſtamenta vero. 12 q.5. Gratianus 376
Teſtes per quamcumque. 3.qō. 9.Calixtus Papa 278
Teſtes abſque.2.qō.7. Damaſus Papa 258
Teſtes autem. 4.quæſtione 2. & 3. Carthaginenſe concilium 7. 281
Teſtimonium. 11.quæſ.1.Silueſter 329
Teugualdum.11.q.3. Nicolaus Papa 339
Tibi domino. diſtinctione 63. Leo 4. 129
Timorem. de conſec.diſt.2.Baſilius epiſcopus 712
Tolle charitatem. de pœnit.diſt. 2.Auguſtinus 640
Tolerandi ſunt. 23.qō.4 Auguſtinus 475
Tolerabilius. 32.qō.5. Ambroſius 602
Tonſura vero. diſt. 69. Gratianus 134
Totum. 1. quæſtione 3. Auguſtinus 215
Totam pœnitentiam. de pœnit. diſt.3.Hieronymus 650
Tranſmarinos. diſt. 98. Anaſtaſius 1. 180
Transferunt.24.quæſ.3.Hieronymus 530
Tres perſonæ. 23. quæſt.4. Auguſtinus 477
Tres ſunt autem. de pœn.diſt.1. Auguſtinus 629
Tria legitima. 36. qō.2. Hieronymus 697
Tria ſunt genera. diſt.45. Albinus & Alcuinus 88
Tribus ex cauſis.de conſecra.diſtin.1.Auguſtinus 703
Tribus gradibus. de conſecratione, diſtinctio. 2. Clemens Papa

Papa 712
Tributum 23.quæſtio.8. Vrbanus 509
Triforme eſt, de conſecra. diſt. 2. Sergius Papa 712
Tua ſanctitas.31.q.2. Hormiſda Papa 592
Tu bonus 23. quæſtio.4. Auguſtinu 475
Tu diſciſti 23.quæſtio. 5. Auguſtinus 494
Tu malum.22. quæſtio. 1. Auguſtin. 455
Tunc ſaluabitur.33.q.5. Hieronymus 670
Tunc vera. 11. quæſtio.3. Gregorius 347
Tunc eis.de conſe.diſt.2. Auguſtinus 727
Tunc valere.de conſe. diſtin. 4. Auguſtin. 741
Turbat acumen. diſtinctio. 37. Beda 73
Turbatur nauicula. 1. q.4. Ambroſius 226

V

Valet interdum. 81. diſt. Iſido. 148
Valentinianus. diſt. 63. Hiſto.Tri. 123
Valentino clerico.diſt.34.Pelagius Papa 69
Valida eſt.de pęn.diſtin.1. Gregorius 635
Valde neceſſarium, diſtinct.94. Greg. 171
Vaſa in quibus.de conſec.diſt. 1. Tribur.conc. 704
Vaſis iræ.23.quæſtio. 4. Auguſtinus 480
Vbi iſta didiciſti. 74. Simplicius Papa. 138
Vbi non eſt.30.quæſt.1.Nicol. Papa 584
Vbi ſana.24 quæſt. 1. Auguſtinus 518
Vbi pars eſt.de conſecra. diſt. 2. Hilarius 725
Vbinam legiſtis, diſt.96. Nicolaus 175
Vbicumque. 16. qõ. 1. Tribur. concil. 403
Vbicũque.13.quæſt.2. Tribur. concil. 380
Vbicumque.13.q.2.Ioã.Chryſoſtomus 383
Væ eis.de pęniten. diſtinctio. 4. Oſee 662
Væ qui dicitis. 11. quęſtio. 3. Eſaias 346
Venit ſacerdos.de conſe. diſt.4. Ambr. 744
Veniſti ad fontem.de conſe. diſtin.4. Ambr. 746
Veniam nunc.35. quæſt. 9. Innocen. 694
Ventum eſt 1. qõ. 1. Innocentius 188
Vendentes, prima quæſt.3. Gregorius 217
Venerabiles.de conſecr. diſt.3. Septima ſynod. 731
Venerabilis.de conſe.diſt.4. Gelaſius Papa 735
Venter mero.diſt. 35. Hieronymus 70
Verbum Dei.de pęn. diſtinct. 1. Ambr. 623
Verus baptiſmus.de conſe. diſt. 4. Proſper. 756
Veritate.diſt.8.Aug. 8
Vera iuſtitia, diſtinctio.45. Gregorius. 88
Vereor. 8. quæſtione 1. Hieronymus.

nymus 313
Verum hoc,diſtinctio. 14. Gratianus 18
Veſtram flagitamus,diſtinc. 10. Leo iiij. 11
Veſtimenta eccleſiæ. de conſec. diſt. 1. Stephanus 704
Victor Honorius,diſt. 97. Honorius ad Bonif. Papam 180
Vide benignum. de pęn. diſt. 1. Hieron. 627
Vide quantum. 1. q 1. Hieronymus 198
Vides fili.diſt. 10. Ioan. viij. 11
Vides vt opinor 23. q. 6. Auguſtinus 502
Vident homines,diſt. 86. Auguſtinus 156
Videntes autem. 12. q. 1. Vrbanus Papa 358
Videtur nobis. 35. q. 6. Cæleſt. Papa 690
Vidua. 27. q 1. Nicolaus 562
Vidua eſt,diſtinct. 34. Hieronymus 68
Vidua. 20. quæſtio. 1. Toletan. concil. x. 447
Viduæ. 27. quæſtio. 1. Auguſtinus 562
Viduæ quæ.diſtin. 31. Carthag. concil. iij. 150
Viduæ. 27. quæſtio. 1. Arelatenſe concil. 562
Viduas. 27. q. 1. Greg. 556
Viduas autem. 27. q. 1. Martin. Brachar. in conc. 557
Viduas honora. 1. qõ. 2. Paulus Apoſt. 212
Viduas. 27. quæſtio. 1 Aurelian. concil. 559
Viduis autem.diſtin. 87. Gratianus 158
Viduitatis. 27. quęſt. 1. Arauſic. concil. 562
Viginti tantum,diſt. 16. Stephanus Papa 27
Viliſſimus. 1. quæſt. 1. Symmachus 195
Vino inebriantur diſtinctio. 37. Hieron. 72
Vinolentum ſacerdotem.diſtin. 35. Hieron. 70
Violatores. 25. quæſt. 1. Damaſus Papa 535
Vir cum propria. 33. q. 4. Gregorius 668
Virum catholicum. diſtinct. 47. Leo 90
Virginem. 27. quæſt. 1. Tribur. concil. 558
Virgines non velentur. 20. q. 1. Pius Papa 447
Virgines. 27. q. 1. Eliberitanum concil. 560
Virgines. diſt. 27. Hieron. 53
Virgines ſacræ. 20. q. 4. Tribur. concil. 449
Virginibus. 27. quęſt. 1. Tribur. concil. 559
Viſum prætereà. de conſe. diſt. 1. Cabilon. concil. 708
Viſis litteris. 16. quæſt. 2. Ioan. Papa 414
Viſitandi 18 q. 2. Greg. 442
Vltra prouinciarum 3. quęſt. 5. Stephan. 272
Vltima voluntas 13. q. 2. Gregorius 379
Vnus ex vobis 2. qõ. 1. Auguſtinus 230
Vnaquęque mulier 13. quęſt. 2. Auguſt. 379
Vnaquæque. 3. q. 6. Anacl. 274
Vna tantum, diſtinct. 26. Ambroſius 51
Vna ſola 33. q. 5. Aug. 670

Vnctio

Vnctio inuiſibilis.de pęn.diſt.2. Auguſt. 636
Vnde quæritur 35.quæſt.9.Gratianus 693
Vnde ipſe 8.q.1.Clemens 309
Vndecumque,diſt.56 Aug. 115
Vnio noſtræ.10.q 3.Tolet.concil.xvj. 326
Vnius vxoris,diſt.26. Hieronymus 51
Vnicuique 11.quęſt.3.Pelagius Papa ij. 349
Vnicuique fidelium,de conſecr. diſt.1.Aurelianenſe cõc. 703
Vnum abbatem 21.qõ.1. Agathen.concil. 450
Vnum orarium,diſt.25. Tolet. conc.iiij. 49
Vnum ſolum 23.quæſt.5. Auguſtin. 492
Vnuſquiſque 22.q. 4. Ambroſius 463
Vobis enim 12.quæſtio.2. Gelaſius 365
Vocatio autem 5.quæſt.2.Gratianus 285
Vocatio ad ſynodum 5. qõ. 2. Damaſus 285
Volumus vt frater.diſt.89.Gregorius 162
Volumus.16.q.4.Greg. 420
Volumus,diſt.81.Greg. 150
Volumus 11.q.1.Codex. 334
Voluiſſent, de pęnit. diſtinct.1. Gregorius 625
Vos ante omnia,de conſecr. diſtin.4.Aug. 748
Vos autem 16. quæſtio. 1. Auguſtinus 405
Vota ciuium, diſtinctione 63. Leo j. 127
Voluentibus, diſtin. 27. Hieronymus 52
Vouentibus 17.quæſt.1.Hieronymus 429
Vrbes & loca,diſtinctio.80.Lucius Papa 146
Vſqueadeo.32. quæſtio.7. Auguſtinus 610
Vſqueadeo,diſtinc.33. Gelaſius Papa 65
Vſus auctoritati,diſtinct.11.Iſidorus 12
Vſus naturalis.32. quęſt.7. Auguſtin. 608
Vſura eſt,14. quęſt.3. Agathen. concil 387
Vt calix domini. de cõſe. diſt.1. Rhemen.conc. 704
Vt cognouerunt, de pęn. diſt.2. Ambroſius 640
Vt conſtitueretur,diſtinctio.50. Auguſt. 99
Vt epiſcopi.de conſec. diſtin. 5. Melden. conc. 758
Vt euidenter. 1.quæſt.1.Auguſtinus 201
Vtilem.22. quæſt. 2. Hieronymus 461
Vt ieiuni.de conſe.diſt.5. Aurelian.concil. 757
Vt illud.de conſecra. diſtinct. 1. Soter. 706
Vtinam omni tempore.diſt.76. Hieron. 142
Vt lex.27.q.1.Innoc.ij. 562
Vt noueritis.22.quæſt.1. Auguſtinus 455
Vt oſtenderet. de conſecra. diſtin.4.Aug. 753
Vt pridem.23. quæſtio. 8. Gregorius 507
Vt presbyteri.17. qõ.4. Tribur. concil. 433
Vt quid paras.de conſec. diſt.2. Auguſtin. 717

Vtraque quæſtio. 34. q. 1. & 2. Gratianus 673
Vtrum vero. 28. quæſtio. 3. Gratianus 579
Vtrum ſola. de pœn. diſtinct. 1. Gratianus 616
Vtrum ſub figura. de conſe. diſtin. 2. Aug. 722
Vt ueterum. diſtinct. 9. Auguſtinus 10
Vulgaris. de pœn. diſtin prima. Digeſt. 618
Vulneranæ. 12. quæſtio. Gelaſius 365
Vxor à viro. 32. queſt. 7. Ambroſius 609
Vxor Felicis. 17. quæſtio. 4. Gelaſius 434
Vxor legitima. 28. q. 1. Auguſtinus 574

FINIS.

EA DE QVIBVS LECTOREM

Principio viſum eſt admonere, hæc ſunt.

IN Eccleſia Romana omnium eccleſiarum magiſtra ſolitos eſſe aſſeruari conciliorum canones, & Pontificum decreta, ac ceteris eccleſijs communicari plane compertum eſt. Atque in vſu pręcipue videtur fuiſſe collectio illa, quam Nicolaus Papa in c. ſi Romanorum. diſt. 19. Codice canonum nominat: in quo continebantur canones, & regulæ illæ, quæ recenſentur a Leone IIII. cap. de libellis. diſtin. 20. Huius codicis tria manuſcripta exemplaria Romæ habentur in Vaticana bibliotheca. Extat etiam impreſſus Moguntiæ An. Salutis MDXXV. Repertus eſt autem in vetuſtiſſimo Cardinalis Vercellenſis codice Creſconij ad epiſcopum Libertinum quidam quaſi nomocanon: in quo, cum pluribus cauſarum titulis propoſitis, exponatur: deinde, quibus ſynodorum, ac Decretalium epiſtolarum locis cauſæ illæ tractentur; capita capitibus Moguntini codicis, & numeri numeris optime reſpondent. Quæ quidem a Creſconio adhibita diligentia ſatis indicat frequentiſſimum fuiſſe huius collectionis vſum: & hæc ea eſt, quæ in notationibus, quæ nunc eduntur, abſolute codex canonum vocatur.

De codice canonum.

Ceterum inter priuatos collectores, qui multo plura congerere ſtuduerunt, per antiquus eſt, Iſidorus: cuius collectio protenditur a canonibus Apoſtolorum vſque ad concilium Hiſpalenſe ſecundum: habeturque in duobus codicibus Vaticanis bibliotheca, & vno monaſterij Dominicani Sanctæ Mariæ ſupra Mineruam: extat autem impreſſa in editionibus conciliorum, in antiquioribus quidem purior, in recen-

De collectione Iſidori.

tioribus autem, multis alijs concilijs, ſcriptisque admiſſa. Iſidorum hunc Igmarus Archiepiſcopus Rhemenſis in libro de ſynodis celeberrimum illum Hiſpalenſem fuiſſe affirmat, a quo teſtatur etiam Trittemius librum Decretorum eſſe conſcriptum: ac certe multa verba, quæ in præfatione huius collectionis leguntur, ſunt in libro quinto Etymologiarum. In codice autem Dominicanæ bibliothecæ initio præfationis ita legitur, Iſidorus mercator ſeruus Chriſti lectori conſeruo ſuo, &c. nec multo ſecus in Vaticanis: quo loco in impreſſis eſt, Iſidorus peccator ſeruus Chriſti, &c. Secutus deinde eſt (vt de iis primum, quorum opera typis excuſa

Burchardus. ſunt, loquamur) Burchardus Vuormacienſis Epiſcopus Othonis III. & Henrici II. Bauari Imperatorum ætate: qui non ordinem temporum, & prouinciarum, vt Iſidorus, ſed rerum, & cauſarum ſibi ſequendum putauit.

Iuo. Iiſdem veſtigijs inſtitit non ita multo poſt Iuo Carnotenſis Epiſcopus: ſed exorta interim Berengarij hæreſi multa ad illam confutandam pertinentia addidit, ac multa etiam præterea ex Pandectis, & Codice: dum de laicorum quoque officijs ſibi agendum putat: quod Burchardo minus neceſſarium viſum fuerat. Extant autem duo

Pannormia. volumina Iuonis nomine inſcripta, eamdemque habentia

Creſconius. præfationem: quorum vnum, quod Pannormia, alterius, quod abſolute Decretum inſcribitur, quaſi epitome quædam

Anſelmus. eſt. Verum in hoc eodem campo alij etiam grauiſſimi viri

Deuſdedit Cardinalis. (quorum libri partim in publicis, partim in priuatis bibliothecis manuſcripti habentur) Creſconius, Anſelmus, Deuſdedit Cardinalis, Gregorius presbyter, qui volumen

Gregorius pſbyter auctor Polycarpi. ſuum Polycarpum inſcripſit, alijque nonnulli præclare ſe exercuerunt, ſuamque operam probauerunt. Nouiſſimus iſtorum omnium præter auctorem Pannormiæ (nam is recentior fortaſſe eſt) Gratianus Monachus Benedictinus non

Gratianus. tantum decretis colligendis, quod ſuperiores fecerant, operam dedit: ſed Iuonis fortaſſe præfatione excitatus eò potiſ-

ſimum

ſimum incubuit, vt certis quæſtionibus propoſitis, quid in vtramque partem ex canonibus, qui inter ſe nonnumquam pugnare videbantur, dici poſſet, ipſe & afferret, & explicaret; omninoque eorum varietatem, quæ ſpeciem diſſenſionis habebat, ad concordiam reuocaret. Ceterum in longo, ac perdifficili opere multa a parum æquis hominibus exagitabantur: nonnulla pij etiam & verecundi interdum deſiderabant.

Quamobrem ne huiuſce vtiliſſimi & grauiſſimi codicis vacillaret auctoritas, placuit Pio iiij. ac ſubinde Pio v & Gregorio xiij. (apud quem etiam huius perfecti operis, quemadmodum & aliarum maximarum rerum, laus fuit,) vt illi corrigendo ſumma opera daretur, menda librariorum tollerentur, ſi qua etiam in re Gratianus vt homo minus vidiſſet, modeſte notaretur, ipſaque omnino capita ſuis auctoribus quamdiligentiſſime reſtituerentur. Itaque & Romæ Vaticana bibliotheca, & monaſterij Dominicani ſupra Mineruam, aliæque non paucæ excuſſæ ſunt; & ex alijs vrbibus, atque regionibus inuitati doctiſſimi homines, qui idem facerent, & ſi quid inueniſſent, quod ad hanc rem pertineret, pro ſua pietate libenter communicarent, atque ad Pontificem mitterent. Qua diligentia illud factum eſt, vt cum iam magnam partem ſuum vnicuique tributum ſit, ac propterea intelligi plerumque poſſit, quæ ſynodorum generalium, quæ ſummorum Pontificum, quæ prouincialium conciliorum, quæ Patrum decreta, ac ſententiæ, atque inter hæc, quæ ſanctæ Romanæ ſedi probata ſint, quæ minime; vix quiſquam errare, atque incerta pro certis ſequi, certa vero pro incertis ſuſpecta habere poſthac queat. Quod ad citationes auctorum pertinet, vbi error euidens erat, aut nonnulla Gratiani exemplaria cum veriore, atque ab alijs collectoribus allata citatione conſentiebant, ſublatis falſis inſcriptionibus veræ ſunt reſtitutæ. Vbi vero, quamuis caput apud alium auctorem eſſet inuentum, fieri tamen poterat, vt illius quoque eſſet, quem Gratianus citaret; (ſunt enim haud raro decreta tralatitia, & ſententiæ ſimiles in bonis auctoribus) De citationibus.

retenta Gratiani citatione ſatis viſum eſt locum, vbi hodie habeatur, indicare. Et quoniam interdum aut capitis aliqua quidem pars illius auctoris eſt, qui citatur, aliqua vero minime, aut verba valde ſunt mutata; id quoque eſt indicatum, adſcriptumque præterea in margine, quo loco idem caput in gloſſa Bibliorum ordinaria, in libris ſententiarum, & apud ceteros collectores habeatur, eos præſertim, qui in huius operis emendatione magno vſui fuerunt. Animaduerſum vero eſt multa olim fuiſſe (quorum nonnulla hodie etiam habentur) homiliarum ex varijs auctoribus collectarum volumina: quibus homilijs nomen auctoris aut non eſſet præpoſitum, aut etiam mutatum: quod decretorum collectoribus, qui fontes adire in illa librorum penuria plerumque non poterant, errandi interdum dederit occaſionem. Sæpe etiam Gratianus multas Patrum ſententias ſimul colligit, atque in vnum caput concludit, (quamuis in vulgatis codicibus plerumque in diuerſa capita ſint diſtractæ, ſed fere ſine rubrica:) idque cum facit, non ipſa prorſus auctorum verba affert: ſed arbitratu ſuo mutat, addit, imminuit, ſummatim complectitur: quod etiam Burchardus, & Iuo faciunt, cum citant hoc modo, ex dictis Auguſtini, ex dictis Hieronymi.

De emẽdatione textus. *In emendando textu, primum initia capitum ob vſitatas Doctorum citationes non ſunt mutata: ſed vbi ab originali diſcrepabant: in margine, aut in notatione eſt indicata germana lectio. Deinde hæc gloſſæ ipſius habita ratio eſt, vt nihil in textu ſit mutatum; vbi mutatio ipſa impeditura erat, quominus quid ſibi auctor gloſſæ voluiſſet, animaduerti poſſet: ſed eodem modo aut in margine, aut in notatione mendum eſt indicatum. Vbi vero hæc non obſtabant, hæc fere ſeruata corrigendi ratio eſt: vt ſi videretur voluiſſe Gratianus auctorum, quos citaret, ipſa prorſus verba referre, ea ex ipſo originali emendarentur, & interdum etiam non leui propoſita vtilitate, aliqua adderentur: niſi ſicubi vulgata lectio viſa eſt melior: nam tunc illa*

retenta

retenta notatum eſt, quomodo originale ipſum habeat. Sinautem Gratianus non eadem prorſus verba afferre voluerat, ſed aut in ſummam quamdam ipſe redigere, aut ab alijs redacta, vt ab auctore gloſſæ ordinariæ, ab Iuone, & alijs collectoribus referre; tunc nihil fere emendatum, vel additum eſt: niſi forte Patris illius, vnde collector acceperat, reſtituta lectio magnam afferre viſa eſſet vtilitatem: multisque locis id notatum eſt, & verba ipſius originalis allata: vt lector identidem in memoriam huius adhibitę cautionis reuocaretur, & labor ad originalia adeundi leuaretur. Quod ſi idem caput ex pluribus vicinis alicuius Patris locis confectum eſt; (nam quę multum diſtabant, ſatis plerumque fuit in margine indicare) adiectę ſunt in textu particulę illę, & ſupra, & infra. Scilicet, vbi ſeriem & nexum collectionis impediturę non erant. Vbi vero Gratianus ipſe loquitur, ex manuſcriptis huius libri exemplaribus pura, germanaque lectio eſt reſtituta. In codice canonum capita, quę ex Gręcis ſynodis recitantur, ſunt a Dionyſio Exiguo in linguam Latinam conuerſa: cuius prętatio manuſcriptis ipſius codicis exemplaribus prępoſita legitur. Iſidorus autem partim hac ipſa Dionyſij verſione, quamquam raro, partim fortaſſe priſca illa, cuius mentionem in præfatione ſua Dionyſius facit, vſus eſt aut integris, aut aliquantulum immutatis, partim etiam alijs, quę tunc, vt ipſemet Iſidorus teſtatur, extabant, hodie, pręterquam apud iſtos decretorum collectores non extant. Quocirca mirandum magnopere non eſt; ſi ceteri collectores, & omnium fere poſtremus Gratianus, qui & codicem illum canonum, & Iſidori collectionem, & alias etiam habebant, eumdem canonem non ſemper ex eadem verſione recitent. Qua de re ſępe in notationibus lector eſt admonitus, & vbi neceſſarium viſum eſt, Gręca canonis verba cum verſione noua ſunt allata: idemque in ceteris Patrum Grecorum ſententijs factum eſt. De nomine Paleę ſunt varię Doctorum

De verſionibus

De Paleis.

hominum ſententiæ. Multi ea capita, in quibus res inanes ac leues continerentur, hoc nomine appellari cenſuerunt: alij quaſi τὰ παλαιά, id eſt antiqua: alij quaſi additiones quaſdam, deriuata, aut potius deprauata voce ab aduerbio πάλιν, id eſt, rurſum, quo ſcriptores etiam Latini tempore Gratiani vterentur. Verum Ioannes Andreæ in additiõn. ad Speculat. titu. de diſputation. & allegation. prope finem (quem Imola in rubri. de verborum obligationibus. Alexandrinus in proœmio Decretal. Iaſon in rubri. titu. de action. & alij ſunt ſecuti) putat quemdam Protopaleam, quem Iaſon addit Cardinalem fuiſſe, collectioni Gratiani capita hæc adiunxiſſe. Atque vt in re tam incerta aliquid elici coniectura poſſit, exponetur, quid in collatis exemplaribus obſeruatum fuerit. In tribus, quæ ſunt antiquiſſima, & videntur ſcripta paulo poſt Gratiani ætatem, pauciſſima ex huiuſmodi capitibus habentur. In vno valde emendato ſunt appoſita in margine ſine vlla nota, ſed non omnia, quæ in impreſſis: quamuis viciſſim in illo additiones aliquæ ſint, quæ in his non habentur. In alio litteris perantiquis deſcripto, Paleæ ipſæ recentiori ſcriptura, & toti volumini præponuntur. In ceteris habentur aut omnes, aut pleræque, & partim quidem cum paleæ nomine, partim vero ſine vllo a ceteris capitibus diſcrimine. Ex qua obſeruatione illud videtur poſſe colligi, has paleas eſſe additiones non eodem tempore factas ad primam collectionem Gratiani, in margine primum adſcriptas, ac nonnullas fortaſſe ab ipſomet Gratiano, vt fit, inter componendum, aut relegendum: quas deinde librariorum quidam omiſerint, quidam in contextu poſuerint, interdum coniuncte cum prioribus capitibus, interdum cum aliquo diſcrimine. Falſam vero eſſe illorum opinionem, qui eas contemnendas putant, ex eo conſtat, quòd multæ & in Decretalibus, & apud vetuſtiores Gratiano collectores habentur: quod ſuis locis indicabitur.

In

In pleriſque vetuſtis huius collectionis exemplaribus hæc tamquam inſcriptio rubris litteris poſita eſt , Concordia diſcordantium canonum , *addita in quibuſdam dictione* , Incipit , *ſine vlla Gratiani mentione.* *Verum in Vaticano illo vetuſtiſſimo , cui voluminis ipſius initio recentiori ſcriptura paleas eſſe præpoſitas dictum eſt, ante ipſas paleas eſt hic titulus* , Decretum Gratiani monachi Sancti Felicis Bononienſis , ordinis Sancti Benedicti, compilatum in dicto monaſterio Anno Domini Milleſimo centeſimo quinquageſimoprimo, tempore Eugenij Papæ tertij. *In alijs vero duobus codicibus , in extremo eſt*. Explicit Decretum compilatum a Gratiano monacho Monaſterij Sancti Felicis de Bononia. *In chronico, quod inſcribitur* Pomęrium Eccleſię Rhauennatis, *qui liber in Bibliotheca Vaticana ſeruatur, hæc de Gratiano leguntur*, Anno Christi milleſimo centeſimo quinquageſimo primo, Gratianus monachus de Claſſa † ciuitate Thuſciæ natus Decretum compoſuit apud Bononiam in monaſterio Sancti Felicis. *Idem teſtatur Hugutio vetuſtiſſimus huius codicis interpres ſecunda, quæſtione ſexta, cap. poſt appellationem. & Vincentius in libro Hiſtoriarum bis ſemel libro vigeſimotertio, capit. trigeſimo primo, loquens de Iſidoro, & iterum libro vigeſimoquinto cap. octuageſimo quarto, agens de Iuone, & alijs Decretorum collectoribus: & Sanctus Antoninus par. tertia hiſtor. titulo decimooctauo, capit. ſexto. Trittemius vero in libro de ſcriptoribus eccleſiaſticis Gratianum agnoſcit huius collectionis auctorem : itemque in libro ſecundo de viris illuſtribus ordinis Sancti Benedicti: quo tamen loco addit (ipſam fortaſſe operis inceptionem ſpectans) fuiſſe ab eo compoſitum Anno Domini Milleſimo centeſimo vigeſimoſeptimo . Hanc collectionem Innocentius tertius in epiſtola ad Archiepiſcopum Compoſtellanum vocat corpus Decretorum . Ob has igitur auctori-*

De titulo.

† Alij, Cluſio, alij Giuſa.

ctoritates, & receptam apud omnes opinionem in prima huius voluminis pagina prępoſitus eſt titulus nomine Gratiani.

De notationibus in gloſſas.

Quod ad gloſſas pertinet, quę pios & catholicos auctores habuerunt; quę in illis errata paulo maioris ponderis pro humani ingenij infirmitate obrepſerunt, ea in margine ſunt notata, & quid catholice ſentiendum ſit, oſtenſum eſt. Hæ autem notę, quibus aſteriſcus affixus eſt, neceſſario poſthac in omnibus impreſſionibus apponendæ erunt.

INDEX LIBRORVM QVI VARIIS EX LOCIS SVNT HABITI.

A

AMbroſij ſermones aliquot, qui adhuc non extant impreſſi, ex bibliothecis Vaticana, & monaſterij Mediolanenſis Sancti Ambroſij.

Anſelmi collectio canonum ex Vaticana, & Hieronymi Pariſetti.

Alexandri ij. epiſtolę aliquot, partim miſſę ab Antonio Auguſtino Archiepiſcopo Tarraconenſi, partim ex bibliothecis, Vaticana, Nicolai Ormanetti Epiſcopi Patauini, Michaelis Thomaſij Epiſcopi Ilerdenſis.

Anaſtaſij bibliothecarij chronicon, & verſio ſeptimę ſynodi, & octauę ſub Hadriano ex Vaticana, & Cardinalis Sirleti.

B

Bonifacij Papę concilium ex Hiſpania ex vetuſto codice monaſterij Populeti.

Bonifacij martyris epiſtola ex bibliotheca monaſterij Beatę Marię ſupra Mineruam.

C

Creſconij Nomocanon ex bibliotheca Cardinalis Vercellenſis.

Capitula aliquot Pontificum ex eodem codice monaſterij Populeti.

Capitu-

Capitularium liber ſeptimus, & capitularia adiecta, miſſa a Iacobo Amioto Epiſcopo Antiſſiodorenſi ex bibliotheca eccleſiæ Belluacenſis.

Collectio decretorum Romanorum Pontificum ab Auguſtino Archiepiſcopo Tarraconenſi.

Codex canonum, qui apud veteres Pontifices in vſu fuit, ex Vaticana, Dominicana, & Cardinalis Sirleti.

Collectio canonum incerti auctoris ex Vaticana.

Collectio canonum ex bibliotheca eccleſię Mutinenſis.

Collectio canonum pænitentialium incerti auctoris ex bibliotheca Michaelis Thomaſij Epiſcopi Ilerdenſis.

Conciliorum Hiſpanienſium, & Carthaginenſium varietates lectionis ex bibliothecis regis catholici Lucenſi, & Sorienſi a Cardinali Quiroga.

Centij Camerarij liber de formis iuramentorum ex bibliotheca Achillis Stathij.

Concilij alicuius fragmenta quædam poſt Anſelmi collectionem in codice Hieronymi Pariſetti.

Cypriani operum exemplaria ex Vaticana, & monaſterio Sancti Saluatoris Bononienſi.

D

Decreti huius vnde viginti exemplaria manuſcripta, partim ſine gloſſis, partim cum gloſſis, duodecim quidem ex Vaticana, reliqua vero ex bibliotheca Marcelli Papæ ij. Cardinalium Vercellenſis, & Sirleti, Michaelis Thomaſij Epiſcopi Ilerdenſis, Achillis Stathij.

Decretorum excerpta ex bibliotheca Sancti Trudonis ab Alberto Leonino nomine vniuerſitatis Louanienſis.

Deuſdedit Cardinalis collectio canonum, & libri quattuor de rebus eccleſiaſticis ex Vaticana.

E

Eugenij ij. concilium ex Vaticana, & tertij ex Vaticana, & ex Gallia.

Emeri-

Emeritenſe concilium a Cardinali Quiroga.
Epheſini concilij primi antiqua verſio ex Vaticana.

F

Fulberti Epiſcopi epiſtola deſcripta ex vetuſto codice eccleſiæ Belluacenſis a Iacobo Amioto Epiſcopo Antiſſiodorenſi.

G

Gregorij iij. epiſtola ex bibliotheca monaſterij ſupra Mineruam.
Gelasij ſcripta quædam, & aliorum Pontificum epiſtolæ ex Vaticana.
Gelaſij epiſtola ab Antonio Auguſtino Archiepiſcopo Tarraconenſi.
Gregorij primi epiſtolæ manuſcriptæ ex Vaticana, & Epiſcopi Ilerdenſis.
Gregorij vij. regeſtum ex Vaticana, & multis priuatis.
Gregorij iiij. epiſtola ad vniuerſos Epiſcopos per Galliam, &c. ex bibliotheca monaſterij ſupra Mineruam.
Gregorij x. epiſtola ad Regem Armeniorum ex bibliotheca Cardinalis Sirleti.
Græcorum patrum commentarij in ſacram ſcripturam, aliaque eorumdem ſcripta, & concilia ex Vaticana.

H

Humberti legati Leonis ix. ad libellum Nicetæ contra Latinos reſponſio ex monaſterio S. Mariæ nouæ.

I

Iſidori Hiſpalenſis operum codex ex monaſterio Neapolitano Sancti Auguſtini in Carbonaria.
Iſidori collectio canonum ex Vaticana, & Dominicana ſupra

pra Mineruam.

Ioannis viij. epiſtolę ex Vaticana.

Iſidori collectionis canonum pręfatio alia a vulgata, miſſa ab Archiepiſcopo Tarraconenſi, & Aluaro Gomez ex bibliotheca eccleſię Toletanę.

Iſidori epiſtola ad Lanfredum ex bibliotheca ſupra Mineruam.

Innocentij ij. concilium ex Vaticana.

Iſidori Hiſpalenſis regula monachorum ex Hiſpania.

L

Leonis iiij. epiſtolę duę, vna ex bibliotheca M. Antonij Mureti, altera ex bibliotheca Franciſci Turriani.

Leonis ij. epiſtolę a Cardinali Quiroga ex vetuſto codice regię bibliothecę.

Leonis iiij. concilium ex Vaticana.

N

Nicolai primi plures epiſtolę ex bibliotheca ſupra Mineruam.

Nicolai concilium aduerſus Ioannem Rhauennę Archiepiſcopum ex bibliotheca eccleſię Mutinenſis.

Nicolaus ad conſulta Bulgarorum ex Vaticana.

P

Pontificalia manuſcripta ex Vaticana, & Cardinalis Sirleti.

Polycarpus, ideſt collectio canonum Gregorij presbyteri ex Vaticana.

Petri Damiani oratio de priuilegio ſedis Apoſtolicę, & diſceptatio inter regium aduocatum & Romanę eccleſię defenſorem ex bibliotheca Cardinalis Sirleti.

Paſchalis

Paſchalis primi epiſtola & decreta ex bibliotheca Ormaneti epiſcopi Patauini, & fragmentum concilij apud Guardaſtallum ex Vaticana.

R

Rhemenſe concilium in pago Trosleiano habitum, miſſum ab epiſcopo Antiſſiodorenſi.

S

Scriptum de moribus, vita, & morte Agapiti ex Vaticana.
Stephani v. epiſtola in collectione canonum incerti auctoris ex Vaticana.
Sanctorum vitæ ex bibliotheca S. Mariæ maioris.
Stephani iiij. concilium in collectione Deuſdedit Cardinalis ex Vaticana.
Synodus octaua ex bibliotheca Cardinalis Sirleti, & Vaticana.

T

Ticinenſe concilium à Iacobo Amioto epiſcopo Antiſſiodorenſi.
Theodulphi capitula ex bibliotheca M. Antonij Mureti.
Theophanis cronicon ex Vaticana.
Toletanæ eccleſiæ priuilegiorum liber ex Hiſpania.
Toletana concilia xiiij. xv. xvi. xvij. à Cardinali Quiroga, & xvi. etiam à Petro Pontio epiſcopo Placentino.

V

Vrbani ij. concilium Placentinum, & fragmentum alterius concilij, & epiſtola L. præpoſito ſancti Iuentij ex Vaticana, Synodus apud Melphiam ex Vaticana, & à Iacobo Pammelio canonico Brugenſi, & concilij Claræmontenſis apud

apud Aluerniam ſumma capitum à Franciſco Riccardotto epiſcopo Atrebatenſi ex vetuſto codice Lamberti epiſcopi Atrebatenſis, eiuſdemque concilij fragmentum à Iacobo Pammelio.

Z

Zozimi, & epiſcoporum Affricanorum ad ipſum epiſtolæ ex Vaticana.

Zachariæ decreta ex bibliotheca Ormanetti epiſcopi Patauini, Synodus Romana ex Vaticana, Francicæ ex Dominicana ſupra Mineruam.

Hęc ſunt, quorum nunc memoria ſuppetit. Cæterum & alia aliunde habita: & omnium fere librorum, quorum in hoc opere mentio fit, editiones cum manuſcriptis codicibus Vaticanæ, & aliarum bibliothecarum diligenter collatæ ſunt.

GREGORIVS PAPA XIII.

Vniuerſis Chriſti fidelibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

EMENDATIONEM *Decretorum, locorumque à Gratiano collectorum, (erat enim is liber mendis, & teſtimoniorum deprauationibus pleniſſimus,) à nonnullis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris optimo conſilio ſuſceptam, ſelectiſque ad id negotium ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & alijs eruditiſſimis viris adhibitis commiſſam, multis autem, varijſque impedimentis hactenus retardatam, nunc tandem*

dem

dem vetuſtiſsimis Codicibus vndique conquiſitis, auctoribusque ipſis, quorum teſtimonijs vſus erat Gratianus, perlectis, quæque perperam poſita erant ſuis locis reſtitutis, magna cum diligentia abſolutam, atque perfectam, edi mandauimus. In quo magna ratio habita eſt operis ipſius dignitatis, & publicæ eorum præſertim, qui in hoc ſtudio verſantur, vtilitatis. Iubemus igitur, vt quæ emendata, & repoſita ſunt, omnia quamdiligentiſsime retineantur, ita vt nihil addatur, mutetur, aut imminuatur.

CONCORDIA DISCORDANTIVM CANONVM,

De hoc titulo dictũ eſt in præfatione.

AC PRIMVM DE IVRE DIVINAE & humanæ conſtitutionis.

DISTINCTIO PRIMA.

I ps HVMANVM *genus duobus regitur, naturali uidelicet iure, & moribus. Ius naturale eſt, quod in lege & Euangelio continetur, quo quiſque iubetur alÿ facere, quod ſibi uult fieri; & prohibetur alÿ inferre, quod ſibi nolit fieri. Vnde Chriſtus in Euangelio: [Omnia quæcumque uultis ut faciant uobis homines, & uos eadem facite illis. Hæc eſt enim lex & prophetæ.]* Math. 7.

Hinc Iſidorus in quinto lib. etymologiarum. c. 2. ait.

Not. *a* ¶Ac primum.] *Hoc loco in manuſcriptis codicibus magna eſt varietas. Nam partim nulla eſt hoc loco inſcriptio: partim vero legitur*, De iure ſcripto, & non ſcripto, & quod cui præponatur, & legum auctoribus, & duorum malorum electione, ſiue diſpenſatione. *Aut*, Ac primum de iure cõſtitutionis naturę diuinæ, & humanæ. *Aut*, De iure naturæ, & humanæ conſtitutionis, *quam Dominicus de Geminiano agnoſcit, & extat in nonnullis antiquioribus editionibus. Aut*, De iure naturæ & conſtitutionis, *quæ inſcriptio maxime videtur conuenire tractationi Gratiani, qui ſæpe ad hæc capita reuertitur, vt initio diſtin. 5. 7. 8. 15. & 11. q. 1. c. ſi quæ cauſa. hunc totum locum indicans ſcribit:* Require in principio, vbi differentia ſignatur inter ius naturale, & ius conſtitutionis. *Verumtamen in hac tanta varietate, quæ, vt aliæ coniecturæ mittantur, argumento eſſe poteſt, nullam hic à Gratiano ipſo poſitam eſſe rubricam ſatis viſum eſt retenta vulgata lectione ceteras indicare.*

¶Diuinæ leges natura, humanæ moribus conſtant. C. I.

OMNES leges aut diuinæ ſunt, aut humanæ. Diuinæ natura, humanæ moribus conſtant; ideoque hæ diſcrepant; quoniam aliæ alijs gentibus placent. ¶ Fas lex diuina eſt. ius lex humana. ¶ Tranſire† per agrum alienum fas eſt, ius non eſt.

† *per alienum.*] in Iſidor. manuſc.

Ex verbis huius auctoritatis euidenter datur intelligi, in quo differant inter ſe lex diuina & humana; cum omne quod fas eſt, nomine diuinæ uel naturalis legis accipiatur; nomine vero legis humanæ, mores iure conſcripti

& traditi intelligantur. Eſt autem ius generale nomen, multas ſub ſe continens ſpecies. Vnde in eod. lib. Etymolog. c. 3. Iſidorus ait.

¶ Ius genus, lex autem ſpecies eſt. C. II.

IVs generale nomen eſt, lex autem iuris eſt ſpecies. Ius autem eſt dictum, quia iuſtum eſt. Omne autem ius legibus, & moribus conſtat.

Iſid. eod. c. 3. Iſid. ibid. Iuo p. 4. c. 200. † tantūdē.] in orig. manuſcr. et aliquot Gratiani. Iſid. ibid. Iuo ibid. Pann. l. 2. c. 161. Tertullianus in l. de corona militis.

¶ Quid ſit lex. C. III.

LEx eſt conſtitutio ſcripta.

¶ Quid ſit mos. C. IIII.

MOs eſt longa conſuetudo de moribus tantummodo tracta. ¶ *Apud Iſidorum hæc antecedunt.* Mos eſt vetuſtate probata conſuetudo, ſiue lex non ſcripta. Nam lex à legendo vocata eſt, quia ſcripta eſt. Mos autem longa conſuetudo eſt, &c.

¶ Quid ſit conſuetudo. C. V.

COonſuetudo autem eſt ius quoddam moribus inſtitutum, quod pro lege ſuſcipitur, cum deficit lex. ¶ Nec differt, an ſcriptura, an ratione conſiſtat, quando & legem ratio commendat. ¶ Porro ſi ratione lex conſtat, lex erit omne iam quod ratione conſtiterit; duntaxat, quod religioni conueniat, quod diſciplinæ congruat, quod ſaluti proficiat. Vocatur autem conſuetudo, quia in communi eſt uſu.

† Quando ita ſimpliciter, ut ex nūc ſtatuitur, ſed ſi conſuetudo publica auctoritate ī ſcriptis redigitur, & auctoratur an dubitetur, et alia pbōneopus ſit nihilominus conſuetudo eſt.

Cum itaque dicitur, non differt utrum conſuetudo ſcriptura, uel ratione conſiſtat; apparet, quòd conſuetudo eſt partim redacta in ſcriptis, partim moribus tantum utentium eſt reſeruata. Quæ in ſcriptis redacta eſt; conſtitutio, ſiue ius uocatur, † quæ uero in ſcriptis redacta non eſt, generali nomine, conſuetudo uidelicet appellatur. Eſt autem & alia diuiſio iuris, ut in eadem lib. 5. c. 4. teſtatur Iſidorus ita dicens.

¶ Quæ ſint ſpecies iuris. C. VI.

IVs † autem aut naturale eſt, aut ciuile, aut gentium.

† Ius aut naturale.] orig. & aliquot Gratiani codices. Iſi eo. c. 4 *† al. cōmodatæ reſtō.*

¶ Quid ſit ius naturale. C VII.

IVs naturale eſt commune omnium nationum, eo quòd ubique inſtinctu naturæ, non conſtitutione aliqua habetur, ut uiri & fœminæ coniunctio, liberorum ſucceſſio, & educatio, a communis omnium poſſeſſio, & omnium una libertas, acquiſitio eorum, quæ cælo, terra, marique capiuntur, item depoſitę rei, uel commendatæ † pecuniæ reſtitutio, uiolentiæ per uim repulſio. ¶ Nam hoc, aut ſi quid huic ſimile eſt, nunquam iniuſtum, ſed naturale, ęquumque habetur.

a ¶ Succeſſio.] *In tribus codicibus manuſcriptis Iſidori, & aliquot Gratiani legitur*

tur, liberorum ſuſceptio, & educatio; *quæ lectio conuenit cum l.1. ff. de iuſti. & iur. ver. hinc deſcendit.*

¶Quid ſit ius ciuile. C. VIII.

IVs ciuile eſt, quod quiſque populus, uel quæque ciuitas ſibi pro prium diuina, humanaque cauſa conſtituit. Iſid. eo l. c.5.

¶Quid ſit ius gentium. C. IX.

IVs gentium eſt ſedium occupatio, ædificatio, munitio, bella, captiuitates, ſeruitutes, poſtliminia, fœdera, paces, induciæ, legatorum non uiolandorum religio, connubia inter alienigenas prohibita. Hoc † inde ius gentium appellatur, quia eo iure omnes fere gentes utuntur. Iſid. eo l. c.6. *† Et inde ius gentiũ, quia eo.]* orig.

¶Quid ſit ius militare C. X.

IVs militare eſt belli inferendi ſolennitas, fœderis faciendi nexus, ſigno dato egreſſio in hoſtem, uel pugnæ commiſſio; item ſigno dato receptio: item flagitii militaris diſciplina, ſi locus deſeratur, item ſtipendiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor; ueluti cum corona, uel torques donantur, item prædæ deciſio, & pro perſonarum qualitatibus & laboribus † iuſta diuiſio, ac principis portio. Iſid. eod. l. c.7. *† laboris.]* orig.

¶Quid ſit ius publicum. C. XI.

IVs publicum eſt in ſacris, & in ſacerdotibus, & in magiſtratibus. Iſid. eo l. c. 8. l.1. §. Ius publicum ff. de iuſt. & iu. Iſi. ibi c.9

¶Quid ſit ius Quiritum. C. XII.

IVs Quiritum eſt proprie Romanorum, quod nulli tenent, niſi Quirites, ideſt Romani. ¶In quo agitur de legitimis hæreditatibus, de cretionibus, α de tutelis, de uſucapionibus, quæ iura apud nullum alium populum reperiuntur, ſed propria ſunt Romanorum, & in eoſdem ſolos conſtituta.

α ¶Cretionibus.] *Antea legebatur* vel curationibus, vel de contractibus. *Emendatum eſt ex codicibus Iſidori tam impreſsis, quàm manuſcriptis. Quid autẽ ſit cretio, declarat Vlpianus in ſuis titulis c.22. & ipſemet Iſidorus eod. lib.5. Etymolo. c.24.* *Alciatus 3. diſpũct. c.7.*

DISTINCTIO II.

1 ps *COnſtat autem ius Quiritum ex legibus, & plebiſcitis, & ſenatuſconſultis, & conſtitutionibus principum, & edictis, † ſiue reſponſis prudentum.* Ex Iſid. ibid. l. † antea legebatur] *ex edictis ſenatorum.*

¶Quid ſit lex. C. I.

LEx eſt conſtitutio populi, qua maiores natu ſimul cum plebibus aliquid ſanxerunt. Iſid. eod. l. c.10.

¶ Quid ſit plebiſcitum. C. II.

Iſid.eod. l.c.11. †*vocata ſcita*] orig.

PLebiſcita ſunt, quæ plebes tantum conſtituunt: & vocantur †plebiſcita, quòd ea plebs ſciat; vel quòd ſciſcitatur, & rogat, ut fiant.

¶ Quid ſit ſenatuſconſultum. C. III.

Iſid.eod. l.c.12.

SEnatuſconſultum eſt, quod tantũ ſenatores populis conſulendo decernunt.

¶ Quid ſit conſtitutio uel edictum. C. IIII.

Iſid.eo.l. c.13. †antea legebatur] *edidit.*

COnſtitutio, uel edictum eſt, quod Rex, uel Imperator conſtituit uel edicit.†

¶ Quæ ſint reſponſa prudentum. C. V.

Iſid.eo.l. c.14. †*al.conſtitutiones.*

REſponſa prudentum ſunt, quæ iuriſconſulti reſpondere dicuntur conſulentibus: vnde & reſponſa Pauli dicta. Fuerũt enim quidam prudentes, & arbitri æquitatis, qui inſtitutiones †ciuilis iuris compoſitas ediderunt, quibus diſſidentium lites, cõtentioneſque ſopirent.

¶ Quæ ſint tribunitiæ, vel conſulares leges. C. VI.

Iſid.ibid. c.15.

2 ps QVædam etiam leges dicuntur ab iis, qui condiderunt, ut conſulares, Tribunitiæ, Iuliæ, Corneliæ. Nam & ſub Octauiano Cæſare ſuffecti conſules Papius, α & Poppæus legem tulerunt; quæ à nominibus eorum appellatur Papia Poppæa continens patrum præmia pro ſuſcipiendis liberis. ſub eodem quoque Imperatore Falcidius Tribunus plebis legem fecit, ne quis plus extraneis β in teſtamento legaret, quàm ut quarta pars ſupereſſet hęredibus, ex cuius nomine lex Falcidia nuncupata eſt.

α ¶Papius.] *Antea legebatur* Papius, & Pompeius. *& paulo poſt*, Papia & Pompeia. *Emendatum eſt ex manuſcriptis exemplaribus Iſidori. Nam in impreſſis notauerat errorem Alciatus lib.3. diſp. c.3. In tabulis autem Capitolinis anno urbis DCCLXI. ex Kal: Iul. ſuffecti conſules numerantur M. Papius, Q. Poppæus.*

β ¶Extraneis.] *Hæc dictio non eſt in Chronico Euſebij à D. Hieronymo latinitate donato, ac locupletato (unde hæc ui letur ſumpſiſſe Iſidorus) neque in l.1.§.2. ff. ad leg. Fal. vbi referuntur propria verba ipſius legis. Eſt tamen apud Iſidorum etiam in codicibus manuſcriptis.*

¶ Quæ ſit lex Satyra. C. VII.

Iſid ibid. c.16. †*al. Satura.*

SAtyra† γ vero lex eſt, quæ de pluribus ſimul rebus loquitur, dicta à copia rerum, & quaſi à ſaturitate: vnde & ſatyram ſcribere eſt poemata uaria condere; ut Horatii, Iuuenalis, & Perſii.

γ ¶Satyra.] *In aliquot Gratiani manuſcriptis codicibus, & vno Iſidori legitur* Satura, *de qua ita Feſtus:* Satura eſt cibi genus ex variis rebus conditum; & eſt lex multis alijs conferta legibus. Itaque in ſanctione legum adſcribitur; neve per ſaturam abrogato, aut derogato. *& alia quædam in hanc ſententiam.*

¶ Quæ ſint Rhodiæ leges. C. VIII.

RHodiæ leges naualium commerciorum ſunt, ab inſula Rhodo cognominatæ, in qua antiquitus mercatorum uſus fuit. Iſid. ibid. c. 17.

DISTINCTIO III.

1 ps OMnes hæ ſpecies, ſæcularium legum partes ſunt. Sed quia conſtitutio alia eſt ciuilis, alia eccleſiaſtica; ciuilis uero forenſe, uel ciuile ius appellatur; quo nomine eccleſiaſtica conſtitutio appelletur, uideamus. Eccleſiaſtica conſtitutio, canonis nomine cenſetur. Quid autem ſit canon, Iſidorus in lib. 6. Etymolog. c. 16. declarat dicens.

¶ Quid ſit canon. C. I.

CAnon græce, latine regula nuncupatur.

¶ Vnde dicatur regula. C. II.

REgula dicta eſt, eo quod recte ducit, nec aliquando aliorſum trahit. Alii dixerunt regulam dictam, uel quod regat, uel quod normam recte uiuendi præbeat, uel quod diſtortũ, prauumque† corrigat. Iſidorus' ibid. †prauumque] orig.

2 ps Porronum alij cao ſunt decretan Pontificum; alij ſtatuta conciliorũ. Conciliorum vero alia ſunt uniuerſalia, alia prouincialia. Prouincialium alia celebrantur auctoritate Pontificis Romani, præſente uidelicet legato ſanctæ Romanæ eccleſiæ: alia vero auctoritate patriarcharum, uel primatum, uel metropolitanorum eiuſdem prouinciæ. Hæc quidem de generalibus regulis intelligenda ſunt. ¶ Sunt autem quædam priuatæ leges tam eccleſiaſticæ, quàm ſeculares, quæ priuilegia appellantur. De quibus. 5. lib. Etymolog. c. 18. Iſidorus ait.

¶ Quid ſit priuilegium. C. III.

PRiuilegia ſunt leges priuatorum, quaſi priuatæ leges. Nã priuilegium α inde dictum eſt, quod in priuato feratur.

α ¶ Priuilegium.] Cicero. 3. lib. de legibus habet: Maiores noſtri in priuatos homines leges ferri noluerunt; id eſt enim priuilegium. Verum non ſemper eadem notione hanc vocem vſurpari ſolitam fuiſſe Budæus, & alij notarunt.

3 ps Officium uero ſæcularium, ſiue eccleſiaſticarum legum eſt, præcipere quod neceſſe eſt fieri, β aut prohibere quod malum eſt fieri, uel permittere licita, ut præmi m petere; vel etiam quædam illicita, ut dare libellum repudij, ne fiant gr uiora. Vnde in eod. lib. c. 19. Iſidorus ſcribit dicens.

β ¶ Fieri.] Quæ ſequuntur, in aliquot vetuſtis codicibus ſic habent, prohibere, quod malum eſt fieri, permittere vel licita, vt præmium petere, vel etiam quædam, &c.

¶ Quod ſit officium legis. C. IIII.

OMnis autem lex aut permittit aliquid, ut uir fortis petat præmium; aut uetat, ut ſacrarum uirginum nuptias nulli petere

liceat; aut punit, ut qui cædem fecerit, capite plectatur: eius enim prẹmio, aut pœna uita moderatur humana, diuina γ autem prẹcipit, ut [Diliges Dominum Deum tuum.

Deut. 6.

γ ¶Diuina.] *Hinc uſque ad finem non ſunt in codicibus Iſidor : neque in aliquot exemplaribus Vaticanis Gratiani. In alijs uero, omiſſa uoce* diuina, *legitur* aut præcipit, vt diliges Dominum Deum tuum.

DISTINCTIO IIII.

1 ps C*Auſa uero conſtitutionis legum eſt, humanam coercere audaciam, & nocendi facultatem refrænare, ſicut in eod. lib. c.20. Iſidorus teſtatur dicens.*

¶Quare leges factẹ ſint. C. I.

FActẹ ſunt autem leges, ut earum metu humana coerceatur audacia, tutaque ſit inter improbos innocentia, & in ipſis improbis formidato ſupplicio refrẹnetur nocendi facultas.

2 ps *Præterea in ipſa conſtitutione legum, maxime qualitas conſtituendarum eſt obſeruanda; ut contineant in ſe honeſtatem, iuſtitiam, poſsibilitatem, conuenientiam, & cetera, quæ in eod. lib. Iſidorus enumerat dicens.*

c.11. & l. 2. c.10.

¶Qualis debeat eſſe lex. C. II.

Iuo p.4. c.168. Pann. l. 2. c.142.

ERit autem lex honeſta, iuſta, poſsibilis, ſecundum naturam, ſecundum patriẹ conſuetudinem, loco temporique conueniens, neceſſaria, utilis, manifeſta quoque, ne aliquid per obſcuritatem in captionem α contineat, nullo priuato commodo, ſed pro communi ciuium utilitate conſcripta.

α ¶In captionem:] *Antea legebatur,* incautum captione. *Reſtituta eſt uera lectio ex codicibus Iſidori manuſcriptis lib. 5. c. 21. & ex impreſsis etiã lib. 2. c. 10. ubi eadem ſcribuntur; partimque ex antiquis Gratiani exemplaribus, a quibus abeſt dictio,* cautum. *Simili uero locutione utitur Paulus lib. 5. ſenten. titu. 33. c. 2.* Ne quis, inquit, in captionem verborum in cauendo incidat.

3 ps *Ideo autem in ipſa conſtitutione iſta conſiderandа ſunt, quia cum leges inſtitutæ fuerint, non erit liberum iudicare de ipſis; ſed oportebit iudicare ſecundum ipſa. [Vnde Auguſtinus ait in lib. de uera religione. c. 31.*

¶De legibus tunc eſt iudicandum cum inſtituuntur, non cum inſtitutẹ ſunt. C I I I.

Iuo p.4. c.169. Pann. l.2. c.143.

IN iſtis temporalibus legibus, quanquam de his homines iudicent, cum eas inſtituunt, tamen cum fuerint inſtitutẹ & firmatẹ, non licebit iudici de ipſis iudicare, ſed ſecundum ipſas.

Leges inſtituuntur, cum promulgantur; firmantur, cum moribus utentium approbantur. Sicut enim moribus utentium in contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt; ita moribus utentium ipſæ leges confirmantur. Vnde illud Teleſphori Papæ, (qui decreuit, ut generaliter clerici à quinquageſima

ſima ß à carnibus, & delicijs ieiunent) quia moribus utentium approbatum non eſt; aliter agentes, tranſgreſsionis reos non arguit.

Teleſphorus urbis Romæ epiſcopus omnibus epiſcopis, epiſt. I.

ß ¶Quinquageſima.] *Poſt hoc uerbum in codicibus impreſsis ſequebatur*, ieiunandi propoſitum ſuſciperent, & à carnibus, & delicijs abſtinerent: *ſed omnes fere manuſcripti habent eo modo, quo reſtitutum eſt.*

¶Septem hebdomadibus à carne, & deliciis ante Paſcha clerici abſtineant. C. III. Iuo par. 4. c. 25. Pann. l. 2. c. 174.

STatuimus, ut ſeptem hebdomadas plenas ante ſanctum Paſcha omnes clerici in ſortem Domini uocati à carne† ieiunent, quia ſicut diſcreta debet eſſe uita clericorum à laicorum conuerſatione, ita & in ieiunio debet eſſe diſcretio. *& infra.* ¶Has ergo ſeptem hebdomadas omnes clerici à carne & delicijs ieiunent, & hymnis, & uigiliis, atque orationibus Domino inhęrere die noctuq; ſtudeant. †*al carne, & delicijs*

Item Ambroſius in lib. ſermonum. α

α ¶Sermonum] *Inuenti ſunt Romæ in bibliotheca Vaticana, & Mediolani in bibliotheca Monaſterij S. Ambroſij ſermones aliquot manuſcripti, Ambroſij nomen præferentes, inter quos eſt ſermo de ſexageſima, cuius initium eſt:* Adeſt tempus. *unde hoc caput ſumptum eſt.*

¶Septimam hebdomadam Teleſphorus quadrageſimę addidit. C. V.

QVadrageſima ſex ſeptimanas habet, cui addidit Teleſphorus Pontifex ſeptimam hebdomadam, & uocatum eſt hoc tempus quinquageſima.

Quod ſimiliter de eo capitulo eſt intelligendum, quod B. Gregorius Auguſtino Anglorum epiſcopo ſcribit dicens.

¶A quinquageſima ieiunandi propoſitum ſumant, quos eccleſiaſtici gradus dignitas exornat. C. VI. Iuo par. 4 c. 29.

DEnique ſacerdotes, & diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas eccleſiaſtici gradus exornat, à quinquageſima propoſitum ieiunandi ſuſcipiant, quo & aliquid ad penſum ſanctæ inſtitutionis adiiciant, & eorum, qui in laicali ordine conſiſtunt, obſeruantiam, ſicut loco, ita religione præcellant. De ipſa uero die dominica hæſitamus, quid nam dicendum ſit, cum omnes laici, ſæculares illa die plus ſolito ceteris diebus accuratius cibos carnium appetant, & niſi noua quadam auiditate uſque ad medias noctes ſe ingurgitent, non aliter ſe huius ſacri temporis obſeruationem ſuſcipere putant, quod utique non rationi, ſed uoluptati, immo cuidam mentis cæcitati adſcribendum eſt, unde nec à tali conſuetudine auerti poſſunt,

& ideo cum uenia ſuo ingenio relinquendi ſunt; ne forte peiores exiſtant,† ſi à tali conſuetudine prohibeantur. Vt enim ait Salomon. [Qui multum emungit, elicit ſanguinem.] *& poſt pauca.*

Prouerb. 30. ¶Par autem eſt, ut quibus diebus à carne animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam† carnis trahunt originem, ieiunemus: à lacte uidelicet, caſeo, & ouis. *& poſt pauca.* ¶Cæterum piſcium eſus ita Chriſtiano relinquitur, ut hoc ei infirmitatis ſolatium, non luxuriæ pariat incendium. Denique qui à carne abſtinet, nequaquam ſumptuoſiora marinarnm beluarũ conuiuia præparet. Vinum quoque ita bibere permittitur, † vt ebrietatem omnino fugiamus: alioqui reſtat, ut omnia, quæ corpori libent, ſimiliter faciamus.

†al. ſementinam.

†al. permittitur.

4 ps *Hæc etſi legibus conſtituta ſunt; tamen quia communi vſu approbata non ſunt, ſe non obſeruantes tranſgreſsionis reos non arguunt, alioquin his non obedientes proprio priuarentur honore; cum illi, qui ſacris neſciunt obedire canonibus, penitus officio iubeantur carere ſuſcepto: niſi forte quis dicat hæc non decernendo eſſe ſtatuta, ſed exhortando conſcripta. Decretum uero neceſsitatem facit: exhortatio autem liberam uoluntatem excitat.*

Ex Greg. infra 25. q. 1. hac conſona.

DISTINCTIO V.

1 ps *Hæc, quæ de priuilegijs, & ceteris infra poſitis ſcripta ſunt, tam ſæcularibus, quàm eccleſiaſticis legibus conueniunt. Nunc a ad differentiam naturalis iuris, & ceterorum reuertamur. Naturale ius inter omnia primatum obtinet tẽpore, & dignitate. Cœpit enim ab exordio rationalis creaturæ; nec uariatur tempore, ſed immutabile permanet. ¶Sed cum naturale ius in lege & Euangelio ſupra dicatur eſſe comprehenſum; quædam autem contraria his, quæ in lege ſtatuta ſunt, nunc inueniantur conceſſa, non uidetur ius naturale immutabile permanere. In lege namque præcipiebatur, ut mulier, ſi maſculum pareret, quadraginta: ſi uero fœminam, octuaginta diebus à templi ceſſaret ingreſſu, nunc autem ſtatim poſt partum eccleſiam ingredi non prohibetur. Item mulier, quæ menſtrua patitur, ex lege immunda eſſe reputabatur, nunc autem nec ſtatim intrare eccleſiam, nec ſacræ communionis myſteria percipere; ſicut nec illa, quæ parit; uel illud, quod gignitur, ſtatim poſt partum baptizari prohibetur. Vnde eidem Auguſtino Anglorum epiſcopo Gregorius ſcribit dicens.*

Leuit. 12.

Ibid. 15.

a ¶Nunc ad differentiam.] *In vulgatis legebatur,* Nunc autem ad doctrinam. *Emendatum eſt ex vetuſtis codicibus, & ex principio diſt. 15. vbi hoc repetitur.*

PALEA C. I.

ca. 10. ad interrogat. Aug. Anglorũ epiſcop.

Cvm enixa fuerit mulier, poſt quot dies intrare eccleſiam debeat, teſtamenti ueteris præceptiõne didiciſti: quia pro ma-

maſculo xxxiij. pro fęmina vero lxvj. diebus debet abſtinere: quod tamen ſciendum, quia in myſterio accipitur.

β ¶ Palea.] *De Paleis vniuerſe in præfatione dictum eſt. Hæc vero, cui primum præponitur nomen Paleę: habetur etiam in manuſcriptis exēplaribus (exceptis duobus Vaticanis:) & in quattuor coniunctum eſt cum ſequenti capite* Si mulier. *addita ad illius initium voce,* Nam; *quemadmodum apud Gregorium.*

¶Mulier enixa gratias actura eccleſiam intrare hora eadem non prohibetur. C. I.

Gregorius ibidē continenter. Beda l. 1. de hiſt. Angl. ca. 27. Nicolaus ad cōſulta. Bulgarorum. c. 68.

SI mulier eadem hora, qua genuerit, actura gratias intrat eccleſiam, nullo pondere peccati grauatur: uoluptas etenim carnis, nō dolor in culpa eſt. In carnis autem commiſtione voluptas eſt: in † prolis uero partu dolor & gemitus. Vnde & ipſi primæ matri omnium dicitur [In doloribus paries.] Si itaque enixam mulierem prohibemus intrare eccleſiam, ipſam ei pœnam ſuam, in culpam deputamus.

Idem ad eundem.

Gen 3.

† *nam in prolis prolatione gemitus.*]

¶Mulierem enixam, uel quod ab ea genitū fuerit, eadem hora nihil prohibet baptizari. C. III.

orig. Greg. ibidem continenter. Burch. l. 4. c. 32. Iuo par. 1. c. 62.

BAptizari autem uel enixam mulierem, uel hoc quod genuerit, ſi periculo mortis urgetur, uel ipſa hora eadem qua gignit, uel hoc quod gignitur, eadem qua natū eſt, nullo modo prohibetur: quia α ſicut ſancti myſterii gratia uiuentibus, atque diſcernentibus cum magna diſcretione prouidenda eſt, ita quibus mors imminet, ſine ulla dilatione offerenda eſt: ne, dum adhuc tempus ad præbendum redemptionis myſterium quæritur, interueniente paululum mora inueniri non ualeat qui redimatur.

α ¶ Quia ſicut.] *Hinc vſque ad ver.* Ne dum *addita ſunt ex B. Gregorio.*

Item.

¶Antequam puer ablactetur, uel mater purificetur, ad eius concubinatum uir non accedat. C. IIII.

Greg. ibidem continenter. Nicolaus ad cōſulta Bulg. c. 68. Beda lib. 1. de hiſt. Angl. ca. 27. Iuo par. 8. c. 88.

AD eius uero concubitum uir ſuus accedere non debet, quouſque qui gignitur, ablactetur. Praua autem in coniugatorū moribus conſuetudo ſurrexit, ut mulieres filios, quos gignunt, nutrire contemnant, eoſque aliis mulieribus ad nutriendum tradāt: quod uidelicet ex ſola cauſa † incontinentiæ uidetur inuentum, quia dum ſe continere nolunt, deſpiciunt lactare quos gignūt. Hæ itaque quæ filios ſuos ex praua conſuetudine aliis ad nutriēdum tradent, niſi purgationis tempus prius tranſierit, † uiris ſuis nō debent admiſceri, quippe cum & ſine partus cauſa, cum in conſuetis menſtruis detinent, uiris ſuis miſceri prohibeantur: ita ut morte lex ſacra feriat, ſi quis uir ad menſtruatam mulierem accedat. Quæ tamen mulier, dum ex conſuetudine menſtrua patitur, prohiberi eccleſiam intrare non debet, quia ei naturæ ſuperfluitas in culpam non ualet imputari, & per hoc quod inuita patitur, iuſtū non

† *al. carnis incontinentia.*

† *tranſierint.* Iori

Leuit. 15.

Matth. 9. non eſt, ut eccleſiæ ingreſſu priuetur. Nouimus namque, quod mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur, poſt tergum Domini ueniens, † ueſtimenti eius fimbriam tetigit, atque ſtatim ab ea ſua infirmitas receſsit. Si ergo in fluxu ſanguinis poſita, laudabiliter potuit Domini ueſtimentum tangere, cur quæ menſtruum ſanguinis patitur, ei non liceat Domini eccleſiam intrare? *& infra.* ¶ Si igitur bene præſumpſit, quæ ueſtimentum Domini in languore poſita, tetigit; quod uni perſonę infirmanti conceditur, cur non conceditur cunctis mulieribus, quæ naturæ ſuæ uitio infirmantur? ¶ Sanctæ autem communionis miſterium in eiſdẽ diebus percipere non debet prohiberi. Si autem ex ueneratione magna percipere non præſumit, laudanda eſt; ſed ſi percipiat, non iudicanda. Bonarum quippe mentium eſt ibi etiam [aliquo † modo] culpas ſuas agnoſcere, ubi culpa non eſt: quia ſæpe ſine culpa agitur quod uenit ex culpa. Vnde etiam cum eſurimus, ſine culpa comedimus, quibus ex culpa primi hominis factum eſt, ut eſuriremus.

† *al. humiliter ueniens.*

† *addita ſunt iſtæ duę uoces ex B. Gre. & Beda.*

DISTINCTIO. VI.

ex 11. interrogatione Augu. Anglorũ epiſcopi. Beda lib. 1 hiſt. Anglo. c. 27. Burch. l. 5 c. 43. Iuo par. 2. c. 52. Pann. l. 1. c. 160. Polyc. l. 3. tit. 16.

QVia uero de naturæ ſuperfluitate ſermo cœpit haberi, quæritur, an poſt illuſionem, quæ per ſomnium ſolet accidere, uel corpus Domini quilibet accipere ualeat; uel ſi ſacerdos ſit ſacra myſteria celebrare.

De his ita ſcribit B. Gregorius Auguſt. Anglorum epiſcopo, reſp. 11.

¶ De multiplici genere illuſionis. C. I.

TEſtamentum ueteris legis hunc pollutum Domino dicit, & niſi lotum aqua, etiam uſque ad ueſperam† intrare eccleſiam non concedit. ¶ Quod† tamen aliter intelligens populus ſpiritalis quaſi per ſomnium eum illudi reputat, qui tentatus immunditia, ueris & imaginibus in cogitatione inquinatur. Sed lauandus eſt aqua, ut culpam cogitationis lacrimis abluat, & niſi prius ignis tentationis receſſerit, reum ſe quaſi uſque ad ueſperã cognoſcat. ¶ Sed eſt in eadem illuſione ualde neceſſaria diſcretio, qua † ſubtiliter penſari debet, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquãdo enim ex crapula, aliquando ex naturæ ſuperfluitate uel infirmitate, aliquando ex cogitatione contingit. Et quidem cum ex naturæ ſuperfluitate, uel infirmitate euenerit, omnimodo hæc illuſio non eſt timenda, quia hanc animus neſciens pertuliſſe magis dolendus eſt, quam feciſſe. Cum uero ultra modum appetitus gulæ in ſumẽdis alimentis rapitur, atque idcirco humorum receptacula grauantur, habet exinde animus aliquem reatum, non tamen uſque ad prohibitionem percipiendi ſacri miſterii, uel miſſarum ſolemnia celebrandi, cum fortaſſe aut dies exigit, aut exhibere † myſterium pro eo, quod ſacerdos alius in loco deeſt, ipſa neceſsitas compellit.

† *al. ueſperum*

† paulo aliter in origi & apud ceteros collectores.

† *al. quia*

Iuo p. 9. c. 111.

† *al. exhiberi.*

Nam

Nam ſi adſunt alii, qui implere myſterium ualeant, illuſio per α pulam ſacta, à perceptione ſacri myſterii prohibere non debet, ſed ab immolatione ſacri myſterii abſtinere, † ut arbitror, humiliter debet, ſi β tamen dormientem turpi imaginatione illuſio non concuſſerit. Nam ſunt, quibus ita plerunque illuſio naſcitur, ut eorum animus etiam in ſomno corporis poſitus non fœdetur turpibus imaginationibus. ¶Qua in re unum ibi oſtenditur, quod ipſa mẽs rea non ſit tunc γ, ſed ſuo iudicio penitus libera, cum ſe, etſi dormienti nihil meminit uidiſſe, tamen in uigiliis corporis meminit in ingluuiem cecidiſſe. Si uero ex turpi cogitatione uigilantis oritur illuſio in mente dormientis, patet animo ſuus reatus: Videt enim à qua radice inquinatio illa proceſſerit, quia † quod cogitauit ſciẽs, hoc pertulit neſciens, & δ propter talem pollutionem a ſacro myſterio ea die abſtinere oportet.

† al. abſti- neri

† al. qui

α ¶Veris.] *In pleriſque codicibus B. Gregorii, & apud Bedam, & in collectione conciliorum Coloniæ* 1530. *impreſſa, legitur* vanis: *in aliquibus vero B. Gregorii codic.* varijs: *ſed ob gloſſam non eſt mutatum*

β ¶Si tamen.] *In codicibus B. Gregorii, & apud Bedam eſt,* ſi tamen dormiẽtis mentem turpis imaginatio non concuſſerit. *In collectione vero Iſidori etiam manuſcripta,* ſi tamen animum dormientis turpes imaginationes concuſſerunt; *quem ſenſum retinet etiam lectio Pannormiæ: nam Burchardus, & Ivo parum ab originali diſcrepant.*

γ ¶Non ſit tũc, ſed ſuo.] *Omnia fere Gratiani manuſcripta exemplaria habent,* vel ſuo: *Ceterum magna hoc loco eſt inter ceteros collectores, & Bedam, & B. Gregorii codices varietas: In collectione Iſidori etiam manuſcripta eſt,* qua in re vnũ ibi oſtenditur, ipſa mens non rea, nec tamen ſuo iudicio libera. *Verum ob codicum varietatem nihil eſt in contextu mutatum.*

δ ¶Et propter.] *Hæc uſque ad finem, neque in codicibus B. Gregorii, neque apud Bedam, neque in tribus vetuſtis Gratiani exemplaribus habentur. Sunt tamen apud Burchardum, & Ivonem, & Pannormiam, & Policarpum.*

¶Peccatum non dicitur perpetratum cogitatione ſolum, ſed delectatione, & conſenſu. PALEA α. C. II.

SEd penſandum eſt, ipſa cogitatio utrum in ſuggeſtione, an delectatoine, uel (quod maius eſt) peccati conſenſu acciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatum, uidelicet ſuggeſtione, delectatione, conſenſu: ſuggeſtio quippe fit per diabolum, delectatio per carnem, conſenſus per ſpiritum, quia & † primo culpam ſerpens ſuggeſsit, Eua uelut caro delectata eſt, Adam uelut ſpiritus conſenſit. Et neceſſaria eſt magna diſcretio, ut inter ſuggeſtionem β, delectationem, & conſenſum iudex ſui animus præſideat. Cum enim malignus ſpiritus peccatum ſuggerit in mente: ſi nulla peccati delectatio ſequatur, peccatum omnimodo perpetratum non eſt: cum uero caro delectari cœperit, tunc peccatũ incipit naſci: ſi autem etiam ad conſenſionem ex deliberatione deſcendit, tunc peccatum cognoſcitur perfici. In ſuggeſtione igitur peccati ſemen eſt, in delectatione fit nutrimentum, in conſenſu

Beda ibidem. Burch. l. 5 c. 43. Iuo par. 2. c. 52.

† al. cum primam

ſu

ſu perfectio. Et ſæpe contingit, ut hoc, quod malignus ſpiritus ſeminat in cogitatione, caro in delectationem trahat, nec tamen animus eidem delectationi conſentiat. Et cum caro ſine anima delectari nequeat, ipſe tamen animus carnis uoluptatibus reluctans in delectatione carnali aliquo modo ligatur inuitus, ut ei ex ratione contradicat, nec conſentiat, & tamē delectatione ligatus ſit, ſed ligatum ſe uehementer ingemiſcat. Vnde & ille cęleſtis exercitus

Rom.7. præcipuus miles gemebat dicēs: [Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem

† *al. legē.* in lege † peccati, quę eſt in membris meis.] Si autem γ captiuus erat, minime repugnabat: quapropter & captiuus erat, & repugnabat. Igitur legi mentis eius lex, quæ in membris eſt, repugnabat: ſi autem repugnabat, captiuus non erat. Ecce itaque homo eſt (ut ita dixerim captiuus, & liber, liber ex iuſtitia, quā diligit: captiuus ex delectatione, quam portat inuitus.

α ¶Palea.] *Abeſt hęc palea non ſolum à primo, & decimo Vaticanis, verum & ab alijs, qua aliquot paleas habent. Rubrica autem abeſt ab omnibus. In quibus enim caput hoc reperitur, coniunctè ponitur cum ſuperiore, quemadmodum etiam apud Burchardum, & Iuonem.*

β ¶Suggeſtionem.] *Sic emendatum eſt ex originali, à quo parum diſcrepat Iuo: antea legebatur* & neceſſaria eſt magna diſcretio inter ſuggeſtionem, & inter delectationem, atque conſenſum, iudicem ſui faciat animum præſidem. *Burchardus,* iudicem ſui præſidere animum. *Reliqua fere ut Gratianus: Apud Bedam vero* & inter ſuggeſtionem, atque delectationem, inter delectationem, & conſenſum iudex ſui animus præſideat. *In collectione Iſidori,* & neceſſarium eſt magna diſcretione inter ſuggeſtionem, & delectationem, atque conſenſum iudicem ſui prodere animum.

γ ¶Si autem.] *Magna etiam hoc loco codicum varietas eſt, breuiſsima, & ſatis integra lectio eſt in codice epiſtolarum B. Gregorij olim Lutetię impreſſo.* Si autem captiuus erat, minime pugnabat, ſed pugnabat, quapropter captiuus non erat. Ecce itaque, &c.

Item Iſidorus lib. 3. ſententiarum de ſummo bono. cap. 6.

¶Quando ſit peccatum nocturnis imaginibus illudi. C.III.

Iuo p. 9. c. 112. NOn eſt peccatum, quando nolentes imaginibus nocturnis illudimur, ſed tunc eſt peccatum, ſi, antequam illudamur, cogitationis affectibus prǫuenimur. Luxurię quippe imagines, quas in ueritate geſſimus, ſępe dormientibus in animo apparent, ſed innoxię, ſi non concupiſcendo occurrūt. Qui nocturna illuſione polluitur, quamuis extra memoriam turpium cogitationum ſe ſe prǫſentiat inquinatum, tamen hoc ut tentaretur, culpæ ſuæ tribuat, ſuamque immunditiam ſtatim fletibus tergat.

His itaque † reſpondetur. In lege, & in Euangelio naturale ius contine-

† *al. ita.* *tur, non tamen quæcunque in lege & Euangelio inueniuntur, naturali iuri cohærere probantur. Sunt enim in lege quædam moralia præcepta, ut non occides, quædam myſtica, ut pote ſacrificiorum præcepta, ut de agno, & alia ſimilia his. Moralia mandata ad naturale ius ſpectant, atque ideo nullam mutabilita-*

tabilitatem recepiſſe mõſtrantur.Miſtica uero, quantum ad ſuperficiem à
naturali iure probantur aliena, quantum ad moralem intelligentiam, inue-
niuntur ſibi annexa, ac per hoc; etſi ſecundum ſuperficiem videantur eſſe mu-
tata, tamen ſecundum moralem intelligentiam mutabilitatem neſcire proban
tur.Naturale ergo ius ab exordio rationalis creaturæ incipiens, ut ſupra di-
ctum eſt, manet immobile. Ius vero conſuetudinis poſt naturalem legem exor Gen. 4.
dium habuit, ex quo homines conuenientes in unum cœperunt ſimul habitare,
quod ex eo tempore factũ creditur, ex quo Cain ciuitatem ædificaſſe legitur, Gen. 7.
quod cum diluuio propter hominum raritatem fere videatur extinctum, po-
ſtea a tempore Nemroth reparatum, ſiue potius immutatum, exiſtimatur,
cum ipſe ſimul cum alijs alio. cœpit opprimere, alij ſua imbecillitate eius ditio Gen. 10.
ni cœperunt eſſe ſubiect., unde in Geneſi legitur de eo [Cœpit Nemroth robu-
ſtus uenator eſſe coram Domino.] id eſt ᵃ hominum oppreſſor, & extinctor,
quos etiam ad turrim ædificandam allexit.

ᵃ ¶Id eſt.] *Gloſſa ordinaria ad iſtũ locũ ex Alcuino ita habet.* id eſt hominum oppreſſor, & extinctor: quos allexit, vt turrim contra Deum cõſtruerent.

DISTINCTIO. VII.

1 ps IVs autem conſtitutionis cœpit a iuſtificationibus, quas Domi-
nus tradidit Moyſi dicens: [Si emeris ſeruum Hebræum, Exod. 12.
&c. [Vnde Iſidorus lib. 5. Etymol. c. 1. ait.

¶De conditoribus legum. C. I.

MOyſes gentis Hebrææ primus omnium diuinas leges ſacris
litteris explicauit. Phoronęus Rex Gręcis primus leges, iudi
ciaque conſtituit. Mercurius Triſmegiſtus primus leges Aegyptiis
tradidit. Solon primus leges Athenienſibus dedit. Lycurgus pri-
mus Lacedęmoniis iura ex Apollinis authoritate confinxit. Nu-
ma Pompilius qui Romulo ſucceſsit in regno, primus leges Ro-
manis edidit. Deinde, cum populus ſeditioſos † magiſtratus ferre † *al. ſeditioſus.*
non poſſet, Decemuiros legibus ſcribendis creauit, qui leges ex li-
bris Solonis in latinum ſermonẽ trãſlatas xii. tabulis expoſuerũt.

¶Nomina eorum, qui leges xii. tabularum expoſuerunt. C. II.

FVerunt autem hi, Ap. Claudius. T, Genucius, P. Seſtius. Sp. Ve- Iſidorus
turius. C. Iulius, A. Manlius, Ser. Sulpicius. P. Curatius, T. Ro- ibidẽ cõ
milius, Sp Poſtumius. Hi decemuiri legum conſcribendarum ele- tmenter.
cti ſunt. Leges autem redigere in libris † primus conſul Pompeius † *al. libros.*
iuſtituere uoluit, ſed non perſeuerauit obtrectatorum metu. De- † *exoleuerunt.*]orig.
inde Cæſar cœpit id facere, ſed ante interfectus eſt. Paulatim au- Iuo p. c.
tem antiquæ leges uetuſtate, atque incuria obſoluerunt, † quarum 170.
etſi nullus iam uſus eſt, notitia tamen neceſſaria uidetur. Nouæ le- Pann. l. 2.
ges a Conſtantino Cæſare cœperunt, & reliquis ſuccedentibus: c 144.
erantque permiſtæ, & inordinatæ. Poſtea Theodoſius minor † Au- † *al. iunior.*

guſtus

guſtus ad ſimilitudinem Gregoriani, & Hermogeniani codicem factum conſtitutionum à Conſtantini temporibus ſub proprio cuiusque Imperatoris titulo diſpoſuit, quem à ſuo nomine Theodoſianum vocauit.

DISTINCTIO. VIII.

† al. natu- 1 ps
re.

DIfferʃ autem ius naturale † à conſuetudine, & conſtitutione. Nam iure naturali omnia ſunt communia omnibus, quod non ſolum inter eos ſeruatum creditur, de quibus legitur. [Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una,] &c. verum etiam præcedenti tempore à philoſophis traditum inuenitur. Vnde apud Platonem illa ciuitas iuſtiſſime ordinata traditur, in qua quiſque proprios neſcit affectus. Iure uero conſuetudinis, uel conſtitutionis hoc meum eſt, illud alterius.

Act. 4.

Vnde Auguſtinus ait tract. 6. ad c. 1. Ioannis.

¶Iure diuino omnia ſunt communia omnibus, iure uero conſtitutionis hoc meum, illud alterius eſt. C. I.

Anſel. l. 12 c. 62. Iuo p. 3. c. 194. Pann. l. 2. c. 63.

QVo iure defendis uillas eccleſiæ α? diuino, an humano? Diuinum ius in ſcripturis habemus, humanum ius in legibus Regum. Vnde quiſq; poſſidet, quod poſſidet? nonne iure humano? Nam iure diuino [Domini eſt terra, & plenitudo eius]. Pauperes, & diuites Deus de vno limo fecit: & pauperes, & diuites una terra ſupportat. Iure tamen humano dicitur, † hæc uilla mea eſt, hæc domus mea, hic ſeruus meus eſt. Iura † autem humana, iura Imperatorum ſunt; quare? Quia ipſa iura humana per Imperatores, & Reges ſæculi Deus diſtribuit generi humano. *Item ibidem paulo inferius.* ¶Tolle iura Imperatorum, & quis audet dicere, mea eſt illa uilla, aut meus eſt ille ſeruus, aut domus hæc mea eſt? ſi autem, ut teneantur iſta ab hominibus, regum iura fecerunt, uultis, ut reticeamus leges, ut gaudeatis? *Item ibid. paucis interiectis.* ¶ Legantur β leges, ubi manifeſte præceperunt Imperatores, eos, † qui præter eccleſiæ catholicæ communionem uſurpant ſibi nomen chriſtianum, nec uolunt in pace colere pacis auctorem, nihil nomine eccleſiæ audeant poſſidere. Sed quid nobis & Imperatori? Sed iam dixi, de iure humano agitur, & tamen Apoſtolus uoluit ſeruiri Regibus, uoluit honorari Reges, & dixit [Reges reueremini]. Nolite dicere, quid mihi, & Regi? Quid tibi ergo, & poſſeſſioni? Per iura Regum poſſidetur poſſeſſiones. Dixiſti, quid mihi & Regi? Noli dicere poſſeſſiones tuas, quia ipſa † iura humana renunciaſti, quibus poſsidentur poſſeſsiones.

Pſal. 23. Gen. 2. † dicit] orig. † Iure ergo humano, iura Imperatorũ: quare?] orig. Cod li. 1. tit. 5 ca. 4. & Cod. Theod. li. 16 tit 5. c. 43 52. 54. † al. ut. 1. Pet. 2. † ad ipſa] origi. & Iuo.

α ¶Eccleſiæ.] *Hæc dictio non eſt apud B. Auguſtinum. Nam ibi agit contra Donatiſtas, qui legibus Imperatorum villas ſibi ademptas, & Eccleſiæ catholicæ attributas eſſe querebatur. Quare, cum Donatiſtæ dicerent,* villas noſtras tulerunt: fundos noſtros tulerunt, *vt eos ipſe conuincat nullum ius in illis habuiſſe, aut habere:*

re:quibuſdam præpoſitis addit iſta. Quo iure defendis villas?diuino,&c. *Et infra 11.q.1.c.ſi quæ cauſæ.vbi Gratianus citat initium huius capitis, iſta dictio* Eccleſiæ *non habetur. Eſt tamen apud Anſelmum, Iuonem,& in Pannormia locis indicatis.*

β ¶Tolle.] *Quoniam gloſſa obſtitit,ne omnia emendarentur,aut adderentur, quæcumque addenda videbantur,placuit integrum apponere locum B.Auguſtini. Apud ipſum igitur poſt uer.* humano,*antecedentis paragraphi,hæc ſequuntur:* Vultis legamus leges iuriſperitorum? & ſecundum ipſas agamus de villis? Si iure humano vultis poſſidere;recitemus leges Imperatorum:videamus, ſi aliquid voluerint ab hæreti is poſſideri Sed quid mihi eſt Imperator?ſecundum ius ipſius poſſides terram.Aut tolle iura Imperatorum,& quis audet dicere,mea eſt illa villa,aut meus eſt ille ſeruus,aut domus hęc mea eſt?Si autem vt teneantur iſta ab hominibus,iura acceperunt Regum,vultis recitemus leges,ut gaudeatis,quia vel vnum hortum habeatis, & non imputetis niſi manſuetudini columbæ,quia vel ibi vobis permittitur pmanere;leguntur enim leges manifeſtæ,vbi præceperunt Imperatores, &c.

2 *Dignitate vero ius naturale ſimiliter præualet conſuetudini, & conſtitutioni. Quæcumque enim uel moribus recepta ſunt,uel ſcriptis comprehenſa,ſi naturali iuri fuerint aduerſa,vana & irrita habenda ſunt.*

Vnde Auguſtinus ait lib.3.confeſſ.c.8.

¶Aduerſus naturale ius nulli quidquam agere licet. C. II. Iuo p. 4. c.178.

QVæ contra mores hominum ſunt flagitia,pro morum diuerſitate uitanda ſunt,ut pactum inter ſe ciuitatis,aut gentis conſuetudine,uel lege firmatum,nulla ciuis,aut peregrini libidine uioletur.Turpis enim omnis pars eſt ſuo uniuerſo non congruens.Cum autem Deus aliquid contra morem,aut pactum quorumlibet iubet, etſi nunquam ibi factum eſt, faciendum eſt; & ſi omiſſum,inſtaurandum eſt;& ſi inſtitutum non erat,inſtituẽdum eſt.ſi enim Regi licet in ciuitate,cui †regnat,iubere aliquid, quod neque ante illum quiſque,nec ipſe umquam iuſſerat, & non contra ſocietatem ciuitatis eius obtemperatur, immo contra ſocietatem non obtemperatur (Generale quippe pactum eſt ſocietatis humanæ obedire Regibus ſuis) quanto magis Deo regnatori uniuerſæ creaturæ ſuæ, ad ea quæ iuſſerit, ſine dubitatione ſeruiendum eſt? ſicut enim in poteſtatibus ſocietatis humanæ maior poteſtas minori ad obediendum præponitur, ita Deus omnibus.

† *al. in qua*

Item Nicolaus Papa Hincmaro Remenſi Archiepiſcopo.

¶ *Caput hoc eſt ex epiſtola Nicolai,quæ incipit,* Epiſtolam Beatitudinis tuæ;*extatque vna cum alijs eiuſdem,& aliorum Pontificum epiſtolis manuſcriptis Romę,in Bibliotheca monaſterij Dominicanorum,ex qua hoc caput emendatum eſt.*

¶Radicitus eſt euellenda pernicioſa conſuetudo. C. III. Iuo p. 4. c.203. Pann l.2. c.28.

MAla conſuetudo,quæ non minus quam pernicioſa corrupte la uita nda eſt, niſi citius radicitus euellatur, in priuilegiorum ius ab improbis aſſumitur,& incipiunt præuaricationes,& uariæ †præſumptiones celerrime non compreſſę pro legibus uenerari,& priuilegiorum more perpetuo celebrari.

† *al. vana* Sub pſona Liboſ Vagenſis.

Item Auguſtinus lib.3.de baptiſmo contra Donatiſtas.c.6.

Veritati

Iuo p. 4. c. 208. Pann. l. 2. c. 165. icſra ead. qui contempta. Ib d c. 8. ſub pſona Felicis a Buſlacenis. † al. Guitmundo. Iuo p. 4. c. 213. Pann. l. 2. c. 166. Io. c. 14. Cyprian. in toto illo ſuo cōcilio. Sub pſona Caſti Siccēſis. Iuo p. 4. c. 234. Ibid. c. 6. ſub pſona Liboſi Vagēſis. Io. 14. ſup. ea. c. veritate. Ibid. c. 7. ſub pſona Zozimi a Thaſaſſa. Gal. 2. Ibid. c. 9. ſub pſona Honorati à Tucca. ſup. ea. c. veritate. Hic refert B. Auguſtinus verba B. Cypriani in epiſt. ad

¶Veritati & racioni conſuetudo eſt poſtponenda. C. IIII.

VEritate manifeſtata cedat conſuetudo veritati, plane reſpondeo, quis dubitet veritati manifeſtatæ debere conſuetudinē cedere? *Item.* Nemo conſuetudinem rationi, & veritati præponat: quia conſuetudinem ratio & veritas ſemper excludit.

Item Gregorius α *VVimundo* † *Anerſano Epiſcopo.*

α ¶Gregorius,] *In aliquot manuſcriptis, & apud Iuonem eſt,* Gregorius vij. *Et in huius Pontificatu Guitmundus Anerſanus Epiſcopus ſcripſit de corpore & ſanguine Domini contra Berengarium, qui liber extat.*

¶Quælibet conſuetudo veritati eſt poſtponenda. C. V.

SI conſuetudinem fortaſsis opponas, aduertendum quod Dominus dicit, [Ego ſum veritas, & uita.] Non dixit, Ego ſum conſuetudo, ſed, ueritas. Et certe (vt Beati Cypriani utamur ſentētia) quælibet conſuetudo, quantumuis uetuſta, quantumuis vulgata veritati omnino eſt poſtponenda, & uſus qui veritati eſt contrarius, abolendus.

Item Auguſtinus lib. 3. de baptiſmo contra Donatiſtas. cap. 5.

¶Veritate reuelata, conſuetudinem ſibi cedere oportet. C. VI.

QVi contempta veritate præſumit conſuetudinem ſequi, aut circa fratres inuidus eſt & malignus, quibus veritas reuelatur, aut circa Deum ingratus eſt cuius inſpiratione eccleſia eius inſtruitur. *& infra.* In Euangelio Dominus, Ego ſum, inqt, veritas: non dixit, ego ſum conſuetudo. Itaque veritate manifeſtata, cedat conſuetudo veritati. *& infra.* Reuelatione facta veritatis, cedat cōſuetudo β veritati: quia & Petrus, q prius circumcidebat, ceſſit Paulo veritatem prędicanti. *& infra.* Cū Chriſtus veritas ſit, magis ueritatem, quam conſuetudinem ſequi debemus, quia γ conſuetudinem ratio & veritas ſemper excludit.

Idem in lib. 4. de baptiſmo contra Donatiſtas. c. 5.

β ¶Cedat conſuetudo.] *Apud B. Auguſtinum, & Iuonem, & in Pannormia legitur,* cedat error. *Sed vere B. Auguſtinus ex ipſiuſmet Zozimi verbis colligit, quod ille errorem appellabat, fuiſſe conſuetudinem. Ita enim reſpondet,* Noluit quidem iſte dicere, conſuetudinem, ſed, errorem. Veruntamen, cū dicit, quia & Petrus, qui prius circumcidebat, ceſſit Paulo veritatem prædicanti, ſatis indicat, quod aliud etiam de baptiſmo fieri ſolebat.

γ ¶Supra conſuetudinem.] *verba hæc vſque ad finem, apud Iuonem, & Gratianum ſatis commode hic adiiciuntur, repetita ex verbis Felicis, quæ referuntur ſup. ea. c. veritate.*

¶Conſuetudo rationi fruſtra opponitur. C. VII.

FRuſtra, inquit, quidam, qui ratione vincuntur, conſuetudinem nobis obiiciunt, quaſi conſuetudo maior ſit veritate, aut nō id ſit in ſpiritualibus ſequendum, quod in melius fuerit a ſpiritu ſancto reuelatum. ¶Hoc plane verum eſt, quia ratio, & ueritas conſuetudini

Iubaia. Iuo p. 2. c. 94. & par. 4. c. 235. Hic B. Auguſtinus reſpondet.

tudini præponenda eſt,Sed cum conſuetudini ueritas ſuffragatur, nihil oportet firmius retineri.

Item Cyprianus in epiſtola ad Pompeium contra epiſtolam Stephani.

¶Rationem conſuetudo impedire non debet. C. VIII.

CONſuetudo,quæ apud quoſdam obrepſerat,impedire non debet,quominus ueritas præualeat,& uincat. Nã cõſuetudo ſine ueritate,uetuſtas erroris eſt,ꝓpter quod relicto errore ſequamur ueritatem,ſcientes,quia & apud Eſdram ueritas uicit, ſicut ſcriptũ eſt:[Veritas manet,& inualeſcit in æternum,& uiuit, & obtinet in ſæcula ſęculorum.] *Idem in epiſt. ad Iubaianum, circa med.* *Eſdrę. 3 & 4.*

Ignoſci a poteſt ſimpliciter erranti, ſicut de ſeipſo dicit Apoſtolus Paulus [Qui primo, *inquit*, fuit blaſphemus,& perſecutor, & iniurioſus:ſed miſericordiam merui,quia ignorans feci.].Poſt inſpirationem uero,& reuelationem factam,qui in eo qđ errauerat,ꝑſeuerat,prudẽs & ſciens,ſine uenia ignorantiæ peccat:præſumptione enim atque obſtinatione quadam nitit, cũ ratione ſuperetur. *1. Tim. 1.*

a ¶Ignoſci.] *Apud B. Cyprianum legitur,* Ignoſci enim poteſt, *& his antecedunt ea, quæ leguntur* ſupra c. fruſtra. *vſque ad uer.* reuelatum.

Idem lib. 2. epiſt. 3. ad Cæcilium.

¶Dei ueritatem,non hominũ conſuetudinem ſequi oportet. C. IX. *Anſel. l. 9. c. 6.*

SI ſolus Chriſtus audiendus eſt,non debemus attendere, quid aliquis ante nos faciẽdum putauerit,ſed quid,qui ante omnes eſt, Chriſtus, prior fecerit. Neque enim hominis conſuetudinem ſequi oportet,ſed Dei ueritatem,cum per Eſaiam prophetam Deus loquatur,& dicat[Sine cauſa autem colunt me,mandata & doctrinas hominum docentes.] *Matt. 17. Hic eſt filius meus, &c. Eſa. 29. Matt. 15.*

Liquido igitur apparet, quòd conſuetudo naturali iuri poſtponitur.

DISTINCTIO. IX.

1 ps

Q*Vod autem & conſtitutio naturali iuri cedat, multiplici authoritate probatur.*

Ait enim Auguſtinus ad Bonifacium Comitẽ, epiſt. 50.

¶ Leges principum naturali iuri prępualere non debent. PALEA β. C. I.

IMperatores,quando pro falſitate contra ueritatem cõſtituũt malas leges,probantur bene credentes,& coronantur ꝑſeuerantes: quando autem pro ueritate contra falſitatem conſtituunt bonas leges,terrentur ſęuientes,& corriguntur intelligentes.

Quicunq; ergo legibus Imperatorum,quę pro Dei ueritate feruntur,obtemperare non uult,acquirit grande ſuppliciũ. Quicunque uero legibus Imperatorum,quę contra ueritatem Dei feruntur,obtemperare non uult,acquirit grande præmium. *Iuo p. 4. c. 148. Pann. l. 2. c. 145.*

Nã & temporibus prophetarũ omnes reges,qui in populo Dei non prohibuerunt,nec euerterunt,q̃ contra ꝓcepta fuerant inſti-

tuta, culpantur: & qui prohibuerunt, & euerterunt, ſuper aliorũ
Dan. 3. merita laudantur. Et rex Nabuchodonoſor, cum ſeruus eſſet idolorum, conſtituit ſacrilegam legẽ, ut ſimulacrum adoraret, ſeu eius impiæ conſtitutioni qui obedire noluerunt, pie, fideliterq; fecerunt.
Ibid. Idem tamen rex diuino correctus miraculo piã, & laudabilẽ legẽ pro ueritate cõſtituit, ut quicũq; diceret blaſphemiã in Deũ † Sidrac, Miſac, & Abdenago, cum domo ſua penitus interiret.

† Deũ uerũ] orig.

β ¶Palea.] *In exemplaribus antiquis Gratiani, in quibus aut nullæ, ut paucę ſunt paleæ, hoc loco habetur tantum à verſ.* Quicunque *vſque ad verſ.* Nam & temporibus. *In alijs autem in quibus ſunt, habetur integrum hoc caput, & ſine nota Paleæ. Eſt autem totum in eodem B. Auguſtini loco.*

γ ¶Quicumque.] *Commutatus etiam apud Iuonem, & in Pannormia eſt ordo verborum. B. Auguſtini, apud quem qui meretur præmium, priore; qui ſupplicium, poſteriore loco ponitur.*

Burch. l. 15. c. 42. Iuo par. 16. c. 43.

Item ex verbis Iſidori, lib. 3. ſententiarum de ſummo bono, c. 53.

¶Principes tenentur & ipſi uiuere legibus ſuis. C. II.

IVſtum eſt principem legibus obtemperare ſuis. Tunc enim iura ſua ab omnib. cuſtodienda exiſtimet, quando & ipſe illis reuerentiam præbet. Principes legibus teneri ſuis, nec in ſe conuenit † poſſe damnare iura, q̃ in ſubiectis conſtituunt. Iuſta eſt enim uocis eorũ auctoritas, ſi quod populis prohibent, ſibi licere non patiantur.

† conuenit fruſtrare iura] ori. Iuo p. 4. c. 71. Pann. l. 2. c. 120.

¶ *In aliquot vetuſtis exemplaribus caput hoc non habetur: in alijs vero coniunctũ eſt ſuperiori, & non habet rubricam.*

Idem Auguſtinus in prologo libri tertij de Trinitate.

¶Scripturis canonicis tractatorum litteræ deſeruiunt C. III.

† al. certũ habebas] exempp. † al. firmiter retinere.] orig. Iuo p. 4. c. 73.

z NOli meis literis quaſi canonicis ſcripturis inſeruire. Sed in illis, & quod non credebas, cum inueneris, incũctãter crede: in iſtis autem quod certum † non habebas, niſi certum intellexeris, noli firmum † tenere.

Idem ad Vincentium Victorem lib. 4. de anima, & eius origine, cap. 1.

† morib.] origi. & Iuo. Iuo par. 4. c. 74. Pann. l. 2. c. 119.

¶In tractatorũ opuſculis multa corrigenda inueniuntur. C. IIII.

NEgare non poſſum, nec debeo, ſicut in ipſis maiorib. † ita multa eſſe in tam multis opuſculis meis, quæ poſſint iuſto iudicio, & nulla temeritate damnari.

Idem ad Hieronymum, epiſt. 19.

¶In ſcriptis canonicis mendacia non admittuntur. C. V.

† ſcripturarũ libris] origi. & Pann. † eorũ auctorẽ ſcribendo aliquid erraſſe firmiſſime credã] ori. Iuo. & Pann. † ppolleãt] orig.

EGo ſolis eis ſcriptorũ, † qui iã canonici appellãtur, didici hũc timorẽ, honorẽq; deferre, ut nullũ eorũ † ſcribẽdo erraſſe audeã credere: ac ſi aliquid in eis offendero, qđ uideatur cõtrariũ ueritati, nihil aliud q̃ uel mẽdoſum eſſe codicẽ, uel interpretẽ nõ aſſecutũ eſſe qđ dictũ eſt, uel me minime intellexiſſe nõ ambigã. Alios autẽ ita lego, ut quãtalibet ſanctitate, doctrinaq; polleãt, † nõ iõ uerũ putẽ, qa ipſi ita ſenſerũt, ſed qa mihi ꝑ alios auctores, uel canonicas, uel ꝓbabiles rõnes, qđ a uero nõ abhoreat, pſuadere potuerũt.

a ¶Mihi per alios.] *Sic etiam in manuſcriptis, & in gloſſa. Apud B. Auguſtinum eſt,* mihi vel per illos auctores canonicos, vel probabili ratione. *nec multo ſecus apud Iuonẽ. Alias vero nonnullas varietates ſatis viſum eſt in magine indicare.*

Idem β.

Idem ℂ.

β ¶Idem.] *Verba huius capitis ſunt B. Hieronymi ad Lucinium Bæticum epiſt. 28. ſed mutata non eſt inſcriptio ob gloſſam in uer. Græci.*

¶ Libris ueterum hebræa uolumina, nouis græca auctoritatem impendunt. C. VI.

VT ueterum librorũ fides de hebræis uoluminib. examinanda eſt, ita nouorum, greci ſermonis normam deſiderat.

Item Auguſtinus ad Hieronymum, epiſt. 9.

¶ Nihil auctoritatis canonicis remanebit ſcripturis, ſi ad eas mendacia fuerint admiſſa. C. VII. Iuo p. 4. c. 215.

SI ad ſcripturas ſanctas admiſſa fuerint uel † officioſa mendacia, quid in eis remanebit auctoritatis? Quæ tandem de ſcripturis illis ſententia proferetur, cuius pondere contentioſæ falſitatis obteratur † improbitas? † *al. velut officioſa*] ori. *al. fuerint officioſa.* † *al. ſubruatur.*

Idem de baptiſmo contra Donatiſtas lib. 2. c. 3.

¶ Litteris omniũ epiſcoporũ ſacra præponitur ſcriptura. C. VIII.

QVis neſciat ſanctã ſcripturã canonicam tam ueteris, q̃ noui teſtamenti certis terminis contineri, eamque omnib. poſterioribus epiſcoporum litteris ita p̃poni, ut de illa omnino dubitari, & diſceptari non poſſit, utrũ uerum, uel utrũ rectũ ſit quidquid in ea ſcriptũ eſſe conſtiterit? Ep̃orum autem literas, quæ poſt confirmatum canonẽ uel ſcriptæ ſunt, uel ſcribuntur, & per ſermonẽ forte ſapientiorẽ cuiuslibet in ea re peritioris, & ꝑ aliorum epiſcoporũ grauiorẽ auctoritatem, doctiorẽq; † prudentiam, & ꝑ concilia licere reprehendi, ſi quid in eis forte à ueritate deuiatum eſt? Iuo p. 4. c. 227. Polyc. l. 3. titu. 21. † *al. doctiorũq;*

Idem ad Vincentium epiſt. 48. contra Donatiſtas.

¶ Ex dictis quorumlibet epiſcoporum contra diuina mandata calumniæ non colligantur. C. IX.

NOli frater contra diuina tam multa, tam clara, tam indubitata teſtimonia colligere uelle calumnias ex epiſcoporum ſcriptis, ſiue noſtrorum, ſicut Hilarii, ſiue α (antequam pars Donati ſepararet,) ipſius unitatis, ſicut Cypriani, & Agrippini: primo, quia hoc genus litterarum ab auctoritate canonis diſtinguendum eſt: non enim ſic leguntur, tanquam ita ex eis teſtimonium proferatur, ut contra ſentire non liceat, ſicubi forte aliter ſapuerint, q̃ ueritas poſtulat. In eo quippe numero ſumus, ut non dedignemur etiã nobis dictum ab Apoſtolo accipere. [Et ſi quid aliter ſapitis, id quoque Deus uobis reuelauit ℂ. Deus dedit p. 2. Ant. l. 4. c. 58. Iuo p. 4. c. 236. Phil. 3.

α ¶Siue antequam.] *Antea legebatur*, ſiue Cypriani, & Agrippini, antequã pars Donati ſepararet, *Reſtituta eſt vera lectio ex B. Auguſtino, & aliquot exemplaribus Gratia. & Iuone. Cyprianus enim, & Agrippinus multo ante Donati ſchiſma in eccleſiæ vnitate deceſſerant: qua in re errauit auctor gloſſæ.*

β ¶Reuelauit.] *Ita etiam originale, & Iuo, & aliquot editiones noui teſtamenti. Sed idem B. Auguſtinus in Ioannem tract. § 45. 53. & 98. & alibi ſere ſemper legit*, reuelabit, *& explanat. Græce eſt* ἀποκαλύψει.

Item ad Fortunatianum, epiſt. 111.

¶ Non debetur par auctoritas canonicis ſcripturis, & expoſitionibus earum. C. X.

Iuo. p. 4. c. 237.

NEque quorumlibet diſputationes, quamuis catholicorum, & laudatorum hominum, uelut ſcripturas canonicas habere debemus, ut nobis non liceat ſalua honorificentia, quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum ſcriptis improbare, atque reſpuere, ſi forte inueniremus, ꝙ aliter ſenſerit, quàm ueritas habet, diuino adiutorio uel ab aliis intellecta, uel à nobis. Talis† ego ſum in ſcriptis aliorum, quales† uolo eſſe intellectores meorum.

† *al. Qualis*] origi. Antu. † *al. tales*]

Idem ad Marcellinum de ciuitate Dei. lib. 1. c. 23.

Polyc l. 1. tit. 26.

¶ Exemplis ratio ſana præfertur. C. XI.

SAna quippe ratio etiam exemplis anteponenda eſt: cui quidem & exempla concordant; ſed illa, quæ tanto digniora ſunt imitatione, quanto excellentiora pietate.

Cum ergo in naturali iure nihil aliud præcipiatur, quàm quod Deus vult fieri, nihilque vetetur, quàm quod Deus prohibet fieri, denique cum in canonica ſcriptura nihil aliud, quàm in diuinis legibus inueniatur, diuinæ uero leges natura conſiſtant, patet, quòd quæcunque diuinæ voluntati, ſeu canonicæ ſcripturæ contraria probantur, eadem & naturali iuri inueniuntur aduerſa. Vnde quæcumque diuinæ voluntati, ſeu canonicæ ſcripturæ, ſeu diuinis legibus poſtponenda cenſentur, eiſdem naturale ius præferri oportet. Conſtitutiones ergo vel eccleſiaſticæ, uel ſæculares, ſi naturali iuri contrariæ probantur, penitus ſunt excludendæ.

DISTINCTIO. X.

Iuo par. 4. c. 87. Pann. l. 2. c. 138. Anſel. l. 1. c. 97. Polyc. l. 1. tit. 27.

I ps

COnſtitutiones uero principum eccleſiaſticis conſtitutionibus non præeminent, ſed obſequuntur.

Vnde Nicolaus Papa ſcribit epiſcopis concilio apud Conuicinum congregatis.

† *al Idē.* In c. adiectis, c. 17. † *heroum*] orig. Burch. l. 15. c. 10. Iuo p. 16. c. 11. Pann. l. 2. c. 139. Inn. 1. epiſto. 18. c. 2. † *vere uiſum*] orig.

¶ Lex Imperatorum eccleſiaſtica iura diſſoluere non poteſt. C. I.

LEge α Imperatorum non in omnibus eccleſiaſticis cõtrouerſiis utendum eſt, præſertim cũ inueniantur euangelicę, ac canonicæ ſanctioni aliquoties obuiare. *Item,* † Lex Imperatorum nõ eſt ſupra legē Dei, ſed ſubtus. Imperiali iudicio nõ poſſunt eccleſiaſtica iura diſſolui. Ad qđ oſtendendum, duorũ horum, † ſcilicet Innocẽtii, & Gregorii ſatis ſufficiũt teſtimonia. Sanctus quidē Innocẽtius in decretali epiſtola ſua ad Alexãdrũ Antiochenũ epm ait: Nã qđ ſciſcitaris, utrum diuiſis imperiali iudicio ꝓuinciis, ut duę metropoles fiãt, ſic duo metropolitani epi debeant nominari, nõ uiſum † eſt ad mobilitatē neceſſitatum mundanarum Dei eccleſiam commutari, honoreſq;, aut diuiſiones ꝑpeti, quas pro ſuis cauſis faciendas duxerit Imperator. Beatus autē Gregorius ſcribẽs ad Theoctiſtam

ſtam patritiam, inter cetera: [Si, inquit, religionis cã coniugia debere diſſolui dicantur; ſciendũ eſt, quia etſi hoc lex humana cõceſsit; lex tñ diuina prohibuit.] Ecce queadmodũ imperiali iudicio non poſſunt eccleſiaſtica iura diſſolui. Ecce qualiter, quod lex humana conceſsit, diuina lex prohibuit. ¶Non ꝙ Imperatorum leges (quibus eccleſia utitur cõtra hæreticos, ſæpe cõtra tyrannos, atq; cõtra prauos quoſq; defenditur) dicamus penitus renuendas, ſed quod eas euangelicis, apoſtolicis, atque canonicis decretis (quibus poſtponenda ſunt) nullum poſſe inferre præiudicium aſſeramus.

α Lege.] *Caput hoc ſumptum eſt ex epiſtola Nicolai, quæ extat in codice bibliothecæ Dominicanæ, de qua dictum eſt ſupra diſtin. 8. c. mala. Titulus autem epiſtolæ, hic eſt,* Nicolaus ſeruus ſeruorum Dei, Reuerendiſſimis, ac ſanctiſſimis confratribus noſtris metropolitanis epiſcopis, & ceteris diuerſarum prouinciarum, ac vrbium præſulibus, qui in Conuicinum villam publicam, ſecus ciuitatem Siluanectis conuenistis. *Eadem epiſtola nuper impreſſa eſt in appendice bibliothecæ ſanctorum Patrum.*

β ¶Obuiare.] *Apud Nicolaum ſequitur continenter;* ad quod oſtendẽdũ, &c. *Quæ autem apud Gratianum ſunt interiecta, non ſunt hoc loco in epiſtola, neque in Polycarpo, neque apud Anſelmum, ſed verba illa,* Lex Imperatorum non eſt ſupra legem Dei, ſed ſubtus. *A Burchardo, & Iuone citantur ex decretis Pij Papæ c. 3. habentur autem in capitularibus adiectis c. 17. reliqua autem habentur infra in hoc eodem capite. §. ecce quemadmodum.*

2 *Item Symmachus † Papa in ſexta ſynodo Romana tempore Theodorici Regis.*

¶Nihil qđ euangelicis regulis obuiet Imperatori agere licet. C. II.

NOn licet Imperatori, uel cuiquam pietatem cuſtodiendi aliquid contra diuina mandata præſumere, nec quidquã quod euangelicis, propheticis, aut apoſtolicis regulis obuiet, agere.

Item Felix Papa.

¶In eccleſiaſticis cauſis regis uoluntas ſacerdotibus eſt poſtponenda. C. III.

CErtũ eſt hoc reb. ueſtris eſſe ſalutare, ut cũ de cauſis Dei agitur, iuxta ipſius cõſtitutionẽ, reg. ã uolũtatẽ ſacerdotib. Chriſti ſtudeatis ſubdere, nõ ꝑferre, & ſacroſancta per eorũ ꝑſules potius diſcere, q̃ docere, eccleſiaſticã † formã ſequi non huic humanitus ſequẽda iura ꝑfigere; neq; eius ſanctionib. uelle dominari, cuius clemẽtiæ Deus uoluit tuę piæ deuotionis colla ſubmittere: ne, dũ menſura cæleſtis diſpõnis † exceditur, eatur in cõtumeliã diſponentis.

Item †.

¶Bonis moribus, & decretis Romanorum Pontificum, conſtitutiones contraire non poſſunt. C. IIII.

COnſtitutiones contra canones, & decreta præſulum Romanorum, uel bonos mores, nullius ſint momenti.

Item

† *ſint*] orig. Anſel. l. 3. c. 88. Burch. l. 15. c. 9. Iuo par. 5. c. 38. & par. 26. c. 10. Polyc. l. 1. c. fin.

Li. 9. reg. epiſt. 39. Iuo p. 4. c. 187. Pann. l. 2. c. 140. ex cap. adiectis. c. 17. † & Calixtus epi. 1. & Marcellinꝰ in extrema epiſt. 2 & in capitulis Hadriani s. c. 76. ex quo citant Burchar. & Iuo par. 16. c. 9. Deus d. p. 1. & 3. Burch. l. 15. c. 8. Iuo p. 4. c. 231. & p. 16. c. 9. Pann. l. 2. c. 141. Polyc. l. 6. titu. 1. *In exẽplari Veronẽſi eſt*] Felix iij. Anſel. l. 4. c. 11. Polyc. l. 1. c. 18. † *al. eccleſiæ.* † *al. diſpẽſationis.* † antea legebatur] *Idem.* Habet in. c. Hadriani nu. 39. Deus dedit par. 1. & 3.

Item Nicolaus Papa I. in epiſtola ad Michaelem Imperatorem, cuius no tium eſt, [*Propoſueramus.*]

¶Quæ ſacerdotum ſunt, regibus uſurpare non licet. C. V.

IMperium ueſtrum ſuis publicæ rei quotidianis adminiſtrationibus debet eſſe contentum, non uſurpare quæ ſacerdotibus Domini ſolum conueniunt.

Item Gregorius Nazianzenus in oratione ad ciues Nazianzenos, angoris plenos, & Magiſtratum iratum.

¶Tribunalia Regum ſacerdotali ſunt poteſtati ſubiecta. C. VI.

SVſcipitis ne libertatem uerbi? libenter accipitis, quod lex Chriſti ſacerdotali uos ſubiicit poteſtati, atque iſtis tribunalib. ſubdit? Dedit. n. & nobis poteſtatē: dedit & principatũ multo pfectiorē principatib. ueſtris Aut nũquid iuſtum uobis uidet, ſi cedat ſpiritus carni; ſi terrenis cæleſtia ſuperent, ſi diuinis præferantur humana?

2 *Ecce quòd conſtitutiones Principum eccleſiaſticis legibus poſtponendæ ſunt. Vbi autem euangelicis, atque canonicis decretis non obuiauerint, omni reuerentia dignæ habeantur. Vnde Auguſtinus ait in dialogo, ideſt lib. 2. contra literas Petiliani c. 58.*

¶Leges Imperatorũ in adiutoriũ eccleſiæ a licet aſſumere†. C. VII.

† *al. aſſumi.* SI in adiutorium ueſtrum etiam terreni imperii leges aſſumẽdas

Iuo p. 4. c. 183. putatis, non reprehendimus. ¶Fecit hoc Paulus, cum aduerſus

Pann. l. 2. c. 153. iniurioſos ciuem Romanum ſe eſſe teſtatus eſt.

Act. 22. a ¶Eccleſiæ.] *Auctor huius rubricæ caput hoc ita accepit, quaſi hic agatur de legibus Imperatorum in fauorem eccleſiæ latis, cũ ibi B. Auguſtinus Petiliano, & Donatiſtis hæreticis concedat, legibus Imperatorum ipſos in adiutorium ſuum uti poſſe, modo id fallaciter non facerent; quod eos feciſſe conuincit.*

Item Nicolaus Papa I. in epiſtola 7. ad Michaelem Imperatorem.

a ¶*Huic capiti in codicibus impreſſis erat præpoſitus hic titulus,* Cyprianus Iuliano Imperatori: *quod eſt contra omnem temporum rationem. In manuſcriptis omnibus, excepto undecimo Vaticano, abeſt dictio,* Imperatori, *quemadmodũ & apud Iuonem. Nonum autem habet,* Iuliano epiſcopo. *aliud peruetuſtum,* Iubiano. *Ceterum integrum hoc caput eſt in epiſtola Nicolai ad Michaelem Imperatorem, quæ incipit,* Propoſueramus; *ex quo refertur infra diſt. 96. c. cum ad uerum. una cum aliis uerbis eiuſdem epiſtolæ, ex quibus hæc pendent. Et ſumptum eſt ex Gelaſio in tomo de Anathematis uinculo.*

¶Reges Pontificibus pro æternis, & Pontifices Regibus pro

Iuo p. 4. c. 188. temporalibus indigent. C. VIII.

inf. di. 96. c. cum ad verum. *1. Tim. 2.* QVoniam idem mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus ſic actib. propriis & dignitatib. diſtinctis officia poteſtatis utriuſque diſcreuit propriis, uolens medicinali humilitate hominum corda ſurſum efferri, non humana ſuperbia rurſus in inferna demergi: ut & Chriſtiani imperatores pro æterna uita pontificibus indigerent, & pontifices pro curſu temporalium tantum modo rerum imperialibus legibus uterentur, quatenus ſpiritalis

† *al. & militans.* actio a carnalibus diſtaret incurſibus, & ideo militãs Deo minime

negotiis ſęcularibus implicaret; ac uiciſſim non† ille rebus diuinis † *al. ne.*
præſidere uideretur, qui eſſet negotiis ſæcularibus implicatus.

γ ¶Propria.] *In originali eſt*, propriam volens medicinali humilitate ſurſum efferri. *Iuo habet vt Gratianus hic in pleriſque codicibus. In nonnullis tamen eſt*, propria volens medicinali humilitate ſursũ efferri, *quemadmodum etiam infra diſt. 96 .ca. cum ad verum. Apud Gelaſium loco indicato legitur*, ſic actionibus proprijs, dignitatibusque diſtinctis officia poteſtatis utriuſque diſcreuit, ſuos volens medicinali humilitate ſaluari, non humana ſuperbia rurſus intercipi, vt & Chriſtiani, &c.

Item Leo iiii Lothario Auguſto.

¶Leges Imperatorum cuſtodiri oportet. G. IX.

DE capitulis, uel præceptis imperialibus ueſtris, ueſtroque ♪ põ- Iuo p. 4.
tificum prædeceſſorum irrefragabiliter cuſtodiendis, & con- c. 176.
ſeruandis, quantum ualuimus, & ualemus Chriſto propitio, & nũc Pann. l. 2. c. 149.
& in æuum† nos conſeruaturos modis omnibus profitemur. Et ſi † *al. æternum.*
fortaſſe quilibet aliter uobis dixerit, uel dicturus fuerit, ſciatis eũ
pro certo mendacem.

♪ ¶Veſtrorumque.] *Epiſtola hæc non eſt inuenta; & in iſtis verbis videtur ſubeſſe mendum, ex quo auctor gloſſæ errandi occaſionem ſumpſerit, qui Chriſtianis Imperatoribus, cuiuſmodi fuerant prædeceſſores Lotharij, attribuat illud, quod Iſidorus de ethnicis dicit, nimirum Imperatores ſolitos fuiſſe appellari Pontifices, de qua re optime Gelaſius in tomo de Anathematis vinculo, & infra diſtin. 21. c. cleros Apud Iuonem legitur.* veſtris, noſtrorumque etiam Pontificum prędeceſſorum, *in Pannormia*, noſtris noſtrorumque Pontificum, & prædeceſſorum. *Sed fortaſſe cetera quidem recta apud Gratianum habent: tantummodo ante dictionem*, prædeceſſorum, *eſt addenda coniunctio*, &, *quemadmodum eſt in Pannormia. Nã hoc ſignificabitur, Imperatores illos ſolitos fuiſſe edere capitula adhibitis in conſiliũ Pontificibus regni, quod veriſſimum eſt. Omnino hæc, quæ à Leone ſcribuntur, ſpectare videatur ad capitula Caroli, & Lodouici, quæ Lotharius in vniuerſa Italia ſeruari mandauerat. Nam in legibus Longobardicis. lib. 3 tit. 35. Lotharius, ita conſtituiſſe traditur.* Placuit nobis, vt capitula, quæ excerpſimus de capitulari bon. mem. glorioſiſſimi Domini noſtri Caroli, & genitoris noſtri Lodouici Imper. inuictiſſimi, his omnibus, & fidelibus noſtris, & ſanctæ eccleſiæ in regno Italiæ cõſiſtentibus per legem teneantur, & ſeruentur: & quicumq; horum capitulorum contemptor extiterit, ſexaginta ſolidis componatur. *Id populo Romano, qui iure antiquo Romanorum vti prohiberetur, valde diſplicuit: ſicut ex. c. ſi. infra ea. diſt. colligi poteſt, diſſeminatusque etiam rumor fuit eamdem eſſe Pontificis ac populi ſententiam. De qua re Leo hac ſe epiſtola videtur purgare voluiſſe; & tamen poſtea pro conſeruando iure ciuili Romanorum, cum eodem Lothario iterum diligentius egit: quod apparet ex dicto c. finali.*

Item Ioannes. viij. Lodouico Imperatori. Iuo p. 4.

¶Legis auctoritate diſſoluitur, quod contra eam fit. C. X. inf. diſt.

VIdes fili chariſſime, quia quod contra leges accipitur, per leges 54. c. quis
diſſolui meretur. aut.

Item Gelaſius Rufino, & Aprili epiſcopis. Iuo p. 4. c. 179.

¶Leges principum, aut regulas patrum cõtemni non licet. C. XI. Pann. l. 2.

QVis autem† leges principum, aut regulas patrum, aut admoni- c. 150.
tiones paternas† dicat debere contemni, n. ſi qui impunitum † *al. aut.*
ſibi tantum æſtimet tranſire commiſſum? † *al. modernas.*

Item Theodorico regi.

¶Leges Romanorum Principũ ſeruandæ ſunt ab omnib. C. XII.

Iuo p. 4. c.180. Pann.l.2. c.151. † al. ppter

CErtum eſt magnificentiam ueſtram leges Romanorum principum, quas in negotiis hominum cuſtodiendas eſſe præcepit, multomagis circa† reuerentiam beati Petri apoſtoli pro ſuæ felicitatis augumento uelle ſeruari.

Item Leo.iiij. Lothario Auguſto.

¶Romana lex nullius temeritate debet corrumpi. C. XIII.

Iuo p. 4. c.181. Pann l.2. c.152.

VEſtram a flagitamus clementiam, ut ſicut hactenus Romana lex uiguit abſque uniuerſis procellis, & pro nullius perſonæ hominis reminiſcitur eſſe corrupta, ita nunc ſuum robur, propriumque uigorem obtineat.

a Veſtram. *Videtur Lotharius populo Romano, quod hic Leo petiit, conceſiſſe. Nã in legibus Longobardicis lib. xi tit. 57. ſic habetur.* vt interrogetur populus Romanus, qua lege vult viuere, *& ſequitur conſtitutio.*

Lotharius Imperator.

¶ Volumus, vt cunctus populus Romanus interrogetur, qua lege vult viuere, ut tali lege, quali lege viuere profeſſi ſunt, viuant: illiſque denuntietur, ut hoc vnuſquiſque tam iudices, quàm duces, vel reliquus populus ſciat: ꝙ ſi offenſionem contra eandem legem fecerint, eidẽ legi, qua profitentur viuere per diſpenſationem Pontificis, & noſtram, ſubiacebunt.

DISTINCTIO. XI.

In Synonymis c. 16. ꝙ malis iuſſionib. non ſit obtẽperandũ.

I ps

QVod vero legibus conſuetudo cedat, *Iſidorus teſtatur dicens in ſynonymis, lib. 2.*

¶Prauus uſus ratione ſuperatur, & lege. C. I.

VSus auctoritati cedat, prauum uſum lex, & ratio uincat.

Item Nicolaus Papa I. Michaeli Imperatori.

Iuo p. 4. c. 307. Pann.l.2. c.165. Sentẽtia elicit̃ ex epiſt. cuiꝰ initiũ, *Propoſ eramus.*

¶Nõ poteſt ſtatutis Pontificũ cõſuetudo cuiuſquã refragari. C. II.

COnſequẽs eſt, ut quod ab huius ſedis rectoribus plena auctoritas ſancitur, nullius conſuetudinis præpediente occaſione, proprias tantum ſequendo uoluntates, remoueatur: ſed firmiter, atque inconcuſſe teneatur.

Item Iulius Papa ad epiſcopos Orientales, epiſt. 1.

Iuo p. 4. c.211. Anſ. l. 1. c.8. Poly. l. 1 c.17. *Heb. 13.* Anſ. l. 5. c.4. Poly. l. 8. titu. 3.

¶A conſuetudine Romanæ eccleſię membris diſſentire non licet. C. III.

NOlite errare fratres mei chariſsimi: Doctrinis uariis, & extraneis nolite abduci. En, inſtituta Apoſtolorũ, & Apoſtolicorũ uirorũ, canoneſque habetis: his fruimini, his circumdamini, a his delectamini, his armamini; ut his freti, circũdati, delectati, armati, contra cuncta inimicorum iacula perſiſtere ualeatis. Satis. n. indignum eſt, quemquã uel Pontificum, uel ordinum ſubſequẽtium, hanc regulam refutare, quã beati Petri ſedẽ & ſequi uideat, & docere.

cere. Multum enim conuenit, ut totum corpus eccleſiæ in hac ſibimet obſeruatione concordet, quæ inde auctoritatem habet, ubi Dominus eccleſiæ totius poſuit principatum.

α ¶His circumdamini.] *Locupletatus eſt hic locus ex originali, & Anſelmo.*

Item Imperator Conſtantin. Aug. ad Proculum, lib. 8. Cod. titu. Quæ ſit longa conſuetudo. ti. 53 le. 2.

¶Non poteſt uſus, & conſuetudo legem, & rationem uincere. C. IIII.

CONſuetudinis, uſusque longæui non uilis auctoritas eſt, uerum non uſque adeo ſui ualitura momento, ut aut rationem uincat, aut legem. Iuo p. 4. c. 202. Pann. l. 2. c. 163.

2 *Cum uero nec ſacris canonibus, nec humanis legibus conſuetudo obuiare monſtratur, inconcuſſa ſeruanda eſt.*

Vnde ex dictis α *Baſilij.* Baſilius in l. de ſpiritu ſancto. c. 27.

¶Inuiolabilis eſt conſuetudo, quæ nec humanis legibus, nec ſacris canonibus obuiare monſtratur. C. V.

ECcleſiaſticarum inſtitutionum quaſdam ſcripturis, quaſdam uero Apoſtolica traditione per ſucceſſiones in miniſterio confirmatas accepimus; quaſdam uero conſuetudine roboratas approbauit uſus, quibus par ritus, & idem utriſque pietatis debetur affectus, unde quis uel aliquantulum ſacrarum expertus ſcripturarum hęſitauerit? Si enim attentauerimus conſuetudines eccleſiæ non per ſcripturas a Patribus traditas nihil ęſtimare, quantum religio detrimenti ſit latura, intente inſpicientibus liquido conſtabit. ¶Quę enim (ut inde ordiamur) ſcriptura ſalutiferę crucis ſignaculo fideles docuit inſigniri? uel quę trifariam digeſta ſuper panem & calicem prolixę orationis, uel conſecrationis uerba commendauit? Nam non modo, quod in Euangelio continetur, uel ab Apoſtolo inſertum eſt, in ſecretis dicimus, ſed & alia plura adiicimus magnam quaſi uim commendantia † myſteriis. Quę orientē uerſus non orare literarum forma docuit? Benedicimus fontem baptiſmatis oleo unctionis. Huc accedit, quod ter oleo inungimus, quos baptizamus, uerbis abrenuntiare Satanę, & Angelis eius informamus. Vnde hęc, & alia in hunc modum non pauca, niſi quia tacita, & myſtica traditione à Patribus eccleſiaſtico more, reuerentiori diligentia ſunt in myſteriis obſeruata ſilentio, quam publicata ſcripto? Burc. l. 3. c. 127. Iuo p. 4. c. 69. Pann. l 2. c. 159. † *al. cõſummandis ac hos cõmodantia*] Burc.

α ¶Ex dictis.] *Hoc caput antea citabatur* ex Auguſtino in lib. ex dictis Baſilij. *In codice Vercellenſi eſt:* vnde Auguſtinus ait, vel ex dictis Baſilij; *& retenta eſt poſterior pars huius disiuncti, quoniam ita citant Burchar. & auctor Panormiæ. Iuo autem citat ex lib. Baſilij de ſpiritu ſancto, 27. quomodo in margine eſt indicatum. Ceterum, quoniam multis locis gloſſa obſtitit, ne emendaretur, neceſſarium uiſum eſt integrum B. Baſilij locum & græce, & latine afferre.*

Τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πεφυλαγμένων δογμάτων καὶ κηρυγμάτων, τὰ μὲν ἐκ τοῦ ἐγγράφου διδασκαλίας ἔχομεν, τὰ δὲ ἐκ τῆς τῶν ἀποστόλων παραδόσεως διαδοθέντα ἡμῖν ἐν μυστηρίῳ παρεδεξάμεθα, ἅπερ ἀμφότερα τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἔχει πρὸς τὴν εὐσέβειαν. καὶ τούτοις οὐδεὶς ἀντερεῖ, ὅστις γε κἂν κατὰ μικρὸν γοῦν θεσμῶν ἐκκλησιαστικῶν πεπείραται. εἰ γὰρ ἐπιχειρήσαιμεν τὰ ἄγραφα τῶν ἐθῶν, οὐ μεγάλην ἔχοντα τὴν δύναμιν παραιτεῖσθαι, λάθοιμεν ἂν εἰς αὐτὰ τὰ καίρια ζημιοῦντες τὸ εὐαγγέλιον· μᾶλλον δὲ εἰς ὄνομα ψιλὸν περιιστῶντες τὸ κήρυγμα. οἷον, ἵνα τοῦ πρώτου καὶ κοινοτάτου πρῶτον μνησθῶ, τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠλπικότας κατασημαίνεσθαι, τίς ὁ διὰ γράμματος διδάξας; τὸ πρὸς ἀνατολὰς τετράφθαι κατὰ τὴν προσευχήν, ποῖον ἐδίδαξεν ἡμᾶς γράμμα; τὰ τῆς ἐπικλήσεως ῥήματα ἐπὶ τῇ ἀναδείξει τοῦ ἄρτου τῆς εὐχαριστίας δὲ τοῦ ποτηρίου τῆς εὐλογίας τίς τῶν ἁγίων ἐγγράφως ἡμῖν καταλέλοιπεν; οὐ γὰρ δὴ τούτοις ἀρκούμεθα, ὧν ὁ ἀπόστολος ἢ τὸ εὐαγγέλιον ἐπεμνήσθη, ἀλλὰ δὲ προλέγομεν καὶ ἐπιλέγομεν ἕτερα, ὡς μεγάλην ἔχοντα πρὸς τὸ μυστήριον τὴν ἰσχύν, ἐκ τῆς ἀγράφου διδασκαλίας παραλαβόντες: εὐλογοῦμεν δὲ τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, δὲ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως καὶ προσέτι αὐτὸν τὸν βαπτιζόμενον, ἀπὸ ποίων ἐγγράφων; οὐκ ἀπὸ τῆς σιωπωμένης καὶ μυστικῆς παραδόσεως; τί δὲ αὐτὴν τοῦ ἐλαίου τὴν χρίσιν τίς λόγος γεγραμμένος ἐδίδαξε; τὸ δὲ τρὶς βαπτίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, πόθεν; ἄλλα δὲ ὅσα περὶ τὸ βάπτισμα, ἀποτάσσεσθαι τῷ Σατανᾷ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἐκ ποίας ἐστὶ γραφῆς; οὐκ ἐκ τοῦ ἀδημοσιεύτου ταύτης δὲ ἀπορρήτου διδασκαλίας, ἣν ἀπολυπραγμονήτῳ δὲ ἀπεριεργάστῳ σιγῇ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐφύλαξαν; καλῶς ἐκεῖνοι δεδιδαγμένοι τῶν μυστηρίων τὰ σεμνὰ σιωπῇ διασώζεσθαι.

.i. Dogmatũ, & inſtitutorũ, quæ in eccleſia ſeruata ſunt, alia quidẽ habemus ex doctrina, quæ literis cõſignata eſt; alia vero ex Apoſtolorũ traditione ad nos trãſmiſſa in myſterio recepimus. Quæ vtraque eãdẽ vim ad pietatẽ habẽt: atq; his nemo ſane cõtradixerit, q vel exigua legũ eccleſiaſticarũ peritia ſit prædictus. Nã ſi aggrediamur ea, quæ nõ ſcripto, ſed tñ cõſuetudine cõſtãt, repudiare imprudẽtes Euãgelio, & quidẽ in pcipuis ipſius partibus officiemus: vel potius ipſamet inſtituta ad inane quoddã nomẽ redigemus Exẽpli cauſa (vt qđ primũ, maximeq; cõe eſt, primo loco cõmemorẽ) eos, qui in Dñi nr̃i Ieſu Chriſti nomine ſpem poſuerũt, figura crucis ſignari, ecquis ſcripto docuit? dũ oramus, ad orientẽ ſolẽ cõuerti, ecquæ nos litteræ docuerũt? Verba inuocationis, cũ panis Euchariſtiæ, & calix benedictionis offert, qs ex ſanctis Patribus ſcripta nobis reliquit? Nõ.n. ijs cõtẽti ſumus; quorũ Apoſtolus, & Euãgeliũ mentionẽ fecerũt; ſed alia quoq; cũ antea, tũ poſt, dicimus, vt pote quæ magnũ momentũ ad ipſum myſteriũ habeãt, doctrina nõ ſcripta, ſed tradita eruditi. Bene dicimus aquã baptiſmatis, & oleũ vnctionis, atque illũ ipſum pterea, q baptizatur, ex qua ſcriptura? nõne ex occulta, & myſtica traditione? Quid? ipſam olei vnctionẽ quis ſermo ſcriptus docuit? Quod homo ter mergendus ſit, vnde accepimus? Abrenuntiare Satanæ, atque Angelis eius, & reliqua omnia, quæcumque in baptiſmo obſeruamus, quæ ſcriptura iuſſit? An non hæc ipſa minime vulgata, ſed ſecreta doctrina, quã quieto, mini-

meque

me quę curioſo ſilentio Patres noſtri cuſtodierunt? probe quidem illi intelligentes, myſteriorum maieſtatem taciturnitate ſeruari.

i *Item Pius Papa I. in decretis, decreto ſeptimo.*

¶Laudabilis eſt cõſuetudo, quæ nihil fidei cõtrariũ uſurpat. C. VI. Burc. l. 3.

COnſuetudinem laudamus, quæ tamen contra fidem catholi- c. 124.
cam nihil uſurpare dinoſcitur. Anſ. l. 4. c.

¶Verba huius capitis, quod antea tribuebatur B. Auguſt. leguntur in editione conci- 42.
liorũ Colonienſi tribus tomis inter decreta Pij 1. decreto ſeptimo, & in epiſtola eiuſ- Iuo p. 4.
dem Pij ex codice ſexdecim librorum, lib. 3. c. 19. quam etiam citant Burchardus, c. 66
Iuo, & auctor Pannormiæ: cuius tamen epiſtolæ omnia fere uerba habentur 1. lib. Pann. l. 2.
regeſti B. Gregorij (qui citatur in Polycarpo) epiſt. 75. & ea, quæ ad hoc caput perti- c. 157.
nent, referuntur infra diſt. 12. c. nos conſuetudinem. Poly. l 3.

Item B. Auguſtinus ad Caſulanum, epiſt. 86. tit 23.

¶Vbi auctoritas deficit, mos populi, & maiorum inſtituta pro lege ſeruantur. C. VII.

IN his rebus, de quibus nihil certi ſtatuit diuina ſcriptura, mos Anſ. l 4. c.
populi Dei, & inſtituta maiorũ pro lege tenenda ſunt. a Et ſicut 43.
præuaricatores diuinarum legum, ita contemptores eccleſiaſticarum conſuetudinum coercendi ſunt. Burc. l. 3. c. 126. Iuo p. 4.

a ¶ Et ſicut.] *Hinc uſque ad finem ſunt in epiſtola indicata: ſed à Burchardo etiã,* c. 68.
& Iuone, & in Pannormia referuntur. Pann. l. 2.

Idem in libro de fide Chriſtiana. c. 158.

¶Hodie inter opera B. Auguſt. nullum extat hoc titulo. In epiſtola uero ad Ianuariũ, Poly. l. 3
quæ eſt 118. c. 1. & 2. hæc eadem ſententia copioſe exponitur. tit. 23. c. 6

¶Auctoritate, & traditione generali, uel ſpeciali, eccleſia regitur. C. VIII.

CAtholica eccleſia per orbem terrarũ diffuſa tribus modis probatur exiſtere. Quidquid enim in ea tenetur, aut auctoritas eſt ſcripturarũ, aut traditio uniuerſalis, aut certe propria, & particularis inſtitutio. Sed auctoritate tota conſtringitur, uniuerſali traditione maiorum, nihilominus tota: priuatis uero conſtitutionibus, & propriis informationibus unaquæque pro locorum uarietate, prout cuique uiſum eſt, ſubſiſtit, & regitur.

Idem in libro contra Manichæos.

¶Valet ad fidem, catholicæ auctoritas eccleſiæ. C. IX.

PAlam eſt, quod in re dubia, ad fidem ualeat auctoritas eccleſiæ catholicæ, quæ ab ipſis fundatiſsimis ſedibus Apoſtolorũ uſque ad hodiernum diem ſuccedentium ſibimet epiſcoporum ſerie, & tot populorum conſenſione firmatur.

¶*Apud B. Auguſt. lib. xi contra Fauſtum Manichæũ c. 2. legitur.* Et vides in hac re (de fide exẽplariũ loquitur) quid eccleſię catholicæ valeat auctoritas, quæ ab ipſis &c. *Hanc uero epiſcoporum ſucceſsionem potiſsimum in ſede Petri, & in libro contra epiſtolam Fundamenti, & in epiſt. 165. de ſchiſmate Donatiſtarum merito certiſsimum putauit eccleſię catholicæ indicium.*

Item Leo Papa ad epiſcopos per Siciliam conſtitutos, epiſt. 4. c. 6.

¶Ab Apoſtolicis inſtitutis non licet recedere. C. X. Anſ. l. 1. c.

HOc ueſtrę indicimus charitati, ut ab Apoſtolicis inſtitutis nu- 45. Poly. l. 1.
lo ulterius recedatur exceſſu, quia inultum poſt hoc eſſe non tit. 17.

pote-

Burc. l. 3. c. 125. Anſ. l. 1. c. 41. Iuo p. 4. c. 67. Poly. l. 1. tit. 17. & l. 3. tit. 24.

poterit, ſi quiſquam Apoſtolicas regulas in aliquo crediderit negligendas.

Item Innocentius I. ad Decentium epiſcopum Eugubinum, epiſt. 1.

¶ Ab omnibus ſeruari debet, quod Romana ſeruat eccleſia. C. XI.

† al. auctoritatem debeat aliunde accipere uel exemplum?

† al. aſſertionibus.

† al. amittere.

QVis neſciat, aut non aduertat, id quod à principe Apoſtolorum Petro Romanę Eccleſię traditum eſt, ac nunc uſque cuſtoditur, ab omnibus debere ſeruari? nec ſuperinduci, aut introduci aliquid, quod aut† auctoritatē non habeat; aut aliunde accipere uideatur exemplum? prçſertim cum ſit manifeſtum in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, inſulasque interiacentes, nullum inſtituiſſe eccleſias, niſi eos, quos uenerabilis Apoſtolus Petrus, aut eius ſucceſſores conſtituerunt ſacerdotes: aut legant, ſi in iſtis prouinciis alius Apoſtolorum inuenitur, aut legitur docuiſſe. Quòd ſi non legunt, quia nuſquam inuenitur, oportet eos hoc ſequi, quod eccleſia Romana cuſtodit; a qua eos principium accepiſſe non dubium eſt: ne dum peregrinis ſermonibus †ſtudent; caput inſtitutionū uideantur omittere. †Sępe dilectionem tuam ad urbem ueniſſe, ac nobiſcum in eccleſia cōueniſſe, & quem morem uel in conſecrandis myſteriis, uel in ceteris agendis arcanis teneat, cognouiſſe. a Quod ſufficere arbitraremur ad informationem eccleſiæ tuæ, uel reformationem; ſi prædeceſſores tui minus aliquid, aut aliter tenuerint, & ſatis certum haberemus; niſi de aliquibus conſulendos nos eſſe duxiſſet: quibus idcirco reſpondemus; non ꝙ te aliqua ignorare credamus; ſed ut maiori auctoritate tuos inſtituas, uel ſi qui à Romanæ eccleſiæ inſtitutionibus errant, aut commoneas, aut nobis indicare non differas, ut ſcire ualeamus, qui ſint, qui aut nouitates inducūt, aut alterius eccleſiæ, quam Romanæ, exiſtimant conſuetudinem eſſe ſeruandam.

a ¶Cognouiſſe.] *Locus hic in originali conciliis quatuor tomorum inſerto ſic habet;* cognouiſſe non dubium eſt. Quod ſufficere ad informationem eccleſiæ tuæ, vel reformationem, (ſi prædeceſſores tui minus aliquid, aut aliter tenuerunt) ſatis certum haberem; niſi de aliquibus conſulendos nos eſſe duxiſſes; *Sed ob gloſſam præcipue in uer. morem. non eſt mutatum.*

DISTINCTIO XII.

1
ps

QVod abſque diſcretione iuſtitiæ nulli agere licet.

Vnde Calixtus Papa primus omnibus Epiſcopis ait in epiſtola in prima ad Benedictum epiſcopum.

¶ Nulli agere licet ſine diſcretione iuſtitię contra diſciplinam Romanæ eccleſię. C. I.

Anſel. l. 1. c. 12. Polyc. l. 1. c. 17.

NOn decet à capite membra diſcedere; ſed iuxta ſacræ ſcripturæ teſtimonium omnia membra caput ſequantur. Nulli uero

ro dubium eſt, ꝙ Apoſtolica eccleſia mater eſt omnium eccleſiarum, à cuius uos regulis nullatenus conuenit deuiare. Et ſicut Dei filius uenit facere uoluntatem patris; ſic & uos uoluntatẽ ueſtrę impleatis matris, quę eſt eccleſia; cuius caput, ut prędictũ eſt, Romana exiſtit eccleſia Quidquid ergo ſine diſcretione iuſtitię cõtra huius diſciplinam actum fuerit, ratum haberi ratio nulla ꝑmittit.

Item Gregorius β Papa quartus.

β ¶Gregorius.] *Integrum hoc caput inuenitur in epiſtola Gregorij quarti uniuerſis epiſcopis per Galliam, Germaniam, Europam, & uniuerſas prouincias conſtitutis: quæ eſt in codice ſupra citato Bibliotheca monaſterij Dominicanorum. Initium uero eſt etiam in epiſtola Anaſtaſij. II. ad Anaſtaſium Auguſtum. c. 6.*

¶Apoſtolicis præceptis nullus ſuperbe reſiſtat. C. II.

PRęceptis Apoſtolicis non dura ſuperbia reſiſtatur; ſed per obedientiam, quæ à ſancta Romana eccleſia, † & Apoſtolica auctoritate iuſſa ſunt, ſalutifere impleantur; ſi eiuſdem ſanctæ Dei eccleſiæ, quæ eſt caput ueſtrum, communionem habere deſideratis. & *poſt multa.* ¶Non nouum aliquid præſenti iuſſione præcipimus; ſed illa, quæ olim uidentur indulta, firmamus: cum nulli dubium ſit, quòd non ſolum Pontificalis cauſatio, † ſed omnis ſanctę α religionis relatio ad ſedem Apoſtolicam, quaſi ad caput eccleſiarum debeat referri, & inde normam ſumere, unde ſumpſit exordium, ne caput inſtitutionis uideatur omittere. Cuius auctoritatis ſanctionem omnes teneant ſacerdotes, qui nolunt ab Apoſtolicæ petræ, ſuper quam Chriſtus uniuerſalem fundauit eccleſiam, ſoliditate diuelli. Si quis hæc † Apoſtolicæ ſedis præcepta non obſeruauerit, percepti honoris eſſe hoſtis non dubitetur.

Anſel. l. 1. c. 20. Polyc. l. 1. tit. 17.
† abeſt ab orig. & aliquot uetuſtis Gratiani exẽplaribus.
† *al. accuſatio.*
† *al. hoc p̃cepto ſedis Apoſtolicę præcepta.*] orig.

α ¶Sanctæ religionis.] *Sic emendatum eſt ex ipſa epiſtola, & aliquot manuſcriptis Gratiani codicibus; inductis his uocibus,* ſpei Romanæ eccleſiæ.

Item Leo ix. Michaeli epiſcopo Conſtantinopolitano epiſt. 1. c. 29. & Nicolaus 1, epiſt. 2. ad Photium.

¶Non eſt reſiſtendum conſuetudini, cui canonica non obſtat auctoritas. C. III.

SCit ſancta Romana eccleſia; ꝙ nihil obſunt ſaluti credentium diuerſæ pro loco, & tempore conſuetudines; ſi illis canonica non obſiſtat auctoritas, pro qua eis obuiare debeamus: unde nil iudicamus eis debere, uel poſſe reſiſtere. †

Iuo p. 4. c. 223. & p. 5. c. 44. Pann. l. 2. c. 155.
† *al. reſiſti.*

α *Caput hoc confectum eſt ex duobus longe diuerſis locis. Nam uſque ad uer.* ſi illis, *ſumptum eſt ex prima epiſtola, ſeu libello Leonis ix aduerſus inauditas præſumptiones Michaelis Conſtantinopolitani, & Leonis Acridani epiſcoporum, c. 29 ubi loquens de Romana eccleſia ait:* Scit namque, quia nihil obſint ſaluti credentium

tium diuerſæ pro loco & tempore conſuetudines; quando vna fides po[t] dilectionem operans bona, quæ poteſt, vni Deo commendat omnes: *&* *hæc fere ab Iuone, & in Pannormia referuntur. Altera uero pars accepta eſt ex epiſtola ſecunda Nicolai ad Photium, qua incipit,* Poſtquam Beato Petro. *Ibi enim habentur hæc:* De conſuetudinibus, quas nobis opponere viſi eſtis, ſcribentes per diuerſas eccleſias diuerſas eſſe conſuetudines; ſi illis canonica non obſiſtat auctoritas, pro qua obuiare debeamus; nihil iudicamus, vel ei reſiſtimus.

Item Hieronymus ad Lucinium epiſt. 28.

¶Conſuetudines, quæ fidei non officium, ut à maioribus traditę ſunt, obſeruentur. C. IIII.

ILlud breuiter te admonendum peto, traditiones eccleſiaſticas, præſertim quæ fidei non officiunt, ita obſeruandas, ut à maioribus traditæ ſunt, nec aliorum conſuetudinem, aliorum contrario more ſubuerti.

Item Nicolaus Hincmaro archiepiſcopo.

¶Traditiones à Patribus inſtitutæ, non ſunt infringendæ C. V.

Iuo p. 4. c. 212. Pann. l. 2. c. 156.

RIdiculum eſt, & ſatis abominabile dedecus, ut temporibus noſtris uel falſo inſimulari ſanctam Dei eccleſiam permittamus, uel eas traditiones, quas antiquitus à Patribus ſuſcepimus; pro libitu ſemper errantium infringi patiamur.

¶Habetur in epiſtola ſcripta Hincmaro, & cæteris archiepiſcopis, & epiſcopis in regno Caroli eccleſias regentibus; quæ extat in codice iam memorato Bibliothecæ Dominicanorum, & ex ea caput hoc locupletatum eſt. Nam antea breuius erat, ut etiã apud Iuonem, & in Pannormia.

Item Iuſtinianus Inſtitutionum lib. 1. tit. 2.

¶Diuturni mores pro lege ſunt habendi. C. VI.

Iuo p. 4. c. 194 Pann. l. 2. c. 160.

DIuturni mores conſenſu utentium approbati legem imitantur.

Item Cod. lib. 8. tit. quæ ſit longa conſuetudo. l. 1.

¶Quidquid contra longam conſuetudinem fit; reuocari oportet. C. VII.

Iuo p. 4. c. 201. Pann. l. 2. c. 162.

COnſuetudo præcedens, & ratio, quæ conſuetudinem ſuaſit, tenenda eſt. Et quidquid *a* contra longam conſuetudinem fiet; ad ſolicitudinem ſuam reuocabit præſes prouinciæ.

a ¶Quidquid.] *In originali eſt,* & ne quid contra longam conſuetudinem fiat, *ſed quoniam rubrica uidetur magis conuenire lectioni Gratiani, quæ eſt etiam apud Iuonem, & in Pannormia; non eſt mutatum.*

Item Gregorius uniuerſis epiſcopis Numidiæ lib. 1, epiſt. 75.

¶Inmota permaneat cõſuetudo, quæ contra fidem catholicam nihil uſurpare dignoſcitur. C VIII.

ſupra diſt. 11. cõſuetudinẽ.

NOs conſuetudinem, quæ tamen contra fidem catholicã nihil uſurpare dinoſcitur, immotam permanere concedimus; ſi-

ne de

ue de primatibus conſtituendis, ſiue de ceteris capitulis; exceptis iis, qui ex Donatiſtis ad epiſcopatum perueniũt: quos prouehi ad primatus dignitatem (etiam cum ordo clericorum β eos ad locum eundem deferat) modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis commiſſæ ſibi plebis † curam gerere; non autem etiam illos antiſtites, quos catholica fides in eccleſiæ ſinu & edocuit, & genuit, ad obtinendum culmen primatus anteire. † *tantummodo.*] orig.

β ¶Ordo clericorum.] *Sic etiam legitur in aliquot uetuſtis Gratiani, & in aliquibus B. Gregorij codicibus: ſed auctor gloſſæ non uidetur habuiſſe uerbum* clericorum: *quemadmodum neque Iuo neque pleraque Gratiani manuſcripta exemplaria, neque aliquæ etiam B. Gregorij operum editiones.*

Idem Gregorius ad Maximum Salonitanũ epiſcopũ lib. 7. reg. epiſt. 81.

¶Non negantur, quæ conſuetudinis ſunt. C. IX.

QVemadmodum illicita perpetrari non patimur; ſic quę ſunt conſuetudinis non negamus.

Idem Gregorius ad Auguſtinum Anglorum epiſcopum, reſp. 3.

¶Non locus conſuetudinem, ſed cõſuetudo locũ cõmendat. C. X.

NOuit fraternitas tua Romanæ eccleſiæ conſuetudinẽ, in qua ſe meminit enutritam. Sed mihi placet, ut ſiue in Romana, ſiue in Gallicorum, † ſiue in qualibet eccleſia aliquid inueniſti, quod plus omnipotenti Deo poſſit placere, ſolicite eligas; & in Anglorum eccleſia, quæ adhuc in fide noua eſt, inſtitutione præcipua, quæ de multis eccleſiis colligere poteris, † infundas. Non enim pro locis res, ſed pro rebus † loca amanda ſunt. Ex ſingulis ergo quibuſque eccleſiis, quæ pia, quæ religioſa, quæ recta ſunt, elige: & hæc quaſi in faſciculum collecta apud Anglorum mentes in conſuetudinem depone. Iuo p. 2. c. 80. † *Gallicanorum.*] orig. *Gallicana.*] Iuo. † *potuiſti.*] orig. † *bonis rebus*] orig.

Item Auguſtinus ad Ianuarium, epiſt. 118. c. 2.

¶Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores eſſe conuincitur, indifferenter eſt habendum C. XI.

ILla autem, quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum orbe obſeruãtur, datur intelligi uel ab ipſis Apoſtolis, uel plenariis conciliis, quorum eſt in eccleſia ſaluberrima auctoritas, commendata, atque ſtatuta retineri: ſicuti quod Domini paſſio, & reſurrectio, & aſcenſio in cęlum, & aduentus de cęlo ſpiritus ſancti, anniuerſaria ſolennitate celebrantur, & ſi quid aliud tale occurrerit, quod ſeruetur ab uniuerſa, quacũq; ſe diffundit, eccleſia. ¶Alia uero, quæ per loca terrarum, regioneſque uariantur, ſicuti eſt, quod alii ieiunant ſabbato, alii uero non; alii quotidie communicãt corpori, & ſanguini Dominico, alii certis diebus accipiunt; alibi nullus dies intermittitur, quo nõ offeratur; alibi ſabbato Ibid. c. 2.

bato tantum, & dominico, alibi tantum dominico; & ſi quid aliud huiuſmodi animaduerti poteſt; totum hoc genus rerũ liberas habet obſeruationes. Nec diſciplina ulla eſt in his melior graui, prudentique Chriſtiano, quàm ut eo modo agat, quo agere uiderit ecclesiam, ad quamcunque forte deuenerit. Quod enim neque contra fidem, neque contra bonos mores iniungitur, † indifferẽter eſt habendum; & pro eorum inter quos uiuitur, ſocietate ſeruandum eſt. Mater mea *a* Mediolanum me conſecuta inuenit eccleſiam ſabbato non ieiunantem: cœperat fluctuare quid ageret. Tunc ego cõſului de hac re beatiſſimæ memoriæ uirum Ambroſium. At ille ait; cum Romam uenio, ieiuno ſabbato; cum Mediolani ſum, non ieiuno. Sic etiam tu, ad quam forte eccleſiam ueneris, eius morem ſerua; ſi cuiquam non uis eſſe ſcandalo, nec quemquam tibi. Hoc, ſcum matri renunciaſſem, libenter amplexa eſt.

Fere idẽ epiſt. 119. c. 18.
† *al. eſſe cõuincitur.*

a ¶Mater mea.] *In hoc capite, quemadmodum & in ſequenti, multa ſunt emendata ex B. Aug. ac nonnulla etiam addita. Ab hoc tamen loco vſque in finem, quoniam uerba B. Auguſtini aptè erant in epitomen redacta, nihil additum eſt.*

2 *Hoc autem de conſuetudine illa intelligendum eſt, quæ uel uniuerſalis eccleſiæ uſu, uel temporis prolixitate roboratur. Ceterum ſi pro uarietate temporum, uel animorum, uel locorum uariæ conſuetudines introducantur; inuenta opportunitate reſecandæ ſunt potius, quàm obſeruandæ.*

Vnde Auguſt. ſcribit ad inquiſitiones Ianuarij, epiſt. 119. c. 19.

¶Reſecanda ſunt quæ neque auctoritate, neque moribus uniuerſitatis comprobantur. C. XII.

Iuo p. 4. c. 206. Pann. l. 2. c. 168.
† *al. vniuerſæ.*] ori. Iuo, Pan.

OMnia talia, quæ neque ſanctarum ſcripturarum auctoritatibus continentur, nec in concilijs epiſcoporum ſtatuta inueniuntur, nec conſuetudine uniuerſalis† eccleſiæ roborata ſunt, ſed diuerſorum locorum diuerſis moribus innumerabiliter uariãtur, ita ut uix, aut omnino nunquam inueniri poſſint cauſæ, quas in eis inſtituẽdis homines ſecuti ſunt, ubi facultas tribuitur, ſine ulla dubitatione reſecanda exiſtimo. Quamuis enim neque hoc inueniri poſſit, quomodo contra fidem ſint; ipſam tamen religionem, quã pauciſſimis, & manifeſtiſſimis celebrationum ſacramentis miſericordia Dei eſſe liberam uoluit, ſeruilibus oneribus† premunt, ut tolerabilior ſit cõditio Iudæorum, qui etiam ſi tempus libertatis nõ agnouerint; legalibus tamen ſacramentis,† non humanis præſumptionibus ſub iciuntur.

† *al. adeo ſeruilibus operibus.*
† *ſarcinis*] orig.

Item ex concilio Toletano 11. c. 3.

† *al prouinciales.*
† *al. eccleſiam.*

¶Omnes prouinciæ† eũdem in pſallẽdo modũ teneant, quẽ metropolitanam ſedem† habere cognouerint. C. XIII.

Epheſ. 4.

3 DE iis, qui contra Apoſtoli uoluntatem circumferuntur omni uento doctrinæ, placuit huic ſancto concilio, ut metropolitanæ

politanæ ſedis auctoritate coacti uniuſcuiuſque prouinciæ α ciues, rectoresq; eccleſiarum unum, eundemque in pſallendo teneāt modum, quem in† metropolitana ſede cognouerint inſtitutum; nec aliqua diuerſitate cuiuſque ordinis, uel officii à metropolitana ſe patiantur ſede diſiungi. Sic enim iuſtum eſt, ut inde unuſquiſque ſumat regulas magiſterii, unde honoris conſecrationem accipit, ut iuxta maiorum decreta, ſedes, quæ unicuique ſacerdotalis dignitatis eſt mater, ſit eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Abbatibus ſane, indultis officiis, quæ iuxta uoluntatem ſui epiſcopi regulariter illis implenda ſunt, cetera officia publica, id eſt ueſperas, matutinum, ſiue miſſam aliter quàm in principali eccleſia, celebrare non liceat. ¶ Quiſquis autem horum decretorum uiolator extiterit, ſex menſibus communione priuatus apud metropolitanum ſub pœnitentię cenſura permaneat corrigendus; quatenus apud illum & præteritæ tranſgreſſionis culpam lacrymis diluat, & neceſſariam officiorū doctrinam ſtudioſe addiſcat. ¶ Sub iſta ergo regula diſciplinę, non ſolum metropolitanus totius ſuæ prouinciæ pontifices, uel ſacerdotes adſtringat; ſed etiam ceteri epiſcopi ſubiectos ſibi eccleſiarum rectores obtemperare his inſtitutionibus cogant.

α ¶ Prouinciæ ciues.] *in codice Lucenſi peruetuſto bibliothecæ Regis catholici, & in conciliis impreſsis, in margine legitur,* prouinciæ pontifices: *quæ dictio in fine huius capitis repetita oſtendit hanc eſſe ueram lectionem. Verum in omnibus conciliorum editionibus in textu, & duobus codicibus Vaticanis legitur,* ciues.

Item ex concilio Bracarenſi I. c. 19. — Sentētia habet ēt in Toletano 4. c. 2.

¶ Ordo ſeruetur in matutinis, & ueſpertinis officiis unus, & idem. C. XIIII.

PLacuit omnibus communi conſenſu, ut unus atque idem pſallendi ordo in matutinis, uel ueſpertinis officiis teneatur, & nō diuerſæ, ac priuatæ, neque β monaſteriorum conſuetudines cum eccleſiaſtica regula ſint permiſtæ.

β ¶ Neque monaſterium.] *In concilio ipſo poſtremo Coloniæ excuſo, abeſt* uox, neque *In ceteris autem editionibus ſic legitur*, priuatæ monaſteriorum conſuetudines contra eccleſiaſticas regulas ſint permiſtæ.

DISTINCTIO XIII.

I ps ITem aduerſus naturale ius nulla diſpenſatio admittitur; niſi forte duo mala ita urgeant, ut alterum eorum neceſſe ſit eligi.

Vnde in concilio Toletano 8. c. 2 legitur. — Iuo p. 12. c. 16. Pann. l. 8. c. 119.

¶ Minus malum de duobus eligendum eſt. C. I.

DVo mala, licet ſint omnino cautiſſime præcauenda, tamen ſi periculi neceſſitas ex his unum perpetrare† compulerit; id de- — †*al.* titare *al.* tēperare.

C bemus

†obligari.] orig. Iuo Pan. & Gra. †al. piæ] al. pio] al. pietatis acumine. †al. Illinc] Gra. † percuti- mur.] orig. †al. hinc] Gra.

bemus reſoluere, quod minori nexu noſcitur obligare.† ¶Quid autem ex his leuius, quid ue ſit grauius, puræ† rationis acumine inueſtigemus. Etenim dum peierare compellimur, creatorem quidem offendimus; ſed nos tantummodo maculamus. Cum uero noxia promiſſa complemus, & Dei iuſſu ſuperbe contemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & nos ipſos crudeliori gladio trucidamus. Illic† enim duplici culparum telo perimimur,† hic† tripliciter iugulamur.

¶*In ipſo concilij capite multa antecedunt, & ſequuntur, quæ perlegenda ſunt.*

Item Gregorius in moralibus in c.40. Iob, lib. 32. c. 18. 19. & 20.

¶De eodem. C. II.

Iob. 40. †al. p ſuggeſtionum. †al. inuentionibus] orig. Ibid. c. 19. † conferamus] orig.

NErui teſticulorum Leuiathan perplexi ſunt, quia ſuggeſtionum† illius argumēta implicatis inuentis† illigantur, ut pleroſq; ita peccare faciāt, quatenus ſi fortaſſe fugere peccatum appetant, hoc ſine aliquo peccati laqueo non euadant, & culpā faciant, dum uitant, ac nequaquam ſe ab una ualeant ſoluere, niſi in al a cōſentiant ſe ligari. ¶Quod melius oſtendimus, ſi qua ex conuerſatione hominum illigationis huius exempla proferamus † *& nonnullis interiectis.* ¶Ecce quidam, dum mundi huius amicitias appetit, cuilibet alteri ſimilem ſibi uitam ducenti, ꝙ ſecreta illius omni ſilentio contegat, ſe iureiurando conſtringit. Sed is, cui iuratum eſt, adulterium perpetrare cognoſcitur, ita ut etiam maritum adulteræ occidere conetur. Is autem, qui iuſiurandum præbuit, ad mentem reuertitur, & diuerſis hinc inde cogitationibus impugnatur, atque hoc ſilere formidat, ne ſilentio† adulterii ſimul & homicidii particeps fiat, & prodere trepidat, ne reatu ſe periurii obſtringat. Perplexis ergo teſticulorum neruis ligatus eſt, quia in quamlibet partem declinet, metuit, ne à tranſgreſſionis contagione liber non ſit. ¶Alius cuncta, quæ mundi ſunt, deſerens, atque per omnia frangere proprias uoluntates quærens, alieno ſe ſubdere regimini appetit: ſed eum, qui ſibi apud Deum præeſſe debeat, minus cauta inquiſitione diſcernit: cui fortaſſe is, qui ſine iudicio eligitur, cum præeſſe iam cœperit, agere† quæ Dei ſunt, prohibet; quæ mundi ſunt, iubet. Penſans itaq; ſubditus, uel quæ ſit culpa inobediētiæ, uel qđ contagium ſæcularis uitę, & obedire trepidat, & non obedire formidat, ne aut obediens, Deum in ſuis præceptis deſerat; aut rurſus non obediens, Deum in electo priore contemnat, *& infra.* ¶Alius penſare pondus honoris eccleſiaſtici negligens, ad locum regiminis præmiis aſcendit. Sed quia omne quod hic eminet, plus mœroribus afficitur, quàm honoribus gaudet, dum cor tribulationibus premitur ad memoriā culpa reuocat, doletq; ſe ad laborē cum culpa peruenisse, & ꝙ ſit iniquum qđ admiſerit, ex ipſa fractus† difficultate cognoſcit. Reum igitur ſe cum impenſis præmiis agnoſcens, uult

al. ſilendo (beside "hoc ſilere formidat")

†egi] ori. (beside "eſſe iam cœperit")

†fructus] orig. (beside "pa peruenisse")

uult adeptæ ſublimitatis locum deſerere,ſed timet,ne grauius deli ctũ ſit ſuſcepti gtegis cuſtodiam reliquiſſe: uult ſuſcepti gregis curã gerere,ſed formidat, ne deterior culpa ſit, regimina paſtoralis gratiæ†empta poſſidere. Per honoris ergo ambitum, ligatum culpa hincinde ſe cõſpicit.Eſſe quippe ſine reatu criminis neutrum uidet,ſi aut ſuſceptus ſemel grex relinquatur, aut rurſum ſacra actio ſæculariter empta teneatur. Vndique metuit,& ſuſpectus latus omne pertimeſcit,ne aut ſtans in empto regimine non digne, lugeat, quod non etiam deſerens a emendat; aut certe regimen deſerens,dum aliud flere nititur,rurſus aliud de ipſa gregis deſtitutione committat. *& infra.* †*al.* *gregis*

2 ¶Eſt tamẽ quod ad deſtruẽdas Beemoth uerſutias ſubtiliter†fiat, ut dum mens inter minora,& maxima peccata cõſtringitur,ſi omnino nullus ſine peccato euadendi aditus patet,minora ſemper eligantur:quia & qui murorum undique ambitu , ne fugiat , clauditur,ibi ſe in fugam precipitat,ubi breuior murus inuenitur. Hinc Paulus,cum quoſdam in eccleſia incontinentes aſpiceret, conceſſit minima,ut maiora declinarent, dicens [Propter fornicationem autem unuſquiſque uxorem ſuam habeat.]Et quia tunc ſolũ coniuges in admiſtione ſine culpa ſunt, cũ non pro explenda libidine, ſed pro ſuſcipienda prole miſcentur,ut hoc etiam , quod conceſſerat,ſine culpa(quamuis minima)non eſſe monſtraret,illico adiunxit[Hoc aũt dico ſecũdũ indulgentiam, nõn ſcdm imperium.] Nõ enim eſt ſine uitio:quod ignoſcitur,non præcipitur.Peccatum pro ſecto uidit,quod poſſe indulgeri præuidit.Sed cũ in dubiis cõſtringimur,utiliter minimis ſubdimur,ne in magnis ſine uenia peccemus. ¶Itaq; plerũq; neruorum Beemoth iſtius perplexitas ſoluitur,dum ad uirtutes maximas per commiſſa minora tranſitur. *Ibid.c.20.* † *utiliter*] orig. ut infra. *1.Cor. 7.* *Ibid.6.*

a ¶Emendat.] *Hoc loco in originali uidetur conſtructio uerborum perturbata, & reſtituenda ex Gratiano.*

DISTINCTIO XIIII.

1 ps VErum hoc in una eademque perſona intelligitur. Ceterum an in diuerſis eadem diſpenſatio locum habeat,uidelicet, ut committamus minora, ne alij grauioribus implicentur,merito que ritur.

De his ita ſcribit Auguſt.lib. Quæſt. ſuper Gen.cap.42.

¶Non ſunt à nobis aliqua committenda delicta, ne alii grauiora committant. C. I.

QVod ait Sodomitis Loth[Sũt mihi duę filiæ,quæ nondũ nouerũt uiros:producã illas ad uos , utimini illis quomodo placuerit uobis, tantũ in uiros iſtos ne faciatis iniquũ: qm̃ proſtituere uolebat filias ſuas hac compenſatione,ut uiri hoſpites eius nihil à Sodomitis tale paterentur;utrum admittenda ſit com- *Iuo p. 9 c.117.* *Gen. 19.*

penſatio flagitiorum,uel quorumcunque peccatorum,ut nos faciamus mali aliquid,ne alius grauius malum faciat;an potius perturbationi Loth,non conſilio tribuendum ſit,quia hoc dixerit,merito quęritur.Et nimirum periculoſiſſime admittitur hæc compenſatio. Si autem perturbationi humanę tribuitur, & menti tanto malo permotæ, nullo modo imitanda eſt.

2 *Conſuetudinis autem, uel conſtitutionis rigor nonnumquã relaxatur. Vnde Leo Papa ait ad Ruſticum Narbonenſem epiſcop.epiſt.90. ante cap.1.*

Pann. in prologo. c.12. Ordo verborũ nõ reſtitutus ob gloſſam. † conditione]orig.

¶Quæ conſtitutiones ualeant temperari,uel quæ non. C II.

SIcut quædam ſunt, quæ nulla poſſunt ratione conuelli;ita multa ſunt,quæ aut pro neceſſitate temporum, aut pro conſideratione ætatum oporteat temperari: illa conſideratione† ſemper ſeruata,ut in iis,quæ uel dubia fuerint, aut obſcura, id nouerimus ſequendũm,quod nec præceptis Euangelicis contrarium, nec decretis ſanctorum Patrum inueniatur aduerſum.

DISTINCTIO XV.

1 ps *QVoniam de iure naturali, & conſtitutione, uel conſuetudine hactenus diſſeruimus,differentiam, qua inuicem diſcernuntur, aſsignantes, nunc ad eccleſiaſticas conſtitutiones ſtylum uertamus, earum originem, & auctoritatem, prout ex libris ſanctorum Patrum colligere poſſumus, breuiter aſſignantes.*

¶Quo tempore cœperint canones generaliũ conciliorũ. C. I.

Pann.li.2. c.104.

CAnones generalium cõciliorum(ut Iſidorus ait lib.6.etymol. c.16.)à temporibus Conſtantini cœperunt.In pręcedentibus namque annis perſecutione feruente, docendarum plebium minime dabatur facultas. Inde Chriſtianitas in diuerſas hæreſes ſciſſa eſt:quia non erat licentia epiſcopis in unum conueniendi,niſi tempore ſupradicti Imperatoris. Ipſe enim dedit facultatem Chriſtianis libere congregari.Sub hoc et ſancti patres in concilio Nicæno de omni orbe terrarum conuenientes iuxta fidem Euangelicam & Apoſtolicam, ſecundum poſt Apoſtolos ſymbolum tradiderunt. ¶Inter cetera autem concilia, quattuor eſſe ſcimus uenerabiles ſynodos,quæ totam principaliter fidem complectuntur,quaſi quattuor Euangelia, uel totidem paradiſi flumina. ¶Harum prima Nicæna ſynodus cccxviii. epiſcoporum Conſtantino Auguſto imperante peracta eſt: in qua Arianæ perfidiæ condẽnata blaſphemia, quam de inæqualitate ſanctæ Trinitatis idem Arius aſſerebat, conſubſtantialem Deo patri Deum filium eadem ſancta ſynodus per ſymbolum definiuit. ¶Secunda ſynodus cl. Patrum ſub Theodoſio ſeniore Conſtantinopoli congregata eſt, quæ Macedoniũ ſpiritum ſanctum Deum eſſe negantem condemnans, conſubſtantia

lem

dem patri & filio ſpiritum ſanctum demonſtrauit, dans ſymboli formam, quam tota Græcorum, & Latinorum confeſſio in eccleſiis prædicat. ¶Tertia ſynodus Epheſina prima cc. epiſcoporum ſub iuniore Theodoſio Auguſto edita eſt, quæ Neſtorium duas perſonas in Chriſto aſſerentem, iuſto anathemate condemnauit, oſtendens manere α in duabus naturis unam Domini noſtri Ieſu Chriſti perſonā. ¶Quarta ſynodus Chalcedonenſis DCXXX. ſacerdotum ſub Martiano principe habita eſt; in qua Eutychem Conſtantinopolitanum abbatem uerbi Dei & carnis unam naturam pronuntiantem, & eius defenſorem Dioſcorum, quondam Alexandrinū epiſcopum, & ipſum rurſus Neſtorium cum reliquis hæreticis una Patrum ſententia damnauit, prædicans eadem ſynodus Chriſtum Dominum de Virgine ſic natum, ut in eo ſubſtantiam diuinæ, & humanæ confiteamur naturæ. ¶Hæ ſunt quattuor ſynodi principales, fidei doctrinam pleniſſime prædicantes. Sed & ſi qua ſunt cōcilia, quæ ſancti patres ſpiritu Dei pleni ſanxerunt, poſt iſtorū quattuor auctoritatem, omni manent ſtabilita uigore: quorum geſta in hoc opere condita continentur. ¶Synodus autem ex græco interpretatur comitatus, uel cœtus. Concilii β uero nomē tractum eſt ex more Romano. Tempore enim quo cauſæ agebantur, conueniebant omnes in unum, communique intentione tractabant. Vnde concilium à communi intentione dictum quaſi conſilium; conſilium, quaſi conſidium. d. in l. litteram tranſeunte, uel concilium dictum eſt à communi intentione, eo quòd in unum dirigant omnem mentis obtutum. Cilia enim oculorum ſunt: unde qui ſibimet diſſentiunt, non agunt concilium, quia non conſentiunt in unum. Cœtus uero conuentus eſt, uel congregatio, a coeundo, ideſt à conueniendo in unum. Hinc etiam conuentus eſt nuncupatus, eo ꝙ ibi homines conueniunt in unum: ſicut à conuentu cœtus dicitur, ſic & concilium à ſocietate multorum in unum.

¶*Caput hoc habetur etiam in conciliorum collectione Iſidori ante ipſius præfationem non autem in codice bibliothecæ Dominicanæ: in quo tamen uſque ad uerſiculum,* Inter cetera, *ponitur etiam (quemadmodū & in aliis) ante initium cōcilij Nicæni.*

α ¶Manere.] *In pleriſque antiquis Gratiani exemplaribus, & Iſidori codice impreſſo legitur vt eſt emendatum. Sed in aliis eorumdem manuſcriptis, & impreſſis Gratiani legitur,* manere in Chriſto duas naturas, & vnam Domini noſtri Ieſu Chriſti perſonam.

β ¶Concilij vero.] *Apud Iſidorum in lib. Etymol. locus hic mendoſe legitur. Verum in præfatione eiuſdem Iſidori, editioni Pariſienſi cōciliorum præpoſita, quę cum aliquot codicibus collata eſt, ſic legitur.* Concilij vero nomen tractum ex communi intentione, eo ꝙ in vnum dirigant omnes mentis obtutum. Cilia enim oculorum ſunt. vnde & qui ſibimet diſſentiunt, non agunt concilium, quia non ſentiunt vnum. Cœtus vero conuentus eſt, vel congregatio à coeundo, ideſt conueniendo in vnum: vnde & conuentus eſt nuncupatus, ꝙ ibi homines conueniant. Sicut conuentus, cœtus, vel concilium à ſocietate dicitur multorum in vnum. *In gratiani codicibus ſunt multa*

ta varietates, ex quibus ea lectio retenta eſt, quæ viſa eſt melior quamuis adhuc aliquid fortaſſe deſideretur.

†al. quoq;

De quattuor uero† concilijs ſcribit B. Gregorius ita dicens, lib. 1. Regeſti, Epiſt. 24.

¶De auctoritate quattuor conciliorum. C. II.

SIcut ſancti Euangelii quattuor libros, ſic quattuor concilia ſuſcipere, & uenerari me fateor; Nicænum ſcilicet, in quo peruerſum Arii dogma deſtruitur; Conſtantinopolitanũ quoque, in quo Eunomii & Macedonii error conuincitur; Epheſinũ etiam primũ, in quo Neſtorii impietas iudicatur; Chalcedonẽſe uero, in quo Eutychis, Dioſcorique prauitas reprobatur, tota deuotione complector, integerrima approbatione cuſtodio: quia in his uelut in quadrato lapide, ſanctæ fidei ſtructura conſurgit, & cuiuslibet uitæ, atque actionis norma conſiſtit. ¶Quintum quoque concilium pariter ueneror, in quo epiſtola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur, in quo Theodorus perſonam mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſtantiis ſeparans, ad impietatis perfidiam cecidiſſe cõuincitur; & in quo ſcrip ta quoque Theodoriti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, auſu dementiæ prolata refutantur. Cunctas uero, quas præfata ueneranda concilia perſonas reſpuunt, reſpuo; quas uenerantur, amplector: quia, dum uniuerſali ſunt con ſenſu conſtituta; ſe, & non illa deſtruit quiſquis præſumit aut ſoluere, quos religant; † aut ligare, quos ſoluunt.

†al. ligant †al. religare.

a ¶Cuiuslibet.] *Apud B. Gregorium legitur:* Et cuiuslibet vitæ, atque actionis exiſtat, quiſquis eorum ſoliditatem non tenet, etiam ſi lapis eſſe cernitur; tamen extra ædificium iacet. Quintum, &c. *& in ſequentib. ſignificantur tria illa capitula, quorum occaſione nonnulli quintam ſynodum non recipiebant.*

De ijſdem etiam Gelaſius in concilio habito Romæ cum 70. epiſcopis ſcribit dicens.

†al. Quas ſcripturas.

Burc l. 3. c 220. Iuo par. 4 c. 64. Pann. l. 2. c. 92. Poly. l. 3. tit. 20.

Quæ† concilia ſancta Romana eccleſia ſuſcipiat. C. III.

SAncta Romana eccleſia poſt illas ueteris teſtamẽti & noui ſcripturas, quas regulariter ſuſcipimus, ẽt has ſuſcipi nõ prohibet: Sanctã ſynodum Nicænã cccxviii. patrũ, mediante Cõſtantino Maximo Auguſto, in qua Arius hæreticus cõdemnatus eſt: Sanctã ſynodũ Conſtantinopolitanã, mediãte Theodoſio ſeniore Auguſto, in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit: Sanctã ſynodum Epheſinam, in qua Neſtorius damnatus eſt conſenſu beatiſſimi papæ Cæleſtini, mediante Cyrillo Alexandrinæ ſedis antiſtite, & Arcadio epiſcopo ab Italia deſtinato: Sanctam ſynodum Chalcedoneſem, mediante Martiano Auguſto, & Anatolio Conſtãtinopolitano epiſcopo, in qua Neſtoriana, & Eutychiana hæreſes ſimul cum Dioſcoro, eiuſque complicibus damnatæ ſunt: ſed & ſi qua ſunt concilia à ſanctis patribus hactenus inſtituta, poſt † iſtorũ quattuor auctoritatem & cuſtodienda, & recipienda decernimus,

†al. preter

&

& mandamus. ¶Iam nunc ſubiiciẽdum eſt de opuſculis ſanctorum patrum, quæ in eccleſia catholica recipiuntur. ¶ Opuſcula beati Cypriani martyris,& Carthaginẽſis epiſcopi. ¶Item opuſcula beati Athanaſii Alexandrini epiſcopi. ¶Item opuſcula beati Gregorii Nazianzeni epiſcopi. ¶Item opuſcula beati Baſilii Cappadociæ epiſcopi. ¶Item opuſcula beati Ioannis Cõſtantinopolitani epiſcopi. ¶Item opuſcula Theophili Alexandrini epiſcopi. ¶Item opuſcula beati Hilarii Pictauienſis epiſcopi. ¶Item opuſcula B. Ambroſii Mediolanenſis epiſcopi. ¶Item opuſcula B.Auguſtini Hipponenſis epiſcopi. ¶Item opuſcula B.Hieronymi presbyteri. ¶Item opuſcula beati Proſperi uiri religioſiſſimi. ¶ Item epiſtolam beati Leonis Papæ ad Flauianum Conſtantinopolitanum epiſcopum deſtinatam: cuius textum quiſpiam ſi uſque ad unum iota diſputauerit, & non eam in omnibus uenerabiliter receperit; anathema ſit. ¶Item opuſcula, atque tractatus omnium patrum orthodoxorum, qui in nullo à ſanctæ Romanæ eccleſiæ conſortio deuiauerunt, nec ab eius fideli † prædicatione ſeiuncti ſunt, ſed communionis ipſius, gratia Dei, uſque ad ultimum diem uitæ ſuæ participes fuerunt, legenda decernimus. ¶Item decretales epiſtolæ, quas beatiſſimi Papæ diuerſis temporibus ab urbe Romana pro diuerſorum Patrum conſultatione dederunt,uenerabiliter ſuſcipiendæ ſunt. ¶Item geſta ſanctorum martyrum,qui multiplicibus tormentorum cruciatibus,& mirabilibus confeſſionum triumphis irradiant. Quis ita† eſſe catholicorum dubitet, & maiora eos in agonibus fuiſſe perpeſſos,nec ſuis uiribus, ſed gratia Dei, & adiutorio uniuerſa tolераſſe? Sed ideò ſecundum antiquam conſuetudinem ſingulari cautela in ſancta Romana eccleſia nõ leguntur:quia & eorum, qui cõ ſcripſere,nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, aut idiotis†ſuperflua,aut minus apta,quàm rei ordo fuerit,ſcripta eſſe putantur ſicut cuiuſdã Quirici,† & Iulitæ: ſicut Gregorii, aliorumq; huiuſmodi paſſiones, quæ ab hæreticis perhibentur conſcriptæ. Propter quod,ut dictum eſt,ne uel leuis ſubſannandi oriretur occaſio,in ſancta Romana eccleſia non leguntur. Nos tamẽ cum prædicta eccleſia omnes martyres, & eorum glorioſos agones, qui Deo magis quàm hominibus noti ſunt, omni deuotione ueneramur. ¶Item uitas Patrum, Pauli, Antonii, Hilarionis, & omnium eremitarum, quas tamen uir beatiſsimus ſcripſit Hieronymus, cum omni honore ſuſcipimus. ¶ Item Actus beati Silueſtri Apoſtolicæ ſedis præſulis, licet eius, qui conſcripſit nomen ignoremus, à multis tamen in urbe Roma catholicis legi cognouimus,& ꝓ antiquo uſu multæ hoc imitãtur eccleſiæ. ¶Item ſcripta de inuẽtione S.Crucis Dominicæ,& alia ſcripta de inuentione capitis beati Ioan.Baptiſtæ,nouellæ quidẽm† reuelationes ſunt, & nõnulli eas catholici legũt:Sed cùm hæc ad catholicorũ manus puenerint,

Anſ.l.6.c. 193.

† fide, uel prædicatione] orig. & Bur h.

Nicolaus in epiſto la impreſſa ad epos Galliæ, cuius initiũ [Quãuis] † al. iſta.

† al. dictis]

† al Cyrici.

† quædam relatiões.,] orig.

1. Theſ. 5. beati Pauli Apoſtoli ſententia pręcedat,[Omnia probate, quod bonum eſt, tenete.] ¶Item Ruffinus uir religioſus plurimos eccleſiaſtici operis edidit libros: nonnullas etiam ſcripturas interpretatus eſt: ſed quoniam beatus Hieronymus in aliquibus eum de arbitrii libertate notauit, illa ſentimus, quæ prædictum beatum Hieronymum ſentire cognoſcimus: & non ſolum de Ruffino, ſed etiam de uniuerſis, † quos uir ſæpius memoratus zelo Dei, & fidei religione † reprehendit. ¶Item Origenis nonnulla opuſcula, quæ uir beatiſſimus Hieronymus non repudiat, legenda ſuſcipimus: reliqua autem omnia cum auctore ſuo dicimus eſſe renuenda. ¶Item Chronicon† Euſebii Cæſarienſis, atque eiuſdem hiſtoriæ eccleſiaſticæ libros, quamuis in primo narrationis ſuæ libro tepuerit, & poſtea in laudibus, atque excuſatione Origenis ſchiſmatici unū conſcripſerit librum: propter rerum tamen notitiam ſingularem, quæ ad inſtructionem pertinent, uſquequaque non dicimus renuendos. ¶Item Oroſium uirum eruditiſſimum collaudamus, quia ualde nobis neceſſariam aduerſus Paganorum calumnias ordinauit hiſtoriam; miraque breuitate contexuit. ¶Item uenerabilis uiri Sedulii paſchale opus, quod heroicis deſcripſit uerſibus, inſigni laude proferimus † ¶ Item Iuuenci γ nihilominus laborioſum opus non ſpernimus, ſed miramur. Ceterum, quæ ab hæreticis, ſiue ſchiſmaticis conſcripta, uel prædicata ſunt, nullatenus recipit Catholica, & Apoſtolica eccleſiá Romana.

†al. diuerſis.] orig. †al. religione. †al. Chronica] orig. †al. præferimus.] orig.

¶ E quibus pauca, quæ ad memoriam uenerunt, & à catholicis uitanda ſunt, credimus eſſe ſubdenda. In primis Ariminenſem ſynodum à Conſtantio Cæſare Conſtantini filio congregatam mediante Tauro præfecto, ex tunc, & nunc, & uſque in æternum confitemur eſſe damnatam. Item itinerarium nomine Petri Apoſtoli, quod appellatur ſancti Clementis lib 8 † apocryphum:

Burc. l. 3. c. 221. Iuo par. 4. c. 65. Pann. l. 2. c. 123. † decem.] orig.

Actus nomine Andreæ Apoſtoli, apocryphi.

Actus nomine Philippi Apoſtoli, apocryphi.

Actus nomine Petri Apoſtoli, apocryphi.

Actus nomine Thomæ Apoſtoli, apocryphi. Euangelium nomine Thaddæi, apochryphum. Euangelium nomine Thomę Apoſtoli, quo utuntur Manichæi, apocryphum. Euangelium nomine Barnabæ, apocryphum. Euangelium nomine Bartholomæi apoſtoli, apocryphum. Euangelium nomine Andreæ apoſtoli, apocryphum. Euangelia, quæ falſauit Lucianus, apocrypha. Euangelia quæ falſauit Hyrcius,† apocrypha. Liber de infantia Saluatoris, apocryphus. Liber de natiuitate Saluatoris, & de ſancta Maria, & de obſtetrice Saluatoris, apocryphus. Liber, qui appellatur Paſtoris, apocryphus. Libri omnes, quos fecit Lenticius† diſcipulus diaboli, apocryphi. Liber, qui appellatur, fundamētū, apocryphus. Liber, q appellatur theſaurus, apocryphus. Liber, qui appellat de filiabus

† al. Eſitius,] al. Heſychius

† al. Lentinus] al. Lentius

liabus Adæ, uel † Geneſeos, apocryphus. Cẽtimetrũ de Chriſto Virgilianis compaginatũ uerſibus, apocryphum. Liber, qui appellatur, Actus Teclæ, & Pauli apoſtoli, apocryphus. Liber, qui appellatur Nepotis, apocryphus. Liber prouerbiorum, qui ab hæreticis conſcriptus, & ſancti Xyſti † nomine ſignatus eſt, apocryphus. Reuelatio, quæ appellatur Pauli apoſtoli, apocrypha. Reuelatio, quæ appellatur Thomæ apoſtoli, apocrypha. Reuelatio, quæ appellatur Stephani, apocrypha. Liber, qui appellatur tranſitus † ſanctæ Mariæ, apocryphus. Liber, qui appellatur pœnitentia Adæ, apocryphus. Liber Ogiæ nomine gigantis, qui ab hæreticis cum dracone poſt diluuium pugnaſſe perhibetur, apocryphus. Liber, qui appellatur teſtamentum Iacob †, apocryphus. Liber, qui appellatur pœnitentia Origenis, apocryphus. Liber qui appellatur pœnitentia ſancti Cypriani, apocryphus. Liber, qui appellatur pœnitentia Iannis, & Mambræ, apocryphus. Liber, qui appellatur, ſortes Apoſtolorum, apocryphus. Liber Luſanæ †, apocryphus. Liber canonum Apoſtolorum, apocryphus. Liber, Phyſiologos, qui ab hæreticis conſcriptus eſt, & B. Ambroſii nomine præſignatus, apocryphus. Hiſtoria Euſebii Panphili, apocrypha. Opuſcula Tertuliani †, ſiue Africani, apocrypha. Opuſcula Poſthumiani, & Galli, apocrypha. Opuſcula Montani, Priſcillæ, & Maximillæ, apocrypha. Opuſcula omnia Fauſti Manichæi, apocrypha †. Opuſcula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha †. Opuſcula Victorini Pictauienſis †, apocrypha. Opuſcula Fauſti Rhegienſis Galliarum, apocrypha. Opuſcula Frumentii †, apocrypha. Epiſtola Ieſu ad Agbarum regem, apocrypha. Paſſio Georgii, apocrypha. Paſſio Cyrici, & Iulitæ, apocrypha. Scriptura quæ appellatur, contradictio Salomonis, apocrypha. Philacteria omnia, quæ non Angelorum, ut illi confingunt, ſed dæmonum magis artis conſcripta ſunt, apocrypha. ¶ Hæc, & omnia his ſimilia, quæ Simon Magus, Nicolaus, Cerinthus, Marcion, Baſilides, Ebion, Paulus etiam Samoſatenus, Photinus & Bonoſus, & qui ſimili errore defecerunt, Montanus quoque cum ſuis obſcœniſsimis ſequacibus, Apollinaris, Valentinus, ſiue Manichæus, Fauſtus, † Sabellius, Arius, Macedonius, Nouatus, Sabbatius, Cæleſtius, † Donatus, Euſtathius, Iouinianus, Pelagius, Iulianus, & † Latienſis, Cæleſtinus, Maximinus, Priſcianus † ab Hiſpania, Lampedius, Dioſcorus, Eutyches, Petrus, & alius Petrus, e quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculauit, Acacius Conſtantinopolitanus cum conſortibus ſuis, nec non & omnes hæreſes, † quas ipſi, eorumque diſcipuli, ſiue ſchiſmatici docuerunt, uel conſcripſerunt, quorum nomina minime retinentur,

non

† abeſt ab orig.
† al. Sixti.
† trãſitus, ideſt, aſſumptio] orig.
† al. Iob] orig.
† q appellatur, laus Apoſtolorũ] orig.
† Tertuliani apocrypha.
Opuſcula Lactantij apocrypha.
Opuſcula Africani apocrypha] orig.
† Opuſcula Commodiani apocrypha] ori.
† Opuſcula Tatij, Cypriani, apocrypha
Opuſcula Arnobij apocrypha.
Opuſcula Tyconij apocrypha] orig.
† al. Pitabionenſis.
† al. Frumeti cæci] orig.
† Africanus] orig.
† al. Calrius.
† Italianus Celanenſis, Caleſtinus, &c] ori.
† ori.] Priſcillianus ab Hiſpania,

Neſtorius Conſtantinopolitanus, Maximus, Vricus, Lampetius. *† hæretici, eorumque diſcipuli] orig.*

non ſolum repudiata,uerumetiam ab omni Romana, & Apoſtolica eccleſia eliminata, atque cum ſuis auctoribus, auctorumque ſequacibus ſub anathematis indiſſolubili uinculo in æternum confitemur eſſe damnata. ¶ Ceterum ε, qui libri in eccleſiaſticis officiis per anni circulum à nonnullis legantur (quod ritum illum Apoſtolica non reprobat, ſed ſequitur eccleſia) pro fidelium ædificatione adnotandum cenſuimus. Quidam, quòd in Septuageſima ponunt Pentateuchum ζ uſque in xv. diem ante Paſcha, xv. die ponunt Hieremiam uſque in cœnam Domini. In cœna Domini legunt tres lectiones de lamentatione Hieremiæ [Quomodo ſedet ſola ciuitas, &c.] & tres de tractatu ſancti Auguſtini in pſalmum 54. η [Exaudi Deus orationem meam, & ne deſpexeris.] & tres de Apoſtolo, ubi ait in epiſtola ad Corinthios [Conuenientibus uobis in unum.] Secunda lectio ſic incipit, [Similiter & calicem poſtquam cœnauit.] Tertia, [De ſpiritalibus autem nolumus uos ignorare fratres.] In Paraſceue tres lectiones de lamentatione Hieremiæ, & tres de tractatu ſancti Auguſtini in pſalmum 63. [Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor.] & tres de Apoſtolo, ubi ait in epiſtola ad Hebræos, [Feſtinemus ingredi in illam requiem, &c.] Secunda lectio, [Omnis namque pontifex.] Tertia, [De quo grandis nobis ſermo.] In ſabbato ſancto tres lectiones de lamentatione Hieremiæ prophetæ, & tres de tractatu ſancti Auguſtini in eumdem pſalmum 63. [Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor.] & tres de Apoſtolo, ubi ait in epiſtola ad Hebræos, [Chriſtus aſſiſtens pontifex futurorum bonorum.] Secunda lectio, [Vbi enim teſtamentum eſt.] Tertia, [Vmbram enim habens lex futurorum bonorum.] In Paſcha Domini homilias ad ipſum diem pertinentes, infra hebdomadam homilias. In octauis θ † Paſchæ ponunt actus Apoſtolorum, & epiſtolas canonicas, & Apocalypſim uſque in octauas † Pentecoſtes. In octauis Pentecoſtes ponunt libros Regum, & Paralipomenon uſque in kalendas Auguſti. In Dominica prima menſis Auguſti ponunt Salomonem uſque in kalendas Septembris. In Dominica prima Septembris ponunt Iob, Tobiam †, Heſter, Eſdram uſque in kalendas Octobris. In Dominica prima menſis Octobris ponunt librum † Machabæorum uſque in kalendas Nouembris. In Dominica prima menſis Nouembris ponunt Ezechielem, & Danielem, & minores prophetas vſque in kalendas Decembris. In Dominica prima menſis Decembris ponunt Eſaiam prophetam uſque ad † Natiuitatem Domini. In Natali ι Domini legunt primum de Eſaia tres lectiones. Prima lectio, [Primo tempore alleuiata eſt terra Zabulon, &c.] Secunda, [Conſolamini, conſolamini.] Tertia, [Conſurge, conſurge.] Deinde leguntur ſermones, uel homiliæ ad ipſum diem pertinentes.

Burch. l. 3 c. 222. Iuo p. 4. c. 63. Pann. l. 2. c. 90. Tren. 1. 1. Cor. 11. 1. Cor. 10. Heb. 4. Heb. 5. Heb. 9. Heb. 10. † al. octaua. † al. octauam. † Iudith, Heſter.] Iuo. † libros] Iuo. Iuo. † al. in naturalem. † al. in vigilia natalis Domini] Bur. & Iuo, & ordo Romanus: Eſa. 9. Eſa. 40. Eſa. 52.

tes. In natali ſancti Stephani homilia de ipſo die. In natali ſancti Ioannis ſimiliter. In natali Innocentium ſimiliter. In natali ſancti Siluestri ſimiliter. In octaua natalis Domini homilia de ipſo die. Dominica prima poſt Natiuitatem Domini ponunt epiſtolas Pauli uſque in Septuageſimam. In Epiphania lectiones tres de Eſaia. Prima lectio incipit, [Omnes ſitientes. Secunda, [Surge, illuminare Hieruſalem.] Tertia, [Gaudens gaudebo in Domino.] Deinde leguntur ſermones, vel homiliæ ad ipſum diem pertinentes.

Eſa. 55.
Eſa. 60.
Eſa. 61.

α ¶Mandamus.] *Poſt hoc verbum in Decreto Gelaſii ſequitur continenter:* Item opuſcula beati Cypriani, &c. *Sed Burchardus, & Ivo, & Pannormia habent vt Gratianus. Ac certe in toto hoc capite tot modis diſcrepant collectiones ab originali, vt ſatis certò statui non poſſit, quæ vera, & pura ſit Gelaſii lectio; nec magnopere ſit mirandum, ſi nonnulla ſint, quæ difficultatem faciunt. Quamobrem, quæ auxilio codicum tuto emendari poterant, ea ſunt emendata: ceteris locis partim indicatæ varietates; partim, quoniam omnes indicare infinitum fuiſſet, labor hic ad libros adeundi accurato lectori eſt relictus.*

β ¶Item geſta.] *Hinc vſque ad finem capitis omnia abſunt à pleriſque vetuſtis Gratiani codicibus: quod etiam Archidiaconus adnotauit. Sunt tamen e iuſdem Gelaſii vſque ad verſi.* Ceterum qui libri, *& apud Burchardum, & Ivonem referuntur proxime poſt ſuperiora.*

γ ¶Iuuenci.] *Antea legebatur,* Item Vincentij. *reſtituta eſt vera lectio ex Gelaſio, Burchardo, & Ivone. De quo Iuuenco meminit B. Hieronymus in Catalogo.*

δ ¶De ſancta Maria.] *In collectione Iſidori legitur,* & de Maria & obſtetrice: *Apud Burchardum,* & de Maria vel obſtetrice. *Apud Ivonem vero,* & de ſancta Maria, vel de obſtetrice Saluatoris.

ε ¶Ceterum.] *Hinc vſque ad finem neque in collectione Iſidori, neque in vllo veteri codice Gratiani eorum, quæ collata ſunt, inueniuntur. A verbo tamen,* in Septuageſima ponunt, *referuntur à Burchardo, & Ivone ſine auctoris nomine, in Pannormia ex Gelaſio cum lxx. epiſcopis. Ferè autem omnia habentur ſparſim in libro, qui ordo Romanus nuncupatur.*

ζ ¶Pentateuchum.] *Apud Ivonem legetur,* Heptateuchum, *vt vltra quinque libros comprehendat librum Ioſue, & Iudicum, qua voce, ac librorum coniunctione Beatus Hieronymus ad Lucinium ſcribens vtitur. Alij vero Heptaticum appellant, vt ſanctus Gregorius lib. 7. ind. 2. epiſt. 48. & lib. 10. epiſt. 22. & alibi, & Rabanus in præfatione in Hieremiam, & ordo Romanus, cap. de Septuageſima.*

η ¶In pſalmum 54.] *ſic etiam apud Ivonem. In ordine Romano, cap. de officijs diuinis à cœna Domini vſque in octauas Pentecoſtes, & apud Burchardum legitur,* in Pſalmum 63. *id eſt,* Exaudi Deus orationem meam, cum deprecor. *Itemque in cap. de ordine in nocte Paraſceues,* Tres de tractatu ſancti Auguſtini de Pſalmo 63.

θ ¶In octauis.] *Ipſam diem octauam ſolitam fuiſſe proferri nomine multitudinis, id eſt octauas, notabitur infra de conſecratione diſtin. 3.* c. pronunciandum.

ι ¶In natali Domini.] *Burchardus, & Ivo habent* in Vigilia natalis Domini, *& ita in ordine Romano. cap. quod inſcribitur,* In Chriſti nomine, incipit ordo catholicorum librorum, qui in eccleſia Romana ponuntur. *Pannormia autem habet vt Gratianus.*

DISTINCTIO. XVI.

I ps *APoſtolorum uero canones, qui per Clementem Pontificem Romanum, ſicut quidam aßerunt, dicuntur eſſe tranſlati a, ſunt quinquaginta.*

a ¶Tranſlati.] *In titulo qui præponitur canonibus Apoſtolorum in collectione Iſidori, & in concilio Stephani Papæ IIII. (cuius magnam partem Deuſdedit Cardinalis in ſua canonum collectione refert) pro voce,* tranſlati, *habetur,* prolati. *Dionyſius certe Exiguus nullum huius verſionis mentionem facit, & aliqui ſcriptores ſolent epiſtolas Clementis hoc modo citare,* ex dictis Petri Apoſtoli per Clementem prolatis: *vt auctor Polycarpi, & alij.*

Hos non recipiendos, ſed inter apocrypha deputatos Iſidorus ſcribit dicēs.

¶Apoſtolorum canones Apoſtolica reiiciuntur auctoritate. C. I.

CAnones a qui dicuntur Apoſtolorum, ſeu quia eoſdem nec ſedes Apoſtolica recepit, nec ſancti Petres illis aſſenſum præbuerunt, pro eo ꝙ ab hæreticis ſub nomine Apoſtolorum compoſiti dinoſcuntur, quamuis in eis utilia inueniantur, tamen ab auctoritate canonica, atque Apoſtolica eorum geſta conſtat eſſe remota, atque inter apocrypha deputata.

¶ *Caput hoc eſt in præfatione Iſidori ad collectionem conciliorum, quæ ex bibliotheca eccleſiæ Toletanæ deſcripta Romam miſſa eſt. Nam in illa, quæ vulgatæ Iſidori collectioni, de qua initio dictum eſt, præponitur, contrarium potius uidetur dici, & refertur infra* c. Placuit. *hac ead. diſt. ſi modo idem eſt Iſidorus.*

Zepherinus autem econtra ſcribit epiſcopis per Siciliam conſtitutis, epiſt. I.

Iuo p. 4. ¶Apoſtolorum canones ſunt recipiendi. C. II.

c. 107. SExaginta a ſententias Apoſtoli præſcripſerunt † cum aliis plurimis epiſcopis, & ſeruandas cenſuerunt.

Pann. l. 2. c. 105. Polyc l. 3. tit. 20. † *al. præfixerunt*] orig.

a ¶Sexaginta.] *Iuo etiam, & auctor Pannormiæ habent,* Sexaginta. *Itemque originale in margine. Sed in textu,* Septuaginta *Polycarpus,* Quinquaginta.

Item Leo β Papa nonus contra epiſtolam Nicetæ abbatis.

¶Exceptis quinquaginta capitulis, canones Apoſtolorum inter apocrypha deputantur. C. III.

Iuo. p. 4. c. 105. Pann. l. 2. c. 124. † *al. regulis orthodoxi.*] *al. regulis orthodoxiæ.*]

CLementis librum, ideſt Petri Apoſtoli itinerarium & Apoſtolorum canones numerant Patres inter apocrypha, exceptis quinquaginta capitulis, quæ decreuerunt orthodoxæ † fidei adiungenda.

β ¶Item Leo] *Hoc caput ſumptum eſt ex reſponſione Humberti legati Leonis noni ad libellum Nicetæ presbyteri, & Monachi contra Latinos editum, quæ Romæ in monaſterio ſanctæ Mariæ noua, & in multis bibliothecis extat manuſcripta. Merito autem potuit citari Leo ix. quòd eius auctoritate, & iuſsione Humbertus legatus ſedis Apoſtolicæ ea ſcripſerit.*

Item

Item vi. ſynodus, cap. 2.

C. IIII.

Placuit huic ſanctæ ſynodo, ut amodo confirmata & rata ſint canonum Apoſtolorum lxxxv. capitula. Iuo p. 4. c. 106. Pann. l. 2. c 125.

Epiſtola α Iſidori in capite canonum.

Iſidorus β ſeruus Chriſti lectori ſuo conſeruo. ¶ Propter eorum auctoritatem ceteris conciliis præponimus canones, qui dicuntur Apoſtolorum, licet a quibuſdam apocryphi dicantur, quoniã plures eos recipiunt, & ſancti Patres eorum ſententias ſynodali auctoritate roborauerunt, & inter canonicas poſuerũt cõſtitutiones. *Item infra.* ¶ Primo quidem ordo, ut prædictum eſt, de celebrando concilio inſertus habetur, & poſtmodum canonum Apoſtolorũ, ac primorum apoſtolicorum (ideſt à ſancto Clemente uſque ad ſanctum Silueſtrum) decretorum, atque diuerſorum conciliorum breuiarium interpolatur ſequens ordinem ſuum. Iuo par. 4 c. 107. Pann. l. 2. c 125.

α ¶ Epiſtola.] *Hæc epiſtola ab Iuone vocatur præfatio in opus canonum, & eſt ea, quæ Iſidori nomine eſt præpoſita tomis conciliorum, licet in vetuſtiore editione, in qua purior eſt Iſidori collectio, nonnulla uerba deſiderentur. Eſt autem confectum hoc caput ex duobus locis illius præfationis. Nam verba illa,* Propter eorum auctoritatem, & *c. vſque ad ver.* conſtitutiones. *non longe abſunt ab initio. Reliqua vero ſunt in extremo.*

β ¶ Iſidorus ſeruus.] *In Panormia eſt eodem modo atque apud Gratianũ. Apud Iuonẽ, & in manuſcriptis collectionis illius codicibus eſt,* Iſidorus Mercator ſeruus Chriſti conſeruo ſuo, & parenti fidei † in Domino ſalutem. *In vulgatis autem conciliorum editionibus,* Iſidorus peccator, ſeruus, &c. † *al. fideli.*

Item cum Hadrianus Papa ſextam ſynodum recipiat cum omnibus canonibus ſuis, cum etiam ſancta octo vniuerſalia concilia profeſsione Romani Pontificis ſint roborata; in ſexta † autem ſynodo, ſiue in ſeptimo concilio, Apoſtolorum canones ſint recepti & approbati: patet, quòd non ſunt inter apocrypha deputandi: Vnde ſcribit Hadrianus Papa Tharaſio Patriarchæ. † *al. ſeptima ſynodo, ſiue concilio. al. ſexta ſynodo, ſiue in ſexto concilio.*

¶ Sexta ſynodus auctoritate Hadriani corroboratur. C. V.

Sextam α ſynodum ſanctam recipio cum omnibus canonibus ſuis. Iuo p. 4. c. 122.

α ¶ Sextam.] *Hoc habetur in ſecunda actione ſeptimæ ſynodi in epiſtola Hadriani ad Tharaſium. Sed eo in loco Hadrianus refert verba ſynodicæ epiſtolæ à Tharaſio ad ſe miſſæ. Et hic Gratianus non refert propria eius epiſtolæ verba. In uerſione enim Anaſtaſii bibliothecarii legitur,* Inuenimus autem in prædicta ſynodica epiſtola ſanctitatis veſtræ, poſt plenitudinem fidei & confeſſionem ſacri ſymboli, & omnium ſanctarum ſex ſynodorum, & de ſacris & venerabilibus characteribus miraculum laude ac veneratione digniſſimum contineri. Quare & eaſdem ſanctas ſex ſynodos ſuſcipio cum omnibus regulis, quæ iure, ac diuinitus ab ipſis promulgatæ ſunt. *Et hæc quidem poſtrema verba ſunt etiam in illa ipſa Tharaſii epiſtola, quod ex concilio Græco, & noua interpretatione clare apparet.*

Sed dubitatur de ea, an canones conſcripſerit: quod ex quarta actione ſextæ β ſynodi facile abſoluitur.

¶Sextæ.] *In ſecundo & iv. Vaticanis eſt, ſextæ, aliàs ſeptimæ, & vere ſeptimæ eſt, ſed ob gloſſam nihil eſt mutatum.*

Ait enim Petrus epiſcopus Nicomediæ.

¶Sexta ſynodus canones conſcripſit. C. VI.

Ex actione quarta ſeptimę ſynodi. Iuo p. 4. c.121.

HAbeo y librum continentem canones ſanctę ſextæ ſynodi. Patriarcha dixit: ¶Quidam ſcandalizantur per ignorantiam, pro canonibus iſtis, dicentes; numquid ſexta ſynodus canones fecit? Sciant ergo, quoniam ſancta ſynodus ſexta ſub Conſtantino congregata eſt contra eos, qui dicebant unam operationem, & unam uoluntatem eſſe in Chriſto: in qua ſancti Patres illos, ut hæreticos anathematizauerunt, & orthodoxam fidem explanauerunt. 2 ¶ Et ſoluta ſynodus eſt Conſtantini xiiii. anno. Poſt quattuor vero, aut quinque annos iidem ſancti Patres congregati ſunt ſub Iuſtiniano filio Conſtantini, & prædictos canones promulgauerūt, de quibus nullus dubitet. Qui enim ſub Conſtantino in ſynodo fuerunt, iidem ipſi epiſcopi ſub Iuſtiniano iſtis canonibus ſubſcripſerunt. Oportebat enim ut ſynodus uniuerſalis canones eccleſiaſticos promulgaret. *Item.* ¶ Sancta ſexta ſynodus poſt promulgatam ab ea diffinitionem contra Monothelitas, Conſtantino Imperatore, qui eam congregauerat, non multo poſt defuncto, & Iuſtiniano eius filio regnante pro eo. ¶ Eadem ſancta ſynodus diuinitus inſpirata, iterum Conſtantinopoli quarto, aut quinto anno congregata eſt, & canones numero cii. ad correctionem eccleſiæ promulgauit.

Ex ſexta actiōe ſeu primæ ſynodi.

y ¶Habeo librum. [*Verba ſunt Petri epiſcopi Nicomediæ, ac Tharaſii patriarchæ Conſtantinopolitani actione quarta ſeptimæ ſynodi: quod quidem ipſi de centum, ac duobus canonibus dixerunt, qui in Trullo tempore Iuſtiniani Rhinotmeti ſecundo anno ſuæ reuocationis ad Imperium, editi ſunt. Verum ex his ipſis verbis Tharaſii apparet, eos canones non eſſe proprios ſextæ ſynodi; quia fatetur poſt annos quattuor, aut quinque, quàm ea ſynodus fuerat abſoluta, canones illos fuiſſe editos, quo tempore certiſſimum eſt neque eumdem Romanum Pontificem, neque eoſdem epiſcopos fuiſſe. Quamquàm in hac ratione temporis potius credendum eſt diligentiſſimis chronologis, Theophani, (cuius etiam verba quæ ad hunc locum pertinent ex originali Græco, quod in bibliotheca Vaticana extat, ſatis fideliter trāslata leguntur apud Franciſcum Turrianum libro de vi. vij. & octaua ſyndo) & Anaſtaſio, & Georgio Cedreno, quàm Tharaſio. Illi enim non quattuor, aut quinque, vt Tharaſius, ſed viginti ſeptem annos à fine ſextæ ſynodi tempore Agathonis habitæ, vſque ad hanc huiuſmodi Decretorum editionem aſſerunt interceſſiſſe. Epiſcopos vero, qui hos èdiderunt, noluiſſe ipſos edere tanquam canones ſextæ ſynodi, ſed voluiſſe ſupplere, quod videbatur in quinta, ac ſexta ſynodo deeſſe, ipſamet illorum ad Imperatorem allocutio teſtatur. Itaque noua dicenda eſt hæc epiſcoporum coitio, ideoque Græci illam, vt ſcribit Balſamon πενθέκτην, ideſt quintam ſextam ſynodum appellant. Ceterum non fuiſſe omnes illos canones à Romana eccleſia receptos, duo viri rerum eccleſiaſticarum peritiſſimi, Anaſtaſius Bibliothecarius, & Humbertus Leonis ix. Legatus aperte teſtantur. Humbertus his verbis.* Non autem miror,

ſi Agathoni Papæ, & ſanctis Patribus ſextæ ſynodi veſtra imputetis deliramenta, & quæ aut corrupiſtis, aut finxiſtis capitula: cū & ipſi Domino Ieſu, & Apoſtolis eius imputetis figmenta. Vnde nos facientes ſextam ſynodum ad deſtruendam hæreſim Græcorum Monothelitarum, non autem ad tradendum Romanis nouas conſtitutiones congregatam, capitula, quę nobis ſub eius auctoritate apponitis, omnino refutamus; quia prima & Apoſtolica ſedes nec aliquando ea accepit, nec obſeruat hactenus. *Anaſtaſius vero in præfatione in ſeptimam ſynodum ad Ioannem viij. Romanum Pontificem ita ſcripſit:* Ergo regulas, quas Græci in ſexta ſynodo perhibent editas, ita in hac ſeptima ſynodo principalis ſedes admittit, vt nullatenus ex his illæ recipiantur, quæ prioribus canonibus, vel decretis ſanctorum ſedis hujus Pontificum, aut certe bonis moribus inueniuntur aduerſæ: quamuis omnes hactenus ex toto moneant apud Latinos incognitæ quia nec interpretatę Sed nec in ceterarum Patriarchalium ſedium, licet græca vtantur lingua, reperiuntur archiuis: nimirum, quia nulla earum, cum ederetur, aut promulgans, aut conſentiens, aut ſaltem præſens inuenta eſt Quamquam eoſdem Patres illas Græci promulgaſſe perhibeant, qui in ſexta ſynodo ſunt inuenti: ſed nullis certe probare poſſunt indicijs.

Ex his ergo colligitur, quòd ſexta ſynodus bis congregata eſt, primo ſub Conſtantino, & nullos canones conſtituit: ſecundo ſub Iuſtiniano filio eius, & præfatos canones promulgauit.

Vnde ſancti Patres in eadem ſynodo ſecundo congregati dixerunt.

¶ Conſtitutiones ſynodi ſextę. C. VII.

QVoniam *a* ſanctæ, & uniuerſales ſynodi, quinta ſub Iuſtiniano Auguſto, ſexta ſub Conſtantino patre tuo Auguſto *β*, de myſterio fidei pleniſſime diſputantes, canones non fecerunt, ſicut ceteræ quattuor uniuerſales ſynodi; propterea nos conuenientes in hanc Imperialem urbem ſacros canones conſcripſimus. *Item.* ¶ Placuit huic ſanctæ ſynodo, ut amodo confirmata, & rata ſint canonum Apoſtolorum lxxxv. capitula. *Item.* ¶ Confirmamus *γ* & ceteros ſanctorum canones & ſynodos, id eſt Nicænam, Ancyranam, Neocæſarienſem, Gangrenſem, Antiochenam, Laodicenſem, Conſtantinopolitanam, Epheſinam primam, Chalcedonenſem, Sardicenſem, & Carthaginenſem *δ*, & opuſcula Theophili Alexandrini epiſcopi, & Dionyſii *ε* Alexandrini epiſcopi, & Petri Alexandrini epiſcopi & martyris, Gregorii Thaumaturgi Neocæſarienſis epiſcopi, Athanaſii epiſcopi Alexandrini, Baſilii Cæſareæ Cappadocię epiſcopi, Gregorii Nyſeni epiſcopi, Gregorii Theologi, Amphilochii Iconienſis epiſcopi, Timothei Alexandrini epiſcopi, Gennadii † Conſtantinopolitani epiſcopi, Cyrilli Alexandrini epiſcopi, Cypriani Carthaginenſis epiſcopi, & ſynodum *ζ* ſuam.

Iuo ſeptimam vocat.
Iuo p. 4. c. 123.
In oratione allocutória Patrum, q in Trullo cōuenerant, ad Iuſtinianum Imperatorē. c. 2. eius ſynodi.
ſup. ea. c. placuit.
Iuo. 4. 106.
Iuo p. 4. c. 134.
Pann. l. 2. c. 117.
† *al. Germani.*

¶ Quo-

α ¶Quoniam.] *Emendata ſunt multa in hoc capite ex canone ſecundo eorum, qui ſextæ ſynodo tribuuntur, in quo indicantur concilia, & auctores canonum: quibus Græci vtebantur. Sunt autem verba illius canonis apud Gratianum, & Iuonem in ſummam redacta.*

β ¶De myſterio.] *Græce eſt*, τὸ περὶ τῆς πίστεως πατρικῶς διαπερανάμενοι μυστήριον, ideſt fidei myſterium paterne declarantes.

γ ¶Confirmamus.] *Iuo habet*, confirmamus ſanctorũ Patrum canones, & ſynodos &c. *Græce eſt*. ἐπισφραγίζομεν δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἱεροὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων, καὶ μακαρίων πατέρων ἡμῶν ἐκτεθέντας, τουτέστιν τῶν ἐν νικαίᾳ συναθροισθέντων, &c. ideſt, obſignando autem confirmamus & ceteros omnes ſacros canones, qui à ſanctis, & beatis Patribus noſtris ſunt editi, ideſt ab iis, qui Nicææ conuenerunt, &c.

δ Carthaginenſem.] *Apud Iuonem ſequitur*, Cõſtantinopolitanam ſub Nectario, & opuſcula Theodoſij, al. Theophili, &c. *Græce autem eſt* καὶ τῶν αὖθις ἐν ταύτῃ τοῦ θεοφυλάκτῳ, καὶ βασιλίδι πόλει συνελθόντων ἐπὶ Νεκταρίου τοῦ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως προέδρου, καὶ Θεοφίλου τοῦ γενομένου ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπου, *ideſt* & eorum, qui rurſus in hac à Deo cuſtodita, & imperiali vrbe conuenerunt ſub Nectario imperialis huius ciuitatis præſide, & Theophilo, qui Alexãdriæ fuit archiepiſcopus.

ε ¶Et Dioniſij.] *In canone Græco vulgato fere eſt, quemadmodum antea apud Gratianum*, Dioniſij Alexandrini epiſcopi, & martyris. *Sed apud Balſamonẽ, & Iuonem legitur, quemadmodũ reſtitutum eſt* Dioniſij archiepiſcopi Alexandrinorum Megalopolis, & Petri Alexandriæ archiepiſcopi, & martyris. *Reliquas varietates per ſe accuratus lector notabit.*

ζ ¶Et ſynodum.) *In iſto canonis loco eſt error: quia illa ſynodus Cypriani, probatur, in qua ipſe cum multis aliis Africæ epiſcopis putauit baptizatos ab hæreticis verum batiſma non recepiſſe: cum tamen B. Auguſtinus aſſerat aliam extitiſſe traditionem Apoſtolorum, & ipſam Cypriani ſententiam plenario totius orbis concilio exclusam fuiſſe teſtetur.*

Item ex diurno η libro profeſſio Romani Pontificis.

¶Auctoritate Romani Pontificis ſancta octo concilia roborantur. C. VIII.

Iuo p. 4. c. 132. Pann. l. 2. c. 103. Sancta octo uniuerſalia concilia, id eſt, primum Nicænum, ſecundum Conſtantinopolitanum, tertium Epheſinum, quartum Chalcedonenſe, item V. Conſtantinopolitanum, & VI. Item Nicænum VII. Octauum quoque Conſtantinopolitanum uſque ad unum apicem immutilata ſeruare, & pari honore, & ueneratione digna habere, & quæ prædicauerunt & ſtatuerunt modis † omnibus ſequi, & prædicare; quæque condemnauerunt, ore & corde cõdemnare profiteor.

† *al. omnibus modis.*] Iuo.

η ¶Item ex diurno.] *Integram profeſſionem fidei, quando quis in Romanum Pontificem promouebatur, refert Deusdedit Cardinalis in collectione canonum, quæ ſeruatur in bibliotheca Vaticana.*

Quo autem tempore ſexta ſynodus, & prima, ſecunda, tertia, quarta, & quinta congregata ſint, Beda in libro de temporibus, c. 65. ſcripſit dicens.

¶De

¶De temporibus conciliorum. C. IX.

SExta ſynodus uniuerſalis Conſtantinopoli celebrata eſt, & græco ſermone conſcripta temporibus Papæ Agathonis, exequente,ac reſidente piiſſimo principe Conſtantino intra palatiũ ſuum, ſimulque legatis Apoſtolicæ ſedis,& epiſcopis cl.reſidentib. ¶ Prima enim uniuerſalis ſynodus in Nicæa cõgregata eſt contra Ariũ cccxviij. Patrum, temporibus Iulii a Papæ ſub Conſtantino principe.¶Secunda in Conſtantinopoli cl.Patrum contra Macedoniũ, & Eudoxium temporibus Damaſi Papæ,& Gratiani principis;quãdo Nectarius eidem urbi eſt ordinatus epiſcopus.¶Tertia in Epheſio ducentorum Patrum contra Neſtorium Auguſtæ urbis epiſcopum ſub Theodoſio magno principe,& Papa Cæleſtino. ¶ Quarta in Chalcedonen. Dcxxx.Patrum ſub Leone Papa, temporibus Martiani principis contra Eutychem naſandiſſimorum præſulem monachorum. ¶ Quinta item Conſtantinopoli temporibus Vigilii Papæ ſub Iuſtiniano principe contra Theodorum & omnes hæreticos.

Iuo p.4. c 123. Pann.l 2. c.113.

Pann l.2. c.111.

a ¶Iulij.]*Certum eſt ſynodum Nicænam primam celebratam eſſe tempore Silueſtri.Sed in illa temporum obſcuritate mirandum non eſt Bedam & alios erraſſe.*

C. X.

PRima ¶ autem ſynodus in Nicæa cccxviij. Patrum contra Ariũ Alexandrinum presbyterum,qui tres gradus in Trinitate aſſerebat, patrem ſcilicet maiorem, filium minorem, ſpiritum ſanctum creaturam temporibus Conſtantini principis, & Silueſtri Papæ Romani, Macharii Hieroſolymitani, Alexandri γ Alexandrini;qui condemnata eadem hæreſi ſtatuerunt canones uiginti, quorum auctor maxime præfatus † Alexander epiſcopus fuit. ¶Secunda in Conſtantinopoli contra Macedonium, Conſtantinopolitanum epiſcopum,qui negabat ſpiritum ſanctum Deum eſſe temporibus Gratiani, & Theodoſii principum, Damaſi Papæ Romani, Cyrilli Hieroſolymitani, Nectarii δ † Conſtantinopolitani ; qui condemnata præfata hæreſi ſtatuerunt canones tres:quorum maxime auctor Nectarius Cõſtantinopolitanus fuit.¶Tertia in Epheſo ducentorum Patrum contra Neſtorium Conſtantinopolitanum epiſcopum,qui dicebat beatam Virginem Mariam non Dei, ſed hominis tantummodo genitricem,ut aliam perſonam carnis, aliam faceret deitatis, temporibus Theodoſii principis † iunioris,Cæleſt.ni Papæ Romani, Iuuenalis Conſtantinopolitani epiſcopi,Cyrilli epiſcopi Alexandrini: qui duodecim capitula contra Neſtorii blaſphemiarum totidẽ capitula, auctore eodẽ ſancto Cyrillo anathematizando conſcripſerunt. ¶ Quarta in Chalcedone ſexcentorum triginta Patrum,contra Eurychem Conſtantinopolitanum abbatem,qui aſſerebat Chriſtum poſt humanã aſſumptionem

Anſel. in prolegõ. in principio collectionis conciliorum.

† *Sanctus Alexander*] orig.

† *deeſt in*] orig.

† *magni principis*] orig.

nem non ex duabus naturis exiſtere, ſed ſolam in eo diuinam natu ram permanere temporibus Martiani principis, Leonis Papæ Romani, Iuuenalis Hieroſolymitani, Anatolii Conſtantinopolitani, qui condemnata præſcripta hæreſi ſtatuerunt canones uigintiſeptem · quorum auctor maxime idem ſanctus Anatolius Conſtantinopolitanus epiſcopus fuit. ¶ Quinta in Conſtantinopoli contra Theodorum Mopſueſtenum, & omnes hæreticos; qui Theodorus dicebat aliud† eſſe Dei uerbum, & aliud Chriſtum, & ſacram Virginem Mariam negabat Dei genitricem fuiſſe, temporibus Iuſtiniani principis, Vigilii Papæ Romani, Domnini† Antiocheni, Eutychii Conſtantinopolitani; qui quatuordecim capitula anathematizando ſcripſerunt contra Theodori, & ſociorum eius blaſphemias. ¶ Sexta in Conſtantinopoli cl. Patrum contra Macharium Antiochenum epiſcopum, & ſocios eius, qui unam uoluntatem, & operationem in Chriſto falſa ſuſpicione aſſerebant, temporibus Conſtantini principis, Agathonis Papæ Romani, Georgii Conſtãtinopolitani : qui condemnata hæreſi præfata, anathematizando ſcripſerunt nouem ε capitula inferius annexa.

† *al. aliū Deum eſſe verbū, & aliū Chriſtum.*

† *al. Domni.*

β ¶ Prima.] *Caput hoc inuenitur & in recentioribus editionibus conciliorum, & in vetuſtiore Colonienſi An. M D X X X. & in manuſcripta collectione, quam dictum eſt aſſeruari in bibliotheca Vaticana: ſed non in collectione, quæ eſt in bibliotheca monaſterij Dominicanorum. Ponitur autem ante præfationem, quæ nomen Iſidori, mercatoris quidem in manuſcriptis, peccatoris autem in impreſſis præfert. Et ſane in illa præfatione tantum quattuor generalium ſynodorum mentio fit; ſexta vero poſt Iſidori Hiſpalenſis ætatem eſt habita.*

γ ¶ Alexandri.] *Apud Anſelmum eſt vt apud Gratianum. In originali,* Alexandri Conſtantinopolitani *Sed integra videtur lectio, ſi vtraque coniungatur. Nã & epiſcopus Conſtantinopolis, & epiſcopus Alexandriæ, tempore illius ſynodi, Alexandri nomine vocabantur.*

δ ¶ Nectarij.] *Antea legebatur quemadmodum etiam apud Anſelmum,* Nectarij Alexandrini. *Emendatum eſt ex originali. Sed fortaſſe & hoc loco integra lectio hæc eſt,* Nectarii Conſtantinopolitani, & Timothei Alexandrini.

ε ¶ Nouem.] *In loco citato ex collectione Iſidori legitur,* ſcripſerunt octo capitula, *& verba illa,* inferius annexa, *ibi non habentur. In conciliis deinde Coloniæ impreſſis poſt actionem ſextæ ſynodi ex vetuſto codice monaſterij. S. Baronis referuntur nouem capitula, & ante primum capitulum ſunt hæc verba,* ſcripſerunt nouem capitula inferius annexa, *quæ apud Anſelmum quoque habentur.*

Deus dedit Cardinalis Anſelmus in proleg. Ante eandem Iſidori collectionẽ.

C. XI.

PRima α adnotatio Ancyranæ, ſynodi, quæ ante Nicænam fertur fuiſſe, ſed propter auctoritatem maiorem poſtponitur; in qua Patres xviij. ſtatuerunt canones xxiiij. † quorum auctor maxime Vitalis Antiochenus epiſcopus extitit. ¶ Secunda Neocæſarienſis, quæ poſt Ancyranam, & ante Nicænam legitur fuiſſe, in qua Patres ſexdecim ſtatuerunt canones xiiii. † quorum auctor maxime Vitalis epiſcopus Salaminius † extitit. ¶ Tertia Gangrenſis,

† *in græco vulgato, et apud Balſamonem ſunt xxv.*

† *ibidem ſunt xv.*

† *al. zelauitanus.*

grenſis, quæ poſt Nicænam legitur fuiſſe, in qua Patres xvii. ſtatuerunt canones xx. propter quaſdam neceſſitates eccleſiaſticas; maxime contra Euſtathium:qui dicebat, quòd nullus in coniugali ordine poſitus,nec ullus fidelis, qui non omnibus renuntiaret, quæ poſſideret,ſpem apud Dominum haberet,& multa alia uenenoſa,quæ enumerare longum eſt. ¶ Quarta Sardicenſis,in qua Patres ſexaginta γ ſtatuerunt canones xxi. quorum auctor maxime Oſius Cordubenſis epiſcopus,& Vincentius Capuanus epiſcopus, & Ianuarius ♂ Beneuentanus,& Calepodius Neapolitanus ſanctæ Romanæ eccleſiæ legati extiterunt. ¶ Quinta Antiochena,in qua Patres xxix.† ſtatuerunt canones xxv. quorum maxime auctor Euſebius Palæſtinenſis epiſcopus extitit. ¶ Sexta Laodicenſis, in qua Patres xxxii.ſtatuerunt canones lxi. quorum auctor maxime Theodoſius epiſcopus extitit. Septima ε Carthaginenſis, in qua Patres ccxvii.† ſtatuerunt canones xxxiii. quorum auctor maxime Aurelius Carthaginenſis epiſcopus extitit. Etiam ſanctus Auguſtinus Hyponenſis epiſcopus in eadem ſynodo legitur fuiſſe, temporibus Honorii Auguſti. ¶ Octaua Africana ſub Theodoſio minore Auguſto:in qua Patres ccxvii.recitauerunt, & firmauerũt canones cv. qui per diuerſa concilia Africanæ prouinciæ temporibus Aurelii Carthaginenſis epiſcopi leguntur eſſe conſcripti. ¶ Nona Arelatenſis, in qua Patres cc.† ſtatuerunt canones quattuor:quorum auctores maxime Siluester urbis Romæ epiſcopus, & S.Marinus Arelatenſis epiſcopus extiterunt, temporibus Conſtantini Auguſti,ſicut quidam aſſerunt. ¶ Decima item Arelatenſis,in qua Patres xix.ſtatuerunt canones:quorum maxime S. Cæſarius Arelatenſis epiſcopus extitit. ¶ Vndecima item Arelatenſis,in qua Patres xvi.ſtatuerunt canones.¶ Duodecima item Arelatenſis in Vico Hortenſii †, in qua Patres xi. ſtatuerunt canones: quorum maxime auctor ſanctus Cæſarius Arelatenſis epiſcopus extitit. ¶ Tertiadecima item Arelatenſis,in qua Patres xix.ſtatuerunt canones:quorum auctor maxime Sarpidius†Arelatenſis epiſcopus extitit. ¶ Quartadecima Arauſicenſis,in qua Patres xvi.† ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Hilarius epiſcopus extitit.¶ Quintadecima Epaunenſis ζ, in qua Patres xxvi. ſtatuerunt canones xxxix.quorum auctor maxime Cæſarius epiſcopus extitit. ¶ Sextadecima Agathenſis,in qua Patres xxix.† ſtatuerunt canones:quorum auctor maxime Cæſarius epiſcopus extitit. ¶ Septimadecima η Aurelianenſis, in qua Patres lxx. ſtatuerunt canones:quorum auctor maxime Aurelius Arelatenſis epiſcopus extitit, temporibus Clodouei Regis. ¶ Octauadecima item Aurelianenſis,in qua Patres xxxi.ſtatuerunt canones:quorũ auctor maxime Melanius Rhedonenſis epiſcopus extitit. ¶ Nonadecima item Aurelianẽſis,ĩ qua Patres xxx.ſtatuerũt canones,quorũ auctor ma

† al. xxx.

† al. ccxviii.

† abeſt numerus à collectione etiam Vaticana.

† al. Hortenſico.

† al. Sapardus] al. Sapidius.

† al. xxvi.

† al. xxxiiii.

Hactenus ĩ collectione Iſidori impreſſa.

† al. Brinatenſis] al. Bituricenſis.
† al. Matiſcenſis.
Hactenus in collectione Iſidori Vaticana.

xime S. Albinus Andegauenſis epiſcopus extitit. ¶ Vigeſima Aruernenſis, in qua Patres xv. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Honoratus Bieutenſis † epiſcopus extitit. ¶ Vigeſimaprima Maticenſis†, in qua Patres xxi. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Priſcus Lugdunenſis epiſcopus extitit ¶ Vigeſimaſecunda item Maticenſis, in qua Patres lxxxvi. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime idem Priſcus Lugdunenſis epiſco. extitit. ¶ Vigeſimatertia Lugdunenſis, in qua Patres xviii. ſtatuerunt canones: quorum auctor maxime Philippus Viennenſis epiſcopus extitit. ¶ Vigeſimaquarta item Lugdunenſis, in qua Patres xx. conſtituerunt canones, quorum auctor maxime idem Priſcus Lugdunenſis epiſcopus extitit.

α ¶ Prima.] Maior pars huius capitis, id eſt vſque ad finem verſiculi, Nonadecima, habetur in collectione Iſidori impreſſa, ante præfationem ipſius Iſidori: In Vaticana autem vſque ad finem verſic. Vigeſimaprima. Deusdedit, & Anſelmus integrum ante ſuas collectiones habent. Neque vero ſummula hæc eiuſdem Iſidori eſſe poteſt: nam neque præfationi ipſius, neque collectioni reſpondet: in qua, vt ceteræ mittantur varietates, multa referuntur concilia Hiſpaniæ, quorum hic nulla mentio.

β ¶ Ante Nicænam.] Sic eſt emendatum ex Anſelmo, & Deusdedit, & Vaticana collectione. Nam ante legebatur, Antiochenam. In collectione autem Iſidori impreſſa legitur quidem, Nicænam, ſed deeſt vox, ante Sic autem legendum eſſe, quemadmodum eſt emendatum, oſtendunt verba, que ipſum Neocæſarienſe concilium antecedunt, οἵτινες δεύτεροι μὲν εἰσι τῶν ἐν ἀγκύρᾳ, τῶν δὲ ἐν Νικαίᾳ προγενέστεροι, id eſt qui canones poſteriores quidem Ancyranis, anteriores autem Nicænis ſunt, quo loco in collectione Iſidori impreſſa mendoſe eſt, Et hi quidem canones ſecundi ſunt eorum, qui in Ancyra, & Cæſarea expoſiti ſunt, redundat. n. illud, & Cæſarea, quare in recentiorib. editionibus conciliorum omiſſum eſt. Similis error eſt in codice canonum Moguntino.

γ ¶ Sexaginta.] In codice canonum. lx. epiſcopi reperiuntur ſubſcripſiſſe: ſed poſtea additur, & ceteri, & ſubſcripſerunt omnes epiſcopi diuerſarum prouinciarum, vel ciuitatum, nu cxxj. Socrates lib. 2. c. 16. in eo concilio ex occidentis partibus epiſcopos circiter ccc. conueniſſe dicit, ex orientis vero lxxvi. qui etiam ſeceſſionem fecerunt. Idem Nicephorus lib. 9 c. 12. & Tripertita. Theodoritus autem lib. 2 ca. 7. docet ex antiquis narrationibus, epiſcopos ccl. conueniſſe. Omnino & in his, & Patrum, & canonum numeris multa ſunt emendata. Sed in multis etiam ſatis viſum eſt indicare varietates: nonnulla lectoris diligentiæ ſuut ſunt reſeruata.

δ ¶ Et Ianuarius.] Anſelmus habet vt Gratianus. In collectione indicata eſt, & Vincentius Capuanus epiſcopus, & S. R. E. Legatus extiterunt. In concilio ipſo c. 18. nominatur Ianuarius Epiſcopus. In ſubſcriptione vero in codice canonum, non nominatur, ſed tantum Vincentius Capuanus S. R. E. Legatus, & Calipodius Depolitanus legatus S. R. E.

ε ¶ Septima.] hic numeratur tantummodo vnica ſynodus Carthaginenſis, quæ habetur in codice canonum, de qua inferius xx. diſt. c. de libellis. dicetur.

ζ ¶ Epaunenſis.] Ita emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & collectione Iſidori Vaticana. Nam antea legebatur, Empanenſis. Verumtamen in concilio Epaunenſi impreſſo nullus Cæſarius nominatur: ſed Aniti primum eſt mentio.

η ¶ Septimadeccima.] Hic numerantur tria concilia Aurelianēſia, quorum hæc in conciliis impreſſis indicia inueniuntur. In quinto Aurelianēſi, ſubſcribit primo loco Aurelius Arelatenſis. In primo inter alios legitur nomen Melanij Rhedonenſis. In tertio ſubſcribit quarto loco Albinus epiſcopus Andegauenſis.

Sed

Sed quòd Nicæna ſynodus xx. canones ſupra ſtatuiſſe dicitur, contrarium videtur ei, quod in epiſtola Athanaſii inuenitur. Sribit enim Athanaſius Alexandrinus epiſcopus Marco Papæ ita dicens.

In epiſtola Athanaſij, & vniuerſorũ Aegypti epiſcoporum ad Marcũ Papam: ſed copioſiº, quã hic.

¶Epiſtola Athanaſii poſtulantis capitula Nicæni concilii. C. XII.

SEptuaginta ϐ Nicæni concilii capitula, quæ de præfata ſynodo, iubente domino meo Alexandro, decreto omnium epiſcoporum attuli, quæ ſunt igne combuſta, optamus, ut a ueſtræ ſanctæ ſedis auctoritate percipere per præſentes legatos mereamur. *Item*. ¶Præſentibus nobis octoginta capitula in memorata ſynodo tractata ſunt, quadraginta à Græcis, græca edita lingua; & quadraginta a Latinis ſimiliter latina edita lingua. Sed uiſũ eſt cccxviii. epiſcopis † ſpiritu ſancto repletis, & maxime iam dicto Alexãdro, & Apoſtolicæ ſedis Apocryſariis, ut decem capitula adunarentur aliis, atque congruis locis insererentur, & ad formam lxx. diſcipulorum, uel totius orbis terræ linguarum, ſeptuaginta tanti & tam excellentis concilii fierent capitula, quæ omnem Chriſtianorum informarent orbem.

Iuo p. 4. c. 103. Pann. l. 2. c 106. Anſel. l. 1. c 59. Polyc l 3. tit. 20. Ibidem paulo ſuperius.

† *Patrib*] orig.

ϐ ¶Septuaginta] *Ex his Athanaſii verbis conſtat, non omnes*[a] *Nicænæ ſynodi canones aut græce; aut latine nunc haberi. Et Iulius Papa ad orientales, & Innocentius Victricio, & alij multos ex illa canones citant, qui non ſunt in his viginti, qui in manibus omnium verſantur. De qua re ſcribit Iſidorus in præfatione conciliorũ tomis inſerta. Et ex epiſtola quadam Gregorij decimi ad Regem Armeniorum, cũ concilium Lugdunenſe indixiſſet (quam manuſcriptam habet Cardinalis Sirletus) intelligitur integrum Nicænum concilium in lingua Armeniorum eo tempore extitiſſe. Sic enim ſcribit:* Quia vero multipliciter expedit, vt in eiuſdem celebratione concilii, antiquorum conciliorum copiam habeamus, celſitudinem regiam rogamus; & hortamur attente, quatenus integrum Nicænum concilium, & alia concilia, quæ habere diceris in Armenica littera, cum aliquibus peritis interpretibus, nobis cum ea, qua poteris, celeritate tranſmittas. *Tuneti quoque, & Alexãdriæ inuenti ſunt octoginta canones Arabice ſcripti ſub nomine huius concilij, qui Romæ in Arabica, & Armenia lingua ſcripti penes eumdem Cardinalem Sirletum ſunt, & nuper etiam in latinam linguam conuerſi ſunt, & impreſſi.*

Quomodo ergo viginti tantum capitula in Nicæna ſynodo ſtatuta dicuntur, cum ſeptuaginta capitula (vt Athanaſius ſcribit) in ea ſtatuta monſtrẽtur? ¶*His ita reſpondetur: Capitulorum Nicænæ ſynodi quædam in deſuetudinem abierunt: viginti tantum in Romana eccleſia habentur.*

Vnde Stephanus Papa ſcribit dicens Luythobio epiſcopo Moguntino.

¶Nicæni concilii uiginti tantum capitula habentur. C. XIII.

VIginti tantum capitula Nicænæ ſynodi in ſancta Romana eccleſia habentur, ſed quo neglectu alia defecerint, ambiguum eſt. Plurimi arbitrantur ea Antiocheno concilio eſſe inſerta.

Iuo p. 4. c. 232. Pann l. 2. c. 107.

¶ *Apud Iuonem parte quarta c.232. habetur magis integrum hoc caput*, Capitula Nicæni concilii teſtimonio Athanaſij ſeptuaginta in figuram ſeptuaginta diſcipulorum ſcripta non dubitamus, a quibus viginti tantum in eccleſia ſancta Romana, & quæ ſequuntur.

Sardicenſe quoque concilium auctoritate Nicolai Papæ recipitur. Vnde idem ſcribit Clero † Conſtantinopolitano.

† *al. electo.* Habetur in epiſtola 6. quæ prima ad Photium eſt. Iuo p.4. c.135. Pann.l.2. c.117. vers. Quod dicitis.] † *al. decretalia vos.* † *al. conuenerat.*

¶ Auctoritate Apoſtolica Sardicenſe concilium recipitur. C. XIIII.

QVod dicitis neque Sardicenſe concilium, neque decreta † alios habere ſanctorum Pontificum, non facile nobis facultas credendi tribuitur, maxime cum Serdicenſe conciliũ, quod penes uos in ueſtris regionibus actum eſt, & omnis eccleſia recipit, qua ratione conuenerit †, ut hoc ſancta Conſtantinopolitana eccleſia abiiceret, &, ut dignum eſt, non retineret?

DISTINCTIO. XVII.

I ps. GEneralia concilia quorum tempore celebrata ſint, uel quorũ auctoritas ceteris præmineat, ſanctorum auctoritatibus ſupra monſtratum eſt. Auctoritas vero congregandorum conciliorum penes Apoſtolicam ſedem eſt.

Vnde Marcellus Papa ſcribit Maxentio α.

α ¶ Maxentio.] *Antea legebatur*, Maxentio epiſcopo, *In tomis autem conciliorum in epiſtolæ inſcriptione eſt* ad Maxentium tyrannum, *ſed in principio Epiſtolæ eſt*, Marcellus Maxentio, *quæ lectio viſa eſt retinenda.*

¶ Abſque Romani Pontificis auctoritate ſynodus congregari non debet. C. I.

Anſel.l.2. c.60. Iuo p.4. c.140. Poly. l.1. c.al.ti.13.

SYnodum epiſcoporũ abſque huius ſanctæ ſedis auctoritate (quã quam quoſdam epiſcopos poſſitis congregare) non poteſtis regulariter facere. Neque β ullum epiſcopum, qui hanc appellauerit Apoſtolicam ſedem, damnare; antequam hinc ſententia definitiua procedat. Nam ſi ſeculares in publicis iudiciis libellis utuntur appellatoriis, quanto magis ſacerdotibus hæc eadem agere licet, qui ſuper illos ſunt? De quibus dictum eſt [Ego dixi, Dii eſtis.]

Pſal.81.

β ¶ Neque vllum epiſcopum.] *hinc vſque ad finem non habentur in aliquot manuſcriptis Gratiani exemplaribus.*

Item Iulius Papa primus in ſcripto contra orientales pro Athanaſio c.xxix.

Anſ.l.2. c.47. Poly. l.1. c.13. † *al. legatio.*

¶ Nõ eſt ratum concilium, quod auctoritate Romanæ eccleſiæ fultum non fuerit. C. II.

REgula ueſtra nullas habet uires, nec habere poterit: quoniam nec ab orthodoxis epiſcopis hoc concilium actum eſt, nec Romanæ eccleſiæ Legatus † interfuit; canonibus præcipientibus ſine eius

eius auctoritate concilia fieri non debere. Nec ullum ratum eſt, aut erit umquam conciliũ, quod non fultũ fuerit eius auctoritate.

Item Damaſus Papa. I. ad Stephanum, epiſt. 3.

¶Nullus uſurpet conceſſa Romanæ eccleſiæ. C. III.

HVic ſoli † ſedi conceſſa nullus uſurpare ſine eius conſultu præſumat, qui non uult honore eccleſiaſtico indignus, ut contemptor, iudicari. † *ſanctæ* Anſel l. 1 c. 55. Poly. l. 1. c. 17.

Item Gregorius †. α

¶Abſque Apoſtolicæ ſedis auctoritate ſynodum particularem contra uniuerſalem aliquibus congregare non licet. C. IIII. † *al. Pelagius Papa Valeriano Patritio.*

NEc licuit alicui aliquando, nec licebit particularem ſynodũ β congregare: ſed quoties aliqua de uniuerſali ſynodo aliquibus dubitatio naſcitur, ad recipiendam de eo, quod nõ intelligũt, rationem, aut ſponte ii; qui ſalutem animæ ſuæ deſiderant, ad Apoſtolicam † ſedem pro recipienda † ratione conueniant, aut ſi forte (ſicut de talibus † ſcriptum eſt [Peccator cũ uenerit in profundum malorum, contemnit]) ita obſtinati, & contumaces extiterint, vt doceri non uelint; eos ab eiſdem Apoſtolicis ſedibus aut attrahi ad ſalutem quoquomodo neceſſe eſt, aut (ne aliorũ perditio eſſe poſsint) ſecundum canones per ſæculares cõprimi poteſtates. Iuo p. 4. c. 139. Anſel. l. 12. c 43. Poly. l. 1. c. 1. † *al. Apoſtolicas ſedes* Iuo. † *al. percipienda.* † *al. quibuſdam.* Prou. 18. † *al. opprimi.*

α ¶Gregorius.] *Hoc proculdubio eſt Pelagii, ſicut ab Anſelmo & Iuone citatur. Sunt autem apud Gratianum multa capita ex Pelagio huius argumenti, ad Apoſtolicas ſedes recurrendum eſſe, cum inferiores epiſcopi, aut quiuis alii cognoſcere deſiderarent quid in aliqua vniuerſali ſynodo eſſet conſtitutum, & valde illos condemnandos, qui Apoſtolicis ſedibus non communicant, vt 23. q. 5. c. non vos. & c. de Liguribus. Ex hoc autem capite, nec licuit. & capite, iſtud. 11. q. 1. habetur integra epiſtola Pelagii, quemadmodum ab Anſelmo refertur. Verum in Polycarpo citatur ex Gregorio, & in margine eſt additum,* ad epiſcopos Mauritaniæ. *Atque in ſummariis capitum dictatus ipſius Papæ, qui habetur lib. 2. Regeſti Gregorii ſeptimi inter cetera hoc eſt,* quod nulla ſynodus abſque præcepto ſummi Pontificis debet generalis vocari.

β ¶Synodum] *Apud Anſelmum, Iuonem, & in Policarpo adduntur hæc,* ad iudicandum vniuerſalem ſynodum. *Hoc enim eſt, quod prohibetur hic a Pelagio. Multi enim eo tempore aut ignorantia, aut animi peruerſitate adducti nolebant quintum concilium recipere, (Qua de re B. Gregorius, lib 6. epiſt 53. & alibi ſæpe) & particularem ſynodum vniuerſali, ac ſedium Apoſtolicarum auctoritati præferebant. Itaque hoc capite non prohibet Pelagius, ſiue Gregorius, ne epiſcopi poſsint diœceſanas, & Metropolitæ prouinciales ſynodos conuocare, ſed ne ipſas ad iudicandum vniuerſalem ſynodum congregent, atque ita eſt in rubrica emendatum.*

Item Pelagius Papa II. epiſcopis, qui conuenerant ad illicitam uocationem Ioannis Conſtantinopolitani, epiſt. 1. c. 1.

¶Non eſt concilium, ſed conuenticulum, quod ſine ſedis Apoſtolicæ auctoritate celebratur. C. V.

MVltis denuo Apoſtolicis, & canonicis, atq; eccleſiaſticis inſtruimur regulis, nõ debere abſq; ſentẽtia Romani Põtificis concilia celebrari. ¶Quapropter, ut iam dictũ eſt, recte nõ conci- Anſel. l. 1. c. 36. Poly. l. 1. c 14.

lium, ſed ueſtrum conuenticulum, vel conciliabulum caſſatur, & quidquid in eo actum eſt, irritum habetur, & vacuum. Vos quoq; deinceps videte, vt nullius hortatu talia præſumatis, ſi Apoſtolicæ

Cap. 3.

ſedis communione carere non uultis. *& infra.* ¶ Si uero in qualibet prouincia ortæ fuerint quæſtiones, & inter ipſius prouinciæ epiſcopos diſcrepare cœperit ratio, atque inter ipſos diſsidentes non conueniat; ad maiorem tunc ſedem referantur. Et ſi illic facile, & iuſte non diſcernu ntur; ubi fuerit ſynodus regulariter congregata, canonice, & iuſte iudicentur. Maiores uero & difficiliores† quæſtiones (ut ſancta ſynodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit) ad ſedem Apoſtolicam ſemper referantur.

†*al. difficiles..*

In lib. Enno. p defenſione 4. & 5. ſyno. ſub Sym. Papa.. Lib. p. 4. c. 142. Anſel. l. 2. c. 56. Polyc l. 1. tit. 7.

Item Symmachus Papa.

¶ Prouincialia concilia ſine Romani Pontificis præſentia pondere carent. C. VI.

Concilia ſacerdotum eccleſiaſticis legibus quotannis decreta per prouincias, quia præſentiam Papæ nõ habent, ualitudinẽ perdiderunt. *a* Legite† inſaniſſimi, aliquando in illis præter Apoſtolici apicis ſanctionem aliquid conſtitutum, & non de maioribus negotiis ad conſultationem †, ſi quid occurrerit, præfatæ ſedis arbitrio fuiſſe ſeruatum?

†*al. Legite.*
† *collationem*] ori.

Verba oĩa ſumpta ſunt ex quarta ſynodo Romana ſub Symmacho.

a ¶ Perdiderunt.] *Hic in libello Ennodij in recentioribus editionibus eſt nota interrogationis. Sunt enim verba inimicorum Symmachi hoc tãquam abſurdum quidpiam obijciẽtium: Quibus Ennodius in ſequentibus verbis reſpondet,* Legite, &c.

2 [*Hinc etiam cum auctoritas Theodorici Regis ex diuerſis prouincijs ad vrbem Romam ſacerdotes conuenire præcepiſſet, vt ſanctum concilium iudicaret de ijs, quæ venerabili Papæ Symmacho præſuli Apoſtolicæ ſedis ab aduerſarijs ipſius dicebantur impingi; Liguriæ, & Aemiliæ, ſeu Venetiarum epiſcopi ſuggeſſerunt ipſum, qui dicebatur, impetitus, debere ſynodum conuocare, ſcientes, quia eius ſedi, primum Petri apoſtoli meritum, deinde ſecuta iuſſione† Domini, conciliorum venerandorum auctoritas ſingularem in eccleſiis tradidit poteſtatem, nec antedictæ ſedis antiſtitem minorum ſubiacuiſſe iudicio.*] *& infra.* [¶ *Ad hæc sereniſſimus Rex, Deo adſpirante reſpondit ſynodalis eſſe arbitrij in tanto negotio ſequenda præſcribere, nec aliquid ad ſe præter reuerentiã de eccleſiaſticis negotijs pertinere; committens etiam poteſtati Pontificũ, vt ſiue propoſitum vellẽt audire negotiũ, ſiue nollent, quod magis putarent vtile deliberarent, dũmodo venerandi prouiſione concilij pax in ciuitate Romana daretur†: epiſcopi vero in ſynodo reſidẽtes congregata auctoritate† eiſdẽ Symmachi dixerunt: Symmachus Papa ſedis Apoſtolicæ præſul ab huiuſmodi oppoſitionib.† impetitus, quantũ ad homines reſpicit, ſit immunis, & liber, cuius cauſam totã Dei iudicio reſeruamus.*] *& infra.* ¶[† *De clericis vero memorati Papæ, q ab ep̃o ſuo ante tẽpus contra regulas diſceſſerũt, & ſchiſma fecerunt; hoc fieri decernimus, vt† illi ſatisfacientes epiſcopo ſuo miſe-*

†*.iuſſione*] Vatic. cod. & Nicolaus ad Michaelẽ Imp. pag. 501.

† *Chriſtianis oĩbus redderet*] orig.

Ibid. inf.

† *al. propõnib.*] ori.

† *vt eos ſatisfaciẽtes ep̃o ſuo miſericordia ſubſequatur.*] orig.

miſericordiam conſequantur & officiis eccleſiaſticis ſe gaudeant reſtitui.] *ibidem infra.* ¶ [*Laurentius eccleſiæ Mediolanenſis epiſcopus huic ſtatuto noſtro, in quo totam cauſam Dei iudicio commiſimus, ſubſcripſi. Petrus eccleſiæ Rauennatis epiſcopus ſub eiſdem uerbis ſubſcripſit, & poſt eum ſeptuaginta quinque epiſcopi.*] *Illud de clericis pro pace in urbe reformanda miſericorditer, & diſpenſatiue factum dinoſcitur.* ¶ *Hoc quoque notandum eſt, quod in hoc concilio, & in alia ſynodo Symmachi Papæ, ante Rauennatem epiſcopum Mediolanenſis ſubſcripſiſſe, & reſpondiſſe legitur: ex quo & ſedis prærogatiuam ante eum habere colligitur.*

Ait enim Gregorius primus lib. 7. reg. epiſt. 112. Syagrio epiſcopo Auguſtudunenſi.

C. VII.

EPiſcopos ſecundum ordinationis ſuæ tempus, ſiue ad conſidendum in concilio, ſiue ad ſubſcribendum, uel in qualibet alia re, ſua attendere loca decernimus, & ſuorum ſibi prærogatiuam ordinum uindicare. Anſ. l. 6. c. 134.

Verum tempus ordinationis non ad eccleſias, ſed ad perſonas refertur, ſicut ex conſuetudine Cardinalium ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & epiſcoporum uniuſcuiuſque prouinciæ euidenter apparet.

DISTINCTIO XVIII.

I *EPiſcoporum igitur concilia, ut ex præmiſſis apparet, ſunt inualida ad definiendum, & conſtituendum, non autem ad corrigendum. Sunt enim neceſſaria epiſcoporum concilia ad exhortationem, & correctionem, quæ etſi non habent uim conſtitutionis,† habent tamen auctoritatem imponendi, & indicendi, quod aliàs ſtatutum eſt, & generaliter, ſeu ſpecialiter obſeruari præceptum.* †al. conſtituendi

ps

[*Ex Cabilonenſi concilio, c. 6.*]

¶ *In peruetuſto Gratiani codice palea hæc eſt in extremo præcedentis diſtinctionis, conuenitque cum ultimo illius capite,* epiſcopos. *Ex Cabilonenſi autem citant etiã ceteri collectores. extat uero in Bracarenſi primo, c. 24. & concordat cum c. 13. concilij Milenitani, & c. 53. concilij Africani.*

PALEA. C. I.

PLacuit, ut conſeruato Metropolitani primatu ceteri epiſcopi ſecundum ſuæ ordinationis tempus alius alii deferat† locum. Burch. li. 1. c. 55. Iuo p. 5. c. 165. Pann. l. 4. c. 20.

Vnde Leo primus, epiſt. 82. c. 7. Anaſtaſio Theſſalonicenſi epiſcopo.

¶ Bini conuentus per ſingulos annos ab epiſcopis celebrentur. C. II. †al. ſedendi deferat.

DE conciliis autem epiſcopalibus non aliud indicimus, quàm ſancti Patres ſalubriter ordinarunt, ut ſcilicet bini conuẽtus per annos ſingulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quæ inter Burch. l. 1. c. 43. Iuo p. 4. c. 241.

Pann.l 4. c 13 Poly. l. 3. tit.19. Poly. l. 1. tit.15.

inter diuerſos eccleſiæ ordines naſci aſſolent, iudicetur. At ſi forte inter ipſos, qui præſunt, de maioribus (quod abſit) peccatis cauſa naſcatur; quæ prouinciali nequeat examine definiri, fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit inſtruere, & ſi coram poſitis partibus nec tuo fuerit res ſopita iudicio, ad noſtram cognitionem quidquid illud eſt, transferatur.

Item ex Nicæno concilio, c.5.

¶Quo tempore concilia epiſcoporum ſint celebranda. C. III.

Poly. l. 3. tit.19.

HAbeatur ſemel concilium ante dies quadrageſimæ, ut omnibus, ſi quæ ſunt, ſimultatibus amputatis, mundum α ieiunium, & ſolenne Deo poſſit offerri: ſecundum uero agatur circa tempora autumni.

α ¶Mundum] *Caput hoc eſt ex uerſione, qua uſus eſt Iſidorus. In ea tamen hoc loco eſt,* mundum ſolenne Deo munus; *quemadmodum & in Poly a·po, & in aliquibus Gratiani codicibus eſt,* mundum, & ſolẽne Deo munus. *Græce eſt.* ἵνα πάσης μικροψυχίας ἀναιρουμένης τὸ δῶρον καθαρὸν προσφέρηται τῷ θεῷ, id eſt, ut omni ſublata animi anguſtia munus purum Deo offeratur.

Item ex Antiocheno concilio, c.20.

¶Ad morum correctionem, & controuerſiarum diſſolutionem bis in anno epiſcopale concilium fiat. C. IIII.

Burc. l.1. c 44. Iuo p. 5. c 154. Pann. l.4. c.15. Poly l. 3. tit.19.

PRopter eccleſiaſticas cauſas, & quæ exiſtũt, cõtrouerſias diſſoluendas, ſufficere uiſum eſt bis in anno per ſingulas prouincias epiſcoporũ conciliũ fieri, ſemel quidem poſt tertiam hebdomadam Paſchalis feſtiuitatis, ita ut in quarta hebdomada, quæ cõſequitur, id eſt α media Pentecoſte, conciliũ compleatur. β Admoneãt autẽ comprouinciales epiſcopos ii, qui in amplioribus, ideſt in metropolitanis ciuitatibus degunt. ¶Secundũ uero conciliũ Idibus Octobris habeatur, q. dies apud Græcos hyperberetæi menſis, decimus γ inuenitur. In ipſis aũt conciliis, & presbyteros, & diaconos præſentes eſſe oportet, & omnes quotquot ſe læſos exiſtimant, & ſynodicam expectare ſententiam. Nec liceat aliquibus apud ſemetipſos concilia ſine Metropolitanorum epiſcoporum conſcientia facere, quibus de omnibus cauſis conſtat permiſſum eſſe iudicium.

α ¶Id eſt media.] *antea legebatur,* & in medio tẽporis inter Paſcha & Pentecoſtem, *nec multo aliter apud Iuonem,* id eſt medio temporis. &c. *Sed repoſita eſt hæc lectio ex pleriſque Gratiani exemplaribus, & collectione Iſidori, in qua eſt hæc eadem uerſio. Nam ceteri collectores ſecuti potius uidentur uerſionem Dionyſii, quæ eſt in codice canonum: quamuis & Burchardus, & Pannormia hoc loco habeant,* id eſt medio Pentecoſtes, *uel,* in medio Pentecoſte. *vbi in uerſione Dionyſii eſt.* ita vt quarta ſeptimana Pentecoſtes, *uerbum plane e uerbo. Græce enim eſt:*

ὥστε τῇ τετάρτῃ ἑβδομάδι τῆς πεντηκοστῆς.

β ¶Cõpleatur.] *uocem,* ἐπιτελεῖσθαι, *Dionyſius uertit,* conueniat.

γ ¶Decimus.] *Prorſus ex græco. Dionyſius autem, quem Burchardus, & Iuo ſequuntur,*

quuntur, habet, Idibus Octobris, ideſt, quintodecimo die menſis Octobris, quem hyperberetęum Græci cognominant. *In canone autem Apoſtolorũ 37. legitur ſecũdam anni ſynodũ celebrandã eſſe*, ὑπερβερεταίου δωδεκάτῃ, *id eſt*, duodecimo die hyperberetæi, *Non conuenire autem omnino Latinorum menſes cum Græcorum ſatis conſtat. Suidas quidem ſcribit apud Macedonas hyperberetæum eundem eſſe qui October, Galenus autem Pergami eudem qui September.*

Item ex concilio Laodicen. c. 40.

¶ Semetipſos accuſant, qui uocati ad ſynodum uenire contemnunt. C. V.

NOn oportet uocatos epiſcopos ad ſynodum, cõtemnere: ſed adire debere, & aut docere, aut doceri quę ſunt ad eccleſiæ cęterorumque correctionem utilia: quod ſi contempſerint, ſeipſos uidẽtur accuſare, niſi forte pro infirmitate † ire non poſſint. Burc. l. 1. c 47. Iuo p. 5. c. 157. † al. abire.

Item ex concilio Chalcedonenſi, c. 19.

¶ Corripiantur epiſcopi, qui ad concilium uocati, uenire contemnunt. C. VI.

PEruenit ad noſtras aures, quod in prouinciis conſtituta epiſcoporum concilia minime celebrentur. Hoc ♂ ex eo probatur, quod multæ, quæ correctione opus habent, eccleſiaſticæ res negligãtur. Anſl. 6. c. 199. Iuo p. 4. c 243. Statuit ergo hæc ſancta ſynodus, ſecundum regulas Patrum bis in anno in unum conuenire per ſingulas prouincias epiſcopos, ubi ſingula, ε quæ emerſerint, corrigantur. Qui uero noluerint conuenire epiſcopi conſtituti in ſuis ciuitatibus, & hoc maxime, cum ſui corporis ſanitate conſiſtentes, etiam ab omnibus aliis urgentibus neceſſitatibus, † & inexcuſabilibus negotiis liberi ſunt, licere eos fraternæ charitatis admonitionibus corripi. † abeſt à collect. one Iſidori & Iuone.

♂ ¶ Hoc ex eo.] *In collectione Iſidori, ubi alioquin eadem uidetur eſſe uerſio, legitur*, ex hoc probatur, quòd multæ, &c. *itemque apud Iuonem, addita tamen particula*, &, *Græce eſt.*

δὲ ἐκ τούτου πολλὰ παραμελεῖται τῶν διορθώσεως δεομένων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. *ideſt:*

& propterea multę ex rebus eccleſiaſticis, quę correctionis egẽt, negligũtur.

ε ¶ Vbi ſingula.] *Ita in collectione Iſidori, & apud Iuonẽ, & Anſelmu. Græce eſt:* ἔνθα ἂν ὁ τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπος δοκιμάσῃ, καὶ διορθοῦν ἕκαστα τὰ ἀνακύπτοντα. *quæ Dionyſius ſic uertit:*

Quò Metropolitanus Antiſtes probauerit, & corrigere ſingula, ſi qua fortaſſis emerſerint. Ex verſione Anaſtaſij.

Item ex ſeptima ſynodo, c. 6. In concilio Nicæno. c. 5. & Antiocheno. c. 20.

¶ Canonicis ſubiaceat pœnis metropolitanus, qui ſaltem ſemel in anno celebrare concilium negligit. C. VII.

z QVoniam quidẽ regula eſt, quæ dicit, bis in anno per ſingulas prouincias oportere fieri per cõuentũ epiſcoporum regulares inquiſitiones; propter fatigatiõnẽ, & ut opportune habeãtur ad iter agendum hi, qui congregandi ſunt, definierunt Iuo p. 5. c. 373. ſupra ead. c. nabeat. & c. propter.

ſextæ

ſextę ſynodi ſancti Patres, omni excuſatione remota, omnibus modis ſemel in anno fieri, & deprauata corrigi. Hunc ergo canonem & nos renouamus: & ſi quiſquam Princeps inuentus fuerit hoc prohibere; communione priuetur. Si quis uero metropolitanorũ hoc neglexerit agere abſque neceſſitate, uel ui, ſeu aliqua rationabili occaſione; canonicis pœnis ſubiaceat. Dum autẽ ſynodus agitur ſuper canonicis, & euangelicis negotiis; oportet congregatos epiſcopos in meditatione, & ſolicitudine fieri cuſtodiendorum diuinorum, & uiuificorum Domini mãdatorum, *& poſt pauca.* ¶ Porro non habeat metropolitanus licentiam ex his, quæ defert epiſcopus ſecum, ſiue iumentum, ſiue aliam ſpeciem expetendi. Quòd ſi hoc egiſſe conuictus fuerit, ſoluat quadruplum.

ʒ ¶ Et vt opportune.] *Græce eſt:*

καὶ τὸ ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς ὁδοιπορίαν. *ideſt,* Et quod non bene parati ſunt ad iter faciendum

Item Leo iiij. ad epiſcopos Britanniæ, c.3.

¶ Non cogatur presbyter ad ſacra concilia eulogia deferre. C. VIII.

DE eulogiis ad ſacra concilia deferendis nihil inuenimus à maioribus terminatum: ſed ſicut unicuique presbytero placuerit. Nam ſi conſtitutum fuerit illo in tempore benedictiones afferri, forſitam minus libenter ad ſynodos occurrent: & magis uenire obtrectabunt. Quæ, ut arbitror, non ſunt rationabiliter quærẽdę; nec ultro delatæ, reſpuendæ.

¶ *Habetur hæc epiſtola Romæ manuſcripta, ut in indice dictum eſt.*

Item ex concilio Carthaginenſi iiij. c.21.

¶ Sine graui neceſſitate epiſcopus ad ſynodũ ire non tardet. C. IX.

Anſel.l.7. c.191. EPiſcopus ad ſynodum ire non tardet, niſi ſat's graui neceſſitate inhibeatur: ſic tamen ut in perſona ſua legatum mittat, ſuſcepturus ſalua fidei ueritate, quidquid ſynodus ſtatuerit.

¶ *Similem ſententiam, & pene eaſdem uerba referunt Burch. l.1.c.51. & Polycar. l.2.tit.16.ex Felice.*

Item ex concilio Carthaginenſi 5.c.10.

¶ Excuſatorias litteras dirigant, qui grauati ad ſynodum ire non poſſunt. C. X.

Anſel.l.7, c.188. PLacuit, ut quotieſcumque congregandum eſt concilium; epiſcopi, qui neque ætate, neque ægritudine, neque alia grauiori neceſſitate impediuntur, competenter occurrant. *& infra.* ¶ Quòd ſi non potuerint occurrere, excuſationes ſuas litteratorie α conſcribant: niſi autem β rationem impedimenti ſui apud Primatem

tem ſuum reddiderint, eccleſiæ ſuæ communione debent eſſe contenti.

a ¶Litteratorie.] *In concilijs impreſsis legitur*, in tractoria. *Dubitatum fuit, an legendum eſſet*, in tractatoria. *Nam epiſtolę, quibus Imperatores, uel Reges ſuos præſides uocabant, uel euectionem aliquam concedebant, tractoriæ dicebantur. Sic in codice Theodoſiano lib.8.titulus ſextus eſt*, de tractoriis, & ſtatiuis. *& ſic uidetur emendandum in lib.Cod. 12. quamuis in impreſsis legatur*, de tractoriis. *quam uocem* tractoriam, *eadem ſignificatione Carolus Magnus in ſuis capitularibus uſurpauit lib. 4 c.30. & 69. & eadem notione eſt in concilio Meldenſi c. 71. Sanctus quoque Auguſtinus in lib.poſt collationē contra Donatiſtas c.24. tractoriam pro epiſtola uocatoria uſurpat, his uerbis:* Sic autem a Primate ſuo per tractoriā fuerunt euocati. *Atque in hoc canone, ubi de uocandis epiſcopis ad concilium agitur, uox iſta eſſet aptiſsima. Nam in concilio Africano inſerto in codice canonum. c.43. ubi hoc idem reperitur, & c.57. §. Alypius in uetuſtis codicibus ſemper legitur*, tractoria. *ubi in impreſsis eſt*, tractoria. *& in Carthaginenſi græco ca. 91. eſt* ἡ συνοδικὴ. *Verum idem B. Auguſt. utitur dictione*, tractoria *in eam, quæ nunc ſubijcietur ſententiam. Loquens enim de epiſcopis, ſi uocati noluiſſent uenire ad concilium, & ibi obiecta crimina purgare, epiſt.162. ait:* Quod ſi non fecerint, ibi etiam eorum prauitas, & peruerſitas innoteſcet: miſſaque tractatoria ſuper eorum nomine per totum orbem terrarum, quacumque iam Chriſti eccleſia dilatata eſt, ab omnibus eccleſijs, eorum communio præcidetur. *In concione quoque ſecunda in pſal. 36. eadem uox quater inuenitur: & epiſtola Syricij, quæ recitatur in concilio Teleptenſi, ibi uocatur tractatoria. Cuius mentionem faciens Innocentius in epiſtola ad Exuperium Toloſanum. c.1. ait:* De his, & beatæ recordationis viri Syricij epiſcopi monita euidentia conuenerunt: *quibus uerbis uidetur indicare non ad ſolos Africæ epiſcopos, ſed ad omnes prouincias miſſam fuiſſe illam Syricij tractatoriam. Ita Leo Papa ſecundus, poſtquam ſextum uniuerſale concilium finem habuerat, breuem eius concilij ſummam ad Hiſpaniæ epiſcopos, ut ei ſubſcriberent, miſit; quam tractatoriam uocat, quæ Leonis epiſtolæ manuſcriptæ ex Hiſpania Romam ſunt miſſę.*

β ¶Niſi autem.] *In originali eſt*, vel ſi poſt aduentum tractatoriæ aliquæ neceſſitates repente forſitam ortæ fuerint, niſi rationem impedimenti ſui apud ſuum Primatem reddiderint, ab eccleſiæ cōione debere eſſe contēptos. *In Africano. c.43. reliqua codē modo. Sed in extremo eſt fere ut apud Gratianū:* eccleſiæ ſuæ cōione debere eſſe cōtentos. *Itēq; in Carthaginenſi græco:* Ὀφείλειν τοὺς τοιούτους τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀρκεῖσθαι ἐκκλησίας. *Similis quædam pœna imponitur in eodem concilio, infra diſt. 58. c. fina.*

Item ex concilio Turonenſi, c.2.

PALEA CXI.

EPiſcopus non debet abbatem cogere ad ſynodum ire, niſi aliqua rationabilis cauſa exiſtat. Burch.l.8 c.73. Iuo par. 7.c.91.

¶Hac Palea abeſt ab illis tantum exemplaribus, in quibus pauciſsimæ reperiuntur, & refertur infra 18.q.2. poſt.c fi. à Gratiano ex eodem Turonico: quemadmodum & à Burchardo, & Iuone.

Item ex concilio Arelatenſi, c.19.

¶A cōione ſit alienus, qui ſynodo adeſſe contempſerit. C. XII. Burch.l.1 c.50. Polyc.l.2. tit.15.

SI quis autem ſynodo adeſſe neglexerit, uel cœtum fratrum, antequam diſſoluatur concilium, crediderit deſerendum; alienū

ſe à

Iuo p. 5. c. 160. ex concilio Spalenſi, vt Burch.

ſe à fratrum communione cognoſcat: nec eum recipi liceat, niſi in ſequenti ſynodo fuerit abſolutus.

Item ex concilio Agathenſi, c. 35.

¶ Vſque ad proximam ſynodum à communione abſtineat, qui à metropolitano uocatus abſque graui neceſſitate ſynodo adeſſe neglexerit. C. XIII.

Burc. l. 1. c. 49. Iuo par. 5 c. 159. Pan. l. 4. c. 17.

SI epiſcopus metropolitanus ad comprouinciales epiſcopos epiſtolas direxerit, in quibus eos aut ad ordinationem ſummi pontificis, aut ad ſynodum inuitet; poſtpoſitis omnibus (excepta graui infirmitate corporis, aut præceptione regia) ad conſtitutum diem adeſſe non differant. Quòd ſi defuerint (ſicut priſca canonũ præcepit auctoritas) uſque ad proximam ſynodum à charitate fratrum, & eccleſiæ communione priuentur.

Item ex concilio Tarraconenſi, c. 6.

¶ A communione priuetur epiſcopus, qui à metropolitano uocatus ad ſynodum uenire contemnit. C. XIIII.

Simile in Pannormia l. 4. c. 18. ex Auernẽſi. † *al. cenſuerunt.*

SI quis epiſcoporum commonitus à metropolitano ad ſynodũ nulla graui intercedente neceſſitate corporali uenire contempſerit; ſicut ſtatuta Patrum ſanxerũt;† uſque ad futurum conciliũ cunctorum epiſcoporum charitatis communione priuetur.

Item ex concilio Martini α *Papæ.*

Apud Martinũ Bracarenſem epm in cap ſynod. grę c. c 18. Poly. l. 3. tit. 17. † *pcedãt*] orig.

Presbyteri, & diaconi, & cuncti, qui ſe læſos exiſtimant, ad metropolitanam ſynodum conueniant. C. XV.

PRopter eccleſiaſticas cauſas, & altercationum ſolutiones, bene placuit per ſingulas prouincias bis in anno conciliũ fieri, conuocante metropolitano epiſcopo omnes prouinciales epiſcopos, ita ut ad concilium ueniãt† oẽs presbyteri, & diaconi, uel β hi, qui ſe læſos exiſtimant; ut in concilio cauſæ examinatæ ad iuſtum iudicium perducantur. Et ſi qui manifeſte epiſcopi, uel presbyteri, aut diaconi inuenti fuerint in offenſa; ſecundum rationem excõicentur: quamdiu cõi conſenſu de his placuerit dare ſententiam. Nulli autem epiſcopo liceat propria apud ſemetipſum concilia facere, præter eos, quibus metropoles ſunt creditæ.

α ¶ Martini.] *Gratianus hoc primum citat nomine Martini Papæ, deinceps eodem nomine multa citaturus: quæ omnia ſumpta ſunt ex libro capitulorum Gręcarũ ſynodorũ Martini epiſcopi Bracarenſis. (antiquitus enim Epiſcopi Papæ dicebantur.) Hic enim, cum eſſet gręcus, ad utilitatem eccleſiarũ Hiſpaniæ, ubi epiſcopatum obtinebat, ea capitula latina fecit: & in nonnullis quædam addidit: in alijs uero aliqua detraxit, quemadmodum in hoc capite, quod ſumpſit ex concilio Antiocheno, c. 20. ſupra ead. c propter. Aliqua etiam ex Toletanis concilijs in eum libellum retulit.*

β ¶ Vel hi.] *In aliquot conciliorum editionib. legitur*, vt eorum, qui ſe; læſos exiſtimant, in concilio cauſæ, &c.

[*Item ex concilio Bylon.*]

PA-

PALEA ỿ C. XVI.

ANnis ſingulis epiſcopus in ſua diœceſi ſynodum faciat de ſuis clericis, necnon abbatibus: & diſcutiat alteros clericos, & monachos.

Singuli uero epiſcoporum ſuis eccleſiis notificare ſtudeant, quæ in concilÿs ſtatuuntur.

ỿ ¶Palea.] *In nullo collatorum exemplarium habetur. ſed uerſiculus,* ſinguli.con *iunctus eſt præcedenti capiti:* Propter eccleſiaſticas. *ſuntque uerba Gratiani.*

Vnde in concilio Toletano 16.c.6.

¶Quę in conciliis ſtatuuntur ſinguli epiſcoporum ſuis eccleſiis notificent. C. XVII.

DEcernimus, ut dum in qualibet prouincia concilium agitatur, vnuſquiſque epiſcoporum admonitionibus ſuis intra ſex mẽſium ſpatia omnes abbates, presbyteros, diaconos, atque clericos, ſeu etiam omnem conuentum ciuitatis ipſius, ubi præeſſe dinoſcitur, necnon & cunctam diœceſis ſuæ plebem aggregare nequaquam moretur: quatenus ♂ coram eis pleniſſime omnia reſeret, quæ eodem anno in concilio acta, uel definita eſſe noſcuntur. *& infra.* ¶Quòd ſi quiſpiam hæc paruipendenda crediderit, ſententia excommunicationis duorũ menſium curriculo perſiſtat uſquequaque multatus.

♂ ¶Quatenus.] *In duobus exemplaribus huius decimiſexti concilÿ Toletani, locus hic ita legitur:* quatenus coram eis publice omnia reſerata, de his, quæ eodem anno in concilio acta, uel definita extiterint, pleniſſime notiores efficiantur.

DISTINCTIO XIIII.

1 ps DE epiſtolis uero decretalibus quæritur, an uim auctoritatis obtineant, cum in corpore canonum non inueniantur. De his ita ſcribit Nicolaus Papa Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Gallias conſtitutis.

¶Decretales epiſtolæ uim auctoritatis habent. C. I.

SI Romanorũ Pontificum decreto, ceterorum opuſcula tractatorũ approbãtur, uel reprobãtur; ita ut, qđ ſedes Apoſtolica ꝓbauit hodie teneatur acceptũ; & quod illa repulit, hactenus inefficax habeat; quãto potius, quæ ipſa pro catholica fide, ꝓ ſanis dogmatibus, pro uariis, & multifariis eccleſię neceſſitatib. & fideliũ moribus diuerſo tẽpore ſcripſit; omni debent honore præferri, & ab omnibus prorſus in quibuslibet opportunitatibus, diſcretione, uel diſpenſatione magiſtra reuerenter aſſumi? Quamquam quidam Iuo p. 5. c.33.

ueſtrum

ueſtrum ſcripſerint, haud illa decretalia priſcorum Pontificum in toto canonum codicis corpore contineri deſcripta; cum & ipſi, ubi hæc ſuæ intentioni ſuffragari conſpiciunt, illis indifferenter utantur; & ſolum nunc ad imminutionem ſedis Apoſtolicæ poteſtatis; & ad ſuorum augmentum priuilegiorum minus accepta eſſe perhibeant. *Item infra.* ¶Si ideo non eſſe decretales epiſtolas priſcorũ† Pontificum Romanorum admittendas dicunt, quia in codice canonum non habentur adſcriptæ, ergo nec ſancti Gregorii, nec ullius alterius, qui ante uel poſt ipſum fuit, eſt aliquod inſtitutum, uel ſcriptum recipiendum, eo ꝙ in codice canonum non habeatur adſcriptum. Ergo doctrinã eorum, & ſanctiones, quæ ab omni lingua uenerantur, quia in codice canonum non habentur adſcriptę, de codicibus ſuis eradant. Vt quid uel membranas occupãt, poſtquam non habentur acceptæ? Sed quare multum immoramur, cũ nec ipſas diuinas ſcripturas ueteris, & noui teſtamenti iam recipiemus, ſi iſtos duxerimus audiendos? Etenim † neutrum horum in codice canonum eccleſiaſticorum habetur inſertum. Sed reſponſuri ſunt iſti, qui non ad obediendum potius, quàm ad reſiſtendũ ſemper ſunt parati, dicentes, † ꝙ inter canones inueniatur capitulum ſancti Papæ Innocentii, cuius auctoritate doceatur a nobis utrunque teſtamentum eſſe recipiendum, quanquam in ipſis paternis canonibus nullum eorum ex toto contineatur inſertum. Quibus ad hæc aſſerendum † eſt; quoniam ſi uetus, nouumque teſtamentum recipienda ſunt, non ꝙ codici canonum ex toto habeantur annexa, ſed ꝙ de his recipiendis ſancti Papæ Innocentii prolata uideatur eſſe ſententia; reſtat nimirum, ꝙ decretales epiſtolæ Romanorum Pontificum ſunt recipiendæ; etiam ſi non ſint codici canonum compaginatæ: quoniam inter ipſos canones unum B Leonis capitulum conſtat eſſe permiſtum; quo ita omnia decretalia conſtituta ſedis Apoſtolicæ cuſtodiri mandantur, ut ſi quis in illa commiſerit; nouerit ſibi ueniam denegari. Ait enim c. decimo† ſuarum decretalium: [Ne quid uero ſit, quod prætermiſſum à nobis forte credatur, omnia decretalia conſtituta tam beatæ recordationis Innocentii, quàm omnium deceſſorum noſtrorum, quæ de eccleſiaſticis ordinibus, & canonum promulgata † ſunt diſciplinis, ita à ueſtra dilectione cuſtodiri mandamus; ut ſi quis in illa commiſerit, ueniam ſibi deinceps nouerit denegari.] Dicendo uero [omnia decretalia conſtituta,] nullum de decretalibus conſtitutis prætermiſit, quod non mandauerit eſſe cuſtodiendum. Et rurſus aſſerendo [omnium deceſſorum noſtrorum,] nullum Pontificum Romanorum, qui ante ſe fuerunt, excepit: cuius ita non præceperit decretalia conſtituta ab omnibus cuſtodiri; ut ſi quis in illa cõmiſerit, ueniam ſibi deinceps nouerit denegari. Itaq; nihil refert, utrum ſint omnia, nec ne decretalia ſedis Apoſtolicę conſtituta inter

ter

†*al. ſanctorum.*

†*al. etiam*

†*al. aiētes.*

Innocē. PP. 1. ad Exuperiũ epiſt. 3. c. vlt.

†*al. referēdum.*

Leo PP. 1 epiſt. 1. in fine.

†*al. quinto ſuorum decre.*

†*al. ordinata.*

ter canones conciliorum immiſta; cum omnia in uno corpore cō paginari non poſſint; & illa eis interſint, quæ firmitatem his, quæ deſunt, & uigorem ſuum aſſignent; præſertim cum ſynodalia geſta, inter quæ ipſi canones ſtatuti ſunt, in codice canonum nō habeantur; ſed a nobis omni cultu debito uenerentur. Conſonat aūt huic beatiſſimo Papæ Leoni ſanctus & facundiſſimus in decretis ſuis Papa Gelaſius, ita inquiens: [Decretales epiſtolas, quas beatiſſimi Papæ diuerſis temporibus ab urbe Roma pro diuerſorum Patrū cōſultatione dederunt, uenerabiliter ſuſcipiēdas decernimus.] In quo notandum eſt: quia non dixit [decretales epiſtolas, quę inter canones habentur] nec tantū [quas moderni Pontifices ediderunt;] ſed [quas beatiſſimi Papæ diuerſis temporibus ab urbe Roma dederūt] Dictis aūt [diuerſis tēporibus] ēt illa tempora uir ſanctus cōprehendit; quę crebreſcentibus paganorum perſecutionibus, ad ſedem Apoſtolicam deferri cauſas epiſcoporum difficillime † permittebant. His ita diuina fauente gratia prælibatis, oſtendimus nullam differentiam eſſe inter illa decreta, quæ in codice canonum habentur, ſedis Apoſtolicæ præſulum, & ea, quæ præ multitudine uix per ſingula uoluminū corpora reperiuntur: cū omnia, & omniū deceſſorum ſuorū decretalia conſtituta, atq; decretales epiſtolas, quas beatiſſimi Papæ diuerſis temporibus ab urbe Roma dederunt, uenerabiliter fore ſuſcipiendas, & cuſtodiendas, eximios prǽſules, Leonem ſcilicet & Gelaſium mandaſſe probauimus.

Gelaſius Papa 1. cū 70. epiſcopis. Hr ſupra 15. diſtin. c. ſancta Romana. §. Itē decretales.

† *al. corpore.*

a ¶Cum ipſi.] *Locus fuit emendatus ex ipſa epiſtola Nicolai, quæ Romæ manuſcripta habetur: & nuper impreſſa eſt in appendice bibliothecæ ſanctorum Patrum: ut dictum eſt, ut ſupra diſt. 10. c. leges. in qua epiſtola multa alia habentur ad epiſtolas decretales etiam antiquiſſimas pertinentia.*

Item Agatho Papa omnibus Epiſcopis.

¶Omnes ſanctiones Apoſtolicæ ſedis irrefragabiliter ſunt obſeruandæ. C. II.

SIc omnes Apoſtolicæ ſedis ſanctiones accipiendæ ſunt, tanquā ipſius diuini Petri uoce firmatæ ſint.

Deus dedit. p. 3. Poly. l. 1. tit. 17. Iuo p. 4. c. 238.

Item ex capitulis ß Caroli Imperatoris.

¶Tolerandum eſt iugum, quod à ſancta ſede imponitur, licet importabile uideatur. C. III.

IN memoriam Beati Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam, & Apoſtolicam ſedē, ut quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat eccleſiaſticę magiſtra rationis. Quare ſeruāda eſt cum manſuetudine humilitas: ut licet uix ferendum ab illa ſancta ſede imponatur iugum, tamen feramus, & pia deuotione toleremus. Si uero (quod non decet) quilibet, ſiue ſit presbyter, ſiue diaconus, aliquam perturbationem machinando, & noſtro miniſterio inſidiando, redarguatur falſam ab Apoſtolica † ſede detuliſſe

Extat in concilio Triburienſi, c. 30. Burc. l. 1. c. 220. Iuo par. 5 c. 50.

† *al. Apoſtolico detuliſſe.*

† al. conuenerit. epiſtolam, uel aliud quid, quod inde non uenerit, † ſalua fide, γ & integra circa Apoſtolicum humilitate, penes epiſcopum ſit poteſtas, utrum eum in carcerem, aut aliam detrudat cuſtodiam, uſquequo per epiſtolam, aut per idoneos ſuę partis legatos Apoſtolicam interpellet ſublimitatem, ut potiſſimũ ſua ſancta legatione dignetur decernere, quid de talibus iuſto ordine lex Romana ſtatuat definire, ut & is corrigatur, & cæteris modus imponatur.

β Capitulis.] *Sic emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & Iuone. Ac Nauclerus uol. 2. gen 28. narrat hoc eſſe unum ex uigintitribus legum capitulis, quæ Carolus Magnus ad omnes ſuas prouincias miſit. Burchardus autem citat ex concilio Triburienſi, cap 30. ubi etiam extat.*

† al. Stephanus v. γ ¶ Salua fide.] *Apud Burchardum eſt,* falſa fide, & non integra.

Item Stephanus † Papa.

¶ Quidquid Romana eccleſia ſtatuit, uel ordinat, ab omnibus obſeruandum eſt. C. IIII.

Nimuero, quia in ſpeculum, & exemplum ſancta Romana eccleſia cui nos Chriſtus præeſſe uoluit, propoſita † eſt; ab omnibus quidquid ſtatuit, quidquid ordinat, perpetuo, & irrefragabiliter obſeruandum eſt.

† al. poſita eſt omnibus, quidquid.

Item Gregorius iiij.

¶ A Pontificalibus ſit alienus officiis, qui Apoſtolicis non uult obedire præceptis. C. V.

Poly. l. 1. tit. 17. Anſel l. 2. c. 21. Iuo par. 5 c. 11. & 849.

NVlli fas eſt uel uelle, uel poſſe tranſgredi Apoſtolicæ ſedis pręcepta, nec noſtræ diſpoſitionis miniſterium; quod ueſtram ſequi oportet charitatem. 2 ¶ Sit ergo ruinæ ſuæ dolore proſtratus, quiſquis Apoſtolicis uoluerit contraire decretis, nec locum deinceps inter ſacerdotes habeat, ſed extorris à ſancto miniſterio fiat; nec de eius iudicio quiſquam poſtea curam habeat, quoniam iam damnatus à ſancta & Apoſtolica eccleſia, ac auctoritate, ſua de inobedientia, atque præſumptione à quoquam eſſe nõ dubitatur: quia maioris excommunicationis deiectione eſt abiiciendus, † cui ſanctæ Eccleſiæ commiſſa fuerit diſciplina, qui non ſolum præfatę ſanctæ Eccleſiæ iuſſionibus parere debuit, ſed etiam aliis, ne prætererirent, inſinuare. Sitque alienus à diuinis, & Pontificalibus officiis, qui noluit præceptis Apoſtolicis obtemperare.†

† al. exigendus

† al. obedire.

¶ *Caput hoc eſt in eadem epiſtola Gregorij iiij. ex qua ſumptum eſt c. Decreto noſtro. infra 2 q. 6. Extat autem in codice ſæpe memorato bibliothecæ Dominicanæ.*

Item Auguſtinus de doctrina Chriſtiana, lib. 2. c. 8.

¶ Inter canonicas ſcripturas Decretales epiſtolę connumerantur. C. VI.

Polyc. l. 1. tit. 25. Anſel. l. 3. c. ult. & l. 6. c. 212.

IN canonicis ſcripturis eccleſiarũ catholicarũ quamplurimũ diuinarũ ſcripturarũ ſolertiſſimus indagator auctoritatẽ ſequatur, inter quas ſane illæ ſint, quas Apoſtolica ſedes habere, & ab ea alii meruerunt accipere epiſtolas. Tenebit igitur hunc modum in ſcripturis

pturis canonicis,ut eas,quæ ab omnibus recipiuntur eccleſiis, præponat eis,quas quædam non accipiunt. In eis uero quæ nõ accipiũtur ab omnibus, præponat eas, quas plures, grauioresq; accipiũt eis,quas pauciores,minoris que auctoritatis eccleſiæ tenent Si aũt alias inuenerit à pluribus,alias à grauiorib. haberi (quãquã hoc inueniri uix poſſit) æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto.

¶*Caput hoc apud B. Auguſtinum loco indicato ſic habet:* In canonicis aũt ſcripturis eccleſiarũ catholicarũ quãplurium auctoritatem ſequatur: inter quas ſane illę ſunt, q̃ Apoſtolicas ſedes habere, & epiſtolas accipere meruerũt. Tenebit igit hũc modũ in ſcripturis canonicis, vt eas, q̃ ab oĩbus accipiuntur eccleſiis, p̃ponat eis, quas quædã nõ accipiũt. In eis vero, quæ nõ accipiuntur ab oĩbus, pręponat eas, quas plures, grauioresq; accipiũt, eis, quas pauciores, minorisque auctoritatis eccleſię tenent. Si autem alias inuenerit à pluribus, alias a grauioribus haberi. (quamquam hoc† inuenire non poſſit) æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto. *Quæ quidem B. Auguſtini ſententia non ad decretales Romanorum Pontificum, ſed ad canonicas, & ſacras ſcripturas referenda eſt.* † facile] *orig. Antuerp.*

Item Leo Papa I. ad epiſcopos Viennenſes, epiſt. 87.

†*Myſterij.*

¶Miniſterii† diuini ſe exortem intelligat, qui à ſoliditate Petri recedit. C. VII.

ITa Dominus noſter Ieſus Chriſtus humani generis ſaluator inſtituit, ut ueritas, quæ antea legis, & prophetarũ præconio cõtinebatur, per Apoſtolicam tubam in ſalutem uniuerſitatis exiret: ſicut ſcriptum eſt [In oẽm terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ uerba eorum.] Sed huius muneris ſacramentũ ita Dñs ad omnium Apoſtolorum officium pertinere uoluit; ut in beatiſſimo Petro Apoſtolorũ omniũ ſummo principaliter collocaret: ut ab ipſo quaſi quodã capite dona ſua, uelut in corpus omne diffunderet: ut exortẽ ſe myſterii:† intelligeret eſſe diuini, q auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc enim in conſortium indiuiduæ unitatis aſſumptũ, id quod ipſe erat, uoluit nominari dicẽdo, [Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam:] ut æterni ædificatio tẽpli mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſteret, hac eccleſiã ſuam firmitate corroborans, ut illã nec humana temeritas poſſet appetere, nec portæ contra illã inferi præualerent. Verũ hanc petræ iſtius ſacratiſſimam firmitatem Domino, ut diximus ædificante conſtructam, nimis impia uult præſumptione uiolare; quiſquis eius poteſtatem tentat infringere, ſauendo cupiditatibus ſuis, & id quod accepit à ueteribus, non ſequendo.

Iuo par. 5 c. 6. — *Pſal. 18.* — †*al miniſterij* — *Matth. 16.*

Hoc autem intelligendum eſt de illis ſanctionibus, uel decretalibus epiſtolis, in quibus nec præcedentium Patrum decretis, nec Euangelicis præceptis aliquid contrarium inuenitur. Anaſtaſius α enim ſecundus fauore Anaſtaſii Imperatoris, quos Acacius poſt ſententiã in ſe prolatam ſacerdotes, uel leuitas ordinauerat, rite ſungi acceptis officijs debere decreuit, ita inquiens.

a ¶Anaſtaſius.] *Minime uerum eſt ſenſiſſe Anaſtaſium, ordinatos ab Acacio poſt latam in ipſam ſententiam, rite fungi accepto officio potuiſſe. Hoc enim duntaxat inquit in capite ſequenti, firmam eſſe ſacramenti gratiam ab Acacio traditā: quod ueriſſimum eſt, ſicut & aliæ omnes ſententiæ, quas in ea epiſtola ex B. Aug. Anaſtaſius accepit, ueræ ſunt. Habetur autem hæc eadem Anaſtaſii Papæ ij. epiſtola in corpore canonum, quod Romana eccleſia ſemper approbauit, ut infra diſt. 20. c. de libellis, eſt adnotatum. Itaque ſine cauſa reprehenditur hoc loco Anaſtaſius, à Gratiano.*

Anaſtaſius II. ad Anaſtaſium Auguſtum, epiſt. 1. c. 7. & 8.

¶Nulla læſionis portio attingit eum, qui ab hæreticis iam damnatis ordinatur. C VIII.

SEcundum eccleſię catholicæ conſuetudinem ſacratiſſimum ſerenitatis tuæ pectus agnoſcat, ꝙ nullum de his, quos baptizauit Acacius, uel quos ſacerdotes, ſiue leuitas ſecundum canones ordinauit, ulla ex nomine Acacii portio læſionis attingat, quo forſitan per iniquum tradita ſacramenti gratia minus firma uideatur. Nam & baptiſma (quod procul ſit ab eccleſia) ſiue ab adultero, uel á fure datum fuerit, ad percipientem munus peruenit illibatū: quia uox illa, quæ ſonuit per columbam, omnem maculā humanæ pollutionis excluſit: qua declaratur, ac dicitur. [Hic eſt, qui baptizat in ſpiritu ſancto, & igne.] Nam ſi uiſibilis ſolis iſtius radii, cum per loca fœtidiſſima tranſeunt, nulla contactus inquinatione maculantur; multo magis illius qui iſtum viſibilē fecit, uirtus nulla miniſtri indignitate conſtringitur. Nam & Iudas, cum fuerit ſacrilegus, atq; fur, quidquid egit inter Apoſtolos pro dignitate cōmiſſa, beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimēta ſenſerūt, declarāte hoc ipſum Domino manifeſtiſſima uoce [Scribæ, inquit, & Phariſęi ſuper cathedram Moyſi ſedent: quæ dicunt, facite: quæ autē faciunt, facere nolite, dicunt enim, & non faciunt.] Quidquid ergo ad hominum ꝓfectum quilibet in eccleſia miniſter ꝓ officio ſuo uī operari, hoc totū cōtineri implente† diuinitatis effectu, ita ille, per quē loquitur Chriſtus, Paulus affirmat, [Ego plātaui, Apollo rigauit: ſed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plātat eſt aliquid, neque qui rigat; ſed qui incrementū dat Deus.] Adeo autem non quæritur, quis, uel qualis prædicet, ſed quid† prędicet, ut inuidos ēt bene Chriſtum prædicare affirmet: quo malo ipſe diabolus deiectus eſt, & hoc ipſe† prædicare non deſinit. Ideo ergo & hic, cuius nomen dicimus reticendum, male bona miniſtrando ſibi tantum nocuit. Nam inuiolabile ſacramentum, quod per illum datum eſt aliis, perfectionem ſuæ uirtutis obtinuit. Quod† quidē generaliter uerum eſt, niſi aliquorum in tantum ſe extēderet curioſa ſuſpicio, ut imaginentur prolato a Felice Papa iudicio, poſtea inefficaciter in ſacramentis, quæ Acacius uſurpauit, egiſſe; ac proinde eos metuere, qui uel in conſecrationibus, uel in baptiſmate myſteria† tradita ſuſceperunt, ne irrita beneficia diuina uideantur.

In codice canonū, fol. 156. B. Poly. l. 3. tit. 10. Anſ. l. 9. c. 62. Iuo p. 1. c. 151. Nicolaus ad cōſulta Bulg. c. 15.

Ioan. 1.

Ioan. 12.

Matth. 23.

† *al. implēdo diuinitatis effectum.*

1. Cor. 3.

† *al. quem*

Philip. 1.

† *al. ipſo*

cap. 8.

† *Quod cū ita ſit, aliquorum in tantū ſe extendit curioſa*] ori.

† *al. miniſteria*

Quia

Quia ergo illicite, & non canonice, ſed contra decreta prædeceſſorum, & ſucceſſorum ſuorum hæc reſcripta dedit (ut probat Felix, & Gelaſius, qui Acacium ante Anaſtaſium excommunicauerunt, & Hormiſda, qui ab ipſo Anaſtaſio tertius eundem Acacium poſtea damnauit) ideo ab eccleſia Romana repudiatur, & à Deo percuſſus legitur fuiſſe hoc modo.

¶Anaſtaſius à Deo reprobatus, nutu diuino percuſſus eſt. C. IX.

ANaſtaſius α ſecundus, natione Romanus, fuit tēporibus Theodorici Regis. Eodem tempore multi clerici, & presbyteri ſe à communione ipſius abegerunt, eo quod communicaſſet ſine concilio epiſcoporum, uel presbyterorum, & cleri cunctæ eccleſiæ catholicæ, diacono Theſſalonicenſi, nomine Photino, qui communicauerat Acacio: & quia uoluit occulte reuocare Acacium, & nō potuit, nutu diuino percuſſus eſt.

Ex libro (vt ī corpore conciliorum citat) Pōtificali. ſuo p. 14. c. 40.

α ¶Anaſtaſius] *Caput hoc habetur quidem tomo ſecundo cōciliorum in uita Anaſtaſii: ſed eſſe omnino confictum, cum ex multis alijs argumentis, tum ex hoc manifeſte oſtenditur, quòd Acacius (ſicut Nicephorus lib. 16. c. 12. & Euagrius lib. 3. c. 18. & ſequentibus, & clariſſime Anaſtaſius bibliothecarius in chronologia teſtantur) tempore Felicis iv. obijt, cui ſucceſſit Gelaſius, & Gelaſio Anaſtaſius, qui initio epiſtolæ ſuæ, & cap. 1. ad Anaſtaſium Imperatorem, Acacium mortuum iam & ante iudicem Chriſtum unà cum Felice adſtare ſcripſit, ut Gelaſius quoque ante ipſum ſcripſerat, & habetur infra 24. q. 2. c.* nec quiſquam. *quomodo ergo potuit Anaſtaſius de eo reuocando tractare, qui iam obierat?*

Hinc etiam de Maximo β epiſcopo in Conſtantinopolitana ſynodo ſtatutū eſt ſub Damaſo Papa, c. 6.

¶Quæ circa indiſciplinatos prælatos, uel ab eis geruntur, in irritum reuocentur. C. X.

PRopter totius indiſciplinationis eius doctrinam, quæ Conſtantinopoli orta eſt, ſtatutum eſt, ne Maximus fuiſſe, aut eſſe iā putetur epiſcopus, neque hi, qui ab eo ſunt ordinati, qualemcunque gradum clericatus obtineant, omnibus ſcilicet, quæ circa eum, uel ab eo geſta ſunt, irritum reuocatis.

β ¶ De Maximo.] *Ex uerbis huius canonis, præſertim græcis, & interpretatione Balſamonis, ac uita Gregorij Theologi per Gregorium presbyterum deſcripta, & alijs ex locis (tametſi Theodoretus uidetur parum diligenter hoc tractaſſe) apparet hunc Maximum numquam fuiſſe epiſcopum, ac propterea recte ſtatui nullum ab eo potuiſſe imprimi ordinis characterem, quod non erat de Acacio aſſerendum. Verba græca huius canonis hæc ſunt:*

Περὶ Μαξίμου τοῦ κυνικοῦ καὶ τῆς κατ᾽ αὐτὸν ἀταξίας. τῆς ἐν Κωνςαντινουπόλει γενομένης. ὥςε μήτε Μάξιμον ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ᾽ αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν οἱῳδή ποτε βαθμῷ κλήρου, πάντων, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ τῶν παρ᾽ αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων, *id eſt*,

De Maximo cynico, deque ijs rebus, quæ nullo ordine circa ipſum Conſtantinopoli geſtæ ſunt. Neque Maximum aut fuiſſe, aut eſſe epiſcopum,

neque eos, qui ab ipſo ſunt ordinati, in vllo cleri gradu cenſendos: omnibus, quæ & in ipſo, & ab ipſo facta ſunt, infirmatis. *Ac de eodem Maximo, quòd nunquam fuerit epiſcopus, eſt locupletiſſimum teſtimonium in epiſtola Hadriani Papæ ſcripta Baſilio Imperatori, quæ habetur actione prima octaui ſynodi, manuſcriptæ, quæ eſt penes Cardinalem Sirletum. Citans enim Leonem primum ait:* Dicit enim altiſona tuba, ſanctus videlicet ſedis Apoſtolicæ Papa Leo, cuius ſententiam, quidquid vbique catholicum eſt, uelut celeſte miraculũ celebrat, & veneratur oraculum, Cum ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcatur, quis ambigat nequaquam iſtis eſſe tribuendum, quod non docetur fuiſſe collatum? Neque enim inter Photium mœchum, & Maximum cynicum à ſynodo ſecunda damnatum, vel inter ordinationes huius & illius, diſtinctionis aliquid eſſe conuicimus.

DISTINCTIO XX.

† al. expoſitoribus]

1 Ps *DEcretales itaque epiſtolæ canonibus conciliorum pari iure exæquantur. Nunc autem quæritur de expoſitionibus ſacræ ſcripturæ, an exæquentur, an ſubijciantur eis. Quo enim quiſque magis ratione nititur, eo maioris auctoritatis eius uerba eſſe uidentur. Plurimi autem tractatorum, ſicut pleniori gratia ſancti ſpiritus, ita ampliori ſcientia alijs præcellentes, rationi magis adhæſiſſe probantur. Vnde nonnullorum Pontificum conſtitutis, Auguſtini, Hieronymi, atque aliorum tractatorum dicta uidentur eſſe præferenda.*

2 ¶ *Sed aliud eſt cauſis terminum imponere: aliud ſacras ſcripturas diligenter exponere. In negotijs definiendis non ſolum eſt neceſſaria ſcientia, ſed etiã poteſtas.* Math. 16. *Vnde Chriſtus dicturus Petro [Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, &c.] prius dedit ſibi claues regni cælorum: in altera dans ei ſcientiam diſcernendi inter lepram & lepram, in altera dans ſibi poteſtatem eijciendi aliquos ab Eccleſia, uel recipiendi. Cum ergo quælibet negotia finem accipiant uel in abſolutione innocentium, uel in condemnatione delinquentium, abſolutio uero uel condemnatio non ſcientiam tantum, ſed etiam poteſtatem præſidentium deſideret; apparet, quòd diuinarũ tractatores ſcripturarum, etſi ſcientia Pontificibus præemineant, tamen, quia dignitatis eorum apicem non ſunt adepti, in ſacrum quidem ſcripturarum expoſitionibus eis præponuntur: in cauſis uero definiendis ſecundum poſt eos locum merentur.*

In ſuo regeſto. Deus dedit p. 2. Poly. p. 3. tit. 20. Anſel. l. 3. c. ult. Iuop. 4. c. 72. Pann. l. 2. c. 118.

Vnde Leo Papa IIII. ſcribit epiſcopis Britanniæ.

¶ Aliorum ſcripturæ, Romanorum Pontificum decretis non ſunt præponendæ. C. I.

† al. cũ illis in canone. † al. qui dicitur Apoſtolorum.

DE libellis & commentariis aliorum non conuenit aliquem iudicare, & ſanctorum conciliorum canones relinquere, uel decretalium regulas, ideſt, quæ habentur apud nos ſimul cum † canonibus. Quibus autem in omnibus eccleſiaſticis utimur iudiciis, ſunt canones *a* Apoſtolorum, † Nicænorum, Ancyranorum,

rum, Neocæſarienſium, Gangrenſium, Antiochenſium, Laodicēſium, Conſtantinop. Epheſ. Chalcedonenſium, Sardicenſium, Africanenſium, Carthaginenſium, β & cum illis regulæ præſulum Romanorum, Silueſtri, Syricii, Innocentii, Zozim i, Cæleſtini, Leonis, Gelaſii, Hilarii, Symmachi, Hormiſdæ, Simplicii, & Gregorii iunioris. Iſti omnino ſunt & per quos iudicant epiſcopi, & per quos epiſcopi ſimul iudicantur, & clerici. Nam ſi tale emerſerit, uel contigerit inuſitatum negotium, quod minime poſſit per iſtos definiri; tunc ſi illorum, quorum meminiſtis, dicta, Hieronymi, Auguſtini, Iſidori, uel cæterorum ſimiliter ſanctorum docto rum ſimilium reperta fuerint; magnanimiter ſunt retinenda, ac promulganda; uel ad Apoſtolicam ſedem referendum de talibus. Quam ob cauſam luculentius, & magna uoce pronuntiare non timeo; quia, qui illa, quæ diximus, ſanctorum patrum ſtatuta, quę apud nos canonum nomine prætitulantur, (ſiue ſit ille epiſcopus ſiue clericus, ſiue laicus) non γ indifferenter recipere conuincitur; nec catholicam, & Apoſtolicam fidem, nec ſancta quatuor Euāgelia utiliter, & efficaciter ad effectum† ſuum retinere, uel credere probatur.

Apud Anſelmū, & Polycarpū deſūt oīa Pōtificum nomina.

†al. profectum.

α ¶Sunt canones.] *Indicat canones, & regulas, ex quibus conſtat corpus, uel codex canonum, de quo in præfatione dictum eſt, quo Romani Pontifices, præſertim in iudicijs utebantur, in quo codice ſunt canones tantum, non ſynodalia geſta; ut uberius Nicolaus, in c. Romanorum, 19. diſt. ſcripſit.*

β ¶Carthaginenſium] *In codice canonum unica eſt ſynodus Carthaginenſis, continens canones trigintatres; qui ex uarijs concilijs Carthagini habitis collecti fuerunt. Eos canones ſedes Apoſtolica uidetur probaſſe, & uſa eis eſſe, quando in codicē canonum referendos curauit. Eoſdem etiam Græci, quo ordine apud Latinos habentur, cum alijs præterea multis Africanarum ſynodorum coniunctos in linguam ſuam uerterunt, & hi ipſi ſunt, quos iiſdem numeris Anſelmus, Burchardus, & Iuo citāt: quamuis Gratianus interdum quidem his utatur, interdum uero ex ſingulis Carthaginenſibus concilijs canones accipiat; quod ſuis locis indicabitur. Et de hac unica Carthaginenſi ſynodo intelligendum eſt, quod habetur ſupra diſt. 16. c. prima adnotatio. uerſi. ſeptima, quod hic declarandum dilatum fuit.*

γ ¶Non indifferenter.] *Anſelmus, Deuſdedit, & Gregorius presbyter in Policarpo habent,* qui eadem indifferenter non recipit, ipſe ſe conuincit minime catholicam, & Apoſtolicam fidem ad effectum ſuæ retinere ſalutis.

Item Nicolaus I. Photio, in epiſtola, cuius initium eſt [Poſtquam beato Petro.]

Eſt eadē epiſtola ſ. ex qua ſumptū eſt c. qđ dicitis. ſupra diſt. 16. Anſel. l. 3. c. 33.

¶Corripiendi ſunt qui decreta Romanorum Pontificum non habent, uel non obſeruant. C. II.

SI decreta Romanorum Pontificum non habetis; de neglectu atque incuria eſtis arguendi. Si uero habetis, & non obſeruatis; de temeritate eſtis corripiendi, & increpandi.

Item Innocentius I Papa.

¶Ad quos ſit recurrendum, cum ſacrę ſcripturæ auctoritas non occurrit? C. III.

Poly. l. 7. tit. 3. Burç. l. 3. c. 126. Iuo p. 4. c. 70. †al græce. Matth. 18

DE quibus cauſis nulla ſoluendi, ligandique auctoritas in libris ueteris teſtamenti, quattuor Euangeliorum cum totis ſcriptis Apoſtolorum appareat; ad diuina recurre ſcripta græca. †Si neque in illis; canones Apoſtolicæ ſedis intuere. Si nec in illis; ad catholicæ eccleſiæ hiſtorias catholicas à doctoribus catholicis ſcriptas manum mitte. Si nec in illis; ſanctorum exempla perſpicaciter recordare. Quod ſi omnibus his inſpectis, huius quæſtionis qualitas nõ lucide inueſtigatur; ſeniores prouinciæ congrega, & eos interroga. Facilius namque inuenitur quod à pluribus ſenioribus quæritur. Verus enim repromiſſor Dominus ait [Si duo ex uobis, uel tres conuenient ſuper terram in nomine meo, de omni re quamcumque petierint, fiet illis à patre meo.]

ᵈ ¶Innocentius.] *Caput hoc non eſt inter epiſtolas Innocentij primi, quæ multæ extant; neque uero Innocentij ſecundi eſſe poteſt, cum ante ipſum ſcripſerint Burchardus, & Iuo, à quibus hoc ipſum citatur.*

e ¶Canones.] *Verba hæc, quæ apud Gratianum deerant, ſunt apud Burchardum, & Iuonem, & Polycarpum; in quo Polycarpo habentur hoc ipſo loco, in quem ſunt reſtituta.*

DISTINCTIO XXI.

1 ps *DEcretis ergo Romanorum Pontificum, & ſacris canonibus conciliorum eccleſiaſtica negotia, ut ſupra monſtratum eſt, terminantur. Miniſtri uero ſacrorum canonum, & decretorum Pontificum ſunt ſummi Pontifices, & infra præſules, ac reliqui ſacerdotes, quorum inſtitutio in ueteri teſtamento eſt inchoata, & in nouo plenius conſummata.¶ Summi.n. Pontifices, & minores ſacerdotes à Deo ſunt inſtituti per Moyſem, qui ex præcepto Domini, Aaron in ſummum Pontificem, filios uero eius unxit in minores ſacerdotes: Poſtea uero Dauid, cum miniſteria domus Domini ampliaret, ianitores & cantores inſtituit. Porro Salomon quendam modum exorcizandi inuenit, quo dæmones adiurati, ex obſeſſis corporibus pellebantur: huic officio mancipati, exorciſtæ uocati ſunt, de quibus Dominus in Euangelio, [Si ego in Beelzebub eijcio dæmonia, filij ueſtri (uidelicet exorciſtæ) in quo eijciunt?] Hæc omnia in nouo teſtamento eccleſia imitata, habet ianitores ſuos, quos oſtiarios appellamus. Pro cãtoribus lectores & ſimul cãtores inſtituit. Exorciſtas aũt nomine antiquo, & officio permanente recepit. Pro filijs uero Aaron, omnes infra ſummum Pontificem ſacerdotium adminiſtrantes ſunt conſecrati. ¶ Inter eos quædam diſcretio ſeruata eſt, ut alij appellentur ſimpliciter ſacerdotes, alij archipresbyteri, alij chorepiſcopi, alij epiſcopi, alij archiepiſcopi, ſeu metropolitæ, alij primates, alij patriarchæ, alij ſummi Pontifices. Horum diſcretio à gentilibus maxime introducta eſt, qui ſuos flamines, alios ſimpliciter flamines, alios archiflamines, alios protoflamines appellabant.*

Exo. 28. 1. Para. 25 & 3. 23. Luc. 11.]

bant. Simpliciter vero maiorum, & minorum ſacerdotum diſcretio in nouo teſtamento ab ipſo Chriſto ſumpſit exordium, qui duodecim Apoſtolos tamquam maiores ſacerdotes, & lxxij. diſcipulos quaſi minores ſacerdotes inſtituit. Petrum vero quaſi in ſummum ſacerdotem elegit; dum ei præ omnibus, & pro omnibus claues regni cœlorum tribuit, & à ſe petra, Petri ſibi nomen impoſuit, atque pro eius fide ſe ſpecialiter rogaſſe teſtatus eſt, & vt ceteros cōfirmaret, ſibi iniunxit, dicens [Ego rogaui pro te Petre, vt nō deficiat fides tua; & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos.] Hanc eamdem formā Apoſtoli ſecuti in ſingulis ciuitatibus epiſcopos, & presbyteros ordinauerūt. Leuitas autem ab Apoſtolis ordinatos legimus, quorum maximus fuit beatus Stephanus. Subdiaconos, & acolythos procedente tempore eccleſia ſibi cōſtituit. ¶ De his ita ſcribit B. Iſidorus lib. 7. etymol. c. 12. nomina illarum, & nominum cauſas exponens, ita inquiens. Luc. 22. Act. 6.

¶ Vnde nomina eccleſiaſticorum gradum ſumuntur. C. I.

Cleros, & clericos hinc appellatos credimus, quia Matthias ſorte electus eſt, quem primum per Apoſtolos legimus ordinatum. Κλῆρος enim græce, ſors latine, uel hæreditas dicitur. Propterea ergo dicti ſunt clerici; quia de ſorte domini ſunt; uel quia Domini partem habent. Generaliter autem clerici nuncupātur omnes, qui in eccleſia Chriſti deſeruiunt; quorum gradus, & nomina ſunt hæc oſtiarius, pſalmiſta, lector, exorciſta, acolythus, ſubdiaconus, diaconus, presbiter, epiſcopus. ¶ Ordo epiſcoporum quadripertitus eſt, id eſt in patriarchis, archiepiſcopis, metropolitanis, atque epiſcopis. Patriarcha, græca lingua, ſummus patrum interpretatur; quia primum, id eſt Apoſtolicum retinet locum, & ideo, quia ſummo honore fungitur, tali nomine cēſetur, ſicut Romanus, Antiochenus, & Alexandrinus. Archiepiſcopus græco dicitur uocabulo, quòd ſit ſummus epiſcoporum; tenet enim uicem Apoſtolicā, & præſidet tam metropolitanis, quàm ceteris epiſcopis. Metropolitani autem à menſura ciuitatum vocantur: ſingulis enim prouinciis præeminent, quorum auctoritati, & doctrinę † ceteri ſacerdotes ſubiecti ſunt, ſine quibus nihil reliquos agere licet epiſcopos, ſolicitudo enim totius prouinciæ ipſis commiſſa eſt. Omnes autem ſuperius deſignati ordines uno eodemque uocabulo epiſcopi nominantur, ſed ideo priuato nomine quidam utantur, propter diſtinctionem poteſtatum, quam ſingulariter acceperunt. Patriarcha patrum princeps: Αρχων enim princeps; inde archiepiſcopus princeps epiſcoporum, ſicut metropolitanus à menſura ciuitatū. ¶ Epiſcopatus autem uocabulum inde ductum, quòd ille, qui efficitur † epiſcopus, ſuperintendat, ſcilicet curam gerens ſubditorum: Σκοπεῖν enim græce, latine indere dicitur. Epiſcopi autem græce, latine ſpeculatores interpretantur: nam ſpeculator eſt præpoſitus in eccleſia dictus, eo quod ſpeculetur, & perſpiciat populorum infra-

De officijs l. 2. c. 1. Rabanus. de inſti. cler. l. 1. c. 2. Act 1.

† *al. doctrinæ, & poteſtati.* } orig.

† *ſupereſficitur ſuperintendat* } origi. & Rab.

ſe

ſe poſitorum mores, & uitam ¶ Pontifex princeps ſacerdotum eſt, quaſi uia ſequentium. Ipſe & ſummus ſacerdos, ipſe & Pontifex maximus nuncupatur. Ipſe enim efficit ſacerdotes, atque leuitas; ipſe omnes ordines eccleſiaſticos diſponit; ipſe, quid unuſquiſque facere debeat, oſtendit. Antea autem qui Reges erãt, & Pontifices erant. Nam maiorum hæc erat conſuetudo, ut Rex eſſet etiam ſacerdos & Pontifex. Vnde & Romani Imperatores Pontifices dicebantur. ¶ Vates à ui mentis appellatus eſt, cuius ſignificatio multiplex eſt: nam modo ſacerdotem, modo prophetam ſignificat, modo poetam. ¶ Antiſtes ſacerdos dictus eſt, quod anteſtat: Primus eſt enim in ordine eccleſiæ, ſupra ſe nullum habet. ¶ Sacerdos autem nomen habet compoſitum ex græco & latino, quaſi ſacrum dãs: ſicut enim rex à regendo, ita ſacerdos à ſacrificando uocatus eſt; cõſecrat enim, & ſacrificat. Sacerdotes autem gentilium flamines dicebantur. Hi in capite habebant pileum, in quo erat breuis virga deſuper habens lanæ aliquid, quod cum propter æſtum ferre non poſſent, filo tantum capita religare cœperunt. Nam nudis penitus eos capitibus incedere nefas erat. Vnde à filo, quo utebantur, flamines dicti ſunt, quaſi filamines. Verum feſtis diebus filo depoſito pileum imponebant pro ſacerdotii eminentia. ¶ Presbyter græce, latine ſenior interpretatur: non modo pro ætate, uel decrepita ſenectute, ſed etiam propter honorem, & dignitatem, quam acceperunt, presbyteri nominantur. unde β & apud ueteres, iidem epiſcopi, & presbyteri fuerunt; quia illud nomen dignitatis eſt, & nõ γ ætatis. Ideo autem & presbyteri ſacerdotes uocantur, quia ſacrũ dant, ſicut & epiſcopi; qui licet ſint ſacerdotes, tamen Pontificatus apicem non habent: quia nec criſmate frontem ſignant, nec para-

A l. clitum ſpiritum dant, quod ſolis deberi epiſcopis lectio Actuum Apoſtolorum demonſtrat. Leuitæ ex nomine auctoris uocati. De Leui enim leuitæ exorti ſunt, a quibus in templo Dei myſtici ſacramenti miniſteria explebantur. Hi græce diaconi, latine miniſtri dicuntur, quia ſicut in ſacerdote conſecratio, ita in diacono mini-

† al. myſterii. ſterii † diſpenſatio habetur. Hypodiacones grece, quos nos ſubdiaconos dicimus, qui ideo ſic appellanẽ, quia ſubiacent preceptis, & officiis leuitarũ. Oblationes enim in tẽplo Dei a fidelibus ipſi ſuſcipiunt, & leuitis ſuperponendas altaribus deferunt: hi apud Hebræos Nathinæi uocantur. Lectores a legendo, pſalmiſtę a pſalmis canendis uocati: illi enim prædicant populis, quid ſequantur; iſti canũt, ut excitent ad compunctionẽ animos audientium; licet & quidã lectores ita miſerabiliter pronuncient, ut quoſdã ad luctum, la-

† al. populo. mentationemque compellant. Iidẽ ẽt & pronuntiatores uocantur, quòd porro † annuntient. Tanta. n. & tam clara erit eorum uox, ut quamuis longe poſitorum aures adimpleant. Cãtor autem uocatus, quia uocem modulatur in cantu. Huius duo genera dicun

tur

tur in arte muſica,ſicut ea docti homines la ine dicere potuerunt, præcentor, & ſuccentor: precentor ſcilicet, qui uocem præmittit in cantu:ſuccentor autem, qui ſubſequenter canendo reſpondet. Concentor autem dicitur,quia conſonat:qui autem non cõſonat, nec concinit,nec cantor,nec concentor erit.Acolythi græce, latine ceroferarii dicuntur,a deportandis cereis, quando legendũ eſt Euangelium,aut ſacrificium offerendum: tunc enim accenduntur luminaria ab eis,& deportantur,non ad effugendas tenebras,dum ſol eodem tempore rutilet, ſed ad ſignum lætitiæ demõſtrandum, ut ſub typo luminis corporalis illa lux oſtendatur, de qua in Euangelio legitur[Erat lux uera, quæ illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum].Exorciſtæ ex græco in latinum adiurantes,ſiue increpantes uocantur: inuocant enim ſuper catechumenos,uel ſuper eos,qui habent ſpiritum immundum, nomẽ Domini Ieſu,adiurantes per eum,ut egrediatur ab eis.Oſtiarii iidem, & ianitores,qui in ueteri teſtamento electi ſunt ad cuſtodiam templi, ut non ingrederetur in illud immundus in omni re. Dicti autẽ oſtiarii,ꝙ præſint oſtiis templi.Ipſi enim tenẽtes clauem, omnia intus,extraque cuſtodiunt,atque inter bonos & malos habentes iudicium,fideles recipiunt,& reſpuunt infideles. Iuo p. 6. c.8. Io. 1.

α ¶Id eſt apoſtolicum.] *Antea legebatur,* poſt Apoſtolicum. *Reſtituta eſt vera lectio non modo ex Iſidori,& veterum exemplarium Gratiani fide,ſed ex ipſa ab Iſidoro allata ratione,qui Romanum,Antiochenum, & Alexandrinum, Patriarchas propterea vocat,quia Apoſtolicum locum tenent.Hoc idem B.Gregorius lib. 6. epiſt. 27.ſcribens Eulogio.Alexandrino, declarat his verbis:* Itaque cum multi ſint Apoſtoli,pro ipſo tamen principatu ſola Apoſtolorum Principis ſedes in auctoritate conualuit,quæ in tribus locis vnius eſt.Ipſe enim ſublimauit ſedem,in qua etiam quieſcere, & præſentem vitam finire dignatus eſt:ipſe decorauit ſedem,in qua Euangeliſtam diſcipulum miſit: ipſe firmauit ſedem,in qua ſeptem annis, quamuis diſceſſurus,ſedit.*Atq; hoc idem ait Anacletus.c.ſacroſancta. infra diſt.22.*

β ¶Vnde & apud.] *Reſtituta hæc ſunt in locum ſuum, quo loco habentur apud ſanctum Iſidorum.*

γ ¶Et non ætatis.] *In originali eſt,* hoc ætatis, *& ita apud Hieronymum in epiſto. 83.ad Oceanum,ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

Item Anacletus ad epiſcopos Italiæ,epiſt.2.

¶Romana eccleſia a Chriſto primatum accepit. C. II.

IN nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum a Petro ſacerdotalis cœpit ordo:quia ipſi primo Põtificatus in eccleſia Chriſti datus eſt,Domino dicente ad eum: [Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam,& portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues regni cœlorum.]Hic ergo ligandi,atque ſoluendi poteſtatem primus accepit a domino, primuſq; ad fidem populum uirtute ſuæ prædicationis adduxit. Ceteri uero Apoſtoli cum eodem pari conſortio honorem,& poteſtatem acceperunt,ipſumq; principem eorum eſſe uoluerunt, qui etiam iubente Domino in toto orbe diſperſi Euangelium prædicauerunt. Anſel.l.1. c.1. Poly. l.1. c 1. Iuo p. 5. c. 1. Pann.l 3. c.82. Matt. 16. Matt. vlt.

Ipſis

Ipſis quoque decedentibus in locum eorum ſucceſſerunt epiſcopi: quorum ordinatio prætaxato debet fieri ordine, & modo: quos qui recipit, & uerba eorum, Deum recipit: qui autem ſpernit eos; eum, á quo miſſi ſunt, & cuius legatione funguntur, ſpernit; & ipſe indubitanter ſpernetur á Domino. Videntes autem ipſi Apoſtoli meſſem eſſe multam, & operarios paucos; rogauerunt dominum meſſis, ut mitteret operarios in meſſem ſuam: inde ab eis electi ſunt lxxij. diſcipuli; quorum typum gerunt presbyteri, atque in eorum locum ſunt conſtituti in eccleſia.

Luc. 10. Matth. 9.

Item Gelaſius vrbis Romæ epiſcopus omnibus orthodoxis.

¶ Primatum Romanæ eccleſiæ non aliqua ſynodus, ſed Chriſtus inſtituit. C. III.

In decretis cũ 70. epis. Poly. l. 1. tit. 2. Anſ. l. 1. c. 69. Burc. l. 3. c. 220. Pann. l. 2. c. 3. *Matt. 16.*

QVamuis uniuerſę per orbem Chatolicæ eccleſiæ unus thalamus Chriſti ſint, ſancta tamen Romana, Catholica, & Apoſtolica Eccleſia nullis ſynodicis conſtitutis, ceteris eccleſiis pręlata eſt, ſed euangelica uoce Domini, & Saluatoris noſtri primatum obtinuit. [Tu es Petrus (inquiens) & ſuper hanc petram ędificabo eccleſiam meam: & portæ inferi non pręualebunt aduerſus eam. Et tibi dabo claues regni cœlorum; & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.] Cui data eſt etiam ſocietas beatiſſimi Pauli uaſis electionis, qui non diuerſo (ſicut hæretici garriunt) ſed uno tempore, uno eodemque die glorioſa morte cum Petro in vrbe Roma ſub Cęſare Nerone agonizans coronatus eſt, & pariter ſupradictam ſanctam Romanam eccleſiã Chriſto domino conſecrarunt, eamque omnibus vrbibus in vniuerſo mundo ſua præſentia, atque uenerando triumpho prætulerunt. Ergo prima Petri apoſtoli ſedes Romana eccleſia non habens maculam, neque rugam, nec aliquid huiuſmodi.

inf. diſt. 22. ca ſacroſãcta. ex Anacle.

3 *In his omnibus, quanto gradus celſior, tanto maior auctoritas inuenitur. In maioribus ſiquidem eſt regendi, & iubendi poteſtas: in minoribus obſequendi neceſſitas.*

Vnde Nicolaus Papa ad Michaelem Imperatorem in epiſtola, cuius initium eſt [Propoſueramus.]

¶ Inferiorum facta, ſuperiorum ſententiis obnoxia ſunt. C. IIII.

INferior ſedes ſuperiorem abſoluere nõ poteſt. Sola ergo potior inferiorem conuenienter abſoluit. Hinc liquido peruidetur, q͞a quem non poteſt abſoluere, non poteſt iudicio inferior potiorem ligare. *& infra.* Vnde propheta ait: [Nunquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecat in ea? aut exaltabitur ſerra contra eum, qui trahit eam?] His ita ex diuina ſcriptura, & probabilium Patrũ doctrina commemoratis, ſole clarius exhibuimus, non poſſe quemquam

quam, qui minoris auctoritatis eſt, eum, qui maioris poteſtatis eſt, iudicus ſuis addicere, aut propriis definitionibus ſubiugare.

Idem eadem epiſtola.

¶De eodem. C. V.

NOlite nos exiſtimare facta cuiuſcũque proximorum noſtrorum, quæ ſunt digna reprehenſione, uelle defendere, ſed ꝙ ita uelimus filios circa ſpiritualem patrem, & diſcipulos erga magiſtrum deuotos, ac ſobrios eſſe; ut nulla penitus temeritate ad eorum uitam (ut non dicam diiudicandam,) ſed nec ſaltem tenuiter reprehendendam proſiliant.

Idem Nicolaus Papa eadem epiſtola.

¶ Inferiores maioribus nec benedicere, nec maledicere poſſunt. C. VI.

DEnique ſi in epiſtola legimus ad Hebræos, quòd minor à maiore benedicitur; reſtat profecto, vt exigente ratione etiã maledicatur. Siquidem hæc utique prænoſcentes periculoſa tempora illi, qui ante nos fuerunt, prouidam in eccleſiis conſuetudinem tradiderunt; hodieque in Romana eccleſia, quæ magiſtra eſt omniũ eccleſiarum impræter miſſa† ſeruatur: ita ut nullus ſacerdos maiore ſuo non innuente† conſacerdote, cuilibet rei benedictionem† dare nitatur: ſed & anterior ſtans ad pronunciandam aliquam lectionem, benedictionem quidem poſtulat, ſed ei quilibet inferior non audet penitus benedicere. Cur hoc? numquid benedicere peccatum eſt? abſit. De maledicis enim, non de benedicis dicit Apoſtolus; quia regnum Dei non poſſidebunt: ſed per hoc innuitur, quantæ cenſuræ fræno inferiores quique à ſuis præpoſitis iudicandis coercendi ſunt, ſi his nec etiam benedicendi ius ullum penitus obtineant.

Anſ. l. 7. c. 144. Iuo p. 5. ca. 17. & par. 6. c. 355. Heb. 7. † *al. impr̃termiſſe.* † *al. iubente.* † *al. benedicere nitatur.* Gal. 5.

Idem eadem epiſtola.

De eodem. C. VII.

NVnc autem diuina inſpiratione non nos pigebit, nec nobis impoſſibile erit, oſtendere vobis (ſi tamen audire uelitis) nõ poſſe quemquam rite ab iis, qui inferioris dignitatis, uel ordinis ſunt, iudicialibus ſubmitti definitionibus. Siquidem tempore Diocletiani, & Maximiani Auguſtorum Marcellinus epiſcopus urbis Romæ, qui poſtea inſignis martyr effectus eſt, adeo compulſus eſt a paganis, ut in templum eorum ingreſſus, grana thuris ſuper prunas imponeret: cuius rei gratia collecto numeroſorum concilio epiſcoporum, & inquiſitione facta, hoc idem Pontifex ſe egiſſe confeſſus eſt. Nullus tamen eorum proferre ſententiam in eum auſus eſt, dum ei ſæpiſſime omnes perhiberent: Tuo ore iudica cãm

Poly l. 1 tit. 20. Anſ l 2. c. 67. al. 67. Iuo par. 5 c. 6. Pann. l. 4. c. 6.

tuam,

tuam, non noſtro iudicio. Et iterum: Noli, aiunt, audiri noſtro iudicio; ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam. & rurſus, quoniam ex te, inquiunt, iuſtificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis. Et iterum dicunt: Prima ſedes non iudicabitur a quoquam. *Idem in eadem.*

† al. nō boni] orig. ¶ Sed & cum quidam tempore quodam contra Xiſtum Papam tentaſſent quædam mali †rumoris obiicere, & in concilio, cui & Valētinianus Auguſtus intererat, dictum fuiſſet: Non licere aduerſus Pontificem dare ſententiam; ſurrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præſati Pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Etenim nullus Pontificum minorum, uel inferiorum vrbium ſubactus iudiciis inuenitur.

Idem Nicolaus eadem epiſtola.

¶ Maiores a minoribus iudicari non poſſunt. C. VIII.

SVbmittitur Ignatius minorū, inferiorum, & ſubiectorum deliberationibus, cum ſacris canonibus præcipiētibus, & exemplis ſanctorum Patrum, ſemper, ubi eſt maior auctoritas, ſit eundum, & in omnibus controuerſiis ad potioris ſedis iudicia actio† dirigatur. Quod non ſolum a catholicis, uerum etiam ab ipſis conſtat obſeruatum hæreticis. Alioquin acephalum liquet eſſe cōcilium, ubi de tanta perſona agitur, & maiorum non expectatur ſententia; cum nec in cauſa clericorum inferioris gradus, ſolius epiſcopi ſui iudicium tantummodo poſtulandum† ſit.

† orig. non habet.

† al. poſtuladum.

Idem Nicolaus ead. epiſt.

¶ Minorum ſententiæ, maiores damnare non ualent. C. IX.

Poly. l. 1. tit. 20. Anſel. l. 2. c. 65. Iuo p. 5. c. 8. Pann. l. 4. c. 6. & 7. *Pſal. 72.*

INtantum hanc præſumptionem ſancti Patres apud Calcedonē deteſtati ſunt, ut Diſcorum Alexandrinum Antiſtitem inter cetera, idcirco potiſſimum ſine ulla reſtitutione damnauerit; quia in contumacia *a* permanēs erga primæ ſedis Romanæ priuilegiū, reſipiſcere a ſuis ſuperſtitionibus, ut ſeruaretur a prima ſede Apoſtolica, noluit: & ponens in cœlo os ſuum, & lingua eius tranſeunte ſuper terram, excommunicationem in S. Leonem Papam dictauit, ita ut in ſententia contra ipſum prolata, hoc uideantur memorare præcipue, dicentes: [Quoniam ſecundis exceſſibus priorē iniquitatem ualde tranſcendit. Præſumpſit enim & excommunicationem dictare aduerſus ſanctiſſimum, & beatiſsimum archiepiſcopum magnæ Romæ Leonem]. Numquid ibi legitur inquiſitionē fuiſſe factam, vtrum iuſte, an iniuſte ipſam Dioſcorus excommunicationem dictaſſet? Non plene: ſed abſque omni cōtrouerſia hoc in eo ulti ſunt, quia cum eſſet inferior, potiorem quibuſlibet conatus eſt laceſſere contumeliis, teſte Anatolio Conſtantinopolitano præſule: qui dicit. [Propter fidem nō eſt damnatus Dioſcorus: ſed quia excommunicationem fecit domino archiepiſcopo Leoni.]

In concilio Chalcedonē. actione. 5.

a ¶ In contumacia.] *Hinc vſque ad verb.* ponens, *addita ſunt ex originali.*

DI-

DISTINCTIO. XXII.

I ps *QVia ergo maior à minori iudicari non debet, videndum eſt, quæ inter ceteras eccleſia primum locum quæ ſecũ dum, uel tertium obtineat. Romana eccleſia (ſicut ſupra dictum eſt) primum locum inter ceteras obtinet: Alexandrina ſecundũ, Antiochena eccleſia tertium ab ea locum accepit.*

Vnde Nicolaus Papa ij.† ſcribit Mediolanenſibus per Petrum Damianũ legatum ſuum. † iunior.] Anſ.

¶ Romana eccleſia ceterarum primatum tenet. C. I.

OMnes ſiue patriarchii cuiuslibet apices, ſiue metropoleõ primatus, aut epiſcopatum cathedras, uel eccleſiarũ cuiuslibet ordinis dignitates inſtituit Romana eccleſia. Illam uero ſolus ille fundauit, & ſuper petram fidei mox naſcẽtis erexit, qui beato æternæ uitæ clauigero terreni ſimul & cœleſtis imperii iura commiſit. Non ergo quælibet terrena ſententia, ſed illud uerbum, per quod conſtructum eſt cœlum, & terra; per quod denique omnia condita ſunt elementa, Romanam fundauit eccleſiam. Illius certe priuilegio fungitur, illius auctoritate fulcitur. Vnde non dubium, quia quiſquis cuilibet eccleſiæ ius ſuum detrahit, iniuſtitiam facit. Qui autem Romanę eccleſiæ priuilegium ab ipſo ſummo omnium eccleſiarum capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæreſim labitur; & cum ille uocetur iniuſtus, hic eſt proculdubio dicẽdus hæreticus. Fidẽ quippe uiolat, qui aduerſus illam agit, q̃ mater eſt fidei: & illi contumax inuenitur, qui eam cunctis eccleſiis p̃tuliſſe cognoſcitur. *& infra.* ¶ Vnde & ipſe S. Ambroſius ſe in omnibus ſequi magiſtram ſanctam Romanam profitetur eccleſiam. Anſ. l. 1. c. 63. al. 64. Lib. 3. de ſacramẽtis. c. 1.

Item Anacletus ſe. us Chriſti Ieſu ad omnes epiſcopos, epiſtola 3. c. 3. In p̃fatione concilii Nicæni.

¶ Non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino Romana eccleſia primatum accepit. C. II.

SAcroſancta Romana, & Apoſtolica Eccleſia nõ ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino ſaluatore noſtro primatum obtinuit: & eminentiam poteſtatis ſuper uniuerſas eccleſias, ac totũ Chriſtiani populi gregẽ aſſecuta eſt: ſicut ipſe B. Petro Apoſtolo dixit: [Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meã; et portæ inferi non præualebunt aduerſus eam; et tibi dabo claues regni cœlorum, et quodcũque ligaueris ſuper terrã, erit ligatũ et in cœlis: et quodcũque ſolueris ſuper terrã, erit ſolutũ et in cœlis.] Adhibita eſt ẽt ſocietas in eadẽ Romana urbe beatiſsimi apoſtoli Pauli uaſis electionis, qui uno die, unoque tempore glorioſa morte cum Petro ſub principe Nerone agonizans coronatus eſt, et ambo ſanctã eccleſiam Romanã conſecrauerunt, aliiſque omnibus urbibus in uniuerſo mundo ſua præſentia, atque uenerando triumpho p̃tulerunt. Et licet pro omnibus aſsidua apud Deum omnium Sanctorum Poly. l. 1. tit 2. Anſel. l. 1. c. 2. & 26. Pann. l. 2. c. 2. Matt. 16. c. ſup. diſt. 21. c. quãuis.

rum effundatur oratio;his tamen uerbis Paulus beatiſsimus Apo-
Rom. 1. ſtolus Romanis proprio chirographo pollicetur dicens: [Teſtis
enim mihi eſt Deus, cui ſeruio in ſpiritu meo in Euangelio filii
Pann. l. 4. c. 5. eius; quod ſine intermiſsione memoriam ueſtri facio ſemper in orationibus meis.[¶Prima ergo ſedes eſt cœleſti beneficio Rom. eccleſiæ, quam (vt memoratũ eſt) beatiſsimi Petrus, & Paulus ſuo martyrio conſecrarunt. Secunda autem ſedes apud Alexandriam, B. Petri nomine à Marco eius diſcipulo atque Euangeliſta conſecrata eſt: quia α & ipſe in Aegypto primum uerbum ueritatis directus à Petro prædicauit: & glorioſum ſuſcepit martyrium; cui uenerabilis ſucceſsit Abilius. Tertia uero ſedes apud Antiochiam eiuſdẽ, ideſt, beati Petri apoſtoli nomine habetur honorabilis; quia illic, priuſquam Romam ueniret, habitauit, & Ignatium epiſcopum cõſtituit; & illic primum nomẽ Chriſtianorum nouellæ gentis exortum eſt. *& poſt pauca.*¶ Inter beatos Apoſtolos quędam fuit diſcretio † poteſtatis, & licet omnes eſſent Apoſtoli, Petro tamen à Domino conceſſum eſt (& ipſi inter ſe idipſum uoluerunt) ut reliquis omnibus præeſſet Apoſtolis, & Cephas β ideſt caput, & principium teneret apoſtolatus, qui & eamdem formam ſuis ſucceſſoribus, & reliquis γ epiſcopis tenendam tradiderunt. Et non ſolum hoc in nouo teſtamento eſt conſtitutum, ſed etiam in ueteri fuit, unde ſcriptum eſt [Moyſes, & Aaron in ſacerdotibus eius.] ideſt primi inter eos fuerunt. *& poſt pauca.*¶ Hæc uero Apoſtolica ſedes cardo, & caput (ut prætactum eſt) omnium eccleſiarum a Domino, & non ab alio eſt conſtituta, & ſicut cardine oſtium regitur; ſic huius ſanctæ ſedis auctoritate omnes eccleſiæ (Domino diſponente) reguntur.

Poly. l. 1. tit. 1. Anſel. l. 1. c. 7 Burch. l. 1. c. 149. Iuo. p. 5. c. 166. † *al. diſcretio & licet.* *Pſal. 58.* Poly. l. 1. tit. 1. Anſ. l. 1. c. 2. Iuo p. 5. c. 173. Burc. l. 1. c. 294.

α ¶Quia.] *Hinc vſque ad ver.* Tertia. *addita ſunt ex originali: quemadmodum & alia nonnulla.*

β ¶Cephas] *In Euangelio Ioannis c. 1. Cephas (qua vox Syriaca eſt) exponitur* πέτρος *quod græce petram ſignificat: idque docet etiam B. Hieronymus in comm. epiſt. ad Galatas, c. 2. neque credendum eſt ignoraſſe Anacletum: ſed voluiſſe eam dictionem ad græcam linguam eo tempore notiſsimam referre. Quod fecit Cyrillus Hieroſolymitanus catecheſi decima in nomine, Ieſus, non modo hebraicam, ſed etiam græcam illi etymologiam tribuens. Atqui hoc ipſum nomen Cephas, Optatus Afer antiquus, & probatus auctor, quem Hieronymus, & Auguſtinus magni faciunt, libro ſecundo, eodem modo, quo Anacletus, accepit, his vtens verbis:* Igitur negare non potes, ſcire te in vrbe Roma, Petro primo cathedram epiſcopalem eſſe collatam: in qua ſederit omnium Apoſtolorum caput Petrus: vnde & Cephas appellatus eſt. *Et Iſidorus lib. 7 Etym. c. 9. ſic de Petro loquitur:* Cephas dictus, eo quòd in capite ſit conſtitutus Apoſtolorum. Κεφαλὴ enim græce caput dicitur. *Verum apud Burchardum & Iuonem ſic habetur:* vt reliquis omnibus præeſſet Apoſtolis Cephas, ideſt vt Petrus principatum teneret Apoſtolatus.

γ ¶Et reliquis.] *In originali eſt,* & originalis Apoſtoli epiſcopis.

Hac auctoritate Alexandrina eccleſia ſecundum à prima locum habere cenſetur. Sed poſtea in Conſtantinopolitana ſynodo, eccleſia Conſtantinop.

ſecun-

ſecundum à ſede Apoſtolica locum accepit. Vnde in eadem ſynodo, id eſt, Conſtantinop. 1. c. 5. ita conſtitutum eſt.

¶ Secundum a Romano Pontifice Conſtantinopolitanus obtinet locum. C. III.

Conſtantinopolitanæ ciuitatis epiſcopum habere oportet primatus honorem poſt Romanũ epiſcopum: propterea quòd ſit noua Roma. Ex priſca verſione. Poly l. 2. tit. 22.

¶ *Canon hic ex ijs eſt, quos Apoſtolica Romana ſedes à principio, & longo poſt tempore non recepit: quod ex epiſtola 51. alias 53. Leonis Papæ primi ad Anatolium Conſtantinopolitanum, & alijs eiuſdem epiſtolis facile eſt cuiuis cognoſcere: itemque ex duabus epiſtolis Leonis noni, una aduerſus præſumptiones Michaelis, & Leonis, c. 28. altera ad eundem Michaelem. Sed multo clarius ex B. Gregorij epiſtola 31. lib. 6. ad Eulogium Alexandrinum, & Anaſtaſium Antiochenum: atque ex epiſtola Nicolai primi ad Michaelem Imperatorem: quæ incipit,* Propoſueramus. *Quanquam Conſtantinopolitani epiſcopi, Imperatorum potentia fretı ſecundum locum Patriarchalium ſedium ſibi vſurparunt: idque tandem pacis, & tranquillitatis cauſa fuit ipſis conceſſum; ſicut in c. antiqua, de priuileg. Innocentius Papa iij. declarauit.*

Item Gregorius Ioanni epiſcopo Syracuſano, lib. 7. epiſt. 63.

¶ Apoſtolicæ ſedi Conſtantinopolitanam conſtat eſſe ſubiectam. C. IIII.

De Conſtantinopolitana eccleſia quod dicunt, quis eã dubitet ſedi Apoſtolicæ eſſe ſubiectã? qđ & D. piiſſimus Imperator, & frater noſter Euſebius eiuſdem ciuitatis epiſcopus aſſidue profitentur. Tamen ſi quid boni, uel ipſa, uel altera eccleſia habet, ego & minores meos, quos ab illicitis prohibeo, in bono imitari paratus ſum. Stultus eſt enim, qui in eo ſe primum exiſtimat, ut bona, quæ uiderit, diſcere contemnat *Idem eidem, epiſtola 64.* Nam, quòd Primus Byzanzenus ſedi Apoſtolicę dicit ſe ſubiici, ſi qua culpa in epiſcopis inuenitur, neſcio quis † ei ſubiectus non ſit: cum uero culpa nõ exigit, omnes ſecundum rationẽ humilitatis ęquales ſumus. Anſ. l. 2. c. 66. † *al. ei epiſcopus ſubiectus.*

¶ *Hoc caput ſumptum eſt ex duabus epiſtolis eidem Ioanni epiſcopo Syracuſano ſcriptis: ſed in epiſt. 63. ex qua accepta eſt prior pars, agitur de Conſtantinopolitana eccleſia: in ſequenti vero 64. agitur de Primate Byzaceno prouinciæ Africæ, non autem Conſtantinopolitano, quod videntur & Gratianus, & Anſelmus, apud quem eodem modo legitur, uoluiſſe, adducti fortaſſe ſummula illa, quæ præpoſita eſt epiſtolæ Gregorij. Auctor quidem gloſſæ, quod Gratianum putauit ſenſiſſe, aperte expoſuit:*

Item Gelaſius Papa I. ad Fauſtum magiſtrum legationis.

¶ Conſtantinopolitanus epiſcopus auctoritate Romani Pontificis deponitur. C. V.

Qua traditione maiorum, Apoſtolicam ſedem in iudiciũ uocant? An ſecundæ ſedis Antiſtites, & tertiæ, ceterique bene ſibi conſcii ſacerdotes depelli debuerunt; & qui religionis extitit inimicus, depelli nõ debuit? Viderint ergo, ſi alios habẽt canones, quib. ſuas ineptias exequañt. Ceterũ iſti, qui ſacri, qui eccleſiaſtici, qui legitimi celebrantur, ſedẽ Apoſtolicã ad iudicium Iuo p. 5. c. 9.

vocare non poſſunt, & Conſtantinopolitanæ ciuitatis epiſcopus, quæ vtique per canones inter ſedes nullum nomen accepit, in cõmunionem recidens perfidorum, non debuit ſubmoueri?

Item ex vi. ſynodo ſub Iuſtiniano congregata, c. 36.

¶ Conſtantinopolitana eccleſia ſecundum a Romana obtinet locum. C. VI.

† ὁρίζομεν, id eſt ſtatuimus. RENouantes a ſancti Conſtantinopolitani decreta concilii, petimus †, vt Conſtantinopolitana ſedes ſimilia priuilegia, quæ ſuperior β Roma habet, accipiat; nec non γ in eccleſiaſticis reb. magnificetur, vt illa: ſed hæc ſecunda poſt illam exiſtens, prius quàm Alexandrina ſedes numeretur; deinde Antiochena, & poſt eam Hieroſolymitana.

Hinc datur intelligi, quod Alexandrina eccleſia de ſecũda facta ſit tertia, & Antiochena de tertia ſit quarta, niſi forte quis duas cõtendat eſſe ſecundas, vt Cõſtantinopolitanã, & Alexandrinã parẽ ſuæ dignitatis velit locũ obtinere.

Vnde in vij ſynodo habita ſub Hadriano Papa ij. can. 21.

a ¶Renouantes.] *Hic agitur de quinto illo canone primæ ſynodi Conſtantinopolitanæ, de quo ſupra ea. c. Conſtantinopolitanæ, dictũ fuit. Et quod attinet ad oẽs hos canones, qui ſextæ ſynodo tribuuntur, videnda eſt notatio ad c. ſextam. ſupra 16. diſt.*

β ¶Superior.] *Ita habetur in aliquot vetuſtis exemplaribus: nam in vulgatis erat,* inferior. *Græce eſt,* τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης, *id eſt* antiquioris vel ſenioris Romæ, *vt in ca. proximo. Omnino autem caput hoc longe breuius eſt in hac verſione, quàm in græco exemplari, vno tantum loco copioſius, quòd Antiochenam numerat ſedem: cuius in græco vulgato nulla mentio.*

γ ¶Nec non.] *ſic emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & græco, antea enim legebatur,* non tamen.

¶Quæ patriarchalium ſedium primum, vel deinceps teneat locum. C. VII.

Deusdedit p. 3. Anſel. l. 2. c. 72. DIffinimus neminem prorſus mundi potentum, quemquam eorum, qui Patriarchalibus præſunt ſedibus, inhonorare, aut mouere à proprio throno tentare; ſed omni reuerentia, & honore dignos iudicare, præcipue quidem ſanctiſsimum Papam ſenioris Romæ, deinceps autem Conſtantinopoleos Patriarcham, deinde vero Alexandriæ, ac Antiochiæ, ac Hieroſolymorum.

DISTINCTIO XXIII.

r ps *BReuiter quæ inter eccleſiaſtica officia ſit differentia, monſtrauimus. Nunc à ſummo incipientes, & vſque ad vltimũ gradum deſcendentes, qualiter quiſque eorum debeat ordinari, ſanctorum auctoritatibus oſtendamus.*

Vnde Nicolaus Papa ij. in conc. Lateranenſi.

¶Decretum Nicolai Papæ de electione ſummi Pontificis. C. I.

Pann. l. 3. c. 1. IN nomine Domini noſtri, & ſaluatoris Ieſu Chriſti. Anno ab incarnatione eiuſdẽ MLIX. menſe Aprili, indictione xij. propoſi

tis

tis ſacroſanctis Euangeliis,præſidente quoque reuerẽdiſſimo†, ac beatiſſimo Nicolao Apoſtolico Papa in baſilica Lateranenſis Patriarchii, quæ cognominatur Conſtantiniana,conſidentibus etiã reuerendiſſimis epiſcopis,abbatibus,presbyteris, diaconis, idẽ venerabilis Pontifex auctoritate Apoſtolica decernens de electione ſummi Pontificis,inquit.¶Nouit beatitudo veſtra dilectiſsimi fratres,& coepiſcopi,inferiora quoque mẽbra Chriſti non latuit, defuncto piæ memoriæ Domino Stephano prædeceſſore noſtro,hęc Apoſtolica ſedes,cui auctore Deo, deſeruio,quot aduerſa pertulerit,quot deniq; per ſimoniacæ hæreſis trapezitas repetitis malleis, crebriſque tunſionib.ſubiacuerit;adeo, vt columna Dei viuentis iam iã pene videretur concuſſa nutare,& ſagena ſummi piſcatoris, procellis intumeſcentibus cogeretur in naufragii profunda ſubmergi.Vnde,ſi placet fraternitati veſtræ,debemus, auxiliãte Deo, futuris caſibus prudenter occurrere, & eccleſiaſtico ſtatui, ne recidiua†(quod abſit)mala præualeant,præcauere.Quapropter inſtructi prædeceſſorum noſtrorum, aliorumq; ſanctorum Patrum auctoritate,decernimus,atque ſtatuimus, vt obeunte huius Romanæ vniuerſalis eccleſiæ Pontifice,in primis Cardinales ẽpi diligentiſſime ſimul de electione tractantes,mox Chriſti† clericos Cardinales adhibeant:ſicque reliquus clerus, & populus ad conſenſum nouę electionis accedat;nimirum præcauentes,ne venalitatis morbus aliqua occaſione ſubrepat.Et ideo religioſiſſimi viri præduces ſint in promouenda Pontificis electione; reliqui aũt ſequaces. Certus vero atque legitimus hic electionis ordo perditur: perſpectis diuerſorum Patrũ regulis,ſiue geſtis,ẽt illa beati Leonis prædeceſſoris noſtri ſnĩa recolatur.[Nulla,inquit,ratio ſinit,vt inter epiſcopos habeantur;qui nec a clericis ſunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a cõprouincialibus epiſcopis cũ metropolitani iudicio conſecrati].Quia uero ſedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum ꝑfertur eccleſiis,atque ideo ſuper ſe metropolitanum habere non poteſt;Cardinales epiſcopi proculdubio metropolitani vice funguntur; qui videlicet electum epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicẽ prouehant.Eligatur autem de ipſis eccleſiæ gremio, ſi reperitur idoneus;vel ſi de ipſa non inuenitur,ex alia aſſumatur; ſaluo debito honore,& reuerentia dilecti filii noſtri Henrici;qui in præſentiarum Rex habetur, & futurus Imperator, Deo concedente, ſperatur;ſicut iam ſibi conceſsimus,& ſucceſſoribus illius, qui ab hac Apoſtolica ſede ꝑſonaliter hoc ius impetrauerint. Quòd ſi prauorum,atque iniquorũ hominum ita peruerſitas inualuerit, vt pura,ſincera,atque gratuita fieri in vrbe non poſsit electio;Cardinales epiſcopi cum religioſis clericis,catholiciſque laicis,licet paucis, ius poteſtatis obtineant,eligere Apoſtolicę ſedis Pontificẽ,vbi congruere viderint.Plane,poſtquam electio fuerit facta,ſi bellica tẽpe

† al. reuerentiſſimo.

† al. rediuiua.

† al. epiſcopi.

inf. diſt. 62. Nulla ratio.

ſtas,uel qualiſcumque hominum conatus malignitatis ſtudio reſti terit,ut is, qui electus eſt,in Apoſtolica ſede iuxta conſuetudinem inthronizari non ualeat:electus tamen,ſicut uerus Papa, obtineat auctoritatem regendi Romanam eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius: quod beatum Gregorium ante ſuam conſecratio nem feciſſe cognouimus.Quod,ſi quis contra hoc noſtrum decre tum ſynodali ſententia promulgatum,per ſeditionem,uel præſum ptionem,aut quolibet ingenio electus,aut etiam ordinatus, ſeu in thronizatus fuerit,authoritate diuina,& ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli,perpetuo anathemate cum ſuis auctoribus, fauori bus, & ſequacibus a liminibus ſanctæ Dei eccleſię ſeparatus abiicia tur,ſicut Antichriſtus,inuaſor,& deſtructor totius Chriſtianitatis: nec aliqua † ſuper hoc ei audientia reſeruetur: ſed ab omni eccleſiaſtico gradu,in quocumque fuerat prius ſine retractatione deponatur:cui quiſquis adhæſerit,uel qualemcunque tamquam Pōtifici reuerētiam exhibuerit,aut in aliquo eum defendere præſum pſerit,pari ſententia† ſit mancipatus.Quiſquis autem huius noſtrę † decretalis ſententiæ temerator extiterit,& Romanam eccleſiam ſua præſumptione confundere, & conturbare contra hoc ſtatutū tentauerit, perpetuo anathemate,atque excommunicatione damnetur;& cum impiis,qui non reſurgent in iudicio,reputetur,omnipotentis iram contra ſe ſentiat,& ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli(quorum eccleſiam præſumit confundere) in hac uita, & futura furorem ſentiat:ſiat habitatio eius deſerta,& in tabernaculis eius non ſit, qui inhabitet:fiant filii eius orphani, & uxor eius uidua: commotus amoueatur ipſe,& filii eius,& mendicent, & eiiciantur de habitationibus ſuis:ſcrutetur fœnerator omnem ſubſtā tiam eius, & diripiant alieni labores eius:orbis terrarum pugnet cōtra eū,& cuncta elementa ſint ei contraria,& omnium ſanctorū quieſcentiū merita illum confundant:& in hac uita ſup eum aper tam uindictam oſtendant.Obſeruatores autem huius noſtri decre ti, omnipotentis Dei gratia protegat,& auctoritas beatorum apo ſtolorū Petri & Pauli ab omnium peccatorum uinculis abſoluat.

† *al. aliquando.* † *al. ſententiæ.* † *al. noſtri.* *Pſal. 1.* *Pſal. 68.* *Pſal. 108.* *Sap. 5.*

¶ *Huius decreti integrum exemplum eſt in vetuſtiſsimo libro Abbatiæ monaſterij Farfenſis litteris Longobardicis ante annos pene quingentos ſcripto & alibi.*

2 *Epiſcopi uero,& ceteri ordines infra conſtitui,qualiter ordinari debeāt ex auctoritate Carthaginenſis concilij quarti, c. 1. cui interfuit Auguſtinus, tēpore Honorij Auguſti,oſtendamus, ab eorum examinatione incipientes.*

Ordo Roman' pa. 95. Burc. l. 1. c. 8. Iuo p. 5. c. 62. Poly. l. 2. tit. 9.

¶Quomodo ſit examinandus,qui in epiſcopum eligitur. C. II.

QVi epiſcopus ordinandus eſt,antea examinetur, ſi natura ſit prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus,ſi ſobrius,ſi ſemper ſuis negotiis cauens, ſi humilis, ſi affabilis,ſi miſericors,ſi litteratus,ſi in lege Domini inſtructus, ſi in ſcri-

pturarum

pturarum ſenſibus cautus, ſi in dogmatibus eccleſiaſticis exercitatus: & ante omnia, ſi fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat, id eſt, patrem, & filium, & ſpiritum ſanctum vnum Deum eſſe confirmans, totamque Trinitatis deitatem coeſſentialem, & ſubſtantialem, & coæternalem, & coomnipotentem prædicans; ſi ſingulas † quaſque in Trinitate perſonas plenum Deum, & totas tres perſonas vnum Deum; ſi incarnationem diuinam non in patre, neq; in ſpiritu ſancto factam, ſed in filio tantum credat, vt qui erat in diuinitate Dei patris filius, ipſe fieret in homine hominis matris filius, Deus vero ex patre, homo verus ex matre, carnem ex matris viſceribus habens, & animam humanam rationalem, ſimulque in eo veritas vtriuſque naturæ, idem Deus & homo, vna perſona, vnus filius, vnus Chriſtus, vnus Dominus creator omnium, quæ ſunt, & auctor, Dominus, & rector cum patre, & ſpiritu ſancto, omnium creaturarum: qui paſſus ſit vera carnis paſſione; mortuus vera corporis ſui morte; reſurrexit vera carnis ſuæ reſurrectione †, & vera animæ reſumptione; in qua veniet iudicare viuos & mortuos. Quærendum etiã ab eo, ſi noui & veteris teſtamenti, id eſt legis, & prophetarum, & Apoſtolorum vnum eumdemque credat auctorem, & Deum; ſi diabolus non per conditionem, ſed per arbitrium factus ſit malus. Quærendum etiam ab eo, ſi credat huius, quam geſtamus, & non alterius carnis reſurrectionem; ſi credat iudicium futurum & recepturos ſingulos pro his, quæ in carne geſſerunt, vel pœnas, vel præmia †; ſi nuptias non prohibeat †; ſi ſecunda matrimonia non damnet; ſi carnium perceptionem non culpet; ſi pœnitentibus reconciliatis communicet; ſi in baptiſmate omnia peccata, id eſt tam illud originale contractum, quàm illa, quæ voluntarie admiſſa ſunt, dimittantur; ſi extra eccleſiam catholicam nullus ſaluetur. Cum in his omnibus examinatus, fuerit inuentus plene inſtructus: tunc cum conſenſu clericorum, & laicorum, & conuentu totius prouinciæ epiſcoporum, maximeq; metropolitani vel auctoritate, vel præſentia ordinetur epiſcopus. Suſcepto in nomine Chriſti epiſcopatu, non ſuæ delectationi, nec ſuis motibus, ſed his Patrum definitionibus acquieſcat α.

† *al. ſingulam quamque perſonam.*

† *al. receptione.*

† *al. gloriam.*

† *al. improbet.*

¶ *Caput hoc integrum extat in ordine Romano, additis ad initium his vocibus,* Statuta eccleſiaſtica, *cui ſimilẽ titulum toti Carthaginenſi quarto concilio eſſe præpoſitum in aliquot vetuſtis codicibus, teſtantur illi, qui tomos conciliorum ediderunt.*

α ¶ Acquieſcat.] *Poſt hoc verbum tam in concilio, quàm in ordine ſequitur,* In cuius ordinatione etiam ætas requiratur, quam ſancti Patres in præeligendis epiſcopis conſtituerunt.

Item Iſidorus de eccleſiaſticis officijs, lib. 2. c. 2.

¶ Qualis eſſe debeat clericorum conuerſatio. C. III.

Refertur in concilio Magũtino primo c. 10.

3 HIs igitur lege Patrũ cauti, vt à vulgari vita ſecluſi, à mũdi voluptatib. ſeſe abſtineant; non ſpectaculis, non pompis interſint; cõuiuia publica fugiant, priuata non tantum pudica, ſed

& ſobria colant; vſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudiſque cuiuſquam ſtudiũ appetant; amorem pecuniæ, quaſi materiẽ cunctorũ criminum fugiant, & ſæcularia officia, negotiaque abiiciant; honoris gradus per ambitiones nõ ſubeant: pro beneficiis medicinæ Dei, munera non accipiãt; dolos, & coniurationes caueãt: odium, æmulationem, obtrectationẽ, atq; inuidiã fugiãt: nõ vagis oculis, nõ effræni lingua, aut petulãti, fluidoque† geſtu incedãt; ſed pudorẽ, & verecundiã mentis ſimplici habitu, inceſſuque oſtendant: obſcœnitatem etiam verborum, ſicut & operum penitus execrentur: viduarum, & virginũ frequẽtationẽ† fugiãt; cõtubernia extranearũ fœminarum nullatenus appetant; caſtimoniã quoque inuiolati corporis perpetuo conſeruare ſtudeant: aut certe vnius matrimonii vinculo fœderentur; ſenioribus quoque debitã obedientiam præbeant, neq; ullo iactãtiæ ſtudio ſemetipſos attollant: poſtremo doctrinæ lectionibus, pſalmis, hymnis, canticis, exercitio iugiter† incumbant. Tales.n. debent eſſe qui diuinis cultibus ſe mancipandos ſtudent exhibere; ſcilicet, vt dum ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis adminiſtrẽt.

† al. tumidoq; greſſu.

† al. viſitationes frequentiſſimus.

† al. ingi.

Item Clemens ad Iacobum fratrem Domini, epiſt. 2.

¶ Qui digne ſacramenta tractare non poſſunt, ad miniſterium non eligantur diuinum. C. IIII.

Poly. l. 4. tit. 31.

TAles ad miniſterium eligantur clerici, qui digne poſſint dominica ſacramenta tractare. Melius eſt. n. domini ſacerdoti paucos habere miniſtros, qui poſſint digne opus Dei exercere, q̃ multos inutiles, qui onus graue ordinatori adducant.

Et in cõci. Afric. c. 17.

Item ex concilio Carthaginenſi 3. c. 40.

¶ Si electo in epiſcopum aliqua obiiciuntur, quinque uel ſex epiſcopi ad eius purgationem conueniant. C. V.

Poly. l. 2. c. 8. Anſel. l. 6. c. 65. Burc. l. 1. c. 6. Iuo p. 5. c. 60.

ILlud ſtatuendum eſt, vt quando ad eligendum epiſcopum conuenerimus; ſi qua cõtradictio fuerit oborta, (quia ſæpe talia facta ſunt apud uos) non præſumant ad purgandum eum, qui ordinandus eſt, tres tantum†, ſed poſtulentur ad numerum ſupradictorum duo, vel tres, & in eadem plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur primo perſonæ contradicentium: poſtremo illa etiã, quæ obiiciuntur, pertractentur, & cum purgatus fuerit ſub cõſpectu publico, ita demum ordinetur. Si hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, roboretur veſtræ dignitatis† reſponſione. Ab vniuerſis epiſcopis dictum eſt: Satis placet.

† al. tantũ accedere.

† al. dignationis.

Item ex concilio Toletano xi. c. 10.

¶ Vota ſuæ promiſsionis ſpondeant, quos eccleſiaſtica promouet diſciplina. C. VI.

Anſel. l. 7. c. 38.

QVamquam omnes, qui ſacris mancipantur ordinibus, canonicis regulis teneantur adſtricti, expedibile tamen eſt, vt promiſsionis ſuæ vota ſub cautione ſpondeant, quos ad promotionis

motionis gradus eccleſiaſtica probat† diſciplina. Solet enim plus timeri, quod ſingulariter polliceter, q̃ quod generali ſpõſione cõcluditur. Et ideo placuit huic ſancto concilio, vt vnuſquiſque, qui ad eccleſiaſticos gradus eſt adſcenſurus, non ante honoris conſecrationem accipiat, q̃ placiti † ſui adnotatione promittat, vt fidem catholicam ſincera cordis deuotione cuſtodiens, iuſte & pie viuere debeat, & in nullis operibus ſuis canonicis regulis contradicat, atque vt debitum per omnia honorem, atque obſequii reuerentiam præeminenti ſibi vnuſquiſque dependat, iuxta illud beati Leonis Papę edictum: [Qui ſe ſcit aliquibus eſſe præpoſitum, non moleſte ferat aliquem ſibi eſſe prælatum: ſed obedientiam, quam exigit, etiam ipſe dependat.] Pœna etiam† iuxta eccleſiaſticæ conſuetudinis morem, & placitis talium inferenda†, & ab iis, qui tranſgreſſores fuerint, perſoluenda eſt.

† al. promittit. † al. placita ſibi. epiſt. 82. ad Anaſtaſium Theſſ. epiſcopum. † al. tamẽ] orig. † al. inferẽda.

Dehinc diſponitur, qualiter eccleſiaſtica officia ordinantur, in concilio Carthag. 4. c. 2.

¶ Qualiter ordinetur epiſcopus. C. VII.

EPiſcopus, cum ordinatur, duo epiſcopi ponant, & teneant Euãgeliorum codicem ſuper caput, & ceruicem eius, & vno ſup eum fundẽdo benedictionem, reliqui omnes epiſcopi, qui adſunt, manibus ſuis caput eius tangant.

Ordo Romanus, pag. 100. Poly l. 2. tit. 9. Anſ. l. 6. c. 49. al. 55. Iuo p. 5. c. 124. Pann. l. 3. c. 18. Et eo. cõcilio. c. 3. Poly. l. 2. tit. 32. Anſel. l. 7. c. 53. Iuo p. 6. c. 12. Pann. l. 3. c. 33.

¶ Qualiter ordinetur presbyter. C. VIII.

PResbyter cum ordinatur, epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput eius tenente, etiam omnes presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas iuxta manum epiſcopi ſuper caput illius teneant. Sicut autem in die ſuæ ordinationis ſacerdos orario, vtroque humero ambitur, ita tempore conſecrationis, eodem orario debet vti inſtanter.

Vnde in concilio Bracharenſi 3. c. 3. legitur.

¶ Quod quiſque accepit tempore conſecrationis, ferat tempore oblationis. C. IX.

ECcleſiaſtica, & antiqua inſtitutione p̃fixũ nouimus, vt omnis ſacerdos, cũ ordinatur, orario vtroque humero ambiatur, ſcilicet, vt qui imperturbatus p̃cipitur cõſiſtere inter proſpera & aduerſa, virtutũ ſemper ornamẽto, vtroque circũſeptus appareat humero. Qua ergo ratione tempore ſacrificii non aſſumit, quod ſe in ſacramẽto accepiſſe non dubitat? Proinde modis omnib. cõuenit, vt quod quiſq; p̃cepit in conſecratione honoris, hoc retineat & in oblatione, vel perceptione ſuæ ſalutis, ſcilicet, vt cũ ſacerdos ad ſolemnia miſſarum accedit, aut ꝑ ſe Deo ſacrificiũ oblaturus, aut ſacramentũ corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſumpturus, non aliter accedat, quam orario, vtroque humero circũſeptus, ſicut & tempore ordinationis ſuæ dinoſcitur cõſecratus, ita vt de vno, eodemq; orario ceruicem pariter & vtrũque humerũ

† perſe rat] manuit.

premens ſignum in ſuo pectore præparet † crucis. Si quis autem aliter egerit, excommunicationi debitæ ſubiaceat.

4 *Dalmaticis autem nec epiſcopis, nec diaconis abſque Apoſtolica licentia vti permittitur.*

Vnde Gregorius Aregio epiſcopo Francorum, lib. 7. epiſt. 111.

¶ Abſque Apoſtolica licentia Dalmaticis, nec epiſcopis, nec diaconis vti licet. C. X.

Anſ. l. 6. c. 88. al. 96.

COmmunis filius Petrus Diaconus nobis innotuit, quod fraternitas veſtra tẽpore, quo hic fuit, popoſcerit, vt ſibi & archidiacono ſuo vtendi dalmaticis licentiam præberemus. Sed quia ita hominum ſuorum infirmitate compulſus feſtinãter abſceſsit, ut nec ipſe mœror incumbens diutius (vt dignum erat, & res deſiderata poſcebat) ſineret permanere, & nos in multis implicitos, eccleſiaſticæ rationis conſideratio nouum hoc inconſulte, & ſubito non permitteret indulgere; idcirco poſtulatæ rei prolongatus effectus eſt. Nunc vero charitatis tuæ bona reuocantes ad animum, huius auctoritatis noſtræ ſerie, petita concedimus, atque te, & Archidiaconũ tuũ dalmaticarũ vſu decorãdos eſſe conceſsimus, eaſdemq; dalmaticas dilectiſsimo filio nr̃o Cyriaco abbate deferẽte trãſmiſimus.

Ex conc. Carth. 4. c. 4. ordo Roman. 91. col. 2.

¶ Qualiter ordinetur Diaconus. C. XI.

DIaconus dum ordinatur, ſolus epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat; quia non ad ſacerdotiũ, ſed ad miniſterium conſecratur.

Poly. l. 2. tit. 32. Anſ. l. 7. c. 52. & 60. Iuo par. 6. c. 13. Pann. l. 3. c. 34. Iuo p. 6. c. 121. Inno. PP. 1. ep. 1.

5 *Quæritur autem, an poſt benedictionem manus presbyterorum, & diaconorum chriſmatis liquore debeant perungi.*

De his ita ſcribit Nicolaus Papa Radulpho Archiepiſcopo Bituricenſi.

¶ Nec presbyteris, nec diaconis in conſecratione, chriſmate manus perungere licet. C. XII.

PRæterea ſciſcitaris, vtrum ſolis presbyteris, an & diaconis debeant, cum ordinantur, manus chriſmatis liquore perungi. Quod in ſancta hac Romana eccleſia, cui Deo auctore deſeruimus, neutris agitur. Sed & quia ſit à nouæ legis miniſtris actum, nuſquam (niſi nos fallat obliuio) legimus. Ergo ad B. Innocentii Papæ canonica decreta ſanctitatẽ tuã trãſmittimus, & quę tibi ſint in conſecrationibus, & ordinibus† obſeruanda, principia paginæ ad Decentium Eugubinum Epiſcopum miſſę te affatim edocebũt.

† al. ordinationib.

Ex conc. Hiſpalen ſi. 2. c. 5. Burc. l. 1. c. 3. Iuo p. 5. c. 213. & 6. c. 102.

PALEA C. XIII.

EX epiſtola Simplicii Papæ Seuero, & Florentino epiſcopis directa. Ad cognitionẽ noſtri examinis, Gabrenenſis diaconi relatu, peruenit de quibuſdam ipſius eccleſiæ clericis; quorum cum vnus ad presbiterium, duo ad leuitarum miniſterium conſecrarentur, epiſcopus eorum, oculorum dolore detentus fertur manum ſuam ſuper eos tantum poſuiſſe, & presbyter quidam illis contra eccleſiaſticum ordinem benedictionem dediſſe: qui propter tãtam

præ-

præſumptionis audaciam poterat accuſatus iudicio pſenti dānari, ſi adhuc in corpore poſitus, non fuiſſet mortis uocatione præuentus. Sed quia iam ille examini diuino relictus, humano iudicio accuſari non poteſt, ii, qui ſuperſunt, & ab eo non conſecrationis titulum, ſed ignominiæ potius elogium acceperunt, ne ſibi licentiam talis ultra uſurpatio faciat, decreuimus, ut à gradu ſacerdotalis, uel leuitici ordinis, quem peruerſe adepti ſunt, depoſiti æquo iudicio abiiciantur. Tales enim merito iudicati ſunt remouendi, quia praue inuenti ſunt conſtituti.

α ¶Ex epiſtola] *Hæc palea in nullo manuſcripto exemplari eſt inuenta. Burchardus, & Iuo ante hoc caput, quod incipit,* Ad cognitionem, *referunt aliud quoddam caput, quod incipit,* Relatio, *ex epiſtola Simplicii miſſa Equitio Florentio, (ſiue Florentino) & Seuero epiſcopis. Quamobrem inde poteſt huc eſſe tranſlatus titulus. Ceterum caput hoc à Burchardo citatur ex concilio Bragga: ab Iuone in quinta quidem parte c. 213. ex Carthaginenſi; in ſexta uero, c. 102 ex Hiſpalenſi 2. c. 5. quo etiam loco extat. & ſequens caput,* Quorundam, *eſt quaſi huius ſumma.*

Item quæritur, an eorum ordinatio ſit rata habenda, quibus epiſcopus oculorum languore detentus manus imponit, & presbyter ſuper eos orationem dicit. In cōcil. Hiſpal. 2. c. 5.

De his ita ſtatutum eſt in concilio Toletano.

¶Et ordinator, & ordinatus damnationis ſubeat pœnam cum epiſcopus manum imponit, & alius orationem dicit. C. XIIII.

QVorundam clericorum, dum vnus ad presbyterium, duo ad leuitarum miniſterium ſacrarentur, epiſcopus oculorum dolore detētus, fertur manum ſuam ſuper eos impoſuiſſe tantum, & presbyter quidam illis contra eccleſiaſticum ordinē benedictionem dediſſe. Sed quia iam ille examini diuino relictus, humano iudicio accuſari nō pōt; ii, qui ſuperſunt, gradum ſacerdotii, uel leuitici ordinis, quem peruerſe adepti ſunt, amittant. Ordo Romanus pag. 91. Rabanus de inſtit. cler. li. 1. c. 8. Iſidorus lib. 2. offi. c. 10. Poly. l. 2. tit. 32. Anſ. 7. c. 59. Iuo p. 6. c. 14. Pan. l. 3. c. 35.

Item ex concilio Carthagin. 4 c. 5.

¶Qualiter ſubdiaconus ordinetur. C XV.

6 SVbdiaconus, cum ordinatur, quia manus impoſitionem nō accipit, patenam de manu epiſcopi accipiat uacuam, & calicem vacuum: de manu vero archidiaconi accipiat vrceolum cum aqua, ma†nile, & manutergium.

Item ex eodem concilio, c. 6.

¶Qualiter acolythus ordinetur. C. XVI.

†*al. aquamanili.* Poly. ibi. Anſel. l. 7. c. 58.

ACOlythus cum ordinatur, ab epiſcopo quidē doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, vt ſciat ſe ad accendenda eccleſiæ lumi-

naria

Iuo par. 6.c.15. Pann.l.3. c.35. naria mancipari: accipiat & vrceolum vacuum ad ſuggerendum vi num in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti.

Item ex eodem, c.7.

¶Qualiter exorciſta ordinetur. C. XVII.

Poly. li.2. tit. 32. Anſ.l. 7. c. 57. Iuo par 6 c.16. Pann.l.3. c.37. EXorciſta cum ordinatur, accipiat de manu epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt exorciſmi, dicente ſibi epiſcopo [Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper energumenum, ſiue baptizatum, ſiue catechumenum.]

Item ex eod. concilio, c.8.

¶Qualiter lector ordinetur. C: XVIII.

Poly. ibi. Anſ.l.7.c. 55. Iuo par.6 c.17. Pann.l.3. c.38. †al. lector. †bene adminiſtrauerunt] ordo Ro. LEctor cum ordinatur, faciat de illo epiſcopus verbū ad plebē, indicans eius fidē, ac vitam, atque ingeniū: poſt hęc ſpectāte plebe tradat ei codicē, de quo lecturus eſt, dicens ad eū [Accipe, & eſto relator† verbi Dei; habiturus, ſi fideliter, & vtiliter impleueris officium, partem cum eis, qui verbum Dei miniſtrauerint.†

Item ex eodem. c.9.

¶Qualiter oſtiarius ordinetur. C. XIX.

Poly. ibi. Anſ.l 7.c. 54. Iuo p. 6. c.18. OStiarius cum ordinatur, poſtquā ab archidiacono inſtructus fuerit qualiter in domo Dei debeat conuerſari; ad ſuggeſtionem archidiaconi tradat ei epiſcopus claues eccleſiæ de altario, dicens [Sic age, quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur.

Item ex eodem concilio, c.10.

¶Qualiter pſalmiſta ordinetur. C. XX.

Pann.l 3. c.39. Poly. ibi. Anſ.l 7.c. 53. Iuo p. 6. c 19. PSalmiſta, ideſt cātor, poteſt abſq; licētia epi, ſola iuſſione pſbyteri officiū ſuſcipere cantandi, dicente ſibi pſbytero: [Vide, vt quod ore cantas, corde credas; & qđ ore credis, operib. cōprobes.]

Clerici comam nutrire prohibentur, quorum caput deſuper in modum ſpheræ raſum eſſe debet.

Vnde Anicetus Papa epiſcopis Galliæ.

¶Clerici comam nutrire prohibentur. C XXI.

Pann.l.3. c.40. Iuo p. 6. c.46. PRohibete fratres per vniuerſas regionū veſtrarum eccleſias, vt clerici iuxta Apoſtolum comam non nutriant; ſed deſuper caput in modum ſphære radant.

Item ex concilio Agathenſi, c.20.

¶De eodem. C. XXII.

Iuo concor.p.6.c. 265.378. CLerici, qui comam nutriunt, ab archidiacono etiam ſi noluerint, inuiti detondeantur. Veſtimenta etiam, vel calceamenta eis, niſi quæ religionem deceant, vti, aut habere non liceat.

Item Gregorius ij. in concilio Romæ habito in Baſilica S. Petri, c.17.

¶De eodem. C. XXIII.

Extra de vit & ho. cle. ca. ſi quis. SI quis ex clericis relaxauerit comam, ſit anathema.

Item ex concilio Carthagin.4.c.11.

Qui-

¶ Quibus veſtibus monialis ſit induenda, cum conſecratur. C. XXIIII

SAnctimonialis virgo, cum ad conſecrationem ſuo † epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper vſura eſt, profeſſioni, & ſanctimoniæ aptis. Poly. l. 4. tit. 35. Burch. l. 8. c. 23. Iuo p. 7. c. 43. † al. ſui.

Vaſa quoque ſacrata, & veſtimenta altaris mulieres Deo dedicatæ contingere, & incenſum circa altaria deferre prohibentur.

Vnde Soter Papa omnibus epiſcopis Italiæ, epiſt. 2.

¶ Veſtimenta altaris, & vaſa ſacrata mulieres tangere prohibentur. C. XXV.

SAcratas Deo fœminas, vel monachas ſacra vaſa, vel ſacratas pallas penes vos contingere, & incenſum circa altaria deferre perlatum eſt ad Apoſtolicam ſedem: quæ omnia reprehenſione plena eſſe, & vituperatione, nulli recte ſapientum dubium eſt. Quamobrem huius ſanctæ ſedis auctoritate hæc omnia vobis reſecare funditus, quanto citius poteritis, cenſemus. Et ne peſtis hæc latius diuulgetur, per omnes prouincias abſtergi citiſſime mandamus. Poly. l. 8. tit. 9. Anſ. l. 7. c. 240. Burc. l. 3. c. 215. Iuo p. 2. c. 72. & p. 3. c. 265

Item ex concilio Laodicenſi, c. 21.

¶ Sacrarium ſubdiaconis ingredi non licet. C. XXVI.

NOn oportet ſubdiaconos licentiam habere in ſacrarium, ſiue ſecretarium (quod Græci diaconium appellant) ingredi, & contingere vaſa Dominica. Anſ. l. 7. c. 90. Iuo p. 2. c. 105.

Item ex eodem, c. 22.

¶ De eodem. C. XXVII.

MIniſtrum non oportet vti orariis; nec hoſtias *a* derelinquere. Anſ. l. 7. c. 88.

a ¶ Hoſtias.] *Vera lectio, quæ habetur etiam in aliquot manuſcriptis, eſt,* oſtia *ſed ob gloſſam non eſt reſtituta.*

Item ex eodem, c. 23.

¶ De eodem. C. XXVIII.

NOn oportet lectores, aut pſalmiſtas orariis vti, & ſic legere aut pſallere. Anſ. l. 7. c. 83. Infra de conſe. diſtin 4. c. mulier.

Item ex concilio Carthagin. 4. c. 99. & 98.

¶ Mulier in conuentu viros docere non permittitur. C. XXIX.

MVlier quamuis docta, & ſancta, viros in conuentu docere nō præſumat. Laicus autem præſentibus clericis (niſi ipſis rogantibus) docere non audeat. Burc. l. 8. c. 83. Iuo p. 7. c. 101. & p. 8. c. 324.

Item ex concilio Agathenſi, c. 66. Ibi. c. 98

Mini-

¶Miniſtris non ſacratis vaſa Dominica contingere non licet. C. XXX.

Fere idẽ ſupra ea. c. non oportet ſubdiaconos.

NOn oportet inſacratos miniſtros licentiam habere in ſacrarium (quod græci diaconium appellant) ingredi, & contingere uaſa Dominica.

Item ex concilio Bracarenſi 1.c.28.

¶Cuilibet ex lectoribus vaſa ſacra altaris portare non licet. C. XXXI.

Apud Mart.Bracar. infra cap. græc. ſynod. c. 41. & c. 66.

NOn liceat cuilibet ex lectoribus ſacra altaris vaſa portare, nec aliis, niſi iis, qui ab epiſcopo ſubdiaconi fuerint ordinati.

Item ex concilio Martini Papæ, c.41.

¶De eodem, vt clerici comam non nutriant. C. XXXII.

Iuo p.6. c.377. Ibid. c.66 Iuo p.6. c 378. Exo.22.

NOn liceat cuilibet miniſteria tangere, niſi ſubdiacono, aut acolytho in ſecretario vaſa Dominica. ¶Nec oportet clericos comam nutrire, & miniſtrare: ſed attonſo capite patentibus auribus, & ſecundum Aaron talarem veſtem induere, vt ſint in habitu ornato.

Item ex concilio Carthagin..4.c.13.

Infra 30. q.5.c.Spõſus.

¶Qualiter ſponſus & ſponſa ſint benedicendi. C. XXXIII.

Burc.l.9. c.5. Iuo p.8. c.143.

SPonſus & ſponſa cum benedicendi ſunt à ſacerdote, à parentibus ſuis, vel à paranymphis offerantur, qui cum benedictionem acceperint, eadem nocte pro reuerentia ipſius benedictionis in virginitate per maneant.

1 ps

QValiter epiſcopus ſit examinandus, & qualiter ipſe ſimul cum reliquis infra ipſum conſtitutis ſit ordinãdus, breuiter monſtratum eſt. Nunc autem uidendum eſt de ſacerdotibus, & reliquis, an ſine examinatione ſint promouendi. De his ita ſcribit Paulus ad Timotheum [Manus nemini cito impoſueris, & nihil ſine præiudicio facias in alteram partem declinando.]

Epiſtola. 1.c.5. Paulo aliter in orig.

Ex *decretis Silueſtri Papæ in ſynodo Rom.c 9.*

¶De eodem. C. I.

Burch. li. 5.c.34. Iuo par. 2.c.43.

NVllus acolythorum vel ſubdiaconorum *a* rem conſecratam à presbytero aliis porrigat (quia aliud miniſter, aliud aſſiſtens) niſi tantum ſupportet, quod ei ſacerdos impoſuerit ſuo ore benedictum.

a ¶Vel ſubdiaconorum.] *Verba hæc non ſunt in ſynodo Romana ſub* Silueſtro, *ſed habentur apud Burchardum, & Iuonem, & in iis Vaticanis* Gratiani *exemplaribus, in quibus eſt hoc caput. Nam in antiquioribus non eſt: ſed poſt uerſiculum,* declinando *ſequitur continenter,* Nullus ordinetur.

Item

Item ex concilio Carthagin.3.c.22.

¶Ante probationem nullus ordinetur clericus. C. II.

NVllus ordinetur clericus niſi†probatus fuerit, vel epiſcoporum examine, vel populi teſtimonio. Anſ.l.7.c. 89. †*non probatus uel*] orig.

Item Gelaſius Papa Cœleſtino epiſcopo.

¶Ad miniſterium alicuius eccleſiæ, clerici eiuſdem promoueantur. C. III.

PResbyteri,diaconi,& vniuerſi clerici Stomenſis†ciuitatis petitorio nobis ſuggeſſere porrecto,ī eccleſia beati martyris Eleutherii epiſcopi (quæ in ſupradicta ciuitatis parochia a probatur eſſe conſtructa)presbyterum,qui conſtitutus fuerat,defeciſſe; atque in eius locum Iulianum diaconum ipſius eccleſiæ pro celebritate ipſius loci quantocyus debere ordinari. Et ideo frater chariſſime, ſi de eius vita, uel moribus nihil eſt, quod contra canonum veniat ſtatuta, ſupraſcriptum presbyterii honore decorabis,ſciturus, eum viſitatoris te nomine, non Cardinalis creaſſe Pontificis. Pariter etiam & Feliciſſimum diaconum in eius eccleſiæ miniſterio, ſi conuerſatio eius patitur, ſubrogabis, vt locus proceſſionis celeberrimus ad myſteriorum†conſecrationem nec ſacerdote indigeat, nec miniſtro. Anſ.l.7. c. 85. al. 89.93. †*Storīēſis*] Anſ. †*al. miniſteriorum.*

Item ex concilio Laodicenſi,c.12.

a ¶Parochia.] *In omnibus antiquis codicibus tam impreſſis, quàm manuſcriptis ſic legitur: cuius uocis loco in recens impreſſis erat poſitum* paroecia. *ſed uiſum eſt antiquam lectionem eſſe retinendam: præſertim cum dictio hæc etiam græce aptiſsimam habeat etymologiam.*

¶Metropolitanorum,& epiſcoporum examine promoueantur epiſcopi. C. IIII. Diſt.61. c.epm.& 63.c. non licet. Burch. l. 1.c.9. Iuo p.5. 63.

EPpiſcopi iudicio metropolitanorum, & eorum epiſcoporum, qui circumcirca ſunt,prouehantur ad eccleſiaſticam dignitatem; † ii videlicet, qui plurimo tempore probantur tam verbo fidei,quam rectæ conuerſationis exemplo. †*al. poteſtatem.*

2 *Cum itaque ſine examinatione nullus ſit ordinandus, quemadmodum, & quo tempore, ſacerdotum,& ceterorum infra poſitorum examinatio debeat fieri, conſiderandum eſt.*

De his in concilio Nannetenſi, c.xi.ita legitur.

¶Qui ordinandi ſunt, feria quarta ad examinationem conueniant. C. V. Burc.l. 2. c.1.

QVando epiſcopus ordinationes facere diſponit, omnes, qui ad ſacrum miniſterium accedere volunt, feria quarta ante ipſam ordinationem euocandi ſunt ad ciuitatem vnà cū archi- Iuo p.6. c.21. Poly.l.2. tit.29.

† *al. presbyteris.*

archipresbyteris,qui eos repræſentare debent: & tunc epiſcopus à latere ſuo eligere debet ſacerdotes, & alios prudentes viros gnaros diuinæ legis, & exercitatos in eccleſiaſticis ſanctionibus: qui ordinandorum vitam,genus,patriam, ætatem,inſtitutionem, locum,vbi educati ſunt, ſi ſint bene litterati,ſi inſtructi in lege Domini,diligenter inueſtigent; ante omnia, ſi fidem catholicam firmiter teneant,& verbis ſimplicibus aſſerere queant.Ipſi autē,quibus hoc committitur, cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut cuiuſcunque muneris cupiditate illecti a vero deuient,vt indignū, & minus idoneū ad ſacros gradus ſuſcipiendos, epiſcopi manibus applicent.Quod ſi fecerint,& ille,qui indigne acceſſit,ab altari remouebitur;& illi,qui donum ſancti ſpiritus vendere conati ſunt, coram Deo iam condemnati eccleſiaſtica dignitate carebunt. Igitur per tres continuos dies diligenter examinentur: & ſic ſabbato, qui probati inuenti ſunt, epiſcopo repræſententur.

Alias autem,ſine clericorum uidelicet concilio, & populi teſtimonio nullum epiſcopus ordinare præſumat.

Vnde in concilio Carthagin.4.c.22.legitur.

¶Sine clericorum ſuorum concilio epiſcopus clericos non ordinet. C. VI.

† *al. cōſilio* † *aſſenſum, & conniuentiā*] orig.

EPiſcopus ſine concilio† clericorum ſuorum clericos non ordinet ita vt ciuium conniuentiam,† & teſtimonium quærat.

3 *Quæritur, quid fieri debeat de his, qui ſine examinatione prouecti ſunt De his ita legitur in concilio Martini Papæ.*

¶De iis,qui ſine examinatione ordinantur, & poſtea peccata ſua confitentur. C. VII.

. Apud Martinū Bracarenſem c.24. Facit ad hoc c. epiſt. 5. Zachariæ ad Bonifaciū epm. & 15. q. 8 Si qs pſbyter] Anſ. l. 8, c. 13.

SI quis presbyter, aut diaconus ſine aliqua examinatione ordinati ſunt,aut certe, cum diſcuterentur criminoſa peccata ſua confeſſi α ſunt, aut poſt ordinationem ab aliis detecti ſunt, abiiciantur ex clero. Similiter vero & de vniuerſo ordine clericorum ſeruetur: Nam hoc ſibi, quod irreprehenſibile eſt, ſancta catholica defendit eccleſia.

α ¶Confeſſi ſunt.] *In originali eſt,* confeſſi non ſunt, & poſt ordinationem,&c. *Verum in concilio Nicæno, c.9 unde hoc caput uidetur ſumptum, habetur ſine negatione, quemadmodum hic: & infra diſt.81.c.ſi quis ſine.*

DISTINCTIO. XXV.

1 ps

† *al. Lantfredum.*

QVod nullus ſine examinatione ordinandus ſit, breuiter demonſtratum eſt. Quid autem ad epiſcopum, quid ad unumquemque inferiorem pertineat, Iſidorus Hiſpalenſis epiſcopus in epiſtola ad Ludifredum† ſcribit ita dicens.

¶*Integra hæc epiſtola habetur in codice bibliotheca monaſterij Dominicanorum.*

Quod

¶Quod epiſcopi, & cæterorum ſit officium in eccleſia. C. I.

PErlectis ſanctitatis tuæ litteris gauiſus ſum, quòd optatam ſalutem tuam earum relatu cognoui. De his autem, quæ in ſequentibus inſinuare eloquii tui ſermo ſtuduit, gratias ago Deo, quòd ſolicitudinem officii paſtoralis impendis, qualiterque eccleſiaſtica officia ordinentur, perquiris: & licet omnia prudentię tue ſint cognita; tamen, quia affectu fraterno me conſulis, ex parte, qua valeo, expediam: & de omnibus eccleſiæ gradibus, quid ad quemque pertineat, eloquar. Ad oſtiarium nanque pertinent claues eccleſiæ, ut claudat, & aperiat templum Dei, & omnia, quę ſunt intus, extraque cuſtodiat: fideles recipiat; excommunicatos, & infideles excipiat.† ¶Ad exorciſtam pertinet exorciſmos memoriter retinere, manuſque ſuper energumenos, & catechumenos in exorcizando imponere. ¶Ad acolythũ pertinet præparatio luminariorum in ſacrario: ipſe cereum portat: ipſe ſuggeſta† pro Euchariſtia, calices ſubdiaconis præparat. ¶Ad pſalmiſtam pertinet officium canendi, dicere benedictiones, laudes, † ſacrificium, reſponſoria, & quidquid pertinet ad canendi peritiam. ¶Ad lectorem pertinet lectiones pronuntiare, & ea quæ prophetæ vaticinarunt, populis prædicare. ¶Ad ſubdiaconum pertinet calicem, & patenam ad altare Chriſti deferre, & leuitis tradere, eiſq; miniſtrare; vrceolum quoque, & aquam, † manile, & manutergium tenere; epiſcopoque, & presbytero, & leuitis pro lauandis ante altare manibus aquam præbere. ¶Ad diaconum pertinet aſſiſtere ſacerdotibus, & miniſtrare in omnibus, quæ aguntur in ſacramentis Chriſti; in baptiſmo ſcilicet, in chriſmate, & patena, & calice: oblationes quoque inferre, & diſponere in altario: componere etiam menſam Domini, atque veſtire, crucem ferre, & prædicare Euangelium, & Apoſtolum. Nam ſicut lectoribus vetus teſtamentum, ita diaconis nouum prædicare præceptum eſt: ad ipſum quoque pertinet officium precum, & recitatio nominum: ipſe præmonet aures haberi ad Deum: ipſe hortatur clare: ipſe donat pacem, & ipſe annuntiat. Ad presbyterum pertinet ſacramentum† corporis & ſanguinis Domini in altario Dei conficere, orationes dicere, & benedicere dona Dei. ¶Ad epiſcopum pertinet baſilicarum conſecratio, vnctio altaris, & confectio chriſmatis. Ipſe prædicta officia, & ordines eccleſiaſticos diſtribuit: ipſe ſacras virgines benedicit: & dum præceſſit vnuſquiſque in ſingulis; ipſe tamen eſt præordinator in cunctis. ¶Hi ſunt ordines, & miniſteria clericorum; quę tamen auctoritate Pontificali in archidiaconi cura, & primicerii, ac theſaurarii ſolicitudine diuidũtur. ¶Archidiaconus.n. imperat ſubdiaconis, & leuitis: ad quem iſta miniſteria pertinent, ordinatio veſtiendi altaris

Burc.l.3. c.50. Iuo p. 6. c. 20. Pan.l.3.c. 41.

† al. eÿciat

† al. vaſa ſuggeſta.

† laudis ſacrificium] orig.

† aquamanile] orig.

† al. ſacrificium.

tris à leuitis,cura incenſi, & ſacrificii neceſſaria ſolicitudo ; quis le-
uitarum Epiſtolam , & Euangelium legat, quis preces dicat, ſeu re
ſponſoria† in dominicis diebus, aut ſolennitatibus† decantet. So-
licitudo quoque parochiarum, β † & ordinatio, & iurgia ad eius
pertinent curam : pro reparandis diœceſanis baſilicis ipſe ſuggerit
ſacerdoti: ipſe inquirit parochias† cum iuſſione epiſcopi, & orna-
menta,vel res baſilicarum parochiarum; †geſta libertatum† eccle-
ſiaſticarum epiſcopo idem refert: collectam pecuniam de commu
nione ipſe accipit,& epiſcopo defert, & clericis proprias partes idẽ
diſtribuit. ¶ Ab archidiacono nuntiantur epiſcopo exceſſus diaco-
norum: ipſe denũtiat ſacerdoti in ſacrario ieiuniorum dies , atque
ſolennitatum,& ab ipſo publice in eccleſia prædicatur: quando ve
ro archidiaconus abſens eſt,vicem eius diaconus ſequẽs adimplet.
¶ Archipresbyter vero ſe eſſe ſub archidiacono,eiuſque præceptis,
ſicut epiſcopi ſui, ſciat obedire : & (quod ſpecialiter ad eius mini-
ſterium pertinet) ſupra omnes presbyteros in ordine poſitos cu-
ram agere,& aſſidue in eccleſia ſtare ; & quando epiſcopi ſui abſen
tia contigerit, ipſe vice eius Miſſarum ſolennia celebret , & colle-
ctas dicat, vel cui iniunxerit . ¶ Ad primicerium pertinent acoly-
thi,exorciſtæ, pſalmiſtæ, atque lectores: ſignum quoque dandum
pro officio clericorum, pro vitæ honeſtate, & officii meditandi,&
peragendi ſolicite; lectiones, benedictiones, pſalmum, laudes, of-
fertorium,& reſponſoria quis clericorũ dicere debeat. Ordo quo-
que,& modus pſallendi† in choro pro ſolennitate temporum : or-
dinatio quoque pro luminaribus deportandis . Si quid etiam ne-
ceſſarium eſt pro reparatione baſilicarum , quæ ſunt in vrbe , ipſe
denuntiat ſacerdoti; epiſtolas epiſcopi pro diebus ieiuniorum pa-
rochitanis † p oſtiarios ipſe dirigat : clericos, ε quos delinquere co
gnoſcit, ipſe diſtringat; quos vero emendare non valet , eorũ ex-
ceſſus ad agnitionem epiſcopi deferat: baſilicanos†ipſe conſtituat,
& matriculam† ipſe diſponat Quando autem primicerius abſens
eſt;ea,quæ prædicta ſunt, ipſe exquirat,qui ei aut lege † proximus
eſt, aut eruditione . ζ ¶ Ad theſaurariũ pertinet baſilicarũ, & oſtia-
rii ordinatio,† incenſi præparatio, cura chriſmatis conficiendi, cu-
ra baptiſterii ordinandi, præparatio luminariorum in ſacrario , &
in ſacrificiis.†

α ¶ Clamare .] *In epiſtola B. Iſidori , & apud Iuonem legitur* : ipſe hortatur orare,ipſe clamat,& pacem ipſe annuntiat.

β ¶ Parochiarum.] *In epiſtola legitur* , parochitanorum. *quemadmodum & paulo inferius: & uox iſta frequens eſt in antiquis exemplaribus conciliorum Toletanorum* .

γ ¶ Prædicatur.] *Sic emendatum eſt ex manuſcrip. Grat. & originali. Antea legebatur*, prædicantur.

δ ¶ Archipresbyter.] *Hinc uſque ad uerſ.* Ad primicerium *non ſunt ipſa in epiſtola Iſidori,neque in Pannormia, neque apud Burch. & extra c.* 1.*de offi. archipresb. citatur ex concilio Toletano.*

† *al. reſponſorium.*
† *Solennitatem*] orig & Pann. *Solennitatum*] Burch. & Iuo.
† *Parochitanorum*] orig.
† *Parochiã*
† *Parochitanorum*] orig.
† *al. & libertatum.*
† *al. canendi.*
† *al. parochianis*
† *baſilicarios.*
† *al. matriculas*] or. & manuſcri.
† *loco.*] or.
† *reparatio.*] orig.
† *præparatio ſacrificii.*] orig.

e ¶Clericos.] *In primo Vaticano eſt* clericos vrbis, *& poſt uerbum* deferat *additur*, ceteri enim qui ſunt extra vrbem, ad archidiaconi curam pertinent, *quemadmodum & in nonnullis aliis exemplaribus.*
g ¶Eruditione.] *In originali eſt*, eruditione his explendis certus.

Ex hac epiſtola liquet, quid cuiuſque officij ſit. ¶Eſt etiam alia diſtinctio epiſcoporum, presbyterorum, diaconorum, quam facit Clemens in epiſtola ſua tertia ita dicens.

¶Quid ab epiſcopis, quid à presbyteris, quid à diaconis audire oportet C. II.

AVdire epiſcopum attentius oportet: & ab ipſo ſuſcipere doctrinam fidei: monita autem vitę à presbyteris inquirere, à diaconis vero ordinem diſciplinæ. Anſl.7.c. 76.al. 81.

Sacerdos quoque utrumque humerum orario ambit: diaconus uero ſiniſtrum tantum, ut ad miniſterium expeditius diſcurrat.

Vnde in concilio Toletano 4. c. 39.

¶Quare leuita vnum tantum humerum orario ambit. C. III.

VNum orarium oportet leuitam geſtare in ſiniſtro humero propter quod orat, id eſt, prædicat: dexteram autem partem oportet habere liberam, vt expeditius ad miniſterium ſacerdotale diſcurrat. Anſl.7.c. 80. al. 86.

3 *Nunc autem per ſingulos gradus ordine recurrentes; qui ex quibus ordinibus in quem gradum conſcendere poſſint; qui poſt lapſum ualeant reparari, uel qui non; quibus culpis à proprio gradu mereantur deijci; quo accuſante, quibus teſtificantibus poſſint conuinci; cuius ſententia ſint abſoluendi, uel condemnandi, breuiter conſideremus. Ac primū à Pontificali gradu incipientes, qualem oporteat eum eſſe, qui in epiſcopum eſt ordinandus, diligenter inueſtigemus, Apoſtoli regulam ſecuti, quā in huiuſmodi re Timotheo, & Tito ſcribit dicens [oportet epiſcopum irreprehenſibilem eſſe.] ideſt non obnoxium reprehenſioni. Hoc ad Timotheum. Ad Titum autem [Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe] quod (ut Hieronymus ſcribit ad Oceanum) idem eſt. Nomine autē criminis quodlibet peccatū intelligitur: unde in eadem epiſtola Hieronymus dicit [Res & contra naturā pene eſt, ut ſine peccato aliquis ſit: ſed talis eligatur, cuius comparatione ceteri grex dicantur.] In epiſtola uero ad Titum, crimen uocatur criminale peccatū, uel criminalis infamia: unde ibi β legitur [Crimen eſt querela, id eſt peccatum accuſatione, & damnatione dignum. [Quod autem ſine criminatione iubetur eſſe, qui in epiſcopum eligitur; non ante baptiſma, ſed poſt baptiſmum intelligendum eſt: ut à tempore uidelicet baptiſmatis nullius criminis conſcientia mentem eius remordeat.* γ *¶Criminis autem appellatio aliàs late patet, complectens omne peccatū, quod ex deliberatione procedit. Vnde Beda* δ *ſuper epiſtolam Iacobi [Peccata, quæ ex ignorantia, uel infirmitate humana committuntur, dicit, & præcipit alterutrum confiteri; quia facile dimittuntur: quæcumque uero fiunt ex deliberatione, non, niſi per pœnitentiam. ¶Hinc etiam Auguſtinus ait [Nullum*

1. Tim. 3. Ex gloſſa īterlineari ad cū locum. cap. 1. Epiſt. 83. & īfra ea. c primū. & in glo. ordinaria ad locū epiſt. ad Timotheum. In glo. interlineari. infra diſ. 81. c. Apoſtolus. 1. ead. c. 1. Iacob. ult.

peccatum ſ eſt adeo ueniale, quod non fiat criminale, dum placet.] ¶ *Aliàs autem ea demum ſignificat, quæ ſemel commiſſa ad damnationem ſufficiunt. Multa enim ex deliberatione procedunt: quæ niſi ſæpius iterata, & in conſuetudinē fuerint deducta, quamuis grauent poſt mortem, non tamen æternaliter perdunt: quia & ſi quadam ratione crimina appellentur; tamen mortifera, & capitalia non ſunt. Vnde Auguſtinus in homilia de igne purgatorij exponens uerba Apoſtoli [Si quis ſuper hoc fundamentum ædificauerit ligna fœnum, & ſtipulam, &c.] [Multi ſunt, qui lectionem iſtam male intelligentes, falſa ſecuritate decipiuntur: dum credunt, quòd ſi ſupra fundamentum Chriſti capitalia crimina ædificent; peccata ipſa per ignem tranſitorium poſſint purgari; & ipſi poſtea ad uitam perpetuam peruenire. Intellectus iſte, fratres chariſſimi, corrigendus eſt: quia ipſi ſe ſeducunt, qui taliter ſibi blandiuntur. Illo enim tranſitorio igne, de quo dicit Apoſtolus [Ipſe autem ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem] non capitalia, ſed minuta peccata purgantur: de quibus, & ſi non omnia, uel aliqua commemoranda ſunt; ne aliquis ſe inaniter excuſare conetur; & dicat ſe neſcire, quæ ſunt minuta peccata, uel quæ crimina capitalia. Et quamuis Apoſtolus capitalia plura commemorauerit; nos tamen, ne deſperationem facere uideamur, breuiter dicimus, quæ ſunt illa, ſacrilegium, homicidiū, adulterium, fornicatio, † falſum teſtimonium, furtum, rapina, ſuperbia, inuidia, auaritia, & ſi longo tempore teneatur, iracundia; & ebrietas, ſi aſſidua ſit, in eorum numerum computātur. Quicunque enim aliquod † de iſtis peccatis in ſe dominari cognouerit; niſi digne ſe emendauerit, & ſi habuerit ſpatium, longo tempore pœnitētiā egerit, & largas eleemoſynas erogauerit & a peccatis ipſis abſtinuerit; illo tranſitorio igne, de quo ait Apoſtolus, purgari non poterit: ſed æterna illū flamma ſine ullo remedio cruciabit. Quæ autem ſint minuta peccata, licet omnibus nota ſint; tamen quia longum eſt, ut omnia replicentur; opus eſt; ut ex eis uel aliqua nominemus. Quoties aliquis in cibo, aut potu plus accipit, quàm neceſſe ſit, ad minuta peccata nouerit pertinere: quoties plus loquitur, quàm oportet; aut plus tacet, quàm expedit: quoties pauperes importune petentes exaſperat: quoties cum ſit ſanus corpore, alijs ieiunantibus prandere uoluerit, aut ſomno deditus tardius ad eccleſiam ſurgit: quoties, excepto deſiderio filiorum, uxorem ſuam cognouerit: quoties in carcere clauſos, aut in uinculis poſitos tardius requiſierit. quoties infirmos tardius uiſitauerit: ſi diſcordes ad concordiam reuocare neglexerit: ſi plus aut proximum, aut uxorem, aut filium, aut ſeruum exaſperauerit, quàm oportet: ſi amplius fuerit blanditus, quàm expedit: ſi cuicumque maiori perſonæ, aut ex uoluntate, aut ex neceſſitate adulari uoluerit: ſi pauperibus eſurientibus, nimium† delicioſa, uel ſumptuoſa conuiuia ſibi præparauerit: ſi ſe in eccleſia, aut extra eccleſiam fabulis otioſis (de quibus in die iudicij ratio reddenda eſt) occupauerit: ſi dum incaute iuramus, & eum hoc per aliquam neceſitatem implere non poterimus, utique periuramus, & cum omni facilitate, uel temeritate maledicimus, cum ſcriptum ſit [Neque maledici regnum Dei poſſidebunt.]*

Sermone 41. de ſanctis, ſiue 4. de animab. defunctorum.

1. Cor. 3.

Ibid.

Hic omittūtur aliquot B. Aug. verba.

† *Vox iſta abeſt ab origina.*

† *aliqua*] orig.

† *Cibū non dederit, aut nimiū*] orig.

1. *Cor.* 6.

α ¶Res contra.] *Sic ſere in gloſſa ordinaria ad uocem illam:* irreprehenſibilem. *& eſt epitome quædam uerborum B. Hieronymi in epiſtola ad Oceanum, explanantis locum Apoſtoli ad Timotheum, & ad Titum.*

β ¶Vnde ibi.] *Id eſt non apud B. Paulum, ſed in gloſſa ordinaria ad locum B. Pauli. Sumpta autem ſententia eſt ex B. Auguſtino ex tractatu 41. ad c. 8. Ioannis: eiuſque uerba habentur & apud Bedam ad eundem B. Pauli locum, & infra diſt. 81. c. Apoſtolus, primo.*

γ ¶Remordeat] *Sequebatur in uulgatis:* vnde Hieronymus ſcribit in eadem epiſtola ad Titum: *quæ uerba ſunt inducta, quoniam in nullo manuſcripto ſunt inuenta: habentur autem infra ead. ante c primum.*

δ ¶Vnde Beda.] *In commentariis ipſius ad c. 5. epiſtolæ Iacobi, ad illa uerba:* confitemini alterutrum, *ſic legitur:* In hac autem ſententia, illa debet eſſe diſcretio, vt quotidiana leuiaque peccata alterutrum, coæqualibus confiteantur: eorumque quotidiana credamus oratione ſaluari: porro grauioris lepræ immunditiam iuxta legem ſacerdoti pandamus, atque ad eius arbitrium, qualiter, & quanto tempore iuſſerit, purificari curemus.

ε ¶Nullum peccatum.] *In gloſſa ordinaria in cap. xi. 1. Corinth. ad ea uerba:* reus erit corporis & ſanguinis Domini, *citatur hæc ſententia ex B. Auguſt. homilia 24. in Ioannem in hæc uerba.* Nullum peccatum veniale eſt, dum placet, quantũcunque paruum: ſicut mortale, ſi vere diſplicet, nullũ iudicatur.

Item Gregorius Dialog. lib. 4. c. 39.

¶Quæ ſunt venialia peccata, quę poſt hanc vitam purgantur. C. IIII.

QValis hinc quiſque egreditur talis in iudicio præſentatur: ſed tamen de quibuſdam leuibus culpis eſſe ante iudicium purgatorius ignis credendus eſt, pro eo, quod veritas dicit [Quia ſi quis in ſpiritum ſanctum blaſphemiam dixerit; neque in hoc ſæculo remittetur ei, neque in futuro.] In qua ſententia datur intelligi, quaſdam culpas in hoc ſęculo, quaſdã vero in futuro poſſe laxari. Quod enim de vno negatur, conſequens intellectus patet, quia de quibuſdam conceditur. Sed tamen, vt prædixi, hoc de paruis, minimiſque peccatis fieri poſſe credendum eſt; ſicut eſt aſſiduus otioſus ſermo, immoderatus riſus, vel peccatum curæ familiaris, quæ vix ſine culpa vel ab ipſis agitur, qui culpam qualiter declinare debeant, ſciunt; aut in non grauibus rebus error ignorantiæ, quæ cuncta etiam poſt mortem grauant, ſi adhuc in hac uita poſitis minime fuerint relaxata. *Matt. 12*

[*Item Auguſtinus in libro de uera & falſa pænitentia, c. 18.*]

¶De eodem. PALEA. C. V. Infra de pænit. diſtin. 7. c. vlt. §. fin.

QVi in aliud ſæculum diſtulit fructum conuerſionis, prius purgabitur igne purgationis. Hic autem ignis, & ſi æternus nõ ſit, miro tamen modo grauis eſt. Excellit enim omnem pœnam, quam vnquam aliquis paſſus eſt in hac vita, vel pati α poteſt.

α ¶Vel pati poteſt.] *Hæc uerba non ſunt in originali, neque infra de pęnit. diſt. 7. c. vlt. §. fin. ubi hoc idem recitatur.*

Aliàs autem ea tantum delicta ſignificat, quorum eſt perpetua infamia.

In cõmẽ tariis ad c.1.

Vnde Hieronymus ſcribit in eadem epiſtola ad Titum, c.1.

¶A die baptiſmi ſine crimine debet inueniri, qui in epiſcopum eſt ordinandus. C. VI.

Vſ Jorig.

PRimum itaque ſine crimine iubetur eſſe † epiſcopus, qđ puto alio verbo ad Tim otheum, irreprehenſibilem nominatũ; non quòd eo tantum tempore, quo ordinandus eſt ſine vllo ſit crimine, & præteritas maculas noua conuerſatione diluerit: ſed quòd ex eo tempore, quo in Chriſtum renatus eſt, nulla peccati conſciẽtia remordeatur. Quomodo enim poteſt præſes eccleſiæ auferre malum de medio eius, qui in delicto ſimili corruerit? aut qua liber tate corripere peccantem poteſt; cum tacitus ſibi ipſe reſpõdeat, eadem admiſiſſe, quæ corripit.

1. Cor. 5.

Ecce, qui ordinandus eſt in epiſcopum; non ſolum tempore ſuæ ordinationis, ſed etiam omni tempore poſt baptiſma à crimine immunis eſſe debet.

DISTINCTIO XXVI.

1. Tim. 3. & Ti. 1. Beda, & Gl. ord. 1. Tim. 3. ad hęc verba.

1 ps

SEquitur in utraque epiſtola [unius uxoris uirum] poſt baptiſma uidelicet, non ante baptiſmum.

Vnde Hieronymus a ſcribit ad Oceanum, epiſt. 83.

¶Poſt baptiſmum debet eſſe monogamus, qui in epiſcopum eſt ordinandus. C. I.

† Gloſ. nõ habet.

VNius vxoris virum, id eſt, monogamum poſt baptiſmum. Si enim & ante coniugem habuit, quæ obierit; non ei imputatur, cui prorſus nouo homini† nec ſtupra, nec alia, quæ ante fuerunt, iam obſunt.

† In gloſ. ordinaria 1 c. 1. epiſtolæ ad Titũ ſumpta tñ ſẽtentia ex B. Aug. in lib. de bono cõiugali, c. 18. 28. q. 3. c. acutius. Iuo p. 8. c. 294. Pan. l. 6. c. 66. Anſ. l. 9. c. 59. Poly l. 2. tit. 31. 1. Cor. 7.

a ¶Hieronymus.] *Sententiæ quidem huius, & ſequentis capitis ſunt Patrum, qui citantur, id eſt, Hieronymi, & Auguſtini: uerba tamen ipſa potius uidentur ſumpt ex collectaneis Bedæ, & ex gloſſa ordinaria; huius quidem capitis in primam ad Timot. c. 3. ſequentis uero in epiſtolam ad Titum, c. 1.*

Auguſtinus uero contra teſtatur ſcribens † in epiſtola ad Titum.

¶Qui ante baptiſmum habuerit vnam, & poſt baptiſmum aliam, ordinandus non eſt. C. II.

ACutius intelligunt, qui nec eũ, qui catechumenus, vel paganus habuit alterã, ordinandũ cenſuerunt: quia de ſacramẽto agitur, non de peccato. ß Nam in baptiſmo peccata omnia dimittuntur: & qui dixit [Si nupſerit virgo, non peccat] ſatis declarauit nuptias non eſſe peccatum. Propter ſanctitatem autem ſacramenti, ſicut femina, ſi catechumena vitiata eſt, non poteſt poſt baptiſmum inter Dei virgines cõſecrari: ita non abſurde viſum eſt bigamum non peccaſſe, ſed normam ſacramenti amiſiſſe, non ad vitæ meri-

meritum, ſed ad ordinationis eccleſiaſticæ ſignaculum neceſſariā. Et ſicut plures antiquorum patrum vxores, ſignificauerunt futuras ex omnibus gentibus eccleſias, vni vero ſubditas, id eſt Christo: ita noſter antiſtes, id eſt, epiſcopus vnius vxoris vir ſignificat ex omnibus gentibus vnitatem vni viro Christo ſubditam.

¶ Itaque ſicut duobus dominis ſeruire, ſic ab vno Deo apoſtatare, & in alterius ſuperſtitionem ire, non licet. *Mat. 6.*

¶ De peccato.] *Sequebatur*, propter ſanctitatem ſacramenti, ſicut ſi fœmina, &c. *Reſtitutus eſt totus hic locus ex gloſſa ordinaria. Nam apud B. Auguſtinum, & reliquos collectores copioſior etiam eſt.*

Item Innocentius Ruffo, & Euſebio, & cæteris epiſcopis Macedon. epiſtola 22. c. 2.

¶ Bigamus probatur, qui ante baptiſmum habuerit vnam, & poſt baptiſmum alteram. C. III

DEinde ponitur non dici oportere bigamum eum, qui catechumenus habuerit, atque amiſerit vxorem, ſi poſt baptiſmum fuerit aliam ſortitus, eamque primam videri, quæ nouo homini copulata ſit; quia illud coniugium per † baptiſmi ſacramentum cum cæteris criminibus ſit ablutum. † Quod cum de vna vtique dicitur, certe, ſi tres habuerit in vetere poſitus homine vxores, ß erit ei, quæ poſt baptiſmum quarta eſt; ſic interpretantibus prima, & virginis æque nomē accipiet, quæ quarto ducta eſt loco. Quis (oro) iſtud nō uideat contra Apoſtoli eſſe præceptum, qui ait, vnius vxoris virum oportere fieri ſacerdotem? Sed obiicitur, quod in baptiſmo totum, quidquid in vetere homine geſtum eſt, ſit ſolutum. Dicite mihi (cum pace veſtra loquor) crimina tantum dimittuntur in baptiſmo, an & illa, quæ ſecundum Domini † præcepta, ac Dei inſtituta complentur? Vxorem ducere crimen eſt, an non eſt crimen? Si crimen eſt, ergo (præfata venia dixerim) erit auctor in culpa: qui, vt crimina committerentur, in paradiſo præcepit: γ cum ipſe eos benedixit. Si vero non eſt crimen, quia quod Deus inſtituit, † nefas ſit crimen appellari, & Salomon addidit [Etenim à Deo præparatur viro vxor,] quomodo creditur inter crimina eſſe dimiſſum, quod auctore Deo legitur conſummatum? Quid de talium filiis percenſetur? Numquid non erunt admittendi in hæreditatis conſortio, † quia ex ea ſuſcepti ſunt, quæ ante baptiſmum fuit vxor, eruntque appellandi vel naturales, vel ſpurii: quia non eſt legitimum matrimonium, niſi illud (vt vobis videtur) quod poſt baptiſmum aſſumitur? Ipſe Dominus, cum interrogaretur à Iudæis, ſi liceret dimittere vxorem, atque exponeret fieri non debere, addidit [Quod ergo Deus iunxit, homo non ſeparet.] Ac ne de his locutus eſſe credatur, q ꝺ poſt baptiſmū ſortiuntur; meminerint hoc & à Iudæis interrogatum,

Burc. l. 4. c. 98. Iuo p. 1. c. 292. & p. 8. c. 303 Poly. l. 6. tit. 4. †*poſt*] ori. †*al. ablutū* 1. *Tim.* 3. *ad Tit. c.* 1 *Gen* 1. †*legis*] or. † *iunxit*] orig. *Pro.* 19. 28. q. 1. Nūquid. †*al. conſortium.* *Matt.* 19.

& Iudæis eſſe reſponſum. ¶Quæro, & ſolicitus quæro, ſi vna eademque ſit vxor eius qui ante catechumenus, poſtea ſit fidelis, filioſque ex ea, cum eſſet catechumenus, ſuſceperit; ac poſtea alios, cum fidelis: vtrum ſint appellandi fratres, an non habeant poſtea, defuncto patre, erciſcundæ hæreditatis conſortium, quibus filiorum nomen regeneratio ſpiritualis creditur abſtuliſſe? Quod cum ita ſentire, atque iudicare abſurdum eſt, quę (malum) ratio eſt, hoc defendi, & vacua magis opinione iactari, quàm aliqua auctoritate roborari? cum non poſſit inter peccata deputari, quod lex præcepit & Deus iunxit? Numquid ſi quis catechumenus virtutibus ſtuduerit, humilitatem ſecutus fuerit, patientiam tenuerit, eleemoſynas fecerit, morti deſtinatos qualibet ratione eripuerit, adulteria exhorruerit, caſtitatem tenuerit, quæro, ſi hęc, cum fuerit factus fidelis, amittit; quia per baptiſmum, totum, quod vetus homo geſ-
Act. 10. ſerat, putatur auferri? Aſpiciamus gentilem hominem Cornelium orationibus, atque eleemoſynis vacantem, angelum audientē per reuelationem, ipſumque ε Petrum videntem; nunquid per baptiſmum hæc illi ablata ſunt, propter quæ ei baptiſmus videtur eſſe cōceſſus? Si ita creditur, mihi credite, non modicum erratur: quia quidquid bene geſtū fuerit, & ſecundum præcepta legalia cuſtoditū, non pōt facientibus deperire. Nuptiarū ergo copula, quia Dei mandato perficitur, non pōt dici peccatum: & quod peccatū non eſt, ſolui inter peccata, credi omnino non debet: eritque integrū
† *al. quia.* æſtimare aboleri non poſſe prioris nomen vxoris, cum non dimiſſum ſit pro peccato, quod† ex Dei ſit voluntate completum.

α ¶Bigamus.] *Rubricæ huius capitis, & ſequentis, quæ in codicibus impreſſis erāt tranſpoſitæ, in ſuum locum ex aliquot manuſcriptis ſunt reſtitutæ.*

β ¶Homine vxores] *Sic in omnibus manuſcriptis, & apud Burchardū, & Iuonem par. 1. c 292. quamuis in originali, & apud eundem Iuonem par. 8. c. 303. paulo aliter, & obſcurius legatur.*

γ ¶Præcepit.] *In orig. & apud ceteros collect. legitur:* in paradiſo cum ipſe eos iungeret, benedixit.

δ ¶Qui poſt baptiſmum.] *Apud Burchardum, & Iuonem in prima parte legitur:* quæ poſt baptiſmum ſortiuntur. *Sed in originali, & apud Iuonem par. 8. & in Pannormia, & infra 28. q. 1. c. nunquid, hoc modo:* qui poſt baptiſmum vxores ſortiuntur. *Verum ob gloſſam nihil eſt mutatum.*

ε ¶Ipſumque Petrum.] *Apud Innocentium in codice canonum, & Burchardū eſt:* atque eleemoſynis reuelationem, Petrumque ipſum vidiſſe. *Apud ipſum Innocentium in tomis conciliorū:* per reuelationem angelum, Petrumque ipſum vidiſſe. *apud Iuonem:* Petrum ipſum reuelatione vidiſſe.

Item Ambroſius lib. 1. de officijs, c. ult.

¶In baptiſmate culpa dimittitur, non lex coniugii aboletur. C. IIII.

Iuo p. 8. c 291. Pann. l. 6. c. 64.

VNi tantum, nec repetita nobis copula permittitur, & in ipſo coniugio lex eſt non iterare coniugium, nec ſecundæ coniugis

gis ſortiri coniunctionem. Quod pleriſque mirum videtur, cur et ante baptiſmum iterata α coniugia electioni muneris, & prærogatiuæ ordinationis impedimenta generent, cum etiam delicta obeſſe non ſoleant, ſi lauacri remiſſa fuerint ſacramento. Sed intelligere debemus, quia in baptiſmo culpa dimitti poteſt, lex aboleri non poteſt. In coniugio non culpa, ſed lex eſt. Quod culpæ eſt igitur, in baptiſmo relaxatur: quod legis eſt, in coniugio non ſoluitur. Quomodo autem poteſt hortator eſſe viduitatis, qui ipſe coniugia frequentauerit?

α ¶Iterata.] *Apud B. Ambroſium locus hic varie legitur. Nam in antiquis impreſsionibus habetur*, iterato coniugio. *in recentioribus uero*, iterati coniugii. *itemque in Pannormia, & apud Iuonem. In his tamen, quæ ſequuntur, concordat, ſic legendo*, ad electionem muneris, & prærogatiuam ordinationis impedimenta generentur.

Ioannes etiam Baptiſta dum Herodem ab inceſtu prohiberet dicens: [Nõ licet tibi habere uxorem fratris tui;] euidenter oſtendit inter infideles coniugia eſſe. Vnde datur intelligi, quòd bigami dicuntur non ſolum, qui poſt baptiſma coniugia frequentant, ſed etiam, qui ante baptiſmum unam, & poſt baptiſmum alteram habuiſſe probantur. Bigamus uero in ſacerdotem ordinari non debet: non quia deliquerit ſecundam accipiendo uxorem: ſed quia prærogatiua exutus eſt ſacerdotis. Matt. 14.

Vnde Ambroſius ad Vercellenſes, lib. 10. epiſt. 82. ait.

¶Non peccat bigamus, ſed prærogatiua ſacerdotis exuitur. C. V. Iuo p. 8. c. 290. Pann. l. 6. c. 63.

QVi ſine crimine eſt vnius vxoris vir, tenetur † ad legem ſacerdotii ſuſcipiendi. Qui autem iterauerit coniugium, culpam quidem non habet coinquinati, ſed prærogatiua exuitur ſacerdotis. † *al. tenea-tur.*

DISTINCTIO. XXVII.

1 ps QVòd autem unius uxoris uir epiſcopus eſſe iubetur; quæritur, an de tempore ordinationis hoc ſit accipiendum, ut tempore ſuæ adminiſtrationis, eius poſsit copula fungi, quam unicam, & uirginem ſibi deſponſauit.

Hoc Martinus Papa prohibet dicens. Apud Martinũ Bracaren ſem. c. 39.

¶Non ordinetur diaconus, niſi caſtitatem fuerit profeſſus. C. I.

DIaconus qui eligitur, ſi conteſtatus fuerit pro accipiendo matrimonio, & dixerit non poſſe in caſtitate permanere, hic nõ ordinetur. Quòd ſi in ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit, & poſtea matrimonium deſiderauerit, alienus ſit à miniſterio, & vacet à clero. Diſtin. 28 diaconi. Iuo p. 6 c. 376. Pann. l. 3. c. 97.

Hac auctoritate datur intelligi, quòd illi, qui uxores habent, uel accipere uolunt, nec diaconi, nec ſacerdotes fieri poſſunt, niſi continentiam profiteantur. ¶ Si uero diaconus a miniſterio ceſſare uoluerit; & contracto matrimonio licite poteſt uti. Nam etſi in ordinatione ſua caſtitatis uotum obtulerit; tamen tanta eſt uis in ſacramento coniugij, quòd nec ex uiolatione uoti poteſt diſſolui ipſum coniugium.

Vnde Auguſtinus α in libro de bono uiduitatis ad Iulianam uiduã, c. 10.

¶Nubentes poſt votum non ſunt adinuicem ſeparandi. C. II.

Infra 27. q. 1. c nuptiarũ. §. proinde.

2 QVidam nubentes poſt votum aſſerunt adulteros eſſe. Ego autem dico, quòd grauiter peccant, qui tales diuidunt.

α ¶Auguſtinus.] *Verba propria huius capitis non ſunt inuenta apud B. Auguſtinum. Sententia tamen habetur in libello de bono uiduitatis. Omnino autem intelligendum hoc eſt de uoto ſimplici, ut Gratianus in fine huius diſtinctionis exponit.*

Item Theodorus in pœnitentiali.

¶De eodem. C. III.

Ibid. c. ſi qs votũ.

SI vir ſimplex β votum virginitatis habens adiungitur vxori, poſtea non dimittat vxorem, ſed tribus annis pęniteat.

β ¶Simplex.] *Abeſt uox iſta ab omnibus manuſcriptis, & infra 27. q. 1. c. ſi quis uotum. etiam ab impreſſis. In aliquot tamen peruetuſtis, eſt gloſſa interlinearis.*

infra 17. q. 1. c. vouentib.

Hieronymus γ uero econtra ſcribit.

Sent 4. diſtin. 38.

¶Damnabile eſt vouentibus virginitatem, velle nubere. C. IIII.

VOuentibus virginitatem, non ſolum nubere, ſed etiam velle damnabile eſt.

Iuo p. 7. c. 124. Pann. l. 3. c. 192. 1. Cor. 7. †peccauit] Hier.

γ ¶Hieronymus.] *Gratianus hic, & infra 17. q. 1. c. uouentibus. & Magiſter ſententiarum hoc tribuunt Hieronymo, apud quem non eſt inuentum. In gloſſa ordinaria 1. Tim. c. 5. ad ea uerba,* habentes damnationem, *refertur ex B. Auguſtino, cuius propria uerba habentur infra in c. nuptiarum. 27. q. 1. poſt principium.*

Idem contra Iouinianum, lib. 1.

†al. quæ ſe ſemel 1. Tim 5.

¶Damnationem habebit, ſi nupſerit, quæ virginitatem vouit. C. V.

† Valde variant hęc noĩa in exẽplaribus, & Burc & Iuone. Burc l. 8. c. 47 Iuo p. 7. c 65. 152. Pann. l. 3. c. 203.

SI nupſerit virgo, non peccat, †non illa virgo, quæ ſemet † Dei cultui dedicauit. Harum enim ſi qua nupſerit, habebit damnationem; quia primam fidem irritam fecit.

Item Nicolaus Papa ad Albinum † Vienen. eccleſiæ archiepiſcopum.

¶Quæ ſanctimonialem ſe eſſe finxerat, nubere non valet. C. VI.

QVod interrogaſti de fęmina, q̃ poſt obitũ mariti ſui ſacrũ veiamẽ ſuper caput ſuũ impoſuit, & finxit ſe ſub eòdẽ velamine ſanctimonialẽ eſſe; poſtea vero ad nuptias rediit: bonũ

mihi

mihi videtur; quia per hypocryſim eccleſiaſticam regulam contur bare voluit,& non legitime in voto ſuo permanſit; vt pœnitentiā agat de illuſione nefanda,& reuertatur ad id,quod ſpopōdit, & in ſacro miniſterio† permaneat,quod inchoauit. † al. miniſterio inchoauit.

PALEA C. VII.

NAm ſi conſenſerimus, quòd omnia ſacramenta eccleſiaſtica quiſque,prout vult,fingat,& non vere faciat;omnis ordo eccleſiaſticus turbabitur;nec catholicæ fidei iura conſiſtunt, neç canones ſacri rite obſeruantur. Quid enim profuit Simoni mago baptiſmum ſacrum ficte ſuſcipere,& in Chriſtianitate permanſurum ſe finxiſſe,cum per Apoſtolum fraude eius detecta, quod ſibi futurum eſſet,pronunciatum fuit? Ait enim [Pecunia tua tecum ſit in perditionem:cor enim tuum non eſt rectum coram Deo. Pœnitentiam itaque age ab hac nequitia tua;& roga Deum,ſi forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui; in felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te eſſe]. Ideo tales,niſi reſipiſcāt, ſpirituali gladio percutere cenſemus. Non enim fas eſt ſpiritui ſancto mētiri,ſicut Ananias,& Saphira mentiti ſunt,& ſtatim perierunt.

Burch. & Iuo ibidem. Pann. l. 1. c. 206. Act. 8. Act. 5.

¶ *Caput hoc in multis Gratiani codicibus; (in quibus habetur ſine nomine Palea,) eſt coniunctum ſuperiori, quemadmodum & apud Burchardum, & Iuonem. In Pannormia autem eſt ſeiunctum.*

Item Calixtus Papa. ij.

¶ In ſacris ordinibus conſtituti non ducant vxores; & ſi duxerint,ſeparentur. C. VIII.

PResbyteris,diaconis,ſubdiaconis,& monachis concubinas habere,ſeu matrimonia contrahere penitus interdicimus: contracta quoque matrimonia ab huiuſmodi perſonis diſiungi, & perſonas ad pœnitentiam redigi debere,iuxta ſacrorum canonum diffinitiones,iudicamus.

¶ *Hic canon inuentus eſt in cod. Vatic. Biblioth. in fragmento cuiuſdam concilij ab Vrbano ſecundo habiti,c 7. ex eodem vero concilio ſunt canones, Alienationes. 12. q. 2. & Paternarum. 24 q. 3.*

Hic diſtinguendum eſt,quòd vouentium alij ſunt ſimpliciter vouentes, de quibus Auguſtinus, & Theodorus locuti ſunt: alij ſunt, quibus poſt uotum, benedictio accedit conſecrationis, vel propoſitum religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus, & Calixtus ſcripſerunt.

Vnde idem Hieronymus contra eumdem Iouinianum libro primo ſcribens ait.

¶ Inceſtæ ſunt virgines, quæ poſt conſecrationem nubunt. C. IX.

VIrgines,quæ poſt conſecrationem nupſerunt,non tam adulteræ ſunt,quàm inceſtæ.

DISTINCTIO XXVIII.

1 ps *E Cce oſtenſum eſt, quòd nolentes vouere continentiam, nec ad ſubdiaconatum, nec ad ſuperiores poſſunt gradus conſcendere. Vnde ad ſubdiaconatum accedentes, non ſine voto caſtitatis iubentur admitti, auctoritate B. Gregorij, qui ſcribens Petro ſubdiacono lib. 1. epiſtola 42. in fine ait.*

¶Non fiat ſubdiaconus, qui ſe caſte victurum non promiſerit. C. I.

Infra diſ. 31. c. ante trienniũ.

NVllum facere ſubdiaconum præſumant epiſcopi, niſi qui ſe victurum caſte promiſerit. *& nonullis interiectis*: Quia nullus ad miniſterium altaris accedere debet, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.

Item Innocentius ſecundus in concilio Rom. c. 5.

¶Subdiaconus, & ſupra conſtituti, incontinentes, vxorem, aut concubinã ducentes, eccleſiaſtico bñficio, & officio careãt. C. II.

Pann l. 8. c 142. †*diaconatus*] Pãn.

DEcernimus, vt ii, qui in ordine ſubdiaconatus† & ſupra, vxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque eccleſiaſtico beneficio careant. Cum enim ipſi templum, vaſa Domini, & ſacrarium ſpiritus ſancti debeant eſſe, & dici; indignum eſt eos cubilibus, & immunditiis deſeruire.

Item ex concilio Toletano 4. c. 26.

¶Caſte ſe victuros promittant in diaconos, vel presbyteros ordinandi. C. III.

Burc. l 2. c. 157. Anſel. l. 7. c. 106. Iuo p. 3. c. 130. & p. 6. c. 248 Pann. l. 3. c. 22. † *al. pie.* † *diſciplina retineat*] cod. Regius. Anſel. l. 6. c. 9. al 16. Poly. l 2. tit. 2. † *al. recurrerunt*] *al. diſcurriſſent.*

2 QVando presbyteri, aut diaconi per parochias conſtituuntur; oportet eos primum profeſſionem epiſcopo ſuo facere, vt caſte, & pure† viuant ſub Dei timore, vt dũ eos talis profeſſio obligauerit, vitæ ſanctæ diſciplinam† retineant.

Item Gregorius clero, & nobilibus ciuibus Neapolitanis, lib. 8. epiſto. 40.

¶Qui longam corporis ſui continentiam non habet, in epiſcopum eligi non debet. C. IIII.

3 PRiuſquam ad nos ſcripta veſtra diſcurrerent†, Ioannem diaconum, qui ab altera parte electus eſt, paruulam habere filiam ex quorumdam relatione cognouimus. Vnde, ſi rationem voluiſſent attendere; nec alii eum eligere, nec ipſe debuerat conſentire. Nam qua præſumptione ad epiſcopatum audet accedere, qui adhuc longam corporis ſui continentiam filiola *a* teſte conuincitur non habere?

a ¶Filiola.] *Sic emendatum eſt ex originali, Anſelmo, & Polycarpo; cum antea legeretur*, filia. *Superius etiam dixerat*, paruulam filiam. *quibus vocibus recens incontinentia manifeſte exprimitur.*

Item ex concilio Toletano 2. c. 1.

¶Ad

¶Ad ſubdiaconatum acceſſuri continentiam profiteantur. C. V.

4 DE iis, quos voluntas parentum à primis infantiæ annis cle- Anſel.l.7.
ricatus β officio mancipauit, ſtatuimus obſeruandum, vt c.42.
mox detonſi, vel miniſterio γ lectorum traditi, in domo eccleſiæ
ſub epiſcopali præſentia à præpoſito ſibi debeant erudiri. At vbi
octauūdecimum ætatis ſuæ compleuerint annum, coram totius
cleri, plebiſque conſpectu voluntas eorum de expetendo coniu-
gio ab epiſcopo perſcrutetur: quibus ſi gratia caſtitatis Deo inſpi-
rante placuerit & promiſſionem † caſtimoniæ ſuæ abſque coniu- † al. profeſſionem.
gali neceſſitate ſpoponderint ſeruaturos; hi tamquam appetitores
arctiſſimæ viæ, leuiſſimo Domini iugo ſubdantur; ac primo ſub-
diaconatus miniſterium habita probatione profeſſionis ſuæ à vi-
geſimo anno ſuſcipiant. Quòd ſi inculpabiliter, ac inoffenſe vi-
geſimum quintum annum ætatis ſuæ peregerint, ad diaconatus
officium, (ſi ſcienter implere poſſe ab epiſcopo comprobantͤ) pro
moueri debent. Cauendum tamen eſt his, ne quando ſuæ ſponſio-
nis immemores ad terrenas nuptias, aut ad furtiuos † concubitus † al. adulterinos.
vltra recurrant. Quod ſi forte fecerint, vt ſacrilegii rei † ab eccleſia
habeantur extranei. Quibus autē voluntas propria interrogatio- † rei damnetur, & ab.] orig. manuſcr. reg.
nis tempore deſiderium nubendi perſuaſerit, conceſſam ab Apo-
ſtolo licentiam auferre non poſſumus; ita vt cum prouectę ætatis
in coniugio poſiti renunciaturos ſe pari conſenſu operibus carnis
ſpoponderint, ad ſacros ordines † aſpirent. † al. gradus.

β ¶Clericatus.] *In omnibus editionibus, & duobus codicibus Vaticanis conciliorum legitur,* in clericatus officio, vel monachali [al. monachi poſuit. *Sed in codice Lucenſi regio habetur eodem modo atque apud Gratianum.*

γ ¶Miniſterio lectorum.] *In omnibus codicibus conciliorum, ante citatis (etiam Lucenſi) legitur,* miniſterio electorum. *Verum in epiſtola prima Syricij ad Himerium, c. 9. & Innocentij 24. c. 5 (vbi de eadem fere re agitur) eſt,* lectorum miniſterio, ſeu officio.

Item ex concilio Arelat. 2. c. 2.

¶In coniugio conſtitutus ad ſacerdotium aſſumi nō debet. C. VII.

5 ASſumi aliquem ad ſacerdotium in coniugii vinculo conſti- paulo aliter ī ori.
tutum non oportet; niſi fuerit promiſſa conuerſio.

Item ex eodem tertio.

¶Non ordinentur diaconi, qui caſtitatem non profitentur. C. VII.

PRæterea placuit, vt deinceps non ordinentur diaconi, niſi qui prius conuerſionis propoſito profeſſi fuerint caſtitatem.

¶ *In Arelatenſibus, quæ extant, hic ipſe penitus canon non inuenitur. Sed ſententia habetur in tertio c. 2. in fine.*

Verum illa priori auctoritate diaconis videtur permitti coniugium, cum ad ſacerdotium tantum coniugati prohibeantur aſſumi. Porro ſequenti auctoritate

ſtoritate videtur permitti ſubdiaconis, cum de diaconis ſpecialiter præcipitur, vt ſine probatione caſtitatis non ordinentur. Hoc idem in Ancyrana ſynodo videtur eſſe permiſſum, in qua, c. 10. (al. 9.) ſic ſtatutum eſt.

¶Diaconi non prohibeantur á miniſterio, ſi in ordinatione dicunt ſe continere non poſſe. C. VIII.

Pann. l. 3. c. 87. Poly. l. 5. tit. 31. DIaconi quicumque, cum ordinantur, ſi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt dicentes, velle ſe habere vxores, nec poſſe ſe continere, hi ſi poſtea ad nuptias venerint, maneant in miniſterio; propterea quód his epiſcopus licentiam dederit. Quicumque ſane tacuerunt, & ſuſceperunt manus impoſitionem, profeſſi continentiam, ſi poſtea ad nuptias venerint, á miniſterio ceſſare debebunt.

Item ex concilio Neocæſarienſi, c. 1.

¶Presbyter ducens vxorem ab ordine deponatur. C. IX.

Burc. l. 2. c. 108. Iuo p. 6. c. 185. Pann. l. 3. c. 91.

6 PResbyter ſi vxorem duxerit, ab ordine ſuo illum deponi debere: Quód ſi fornicatus fuerit, vel adulterium commiſerit, extra eccleſiam abiici, & ad pœnitentiam inter laicos *α* redigi oportet.

α ¶Inter laicos.] *Græce legitur* ἐξωθεῖσθαι τέλεον, καὶ ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς μετάνοιαν: *quæ Dionyſius exiguus vertit*; amplius pelli debet, & ad pœnitentiam redigi. *vbi nulla mentio fit pœnitentiæ inter laicos agendæ: de qua re copioſius dicetur infra 30. diſt. c. fin.*

Item Gregorius lib. 11. epiſt. 59.

¶De eo, qui relictam cuiuſdam diaconi duxit vxorem. C. X.

Iuo p. 9. c. 126. Iuo p. 6. c. 84.

7 QVia ſunt culpæ, in quibus culpa eſt, relaxare vindictam, quærenda ſemper eſt veritas, vt inquiri debeat, vtrum accuſatum noxa condemnet, an a pœna innocentia pateſacta ſubducat. Itaque peruenit ad nos Fantinum defenſorem vltionem exercere in Petrum latorem præſentium voluiſſe, pro eo, quód (quantum dicitur) relictam cuiuſdam diaconi, tempore, quo conductor fuit, marito tradiderit. Sed quoniam iſte coniugem diaconi aſſerit non fuiſſe, dicens, nec eam virginem† ad eum veniſſe; denique † nec religioſam mutaſſe veſtem, poſtquam ille in ordine ſacro promotus eſt; adiiciens etiam, priuſquam ad diaconum perueniret, & poſtea, prava illam opinione vixiſſe: Ideo fraternitatem tuam his hortamur affatibus, ut cum Dei, ſicut decet, timore cauſam hanc ſubtili omnino inueſtigatione perquirat, vt, ſi in coniugio diaconi mulierem, de qua agitur, fuiſſe conſtiterit, & ſupraſcriptus lator memorato defenſori, & rectori patrimonii, ad vindictam modis omnibus tradatur, †& cum competenti emendatione ii, qui male ſociati ſunt, disiungantur. Si vero in eius coniugio non fuit; memoratum Fautinum ex noſtro mandato commonere te volu-

† *virginẽ illam*] ori. † *vt nec religioſam veſtem mutare p̃ſumeret*] ĩ ori. & apud Iuonem.

volumus, vt ei facere nil præſumat, nec falſa† illum accuſatio apud eum in aliquo prægrauet. † *Eſt etiã apud Iuonem, non autem in orig.*

Item ex concilio Aurelianenſi 1. c. 15.

¶ De vxore presbyteri, vel diaconi, ſi aliis ſe coniunxerit. C. XI.

SI ſe cuiquam mulier duplici coniugio, presbyteri, vel diaconi relicta coniunxerit, aut† ſeparentur: aut certe, ſi in criminis† in tentione perſtiterint, pari excommunicatione plectantur. † *al. caſtigati al. caſtitate ſeruata ſeparentur.* † *al. criminum.*

Item ex concilio Martini Papæ.

¶ De eodem. C. XII.

SI qua vidua epiſcopi, vel presbyteri, aut diaconi maritum acceperit; nullus clericus, nulla religioſa perſona † cum ea conuiuium ſumat; nunquam communicet: morienti tamen † ei ſacramenta ſubueniant. Apud Martinũ Bracar. c. 29: & cõci. Tol. 1. c. 18. † *abeſt à concilio.* † *al. tantum.*

Item a Pelagio Cethego patricio.

¶ Cuiuſdam epiſcopi ordinatio differtur, quia vxorem habet, & filios. C. XII.

2 DE Syracuſanæ vrbis antiſtite optaueramus in ipſo initio, gloriæ veſtræ deſideriis obedire, niſi nos multiplex ratio ipſius non paucis temporibus ordinationem differre ſacerdotii cegiſſet, ob hoc, quòd vel perſonæ qualitas (ſicut & vos melius noſtis) vel ſuperſtes vxor, aut filii (per quos eccleſiaſtica ſolet periclitari ſubſtantia) noſtros animos diutius ab eius ordinatiône ſuſpenderent. Et quantum ad cautelam humanam pertinet, integro pene anno diſtulimus, opinantes, quòd in melius Syracuſanorum prouenire poſſet electio. Sed quia in voluntatis ſuæ propoſito irreuocabiliter perſtiterunt, & nullus eſt alius in eadem repertus eccleſia, niſi longioribus adhuc temporum differretur ſpatiis; ne paulo amplius inſanirent (ſicut filii noſtri magnifici viri prætoris teſtificatione didicimus) inter huiuſmodi ambiguitates illud cõſultius iudicauimus faciendum, vt cõgrua prouidentia cauſam, propter quam principalis conſtitutio habentem filios, & vxorem ad epiſcopatus ordinem promoueri prohibet, ſalua diſpoſitione conſilii† muniremus. Qua de re ſummo ſtudio ab eodem Syracuſanæ vrbis epiſcopo, priuſquam à nobis contingeret ordinari huiuſmodi exegimus cautionem, per quam & ſuam fateretur, quantula eſſet, præſentis tpis habita rerũ deſcriptione, ſubſtantiam, & nihil vmquam per ſe, aut per filios, & vxorem, ſiue quamlibet propinquam, aut domeſticam, vel extraneam forte perſonam de rebus vſurparet eccleſiæ, & vniuerſa ſui epiſcopatus quæſita tempore, eccleſiæ

Anſ. l. 6. ca. 42. al 46. Poly l. 2. tit. 1. Nouella & 23. in prin. † *al. concilii.*

cleſiæ ſuæ dominio ſociaret; nihil vltra id, quod modo ſcriptũ eſt, filiis ſuis, vel heredibus relicturus.

a ¶Item Pelagius.] *Anſelmus, & auctor Polycarpi ex eadem epiſtola referunt hæc, quæ caput iſtud antecedunt:* Quod de ordinando eccleſiæ Catinenſis epiſcopo, ſalubris electione iudicii fieri deſideraſtis, agnouimus· confeſtim ſequenti die eum iuxta morem diſcutientes, tertio, quo venit, die epiſcopum cõſecrauimus: ſimili quidem modo & de Syracuſanę, *& quæ ſequuntur. In Polycarpo tamen inſcriptio eſt.* Gelaſius Papa Ceto. *Iuo autem in epiſtola ad Hugonem archiepiſcopum Lugdunenſem, quæ incipit,* Cauſam Beluacenſis, &c. *ita ſcribit,* Si enim Papa Gelaſius quondam Syracuſanæ vrbis electum vxorem habentem & filio interueniente Cetego patricio, &c.

Ecce hac auctoritate electus in epiſcopatum non β prohibetur habere vxorem, & filios. Eligi autem ad epiſcopatum non debet, niſi aut ſacerdos, aut diaconus: ſubdiaconus vero non, niſi neceſſitate cogente: ſiue ergo presbyter, ſiue diaconus, ſiue ſubdiaconus fuerit, apparet, quòd in præfatis ordinibus conſtituti licite † *matrimonio vti poſſunt.* ¶*Quia ergo auctoritate Gregorij, qui relictam diaconi, marito tradidit, puniendus eſt; item in Neocæſarienſi concilio presbyter ducens vxorem, non diaconus, iubetur deponi; item in Ancyrana ſynodo, diaconi, qui in ordinatione ſua dicunt ſe velle habere vxores, ſi poſtea venerint ad nuptias, non prohibentur à miniſterio: patet, quòd nec diaconi, nec ſubdiaconi ſunt prohibendi à coniugio. Sed quod de electione obijcitur, verum quidem eſt in epiſcopatum non eligendũ, niſi in ſacris ordinibus conſtitutum: ſed ipſum uxorem habere, & filios, non repugnat præmiſſis auctoritatibus de continentia clericorum.* ¶*In laicali enim habitu, vel in minoribus conſtitutus potuit habere vxorem, & filios: & ſi poſtea ex conſenſu vxoris continentiam profeſſus ſubdiaconatum, vel diaconatum, vel presbyterij gradum adeptus fuerat, attamen vxori, & filijs ipſum neceſſaria ſubminiſtrare oportebat.* ¶*Illud autem Gregorij duobus modis ſoluitur: vel quia eccleſia illa, cui diaconus ille miniſtrauerat* †, *nondum continentiæ votum ſuſceperat in diaconis & reliquis miniſtris; vel quia (ſicut de electo in epiſcopum antea ſcriptum eſt) ante ſubdiaconatum memoratus diaconus eam in vxorẽ duxerat.* ¶ *Illud autem Neocæſarienſis & Ancyranæ ſynodi, vel ex tempore, vel ex loco intelligitur. Ex tempore, quia nondum erat introducta cõtinentia miniſtrorum altaris. Ex loco, quia vtraque ſynodus orientalis eſt, & orientalis eccleſia non ſuſcipit generale votum caſtitatis: hoc tamen diligenti obſeruatione cuſtodit, vt poſt adeptum ſacerdotium, defuncta priore vxore, cum qua ſacerdos factus fuerat, ſi alteram duxerit, deponatur.*

† *al. legitimæ.*

† *alias, miniſtrauerat.*

β ¶Non prohibetur.] *A pleriſque vetuſtis exemplaribus abeſt dictio,* non: *Retenta tamen eſt, quoniam hic Gratianus in alteram partem diſputando, ex canonibus prius citatis præ ſe fert hoc probare, ſubdiaconis, diaconis, atque etiam presbyteris non fuiſſe prohibitum vſum coniugij. Quod tamen qualiter accipiendum ſit, ipſe poſtea declarat à verſ.* Sed quòd. *vſque ad verſ.* Illud autem. *Hac de re agetur etiam infra in notatione ad principium diſt. 31.*

Item opponitur illud, quod legitur in canone Apoſtolorum, c. 6. al. 6.

¶Presby-

¶Presbyter cauſa religionis non contemnat propriam vxorem. C. XIIII.

9 SI quis docuerit ſacerdotem ſub obtentu religionis propriã vxorem contemnere,anathemá ſit. Burc.l.1. c.78.

¶ *Gratianus refert ſenſum canonis, ceteri Collectores ipſa etiam fere verba.* Iuo p.5. c. 184.

Item ex concilio Gangrenſi,c.4. Pann.l.3. c.113.

¶Anathema ſit,qui presbiterum coniugatum diſcernit à communione,nuptiarum occaſione. C. XV.

SI quis diſcernit presbyterum coniugatum tamquam occaſione nuptiarum,quod offerre non debeat; & ab eius oblatione ideo ſe abſtinet,anathema ſit. Burc.l. 3. c.75. Iuo p.2. c. 128. & par. 3.c. 158.

¶ *Græce eſt.* Εἴτις διακρίνοιτο παρὰ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος, ὡς μὴ χρῆναι, λειτουργήσαντος αὐτοῦ, προσφορᾶς μεταλαμβάνειν, ἀνάθεμα ἔστω. *id eſt.* Si quis ſecernat ſe à presbytero,qui vxorem duxit,tamquam non oporteat,illo liturgiam peragente,de oblatione percipere,anathema ſit. *quæ verſio non multum diſcrepat à verſione Dionyſii exigui.*

Item ex ſexta ſynodo in Trullo,c.26.

¶Ab officio abſtineat presbyter non legalibus nuptiis detentus. C. XVI.

10 PResbyterum per ignorantiam non legalibus nuptiis detẽtum cathedram quidem habere,ſed ♂ab officio abſtinere præcipimus:ſufficit enim huiuſmodi indulgentia ei: Quia benedicere aliis eum, qui vulnera ſua debet curare, conſequẽs non eſt. Benedictio enim, ſanctificationis traditio eſt. Qui vero hanc non habet propter delictum † ignorantiæ,quomodo aliis tradet? Non igitur publice,neque priuate benedicat;nec corpus Domini diſpẽſet aliis;nec alio modo miniſtret:ſed ſufficiat ei, quod præſidet: & imploret à Deo, vt dimittatur ei iniquitas ignorantiæ ſuæ. Manifeſtum eſt autem,quòd huiuſmodi non legitimæ nuptiæ ſoluentur, & nullatenus vir acceſſum habebit ad eam;propter quam ſacro miniſterio priuatus eſt.

Simile ẽt in 3.canone eiuſdẽ ſynodi, & apud Baſiliũ in epiſto. ad Amphilochim ca. 27.

† τὸ ἐκ τῆς ἀγνοίας παράπτωμα.

♂ ¶Ab officio.] *Græce eſt;* τῶν δὲ λοιπῶν ἐνεργειῶν *id eſt;* a ceteris officiis.

Item Nicolaus ad conſulta Bulgarorum,c.70.

¶De presbyteris non eſt laicis iudicandum. C. XVII.

11 COnſulendum decernitis,vtrũ presbyterum a habentẽ vxorẽ debeatis ſuſtẽtare,& honorare; an à vobis proiicere. Ad quod reſpondemus, quoniam licet ipſi valde ſint reprehenſibiles; vos tñ Deum conuenit imitari;qui ſolẽ ſuum oriri facit ſuper bonos,& malos. Deiicere vero eum à vobis ideo non debetis: quoniã nec Iudam Dominus,cũ eſſet mendax diſcipulus,de numero Apoſtolorum eiecit. Verum de presbyteris, vobis, qui laici eſtis, nec iudicandum eſt,nec de eorum vita quidpiam inueſtigandum; ſed epiſcoporum iudicio,quidquid eſt,per omnia reſeruandum.

Iuo p. 2. c. 82. Pann.l.5. c.12. Matth. 5.

¶Presby-

a ¶Presbyterum.] *In vltimo capite harum reſponſionum referuntur Bulgarorum verba, dicentium multos apud ſe eſſe Græcos, & Armenos, & alios, qui diuerſa docerent. Nondum enim à Romana ſede epiſcopum, aut presbyterum acceperant. Quamobrem nihil mirandum, ſi presbyter, de quo in hoc capite agitur, coniugatus erat.*

DISTINCTIO XXIX.

1 ps *SEd notandum eſt, quòd ſecundum Iſidorum pleraque capitula ex cauſa, ex loco, ex tempore, ex perſona conſideranda ſunt. Ait enim Iſidorus.*

¶Ex tempore, loco, & perſona, & cauſa regulæ canonum intelliguntur. C. I.

SCiendum eſt, quod pleraque capitula ex cauſa, ex perſona, ex loco, ex tempore conſideranda ſunt; quorum modi, quia medullitus non indagantur; in erroris labyrintum nonnulli intricando impinguntur, cum ante iudicant, quàm intelligant; ante inculpant, quam iterando lecta perquirant.

Hinc etiam Gregorius ait.

Anſ.l.4.c.38. ¶Pro diuerſitate rerum temperantur regulæ ſanctorum. C. II.

REgulæ ſanctorum Patrum pro tempore, loco, & perſona, & negotio, inſtante neceſſitate traditæ ſunt.

Item Hieronymus in proœmio epiſtolæ ad Epheſios.

¶Pro diuerſitate locorum, temporum, & hominum, ſcripturę intelligendæ ſunt. C. III.

NEceſſe eſt, vt iuxta diuerſitates locorum, & temporum, & hominum, quibus a ſcriptæ ſunt; diuerſas cauſas, & argumenta,
¶Apocal. 1. & origines habeant. Et quomodo B. Ioannes in Apocalypſi ſua ad ſeptem ſcribens eccleſias, in vnaquaque earum ſpecialia, vel vitia reprehendit, vel virtutes probat; ita & ſanctus apoſtolus Paulus per ſingulas eccleſias vulneribus medetur illatis: nec ad inſtar imperiti medici vno collyrio omnium oculos vult curare.

a ¶Quibus ſcriptæ.] *Antea legebatur,* quibus diuerſæ ſcripturæ factę ſunt. *Emendatum hoc eſt manuſcriptis, & originali, quemadmodum & nonnulla alia.*

DISTINTIO XXX.

1 ps *ILlud autem, quod in canone Apoſtolorum, & in Gangrenſi concilio, & in ſexta ſynodo legitur, ex cauſa conſideratur, & ex tempore. Cauſa fuit hæreſis Manichæorum a, quia coniugium deteſtabantur, ſicut etiam quorumdam ſuperſtitio multa in catholicorum deteſtationem introduxiſſe inuenitur; contra quos in Gangrenſi concilio capitibus ſexdecim ſtatutum legitur.*

¶Mani-

α ¶Manichæorum]*Proprie Gangrenſis ſynodus ſtatuit contra Euſtathianos, vt ſupra diſt.* 16. *c. prima adnotatio. Sed hunc errorẽ Euſtathiani hauſerant à Manichæis.*

¶De multimoda ſuperſtitione hæreticorum, quos Gangrenſe concilium anathematizauit. C. I.

SI qui filii parentes, maxime fideles, deſeruerint occaſione Dei cultus, hoc iuſtum eſſe iudicantes; & non potius debitum honorem parentibus reddiderint, vt hoc ipſum β in eis venerentur, quod fideles ſunt, anathema ſint†. Iuo p. 8. c. 319. † al. ſit.

¶ *In aliquot vetuſtis exemplaribus hæc omnia, quæ hic citantur ex concilio Gangrenſi, vnico capite, & coniuncta oratione leguntur. Sunt autem ex priſca verſione. Sed ea, quæ eſt Dionyſii exigui, longe magis reſpondet originali græco, quamuis neque ipſa vſquequaque.*

β ¶Vt hoc ipſum.]*Græce eſt*, Προτιμωμένης δηλονότι παρ᾽ αὐτοῖς τῆς θεοσεβείας. *i.* Quòd ſcilicet diuinus cultus apud ipſos omnibus rebus præferatur.

Item ex eodem, c. 17.

¶De eodem. C. II.

QVæcunque mulier, religioni γ iudicans conuenire, comam ſibi amputauerit, quam Deus ad velamen eius δ, & ad memoriam ſubiectionis illi dedit, tãquam reſoluens ius ſubiectionis, anathema ſit †. Burc. l. 8. c. 62, Iuo p. 7. c. 80. & par. 8. ca. 320.

γ ¶Religioni.]Græce eſt. Διὰ νομιζομένην ἄσκησιν; *id eſt.* Ob eam, quę exiſtimatur pietatis exercitatio; *quod Dionyſius vertit*; propter diuinum cultum, vt extimat. *Græci enim religioſorum, quos nos dicimus, vitam proprie* ἄσκησιν *nominabant. Burchardus, & Iuo in par. 7. ſecuti ſunt verſionem Dionyſii, in octaua autem Iuo priſcam.* Iuo p. 8. c. 226. & 317.

δ ¶Ad velamen eius]*hæc non ſunt in græco originali, neque in verſione Dionyſii. Videntur autem ex epiſt. prima ad Corinthios. c. xi.* † al. contẽnendo.

Item ex eodem, c. 14.

¶De eodem. C. III.

SI qua mulier derelicto viro diſcedere voluerit ſoluto vinculo coniugali, nuptias condemnando†, anathema ſit. Reperiẽ infra diſt. 31. c. q cũque ex verſione Diony.

Item ex eodem, c. 10.

¶De eodem. C. IIII.

SI quis propter Deum virginitatem profeſſus, in coniugio poſitos per arrogantiam vituperauerit, anathema ſit. Burc. l. 8. c. 64. Iuo p. 7. ca. 82. & par. 8. ca. 316. & hoc ſecũdo loco ex hac eadẽ uerſione.

Item ex eodem, c. 9.

¶De eodem. C. V.

SI quis vel virginitatem, vel continentiam profeſſus ε, tamquam abominabiles nuptias iudicat; & non propter hoc ſolũ, quòd continentiæ, & virginitatis bonum, ſanctum propoſitum eſt, anathema ſit.

ε ¶Profeſſus.]*Hic erat additum*, in coniugio: *quod neque eſt in canone græco, neque etiam in latino, qui citatur infra diſt.* 31. *c. quicunque. neque in multis manuſcriptis Gratiani codicibus.* Burc l. 8. c 61. Iuo p. 7. c. 79.

Item ex eodem, c. 13.

¶De eodem. C. VI.

Burc l. 8. c. 60. Iuo p. 7. c. 78.

SI qua mulier ſuo propoſito vtile iudicās, vt virili veſte vtatur; propter hoc virilem habitum imitetur α, anathema ſit.

α ¶Imitetur.] *Græce legitur* Καὶ ἀντὶ τοῦ εἰωθότος γυναικείου ἀμφιάσματος, ἀνδρεῖον ἀναλάβοι. *quæ Dionyſius exiguus apte vertit*, & pro ſolito muliebri amictu virilem ſumit; *ſicque habet Burchardus*, *& fere etiam Iuo.*

Item ex eodem, c. 18.

¶De eodem. C. VII.

Burch. l. 13. c. 219. Iuo p. 4. c. 51.

SI quis tamquā hoc continentiæ conuenire iudicans, die Dñico ieiunauerit in eiuſdem β diei cōtemptum, anathema ſit.

β ¶In eiuſdem.] *In originali huius priſcæ verſionis eſt*, aut in eiuſdem diei contemptum: *quod in verſione Dionyſii, quam ſecuti erunt Burchardus, & Iuo, iſtis vocibus videtur exprimi*, aut contumaciam, *al.* propter contumaciam. *Sed in græco vulgato nihil eſt, quod iſtis reſpondeat.*

Item ex eodem, c. 19.

¶De eodem. C. VIII.

Burch. l. 13. c. 5. Iuo p. 4. c. 38.

SI quis eorum, qui in propoſito ſunt continentiæ, propter γ neceſſitatem corporalem ſuperbiat, & ieiunia communia putauerit contemnenda, totius eccleſiæ perfectam in ſua conſcientia iudicans rationem, anathema ſit.

γ ¶Propter neceſſitatem.] *Nihil mutatum eſt ob gloſſas: ceterum multis modis diſcrepat à priſca verſione, & à Dionyſiana, quam ſecuti ſunt Burchardus & Iuo. Priſca ſic habet:* Si quis eorum, qui in propoſito ſunt continentiæ, præter neceſſitatem corporalem, & ſuperbiens ieiunia communia totius eccleſiæ putauerit contemnenda, perfectam in ſua ſcientia vindicans rationem, anathema ſit: *Dionyſiana autem hoc modo:* Si quis eorum, qui continentiæ ſtudent, abſque neceſſitate corporea tradita in commune ieiunia, & ab eccleſia cuſtodita, ſuperbiendo diſſoluit, ſtimulo ſuæ cogitationis impulſus, anathema ſit. *Quæ verſio in ceteris quidem partibus originali græco vulgato, ſatis reſpondet: ſed in poſtrema inſignis eſt varietas. Nam vbi Dionyſius habet;* ſtimulo ſuæ cogitationis impulſus; *in græco vulgato eſt*, ἀποκυροῦντος ἐν αὐτῷ τελείου λογισμοῦ, i. nimirum perfecta, quæ in ipſo eſt, ratiocinatione, illa abrogante. *In manuſcriptis autem huius canonis exēplaribus partim eſt;* ὑποικουροῦντος. i. perfecta in eo reſidente ratione, *partim*, ἐπικουροῦντος. *ideſt*, perfecta, quæ in ipſa ratione ſibi auxilium ferēte. *Notantur vero Euſtathiani (quos poſtea Bogomilici ſectati ſunt) qui ita ſtatuebāt, peracto certo quodam ieiunio, ad eam ſe perfectæ vitæ rationem perueniſſe; vt poſtea omnia ſibi eſſent indifferentia, nulliſque præceptis obligarentur; ſed ſoluti omnino ac ne peccare quidem poſſent: qua de re Balſamon in capitis huius interpretatione.*

Item ex eodem, c. 20.

¶De eodem. C. IX.

Pann. l. 2. c. 8.

SI quis per ſuperbiam tamquam perfectum ſe exiſtimans, cōuētus, qui per loca, & baſilicas ſanctorū martyrū fiunt, vel accuſauerit, vel etiam oblationes, quæ ibidem celebrantur, ſpernēdas eſſe crediderit, memoriaſque ſanctorum contēnendas, anathema ſit.

Item ex eodem, c. 5.

¶De

¶De eodem. C. X.

SI quis docet domum Dei contemptibilem eſſe debere, & congregationes,quæ in ea fiunt,anathema ſit. Burc.l.3. c.94. Iuo p. 8. c. 84.

Item ex eodem,c.6.

¶De eodem. C. XI.

SI quis extra eccleſiam priuatim populos congregans, contemnat eccleſiaſticas ſanctiones ♂, ipſamq; eccleſiam apud ſe ſine concilio † epiſcopi cum presbytero agat, anathema ſit. Burc.l. 3. c. 95. † *al conſilio.*

♂ ¶Sanctiones.] *Poſt hoc verbum in priſca verſione iſta ſunt interiecta*, aliterque ea,quæ ſunt eccleſiæ,voluerit vſurpare,non conueniente presbytero iuxta decretum epiſcopi,ipſamque *& cetera,quæ hic ſequuntur. Dionyſii autē verſio,quæ optime reſpondet verbis græcis,& refertur à Burchardo,hæc eſt:* Si quis extra eccleſiam ſeorſum conuentus celebrat, & deſpiciens eccleſiam, ea, quæ ſunt eccleſiæ,voluerit vſurpare,non conueniente presbytero, iuxta decretum epiſcopi,anathema ſit.

Item ex eodem,c.1.

¶De eodem. C. XII.

SI quis nuptias in accuſationē duxerit, & mulierem fidelem,ac religioſam cum viro ſuo dormientem, abominandam crediderit,aut etiam accuſandam, tamquam non poſſe coniugatos in regnum Dei ingredi,anathema ſit. Infra 31. diſt.ca. ſi quis nuptias. ex verſione Dionyſij.

Item ex eodem,c.2.

¶De eodem. C. XIII.

SI quis carnē manducantē ex fide cum religionem,pter ſanguinē,& idolo immolatū,& ſuffocatū, crediderit cōdemnandum, tamquam ſpem non habentem,qui eam mādūcant,anathema ſit. Burc.l. 8. c.61. Iuo p. 7. c.79. Iuo p. 4. c.30. † *al.immolatam, & ſuffocatā.*

Item ex eodem,c.15.

¶De eodem. C. XIIII.

SI quis dereliquerit proprios filios ſuos, & non eos aluerit, & (quod pietatis α eſt) neceſſaria non præbuerit,ſed ſub occaſione continentiæ negligendos putauerit,anathema ſit. Iuo p. 3. c.318.

α ¶Quod pietatis eſt.] *Longe fidelius Dionyſius*: & quod ad ſe pertinet,non ad pietatem diuini cultus informat. *Græce eſt enim;* καὶ τὸ ὅσον ἐπ' αὐτῷ πρὸς θεοσέβειαν τὴν προσήκουσαν ἀνάγῃ. *ſubintelligitur autem particula negans ideſt,* μὴ, *ex ſuperiore membro.*

Item ex eodem,c.12.

¶De eodem. C. XV.

SI quis virorum putauerit ſancto propoſito (id eſt continētiæ) conuenire,vt pallio vtatur,tamquam ex eo iuſtitiam habiturus;& reprehendat vel iudicet alios,qui cum reuerentia birris † vtūtur, & alia veſte communi,quæ in vſu eſt,anathema ſit. Burc.l. 8. c.63. Iuo p. 7. c.81. † *al.beris.*

Item ex eodem,c.vltimo.

¶De eodem. C. XVI.

2 HAec autē ſcripſimus nō abſcindentes eos,q in eccleſia Dei ſ̄m ſcripturas ſanctum propoſitum continentiæ eligunt: Iuo p. 8. c.321.

ſed eos ζ, qui ſuſcipiunt habitum eius,& in ſuperbiam efferuntur aduerſus eos, qui ſimplicius viuunt. Sed & hos condemnamus, qui ſe extollunt aduerſus ſcripturas, & eccleſiaſticos canones, & noua introducunt præcepta. Nos autem & virginitatem cum humilitate admiramur, & continentiam cum caſtitate & religione Deo acceptiſſimam dicimus:& renunciationem ſęcularium negotiorum, atque actuum cum humilitate approbando laudamus; & & nuptiarum γ vinculum, quod ſecundum caſtitatem † perdurat, honoramus;& diuites cũ iuſtitia,& operib. bonis nõ abiicimus δ.

† *caſtitatem ſecũ.*] origi. & Iuo.

β ¶Eos,qui ſuſcipiunt habitum.]*Græce eſt:* τοὺς λαμβάνοντας τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἀσκήσεως εἰς ὑπερηφάνειαν κατὰ τῶν ἀφελέστερον βιούντων ἐπαιρομένους τε δὲ παρὰ τὰς γραφάς, δὲ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας καινισμοὺς εἰσάγοντας:ideſt, qui ex inſtituto exercitationis huiuſmodi,capiunt occaſionem ſe ſe efferendi,ſeq; extollunt aduerſus eos, qui ſimplicius viuunt, & aduerſus ſcripturas, & eccleſiaſticos canones introducunt nouitates.

γ ¶Et nuptiarum vinculum.]*Græce:* καὶ γάμου συνοίκησιν σεμνὴν, *quæ Dionyſius vertit*·& nuptiarum caſtum vinculum.

δ ¶Non abiicimus·*Poſt hæc verba in concilio ipſo proxime ſequuntur,quæ habentur infra c.parſimoniam.diſt.*41.

Item ex concilio Martini Papæ.

¶Anathemathizai,qui Manichæorũ ſupſtitiones ſequitur.C.XVII.

Apud Martinũ Bracarenſẽ,c.57. Burc.l.1. c.20. Iuo p.4. c.42.

SI quis presbyter α propter publicã pœnitentiã à ſacerdote acceptã,abſque aliqua neceſſitate die Dominica pro quadã religione ieiunauerit,ſicut Manichæi,anathema ſit. Similiter β quia, quod ab Apoſtolis traditum eſt,canõ tenet antiquus;placuit, vt per oẽs Dominicas,& per omnes dies Paſchę vſq; ad Pẽtecoſtẽ†, nõ γ proſternãt ſe in oratione cauſa†humilitatis:ſed recto vultu ad Dominum fungantur orationis officio,quia in his diebus gaudiũ reſurrectionis Domini celebramus. Si quis δ etiam non pro abſtinẽtia, ſed pro execratione eſcarum à carne abſtineat;placuit ſancto cõcilio vt prægustet,& ſic,ſi vult abſtinere,abſtineat.Si autem ſpernit, ita vt olera cocta cum carnibus non deguſtet, iſte non obediens, nec ſuſpicionẽ hæreſis a ſe remouens,deponatur de ordine clericatus.

† *al. quinquageſimam.*

† abeſt vox iſta ab ori.

Ibi.c.58.

α ¶Prebsyter.]*Sequebatur*,vel diaconus.*Quæ ſublata ſunt, quoniam abſunt a pleriſque manuſcriptis,& originali:Ceterum Burchardus,& Iuo ſimilem canonem, citant ex concilio Turon.atque ita habẽt.*Si quis pp publicã pœnitentiam à ſacerdote acceptã, aut pro aliqua neceſſitate.*In aliquot Gratiani manuſcriptis eſt:*ſi quis præter publicam pœnitentiam,à ſacerdote acceptam ,abſque aliqua neceſſitate, &c. *quæ optima videtur lectio. Nam in capite* 18. *concilij Gangrenſis, vnde hoc videtur Martinus ſumpſiſſe,nulla presbyteri fit mentio,ſed vniuerſe pronuntiatur vt ſupra ead c.ſi quis tamquam.*Si quis ob pietatis, quemadmodũ putatur, exercitationẽ, die Dominico ieiunet,anathema ſit,*& verba:*abſque aliqua neceſſitate,*videntur huc importata ex cap.*19.*eiuſdem concilij.Neque vero presbyteris huiuſmodi pœnitentiæ more laicorum imponebantur. c. illud.cum ſequentibus.diſt.*50.*& c.fin.verſ.nec enim.*82.*diſt. Sed quando in grauiſsima crimina publice incurrebant;depoſiti peregrinari iubebantur.c.ſi quis ſacerdos.* 30.*q.*1.*c.ſacerdos.de pœnit.diſt.*6.

¶Simi-

β ¶Similiter quia.] *Hoc ſumptum eſt ex canone vltimo concilii Niceni.*
γ ¶Non proſternant.] *In codice Lucenſi regio legitur:* non proſtrati, ſed erecto vultu ad dominum fungantur orationis officio.
δ ¶Si quis etiam.] *Hoc ſumptum ex eſt concilio Ancyrano, c. 13. al. 14. & in eo mentio ſit presbyteri, ac diaconi.*

DISTINTIO XXXI.

1 ps *TEmpus quoque, quia nondum α erat inſtitutum, vt ſacerdotes continentiam ſeruarent.*

α ¶Nondum.] *Quod ait hic Gratianus, fuiſſe tempus, quo nōdum erat inſtitutum, vt ſacerdotes continentiam ſeruarent, in ſubdiaconis (Nam & hi ſacerdotium nomine interdum comprehenduntur, valetque idem ſacerdotes nomen atque in ſacris conſtitutus, vt infra ad initium diſtinctionis 33. notaturque in gloſſa. 1. q. 1. Qui p pecuniam) locum habere poteſt. Fuit enim tempus, cum ſubdiaconi in aliquibus prouinciis, vt in Sicilia, continentiæ legibus non adſtringebantur: quod Gregorii locus, qui ſolus ad hanc rem confirmandam proxime à Gratiano citabitur, manifeſte probat. Diaconis autem & presbyteris in Latina eccleſia nunquam licuiſſe vxoribus, quas ante ſacros ordines duxerant vti, ex canonibus, qui poſt primum in hac eadem diſtinctione citatur, & aliis multis, præſertim epiſtola ſecunda Syricii ad Himerium Tarraconenſem clare demonſtratur.*

Vnde Gregorius ſcribit Petro ſubdiacono Siciliæ, lib. 1. epiſtola 42.

¶Qui caſtitatem non promiſit, ab vxore ſua ſaparari nō cogat. C. I. Pann. l 3.

ANte triennium ſubdiaconi omnium eccleſiarum Siciliæ pro c. 89. hibiti fuerāt, vt more Romanæ eccleſiæ nullatenus ſuis vxo Poly. l. 4. ribus miſcerentur. Quod mihi durum, atque incompetens videt, tit. 31. vt q vſum eiuſdem continentiæ non inuenit neque caſtitatem ante promiſit, cōpellatur a ſua vxore ſeparari, atque per hoc (qđ abſit) deterius cadat. Vnde videtur mihi, vt a præſenti die epiſcopis ſup. diſt. omnibus dicatur, vt nullum ſubdiaconum facere præſumant, niſi 28. c. Nullum. qui ſe victurum caſte promiſerit, quatenus præterita α mala quæ p propoſitum mentis appetita non ſunt; violenter non exigantur, & futura caute caueantur. ¶Qui vero poſt eamdem prohibitionem, quæ ante triennium facta eſt, continenter cum ſuis vxoribus vixerunt, laudandi, atque remunerandi ſunt, & vt in bono ſuo † permaneant, exhortandi. † ſic] ori. ¶Eos autem, qui poſt prohibitionem factam ſe a ſuis vxoribus continere noluerint, ad ſacrū ordinē nolumus promoueri: quia nullus debet ad miniſteriū altaris accedere, niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.

α ¶Mala.] *Vox iſta abeſt à Policarpo, & aliquot vetuſtis Gratiani codicibus.*

2 *Cauſa vero huius inſtitutionis munditio ſacerdotalis fuit, vt libere cunctis diebus orationi poſſint vacare. Si enim (vt Paulus ait) ab vxoribus eſt* 1. Cor. 7. *ceſſandum, vt expeditius orationi vacemus; miniſtris vtique altaris, quibus quotidiana neceſſitas orandi incumbit, numquam coniugali officio vacare permittitur.*

Vnde Beda in commentariis ſuper Lucam ad c. 1. ait.

¶Sacerdotibus ſemper caſtitas obſeruanda præcipitur. C. II.

Pann. l3. SAcerdotibus, vt ſemper altari queant aſſiſtere, ſemꝑ ab vxori-
c.92. bus continendum, ſemper caſtitas obſeruanda præcipitur.

Item in concilio Carthaginenſi 2. c. 2.

¶Qui diuinis ſacramentis inſeruiunt, continentes eſſe oportet. C. III.

inf. diſt EPiſcopos, presbyteros, & diaconos ita placuit (vt decet ſacros
84. c. cum antiſtites, ac Dei ſacerdotes; nec non & leuitas, vel qui ſacra-
in ꝓterito. mentis diuinis inſeruiunt) continentes eſſe in omnibus.

Pann. l. 3. *Item Innocentius I. Victricio Rothom. epiſcopo, epiſt. 2. c. 9.*

c.95. Raba. pę. c.29. ¶Sacerdotes, & Leuitæ cum vxoribus ſuis miſceri non debent. C. IIII.

Bur. l. 2. TEnere debet omnino eccleſia, vt ſacerdotes, & Leuitæ cũ vxo-
c.118. ribus ſuis non miſceantur; quia miniſterij quotidiani neceſ-
Anſel. l. 7. ſitatibus occupantur. Scriptum eſt enim [Sancti eſtote, quoniam &
c. 134. Iuo p. 6. ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.] Nam ſi priſcis tempori-
cap. 94. & bus anno vicis ſuæ de templo Dei ſacerdotes non diſcedebant (ſi-
c. 194. cut de Zacharia legimus) nec domum ſuam omnino tangebant,
Pann l. 3. quibus vtique propter ſobolis ſucceſſionem, vxoris vſus fuerat re
c.94. *Leuit. 11.* laxatus, quia ex alia tribu, & præterquam ex ſemine Aaron, ad ſa-
Luc. 1. cerdotium nullus accedere præcipiebatur†; quanto magis hi ſacer
Num. 18. dotes, vel leuitæ pudicitiam ex die ordinationis ſuæ ſeruare de-
† *al. præceptus fuerat.* bent; quibus vel ſacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt, nec præterit dies, qua vel à ſacrificiis diuinis, vel à baptiſmatis officio vacent?.

PALEA C. V.

Ibidẽ cõ tinẽter. NAm α ſicut Paulus ad Corinthios ſcribit dicẽs [Abſtinete vos
Anſ. l. 7. ad tẽpus, vt vacetis orationi:] & hoc vtique laicis præcepit;
c. 132. multo magis ſacerdotes, quibus orandi, & ſacrificandi iuge ſacrifi-
1. Cor. 7. † *al. officium.* cium† eſt, ſemper debebunt ab huiuſmodi conſortio abſtinere.

α ¶Nam ſicut.] *Hæc palea in duobus vaticanis; (in quibus ſolis reperitur) eſt coniuncta cum ſuperiori capite, quemadmodum etiam in epiſtola Innocentij: & legitur,* Nam ſi Paulus. *Sed non eſt mutatum, quoniam eſt initium capitis.*

Item Exuperio Tholoſano epiſcopo, epiſt. 3. c. 1.

¶Qui ab vxoribus ſuis abſtinent, ad ſacrificia admittantur. C. VI.

Infra diſ. EOs β ad ſacrificia fas ſit admitti, qui vel cum vxore non exer-
82. c. propoſuiſti. cent carnale officium.

Pann. l. 3. β ¶Eos.] *Apud Innocentium, & infra diſt. 82. c. Propoſuiſti, vbi hoc idem eſt repe*
c.95. *petitum, legitur,* neque eos ad ſacrificia fas ſit admitti, qui exercent vel cum vxore carnale conſortium.

Item Hieronymus contra Iouinianum, lib. 1.

Sacerdoti, cui eſt ſemper orandum, matrimonio ſemper eſt carendum. C. VII.

Pann. l. 3. SI laicus, & quicumque fidelis orare non poteſt, niſi careat offi-
c.96. cio coniugali; ſacerdoti, cui ſemꝑ pro populo offerenda ſunt ſa
crificia,

crificia,ſemper orandum eſt: ſi ſemper orandum eſt; ergo ſemper matrimonio carendum.

Quòd autem Manichæorum cauſa de coniugio y ſacerdotum illud ſupradictum ſit, ex Gangrenſi concilio apparet, in quo c.1. ſic ſtatutum legitur.

y ¶De coniugio.] *Sequentem canonem Gratianus reſtringit ad coniugia ſacerdotum, cum tamen in eo damnentur illi, qui omnino nuptias vituperabant, nec volebant aliquem Chriſtianum etiam laicum, liberis operam dare. Nec fuit editus proprie contra Manichæos, ſed contra quemdam Euſtathium, qui hunc errorem cum aliis multis in Armenia diſſeminauerat. Eſt autem caput hoc idem cum capite, ſi quis nuptias, ſupra diſt. 30. ſed ex alia verſione.*

¶Anathema ſit, qui nuptias vituperat. C. VIII.

SI quis vituperat nuptias, & dormientem cum viro ſuo fidelē, ac religioſam deteſtatur, aut culpabilem æſtimat, velut, quę regnum Dei introire non poſſit, anathema ſit.

Sup. diſt. 30. c. ſi qs nuptias.

Item ex eodem, c. 8 & 9.

¶De eodem. C. IX.

QVicumque virginitatē cuſtodiens, aut continentię ſtudens, velut horreſcens nuptias, nec pp hoc, quod bonum, & ſanctum eſt, nomen virginitatis aſſumit, anathema ſit.

3 *Poteſt & aliter intelligi illud, quod in canone Apoſtolorum legitur, vt iſte ſit ſenſus capituli: [ſi quis docet ſacerdotem vxorem ſuam contemnere,] non quam vxorem in ſacerdotio accepit, ſed quam, dum adhuc eſſet laicus, vel in minoribus ordinibus conſtitutus, ſibi copulauit, cum qua continentiam profeſſus eſt, cum ad ſacros ordines aſcenderet, quam nullus debet contemnere, hoc eſt ab animo, & cura ſua abiicere, quin ei neceſſaria prouideat. Probatur hæc interpretatio auctoritate Leonis Papæ, qui epiſt. 90. c. 3. ſcribens Ruſtico Narbonenſi epiſcopo ait.*

ſupra diſ. 30. c. ſi qs vel virginitatē. ex alia verſione. Burc. l. 8. c. 61. Iuo p. 7. c. 39. ſup. diſt. 28. cap. ſi quis.

¶Miniſtris altaris cum epiſcopis, & presbyteris eadem eſt lex continentiæ. C. X.

LEx continentiæ eadem eſt altaris miniſtris, quæ epiſcopis, atque presbyteris: qui cū eſſent laici, ſiue lectores, licite & vxores ducere, & filios procreare potuerunt, ſed cum ad prædictos peruenerunt gradus, & cœpit eis non licere, quod licuit. Vnde, vt de carnali fiat ſpiritale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores, & quaſi non habeant, ſic habere, quo & ſalua ſit charitas, & ceſſent † opera nuptiarum.

Burc. l. 2. c. 114. Anſ. l. 7. c. 135. & 6. c. 204. Poly. l. 4. tit. 31. Iuo p. 6. c. 68. Pann. l. 3. c. 106. 1. Cor. 7. † al. ceſſet exercitatio nuptiarum.

Item Leo a ix. contra epiſtolam Nicetæ Abbatis.

a ¶Leo.] *Habetur in reſponſione Humberti ad libellum Nicetæ presbyteri, & monachi aduerſus Latinos editum: quam reſponſionem, cū nomine Leonis ix. cuius erat, legatus ſcripſerit, poteſt recte nomine ipſius citari ſicut multa ex Ennodii libro nomine Symmachi citata inueniuntur, ſupra diſt. 12 c concilia. & infra 40. diſtin. c. non nos. & 81. diſt. c. nemo recte. 8. q. 4 c. nonne. & 9. q. 3 c. aliorum. Ac ſupra diſt 22. nomine Nicolaii citatur caput, omnes, quod habetur in oratione Petri Damiani.*

¶Epiſcopus, vel presbyrer vxorem propriam à cura ſua non abijciat. C. XI.

Pann. l. 3. c. 115. OMnino confitemur non licere epiſcopo, presbytero, diacono, ſubdiacono propriã vxorem cauſa religionis abiicere à cura ſua, ſcilicet, vt ei victum, & veſtitum largiatur; non vt cum illa ex more carnaliter iaceat. Sic & ſanctos Apoſtolos legimus egiſſe, beato Paulo apoſtolo dicente [Numquid β non habemus poteſtatem mulierem ſororem circumducendi, ſicut fratres Domini, & Cephas?] Vide inſipiens, quia non dixit [nũquid non habemus poteſtatem ſororem mulierem amplectendi?] ſed [circumducẽdi], ſcilicet vt de mercede prædicationis ſuſtentaretur ab eis: nec tamen foret deinceps inter eos carnale coniugium.

1. Cor. 9.

β ¶Numquid non habemus] *variæ ſunt huius loci interpretationes, quod inter alios B. Hieronymus in primo libro contra Iouinianum oſtendit.*

Hinc & illud Gregorij [Presbyter quidam.] quod require infra diſtin. ſequenti. c. penultimo. ¶ *Vt igitur ex his auctoritatibus apparet, ſacerdotes vxoribus, quas in laicali habitu, vel in minoribus ordinibus conſtituti ſibi legitime copularunt, neceſſaria miniſtrare, debita vero reddere non valent.*

4 ¶*Sed obijcitur illud tripertitæ hiſtoriæ, lib. 2. c. 14.*

¶Diſſuaſu Paphnutij Nicæna ſynodus non conſtituit, quòd presbyteri cum ſuis vxoribus non dormirent. C. XII.

Pann. l. 3. c. 85. 4 NIcæna ſynodus corrigere volens hominũ vitam in eccleſijs cõmorantiũ, poſuit leges, quas canones vocamus, in quorũ tractatu videbatur aliquibus introducere legẽ, vt epiſcopi, pſbyteri, diaconi, & α ſubdiaconi cum coniugibus, quas ante conſecratione duxerant, non dormirent. Surgens autem in medio Paphnutius confeſſor contradixit, honorabiles confeſſus nuptias, & caſtitatem eſſe dicens, cum propria coniuge concubitum; ſuaſitque concilio, ne talem poneret legem, grauem eſſe aſſerens cauſam, quæ in ipſis, aut eorũ coniugibus occaſio fornicationis exiſteret. Et hæc quidem Paphnutius (licet nuptiarum eſſet inexpertus) expoſuit: ſynoduſque laudauit ſententiam eius; & nihil ex hac parte ſanciuit: ſed hoc in vniuſcuiuſque voluntate, non in neceſſitate dimiſit.

α ¶Et ſubdiaconi]*In aliquot vetuſtis codicibus, & in originali Socratis non ſunt duæ iſtæ voces. Sozomenus tamen li. 1. c. 22. habet tam græce, quam in latina vetere, & noua verſione, vt etiam Nicephorus.*

Item ſynodus ſexta, c. 13. lib. 8. c. 19.

Pann. l. 3. c. 86. ¶Non in perpetuum, ſed tempore oblationis à complexu ſuarum vxorum ſacerdotes abſtineant. C. XIII.

QVoniã β in Romani ordine canonis eſſe cognouimus traditũ, eos q ordinati † ſunt diaconi, vel presbyteri, debere cõfiteri, quòd iam ſuis non copulentur vxoribus; nos antiquum ſequentes canonem Apoſtolicæ diligentiæ, & conſtitutiones,

† Ordinati] ſed ob gloſſam non eſt mutatum.

tiones, ſacrorum virorum legales nuptias amodo valere volumus, nullo modo cum vxoribus ſuis eorum connubia diſſoluentes; aut priuantes eos familiaritate adinuicem in tempore opportuno. Quicumque ergo diligens † inuentus fuerit in ſubdiaconali ordinatione, aut diaconali, aut ſacerdotali, hic nullo modo prohibeatur ad talem aſcendere gradum pro vxoris ſuæ legitimæ cohabitatione. Nec etiam tempore ordinationis ſuæ profiteri cogatur; quod abſtinere debeat a legalis propriæ vxoris familiaritate. *Item infra.* † *lege dignus*] ſed ob gloſſam non eſt mutatum.

¶Oportet eos, qui altari miniſtrant, in tempore oblationis † ſanctorum continentes eſſe in omnibus; vt à Deo poſſint conſequi, quæ ſimpliciter poſtulant. ¶ Si quis igitur præſumpſerit cōtra Apoſtolicos canones, aliquos presbyterorum, & diaconorum priuare contactu, & communione legalis vxoris, deponatur. Similiter & presbyter, aut diaconus, qui religionis cauſa vxorem ſuam expellit, excommunicetur: ſi vero in hoc permanſerit, deponatur. † *al tractationis.*

β ¶Quoniam.] *Græce ſic habetur:* ἐπειδὴ ἐν τῇ ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν τάξει κανόνος παραδεδόσθαι διέγνωμεν. *id eſt.* Quoniam in Romana eccleſia loco canonis traditum eſſe cognouimus, &c. *Hanc vero eccleſiæ Romanæ traditionem non ſolum B. Hieronymus contra Iouinianum, Humbertus ſupra citatus, & alij Latini ſcriptores defendunt, ſed etiam Balſamon in explanatione huius canonis ſatis aperte probat. Verum de omnibus huiuſmodi canonibus, qui ſextæ ſynodo adſcribuntur, quid ſit ſentiendum, ad caput, Habeo librum. diſt. 16. ſatis explicatum fuit.*

Hoc autem ex loco intelligendum eſt. orientalis enim eccleſia (cui ſexta ſynodus regulam viuendi præſcripſit) votum caſtitatis in miniſtris altaris non ſuſcepit.

Vnde Stephanus Papa ait in prima actione ſynodi ab ipſo in Baſilica Lateranenſi congregatæ.

¶Occidentalis, non orientalis eccleſia caſtitatis obtulit votum. C. XIIII.

γ Aliter ſe orientalium traditio habet eccleſiarum, aliter huius ſanctæ Romanæ eccleſiæ. Nam earum ſacerdotes diaconi, atque ſubdiaconi matrimonio α copulantur: iſtius aūt eccleſiæ, vel occidentalium nullus ſacerdotum à ſubdiacono vſque ad epiſcopum licentiam habet coniugium ſortiendi. Pann. l. 3. c. 84.

α ¶Matrimonio.] *Id eſt poſſunt ſimul eſſe in ſacris ordinibus, & matrimonio iuncti. Nam neque illis, poſtquam ad ſacros ordines aſcendiſſent, licebat contrahere matrimonium.*

Similiter & capitulum Nicolai ex loco conſideratur; quia gens Bulgarorum nouiter ad fidem conuerſa, propoſitum ſacræ religionis ex integro aſſumere nondum didicerat. ¶ Quòd autem in cap. 6. ſynodi presbyter non legitimis nuptijs detentus punitur, non legales nuptiæ ſecundæ intelligendæ ſunt; à quibus auctoritate canonica ſacerdos quilibet debet eſſe immunis. Illud autem ſupra 28. diſt. c. vlt. ſupra 28. diſt c. pſbyterū.

Supra 28. diſt. ca. ſi quis.

tem Gangrenſis concilij [Si quis diſcernit presbyterum coniugatum, &c.] ſimiliter intelligendum eſt uel localiter tradium, uel coniugatum ab ea appellatum, quam ante tempus ordinationis ſuæ duxerat. Illud quoque Martini Papæ. [ſi ſubdiaconus ſecundam duxerit uxorem] non diſſimiliter intelligendum eſt. Primam enim uxorem ante ſubdiaconatum habere permittitur: qua defuncta, uel caſtitatem profeſſa, promouetur iſte ad ſubdiaconatum. Promotus autem, ſi ſecundas deſiderauerit nuptias; ſententiæ Martini Papæ ſubiacebit.

Infra 34. diſt. ca ſi ſubdiaconus. ex Martino Bracarenſi.

DISTINCTIO. XXXII.

I ps

SEruanda eſt ergo continentia ab omnibus in ſacris ordinibus conſtitutis.

Vnde Leo Papa ad Anaſtaſium epiſtola 82. cap. 3. & 4. ait.

Burch. l. 1. c. 5. & l. 2 c. 148. Anſ. l. 7. c. 137. & l. 6. c. 18. I. ſi. Iuo. p. 5. c. 59 & p. 6. c. 98. & 221. Pann. l. 3. c. 100.

¶ Neque etiam ſubdiaconis connubium conceditur. C. I.

OMnium ſacerdotum tam excellens eſt electio, vt hæc, quæ in aliis membris eccleſiæ vacant† à culpa; in illis tamen habeantur illicita. Nam cum extra clericorum ordinem conſtitutis, nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere ſit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec ſubdiaconis quidem connubium carnale conceditur; vt & qui habent, ſint tanquam non habentes; & qui non habent, permaneant ſingulares. Quod ſi in hoc ordine, qui quartus eſt à capite, dignũ eſt cuſtodiri, quanto magis in primo, vel in ſecundo, tertioue ſeruandũ eſt; ne aut leuitico miniſterio, aut presbyterali honore, aut epiſcopali excellentia quiſquam idoneus æſtimetur, qui ſe à voluptate vxoria β nec dum frenaſſe detegitur.

† *al. nõ uocantur ad culpam.*

β ¶ Vxoria.] *Sic emendatum eſt ex epiſtola Leonis, & ceteris collectoribus, præterquam Iuone in parte 6. c. 98. nam ibi eſt, vt antea apud Gratianum,* luxuriæ. *Ex iſto autem epiſtolæ loco oſtenditur eo quoque tempore in multis eccleſiis eam fuiſſe conſuetudinem, ut ſubdiaconi à proprijs uxoribus abſtinerent. Quod tamen ante B. Gregorium non erat generatim omnibus eccleſiis præceptum, quippe cum in Sicilia aliter obſeruaretur. c. nullum. ſupra diſt. 28. & c. ante triennium. diſt. 31.*

[Item Gregorius Leoni Epiſcopo Catin. lib. 3. epiſt. 34.]

PALEA. C. II.

Infra 27. q. 2. Anſ. l. 7. c. 138. Poly l. 4. tit. 31.

MVltorum relatione comperimus hanc apud vos olim conſuetudinem tenuiſſe, vt ſubdiaconi ſuis licite miſcerentur vxoribus. Quod ne denuo quiſquam præſumeret, à Seruodei ſedis noſtræ diacono ex auctoritate noſtri deceſſoris eſt iſto modo prohibitum, vt eodem tempore, ii qui iam vxoribus fuerant copulati, vnum è duobus eligerent, id eſt, aut à ſuis vxoribus abſtinerẽt, aut

certe

certe miniſtrare nulla ratione præſumerent. Et quantum dicitur, Specioſus tunc ſubdiaconus pro hac re ab adminiſtrationis ſe ſuſpendit officio, & vſque in obitus ſui tempus, notarii quidem geſſit officium, & à miniſterio quod ſubdiaconum oportuerat exhibere, ceſſauit. *& poſt aliqua.* ¶ De cetero vero fraternitas tua ſit omnino ſolicita, vt quos ad hoc iam officium contigerit promoueri, hoc quàm maxime diligenter inſpiciat, ne ſi vxores habent, miſcendi ſe cum eis licentia potiantur; ſed ad ſimilitudinem Apoſtolicæ ſedis, eos cuncta obſeruare ſua nihilominus diſtrictione conſtituat.

Item Gregorius Auguſtino Anglorum epiſcopo, cap. 2. ad ſecundam interrogationem.

¶ Extra ſacros ordines conſtituti ducant vxores, & ab eccleſia ſtipendia accipiant. C. III.

SI qui vero ſunt clerici extra ſacros ordines conſtituti, qui ſe continere non poſſunt, ſortiri vxores debent, & ſtipendia ſua exterius accipere; quia & de eiſdem patribus, de quibus præfati ſumus, nouimus ſcriptũ, ꝙ diuidebatur ſingulis, prout cuique opus erat. De eorum ergo ſtipendio cogitandum atque prouidendũ eſt, & ſub eccleſiaſtica regula ſunt tenendi, vt bonis moribus viuant, & canendis pſalmis inuigilent, & ab omnibus illicitis cor, & linguã, & corpus Deo auctore conſeruent.

Infra 12. q. 1 quia tua. §. ſi qui
Iuo p. 6. c. 36.
Pann. l. 3. c. 108.
Act. 2.

Item Nicolaus Papa Odoni † Viennenſi Archiepiſcopo.

¶ Subdiacono vxorem ducere non licet. C. IIII.

DE illo clerico, Aluerico† nomine, quem per ordines eccleſiaſticos vſque ad ſubdiaconatum caſte vixiſſe dicitis, cur veſtra auctoritate vxorem duxerit, miramur; eo ꝙ nulli vnquam (exceptis illis, quibus eccleſiaſtica regula habere permittit) vxorem ducendi† licentiam damus.

†al. Adoni
Iuo p. 6. c. 119.
†al. Aluuco.
†al. habendi

Item Nicolaus Papa omnibus epiſcopis.

¶ Non audiatur Miſſa presbyteri concubinam habentis. C. V.

2 NVllus Miſſam audiat presbyteri, quem ſcit concubinã indubitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. Vnde etiam ipſa ſancta ſynodus hoc capitulum ſub excõicatione ſtatuit, dicens [Quicunque ſacerdotũ, & diaconorum, &c.] *Sicut in* α *ſubſequenti capitulo Alexandri ſecundi continetur.*]

In ſynodo Romana 113 epõrũ in baſilica Conſtantiniana.
Pann. l. 3. c. 135.

α ¶ Sicut in ſubſequenti.] *Hæc clauſula eſt Gratiani omittentis referre ex capite Nicolai ca, quæ proxime ex Alexandro relaturus erat. Sunt enim eadem verba. Nam Nicolaus ſecundus in epiſtola, quæ extat, omnibus epiſcopis catholicis ſcripſit ſe in concilio, quod Romæ habuit centum tredecim epiſcoporum, hunc canonem edidiſſe, quem poſtea Alexander ſecundus (ut ipſe etiam teſtatur in ep. illa manuſcripta) in concilio à ſe habito iiſdem verbis repetiuit. Quare in Pannormia appellatur decretum Nicolai iunioris, & Alexandri.*

Item

in epiſt. proxima notat. indicata.

Item Alexander ſecundus.

¶Non eſt audienda Miſſa presbyteri, qui concubinam habet. C. VI.

Pann. ibi. & l. 8. c. 142.

PRæter hoc autem præcipiendo mandamus, vt nullus Miſſam audiat presbyteri, quem ſcit concubinam habere indubitanter, vel ſubintroductam mulierem. Vnde etiam ſancta ſynodus hoc capitulum ſub excommunicatione ſtatuit, dicens. ¶ Quicumque ſacerdos, diaconus, ſubdiaconus poſt conſtitutum beatæ memoriæ prædeceſſoris noſtri ſanctiſſimi Papæ Leonis, ac Nicolai de caſtitate clericorum, concubinam palam duxerit, vel ductam nó reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, & auctoritate beatorum apoſtolorum Petri, & Pauli præcipimus, & omnino contradicimus, vt Miſſas non cantet, nec Euangelium, aut Epiſtolam ad Miſſam legat, neque in presbyterio ad diuina officia cum his qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab eccleſia ſuſcipiat. ¶Præcipientes etiam ſtatuimus, vt hi prædictorum ordinũ, qui eiſdem prædeceſſoribus noſtris obedientes caſtitatem ſeruauerint, iuxta eccleſias, quibus ordinati ſunt, (ſicut oportet religioſos clericos) ſimul manducent, & dormiant, & quidquid eis ab eccleſijs competit, communiter habeant. Et rogantes α monemus, vt ad Apoſtolicam, communem ſcilicet vitam, ſummopere peruenire ſtudeant; quatenus perfectionem cum his conſecuti, qui centeſimo fructu ditantur, in cœleſti patria mereantur adſcribi. Deinde, vt decimæ, & primitiæ, ſeu oblationes viuorum, & mortuorum eccleſijs Dei, fideliter reddantur a laicis; & vt in diſpoſitione epiſcoporum ſint, quas qui retinuerint, à ſanctæ eccleſiæ communione ſeparentur.

Leo ix. in conc. Romano.

Mat. 13. D

α ¶Et rogantes.] *Hæcuſque ad uerſ.* deinde, *addita ſunt ex epiſtola manuſcripta Alexandri, quorum aliqua etiam ſunt in concilio Nicolai, in quo eſt præterea ſequens uerſiculus,* Deinde, *qui in epiſtola Alexandri non eſt.*

3 *Verum principia harum auctoritatum contraire uidentur Hieronymo, & Auguſtino, & ceteris, qui Chriſti ſacramenta neque in bono, neque in malo homine fugienda oſtendunt; ſicut ſubſequens cauſa ſimoniacorum plenius demonſtrat. Sed Vrbanus ſecundus in epiſtola deſtinata præpoſito ſancti Iuentij hanc contrarietatem determinat, dicens:*

1. q. 1. neque ĩ homine.

[Ad β hoc vero quod ſubiungitur in eadem epiſtola, id eſt, utrum ſit utendum ordinationibus, & reliquis ſacramentis à crimino ſis exhibitis; ut ab adulteris, uel ſanctimonialium uiolatoribus, uel huiuſmodi. Ad hoc, inquã, ita reſpondemus. Si ſchiſmate, uel hæreſi ab eccleſia non ſeparantur, eorumdem ordinationes, & reliqua ſacramenta, ſancta, & uenerand a non negamus, ſequentes B. Auguſtinum, qui ſuper Ioannem de huiuſmodi tam copioſe, quàm ueraciter diſſerit. Ait enim[Baptizat ſeruus bonus, ſiue ſeruus malus: non ſciat ſe ille, qui baptizatur, baptizari, niſi ab illo, qui ſibi tenuit bapti-

Tracta. 5. ad c. 1. Ioannis, circa medium.

baptizandi poteſtatem] *& paulo poſt:* [*Non horreat columba miniſterium*
malorum, reſpiciat Domini poteſtatem]& infra. [¶ *Attamen deceſſores no*
ſtri Nicolaus, & Gregorius à Miſsis ſacerdotum, quos tales reuera eſſe con-
ſtiterit, fideles abſtinere decreuerunt, ut & peccandi licentiam ceteris au-
ferrent, & huiuſmodi ad dignæ pænitentiæ lamenta reuocarent. Scribit hoc Gregori' vii. lib. 2.
prædeceſſor noſter Gregorius Rodulpho Duci Sueuiæ, & Bertulpho Duci reg. epiſt.
Carentanorum inter cætera: [*Officium ſimoniacorum, & in fornicatione ia-* 45.
centium ſcienter nullo modo recipiatis, & quantum poteſtis, tales à ſanctis
miniſterijs, ut oportuerit, prohibeatis, &c.] *Porro ad hæc, quæ tibi ſyllogi-* † myſte-
ſtice in eadem epiſtola obijciuntur, id eſt, ſi corpus & ſanguis Chriſti non rijs]ori.
ſunt, & alia, quæ prædiximus, proprias non habent uirtutis dignitates, quid
agentibus obſunt? Ad hæc, inquam, ita reſpondemus; proprias quidem ha-
bent uirtutis dignitates, vt præfatus Auguſtinus ait ſuper Ioannem contra
Donatiſtas; ſed agentibus, uel ſuſcipientibus eadem ſacramenta contra præ-
fatorum Pontificum inſtituta (niſi forte ſola morte interueniente, ut pote ne
ſine baptiſmate, uel communione quilibet humanis rebus excedat) eis, inquã,
intantum obſunt; ut uere† idololatræ ſint, cum talibus & ordinationum, & † al. fere.
ſacramentorum confectio & aliter quàm præmiſſum eſt, ſcienter ſuſceptio, ue-
hementer à ſanctis canonibus prohibeantur. Ait enim Samuel propheta.
[*Quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idolola-* 1. Reg. 15.
triæ nolle acquieſcere.] ¶ *Hæc de malis catholicis, qui intra eccleſiam ſunt.* Can. 45.
Ceterum ſchiſmaticorum, & hæreticorum ſacramenta, quoniam extra eccle- 46. 47.
ſiam ſunt, iuxta ſanctorum Patrum traditiones, ſcilicet Pelagij, Gregorij, Cy- Lib. 1. epi
priani, Auguſtini, & Hieronymi, formam quidem ſacramentorum, non au- ſto. 12 ad
tem uirtutis effectum habere profitemur, niſi cum ipſi, uel eorum ſacramen- Ianuariũ
tis initiati per manus impoſitionem ad catholicam redierint unitatem. Scien- & epiſt. ad Iuba-
dum uero, quòd canones Apoſtolorum, (quorum auctoritate orientalis, & ianũ, quę
ex parte Romana utitur eccleſia) & inſignis Cyprianus martyr, & lxxx. epi- ante illi'
ſcopi cum eodem baptiſma hæreticorum, lauacrum diaboli appellant. Stepha- cõ ilium
nus uero, & Cornelius martyres, & Pontifices Romani, & uenerabilis Au- poſita ẽ.
guſtinus in libro de baptiſmo eundem Cyprianum, & præfatos epiſcopos ob In cõcil.
hanc cauſam uehementer redarguunt, affirmantes baptiſma, ſiue ab hære- Steph. 1.
tico, ſiue ſchiſmatico, eccleſiaſtico more celebratum ratum eſſe, & merito: quia Aug. l. 7.
alia in baptiſmo, & alia in reliquis ſacramentis conſideratio eſt; quippe cum cõtra Donatiſtas.
& ordine prior, & neceſſarior ſit. Subito enim morituro, prius baptiſmate, † Inn. Victricio
quàm Dominici corporis communione, uel alijs ſacramentis conſulitur, & epiſt. 1. c.
dum forte catholicus non inuenitur, ſatius eſt ab hæretico baptiſmi ſacra- 15.
mentum ſumere, quàm in æternum perire. Et hanc ſententiam præſcripto- † Syrici' Himerio.
rum Pontificum, Cornelij, Stephani, & Auguſtini, ſecuti ſunt Innocentius† c. 1.
Syricius† Leo, Anaſtaſius, & magnus Gregorius, & omnis catholica ec- Leo de
cleſia. 4 ¶ *Prohibentur ergo de manibus talium ſacerdotum ſacramenta ſu-* cõſe. di. 4.
ſcipi, non quin ſint uera quantum ad formam, & effectum: ſed quia, dum hu- hi de quibus.]
iuſmodi ſacerdotes ſe à populo contemptos uiderint, rubore uerecundiæ faci- Anaſtaſi'
lius ad pænitentiam prouocentur. di. 19. c. 2.

Ad

β ¶Ad hoc.] *Hinc vſque ad finem capitis omnia accepta ſunt ex epiſtola Vrbani ſecundi. L.Præpoſito ſancti Iuentij apud Ticinum, quæ habetur in uetuſto codice Bibliotheca Vaticanæ, cuius epiſtolæ initium, & magna pars habetur infra c. ſaluator. 1.q.3 atque in aliquot uetuſtis Gratiani codicibus eſt caput diſtinctum cum rubrica,* De eodem.

Item ex ſexta ſynodo, c.6.

¶Qui vxorem ducere voluerit, ante ordinem ſubdiaconatus hoc faciat. C. VII.

Extra de ætа. & qual c. à multis. Pann.l.3. c.102.

SI quis eorum, qui ad clerum accedunt, voluerit nuptiali iure mulieri copulari, hoc ante ordinem ſubdiaconatus faciat.

Item ex concilio Carthag.3.c.19.

¶Lectores aut vxores ducant, aut continentiam profiteantur. C. VIII.

Pān.l.33. c.111.

LEctores, cum ad annos pubertatis venerint, cogãtur aut vxores ducere, aut continentiam profiteri.

Item Gregorius Bonifacio epiſcopo Rhegino, lib.3.epiſt.5.

¶Subdiaconos continentiam ſeruare oportet. C. IX.

Pann.l.3. c.99.

SVbdiaconis tuis hoc, quod de Siculis ſtatuimus, decernimus obſeruari, nec illam definitionem noſtram cuiuſquam ſinas contumacia aut temeritate corrumpi.

Item Vrbanus ij. in ſynodo apud Melphiam, c.13.

¶Beneficio & officio careant, qui poſt diaconatum vxoribus vacant. C. X.

Pann.l.3. c.101.

EOs, qui poſt ſubdiaconatũ α vxoribus vacare volunt, ab omni ſacro ordine remouemus, officioque, atque beneficio eccleſiæ carere decernimus. Quod ſi ab epiſcopo commoniti non ſe correxerint, principibus indulgemus licentiam, vt eorum feminas mancipent ſeruituti. Si vero epiſcopi conſenſerint eorum prauitatibus; ipſi officij interdictione mulctentur.

α Subdiaconatum.] *Antea legebatur,* diaconatum. *Sed emendatum eſt ex aliquot uetuſtis Gratiani exemplaribus, & ex ipſo concilio; cuius unum exemplar eſt in bibliotheca Vaticana, & alterum miſſum eſt è Gallia. Diaconis enim nunquam in Latina eccleſia legitur permiſſum fuiſſe coniugium, aut uſum ipſius; quos Syricius, & Innocentius ſemper eadem continentiæ lege cum epiſcopis, & presbyteris coniunxerunt. Subdiaconis quoque poſt B.Gregorium, & prohibitionem illã, quæ continetur in c.ante triennium. ſupra diſt.31.eadem lex fuit conſtituta; quam Vrbanus ſecundus hic innouandam ſtatuit.*

Item Dominico Patriarchæ Gradenſi.

¶Excludendi ſunt à ſuorum graduum dignitate ſubdiaconi, & deinceps, ſi continentes eſſe nolunt. C. XI.

In cap. à multis §. erubeſcant. extra de æta.& qua.

ERubeſcant impij, & aperte intelligant iudicio ſpiritus ſancti eos, qui in ſacris ordinibus, presbyteratu, diaconatu, ſubdiaconatu ſunt poſiti, niſi mulieres abiecerint, & caſte vixerint, excludẽ-

dos

dos ab omni eorundem graduum dignitate. De manifeſtis quidē loquimur: ſecretorum autem, & cognitor Deus, & iudex eſt. Pann.l.3.

Idem in Melphienſi ſynodo præſidens dixit, c. 12.

¶Ad ſacros ordines non accedat, niſi virgo, aut probatæ caſtitatis. C. XII.

NEmo ad ſacrum ordinem permittatur accedere, niſi aut virgo, aut probatæ ſit caſtitatis, & qui vſque ad ſubdiaconatum vnicam, & virginem vxorem habuerit.

In cap. à multis. extra de ætа & qua lita.

Item in concilio Carthaginenſi 5. c. 3.

Pann.l.3. c. 104.

¶In tribus gradibus conſtituti etiam ab vxoribus abſtineant. C. XIII.

PLacuit epiſcopos, presbyteros, diaconos β ſecūdū priora γ ſtatuta ētā ab vxoribus abſtinere; quod niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueātur officio: ceteros vero clericos ad hoc nō cogi, ſed ſecundū vniuſcuiuſque eccleſiæ conſuetudinem obſeruari debere. Pann.l 3. c.105.

β ¶Diaconos.] *Sequebatur,* ſubdiaconos. *quæ uox ſublata eſt; quoniam abeſt ab originali, & ab Africano, c. 37. & à Carthaginenſi Græco, c. 71. & infra diſt. 84. c. cum de quorundam: quamuis habeatur in Carthaginenſi codicis canonum, c. 5.*

γ ¶Secundum priora ſtatuta.] *Græce eſt* κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους; *& Balſamon interpretatur,* tempore vicis ſuæ: *quod ab originalis ſententia alienum eſt.*

Item Leo IX. contra epiſtolam Nicetæ Abbatis.

Hūbert' Canonicus. legatus Leonis ix. in reſponſione cōtra Nicetam.

¶In minoribus ordinibus conſtituti vxorem ducant; niſi voto, aut religioſi habitu prohibeantur. C. XIIII.

SEriatim, & aperte proſequemur; quid ſancta Romana eccleſia in gradibus clericorum agat. Clericos tantum, oſtiarios, lectores, exorciſtas, acolythos, ſi extra votū, & habitum monachi inueniātur, & continentiā profiteri noluerint, vxorē ducere virginē cū benedictione ſacerdotali permittit; non aūt viduam, aut repudiatam: quia propter hoc deinceps nec ad ſubdiaconatū prouehi poterūt: qa nec laicus nō virginē ſortitus vxorē, aut bigamus ad clericatū pōt aſcendere. Quod ſi quis ex præfatis ordinibus deſiderat ad ſubdiaconatū aſcendere; nequibit hoc ſine conſenſu vxoris ſuę: vt fiat de carnali deinceps ſpirituale coniugiū, nemine eos ad hoc cogente. Neque permittitur poſtea vxor iungi eidem marito ſuo carnaliter; nec cuiquam nubere in vita, aut poſt mortem illius.

Pann.l. 3. c.107.

Item ex concilio Chalcedon. c. 14.

¶Non liceat clericis alterius ſectæ vxorem accipere. C. XV.

QVoniam in quibuſdam prouinciis conceſſum eſt lectoribus & pſalmiſtis vxores ducere; ſtatuit ſancta ſynodus, non licere cuiquam ex his accipere ſectæ † alterius vxorem.

Pann.l.3. c.110. † ἑτερόδοξον.

Item in Nicæno concilio, c. 3.

Non

¶Non habitent cum clericis mulieres, niſi quæ naturali fœdere omnem ſuſpicionem excludunt. C. XVI.

† magna
Burc l. 2. c. 109. Anſ. l. 7. c. 133 & 6. c 202 Iuo p. 6. c 186. Pann. l. 3. c. 112.

INterdixit per omnia ſancta† ſynodus non epiſcopo, non presbytero, non diacono, vel alicui omnino, qui in clero eſt, licere ſub introductam habere mulierem, niſi forte aut matrem, aut ſororem, aut amitam; aut α etiam eas idoneas perſonas, quæ fugiant ſuſpiciones.

α ¶ Aut etiam.] *Græce eſt: ἢ ἃ μόνα πρόσωπα πᾶσαν ὑποψίαν διαπέφευγεν. ideſt*, vel eas tantum perſonas, quæ omnem fugerint ſuſpicionem.

[Item Hieronymus ad Nepotianum de uita clericorum, & alibi.]

PALEA C. XVII.

In epi. ad Ocea. *Ibidem* In ep. ad Nepotianũ prope finem. In ep. ad Ruſt. In ep. ad Ocea l. 1. cõtra Iouin.

HOſpitiolum β tuum aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant: ¶ Quia non poteſt γ toto corde cum Deo habitare, qui fęminarum acceſſibus copulatur. ¶Fęmina δ conſcientiam ſecum pariter habitantis exurit. ¶ Nunquam de formis mulierum diſputes. ¶ Fęminæ nomen tuum nouerint; ε vultum neſciant. ¶ Fęminam, quam bene videris conuerſantem, mente dilige, non corporali frequentia. ζ ¶Si bonum eſt mulierem non tangere, malum eſt ergo tangere.

β ¶Hoſpitiolum.] *Caput hoc habetur in multis manuſcriptis; & ſine Paleæ nomine. Eſt autem collectum ex varijs. B. Hieronymi locis; in quibus de uitanda mulierum conſuetudine agitur.*

γ ¶Non poteſt.] *In epiſtola ad Oceanum, quæ non putatur eſſe B. Hieronymi, legitur*, Mihi crede, non toto corde cum Domino habitare, etc.

δ ¶Femina.] *Ibidem paulo ſuperius*, flammigero igne percutit femina conſcientiam pariter habitantis, exuritque fundamenta montium.

ε ¶Nouerint.] *Antea legebatur*, fęminæ nomen tuum neſciant. *Emendatum eſt ex aliquot manuſcriptis, & ex epiſtola Hieronymi ad Ruſticum monachũ:*

ζ ¶Frequentia.] *In epiſtola ad Oceanum eſt*, frequentes ornatu.

Item Gregorius in dialogo, lib. 4. c. 2.

¶Presbyter vxorem ſuam quaſi ſororem diligat, & quaſi hoſtem fugiat. C. XVIII.

Pann. l. 3. c. 114.

PResbyter quidã ſibi commiſſam regebat eccleſiã cũ magno timore Domini; qui ex tẽpore accepti ordinis presbyteram ſuã vt ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cauens, ad ſe propius accedere non ſinebat; eamque ſibi appropinquare nulla occaſione permittens, ab ea ſibi cõmunionẽ funditus familiaritatis abſcidit.

Presbyteram uero quam debeamus accipere, Laodicenſe concilium, c. xi. oſtendit dicens.

¶Viduæ

¶Viduæ, vel ſeniores, presbyteræ appellantur. C. XIX.

MVlieres, a quæ apud Græcos presbyteræ appellantur, apud nos viduæ, ſeniores, vniuiræ, & matricuriæ appellātur, in ecclesia tanquam ordinatas conſtitui non debere.

a ¶Mulieres.] *Sic habet priſca uerſio. Græce:* περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς λεγομένας πρεσβυτίδας, ἤτοι προκαθημένας ἐν ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι. *idest.* Quod non oporteat eas, quæ presbyteræ, vel præſidentes dicuntur, in eccleſia collocari. *quæ eſt Dionyſij uerſio præter quàm in ultimis uerbis. Ille enim habet,* eccleſiis ordinari. *Et uidendus eſt Balſamon ad eum locum.*

DISTINCTIO XXXIII.

1 ps *ECce, quòd in ſacris ordinibus conſtituti uxores habere non poſſunt; uel ſi bigami aliqui fuerint inuenti; ad ſacros ordines aſcendere non ualent. Sed quæritur, ſi quis præter uxorem concubinam habuerit; utrum in ſacerdotem promoueri ualeat. Talis à ſacris ordinibus auctoritate canonum Apoſtolorum prohibetur: in quibus, c. 17. ſic ſtatutum legitur.*

¶Secundis nuptijs poſt baptiſma copulatus, aut concubinam habens ad ſacrum ordinem conſcendere non valet. C. I.

SI quis poſt acceptum baptiſma ſecundis nuptijs fuerit copulatus, aut concubinam habuerit; non poteſt fieri †epiſcopus, non presbyter, aut diaconus, aut prorſus eorum, qui miniſterio a ſacro deſeruiunt. Anſ.l.6.c.143. Iuo p. 8. c. 387. al. 151. †al. eſſe.

a ¶Miniſterio.] *Græce:* τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ. *ideſt,* qui ſunt in catalogo ſacerdotali.

Deſeruientes ſacro miniſterio intelliguntur ſubdiaconi, qui calicem diacono offerunt, & acolythi, qui cum cereis diaconos præcedunt; unde & ceroferarij dicuntur: qui etiam uinum, & aquam præparando calici ſubminiſtrant. Concubina intelligenda eſt præter uxorem; ut iſte ſit ſenſus capituli [Si quis poſt acceptum ſacrum baptiſma ſecundis nuptijs fuerit copulatus, aut concubinam duxerit:] diſtinguendum eſt, antequam uxorem duxerit, ſiue poſt mortem uxoris. Vnde B. Gregorius a ait.

a ¶Gregorius.] *Hoc caput ſumptum eſt ex c. 72. libelli de eccleſiaſticis dogmatibus; qui inter opera B. Aug. editus eſt; atque ex eo alibi ſæpiſſime ab ipſo Gratiano citatur. A Tritthemio autem adſcribitur Alcuino, ab alijs Iſidoro. Sed plures, & maioris auctoritatis Gennadio tribuunt; ut Valfridus ſtrabo lib. de re. eccl. c. 20. Petrus Lombardus ſent. 2. diſt. 8. S. Thomas quolib. 12. art. 10. Platina in Symmacho, & alij.*

¶Duarum Matronarum maritus poſt baptiſmum, clericus non ordinetur. C. II.

MAritum duarum poſt baptiſmum matronarum clericū non ordinandum, neque eum qui vnam quidem, ſed cōcubinā, Anſ.l.7.c.22. al. 26.

I non

Iuo p. 8. c. 295. Polyc. l. 2. tit. 31. non matronam habuit; nec illum, qui viduam, aut repudiatam, vel meretricem in matrimonium aſſumpſerit: nec eũ, qui ſemetipſum quolibet corporis ſui membro indignatione aliqua, vel iuſto, vel iniuſto timore ſuperatus truncauerit: nec illum, qui vſuras accepiſſe conuincitur, aut in ſcena luſiſſe dinoſcitur.: nec eum, qui publica penitentia mortalia crimina defleuit:† neque illum, qui in furiam aliquando verſus inſaniuit, vel afflictione diaboli vexatus eſt: neque eum, qui per† ambitionem ad imitationem Simonis magi, pecuniam obtulerit.†

† *defleţ.*] orig. † *al pro ordinatione* *Act.8.* † *offert*] orig.

Item Pius Papa.

¶Arreptitij, vel epileptici ſacris altaribus non miniſtrent. C. III.

Burc. l. 3. c 72. Iuo p. 2. c. 125. Poly. l. 4. tit. 31. 2 Communiter diffinimus, vt nullus de iis, qui aut in terram arrepti à dæmonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incurſibus efferuntur, vel ſacris audeant altaribus miniſtrare, vel indiſcuſſe ſe ingerant ſacramentis diuinis; exceptis illis, qui corporis incommoditatibus dediti, ſine huiuſmodi paſſionibus in terram probantur eliſi: qui tamen & ipſi tamdiu erunt ab officii ſui ordine, & loco ſuſpenſi, quouſque vnius anni ſpatio per diſcretionem epiſcopi inueniantur ab incurſu dæmonum liberati†.

† *alieni.*] ceteri collectores.

Item Nicolaus Papa.

¶De eodem. C. IIII

Iuo p. 11. c. 104. Clerici qui in adoleſcentia à dæmonibus cognoſcuntur obſeſſi, ad ſuperiorem ſacri regminis gradũ aſcendere nõ pñt.

¶Simile quiddã habetur in cõcilio Arauſico 1. c. 16 Iuo citat Nicolaum Aluuino Ionanſi archiepiſcopo, ad quem etiam fortaſſe ſcribitur c. quorumdam, infra diſt. 34.

Item Gelaſius Papa, epiſt. ad uniuerſos epiſcopos per Lucaniam conſtitutos, c. 21.

¶De eodem. C. V.

Burch. l. 2. c. 20. Poly. l 3. ti. 9 c. vlt. Iuo p. 2. c. 88. & p. 6. c. 40. Vſque adeo ſane cõperimus illicita quæque prorũpere; vt dæmonibus, ſimilibuſque paſſionibus irretitis miniſteria ſacroſancta tractare tribuatur. Quibus ſi in hoc opere poſitis, aliquid propriæ neceſſitatis occurrat; quis fidelium de ſua ſalute confidat, vbi miniſtros ipſos curationis humanæ, tãta proſpexerit calamitate vexari? Atque ideo neceſſario remouendi ſunt; ne quibuslibet, pro quibus Chriſtus eſt mortuus, ſcandalum generetur infirmis. Poſtremo, ſi corpore ſauciatum fortaſſis, aut debilem nequaquam ſancta contingere lex diuina permiſit; quanto magis doni cœleſtis diſpenſatores eſſe non cõuenit (quod eſt deterius) mẽte perculſos?

Leuit. 21.

Item Innocentius Papa 1. Felici epiſcopo Nucerino, epiſt. 4. c. 4.

¶Qui tempore baptiſmi vxores habẽt; ſi poſtea religioſe vixerint, clerici fieri non prohibentur. C, VI.

Anſ. l. 7. c. 29. al. 34 3 Laici, qui habẽtes vxores baptizati ſunt, ac ſic ſe inſtituerũt, vt opinio eorũ in nullo vacillet, vt aut clericis iuncti ſint, aut

aut monaſterijs, ex quo baptizati ſunt, adhæſerint; ſi non concubinam, nō pellicem nouerint; ſi in omnibus bonis operibus vigilauerint; non prohibentur huiuſmodi ad clericatus ſortem aſſumi. Iuo p. 6. c. 95. Pann. l. 3. c. 45.

4 *Ceterum ante ſusceptum ſacrum ordinem quoſdam legimus concubinam habuiſſe; quos tamen ſacri canones non reijciunt; ſi poſt ſacrum ordinem ab eius commiſtione ſe ſe immaculatos cuſtodiunt.*

Vnde Gregorius Andreæ Tarentino epiſcopo, l. 2. epiſt. 44. ſiue c. 83.

¶De quodam epiſcopo, qui ante ſui epiſcopatus apicem concubinam habuit. C. VII.

HAbuiſſe te concubinam manifeſta veritate α cōperimus; de qua etiam cōtraria eſt quibuſdam nata ſuſpicio. Sed quia in rebus ambiguis abſolutū non debet eſſe iudicium; hoc tuæ cōſciētiæ eligimus committendum. Qua de re, ſi in ſacro ordine conſtitutus eius te permiſtione eſſe recolis maculatum; ſacerdotij honore depoſito ad miniſtrandum nullo modo præſumas accedere; ſciturus in animæ tuæ periculo† te miniſtrare, & Deo noſtro te ſine dubio reddere rationem; ſi huius ſceleris conſcius in eo, quo es ordine, celans veritatem permanere volueris. Burc. l. 1. c. 195. Iuo p. 5. c. 310. Poly. l. 4. tit. 39. † al. periculum.

α ¶Comperimus.] *Sequebatur,* & te illius criminis participationem habere. *quæ uerba ſunt etiam in editione operum B. Gregorij Frobeniana. Verum ſublata ſunt; quoniam abſunt & ab alijs editionibus, & a ceteris collectoribus, & a Ioanne diacono lib. 3 nu. 43. vita eiuſdem Gregorij; omninoque ſententiam perturbant.*

DISTINCTIO. XXXIIII.

1 ps DOmeſticarum quoque perſonarum immoderatam familiaritatem epiſcopum uitare oportet.

Vnde Nicolaus Papa ad Albinum† Archiepiſcopum. † al. Aluinum.

¶Etiam conſanguinearum immoderatam familiaritatem epiſcopum vitare oportet. C. I.

QVorumdam relatione fidelium, noſtris auribus intimatum eſt; quod Lanfredus epiſcopus, qui & iuuenis eſſe dicitur, venationi ſit deditus: quod vitium plurimos etiam de clericali catalogo, genere duntaxat Germanos, & Gallos irreuerenter implicat. Verum iſte (ſi ita eſt, vt audiuimus) merito iuuenis dicitur; qui iuuenilibus deſiderijs occupatus nulla† grauitate conſtringitur. *& infra.* Nam (vt beatus dicit Hieronymus) venatorem numquam legimus ſanctum. *& infra.* Nihilominus autem de hoc epiſcopo relatum eſt apoſtolatui noſtro; quod cum quadam filia ſua immoderatam teneat familiaritatem; & ob id mala famæ ei orta ſit: pro qua re a ſanctitate tua, ceteriſque coepiſcopis ſuis Iuo p. 5. c. 351. † nulla ſtatum grauitate.] In Ad caſ. Michel & i pl...

ſuis commonitus,atque correptus eſt ; ſed nullatenus emendatus: quæ res in hoc maxime diſplicet, & magis,ac magis deteriorem de ſe reddit opinionem; in quo beatitudinis tuæ, & ceterorum coepiſcoporum ſuorum rationibus non obedit; & per inobedientiam in culpam protoplaſti relabitur. Oportet ergo fraternitatem tuã ſynodale cum epiſcopis,& ſuffraganeis tuis conuocare concilium; & hunc ſalutaribus eloquijs epiſcopum conuenire; atque illi paſtorali auctoritate præcipere; quatenus ab omnium beſtiarum vel volucrum venatione penitus alienus exiſtat ; atque ab immoderata filiæ ſuæ familiaritate ſemet omnino coerceat. Quòd ſi parere cõtempſerit,& tam pro venationis declinatione, quàm pro immoderata filiæ ſuæ conuerſatione vitanda vobis admonentibus obedire diſtulerit;à veſtro collegio excõicatus abſcedat. Quòd ſi in hoc cõtumax adhuc apparuerit, à miniſter.o ceſſare debebit.

Extra de cleri.ven. c.1. Burc. l.2. c.213. Iuo p. 5. c. 366. & par. 6. c. 288. & p. 13. c 30. Pann.l.3. c.167. †al. volun tate ſepius detectus.

[*Ex concilio* α *Aurelianenſi* 4.]

PALEA C. II.

EPpiſcopum,presbyterum,aut diaconum canes ad venandum, aut accipitres,aut huiuſmodi res habere non licet.Quod ſi qs talium perſonarũ in hac voluptate† ſæpius detentus fuerit ; ſi epiſcopus eſt,tribus menſibus à communione β ſuſpendatur, diaconus vero ab omni officio,& communione ſuſpendatur.

α ¶Aurelianenſi.] *Hæc Palea etiam in decretalibus tit.de cleric.uen.c. 1. citatur ex concilio Aurelianenſi,& in Pannormia ex c.8 Sed in Aurelianenſibus, quæ extant,non eſt inuenta. Burchardus,& Iuo par. 6. c. 288. citant ex Meldenſi. Eadem vero ſententia eſt in Agathenſi,c.55 (quod etiam citat Iuo par.5.c.366.& par. 13. c.30.) & in Epaunenſi,c.3.*

β ¶A communione.] *In decretalibus legitur* à communione, ſi presbyter, duobns; ſi diaconus,ab omni officio ſuſpendatur. *Apud Burchardum eſt,* ſe à communione ſuſpendat,presbvter duobus ; diaconus vno ab omni officio,& a communione ſuſpendatur: *neque multo aliter apud Iuonẽ par. 6. & in concilio Epaunenſi, In Agathenſi autem, & apud Iuonem par. 5.* Se à communione ſuſpendat;presbyter duobus menſibus ſe abſtineat : diaconus vero ab omni officio,&† communione ceſſabit. *Verum apud eundem Iuonem par.13.ex concilio item Agathenſi hoc modo legitur:* ſe à communione abſtineat;† presbyter duobus menſibus ſe abſtineat ; diaconus vno ab omni officio,vel communione ceſſet.

† a.vel
† at ſuſpen dat

Extra de cler. ven. c. Brc.l. 2. c.14. Iu p. 6. c.29. † al fatiga tione

PALEA C. III.

OMnibus ſeruis Dei venationes, & ſiluaticas vagationes† cum canibus; & vt accipitres, aut falcones habeant, interdicimus.

¶ *Hæc etiam Palea habetur eod.tit.de cleri.uen.c.2.vbi ex eodem concilio Aurelianenſi citatur; quemadmodum & apud Burchardum,& Iuonem.Sententia uſdem*

pene

ne verbis eſt in ſynodo Francica ſub Zacharia Papa, qua & conciliorum tomis eſt ſerta, & habetur lib. 5. capitular. c. 2. & manuſcripta etiam inter epiſtolas Zachaæ in codice ſæpe memorato monaſterij Dominicanorum.

Concubina autem hic ea intelligitur, quæ ceſſantibus legalibus inſtrumentis unita eſt, & coniugali affectu aſciſcitur; hanc coniugem facit affectus; concubinam verò lex nominat. De hac dicitur in concilio Toletao 1. cap. 17.

¶Qui non habet vxorem, ſed loco illius concubinam, à communione non repellitur. C. IIII.

IS, æ qui non habet vxorem, & pro vxore concubinam habet; à communione non repellatur: tamē† vt vnius mulieris, aut vxoris, aut concubinæ ſit coniunctione contentus. Iuo p. 8. c. 64. Pann l. 6. c. 49.

¶Is qui non.] *Integer concilij canon, qui apud Iuonem quoque, & in Pannoria refertur, eſt hic:* Si quis habens vxorem fidelis,† concubinam habeat; on communicet, Ceterum is, qui non habet vxorem, & pro vxore concubinam habet; à communione non repellatur: tamen,† vt vnius mulieris, aut vxoris, aut concubinæ (vt ei placuerit) ſit coniunctione contentus. Alias viuens abiiciatur, donec deſinat, & ad pœnitentiam reuertatur. *Neque vero omne concubinarum genus eo etiam tempore permittebatur. De quibus uid in legibus gentilium Imperatorum legatur; nihil opus eſt referre. Certe Iuſtinianus nouell. 18. c. 5. (ut eſt apud Iulianum anteceſſorem) quaſdam concubinas comparat quodammodo vxoribus; quæ ſine dotalium tabularum ſolennitate ductæ fuerint. Ad quod concubinarum genus referendum eſt, quod ſcripſit B. Auguſtinus in libro de bono coniugali, & refertur infra 32. q. 2. c. ſolet. In quibus hæc tria erant neceſſaria: primum, ut uterque eſſet ſolutus: deinde fides mutua, quòd alteri non iungerentur, neque à procreatione filiorum abhorrerent: tertium, ut uſque ad mortem ea uitæ coniunctione manendum ſibi proponerent. Et in his quidem ſcribit B. Auguſtinus poſſe aliquo modo dici, nuptias eſſe & connubium; quamuis ſic habitam non audeat appellare uxorem: quia non interuenerant inſtrumenta dotalia, & alia; quæ iure ciuili, & canon eo requirebantur, ut eſſet legitima uxor: quod habetur in prædicta nouella 18. & infra 30. q. 5. c. aliter. Itaque huiuſmodi mulieres, cum non eſſent uxores, uocabantur concubinæ: ſed ob illa tria, ac præcipue, quòd in affectu maritali permanere ſtatuerant, permittebatur ipſis communicare; habebanturque tanquam uxores minus ſolenniter ductæ. Et hoc eſt, quod hic, & in ſequenti capite dicitur, pro uxore, & loco uxoris habere concubinam: Idque Gratianus ipſe ad finem capitis antecedentis §. concubina. indicauit. Nam concubinarum ad tempus adhibitarum, etiā filiorum procreandorum cauſa haberentur, plane illicitus erat concubinatus: quòd ſerit idem B. Auguſtinus, c. audite. infra ea. & in eodem lib. de bono coniugali, c. concubinæ. infra 32. q. 2.* † al. tantū † al. fidelē † al. tantū

Item Iſidorus de diſtantia † noui, & ueteris teſtamenti. † al. conſonantia

¶De eodem. C. V.

CHriſtiano non dicam plurimas,† ſed nec duas ſimul habere licitum eſt, niſi vnam tantum, aut vxorem, aut certe loco vxoris, (ſi coniunx deeſt) concubinam. Iuo p. 8. c. 66. Pann. l. 6. c. 50.

[*Ex dictis Auguſtini in lib. 5 homiliarum, homilia 49.*]

PALEA. C. VI. Burch. l. 9. c. 15. Poly. l. 6. ut. 8.

AVdite chariſſimi mēbra Chriſti, & matris catholicæ eccleſiæ filii. Quod dico competentibus æ & fidelibus, audiant peni-

Auo p. 8. c. 153. Paan. l. 6. c. 43. tentes. Quod dico fidelibus, dico & cōpetentibus, & penitentibus. Audiant cathecumeni; audiant omnes, omnes timeant; nemo contemnat: ſit mihi in conſolationem veſter auditus; ne vobis ſit in teſtimonium dolor meus: Competentibus dico α; fornicari vobis non licet: ſufficiant vobis vxores; β audiat Deus, ſi vos ſurdi eſtis: audiant Angeli, ſi vos contemnitis. Concubinas vobis habere non licet: & ſi non habetis vxores; tamen non licet vobis habere concubinas, quas poſtea dimittatis, & ducatis vxores: tāto magis damnatio vobis erit, ſi volueritis habere vxores & concubinas.

α Competentibus.] *Hoc loco uerba ſunt ex originali in ſuum ordinem reſtituta. Qui autem uocarentur competentes, declarat B. Auguſtinus in ſermone ad competentes; atque intelligi etiam poteſt ex eodem B. Auguſtino alibi, & ex alijs.*

β ¶Vxores.] *In hac præcipue parte non ſunt relata propria uerba B. Auguſtini; ſed nonnulla omiſſa, ac mutata. Nam ipſe ita ſcribit:* ſufficiāt vobis vxores, aut nec vxores: concubinas vobis habere nō licet: Audiat Deus, ſi vos ſurdi eſtis: audiant Angeli eius, ſi vos contemnitis: concubinas vobis habere non licet: ſi audiant competentes, quod dico fidelibus, non habetis vxores, nō licet vobis habere concubinas, quas poſtea ducatis vxores; quanto magis damnatio vobis erit; ſi habere volueritis & concubinas, & vxores dimittatis.

3 *Ceterum, ſi non talis concubina fuerit, & ætas illius, de quo agitur, futuræ incontinentiæ ſuſpicionem auferre dinoſcitur; apoſtolica conceſſione ad ordinem diaconatus prouehi poteſt.*

† al. Florentia. *Vnde Pelagius Papa ſcribit Florentino† epiſcopo.*

¶Qui poſt mortem vxoris habuerit de ancilla filios, diaconus fieri permittitur. C. VII.

Anſ l. 7. c. 68. al. 73. Poly. l. 2. tit. 1. † al. cum. † al. ſubtilitatis. FRaternitatis tuæ relatione ſuſcepta, eius laborem ſecundas quidem nuptias expertū non fuiſſe didicimus; caſtitatē tamē eū† priori nō ſeruaſſe coniugio deſignaſti. Et quamuis multa ſint, quæ in huiuſmodi caſibus obſeruari canonice iubeat ſublimitatis† auctoritas: tñ quia defectus noſtrorū temporū, quibus non ſolū merita, ſed corpora ipſa hominū defecerunt, diſtrictionis illius nō patitur in omnibus manere cenſuram, & ætas iſtius de quo agitur, futuræ incontinentiæ ſuſpicionem auferre dinoſcitur; vt ad diaconatū poſſit prouehi, temporū, vt dictū eſt, conſcēdentes defectui conceſſiſſe nos noueris. *& infra.* ¶ Micenā† vero ancillam eius, de qua ſe poſt tranſitum vxoris filios, habere confeſſus eſt iubemus, vt tua diſpoſitione cuiquam monaſterio continentiam profeſſura tradatur. α

† al. Militiam

α ¶Tradatur.] *Apud Anſelmum ſequitur:* vt meliori forte ad quod promouetur officium, ſub bonæ poſſit famæ merito miniſtrare; nec aliqua opinionis eius maculādæ relinquatur occaſio: *neque multo aliter in Polycarpo.*

Hoc ex diſpenſatione miſericordiæ: cæterum ex rigore diſciplinæ intelligitur illud Aurelianenſi β concilij.

β ¶Aurelianenſis.] *Hæc ad uerbum habentur in conc. Gerundenſi c. 8.*

Non

¶Non admittatur ad clerum, qui præter vxorem, aliam cognouerit. C. VIII.

SI quis de laicis poſt vxorem, aliam cuiuſcunque conditionis cognouerit mulierem, in clericum nullatenus admittatur. Burc. l. 2. c. 38. Iuo p. 6. c. 139.

Quod ergo de pellice, & meretrice apud Gregorium, & Innocentium ſcribitur; propter ſpem futuræ incontinentiæ conſtitutum creditur: quia difficile continentiam ſeruat, qui ſe illicito concubitu maculare non metuit. Vel † prohibetur ordinari, qui pellicem, uel meretricem cognouerit maritali affectu: uel quia corrupta florem uirginitatis amiſerit, uel quia meretricari non deſinit, licet in uxorem ducatur. Vtrumque enim impedimentum cuilibet præſtat, quo minus ad ſacros ordines pertingere ualeat. † al. &

Vnde Hilarius Papa in ſynodo Romana, c. 2. ſcribit dicens.

¶Qui virginem non duxit vxorem, ad ſacros ordines non accedat. C. IX. Anſ. l. 7. c. 12. al. 15.

VItandum † ergo in primis eſt, ne ad ſacros ordines † (ſicut geſtis prioribus ante præſcriptum eſt) quiſquam, qui vxorē non virginem duxit, aſpiret. Pann. l. 3. c. 50. † cauēdū] orig. † gradus] orig.

Item Gregorius urbis Romanæ præſul Squilatino † Epiſ. lib. 2. epi. 25. † forte] Scyllacino.

Bigamus, vel pœnitens, corpore viriatus, litteras ignorās, curiæ vel conditioni obnoxius, clericus non fiat. C. X. Anſ. l. 7. c. 35. al. 42.

PRæcipimus, ne vnquam illicitas ordinationes facias. nec bigamum, aut qui virginem non eſt ſortitus vxorem, aut ignorantē litteras, vel in qualibet parte corporis vitiatum vel pœnitentię † vel curiæ, aut cuilibet conditioni obnoxium, ad ſacros ordines permittas accedere: ſed ſi quos huiuſmodi repereris, non audeas promouere. Poly. l. 2. tit. 31. Iuo p. 8. c. 288. † al. pænitentem. † al. publice pæniten tem. al. ſolenniter pœnitentem.

Item in Neocæſarienſi concilio, c. 8.

¶Non fiat ſacerdos, cuius vxorem euidenter conſtat adulterium admiſiſſe. C. XI. Anſ. l. 7. c. 19.

SI cuius vxorem adulterium commiſiſſe, cum eſſet laicus, euidenter fuerit comprobatum; hic ad miniſterium eccleſiaſticū admitti non poteſt. Quòd ſi in clericatu iam eo conſtituto, adulterauit, dato repudio dimittere eam debet. Si vero retinere eius eius conſortium velit, non poteſt ſuſcepto miniſterio perfrui.

Item ex concilio Martini Papæ. Apud Martinū Bracarenſem, c. 28.

¶De eodem. C. XII.

SI laici † vxor in adulterio fuerit deprehenſa, hic talis ad miniſterium eccleſiaſticū nullo modo adducatur. Si autem poſt ordinationem alicuius clerici vxor adulterata fuerit, dimittat eam. Si autē cum ipſa voluerit permanere, à miniſterio alienus ſit. † alicuius laici.] ori.

Præmiſſis auctoritatibus bigami, & qui uirgines non ſunt ſortiti uxo-

res, à ſacris ordinibus prohibentur. Sed quæritur, ſi quis ante baptiſma uiduam duxerit uxorem, an propterea ſit prohibendus à ſacris ordinibus.

De his ita ſcribit Innocentius Papa Victricio Rothomagen. epiſcopo, epiſtola 2. c. 5.

¶Qui ante baptiſma, ſeu poſt baptiſma viduam duxit vxorem, non admittatur ad clerum. C. XIII.

Anſ. l. 7. c. 11. Iuo p. 6. c. 55. SI quis viduam (licet laicus) duxerit vxorē, ſiue ante baptiſmū, ſiue poſt baptiſmum, non admittatur ad clerum: quia eodem vitio videtur excluſus. In baptiſmo enim crimina dimittuntur; nō acceptæ vxoris conſortium relaxatur. *& infra.* ¶Quòd ſi non putatur uxor eſſe computanda, quæ ante baptiſmum ducta eſt, ergo nec filii, qui ante baptiſmum geniti ſunt, pro filiis habeantur. (C. 6. eiuſdē epiſt.)

Prohibentur etiam bigami à quolibet ordine clericatus, iuxta illud Ambroſii epiſt. 82. ad Vercellenſem eccleſiam.

¶Qui ſecunda coniugia ſortitur, clericus non fiat. C. XIIII.

Iuo p. 8. c. 290. Pann. l. 6. c. 63. COgnoſcamus non ſolum hoc de epiſcopo, & presbytero Apoſtolum ſtatuiſſe; ſed etiam Patres in concilij † Nicæni tractatu addidiſſe, neque clericum quemquam debere eſſe, qui ſecunda coniugia ſortitus ſit.

†*concilio Niceni tractatus*] or.

5 *Similiter etiam uiduarum mariti, uel ancillarum, uel meretricum, clerici fieri non poſſunt.*

Vnde in canonibus Apoſtolorum, c. 18. legitur.

¶Spectaculis publicis mācipatam vel eiectam, vel ancillam ducens vxorem, diaconus non fiat. C. XV.

SI quis viduam, aut eiectam acceperit, aut meretricem, aut ancillam, vel aliquam de iis, quæ publicis ſpectaculis mancipantur: non poteſt eſſe epiſcopus aut presbyter, aut diaconus, aut ex eorū

Iuo p. 8. c. 297. Pann. l. 6. c. 68. numero, qui miniſterio ſacro deſeruiunt.

Quæ autem ſit uidua, quæ eiecta, uel meretrix, Hieronymus epiſt. 128. ad Fabiolam de ueſte ſacerdotali oſtendit dicens.

¶Quæ ſit vidua, vel eiecta, vel meretrix. C. XVI.

Apud Martinū Brac. c. 44. Ex cōcil. Toletano 1. c. 4. VIdua eſt, cuius maritus eſt mortuus: Eiecta eſt, quæ à marito viuente proiicitur. Meretrix, quæ multorum libidini patet.

7 *Sed poſtea temporum defectui condeſcendens Papa Martinus in minoribus ordinibus eos conſtitui permiſit, non regulam præfigendo, dicens.*

†Hæc verba, *non regulā præfigendo*, abſunt ab aliquot exēplaribus.

¶Inter lectores, vel oſtiarios deputetur ſubdiaconus ſecundam ducens vxorem. C. XVII.

SI ſubdiaconus ſecundam vxorem duxerit, inter lectores vel oſtiarios habeatur, ita vt Apoſtolum non legat.

Neceßitate

Neceſſitate tamen exigente bigamus vſque ad ſubdiaconatum poteſt promoueri. Ibidẽ. c. 43.

Vnde Martinus Papa ait. Ex conc. Tol.1.c.3.

¶Viduam ducens vxorem, ſubdiaconus, ſi neceſſitas exigat fieri poteſt. C. XVIII.

LEctor,ſi viduam alterius,vxorem acceperit, in lectoratu permaneat;aut ſi forte neceſſitas ſit,ſubdiaconus fiat; nihil autẽ ſupra.Similiter, & ſi bigamus fuerit.

8 *Quibus autem propria coniugia prohibentur,interdicitur etiam nuptialibus conuiuijs intereſſe.*

Vnde in Agathenſi concilio,cap.39. legitur.

¶Nuptiarum conuiuijs presbyteri intereſſe non debent. C. XIX.

PResbyteri,diaconi, ſubdiaconi,vel deinceps, quibus ducendi vxores licentia *a* non eſt, etiam alienarum nuptiarum euitẽt conuiuia;nec his cœtibus miſceantur; vbi amatoria cantantur, & turpia;aut obſcœni motus corporum choreis,& ſaltationibus efferuntur;ne auditus,aut obtutus ſacris myſterijs †deputati turpium ſpectaculorum,atque verborum contagione polluantur.

Burc.l.2, c.134. Iuo p. 6. c.209. Poly.l.4. tit 31. † *al. miniſterijs.*

a ¶Licentia non eſt.] *In codicibus impreſsis legebatur,*licentia modo non eſt. *Expuncta eſt dictio,*modo,*quæ neque in originali, neque in vetuſtis exemplaribus Gratiani,aut Burch.Iuone,concilio Venetico c.xj.(vbi hoc idem repetitur) habetur. Ac presbyteris quidem numquam,ne apud Græcos quidem,licuit ducere vxores.*

Vidua vero intelligenda eſt,ſi poſt ſolenne fœdus nuptiarum,morte interueniente,à viro ſuo diuiſa fuerit.Ceterum,ſi antequam conueniant, fatali neceſſitate ab altexutro diuiſi fuerint;licet ex ſponſalibus vxor ſit appellata, non tamen poſt mortem ſponſi,etiam ſi in propria ſit ducta,& cum eo velata, vidua appellatur;nec ex eius copula à ſacris ordinibus aliquis prohibetur.

Vnde Pelagius Papa ſcribit.

¶Qui cum alio velatam,non tamen illi nuptam,vxorem duxit, ſacerdos fieri non prohibetur. C. XX.

VAlentino clerico,cui mulier cum alio ante velata; non tamẽ ei nupta,ſed virgo permanens, poſt mortem eius, cum quo velata erat ſponſa,† coniugali eſt copula ſociata,quia iterum† velamen accepit,nullum in promouendo generetur obſtaculum, qa nihil eſt(quantum ad hunc articulum pertinet) quod ei de canonicis obuiet inſtitutis.

Simile 27.q 2. c. qđ autẽ. §.item ſi ſponſa. Iuo p. 6. c. 113. † *al. ſpõſo.* † *al. interim.*

DISTINCTIO XXXV.

1 ps A *Quibus ordinibus bigami prohibeantur,& vtrum reputentur bigami,qui ante baptiſmum habuerunt vnam, & poſt baptiſmum alterã, & an liceat ſortiri vxores in ſacris ordinibus conſtitutis,multorũ auctoritatibus breuiter mõſtratum*

Prima Ti mo. 3. & in gloſſa ad eũ locum habẽt hęc ominaex Hie. epiſ. 83. *tum eſt.* ¶ *Sequitur autem in deſcriptione illa Apoſtolica; vt ſit ſobrius, qui ordinandus eſt, non vinolentus: quod ex auctoritate veteris teſtamenti introductum eſt. Miniſtri enim templi prohibentur vinum, & ſiceram bibere, ne ebrietate grauentur corda eorum, & vt ſenſus eorum vigeat ſemper, & tenuis ſit, vel quia venter mero æſtuans facile deſpumat in libidinem. Vn de Noe in ebrietate nudauit fœmora: Loth, quem Sodoma non vicit, vina vicerunt.* ¶ *Quòd tamen* † *vinolentus eſſe prohibetur, non ſemel, ſed frequenter vino repletus debet intelligi.*

1. Tim 3. Leuit. 10. *Hinc etiam in canonibus Apoſtolorum can. 43. & 42. legitur.*

inf. ea. c. venter. ¶ Diaconus, presbyter, & epiſcopus ebrietati, & aleæ deſeruientes, niſi deſierint, deponantur †. C. I.

Gen. 9. & 19. † al. aut. Gl. interlinearis. 1 Tim. 3 † communione priuentur.

EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus, aleæ, atque ebrietati deſeruiens aut deſinat, aut certe damnetur†, Subdiaconus, aut lector, aut cantor ſimilia faciens aut deſinat, aut communione priuetur. Similiter etiam lai cus.

Item Hieronymus libro primo contra Iouinianum.

Bur l. 14. c. 5. ¶ Eſus carnium, & vini potus, poſt diluuium conceſſus legitur, poſt Chriſti aduentum inhibitus. C. II.

Poly. l. 6. tit. 18. Iuo par. 13. c. 73. Pann. l. 3. c. 730. Rab. pę. c. 28. † καθαιρείσθωσ, i. deponatur. Matt. 19. Act. 15. Galat. 5. Rom. 14.

AB exordio conditionis humanæ nec carnib, veſcebamur, nec dabamus repudiũ, nec præputia nobis eripiebãtur in ſignũ. Hoc curſu ad diluuium vſque peruenimus. Poſt diluuiũ autem cũ datione legis, quam implere nullus potuit, carnes ingeſtæ ſunt ad veſcendum, & repudia conceſſa duritiæ, & culteilus circumciſionis appoſitus, quaſi Dei manus plus in nobis creauerit, quàm neceſſe eſt. Poſtquam autem Chriſtus venit in fine temporum, & ω reuoluit ad α, & extremitatem retraxit ad principium, nec repudium, nobis dare permittitur, nec circumcidimur, nec comedimus carnes, dicente Apoſtolo[Bonum eſt vinũ nõ bibere, & carnes nõ comedere] Et vinũ enim cũ carnibus poſt diluuiũ dedicatum eſt.

Idem lib. 2. contra Iouinianum.

¶ Alienum eſt à ſanitate potationibus & ebrietatibus vacare. C. III.

Prouerb. 20. LVxurioſa res vinum, & tumultuoſa ebrietas; omnis, qui cũ his miſcetur, non erit ſapiens.

Idem in Micheam ad c. 2.

¶ Ignominioſum eſt ſacerdoti affluere delicijs, epulis, atque laſciuiis. C. IIII.

ECcleſiæ principes, qui delicijs affluunt, & inter epulas, atque laſciuias pudicitiam ſeruare ſe credunt, propheticus ſermo deſcribit, quòd ejciendi ſint de ſpatioſis domibus, lautiſque cõuiuiis,

Micheę 2.

&

& multo labore epulis conquiſitis, & eijciendi propter malas cogitationes, & opera ſua. Et, ſi vis ſcire, quo eijciendi ſunt; Euangelium lege: in tenebras ſcilicet exteriores, vbi erit fletus, & ſtridor dentium. An non confuſio, & ignominia eſt, Ieſum crucifixum, magiſtrum pauperum, atque eſurientem fartis prædicare corporibus? ieiuniorumque doctrinam rubentes buccas, tumentiaq; ora proferre? Si in Apoſtolorum loco ſumus, non ſolum ſermonē eorū imitemur, ſed cōuerſationē quoq;, & abſtinētiā amplectamur. *Matt. 22.*

Idem ad Oceanum, epiſtola 83.

De eodem PALEA C. V.

VEnter mero æſtuans cito deſpumat in libidines. Vbi ebrietas, ibi libido dominatur, & furor. *ſup. initio diſt.*

[Idem ad Nepotianum de vita clericorum.] *Hiero. in epiſto. ad Titum ad c. 1.*

¶De eodem. PALEA. C. VI.

VInolentum ſacerdotem & Apoſtolus dānat, & vetus lex prohibet. Sacerdotes qui miniſtrant † in templo Dei, prohibentur vinum, & ſiceram bibere, ne in crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum. Sicera hebræo ſermone omnis potio nuncupatur, quæ inebriare poteſt. *& infra.* ¶Quidquid inebriat, & ſtatum mentis euertit, fuge ſimiliter vt vinum. [Nolite, ait Apoſtolus, inebriari vino, in quo eſt luxuria.] *& ſupra.* ¶ Qui altario deſeruiunt, vinum, & ſiceram non bibant. Sponſa a Chriſti vinum fugiat vt venenum: vinum, & ebrietas incendium eſt. *in epiſt. ad Oceanum.* *† altario deſeruiūt] orig.* *Leuit. 10. num. 6.* *Ad Nepotianum.* *Ephe. 5.*

a ¶Sponſa Chriſti.] *In epiſtola ad Euſtochium ſic habetur:* Hoc primum moneo, hoc obteſtor, vt ſpōſa Chriſti vinum fugiat pro veneno. *& paulo poſt:* vinum, & adoleſcentia duplex eſt incendium voluptatis. *Ad Euſtochiū. epiſto. 22.*

Item Proſper de vita contemplatiua, lib. 2. c. 22.

¶De eodem. C. VII.

LVxuriam facit, & nutrit vini perceptio nimia, non natura.

Item Ambroſius in libro de Elia, & ieiunio, c. 4. & 5.

¶In paradiſo abſtinentia, poſt paradiſum edendi laſciuia incœpit. C. VIII.

SExto die beſtiæ ſunt creatæ, & cum beſtijs orta edendi poteſtas eſt, & vſus eſcarum. Vbi cibus cœpit, ibi finis factus eſt mundi: ibi † cœpit ſua incrementa neſcire, vbi † cœperūt diuina opera circa eum feriari. Quo indicio declaratum eſt, quod per cibos mundus haberet imminui, p quos deſijt augere. *& infra.* ¶Et vt ſciamus nō eſſe nouum ieiunium, primam illic legem conſtituit de ieiunio. *& infra* ¶Eouſque nemo præuaricari nouerat, vt adhuc orta non eſſet, quę prima eſt præuaricatio. Indictum ieiuniū, abſtinentiæ lex, à Domino Deo: præuaricatio legis à diabolo; culpa per cibum, latebra *† vbi] ori.* *† ibi] ori.*

bra poſt cibum:cognitio infirmitatis in cibo,virtus firmitatis in ie iunio.*& infra* ¶Serpens gulæ perſuadet,Dominus ieiunare decernit.Itaque gula de paradiſo regnantem expulit;abſtinentia ad paradiſum reuocauit errantem.*& infra* ¶In pr.ncipio generis humani ignorabatur ebrietas:primus Noe vineam plantauit: dedit naturam, ſed ignorauit potentiam. Itaq ie vinum nec ſuo pepercit auctori.*& infra.*¶Sed illius ebrietas nobis ſuadet ſobrietatem. Semel enim inebriatus eſt Noe.Vbi enim malum ebrietatis agnouit, iumentum † ſuum ad remedium temperauit:non effudit ad vitiũ. ¶Manebat,antequam vinum inueniretur,omnibus inconcuſſa libertas:nemo ſciebat à conſorte naturæ ſuæ obſequia ſeruitutis exigere. Non eſſet hodie ſeruitus, ſi ebrietas non fuiſſet. Obrepſerat quidem iam fraternæ prælationis inuidia, manebat tamen adhuc paternæ pietatis reuerentia. Læſa pietas eſt, dum ridetur ebrietas. Non illis itaque ſolis nocent vina,quos teneãt,ſed & illis amplius, quorum oculis temulenta ebriorum membra nudantur. ¶Legimus etiam, quòd patrem Loth inebriauerint filiæ in monte, ad quem timentes incendium ſodomitarum confugerant, & habitabant in ſpelunca.*& infra.*¶Fuit itaque ebrietas origo inceſti, peſſimæ regenerationis partus deterior.¶At non Abraham vina in ſuo conuiuio miniſtrabat: ſed immolabat vitulum: butyrum, & lac, etiam angelis hoſpitibus exhibebat.Cœli dominum, mundi agno ſcebat auctorem.Vinum ergo exhibere non poterat. Sed rectè illic deerat materia peccati,vbi erat remiſſio peccatorum. Denique annuntiauit eum Ioannes non manducans panem neque bibens vinum.Qui enim Chriſtum annunciat,ab omni vitiorum incentiuo præſtare ſe debet alienum.

Ibidem. c. 5. — *† Inuẽtũ] vera lectio.* — *Gen. 19.* — *Gen. 18.* — *Mat. xi. c.*

Item ex concilio Agathenſi, c.41.

¶Triginta diebus a communione abſtineat clericus, quem ebrium fuiſſe conſtiterit. C. IX.

Bur. l. 14. c. 11. Iuo p. 13. c. 79. ANte omnia clericis vitetur ebrietas,quæ omnium vitiorum fomes,ac nutrix eſt.Itaque eum,quem ebrium fuiſſe conſtiterit, (vt ordo patitur) aut triginta dierum ſpatio à communione ſtatuimus ſubmouendum,aut corporali ſubdendum ſupplicio.

DISTINTIO XXXVI.

Gl. ordinaria. 1.Tim. 3. †al. diſpenſatione.

1 ps *OPortet etiam ordinandum eſſe prudentem. Quod contra eos notandum, qui ſub nomine ſimplicitatis excuſant ſtultitiam ſacerdotum. Prudentem autem epiſcopum oportet intelligi non ſolùm litterarum peritia, verumetiam ſæcularium, negotiorum diſpoſitione †.*

Vnde

Vnde in epiſtola Gelaſii Papæ ad epiſcopos per Lucaniam, c. 18. & 19.

¶Illiterati, & corpore vitiati non promoueantur ad clerum. C. I.

ILlitteratos, aut aliqua parte corporis vitiatos *a*, vel imminutos nullus præſumat ad clericatus ordinem promouere; quia litteris carens ſacris non poteſt eſſe aptus officijs: & vitioſum nihil Deo prorſus offerri legalia præcepta ſanxerunt. ¶Similiter qui ſe-ipſos abſcindunt.

Burc l. 2. c 18. Iuo p. 6. ca. 37. & 75. Pann. l 3. c. 46. Leui. c. 22. Ibidem c. 19.

a ¶Vitiatos, vel] *Iſta duæ voces abſunt à pleriſque vetuſtis exemplaribus Gratiani, & originali, cuius expreſſa eſt potius ſententia, quàm verba relata.*

Item Zozimus Papa epiſt. ad Iſichium epiſcopum Salonitanum.

¶Ad ſummum ſacerdotium non aſpiret, qui diuinis ſtipendijs, vel diſciplinis non eſt eruditus. C. II.

QVi eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non eſt imbutus, & temporum approbatione diuinis ſtipendiis eruditus, nequaquam ad ſummum eccleſiæ ſacerdotium aſpirare præſumat; & non ſolum in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiam ordinatores eius careāt eo ordine, quem ſine ordine contra præcepta patrum crediderant præſumendum.

Infra diſ. 59. c. 1. Anſ. l. 6. Iuo p. 5. c. 102.

Ecce quòd ſacrarum litterarum oportet epiſcopum habere peritiam: vnde in veteri teſtamento inter cetera ornamenta pontifex rationale ferebat in pectore, in quo ſcribebatur manifeſtatio, & veritas: quia in pectore pontificis manifeſta debet eſſe cognitio veritatis ¶Hinc etiam veſtes, quibus arca portabatur, iugiter annulis erant inſerti, vt cum arca eſſet portanda, nulla fieret mora de intromittendis veſtibus: quia prædicatores, per quos Eccleſia circumfertur, ſacris litteris ſemper debent inſiſtere; ne tunc quærant diſcere, cum ex officio alios debeant docere. ¶Hinc etiam Dauid prius ex gratia ſpiritus ſancti donum ſcientiæ percepit, & poſtea adminiſtrationem regni aſſecutus eſt. ¶Salomon quoque non diuitias, non longa tempora huius vitæ, ſed ſapiētiam à Deo petijt, & impetrauit. ¶Hinc etiam Dominus prius ponit verba ſua in ore prophetæ, & poſtea conſtituit eum ſuper gentes, & regna, dicēs ad Hieremiam [Ecce dedi verba mea in ore tuo; ecce conſtitui te hodie ſuper gentes, & ſuper regna.] ¶Hinc etiam Malachias ait [Labia ſacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent de ore eius; quia Angelus Domini exercituum eſt.] ¶Hinc etiam ſaluator noſter prius in medio doctorum ſedit audiens illos, & interrogans, & poſtea prædicare cœpit. quia prius quiſque diſcere, & poſtea prædicandi officium vſurpare debet. ¶Hinc etiam Salomon prius ait [tempus tacendi] & poſtea [tempus loquendi;] quia veritas prius tacendo diſcitur, & poſtea loquēdo prædicatur. ¶Hinc idem Dominus ait [Qui audit, dicat, veni.] ¶Hinc etiam prius Apoſtolos docuit, deinde eos ad prædicandum miſit dicens [Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.] Sic etiam poſt reſurrectionem prius illis ſenſum aperuit, & ſcripturas explanauit; & poſtea dixit eis [Eūtes in mundū vniuerſum, &c.]

Exod. 28. ex interpre. lxx. Exod. 15. 2. Reg. 5. 3. Reg. 3. 1. Paral. 1. Hier. 1. Mal. 2. Luc. 2. Eccls. 3. Eccls. 3. Apoc. 22. Matt. 10. Marc. 16. Matt. 14.

Vnde,

Vnde, cum de quinque panibus quinque millia hominum vellet reficere, prius panes accipiens fregit, & poſtea diſcipulis dedit, & per eos demum turbis appoſuit: quia ſacramenta legis, & prophetarum prius diſſerendo expoſuit, & poſtea eorum ſcientiam diſcipulis dedit, & per eos tandem illam fidelibus diſpenſauit. ¶ Hinc & Petrus, cum rectoribus eccleſiæ ſcriberet, ait [Parati eſ-
1. Pet. 3. *ſe debetis reddere rationem omni poſcenti vos ſatisfactionem de ea fide & ſpe, quæ in vobis eſt.] ¶ Hinc etiam Paulus ſcribens ad Timotheum ait. [At-*
1. Tim. 4. *tende lectioni, exhortationi, & doctrinæ.] ¶ Ex quibus omnibus liquido colligitur, quòd non ſufficit prælatis bona conuerſatio, & morum honeſtas niſi addatur ſcientia doctrinæ. ¶ Vnde ſacerdotes ingreſſuri tabernaculum, prius la-*
Exod. 38. *uabantur in labro æneo, quod fecerat Moyſes ex ſpeculis mulierum. ¶ Hinc*
Cant. 5. *etiam in canticis canticorum oculi, per quos prælati eccleſiæ intelliguntur, aſſimilantur columbis, quæ reſident iuxta fluenta pleniſſima.*

Hinc etiam Hieronymus a *in Leuit.*

¶Sacerdotis eſt legis ſcientiam habere; non bellis, ſed orationibus vacare. C. III.

Leuit. 8. SI quis vult pontifex non tam vocabulo eſſe, quàm merito, imitetur Moyſem, imitetur Aaron. Quid enim dicitur de eis? quòd non diſcedunt de tabernaculo Domini. Erat ergo Moyſes indeſinenter in tabernaculo Domini. Quod autem opus eius erat? vt, aut à Deo aliquid diſceret, aut ipſe populũ doceret. Hæc duo ſunt Pontificis opera, vt, aut à Deo diſcat legendo ſcripturas diuinas, & ſæpius meditando; aut populum doceat. Sed illa doceat, quæ à Deo ipſe didicerit, non ex proprio corde, vel humano ſenſu, ſed quæ
Exod. 17. ſpiritus ſanctus docet. Eſt & aliud opus, quod facit Moyſes: ad bella non vadit, non pugnat contra inimicos. Sed quid facit? orat, & donec ille orat, vincit populus eius: ſi relaxauerit, & dimiſerit †manus, populus eius vincitur, & fugatur. Oret ergo & ſacerdos eccleſiæ indeſinenter, vt vincat populus, qui ſub ipſo eſt, hoſtes inuiſibiles Amalechitas, qui ſunt dæmones impugnantes eos, qui volunt pie viuere in Chriſto.

† *al. dimiſerit.*

a ¶Hieronymus.] *Citatur ex B. Hieronymo, & extat in homilia ſexta Origenis in Leuiticum. quas quidem homilias cum alijs multis. B. Hieronymus Latinas fecit; ſed ita, vt noxia quæque detruncarit, vtilia tranſtulerit. Quod ipſemet ad Theophilum epiſt. 62. ad Vigilantium epiſt. 75. & in prologo ſecundi libri in Michæam profeſſus eſt. Ac frequẽter Gratianus ea, quæ ſunt Origenis, Hieronymi nomine citat; vel quia præcipui eccleſiæ doctoris auctoritas maius pondus habet, vel quia Hieronymus eo, quo dictum eſt, modo vertendo, pene ſua fecerat.*

DISTINCTIO XXXVII.

I ps SEd *quæritur, an ſæcularibus litteris oporteat eos eſſe eruditos. De his ita ſcribitur in concilio Carthaginenſi 4. cap. 16.*

¶Li-

¶Libros gentilium non legat epiſcopus. C. I.

EPiſcopus gẽtilium libros non legat: hæreticorum autem, pro neceſſitate, aut tempore. Anſel. l. 7. c 202. Burc. l. 1. c. 95.

Item Hieronymus ad Damaſum Papam de filio prodigo, epiſt. 146.

¶Reprehenduntur ſacerdotes, qui omiſſis Euangelijs comœdias legunt. C. II. Iuo p. 4. c. 160 & p. 5. cap. 197.

SAcerdotes Dei omiſſis Euãgeliis, & prophetis videmus comœdias legere, amatoria bucolicorum verſuum verba canere, Virgilium tenere †; & id, quod in pueris neceſſitatis eſt, crimen in ſe facere voluptatis. Pann. l. 2. c. 130. Poly. l. 4. tit. 7.

Idem ad cap. 4. epiſt. ad Epheſios, lib. 2. comment.

¶In vanitate, & obſcuritate ſenſus ambulant, qui ſęcularibus diſciplinis occupantur. C. III. Iuo p. 4. c. 152. Pann. l. 2. c. 131.

NOnne vobis videtur in vanitate ſenſus, & obſcuritate mentis ingredi, qui diebus, ac noctibus dialectica arte torquet? qui phyſicus perſcrutator oculos trans cœlum leuat, & vltra profundam terrarum, & abyſſi †, in quoddam inane demergitur, qui iambum ferit α? qui tantum † metrorum ſiluam in ſuo ſtudioſus corde diſtinguit, & congerit? & (vt ad alteram partem tranſeam) qui diuitias per fas, & nefas quærit? qui adulatur regibus, hereditates captat alienas; & opes congregat; quas in momento, cui ſit relicturus, ignorat? † *al. tenere in manibus.* *Eph. 4.* † *al. abyſſi quoddãm inane demergit*] † *al. tantum.*

α ¶Ferit.] *Antea legebatur*, iambum feruet. *In originali autem impreſſo eſt*, Iambum ſtruit. *Emendatum vero eſt ex antiquo Gratiani exemplari. Nam Terentianus de Iambo ſic ſcribit.*

Iambus ipſe ſex enim locis manet,
Et inde nomen inditum eſt ſenario;
Sed ter feritur, hinc trimetrus dicitur,
Scandendo binos quòd pedes coniungimus. *Ac de iiſdem ſenariis Iſidorus l. 1. Etymol. c. 38. ait.* hos græci, quia geminos feriunt, trimetros dicunt.

Idem lib. 9. ad c. 28. Eſaiæ.

¶Qui ſcripturas ſacras male intelligit, vel ſæculari ſapientia abutitur, vino inebriatur, & ſicera. C. IIII.

VIno inebriantur, quando ſcripturas ſanctas male intelligũt, atque peruertunt: ſicera, quando ſæculari abutuntur ſapientia, & dialecticorum tẽdiculis, quæ non tam vincula † ſunt appellãda; q̃ phaſinata, id eſt vmbræ quædam, & imagines, quæ cito pereunt, atque ſoluuntur. *Idem.* ¶Secundum tropologiam pſeudo prophetas eos debemus accipere; qui aliter ſcripturarum verba accipiunt, q̃ ſpiritus ſanctus ſonat; & diuinos eos, qui coniectura mentis ſuæ incerta futurorum quaſi vera pronuntiant abſque diuinorum auctoritate verborum. *Idem.* ¶ Quicumque ſcripturas non ita intelligit, vt rei veritas habet, vuam acerbam comedit. † *al. tendiculæ.* Hie. l. 5. ad ca. 29. Ier. Hier. l. 6. cõment. ad c. 31. Ier.

Idem

Item lib. 3. ad c. 6. epiſt. ad Epheſi.

¶Reprehenduntur epiſcopi, qui filios ſuos ſecularibus erudiunt litteris. C. V.

Iuo p. 4. c. 166. Legant epiſcopi, atque presbyteri, qui filios ſuos ſecularibus litteris erudiunt, & faciunt illos comœdias legere, & mimorum turpia ſcripta cantare, de eccleſiaſticis forſitã ſumptibus eruditos. Et quod in corbonam pro peccato virgo, vel vidua, vel totã ſubſtantiam ſuam effundens quilibet pauper obtulerat, hoc in kalendariam ſtrenam, & ſaturnalitiam ſportulam, & mineruale munus grammaticus, & orator, aut in ſumptus domeſticos, templi ſti-

1. Reg. 2. pes, aut in ſordida ſcorta conuertit. Heli ſacerdos, ipſe ſanctus fuit: ſed quia filios ſuos non erudiuit in omni diſciplina, & correctione, ſupinus cecidit, & mortuus eſt.

[*Item ex reſponſione Hadriani a Papæ ad Carolum, c. 49.*]

PALEA C. VI.

Iuo p. 4. c. 219. † al. inuentorum. Omnem vim venenorum † ſuorum in dialectica diſputatione conſtituunt hæretici, quæ, philoſophorum ſententia, definitur non adſtruendi vim habere, ſed ſtudium deſtruendi. Sed nõ in dialectica complacuit Deo ſaluum facere populum ſuum. Regnũ enim Dei in ſimplicitate fidei eſt, non in contentione ſermonis.

a ¶Hadriani.] *Hoc caput antea tribuebatur Vrbano. Sed eſt in ſcripto Hadriani de imaginibus ad Carolum magnum, c. 49. & inde emendatum eſt. Eadem vero habentur apud B. Ambroſium lib. 1. de fide ad Gratianum Imper. c. 3.*

Item Rabanus de preſſuris eccleſiaſticis.

¶Beatus Hieronymus ab angelo verberatur; quia Ciceronis libros legebat. C. VII.

Ex Hieronymo ad Euſtochium de cuſtodia virg. Iuo p. 4. c. 164. Pann. l. 2. c. 132. Legimus de beato Hieronymo, quòd cum libros legeret Ciceronis ab angelo eſt correptus, eo quód vir Chriſtianus paganorum figmentis intenderet.

Luc. 15. Actorũ 7. Dani. 1. Exo. 3. & 11. Leuit. 1. Matt. 2. Rab. ad hunc locũ Matt. *Hinc etiam filius ille prodigus in Euangelio reprehẽditur; qui de ſiliquis, quas porci manducabant, ventrem ſuum replere cupiebat.* ¶ *Hinc etiam Origenes a ciniphes, & ranas, quibus Aegyptij ſunt percuſi, vanam dialecticorum garrulitatem, & ſophiſtica argumenta intelligit. Ex quibus omnibus colligitur, quòd nõ eſt ab eccleſiaſticis ſæcularium litterarum quærenda peritia. Sed contra legitur, quòd Moyſes, & Daniel omni ſcientia Aegyptiorum, & Chaldæorum eruditi fuerunt. Legitur etiam, quòd præcepit Dominus filijs Iſrael, vt exſpoliarent Aegyptios auro, & argento, moraliter inſtruens, vt ſiue aurum ſapientiæ, ſiue argentum eloquentiæ apud poetas inueniremus, in vſum ſalutiferæ eruditionis vertamus.* ¶ *In Leuitico etiam primitias β mellis, id eſt dulcedinem humanæ eloquentiæ, Domino, iubemur offerre.* ¶ *Magi quoque tria munera obtulerunt Domino, in quibus nonnulli tres partes, philo-*

philoſophiæ.volunt intelligi. Denique (vt in expoſitione pſalterij γ Caſſiodorus teſtatur) omnis ſplendor rhetoricæ eloquentiæ, omnis modus poeticæ locutionis,quælibet varietas decoræ pronunciationis à diuinis ſcripturis ſum pſit exordium. ¶ *Hinc & Ambroſius ait ſuper epiſtolam Coloſſenſium. [Omnis ratio ſcientiæ ſupernæ,vel terrenæ creaturæ in eo eſt, qui eſt caput earum, & auctor: vt qui hunc nouit, nihil vltra quærat,quia hic eſt perfecta virtus,& ſapientia;quidquid alibi quæritur,hic perfecte inuenitur. In Daniele, & Salomone oſtendit infidelibus ſe totius auctorem ſapientiæ. Quod infideles non putant, quia non legunt in Euangelijs, & Prophetis aſtrologiã, geometriam,& alia huiuſmodi:quæ ideo deſpecta ſunt à noſtris,quia nihil valent ad ſalutem, ſed mittunt in errorem;& dum his ſtudent, curam animæ non habent.Qui vero Chriſtum nouit,theſaurum ſapientiæ,& ſcientiæ inuenit;quia id nouit,quod utile eſt.]*

α ¶Origenes.] *In homilia 4 ad cap. 7. Exodi,ranas quidem comparat poetis;cinipbes autem dialecticis.*

β ¶Primitias.] *Leuitici cap. 2. prohibetur fermentum, ac mel adoleri in ſacrificio Domini:primitiæ tamen eorum iubentur offerri, ſed non ſuper altare imponi.Vbi in gloſſa ordinaria mel exponitur gentilis eloquentia,ab Iſychio autem paganorum doctrina,cuius primitiæ ad imitationem beati apoſtoli Pauli poſſunt Deo offerri.*

γ ¶Caſſiodorus.] *In prologo pſalterij,c. 15. & ſequenti multis verbis Caſſiodorus diuinæ ſcripturæ eloquentiam explicat, & commendat. Sed quæ affert in principio explanationis pſalmi 6. valde videntur his,quæ nunc referuntur,conuenire.*

δ ¶Ambroſius.] *Ex B. Ambroſii principio expoſitionis capitis ſecundi epiſtolæ ad Coloſſenſes,hæc ſummatim collecta ſunt,referunturque in gloſſa ordinaria, & ab Anſelmo ad idem caput ſecundum,cuius Anſelmi verbis,Gratiani verba magnopere ſunt ſimilia.*

Hinc etiam Beda libro 2. Rerũ,c.9 in Samuelis allegoricis expoſitionibus.

¶Non prohibeantur clerici ſacras litteras legere. C. VIII.

TVrbat acumen legentium,& deficere cogit, qui eos à legendis ſæcularibus litteris omnimodo æſtimat prohibendos ; in quibus † ſi qua inuenta ſunt vtilia, quaſi ſua ſumere licet. Alioquin nec Moyſes,& Daniel ſapientia,vel litteris Aegyptiorum paterentur erudiri;quorum tamen ſuperſtitiones ſimul & delicias horrebant.Nec ipſe magiſter gentium aliquot verſus poetarum ſuis vel ſcriptis indidiſſet, vel dictis.

Iuo p. 4. c. 85. Pann. l. 2. c. 133.

† *al. quibus vbilibet inuẽta vtilia.*]

2 *Cur ergo legi prohibentur, quæ tam rationabiliter legenda probantur? Sed ſæculares literas quidam legunt ad voluptatem,poetarum figmentis, & verborum ornatu delectati: quidam vero ad eruditionem eas addiſcunt, vt errores gentilium legendo deteſtentur, & vtilia, quæ in eis inuenerint, ad vſum ſacræ eruditionis deuote conuertant.Tales laudabiliter ſæculares litteras addiſcunt.Vnde B.Gregorius quemdam epiſcopum non reprehendit, quia eas didicerat;ſed quia contra epiſcopale officium pro lectione Euangelica,grãmaticam populo exponebat.*

l. 9. reg. epiſt. 48. Infra 86. diſt. c. cũ multa.

Hinc etiam Ambroſius ſcribit ſuper Lucam in explanatione proœmij.

¶Sæculares litteræ legendæ ſunt, ne ignorentur. C. IX.

Pann.l.2. c.134. LEgimus aliqua, ne negligantur α; legimus, ne ignoremus; legimus, non vt teneamus, ſed vt repudiemus.

α ¶Negligantur.] *Sic etiam in Pannormia, ſed in originali & in vno Gratiani manuſcr.* ne legantur. *Ibi enim agitur de pſeudoeuāgelijs Sed nō eſt mutatū ob gloſſā.*

Item Hieronymus ad c. I. epiſtolæ ad Titum.

¶Grammatica legenda eſt, vt per eam ſacræ ſcripturæ intelligantur. C. X.

Pann.l. 2. 135. SI quis artem grammaticam nouerit, vel dialecticam, vt rationem recte loquendi habeat, & inter falſa & vera dijudicet, non improbamus α. ¶Geometria quoque, & arithmetica, & muſica habent in ſua ſcientia veritatem: ſed non eſt ſcientia illa, ſciētia pietatis. Scientia pietatis eſt noſſe legē, intelligere prophetas, Euangelio credere, Apoſtolos non ignorare. ¶ Grammaticorum β autem doctrina ēt poteſt ꝑficere ad vitā, dū fuerit in meliores vſus aſſūpta.

Iuo p. 4. c. 167. Pann.l.2. c.136.

α ¶Non improbamus.] *Abſunt iſtæ duæ voces ab originali. Exponens enim B. Hieronymus verba illa ex principio epiſtolæ ad Titum,* & cognitionem veritatis, quæ eſt iuxta pietatem, *ita ſcripſit.* Eſt plane veritas, quæ non habet pietatem; & ſi quis grammaticam, &c.

β ¶ Grammaticorum.] *Hæc non ſunt B. Hieronymi, ſed Iſidori lib. 3. de ſummo bono, c. 13. ex quo citat Iuo.*

Item Hieronymus in primum caput Danielis.

¶Exemplo Danielis probatur non eſſe peccatum ſęcularibus litteris erudiri. C. XI.

Poly. l. 4. tit. 7. QVi de menſa Regis, & de vino potus eius noluntꝉ comedere, ne polluantur; vtique ſi ipſam ſapientiam, atque doctrinam Babyloniorum ſcirent eſſe peccatum; numquam acquieſcerent dicere, quod non licebat. Diſcunt autem, non vt ſequātur; ſed vt iudicent, atque conuincant: quomodo ſi quiſpiam aduerſus mathematicos velit ſcribere imperitus mathematis, riſui pateat: & aduerſus philoſophos diſputās, ſi ignoret dogmata philoſophorū. Diſcunt ergo ea mente doctrinam Chaldæorū, qua & Moyſes omnem ſapientiam Aegyptiorum didicerat. *Idem.* ¶ Si quando cogimur litterarum ſæcularium recordari, & aliqua ex his dicere, quæ olim omiſimus; non noſtræ eſt voluntatis, ſed, vt ita dicam, grauiſſimæ neceſſitatis; vt probemus ea, q̄ à ſanctis prophetis ante ſęcula multa prædicta ſunt, tam græcorum, quam latinorum, & aliarum gentium litteris contineri.

ꝉ *nōvult.*] orig. & Polyc. & ſic deinceps.

Act. 7. Hiero. in ꝓlogo in Danielē.

Item ex ſynodo Eugenij & Papæ ſecundi.

¶ Magiſtros, & doctores epiſcopi congruis locis conſtituant. C. XII.

Iuo p. 4. c. 214. Anſ. l. 7. c. 2. Poly. l. 4. tit. 12. DE quibuſdam locis ad nos refertur neque magiſtros, neq; curam inueniri pro ſtudio litterarum. Idcirco in vniuerſis epiſcopis, ſubiectiſque plebibus, & alijs locis, in quibus neceſſitas occurrerit,

currerit, omnino cura,& diligentia adhibeatur, vt magiſtri & doctores conſtituantur; qui ſtudia litterarum, liberalium artium dogmata aſſidue doceant: quia in his maxime diuina manifeſtantur, atque declarantur mandata.

a ¶Eugenij.] *Apud Anſelmum citatur ex ſynodo habita Romæ in conſiſt. Lateran. à Beato . . . . . . In Polycarpo eodem modo, & additur nomen Eugenij: ex quo etiam citat Iuo. Inuentum vero eſt in ſynodo Eugenii Papæ II. & in ſynodo Leonis IIII. quarum ſynodorum, vt alibi dictum eſt, exemplaria ſunt in Vaticana bibliotheca. In indice etiam ſynodi à Gregorio VII. Romæ habitæ, talis cuiuſdam capitis hæc ponitur ſumma,* Vt omnes epiſcopi artes litterarum in ſuis eccleſiis doceri faciant.

Item Auguſtinus contra Fauſtum Manichæum, lib. 13. c. 15.† *†ſed ibi ſ.ſius.*

¶Auctoritatibus gentilium, eorum vanitas retunditur, atque conuincitur. C. XIII.

SI quid veri de Deo Sybilla, vel Orpheus, aliiue gentium vates, aut philoſophi prædixiſſe perhibentur, valet quidem aliquid ad paganorum vanitatem reuincendam; non tamen ad iſtorum auctoritatem amplectendam. Quantum enim diſtat de Chriſti aduentu inter prædicationem Angelorum, & confeſſionem dæmoniorum; tantum inter auctoritatem prophetarum, & curioſitatem ſacrilegorum. *Ibidem infra.*

Item Clemens Papa I. epiſt. 5. ad ſuos diſcipulos.

¶Ad intelligentiam ſacrarum ſcripturarum, ſecularium peritia neceſſaria oſtenditur. C. XIIII.

3 RElatum eſt nobis, quod quidam in veſtris partibus commorantes aduerſantur ſacris† doctrinis: & prout eis videtur, non ſecundum traditionem patris, ſed iuxta ſenſum ſuum, docere videtur. Multis enim quidam, vt audiuimus, veſtrarum partium ingenioſi † homines ex ijs, quæ legunt, veriſimilitudines capiunt. Et ideo diligenter obſeruandum eſt; vt lex Dei cum legitur, non ſecundum propriam igenij intelligentiam legatur, vel doceatur. Sunt enim multa verba in ſcripturis diuinis, quæ poſſunt trahi ad eum ſenſum, quem ſibi vnuſquiſque ſponte præſumpſit; ſed fieri nõ oportet. Non enim ſenſum †, quem extrinſecus adulteretis, alienum, & extraneum debetis quærere; aut quoquo modo ipſum ſcripturarum auctoritate confirmare: ſed ex ipſis ſcripturis ſenſum capere veritatis. Et ideo oportet ab eo intelligentiam diſcere ſcripturarum, qui eam à maioribus ſecundum veritatem ſibi traditam ſeruauit; vt ipſe poſſit ea, quæ recte ſuſcepit, competẽter aſſerere. Cũ ex diuinis ſcripturis integram quis, & firmam regulam veritatis ſuſceperit; abſurdum non erit, ſi aliquid etiam ex eruditione cõmuni, ac liberalibus ſtudijs, quæ forte in pueritia attigit, ad aſſertionẽ veri dogmatis conferat: ita tamen, vt vbi vera didicerit, falſa & ſimulata declinet.

† al. ſanis. *† ſecund ingenium hominũ.] orig.* *† al. ſenſum extrinſecus alienum.*

Item Iſidorus in lib. 3. ſententiarum de ſummo bono, c. 13.

Iuo p. 4. ¶Quare prohibetur Chriſtianus poetica figmenta legere. C. XV.
c. 167. 4 IDeo prohibetur Chriſtianus figmenta legere poetarũ; quia
Pann. l. 2. per oblectamenta inanium fabularum mentem excitant ad
c. 137. incentiua libidinum. Non enim ſolum thura offerendo, dœmonibus immolatur; ſed etiam eorum dicta libentius capiendo.

Ex Greg. *Vt itaque ex præmiſſis apparet, imperitia ſacerdotibus ſemper eſſe debet*
in l. 1. pa- *aduerſa: quia cum per ignorantiam cæcati alijs ducatum præſtare cœperint,*
ſtor. c. 1. *ambo in foueam cadunt: vnde dicitur in pſalmo. [Obſcurentur oculi eorum,*
Mat. 15. *ne videant; & dorſum eorum ſemper incurua.] Cum enim obſcurantur illi,*
Pſal. 35. *qui præeunt; ad ferenda onera peccatorum facile ſequentes inclinantur. Elaborandum eſt itaque ſacerdotibus, vt ignorantiam à ſe quaſi quamdam peſtem abijciant. Licet enim ſeruus neſciens voluntatem domini ſui, & non faciens, dicuntur vapulare paucis; non tamen hoc de omnibus generaliter in-*
Luc. 12. *telligitur. Ait enim Apoſtolus [Qui ignorat, ignorabitur.] Quod de eo intel-*
Pſal. 68. *ligendum eſt, qui noluit intelligere, vt bene ageret.*
1. Cor. 14. *Vnde Auguſtinus ait in lib. quæſt. veteris, ac noui teſtamẽti, quæſt. 67.*

C. XVI.

NOn omnis ignorans immunis eſt à pœna. Ille enim ignorãs poteſt excuſari à pœna, qui à quo diſceret, non inuenit. Iſtis autem hoc ignoſci petit, qui habentes à quo diſcerent, operam non dederunt. Huiuſmodi non licet ignorare: accipiant ergo veniam, ſi conuertantur.

¶ *Caput hoc in plerisque vetuſtis Gratiani exemplaribus coniunctum eſt ſuperiori. Eſt autem reſponſio ad quæſtionem, quam præmiſit B. Auguſtinus his verbis:* Quid eſt, quod in carne poſitus Saluator ait: Pater ignoſce illis; non enim ſciunt; quid eſt, quod ignoſcitur? maxime cum dicat Rex Abimelech
Luc. 23. ad Deum: Numquid gentem ignorãtem perdes? Non omnis ignorans, im-
Gen. 20. munis eſt, &c. *In extremo autem addita ſunt nonnulla ex ipſo B. Auguſtino, quò ſententia ſit integrior.*

DISTINCTIO XXXVIII.

I ps CVm itaque voluntaria ignorantia omnibus noxia ſit; ſacerdotibus eſt periculoſa.
Burc l. 1. c. 100. *Vnde in concilio Tolet. 4. c. 24. legitur.*

Ino p. 5. c. 202. ¶Sacerdotibus maxime ignorantia vitanda eſt. C I.

Anſ. l. 7. IGnorãtia mater cunctorum errorum maxime in ſacerdotibus
c. 144. Dei vitanda eſt, qui docendi officium in populis ſuſceperunt.
1. Tim. 4. Sacerdotes enim legere ſanctas ſcripturas frequẽter admonet Pau-
Ibidem inferius. lus apoſtolus dicens ad Timotheum [Attende lectioni, exhortatio-
Conc. ni, & doctrinæ;] & [ſemper permane in his.] Sciant igitur ſacerdo-
Arel. 4. c. 8. tes ſcripturas ſanctas, & canones, vt omne opus eorum in prædica

tione,

tione, & doctrina conſiſtat: atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quàm operum diſciplina.

Item ex eodem Tolet. 4. c. xxv.

¶ Officialem libellum ab epiſcopo accipiant presbyteri, cum ordinantur. C. II.

QVando presbyteri in parochijs ordinantur, libellum officialem à ſuo ſacerdote accipiant, vt ad eccleſias ſibi deputatas inſtructi ſuccedant; ne per ignorantiam etiam in ipſis diuinis ſacramentis offendant. Cum vero ad Litanias, vel ad concilium venerint, rationem epiſcopo ſuo reddant, qualiter ſuſceptũ officium celebrent, vel baptizent. Burc. l. 2. c. 57. Anſ. l. 7. c. 113. Iuo p. 8. c. 23.

Item Leo epiſcopus ad clerum, & plebẽ Conſtantinopolitanæ vrbis, ep. 22.

¶ Inſcitia ſacerdotum nec excuſatione digna eſt, nec venia. C. III.

SI in laicis vix tolerabilis videtur inſcitia; quanto magis in ijs, q̃ præſunt, nec excuſatione digna eſt, nec venia? Anſ. l. 7 c. 119. Poly. l. 4. tit. 4.

Item Cæleſtinus vniuerſis epiſcopis per Apuliam, & Calabriam conſtitutis, epiſt. 3.

¶ Canones non licet ſacerdotibus ignorare. C. IIII.

NVlli ſacerdotum liceat canones † ignorare, nec quicquam facere, quod patrum poſſit regulis obuiare. Quæ enim à nobis res digne † ſeruabitur; ſi decretalium norma conſtitutorũ pro aliquorum libitu, licentia populis permiſſa, frangatur? Burc. l. 2. c. 160. Iuo p. 6. c. 251. Anſ. l. 7. c. 108. Poly. l. 4. tit. 4. † al. ſuos canones. † al. digna.

Item ex dictis Auguſtini.

¶ Quæ ſint ſacerdotibus neceſſaria ad diſcendum. C. V.

QVæ ipſis ſacerdotibus neceſſaria ſunt ad diſcendum; id, eſt liber ſacramentorũ, lectionarius, antiphonarius, baptiſteriũ, computus, canon pœnitentialis, pſalterium, homiliæ per circulum anni Dominicis diebus, & ſingulis feſtiuitatibus apte. Ex quibus omnibus ſi vnum defuerit; ſacerdotis nomen vix in eo conſtabit: quia valde periculoſæ ſunt euangelicæ minæ; quibus dicitur [Si cæcus cæco ducatum præſtet: ambo in foueam cadunt.] Burc. l. 2. ca. 2. & l. 19. c. 8. Anſ. l. 7. c. 109. Poly. l. 4. tit. 31. Iuo p. 6. c. 22. Pann. l. 3. c. 24. Matt. 15. Mutatus eſt perio di duct.

¶ *Ceteri etiam Collectores Auguſtinum citant. Fere autem omnia hæc habentur in pœnitentiali Bedæ, & in libro de officiis eccleſiaſticis, & alibi.*

Item ex 7. ſynodo, c. 2.

¶ Quæ oportet ſcire eum, qui epiſcopus eſt ordinandus. C. VI.

OMnes pſallentes repromittimus Deo [In iuſtificationib. tuis meditabor, nõ obliuiſcar ſermones tuos.] Quod oẽs quidẽ Chriſtianos obſeruare ſaluberrimum eſt; ſed præcipue hos, q̃ hierarchicã cõſecuti ſunt dignitatẽ. Vnde definimus omnẽ, qui ad epiſcopatus prouehendus eſt gradum, modis omnibus pſalteriũ noſſe; vt ex hoc & omnis clerus, qui ſub ipſo fuerit, ita moneatur, & imbuatur. Inquiratur autem diligenter à metropolitano; ſi in prõptu habeat legere ſcrutabiliter, & nõ trãſitorie tã ſacros canones, Iuo p. 5. c. 372. Pſa. 118.

& ſanctum Euangeliũ,q̃ diuini Apoſtoli librum,& omnem diuinã ſcripturam; atque ſecundum mandata Dei conuerſari, & docere, populum ſibi commiſſum. Subſtantia enim ſummi ſacerdotij noſtri ſunt eloquia diuinitus tradita,id eſt vera diuinarum ſcripturarum diſciplina,quemadmodum magnus ꝓhibet Dionyſius. Quod ſi diſceptauerit, & ita libenter facere, & docere minime ſpoponderit;nullatenus conſacretur.Ait enim prophetice Deus.[Tu ſcientiam repuliſti,& ego repellam te,ne ſacerdotio fungaris mihi.]

Cap.1. eccl. Hierarchiæ.

Oſeæ.4.

Item ex concilio Carthaginenſi 3.c.3.

¶De eodem. C. VII.

PLacuit †, vt ordinandis epiſcopis,vel clericis prius ab ordinãtoribus ſuis decreta conciliorum auribus eorum inculcentur; ne ſe aliquid contra ſtatuta concilij feciſſe pæniteat †.

† *al. peniteant.*] *al. aſſerant.*

Item Zepherinus Papa epiſt.1. ad epiſcopos Siciliæ.

¶Sacræ ſcripturæ inhærentes non obſcurantur iniquitate mundana. C. VIII.

SIcut ſtellas cœli non extinguit nox;ſic mentes fideliũ, firmamẽto inhęrẽtes ſanctę ſcripturæ non obſcurat mũdana iniquitas.

Item Heronymus ad Euſtochium in proœmio comment.in Eſaiam.

¶Ignorantia ſcripturarum eſt ignorantia Chriſti. C. IX.

1.Cor.1.

SIiuxta apoſtolum Paulum,Chriſtus Dei virtus eſt;Deique ſapientia,& qui neſcit ſcripturas,neſcit Dei virtutem,eiuſque ſapientiam;ignoratio ſcripturarum, ignoratio Chriſti eſt.

Item Gregorius in paſtorali,par.1.c.1.

¶A Domino ſciuntur,vel ignorantur, qui ea quæ Dei ſunt, ſapiunt,vel ignorant. C. X.

1.Cor.14. Lib. moraliũ. 15. c.23. mutato verborũ ordine.

QVi ea,quæ Dei a ſunt,ſapiũt,à Domino ſapiuntur:& qui ea quæ Dei ſunt neſciunt,à Deo neſciuntur,Paulo atteſtante,q. ait[Si quis ignorat, ignorabitur.]*Idem.* Quicunque ſtultus eſt in culpa,erit ſapiens in pœna.

a ¶Dei ſunt]*In loco indicato legitur:* Qui ea, quæ ſunt Domini neſciunt, à Domino neſciunt,Paulo atteſtante,&c.

Item Auguſtinus Enchiridio ad Laurentium,c.xvij.

Senten.l. 3. diſtin. 38.ca. illud. †*al.error. q.p.c.cauẽdus.*] ori.

¶Non qui aliquid neſcit, ſed qui putat ſe ſcire quod neſcit, errare probatur. C. XI.

2 QVamuis errare †, quanta poſſumus cura,cauendũ ſit, nõ ſolum in maioribus,verumetiam in minoribus reb. nec niſi rerum ignorãtia poſſit errari; non tamen eſt conſequens,vt continuo erret quiſquis aliq̃d neſcit:ſed quiſquis ſe exiſtimat ſcire quod neſcit.Pro vero quippe approbat falſum, quod eſt erroris proprium. Verumtamen in qua re quiſque erret, intereſt plurimum.Nam in vna eademque re,& neſcienti ſciens, & errãti

non

non errans recta ratione præponitur. In diuerſis autem rebus; id eſt, cum iſte ſcit alia, ille alia; & iſte vtiliora, ille minus vtilia, vel ēt noxia; quis non in eis, quæ ille ſcit, ei præferat neſcientem? ſunt enim quædam, quæ neſcire, quàm ſcire ſit melius.

3 *Sed licet per ignorantiam grammaticæ artis aliquid vitioſum proferant epiſcopi, vel præsbyteri, non tamen ideo à ſcholaſticis ſunt deſpiciendi: quia morum vitia magis, quàm verborum ſunt præcauenda.*

Vnde Auguſtinus in libro de catechizandis rudibus, c. 9.

¶Non contemnant ſcholaſtici eccleſiaſticam ſimplicitatē. C. XII.

SEdulo monendi ſunt ſcholaſtici a, vt humilitate induti Chriſtiana, diſcant non contemnere, quos cognouerint morum vitia, quàm verborum amplius deuitare, & cordi caſto linguā exercitatam nec conferre audeant, quam etiam præferre conſueuerant. *& infra*, His etiam maxime vtile eſt, noſſe ita eſſe præponendas verbis ſententias, vt præponitur animus corpori. Ex quo fit, vt ita malle debeant veriores, quàm diſertiores audire ſermones, ſicut malle debent prudētiores, quàm formoſiores habere amicos. Nouerint etiam non eſſe vocem ad aures Dei, niſi animi affectū. Ita enim non irridebunt, ſi aliquos antiſtites, & miniſtros eccleſiæ forte animaduerterint, vel cum barbariſmi, & ſolœciſmis Deum inuocare, vel eadem verba, quæ pronunciant, non intelligere, perturbateque diſtinguere, non quia iſta minime corrigenda ſunt; vt populus ad id, quod plane intelligit, dicat, Amen: ſed quia † pie toleranda ſunt ab eis, qui didicerunt, vt ſono in foro, ſic voto in eccleſia benedici. Itaque forenſis illa, nonnumquam forte bona dictio, numquam tamen benedictio dici poteſt.

Iuo p. 6. c. 383.

† *tamen*] orig.

a ¶Scholaſtici.] *Vox iſta abeſt ab originali. Sed in eo hæc præcedunt:* Sunt item quidam de ſcholis vſitatiſſimis grammaticorum, oratorumque venientes; quos neque inter idiotas numerare audeas; neque inter illos doctiſſimos, quorum mens magnarum rerum eſt exercitata quæſtionibus. His ergo, qui loquendi arte ceteris hominibus excellere videntur, cum veniunt, vt Chriſtiani fiant, hoc amplius, quàm illis illiteratis impartire debemus; q; ſedulo admonendi ſunt, vt humilitate, &c.

Item Gregorius ad Leandrum epiſcopum Hiſpalenſem, in præfat. Moral. ad finem.

¶De eodem. C. XIII.

INdignum vehementer exiſtimo, vt verba cæleſtis oraculi reſtringam ſub regulis Donati.

¶ *Hoc. & duo ſequentia capita abſunt à multis antiquis exēplaribus, neque gloſſam habent.*

[*Item Auguſtinus de vera religione, c. 49. & c. 50.*]

PALEA. C. XIIII.

LOcutio diuinarum ſcripturarum ſecūdū cuiuſque linguæ ꝓprietatem accipienda eſt. Habet enim omnis lingua, ſua quādam

propria genera locutionū; quæ cum in aliam linguam transferuntur, videntur abſurda.

[Item Hieronymus ad Pammachium, epiſt.5 2. cuius initium eſt Chriſtianꝰ interdum pudoris eſt.]

PALEA C. XV.

† al. nō ſugere.

ECcleſiaſtica interpretatio, etiam ſi habet eloquij venuſtatem, diſſimulare eā debet, & fugere†; vt non otioſis philoſophorū ſcholis paucisq; diſcipulis, ſed vniuerſo loquatur hominū generi.

Item Clemens Papa, epiſt. 3.

¶Propter opprobrium ſenectutis, à paruulis, & à minimis non erubeſcat diſcere epiſcopus. C. XVI.

†abeſt ab or ginali. † al. minus.

NVllus epiſcopus† propter opprobrium ſenectutis, vel nobilitatem generis à paruulis, vel minimis† eruditis, ſi quid forte eſt vtilitatis, aut ſalutis, inquirere negligat. Qui enim rebelliter viuit, & diſcere atque agere bona recuſat; magis diaboli, quàm Chriſti membrum eſſe oſtenditur: & potius infidelis, quàm fidelis monſtratur.

DISTINCTIO XXXIX.

1 ps *ECce plenarie monſtratum eſt, quòd ſacerdotes oportet litterarum tam ſacrarum, quàm ſæcularium eſſe peritos. Nunc quæritur, an ſæcularium negotiorum oporteat eos habere peritiam. Hanc prælatis eſſe neceſſariam multis rationibus probatur. Debent namque prælati ſubditis non ſolum ſpiritualia, ſed etiam carnalia ſubſidia miniſtrare, exemplo Chriſti, qui turbas ſequentes non ſolum verbo docebat, ſed etiam virtute ſanabat, & corporalibus alimentis reficiebat. Vt autem prælati hæc omnia plene poſſint perficere, ſæcularium negotiorum oportet eos habere ſolertiam: vt eorum cautela & eccleſiæ ſeruentur indemnes, & cuique neceſſaria pro ſuo modo miniſtrentur. Vnde quidem in epiſcopum electus, à Beato Gregorio pro ſua ſimplicitate repellitur, ne eius occaſione res eccleſiæ dilapidarentur. Sic enim ſcribit Gregorius clero, & nobilibus Neapol. lib. 8. epiſt. 40.*

¶Sæcularium negotiorum imperiti non ſunt in epiſcopos ordinandi. C. I.

Anſ. l. 6. c. 13. Poly. l. 2. tit. 1.

PEtrus diaconus, quem à vobis electum aſſeritis, omnino (vt dicitur) ſimplex eſt: & noſtis, quia talis hoc tempore in regiminis debet arce conſtitui, qui non ſolum de ſalute animarum, verum etiam de extrinſeca ſubiectorum vtilitate, & cautela ſciat eſſe ſolicitus.

DI-

DISTINCTIO XL.

I *O Portet quoque epiſcopum eſſe ornatum, & hoſpitalem. Orna-* 1.Tim. 3.
ps *menta epiſcopalia, uirtutes debent intelligi, quæ à Domino*
eis repromittuntur, cum dicitur [Sacerdotes eius induam Pſal. 132.
ſalutari.] Vnde in ueteri teſtamento uarijs ueſtibus ex præ- Exo.28.
cepto Domini ſacerdotes ornati leguntur: quia multimodis uirtutibus debet ſplendere uita pontificis; ut gradui conferat decorem, quem ab eo non accepit. Non enim loca, ſed uita, & mores ſanctum faciunt ſacerdotem. Vnde ex ſuſcepto officio non licentiam peccandi, ſed neceſſitatem bene uiuendi ſe nouerint aſſecutos.

Vnde Symmachus Papa ait.

¶Officium ſacerdotij non confert, ſed adimit peccandi licentiam. C. I.

Polyc.l.8. tit.7.

NOn nos beatum Petrum, ſicut dicitis, à Domino cum ſedis priuilegijs, vel ſucceſſores eius, peccandi iudicamus licentiã ſuſcepiſſe. Ille perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ miſit ad poſteros. Quod illi conceſſum eſt pro actuum luce, ad illos pertinet, quos par conuerſationis ſplendor illuminat. Quis enim ſanctum dubitet eſſe, quem apex tantæ dignitatis attollit? In quo ſi deſunt bona acquiſita per meritum, ſufficiunt, quæ a loci deceſſore præſtantur. Aut enim claros ad hæc faſtigia erigit: aut qui eriguntur, illuſtrat.

¶*Caput hoc, quod citatur ex Symmacho, eſt in libro, quem pro Symmacho Ennodius diaconus ſcripſit: iureque Symmachi nomine citatur, quòd eum librum Symmachus, & uniuerſa quinta ſynodus pro cauſa Symmachi habita ſic approbarunt, ut parem ei cum ſynodis, & Apoſtolicis decretis auctoritatem tribuerint.*

Item Hieronymus ad Heliodorum, epiſt. 1. Infra 2. q.7. c. nõ omnes.

¶Filij ſanctorum ſunt, qui exercent opera eorum. C. II. Polyc.l.8. tit.8.

NOn eſt facile ſtare loco Pauli, tenere gradum Petri iam cum Chriſto regnantium: quia hinc dicitur; non ſanctorum filij ſunt, qui tenent loca ſanctorum; ſed qui exercent opera eorum. Burc. l.1. c.207. Iuo p. 5. c. 321.

a ¶Quia hinc.] *Hæc uſque ad finem non ſunt inuenta apud B. Hieronymum, ex quo tamen, aut ex eius dictis, citant ceteri collectores.*

Item Gregorius.

¶Morum nobilitas, non loci, vel generis, ſacerdotes notificet. C. III.

Burc. l.1. c.208. Iuo p. 5. c.322. Poly. l. 3. tit.7.

NOs qui præſumus, non ex locorum, vel generis dignitate; ſed morum nobilitate innoteſcere debemus: nec vrbiũ claritate, ſed fidei puritate.

Item Gregorius ad Anaſtaſium presbyterum, lib.6. epiſt.29. uel c. 193.

Non

¶Non loca,vel ordines, ſed merita nos Deo iungunt. C. IIII.

Ipſy. ibi. NOn loca,vel ordines creatori noſtro proximos faciũt: ſed ei nos merita bona iungunt,aut mala diſiungunt.

Item Ioãnes Chryſoſtomus,[id eſt auctor operis imperfecti,in Matthæũ, homilia 40. ad c.21.]

¶Magnitudo peccati,vel dignitatis quemque fortiter deiicit. C.V.

2 HOmo Chriſtianus fortiter cadit in peccato propter duas cauſas,aut propter magnitudinem peccati, aut propter altitudinem dignitatis.†

Item ex dictis † *Bonifacij a martyris.*

† al. geſtis

¶Damnatur Apoſtolicus, qui ſuæ,& fraternæ ſalutis eſt negligens. C. VI.

Iuo p. 5. c.23. 3 SI Papa ſuæ,& fraternæ ſalutis negligens, deprehenditur inutilis, & remiſſus ĩ operib.ſuis,& inſuper à bono taciturnus, quod magis officit ſibi, & omnibus; nihilominus innumerabiles populos cateruatim ſecum ducit, primo mancipio gehennæ, cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturus.†Huius culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe iudicaturus à nemine eſt iudicandus; niſi deprehendatur a fide deuius: pro cuius perpetuo ſtatu vniuerſitas fidelium tanto inſtantius orat, quanto ſuam ſalutem poſt Deum ex illius incolumitate animaduertit propenſius pendere.

† al. napulaturos

a ¶Dictis Bonifacij.] *Nauclerus Gen.26 teſtatur hoc fuiſſe dictum Bonifacij martyris. Verum Deus dedit presbyter Cardinalis, tit. Apoſtolorum in Eudoxia tempore Victoris Papæ iij. libros quatuor de rebus eccleſiaſticis compoſuit, qui in bibliotheca Vaticana eruantur. Et libro 1.cap.231. ex geſtis(ſic habent etiam multi Gratiani codices,& Iuo)Bonifacij martiris, & Archiepiſcopi Maguntini ſedis Apoſtolicæ legati, hæc ſanctiſſimi illius viri de Romano Pontifice, ac ſede Apoſtolica uerba refert; in quibus eſt hoc caput:& quidem ex antecedentibus, & ſequentibus ualde illuſtratur.* Sancta Romana eccleſia priuilegio ſpecialis auctoritatis diuinitus & humanitus caput omnium eccleſiarum,poſt Chriſtum Ieſum effecta,ſecundum Antiſtitis,vel rectoris ſui qualitatem, & valetudinẽ afficit totius Chriſtianitatis membra; vt illius incolumitati ſua reſpondeant incolumitate,& congaudeant: & nihilominus eius languoribus ſuo languore conſentiant: & ſicut eius gloria iuxta Apoſtolum conglorificãtur; ſic eius de ectione deiiciuntur, vt illud propheticum in eo præcipue compleri deprehendatur[Omne caput languidum,& omne cor mœrens;à plãta pedis vſque ad uerticem non eſt in eo ſanitas.] Et reuera tanta reuerẽtia apicem prefatæ Apoſtolicæ ſedis omnes ſuſpiciunt,vt nonnullam ſanctorum canonum diſciplinam,& antiquam Chriſtianæ religionis inſtitutionem magis ab ore præceſſoris eius, quàm à ſacris paginis , & paternis traditionibus expetant: illius velle,illius nolle tantum explorãt, vt ad eius arbitrium ſuam conuerſationem & ipſi remittãt aut intendant. Quod ſi, vt ſummopere ſibi,& omnibus expedit,zelo domus Dei ſine intermiſſione tabeſcens,fidelis diſpenſator & prudens exiſtens, Deo & hominibus, opere & ſermone irreprehẽſibilem ſeſe conſeruare ſtuduerit, vt vere fa-

2.Cor.1.

Eſa.14.

tear,

tear vniuerſum pene mũdum ſecum attonitum,&ſolicitum poſt Deum, currere facit; ex vtroque ſexu populos diuerſę profeſſionis, conditionis, & ætatis cateruatim Domino ſuo ſuper omnia bona ipſius conſtituendus ducit. Si vero ſuæ,& fraternæ ſalutis negligens deprehenditur, inutilis,& remiſſus in operibus ſuis,& inſuper à bono taciturnus(quod magis officit ſibi & omnibus)nihilominus innumerabiles populos cateruatim ſecum ducit,primo mancipio gehennæ cum ipſo plagis multis in æternũ vapulaturus: cuius culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe iudicaturus à nemine eſt iudicandus, niſi forte deprehendatur à fide deuius: pro cuius perpetuo ſtatu vniuerſitas fidelium tãto inſtantius orat; quanto ſuam ſalutem poſt Deum ex illius incolumitate animaduertunt propenſius pendere. Saluo enim diuinæ omnipotentię myſterio,vt dignum eſt,loco ab ipſa ſecundo illud B. Iob non incongrue aptari ſanctæ Romanæ Eccleſiæ poteſt: [Si deſtruxerit nemo eſt qui ædificet:& ſi incluſerit hominem,nullus eſt qui aperiat ei: ſi cõtinuerit aquas, omnia ſiccabuntur. & ſi emiſerit eas, ſubuertent terram.] hec immerito: cum ipſa ſpecialius in Petro cœli, terræque retemet habenas. Hæc cũ omnium fidelium in Chriſto ſpiritalis ſit mater, nemo debet renuere illius feriri diſciplina,uel emendari cenſura, iuxta illa prouerbia Salomonis [Ne dimittas legem matris tuæ, liga eam in corde tuo iugiter: qui enim abiicit diſciplinam,infelix eſt: & ſtultus homo deſpicit matrem ſuam.] & rurſus[Eſt maledictus à Deo,qui exaſperat matrem:& maledictio matris eradicat fundamenta;] illa utique quæ arrogant,† diuiſa à ſede illius, cui dictum eſt[Tu es Petrus,& ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam.] & ſuper arenam concupiſcentiæ carnalis,ſeu humanæ præſumptionis pro bantur poſita: curſus riui minime proſperatur,ſi à ſuo fonte diuidatur.

Iob. c.12.
Prou. 1. 6. 18.
Eccle. 3
† forte arroganter.
Matt. 16.

Item Auguſtinus ad Valerium, epiſt. 148.

¶Non ordines,ſed vitæ merita nos Deo commendant. C. VII.

4 ANte omnia peto,vt cogitet religioſa prudentia tua, nihil eſſe in hac vita,& maxime hoc tempore facilius, & lętius, & hominibus acceptabilius epiſcopi, aut presbyteri, aut diaconi officio,ſi perfunctorie,atque adulatorie res agatur; ſed nihil apud Deum miſerius,& triſtius,& damnabilius.¶Item nihil eſſe in hac vita,& maxime hoc tempore difficilius,laborioſius,periculoſius epiſcopi,aut presbyteri,aut diaconi officio:ſed apud Deum nihil beatius,ſi eo modo militetur,quo noſter Imperator iubet. Quis autẽ iſte ſit modus,nec à pueritia,nec ab adoleſcẽtia mea didici;& eo tẽpore,quo diſcere cœperam, vis mihi facta eſt merito peccatorum meorũ.Nã quid aliud exiſtimem neſcio, vt ſecundus locus gubernaculorum mihi traderetur,qui remum tenere non noueram.

Anſ.l.6.c. 196. Iuo p. 6. c.389.
Anſ.l. 6. c.186.

Item Iſidorus.

¶Corrumpitur, & ad terram ſacerdotium trahitur, niſi legaliter, & iuſte ſeruetur. C. VIII.

SIcut viri,& mulieris digna cõiunctio vnum facit matrimoniũ, & ſicut duorum copulatio vnũ perficit corpus,ita clericatus,& ſacerdotium vnum faciunt presbyterum; & electio & conſecratio vnum faciunt epiſcopum:quæ omnia vnum efficiũt corpus: quod.

citius

citius corrumpitur, & ad terram trahitur, niſi legaliter ſeruetur, niſi iuſte viuendo laudetur.

Item Ambroſius lib. de paradiſo, c. 4.

¶Gratia, non locus ſaluat animam. C. IX.

†Quo loci illudaduerte] orig. 5 Illud† autem animaduerte, quia extra paradiſum vir factus eſt, & mulier intra paradiſum factus, hoc eſt in inferiore loco, vir melior inuenitur: & illa, quæ in meliore loco, hoc eſt in paradiſo, facta eſt, inferior reperitur.

Item Gregorius, lib. 6. reg. epiſt. 5. ſeu c. 169.

¶De eodem. C. X.

†al. Quamlibet Quælibet † occulta loca ſine gratia Dei animam ſaluare non poſſunt: quod aliquando in ipſis quoque conſpicimus erratibus electorum. Nam Loth in ipſa peruerſa ciuitate fuit iuſtus: in monte peccauit. *Gen. 19.* Sed iſta cur dicimus, cum maiora nouerimus? Quid enim paradiſo iucũdius? quid cœlo ſecurius? & tamen homo ex paradiſo, & Angelus de cœlo peccando cecidit.

Idem.

¶De eodem. C. XI.

Burc. l. 1. c. 206. Iuo p. 5. c. 320. Adam primus homo pro peccato de paradiſo electus eſt: hoc eſt, quia Dei nobilitatem à ſe deiecit, nobilitate loci priuatus eſt.

¶*Primo libro B. Gregorij in Ezechielem homil. 9. leguntur hæc uerba, quæ nonnihil ad hanc rem facere uidentur:* Quia autem loca mentem non muniunt, ipſe humani generis primus teſiatur parens, qui & in paradiſo cecidit.

Item Ioannes Chryſoſtomus, [id eſt auctor operis imperfecti, in Matthæum, hom. 43. ad c. 23.]

¶Non eſt verus ſacerdos omnis, qui nominatur ſacerdos. C. XII.

6 Multi ſacerdotes, & pauci ſacerdotes; multi nomine, pauci opere. Videte ergo, quomodo ſedetis ſuper cathedram; quia non cathedra facit ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram; non locus ſanctificat hominem, ſed homo locum; non omnis ſacerdos ſanctus, ſed omnis ſanctus ſacerdos. *1. Pet. 3.* Qui bene ſederit ſuper cathedram, honorem accipit ab illa; qui male ſederit, iniuriam facit cathedræ; ideoque malus ſacerdos de ſacerdotio ſuo crimen acquirit, non dignitatem. In iudicio enim ſedens, ſi quidem bene vixeris, & bene docueris, omnium iudex es: ſi autem bene docueris, & male vixeris, tui ſolius condemnator eris. † Nam bene viuendo & bene docendo, populum inſtruis, quomodo debeat uiuere: bene autem docendo, & male viuendo, Deum inſtruis, quomodo te debeat condemnare. *Idem.* ¶ Quicunque deſiderauerit† primatum in terra

†al. er. Ibid. homilia 35. ad c. 20. *†al. deſiderat*

terra; inueniet confuſionē in cœlo; nec *a* inter ſeruos Chriſti com putabitur, qui de primatu tractauerit; nec vnuſquiſque eorū feſtinet, quomodo aliis maior appareat, ſed quomodo omnibus inferior videatur: quoniam non qui maior fuerit in honore, ille eſt iuſtior: ſed qui fuerit iuſtior, ille maior. Conuerſatio ergo melior eſt deſideranda, non dignior gradus.

a ¶Nec inter.] *In loco indicato legitur,* vt inter ſeruos Chriſti non ſit de primatu certamen, nec vnuſquiſque, &c. *Sed obſtitit gloſſa, ne mutaretur.*

DISTINCTIO XLI.

I ps *Ecce quibus oporteat ſacerdotem eſſe ornatum moribus; ſed præterea oportet illum eſſe ornatum in exterioribus, habitu videlicet & inceſſu; habitu, ut nec fulgidis, nec ſordidis ſe veſtibus ornet. Vt enim ait Hieronymus, β nec affectatæ ſordes, nec exquiſitæ deliciæ laudem pariunt; quod tam de veſtibus, quàm de cibis intelligendum eſt.*

a ¶Hieronymus.] *Ad Euſtochium de cuſtodia virg. ſic ſcribit;* nec affectatæ ſordes, nec exquiſitæ munditiæ conueniunt Chriſtiano. *Ad Nepotianum quoque in eandem fere ſententiam,* veſtes pullas æque deuita, vt candidas; ornatus, vt ſordes pari modo fugiendæ ſunt, quia alterum delicias, alterum gloriam redolet.

Vnde Auguſtinus ait lib. 3. de doctrina Chriſtiana, c. 10.

¶Pro moribus eorum, cum quibus viuimus, etiam vti debemus alimentis. C. I.

Quiſquis rebus prætereūtibus reſtrictius vtitur, quàm ſeſe habent mores eorum, cum quibus viuit, aut intemperans, *a* aut ſuperſtitioſus eſt. Quiſquis vero ſic eis vtitur, vt metas conſuetudinis bonorum; inter quos verſatur, excedat; aut aliquid ſignificat, aut flagitioſus eſt. In omnibus enim talibus non vſus rerum, ſed libido vtentis in culpa eſt. *& infra.* ¶Quid igitur locis, & temporibus, & perſonis conueniat, diligenter attendendum eſt, ne temere flagitia reprehendamus. Fieri enim poteſt, vt ſine aliquo vitiō cupidinis, vel voracitatis, pretioſiſſimo cibo ſapiens vtatur; inſipiens autem fœdiſſima gulæ flamma in viliſſimum olus ardeſcat, & ſanius† quiſque maluerit, more Domini, piſce veſci, quàm lenticula, more Eſau nepotis Abrahæ, aut ordeo, more iumentorum. Non enim propterea continentiores nobis ſunt pleræque beſtiæ, quia vilioribus aluntur eſcis. Nam in omnibus huiuſcemodi rebus nō ex earum rerum natura, quibus vtimur, ſed ex cauſa vtendi, & modo appetendi, vel probandum, vel improbandum, quod facimus.

Iuo p. 4. c. 24. Pan. l. 2. c. 195. †*al. ſanus* *Luc. 24.* *Gen. 25.*

a ¶Intemperans.] *Apud ſanctum Auguſt. & Iuonem legitur:* temperans. *Sed ob gloſſam non eſt mutatum.*

Idem

Idem ſuper Epiſtolam Ioannis.

¶Non cibus, ſed appetitus in culpa eſt. C. II.

DElicíæ quælibet, ſi abſque deſiderio percipiantur, non officiunt: & viles cibi appetenter accepti impediunt profectum abſtinentiæ. Dauid enim aquam male concupitam effudit, & Helias carnes comedit.

2. Reg. 23. *3. Reg. 17.*

¶*In operibus beati Auguſtini aut impreſsis, aut manuſcriptis, quæ hactenus ad manus uenerint, hæc non ſunt inuenta. Ceterum apud Proſperum de uita contemplatiua l. 2. cap. 22. eadem ferè leguntur:* Nec deliciæ quælibet, ſi abſque deſiderio percipiantur, officiunt: & viles cibi plerumque abſtinentiæ profectum, ſi appetenter accipiantur, impediunt. Hinc eſt, quod ſanctus Dauid aquæ in ſe concupiſcentiam caſtigauit; atque eam ſibi à ſuis oblatam, ne deſiderio ſuo ex ea ſatisfacere videretur, effudit: & ſancto Heliæ perceptio carniũ non concupita non nocuit.

Idem de uerbis Domini ſecundum Matthæum, ſerm. 5. †

† *ad illa uerba*] petite & dabitur vobis] *ſed paulo aliter.*

¶Contra ſuæ infirmitatis conſuetudinem, aliquibus cibis diuites vti non cogantur. C. III.

NOn cogantur diuites pauperum cibis veſci: vtantur conſuetudine infirmitatis ſuæ; ſed doleant aliter ſe non poſſe: ſi cõſuetudinem mutant, ægrotant. Vtantur ſuperfluis, dent inopibus neceſſaria. Vtantur pretioſis, dent pauperibus vilia.

Idem lib. 2. quæſt. Euang. c. 11.

¶Aequanimitas tolerandi, non vſus vel abſtinentia cibi iuſtitiam facit. C. IIII.

Ivo p. 4. c 23 *Matt. 11. & Luc. 7.*

QVod dicit Dominus in Euangelio [Iuſtificata eſt ſapientia ab omnibus filijs ſuis] oſtendit filios ſapientiæ intelligere nec in abſtinendo, nec in mãducando eſſe iuſtitiam, ſed in ęquanimitate tolerandi inopiam, & in temperantia per abundantiã nõ ſe corrumpendi, atque opportune ſumendi, vel non ſumendi ea, quorum non vſus, ſed cõcupiſcentia reprehendenda eſt. Non enim intereſt omnino, quid alimentorum ſumas, vt ſuccurras neceſſitati corporis, dummodo congruas in generibus alimentorum his, cum quibus tibi viuendum eſt. Neque quantum ſumas, intereſt multũ: cũ videamus aliorum ſtomachum citius ſaturari; & eos tamen illi ipſi paruo quo ſatiantur, ardenter, & intolerabiliter, & omnino turpiter inhiare: alios autem pluſculo quidem ſatiari, ſed tolerabilius inopiam perpeti; & vel ante ora poſitas epulas, ſi id in tempore opus ſit, cũ tranquillitate aſpicere, neque tãgere. Magis ergo intereſt, non quid, vel quantum alimentorũ pro congruentia hominum, atque perſonæ ſuæ, & pro ſuæ valetudinis neceſſitate quis capiat, ſed quanta facilitate, & ſerenitate animi careat, cum his vel oportet, vel neceſſe eſt carere, vt illud in animo Chriſtiani cõpleatur,

tur, quod Apoſtolus dicit. [Scio & minus habere: ſcio & abundare: vbique & in omnibus imbutus ſum, & ſatiari, & eſurire, & abũdare, & penuriam pati: omnia poſſum in eo, qui me confortat.] *Philip. 4.*

Item ex concilio Gangrenſi, c. ultimo.

Temperantia ciborum, & veſtium, non diſſolutio eorum laudatur. C. V.

PArſimoniam cum veſte humili non reprobamus: ſicut etiã ornatum *α* præter corporis diligentiam infucatum laudamus. Diſſolutos autem, & fractos in veſtibus inceſſus non recipimus: & domos Dei honoramus, & conuentus, qui in his fiunt, tanquam ſanctos, & viles recipimus pietatem in priuatis domibus non concludentes, ſed omnem locum in nomine Dei ædificatum honorantes: & congregationem in eccleſia factam ad vtilitatem communẽ recipimus, & bona opera, quæ ſupra vires in fratres pauperes exercentur, ſecundum eccleſiaſticas traditiones beatificamus: & omnia, quæ conueniunt traditionibus Apoſtolicis, & ſanctarum ſcripturarum præceptis, in eccleſia fieri exoptamus. Iuo p. 8. c. 321.

α ¶Præter corporis.] *Eſt ex priſca verſione. Græce eſt:* δι' ἐπιμέλειαν μόνον τοῦ σώματος ἀπε ἴεργον. *ideſt:* propter corporis tantum curam minime ſuperuacaneam atque operoſam. *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

β ¶Supra vires.] *In priſca illa verſione eſt:* iuxta vires. *Dionyſiana habet, ut Grat. Græce autem:* τὰς καθ' ὑπερβολὴν εὐποιΐας τῶν ἀδελφῶν τὰς κατὰ τὰς παραδόσεις, διὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς τοὺς πτωχοὺς γινομένας; *ideſt* eximias, atque excellentes fratrum beneficentias, quæ ſecundum traditiones per eccleſiam in pauperes fiunt.

Item Gregorius Ioanni Conſtantinopolitano, lib. 1. reg. epiſt. 24.

¶Sub ſpecie virtutis ſæpe ſe vitia ingerunt. C. VI.

SAepe ſe vitia eſſe virtutes mentiuntur, vt tenacitas, parſimonia, effuſio, largitas, crudelitas, zelus iuſtitiæ, remiſſio, pietas velit videri.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c. 15.

¶Meritis fidei, & vitæ, non diuitijs, epiſcopalis auctoritas quæritur. C. VII.

EPiſcopus vilem ſupellectilem, & menſam, ac victum pauperẽ habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatẽ fide, & vitæ meritis q̃rat. *Ibid. c. 14.*

¶Hoſpitium quoque non longe ab eccleſia habeat. Burc. l. 2. c. 209.

Item ex eodem, c. 45. Iuo p. 6. c. 284.

¶De eodem. C. VIII.

CLericus profeſſionem ſuã & habitu, & inceſſu probet: & ideo nec veſtibus, nec calceamentis decorem quærat. Anſl. 7. c. 202.

Sicut

Sicut ergo in cibis mores eorum, cum quibus uiuimus, obſeruare monemur; ſic & de indumentis intelligendum eſt. Vt enim alibi dicitur;[Quiſquis contemptis his, cum quibus uiuit, lautiora ſibi, uel auſteriora præ ceteris indumenta, uel alimenta quærit, aut intemperans ſui, aut ſuperſtitioſus eſt.] In inceſſu autem debet eſſe ſacerdos ornatus, ut grauitate itineris, mentis maturitatem oſtendat. Incompoſitio enim corporis (ut Auguſtinus ait) inæqualitatem indicat mentis. Vnde hiſtoriographus ille cum eius mutabilitatem deſcriberet, cuius conſcientia excita† curis mentem uaſtabat; † inter cetera hoc etiam notabile indicauit, dicens[Citus modo, & modo tardus inceſſus.]

Supra ca. e. Quiſquis. i epiſt. 109. ad Monachas hī ſenſus. Salust. de Catilina, † al. excitā, al exagitatam † al. uexabat

DISTINCTIO XLII.

Math. 25.

1 ps *Hoſpitalem uero ſacerdotem eſſe oportet, ne ſit in numero eorum, quibus in iudicio dicetur [Hoſpes eram, & non ſuſcepiſtis me.] Qui enim Apoſtolum ſecutus, alios ad hoſpitalitatem debet inuitare, quomodo hoſpitalitatis exhortator poterit eſſe, qui domum propriam hoſpitibus claudit? Si enim ſacerdos primum à ſeipſo, & à domeſtica eccleſia ſua debet exigere quod poſtea populis imperet: ſi primum, imitando Chriſtum, ipſe debet facere, quæ poſtea populum doceat, neceſſe eſt, ut pauperes hoſpitio recipiat, quò ad hoſpitalitatem facilius ſuo exemplo ſubditos attrahat. ¶ Ordinandus itaque ſacerdos ad memoriam reuocet, quomodo Abraham, & Loth per hoſpitalitatis opera, Deo placuere, & Angelos hoſpitio meruerunt recipere; quomodo Angeli Sodomis hoſpitalem domum ingreſſi, Loth cum familia ſua liberauerunt; quomodo clauſas domos cum hoſpitibus ignis ingreſſus perdiderit; quomodo etiam ſecundum Hieronymum, aliena rapere conuincitur, qui ultra neceſſaria ſibi retinere probatur: ac ſi per opera pietatis ſe inſtruat, ut & præſentis uitæ ſubſidia, & æternæ claritatis præmia à Deo percipiat; vtrumque enim pietati promittitur. ¶ Vnde Apoſtolus ſcribens ad Timotheum ait[Exerce teipſum ad pietatem. Nam corporalis quidem exercitatio ad modicum utilis eſt; pietas autem eſt utilis ad omnia, habens promiſſionem uitæ, quæ nunc eſt, & futuræ.] Ab hac quiſquis alienus fuerit, in ſacerdotem ordinari non poterit. ¶ Si enim uidua in eccleſia recipi prohibetur; quæ pauperes non recepit hoſpitio, quæ pedes ſanctorum non lauit, quæ omne opus bonum non eſt executa; multo magis ſunt prohibendi à ſacerdotio, qui ab opere pietatis probantur alieni. Vnde† hoſpitalitatis opera deſpicientes, in Gangrenſi concilio excommunicantur. Sic enim in eo ſtatutum eſt, c. 11.*

Gen. 18. & 19. Glo. ord. Gen. 19. ex Alcuino. In regula Monacharum c. de paupertate. 1. Tim. 4. 1. Tim. 5. 31. q. 1. quō. † al. Vnde quidam

¶ Non ſunt deſpiciendi, qui conuiuia pauperibus exhibent. C. I.

Burch. l. 19. c. 12. Iuo p. 15. c. 136. Anſ. l. 5. c. 76.

SI quis deſpicit eos, qui fideliter agapas, † ideſt conuiuia pauperibus exhibent, & propter honorem Dei conuocant fratres, & noluerit communicare huiuſcemodi vocationibus, paruipendens, quod geritur, anathema ſit.

Hinc

Hinc etiam Ioannes Euangeliſta in epiſtola ſua quendam Diotrephem excommunicat, qui nec pauperes recipiebat, & recipientes de eccleſia eÿciebat. In hoſpitalitate autem non eſt habendus delectus perſonarum; ſed indifferenter quibuſcúque ſufficimus, hoſpitales nos exhibere debemus. Epiſt. 3.

Vnde Ioannes Chryſoſtomus in epiſt. ad Hebræos hom. xi. ad c. 6.

¶In recipiendis hoſpitibus nulla debet eſſe diſtinctio. C. II.

2 QVieſcamus ab hac abſurda curioſitate, & diabolica & peremptoria.† Si enim in clero ſe electum eſſe dicat, ſi ſacerdotem ſe nominet, ſcrutare: nó enim ſine periculo in talibus indiſcuſſa communicatio eſt: circa maiora periculum vertitur; non enim das, ſed accipis. Si vero pro nutrimento poſtulat, nihil in his examines. Inquire, quomodo Abraham hoſpitalem ſe circa omnes oſtendebat. Si ſcrutator fuiſſet circa refugientes ad ſe, numquam Angelos hoſpitio recepiſſet. Fortaſſis enim non putans eos Angelos eſſe, cum reliquis & hos repuliſſet: Sed quoniam omnes recipiebat, ſuſcepit & Angelos. Non enim ex vita eorum, quos accipis, mercedem tibi retributurus eſt Deus; ſed ex voluntate tua, ex liberalitate, ex honorificétia multa, ex miſericordia, ex bonitate. † al. pernicioſa.

Sed licet ipſa conuiuia deſpicienda non ſint; non tamen in eccleſiis celebrari. nec clericos ad ea conuocatos ex eis partes ſibi tollere oportet.

Vnde in Laodicenſi concilio, c. 27.

¶Clerici ad agapem vocati partes ſibi non tollant. C. III.

NOn oportet miniſtros altaris, vel quoslibet clericos α ad agapem † vocatos, partes tollere propter iniuriam, quæ ex hac occaſione eccleſiaſtico ordini poſſit deputari. Anſ. l. 5. c. 77. Iuo p. 3. c. 138.

α ¶Clericos.] *In concilio Græco, & priſca etiam verſione additur,* vel laicos.

β ¶Propter iniuriam.] *Græce eſt:* διὰ τὸ τὴν ὕβριν τῇ τάξει προςτίθεσθαι τῇ ἐκκλησιαστικῇ, *id eſt,* eo quòd eccleſiaſtico ordini inuratur contumelia.

Item ex eodem, c. 28.

¶In locis Deo ſacratis nec comedere, nec accubitus ſternere liceat. C. IIII.

4 NOn oportet in baſilicis, ſeu in eccleſijs agapem facere, & intus α manducare, vel accubitus ſternere. Burc. l. 3. c. 82. Iuo p. 3. c. 32. Anſ. l. 5. c. 78.

α ¶Et intus.] *Græce eſt,* καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ: *quod Dionyſius vertit, ſe* nec intra domum Dei. *ſed apud Balſamonem abeſt vox,* Dei.

Item ex concilio Carthagin. 3. c. 30.

¶Niſi neceſſitate coacti clerici in eccleſia non conuiuentur. C. V.

NVlli epiſcopi, vel clerici in eccleſia cõuiuentur, niſi forte trãſeuntes hoſpitiorum neceſſitate illic reficiantur. Populi etiã Burc. l. 3. c. 83. Iuo p. 3. c. 74.

ab huiuſmodi conuiuijs, quantum poteſt fieri, prohibeantur.

In reg. B. Benedicti.c.52. Burc.l.3 c.81. Iuo p.3. c.71. *Item ex dictis B. Benedicti Abbatis.*

¶De eodem. PALEA. C. VI.

ORatorium hoc ſit, quod dicitur; nec ibi quidquã aliud geratur, vel condatur, quam quod diuinis miniſteriis conueniat.

Pal. laudibus. *Item Auguſtinus epiſt. 109. de regula monachorum.*

¶De eodem. C. VII.

Sẽſus nõ verba. Iſidor⁹ Etymo.l. 15. c.4. IN oratorio præter orandi, & pſallendi cultum penitus nihil agatur; vt nomini huic & opera iugiter impenſa concordent.

DISTINCTIO XLIII.

Smaragdus in re. B. Benedicti.c.52. Burc.l.3. c.80. Iuo p.3. c.72. Cant. 5. ex gloſſa interlin. ibi Ad Oceanũ ep.83. & glo.or. in 1.Tim. 3. in ver. doctorẽ.

I ps *Vdicus quoque debet eſſe ſacerdos, ut & moribus, & uerbis pudorem indeſinenter exhibeat. Vnde in canticis canticorum genæ ſponſæ, id eſt prædicatores, turturi comparantur.* ¶ *Debet etiam gratiam docendi habere: quia, ut Hieronymus ait,* [*Innocens, & abſque ſermone conuerſatio, quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. Nam latratu canum, & baculo a paſtorum, lupi ſunt arcendi.*] *In ipſa autem doctrina diſcretum oportet eſſe rectorem, ne aut tacenda proferat; aut proferenda taceat.*

a ¶Baculo.] *In epiſtola B. Hieronymi legitur*, baculoque paſtoris luporum rabies deterrenda eſt. *Sed gloſſa ordinaria cum Gratiano concordat.*

Vnde Gregorius par. 2. ſui paſtoralis, c. 4. ait.

¶De diſcretione prædicationis, & ſilentij. C. I.

SIt rector diſcretus in ſilentio, vtilis in verbo, ne aut tacẽda proferat, aut proferenda reticeſcat. Nam ſicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiſcretum ſilentium eos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Sæpe namque rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimeſcunt, & iuxta veritatis vocem nequaquam iam gregis cuſtodiæ,
Io.10. paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſeruiunt: quia veniente lupo fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt, Hinc namque eos
Eſa.56. *Ezech.13.* per prophetam Dominus increpat dicens [Canes muti, non valentes latrare.] Hinc rurſus queritur, dicens [Non aſcendiſtis ex aduerſo, neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael, vt ſtaretis in prælio in die Domini.] Ex aduerſo quippe aſcendere, eſt pro defenſione gregis, voce libera, huius mundi poteſtatibus contraire. Et in die Domini in prælio ſtare, eſt prauis decertantibus ex iuſtitię amore reſiſtere. Paſtorem enim recta timuiſſe dicere, quid eſt aliud, q̃ tacendo terga præbuiſſe? qui nimirum ſi pro grege ſe obiicit, mu-
Thren.2. rum pro domo Iſrael hoſtibus opponit. Hinc rurſus delinquenti

populo

populo dicitur[Prophetæ tui viderunt tibi falſa, & ſtulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent.]Prophetæ quippe in ſacro eloquio nonnunquam doctores vocantur, qui dum fugitiua eſſe præſentia indicant, quæ ſunt ventura manifeſtant: quos diuinus ſermo falſa videre redarguit; quia dum culpas corripere metuunt, incaſſum delinquentibus promiſſa ſecuritate blandiuntur: qui iniquitatem peccantium nequaquam aperiunt: quia ab increpationis voce conticeſcunt. Clauis quippe apertionis eſt ſermo correctionis; quia increpatio culpam detegit, quã ſæpe neſcit ipſe etiam, qui perpetrauit. Hinc Paulus ait [Vt potens ſit in doctrina ſana exhortari; & eos, qui contradicunt, redarguere.] Hinc per Malachiam dicitur[Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore eius; quia Angelus Domini exercituum eſt]Hinc per Eſaiam Dominus admonet dicens[Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam.] Præconis quippe officium ſuſcipit, quiſquis ad ſacerdotium accedit, vt ante aduentum iudicis, qui terribiliter ſequitur, ipſe ſcilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo, ſi prædicationis eſt neſcius, quam clamoris vocem daturus eſt præco mutus? Hinc eſt enim, ꝙ ſuper paſtores primos in linguarum ſpecie ſpiritus ſanctus inſedit; quia nimirum, quos repleuerit, de ſe protinus loquentes facit. Hinc Moyſi præcipitur, vt tabernaculum ſacerdos ingrediens tintinnabulis ambiatur; vt videlicet prædicationis voces habeat; ne ſuperni inſpectoris iudicium ex ſilentio offendat: ſcriptum quippe eſt[vt audiatur ſonitus, quãdo ingreditur, vel egreditur ſanctuarium in conſpectu Domini; & non moriatur.]Sacerdos namque ingrediens, vel egrediens moritur, ſi de eo ſonitus non auditur; quia iram contra ſe occulti iudicis exigit, ſi ſine prædicationis ſonitu incedit. Apte autem tintinnabula veſtimentis illius deſcribuntur inſerta. Veſtimenta enim ſacerdotis quid aliud, quàm recta opera debemus accipere? prophe ta teſtante, qui ait[Sacerdotes tui induantur iuſtitia.] Veſtimentis itaque illius tintinnabula inhærent; vt† vitæ viam cum linguæ ſonitu ipſa quoque bona opera ſacerdotis clament. Sed cum rector ſe ad loquendum præparat, ſub quanto cautelæ ſtudio loquatur, attendat; ne ſi inordinate ad loquendum rap tur, erroris vulnere corda audientium feriantur: & cum fortaſſe ſapiens videri deſiderat, vnitatis compagem inſipienter abſcindat. Hinc namque veritas dicit [Habete ſal in vobis & pacem habete inter vos.] Per ſal quippe, verbi ſapientia deſignatur. Qui ergo loqui ſapienter nititur, magnopere metuat, ne eius eloquio audientium vnitas confundatur. Hinc Paulus ait[Non plus ſapere, quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem.] Hinc in ſacerdotis veſte iuxta diuinam vocem tintinnabulis mala punica coniunguntur. Quid enim per mala punica, niſi fidei vnitas deſignatur? Nam ſi-

Ad Tit. 1
Malach. 2.
Eſa. 58.
Act. 2.
Exo. 28.
Pſal. 131.
†al. ſi
Mar. 9.
Rom. 12.
Exo. 28.

cut in malo punico, vno exterius cortice multa interius grana mu niuntur; ſic innumeros ſanctæ eccleſiæ populos vnitas fidei contegit, quos intus diuerſitas meritorum tenet. Ne igitur rector incautus ad loquēdum proruat; hoc, quod iam præmiſimus, per ſemetip

Mar. 9. ſam veritas diſcipulis clamat. [Habete ſal in vobis, & pacem habete inter vos: ac ſi figurate per habitum ſacerdotis dicat; mala punica tintinnabulis iungite, vt per omne, quod dicitis, vnitatē fidei cauta obſeruatione teneatis. Prouidendum quoque eſt ſolicita intentione rectoribus, vt ab eis non ſolum praua nullo modo, ſed ne recta quidē nimie & inordinatē proferantur: quia ſæpe dictorum vir tus perditur, cū apud corda audientium, loquacitatis incauta importunitate leuigatur; & auctorem ſuum hæc eadem loquacitas inquinat, quæ ſeruire auditoribus ad vſum profectus ignorat. Vn-

Leuit. 15. de bene per Moyſem dicitur [Vir, qui fluxum ſeminis patitur, immundus eſt.] In mente quippe audientium, ſemen ſecuturæ cogitationis eſt qualitas auditæ locutionis; quia dum per aurem ſermo concipitur, cogitatio in mente generatur. Vnde & ab huius

Act. 17. mundi ſapientibus prædicator egregius ſeminiuerbius eſt vocatus. Qui ergo fluxum ſeminis patitur, immundus aſſeritur; quia multiloquio ſubditus, ex eo ſe inquinat: quod ſi ordinate promeret, prolem rectæ cogitationis edere in audientium corda † po-

† al. corde tuiſſet: dumque incautus per loquacitatem defluit, non ad vſum generis, ſed ad immundiciam ſemen effundit. Vnde Paulus quoque, cum diſcipulum de inſtantia prædicationis admoneret, dixit [Teſtificor coram Deo, & Chriſto Ieſu, qui iudicaturus eſt vi-

2. Tim. 4. uos, & mortuos, per aduentum ipſius, & regnum eius, prædica verbum, inſta opportune, importune: dicturus [importune, præmiſit [opportune;] quia ſcilicet apud auditoris mentem ipſa ſua vtilitate ſe deſtruit, ſi habere importunitas opportunitatē neſcit.

Item Clemens epiſt. 3. in extremo.

¶Porcis, & canibus ſacra non ſunt committenda. C. II.

Matt. 10.
Mar. 8. IN mandatis habemus, vt venientes ad ciuitatem diſcamus prius, quis in ea dignus ſit, vt apud eum cibum ſumamus; quanto magis noſſe conuenit, quis, qualiſue ſit is, cui immorta-

Matth. 7. litatis verba credenda ſunt? Soliciti enim, & valde ſoliciti eſſe debemus, ne margaritas noſtras mittamus ante porcos. Sed & ob alias cauſas vtile eſt viri huius habere me notitiam. Si enim ſciam, quia in his, de quibus non pōt dubitari, quòd bona ſint, emēdatus eſt, & inculpabilis; hoc eſt, ſi ſobrius, ſi miſericors, ſi iuſtus, ſi mitis, & humanus (quæ vtique bona eſſe nullus ambigit) tunc conſequens videbitur, vt ei, qui obtinet bona virtutū, et quod deeſt fi-

dei,

dei,& ſcientiæ,conferatur:& in quibus maculari eius vita videtur, quæ eſt in reliquis probabilis,emendetur. Si vero in iis,quæ palam ſunt,peccatis inuolutus permanet,& inquinatus; non me oportet ei aliquid de ſecretioribus,& remotis diuinæ ſcientiæ proloqui;ſed magis proteſtari, & conuenire eum, vt peccare deſinat, & actus ſuos à vitiis emendet. Quod ſi ingeſſerit ſe,& prouocauerit nos dicere, quæ eum minus recte agentem non oportet audire; prudenter eum debemus eludere. Nam nihil omnino reſpondere,auditorum cauſa vtile nón videtur: ne forte exiſtiment nos reſponſionis penuria declinare certamen; & fides eorum lædatur non intelligẽtium propoſitum noſtrum.

Item Anacletus,epiſt. I. omnibus epiſcopis.

¶Verba prædicationis perſecutoribus ſuis prælati non ſubtrahant. C. III.

3 SCimus autem multos ob id infeſtare doctores, vt eos perdant,& placita proprię voluntatis adimpleant. Nō propterea tamen doctores (inquantum vires ſuppetunt) à recta æmulatione,& bona intentione†recedere debent;ſcientes,quia beati,qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam. *Iuo p. 5. c.237.* *†al.inſtitutione* *Matt.5.*

Item Gregorius Venantio, lib. I. epiſt.33.

¶Non eſt mundus à ſanguine ſubiectorum, qui Dei conſilium illis non annuntiat. C. IIII.

EPheſijs Paulus dicit[Mundæ ſunt manus meæ à ſanguine omnium veſtrū:non enim ſubterfugi, quominus annuntiarem omne conſilium Dei vobis.]Mundus ergo à ſanguine eorum non eſſet,ſi eis Dei conſilium annuntiare noluiſſet: quia cum increpare delinquentes noluerit,eos proculdubio tacendo paſtor occidit. *Act. 20.*

Item Nicolaus ad Michaelem Imperatorem in epiſtola,cuius initium eſt, Propoſueramus.]

¶Aeternæ damnationis pœnam incurrit prædicator, qui ſemen diuini verbi non ſpargit. C. V.

DIſpenſatio†eſt nobis cęleſtis ſeminis iniuncta. vę ſi non ſparſerimus:væ ſi tacuerimus. Quod cum electionis vas formidet,& clamet;quāto magis cuilibet exiguo metuendum eſt: Proinde,ſicut non leue diſcrimen incumbit Pontificibus ſiluiſſe ꝓ diuinitatis cultu,& eccleſiæ correctione qđ cōgruit; ita his (quod abſit) non mediocre periculū eſt;qui cum debeant parere,deſpiciunt. *†Diſpenſatione nobis] orig.* *1.Cor.9.* Gloſſa ordi.ex Ambr. ſer. 2. in pſal. 118.i ver. [Abſcondi, cloqua tua.]

4 *Pariter quoque obſeruare debet ſacerdos, ne indignis, & non intelligentibus ſecreta myſteria,ſua prædicatione reſerare incipiat. Qui enim ea docet, quæ ab auditoribus non ualent intelligi; non ad eorum utilitatem, ſed ad ſui oſtentationem facit. Vnde in expoſitione[Beati immaculati dicitur. [Vitium eſt ſecreta myſteria uulgare indignis: quod fit uel loquacitate incauta, dum*

ſine iudicio volat irreuocabile verbum; vel adulatione, vt ei placeat; cui ſecreta reuelat, uel iactatione ſcientiæ; ut plura ſcire uideatur.] *In quibus omnibus profectò datur intelligi, quanta debeat eſſe diſcretio in prædicatione ſacerdotis: qua ſi forte caruerit, tanquam torto naſo, ſacerdotalis officij iudicatur indignus.*

DISTINCTIO XLIIII.

I
ps

Vm autem uinolentus eſſe prohibetur, gulæ intemperantiam nequaquam habere permittitur. Neque enim ebrietas prohibetur, & uoracitas permittitur. Vtrumque enim inter opera tenebrarum Apoſtolus connumerat ſcribens Romanis [*Non in comeſſationibus, & ebrietatibus.*] *Ventris namque ingluuies ad luxuriam prouocat facile; & omne opus bonum diſsoluit. Vnde uenter & genitalia ſibimetipſis uicina ſunt: ut ex uicinitate membrorum confœderatio intelligatur uitiorum.*] *Hinc etiam Nabuzardam princeps coquorũ muros Hieruſalem deſtruxiſſe legitur: quia uenter, cui multitudo coquorum deſeruit, ædificia uirtutum ad ſolum redigit. Sacerdos itaque de altari uiuere, non luxuriari quærat, ut ait Hieronymus.* [*Tibi o ſacerdos de altario uiuere, non luxuriari permittitur.*] *Sunt autem comeſſationes non ſolum ſacerdotibus, ſed etiam laicis noxiæ: qui feſtiuos, & ſolennes dies non aliter ſe digne celebrare putant; niſi comeſſationibus deſeruiant.*

Rom. 13. Hier. in epiſt. ad Amãdũ, & Aug. de Tẽp. ſerm. 65. Greg. in paſtor. p. 3. c. 20. 4. Reg. ult. ſecundum lxx.

Vnde Auguſtinus ſcribit ad Aurelium epiſcopum, epiſt. 64.

In Michæã c. 3. in extremo. Iuo p. 13. c. 58. †abeſt ab orig. Iuo. & aliquot manuſcriptis Gratiani.

¶Non eſt vacandum comeſſationibus, & ebrietatibus. C. I.

Omeſſationes, & ebrietates ita conceſſæ, & licitæ putantur, vt in honorem etiam beatiſſimorum martyrum non ſolũ per ſolennes dies (quod ipſum quis non lugendum videat, qui hæc nõ carneis oculis inſpicit?) ſed etiam quotidie celebrentur. *& poſt pauca*: Non ergo aſpere, quantum exiſtimo, non duriter, non modo imperioſo iſta tolluntur: magis docendo, quàm iubendo; magis monendo, quàm minando. Sic enim agendum eſt cum multitudine peccantium.† Seueritas autem exercenda eſt in peccata paucorum. Et ſi quid minamur; cum dolore fiat, de ſcripturis comminando vindictam futurã; ne nos ipſi in noſtra poteſtate, ſed Deus in noſtro ſermone timeatur. Ita prius mouebuntur ſpiritales, aut ſpiritalibus proximi; quorum auctoritate, & leniſſimis quidẽ, ſed inſtantiſſimis admonitionibus cetera multitudo frangatur.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 24.

Conc. Aquiſgran. c. 60. Burc. l. 2. c. 131. Iuo p. 6. c. 205.

¶Nulli clericorum, aut continentiũ licet tabernas intrare. C. II.

On oportet a clericos ſeruiẽtes à presbyteris vſq; ad diaconos, & deinceps ordinis eccleſiaſtici omnes vſque ad miniſtros, aut lectores, aut exorciſtas, aut oſtiarios, aut pſalmiſtas, aut ẽt eos, qui in propoſito continentiæ ſunt, tabernas β intrare.

Cle-

a ¶Clericos ſeruientes.] *Græce eſt,* ἱερατικούς, *quod Dionyſius uertit,* ſacro miniſterio deditos: *quam uerſionem concilium Aquiſgranenſe, Burchardus, & Iuo attulerant.*

β ¶Tabernas.] *Sequebatur in impreſſis,* niſi cauſa neceſſitatis : *quæ ſunt expuncta, quia neque in pleriſque manuſcriptis, neque in Burchardo, & Iuone, neque in ipſo concilio Laodicenſi, aut Aquiſgranenſi (ubi c. 60. hoc idem repetitur) leguntur: uidentur tamen accepta ex can. Apoſt. 54.*

Item ex ſexta ſynodo, c. 9.

¶Deponatur clericus, qui tabernam, aut ergaſterium habere voluerit. C. III.

NVlli clerico licet tabernã, α aut ergaſteriũ habere. Si. n. huiuſmodi, tabernam ingredi prohibetur; quãto magis aliis miniſtrare in ea? Si qs vero tale quid fecerit, aut ceſſet, aut deponatur.

α ¶Tabernam, aut ergaſterium] *Græce eſt* καπηλικὸν ἐργαστήριον, ideſt cauponariam tabernam.

Item ex concilio Carthagin. 3. c. 27.

¶Niſi neceſſitate cõpulſi clerici tabernas nõ ingrediãtur. C. IIII.

CLerici, edendi, vel bibendi cauſa tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi. Aquiſgran. cõc. 90. Burc. l. 2. c. 130. Iuo p. 6. c. 204.

Item Gregorius Natali epiſcopo, lib. 2. reg. indict. 10. epiſt. 14.

¶Corripiendus eſt epiſcopus, qui conuiuijs occupatur. C. V.

2 MVltis ab vrbe tua veniẽtibus, frater chariſſime, didici, paſtorali cura derelicta, ſolis te cõuiuiis occupatũ: q̃, audita nõ crederẽ, niſi hæc actionũ† tuarũ experimẽtis adprobarem. Nam quia nequaquã lectioni ſtudeas, nequaquã exhortationi inuigiles, ſed ipſum quoq; vſum eccleſiaſtici ordinis ignores; hoc eſt in teſtimonium, ꝙ eis, ſub quibus es poſitus, ſeruare reuerentiã neſcis.

Idem ad eundem, lib. 2. epiſt. 37.

¶De eodem. C. VI.

COnuiuia, quæ ex intẽtione impendendæ charitatis fiunt, recte veſtra fraternitas† in ſuis epiſtolis laudat. Sed tamen ſciendum eſt; quia tunc ex charitate veraciter prodeunt, cum in eis nulla abſentium vita mordetur, nullus ex irriſione reprehendit; nec in eis inanes ſæculariũ negotiorũ fabulæ, ſed verba ſacræ lectionis audiũtur: cum non plus, quam neceſſe eſt, ſeruitur corpori; ſed ſola eius infirmitas reficitur, vt ad vſum exercẽdæ virtutis habeat. Hec itaq; ſi vos in veſtris conuiuiis agitis, abſtinentiũ, † fateor, magiſtri eſtis. †*al. ſanctitus* †*al. abſtinentia*

[Item ex concilio Nametenſi.]

PALEA. C. VII.

NVllus presbyterorum, quãdo ad anniuerſariũ diẽ, trigeſimũ, aut ſeptimum, vel tertium alicuius defuncti, aut quacumque De conſec. diſt. 5. c. nullus.

Burc. l. 2. c 161. Iuo p. 6. c. 252. † al. in amore vocatione ad collectă presbyteri conuenerit,ſe inebriare vllatenus præſumat,nec precatus amore † ſanctorum, vel ipſius animæ bibere,aut alios ad bibendum cogere,vel ſe aliena precatione ingurgitare;nec plauſus,& riſus inconditos, & fabulas inanes ibi referre, aut cantare præſumat, aut turpia ioca, vel vrſo, vel tornatricibus ante ſe fieri† patiatur: nec laruas dæmonum ß ante ſe ferri conſentiat: quia hoc diabolicum eſt,& a ſacris canonibus prohibitum. † al. facere permittat

ß ¶Dæmonum] *Burchardus addit* quas vulgo Talamaſcas dicunt.

[*Item ex eodem*]

¶De eodem. PALEA C. VIII.

Burc. l. 2. c 162. Iuo p. 6. c.253. † decanus, aut aliq.] Burch. Matt. 26. QVando autem conuenerint presbyteri ad aliquod conuiuiũ, aliquis† prior illorum,verſum ante menſam incipiat, & cibũ benedicat;& tunc ſecundum ordinem ſedeant,alter alteri honorem præbẽtes;& per vices cibum, & potum benedicant, & aliquis de illorũ clericis aliquid de ſancta ſcriptura legat. Et poſt refectionem ſimiliter ſanctum hymnum dicãt ad exemplum Dñi; ſicut in cœna feciſſe legitur:& ſic ſe contineant omnes presbyteri, maxime in talibus locis,vt non vituperetur miniſterium illorum.

[*Item ex eodem.*]

¶De eodem. PALEA. C. IX.

Burc. l. 2. c.164. Iuo p. 6. c.255. † al. miniſterium. † & † al. cibi 1. Cor. 11. QVando presbyteri per Kalendas ſimul conueniunt poſt peractũ diuinum myſterium,† ad neceſſariam collationem, non quaſi ad plenã refectionẽ,ſed quaſi ad prandiũ, ibi ad tabulas reſideant:ne per talia inhoneſta cõuiuia ſe inuicẽ grauẽt: qa indecens eſt,& oneroſum; ſæpe etiam tarde ad eccleſiam redeũtes maius damnum de reprehenſione conſequuntur,quod† de grauedine mutua contrahunt,quam lucrum ibi† faciant.Nã de huiuſmodi cõuentu Paulus Corinthios reprehendit, qui inconueniẽter cœnã Dominicam manducare cõueniebãt.Sic & qui ad cœnã Dominicã, ideſt ad collationẽ verbi ſub occaſione cõueniunt, & ex veritate† ventris cauſa coniunguntur;reprehenſibiles corã Deo,& hominibus habentur.Et ideo peractis omnibus, qui voluerint, panẽ cum charitate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus frangãt, & ſinguli ſingulos bibere faciant;& maxime vltra tertiam vicem poculum non contingant; & ſic ad eccleſias redeant. † al. ingluuietate Conc. Aquiſgr. c. 63. Rab. in pen. c 27.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 55.

¶Chriſtiani ex ſymbolis conuiuia non celebrent. C. X.

† iſta ſunt addita loco cuiuſdã gloſſa 3 NOn oportet miniſtros altaris, vel quoſlibet clericos, aut etiam laicos Chriſtianos ex ſymbolis [quæ † vulgus comeſſalia appellat]conuiuia celebrare.

Item

Item ex concilio Toletano 3.c.7.

¶Sacrarum ſcripturarum lectio ſacerdotalibus ſemper conuiuijs miſceatur. C. XI.

PRo reuerentia Dei,& ſacerdotum id vniuerſa ſancta cõſtituit ſynodus,vt(quia ſolent crebro menſis otioſæ fabulæ interponi) in omni ſacerdotali conuiuio lectio diuinarum ſcripturarum miſceatur.Per hoc enim & animæ ædificantur ad bonum ; & fabulæ non neceſſariæ prohibentur. Burc.l.2. c.169. Iuo p.6. c.260. Raba. in pęn c.28.

Item ex concilio Martini Papæ,c.61.& 66.

¶De confertis nec conuiuia facere, nec ante horam diei tertiam clericis comedere licet. C. XII. Apud Martin. Braca. Burc l.2. c.165. Iuo p.6. c.256. C. 66.

NOn liceat ſacerdotes, vel clericos, ſed nec religioſos laicos conuiuia facere de confertis.¶Nec oportet clericos, vel laicos religioſos ante ſacram horam diei tertiam inire conuiuia, nec aliquando clericos,niſi hymno dicto,comedere panem; & poſt cibos gratias auctori Deo referre.

Si ergo laicis comeſſationes damnabiles ſunt,multo magis ſacerdotibus imputantur ad gehennam. Venter enim pinguis (vt Hieronymus ait) craſſum ſenſum generat:cum ſacerdotalis ſenſus contra vigil eſſe debeat,& tenuis:atque ideo edacitatis vitio obnoxij in ſacerdotes vngi non debent.Hic enim (vt ait Gregorius in moralibus) qui adhuc vitiorum bello ſubiacent, nequaquã per prædicationis vſum præeſſe magiſterio ceterorum debent. Epiſt. ad Nepotianum. Lib. 21. c. 10.

DISTINCTIO XLV.

I ps *SEquitur [non percuſſorem] Non enim oportet epiſcopum ita eſſe iraſcibilem,& perturbati ſenſus, vt percutiat; qui debet eſſe patiens:ſed ſequatur eum,qui dorſum poſuit ad flagella. Vnde Gregorius ſcribit Ioanni epiſcopo Conſtantinopol. lib.2.epiſt.52.al.c.91.* *1.Tim. 3. et ibi gloſſa ordin. et Anſel. ex Hier. ad Oceanum.*

¶Verborum correptione, non verberibus timeri debet epiſcopus. C. I.

QVid autem de epiſcopis,qui verberibus timeri volunt, canones dicant†, bene fraternitas veſtra nouit. Paſtores etenim facti ſumus,non percuſſores:& egregius prædicator dicit[Argue,obſecra, increpa in omni patientia,& doctrina.] Noua vero, atque inaudita eſt iſta prædicatio,quæ verberib.exigit fidẽ. Io. Diac. l.3.ca.9. Poly.l.4. tit.9. *2.Tim.4.*

Item in concilio Romano ſub Silueſtro,c.17.

¶De

¶De eodem. C. II.

† Nemo] orig. NEminē † quiſquam peccantem clericum cęde attingat, non presbyter, non diaconus, non epiſcopus clericum, vel ſeruitorem eccleſię ad cędem perducat. Sed ſi ita cauſa exigit clerici; triduo priuetur honore, vt pęnitens redeat ad matrem eccleſiam.

Item Gregorius Paſchaſio epiſcopo Neapol. lib. 11. epiſt. 15.

¶Non aſperis, ſed blandis verbis, ad fidem ſunt aliqui prouocandi. C. III.

QVi ſincera intētione extraneos à Chriſtiana religione ad fidem cupiunt rectam perducere, blandimentis non aſperitatibus debent ſtudere, ne quorum mentē reddita ad† planum ratio poterat reuocare, pellat procul aduerſitas. Nam quicūque aliter agunt, & eos ſub hoc velamine à conſueta ritus ſui volunt cultura ſuſpendere; ſuas illis magis, quàm Dei cauſas probantur attendere. ¶Iudæi ſiquidem Neapoli conſiſtentes queſti nobis ſunt, aſſerentes, ꝙ quidam eos à quibuſdam feriarum ſuarum ſolennitatibus irrationabiliter nitantur arcere: ne illis ſit licitum feſtiuitatum ſuarum ſolennia colere: ſicut eis nunc vſque, & parentibus eorum longis retro temporibus licuit obſeruare. Quòd ſi ita ſe veritas habet, ſuperuacuæ rei videntur operam dare†. Nam, q̄d vtilitatis eſt, quando, & ſi contra longum vſum fuerint vetiti, ad fidem illis, & conuerſionem nihil proficit? Aut cur Iudæis, qualiter cęremonias ſuas colere debeant, regulas ponimus, ſi per hoc eos lucrari non poſſumus? Agendum ergo eſt, vt ratione potius, & māſuetudine prouocati ſequi nos velint, non fugere; vt eos, ex eorum codicibus oſtendentes, quæ dicimus, ad ſinum matris eccleſię Deo poſſimus adiuuante conuertere. Itaque fraternitas tua eos monitis quidem, prout potuerit, Deo adiuuante, ad conuertendum accendat, & de ſuis illos ſolennitatibus inquietari denuo non permittat: Sed omnes feſtiuitates, feriaſq; ſuas, ſicut hactenus tam ipſi, q̄ parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt, liberam habeant obſeruandi, celebrandique licentiam.

† al. planè.
Iuo par. 13. c. 105.
† al. adhibere.

Item Gregorius iiij. in epiſtola epiſcopis per Galliam, & Germaniam conſtitutis.

¶Non ſeueritate, ſed beneuolentia ſubditos prælati corripiant. C. IIII.

LIcet plerumque accidant in ſacerdotibus, quæ ſunt reprehendenda; plus tamen erga corrigendos agat beneuolētia, quàm ſeueritas; plus cohortatio, quàm comminatio†; plus charitas, q̄ poteſtas: cum nemo noſtrum ſine reprehenſione, aut ſine peccato viuat. Nam ſi Dominus ſtatim poſt trinam negationem bęatū Petrum apoſtolum pręceptorem noſtrum iudicaſſet; non tantum

inf. ea. c. licet.
Iuo p. 5. c. 368.
† al. commotio.
Matt. 26.

ex eo fructum, ſicut fecit, recepiſſet. Expectandi ergo, atque corrigendi magis ſunt rectores eccleſiæ, quàm ſtatim iudicandi: cum maiora negotia, & difficiliores cauſarum exitus, ſanctorum patrũ canones ſpiritu Dei conditi, & totius mundi reuerentia conſecrati iubeant ſub noſtræ ſententiæ expectatione ſuſpendi, noſtroque moderamine finiri. Vnde neceſſe eſt hæc, & alia eccleſiaſtica quæque negotia poſt multarum experimenta cauſarum ſolicitiùs perſpici †, & diligentius præcaueri: quatenus per ſpiritum charitatis, & pacis, omnis materies ſcãdalorum; & præſumptio inuidorum α atque oppreſſio ſimplicium fratrum de eccleſijs Domini auferantur. Et ſicut non vult quiſquam fratrum ſe aliorum iudicio prægrauari; ita non audeat alij inferre, quod ſibi non vult fieri. Iudæi non ſunt cogendi ad fidem: quam tamen ſi inuiti ſuſceperint, cogendi ſunt retinere. †*proſpici.*] orig.

α ¶Inuidorum.] *In epiſtola Gregorij IIII. (quæ eſt in ſæpe memorato codice bibliothecæ Dominicanæ) & aliquot vetuſtis exẽplaribus Gratiani legitur,* Iudæorũ.

Vnde in concilio Toletano 4. c. 56. ſtatutum eſt.

¶Sicut non ſunt Iudæi ad fidem cogendi; ita nec conuerſi ab ea recedere permittuntur. C. V.

DE Iudæis autem præcipit ſancta ſynodus, nemini deinceps ad credendum vim inferri. [Cui enim vult Deus, miſeretur; & quem vult indurat.] Non enim tales inuiti ſaluandi ſunt, ſed volentes, vt integra ſit forma iuſtitiæ. Sicut enim homo proprij arbitrij voluntate ſerpenti obediens perijt; ſic vocante ſe gratia Dei, propriæ mentis conuerſione homo quiſque credendo ſaluatur. Ergo non vi, ſed liberi arbitrij facultate vt conuertantur, ſuadendi ſunt, non potius impellendi. Qui autem iampridem ad Chriſtianitatem coacti ſunt venire (ſicut factum eſt temporibus religioſiſſimi principis Siſebuti) quia iam conſtat eos ſacramentis diuinis ſociatos baptiſmi gratiam ſuſcepiſſe, & chriſmate vnctos eſſe, & corporis, & ſanguinis Domini extitiſſe participes; oportet, vt fidẽ, quã etiam vi, vel neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur; ne nomen Domini blaſphemetur; & fides, quam ſuſceperunt, vilis, & contemptibilis habeatur. Burc. l. 2. c. 72. Iuo p. 1. c. 276. & par. 13. c. 94. Pann. l. 1. c. 72. *Rom.* 10.

Item Leo Papa, epi. 82. ad Anaſtaſium epiſcopum Theſſalonicenſem, c. 1.

¶Beneuolentia plus quàm ſeueritas erga corrigendos agat. C. VI.

LIcet nonnumquam accidant, quæ in ſacerdotalibus ſunt rep̃hendenda perſonis; plus tñ erga corrigendos agat beneuolẽtia, q̃ ſeueritas; plus cohortatio, quàm comminatio†; plus charitas, q̃ poteſtas. Sed hi, qui quæ ſua ſunt, quærunt, non q̃ Ieſu Chriſti, facile ab hac lege diſcernuntur: & dum dominari magis, quàm con- ſup. ea. c. licet. 1. Io ly. l. 4. tit. 29. † *al. commotio.*

conſulere ſubditis quçrunt,placet honor;inflat ſuperbia: & quod prouiſum eſt ad concordiam,tendit ad noxam.

Item ex canone Apoſtolorum,c.28.iuxta priſcam verſionem.

¶Deijciatur ab officio presbyter, & diaconus & epiſcopus verberibus timeri quærens. C. VII.

Anſ. l. 6. c.159. Polyl. 4. tit.9. EPiſcopum,aut presbyterum, aut diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles inique agentes,& per huiuſmodi volentem timeri,deijci ab officio ſuo præcipimus; quia nuſquam nos docuit hoc Dominus.Econtrario vero ipſe cum percu-
2.Petri.2. teretur,non repercutiebat:cũ malediceretur,non remaledicebat: cum pateretur,non comminabatur.

Item ex concilio Bracarenſi 3.c.6.

¶Non verberibus,ſed verbis ſubditos epiſcopi corripiant. C.VIII.

2.Tim.4. CVm beatus Apoſtolus arguere, obſecrare, vel increpare in omni patiẽtia p̃cipiat,extra hanc doctrinam nouimus quoſdam ex fratribus tantis cædibus in honoratos † ſubditos efferueſcere, quantas poterant latrocinantium promereri perſonæ. Et ideo,qui gradus iam eccleſiaſticos meruerunt,ideſt presbyteri, abbates,& leuitæ,qui exceptis grauioribus,& mortalibus culpis, nullis debent verberibus ſubiacere, non eſt dignum, vt paſſim vnuſquiſque prælatus honorabiliora membra ſua, prout voluerit,& ei placuerit, verberibus ſubijciat, & dolori:ne,dum incaute ſubdita percutit membra,ipſe quoque debitam ſibi ſubditorum reuerentiam ſubtrahat,iuxta illud,quod quidam ſapiens dixit.[Leuiter† caſtigatus reuerẽtiam exhibet caſtiganti:aſperitatis autem nimiæ increpatio nec correctionem recipit,nec ſalutem.[Et ideo,ſi quis aliter,quàm dictum eſt,prædictos honorabiles ſubditos, licentia perceptæ poteſtatis elatus,malitia animi tantum,crediderit verberandos;iuxta modum verberum, quæ intulerit, excommunicationis pariter & exilij ſententiam ſubſtinebit.

† ſic ĩ codice ↄ regio.

† *Leniter*] orig.

Prouerb. 23. lib.2. dia. c.4. Io. 2. 1.Cor.5. Act. 13. Sirici⁹ Papa epiſt. 1.c 6. lib. 20. c. 6. ad ca. 29.Iob. paſt. p. 2. ca. 6. l. 1 reg. epiſ 24.

2 *Salomon vero contra admonet dicens[Percute filium tuum virga.& liberabis animam eius à morte.] Hinc B.Gregorius ſcribit in dialogo Beatum Benedictum,quendam monachum virga percutiendo ſanaſſe; quem crebra admonitione curare non poterat. Hinc etiam Dominus flagello facto de funiculis, male verſantes in templo flagellauit: & de orationis domo eiecit. Hinc etiam Apoſtolus fornicatorem illum ſatanæ corporaliter vexandum tradidit:& magum illum corporali cæcitate damnauit. Hinc etiam in canonibus, pueri,qui ante rationales annos irrationabiliter verſantur, verberibus caſtigari iubentur Virgines quoque,ſi religionis veſte depoſita alijs ſe copulauerint,ergaſtulis retrudi præcipiuntur.*

Hinc etiam Gregorius in moralibus,20.lib.par.4.c.6.

¶Di-

¶Diſciplina non eſt ſeruanda ſine miſericordia, nec miſericordia ſine diſciplina. C. IX.

Diſciplina, vel miſericordia multum deſtituitur: ſi vna ſine altera teneatur. Sed circa ſubditos ſuos ineſſe rectoribus debet, & iuſte conſolans miſericordia, & pie ſæuiens diſciplina. Hinc eſt, quod ſemiuiui illius vulneribus, qui à Samaritano in ſtabulum ductus *Luc. 10.* eſt, & vinum adhibetur, & oleum; vt per vinum mordeantur vulnera, per oleum foueantur, quatenus vnuſquiſque, qui ſanandis vulneribus præeſt, in vino morſum diſtrictionis adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: per vinum mundentur putrida, per oleum ſananda foueantur. Miſcenda eſt ergo lenitas cum ſeueritate, faciendumque quoddam ex vtraque temperamentum, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, neque nimia benignitate ſoluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca ſignificat, in qua cum tabulis virga ſimul & manna eſt: quia cum ſcripturæ ſacræ ſcientia, in *Heb. 9.* boni rectoris pectore, ſi eſt virga diſtrictionis, ſit & manna dulcedinis. Hinc etiam Dauid ait [Virga tua, & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt.] Virga etenim percutimur, & baculo ſubſtẽtamur. Si er *Pſal. 22.* go eſt diſtrictio virgæ, quæ feriat; ſit & conſolatio baculi, quæ ſuſtentet. Sit itaque amor, ſed non emolliens: ſit rigor, ſed nõ exaſperans: ſit zelus, ſed non immoderate ſæuiens: ſit pietas, ſed non plus, quam expediat, parcens. Intueri libet in Moyſi pectore miſericordiam cum ſeueritate ſociatam. Videmus amantem pie & diſtricte ſæuiẽtem. ¶Certe cum Iſraeliticus populus ante Dei oculos pene inueniabilem contraxiſſet offenſam, ita vt eius rector audi- *Exod. 23* ret [Deſcẽde; peccauit populus tuus] ac ſi ei diuina vox diceret: qui tali peccato lapſus eſt, iam meus non eſt; atque ſubiungeret [Dimitte me, vt iraſcatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciãque te in gentem magnam.] ille ſemel & iterum pro populo, cui præerat, obicem ſe ad impetum Dei iraſcentis opponens ait [Aut dimitte eis hanc noxam: aut ſi nõ facis, dele me de libro tuo, quem ſcripſiſti.] Penſemus ergo, quibus viſceribus eumdem populũ amauit, pro cuius vita de libro vitæ deleri ſe petijt. Sed tamen iſte, qui tanto eius populi amore conſtringitur, contra eius culpas penſemus, quanto zelo rectitudinis accendatur. Mox enim vt petitione prima, ne delerentur, culpæ veniam obtinuit, ad eumdem populum veniens ait [Ponat vir gladium ſuum ſuper fœmur ſuum: ite & redite de porta vſque ad portam per medium caſtrorum; & oc- *Ibid.* cidat vnuſquiſque fratrem, & amicum, & proximum ſuum: ceciderunt que in die illo quaſi viginti & tria millia hominum.] Ecce qui vitam omnium etiam cum ſua morte petiit: paucorum vitam gladio extinxit. Intus arſit ignibus amoris: foris accenſus eſt zelo ſeueritatis. Tanta fuit pietas, vt ſe pro illis coram Domino morti offerre

ferre non dubitaret: tanta ſeueritas, vt eos, quos diuinitus feriri ti muerat, ipſe iudicij gladio feriret. Sic amauit eos, quibus præfuit, vt pro eis nec ſibi parceret: & tamen delinquentes ſic perſecutus eſt, quos amauit, vt eos ẽt Domino parcente proſterneret. Vtrobique legatus fortis, vtrobique mediator admirabilis, cauſam populi apud Deum precibus, cauſam Dei apud populum gladijs allegauit. Intus amans diuinæ iræ ſupplicando obſtitit: foris ſæuiens culpam feriẽdo conſumpſit. Succurrit citius omnibus oſtenſa morte paucorum. Et idcirco omnipotens Deus fidelem famulum ſuum citius exaudiuit agentem pro populo: quia vidit, quid ſuper populum acturus eſſet ipſe pro Deo. In regimine ergo populi vtrunque Moyſes miſcuit, vt ne diſciplina deeſſet miſericordiæ, nec miſericordia diſciplinæ. Vnde hic quoque iuxta vtramque virtutem dicitur

Iob.29. [Cumque ſederem quaſi rex circumſtante exercitu, eram tamen mœrentium conſolator.] Sedere quippe circumſtante exercitu, vigor eſt, ac diſciplina regiminis; mœrentium vero corda conſolari, miniſterium pietatis.

a ¶Viginti tria.] *Sic etiam legitur in codicibus B. Gregorij, ſed in hebræis, paraphraſi Chaldaica, verſione ſeptuaginta, & vulgata eſt:* tria millia.

Item Auguſtinus in Enchiridio, c.72.

¶Iuſte iudicans miſericordiam cum iuſtitia ſeruat. C. X.

Bur.l.16. ca. 25. §. omnis.

OMnis, qui iuſte iudicat, ſtateram in manu geſtat, & in vtroq; penſo iuſtitiam & miſericordiam portat: ſed per iuſtitiã reddit peccanti ſententiam; per miſericordiam, peccanti temperat pœnam: vt iuſto libramine quædam per æquitatem corrigat: quædam vero per miſerationem indulgeat. Qui Dei iudicio oculis ſuis proponit, ſemper timens, & tremens in omni negotio formidat: ne de iuſtitiæ tramite deuians cadat, & vnde non iuſtificatur, inde potius condemnetur.

Item Iſidorus lib.3. ſententiarum de ſummo bono, c.54.

¶ Qui remittit, & qui corripit, vterque miſeretur. C. XI.

4.ſenten. diſt.15.

ET qui emendat verbere, in quem poteſtas datur, vel coercet aliqua diſciplina; & tamen peccatum eius, quo ab illo læſus, aut offenſus eſt, dimittit ex corde, vel orat, vt ei dimittatur; non ſolum in eo, quod dimittit, atque orat, verum etiam in eo, quod corripit, & aliqua emendatoria pœna plectit, eleemoſynam dat; quia miſericordiam præſtat. Multa enim bona præſtantur inuitis, quando eorum conſulitur vtilitati, non voluntati; quia ſibi ipſi inueniuntur eſſe inimici.

†al. Alcuinus. *Sunt enim multa genera eleemoſynarum, de quibus Albinus † ait.*

¶De

¶De multiplici genere eleemoſynarum. C. XII.

TRia ſunt genera eleemoſynarum: vna corporalis, egenti dare, quidquid poteris: altera ſpiritualis, dimittere a quo læſus fueris: tertia, delinquentes corrigere, & errantes in viam reducere veritatis. Pann.l. 2. c.192.

Item Auguſtinus, lib. 50. homil. homilia 6.

¶Eleemoſynæ pecuniæ præfertur eleemoſyna cordis. C.XIII.

DVæ ſunt eleemoſynæ, vna cordis, altera pecuniæ. Eleemoſyna cordis eſt dimittere ei, à quo læſus es. Nam dare aliquid indigenti aliquando quæris, & non habes; indulgere peccati, quantum volueris redundat tibi. *& infra.* ¶ Eleemoſynam cordis multo maior eſt quàm eleemoſyna corporis. *& infra.* ¶ Charitatis eleemoſyna ſine ſubſtantia terrena ſufficit ſibi; illa vero, quæ corporaliter datur, ſi non benigno corde tribuitur, omnino nón ſufficit. Pann.l.2. c.193.

3 *Ex his omnibus apparet, quòd nec lenitas manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, nec zelus rectitudinis ſine manſuetudine in prælatis debet inueniri. Percuſſores ergo, qui præmiſſis auctoritatibus ab epiſcopali officio remouentur, non quilibet corporaliter flagellantes; ſed prætermiſſa manſuetudine ad verbera ſemper parati intelligendi ſunt: qui per flagella non vitia corrigere, ſed timeri appetunt, quibus Petrus ſcribit [Ne ſitis dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo]. Hinc etiam Gregorius ſcribit in moralibus, lib. 19. parte 4. c. 23.* 1.Pet.5. in ca. 29. Iob.c.16.

¶Manſuetudo, & diſtrictio ab inuicem non ſeparentur. C. XIIII.

SVnt namque nonnulli ita diſtricti, vt omnem etiam manſuetudinē benignitatis amittant: & ſunt nonnulli ita manſueti, vt perdant diſtricti iura regiminis. Vnde cunctis rectoribus vtraque ſummopere ſunt tenenda, vt nec in diſciplinæ vigore benignitatem manſuetudinis, nec rurſum manſuetudine diſtrictionem deſerant diſciplinæ, quatenus nec à compaſſione pietatis obdureſcant, cum contumaces corrigunt; nec diſciplinæ vigorem molliant, cum infirmorum animos conſolantur. Regat ergo diſciplinæ vigor manſuetudinem, & manſuetudo ornet vigorem, & ſic alterum commēdetur ex altero, vt ne vigor ſit rigidus, nec manſuetudo diſſoluta.

Item homilia 34. in Euangel.

¶Vera iuſtitia miſeris compatitur, delinquentibus indignatur. C XV.

VEra iuſtitia compaſſionem habet: falſa verò †dedignationem; quamuis & iuſti ſoleāt recte peccatoribus dedignari. Sed aliud eſt, quod agitur typho ſuperbiæ; aliud, qđ zelo diſciplinæ. Dedignantur‡ etenim, ſed nō dedignantes. *& poſt pauca.* ¶ At cōtra hi, q de falſa iuſtitia ſuperbire ſolent; ceteros quoſque deſpiciūt, nulla † *iuſtitia*] orig. † *al. Indignantur.*

la infirmantibus miſericordia condeſcendunt, & quo ſe peccatores eſſe non credunt, eo deterius peccatores fiunt.

Item Hieronymus, ad c.4. Threnorum.

Rabani ſunt, nō Hiero ij commentarij.

¶Peccantes manſuetudine prouocentur, non auſteritate abijciantur. C. XVI.

Thren. 4. *Eſa. 52.* Recedite, inquiunt, polluti; recedite, abite; nolite nos tangere: nolite in aliquo nobis communicare. Talis loquela non illuminat cæcũ, non ſanat ægrotum, non curat infirmum; ſed magis occidit, atque in deſperationem periclitantem mittit. Boni etenim rectores ex ſua infirmitate aliorum infirmitates penſantes magis per humilitatis, & manſuetudinis leuamentum ſtudēt peccantes ab erroris laqueo eruere, quam per auſteritatem in foueā perditionis nutantes propellere. Vnde doctor gentiũ [Factus ſum, *1. Cor. 9.* inquit, infirmus infirmis.]

Item ex Origene, hom lia 7. in Ioſue.

¶In populum ira Dei deſæuit, cum prædicator delinquentes palpat, non corripit. C.XVII.

Sed illud non otioſe tranſmittendum eſt, quod vno peccāte ira Dei ſuper omnem populum venit. Hoc quando accidit? quando ſacerdotes, qui populo præſunt, erga delinquentes benigni videri volunt, & verentes peccantium linguas, ne forte male de eis loquantur, ſacerdotalis ſeueritatis immemores nolunt complere quod ſcriptum eſt [Peccantem coram omnibus argue, vt ceteri ti- *1. Tim. 5.* morem habeant.] & iterum [Auferte malum ex vobis ipſis:] nec *1. Cor. 5.* zelo Dei ſuccenſi imitantur Apoſtolum dicentem [Tradidi huiuſmodi hominē Satanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fiat.[*Ibid.* Neque illud Euangelij implere ſtudent, vt ſi viderint peccātem; primo ſecrete conueniant: poſt etiam duobus, vel tribus adhibitis † ; *Matt. 18.* *† al. arbitris.* ꝙ ſi contempſerit, & poſt hæc eccleſiæ correctione nō fuerit emēdatus, de eccleſia expulſum velut gentilem habeant, ac publicanũ: & dum vni parcunt, vniuerſæ eccleſiæ moliuntur interitum. Quæ iſta bonitas? quæ iſta miſericordia? vni parcere, & omnes in diſcrimen adducere? Polluitur enim ex vno peccatore populus. Sicut ex vna oue morbida vniuerſus grex inficitur; ſic vno fornicante, vel aliud quodcumque ſcelus committente plebs vniuerſa polluitur.

Greg. po ſto. 2. p. c.6. *Hinc etiam alibi dicitur [Rectorem ſubditis pietas matrem, diſciplina vero patrem exhibeat.] 4 ¶ Percuſſor quoque dicitur, qui ſermone inutili infirmorum conſcientiam vulnerat.*

Vnde Anacletus Papa epiſt. 2. ad Epiſcopos Italiæ.

¶Qui ſermone incauto conſcientiam percutit infirmorum, percuſſor vocatur. C. XVIII.

Sane percuſſor ille dicitur doctor, qui ſermone inutili conſcientiā percutit infirmorũ. Ideo tenere vos, & omnes fideles oportet

tet eum, qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem, vt potens ſit conſolari in doctrina ſancta†; & contradicentes redarguere, & recte viuentes, atque rectam fidem tuentes conſolidare.

DISTINCTIO XLVI.

1 ps *SEquitur [Non litigioſum.] Nihil eſt enim impudentius arrogantia ruſticorum, qui garrulitatem auctoritatem putant; & parati ad lites, in ſubiectos tumidi intonant: quod ex arrogantia, & ſuperbia prouenire manifeſtum eſt.* 1. ad Timo. 3. & ibi gloſſa ordin. & Anſel. ex Hierony. in epiſt. ad Oceanum.

Vnde Gregorius ſcribit in moralibus, lib. 23. par. 5. c. 12. ad cap. 33. Iob.

¶Arrogantes neſciunt inferre humiliter, quæ docent. C. I.

HOc habet proprium doctrina arrogantium, vt humiliter neſciant inferre quod docent: & recta, quæ ſapiunt, recte miniſtrare non poſſint. In verbis enim eorum proditur; quod cum docent, quaſi in quadam ſibi videntur ſublimitatis culmine reſidere; eoſque quos docent, vt longe infra ſe poſitos, veluti in imo reſpiciunt †, quibus non conſulendo loqui, ſed vix dominando dignantur. Recte autem his per prophetam Dominus dicit: [Vos autem cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia:] Cum auſteritate enim, & potentia imperant, qui ſubditos ſuos non tranquille ratiocinando corrigere, ſed aſpere inflectere dominando feſtinant. At contra vera doctrina tanto vehementius hoc elationis vitium fugit per cogitationem †: quanto ardentius verborũ ſuorum iaculis ipſum magiſtrum elationis inſequitur. Cauet enim, ne eum magis elatis moribus prædicet, quem in corde audientium ſacris ſermonibus inſectatur. † *al. deſpiciunt* *Exe. 34. Ibidem. c. 33.* † *al. cognitionem.*

2 *Ecce, quare litigioſi prohibentur in epiſcopos ordinari. Eſt & alia cauſa huius prohibitionis. Litigioſi namque vel adulationibus animos principum ſibi conciliant: vel fratribus ſuis detrahendo, infamiæ notam ingerunt; vel inter fratres diſcordiam ſeminando, ſeditionem numquam facere ceſſant: quæ omnia in prælatis damnabilia eſſe probantur.*

Vnde Gregorius ſcribit in moralibus, lib. 18. par. 4. c. 3. ad c. 27. Iob.

¶De ijs, qui peccatoribus adulantur. C. II.

SVnt nõnulli, qui dum malefacta hominũ laudibus efferunt; augent quæ increpare debuerunt†. Hinc enim per prophetam dicitur: [Væ qui conſuunt puluillos ſub omni cubito manus; & faciunt ceruicalia ſub capite vniuerſæ ætatis.] Ad hoc quippe puluillus ponitur, vt mollius quieſcatur. Quiſquis ergo male agentibus adulatur, puluillũ ſub capite, vel cubito iacentis ponit, vt qui corripi ex culpa debuerat, in eo fultus laudib. molliter quieſcat. ¶Hinc rurſum ſcriptum eſt: [Ipſe ædificabat parietem, illi autem liniebãt eũ.] Parietis quippe nomine, peccati duritia deſignatur. Aedificare *Ezech. 13.* *Ibidem.*

M ergo

ergo parietem, eſt contra ſe quempiam obſtacula peccati cõſtruere. Sed parietem liniunt, qui peccata perpetrantibus adulantur, vt quod illi peruerſe agentes ædificant; ipſi adulantes quaſi nitidum
Iob. 27. reddant. ¶Sed ſanctus vir ſicut mala de bonis non æſtimat, ita iudicare bona de malis recuſat, dicens [Abſit à me, vt iuſtos vos iudicẽ: donec deficiam, non recedam ad innocentia mea.]

Hinc etiam in concilio Carthaginenſi 4. c. 56. legitur.

¶Adulator, vel proditor clericus ab officio degradetur. C. III.

Burc. l. 2. c. 176. Iuo p. 6. c. 267. Pann. l. 3. c. 171.

CLericus, qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehẽditur, ab officio degradetur.

Item ex eodem concilio, c. 55.

¶Excommunicentur ab epiſcopo qui fratribus non probanda objiciunt. C. IIII.

ACcuſatores fratrum epiſcopus excommunicet, qui *a* non probanda fratribus obijciunt. Et ſi emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum.

a ¶Qui non probanda fratribus obijciunt.] *Verba iſta neque in originali, neque in multis Gratiani antiquis codicibus habentur.*

Item ex eodem concilio, c. 57.

Bur. l. 10. c. 66. Iuo par. 11. c. 11. & p. 13. c. 66.

¶ *Rubrica hæc pertinet ſimul ad hoc caput, & ad duo ſequentia.*

¶Remoueatur ab officio clericus maledicus; ſcurra, fratrum profectibus inuidens non promoueatur. C. V.

CLericus maledicus (maxime in ſacerdotibus) cogatur ad poſtulandam veniam; ſi noluerit, degradetur: nec vnquã ad officium abſque ſatisfactione reuocentur.

Anſ. l. 7. c. 163. Burc. l. 2. c. 172. Iuo p. 6. 263. & p. c. 11. c 79. Pann. l. 3. c. 172.

Item ex eodem concilio, c. 60.

¶De eodem. C. VI.

CLericum ſcurrilem, & verbis turpibus ioculatorem ab officio retrahendum cenſemus.

Item ex eodem, c. 54.

¶De eodem. C. VII.

Burch. l. 2. c. 16. Iuo p. 6. c. 35.

CLericus inuidens fratrum profectibus, donec in vitio eſt, nõ promoueatur.

Item ex eodem, c. 67.

¶Non ſunt ordinandi, qui ſeditionibus vacant. C. VIII.

Agath. cõc. c. 69. Burc. l. 2. c. 17. Iuo p. 6. c. 36.

SEditionarios ſtatuimus numquam ordinandos clericos, ſicut nec vſurarios, nec iniuriarum ſuarum vltores.

Item ex concilio Leodicenſi, c. 5.

¶Vſuras exigere clericis minime licet. C. IX.

† *al. ſeſquipla.*

3 NOn licet fœnerari miniſtris altaris, vel in ſacerdotali ordine conſtitutis, vel vſuras vel lucra, quæ ſeſcupla † dicuntur accipere.

Item

Item Leo Papa epiſcopis per Campaniam, epiſt. 1. c. 4.

¶Nec ſuo nomine, nec alieno clericus fœnerator exiſtat. C. X. Anſ. l. 7. c. 150.

SIcut non ſuo, ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercere fœnus attentet. Indecens eſt enim, crimen ſuum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc ſolum aſpicere † & exercere debemus, vt quod hic miſericorditer tribuimus, ab eo Domino, q multipliciter, & in perpetuũ manſura tribuit, recipere valeamus. Burc. l. 2. c. 12. Iuo p. 6. c. 66. † *al. accipere.*

DISTINCTIO XLVII.

I ps *QVod autem in fine huius capituli, vſurarij ordinari prohibentur; inde eſt, quòd vſuram exercẽtes cupiditati deſeruire probantur: cupidi autem ab Apoſtolo ordinari prohibentur: quia tales facile à iuſto deuiarent.* 1. *Tim.* 3.

Vnde in canonibus Apoſtolorum, c. 44. legitur.

¶Diaconus, presbyter, & epiſcopus exigens vſuras, niſi deſierit, deponatur. C. I.

EPiſcopus, aut presbyter, aut diaconus vſuras à debitoribus exigens, aut deſinat, aut certe deponatur. Burc. l. 2. c. 119.

Item ex concilio Nicæno, c. 17.

¶Vſuras exigens ſiue clericus ſiue ſubiectus regulæ, deijciatur. C. II. Iuo p. 6. c. 195. & p. 13. ca. 15.

QVoniam multi ſub regula conſtituti auaritiam, & turpia lucra ſectantur, oblitique diuinæ ſcripturæ dicentis [Qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram,] mutuum dantes, centeſimas exigunt, iuſte cenſuit ſancta, & magna ſynodus, vt ſi quis inuẽtus fuerit poſt hanc definitionem vſuras accipiens, aut † ex adinuẽtione aliqua, vel quolibet modo negotium tranſigens, aut hemiolia, id eſt, ſeſcupla a † exigens; vel aliquid tale prorſus excogitans turpis lucri gratia, deijciatur à clero, & alienus exiſtat à regula. Pann. l. 3. c. 157. inf. 14. q. 4. c. 8. ex alia verſione. Poly. l. 4. tit. 31. Rab. l. pœ. c. 32 Burc. l. 2. c. 129. Anſ li. 7. c. 154. Iuo p. 6. c. 196. & p. 13. c. 8. † *redundatiſta particula.* † *al. ſequipla.* † *al. ſeſquipla.*

a ¶Seſcupla.] *Hoc ſeſquialterarum vſurarum genus, quamuis grauiſsimum, in frugibus humidis, vel arentibus Conſtantinus lege permiſerat, quæ nunc extat in codice Theodoſiano, lib. 2. tit. vlt. de vſuris l. 1. Eodem pertinet, quod ſcribit B. Hieronymus in commentarijs in Ezechielem, lib. 6. c. 18. his verbis.* Solent in agris frumenti, & milij, vini & olei, ceterarumque ſpecierum vſuræ exigi, ſiue, vt appellat ſermo diuinus ſuperabundantiæ: verbi gratia, vt hiemis tempore demus decem modios, & in meſſe recipiamus quindecim, hoc eſt, amplius partem mediam. *Quamobrem hoc canone, quo Patres illi omnes pecuniarias vſuras clericis interdicunt, voluerunt etiam ſeſcuplam frugum expreſſe iiſdem interdicere. Poſtea vero in alijs concilijs, & à Romanis Pontificibus, genus omne vſurarum tanquam iuri naturali, ac diuino contrarium tam clericis, quàm laicis fuit interdictum, quemadmodum apparet in Decretalibus tit. de vſur.*

Hinc etiam Gregorius in 19. lib. Moralium, cap. 25. in 29. cap. Iob ſcribit dicens.

¶ Temporalibus lucris deſeruientes, Deo nequaquam militare probantur. C.III.

OMnes huius ſæculi dilectores in terrenis rebus fortes ſunt, in cęleſtibus debiles. Nam pro temporali gloria vſque ad mortem deſudare appetunt, & pro ſpe perpetua, ne parum quidem in labore ſubſiſtunt: pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerant, & pro cęleſti mercede vel tenuiſſimi verbi ferre contumelias recuſant: terreno iudici toto etiam die aſſiſtere fortes ſunt: in oratione vero coram Domino vel vnius horæ momento laſſantur: ſępe nuditatem, deiectionem, famem pro acquirendis diuitijs, atque honoribus tolerant: & earum rerum ſe abſtinentia cruciant, ad quas adipiſcendas feſtinant; ſuperna autem laborioſe quærere tanto magis diſſimulant, quanto ea retribui tardius putant. ¶ Hi itaque quaſi aliarum arborum more deorſum vaſti ſunt, ſurſum anguſti: quia fortes in inferiora ſubſiſtunt, ſed ad ſuperiora deficiunt. At contra ex qualitate palmarum deſignatur proficiens vita iuſtorũ, qui nequaquam ſunt in terrenis ſtudijs fortes, & in cæleſtibus debiles; ſed longius, atque diſtantius ſtudioſos ſe Deo exhibẽt, quàm ſæculo fuiſſe meminerunt. ¶ Nam cum quibuſdam per prædicatorem noſtrum dicitur [Humanum dico propter infirmitatem carnis veſtræ. Sicut enim exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibere membra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem:] eorum proculdubio infirmitati condeſcenditur, ac ſi eis apertius diceretur, ſi nequaquam amplius poteſtis, ſaltem tales eſtote in fructu bonorum operum, quales fuiſtis dudum in actione vitiorum, ne debiliores vos habeat ſancta libertas aeris a, quos in carne validos habuit vſus terrenæ voluptatis.

Rom.6.

a ¶Aeris.] *Apud B.Gregorium legitur*, ſancta libertas hæredes: *vel*, ſancta libertas charitatis, quàm in carne: *In vno autem exemplari Gratiani Vaticano*, cęleſtis conuerſationis, *quod in gloſſa explanandam dictionem*, aeris, *aſſertur*.

Item Gregorius clero, & ciuibus Neapolitanis, lib.8.epiſt.40.

¶Ad ſacros ordines vſurarij promoueri non debent. C.IIII.

Anſ.l.6. c.9 Poly.l.2. tit.1.

DE Petro inſuper ad nos perueniſſe cognoſcite, quòd ſolidos dedit ad vſuram: quod vos oportet cum omni ſubtilitate perquirere: & ſi ita conſtiterit, alium eligite, & ab huius vos perſona ſine mora ſuſpendite. Nam nos amatoribus vſurarum nulla ratione manus imponimus. Si vero ſubtili habita inquiſitione hoc falſum eſſe patuerit (quia perſona eius nobis ignota eſt, & vtrum ita ſit de ſimplicitate eius, quod ad nos perlatum eſt, ignoramus) cum decreto à vobis facto ad nos eum venire neceſſe eſt; vt vitam moreſque illius ſollicitius inquirentes, ſenſum quoque pariter agnoſcamus,

ſcamus, vt ſi huic iudicio aptus extiterit, veſtra in eo (adiuuante Domino) deſideria compleamus.

Item ex concil. Elberitano, c. 20.

¶Degradetur clericus, qui vſuras accipere detegitur. C. V.

SI quis clericorũ detectus fuerit vſuras accipere; placuit degradari, & abſtinere. Ino p. 15. c 12. Pann l. 3. c 156.

Item Leo Anatolio epiſcopo Conſtantinopolitano, epiſt. 51.

¶Nec implicari errore, nec cupiditate violari ſacerdotem oportet. C. VI.

2 VIrum catholicum, & præcipue Dñi ſacerdotem, ſicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari, dicente ſancta ſcriptura[Poſt concupiſcentias tuas non eas.] Mens enim potentiæ † auida nec abſtinere nouit à vetitis, nec gaudere conceſſis, nec α pietati adhibere conſenſum. Anſ l. 7. c. 140. Eccle. 18. † al. pecuniæ.

α ¶Nec pietati.] *Hoc poſtremum orationis membrum abeſt ab originali: ſed habetur etiam apud Anſelmum.*

Item Gregorius, lib. 7. epiſt. 100.

¶ Qui cupiditatem a ſe non abſcindit, bonorum auctori inhærere non valet. C. VII.

BOnorum auctori inhærere aliter nõ valemus, niſi cupiditatẽ à nobis (quæ omnium malorum radix eſt) abſcindamus. 1 Tim. 6. Serm 81.

Item Ambroſius de eo, quod ſcriptum eſt in Euangelio[Hominis cuiuſdã diuitis fructus vberes ager attulit.] Luc. 12.

¶Auari eſt hominum bona inuadere, quorum neceſſitatibus ſubuenire valet. C. VIII.

SIcut ii, qui per inſaniam mente tranſlati ſunt, non iam res ipſas, ſed paſſionis ſuæ phantaſias vident; ita etiam mens auari ſemel vinculis cupiditatis adſtricta, ſemper aurum, ſemper argentũ videt, ſemper reditus computat; gratius aurum intuetur, q̃ ſolẽ: † ipſa eius oratio, & ſupplicatio ad Dominum, aurum quærit. *& poſt pauca.* ¶Interdum etiam vſuræ arte nequiſſima ex ipſo auro aurum naſcitur. Sed quid agis? Nec ſatietas vmquam, nec finis aderit cupiditati. *& infra.* ¶Sed ais: quid iniuſtum eſt, ſi cum aliena non inuadam, propria diligentius ſeruo? O impudens dictum. Propria dicis? quæ? ex quibus reconditis in hunc mundum detuliſti? Quando in hanc ingreſſus es lucem, quando de ventre matris exiſti: quibus quæſo, facultatibus, quibuſque ſubſidijs ſtipatus ingreſſus es? *& poſt pauca.* ¶ Proprium nemo dicat, quod eſt commune α, quod plus quàm ſufficeret, ſumptum, etiam violenter obtentum eſt. *& infra.* ¶Numquid iniquus eſt Deus, vt nobis non æqualiter diſtribuat vitę ſubſidia? vt tu quidẽ eſſes affluens, & abundans aliis vero deeſſet, & egerent? An idcirco magis, quia & tibi voluit benignita- Ex Baſilij homilia, ad eumdem Euã gelii locum. † idem vi det orig.

tis ſuæ experimenta conferre, & alium per virtutem patientiæ coronare? Tu vero ſuſceptis Dei muneribus, & ſi in ſinum tuum redactis, nihil te putas agere iniquum; ſi tam multorum vitæ ſubſidia ſolus obtineas? Quis enim tam iniuſtus, tam auidus, tam auarus, quàm qui multorum alimenta ſuum † non vſum, ſed abundantiam, & delicias facit? Neque enim minus eſt criminis habenti tollere, quàm poſſis, & abundes, indigentibus denegare. Eſurientium panis eſt, quem tu detines: nudorum indumentum eſt, quod tu recludis, & miſerorum redemptio eſt, & abſolutio, pecunia, quam tu in terram defodis. Tot † te ergo ſcias inuadere, bona quot † poſſis præſtare quod velis.

† *al. non ſuum.*
† *al. Tantorum.*
† *al. quantis.*

a ¶ Commune] *Apud beatum Ambroſium legitur,* Proprium nemo dicat, quod è communi plus quàm ſufficeret, ſumptum, & violẽter obtentum eſt. *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

Hie. ocea no. 3 *Neceſſe eſt etiam, vt ille, qui ordinandus eſt, [ſuæ domui ſit bene præpoſitus] id eſt, ſi in laici habitu vxorem habuit, vel filios, à vitijs ad virtutum*
1. Tim. 13. & ibi gloſſator. *ſtudia, & verbo, & exemplo prouocet, vt quod poſtea præcepturus eſt populis, prius exigat à domeſticis. Vnde Apoſtolus Epheſijs ſcribit, vt vxores ſuas*
Epheſ. 5. *ſicut ſua corpora diligant, & filios ſuos non ad iracũdiam prouocent, ſed enutriant illos in omni diſciplina, & correctione Domini. Vnde cum Paulus ad*
1. Tim. 3. *Timotheum ſcribens dixiſſet [ſuæ domui bene præpoſitum] ſtatim ſubiunxit [habentẽ filios ſibi ſubditos in omni caſtitate] [nõ in accuſatione luxuriæ.] nõ. n.*
Tit. 1. *talium cohabitatione cohabitator frontem habet alios redarguendi. Vnde de Beato Iob legitur, quòd pro filijs ſuis quotidiana offerebat Deo ſacrificia, offe-*
Iob 1. *rẽs holocauſta per ſingulos, quos tanta charitatis perfectione in vnum conſtrinxit, vt quiſque eorum in ſuo die conuiuium fratribus pararet, & ad epulandum ſecum tres ſorores ſuas pariter inuitaret. Quod quia Heli facere diſſimulauit, ac falſa pietate ſuperatus delinquentes filios ferire noluit, (ſicut in*
1. *Reg.* 2. *libro Regum legitur) apud diſtrictum iudicem ſemetipſum cum filijs crudeli damnatione percuſſit: vnde ei diuina voce dicitur [Honoraſti filios tuos magis, quàm me.] Hinc etiam Dauid erga filios benignitatem, non diſciplinæ ſeueritatem exercens, eorum iuuentutem experimento didicit pernicioſam, quo-*
2. *Reg.* 3. *rum pueritiam vaga licentia permiſit eſſe voluptuoſam. Vnus quippe eorum ſororem ſuam ſtupro corrumpens, a fratre eius, Abſalone videlicet, inter epu-*
2. *Reg.* 16. *las, quas fratribus ſuis fraudolenter parauerat, obtruncatus eſt. Abſalon vero, poſtquam veniam à patre obtinuit, de regno illum expulit, & ad con-*
2. *Reg.* 18. *cubinas eius ingreſſus eſt; demum per inuia deſerti patrem perſequens, quer-*
1. *Tim.* 5. *cui inhæſit, atque ita ſuſpenſus interijt. Hinc etiam Paulus ad Timotheũ ſcribit, dicens [Qui ſuorum, & maxime domeſticorum curam non habet, fidem*
In cõm. ad cap. 1. epiſto. ad Titum. *negauit, & eſt infideli deterior.] Iure ergo, qui domus ſuæ neſcit præeſſe, in epiſcopũ ordinari prohibetur, a qui q in re minima, de qua ſibi familiarior debet cura ineſſe, fidelis non eſt, quomodo in eccleſia Dei (vbi tot ſunt, & alie-*
† *itaque*] *orig.* *ni) ſolicitam diligẽtiam adhibet? vnde Hieronymus. [Non enim † iuſtus polluitur ex vitijs filiorum, ſed libertas ab Apoſtolo eccleſiæ principi reſeruatur; vo-*

talis

ctis fiat, qui non timeat propter vitia liberorum extraneos reprehendere.]
4 *Quod tunc fiet, ſi non erit, quod ſibi imputetur. Cum enim greſſus hominis à Domino dirigantur, nec ſint in homine eius viæ: corripere quidem poteſt, corrigere autem non valet: pulſare poteſt, non aperire: manus comprimere, non animum mutare.* *Pſal. 36.* *Hier. 10.*

Vnde Auguſtinus clero, & populo Hipponenſi, epiſt. 137.

¶Bonorum hominum diſciplina mores immutare nõ valet. C. IX.

QVantumlibet vigilet diſciplina domus meæ, homo ſum, & inter homines viuo, nec mihi arrogare audeo, vt dom' mea melior ſit, quàm arca Noe, vbi tamen inter octo homines vnus reprobus inuentus eſt, aut melior ſit, quàm domus Abrahæ, vbi dictum eſt [Eijce ancillam, & filium eius,] aut melior ſit, quàm domus Iſaac: cui de duobus geminis dictum eſt [Iacob dilexi, Eſau autem odio habui.] *& infra.* ¶Simpliciter autem fateor charitati veſtræ coram Domino Deo noſtro, qui teſtis eſt ſuper animam meam, ex quo, Deo ſeruire cœpi, quomodo difficile ſum expertus meliores, quàm qui in monaſterijs profecerunt; ita nõ ſum expertus peiores, quàm qui in monaſterijs ceciderunt, †ita vt hinc arbitrer in Apocalypſi ſcriptum [Iuſtus iuſtior fiat; & ſordidus ſordeſcat adhuc. *Gene. 9.* *Gen. 21.* *Mala. 1.* *† al. deſcerunt.* *Apoc. 22.*

Item Cyprianus, lib. 1. epiſt. 3. Cornelio Papæ.

¶Cõuicia pditorũ à via rectitudinis nos mouere non debent. C. X.

QVod ad nos attinet, conſcientiæ noſtræ conuenit, frater, dare operam; ne quis culpa noſtra de eccleſia pereat: ſi quis autem vltro, & crimine ſuo perierit, & pœnitentiam agere, atque ad eccleſiam redire noluerit, nos in die iudicij inculpatos futuros credimus, qui conſulimus ſanitati; illos ſolos in pœnis remanſuros, qui noluerint conſilij noſtri ſalubritate ſanari: Nec mouere nos debent conuicia perditorum, quo minus à via recta, & à certa regula non recedamus; quando & Apoſtolus inſtruat dicens [Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.] *Gal. 1.*

DISTINCTIO XLVIII.

1 ps PRohibentur etiam neophyti in epiſcopos ordinari, *vt qui heri erat catechumenus, hodie non fiat epiſcopus; qui heri erat in theatro, hodie nõ ſedeat in eccleſia: qui veſpere erat in circo, hodie non miniſtret altario: qui dudum fuerat fautor hiſtrionũ, hodie nõ ſit conſecrator virginũ. Cauſa aũt huius prohibitionis eſt ſecũdũ Apoſtolũ, ne elatus in ſuperbiã, tamquã religio Chriſtiana plurimũ egeret, incidat in ruinã diaboli. Momentaneus nãque ſacerdos neſcit habere humilitatem, obſeruare modos perſonarum, vel ſe contemnere: non ieiunauit, non fleuit, non ſe correxit, non pauperibus erogauit. In arro-* 1. Tim. 3. gloſſa ordina. ibidem, & Hie. oceano.

gantiam (quæ eſt ruina diaboli) incidunt, qui puncto horæ nec dum diſcipuli fiunt magiſtri: & ſicut Innocentius ait [Miſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui nec dum didicit eſſe diſcipulus.] Vnde in Nicano concilio, c. 2. legitur.

Epiſt. 12. ad Aurelium.

¶Neophytus in epiſcopum non eſt ordinandus. C. I.

Martin⁹ Brac. epiſcopus, c. 22.

QVoniam multa ſiue per neceſſitatem, ſiue ex quacumque *α* cauſa, contra regulam geſta ſunt; ita vt homines ex vita gentili nuper adhuc catechizati, vel inſtructi ſtatim ad ſpiritualem baptiſmum veniſſent, & continuo, cum baptizati, etiam ad epiſcopatũ, vel presbyterium proue&ti ſunt; recte igitur viſum eſt de cetero nihil tale debere fieri. Nam & tempore opus eſt, vt catechumenus, & poſt baptiſmum multa probatione indiget. Euidens namque eſt apoſtolicum præceptum, dicens. [Non neophytum, ne forte elatus in iudicium incidat, & laqueum diaboli.] Si vero præcedente † *β* tempore aliquod mortale *γ* peccatum admiſerit, & conuictus duobus, vel tribus teſtibus fuerit; ceſſet a clero, qui huiuſmodi eſt. Si quis vero præter hęc fecerit, tamquam cõtraria ſtatutis ſancti † concilii gerẽs; ipſe præcipitabitũ de ſtatu ſui cleri.

1. Tim. 3. † *al. procedẽte*] ori. † *al. magni.*

α ¶Quacumque cauſa.] *Græce eſt,* ἢ ἄλλως ἐπειγομένων τῶν ἀνθρώπων: *quod Dionyſius vertit,* aut alias cogentibus hominibus.
β ¶Precedẽte.] προϊόντος, ideſt procedẽte, *ſed ob gloſſam nõ eſt mutatũ.*
γ ¶Mortale.] *abeſt vox iſta à priſca verſione. Græce eſt,* ψυχικόν τι ἁμάρτημα, *quod Dionyſius vertit,* delictum animæ.

Et l. 5. epiſto. 51. Vigilio epõ Arelatẽ. Poly. l. 2. tit. 2. Anſl. 6. c. 25. Iuo p. 5. c. 131.

Neophyti vero hodie appellantur, propoſitum ſacræ religionis nouiter aſſumentes.

Vnde B. Gregorius ſcribit Syagrio epiſcopo, & alijs epiſcopis. li. 7. epi. 100.

¶Quis dicatur Neophytus. C. II.

SIcut neophytus tunc dicebatur, qui initio † *α* ſanctæ fidei erat eruditione plantatus; ſic modo neophytus habendus eſt, q̃ repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores † ſacros irrepſerit. ¶ Ordinate ergo ad ordines accedendum eſt. Nam caſum appetit, qui ad ſummi † loci faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum. Scimus autem, quòd ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, niſi à nouitatis ſuæ humore ſiccentur: ne ſi ante pondera, quàm ſolidentur, accipiant, cunctam ſimul fabricam ad terram deponant.

† *al. in initio.* † *al. ordines.* † *al. ſummo.*

α ¶Initio ſanctæ] *In lib. 7. epiſt. 100. vbi habetur prior pars huius capitis vſque ad verſi.* Scimus autem *legitur,* in ſanctæ fidei erat conuerſatione plantatus. *lib. autem 5. epiſto. 51. ſiue c. 95. (vbi & eadem fere vſdem verbis habentur, ac præterea ſequens pars vſque ad finem) legitur hoc loco,* qui adhuc nouiter erat plantatus in fide.

DISTINCTIO XLIX.

1 ps *Ecce, à quibus uitijs debeant eſſe immunes, qui in epiſcopum ſunt ordinandi. Qui enim interceſſores pro populo ad Deum parantur, neceſſe eſt; ut eius gratiam bene uiuendo mereantur. Vnde Gregorius ait in paſtorali. ¶ Solicite formidandum; ne qui placare poſſe iram Dei creditur; hanc ipſe ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido nouimus; quia, cum is, qui diſplicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Qui ergo adhuc deſiderijs terrenis adſtringitur; caueat, ne diſtricti iram iudicis grauius accendens, dum loco delectatur gloriæ, fiat ſubditis auctor ruinæ. Solerter ergo ſe quiſque metiatur; nec † locum regiminis aſſumere audeat, ſi in ſe adhuc uitium damnabiliter regnat: nec is, quem crimen deprauat proprium, interceſſor fieri appetat pro culpis aliorum.* † ne] origi.

Idem in eod. paſtorali eod. c. xi. continenter.

¶ Sacrificium Deo non offerat, qui vitiis eſt maculatus. C I.

HInc etenim ſuperna voce ad Moyſem dicitur. [Loquere ad Aaron: homo de ſemine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offerat panes Domino Deo ſuo; nec accedat ad miniſterium eius.] Vbi & repente ſubiungitur [Si cæcus fuerit, ſi claudus, ſi vel paruo, vel grandi, & torto naſo, ſi fracto pede, vel manu, ſi gibbus, ſi lippus, ſi albuginem habens in oculo, ſi iugem ſcabiem, ſi impetiginem in corpore, vel ponderoſus. †] Cæcus quippe eſt, qui ſupernæ contemplationis lumen ignorat: qui præſentis vitæ tenebris preſſus, dum venturam lucem nequaquam diligendo conſpicit, quo greſſus operis porrigat, † neſcit. Hinc etenim prophetante Anna dicitur [Pedes ſanctorum ſuorum ſeruabit; & impij in tenebris conticeſcent.] ¶ Claudus vero eſt, qui quidem, quo pergere debeat, aſpicit; ſed per infirmitatem mentis, vitæ viã perfectæ † non valet tenere, quam videt: quia ad virtutis ſtatum dum fluxa conſuetudine non erigitur, quo per deſiderium innititur, illuc greſſus operis efficaciter non ſequuntur. Hinc etenim Paulus dicit [Remiſſas manus, & diſſoluta genua erigite; & greſſus rectos facite pedibus veſtris; vt non claudicans quis erret, ſed magis ſanetur. ¶ Paruo autem naſo eſt, qui ad tenendam menſuram diſcretionis idoneus non eſt. Naſo quippe odores, fœtoreſque diſcernimus. Recte ergo per naſum diſcretio exprimitur; per quam virtutes eligimus, delicta reprobamus. Vnde & in laude ſponſæ dicitur [Naſus tuus, ſicut turris, quæ eſt in libano:] quia nimirum ſancta eccleſia, quæ ex cauſis ſingulis tentamenta prodeant, per diſcretionem conſpicit; & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Sed ſunt

† *hernioſus.*] vulgata. † *al. dirigat* *1. Reg. 2.* † *al. perfectã* *Hebr. 12.* *Cant. 7.*

non-

nonnulli,qui dum æſtimari hebetes nolunt, ſæpe ſe quibuſdã exquiſitionibus plus quàm neceſſe eſt,exercentes, ex nimia ſubtilitate falluntur.Vnde hic quoque ſubditur:[vel grandi,& torto naſo.] Naſus enim grandis,& tortus eſt,diſcretionis ſubtilitas immoderata: quæ dum plus quàm decet,excreuerit,actionis ſuæ rectitudinem ipſa confundit. ¶Fracto autem pede,vel manu eſt, qui viam Dei pergere omnino nõ valet;atq; à bonis actibus funditus exors vacat: quatenus hæc,non vt claudus,ſaltem cũ infirmitate teneat; ſed ab his omnimodo alienus exiſtat.¶Gibbus vero eſt;quem terrenæ ſolicitudinis põdus deprimit,ne vmquam ad ſuperna reſpiciat; ſed ſolis his,quæ in infim s calcantur,intendat:qui & ſi quando aliquid ex bono patriæ cæleſtis audierit,ad hoc nimirum peruerſę cõſuetudinis pondere prægrauatus,cordis faciem nõ attollit: quia cogitationis ſtatum erigere non valet; quẽ terrenæ ſolicitudinis vſus

Pſal. 118. curuum tenet.Ex horum quippe ſpecie pſalmiſta dicit [Incuruatus ſum,& humiliatus vſquequaque.]Quorum culpam quoque per ſe

Luc. 8. metipſam veritas reprobans ait.[Semen autem,quod in ſpinis cecidit,hi ſunt,qui audiunt verbum , & a ſolicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitæ euntes ſuffocantur, & non referunt fructum.] ¶Lippus vero eſt, cuius quidem ingenium ad cognitionem veritatis emicat; ſed tamen hoc carnalia opera obſcurant In lippis quippe oculis pupillæ ſanæ ſunt, ſed humore defluente infirmãtes† palpebræ groſſeſcunt: quæ quia infuſione crebra atteruntur, ẽt acies pupillæ vitiatur. Et ſunt nonnulli, quorum ſenſum carnalis vitæ operatio ſauciat: qui videre recta ſubtiliter per ingenium poterãt; ſed vſu prauorum actuum caligant. Lippus itaque eſt, cuius ſenſum natura exacuit,ſed conuerſationis prauitas confundit:[cui bene per Angelum dicitur[collyrio inunge oculos tuos, vt videas.]

† infirmitate] orig.

Apoc. 3. Collyrio quippe oculos, vt videamus, inungimus,cum ad cognoſcendam veri luminis claritatem, intellectus noſtri aciem medicamine bonæ operationis adiuuamus. ¶Albuginẽ vero habet in oculo,qui veritatis lucem videre non ſinitur: quia arrogantia ſapientiæ,ſeu iuſtitiæ cecatur. Pupilla namque oculi nigra,videt: albuginem tolerans nihil videt: quia videlicet ſenſus humanæ cogitationis,ſi ſtultum ſe,peccatoremque intelligit,cognitionẽ intimæ claritatis apprehendit. Si autem candorem ſibi iuſtitiæ, ſiue ſapientiæ tribuit; à luce ſe ſupernæ cognitionis excludit:& eo claritatem veri luminis nequaquam penetrat, quo ſe apud ſe per arrogantiam exaltat,ſicut de quibuſdam dicitur[Dicentes enim ſe eſſe ſapiẽtes,

Rom. 1. ſtulti facti ſunt.] ¶Iugem vero habet ſcabiem,cui carnis petulantia ſine ceſſatione dominatur. In ſcabie etenim feruor viſcerum ad cutem trahitur,per quam recte luxuria deſignatur : quia ſi cordis tentatio vſque ad operationem proſilit,nimirũ feruor intimus, vſque ad cutis ſcabiem prorumpit,& foris iam corp us ſauciat: quia dum

in

in cogitatione voluptas non reprimitur, etiam in actione dominatur. Quaſi enim cutis pruriginem Paulus curabat abſtergere, cum dicebat [Tentatio vos non apprehendat, niſi humana:] ac ſi aperte diceret. Humanum quidem eſt tentatio nem in corde perpeti: dæmoniacum vero eſt in tentationis certamine in operatione ſuperari. ¶Impetiginem quoque habet in corpore, quiſquis auaritia vaſtatur in mente: quæ ſi in paruis non compeſcitur, nimirum ſine menſura dilatatur. Impetigo quippe ſine dolore corpus occupat, & abſque occupati tædio excreſcẽs membrorum decorem fœdat: quia & auaritia captiuam animam, dum quaſi delectat, exulcerat: dum adipiſcenda quæque cogitationi obiicit, ad inimicitias accendit: & dolorem in vulnere non facit, quia æſtuanti animo ex culpa abundantiam promittit. Sed decor membrorũ perditur: quia aliarum quoque virtutum per hanc pulchritudo deprauatur, & quaſi totum corpus exaſperat; quia per vniuerſa vitia animum ſupplantat, Paulo atteſtante, qui ait [Radix omnium malorum eſt cupiditas.] Ponderoſus vero eſt, qui turpitudinem non exercet opere; ſed tamen ab hac cogitatione continua ſine moderamine grauatur in mente: qui nequaquam quidem vſque ad opus nefarium rapitur; ſed eius animus voluptate luxuriæ ſine vllo repugnationis obſtaculo delectatur. Vitium quippe eſt ponderis, cum humor viſcerum ad virilia labitur; quę profecto cũ moleſtia dedecoris intumeſcunt. Ponderoſus ergo eſt; qui totis cogitationibus ad laſciuiam defluẽs, pondus turpitudinis geſtat in corde: & quamuis praua non exerceat opere; ab his tamen non euellitur mente nec ad vſum boni operis in aperto valet aſſurgere; quia grauat hunc in abditis pondus turpe. ¶ Quiſquis ergo quolibet horum vitio ſubigitur; panes Domino offerre prohibetur: ne a profecto diluere aliena delicta non valeat is, quem adhuc propria deuaſtant. ¶Quia igitur paucis ad magiſterium paſtorale dignus qualiter veniat, atque hoc indignus qualiter pertimeſcat, oſtendimus; nunc is, qui ad illud digne peruenerit, in eo qualiter viuere debeat, demonſtremus.

1. Cor. 10.

1. Tim. 6.

Sic & Arnobius.

a ¶Ne profecto.] *Sic etiam in originali impreſſo. In aliquot Grat ani manuſcriptis legitur,* Nec profecto diluere aliena delicta valet is, quem adhuc propria deuaſtant.

Item Hieronymus ſuper Malachiam, ad c. 1.

Indoctus, terrena lucra ſectans, vitioſus ordinari non debet. C. II.

Senſus ali qua ex parte.

Sacerdotes nomen Dñi deſpiciunt, & quantum ad ſe, panẽ pollutũ offeruut, qui a l altare indigne accedũt; quiq; dato munere ſacerdotium præſumunt. Panẽ quoque polluit, qui doctrinã Domini in populo male diſpergit; † & qui honorat potentem, & deſpicit pauperem & *infra.* ¶[Si offeratis cæcum ad immolandũ, nõne

†*al. diſperſit.*

malum

malum eſt? &c.] ſuperius accuſati de panibus, nunc accuſantur de victimis. Cæcum animal offert, qui ordinat indoctum loco docti, magiſtrumque facit, qui vix diſcipulus eſſe poterat. Claudum offert, qui lucra terrena quærentem locat; vtpote pedem in diuerſa ponentem, vnum in diuinis, alterum in carnalibus: cui poteſt inferri illud de libro Regum[Vſquequo claudicatis in duas partes?] Languidum offert, qui vitioſum habet pro religioſo; quique tardum, & pigrum probat β patientem, dicens illum negligentiæ redarguendum. Indignum eſt enim dare Deo, quod dedignatur homo.

β ¶Probat patientem.] *Sic interpungitur etiam in manuſcriptis, & in gloſſa; cum tamen ita poſſet etiam diſtingui;* & pigrum probat, patientem dicens illum &c.

DISTINCTIO L.

I ps EX *præmiſſis auctoritatibus liquido monſtratum eſt, quòd varij; criminibus irretiti in ſacerdotes ordinari non poſſunt. Nunc autem de eiſdem quæritur, utrum poſt peractam* † *pœnitentiam, uel in proprijs ordinibus remanere, aut ad maiores gradus conſcendere ualeant. Multorum auctoritatibus, uarijs criminibus irretiti à proprijs ordinibus deijciuntur, & ab acceſſu maiorum prohibentur.*

† *al. actam*

Vnde Gregorius ait Conſtantio Mediolanenſi epiſcopo, lib. 4. epiſt. 17. ſiue c. 61.

¶Lapſi in ſuum ordinem reparari non poſſunt. C. I.

SI lapſis ad ſuum ordinem reuertendi licentia concedatur; vigor canonicæ procuIdubio frangitur diſciplinæ: dum pro reuerſionis ſpe, prauæ actionis deſideria quiſque concipere nō formidat. *& poſt pauca.* ¶Illud igitur præomnibus ſtudete, vt lapſos, in ſacrum ordinem nullius vobis ſupplicatio aliquo modo reuocare ſuadeat: ne huiuſmodi non ſtatuta, ſed temporaliter dilata credatur eſſe vindicta.

Anſ. l. 8. c. 35. & l. 11. c. 13. Iuo p. 6 c. 80. Pann. l. 3. c. 145.

Item Martinus Papa I. Amando epiſcopo.

¶Qui poſt ſuam ordinationem labitur, depoſitus permanebit. C. II.

QVi ſemel poſt ſuam ordinationem in lapſum ceciderit; deinceps iam depoſitus erit; nullumque gradum ſacerdotii poterit adipiſci.

Pann. l. 3. c. 141.

Item Gregorius Papa Sabiniano epiſcopo, lib. 7. epiſt. 25.

Presby-

¶Presbyter poſt lapſum nulla ratione in ſacro ordine reparari valet. C. III.

PResbyterum, de quo nos fraternitas tua latoris præſentium legationes† conſuluit, nulla ratione in ſacro ordine poſt lapſum, aut permanere aut reuocari poſſe cognoſcas. Circa quem tamē mitius agendum eſt: quia commiſſum facinus facili dicitur profeſſione confeſſus.

Anſel. l. 8. c. 26.
† al. relatione

Item Ioannes VIII. Cenomantico Vticenſi† epiſcopo.

†al. Cannomoco Venetienſi.

¶Poſt perpetratum homicidium ſacerdotale officium miniſtrari non poteſt. C. IIII.

MIror minus doctam ſcientiam tuam ſacerdotem putare poſt perpetratum homicidium poſſe in ſacerdotio miniſtrare; immo (quod eſt ineptius) nobis ſuadere velle, vt ipſi tali præſumptioni præberemus aſſenſum. Quis enim tam demēs, tamque peruerſi ſenſus, tale quid æſtimaret, vel poſt quantamcumque pœnitentiam concedendum; cum omnino ſit canonicę diſciplinæ contrarium? Debet ergo ſacerdotio priuatus lachrymarum fonte flagitium tam immane diluere, vt talibus ſaltem remedijs curatus, ſalutis poſſit inuenire ſuffragium.

Iuo p. 6. c. 114. & p. 10. c. 51 Pann. l. 3. c. 153.

Item Nicolaus Papa.

¶Ad maiorem gradum clericus prouehi non poteſt, qui paganum occidit. C. V.

CLericum, qui paganum occiderit, non oportet ad gradū maiorem prouehi, qui carere etiam debet acquiſito: homicida enim eſt. Nam cum diſcreti ſint milites ſæculi à militibus eccleſiæ; non conuenit militibus eccleſiæ militare ſæculo, per quod ad effuſionem ſanguinis neceſſe ſit peruenire.

Iuo p. 6. c. 120.

Item Osbajdo Chorepiſcopo Quadrantino.

¶Qui defendendo ſe paganum occiderit, ſacerdotali careat officio. C. VI.

DE his clericis, pro quibus conſuluiſti, ſcilicet qui ſe defendendo, paganum occiderunt, ſi poſtea per pœnitentiam emendati poſſint ad gradum priſtinum redire, aut ad altiorem conſcendere; ſcito nos nullam occaſionem dare, nec vllam tribuere eis licentiam quēlibet hominē quolibet modo occidendi. Verū ſi contigerit, vt clericus ſacerdotalis ordinis ſaltē paganū occiderit, multum ſibi cōſulit, ſi ab officio ſacerdotali receſſerit: ſatiuſq; eſt illi in hac vita Domino ſub inferiori habitu irreprehenſibiliter famulari, q̃ alta indebite appetendo damnabiliter in profundum demergi.

Item ex concilio Agathenſi, c. 50.

Cadat

¶Cadat ab officio epiſcopus, presbyter, aut diaconus capitale committens crimen. C. VII.

SI epiſcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiſerit, aut chartam falſauerit, aut falſum teſtimonium dixerit; ab officii honore depoſitus in monaſterium retrudatur, & ibi, quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat.

Apud Mar. Bra. *Item ex concilio Martini Papæ, c. 26.*

¶Qui homicidij, facto, aut præcepto, aut conſilio poſt baptiſmum conſcius fuerit, clericus non ordinetur. C. VIII.

Anſ. l. 7. c. 11. Ex can. 18. Apoſt. SI quis viduam, aut ab alio dimiſſam† duxerit, nō admittatur ad clericatum. Quod ſi irrepſerit, deijciatur. Similiter, ſi homicidij aut facto, aut præcepto, aut conſilio, aut defenſione *a* poſt baptiſmum conſcius fuerit, & per aliquam ſubreptionem ad clericatum venerit; deijciatur, & in fine vitæ ſuæ † laicam communionē tantummodo recipiat.

† al. relictā

† al. ſuæ communionem recipiat.

a ¶Defenſione] *In codice Lucenſi regio (in quo ſunt etiam hæc capitula à Martino Bracarenſi epiſcopo collecta) & apud Anſelmum, & in editione conciliorum tribus tomis, in margine legitur,* aſſenſione. *cui lectioni conuenit quod legitur in concilio Triburienſi, c. xi. circa finem.*

Item Gregorius Ianuario epiſcopo Calaritano, lib. 3. epiſt. 26.

¶De ſacris ordinibus lapſi reparari non poſſunt. C. IX.

Poly. l. 4. tit. 39. Anſ. l. 8. c. 29. Iuo p. 6. c. 78. Pann. l. 3. c. 133. PEruenit ad nos, quoſdam de ſacris ordinibus lapſos, vel poſt pœnitentiam, vel ante, ad miniſterii ſui officiū reuocari: Quod omnino prohibemus, & in hac re ſacratiſſimi quoque canones cōtradicunt. Qui igitur poſt acceptum ſacrum ordinem lapſus in peccatum carnis fuerit; ſacro ordine ita careat, vt ad altaris miniſterium vlterius non accedat.

Idem Venantio Lunenſi epiſcopo, lib. 4. epiſt. 5. ſeu c. 49.

¶De eodem. C. X.

Poly. libi. Anſ. l. 8. c. 21. Iuo p. 6. c. 83. ACcedens ad Gorgonam īnſulam fraternitas veſtra diſcutiat id, quod ad nos de Saturnino presbytero *a* perlatū eſt. Peruenit namque ad nos, quia, poſtquàm pro crimine lapſus ſui, à ſacerdotij ordine eſt deiectus, ad explendum miniſterium ſacerdotii præſumpſit accedere, & omnipotēti Deo hoſtias immolare. Quod ſi ita factum fraternitas veſtra repererit; eum ſacri corporis & ſanguinis Dominici participatione priuatum in pœnitentiam redigat: ita vt vſque ad diem obitus ſui in eadem excommunicatione permaneat, & viaticum tantummodo exitus ſui tempore percipiat. Sin autem eum fraternitas tua talem pœnitentiam agere cognouerit, vt ei iuſte ad recipiendam inter laicos communionem, & ante exitum, debeat miſereri; hoc in tuæ fraternitatis ponimus poteſtate:

Eodem lib. 4 epi 16. ſeu c. 60. Pann. l. 3. c. 132.

& infra ¶Præterea ad fraternitatis tuæ conſulta reſpondentes ſtatuimus, diaconũ,& abbatem de portu Veneris,quem indicas cecidiſſe,ad ſacrum ordinem non debere,vel poſſe vllo modo reuocari. Quem quidem ſacro ordine priuatum in pœnitentiã deputare te cõuenit: cuius ſi poſtea actus,conuerſatioque meruerit priorem inter alios monachos,vbi tu tamen decreueris, ſtandi locum obtineat.Subdiaconi quoque,quos ſimilis culpa conſtringit, ab officio ſuo irreuocabiliter depoſiti, inter laicos communionem accipiãt. In portu autem Veneris loco lapſi diaconi, alium, qui hoc officiũ implere debeat, ordinabis. Saturninum vero presbyterum,vt nũquam ad ſacri ordinis miniſterium præſumat accedere, ſcriptis cauere decreuimus: ſed eum in inſula Gorgona,atque Capraria ſolicitudinem de monaſteriis gerere,& in eo,in quo eſt ſtatu, ſine cuiuſquam aduerſitate manere permittimus.

a ¶Presbytero .] *In uetuſto codice epiſtolarum B. Gregorij, & aliquot antiquis exemplaribus Gratiani legitur,* expresbytero; *itemque inferius in hoc eodem capite:* Saturninum vero expresbyterum, *ſiue ut impreſsis B. Gregorij*, expreſbytero. *Depoſitos enim presbyteros,expresbyteros,& eos, qui monaſteria deſeruerant, exmonachos appellabant,ſicut illi qui conſulatum,aut quæſturam geſſerant, exconſules, aut exquæſtores uocari ſoliti fuerant.*

Idem Mariniano epiſcopo Rauennati,lib.6.epiſt.39.ſeu c.203.

¶Loco lapſi alius ordinandus eſt. C. XI. Anſel.l.8 c.25.

POſtquam quẽquã criminaliter abſcedentem, † in locum, de quo lapſus eſt,nulla permittit ratio reuocari;& vltra tres menſes eccleſiam vacare pontifice ſtatuta ſacrorum canonum nõ permittunt:ne cadente paſtore dominicum gregem antiquus (quod abſit)hoſtis inſidiãdo dilaniet; fraternitas veſtra deprecationi eorum conſentire,& in loco lapſi debet epiſcopum ordinare. †*al. cadentem.* diſt. 75. quoniã.

Item Martinus Papa I. in epiſtola ad Amandum.

¶Qui poſt ordinationem ſuam in lapſum ceciderit, ſacra myſteria non debet tractare. C. XII.

SI poſt ordinationem ſuam quiſpiam in lapſum ceciderit,& præuaricationis peccato fuerit†deprehenſus obnoxius, omnimodo prohibendum eſt,eum manibus lutulentis, atque pollutis myſteria noſtræ ſalutis tractare. †*al.deprehendatur.* orig.

2 *Econtra exemplis, & auctoritatibus probatur poſt actam pœnitentiam proprios gradus licite poſſe adminiſtrare,& ad maiores conſcendere. Maria enim ſoror Aaron poſtquam lepra percuſſa eſt, quia in Moyſem murmurauerat, acta pœnitentia à peccato mundata, & ſanata eſt, & priſtinam gratiam prophetandi recepit. Aaron autem poſt conflatum uitulum, etiam in ſummum ſacerdotem conſecratus eſt. Dauid poſt adulterium, & homicidium ſpiritum prophetiæ recepit, & in proprio gradu permanſit. Achab quoque poſt mortem Nabuthæ uiri ſanctiſſimi* 33.q.2.c hoc ipsũ. Num. 12. Exo.32. 33.reg.1. & 12. †*al.priſtino.* 3.Reg.21

per

per pœnitentiam humiliatus in regia ſede remanſit. Et ut prætereamus multa exempla ueteris teſtamenti, Petrus negauit Chriſtum, & tamen poſtea princeps Apoſtolorum factus eſt; Paulus Stephanum lapidauit, & tamen à Deo in Apoſtolum electus eſt. Multi quoque ab hæreſi ad unitatem catholicæ fidei reuertentes in ſuis ordinibus ſunt recepti: alij uero ad epiſcopalē etiam gradum ſunt promoti, utpote Auguſtinus, & alij complures.

Math.26. Ioan.21. Act.7. & 9.

¶De eodem. PALEA. C. XIII.

IOannes Chryſoſtomus à duabus ſynodis orthodoxorum epiſcoporum fuit diiudicatus, † ſed iterum fuit reſtitutus. Marcellus epiſcopus Ancyræ Galatiæ depoſitus fuit: ſed poſtmodum proprium recepit epiſcopatum. Aſclepius dijudicatus à ſynodo, eccleſiam ſuam poſtea recepit. Lucius epiſcopus Adrianopolites damnatus à Papa Iulio recepit eccleſiam ſui epiſcopatus. Cyrillus epiſcopus Hieroſolymitanus depoſitus fuit, poſtea reconciliatus eſt eccleſiæ ſuæ. Simili modo Polychronium eiuſdem eccleſiæ Hieroſolymitanæ Pontificem Sixtus Papa damnauit, & iterum ipſe eum reconciliauit. Innocentius Papa Photinum epiſcopum damnauit, ſed poſtea eum in proprium locum reſtituit eccleſiæ ſuæ. Miſenum β epiſcopum à Felice Papa damnatum Gelaſius Papa ſucceſſor illius reconciliauit, † & eccleſiæ ſuæ reſtituit. Leontius, dum eſſet presbyter, depoſitus fuit, ſed poſtea in Antiochia patriarcha extitit. Gregorius vero quartus Papa Theodoſium, quem Eugenius eius anteceſſor presbyterij honore priuauerat, ſanctæ eccleſiæ Signinæ conſecrauit epiſcopum. Ibas namque epiſcopus dijudicatus fuit, ſed ſancta ſynodus canonica ſuam illi reſtituit eccleſiam. Rothadum vero epiſcopum ſanctæ Sueſſionenſis eccleſiæ a ſynodo, cui Carolus interfuit, condemnatum, & Sophronium † Placentinum epiſcopum merito reprobatum, Nicolaus Papa ambos reconciliauit.

Burc.l.1. c.233. Iuo in ℘ logo Pann. in prologo. c.32. *†al. iudicatus.* *Sixtus Papa iij.* 35. q.9. c. *Gregorius.* *†al. & communicauit.* *†al. Suffrenum*] vel *Suffredū*] vt ĩfra 6. q.3. denique Suffredus.

¶Caput hoc à uetuſtioribus codicibus abeſt in uulgatis inſcribebatur, Item ex epiſtola Cyrilli ad Ioannem Antiochenum *: quæ inſcriptio ſublata eſt, quoniam quæ in hoc capite tractantur, ex uarijs hiſtorijs ſunt collecta, & aliqua longe poſt Cyrillum & Hieroſolymitanum, & Alexandrinum contigerunt. Neque apud Burchardum, & Iuonem ulla talis inſcriptio eſt, ſed tantum in Pannormia.*

β ¶Miſenum.] *Antea legebatur*, Nicænum. *Emendatum eſt ex Burchardo, Iuone, & c. Gregorius. infra 35. q. 9. Atque in Pontificali Romano manuſcripto in uita Nicolai primi leguntur:* Sicut beatus Papa Felix Vitalem, & Miſenum epiſcopos, qui in Petro Alexandrino hæretica fæce coinquinato coacti conſenſerant, ſacerdotali gradu, eccleſiaſtica imo communione priuauit.

Præterea Calixtus Papa I. de huiuſmodi ſcribit ita, epiſtola 2. ad epiſcopos Galliarum.

Clerici

¶Clerici poſt lapſum in ſuis ordinibus reputari poſſunt. C. XIIII.

PОnderet vnuſquiſque ſermones ſuos, & quod ſibi loqui non vult, alteri nō loquatur. Vnde bene ſacra ait ſcriptura. [Quod tibi non vis fieri, alteri ne facias.] Nos enim tempore indigemus, vt aliquid maturius agamus. Nec præcipitemus conſilia, & opera noſtra, neque ordinem corrumpamus. ¶Sed ſi aliquis lapſus quocū que modo fuerit, portemus eum, † & fraterno corripiamus affectu; ſicuti ait B. Apoſtolus: [Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpiritales eſtis, inſtruite huiuſmodi in ſpiritu lenitatis; conſiderans ſeipſum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate; & ſic adimplebitis legem Chriſti.] ¶Porro ſanctus Dauid de criminibus mortiferis egit pœnitentiam, & tamen in honore permāſit. ¶Beatus quoque Petrus amariſſimas lacrymas fudit, quando Dñm negaſſe pœnituit: ſed tamen Apoſtolus permanſit. Et Dñs per Prophetam peccantibus pollicetur, dicens [Peccator in quacūque die conuerſus ingemuerit, omnium iniquitatum illius non recordabor amplius.] Errant enim qui putāt Domini ſacerdotes poſt lapſum, ſi condignam egerint pœnitentiam, Domino miniſtrare non poſſe, & ſuis honoribus frui, ſi bonam deinceps vitam duxerint, & ſuum ſacerdotiū cōdigne cuſtodierint. Et ipſi, qui hoc putāt, nō ſolū errant, ſed ē̄t contra † traditas eccleſiæ claues diſputare, & agere videntur: de quibus dictum eſt. [Quæcunque ſolueritis in terra, erunt ſoluta & in cœlo.] Alioquin hæc ſententia aut Dñi non eſt, aut vera eſt. ¶Nos vero indubitāter iam Domini ſacerdotes, quàm reliquos fideles poſt dignam ſatisfactionem poſſe redire ad honores credimus; teſtante Domino per Prophetam [Nūquid, qui dormit, non adiiciet vt reſurgat?] Et Propheta Dauid pœnitentiā agēs dixit: Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me.] Ipſe namque poſt pœnitentiā, & alios docuit, & ſacrificiū Deo obtulit, dans exēplum doctoribus ſanctæ eccleſiæ, ſi lapſi fuerint, & condignam pœnitētiam Deo geſſerint, vtrūque facere poſſe. Docuit enim quando dixit] Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur.] Et ſacrificiū Deo pro ſe obtulit, dum dicebat [Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus.] Videns enim Propheta ſcelera ſua mundata per pœnitentiā, non dubitauit prædicando, & Domino libando curare aliena. *& infra*. ¶Mundatur ergo homo à peccato, & reſurgit gratia Dei lapſus, & in priſtino manet officio iuxta prædictas auctoritates. Videat, ne amplius peccet, vt ſentētia Euangelij maneat in eo [Vade, & amplius noli peccare.] Vnde ait Apoſtolus [Non ergo regnet peccatū in veſtro mortali corpore, vt obediatis cōcupiſcētiis eius.] *& infra*. ¶Sententiā, fratres, quæ miſericordiam vetat, non ſolum tenere, ſed & audire refugite; quia potior eſt miſericordia omnibus holocauſtomatibus, & ſacrificijs.

Tob. 4. Burc. l. 19 c. 42. Iuo p. 6. 48. † *nō perdamus eum, ſed fra.*] orig. *Gal 6* *Ezech. 18.* Poly. l. 4. tit 38. Pann. l. 3. c. 348. † *al. traditas eccleſiæ claues deſpicere videtur*] infra ex Auguſt. c. vt conſtitueretur. *Matt. 18.* *Greg. l. 2. epiſt. 53.* *Pſal. 40.* *Pſal. 50.* *Ioan 8.* *Rom. 6.*

a ¶Nunquid] *In epiſtola Calixti & apud collectores indicatos legitur*: nūquid, qui cadit,non adijciet,vt reſurgat? & qui auerſus eſt, non reuertetur? *& alibi*: nolo, inquit Dominus, mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat. *Quæ duæ ſententiæ habentur Hiere.8. & Ezech.33. Sed ob gloſſam nihil eſt mutatum.*

Item Hieronymus ad c.3. Malachiæ.

¶In priſtinum gradum poſt pœnitentiam reuocari poſſunt ſacerdotes. C. XV.

Mal.3. ET purgabit filios Leui: tempus eſt enim vt iudicium incipiat
1.Pet.4. à domo Dei.] & alibi ſcribitur. [A ſanctis meis incipite.]In fi-
Ezech.9. lijs autem Leui omnem ſacerdotalem intellige dignitatem. Si autē ſacerdotes purgandi ſunt, & colandi, vt purum aurum remaneat, & argentum; quid de ceteris eſt dicendum? Qui cum emūdati fuerint,& colati;tunc offerent Domino iuſta ſacrificia, & placebit ſacrificium eorū,quod offerunt pro Iuda, & Hieruſalem, hoc eſt pro ijs,qui Dominum confitentur,& pacem eius mente conſpiciūt [ſicut dies ſæculi, & ſicut anni antiqui:] vt quomodo in principio placuerunt Deo,ſic poſt peccatum,& pœnitentiam placere incipiant, cum omni fuerint peccatorum ſorde purgati.

Item Gregorius Secundino, lib.7.epiſt.53.

Rab. in pœn.c 1. Burch. l. 19 c.43. Iuo p. 6. c 85 Pan.l.3.c. 147.

¶Lapſi reparari poſſunt. C. XVI.

QVIA ſanctitas tua hoc à nobis requiſiuit, vt ſibi de ſacerdotali officio poſt lapſum reſurgendi auctoritates ſcriberemus, dū ſe dicit de hoc canones diuerſos legiſſe,& diuerſas ſententias inueniſſe,alias reſurgendi,alias nequaquam poſſe: Ideo a nos generales ſynodos a Nicęna incipiētes,hāc cū reliquis quattuor veneramur;quia ipſam ſequentes ceteræ in cunctis canonicis ſententijs vnanimiter concordant.Nos vero præcedentes patres ſequi debemus,qui auctore Deo à ſacra doctrina illorum nō diſcordamus. A capite itaque incipientes vſque ad quartum altaris miniſtrum, hanc formam ſeruandam cognoſcimus, vt ſicut minorem maior præcedit in honore; ita & † in crimine; & quē maior ſequitur culpa, maiore plectatur vindicta; & ſic poſtea† pœnitētia credatur eſſe fructuoſa. ¶Quid enim prodeſt triticū ſeminare, & fructū illius non colligere? aut domum conſtruere, & non illic habitare? Poſt dignam igitur ſatisfactionem credimus poſſe rediri ad honorem, *& infra.* a Ad fontem miſericordiæ recurrentes Euangelij proferamus ſententiam.[Gaudeo, inquit, ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, magis quàm ſuper nonagintanouem non errantibus relictis in deſerto,†humero pij paſtoris ad ouile reportatam Dominus ipſe teſtatur. Si ouis perdita errans poſt inuentionem ad ouile humero reportatur; cur poſt pœnitentiam ad eccleſiæ miniſteriū lapſus

†al. & crimine.

†al. vindicta, quæ poſt pœnitētiam.

Luc 15.

†in deſerto] abeſt ab ori.

lapſus nõ reuocetur? Sicut β in Apocalypſi dicitur de miniſtro eccleſiæ[Memento vnde excideris,& age pœnitentiam, & prima opera fac.] Quid enim eſt grauius,aut carnale delictum admittere, ſine quo pauci inueniuntur,aut Dei filium iureiurando negare? In quo tamen hunc ipſum beatum Petrum apoſtolorum principem, ad cuius ſacrũ corpus indigni ſedemus, lapſum eſſe cognoſcimus. Sed poſt negationem pœnitentia ſecuta eſt,& poſt pœnitentiã miſericordia data eſt; quia poſtea ab Apoſtolatu eũ non expulit; qui ante quidem ipſum ſe negare prædixit. *Apoc.2.*

α ¶Ideo nos.] *In duabus editionibus epiſtolarum B.Gregorii legitur,* ideo generaliſſima,quæ à Niceno concilio incipiunt cum reliquis quattuor inuenimus concordantia.Nam & nos præcedentes, &c. *In uno manuſcripto codice eſt,* generaliſſime: *reliqua eodem modo. Apud Burchardum,Iuonem,Pannormiã.* Nam nos generaliter; *ceteroqui parum à Gratiano diſcordant.*
β ¶Sicut.] *Hinc uſque ad uerſ.* Quid enim. *in aliquot codicibus epiſtolarũ excuſis, & duabus manuſcriptis, Burchardo, Iuone, & Rabano non habentur.*

Idem ſuper Ezechielem, hom.9.ad c.2.

¶Poſt acerrimam pœnitentiam lapſi reparamus.
C. XVII.

QVid eſt hoc,quod prophetæ iacenti dicitur [Sta ſupra pedes tuos,& loquar tecum.]Qui enim iacenti loquebatur,cur nõ ſe,niſi ſtanti promittit eſſe locuturum? Sed ſciẽdum,quia alia ſunt,quæ iacentes, alia, quæ ſtantes audire debeamus. Iacenti enim dicitur,vt ſurgat; ſtanti autem præcipitur,vt ad prædicationẽ proficiſci debeat. Adhuc enim nobis in infirmitatis confuſione iacentibus præberi non debet auctoritas prædicationis. Sed cum iã in bono opere ſurgimus, cum iam recti ſtare cœperimus, dignum eſt,vt ad lucrandos alios in prædicationem mitti debeamus.Stans ergo propheta viſionem ſpiritalem vidit,& cecidit: cadens vero iã monitionis verbum ſuſcepit,vt ſurgeret: ſurgens autem præceptũ audiuit, vt prędicaret. Nam qui adhuc ex ſuperbiæ vertice ſtamus, cum iam de æternitatis timore aliquid ſentire cęperimus, dignum eſt,vt ad pœnitentiam cadamus. Et cum infirmitatem noſtrã ſubtiliter cognoſcentes,humiliter iacemus, per diuini verbi conſolationem ſurgere ad fortiora opera iubemur.

Idem lib.18.moralium, c.16.ad c.28.Iob.

¶De eodem. C. XVIII.

FErrum de terra tollitur, cum fortis propugnator eccleſię à terrena, quam prius tenuit, actione ſeparatur. Non ergo in eo debet deſpici, quod fuit; quia iam incipit eſſe, quod non fuit.†

Item Hieronymus ad c.3.Michea.

¶Poſt condignã pœnitentiam priſtina recipiuntur officia. C. XIX.

CVm exaudiero eos, dabo eis virtutem ſpiritus mei, & implebo eos iudicio meo, & fortitudine.] Animaduerte in præſenti loco poſſe docere aliquem poſt peccatum; ſi tamen vitia priſtina, pęnitentia digna diluerit. Vnde Dauid poſt adulterium, & homici-
Pſal. 50. dium loquitur in pſalmo [Aſperges me hyſſopo, & mundabor; laua bis me, & ſuper niuem dealbabor.] Nec ſua tantum puritate contentus eſt; ſed infert [Redde mihi lætitiã ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me:] cumque hoc feceris [docebo, ait, iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur.]

Idem Hieronymus lib. 2. contra Iouinianum.

¶De eodem. C. XX.

Infra de pęn. diſ 2. c. ſi enim §. Ieſus. *Zach.* 2. Et capitular. l. 7. c. 811.

IEſus filius Ioſedech ſacerdos magnus, quamquam in typo præceſſerit Saluatoris, qui noſtra peccata portauit, & alienigenã ſibi ex gentibus copulauit eccleſiam; tamen ſecundum litteram poſt ſacerdotium ſordidatus inducitur, & ſtat diabolus à dextris eius: & candida illi deinceps veſtimenta redduntur.

Item ex concilio Agathenſi, c. 2.

¶Per pęnitentiam clerici correcti gradum ſuum, & dignitatem recipiant. C. XXI.

Iuo p. 6. c. 366.

COntumaces clerici, prout dignitatis ordo permiſerit, ab epiſcopis corrigantur, & ſi qui prioris gradus elati ſuperbia, communionem fortaſſe contempſerint, aut eccleſiam frequentare, vel officium ſuum implere neglexerint, peregrina eis communio tribuatur; ita, vt cum eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matricula gradum ſuum, dignitatemque recipiant.

Item ex concilio Martini Papæ, c. 17.

Apud Martinũ Bracarenſem. Burc. l. 3. c. 179. ex Bracarẽſi Iuo p. 3. c. 173. ex Martino & 240. ex Bracarenſi.

¶De eodem. C. XXII.

SI quis presbyter, aut diaconus *a* inuentus fuerit aliquid de miniſterijs eccleſiæ venundaſſe; quia ſacrilegium cõmiſit, placuit eum in ordinatione eccleſiaſtica non haberi. In iudicio tamen epiſcopi dimittendum eſt, ſiue dignus ſit, ſiue indignus in ſuo recipi debeat gradu: quia multoties hoc ipſum, quod de ſacroſancto altario contaminatum eſt, in epiſcopi poteſtate dimiſſum eſt.

a ¶Diaconus.] *Sequebatur:* aut ſubdiaconus. *quæ duæ dictiones expunctæ ſunt, quia neque apud Martinum, aut Burchardum, aut Iuonem, neque in antiquis Gratiani codicibus habentur.*

[*Item Auguſtinus ad Bonifacium.*]

PALEA. *β* C. XXIII.

β ¶Palea.] *In aliquot vetuſtis exemplaribus Gratiani hæ duæ paleæ non habentur: ſed poſt finem capitis,* ſi quis presbyter. *ſequitur continenter,* Quomodo igitur:

ſunt

ſunt tamen in multis, atque in ijs quidem, à quibus plerumque paleæ abſunt. Ac uidentur ſummæ quædam partim præcedentium capitum, ponderet. *&* quia ſanctitas *.partim ſequentis,* vt conſtitueretur. *quod refertur ex Auguſtino ad Bonifacium. Atque inde potuit in has paleas hæc eadem irrepere citatio.*

BEne valet ſacerdos reſtitui ad honorem ſuum poſt peractam pęnitentiam: licet in hoc diuerſi diuerſa ſentiant, dicẽtes non poſſe reſtitui ad honorem. Sed ſic dictum eſt propter ſimulatas pœnitentias quorundam, & propter affectatas honorum dignitates.

PALEA. C. XXIIII.

SAcerdos quidem ſi cadit, valet, & habet reſtitutionis locũ poſt dignam peractam pœnitentiam, in honorem ſuum propheta atteſtante, qui ait [Nunquid qui cadit, non adiiciet, vt reſurgat?] Et Beatus Gregorius hoc dicit ad Secundinum incluſum amicũ ſuum. Etiã ab ipſo propheta in hoc argumentũ habemus: qui cũ poſt peractum adulterium, & homicidiũ perpetrauit; tñ poſtea peracta digna pęnitentia per Dei gratiam ad priſtinum officium reſtituitur.

†*Hier.* 8. Greg. l. 7. epiſt. 53.

3 *Quomodo igitur huiuſmodi auctoritatum diſſonantia ad concordiam reuocari ualeat, breuiter inſpiciamus. Sunt quidam, quos non odium criminis, ſed timor utilitatis, & amiſſio proprij gradus, & ambitio celſioris ad pœnitentiam cogit. Hos ſacri canones irrecuperabiliter* † *deijciunt: quia qui ſimulatione pœnitentiæ, uel affectione honoris à Deo non conſequitur ueniam, nec ab eccleſia reparationem meretur. Vnde Auguſtinus ſcribit ad Bonifacium epiſt.* 50.

†*al. irreparabiliter.*

¶ Quare conſtitutum eſt in eccleſia, ne poſt pœnitentiam quis ad clericatum redeat. C. XXV.

VT conſtitueretur in eccleſia, ne quiſquam poſt alicuius criminis pœnitentiam clericatum accipiat, vel ad clericatum redeat, vel in clericatu maneat; non deſperatione indulgentiæ, ſed rigore factum eſt diſciplinæ. Alioquin cõtra claues datas eccleſiæ diſputabitur, de quibus dictum eſt [quæ ſolueritis in terra, ſoluta erũt & in cęlo.] Sed ne forte etiam de ceteris † criminibus, ſpe honoris eccleſiaſtici animus intumeſcens ſuperbe ageret pœnitentiam; ſeueriſſime placuit, vt poſt actam de crimine damnabili pœnitentiã, nemo ſit clericus: vt deſperatione temporalis altitudinis, medicina maior, & verior eſſet humilitatis. Nam & ſanctus Dauid de criminibus mortiferis pœnitentiam egit, & tamen in honore ſuo perſtitit. Et Beatum Petrum, quando amariſſimas lacrymas fudit, vtique Dominum negaſſe pœnituit, & tamen Apoſtolus manſit. Sed non ideo ſuperuacua putanda eſt poſteriorum diligentia, quia vbi ſaluti nihil detrahebatur, humilitati aliquid addiderunt, quo ſalus totius muniretur; experti, credo aliquorum fictas pœnitentias per affectatas honorum potentias. Cogunt enim multas inuenire medicinas

In capitular. adiectis. c. 132 Poly. l. 6. tit. 20. Anſ. l. 8. c. 3. Iuo in prologo & p. 6. c. 386. Pann. in prologo c. 8.

† *al. deteſtis.*

dicinas, multorum experimeuta morborum. Verum in huiuſmodi cauſis, vbi per graues diſſenſionum ſciſſuras non huius, aut illius
Infra 23. qō.4 ipſa pietas. §. verum. hominis eſt periculum, ſed populorum ſtrages iacent, detrahendum eſt aliquid ſeueritati, vt maioribus malis ſanandis charitas ſincera ſubueniat.

Item ex epiſtola cleri Romani miſſa Papæ Cypriano.

Extat inter opera B.Cypriani lib. 2. epiſt.7. Anſ.l.8.c. 20.

¶Reparationis beneficium non niſi poſt pœnitentiam poteſt concedi. C. XXVI.

ABſit a Romana eccleſia vigorem ſuum tam profana facilitate dimittere, & neruos ſeueritatis euerſa fidei maieſtate diſſoluere, vt cum adhuc non tantum iaceant, ſed & cadant euerſorũ fratrum ruinæ, properata nimis remedia communicationũ vtique non profutura præſtentur, & noua per miſericordiam falſam vulnera veteribus tranſgreſſionis vulneribus imprimantur, vt miſeris ad euerſionem maiorem eripiatur & pœnitentia. Vbi enim poterit indulgentiæ medicina proficere, † ſi etiam ipſe medicus intercepta pœnitentia indulget periculis? ſi tantummodo operit vulnus, nec ſinit neceſſaria temporis remedia conducere cicatricem? Hoc non eſt curare; ſed, ſi dicere verum volumus, occidere.

† al. procedere.

¶*Locupletatum eſt caput hoc ex originali.*

Item Cyprianus in ſermone de lapſis.

¶Impœnitentibus venia concedi non poteſt. C. XXVII.

Anſ.l.8.c. 32.

SI quis præpropera feſtinatione temerarius remiſſionem peccatorum dare ſe cunctis putat poſſe, aut audet Domini præcepta reſcindere; non tantum nihil prodeſt, ſed obeſt lapſis Prouocaſſe eſt iram, non ſeruaſſe ſententiam: nec miſericordiam prius Dei deprecandam putare; ſed contempto Domino de ſua facilitate præſumere. *& infra.* ¶Mandant aliqua martyres fieri: ſi iuſta, ſi licita, ſi non contra ipſum Dominum à Dei ſacerdote facienda; ſit obtẽperantis facilis, & prona conſenſio, ſi petentis fuerit religioſa moderatio. Mandant aliquid martyres fieri; ſed ſi ſcripta non ſunt in Domini lege, quæ mãdant; ante eſt, vt ſciamus illos de Deo impetraſſe quod poſtulant; tunc facere quod mandant. Neque enim ſtatim videri poteſt de diuina maieſtate conceſſum, quod fuerit humana pollicitatione promiſſum. Nam & Moyſes pro peccatis populi petiit, nec tamen peccantibus veniam cum petiiſſet, accepit.

† al. Maſſonem. al. Maſſenum] oī. Anſ.l.8.c. 37. Poly. l. 4. tit. 89. Iuo p. 6. c. 397. p. 15. 57. & 86.

Item Iſidorus ad Maſſanum † epiſcopum.

¶ Qui ſunt reparandi poſt lapſum, vel qui non. C. XXVIII.

DOmino ſancto, meritiſque beatõ fratri Maſſano epiſcopo ſalutẽ. Quod in epiſtolis venerabilis fraternitas tua innotuit, vide-

videlicet, quod in canone a Ancyrano, ca. xix.† legitur, poſt lapſum corporalem reſtaurandum honoris gradum poſt pœnitentiam; alibi vero legitur, poſt huiuſmodi delictum nequaquam reparandum antiqui ordinis meritum; hęc diuerſitas hoc modo ſoluitur. Illos .n. ad priſtinos gradus redire canones præcipiunt, quos pœnitentiæ præceſſit ſatisfactio, vel condigna peccatorum confeſſio. At contra hi, qui neque à vitio corruptionis† emẽdãtur, atque hoc ipſum carnale delictũ, quod admittunt, vendicare quadã ſuperſtitioſa temeritate nituntur; nec gradum vtique honoris, nec gratiam cõmunionis recipiunt. Ergo ita eſt determinanda ſententia, vt neceſſe ſit illos reſtaurari in locum honoris, qui per pœnitentiã reconciliationem recepiſſe merẽtur diuinæ pietatis. Hi .n. non immerito conſequuntur ademptæ† dignitatis ſtatum; qui per emendationẽ pœnitẽtiæ recepiſſe noſcuntur remedium vitæ. Id autẽ ne forte magis ſit ambiguum diuinæ auctoritatis ſententia cõfirmetur. Ezechiel quidem propheta ſub typo præuaricatricis Hieruſalẽ oſtẽdit poſt pęnitẽtiæ ſatisfactionẽ priſtinũ poſſe reſtaurari honorẽ. [Confundere, inquit, ò Iuda, & porta ignominiã tuã.] & poſt paululũ: Et tu, inqt, & filiæ tuæ reuertimini ad antiquitatẽ tuam.] ¶Quod dixit [Confundere] oſtendit poſt† peccati opus debere quemque erubeſcere, & poſt cõfeſſionẽ pro admiſſis ſceleribus verecũdam frontẽ humi proſtratam demergere, pro eo ꝙ dignum confuſione perpetrauerit opus. Deinde pręcepit, vt poſt ignominiam, & deiectionẽ nominis ſui, ſiue dignitatis reuertatur ad ſuam antiquitatem. Ergo dum quiſque poſt opus confeſſionis ſuæ confunditur, atque ignominiã portans, depoſitionẽ ſuam cum humilitate luget; reuocari ſecundum prophetam ad priorem ſtatum poterit. Item Ioannes Euangeliſta Angelo Epheſi eccleſiæ inter cetera quædam ſimilia ſcribit. [Memor eſto vnde cecideris, & age pęnitentiã, & prima opera fac; alioqui veniam tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco eius.] ¶Ecce, β inquantum valui, concilii Ancyrani antiquam plane, & plenam auctoritatem ſacris teſtimoniis explanaui, oſtendens eum poſſe reſtaurari in proprio gradu, qui pœnitentiæ ſatisfactionẽ nouerit propria delicta deflere. Qui vero negligit, nec luget quæ geſſit, & lugenda ſine vllo pudore religionis, vel timore iudicij diuini committit; eum nullo modo poſſe ad priſtinum gradum reſtaurari cognoſcas. In fine γ autem huius epiſtolæ hoc adijciendum putaui, vt quotieſcumque in geſtis conciliorum diſcors ſententia inuenitur, illius cõcilij magis teneatur ſentẽtia, cuius aut antiquior, aut potior extat auctoritas.

[Margin: Bure l. 19 ca. 43. & 73. Pann. l. 3. c. 149. Rab. pa l. 1 c. 1. Cõc. Neo ceſar. c. 1. †al. corporis. †al. adeptę Ezech. 16 †al poſt cõfuſionem, i. peccati. Apoc. 2. Infra 33. q. 2. c. hoc ipſum.]

a ¶Sic habet hoc caput in epiſtola, quæ nuper vnà cum aliis Iſidori operibus eſt impreſſa Pariſiis, & ita inſcribitur, Iſidori Hiſpalẽſis archiepĩ epiſtola ad Maſſanum epiſcopum. Domino ſancto, meritiſque beato, &c. In epiſtola aut lõgiore, eodem argumẽto, & iiſdem pene verbis, (quæ & ibidem & antea Antuerpiæ

cum libris de ſummo bono impreſſa eſt) non ſit hoc loco mentio concilij Ancyrani: ſed tamen in editione Pariſienſi titulus hic eſt, Iſidori Hiſpalenſis archiepiſcopi epiſtola de reſtituendis in priſtinam dignitatem clericis pœnitentibus. ſeu, Explanatio canonum aliquot Ancyrani concilij. *Verumtamen in canone illo xix. verſionis Dionyſij (qui apud Græcos. & in alijs verſionibus vigeſimus eſt) ubi legitur*, perfectionem conſequi ſecundũ priſtinos gradus. *Græce eſt*, κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοὺς προάγοντας, *ideſt*, ſecundum gradus, qui eo deducunt. *& Balſamon longe aliam ſententiam elicit, quam Iſidorus.*

β ¶Ecce.] *Hic in epiſtola longiore multa interijciuntur.*

γ ¶In fine] *Hæc nunc leguntur in longiore epiſtola, non autem in alia, quam ceteroqui Gratianus videtur ſecutus.*

Quicunque igitur pro criminibus ſuis digne Deo pœnitentiam obtulerint, auctoritate Gregorij, & Auguſtini, & Hieronymi, & Iſidori gradum priſtinæ dignitatis recipere poſſunt. Qui autem non odio criminis, ſed timore utilitatis, vel ambitione honoris falſas Deo pœnitentias offerunt, in priſtini honoris gradum reparari minime poterunt.

Sed obijcitur illud Hormiſdæ Papæ, qui ſcribit omnibus epiſcopis per uniuerſas prouincias.

¶Diaconus, aut presbyter in adulterio deprehenſi reparari non poſſunt. C. XXIX.

Arauſicũ c. 23. & Aurel. 5. c. 4. Pann. l. 3. c. 98. Anſ. l. 11. c. 87.

SI quis α diaconus, aut presbyter poſt acceptam benedictionem leuiticam cum vxore ſua incontinens inuenitur, ab officio ſuo deijciatur. ¶Ecce manifeſte conſtat, quia ſecundum titulos antiquorum Patrum ſancto β ſpiritu ſuggerente conſcriptos, & ſecundum ſententias cccxviij. epiſcoporum, quas etiam Gallicani canones continere videntur, clerici in adulterio deprehenſi, aut ipſi confeſſi, aut ab aliis conuicti ad honorem redire non poſſunt. Sed quia forte non deſunt, quibus pro nimia pietate ſupraſcripta ſanctorum patrum ſeueritas minime placeat; ſciant ſe cccxviij. epiſcoporum, qui fuerunt congregati in concilio Nicæno, & reliquos ſtatuerunt canones, ſententias reprehendere, vel damnare. Sed forte maior eſt in illis pietas, quam in ſupraſcriptis trecentis decem & octo epiſcopis? maior eſt in illis miſericordia, quàm in ſancto Ioanne apoſtolico Papa? maior charitas, quàm in reliquis ſanctis ſacerdotibus, qui hoc † exemplo remedia eccleſiarum ſuis definitionibus deliberauerunt? Et ideo aut prompta † voluntate præceptis illorum conſentiant; aut ſi non fecerint, omnibus illis contrarios ſe, & inimicos eſſe cognoſcant. Quæ eſt iſta iuſtitiæ inimica benignitas, palpare criminoſos, & vulnera eorum vſque in diem iudicij incurata ſeruare? ¶ Quod ſi eos duriſſimam pœnitentiam per plures annos videremus agere; tunc nos & ſaluti eorum poſſemus conſulere, & ſtatura canonum deberemus temperare. Cum vero in aliquibus nec compunctio humilitatis, nec inſtantia orandi

Supra c. miror. † *al. pro exẽplo & remedio*] Anſ. †*al. prona.*

orandi, vel plangendi appareat, nec beatum Dauid imitentur, qui dicit [Lauabo per ſingulas noctes lectũ meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.] & illud [Cinerem tamquam panem manducabam: & potum meum cum fletu meſcebam,] nec eos ieiunijs, vel lectionibus vacare videamus; poſſumus agnoſcre, ſi ad priſtinos honores redirent, cum quanta negligentia, & cum quanto corpore, & animæ ſuæ inimica ſecuritate permanerent; credentes, quòd ſic eis, non acta pœnitentia digna, dimiſerit Deus, quomodo ſacerdotes indulſiſſe videntur. Veredico, quia illi ipſi, quibus cum periculoſa, & falſa miſericordia indulgere videmur, cum ante tribunal Chriſti pro tantis peccatis damnandi aduenerint, contra nos cauſam dicturi ſunt, dicentes, quòd dum aut aſperitatem linguæ eorũ expectauimus, aut falſa blandimenta, & periculoſas adulationes ipſorum libenter accepimus, in eiſdem permanere peccatis, eis inutiliter indulgemus, aut ipſa peccata augere permittimus; non recolentes illud, quod in vetere teſtamento ſcriptum eſt: quia vno peccante, contra omnes ira Dei deſæuijt.

Pſal.6. *Pſal.101.* *Num.16.*

α ¶Si quis.] *Hinc vſque ad verſ.* Ecce, *ſunt ex c.23. concilij Arauſici, quod videtur citatum fuiſſe ab Hormiſda, ſine alio quiſquis fuerit huius capitis auctor. Anſelmus quidem & ipſe Hormiſdam citat.*

β ¶Sancto ſpiritu.] *Apud Anſelmum legitur,* à ſancto Ioanne Papa tranſmiſſos, & cccxviij. epiſcoporum ſententias, *quod videtur conuenire cum his, quæ paulo inferius habentur,* Maior eſt in illis miſericordia, quàm in ſancto Ioanne Apoſtolico Papa?

Item Hieronymus. †

¶Difficile eſt poſt lapſum ad priſtinum gradum redire. C. XXX.

QVicumque dignitatem diuini gradus non cuſtodiunt, contẽti fiant animam ſaluare. Reuerti enim in priſtinum gradum poſt lapſum † difficile eſt.

† al. ex dictis Hieronymi. Poly l. c.39. Bur.l.19. c.78. Iuo p.15. c.91.

¶ *Simile quiddam priori parti huius capitis habetur in can.27. Baſilij ad Amphilochium, & in can.26. ſynodi in Trullo.*

Item Baſilius. γ

¶Lapſus poſt pœnitentiam altario tantum miniſtret. C. XXXI.

QVi ſub † gradu ceciderit poſt penitentiam, & contentus fiat baptizare, communionem infirmis dare, & altario tantummodo miniſtrare.

† poſt lapſum} deſunt fere in oĩbus exẽpp. Bur.l.19. c.80. Iuo p.15. c.19. *† à ſuo gradu.*

γ ¶Baſilius.] *Iuo citat ex dictis Auguſtini. Habetur nonnihil ad hanc rem faciẽs in epiſtola Baſilij ad Amphilochium can.27. Sed propius etiam ad hanc ſententiam accedit can.14. concilij Aurelianenſis primi, & canon nonus concilij Neocæſarienſis (qui habetur infra 15.q.8. qui admiſit.) præcipue ſi hic legatur, quemadmodum in pleriſque Gratiani codicibus,* communionem infirmis dare, non autem ſacrificare, & altario miniſtrare. *Similem quamdam ſententiam refert ex nouella Leonis Balſamon ad canonem.21. ſynodi in Trullo.*

Item

Item ex concilio Ancyrano, c. 1. & ſequentibus.

¶De ſacerdotibus, diaconis, & laicis, qui idolis thurificant. C. XXXII.

Presbyteros, qui immolauerunt, & poſtea certamen iterũ inierunt, ſi α ex fide luctati ſunt, & non ex compacto ad oſtentationem, vt caperentur, ipſi fecerunt; hos placuit honorem quidem ſedis propriæ retinere, offerre autem illis, & ſermonem ad populum facere, aut aliquibus ſacerdotibus officijs fungi non liceat. ¶Diaconi ſimiliter, qui immolauerunt, poſtea vero iterum reluctati ſunt, alias † quidem honorem habere oportet; ceſſare autem debent ab omni ſacro miniſterio, ita vt nec panem, nec calicem offerant, nec Euangelium pronuncient; niſi forte aliqui epiſcoporum conſcii ſint laboris eorum, & humilitatis, & manſuetudinis, & voluerint eis aliquid amplius tribuere, vel adimere. Penes ipſos ergo erit de his poteſtas. ¶Qui autem fugientes comprehenſi ſunt, vel à Domeſticis traditi, vel ademptis facultatibus ſuſtinuere tormenta, aut in cuſtodiã truſi ꝓclamauerũt ſe Chriſtianos eſſe, & eouſq; adſtricti ſunt, vt manus eorum comprehendentes violenter attraherent, & funeſtis ſacrificiis admouerent, aut aliquid polluti cibi per neceſſitatem ſumere cogerentur, confitentes iugiter ſe Chriſtianos eſſe, & luctum rei, quæ contigit, inceſſabiliter oſtendentes omni deiectione & habitu, & humilitate vitę, hos velut extra delictum conſtitutos, à communionis gratia non prohiberi decernimus. ¶Si vero prohibiti ſunt ab aliquibus propter ampliorem cautelam, vel propter quorumdam ignorantiam; ſtatim recipiantur. ¶Hoc autem ſimiliter & de clericis, & de laicis obſeruari conuenit. ¶Perquiſitum eſt autem & illud, ſi poſſunt etiam laici, qui in has neceſſitatis anguſtias inciderũt, ad clericatus ordinem promoueri. ¶Placuit ergo & hos, tamquam qui nihil peccauerunt, ſi & ꝑcedens eorum vita probabilis ſit, ad hoc officium prouehi. ¶De his autem, qui negauerunt præter neceſſitatem, aut præter ablationem facultatum, aut præter periculum, vel aliquid huiuſcemodi (quod factum eſt ſub tyrannide Licinij) placuit ſanctę ſynodo, quamuis humanitate probentur indigni, tamen eis beneuolentiam commodari.

Burc l. 5. cap. 40. & 41. Iuo p. 2. cap 49. & 50. Poly. l. 6. tit. 12. c. 2.

† *illum*] priſca verſio. c. 3.

Cõci. Nicænũ 1. c. 11.

α ¶Si ex fidei.] *Hic verba concilij ſunt in compendium redacta: omnino autem verſio Dionyſii, quam attulerunt Burchardus & Iuo, & propius accedit ad verba græca. Sunt tamen nonnulla in hoc capite emendata, & locupletata ex verſionibus, quas Gratianus videtur ſecutus.*

β ¶Nec Euangelium pronuntient.] *In verſione antiquiore eſt*, nec pronuncient, *in alia, quam Burchardus attulit*, vel prædicando, *grçce*, κηρύσσειν: *quod proprie ſignificat Euangelium, & fidei doctrinam prædicare.*

Sed illud Hormiſdæ Papæ deſidioſos, & negligentes, non vere pœnitentes reparari prohibet. ¶Illud autem Hieronymi fatetur hoc eſſe difficile, non impoſſibile.

poßibile. ¶ *Baſilius autem circa delinquentes rigorē iuſtitiæ ſeruandum oſtendit, quem circa pœnitentes alij relaxandum miſericorditer affirmant.* ¶ *Poſſunt & aliter diſtingui præmiſſæ auctoritates. Quorum enim crimina manifeſta ſunt: ante vel poſt ordinationem à ſacris ordinibus deijciendi ſunt: quorum autem peccata occulta ſunt, & ſatiſfactione ſecreta ſecundum ſacerdotis edictum purgata; in proprijs ordinibus remanere poßunt. Vnde Nicolaus Papa Carolo archiepiſcopo, & eius ſuffraganeis.* Raba.pœ. c. 1. In geſtis concilij Vormacienſis, c. 11. Vide Iuonem par. 10. cap. 130.

¶Non poteſt reſtitui in ſacerdotem, cuius crimen fuerit manifeſtum. C. XXXIII.

SAcerdotes, ſi in fornicationis laqueum ceciderint, & †crim inis manifeſtus, ſiue oſtenſus fuerit actus: ſacerdotis non poſsūt†habere honorem ſecundum canonicæ inſtitutionis auctoritatem. Pann.l. 3. c. 136. † *al. ant.*

Item Rabanus archiepiſcopus ſcribit ad Heribaldum, lib. pœn. c. 1.

¶Qui valeant reparari poſt lapſum, vel non. C. XXXIIII.

DE his vero viſum eſt nobis ſcribēdum, qui ſacros ordines habentes, ante, vel poſt ordinationem contaminatos ſe eſſe in capitalibus criminibus confitentur. In quibus, vt mihi videt̄, hæc diſtantia eſſe debet, vt hi, qui deprehenſi, vel capti fuerint publice in periurio, furto, atque fornicatione, & ceteris huiuſmodi criminibus; ſecūdum canonum ſacrorum inſtituta, à proprio gradu decidant: quia ſcandalum eſt populo Dei tales pērſonas ſupra†ſe poſitas habere, quas vltra modum vitioſas eſſe conſtat. Nempe inde retrahuntur homines à ſacrificio Dei (ſicut quondam, Heli filijs peccantibus, feciſſe leguntur) & rebelles hinc, atque contrarii exiſtentes, eorum prauis exemplis quotidie peiores fiunt. Qui autem de prædictis peccatis abſcondite à ſe admiſſis, per occultam confeſſionem coram oculis † Dei præſente etiam ſacerdote, qui eis indictu rus eſt pœnitentiam, confitentur, & ſemetipſos grauiter deliquiſſe queruntur; ſi α ſe per ieiunia, & eleemoſynas, vigiliaſque, & ſacras orationes purgare certauerint, his etiam gradu ſeruato, ſpes veniæ de miſericordia Dei promittenda eſt. Bur.l. 19. c. 150. Iuo p. 6. c. 400. Pann.l. 3. c. 152. † *al. ſuperpoſitas.* 1. *Reg.* 2. † *al. angelis.*

α ¶Si ſe per iei unia. *Sic etiam in manuſcriptis, & apud Iuonem, & Pannormiā. In originali autem legitur,* ſi, veraciter pœnituerint, & ſe per ieiunia. *itemque Burchardus, qui cap. hoc citat ex concilio Ilerdenſi.*

4 *De lapſis etiam in hæreſim hoc conſeruandum eſt, vt ante ſententiam concilij nullus eis communicet. Vnde Cyprianus Papa Antoniano ait inter cetera, lib. 4. epiſt. 2.*

¶A communione abſtineant, qui lapſis ante reſtitutionem communicatur. C. XXXV.

DE eo autem, † quod ſtatuendum eſſet circa cauſam lapſorū, diſtuli; vt cum quies, & trāquillitas data eſſet, & epiſcopis in Anſ.l. 8. c. 28. † *al. tamē.*

Vnum

vnum conuenire indulgentia diuina permitteret; tunc communicato,& librato de omnium collatione conſilio,ſtatueremus, quid fieri oporteret: Si quis vero ante conſilium noſtrum, & ante ſententiam de omnium conſilio ſtatutam, lapſis temere communicare voluiſſet,ipſe à communicatione abſtineretur.

Supra ea. c clericũ, & c. de his clericis, &c. miror.

5 *Quod vero ſupra de homicidis ſtatutum legitur, intelligendum eſt, quãdo facultas effugiendi datur; nec neceſſitate clauduntur obſidionis. Ceterum, cum neceſſitate anguſtati effugere non poſſunt, ſi tunc homicidium admiſerint, purgati per pœnitentiam, & officio, & communioni reddantur.*

Vnde in concilio Ilerdenſi, c.1. legitur.

¶Poſt duorum annorum pęnitentiam,officio, & communioni reſtituantur clerici, qui in obſidionis poſiti neceſſitate ſanguinem fuderunt. C. XXXVI.

DE his clericis, qui in obſeſſionis neceſſitate poſiti fuerint, id ſtatutum eſt, vt qui altario miniſtrant, & Chriſti corpus, & ſanguinem tradunt,vel vaſa ſacro officio deputata contrectant, ab omni humano ſanguine, etiam hoſtili ſe abſtineant. Quód ſi in hoc inciderint,duobus annis tam officio,quam communione corporis Domini priuentur, ita vt his duobus annis,vigilijs,ieiunijs, orationibus, & eleemoſynis pro viribus, quas Dominus donauerit,expientur:& ita demum officio,vel communioni reddantur:ea tamen ratione,ne vlterius ad officia potiora prouehantur. Quod ſi in definito tempore negligentiores circa ſalutem ſuam extiterint, protelandæ ipſius pęnitentiæ tp̃s in ptãte maneat ſacerdotis.

Caſu quoque ſi clericus homicidium fecerit, in proprio gradu ex diſpenſatione remanere permittitur.

Vnde Vrbanus II. ſcribit Guernerio Narbonenſi epiſcopo.

¶Qui caſu homicidium facit, ex diſpenſatione in ordine ſuo permaneat. C. XXXVII.

Pann.l.3. c.154.

CLerico iaciente lapidem,puer dicitur interemptus: Nos pro amore tuo in ſuo ordine eum permanere permittimus; vt tamen ſemper in pęnitentia,& timore permaneat.

Item Stephanus v. Sichiberto Corſicæ epiſcopo.

Pann.l.3. c.155.

¶De eodem. C.XXXVIII.

QVia te quaſi obnoxium iudicas, eo quòd à Saracenis captus homines interfeciſſe videris; benefacis. Sed quoniam non tua ſponte id feciſſe cognoſceris, inde canonice nullo modo iudicaris.

Si vero ira presbyter commotus aliquem interfecerit, & ſi animum occidendi non habuerit; perpetuo tamen depoſitus erit.

Vnde Nicolaus Papa ſcribit Hosbaldo Chorepiſcopo & Quadrantino.

¶Chorepi-

y ¶Chorepiſcopo.] *Antea legebatur,* coepiſcopo: *emendatum eſt ex omnibus, quæ collata ſunt, vetuſtis Gratiani exemplaribus, optimeque cõuenit verbis Nicolai.*

¶Perpetuo careat officio presbyter, qui ira commotus, licet extra animum, aliquem interfecerit. C. XXXIX.

STudeat ſanctitas tua perſuadere epiſcopo tuo, ſibi canonicum ſociare numerum collegarum, ideſt ſex ex vicinis prouinciis fratres, & coepiſcopos ſuos: quibus tecum iunctis, & decernentibus, diligenter inueſtigate, & omni niſu ſcrutari procurate, quatenus inuenire valeatis, vtrum percuſſione iam nominati presbyteri, an ceruicis fractione idem diaconus, vt fertur, extinctus eſt. Et ſiquidem à ſæpe fato presbytero non ad mortem percuſſus eſt, ſed ex equo cadens ceruice fracta interijt: ſecundum arbitrium veſtrum pro percuſſione, incaute agenti presbytero pœnitentiam competentem indicite: & aliquanto tempore a Miſſarum ſolennijs ſuſpendatur; denuo poſt hæc ad ſacerdotale rediturus officiū. † Quod ſi veraciter qualicumque percuſſione iſtius presbyteri, ille mortuus eſt diaconus; nulla hunc ratione miniſtrare ſacerdotis more decernimus: quoniam etſi voluntatem occidendi non habuit; furor tamen, & indignatio, ex quibus motio illa mortifera prodijt, in omnibus, ſed præcipue in Dei miniſtris mutipliciter inhibentur, atque vbique damnantur. Verum ſi presbyter adeo veſtro ſtudio obnoxius † forte claruerit, præcipimus, vt tale beneficium ſibi eccleſiæ ſuæ concedatur; quo & ipſe, & ſui ſufficienter poſſint habere ſuæ ſubſtentationis ſolatium.

Iuo p. 10. c. 24.

† *al. noxius*] Iuo.

Item ex concilio Maticen. β *c. 6.*

β ¶Maticenſi.] *Burchardus, & Iuo citant ex concilio Moguntino: in nullo tamen eorum, quæ extant, habetur. Simile vero aliquid legitur in concilio Vormac c. 27.*

¶De eodem. PALEA. C. XL.

QVi vero odij meditatione, vel propter cupiditatem, Iudęum, vel Paganum occiderit; quia imaginem Dei, & ſpem futuræ conuerſionis exterminat †, quadraginta dies in pane, & aqua pęniteat.

Burc. l. 6. c 33. Iuo p. 10. c. 162.

† *al. extinxit.*

¶De eodem. PALEA. C. XLI.

SI quis homicidium fecerit, ſi epiſcopus eſt, xv. annos pœniteat, & deponatur, cunctos quoque dies vitæ ſuæ peregrinãdo finiat. presbyter xij. annis pœniteat, tres † ex his in pane, & aqua; & deponatur ſuperioris ſententia. Diaconus x. annis pœniteat, tres in pane, & aqua; & ad gradum cuiuslibet ſacerdotii accedere non præſumat.

Anſl. 11. c. 35.

† *al. quatuor.*

Item ex concilio Ancyrano, c. 22. §. eos vero.

Ex priſca verſione.

Quin-

Et Tribur. cap. 52.
Poly. l. 6. tit. 10.
Burc. l. 6. c. 15.
Iuo p. 10. cap. 23. & 144.
† al. humanior.

¶Quinquennio à communione abſtineant, qui caſu homicidium faciunt. C. XLII.

EOs vero, qui non volũtate, ſed caſu homicidiũ fecerint, prior quidem regula poſt ſeptem annorum pœnitentiam communioni ſociauit, ſecundum gradus conſtitutos; hæc *a* vero humana† quinquennij tempus tribuit.

a ¶Hæc vero.] *Græce eſt.* ὁ δὲ δεύτερος τὸν πενταετῆ χρόνον πληρώσει, *id eſt,* Secunda vero quinquennij tempus explebit. *Atque ita fere Burchardus, & Iuo ex Dionyſii verſione. & infra ea. cap.* Si quis voluntate.

Item ex concilio Eliberitano, c. 5.

Et in cõci. Vormac. cap. 39.
Rab. pœn. c. 14.
Burc. l. 6. c. 19.
Anſl. l. 11. c. 36.
Iuo p. 10. cap. 22. & 148.

¶Quibus temporum ſpatijs à communione abſtineat, quę voluntate, vel ancillam ſuam interfecerit. C. XLIII.

SI qua fœmina zeli furore accenſa, flagellis verberauerit ancillam ſuam, ita vt infra tertium diem animam cum cruciatu effundat; eo quòd incertum ſit, voluntate, an caſu occiderit; ſi voluntate, poſt ſeptem annos; ſi caſu, poſt quinque annorum tempora (acta legitima pęnitẽtia) ad communionem placuit admitti. Qđ, ſi intra tempora conſtituta fuerit infirmata, accipiat cõmunionẽ.

Item ex capitulis Martini Bracarenſis epiſcopi, c. 78.

Iuo p. 10. c. 39.

¶De his, qui voluntate, vel caſu homicidium faciunt. C. XLIIII.

SI quis voluntarie homicidium fecerit, ad ianuam eccleſiæ catholicæ ſemper ſubiaceat, & communionem in exitu vitę ſuæ recipiat. Si autem non voluntarie, ſed caſu aliquod homicidium fecerit; prior canon ſeptem annis agere pœnitentiam iuſſit; ſecũdus canon quinque mandauit.

Item ff. tit. de furtis. L. Qui ſaccum.

Pandect. lib. 47. ti. 2. leg. 79.

¶De eodem. C. XLV.

QVi ſaccum habentem pecuniam ſurripuerit; furti actione, etiam ſacci nomine, tenetur; quamuis non ſit ei animus ſacci ſurripiendi.

Contra animum, non opus puniri, lib. 9. codi. tit. ad leg. Cornel. de ſicarijs, exemplo ſacrarum litterarum Diocletiani, & Maximiani colligitur.

¶De eodem. C. XLVI.

EVm, qui aſſeuerat homicidium ſe non voluntate, ſed caſu fortuito feciſſe, cum calcis ictu mortis occaſio præbita videatur, ſi hoc ita eſt, neque ſuper hoc ambigi poterit, omni metu, ac ſuſpicione, quam ex admiſſæ rei diſcrimine ſuſtinet, ſecundum id quod adnotatione noſtra comprehenſum eſt, volumus liberari.

[Item Imperator Antoninus C. ad leg. Corn. de ſica. l. 1.]

PA.

PALEA. CXLVII.

FRater veſter rectius fecerit, ſi ſe præſidi prouinciæ obtulerit. Qui ſi probauerit non occidendi animo hominem à ſe eſſe p-cuſſum, remiſſa homicidii pœna ſecundum militarem diſciplinam ſententiam proferet. Crimen enim cõtrahitur, ſi & voluntas nocẽdi intercedat. Ceterum ea, quæ ex improuiſo, caſu potius, quàm fraude accidunt; fato plerumque, non noxæ imputantur.

Hinc & Gelaſius † Papa. † *al. Pelagius.*

¶De eodem. C. XLVIII.

QVantum dicit iſte Placidus, † anno præterito dictum eſt de vxore illius; quia ſubito inter caballos inuenta eſt, & dum traherentur caballi, colliſa eſt illa, & abortum fecit. ¶Quod ſi ita eſt; forte ſi caballos alienos tulerit; inde eſt culpabilis. Nam de muliere, quæ caſu inter caballos confracta eſt, vbi voluntas illius non agnoſcitur pernicioſa fuiſſe, non poteſt, nec debet addici per leges. † *al. Placidius.*

Item Nicolaus Papa.

¶De eodem. C. XLIX.

HI, qui arbores incidere videntur, ſi contigerit, vt cadens arbor occiderit hominẽ, inculpabiles ſunt, atque innoxij; qa nec voluntate eorum, nec deſiderio, homicidium perpetratũ eſt. Si vero aliqua culpa eorum, vel neglectu, morientis hominis interitus cognoſcitur aduenisſe; abiiciendi ſunt à gradu, & in ſacro ordine nullatenus ſuſcipiendi.

Item ex concilio Vormacienſi, c. 29.

¶De eodem. C. L.

SAepe contingit, dum quis operi neceſſario inſiſtens arborem inciderit, vt aliquis ſubtus ipſam veniens deprimatur: Et idcirco, ſi voluntate, vel negligentia incidentis arborem factum eſt; vt homicida, pœnitentię debet omnino ſubmitti. Quòd ſi non voto, non incuria illius, non denique ſcientia contigit; ſed dum ille operi neceſſario fortaſſis incumberet, iſte inſperatus ocurrens ſub arbore improuiſus deuenit, & ſub ipſa oppreſſus eſt; inciſor arboris non tenetur pro homicida. Bur. l. 6. c. 32. Iuo p. 10. c. 150.

Item ex concilio Triburienſi, c. 36. [Sed ibi copioſius.]

¶De eodem. C. LI.

SI duo fratres in ſilua arbores ſucciderint, & appropinquante caſura ipſius arboris frater dixerit fratri, caue; & ille fugiens in preſſuram arboris inciderit, & mortuus fuerit; viuens frater innocens de ſanguine germani diiudicetur. Bur. l. 6. c. 22. Iuo p. 10. c. 151.

Præmiſſis auctoritatibus, lapſis permittitur, vt poſt pœnitentiam in ſuis ordinibus reparari valeant: ad maiorem autem conſcendere poſt lapſum nulla eis auctoritate permittitur, immo penitus prohibetur.

Vnde in Ilerdenſi concilio, c. 5. legitur.

¶Lapſi

¶Lapſi in ſuis ordinibus reparari poſſunt,ſed non ad maiora conſcendere. C. LII.

15. q. 8. hi qui. Rabanus pen.ca 1. Bur.l.19. c.74. Iuo par. 15. c.187.

HI, qui altario Dei deſeruiunt, ſi ſubito in flenda carnis fragilitate corruerint,& Domino reſpiciente, digne pœnituerint,ita vt mortificato corpore,cordis cōtriti ſacrificium Deo offerant; maneat in poteſtate pontificis, vel veraciter afflictos non diu ſuſpendere,vel deſidioſos prolixiore tempore ab eccleſiæ corpore ſegregare:ita tamen, vt ſic officiorum ſuorum loca recipiāt, ne poſſint ad altiora officia vlterius ꝓmoueri.¶Quod α ſi iterato velut canes ad vomitum reuerſi fuerint,& β veluti ſues in volutabris luti iacuerint;non ſolum dignitate officii careant; ſed etiā ſanctam communionem, niſi in exitu,non percipiant.

α ¶Quod ſi iterato.] *Hinc vſque ad finem abſunt ià codicibus illis Gratiani, à quibus paleæ abeſſe ſolent. In alio autem hic præpoſitum eſt nomen paleæ.*
β ¶Et veluti ſues in volutabris luti iacuerint.] *Hæc non leguntur in antiquis editionibus conciliorum,Colonienſi,ac Pariſienſi, duobus codicibus Vaticanis, Lucenſi regio,neque infra 15.q.8.c.Hi qui.Sunt tamen apud Iuonem,& in editione Colon. 4.volum.*

Sed exemplo beati Petri (qui poſtquam trinæ negationis maculas, confeſſione diluit amoris; non ſolum in gradu ſui apoſtolatus remanſit, verum etiam in paſtorem totius eccleſiæ à Chriſto inſtitui meruit) probantur lapſi poſt dignam pœnitentiam non ſolum propria officia retinere;ſed etiam ad maiora poſſe conſcendere. Quod autem beatus Petrus poſt negationem paſtor eccleſiæ à Domino ſit inſtitutus, probatur auctoritate beati Gregorij, qui in homilia Dominicæ reſurrectionis de eodem principe Apoſtolorum ſcribit dicē s.

Hom.21. in Euāg.

¶Petrus poſt culpam negationis princeps Apoſtolorum à Domino eſt inſtitutus. C. LIII.

COnſiderandum nobis eſt, cur omnipotens Deus eum, quem cunctæ eccleſiæ præferre diſpoſuerat,ancillæ vocem pertimeſcere, & ſe ipſum negare permiſit.¶Quod nimirum magnæ actum eſſe pietatis diſpenſatione cognoſcimus, vt is, qui futurus erat paſtor eccleſiæ, in ſua culpa diſceret,qualiter alijs miſereri debuiſſet. Prius itaque eum oſtendit ſibi, & tunc præpoſuit ceteris, vt ex ſua infirmitate cognoſceret,q̄ miſericorditer aliena infirma toleraret.

Item Ambroſius in ſerm.47.de fide Petri.

¶Poſt negationem in fide,& gradu Petrus profecit. C.LIIII.

FIdelior factus eſt Petrus,poſtquam fidem ſe perdidiſſe defleuit; atque ideo maiorem gratiam reperit,quàm amiſit. Tamquam enim bonus paſtor tuendum gregem accepit, vt qui ſibi antea infirmus fuerat,fieret omnibus firmamentum; & qui ipſe interrogationis tentatione nutauerat,ceteros fidei ſtabilitate fundaret. Deinde pro ſoliditate deuotionis,eccleſiarum petra dicitur; ſicut ait

Matt. 16.

Do-

Dominus [Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam]Petram enim tanquam ſaxum immobile totius corporis † Chriſtianitatis compagem, molemque contineat. † *operis chriſtiani*]

6 *Item obijcitur; pœnitentes † ad ſacros ordines premoueri non debent: non ergo lapſi poſt pænitentiam ad maiora pertingere poſſunt.* †*al. ſolenniter pænitẽtes.*

Vnde in concilio Carthaginenſi 4. c. 68. & 69. legitur.

¶Non ordinetur clericus ex pænitentibus. C. L V. Poly. l. 2. tit 31.

EX pænitentibus, quamuis ſit bonus, clericus non ordinetur. Si per igorantiam epiſcopi factum fuerit; deponatur a clero: quia ſe ordinationis tempore non prodidit fuiſſe pænitentem. Si autem ſciens Epiſcopus ordinauerit talem, etiam ipſe ab Epiſcopatu ſuo ordinandi duntaxat poteſtate priuetur. Simili ſententiæ ſubiacebit Epiſcopus; ſi ſciens ordinauerit clericum eum, qui uiduam, aut repudiatam, uxorem habuit, aut ſecundam. Anſ. l. 7. cap. 20. & 23. Burc. l. 2. c 35. Iuo p. 6. c. 136. & p. 15. c. 5.

a ¶Ipſe ab.]*In originali legitur*, ipſe ab Epiſcopatus ſui ordinandi duntaxat poteſtate priuetur *al.* ip ſe Epiſcopatus ſui, *quemadmodum & apud Iuonem, par. 15. cap. 5.* Pann. l 3. c. 60. c. 69.

Item Siricius Papa Himerio Epiſcopo, epiſt. 1. c. 15.

¶Bigamus, pænitens, uiduæ maritus, ſacræ militiæ ſe ingerens, ſine ſpe promotionis in ſuo ordine permaneat. C. L V I.

QVicumque pænitens, quicumque bigamus, quicumque uiduæ maritus, ad ſacram militiam indebite, & incompetenter irripſerit, hac ſibi conditione a nobis ueniã intelligat relaxatã, ut ĩ magno dẽat cõputare beneficio, ſi adẽpta ſibi oĩ ſpe ꝓmotionis, in hoc, quo inuenit, ordine ꝑpetua ſtabilitate ꝑmaneat. Anſ. l. 7. c. 17. 20. 21.

Item ex concilio Gerundenſi, c. 9.

¶Non prohibeatur a clero, qui preſſus languore per communionem pænitentiæ benedictionem accepit. C. L V I I.

SI † a uero, qui ægritudinis languore depreſſus pænitentiæ benedictionem, quam uiaticum deputamus, per communionem acceperit, & poſtmodum reconualeſcens caput pænitentiæ in eccleſia publice non ſubdiderit, ſi prohibitis uitijs non detinetur obnoxius, admittatur ad clerum. † *ſi vero*] manuſcr. & orig.

Itẽ Hormiſda Papa omnibus Epiſcopis per vniuerſas prouincias cõſtitutis.

¶Qui ad pænitentiam agendam in monaſterio retruditur, presbyter non ordinetur. C. L V I I I.

SI ille, qui ultro petit pænitentiam, quamuis eam perfecte agat, non poteſt Epiſcopus, aut presbyter ordinari; ita ut etiam ſi ꝑ ignorãtiã ordinatus fuerit, & poſtea conuincitur pęnitentiã acce-piſſe, dejiciatur: ille ergo q inuitus ad pęnitẽtiam agendã mittitur in monaſterium, (qui utique nihil aliud, q̃ pænitens dicendus eſt.) qua conſcientia ad ſacerdotiũ uenire permittitur? Nemo mihi alia quælibet contra auctoritatẽ ſedis Apoſtolicę, uel cccxviij. Epõrũ; Supra c. ex pęnitẽtibus. Poly. l. 2. tit. 31. Anſ. l. 7. c. 22 et l. xi. c. 87.

vel reliquorum canonum conſtituta, obijciat: quia quidquid contra illorum definitionem (in quibus Spiritum ſanctum credimus locutum) dictum fuerit, recipere nõ ſolum temerarium, ſed etiam periculoſum eſſe non dubito.

Item Gelaſius vrbis Romæ Epiſcopus omnibus Epiſcopis per Lucaniam, &c. c. 5.

¶ Bigamus, vel quilibet poſt pœnitentiam ſacris non applicetur miniſterijs. C. LIX.

Anſ. l. 7. c. 18. † *al. fas eſſe bigamos*

NOn confidat quiſquam pontificum bigamos, † aut coniugia ſortientes ab alijs derelicta, ſiue quoslibet poſt pœnitentiam, vel ſine literis, vel corpore vitiatos, vel conditionarios, aut curiæ, publicarumque rerum nexibus implicatos, aut paſſim nulla temporis congruentis expectatione diſcuſſos, diuinis ſeruituros applicare miniſterijs.†

† *al. myſterijs.*

Item Innocentius Agapito, & ceteris, epiſt. 6.

¶ Pœnitentes nec etiam clerici fieri poſſunt. C. LX.

In conc. Nicæno c. 10.

CAnones apud Nicæam conſtituti, pœnitentes etiam ab infimis officijs clericorum excludunt.

Hoc non de quibuslibet pænitentibus intelligitur, ſed de illis tantum, qui poſt actam pænitentiam ſæcularis militiæ cingulum accipiunt. De quibus Innocentius Epiſcopus ſcribit Victricio Rothomagenſi Epiſcopo, epiſtola 2. c. 2.

¶ Non debet fieri clericus, qui poſt remiſſionem peccatorum, militiæ cingulum habuit. C. LXI.

Anſ. l. 7. c. 13.

SI quis poſt remiſſionem peccatorum, cingulum militiæ ſæcularis habuerit, ad clericatum admitti omnino non debet.

Lib. 2. de pœni. c. 10 De pæni. diſ. 3. c. reperiũtur. & c. fin. Hug. lib. de ſacram. p. 14. c. 4. Ambroſius ibid.

Poteſt & aliter intelligi. Eſt quædam pænitentia, quæ ſolennis appellatur, quæ ſemel tantum in eccleſia conceditur: de qua Ambroſius ait, [Sicut vnum eſt baptiſma; ita vnica eſt pænitentia.] Item [Non eſt ſecundus locus pænitentiæ]. [Merito reprehenduntur α, *qui ſæpius agendam pænitentiam putant, quia luxuriantur in Chriſto. Nam ſi vere agerent pænitentiam, iterandum poſtea non putarent.]*

α ¶ Reprehenduntur.] *Legebatur,* reperiuntur. *Emendatum eſt hic ex originali: quod tamen fieri non potuit infra c. reperiuntur. de pæni. diſt. 3. quia vox,* reperiuntur, *ibi eſt initium capitis.*

Item Auguſtinus ad Macedonium, epiſtola 54.

¶ De eodem. C. LXII.

Infra de pæni. diſ. 3. c. quãuis. Magiſter, l. 4. di. 14. c. 3. Iuo. p. 15. c. 24.

QVamuis caute, & ſalubriter prouiſum ſit, vt locus illius humillimæ pænitentiæ ſemel tantum in eccleſia concedatur, ne medicina β nimis vtilis vilis habeatur; tamen quotidie peccantibus numquam per pænitentiam venia negatur.

β ¶ Ne medicina.] *In aliquot vetuſtis exemplaribus Gratiani caput hoc eſt coniunctum ſuperiori. Locum enim Diui Auguſtini ſuo modo aptat. Apud illum quidem hoc loco ita legitur:* Ne medicina vilis, minus vtilis eſſet ægrotis; quæ tanto magis ſalubris eſt, quanto minus contemptibilis fuerit: quis tamen audeat

deat dicere Deo, quare huic homini, qui poſt primam pœnitentiam rurſus ſe laqueis iniquitatis obſtringit, adhuc iterum parcis? &c.

Hæc autem pœnitentia quomodo imponenda ſit, in Agathenſi concilio legitur, in quo ſic ſtatutum eſt, c. 15. Capitul. l. 5. c. 58. & l. 7. c. 210.

¶Quomodo pœnitentes ad pœnitentiam accedant. C. LXIII.

PAenitentes tempore quo pœnitentiam petunt, impoſitionem manuum & cilicium ſuper caput a ſacerdote (ſicut vbique cōſtitutum eſt) conſequatur. Si autem comas non depoſuerint, aut veſtimenta non mutauerint, abijciantur: & niſi digne pœnituerint, non recipiantur. Iuuenibus etiam pœnitentia non facile committenda eſt propter ętatis fragilitatem. Viaticum tamen omnibus in morte poſitis non eſt negandum. Burc. l. 19 c. 27. Iuo. p. 15. c. 17.

Item ex eodem α.

¶Quæ ſint ſeruanda in ſolenni pœnitentia. C. LXIIII.

IN capite Quadrageſimæ omnes pœnitentes, qui publicam ſuſcipiunt, aut ſuſceperunt pœnitentiam, ante fores eccleſiæ ſe repræſentent Epiſcopo ciuitatis, ſacco induti, nudis pedibus, vultibus in terram demiſſis, reos ſe eſſe ipſo habitu, & vultu proteſtantes. Ibi adeſſe debent decani, ideſt archipresbyteri parochiarum, & β presbyteri pœnitentium, qui eorum conuerſationem diligenter inſpicere debent, & ſecundum modum culpæ pœnitentiam per præfatos † gradus iniungere. Poſt hæc eos in eccleſiam introducant †, & cum omni clero ſeptem pœnitentiales pſalmos in terra proſtratus Epiſcopus cum lacrymis pro eorum abſolutione decantet: tunc reſurgens ab oratione, iuxta quod canones iubent, manus eis imponat, aquam benedictam ſuper eos ſpargat, cinerem prius mittat, deinde cilicio capita eorum operiat: & cum gemitu & crebris ſuſpirijs denuntiet eis, ꝙ ſicut Adam proiectus eſt de paradiſo, ita ipſi pro peccatis ab eccleſia abijciuntur: poſt hæc iubeat miniſtris, ut eos extra ianuas eccleſiæ expellant: clerus uero proſequatur eos cum reſponſorio [In ſudore uultus tui ueſceris pane tuo, &c.] ut uidentes ſanctam eccleſiam pro facinoribus ſuis tremefactam, atque commotam, non paruipendant pœnitentiam. In ſacra autem Domini cœna rurſus ab eorum decanis, & eorum presbyteris, eccleſiæ liminibus repræſententur. Burc. l. 19 c. 26. Iuo. p. 15. c. 45. † *al. præfixos.* † *al. introducat* *Gen. 3.*

α ¶Ex eodem.] *Ex Agathenſi etiam citant Burchardus & Iuo, & Rhebaldus Cardinalis (qui tempore Paſchalis Pontif. claruit) in libro ſuo de pœnitentia publice non iteranda. In vno tamen manuſcripto Burchardi exemplari citatur ex Pœnitentiali Romano. Sententia vero huius capitis magna ex parte habetur in Pontificali, & ordine Romano a pag. 24. vſque ad 30.*

β ¶Et presbyteri.] *Apud Burchardum legitur,* id eſt presbyteri.

¶ *Hanc pœnitentiam nulli vmquam clericorum agere conceditur, atque ideo huiuſmodi pœnitentes ad clerum admitti prohibentur.*

Vnde in Carthaginenſi concilio 5. c. 11. ſtatutum eſt.

Burc.l.19 72. Iuo p.15. 85. Capitul. 5.c.66. † al. Confirmatum] orig.

¶Clericis non imponatur manus, tamquam pœnitentibus. C.LXV.

CONfirmandum† eſt, ut ſi quando presbyteri, uel diaconi in aliqua grauiori culpa conuicti fuerint, qua eos a miniſterio neceſſe ſit remoueri: non eis manus tamquam pœnitentibus, uel tamquam fidelibus laicis imponatur, neque umquam permittendum, ut rebaptizati ad clericatus gradum promoueantur.

Vnde in Carthaginenſi concilio 5.c.xi. ſtatutum eſt.

Anſ.l.7.c. 20. Burc.l.19 c.49. Iuo p. 6. c.54. & p. 15.c.65. † al. 92.

¶Nec clerico pœnitentiam agere, nec pœnitenti ad clericatum accedere permittitur. C. LXVI.

ILlud quoque nos par fuit prouidere, ut ſicut pœnitentiam agere cuiquam non conceditur clericorum, ita & poſt pœnitudinẽ, ac reconciliationem nulli umquam laico liceat honorem clericatus adipiſci: quia quamuis ſint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum ſacramentorum inſtrumenta ſuſcipere, qui dudum fuerunt uaſa uitiorum.

Item Leo Papa Ruſtico Narbonenſi, epiſt. 90.† c.2.

¶Presbyteris, & diaconis tanquam pœnitentibus non debent manus imponi. C. LXVII.

Polyc. l.4 tit.39. Burc.l.19 c.71. Iuo p. 6. c.67.

ALienum eſt a conſuetudine eccleſiaſtica, ut qui in presbyterali honore, aut in diaconij gradu fuerint conſecrati, ij pro crimine aliquo ſuo per manus impoſitionẽ remediũ accipiant pœnitẽdi: quod ſine dubio ex Apoſtolica traditione deſcendit, ſecundum ꝙ ſcriptum eſt: [Sacerdos α ſi peccauerit, q̃s orabit ꝓ eo?] Vnde huiuſmodi lapſis ad ꝓmerẽdũ miſericordiã Dei priuata eſt expetẽda ſeceſſio β: ubi illis ſatisfactio, ſi fuerit digna, ſit etiã fructuoſa.

α ¶Sacerdos.] *Vulgo ſæpe indicatur in margine locus iſte ex.1. Reg. 2. vt infra de pœnitẽtia diſt. 1 c. ſi ſacerdos. cum tamen in eo ſcripturæ loco in vulgata legatur,* ſi autem in Deum peccauerit; quis orabit pro eo; *Verum B. etiam Gregorius ad illum locum in morali interpretatione, talem ſententiam elicit,* Quis ei interceſſor remanet, cum ille ſe trãſgrediendo præcipitat, qui ad intercedendum pro alijs ordinatus eſt?

In capit. Martini. Brac c.23. Polyc.l.2. tit.31. Burc. l.2. c.37. Anſ. l. 7. c.38. Iuo p. 6. c.138. Pann.l.3. c.61.

β ¶Seceſſio] *Sic emendatum eſt ex antiquis codicibus, & epiſtola ipſa & hanc lectionem habuit auctor gloſſæ, quod ex manuſcriptis gloſſis conſtat: idcirco & in ea emendandum. Antea legebatur,* eſt expetenda ſucceſſio.

Probantur etiam auctoritate Toletani concilij primi, huiuſcemodi pœnitentes ad clerum non admittendi: in quo, capite 2. ſic ſtatutum eſt.

¶Cauſa neceſſitatis ad clerum pœnitentes admittantur. C. LXVIII.

† al. Apoſtolum] orig. † Expœnitentem] in capit. Martini Brach.

PLacuit, ut pœnitentes non admittantur ad clerum, niſi tantum ſi neceſſitas, aut uſus exegerit, & tunc inter oſtiarios deputentur, uel inter lectores, ita ut euangelia, aut epiſtolam † non legant. ¶Si qui autem ante ordinati ſunt diacones, inter ſubdiacones habeantur, ita ut manum nõ imponant, nec ſacra contingant. Eum † uero pœnitentem dicimus, qui poſt baptiſmum, aut pro homicidio, aut pro diuerſis criminibus, grauiſſimisque peccatis publicam

eam pænitentiam gerens ſub cilicio † diuino fuerit reconciliatus altario. † a'. cōcilio

7 *Apoſtatæ quoque ad clericatus officium admitti non debent.*
Vnde in concilio Arelatenſi 2. cap. 25.

¶Ad clericatus officium non admittantur apoſtatæ. C. LXIX.

HI, qui poſt ſanctam religionis profeſſionem apoſtatant, & ad ſæcularem † redeunt conuerſationem, & poſt modum pænitentiæ remedia non requirunt; ſine pænitentia communionem penitus nō accipiant. Quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti. Et quicumque ille ſit, poſt pænitentiam ſæcularem habitum accipere non præſumat. Quòd ſi præſumpſerit, ab eccleſia alienus habeatur. Rab. § 1. c. 33. Burc. l. 19 c. 67. Iuo p. 15. c. 81. † *ſæculum redeunt*] orig.

DISTINCTIO LI.

1. p̄s ECce, quòd criminoſi, vel non vere pænitentes, vel publicani pænitentiam agentes, a ſacris prohibentur ordinibus. Adiecit quoque ſancta mater eccleſia, vt curiales, aut poſt baptiſma militantes, aut in foro decertantes a ſacris prohibeantur ordinibus.

Vnde ait Innocētius Papa Epiſcopis in Toletana ſynodo cōſtitutis, ep. 24. c. 2.

¶Poſt baptiſmum militantes, uel in foro decertantes, a ſacris prohibentur ordinibus. C. I.

ALiquantos † ex his, qui poſt acceptam baptiſmi gratiam in forenſi exercitatione uerſati ſunt, & obtinendi pertinaciam ſuſceperunt, accitos ad ſacerdotium eſſe comperimus, é quorum numero Rufinus, & Gregorius perhibentur: aliquātos ex militia, qui cum poteſtatibus obedierunt, ſæua † neceſſario præcepta ſunt exequuti: aliquantos ex curialibus, qui dum parent poteſtatibus, quæ ſibi ſunt imperata, fecerunt: aliquantos, qui uoluptates, & editiones populo celebrarūt, ad honorem ſummi ſacerdotij perueniſſe, quorum omnium neminem, ne ad ſocietatem quidem ordinis clericorū oportuerat perueniſſe. Quæ ſi ſingula diſcutiēda mandemus, nō modicos motus, aut ſcādala Hiſpaniēſibus prouincijs, quibus mederi cupimus, de ſtudio emendationis inducemus: idcirco remittenda potius hęc putamus. Sed ne deinceps ſimilia committantur, dilectionis ueſtræ maturitas ꝓuidere debebit, ut tantę uſurpationi ſaltem nūc finis neceſſarius imponatur: eo uidelicet conſtituto, ut quicumque tales ordinati fuerint, cum ordinatoribus ſuis deponātur. † *Quantos enim*] orig. & p interrogationē. † *ſeuera*] orig.

Idem Felici Epiſcopo Nuceriano, epiſt. 4. c. 3. Polyc. l. 2. tit. 31.

¶De quibus laicis aliqui ad clericatum nō poſſunt peruenire. C. II.

DEſignata ſunt genera laicorū, de quibus ad clericatū perueniri nō poſſunt, deſt ſi quis fidelis militauerit, ſi qs fidelis cauſas egerit, hoc eſt poſtulauerit, ſi qs fidelis adminiſtrauerit. De curiali- Anſ. l. 7. c. 10. Iuo p. 6. c. 95.

ialibus autem manifeſta ratio eſt, quoniam etſi inueniantur huiuſmodi viri, qui debeant clerici fieri, tamen quoniam ſæpius a curia † repetuntur, cauendum a b his eſt propter tribulationem, quæ ſæpe de his eccleſiæ prouenit.

† *al. ad curiam*

Idem Victricio Epiſcopo Rothomagenſi, epiſt. 2. c. xi.

¶ Non admittantur curiales ad clericale officium. C. III.

Inq. p. c. 349.

PRæterea frequenter quidam ex fratribus noſtris, curiales, vel quibuslibet publicis functionibus occupatos, clericos facere cōtendunt, quibus poſtea maior triſtitia, cum de reuocandis eis aliquid ab Imperatore præcipitur, quam gratia naſcitur de accito. † ¶ Conſtat enim eos in ipſis muneribus † etiam voluptates exhibere, quas a diabolo inuentas eſſe non dubium eſt, & ludorum, & † mimorum apparatibus, aut præeſſe, aut forſitan intereſſe. Sit certe in exemplum ſolicitudo, & triſtitia fratrum, quam ſæpe pertulimus Imperatore præſente, cum pro his ſæpius rogaremus, quam ipſe nobiſcum poſitus cognouiſti: quibus † non ſolum inferiores clerici ex curialibus, verum etiam in ſacerdotio conſtituti ingens moleſtia, vt redderentur, inſtabat.

† *al. adſcitis* † *al. munür* † *al. vel munerum* † *al. ex quibus*] orig.

Idem ex concilio Toletano primo, cap. octauo.

¶ Non promoueatur ad diaconatum, qui poſt baptiſmum ad fidelem necandum accinctus fuerit. C. IIII.

SI quis poſt baptiſmum militauerit, & clamydem ſumpſerit, aut cingulum ad necandos fideles, etiam ſi grauia non admiſerit, ſi ad clerum admiſſus fuerit, diaconij non accipiat dignitatem.

¶ Ad necandos fideles. *Verba hæc non ſunt in codice Lucenſi Regio.*

Idem ex concilio Toletano 4. cap. 18.

¶ A quibus debet eſſe immunis, qui in epiſcopum ordinatur. C. V.

QVi in aliquo crimine detecti ſunt, qui infamiæ nota aſperſi ſunt, qui ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt, qui in hæreſim lapſi ſunt, vel qui in hæreſi baptizati, aut rebaptizati eſſe noſcuntur, qui ſemetipſos abſciderunt, aut naturali defectu membrorū, aut deciſione, aliquid minus habere noſcuntur, qui ſecundæ vxoris coniunctionem ſortiti ſunt, aut numeroſa coniugia frequentauerunt, qui viduam, vel a marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas, aut fornicarias habuerunt, qui ſeruili conditioni obnoxij ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophyti, vel laici ſunt, qui ſeculari malitię dediti ſunt, qui curiæ nexibus obligati ſunt, qui inſcij literarum ſunt, qui nondum ad triginta annos peruenerunt, qui per gradus eccleſiaſticos non aſcenderunt, qui ambitu honorem quęrunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur, qui a deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. ¶ Sed nec ille deinceps ſacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriæ ciuitatis elegit, vel auctoritas metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum aſſenſus

ſus non exquiſiuit. Quicunque ergo deinceps ad ordinem ſacerdotij poſtulatus, & in his, quæ prædicta ſunt, exquiſitus, in nullo horum deprehenſus fuerit; & examinatus, probabili vita, & doctrina extiterit, tunc ſecundum ſynodalia, vel decretalia conſtituta, cũ omnium clericorum, vel ciuium voluntate, ab vniuerſis comprouincialibus epiſcopis, aut certe a tribus, in ſacerdotem die Dominica conſecrabitur, cõniuentibus ceteris, qui abſentes ſunt, literis ſuis, & magis auctoritate, vel præſentia eius, qui eſt in metropoli conſtitutus. Epiſcopus autem comprouincialis ibi conſecrandus eſt, vbi metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non niſi in ciuitate metropoli, † comprouincialibus ibidẽ conuenie͂tibus. † al.a

¶Si quis autem deinceps contra prędicta vetita canonum, ad gradum ſacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit.

a ¶Aut deciſione aliquid.] *Addita hęc ſunt ex concilijs olim Coloniæ, ac Lutetiæ impreſſis. In nouiſſima vero Colonienſi editione, legitur,* vel defectione. *pro,* vel delectione.

b ¶Aut fornicarias.] *In codice Lucenſi Regio legitur,* ad fornicationes: *quod videtur intelligendum de concubinis ad tempus adhibitis, vt ſupra. diſtin. 34. cap. is qui. eſt annotatum.*

DISTINCTIO LII.

Qvi vero prætermiſſis aliquibus gradibus non ſuperbia, ſed negligentia ad maiorem aſcenderit, tam diu a maioribus abſtineat, quouſque congruo tempore pretermiſſos accipiat.

Vnde Alexander ſecundus ſcribit Grimaldo† Conſtantinienſi † Epiſcopo. † al. Rainaldo, al. Rumatdo †al. Conſtãtienſi

¶De eo, qui ſubdiaconatus ordine poſtpoſito, diaconus & presbyter eſt ordinatus. C. I.

SOlicitudo dilectionis tuę ſtuduit cõſulere, vtrum portitor iſtarum literarum, diaconatus, & presbyteratus officium idoneus ſit peragere, nec ne; cum ad id præpoſtero † curſu, ſubdiaconatus ordine poſtpoſito, negligentia potius, quàm ſuperbia cognoſcatur aſcendiſſe. Vnde nos conſulendo charitati tuæ mandamus, vt ab officio ſacerdotali eum prohibeas, donec proximo quattuor temporum ieiunio ſubdiaconatus miniſterium ſibi rite imponas, & ſic deinceps ad maiora officia eum redire concedas. Iuo. p. 6. c. 406. †al. prępropero

¶ *In libro peruetuſto eſt epiſtola einſdem Alexandri ad Geruaſium Rhemenſem archiepiſcopum: cui hoc idem conſilium dat, quod Rumaldo Conſtantienſi Epiſcopo e dediſſe narrat.*

DISTINCTIO LIII.

diſtin.51. deſigna- ta.; I. ps CVriales autem, vt ſupra ſcriptum eſt, ideo ordinari prohibentur, quia frequenter, dum ab eccleſia repetuntur, plurima incommoda eccleſia conſequitur: vel quia ijdem curiales non voto religionis, ſed vt officiorum ſuorum ratiocinia fugiant, ad eccleſiam ſe transferunt.

Vnde Gregorius Papa ſcribit lib. 7. reg. epiſt. XI. Epiſcopis Siciliæ de lege Mauritij Auguſti.

¶Quare ſit conſtitutum, ne curiales ordinentur. C. I.

Iuo p 10. c.124. LEgem, quam piiſſimus Imperator dedit, ne fortaſſe hi, qui militiç, uel rationibus ſunt publicis obligati, dum cauſarum ſuarum periculum fugiunt, ad eccleſiaſticum habitum ueniant, uel in monaſterijs conuertantur, ueſtræ ſtudui fraternitati tranſmittere; hoc maxime exhortans, quod hi, qui ſæculi actionibus implicati ſunt, in clero eccleſiæ præpropere ſuſcipiendi nõ ſunt, quia dum in eccleſiaſtico habitu non diſſimiliter, quam uixerãt, uiuunt; nequaquam ſtudent ſæculum fugere, ſed mutare. Quod ſi etiã tales quoque monaſterium petunt; ſuſcipiendi nullo modo ſunt, niſi prius a ratiocinijs † publicis abſoluti fuerint. ¶Si qui uero ex militaribus uiris *α* in monaſterijs conuerti feſtinant; non ſunt temere ſuſcipiẽdi; niſi eorum uita fuerit ſubtiliter inquiſita. Et iuxta normam regularem debent in ſuo habitu per triennium probari; & tunc monachicum habitum Deo auctore ſuſcipere.

†*al. actionibus*] orig.

α ¶Viris.] *In aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus, & apud Iuonem legitur, à* numeris, *vt ſignificentur milites in breuiculo, ſeu matricula deſcripti.*

DISTINCTIO LIIII.

I. ps SEruí autem ordinari prohibentur, niſi a proprijs dominis libertatem legitimam conſequantur.

Vnde Leo Epiſcopus ſcribit epiſt. prima omnibus Epiſcopis per Campaniam, &c.

¶Seruus ad clericatus officium non promoueatur. C. I.

Poly. l. 2. tit. 31. Anſ. l. 7. c. 28. Burc. l. 2. c. 22. in fi. Iuo p. 6. c. 64. NVllus *β* Epiſcoporum ſeruum alterius ad clericatus officium promouere præſumat, niſi forte eorum petitio, aut uoluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eo uendicãt poteſtatis. Debet enim eſſe immunis ab alijs, qui diuinæ militiæ eſt aggregandus, ut a caſtris dominicis, quibus nomen eius adſcribitur, nullis neceſſitatis uinculis abſtrahatur.

β ¶Nullus.] *Caput hoc videtur confectum ex titulo, qui in codice canonum præponitur primo decreto Leonis primi, & ex parte poſteriore ipſius decreti, in qua exceptio eorum, quæ prius ſtatuit continetur: prior autem pars, qua hic deeſt, habetur infra ead. c. admittuntur.*

Item ex concilio α Triburienſi.

¶De

¶De ſeruili conditione nullus ad ſacros ordines deueniat. C. II.

NVlli de ſeruili conditione ad ſacros ordines promoueantur, niſi prius a proprijs dominis legitimam libertatem conſequantur: cuius libertatis charta ante ordinationem in ambone publice legatur, & ſi nullus contradixerit, rite conſecrabuntur. Porro ſeruus non canonice conſecratus, poſtquam de gradu ceciderit, eius conditionis ſit, cuius fuerat ante gradum.

Polyc.lib. Burc.l.2. c.21. Iuo p.6. c.41. Pann.l.3. c.48.

α ¶Concilio Triburienſi.] *Huius capitis in conc. Tribur. cap. 29. ſententia potius habetur, quam verba, quæ aliqua ex parte videntur conuenire cum ijs, quæ ſcribuntur primo libro capitularium, cap. 88. de ordinatione ſeruorum. verſicu. & quandocumque.*

[*Ex concilio Carthaginenſi β primo, c.8.*]

PALEA. C. III.

MAgnus epiſcopus Aſtiagenſis dixit, quid dilectioni ueſtræ uidetur, procuratores: actores & executores, ſeu curatores pupillorum ſi debeant ordinari? Gratus epiſcopus dixit: ſi poſt depoſita uniuerſa, & reddita ratiocinia, actus uitę ipſorum fuerint comprobati in omnibus, debet & cum laude, cleri, ſi poſtulaſti fuerint, honore munerari. Si enim ante libertatem negotiorum, uel officiorum ab aliquo ſine conſideratione fuerint ordinati; ecclesia infamatur. Vniuerſi dixerũt, recte omnia ſtatuit ſanctitas tua γ ideoque ita eſt, & noſtra iſta quoque ſententia.

Extra de oblig. ad ratioc. non ordin. c. magnus. Burc. l.2. c.36. Iuo p.6. c.137.

β ¶Carthag.] *In codicibus impreſſis citatur ex Moguntinenſi. Emendatum vero eſt ex Burchardo, Iuone, decretal. in c. vnic. de oblig. ad ratioc.*

γ ¶Ecclesia infamatur.] *Sic emendatum eſt ex concilio, & decretal. & Burchardo, & Iuone. Antea legebatur,* ab eccleſia infirmentur.

Item ex concilio Toletano nono, c.xi.

¶Poſt donum libertatis famuli eccleſiæ reuocentur in clerum. C. IIII.

QVi ex familijs † eccleſiæ ſeruituri deuocantur in clerum ab epiſcopis ſuis, neceſſe eſt, ut libertatis percipiant donum: & ſi honeſtę uitæ claruerint meritis; tũc demũ maiorib. fungantur officijs. Quos uero flagitij ſordidauerit incorrigibilis noxa, perpetua ſeruitus conditionis religet in catenam.

Iuo p.6. c.373. † al. famulis

Qui autem ordinandi, a dominis ſuis libertatem conſequuntur, ab eorum patrocinio penitus debent eſſe alieni, vt in nullo eorum obſequijs inueniantur obnoxij.

Vnde in concilio Toletano quarto, c.72. legitur.

Polyc.l.2. tit.31.

¶Ad clericatum ſuſcipiuntur qui nullo obſequio retento a Dominis ſuis libertatem percipiunt. C. V.

QVicumque libertatem a dominis ſuis ita pcipiunt, ut nullum ſibi in eis obſequium patronus retẽtet; iſti ſi ſine crimine † ſunt; ad clericatus ordinẽ liberi ſuſcipiantur; quia directa manumiſſione abſoluti noſcũtur. Qui uero retento obſequio, manumiſſi

Burc. l.2. c.25. Iuo p.6. c.126. Pann.l.3. c.46. † criminе capitali]

numiſſi ſunt, pro eo, quod adhuc patroni ſeruitute tenentur obnoxij, nullatenus ſunt ad eccleſiaſticum ordinem promouendi, ne, quando voluerint eorum Domini, fiant ex clericis ſerui.

Capitul. 1. c. 88. [*Ex concilio Toletano, a. 82. cap.*]

PALEA. C. VI.

Extra de ſeru. non ordi. c. 2. Burc. l. 2. c. 31. Iuo p. 6. c 132. Pan. l. 3. c. 163

DE ſeruorum ordinatione, qui paſſim ad gradus eccleſiaſticos promouentur, † placuit omnibus cum ſacris canonibus cõcordari debere: & ſtatutum eſt, vt nullus epiſcoporũ deinceps eos ad ſacros ordines promouere præſumat; niſi prius a dominis proprijs libertatem conſecuti fuerint. Et, ſi quilibet ſeruus dominum ſuum fugiens, aut † per litteras, aut adhibitis teſtibus munere conductis, vel corruptis, aut qualibet calliditate, vel fraude ad gradus eccleſiaſticos peruenerit, decretum eſt, vt deponatur: & dominus eius eum recipiat. Si vero auus, vel pater ab alia patria in aliam migrãs in eadem prouincia filium genuerit, & ipſe filius ibidem educatus, & ad gradus eccleſiaſticos promotus fuerit, & vtrum ſeruus ſit, ignotum † ſit, & poſtea veniens dominus illius legibus eum acquiſierit, ſancitum eſt, vt ſi dominus eius illi libertatem dare voluerit, in gradu ſuo permaneat. ¶ Si vero eum catena ſeruitutis a caſtris dominicis abſtrahere voluerit, gradum amittat, qui iuxta ſacros canones, vilis pſona manẽs ſacerdotij dignitate fungi nõ põt.

† *indiſcrete promouebantur*] capitul. † *aut latitans*] capitul. † *ignoraverit*] capitul.

a ¶Toletano]*Sic etiam citatur apud Burchardum, & Iuonem. In Panormia vero a verſ.* ſi quilibet ſeruus. *citatur ex primo libro capitularium, vbi integrum extat hoc caput, atque etiam caput poſt hoc, ſecundum.* De rebus vero illorum.

Ex conc. Tolet. 1. c. 10.

Item ex concilio Martini Papæ[. 1. *ex c. Mart. Epiſcopi Bracarẽſis, c. 46.*]

¶Sine patroni conſenſu ordinetur, qui patrocinio cuiuslibet eſt obligatus. C. VII.

SI quis obligatus eſt tributo ſeruili, vel aliqua conditione, uel patrocinio cuiuſlibet domus, non eſt ordinandus clericus: niſi probatæ uitæ fuerit, & patroni conſenſus acceſſerit.

[*Ex concilio Toletano, a. capitulo ſecundo.*]

PALEA. C. VIII.

Burc. l. 2. c. 23. Iuo p. 6. c. 32.

DE rebus uero illorum, uel peculiari, † qui a proprijs dominis libertate donantur, ut ad gradus eccleſiaſticos iure promoueantur, ſtatutum eſt, ut in poteſtate dominorum conſiſtat quicquid ante libertatem habuerunt, utrum illis concedere, an ſibi retinere † uoluerint.

† *al. peculio* † *vindicare*] capit.

a ¶Toletano.]*Hæc palea in capitularibus habetur coniuncte cum palea antecedente.* De ſeruorum. *ſed apud Burchardum, & Iuonem ex eodem Toletano ſeparatim referuntur.*

Ceterum ſi a Dominis ſuis libertatem conſecuti non fuerint, & ad eccleſiaſticos ordines aliquo modo irrepſerint, presbyter peculij amiſſione mulctetur, diaconus vero, aut vicarium pro ſe præſtabit, aut in ſeruitutem reuocabitur: ceteri vero gradus non poſſunt quemquam a nexu ſeruitutis abſoluere.

† al. Martino

Vnde Gelaſius ſcribit Martino, † & Iuſto Epiſcopis.

¶Seruus

¶Seruus ſi latenter irrepſerit ad ſacerdotiũ,peculij amiſſione mulctetur. C. IX.

EX antiquis regulis, & nouella ſynodali explanatione comprehenſum eſt, perſonas obnoxias ſeruituti, cingulo cæleſtis militiæ non præcingi†. Sed neſcio utrum ignorantia, an uolũtate rapiamini, ita ut ex hac cauſa † nullus pene Epiſcoporum uideatur extorris. Ita enim nos frequẽs,& plurimorum querela circumſtrepit,ut ex hac parte nihil penitus putetur conſtitutum. ¶Actores ſiquidem illuſtris uiri filij noſtri Amandi grauiter conqueruntur homines ſuo iuri debitos, alios iam clericos alios iam diaconos ordinatos,cum non ſolum poſt modernum concilium (quod tantorum collectione † Pontificum ſub omnium ſaluberrimæ prouiſionis aſſenſu conſtat eſſe perfectum) huiuſcemodi perſonæ ſuſcipi non deberent :uerum etiam ſi qui forte in diuinę cultu militiæ ante fuerint ignorantia faciente,ſuſcepti: eliminati prorſus, & exuti religioſo priuilegio ad dominorum ſuorum poſſeſſiones iuſta debuerint admonitione cõpelli.Et ideo fratres chariſſimi, eos, quos ſupradicti uiri actores in clericatus officio mõſtrauerint detineri, diſcuſſos,& obnoxios approbatos, cuſtodito legum tramite,ſine intermiſſione reſtituite: ita ut ſi quis iam ex his presbyter reperitur,in eodem gradu peculij ſui†amiſſione mulctatus maneat. Diaconus uero aut uicarium præſtet,aut ſi non habuerit,ipſe reddatur.Reliqua uero officia ſciant neminem poſſe ab hac obnoxietate, ſi conuincitur,uendicari; quatenus hoc ordine cuſtodito,nec dominorum iura,nec priuilegia ulla ratione turbentur.

Sensus in epiſt. ad epos per Lucaniã, &c. c.16. Polyc.l.2. ti.31. Anſel.l.7. c.29. † al.culpa Iuo p.6. c.353. Pann.l.3. c.164. † al.collatione † al.ſui ſtatus

Idem Herculentio,Stephano,& Iuſto Epiſcopis.

¶Seruus,clericus factus,ſeruituti obnoxius maneat. C. X.

FRequens equidem,& aſſidua nos querela circumſtrepit de his pontificibus,qui nec antiquas regulas,nec decreta noſtra nouiter directa cogitantes,obnoxias poſſeſſionibus†,obligataſque perſonas uenientes ad clericalis officij cingulum non refutant.¶Nuper enim actores illuſtris feminæ Placidæ,petitorij oblatione conqueſt ſunt,Sabinum Marcellianenſis, ſiue Cluſitanæ † urbis antiſtitem,Antiochum ſeruum iuris patronæ ſuę (abſentis dominę occaſione captata) ad presbyterij honorem uſque produxiſſe,eiuſque fratrem Leontiũ clericalis officij priuilegio decoraſſe.Et ideo, fratres chariſſimi,inter ſupradictos actores,& eos,qui extremę cõditionis repetuntur obiectu,cognitionem uobis noſtra auctoritate deputamus,ut omni ueritate diſcuſſa, ſi reuera obiectam ſibi maculã,iuſtæ refragationis nõ poterit ratione diluere, Leontiũ clericũ,quẽ gradus prefinitus legibus nõ defendit, ad ſequendã conditionis ſuę neceſſitatẽ modis omnibus reddi iubeatis;Antiochum uero quia ꝓpter ſacerdotium reconciliari †non poteſt,ſi in ſua eccleſia in hoc,in quo eſt,honore collocare deſiderat domina,nõ uelut

Polyc.ibidem. Anſ. l. 7. c.30. † al.poſſeſſoribus Iuo p.6. c.354. Pann.l.3. c.165. † al.Cuſilinatis † al.reuelli

lut redditum ſibi habeat, ſed pro myſteriorum celebratione ſuſceptum.

a ¶Reddi iubeatis.] *In pleriſque vetuſtis exemplaribus Gratiani, Anſelmo, Iuone, & Polycarpo legitur*, redhibete: *ſed ob gloſſam non eſt mutatum.*

Idem Rufino, & Aprili epiſcopis.

¶De eodem. C. XI.

Supra diſtin. x. c. xi Iuſtin. nouell. cōſti 123. circa fin. Deus dedit p.4. Iuo. p. 6. c. 104 & p.4.c 179. Pann.l.2. c.150.

QVis aut leges principum, aut patrum regulas, aut admonitiones modernas dicat debere contemni; niſi qui impunitū tantum æſtimet tranſire commiſſum? Actores ſiquidem filiæ noſtræ illuſtris, & magnificæ fœminæ Maximę, petitorij nobis inſinuatione conqueſti ſunt, Siluestrū, atq; Candidū originarios ſuos contra conſtitutiones, quæ ſupradictæ ſunt, & cōtradictione peunte a Lucerino pōtifice diacones ordinatos; Ideo, fratres chariſſimi, tantæ præuaricationis exceſſus noueritis ſagacius inquirendos, & ſi cōſtiterit querelam ueritate fulciri; continuo, qui cōtradictione præeunte non legitime ſunt creati, a ſacris officijs repellantur.

Idem epiſcopis per Lucaniam, & c. epiſt. 1. c. 16.

¶Nec ad religioſæ uitæ propoſitum, nec ad clericatus officium ſerui ſine dominorum conſenſu admittantur. C. XII.

Polyc.l.4. ti.34. Anſel. l.7 c.196. Iuo p.6. c.100.

GEneralis etiam querelæ uitanda præſumptio eſt, qua propemodum cauſantur vniuerſi paſſim ſeruos, & originarios dominorum iura poſſeſſionumque *a* fugientes, ſub religioſæ cōuerſationis obtētu, uel ad monaſteria ſeſe conferre, uel ad eccleſiaſticum famulatum, cōniuentibus quoque præſulibus indifferenter admitti. Quæ modis omnibus eſt amouenda pernicies, ne per Chriſtiani nominis inſtitutum, aut aliena peruadi, aut publica uideatur diſciplina ſubuerti: præcipue cum nec ipſam miniſterij clericalis hac obligatione fuſcari conueniat dignitatem, cogaturque pro ſtatu militantium ſibi, conditioneque iurgari; aut uideri (quod abſit) obnoxia. Quibus ſolicita competenter interdictione prohibitis, quiſquis Epiſcopus, presbyter, aut diaconus, uel eorum, qui monaſterijs præeſſe noſcuntur, huiuſmodi perſonas apud ſe tenentes non reſtituendas patronis, aut deinceps uel eccleſiaſticæ ſeruituti, uel religioſis congregationibus putauerint applicandas, niſi uoluntate forſitan dominorum ſub ſcripturæ † teſtimonio primitus abſolutas, uel legitima tranſactione conceſſis, periculum ſe proprij honoris non ambigant, communioniſque ſubituros, ſi ſuper hac re cuiuſquam uerax nos querela pulſauerit. ¶Magnis quippe ſtudijs, ſecundum beatum Apoſtolum præcauendum eſt, ne fides, & diſciplina Domini blaſphemetur. *idem.* ¶Nihil perire credimus eccleſiaſticis utilitatibus; ſi, quæ ſunt aliena, reddantur.

c.47. Iuo p.16

† *al. ſcriptionis*

1. *ad Timoth.6.* 2.*Pet.2.*

a ¶Poſſeſſionumque.] *Emendatum ſic eſt ex decreto Gelaſij, cum antea legeretur*, poſſeſſionemque *Nam originarij non ſolum dominis, ſed fundis, ac poſſeſſionibus addicti erant. l. quemadmodum & l. originarios. lib. x1. Cod. titu. de agricol. Ac propterea ſupra in c. frequens. non eſt mutata vox*, poſſeſſionibus, *quamuis in pleriſque*

riſque vetuſtis codicibus legatur, poſſeſſoribus.

β ¶Idem.] *Hæc non ſunt inuenta apud Gelaſium, neque apud ceteros collectores habentur.*

3 *Hoc tunc obſeruandum eſt, cum dominus & ſeruus eiuſdem profeſſionis inueniuntur. Ceterum ſi Iudæus mancipium Chriſtianum emerit, iudicis, uel epiſcopi auctoritate, etiam eo inuito, ad libertatem debet perduci.*

Vnde Gregorius Libertino præfecto Siciliæ, lib. 2. epiſt. 37. ſeu c. 76.

¶ Ad libertatem perducantur mancipia Chriſtiana a Iudęis comparata. C. XIII.

MAncipia Chriſtiana, quęcumque Iudæum comparaſſe patuerit, ad libertatē iuxta legū præcepta ſine omni ambiguitate ꝑducite; ne qđ abſit, Chriſtiana religio Iudæis ſubdita polluatur. C. ne Iudeus chriſtianum mācipiū. §. nulla.

Item ex concilio Toletano 3. c. 14.

¶Officia publica Iudæis non ſunt committenda. C. XIIII.

NVlla officia publica Iudæis† iniungantur, per quæ eis occaſio tribuatur, Chriſtianis pœnam inferre. Si qui uero Chriſtiani ab eis iudaiſmi ritu ſunt maculati, uel etiam circumciſi, non reddito pretio ad libertatem, & religionem redeant Chriſtianam. †*al. iudæos opus eſt agere.*

De his autem, qui in infidelitate empti, ad gratiam baptiſmi uenire deſiderant, quid fieri debeat, Gregorius Papa ſcribit Fortunato Neapolitano epiſcopo libro quinto, epiſt. 31. ſeu cap. 131. Ioā diac. l. 4. nu. 47

¶In libertatem uendicentur ſerui, qui ab infidelitate ad fidem accedunt. C. XV.

FRaternitatem ueſtrā de his oportet eſſe ſolicitam. Et ſi de Iudæorum ſeruitio non ſolum Iudæus, ſed etiam quiſquam paganorum fieri uoluerit Chriſtianus, poſtquam uoluntas eius fuerit patefacta, ne hunc ſub quolibet ingenio, uel argumēto, cuipiā Iudæorum uenundandi facultas ſit; ſed his, qui ad Chriſtianā conuerti fidem deſiderat, defenſione ueſtra in libertatē modis omnibus uēdicetur. ¶Hi uero, quos huiuſmodi oportet ſeruos amittere, ne forſitan utilitates ſuas irrationabiliter æſtimēt impediri, ſolicita uos hæc conuenit conſideratione ſeruare; ut ſi paganos, quos mercimonij cauſa de externis † finibus emerint, intra tres menſes, dum emptor, cui † uenditi fuerint, non inuenitur, fugere ad eccleſiam forte contigerit; ꝰ uelle ſe fieri dixerint Chriſtianos, uel etiā extra eccleſiam hanc talem uoluntatem prodiderint; pretium eorum a Chriſtiano ſcilicet emptore percipiant. Si autem poſt præfinitos tres menſes quibuſdam huiuſmodi ſeruorum uelle ſuum edixerit †, & fieri uoluerit Chriſtianus; nec aliquis eum poſtmodū emerit †, nec dominus qualibet occaſionis ſpecie audeat uenundare, ſed ad libertatis proculdubio præmia perducatur: quia hunc nō ad uendendum, ſed ad ſeruiendum ſibi dicitur† comparaſſe†. Iuo p. 13. c. 106. Polyc. l. 7. tit. 14. †*al. extraneis* †*cui uendi debeant*] orig. †*al. dixeris* † *emere*] orig. Io. dia l. 4 c. 45. † *intelligitur*] orig. † *al reſeruaſſe*

[*Idem Ianuario Caralitano epiſcopo, lib. 3. epiſt. 9.*]

PALEA. C. XVI.

Iuo p. 13 c.102 SI quilibet Iudęorum ſeruus ad uenerabilia loca confugerit cauſa fidei, nullatenus eum patiamini præiudicium ſubſtinere: ſed ſiue olim Chriſtianus, ſiue nunc fuerit baptizatus, ſine ullo Chriſtianorum *a* pauperum damno religioſo eccleſiaſticæ pietatis patrocinio in libertatem modis omnibus defendatur.

a ¶Chriſtianorum.] *Ioannes diaconus in vita S. Gregorij, lib. 4. nume. 46. referens hanc epiſtolam & Iuo p. 13. c. 102. habent hanc vocem; quæ tamen abeſt a codicibus epiſtolarum S. Gregorij tam impreſſis, quàm manuſcriptis, qui ſunt collati.*

[*Item ex concilio To'etano* 12. *c.* 9.]

PALEA. C. XVII.

Burc. l. 4. c. 86. Iuo p. 1. c. 280. †*Vt ſi*] or. ET ſi † Iudęorum ſerui nec dum adhuc conuerſi ad Chriſti gratiam conuolauerint, libertate donentur.

[*Item ex concilio Matiſconenſi* 1. *c.* 16.]

PALEA. C. XVIII.

Burc. l. 4. c. 88. Iuo p. 1. c. 282. PRæſenti concilio, Deo auctore, ſancimus, ut nullum Chriſtianum mancipio Iudæo deinceps ſeruiat; ſed datis pro quolibet bono mancipio duodecim ſolidis, ipſum mancipium quicumque Chriſtianus, ſeu ad ingenuitatem, ſeu ad ſeruitium licẽtiam habeat redimendi. Et ſi Chriſtianus fieri deſiderat, & non permittitur, ſimiliter faciat; quia nefas eſt, quem Chriſtus Dominus ſanguinis ſui effuſione redemit, blaſphemum Chriſtianæ religionis in uinculis tenere. Quod ſi acquieſcere his quæ ſtatuimus, quicumque Iudæus noluerit; quamdiu ad pecuniam cõſtitutam uenire diſtulerit, liceat

†*al. mancipio ipſi* mancipium † ipſum cũ Chriſtianis, ubicumque uoluerit, habitare.

a ¶Præſenti.] *Caput hoc eodem modo refertur a Burchardo, & Iuone; in concilio tamen ipſo paulo aliter habetur, & nonnulla deſunt.*

Item ex concilio Aurelianenſi primo, cap. 10.

¶De eodem. C. XIX.

Polyc. l. 2. tit. 31. Burc. l. 2. c. 24. Iuo p. 6. c. 125. Iuſtinia. de sãctiſ. epis. §. ſi ſeruus. & in authẽ. ſi ſeruus. de epiſc. & cler. Auth. de monachis. §. hinc aũt SI ſeruus, abſente, uel neſciente domino, Epiſcopo tamen ſciente, quod ſeruus ſit, diaconus, aut presbyter fuerit ordinatus, ipſo in clericatus officio permanente, Epiſcopus eum domino dupli ci ſatisfactione compẽſet. Si uero epiſcopus eum ſeruum neſcierit, qui teſtimonium perhibent, aut eum ſupplicauerint ordinari, ſimili redhibitioni teneantur obnoxij.

Item conſtitutio noua.

¶De eodem. C. XX.

SI ſeruus ſciente, & non contradicente domino, in clero fuerit ordinatus, ex hoc ipſo, quod conſtitutus eſt, liber, & ingenuus erit. Sed ſi ignorante domino, licet ei intra ſpatium unius anni & ſeruilem fortunam probare, & ſeruum ſuum accipere. Verum etiã ſi legitimo probato experimento monachus efficiatur, euadit iugũ ſeruitutis. Debent enim per triẽnium, antequam monachi efficiãtur

tur, in monaſterio permanere: poſtea uero ſi monachi effecti fuerint, liberi efficiuntur. Epiſcopalis enim ordo liberat a fortuna ſeruili, uel adſcriptitia, ſed non a curiali, ſiue officiali: nam & poſt ordinationem durat. Sed & ius patriæ poteſtatis ſoluit epiſcopalis dignitas. Adſcriptitios uero in ipſis poſſeſſionibus clericos etiam præter uoluntatem dominorum fieri permittimus: ita tamen, ut clerici facti impoſitam ſibi agriculturam adimpleant.

Tit. de ſa ctiſ. epiſ. §. ſed & quidem. Auth. epiſtolis, de epiſco. & cler. eod. Auth. ſed epiſtolis eod.

¶ *Extat hoc caput ad verbum in epitomis nouellarum conſtitutionum ab Irnerio deſcriptis, quæ poſt codicem poni ſolent; itemque in nouella* 123. *c.* 26 *per Iulianum antecessorem. Verba autem quæ addita erant in titulo*, Leo Imperator omnibus Epiſcopis, *videntur illuc irrepſiſſe ex ſequenti titulo.*

Item Leo Papa omnibus Epiſcopis, epiſt. I. *c.* I.

¶De eodem. C. XXI.

Admittuntur paſſim ad ordinem ſacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas ſuffragatur: & qui a dominis ſuis libertatem conſequi minime potuerunt, ad faſtigium ſacerdotij (tamquam ſeruilis uilitas hunc honorem iure capiat) prouehuntur. *& infra.* Ab his itaque fratres chariſſimi, omnes ueſtræ prouinciæ abſtineant ſacerdotes: & non tantum ab his, ſed etiam † ab alijs originarijs, uel qui alicui conditioni obligati ſunt, uolumus tempe rari, niſi forte eorum petitio, aut uoluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eos uendicant poteſtatis.

Auth. adſcriptios eod. Anſ. l. 7. c. 25. Burc. l. 2. c. 22. Iuo par. 6. c. 64. † *&* *ab alijs, qui aut originali, aut alicui*] orig.

4 *De ſeruis monaſterij quæritur, an eccleſiaſticis officijs poſſint aggregari, an non. Sed famuli eccleſiarum non ſunt ordinandi, ſicut ſupra dictum eſt, niſi a proprijs Epiſcopis libertatem conſequantur. Porro ſeruus monaſterij libertatem conſequi non* a *valet: non ergo ad clericatum ſibi accedere licet. Quòd autem liber fieri non poſſit, probatur auctoritate octauæ ſynodi, in qua ſic ſtatutum legitur.*

a ¶Non valet.] *In primo Vaticano poſt hæc verba ſequitur:* qui enim ſunt monaſterij, in nullius ius tranſire poſſunt. Vnde nec abbas poteſt dicere, hoc meum eſt: non ergo &c. *Caput autem, quod nunc a Gratiano citatur, alibi repertum non eſt, quàm apud Iſidorum Hiſpalenſem in reg. monach. c. de famil. vita.*

¶Monaſterij ſeruum abbati, uel monacho non licet liberum facere. C. XXII.

Abbati, uel monacho monaſterij ſeruum non licebit facere li-[1] berum. Qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non poteſt. Nam ſicut etiam ſæculi leges ſanxerunt, non poteſt poſſeſſio alienari, niſi a proprio domino.

[1] Iſidorus Hiſpal. in reg. monach. c. de famil. vita.

Hac auctoritate prohibentur ſerui adipiſci libertatem recedendi ab obſequijs monaſterij: ſed non prohibentur nanciſci libertatem promouendi ad ſacros ordines. Poteſt enim in ſacris ordinibus conſtitutus, monaſterij obſequijs perpetuo deſeruire: ac ſic ſeruus monaſterij & libertatem adipiſci, & ſacris officijs aſſociari valet. Vnde in alio capitulo præfatæ conſtitutionis hæc cauſa redditur [Iniuſtum ß *eſt enim, vt monachis rurale opus facientibus, ſerui eorum otio torpeant, ac delitijs affluant.]*

Iniu-

ß ¶Iniuſtum.] *Infra* 17.*q*.4.*c.in venditionibus. verſ. iniuſtum. hoc ipſum citatur ex concilio Agathenſi, vbi etiam extat,c.*56.

Quod autem ſerui eccleſiarum (quo nomine etiam monaſterij ſeruos ſignificari intelligimus) ad ſacræ religionis propoſitum debeant aſſumi, auctoritate Gregorij probatur, qui in generali ſynodo reſidens † *dixit.*

† *al. praſidens*

¶Si conuerſationis probatæ fuerit famulus eccleſiæ, poteſt ordinari. C. XXIII.

† *al. ex*

Ex decretis P. Gregorii in extremo 12. lib. regeſti, & aliqua ex parte l. 4. epiſt. 44 Ioã. diac. l. 2. c. 16. In conc. Tribur. c. 29. Anſ. l. 7. c. 184. Polyc. l. 6 tit. 16.

MVltos de † eccleſiaſtica familia, ſeu ſæculari militia nouimus ad omnipotentis Dei ſeruitium feſtinare, ut ab humana ſeruitute liberi in diuino ſeruitio ualeãt familiarius in monaſteriis conuerſari. Quos ſi paſſim dimittimus, omnibus fugiẽdi eccleſiaſtici iuris dominiũ occaſionem præbemus. Si vero feſtinãtes ad omnipotentis Dei ſeruitium incaute retinemus; illi inuenimur negare quædam, qui dedit omnia. Vnde neceſſe eſt, ut q ſquis ex iuris eccleſiaſtici ſeruitute, uel ſæcularis militię, ad Dei ſeruitiũ conuerti deſiderat; probetur prius in laico habitu cõſtitutus. Et ſi mores illius, atque cõuerſatio, bono deſiderio illius teſtimoniũ ferunt; abſque ulla retractatione ſeruire in monaſterio omnipotẽti Deo permittatur; ut a ſeruitio humano liber recedat, qui diuino amore diſtrictiorẽ ſubire appetit ſeruitutem: Si autem & in monaſtico habitu, ſecundũ Patrum regulas irreprehenſibiliter fuerit cõuerſatus; poſt præfixa ſacris canonibus tẽpora, licenter iam ad quodlibet eccleſiaſticum officiũ prouehatur: ſi tamen illis non fuerit criminibus maculatus, quæ in teſtamento ueteri morte mulctantur.

*Ecce quomodo ſerui ad clericatum aſſumi valeant; vel quomodo non admittantur. Liberti quoque non ſunt promouendi ad clerum, niſi ab obſequijs ſui patroni fuerint abſoluti. Vnde in concilio Eliberitano,c.*80.

¶Abſque patroni aſſenſu liberti non promoueantur ad clerum. C. XXIIII.

PRohibendum eſt ut liberti, quorum patroni in ſeculo fuerint, ad clerum non prouehantur.

DISTINCTIO LV.

ɪ ¶s

CORPORE *vero vitiati ſimiliter a ſacris officijs prohibentur. Vnde Gelaſius Papa epiſcopis per Lucaniam, & Brutios conſtitutis, epiſt. 1. c. 2. & 3. ſcribit dicens.*

¶Qui de monaſterialibus diſcipulis ad clericale munus accedit, & de laicis: ante acta eius uita examinetur. C. I.

Iuo p. 3. c. 142. & 143. Polyc. l. 2. tit. 31. Anſ. l. 7. c. 47.

PRiſcis igitur pro ſui reuerentia manentibus conditis (quæ, ubi nulla uel rerũ, uel tẽporũ perurget anguſtia, regulariter cõueniti cuſtodiri) catenus *a* eccleſiis, q̃ uel cũctis ſunt priuatæ † miniſtris, uel ſufficiẽtibus uſqueadeo deſpoliatę ſeruitijs, ut plebibus ad ſe pertinentibus diuina munera ſupplere nõ ualeãt, tam inſtituendi, q̃ promouendi clericalis obſequii ſic ſpatia diſpenſanda concedi-

cedimus: Vt ſi quis monaſterialibus diſciplinis eruditus ad clericale munus accedit; etiam de laicis anteacta eius vita requiratur. ¶ Ne ſit aliquo facinore infectus, vel illiteratus, vel bigamus, vel ab adoleſcentia ſordidatus, vel corpore vitiatus, vel ſeruilis, vel originariæ conditionis, vel curiæ, vel publicarum rerum nexibus implicatus, vel publica pęnitentia notatus, vel nulla congruentis temporis expectatione diſcuſſus.

α ¶Eatenus eccleſijs] *Reſtitutus eſt hic locus ex epiſtola Gelaſii, & Iuone.*
β ¶Monaſterialibus.] *Hic de induſtria videntur Gelaſii verba mutata, & in cõpendium redacta; integra autem referuntur infra diſt. 77. c. ſi quis & ibi legenda.*

Item ex concilio Arelatenſi, 3. c. 3.

¶Annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat, qui præter canonum formã aliquem ordinat. C. II.

NVllus pœnitentem, nullus bigamum, nullus viduarum maritos in prædictis honoribus audeat ordinare. Et licet hoc iã prope omnium canonum inſtituta contineant; tamen ne cuiquã ſacerdotum ſupplicantium (ſicut iam diximus) importunitas, vel ſuggeſtio iniqua ſubrepat; neceſſe fuit, vt nunc ſeueriorem regulam ſibi velint Domini ſacerdotes imponere. Et ideo, quicumque ab hac die contra ea, quæ ſuperius ſunt comprehenſa, clericum ordinare præſumpſerit; ab ea die, qua ei potuerit hoc approbari, anno integro Miſſas facere † non præſumat. Quam rem ſi quis obſeruare noluerit, & contra conſtitutum fratrum faciens Miſſas celebrare præſumpſerit: eccleſiæ β communione priuetur, & ab omnium fratrum communione † nouerit ſe alienum: quia dignũ eſt, γ vt ſeueritatem eccleſiaſticæ diſciplinæ ſentiat, qui toties ſalubriter à ſanctis patribus inſtituta obſeruare contemnit.

† *al. celebrare.*
† *al. charitate.*

γ ¶Eccleſiæ communione priuetur.] *Hæc verba non ſunt in ipſo concilio, & videntur idẽ ſignificare, ac ſequẽtia: ſunt tamen in vetuſtis quoque Gratiani codicib.*

Item Hilarius in concilio Romano ab ipſo habito, c. 3. [paulo tamen aliter.

¶Non ordinentur pœnitentes, vel illitterati. C. III.

PAenitentes, vel inſcij litterarum, aut aliqua membrorum damna perpeſſi ad ſacros ordines aſpirare non audeant. Quiſquis autem talium conſecrator extiterit, factum ſuum ipſe diſſoluet.

Anſ. l. 7. c. 16.

Corpore autem vitiati intelliguntur non caſu, ſed propria voluntate abſciſſi. Vnde in canonibus Apoſtolorum, cap. 22. & 23. legitur.

¶Qui ſemetipſum abſciderit, non ordinetur. C. IIII.

Ex priſca verſione.

SI quis abſcidit ſemetipſum [id eſt, † ſi quis amputauit ſibi virilia] non fiat clericus: quia ſui eſt homicida, & Dei conditionis inimicus. ¶ Si quis cum clericus fuerit, abſciderit ſemetipſum, omnino damnetur; quia ſui eſt homicida.

† *iſta eſt gloſſa ĩ vetere verſione.*
C. 23.

Item ex concilio Arelatenſi 2.c.7.

¶Non producantur ad clerum, qui ſeipſos abſcindunt. C.V.

† Si qui] orig. HI, † qui ſe, carnali vitio repugnare neſcientes, abſcindunt; ad clerum peruenire non poſſunt.

Item Innocentius ſcribit Felici Nuceriano epiſcopo, epiſt.4.c.1.

In conc. Tribur.c. 33. Poly.6.2. tit. 31. Burcl. 2. c.14. Iuo p. 6. c.58. Anſ.l. 7. c.35. Pann.l.4. c.43. † al. vindicata.

¶Non eſt ordinandus, qui partem digiti volens ſibi abſcidit. C. VI.

QVi partem cuiuslibet digiti ſibi ipſi volens aſcidit: hunc ad clerum canones non admittunt. Cui vero caſu aliquo contigit, dum aut operi ruſtico curam impendit, aut aliquid faciens ſe non ſponte percuſſit, hos canones præcipiunt & clericos fieri, & ſi in clero fuerint reperti, non abijci. † ¶In illis enim voluntas eſt iudicata, † quæ ſibi auſa fuit ferrum inijcere: α in iſtis voro caſus veniam meruit.

α ¶Iniicere.] *In originali ſequitur*, quòd ſcilicet & alii id facere dubitari non poſſit; in iſtis, &c.

Similiter vero intelligendum eſt de ijs, qui per languorem à medicis ſecantur, aut à barbaris abſcinduntur, aut à dominis caſtrantur.

Vnde in Nicæno concilio, cap.1. legitur.

¶Qui per languorem à medicis deſecatur, ad clerum valet admitti. C. VII.

In Tribur. ibid. Anſ.l.7.c. 36. Poly. ibidem † ἐξετάζόμενον † ἄλλως ἄξιοι

SI quis à medicis propter languorem deſectus eſt; aut à barbaris exciſus, hic in clero permaneat. Si quis autem ſeipſum ſanus abſcidit; hunc & in clero conſtitutum † abſtinere conuenit, & deinceps β nullum debere talium promoueri. Sicut autem hoc claret, quod de his, qui hanc rem affectant, audentque ſemetipſos abſcindere, dictum ſit, ſic eos, quos aut barbari, aut domini caſtrauerunt, ſi inueniuntur alias † digniſſimi; tales ad clerum ſuſcipiat regula.

β ¶Et deinceps.] *His verbis nihil reſpondet in græco vulgato codice: ſed optime apud Balſamonem quemadmodum & in Carthaginenſi 6. in capitulis Nicęnę ſynodi à Teilone, & Thearisto verſis.*

Item ex canone Apoſtolorum Vigeſimoprimo.

¶Licite ordinetur epiſcopus, qui per hominum inſidias eunuchizatur. C. VIII.

EVnuchus, ſi per α inſidias hominum factus eſt, vel in ſi perſecutione, eius amputata virilia, vel ſi ita natus eſt, & eſt dignus fiat epiſcopus. β

α ¶Per inſidias.] ἐξ ἐπηρείας, ideſt ex inſultu, & iniuria.

β ¶Epiſcopus.] *In græcis exemplaribus non habetur vox iſta, & videtur ſubintelligi* κληρικός.

Item ex Martino Bracharenſi epiſcopo in capitulis ſynod. græc.c.21.

¶Non

¶Non excluduntur à clero, qui à medicis, vel barbaris, vel à dominis ſuis caſtrantur. C. IX.

SI quis pro ægritudine naturalia à medicis ſecta habuerit, ſimiliter & qui à barbaris, aut dominis ſuis fuerint caſtrati, & moribus digni fuerint viſi, hos canon admittit ad clericatus officium promoueri. Si quis autem ſanus, non per diſciplinam religionis, & abſtinentiæ, ſed per abſciſſionem pſalmati a Deo corporis exiſtimans poſſe à ſe carnales concupiſcentias amputari, caſtrauerit ſe; non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Qđ ſi iam ante fuerit promotus ad clerum; prohibitus a ſuo miniſterio deponatur. Iuo p. 6. c. 374. Pann. l. 3. c. 56.

Item ex concilio Ilerdenſi. Concordat Tribu rienſe c. 33.

¶Non prohibetur à ſacris ordinibus, qui à medicorum inciſione claudus efficitur. C. X.

SI quis in infirmitate poſitus clericus, medicorũ inciſione claudus efficitur, promoueri ad ſacros ordines eũ nõ denegamus. Burc. l. 2. c. 15.

Item Stephanus Roberto Metenſi epiſcopo. Iuo p. 6. c 34.

¶Non prohibetur a clero, qui digitum ſibi caſu abſcidit. C. XI. Pann. l. 3. c. 42.

LAtor præſentium Flauius † ſcilicet clericus ad ſanctam ſedem Apoſtolicam veniens detulit a te nobis directam epiſtolam, qua indagare ſtuduiſti, eum a Normannis nuperrime captum ſiniſtræ manus digitum habere abſciſſum: ſciſcitans, ſi ob hoc ad eccleſiaſticum ordinem valeat promoueri, an non. ¶Quod & nos reperientes, quia ſolertia tua magis ſuper hoc ſolicita a ſede Apoſtolica doceri flagitat, normam iuſtitiæ ſemper ſequi exoptans, ſtudium tuæ ſanctitatis merito collaudamus, reuerentiam tuam ſcire volentes, quoniam ſi ita eſt, quod a Normannis digitum ipſum habeat abſciſſum, ad promouendum (ſi alias dignus fuerit) nil ei nocebit: eo quod quid de his, qui a dominis vel medicis, ſiue a paganis non ſponte tale quid patiuntur, ſacri cenſeant canones, dilectionem tuam latere non credimus. Iuo p. 6. c 118. Pann. l. 3. c. 42. † *al. Flauianus.*

Item Gelaſius Papa Palladio epiſcopo.

¶Tempore ſinceritatis dignitas accepta ſequente debilitate non admittitur. C. XII. Anſ. l. 7. c. 39.

PRæcepta canonũ, quibus eccleſiaſtica regitur diſciplina, ſicut ad ſacerdotiũ debiles corpore nõ patiuntur venire; ita & ſi qs in eo fuerit conſtitutus, ac tũc fuerit ſauciatus, amittere non põt, quod tempore ſuæ ſinceritatis accepit. ¶Stephanus ſiquidem pſbyter petitorio nobis defleuit oblato, qđ habetur in ſubditis, Olim ſibi ante annos plurimos collatã presbyterij dignitatem quã re vera immaculati corporis iudicio † ſuſcepiſſet; ſed nup pp prouinciæ vaſtitatem (quam Thuſciæ præ omnibus, Barbarorũ feritas di- Iuo p. 6. c. 107. Pann. l. 3. c. 55. Poly. l. 2. t. 31. † *in eo autem* Iuo † *al. indicio*

uerſa ſectantium,& ambiguitas inuexit animorum) dum imminẽtes gladios euadere fugæ præſidio niteretur, acutis ſudibus occurrentia ſibi ſepta tranſiliens, interiores partes corporis inſeruiſſe ſuggeſſit, quæ vix adhibita curatione biennio potuiſſent abſtergi. † al. abſtringi.

† Et ideo frater chariſſime, ſupradicto locum ſuum, dignitatemque reſtitue, quatenus ſacroſancta myſteria, ſicut conſueuit, exerceat. Neque enim conuenit ob hoc auferri ante ſuſceptum ordinem, in quo poſtmodum in inualetudinem corporis caſu probatur faciente collapſus.

y ¶ Quod habetur.] *Sic eſt emendatum ex Anſelmo, & antiquis codicibus Gratiani. Nam hæc eſt vſitata forma in epiſtolis Romanorum Põtificum, vbi propria verba petitionum ſubiungunt: Antea legebatur:* quod haberet.

z *Hoc autem non de omnibus membris intelligendum eſt. Qui enim oculum caſu amiſerit, licet deſit voluntas; tamen ſacerdotium adipiſci non poteſt. Vnde Gelaſius † ſcribit Rufino epiſcopo.* † *al. Pelagius.*

¶ Non ſunt præſtanda iura ſacerdotii, cui oculus erutus eſt. C. XIII.

Poly. ibidem. Anſ. l. 11. c. 69. *Matt. 5.*

SI euangelica admonitio iracundiam nec vſque ad verbum furentem proſilire permittit, ne ſi Racha fratri ſuo quis dixerit, ſit gehennæ ignis: quali putamus pœna plectendum eſſe, qui non ſolum pugno impie percuſſit in leuitici hominem officij miniſterio ſeruientem; ſed quaſi non ſufficeret ad cędem manus, ita (inſtigante ſe diabolo) raptus eſt ad iracundiam, vt fuſte non ſolum percuteret, ſed etiam erueret oculum fratris? Et quamuis huiuſmodi exceſſus grauiori eſſet pœna plectendus; bene tamẽ fraternitas tua fecit ab officio eum presbyterij remouere. Hoc tamen ſolicitudinis tuæ ſit, vt locum ei pœnitentiæ conſtituas, & in aliquo eũ monaſterio retrudas, laica tantummodo ſibi communione conceſſa. In loco autem illius alium te. neceſſe eſt ordinare presbyterum. Nam illi, cui erutus eſt oculus, non poſſunt ſecundum canones ſacerdotii iura concedi. Neque enim aliquid ei prodeſt, quod oculum inuitus amiſit; cum nec volens quiſquam oculum amiſiſſe credendus eſt; nec ſacratiſſimos canones aliquem caſum in amiſſione oculi, qui ad ſacerdotium adipiſcendum non impediret, ſuis excepiſſe regulis inuenimus: ſed hoc tantummodo ad prohibitionem ſuffeciſſe videmus patribus, vt qui careret oculo, ſacerdotij officium adipiſci non poſſit. Sed nec illi vllatenus quam in compenſationem iniuriæ ſacratus ordo concedi poterit; qui ad tantam ſacerdotem proprium potuit iracundiam prouocare, vt & ille officiũ, in quo erat, amitteret, & iſte prouectus ſui perderet facultatem. Iuo p. 6. c. 111.

DISTINCTIO LVI.

1 *PResbyterorum etiam filij ad ſacra officia non ſunt admittẽdi.*
ps *Vnde Vrbanus Papa ſecundus, ait.*

¶Filij presbyterorum a ſacris prohibentur officijs. C. I.

In concilio Claramontẽſi, cap 25. & Melphiẽſi, & ĩ cõcilio Inn. ij. cap. 19. Sñia eſt ĩ conc. Latera. ſub Alex. iij. p. 19. c. 2. Ex decretis Greg. vij. & Vrbani ij.

PResbyterorum filios á ſacris altaris miniſterijs remouemus; niſi aut in cęnobijs, aut in canoniis† religioſe probati, fuerint conuerſari.

2 *Sed hoc intelligendum eſt de illis, qui paternæ incontinentiæ imitatores ſuerint. Verum ſi morum honeſtas eos commendabiles fecerit; exemplis & auctoritatibus non ſolum ſacerdotes, ſed etiam ſummi ſacerdotes fieri poſſunt.*

[*Vnde Damaſus Papa ſcribit.*]

PALEA. C. II.

† *al. canonicis, al. canonicis regularibus.*

OSius Papa fuit filius Stephani ſubdiaconi. Bonifacius Papa fuit filius Iucundi presbyteri. Felix Papa filius Felicis pſbyteri de titulo faſciolæ. Agapitus Papa filius Gordiani pſbyteri. Theodorus Papa filius Theodori epiſcopi de ciuitate Hieroſolyma. Siluerius Papa filius Siluerij † epiſcopi Romæ. Deuſdedit Papa filius Stephani ſubdiaconi. Felix enim tertius, natione Afer ex patre epiſcopo Valerio natus eſt. Item Agapitus natione Romanus ex patre Gordiano presbytero originem duxit. Cõplures etiam alij inueniuntur, qui de ſacerdotibusnati Apoſtolicæ ſedi præfuerunt.

Anſ. l. 6. c. 150. Iuo p. 6. c. 410. Pann. l. 3. c. 51. In Pontificali

† *al. Hormiſda.*

¶ *In aliquo vetuſto Gratiani codice adſcribitur hic nomen Paleæ In decimo Vaticano, & alijs quibuſdam habetur coniunctè cum verbis ſuperioribus Gratiani, à verſi.* Felix enim tertius, *vſque ad finem. In alio autem ſatis etiam emendato iſta eadem cohęrent cum ſuperioribus: ſed poſt illa verba,* ex patre Gordiano presbytero originem duxit, vnde Damaſus Papa ſcribit. Deuſdedit Papa filius Stephani ſubdiaconi, Bonifacius Papa filius Iucundi presbyteri, Felix Papa filius Felici presbyteri de titulo faſciolæ, Agapitus filius Gordiani presbyteri, Theodorus Papa filius Theodori epiſcopi de ciuitate Hieroſolyma, Siluerius Papa filius Hormiſdæ epiſcopi Romę. Complures etiam, &c. *Nec vero magnopere mirandum eſt hęc omnib ex Damaſo citari, qui vixit ante iſtos, qui hic enumerantur. Liber enim qui Pontificalis dicitur, vbi hæc ſcripta ſuis locis leguntur, à Damaſo cæptus eſt ſcribi: ideoque licet ab alijs multa deinde ſint addita; retinuit tamen primi auctoris nomen: Iuo quidem eadem fere iſta refert ex Geſtis Romanorum Pontificum. Omnino partem aliquam huius capitis, ſaltem illã, quæ in decimo Vaticano habetur, ab ipſo Gratiano ſcriptum eſſe conſtat ex verbis Gratiani in extremo præcedente capite, & capite penultimo huius diſtinctionis. Auctor vero Paleæ, dum vnum per ſe caput conficere voluit, ordinem perturbauit, præſertim in repetitione Felicis tertij, & illud de Oſio temere adiunxit, quod nulli Romanorum Pontificum nomen fuit.*

Iuo in ꝓlogo. Pãn. ĩ ꝓlogo, ca. 30. & lib. 3. c. 52.

Hinc Auguſtinus ait libro de bono coniug. cap. 16.

¶Vitia parentum filijs non imputantur. C. III.

Sent. 4. diſtĩ. 33. 32. q. 4. ſicut, §. vndecũq;. ĩ fi. Iuo in ꝓlogo, & p. 6. cap. 415. Pann. ĩ ꝓlogo, ca. 29.

VNdecumque homines naſcantur, ſi parentum vitia nõ ſectẽtur, & Deum recte colãt, honeſti, & ſalui erunt. Semen. n. hominis ex qualicumq; homine, Dei creatura eſt; & eo male vtẽtib.

† al. adulteriorum] orig. ad illa verba, *Iudas autem genuit, &c.* Sent. ibidem Iuo p. 6. c. 414.

male erit, non ipſum aliquando malum erit. Sicut autem boni filij adulterorum, nulla eſt defenſio adulterij; † ſic mali filij coniugatorum nullum eſt crimen nuptiarum.

Item Ioannes Chryſoſtomus homilia tertia in Matthæum.

¶ De eodem. C. IIII.

NVmquam de vitijs erubeſcamus parentum, ſed vnum illud quęramus, α & amplectamur, virtutem videlicet. Huiuſmodi enim, etiam ſi alienigenam quis habeat matrē, etiam ſi fornicatione pollutam, vel quolibet eiuſmodi dedecore ſordidatam; nihil tamen de eius aut vtilitate fuſcabitur, aut crimine polluetur. quòd ſi fornicatorem ipſum ad meliora conuerſum nequaquam prior vita commaculat, multo magis ex meretrice natus, & adultera, ſi propria virtute decoretur, parentum ſuorum non dedecoratur opprobrijs. *Item infra.* ¶ Non eſt omnino, nec de virtute, nec de vitio parentum aut laudandus aliquis, aut culpandus: nemo inde vere aut obſcurus aut clarus eſt: immo etiam (ſi quiddam à communi opinione abhorrens dicendum eſt) neſcio quomodo ille magis reſplendet, qui ex parentibus à virtutibus prorſus alienis, ipſe tamen fuerit de virtute mirabilis.

α ¶ Quęramus.] *In verſione, quæ nunc vulgata eſt, legitur,* atque omnibus ſtudijs aſſequamur nobilitari propriarum honore virtutum. *Græce integer locus ita habet.*

παιδεύων καὶ ἡμᾶς διὰ τούτων μηδέποτε ἐγκαλύπτεσθαι ἐπὶ τῇ τῶν προγόνων κακίᾳ, ἀλλ' ἓν μόνον ἐπιζητεῖν, τὴν ἀρετήν.

β ¶ Si quiddam à communi.] *Sic eſt emendatum ex græco.* εἰ δὲ χρή τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. *Antea legebatur, quemadmodum fere & in vulgata verſione, & apud Iuonem,* vt conſideratius aliquid dicamus, aut expreſſius.

Item Hieronymus in epiſtola ad Pammachium contra errores Ioannis Hieroſolymitani.

Iuo p. 6. c. 413.

¶ Non parentum, ſed propria culpa quemque condemnat. C. V.

NAſci de adulterio, non eſt eius culpa, qui naſcitur; ſed illius, qui generat. Quomodo in ſeminibus non peccat terra, quæ fouet; non ſemen, quod in ſulcis iacitur; non humor, & calor, quibus temperata frumenta in germen pullulant; ſed, verbi gratia, fur, & latro, qui fraude, & vi eripit ſemina; ſic in generatione hominum recipit terra, id eſt vulua, quod ſuum eſt, receptum confouet, confotum corporat, corporatum in membra diſtinguit, & inter illas ſecretas ventris anguſtias Dei manus ſemper operatur, idemque eſt corporis creator, & animæ. Noli deſpicere bonitatem figuli tui, qui te pſalmauit, & fecit, vt voluit. Ipſe eſt Dei virtus, & Dei ſapientia, qui in vtero virginis ædificauit ſibi domum. Iepte inter viros ſanctos Apoſtoli voce numeratus meretricis eſt filius. Sed audi. Eſau

Eccle. 33. 1. Cor. 1. Iud. 11.

de Rebecca, & Iſaac genitus hiſpidus tā mente, q corpore, quaſi bonum triticum in lolium, auenasque degenerat: quia non in ſeminibus, ſed in voluntate naſcentis cauſa vitiorum eſt, atque virtutū.

Item Auguſtinus contra Fauſtum, lib. 22. c. 64.

¶Iniquitates parentum filijs obeſſe non poſſunt. C. VI.

SPonſus ille, qui vocaturus erat ad nuptias bonos & malos, ſuis congruens inuitatis, naſci etiam voluit de bonis & malis: quo exemplo diſcant fideles parentum ſuorum iniquitates ſibi obeſſe non poſſe. *Matt. 22.*

¶ *Apud B. Auguſtinum lib. 22. contra Fauſtum, c. 64 ſic legitur*, Fideles enim eius venturi ex omnibus gentibus, etiam exemplo carnis ipſius diſcere debuerant, parentum ſuorum iniquitates ſibi obeſſe non poſſe Proinde ſponſus ille ſuis cōgruens inuitatis, qui vocaturus erat ad nuptias bonos & malos, & naſci voluit de bonis, & malis. *Et ex his compoſitum eſt hoc caput.*

Item Gregorius ad Columbum epiſcopum Numidiæ, lib. 10. epiſt. 8.

¶Non aliena culpa, ſed propria aliquem ab eo, quo fungitur, deijcit gradu. C. VII.

SAtis peruerſum; & contra eccleſiaſticam probatur eſſe cēſurā, vt fruſtra pro quorundam volūtatibus qs priuetur, quem ſua culpa, vel facinus ab officii, quo fungitur, gradu non deijcit.

Item Hieronymus.

¶Ex adulterinis nati coniunctionibus à ſacerdotio non prohibentur. C. VIII.

DOminus noſter Ieſus Chriſtus voluit non ſolum de alienigenis, ſed etiam de adulterinis commiſtionibus naſci, nobis magnam fiduciam præſtans, vt qualicumque modo naſcamur, dum tñ eius veſtigia imitemur ab ipſius corpore non ſeparemur, cuius per fidem membra effecti ſumus. Et ſicut ille verus eſt Pontifex ex adulterinis natus coniunctionibus; ita qualicumque ordine natus ſit aliquis, tantum † vt perfectam fidem habeat, & quod fide tenet, operibus impleat, ſitque litteratus, & vir vnius vxoris; nequaquā à ſacerdotio repellitur. Iudas enim Patriarcha concubuit cū Thamar nuru ſua, & ex illo concubitu nati ſunt Phares, & Zaran: inde poſtea Salmon, qui fuit dux in deſerto: inde Obeth; α inde quoq; Booz, inde poſtea Iſai, qui fuit pater Dauid. Ex illa ergo progenie origo ducitur Chriſti, qui verus ſacerdos eſt; ideoque ſi filij eius ſumus; quæ ipſe fecit, nos imitari debemus. *Anſ. l. 6. c. 149. Poly. l. 2. tit. 31.* *† al. tamē* *Gen. 38. Ruth. 4.*

α ¶Inde Obeth.] *In primo capite Euāgelij S. Matthæi, Booz dicitur genuiſſe Obeth.*

Item Auguſtinus de vnico baptiſmo contra Donatiſtas, lib 1. cap. 15.

¶A populo Dei non ſeparat aliquem materna conditio, ſed propria culpa. C. IX.

ISmael, vt ſepararet à populo Dei, non obfuit mater ancilla, ſed obfuit fraterna diſcordia; nec profuit poteſtas vxoris; cuius *Iuo p. 8. c. 61. Pann. l. 6. c. 47.*

magis filius erat; quia per ipſius iura coniugalia, & in ancilla ſemi natus erat, & ex ancilla ſuſceptus.

3 Contra Bonifacius martyr ſcribens Echeldobaldo Regi Anglorum.

Iuo p. 8. c. 224. ¶Vitia parentum etiam ad poſteros transferuntur. C. X.

SI gens Anglorum (ſicut per iſtas prouincias diuulgatum eſt, & nobis in Francia, & in Italia improperatur, & ab ipſis paganis improperium eſt) ſpretis legalibus connubijs, adulterando, & luxuriando ad inſtar Sodomiticæ gentis fœdam vitam duxerit; de tali commiſtione meretricum æſtimandum eſt degeneres populos, & ignobiles, & furentes libidine fore procreandos, & ad extremũ vniuerſum plebem ad deteriora, & ignobiliora vergentem, & nouiſſime nec in bello ſæculari fortem, nec in fide ſtabilẽ, & nec honorabilem hominibus, nec Deo amabilem eſſe venturã: ſicut alijs gentibus Hiſpaniæ, & Prouinciæ, & Burgundionum populis contigit: quæ ſic a Deo recedentes fornicatæ ſunt, donec iudex † omnipotens talium criminum vltrices pœnas per ignorantes *α* legem Dei, ideſt † per Saracenos venire, & ſæuire permiſit.

† al. vindex. † al. etiã.

α ¶Per ignorantes.] *In epiſtola B. Bonifacij martyris, (quæ vna cũ multis alijs ex tat manuſcripta in codice ſæpe memorato bibliothecæ Dominicanæ) legitur:* ꝑ ignorantiam legis Dei, & per Saracenos, &c. *cum qua lectione concordant aliquot vetuſta Gratiani exemplaria, & fere etiam Iuo.*

supra ca. p. presbyterorum. *Vnde Vrbanus in fine ſuperioris capitis diſtinguendo ſubiunxit.*

¶Si religioſi inuenti fuerint filij ſacerdotum, ordinentur. C: XI.

¶ *Rubrica huius capitis abeſt ab aliquot vetuſtis (neque enim eſt capitis diſtinctio) & præponitur ſequenti capiti,* apoſtolica.

† al. canonicis.

NIſi aut in cœnobijs, aut in canonijs † religioſe probati fuerint conuerſari.

Item Alexander II.

¶De eodem. C. XII.

Anſ. l. 6. c. 29. APoſtolica auctoritate præcipimus vobis, vt ſi eum, qui ab eccleſia electus eſt, altero digniorem eſſe, canonicamque eius electionem probaueritis; fulti noſtra auctoritate conſecretis. Nam pro eo; quod filius ſacerdotis dicitur, ſi ceteræ virtutes in eum conueniant, non reijcimus; ſed ſuffragantibus meritis conniuendo eum recipimus.

Hoc autem, quod de filijs ſacerdotum dicitur, ex diſpenſatione eccleſiæ introductum videtur: & quod ex diſpenſatione introducitur, ad conſequentiã regulæ trahi non poterit.

Vnde Vrbanus Papa II. ſcribit Bartholomæo Turon. archiepiſcopo.

¶Filij ſacerdotum non prohibentur ab epiſcopatu, ſi ceteræ virtutes in eis inueniantur. C. XIII.

Anſ. l. 6. c. 29. Pann. l. 3. c. 53. COenomanenſem electum pro eo, ꝙ filius ſacerdotis dicitur ſi ceteræ virtutes in eum conueniunt, non reijcimus, ſed, ſuffraganti-

fragantibus meritis patienter ſuſcipimus: nõ tñ, vt hoc pro regula in poſterum aſſumatur, ſed ad tempus eccleſiæ periculo conſulit. ſupra ca. Oſius.

Cum ergo ex ſacerdotibus nati, in ſummos Pontifices ſupra leguntur eſſe promoti, non ſunt intelligendi de fornicatione, ſed de legitimis con ugijs nati: quæ ſacerdotibus a. ante prohibitionem vbique licita erant, & in orientali eccleſia vſque hodie eis licere probatur.

Quod autem vitium originis ſemini imputari negatur, videtur eſſe contrarium illi ſententiæ [Adulterorum filij abominatio ſunt Domino.] ſed ſicut ſupra dictum eſt de presbyterorum filijs; ita & hoc de filijs adulterorum intelligendum videtur; vt illi dicantur eſſe abominatio Domino, ad quos paterna flagitia hæreditaria ſucceſſione deſcendunt. Similiter & illud Vrbani intelligendum eſt, quod ipſe ſcribit Petronio Legionen. epiſcopo. u Sapi. 3. ſed paulo aliter.

a ¶Sacerdotibus ante.] *Hic oſtendit aperte Gratianus, ſe in ea fuiſſe opinione, aliquando in Latina eccleſia presbyteris etiam licuiſſe vti coniugio, quod in eccleſia Græcorum & olim, & nunc permiſſum eſt. Id vero minime ita eſſe ſuperius initio diſtin. 31. eſt adnotatum. De illis vero, quos antea narrauit creatos fuiſſe ſummos Pontifices, dicendum eſt eos, antequam patres ipſorum vllo ſacro ordine eſſent decorati, fuiſſe generatos.*

¶De eodem. C. XIIII.

QVia ſimpliciter ad ſedem Apoſtolicam veniẽs humiliter peccatum confeſſus es, qđ Pontificij tui videbatur officium impedire, videlicet, ꝙ ex matre non legitima procreatus ſis, quam viuente propria vxore pater tuus cognouiſſe dignoſcitur: † Nos Apoſtolicæ manſuetudinis gratia admonente, à ceteris, quæ ſacerdotium impediunt, criminibus, tam tui profeſſione, quam fratrum teſtimonio, qui tecum ſunt, immunem te agnoſcentes, & vitam tuam religioſam audientes, ab huius peccati vinculo abſolutum in ſuſcepto ſacerdotali officio confirmamus. Pann. l. 3. c. 54. † *al. dicitur.*

DISTINCTIO LVII.

1 ps *ITem, qui in ægritudine conſtitutus baptizatur; presbyter ordinari non debet.*

Vnde in Neocæſarienſi concilio, cap. 12. legitur.

¶Non ordinetur presbyter, qui in ægritudine conſtitutus baptizatur. C. I.

SI quis in ægritudine conſtitutus, fuerit baptizatus, presbyter ordinari non debet. Non enim fides illius voluntaria, ſed ex neceſſitate eſt: niſi forte poſtea ipſius ſtudium & fides probabilis fuerit, aut † hominum raritas exegerit. Poly. l. 2. tit. 31. Burc. l. 4. c. 43. Iuo p. 1. c. 227. & par. 6. ca. 101. † *al. &*

¶ *Quod canon hic ſtatuit, videtur multo ante in Romana eccleſia obſeruatum: quemadmodum. ex epiſtola Cornelij Papæ de Nouatiano patet, cuius verba relata ab Euſebio Hiſtoriæ Eccleſ. lib. 6 c. 35. iſtuc ſpectantia hæc ſunt:* Qui quidem, vbi exorciſtarum præſidio, ſpiritu illo malo eſſet liberatus, & poſt in tam grauem morbum, vt iam ferme mori putaretur, incidiſſet, in lecto, in quo decũbebat, aqua circumfuſus baptiſmum accepit: *& paulo poſt, cum de ipſius ordinatione*

tione agit,adiungit: Qui quidem epiſcopus, non ſolum ab vniuerſo clero, ſed etiam à multis laicis vetitus;quoniam minime licebat quemquam in lecto propter morbum baptizatum,ſicut huic contigerat, in clerum aſſumi;magnopere poſtulabat,ſibi poteſtatem dari,huic ſoli manus in ſortem presbyterii imponendi.

DISTINCTIO LVIII.

I ps *Tem ex monachali habitu nullus aſſumitur ad eccleſiaſticum officium,niſi fuerit oblatus voluntate proprii Abbatis.*

Vnde Gregorius ſcribit Mariano epiſcopo Rauennati, lib. 7.epiſtola decimaoctaua

Paulo aliter

¶Monachus non ordinetur clericus, niſi voluntate abbatis epiſcopo fuerit oblatus. C. I.

NVllus ad eccleſiaſticum officium ex monaſterio producatur monachus;niſi quem abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit epiſcopo.

Item ex concilio Carthaginenſi.5.c.13.

& ī Afri. c.47.

¶De eodem. C. II.

SI quis de alterius monaſterio repertum,α vel ad clericatū promouere voluerit, vel in ſuo monaſterio maiorem monaſterij conſtituere:β epiſcopus, qui hoc fecerit,à ceterorum communione ſeiunctus,ſuæ tantum plebis communione contentus ſit; & ille neque clericus,γ neque præpoſitus perſeueret.

α ¶Repertum.] *Græce legitur*, ἐάν τις ἀπ' ἀλλοτρίου μοναςηρίου ὑποδέξηταί τινα.i.ſi qs ab alieno monaſterio receperit aliquem.
α ¶Conſtituere.] *Antea ſequebatur*, ſine licentia abbatis,& monachorum: *quæ verba ſunt expuncta; quia abſunt à concilio Carthag.& Africano,& pleriſque vetuſtis Gratiani codicibus.*

DISTINCTIO LIX.

I ps *Tem,qui eccleſiaſticis diſciplinis imbuti,& temporum approbatione diſcuſſi non ſunt, ad ſummum ſacerdotium non aſpirent.Vnde ait Zozimus Papa ad Iſichium Salonitanum epiſcopum,epiſt.1.*

Anſ. l. 6. c.28. Iuo p. 5. c.102.ſupra diſt. 36.

¶Non aſpiret ad ſummum ſacerdotium, qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus. C. I.

QVi eccleſiaſticis diſciplinis imbutus per ordinem non eſt, & temporum † approbatione diuinis ſtipēdijs eruditus, nequaquam ad ſummum eccleſiæ ſacerdotium aſpirare præſumat:& non ſolum in eo ambitio inefficax habeatur; verum etiam in † ordinatores eius,vt careant eo ordine,quem ſine ordine contra præcepta Patrum crediderant præſumendum.

† *tēporis*] orig. † *al. ordinatores eius careant*

Idem α eadem epiſtola.

¶Ad

¶Ad ſacerdotale officium, nullus, niſi per ſingulos gradus probatus accedat. C. II.

SI officia ſæcularia principem locum, non veſtibulum actionis ingreſſis, ſed per ſingulos† gradus examinatis, temporibus deferunt; quis ille tam arrogans, tam impudens inuenitur, vt in cœleſti militia, quæ propenſius ponderanda eſt, & ſicut aurum, repetitis ignibus exploranda, ſtatim dux eſſe deſideret; cum tyro ante nõ fuerit, & prius velit docere, quam diſcere? Aſſueſcat in Domini caſtris, in lectorum primitus gradu diuini rudimenta ſeruitij; nec illi vile ſit exorciſtam, acolythum, ſubdiaconum, diaconum per ordinẽ fieri: nec hoc ſaltu, ſed ſtatutis maiorum ordinatione temporibus. Iam vero ad presbyterij faſtigium talis accedat, vt & nomen ætas impleat, & meritum probitatis ſtipendia ante acta teſtentur. Iure inde ſummi Pontificis locum ſperare debebit. Facit hoc nimia remiſſio cõſacerdotum noſtrorum; qui pompam multitudinis quęrunt, & putãt ex hac turba aliquid ſibi dignitatis acquiri. Hinc paſſim numeroſa popularitas etiam his locis, vbi ſolitudo eſt, taliũ reperitur, dum† parochias extendi cupiunt, aut quibus aliud præſtare non poſſunt, diuinos ordines largiuntur. Quod oportet diſtricti ſemper eſſe iudicij. Rarum eſt enim omne, quod magnum eſt.

Anſ.l.6.c. 28.

†al. plurimos] ori.

†al. dum per parochias.

a ¶Idem.] *Caput hoc antea tribuebatur Vrbano. Emendata eſt inſcriptio ex pluriſque vetuſtis Gratiani exemplaribus: habetur enim in eadem epiſtola.*

Item Gregorius lib. 7. reg. epiſt. 110.

¶Cuiuslibet meriti laicus ad ſummum non aſpiret ſacerdotium. C. III.

HOc ad nos perueniſſe non diſſimili dignum deteſtatione cõplectimur, quòd quidam deſiderio honoris inflati, defunctis epiſcopis tonſurantur, & fiunt repente ex laicis ſacerdotes: atque inuerecunde religioſi propoſiti† ducatum arripiunt; qui nec eſſe adhuc milites didicerunt. Quid putamus quòd iſti ſubiectis præſtaturi ſint, qui antequam diſcipulatus limen attingant, tenere magiſterii locum non formidant? Qua de re neceſſe eſt, vt quamuis inculpati quiſque ſit meriti; ante tamen per diſtinctos ordines eccleſiaſticis exerceatur officijs.

Anſel.l.6. c 32. Poly. l. 2. tit. 1.

†al. prapoſiti.

Item Cæleſtinus epiſcopis Galliarum, epiſt. 2. c. 3.

¶Non aſpiret ad ſummum ſacerdotium, qui eccleſiaſticis diſciplinis non eſt imbutus. C. IIII.

ORdinatos vero quoſdam, fratres chariſſimi, epiſcopos, q. nullis eccleſiaſticis ordinibus ad tantę dignitatis faſtigium fuerint inſtituti, contra Patrum decreta, huius vſurpatione, qui ſe hoc recognoſcit feciſſe, didicimus, cũ ad epiſcopatũ his gradibus, q bus frequentiſſime cautum eſt, debeat perueniri, vt minoribus initiati offi-

Burc.l. 1. c. 18. Iuo.p.5.c. 72.

officijs ad maiora firmentur. Debet enim ante eſſe diſcipulus, qſquis doctor eſſe deſiderat, vt poſſit docere, quod didicit: omnis vitæ inſtitutio hac ad id, quo tendit, ſe ratione confirmat. Qui minime litteris operam dederit, præceptor non poteſt eſſe litterarum. Qui non per ſingula ſtipendia creuerit, ad meritum ordinem ſtipẽdij non poteſt peruenire. Solum ſacerdotiũ inter iſta, rogo, vilius eſt, quod facilius tribuitur, cum difficilius impleatur?

DISTINCTIO LX.

1 ps *Ecce oſtenſum ex parte eſt, qui poſſint ad ſacerdotij ordinem promoueri, & qui non. Nunc autem conſiderandum eſt, ex quibus ordinibus in archipresbyterum, uel præpoſitũ, uel epiſcopum, uel archiepiſcopum ſint eligendi.*

De his ita ſtatutum eſt in concilio Vrbani Papæ celebrato Aluerniæ.

¶Archipresbyter, vel decanus, aut archidiaconns non niſi diaconus, aut presbyter ordinetur. C. I.

NVllus epiſcopus in eccleſia ſua, niſi diaconus ſit, archidiaconum inſtituere, nec archipresbyterum, aut decanũ, niſi presbyteri ſint, ordinare præſumat. Quod, vt diſtrictius teneatur, apoſtolica auctoritate prohibemus, & interdicimus.

¶*In capitibus manuſcriptis concilij Claramontenſis habiti ab Vrbano ij. (quæ non ſunt decreta ipſius concilij, ſed ſummæ quædam ipſorum) in tertio hæc leguntur, quę ad præſentem canonem faciunt:* vt nullus fiat decanus in eccleſia, niſi presbyter; nullius archidiaconus, niſi leuita.

Item Calixtus Papa.

¶Nullus in præpoſitum, vel archipresbyterum, niſi presbyter; nullus in archidiaconum, niſi diaconus ordinetur. C. II.

NVllus in præpoſitum, nullus in archipresbyterum, nullus in decanum, niſi presbyter, nullus in archidiaconum, niſi diaconus ordinetur.

¶*Et rubrica, & caput emendata ſunt ex manuſcriptis codicibus.*

Item Innocentius ſecundus in concilio Romano, c. 10.

¶De eodem. C. III.

Concordat Eugenius ij. in cõci. Rhemẽſi, c. 6. Pann. l. 8. c. 140.

INnouamus autem, & præcipimus, vt nullus in archidiaconum, vel decanum, niſi diaconus, vel presbyter ordinetur. Archidiaconi vero, vel decani, vel præpoſiti, qui infra ordines prænominatos exiſtunt, ſi inobedientes ordinari contempſerint, honore ſuſcepto priuentur: prohibemus autem, ne adoleſcentibus, vel infra ſacros ordi-

ordines conſtitutis,ſed qui prudētia,& merito vitę clareſcunt, prę dicti concedantur honores.

Horum unum propter procacitatem quorundam ſtatutum eſt,qui nomen præpoſituræ adepti, officium contemnunt, nolentes fieri ſacerdotes: aliàs enim inane eſſet, cum etiam in epiſcopum eligi poſſint in ſubdiaconatu conſtituti, iuxta illud Vrbani α Papæ.

α ¶Vrbani.] *In c.à multis. extra de ætate & qualit.tanquam decretum Vrbani primi citatur: Apud Iuonem uero,& in Pannormia lex ſynodo Beneuentana, quæ tempore Victoris tertij, cui Vrbanus ſecundus ſucceſſit, habita fuit: Nam Vrbanus primus centum,plus minus annis Nicænam ſynodum anteceſſit,*

¶Non eligatur in epiſcopum, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus. C. IIII.

NVllus in epiſcopum eligatur,niſi in ſacris ordinibus religioſe viuens fuerit inuentus Sacros autem ordines dicimus diaconatum,& presbyteratum. Hos ſiquidem ſolos† primitiua legitur habuiſſe eccleſia: ſubdiaconos vero, quia & ipſi altaribus miniſtrant,opportunitate exigente concedimus; ſi tamen ſpectatæ ſint religionis, & ſcientiæ. Quod ipſum non ſine Romani Pontificis, vel metropolitani licentia† β fieri permittimus. Iuo p. 5. c.72. Pann.l.3. c.5. †*al.ſacros* †*al.ſcietia.*

Alterum uero, ut in epiſcopum,uel archiepiſcopum,niſi in ſacris ordinibus conſtitutus non eligatur, propter dignitatem ordinis ſtatutum eſt.

β ¶Licentia] *Sic mutatum eſt ex dicto cap.à multis. Iuone,& Pannormia,quãuis etiam in uetuſtis Gratiani codicibus legatur,* ſcientia.

DISTINCTIO LXI.

I ps
ITem laici non ſunt in epiſcopos eligendi: ſed per ſingulos ordines prius ſunt probandi.
Vnde Gregorius Brunichildæ reginæ Francorum, lib.7. reg.epiſt.113.

¶Sacerdotes ex laicis non ſunt ordinandi. C. I.

SAcerdotale officium veſtris in partibus in tantam(ſicut didicimus)ambitionem perductum eſt, vt ſacerdotes ſubito,quod graue nimis eſt,ex laicis ordinentur. Anſ.l.6.c. 77. Polyc.l.2. tit.1.

Item Horimſda Papa epiſcopis per Hiſpaniam conſtitutis,epiſt.3.c.1.

¶De eodem. C. II.

IN ſacerdotibus eligendis curam oportet eſſe perſpicuam. Irreprehenſibiles enim eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis. *& infra.* ¶Longa debet vitam ſuam probatione monſtrare,cui gubernacula committuntur eccleſiæ. Polyc ibi. Anſ.l. 6. c.22.

Idem

Idem eodem loco continenter.

¶De eodem. C. III.

Anſ.ibi. Poly. ibi. NOn negamus eſſe in laicis Deo placitos mores; ſed milites ſuos probatos ſibi quærunt inſtituta fidelium. Diſcere prius quiſque debet, antequam doceat, & exemplum religioſæ conuerſationis de ſe potius alijs præſtare, quàm ſumere. Emendatiorem eſſe conuenit populo, quem neceſſe eſt orare pro populo. Longa obſeruatione religioſus cultus tradatur, vt luceat: & clericalibus obſequiis erudiendus inſeruiat, vt ad venerandi gradus ſummam perductus, quis ſit fructus humilitatis, oſtēdat. *& infra.* ¶Nec tantum de laicis conſecrari inhibemus; ſed nec de pœnitentibus quidem quiſquam ad huiuſmodi gradum ſum profanus temerator aſpiret. Satis illi poſtulanti ſit venia: qua conſcientia abſoluat reum, qui ſe peccata ſua populo ſcit teſte confeſſum? Quis enim quem paulo ante † al. miſerandi Ior. vidit iacentem, veneretur antiſtitem? Præferens memorandi† criminis labem, non habet lucidam ſacerdotij dignitatem.

¶In pleriſque uetuſtis Gratiani collectibus caput hoc coniunctum eſt ſuperiori: quemadmodum eſt in ipſa Hormiſdæ epiſt.

Item Innocentius Papa ad Aurelium Carthaginenſem epiſcopū, epiſt. 12.

¶De eodem C. IIII.

Poly. ibi. Anſ.l.6.c.34. MIſerum eſt eum magiſtrum fieri, qui nūquā diſcipulus fuit; eum ſummum fieri ſacerdotem, qui nunquam in vllo gradu obſecutus fuerit ſacerdoti.

Item Leo epiſcopus ad epiſcopos Africanos, epiſt. 85. al. 87. c. 1.

¶De eodem. C. V.

Iuo p. 5. c. 105. MIramur tantum apud vos per occaſionem temporis impacati, aut per ambientium præſumptionem, aut tumultū valuiſſe popularem, vt indignis quibuſque, & longe extra ſacerdotale meritum conſtitutis, paſtorale faſtigiū, & gubernatio eccleſię crederetur. Non eſt hoc conſulere populis, ſed nocere; nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen. Integritas enim præſidentium, ſalus eſt ſubditorum: & vbi eſt incolumitas obedientiæ, ibi ſana eſt 1. q. 1. c. principatus. forma doctrinæ. ¶Principatus autem, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit, etiam ſi moribus atque actibus non offen- Poly. ibi. dit, ipſius† tamen initii ſui eſt pernicioſus exemplo. Et difficile eſt, Anſ. l. 6. c. 2. vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio. †al. ipſo. ¶Quòd ſi in quibuslibet eccleſiæ gradibus prouidenter, ſcienterq; curandum eſt, vt in Domini domo nihil ſit inordinatum, nihilque præpoſterum; quanto magis elaborādum eſt, vt in electione eius, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur? Nam totius fa- Anſ. l. 6. c. 35. miliæ Domini ſtatus, & ordo nutabit; ſi, quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vbi eſt illa beati Pauli apoſtoli per

ſpi-

ſpiritum Dei emiſſa præceptio? qua in perſona Timothei omnium ſacerdotum Christi numerus eruditur;& proinde vnicuique noſtrum dicitur[Manus cito nemini impoſueris,neque communicaueris peccatis alienis.]Quid β eſt cito manus imponere, niſi ante maturitatem ætatis,ante tẽpus examinis, ante meritum laboris,† ante experientiam diſciplinæ ſacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis; niſi talem effici ordinantem,qualis ille eſt, qui nõ meruit ordinari? ¶Sicut enim boni operis ſibi comparat fructum,qui rectum tenet† in eligendo ſacerdote iudicium; ita graui ſemetipſum afficit damno,qui ad ſuæ dignitatis collegium ſublimat indignum. Non enim in cuiuſquam perſona prætermittendum eſt, quod inſtitutis generalibus continetur: nec putandus eſt honor ille legitimus, qui fuerit contra†diuinæ legis præcepta collatus. *& infra.* ¶Merito ſanctorum Patrum venerabiles ſanctiones,cum de ſacerdotũ electione loquerentur, eos demum idoneos ſacris adminiſtrationibus cenſuere, quorum omnis ætas a puerilibus exordijs vſque ad perfectiores†annos per diſciplinæ eccleſiaſticæ ſtipendia cucurriſſet:vt vnicuique teſtimonium prior vita præberet, nec poſſet de eius prouectione dubitari; cui pro laboribus multis,pro moribus caſtis, pro actibus ſtrenuis celſioris loci præmium deberetur. ¶Si enim ad honores mundi ſine ſuffragio temporis,ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent,quos probitatis documenta non adiuuãt; quàm diligens,& quàm prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorũ munerum,& cœleſtium dignitatum?

1.*Tim.* 5. Inf.di.78. quid eſt manus. †*al.obediẽtia.* Poly. ibi. †*al.ſectatur.* †*de præuaricatione collatus*] orig. †*al. proueƈtiores.*

α ¶Principatus.] *In pleriſque manuſcriptis Gratiani codicibus legitur.* principatus,& cetera; & infra. Quod ſi,&c. *Id autem factum uidetur,quia infra* 1.q.1. *c.principatus. citatur hic uerſiculus, prout notatur in gloſſa, quæ in illis etiam uetuſtis exemplaribus eſt; in quibus aliæ gloſſæ non habentur.*

β ¶Quid eſt.] *Sic in üſdem manuſcriptis legitur:* Quid eſt cito manus imponere,&c.& infra:Sicut enim. *& in margine citatur,*infra diſt.78.c. quid eſt manus.

*Item ex concilio Laodicenſi,c.*12.

¶Non ſunt eligendi ad epiſcopatum,niſi quos probabilis vita commendat, C. VI. Supra diſ. 24. c.epi.

EPiſcopum non oportet præter iudicium metropolitanorum† & finitimorum epiſcoporum conſtitui ad eccleſiæ principatũ. Nec eligantur,niſi hi,quos multo ante nota,probabiliſque vita cõmẽdat;& nihilominus,ſi in ſermone fidei,&† recta operatione per ſuam conuerſationem fuerint probati.

† καὶ τῇ τοῦ εὐθεος λόγου πολιτεία.

Item Cæleſtinus ad epiſcopos Apuliæ, & Calabriæ,epiſt.3.cap.2.

¶De eodem. C. VII. Nicol. ad Mich. Impe. in ep. q̃ incipit, *Principatum.*

QVid proderit per ſingula clericos ſtipendia militaſſe, & oẽm egiſſe in Dominicis caſtris ætatem; ſi hi, qui præfuturi ſunt,

Poly. ibi. Anſ.l.7.c. 33. †al. prepoſtero. ex laicis requirantur? qui vacantes ſæculo,& omnem eccleſiaſticũ ordinem neſcientes,ſaltu præpropero † in alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate tranſcendere, & in aliud vitæ genus (calcata reuerentia eccleſiaſticæ diſciplinæ) tranſire? Talibus itaque fratres chariſſimi, qui iuris noſtri, ideſt canonum gubernacula cuſtodimus,neceſſe eſt obuiemus: hiſque fraternitatem veſtram epiſtolis commonemus; ne quis laicum ad ordinem clericatus admittat,& ſinat fieri; vnde & illum decipiat, & ſibi cauſas generet, quibus reus conſtitutorum † decretalium fiat.

† conſtitutis decreta lib.] orig.

Item Leo, epiſt.85.al.87.c.1.ad epiſcopos Africanos.

¶Rudibus,& imperitis gubernacula eccleſiæ non ſunt committenda. C. VIII.

Poly. ibi. Anſ. l. 6. c.138. Iuo p. 5. c.105.ĩ fi. STatuimus, *a* ne in aliquo Apoſtolica,& canonica decreta violentur;& ne his eccleſia Domini regenda credatur, qui legitimarum inſtitutionum neſcii, & totius humilitatis ignari, non ab infimis ſumere incrementum,ſed à ſummis volunt habere principium, cum valde iniquum ſit,& abſurdum, vt imperiti magiſtris, noui antiquis, & rudes præferantur emeritis.

a¶Statuimus.]*In epiſtola ipſa coniunguntur uerba huius capitis cum extremis uerbis capitis,* Miramur, *ſupra ead.hoc modo:* quàm diligens,&quàm prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum,& cœleſtium dignitatum; ne in aliquo apoſtolica & canonica decreta violentur, & his eccleſia Domini,&c. *totaque oratio per interrogationem profertur.*

His omnibus auctoritatibus laici prohibentur in epiſcopatum eligi.

2 *Econtra Beatus Nicolaus ex laico electus eſt in epiſcopum:beatus Seuerus ex lanificio aſſumptus eſt in archiepiſcopum: beatus Ambroſius, cum nõdum eſſet baptizatus, in archiepiſcopum eſt electus. ¶Sed ſciendum eſt, quòd eccleſiaſticæ prohibitiones proprias habent cauſas,quibus ceſſantibus ceſſant & ipſæ. Vt enim laicus in epiſcopum non eligeretur,hæc cauſa fuit,quia uita laicalis eccleſiaſticis diſciplinis per ordinem non erudita neſcit exempla religionis de ſe præſtare alijs, quæ in ſeipſa experimento non didicit. Cum ergo quilibet laicus merito ſuæ perfectionis clericalem uitam tranſcendit, exemplo beati Nicolai,& Seueri,& Ambroſij, eius electio poteſt rata haberi. Vnde idẽ Ambroſius in epiſtola 82.ad Vercellenſes ait de ſe ipſo.*

C IX.

NEophytus prohibetur ordinari,ne extollatur in ſuperbiam. Sed ſi non deeſt humilitas competetens ſacerdotio; vbi cauſa non hæret,vitium non imputatur. Itaque ordinationẽ meam occidentales epiſcopi iudicio,orientales etiam exemplo probarunt. †

¶In aliquot uetuſtis exemplaribus caput hoc coniunctum eſt ſuperiori. Nam Gratianus (quod ſæpe facit) ſententiam potius beati Ambroſii afferre uoluit, quàm ipſa

om-

omnino atque eodem ſeruato ordine verba referre: locus enim integer ſic habet. Quam reſiſtebam, ne ordinarer; poſtremo cum cogerer, ſaltem ordinatio protelaretur. Sed non valuit præſcriptio, valuit impreſſio. Tamen ordinationem meam occidentale epiſcopi iudicio, orientales etiam exemplo probarunt Et tamen neophytus prohibetur ordinari, ne extollatur ſuperbia. Si dilatio ordinationi defuit; vis cogentis eſt: ſi non deeſt humilitas competens ſacerdotio, vbi cauſa non hæret, vitium non imputatur.

Item obiicitur illud Sardicenſis concilij, c. 13.

¶Scholaſticus ex foro, aut ex adminiſtratione poſtulari poteſt epiſcopus. C. X. Burc. l. 1. c. 27. Iuo p. 5. c. 71.

OSius epiſcopus dixit Et hoc neceſſarium arbitror, ut diligentiſſime tractetur: ſi forte aut diues laicus β, aut ſcholaſticus de foro γ aut de † adminiſtratione epiſcopus fuerit poſtulatus; ut non prius ordinetur, niſi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut presbyteri fuerit perfunctus: & ita per ſingulos gradus (ſi dignus fuerit) aſcendat ad culmen epiſcopatus. † *al. ex administratore*

β ¶Laicus.] *Abeſt vox iſta a concilio: ſed ob gloſſam non eſt inducta.*

γ ¶De foro, aut de adminiſtratione.] *Græce tantummodo eſt, ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς.*

3 *Sed aliud eſt poſtulari, aliud eligi. Poſtulatur nexibus curiæ adſtrictus ab Imperatore: clericus alterius ciuitatis a ſuo epiſcopo; ſed non eligitur aliquis, niſi in ſacris ordinibus conſtitutus. Fit enim electio cum ſolennitate decreti omnium ſubſcriptionibus roborati; poſtulatio vero ſimplici petitione. Quam diſtinctionem B. Gregorius innuit in regeſto, lib. 2. epiſt. 19. ſcribens Bonenato epiſcopo.* In ordine Romano. Et alibi ſæpe, & infra ea. c. obitū.

¶Electio epiſcopi debet fieri cum ſolennitate decreti, omnium ſubſcriptionibus roborati. C. XI.

EPiſcopus, dum fuerit poſtulatus, cum ſolennitate decreti ſubſcriptionibus omnium roborati, & dilectionis tuæ teſtimonio litterarum ad nos ſacrandus occurrat.

Sic beatus Ambroſius α ante ſuſceptum baptiſma ab Imperatore eſt poſtulatus, non electus.

α ¶Ambroſius.] *Quòd ſynodus elegerit Ambroſium, & non Imperator; oſtenditur in c. Valentinianus. infra diſt. 63. Ac de ſua electione ipſemet Ambroſius refert aliqua lib. 1. offic. c. 1. & de pænit. lib. 2. c. 8. & in epiſtola ad Vercellenſes.*

4 *Item clerici alterius eccleſiæ non ſunt præferendi in electione ijs, qui bene militant in propria eccleſia. Vnde Cæleſtinus Papa ad epiſcopos Galliæ, epiſt. 2. c. 4.*

¶Extranei emeritis in ſuis eccleſijs non præponantur. C. XII. Poly: ibidem. Anſ. l. 6. c. x1. Deuſdedit p. 1.

NEc emeritis in ſuis eccleſijs clericis peregrini, & extranei, & qui ante ignorati ſunt, ad excluſionem eorum, qui bene de ſuorum ciuium merentur teſtimonio, præponantur.

Idem ead. epiſt. c. 5.

Q ¶De

Deuſdedit ibidē. Polycar. ibidem. Anſ.l.6.c.45. Burc.l.1.c 7. Iuo p.5.c.61. Panm.l.3.c.7.

¶ De eodem. C. XIII.

NVllus inuitis detur epiſcopus.Cleri α ,plebis, & ordinis conſenſus,& deſiderium requiratur. Tunc autem alter de altera eligatur eccleſia; ſi de ciuitatis ipſius clero, cui eſt epiſcopus ordinandus,nullus dignus (quod euenire non credimus) poterit reperiri. Primum enim illi reprobandi ſunt; vt aliqui de alienis eccleſiis merito præferantur. Habeat vnuſquiſque fructum ſuæ militiæ in eccleſia, in qua ſuam per omnia officia tranſegit ætatem. In aliena ſtipendia minime alter obrepat: nec alij debitam alter ſibi uendicare audeat mercedem. Sit facultas clericis renitendi, ſi ſe uiderint prægrauari, & quos ſibi ingeri ex tranſuerſo agnouerint, non timeant refutare. Qui etſi non debitum præmium, uel liberum de eo,qui eos recturus eſt,debent habere iudicium.

α ¶Cleri.] *Hinc vſque ad verſ.* Tunc *ſunt addita ex orig & referuntur infra 63. cap. cleri.*

PALEA. C. XIIII.

Ex regula S.Benedicti, c. 64.

IN ordinatione præpoſiti illa ſemper conſideretur ratio, ut hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors congregatio ſecundum timorem Dei, ſiue etiam pars congregationis (quamuis parua) ſaniori conſilio elegerit. Vitæ autē merito,& ſapientia eligatur, q ordinādus eſt,etiam ſi ultimus fuerit in ordine cōgregationis. Quòd ſi etiam omnis congregatio uitijs ſuis (quod abſit) conſentientem perſonam pari conſilio elegerit, & uitia ipſa aliquatenus in notitiā epiſcopi,ad cuius diœceſim pertinet locus ipſe, uel† ad alios uicinos præpoſitos,uel Chriſtianos claruerint;prohibeant prauorum præualere conſenſum & domui Dei conſtituant dignū diſpenſatorē.

† *vel abbatibus, vel Chriſtianis vicinis claruerint*

α ¶Palea.] *Hæc palea abeſt ab omnibus vetuſtis exemplaribus Gratiani, quæ ſunt collata. Extat autem in regula S.Benedicti, ex qua nonnulla ſunt emendata.*

Item Gregorius clero, & nobilibus ciuibus Neapolitanis, l.8.reg.ep.40.

Anſ.l.6.c.13.

¶ De eodem. C. XV.

STudij ueſtri ſit,etiam alium, qui aptus ſit,prouidere,ut† ſi forte Petrus, quem a uobis electum aſſeritis, huic ordini non uideatur idoneus;ſit,in quem † ſe ueſtra declinare poſſit electio. Nā graue cleri illius erit opprobrium, ut ſi hic fortaſſe approbatus nō fuerit,alium ſe dicant,qui eligi debeat,non habere.

† *Vt ſi forte huic ordini hic nō videatur idoneus*] orig. † *quo*] orig.

Item Gregorius Barbaro epiſcopo, lib.x1.epiſt.16.

Io.diac.l.3 c 22. Deuſdedit p.1. Anſ.l.6.c.26.

¶ De eodem. C. XVI.

OBitum Victoris Panormitanæ ciuitatis antiſtitis directa relatio patefecit. Quapropter uiſitationis deſtitutæ eccleſiæ fraternitati tuæ operā ſolenniter delegamus: Quam ita te cōuenit exhibere, ut nihil de prouectionibus clericorū, reditu, ornatu, miniſteriiſque, uel quidquid eſt in patrimonio eiuſdē, a quoquam pſumatur eccleſiæ. Et ideo dilectio tua ad prædictam eccleſiam ꝓperabit, & aſſiduis adhortationibus clerum, plebemque eiuſdē eccleſiæ admonere

monere feſtinet, ut remoto ſtudio, uno eodemque conſenſu talẽ ſibi præficiendũ expetãt ſacerdotẽ, qui & tanto miniſterio dignus ualeat reperiri, & a uenerandis canonibus nullatenus reſpuatur. Qui dum fuerit poſtulatus, cũ ſolennitate decreti omniũ ſubſcriptionibus roboratí, & dilectionis tuæ teſtimonio litterarũ ad nos ſacrandus occurrat. ¶ Cõmonemus etiã fraternitatẽ tuam, ut nullum de altera eligi permittas eccleſia; (niſi forte inter clericos ipſius ciuitatis, in qua uiſitationis impendis officiũ, nullus ad epiſcopatũ dignus, quod euenire nõ credimus, potuerit inueniri) prouiſurus ante omnia; ne ad hoc a, cuiuslibet cõuerſationis, uel meriti laicę pſonæ aſpirare pſumant; ne & conatus eorũ hẽatur inefficax, & in periculũ ordinis tui (quod abſit) incurras. Monaſteria autem ſi qua ſunt in ipſius cõſtituta parochia, ſub tua cura, diſpoſitioneq; quouſque illic ꝓprius fuerit ordinatus epiſcopus, eſſe concedimus. Poly. ibi.

a ¶Ne ad hoc.] *Similis clauſula eſt etiam eodem lib. proxima epiſtola 17 & lib. 2. indict. 10. ep. 19. Benenato epiſcopo, & epiſt. 26. Ioanni epiſcopo Scyllaceno, & lib. 7. indict. 3 epiſt. 25. Fortunato epiſcopo Neapolitano. Ex quibus locis, collatis veteribus codicibus harum epiſtolarum, emendatus eſt hic locus, vt non multum diſcrepet ab antiqua lectione Gratiani. Verum in recentioribus editionibus epiſtolarum B. Gregorii in epiſtola hic citata legitur,* ne ad id cuiuslibet conuerſationis, vel meriti laicam perſonam aſpirare permittas.

Item Pelagius Papa Eucarpo Meſſanenſi epiſcopo.

¶De eodem. C. XVII.

Catinẽſis eccleſiæ uiſitationem tibi iniungimus, cuius epiſcopum de hac luce tranſiſſe ſuſcepta cleri relatione didicimus. Impoſſibile enim eſt, ut nos in prouincia illa duntaxat in Syracuſanis partibus alij cuilibet cauſas, quę ad Deum pertinet, committamus, niſi forte talem per te Deus nunc in Catinenſi eccleſia eligere uoluerit; de cuius conſcientia poſſimus eſſe ſecuri, ut a te labores iſtos paulum remouere poſſimus. Mox ergo dilectio tua ad ſupradictam Catinenſem eccleſiam pergat, & hominem de clero, qui nec uxorem hẽat nec filios, nec crimen aliquod canonibus inimicum, eligi cũ auxilio Dei cõpellat, atque ſuadeat: & ſtatim cũ ad urbẽ Romanam cũ decreto, & teſtificatione relationis tuæ trãſmitte. Poly. ibi Anſ. l. 6. c. 44.

Item Gregorius Paſſiuo epiſcopo, lib. 10. epiſt. 13.

¶Qui in epiſcopum eligitur, non ſit reus criminum, quæ ſacra lex morte punit. C. XVIII.

Bene nouit fraternitas ueſtra, q̃ longo ſit tempore Aprutium † paſtorali ſolicitudine deſtitutũ †: ubi diu quæſiuimus, quis ordinari debuiſſet, & nequaquam potuimus inuenire. Sed quia Opportunus mihi in moribus ſuis, in pſalmodię ſtudio, in amore orationis ualde laudatur, & religioſam uitam omnimodo agere dicitur; hũc uolumus, ut fraternitas ueſtra ad ſe faciat uenire, & de aia

† *Aprutiũ ciuitas*] orig. † *deſtituta* orig.

ſua admoneat, quatenus in bonis ſtudijs creſcat. Et ſi nulla ei crimina. quæ per legis ſacræ regulam morte mulctanda ſunt, obuiant; tunc hortandus eſt, ut uel monachus, uel a uobis ſubdiaconus fiat: & poſt aliquantum temporis, ſi Deo placuerit, ipſe ad paſtoralem curam debeat promoueri.

Cui autem uiſitatio iniungitur, nihil de rebus eiuſdem eccleſiæ a quoquã præſumi patiatur. Vnde Gregorius Gaudentio epiſcopo, lib. 4. epiſt. 12. ſeu cap 56.

¶Non patiatur a quoquam præſumi de rebus eccleſiæ, cui eius fuerit iniuncta uiſitatio. C. XIX.

Anſ. l. 5. c. 12. QVoniam Feſtus Capuanæ eccleſiæ epiſcopus in Romana ciuitate poſitus de hac luce migrauit; curæ nobis fuit (quæ uniuerſis eccleſijs a nobis impenditur) ad fraternitatem tuam præſentia ſcripta dirigere, ut memoratæ eccleſiæ uiſitator accedas: ſic tamen, ut nihil de prouentionibus † clericorum, reditu, ornatu, miniſterijſque, uel quidquid præfati loci eſſe patuerit, a quoquam præſumi patiaris; ſed omnem uigilantiam, atque cautelam circa clerum, plebemque eiuſdem eccleſiæ exhibere te conuenit; ut in uigilijs, obſequioque eccleſiaſtico ſedulo, ac deuote debeant deſeruire.

† *al. prouectionibus*

DISTINCTIO LXII.

1. pr. BReuiter monſtratum eſt, ex quibus ordinibus in quos gradus ſunt eligendi. Nunc uidendum eſt, a quibus ſunt eligendi, & conſecrandi. Electio, clericorum eſt a; petitio, plebis.

Vnde Leo Papa Ruſticu Narbonenſi epiſcopo, epiſt. 90. al. 92. c. 1.

a ¶Eſt.] *In vulgatis codicibus ſequebatur*, conſenſus principis. *In manuſcriptis vero partim legitur*, conſenſus plebis, *partim*, petitio plebis: *atque ita eſt emendatum.*

Poly. l. 2. tit. 1. Burc. l. 1. c. 2. ¶Non ſunt habendi inter epiſcopos, qui nec a clericis eliguntur, nec a plebibus expetuntur. C. I.

Anſ. l. 6. c. 75. Iuo p. 5. c. 65. NVlla ratio ſinit, ut inter epiſcopos habeantur, qui nec a clericis ſunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a prouincialibus † epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati. Vnde cum ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcatur; quis ambigat nequaquam iſtis eſſe tribuendum, quod nec † docetur fuiſſe collatum? Si qui autem clerici ab iſtis pſeudo epiſcopis in eis eccleſijs ordinati ſunt, &c. *vt infra in cauſa ſimoniacorum.*

† *al. comprouincialibus* † *al. non* Infra 1. q. 1. c. ſi qui.

Item Cæleſtinus Papa ad epiſcopos Apuliæ, & Calabriæ, epiſt. 3. c. 3.

Poly. l. 6. tit. 1. Burc. l. 15 c. 13. ¶Populus non debet præire, ſed ſubſequi. C. II.

DOcendus eſt populus, non ſequendus: noſque, ſi neſciunt, eos quid liceat, quidue non liceat, commonere, non his conſenſum

ſum præbere debemus. Quiſquis uero conatus fuerit tentare prohibita; ſentiet cenſuram ſedis Apoſtolicæ minime defuturam. Quæ enim ſola admonitionis auctoritate non corrigimus, neceſſe eſt, ut per ſeueritatem congruentem regulis uindicemus. Per totas ergo hoc, quæ proprijs rectoribus carent, eccleſias uolumus innoteſcat, ut nullus ſibi aliqua ſpe forſitan blanditus illudat.

Iuo p.16. c.14 Deuſdedit p.1.

Niſi autem canonice electus fuerit, conſecrari non debet. Vnde Calixtus Papa ſecundus.

Non conſecretur in epiſcopum, niſi canonice electus. C. III.

NVllus in epiſcopum, niſi canonice electum conſecret. Quod ſi præſumptum fuerit; & conſecrans, & conſecratus abſque recuperationis ſpe deponatur.

DISTINCTIO LXIII.

1 ps *Laici vero nullo modo ſe debent inſerere electioni. Vnde Hadrianus Papa in 8. ſynodo Conſtantinopoli ſub ipſo celebrata.*

¶Laici electioni Pontificum non ſe inſerant. C. I.

NVllus laicorum principum, uel potentum ſemet inſerat electioni, aut promotioni Patriarchæ Metropolitæ, aut cuiuslibet epiſcopi, ne uidelicet inordinata hinc, & incongrua fiat confuſio, uel contentio; præſertim cum nullam in talibus poteſtatem quemquam poteſtatiuorum, uel ceterorum laicorum habere conueniat. *& infra.* ¶Quiſquis autem ſæcularium principum, & potentum, uel alterius dignitatis laicus aduerſus communem & conſonantem, atque canonicam electionem eccleſiaſtici ordinis agere tentauerit; anathema ſit, donec obediat, & conſentiat, quidquid eccleſia de electione, & ordinatione ꝓprij ꝑſulis ſe uelle mõſtrauerit.

In Pontificali eſt mentio huius decreti. Anſ. l. 6. c. 23. & 72. Iuo p. 5. c.122. Pann.l.3. c.8. Deuſdedit p.1. Infra c. ꝓximo. Poly. l.2. tit.1.

¶ Hic citantur partes quædam vigeſimi ſecundi canonis octauæ ſynodi ſub Hadriano Papa ij. habitæ, & ab Anaſtaſio bibliothecario latinitate donatæ.

Item ex octaua ſynodo, actione prima.

¶De eodem. C. II.

HAdrianus Papa ſecundus (quod Nicolaus prędeceſſor eius diſpoſuerat) miſſos ſuos, Donatũ ſcilicet Hoſtienſem epiſcopũ, & Stephanum Nepeſinum epiſcopũ, & Marinum diaconũ ſanctæ Romanæ eccleſię ad Baſilium Imperatorem, & ad filios eius Cõſtãtinum, & Leonem Auguſtos, Conſtantinopolim direxit; cũ quibus & Anaſtaſius bibliothecarius Romanę ſedis, utriuſque linguę, gręcę, & latinę peritus perrexit: ſynodo cõgregata (quã octauã, uniuerſalem ſynodum illuc conuenientes appellauerũt) exortũ ſchiſma de Ignatij depoſitione, & Photij ordinatione ſedauerũt, Photiũ anathematizantes, & Ignatium reſtituentes. In qua ſic ſtatutũ eſt: Conſecrationes †, & promotiones epiſcoporum concordans prioribus concilijs, clericorum electione, ac decreto epiſcoporum collegij fieri ſancta hæc & uniuerſalis ſynodus diffinit, & ſtatuit: atque

Anſ. l. 6. c.23. Iuo p. 5. c.122. Pann.l.3. c.8. Deuſdedit p. 1. Poly. l 2. tit.1. † *Promotiones & conſecrationes*] orig.

iure promulgat, neminem laicorum principum, uel potentum ſemet inſerere electioni, uel promotioni Patriarchæ, uel Metropolitæ, aut cuiuslibet epiſcopi, ne uidelicet inordinata hinc, & incongrua fiat confuſio, uel contentio; preſertim cum in talibus nullam poteſtatem quemquam poteſtatiuorum, uel ceterorum laicorum habere conueniat: ſed ſilere, & attendere ſibi, uſquequo regulariter a collegio eccleſiæ ſuſcipiat finem electio futuri Pontificis. Si uero quiſquam laicorum ad contractandum †, & cooperandum inuitatur ab eccleſia, licet huiuſmodi, cum reuerentia, ſi forte uoluerit, obtemperare ſe aſciſcentibus. Taliter enim dignum paſtorem ſibi regulariter ad ſuam eccleſia † ſalutem promouet α.

†*al. concertandum*] orig. & alij collect.

†*al. & eccleſiæ*

α ¶Promouet.] *Si hic addatur ver.* Quiſquis. *ex capite antecedente; erit integer 22. canon 8. ſynodi. In vulgatis ſequebatur vox* clerus, *quæ in vetuſtioribus eſt gloſſa interlinearis.*

Caput eſt collectoris arbitratu cõpoſitum.

Item ex hiſtoria tripertita, lib. 7. c. 8.

¶Electioni epiſcoporum Imperator intereſſe non debet.

C. III.

VAlentinianus Imperator ueniens ab oriente ad heſperias partes (ut refert hiſtoria eccleſiaſtica) mortuo Auxentio Arianæ perfidię magiſtro, qui Mediolanenſem eccleſiam, ut lupus dilaniauerat, cum uellet catholicum, Deo ordinante, ibi conſecrare epiſcopum, euocans epiſcopos, hæc eis locutus eſt. Noſtis aperte, eruditi quippe diuinis eloquijs, qualem oporteat eſſe pontificem, & quòd non deceat eum uerbo ſolo, ſed etiam conuerſatione gubernare ſubiectos, & totius ſemetipſum imitatorem uirtutis oſtendere, teſtemque doctrinæ conuerſationem bonam habere. Talem itaque in pontificali conſtituite ſede; cui & nos, qui gubernamus imperium, ſincere noſtra capita ſubmittamus, & eius monita, dum tamquam homines deliquerimus, neceſſario uelut curantis medicamenta ſuſcipiamus. Hæc cum dixiſſet Imperator, petijt ſynodus, ut magis ipſe decerneret ſapiens, & pius exiſtens. At ille, ſuper α nos eſt, inquit, talis electio. Vos enim gratia diuina potiti, & illo ſplendore fulgentes, melius poteritis eligere. Tũc ſacerdotes egreſſi, de epiſcopali ſede tractabant. *& infra.* ¶Cum autem ordinatione diuina Ambroſius nondum baptizatus, electus fuiſſet; exultans Imperator ait: Gratias ago tibi domine Deus omnipotens, & ſaluator noſter, quoniam huic uiro ego quidem commiſeram corpora; tu autem animas; & meam ſententiam oſtendiſti tuæ iuſtitiæ conuenire. Cumque ſanctus Ambroſius contriſtaretur de hoc, quod acciderat (ut idem ipſe in ſuis epiſtolis ſcribit) confortauit eum Imperator, & ait: Noli timere, quia Deus, qui te elegit, ſemper te adiuuabit; & ego adiutor, & defenſor tuus (ut meum ordinem decet) ſemper exiſtam.

In epiſt. ad Vercellenſes.

¶Super

a ¶Super uos.] *Vera lectio eſt*, ſupra nos, *μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς*. Sed ob *gloſſam non eſt reſtituta.*

Item Nicolaus Papa I. Lothario regi.

¶Auctoritate Apoſtolica, non regio fauore epiſcopus eſt eligendus. C. IIII.

POrro ſcias, quia relatum eſt nobis, quod quicumque ad epiſcopatum in regno tuo prouchendus eſt; non niſi fauentem tibi permittas eligi. Idcirco Apoſtolica auctoritate ſub diuini iudicij obteſtatione iniungimus tibi, ut in Treuerenſi urbe & in Agrippina colonia nullum eligi patiaris, antequam relatum ſuper hoc, noſtro Apoſtolatui fiat. Iuo p. 5. c. 357.

Item ex concilio Pariſienſi primo, c. 8.

¶Non recipiatur a comprouincialibus, qui regia ordinatione epiſcopale culmen eſt adeptus. C. V.

SI per ordinationem regiam honoris iſtius culmen peruadere aliquis nimia temeritate præſumpſerit; a comprouincialibus loci ipſius epiſcopis † recipi nullatenus mereatur, quem indebite ordinatum cognoſcunt. Si quis de comprouincialibus recipere eũ contra interdicta † præſumpſerit; ſit a fratribus omnibus ſegregatus, & ab ipſorum omnium charitate ſemotus. Iuo p. 5. c. 123. Pann. l. 3. c. 9. †*al. epiſcopus* †*al. indicta*] orig.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 13.

¶De eodem. C. VI. Burc. l. 1. c. 8.

NOn eſt permittendum turbis electionem eorum facere, qui ſunt ad ſacerdotium promouendi. Iuo p. 6. c. 28.

Item ex a *ſeptima ſynodo, quæ eſt ſecunda Nicæna, 350. epiſcoporum, c. 3.* Anſ. l. 6. c. 38. al. 43.

¶Irrita ſit electio epiſcopi, uel presbyteri, uel diaconi a principibus facti. C. VII. Deuſdedit parte 1. & 4.

OMnis electio epiſcopi, uel presbyteri, uel diaconi a principibus facta, irrita maneat, ſecundum regulam, quæ dicit [Si quis epiſcopus ſæcularibus poteſtatibus uſus, eccleſiam per ipſos obtinuerit, deponatur; & ſegregentur β ab eccleſia omnes, qui illi communicant.] Can. Apoſt. 31. infra 16. q. 7. c. ſi quis. Iuo p. 5. c. 120. Anſ. l. 6. c. 8. Burc. l. 3. c. 109. Deuſdedit ibidẽ.

a ¶Ex ſeptima.] *Citabatur antea ex ſecunda actione ſextæ ſynodi. Reſtitutus eſt locus ex Iuone.*

β ¶Et ſegregentur] *In aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus eſt.* ſegregetur. *Sed pleriſque cũ vulgata lectione cõuenit. In canone 31. Apoſtolorũ Græce ſic legitur.* καθαιρείσθω, καὶ ἀφοριζέσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες, *& infra 16. q. 7. c. Si quis epiſcopus. vbi hic idem canon ex alia refertur verſione, legitur:* & ſegregetur, omneſque, qui illi communicant, *eodemque modo eſt apud Anſelmum. Verum in verſione Anaſtaſij bibliothecarij legitur, quemadmodum apud Gratianum, & conuenit cum verſione priſca, ac Dionyſiana.*

Item ex concilio Martini Papæ, c. 1. Apud Martinũ Bracharẽſem c. 1.

¶Non eligantur a populo, qui ſunt promouendi ad clerum.
C. VIII.

Sup. diſt. 24. epiſcopi. & diſt. 61. epiſcopũ Burc.l.1. c.10. Iuo p.5. c 64. Anſ. l.6. c.8.al 12.

NOn licet populo electionem facere eorum, qui ad ſacerdotiũ promouentur: ſed in iudicio epiſcoporum ſit ut ipſi eum ꝓbent, ſi in ſermone, & fide, & ſpirituali uita edoctus ſit.

His omnibus auctoritatibus laici excluduntur ab electione ſacerdotum, atque iniungitur eis neceſſitas obediendi, non libertas imperandi.

2 *Contra uero ſcribit B. Gregorius Ioanni epiſcopo primæ Iuſtinianæ † Illyricæ, lib.4. epiſt.15. ſeu c.59.*

¶Voluntas principis in ordinatione Pontificis deſideratur.
C. IX.

Anſ. l. 6. c.95.

QVia igitur ſuſcepta fratrum, & coepiſcoporum noſtrorum relatio ad locum uos ſacerdotij, totius concilij unito conſenſu, & sereniſſimi principis uolũtate declarat accerſiri, gratias omnipotenti Deo creatori noſtro magna cum exultatione retulimus, qui uitam actuſque ueſtros ita de præteritis fecit eſſe probabiles, ut omnium uos, quod eſt ualde laudabile, faceret placere iudicio. Quibus nos quoque in perſonam fraternitatis tuæ per omnia conſentimus: atque omnipotentem Dominum deprecamur, ut charitatem ueſtram, ſicut ſua gratia elegit, ita in omnibus ſua protectione cuſtodiat.

Idem Gregorius Ioanni ſubdiacono, lib.2. Indict. xi. epiſt.30. ſeu cap.69.

¶Clerus, & populus Pontificis electioni interſint. C. X.

Anſ. l. 6. c.26. Poly. l.1. tit.5.

QVanto Apoſtolica ſedes, Deo auctore, cunctis prælata conſtat eccleſijs; tanto inter multiplices curas, & illa nos ualde ſolicitat, ubi ad conſecrandum antiſtitem, noſtrum expectatur arbitrium. Defuncto igitur Laurentio eccleſiæ Mediolanẽſis epiſcopo, ſua nobis relatione clerus innotuit, in electione ſe filij noſtri Conſtantij diaconi ſui unanimiter conſenſiſſe. Sed quoniam eadem non fuit ſubſcripta relatio, ne quid quod ad cautelam ꝑtinet, omittamus; huius idcirco pręcepti auctoritate ſuffultum Genuam te proficiſci neceſſe eſt. Et qui multi illic Mediolanenſium coacti barbarica feritate conſiſtunt, eorum te uoluntates oportet conuocatis eis in commune perſcrutari. Et ſi nulla eos diuerſitas ab electionis unitate diſterminat, ſi quidem in prędicto filio noſtro Conſtantio omnium uoluntates, atque conſenſum perdurare cognoſcis, tunc eum a proprijs epiſcopis, ſicut antiquitatis nobis exigit, cum noſtræ auctoritatis aſſenſu ſolatiante & auxiliante Domino, facias conſecrari, quatenus huiuſmodi ſeruata conſuetudine & Apoſtolica ſedes proprium uigorem retineat, & a ſe conceſſa alijs ſua iura non minuat.

† al. Gerontia.

Item Gelaſius Papa Philippo, & Geruntino † epiſcopis.

In

¶In electione epiſcopi populus debet adeſſe. C. X I.

PLebs Diotrenſis data nobis petitione defleuit diu ſe ſine rectoris proprii gubernatione diſpergi. Ac ſicut aſſeritur, is qui a uobis iam probatus dicitur, a paucis, & tenuibus putatur electus, cum ad uos † pertineat, uniuerſos aſſidua admonitione compellere, ut omnes in unum, quem dignum ſacerdotio uiderint, & ſine ulla reprehenſione, conſentiant. Et ideo fratres chariſſimi diuerſos ex omnibus ſæpe dicti loci parochijs presbyteros, diaconos, & uniuerſam turbam uos oportet ſæpius conuocare; quatenus non, put cuilibet libuerit, ſed concordantibus animis talem, uobis admonentibus, ſibi quærant ſola diuinitatis attentione perſonam, quam nulla contrarietas, a conſtitutis poſſit reuocare præſcriptis. Anſ. l. 5. c. 50. † al. nos

Item Stephanus epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Romano archiepiſcopo Rauennati.

¶De eodem. C. X I I.

NOſſe tuam fraternitatem uolumus ad noſtras aures fore per uentum, Imolenſem epiſcopum ab hac luce migraſſe, in cuius ſucceſſoris electione, populi diuiſionem proueniſſe audiuimus. Quod quia ſæpe contingere ſolet (quærentibus ſingulis quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti) nō adeo miramur. Veruntamen in hoc tuam plurimum oportet adhiberi ſolicitudinem, ut conuocato clero & populo, talis ibi eligatur per Dei miſericordiam, cui ſacri non obuient canones. Sacerdotum quippe eſt electio; & fidelis populi conſenſus adhibendus eſt; quia docendus eſt populus, non ſequendus. Anſ. l. 6. c. 36. Philip. 2. Supra 62. diſt. c. docendus.

Item Nicolaus Papa Ioanni Rauennati archiepiſcopo.

¶De eodem. C. X I I I.

EPiſcopos per AEmiliam non conſecres, niſi poſt electionem cleri, & populi.

¶ *In vetuſto codice Mutinenſi ſex concilij Romæ habiti referuntur capitula, quorum ſecundum eſt hoc. Et de hac eadem re habentur multa in Pontificali manuſcripto in geſtis Nicolai primi.*

Item Pelagius Papa Iuliano epiſcopo Grumentino.

De eodem. C. X I I I I.

LItteras charitatis tuæ ſuſcepimus; quibus ſignificas, Latinum diaconum tuum ad epiſcopatum eccleſiæ Marcellianenſis a clero, & omnibus, qui illic conueniunt, poſtulari. *& infra.* ¶Sed nūc & hoc dicimus, ut ſi eum omnes eligunt, & uis eum concedere, gratum nobis eſſe cognoſce; & ſi poteſt, ante diem ſanctū feſtinet occurrere, ut uel ſabbato ipſo noctis magnæ poſt baptiſmum cum Dei gratia ualeat ordinari. Infra diſt. 76 c. vlti. Poly. l. 3. tit. 29. Anſ. l. 8. c. 60. Iuo p. 6. c. 112.

Item Laurentio epiſcopo Centumcellenſi.

¶Ex ſacra a. principis quis ordinatur. C. X V.

Anſ.l.7.c. 94. PRincipali deuotiſſimorum militum, qui illic in ciuitate! Centumcellenſi conſiſtunt, relatione ad nos directa ſacrã inſinuãt ſe clementiſſimi principis impetraſſe, quæ eis presbyterum, diaconum, & ſubdiaconum fieri debere præcepit. Ideo hortamur dilectionem tuam, ut perſonas ipſas uideas, & diligenter inquiras, ne aliquid contra canones commiſiſſent; & ſi eos inculpabiles repereris, & uitæ ipſorum laudabile teſtimonium uideris, ue niente me †al. hebdomada diana ſeptimana †Paſchæ, ſi Dominus uoluerit, & ſi uixerimus vnũ quemque per officia, quæ prædiximus, non differas promouere.

a ¶Ex ſacra.] *Emendata eſt hæc rubrica, vt indicet illum, de quo agitur, fuiſſe ad petitionem Imperatoris ordinatum: ſacra enim epiſtolam Imperatoris ſignificat.*

Item Leo quartus Lothario, & Ludouico Auguſtis.

¶ Papa rogat Auguſtos, ut Reatinam eccleſiam euidam eiecto dignentur concedere. C. X V I.

REatina eccleſia, quæ per tot temporum ſpatia paſtoralibus cu ris deſtituta cõſiſtit; dignum eſt, ut brachio amplitudinis ueſtræ ſubleuetur, ac gubernationis regimine ꝓtegatur. Vnde ſalutationis alloquio præmiſſo ueſtram manſuetudinem deprecamur, quatenus Colono humili diacono eamdem eccleſiam ad regendũ concedere dignemini; ut ueſtra licentia accepta ibidem eum, Deo adiuuante, cõſecrare ualeamus epiſcopũ. Sinautẽ in ꝑdicta eccleſia †al. volueritis nolueritie †, ut ꝑficiatur epiſcopus, Tuſculanã †eccleſiã, quæ uidua †al. Aſculanam ta extitit, illi ueſtra ſerenitas dignetur cõcedere, ut cõſecratus a noſtro ꝑſulatu Deo omnipotẽti, ueſtroq; impio grates ꝑagere ualeat.

Item Ritæ Comitiſſæ.

¶Regio præcepto ab Apoſtolico Colonus Reatinę eccleſiæ ordinatur epiſcopus. C. X V I I.

NObis dominus Imperator & imperatrix per ſuas epiſtolas direxerunt, ut Colonum Reatina eccleſia, quæ paſtoris officio per longa iam tempora deſtituta uidebatur, epiſcopum facere deberemus, ſicut & fecimus.

Item Stephanus Guidoni Comiti.

S.Antoninus parte 2. titu. 16.c.1.§.1 ¶Imperatoris epiſtola in electionis confirmatione deſideratur. C. X V I I I.

LEctis ſagacitatis ueſtræ apicibus, qui defuncto eccleſiæ Reatinæ antiſtite, clerum & plebem eiuſdem eccleſiæ elegiſſe ſibi †al. vnanimi futurum antiſtitem, nobiſque cõſecrandum ueſtro ſtudio directũ eſſe, ne ipſa eccleſia diu ſine proprio cõſtet paſtore, fatebantur; nos de obitu prioris dolentes, nunc ipſum electum unanimitate †, & canonica ipſius eccleſiæ electione, ut mandaſtis, tam citiſſime ordinare omiſimus, ꝙ imperialem nobis, ut mos eſt, abſolutionis minime

nime detulit epiſtolam. Pro qua ſcilicet re ambiguū eſt nobis: ideo uoluntati ueſtræ in hoc parere diſtulimus; ne auguſtalis animus diu tiſſime hoc, quocumque modo perciperet. Sed ſcientes eccleſiam Dei ſine proprio diu paſtore nō debere cōſiſtere, gloriæ ueſtræ mā damus, quoniā aliter nos agere nō debuimus, ut ueſtra † ſolertia imperiali, ut priſca conſuetudo dictat, percepta licentia, & nobis, quemadmodum uos ſcire credimus, imperatoria directa epiſtola tunc uoluntati ueſtræ de hoc parebimus, eumdemque electum Domino adiuuante, conſecrabimus: quod, chariſſime fili, moleſte nullo modo ſuſcipias. † *al. vt a veſtra*

Item Leo Papa primus ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem epiſcopum, epiſt. 82 al. 84. c. 6.

¶Clericorum, & ciuium uoluntate metropolitanus eſt ordinandus. C. XIX.

METropolitano defuncto, cum in loco eius alius fuerit ſubrogandus prouinciales epiſcopi ad ciuitatē metropolim † cō uenire debebunt, ut omnium clericorum, atque ciuium uoluntate diſcuſſa ex presbyteris eiuſdem eccleſiæ, diaconus optimus ordinetur. Anſ. l. 6 c. 19. al. 15. Iuo p. 5. c. 343. Deuſdedit p. 1. † *al. metropolitanam*

Item Iſidorus in lib. officiorum.

¶Cum clero, & populo archipresbyteri fiat electio. C. XX.

SI in plebibus archipresbyteri obierint aut pro aliquo reatu exinde eiecti fuerint archidiaconus, quanto ocius proficiſcatur illuc, & cum clericis, & populis † ipſius plebis electionem faciat, quatenus dignus paſtor domui Dei conſtituatur; & dum ordinatur, eius prouidentia ipſa plebs cuſtodiatur. † *al. presbyteris*

Item ex geſtis Romanorum Pontificum.

¶Electus in Romanum Pontificem non ordinetur, niſi eius decretum Imperatori primum præſentetur. C. XXI.

AGatho natione Siculus, cuius legatione fungens Ioannes epiſcopus Portuēſis Dominico die octauarum Paſchæ in eccleſia ſanctæ Sophiæ publicas Miſſas coram principe, & patriarcha latine celebrauit, hic ſuſcepit diualem † ſecundum ſuam poſtulationem, p quam releuata *a* quantitas, quæ ſolita erat dari pro ordinatione pontificis facienda †; ſic tamen ut ſi contigerit poſt eius tranſitum electionem fieri, non debeat ordinari, qui electus fuerit, niſi prius decretum generale introducatur in regiam † urbem ſecundum antiquam conſuetudinem, ut cum eius ſcientia, & iuſſione debeat ordinatio prouenire †. ¶Item Vitalianus natione Signienſis direxit reſponſales ſuos cum ſynodica epiſtola iuxta conſuetudinem in regiam urbem ad piiſſimos Principes ſignificans de ordinatione ſua. In Pontificali Vaticano. in decretis Agathonis, & Tomo 2. cōcil. in decretis eiuſdem. † *iuſſionē*] *orig.* † *al. faciendi* † *al. regia vrbe* † *al. proſperari* In Pontific. in geſtis Vitaliani Papæ.

Item ex hiſtoria eccleſiaſtica.

¶Im-

¶Imperator ius habet eligendi Pontificem. C. XXII.

Pann. l. 8. c. 134. HAdrianus Papa Romam uenire Carolum regem ad defendẽdas res eccleſiæ poſtulauit. Carolus uero Romam ueniẽs Papiam obſedit. ibique relicto exercitu in ſancta reſurrectione ab Hadriano Papa Romæ honorifice ſuſceptus eſt. Poſt ſanctam uero reſurrectionem reuerſus Papiã, cepit Deſiderium regem: deinde Romam reuerſus conſtituit ibi ſynodum cum Hadriano Papa, in patriarchio Lateranenſi in eccleſia ſancti Saluatoris: quæ ſynodus celebrata eſt a CLIII. epiſcopis religioſis, & abbatibus. Hadrianus autem Papa cum uniuerſa ſynodo tradiderunt Carolo ius, & poteſtatem eligendi Pontificem, & ordinandi Apoſtolicam ſedem. Dignitatem quoque patriciatus ei conceſſerũt. Inſuper archiepiſcopos, & epiſcopos per ſingulas prouincias ab eo inueſtituram accipere diffiniuit: & ut niſi a rege laudetur, & inueſtiatur, epiſcopus a nemine conſecretur: & quicumque contra hoc decretum ageret, anathematis uinculo eum innodauit, & niſi reſipiſceret, bona eius publicari præcepit.

Item Leo Papa.

¶Electio Romani Põtificis ad ius ꝑtinet Imperatoris. C. XXIII.

Pann. l. 8. c. 136. IN ſynodo α congregata Romæ in eccleſia ſancti Saluatoris. Ad exemplum beati Hadriani Apoſtolicæ ſedis antiſtitis; qui domino Carolo uictorioſiſſimo regi Francorum, & Longobardorum, Patriciatus dignitatẽ ac ordinationem Apoſtolicæ ſedis, & inueſtituram epiſcoporum conceſſit: ego quoque Leo epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, cum toto clero, ac Romano populo conſtituimus, & confirmamus, & corroboramus, & per noſtrã Apoſtolicam auctoritatem cõcedimus, atque largimur domino Othoni primo regi Teutonicorum, eiuſque ſucceſſoribus huius regni Italiæ in perpetuum facultatem eligẽdi ſucceſſorem, atque ſummæ ſedis Apoſtolicæ Pontificem ordinandi, ac per hoc archiepiſcopos ſeu epiſcopos, ut ipſi ab eo inueſtiturã accipiãt, & conſecrationem, unde debent, exceptis his, quos Imperator Pontificibus, & archiepiſcopis cõceſſit: & ut nemo deinceps cuiuſque dignitatis, uel religioſitatis eligendi uel patricium, uel Pontificem ſummæ ſedis Apoſtolicæ, aut quẽcumque epiſcopum ordinandi habeat facultatẽ abſque cõſenſu ipſius Imperatoris (quod tamẽ fiat abſque omni pecunia) & ut ipſe ſit patricius, & rex. Quòd ſi a clero, & populo quis eligatur epiſcopus niſi a ſupradicto rege laudetur, & inueſtiatur, nõ cõſecretur. Si quis cõtra hanc regulã, & Apoſtolicã auctoritatem aliquid molietur, hũc excõmunicationi ſubiacere decernimus: & niſi reſipuerit, irreuocabili exilio puniri, uel ultimis ſupplicijs affici.

α ¶In ſynodo.] *Initium huius capitis videtur eſſe iſtud:* Ad exemplum, &c. *verba autem, quæ antecedunt, ipſa quoque pertinere ad titulum, vt integer titulus ita habeat* Leo Papa in ſynodo congregata Romæ in eccleſia Sancti Saluatoris.

ris. Eſt autem Leo octauus, de quo multa ſcribit Luitprandus in fine libri ſexti. & S. Antoninus par. 2. tit. 16. c. 16.

Item Gregorius lib. 4. reg. epiſt. 34. ſeu cap. 78. ad Conſtantiam Auguſtã.

¶Præcepto principum, Maximo remittitur, quòd abſque auctoritate Apoſtolica ordinatur. C. XXIIII.

SAlonitanæ ciuitatis epiſcopus me, ac reſponſali meo neſciente, ordinatus eſt: & facta res eſt, quę ſub nullis anterioribus principibus euenit. Quod ego audiens, ad eumdem præuaricatorẽ, qui inordinate ordinatus eſt, protinus miſi, ut omnino Miſſarum ſolẽnia celebrare nullo modo pręſumeret, niſi prius a ſereniſſimis dominis cognoſcerẽ, ſi hoc fieri ipſi iuſſiſſent. Quod ei ſub excõmunicationis interpoſitione mãdaui. Qui † contempto me, atque deſpecto, in audaciã quorumdã ſecularium hominũ, quibus denudata ſua eccleſia, præmia multa præbere dicitur, nũc uſque Miſſas facere præſumit, atque ad me uenire ſecundum iuſſionem dominorum noluit. Ego autem præceptioni pietatis eorum obediens, eidẽ Maximo, qui me neſciente ordinatus eſt, hoc, quòd in ordinatione ſua me, uel reſponſalẽ meũ pter mittere pſumpſit, ita ex corde laxaui, ac ſi me auctore fuiſſet ordinatus. Alia uero peruerſa illius, ſcilicet mala corporalia, quę cognoui, uel quia cum pecunijs eſt electus, uel quia excõmunicatus Miſſas facere pſumpſit, propter Deũ irrequiſita relinquere nõ poſſum. *& infra.* ¶Et ſi ad me diu uenire diſtulerit, in eo exercere diſtrictionem canonicã nullo modo ceſſabo.

Poly. l. 1. tit. 5.

† al. &] orig.

Item ex concilio Toletano 12. c. 6.

¶In electione epiſcoporum, principis deſideratur aſſenſus. C. XXV.

CVm † longe lateque diffuſo tractu terrarum, commeantium impeditur celeritas nuntiorum, quo aut non queat regis auribus decedentis pręſulis tranſitus innoteſci, aut de ſucceſſore morientis epiſcopi libera principis electio præſtolari; naſcitur ſæpe, & noſtro ordini de relatione taliũ difficultas; & regiæ poteſtati, dum conſultũ noſtrũ pro ſubrogandis pontificibus ſubſtinet, innumeroſa † neceſſitas. Vnde placuit omnibus põtificibus Hiſpaniæ, atque Galliciæ †, ut ſaluo priuilegio uniuſcuiuſque puinciæ, licitum maneat deinceps Toletano põtifici, quoſcumq; regalis poteſtas elegerit, & iã dicti Toletani epiſcopi iudiciũ dignos eſſe probauerit, in qbuſlibet puincijs & in præcedentium ſedibus præficere præſules, & decedentibus epiſcopis eligere ſucceſſores: ſic tamẽ, ut quiſquis ille fuerit ordinatus, poſt ordinationis ſuæ tempus infra triũ menſium ſpatium proprij metropolitani præſentiam uiſurus accedat.

† Dum] orig. in quo hæc oratio pẽdet ab alio principio.

† al. iniurioſa

† al Galliæ

Electiones quoque ſummorum Pontificum, atque aliorum infra præſulum quondam Imperatoribus repræſentabãtur: ſicut de electione beati Ambroſij,

&

& beati Gregorij legitur. Quibus exemplis, & præmiſſis auctoritatibus liquido colligitur, laicos non eſſe excludendos ab electione, neque principes reijciendos ab ordinatione eccleſiarum. Sed quòd populus iubetur electioni intereſſe, non præcipitur aduocari ad electionem faciendam, ſed ad conſenſum electioni adhibendum. Sacerdotum enim (vt in fine ſuperioris capitu i Stephani Papæ legitur) eſt electio: & fidelis populi eſt humiliter conſentire. Deſiderium ergo plebis requiritur, vt clericorum electioni concordet. Tunc enim in eccleſia Dei rite præficietur antiſtes; cum populus pariter in eum acclamauerit, quem clerus communi voto elegerit.

Supra ca. c. noſſe.

Vnde Cæleſtinus Papa ait ad epiſcopos Galliæ, epiſt. 2. c. 5.

¶Plebis non eſt eligere, ſed electioni conſentire. C. XXVI.

Supra di. 61. c. nullus.

CLeri, plebis, & ordinis conſenſus, & deſiderium requiratur.

Item Leo primus ad epiſcopos Viennenſis prouinciæ, epiſt. 87. al. 89. [ſed paulo aliter, & copioſius.]

Polyc l. 2. tit. 1. & ceteri, vt ſupra.

¶De eodem. C. XXVII.

VOta ciuium, teſtimonia populorum, honoratorum arbitrium, electio clericorum in ordinationibus ſacerdotum expectantur. *& infra.* ¶Per pacem, & quietem ſacerdotes, qui præfuturi ſunt, poſtulentur: teneatur ſubſcriptio clericorum; honoratorum teſtimonium, ordinis conſenſus, & plebis.

3 Principibus vero, atque Imperatoribus electiones Romanorum Pontificum, atque aliorum epiſcoporum referendas vſus, & conſtitutio tradidit pro ſchiſmaticorum, atque hæreticorum diſſenſionibus; quibus nonnumquam eccleſia Dei *concuſſa periclitabatur: Contra quos legibus fideliſſimorum Imperatorum frequenter eccleſia munita legitur. ¶Repræſentabatur ergo electio Pontificum catholicorum principibus, vt eorum auctoritate roborata nullus hæreticorum, vel ſchiſmaticorum auderet contraire, & vt ipſi principes tamquam deuotiſſimi filij in eum conſentirent, quem ſibi in patrem eligi viderent, vt ei in omnibus ſuffragatores exiſterent; ſicut Valentinianus beato Ambroſio ſupra legitur dixiſſe [Noli timere; quia & Deus, qui te elegit, ſemper te adiuuabit, & ego adiutor, & defenſor tuus, vt meum ordinem decet, ſemper exiſtam.] Vnde Stephanus Papa ſtatuit, dicens.*

Supra c. Valentinianus.

¶Præſentibus legatis Imperatoris ordinetur Pontifex Romanus. C. XXVIII.

Pann l. 3. c. 1. §. Stephanus Papa.

QVia ſancta Romana eccleſia, cui, auctore Deo, præſidemus, a pluribus patitur uiolentias, Pontifice obeunte; quæ ob hoc inferuntur, quia abſque Imperiali notitia Pontificis fit conſecratio; nec canonico ritu, & conſuetudine ab Imperatore directi interſunt nuntij, qui ſcandala fieri uetent: uolumus, ut cum inſtituendus eſt Pontifex, conuenientibus epiſcopis, & uniuerſo clero eligatur præſente ſenatu, & populo, qui ordinandus eſt; & ſic ab omnibus electus præſentibus legatis imperialibus conſecretur nulluſque ſine periculo ſui iuraméta, uel promiſſiones aliquas nouа

ua adinuentione audeat extorquere;niſi quæ antiqua exigit cõſuetudo,ne uel eccleſia ſcandalizetur,& imperialis honorificentia minuatur.

4 *Verum,quia* Imperatores *quandoque modumſuum ignorantes,non in numero conſentientium, ſed primi diſtribuentium, immo exterminantium eſſe voluerunt;frequenter etiam in hæreticorum perfidiam prolapſi catholicæ matris eccleſiæ vnitatem impugnare conati ſunt;ideo ſanctorum* Patrum *ſtatuta aduerſus eos prodierunt,vt ſemet electioni non inſererent; & quiſquis eorum ſuffragio eccleſiam obtineret,anathematis vinculo innodaretur: ſicut ſcriptura quoque diuina dicit,quòd Ezechias diſſipauit excelſa,& contriuit ſtatuas, & ſuccidit lucos, & fregit ſerpentem æneum, quem fecit Moyſes; videlicet, quia illum ſerpentem Deus fieri iuſſerat, ne ſerpentina morte populus interiret;ideo ipſe populus colere, & venerari eum cœperat: & idcirco deſtruxit iſte,quem iubente Deo fecerat ille. Ac per hoc magna auctoritas iſta eſt habenda in eccleſia;vt ſi nonnulli ex prædeceſſoribus,& maioribus noſtris fecerunt aliqua,quæ illo tempore potuerunt eſſe ſine culpa,& poſtea vertuntur in errorem, & ſuperſtitionem, ſine tarditate aliqua, & cum magna auctoritate a poſteris deſtruantur. Poſtremo præſentibus legatis Imperatorum, & inconſultis,electiones Romanorum* Pontificum *leguntur celebratæ,& tandem ijdem Imperatores religioſo mentis affectu præfatis priuilegijs renunciauerunt; multa inſuper donaria eccleſiæ conferentes. Vnde Gregorius* α *ſcribit.* 4.*Reg.*18.

¶Inconſultis legatis Imperatoris Hadrianus.II.ad Pontificatum eligitur. C. XXIX

CVm Hadrianus ſecundus ad Romanum Pontificatum ab eccleſia Dei genitricis Dominæ noſtræ,quæ dicitur ad præſepe, traheretur ad Lateranenſe patriarchium; certatim a clero, & proceribus,& plebe deportatus eſt.Quod audientes miſſi Ludouici Imperatoris moleſte tulerunt, indignati ſcilicet, quòd dum præſentes eſſent,non fuerunt inuitati,nec optatæ a ſe futuri præſulis electioni intereſſe meruerunt. Qui accepta ratione,quòd non cauſa contemptus Auguſti,ſed futuri temporis proſpectu omiſſum hoc fuerit † (ne videlicet legatos principum in electione Romanorum præſulum expectandi, mos per huiuſmodi fomitem inoleſceret) omnem indignationem medullitus ſedauerunt, & ad ſalutandum electum etiam ipſi humiliter acceſſerunt β. Iuo p. 5. c.16.

α ¶Gregorius.] *Hoc antea citabatur ex Gregorio quarto,cuius eſſe non poteſt,cum Hadrianus ſecundus,de quo hic mentio fit, poſterior ſit Gregorio quarto. In Pontificalibus vero manuſcriptis inter geſta Hadriani ſecundi, itemque in collectione manuſcripta decretorum Romanorum Pontificum in decretis eiuſdem Hadriani ſecundi habetur.*

β ¶Acceſſerunt.] *In iiſdem Pontificalibus hæc continenter ſequuntur:* Audiens hoc Ludouicus Imperator Chriſtianiſſimus, mox Imperialẽ ſcribens epiſtolam,cunctos Romanos,qui dignum tanto peregiſſent officio præſulẽ, collaudauit:per quam epiſtolam videlicet innotuit, nulli quidpiã præmij

fore pro conſecratione Romani Pontificis quoquómodo pollicendum : cum ipſe hanc non ſuorum ſuggeſtione, ſed Romanorum potius vnanimitate ardentiſſime cuperet prouenire; maxime, cum reddi, quæ ablata fuerant, non auferri a Romana eccleſia, vel deperire quidquam ſe diceret anhelare.

Item pactum conſtitutionis Imperatoris primi Ludouici cum Romanis Pontificibus.

¶Electio Romanorum Pontificum a Ludouico conceditur. Romanis. C. XXX.

S. Antoninus p. 2. tit. 16. c. 1 §. 2. Volaterr. l 3. Anſ. l. 4. c. 35. Iuo p. 5. c. 51. † al. villulis

EGo Ludouicus Imperator Auguſtus ſtatuo, & cõcedo per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi beato Petro principi Apoſtolorum, & per te uicario tuo domino Paſchali ſummo Pontifici, & uniuerſali Papæ, & ſucceſſoribus eius in perpetuum; ſicut a prędeceſſoribus noſtris uſque nunc in ueſtra poteſtate & ditione tenuiſtis, & diſpoſuiſtis Romanam ciuitatem cum ducatu ſuo, & ſuburbanis, atque uiculis † omnibus, & territorijs eius montanis, & maritimis littoribus, & portubus, ſeu cunctis ciuitatibus, caſtellis, oppidis, ac uillis in Thuſciæ partibus. *Item infra.* ¶Quando diuina uocatione huius ſacratiſſimæ ſedis Pontifex de hoc mundo migrauerit; nullus ex regno noſtro, aut Francus, aut Lõgobardus, aut de qualibet gente homo ſub noſtra poteſtate conſtitutus licentiam habeat contra Romanos aut publice, aut priuatim ueniendi, aut electionem faciendi; nulluſque in ciuitatibus, aut in territorijs ad eccleſiæ beati Petri apoſtoli poteſtatem pertinentibus aliquod malum propter hoc facere præſumat: ſed liceat Romanis cum omni ueneratione, & ſine qualibet perturbatione honorificam ſuo Põtifici exhibere ſepulturam, & eum, quẽ diuina inſpiratione, & beati Petri interceſſione omnes Romani uno conſilio, atque concordia ſine qualibet promiſſione ad Pontificatus ordinem elegerint, ſine aliqua ambiguitate, uel contradictione more canonico cõſecrare; & dum conſecratus fuerit, legati ad nos, uel ad noſtros ſucceſſores reges Francorum dirigantur; qui inter nos, & illum amicitiam, & charitatem, ac pacem ſocient.

[*Item Leo quartus Lothario, & Ludouico Auguſtis.*]

¶Electio, & conſecratio Romani Pontificis non niſi iuſte, & canonice fiat. C. XXXI. PALEA.

S. Antoninus ibid. Iuo p. 5. c. 14.

INter nos, & uos pacti ſerie ſtatutum eſt, & confirmatum, quòd electio, & conſecratio futuri Romani Pontificis non niſi iuſte, & canonice fieri debeat.

[*Item cõſtitutio a primi Herici, & primi Othonis cũ Romanis Põtificibus.*]

¶Ab Imperatore uel nuntijs eius electioni Romani Pontificis nullum obſtaculum generetur. C. XXXII. PALEA.

Anſ. l. 4 c. 37. & l. 6. c. 7. Iuo p. 5. c. 52.

COnſtitutio primi Henrici, & primi Othonis cum Romanis Põtificibus. Vt nullus miſſorũ noſtrorũ cuiuſcumque impedictionis argumẽtũ in electione Romani Põtificis componere audeat,

deat, omnino prohibemus *Item.* In electione Romanorum Pontificum neque liber, neque ſeruus ad hoc venire præſumat, vt ill s Romanis, quos ad hanc electionem per conſtitutionem ſanctorũ Patrum antiqua admiſit conſuetudo faciat aliquod impedimentũ. Quod ſi quis contra hanc noſtram conſtitutionem [facere] preſumpſerit, exilio tradatur.

In legib. Lõgob.l. 3.titu. de Põtifi.l.3. [abeſt a Grat. & Iuo.].

a ¶Conſtitutio.] *Ex antiquo exemplari Gratiani reſtitutus eſt hic titulus: in quo exemplari poſt titulum illum, interpoſita rubrica, incipit caput.* Vt nullus &c. *ut etiam apud Iuonem. Verum, quia receptum eſt, ut initium huius capitis fit à dictione,* Conſtitutio, *relicta ſunt hæc uerba etiam in principio ipſius. Extat uero hoc capitulum in uetuſtis quoque exemplaribus, in quibus palea eſſe non ſolent.*

Item conſtitutio Othonis.

¶Iuramentum Othonis, quod fecit domino Papæ Ioanni. C. XXXIII.

S. Antoninus p. 2. tit.16.c.1. §. 16. in medio. Anſ.l. 1.c. 90.& l. 4. c.36.

TIbi domino Ioanni Papæ ego rex Otho promittere, & iurare facio per patrem, & filium, & ſpiritum ſanctum, & per lignũ hoc viuificæ crucis, & per has reliquias ſanctorum: ꝙ ſi permittente Domino Romam venero; ſanctam Romanam eccleſiam, & te rectorem ipſius exaltabo ſecundum poſſe meum; & numquam vitam, aut membra, & ipſum honorem, quem habes, mea voluntate, aut meo conſilio, aut meo conſenſu, aut mea exhortatione perdes: & in Romana vrbe nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut ad Romanos pertinent, ſine tuo conſilio: & quidquid de terra ſancti Petri ad noſtram poteſtatem peruenerit, tibi reddã: & cuicũque Italicum regnum cõmiſero, iurare faciã illum, vt adiutor tui ſit ad defendendum terram ſancti Petri ſecundum ſuum poſſe. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euãgelia.

a ¶Sic me Deus.] *Addita hac ſunt ex Centio Camerario, in cuius libro habentur multæ formæ iuramentorum; & extat manuſcriptus Romæ.*

Item ex primo libro capitulorum† Caroli, & Ludouici Imperatorũ, c.84. †al. capitularium.

¶Liberum ſit clero, & populo de propria diœceſi epiſcopum eligere. C XXXIIII.

SAcrorũ canonũ nõ ignari, vt in Dei nomine ſancta eccleſia ſuo liberius potiretur honore, aſſenſum ordini eccleſiaſtico prębuimus, vt ſcilicet epiſcopi per electionem cleri, & populi ſecundum ſtatuta canonum de propria diœceſi, remota perſonarum, & munerum acceptione, ob vitæ meritum, & ſapientiæ donum eligantur; vt exemplo, & verbis ſibi ſubiectis vſquequaque prodeſſe valeãt.

Anſ. l. 6. c.6.

Ex conſtitutionibus his, & pacto Ludouici Imperatoris deprehenditur, Imperatores illis renunciaſſe priuilegijs, quæ de electione ſummi Pontificis Hadrianus Papa Carolo Imperatori, & ad imitationem eius Leo Papa Othoni primo Regi Teutonicorum fecerat. Cum ergo præmiſſis auctoritatibus cun-

ctis liqueat electionem clericorum tantummodo eſſe; quæritur quorum ſit ipſa electio; an clericorum maioris eccleſiæ tantum, an etiam aliorum religioſorum, qui in eadem ciuitate fuerint. Sed (ſicut in breuiatione canonum Fulgentij Carthaginenſis eccleſiæ diaconi inuenitur) in ſeptimo capitulo † Nicæni concilij, & in Gangrenſi ſtatutum eſt, ut ad eligendum epiſcopum ſufficiat eccleſiæ matricis arbitrium. Nunc autem ſicut electio ſummi Pontificis non à Cardinalibus tantum, uerum etiam ab alijs religioſis clericis auctoritate Nicolai Papæ eſt facienda; ita & epiſcoporum electio non à canonicis tantū, ſed etiam ab alijs religioſiſſimis clericis; ſicut in generali ſynodo Innocentij Papæ Romæ habita conſtitutum eſt. Ait enim.

† *al. ſeptimo Nicæno cōcilio.*

Nic. 2. al. 1. in cōc. Rom. c. 1. Innoc. ij. c. 28.

¶ Abſque religioſorum virorum conſilio canonici maioris eccleſiæ epiſcopum non eligant. C. XXXV.

OBeuntibus ſane epiſcopis, quoniam vltra tres menſes vacare eccleſiam ſanctorum patrum prohibent ſanctiones; ſub anathematis vinculo interdicimus, ne canonici de ſede epiſcopali ab electione epiſcoporum excludant religioſiſſimos viros; ſed eorum conſilio honeſta & idonea perſona in epiſcopum eligatur: Quòd ſi excluſis eiſdem religioſis electio fuerit celebrata; quod abſque aſſenſu eorum, & conniuentia factum fuerit, irritum habeatur & vacuum.

Nunc ergo quæritur, ſi uota eligentium in duas ſe diuiſerint partes; quis eorum alteri ſit præferendus. De his ita ſcribit Leo epiſcopus ad Anaſtaſiū Theſſalonicenſem epiſcopum epiſt. 82. al. 84. cap. 5. [ſed paulo aliter.]

¶ Cum vota eligentium in duas ſe diuiſerunt partes, quis ſit præferendus alteri. C. XXXVI.

Poly. l. 2. tit. 1. Anſ. l. 6. c. 19. Iuo p. 5. c. 347. Pann. l. 3. c. 6.

SI forte [quod a nec reprehēſibile, nec irreligioſum iudicamus] vota eligentium in duas ſe diuiſerint partes; metropolitani iudicio is alteri præferatur, qui maioribus & ſtudijs iuuatur & meritis; tantum vt nullus inuitis, & non petentibus ordinetur; ne ciuitas † epiſcopum non optatum aut contemnat, aut oderit.

a ¶ Quod nec reprehenſibile, nec irreligioſum iudicamus.] *Hæc uerba, quæ à ceteris collectoribus non referuntur, non ſunt inuenta apud Leonem; ſed apud Gregorium, ex quo referuntur infra 8. q. 1. nec nouum.*

† *al. plebs inuita.*

DISTINCTIO LXIIII.

I ps

Hinc conſiderandum eſt, à quibus, uel quo tempore ſacri ordines ſunt tribuendi; uel quibus in locis patriarchæ, primates, archiepiſcopi, epiſcopi, chorepiſcopi, & reliqui ſacerdotes ſint ordinandi. A quibus ordinentur epiſcopi, in Nicæno primo concilio definitum eſt, in quo ſic legitur, cap. 4.

¶Ab omnibus comprouincialibus epiſcopi ordinentur. C. I.

EPiſcopi ab omnibus, qui ſunt in prouincia ſua, debent ordinari. Si vero hoc difficile fuerit, vel aliqua vrgente neceſſitate, vel itineris longitudine, certe tres epiſcopi debent in vnũ congregari; ita vt et certorum, qui abſentes ſunt, conſenſum in litteris teneant, & ita faciãt ordinationem. Poteſtas ſane vel cõfirmatio pertinebit per ſingulas prouincias ad metropolitanum epiſcopum.

In cõcil. Niceno 2. c. 3. Anſ. l. 6. c. 4. & 54. Iuo p. 5. c. 117. Burc. l. 1. c. 27. concordat.

Item Anacletus ad epiſcopos Italiæ, epiſt. 2.

¶De eodem. C. II.

ORdinationes epiſcoporũ auctoritate Apoſtolica ab omnibus, qui in eadem fuerint prouincia, epiſcopis ſunt celebrandæ. *& infra.* ¶Quòd ſi ſimul omnes conuenire minime poterunt; aſſenſum tamen ſuis apicibus α præbeant, vt ab ipſa ordinatione animo non deſint.

Diſt. 75. c. ordinationes. Anſ. l. 6. c. 53. Burc. l. 1. c. 15. Iuo p. 5. c. 69. Pann. l. 3. c. 12. & 17. Poly. l. 2. tit. 6.

α ¶Apicibus.] *In epiſtola eſt,* precibus. *Apud Iuonem, & Burchardum,* precibus, & ſcriptis.

[*Ex concilio Arauſicano primo, c. 21.*]

PALEA. C. III.

DE abiectione eius, quẽ duo præſumpſerint ordinare epiſcopi in noſtris† prouinciis, placuit de præſumptoribus, vt ſicubi contigerit duos epiſcopos tertium ordinare;† & ipſe, β & auctores damnabuntur, quo cautius ea, quę ſunt antiquitus inſtituta, ſeruentur.

Burc. l. 1. c. 30. Iuo p. 5. c. 141. Pann. l. 3. c. 20. †al. noſtris †al. conſecrare.

¶ *In concilio ipſo hoc eſt initium huius capitis,* Duo ſi præſumpſerint ordinare epiſcopum, &c. *ac deinde tota res plenius exponitur. Apud ceteros uero collectores eodem fere modo habet, atq; hic: & in multis uetuſtis Gratiani codicibus adeſt.*

β ¶Et ipſe.] *Sic emendatum eſt ex originali, & ceteris collectoribus. Antea legebatur,* & epiſcopi, & auctores.

Item Anicetus in epiſtola ad epiſcopos Galliæ.

¶Ceteris aſſentientibus cum tribus prouincialibus ordinetur epiſcopus. C. IIII.

COmprouinciales epiſcopi, ſi neceſſe fuerit, ceteris cõſentientibus, a tribus, iuſſu archiepiſcopi cõſecrari poſſunt epiſcopis.

Poly. l. 2. tit. 8. Burc. l. 1. c. 28. Pann. l. 3. c. 10. Iuo p. 5. c. 139.

Item Innocentius Papa ad Victricium epiſcopum Rothomagen. epiſtola 2. cap. 1.

¶Non ordinetur epiſcopus extra conſcientiam metropolitani. C. V.

EXtra conſcientiam metropolitani epiſcopi nullus audeat ordinare epiſcopum: Integrum enim eſt iudicium, quod plurimorum ſententiis cõfirmatur. Nec vnus epiſcopus ordinare præſumat epiſcopum, ne furtiuum præſtitum beneficiũ videatur. Hoc enim & ſynodus Nicæna conſtituit, atque definiuit.

Poly. ibi. Iuo p. 5. c. 113. Anſ. l. 6. c. 56.

Item Gelaſius uniuerſis per Dardaniam conſtitutis.

Anſ.l.6.c. 41. al.39. ex Gelaſio ad Natalē epm̄ ꝑpe idē.

¶Epiſcopi à ſuo metropolitano, & ipſe ab eiſdem conſecretur. C. VI.

2 QVia per ambitiones illicitas non pudet quoſdam eccleſiarum iura turbare, ac priuilegia, quæ metropolitanis, vel prouincialibus epiſ decreuit antiquitas temeraria præſumptione peruadere; propter ꝙ etiam communionis Apoſtolicæ deſiderant diſſidium tenere; quo ſcilicet ab eius auctoritate diuiſi, vel impune proprias vſurpationes exerceant; non reſpiciētes, quia æterno iudici rationem tam de catholicæ ſinceritatis iniuria, quàm de traditionum præiudicijs paternarū, non ſine perpetuæ ſint damnationis interitu reddituri, ſi in hac obſtinatione permanſerint; charitatem veſtram duximus inſtruendam, † vt vos omnes in commune fratres, ſiue per Dardaniam, ſiue per quamque contiguam prouinciam conſtituti, qui vos ſub metropolitanis veſtris eſſe meminiſtis, & ab eiſdem ſubſtitui decernentes, † ſicut vetus conſuetudo depoſcit, vnanimiter ſtatuatis antiſtites, & viciſſim ſi metropolitanus humanæ conditionis ſorte deceſſerit, à comprouincialibus epiſcopis, ſicut forma tranſmiſit, ſacrari modis omnibus cenſeatis: nec quemquam ſibi, quod vobis antiqua diſpoſitione conceſſum eſt, patiamini vendicare: quatenus & inter ipſas aduerſantium voluntatum procellas, veterum regulas nullatenus cuſtodire ceſſetis: ſicut perſecutionum tempore diuerſarum patres noſtros conſtanter feciſſe non dubium eſt.

† *decedentes*] vera lectio.

Item ex concilio Martini Papæ.

¶De eodem. C. VII.

In capitulis Martini Braca. c.4. ex cōcil. Nicæ. c.4.

† *al. colligantur.*

3 EPiſcopum oportet maxime quidem ab omni concilio conſtitui. Sed ſi hoc pro neceſſitate, aut pro longinquitate itineris difficile fuerit, ex omnibus tres eligantur, † & omnium præſentium, vel abſentium ſubſcriptiones teneantur; & ſic poſtea ordinatio fiat. ¶Huius autem rei poteſtas in omni prouincia ad metropolitanum pertineat epiſcopum.

Item ex concilio Nicæno 1.c.6.

¶Non erit epiſcopus, qui præter metropolitani ſententiam fuerit ordinatus. C. VIII.

Anſ.l.6.c. 42. Deuſdedit par.1.

ILlud generaliter eſt clarum, ꝙ ſi quis præter ſententiam metropolitani fuerit factus epiſcopus, hunc magna ſynodus diffiniuit epiſcopum eſſe non oportere.

DISTINCTIO LXV.

1 ps *COmprouincialium epiſcoporum uniuerſaliter deſideratur conſenſus in ordinatione epiſcopi. Quòd ſi aliqui animoſitate ducti contradicere uoluerint, obtineat ſententia plurimorum. Vnde in Nicæno concilio, c.6.*

¶Si ceteris conſentientibus o rdinationi epiſcoporum,duo vel tres contradicant,obtineat ſententia plurimorum. C. I.

SAne ſi communi omnium conſenſu rationabiliter probato ſecundum eccleſiaſticam regulam,duo,vel tres animoſitate ducti per contentionem contradicant, obtineat plurimorum ſententia ſacerdotum.

a ¶Conſenſu.] *Græce legitur,* ψήφῳ εὐλόγῳ σύστ. καὶ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικόν. *quod Dionyſius uertit,* decreto rationabili,& ſecũdum eccleſiaſticam regulam comprobato.

Item ex concilio Martini Papæ.

¶De eodem. C. II. — In c.Martini Brac. c.3. ex cõcil. Antioche.c.19.

NOn debet ordinari epiſcopus abſque conſilio & præſentia† metropolitani epiſcopi. Adeſſe autem oportet omnes, qui ſunt in prouincia ſacerdotes;quos per ſuam debet epiſtolam metropolitanus cõuocare. Et quidem ſi omnes occurrerint,† bene; ſi autem hoc difficile fuerit,plures oportet occurrere.Qui autem nõ conuenerint, præſentiam ſui per epiſtolas faciant; & ſic omnium facto conſenſu,ordinationem epiſcopi fieri oportet. Si autem aliter,præter quod terminatum eſt à nobis,fuerit factum; talem ordinationem nihil valere decernimus. 2 ¶Si autem ſecundum canones ordinatio epiſcopi fuerit facta; & aliquis cũ malitia in aliquo contradixerit,plurimorum conſenſus obtineat.

† *al. conſcientia.* † *al. cõcurrerunt.*

Item ex concilio Antiocheno, c.19. — c.18.

¶De eodem. C. III.

EPiſcopus non eſt ordinandus ſine conſilio, & præſentia metropolitani epiſcopi; cui melius erit,ſi ex omni prouincia congregentur epiſcopi. Quod ſi fieri non poteſt; hi qui adeſſe non poſſunt,propriis litteris conſenſum ſuum de ipſo deſignent; & tũc demum poſt plurimorum ſiue per præſentiam, ſiue per litteras conſenſum ſententia conſona ordnetur. Quod ſi aliter, quàm ſtatutũ eſt,fiat;nihil valere huiuſmodi ordinationem.¶Si vero etiam ſecũdum definitas regulas ordinatio celebretur, contradicant autẽ aliqui propter proprias,& domeſticas ſimultates; his cõtemptis, ſententia de eo obtinea t plurimorum.

Verbis græcis multo melius reſpondet altera uerſio, quæ Dionyſii eſt; ideoque illa inſulenda.

Si autem prouinciam primatem habere conſtiterit ; nec etiam à metropolitano abſque eius conſcientia epiſcopum conſecrare licebit.

Vnde Leo Papa Anaſtaſio epiſcopo, epiſt. 82.al.84.c.6.

¶Abſque primatis conſenſu metropolitanus epiſcopum non ordinet. C. IIII. — Deuſdedit p.1. Iuo p. 5. c.248.

DE perſona aũt conſecrandi epiſcopi,& de cleri,plebiſque conſenſu metropolitanus epiſcopus ad fraternitatẽ tuã referat;

quodque in prouincia bene placuit, ſcire te faciat, vt ordinationem rite celebrandã tua quoque confirmet auctoritas. Quę rectis diſpoſitionibus nihil moræ, aut difficultatis debet afferre, ne gregibu Domini diu deſit cura paſtorum.

Item ex concilio Carthaginenſi 2.c.12.

¶De eodem. C. V.

PLacet omnibus, vt inconſulto primate cuiuslibet prouinciæ, tam facile nemo præſumat, licet cum multis epiſcopis, in quo cunque loco ſine eius, vt dictum eſt, præcepto epiſcopum ordinare. ¶Si autem neceſſitas fuerit, tres epiſcopi in quocunque loco ſint cum primatis præcepto ordinare debeant epiſcopum.

Item ex concilio Nicæno, c.6.

Anſ.l.4.c. 46. Poly.l.2. tit. 21. ¶Vnicuique eccleſiæ proprius honor ſeruetur. C. VI.

MOs antiquus perdurat† in Aegypto, vel Lybia, & Pentapoli, vt Alexandrinus epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem, quandoquidem & epiſcopo Romano parilis α mos eſt. ¶Similiter autem & apud Antiochiam, ceteraſque prouincias honor ſuus vnicuique ſeruetur eccleſiæ.

† *pduret*] κρατείτο.

α ¶Parilis.] *Græce legitur* ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν τῇ ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο συνηθές ἐστιν, *ideſt,* quoniam & Romæ Pontifici hoc vſitatum eſt. *Quibus uerbis nulla paritas Romani, & Alexandrini Patriarchatus inducitur, ut quidã male interpretati ſunt. optime Nicolaus primus in epiſtola ad Michaelem Imperatorem, quæ ſunt. De qua incipit,* Propoſueramus, *ſic ſcripſit;* Nicęna ſynodus nouerat Romanę eccleſię omnia Domini ſermone conceſſa: Si omnia, ergo defuit nihil, quod non illi conceſſerit. Denique ſi inſtituta Nicænæ ſynodi diligenter inſpiciantur, inuenietur profecto, quia Romanæ eccleſiæ nullum eadem ſynodus contulit incrementum: ſed potius ex eius forma, quod Alexandrinæ eccleſiæ tribueret, particulariter ſumpſit exemplum. *Hactenus Nicolaus. Statutum igitur fuit ita in Alexandrina eccleſia obſeruandum, quia ſic fieret in Romana.*

Item ex eodem, cap.7.

¶De eodem. C. VII.

QVoniam mos antiquus obtinuit, & vetuſta traditio, vt Aeliæ, ideſt Hieroſolymorũ† epiſcopo honor deferatur, habeat cõſequenter honorem manente tamen metropolitanæ ciuitati propria dignitate.

† *al. Hieroſolyma.*

Qui uero à comprouincialibus ſuis cum metropolitani licentia fuerit ordinatus, infra conſtituta tempora eius ſe repræſentet aſpectibus.

Vnde in Tarraconenſi concilio, cap.5. legitur.

¶Metropolitano ſe repręſentet nuper factus epiſcopus. C. VIII.

SI quis in metropolitana ciuitate nõ fuerit epiſcopus ordinatus, poſtquã ſuſcepta benedictione metropolitani litteras honorẽ fuerit epiſcopis adeptus: id optimũ eſſe decreuimus, vt poſtmodũ

ſtatuto

ſtatuto tempore, id eſt impletis duobus menſibus, ſe metropolitani ſui repræſentet aſpectibus, vt ab illo monitis eccleſiaſticis inſtructus plenius, q̃d obſeruare debeat, recognoſcat. Quòd ſi forte hoc implere neglexerit, in ſynodo increpatus à fratribus corrigatur. Et ſi forte infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit præpeditus, hoc ſuis litteris metropolitano indicare procuret.

2 *His auctoritatibus datur intelligi, quòd epiſcopi à comprouincialibus ſuis debeant ordinari. Sed quæritur, ſi in prouincia plurimi epiſcopi fuerint, † & contigerit forte vnum remanere epiſcopum, quid fieri debeat. Ille, quia ſolus eſt, ordinare non poteſt epiſcopum, comprouinciales enim non habet, cum quibus epiſcopum conſecrare valeat. Cum ergo talis neceſſitas fuerit, quid faciendũ ſit, in Sardicenſi cõcilio definitur; in quo, cap. quinto ſic ſtatutũ legitur.* † *al. non fuerint*

¶Si forte vnus tantum in prouincia remanſerit epiſcopus, ad conſecrationem epiſcopi de vicina prouincia conuocent. C. IX.

SI forte in prouincia vnum tantum contigerit remanere epiſcopum; ſuperſtes epiſcopus conuocet epiſcopos vicinæ prouinciæ, & cum eis ordinet comprouinciales ſibi epiſcopos. Quod ſi facere neglexerit, populi conueniant epiſcopos prouinciæ vicinę, & illi prius commoneant epiſcopum, qui in eadem prouincia commoratur, & oſtendant, quòd populi petant ſibi epiſcopum rectorem, & doceant iuſtum eſſe, vt veniat *a* ipſe, & cum eis ordinet epiſcopum. Quod ſi litteris conuentus tacuerit, & diſſimulauerit, nihilque reſcripſerit; tunc ſatisfaciendum eſt populis, vt conueniant ex vicina prouincia epiſcopi, & ordinent epiſcopum. Burc. l. 1. c. 26. Iuo p. 5. c. 137.

¶ *Capitulum hoc, quomodo refertur à Gratiano, præcipue in priore parte, neque cũ latino, quod geminum eſt in tomis conciliorum, multoque minus cum græco canone conuenit: quinetiam apud Burchardum, & Iuonem variè legitur. Huius vero concilij canones à Latinis latine, & à Græcis græce à principio ſcriptos fuiſſe Nicolaus Papa Photio ſcribens in epiſtola, quæ incipit,* Innumerabilium, *his verbis indicat.* Quomodo autem non eſſe apud vos Sardicenſes canones tu ſolus aſtruere poteris, quando non ſolum à latinæ, verum etiam um alijs à græcę linguæ hominibus ſtatuti ſunt, & promulgati? Qua de re credibile non eſt, quod ibi diffinitum eſt, vnumquemque ipſorum minime propriæ linguæ tradidiſſe. *Dionyſius quoque exiguus in epiſtola ad Stephanum epiſcopum, qua ei ſuam græcorum canonum interpretationem obtulit, Sardicenſe concilium à principio inter latinos latine editum fuiſſe his verbis ſignificat.* Tunc ſancti Chalcedonenſis Concilii decreta ſubdentes, in his græcorum canonum finem eſſe declaramus, nequid præterea notitiæ veſtræ credamur velle ſubtrahere. Statuta quoque Sardicenſis concilij, atque Africani, quæ latine ſunt edita, ſuis à ſe numeris cernuntur eſſe diſtincta.

a ¶Vt veniat ipſe.] *Tam in concilio, quod eſt in codice canonum, quàm quod in collectione Iſidori, & apud Burchardum, & Iuonem legitur,* vt & ipſi veniant, & cum ipſo ordinent epiſcopum. *Græcus autem canon ita habet.*

ΌΣιος ἐπίσκοπος εἶπεν. ἐὰν συμβῇ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ πλεῖστοι ἐπίσκοποι τυγχάνουσιν, ἕνα ἐπίσκοπον ἀπομεῖναι, κἀκεῖνος κατά τινα ἀμέλειαν μὴ βουληθῇ συνελθεῖν καὶ συναινέσαι τῇ κατα

στάσει τῶν ἐπισκόπων, τὰ δὲ πλήθη συναθροισθέντα παρακαλοῖεν γίγνεσθαι τὴν κατάστασιν τοῦ παρ᾽ αὐτῶν ἐπιζητουμένου ἐπισκόπου χρὴ πρότερον ἐκεῖνον τὸν ἐναπομείναντα ἐπίσκοπον ὑπομιμνήσκεσθαι διὰ γραμμάτων τοῦ ἐξάρχου τῆς ἐπαρχίας (λέγω δὴ τοῦ ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως) ὅτι ἀξιοῖ τὰ πλήθη ποιμένα αὐτοῖς δοθῆναι. ἡγοῦμαι καλῶς ἔχειν δὲ τοῦτον ἐκδέχεσθαι, ἵνα παραγένηται. Εἰ δὲ μὴ διὰ γραμμάτων ἀξιωθεὶς παραγένηται, μήτε μὴν ἀντιγράψοι, τὸ ἱκανὸν τῇ βουλήσει τοῦ πλήθους χρὴ γενέσθαι. χρὴ δὲ καὶ μετακαλεῖσθαι δὲ τοὺς ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου ἐπαρχίας ἐπισκόπους, πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου.

.i.Oſius epiſcopus dixit Si qua in prouincia, in qua plurimi ſunt epiſcopi contigerit vnum epiſcopum morari abſentem, neque is, propter negligentiam quandam conuenire voluerit, neque epiſcoporum creationi cõſentire; populi vero congregati poſtulent eum, quẽ ipſi expetunt, epiſcopum conſtitui: primum oportet epiſcopum illum qui abſens moratur, admoneri litteris primatis prouinciæ (nimirum epiſcopi metropolitani) de populorum poſtulato, paſtorem ſibi dari petentium: recte autem ſe habere puto, eũ quoque, vt interſit, expectari †. Quod ſi neque per litteras rogatus affuerit, ac ne reſcripſerit quidem, ſatis faciendum populi voluntati eſt Conuocari autem oportet ex vicina etiam prouincia epiſcopos ad metropolitani epiſcopi creationem.

† *al. admitti*

DISTINCTIO LXVI.

† *Sic Iuſtin nouel. 131. in princ.*

Extra de tẽ. ord. c. ſi archiepſ.

I ps ARchiepiſcopus autem ab omnibus ſuæ prouinciæ epiſcopis debet ordinari. †

Vnde Anicetus Papa in epiſt. ad epiſcopos Galliæ.

Poly. l. 2. tit. 8. Anſ. l. 6. c. 39. Burc l. 1. c. 28. Iuo p. 5. c 139 Pann. l. 3. c. 10. Idem reperitur ĩ epiſt. Aniceti.

¶Ab omnibus ſuffraganeis ſuis archiepiſcopus ordinetur. C. I.

ARchiepiſcopus α ab omnibus ſuæ prouinciæ epiſcopis ordinetur. *& infra.* β ¶Illud tamen, quod de archiepiſcopi conſecratione prædictum eſt, atque præceptum, id eſt, vt oẽs ſuffraganei eum ordinent, nullatenus immutari licet; quia, qui illis preeſt, ab omnibus epiſcopis, quibus præeſt, debet conſtitui. Sin aliter pſumptum fuerit; viribus carere non dubium eſt; quia irrita erit eius ſecus acta ordinatio.

α ¶Archiepiſcopus.] *Hæc prior pars in epiſtola ipſa, & apud ceteros collectores fuſius exponitur.*

¶ *Hic in epiſtola cũ multa alia ſunt intereiecta, tum c.* cõprouinciales. *ſup. di. 64*

De epiſcopis autem non ordinandis à paucioribus quàm tribus epiſcopis, Anacletus epiſt. 2 ad epiſcopos Italiæ ſcribit, dicens.

Poly. ibidem. Anſ. l. 6. c. 53. Burc. l. 1. c. 15. Iuo p. 5. c. 139. Pann l. 3. c. 17.

¶Epiſcopus non minus, quam à tribus epiſcopis ordinatur. C. II.

POrro & Hieroſolymitarum primus archiepiſcopus beatus Iacobus, qui iuſtus dicebatur, & ſm carnem, Domini nuncupatus eſt frater, a Petro, Iacobo, & Ioanne apoſtolis eſt ordinatus, ſucceſſoribus videlicet ſuis dantibus formam, vt non minus, q̃ à tribus epiſcopis, reliquiſque omnibus aſſenſum præbentibus, vllatenus epiſcopus ordinetur, & communi voto ordinatio celebretur.

DI-

DISTINCTIO LXVII.

1 ps *PResbyteri vero, & chorepiſcopi ab vno epiſcopo ordinari poſſunt.*

Vnde Anacletus epiſt.2.ad epiſcopos Italiæ.

¶Sacerdotes ab vno epiſcopo poſſunt ordinari. C. I.

REliqui ſacerdotes a proprio ordinentur epiſcopo, ita vt ciues & alij ſacerdotes aſſenſum præbeant, & ieiunantes ordinationem celebrent. Similiter & diacon ordinentur. Ceterorum autem graduum diſtributioni trium veraciũm teſtimonium, cum epiſcopi ſcilicet approbatione, ſufficere poteſt. Poly. ibidem Anſl. 6. c.53.

Item in Hiſpalenſi concilio ſecundo, capite 6. legitur.

¶De eodem. C. II.

2 EPiſcopus ſacerdotibus, ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, ſolus auferre non poteſt. 15.q.7.c. ſexta.& c. eps.

DISTINCTIO LXVIII.

1 ps *QVæritur de illis, qui ordinantur ab his, quos non conſtat fuiſſe epiſcopos, an ſint iterum conſecrandi, an non. Quòd vero conſecrandi non ſint, probatur auctoritate Gregorij, qui ſcribens Ioanni Rauennati epiſcopo, lib.2.epiſt.32.ait.*

¶Semel conſecratus, iterum conſecrari non debet. C. I.

SIcut ſemel baptizatus iterum baptizari non debet; ita qui conſecratus eſt ſemel, in eodem iterum ordine non debet cõſecrari. Sed ſi quis forſitan cum leui culpa ad ſacerdotium venit, pro culpa pœnitentia indici debet, & tamen ordo ſeruari. 4.ſen.diſ. 25 B. Poly. l. 2. tit.35. Anſl. 7. c.104.

Contra Gregorius tertius ad Bonifacium epiſcopum, epiſtola 2. ſcribens teſtatur. Pann.l.3. c.76.

¶De presbyteris, qui ordinãtur ab eis, quos conſtat epiſcopos non fuiſſe. C. II. Iuo p. 6. c.82.

PResbyteri, quos ibidem repeiſti, ſi incogniti fuerint illi, q † ordinant, & dubium eſt eos epiſcopos fuiſſe, an non, qui eos ordinauerunt; ſi bonæ actionis, & catholici viri ſunt, ipſi presbyteri, & in miniſterio Chriſti, omnique lege ſancta edocti, ab epiſcopo ſuo benedictionem presbyteratus ſuſcipiant, & conſecrentur: & ſic miniſterio fungantur. Anſl. 7. c.110. Iuo p. 6. c.117. † *a quibus fuerint ordinati* Io8.

Quòd ergo conſecratus, in eodem ordine iterum nonſecrari prohibetur, de eo intelligendum eſt, qui conſecratus eſt ab illo, quem certum erat conſecrandi ius habere. Qui autem ab illo conſecratur, quem non conſtat ius conſecrandi habuiſſe, iterum conſecrandus eſt: quia ſi ille conſecrandi ius non habuit, iſte ex olei effuſione nil conſecrationis accepit. Et quia in ipſo ordine conſecra-

tus

ius non erat, nunc quaſi primum ad conſecrationem veniens ab epiſcopo ſacerdotalem benedictionem, & conſecrationem conſequitur. Si autem ius conſecrandi habuit, in prima vnctione conſecutus eſt conſecrationem: in ſecunda vero non reiteratur conſecratio, ſed ſola vnctio: ſicut, de quo dubium eſt, an ſit baptizatus, vel non; debet baptizari: qui ſi prius baptizatus non fuerat, conſequitur gratiam baptiſmi: ſi autem baptizatus erat, nihil accipit in ſecunda vnctione: † nec pertinet hoc ad reiterationem baptiſmi, ſed ad cauſam ſalutis. Hoc & de eccleſiis conſecrandis ſimiliter obſeruandum eſt. Vnde in Nicæno concilio legitur.

† *lotione*

¶Non debet iterum conſecrari eccleſia ſemel conſecrata. C. III.

De cõſecra. diſt. 2 c. eccleſia.

ECcleſijs ſemel conſecratis Deo non iterum debet conſecratio adhiberi; niſi aut ab igne exuſtæ, aut ſanguinis effuſione, aut cuiuſcũque ſemine fuerint pollutæ; quia ſicut infans à qualicumq; ſacerdote in nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti ſemel baptizatus, nõ debet iterum baptizari; ita nec locus Deo dicatus, eſt iterũ cõſecrandus, niſi pp eas cauſas, quas ſuperius nominauimus: ſi tamen fidem ſanctæ Trinitatis tenuerunt, qui eum conſecrauerunt.

2 *Inter epiſcopos, & chorepiſcopos autem hæc eſt differentia, quòd epiſcopi non niſi in ciuitatibus, chorepiſcopi etiam in vicis ordinari poſſunt: epiſcopi formatas tribuunt; chorepiſcopi non niſi commendatitias, & pacificas dare valent. Epiſcopi ius conſecrandi habent; chorepiſcopi tantum minores ordines tribuunt; leuiticam autem, & ſacerdotalem benedictionem non valent præſtare. De his ita ſcribit Leo. I. ad epiſcopos Germaniæ, & Galliæ, epi. 86. al. 88.*

¶In quibus chorepiſcopi ab epiſcopis differant. C. IIII.

Iuo p. 6. c. 72. Anſ. l. 7. c. 122. Poly. l. 4. tit. 26.

QVamuis chorepiſcopis, & presbyteris plurima cum epiſcopis miniſteriorum communis ſit diſpoſitio; quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam nouellis, & eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita nouerint: ſicut eſt presbyterorum & diaconorum, aut virginũ conſecratio; ſi conſtitutio altaris, ac benedictio, vel vnctio. Si quidem nec erigere eis altaria, nec eccleſias, vel altaria conſecrare licet, nec per impoſitionem manuum, fidelibus baptizatis, † vel conuerſis hæreticis † paracletum ſpiritum ſanctũ tradere, nec chriſma conficere, nec chriſmate baptizatorum frontes ſignare, nec publice quidem in Miſſa quemquam pœnitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epiſtolas mittere. Hæc enim omnia illicita ſunt chorepiſcopis: qui ad exẽplum, & formã lxxij. † diſcipulorum eſſe noſcuntur, vel presbyteris, qui eamdem geſtant figuram: quoniam quamquam conſecrationem habeant; pontificatus tamen apicem non habent.

† *baptizandis*] orig. & Iuo
† *ex hæreſi*] orig.
† *al. lxxi.*

3 *Hi vero propter inſolentiam ſuam, qua officia epiſcoporum ſibi vſurpabant, ab eccleſia hodie prohibiti ſunt.*

Vnde Damaſus Papa ait ad epiſcopos Africæ, epiſt. 4.

¶Ordo

¶Ordo chorepiſcoporum à ſacra ſede reprobatur. C. V.

CHorepiſcopi tam ab hac ſacra ſede, q̃ à totius orbis fuerant epiſcopis prohibiti. Nimis ergo eorum inſtitutio improba, nimis eſt praua; quia vt hi de ſummo ſacerdotis miniſterio aliqd pręſumant, omni auctoritate caret. *& infra.* ¶Nam nõ amplius, quàm duos ordines inter diſcipulos Domini eſſe cognouimus, id eſt duodecim Apoſtolorum, & ſeptuaginta † diſcipulorum. Vnde iſte tertius proceſſerit, funditus ignoramus. Et quod ratione caret, extirpari neceſſe eſt. 4 ¶ Quòd autem † epiſcopi non ſint, qui minus, quàm à tribus ſunt ordinati epiſcopis, omnibus patet: quoniã, vt bene noſtis, prohibitum à ſanctis eſt patribus, vt qui ab vno, vel à duobus ſunt ordinati epiſcopis; nec nominentur epiſcopi. Si nomẽ non habent, qualiter officium habebunt?.

Poly. ibidem Anſ. l. 7. c. 123.

† *al. lxxij.*

† *al. enim*

Item Vrbanus ſecundus.

¶Apoſtolorum in eccleſia locum epiſcopi teneant. C. VI.

QVorum vices in eccleſia habeant epiſcopi, & qui eis hanc dignitatem dare debeat; ſanctus Auguſtinus oſtendit, inquiẽs pro patribus tuis nati ſunt tibi filij. Quid eſt pro patribus tuis nati ſunt tibi filij? Patres miſſi ſunt Apoſtoli: pro Apoſtolis filij nati ſunt tibi. conſtituti ſunt epiſcopi. Hodie enim epiſcopi, q ſunt per totum mundum, vnde nati ſunt? Ipſa eccleſia patres illos appellat, ipſa illos genuit, & ipſa illos conſtituit in ſedibus patrum. Nõ ergo te putes deſertam, quia non vides Petrum; quia non vides Paulum; quia non vides illos, per quos nata es de prole tua tibi creuit paternitas. Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij, conſtitues eos principes ſuper omnem terram.] & infra. [Filios genuit eccleſiã; conſtituit eos pro patribus ſuis principes ſuper omnem terram.]

In Pſ. 44.

DISTINCTIO LXIX.

1 ps *TOnſura vero clerici de manu abbatis ſuſcipi poteſt, ſi eidem abbati manus impoſitio ab epiſcopo facta noſcatur. Vnde in ſeptima ſynodo cap. quartodecimo legitur.*

¶Abbates, quibus ab epiſcopo manus imponitur, aliquos tonſurare poſſunt. C. I.

QVoniam videmus ſine manus impoſitione à paruula ætate tonſuram cleri quoſdã accipientes, nondũque ab epiſcopo manus impoſitione ꝓcepta ſuꝑ ambonem irregulariter in collecta legẽtes; ꝑcipimus amodo id minime fieri. Idipſum quoque obſeruandũ eſt etiã inter monachos. 2 ¶Lectoris aũt manus impoſitione † licẽtia eſt abbati ſolũmodo in proprio monaſterio fuaciendi; ſi duntaxat eidem abbati manus impoſitio facta noſcat ab epiſcopo [ſecundum † morem præficiendorum Abbatum,]dũ conſtet

Iuo p. 5. c. 176.

† *al. impoſitionem*

† *Hæc non ſunt in græco canone.*

conſtet illum eſſe presbyterum. ¶Simili etiam modo ſecundum an tiquam conſuetudinem chorepiſcopos præceptione oportet epiſcopi promouere lectores.

Item ex concilio Laodicenſi,c ap. 26.

¶Non exorcizent, qui ab epiſcopo prouecti non ſunt. C.II.

† al. promoti

NOn oportet exorcizare eos, qui necdum ab epiſcopis ſunt p moti,† neque in eccleſijs, neque in domibus.

DISTINCTIO LXX.

1 ps *AB epiſcopis alterius ciuitatis clericus ordinari non poterit, nec etiã à proprio abſoluse ordinandus eſt: abſoluta enim ordinatio Chalcedonenſi cõcilio prohibetur, & vacuã habere manus impoſitionẽ præcipitur: in quo ſic ſtatutũ eſt canone 6.*

¶Nemo ordinandus eſt abſolute. C. I.

Anſ. l. 7. c. 105. Poly. l. 2. tit. 31. Burc. l. 2. c. 6. Iuo p. 6. c. 26. Pann l. 3. c. 27.

NEminem abſolute ordinari presbyterum, vel diaconum, vel quemlibet in eccleſiaſtica ordinatione conſtitutũ, niſi α manifeſte in eccleſia ciuitatis, ſiue poſſeſſionis, aut in martyrio, aut in monaſterio, qui ordinatur, mereatur ordinationis publicatæ vocabulum. Eos autem, qui abſolute ordinantur, decreuit ſancta ſynodus vacuam habere manus impoſitionem, & nullum β tale factum valere ad iniuriam ipſius, qui eum ordinauit.

α ¶Niſi manifeſte.] *Græce legitur:* εἰ μὴ ἰδικῶς ἐν ἐκκλησίᾳ πόλεως· ἢ κώμης ἢ μαρτυρίῳ, ἢ μοναστηρίῳ ὁ χειροτονούμενος ἐπικηρύττοιτο, *hoc eſt:* niſi proprie in eccleſia ciuitatis, vel pagi aut martyrio, aut monaſterio, qui ordinatur, pronuntietur. *In ordine autem Romano fit mentio talis pronunciationis, epiſcopi nomine per archidiaconum factæ* De titulo S.Stephani eligimus Petrum ad lectorem ad eundem titulum.

β ¶Nullum tale factum.] *Græce.* μηδαμοῦ δύνασθαι ἐνεργεῖν, *id eſt* nunquam poſſe operari.

Item ex concilio Vrbani II. habito Placentiæ.

¶Irrita ſit ordinatio ſine titulo facto. C. II.

S.Antoninus p. 2. c. 1. §. 22.

SAnctorum canonum ſtatutis conſona ſanctione decernimus, vt ſine titulo facta ordinatio irrita habeatur, & in qua eccleſia quilibet titulatus eſt, in ea perpetuo perſeueret. ¶ Omnino autem in duabus aliquem titulari non liceat, ſed vnuſquiſque in qua titulatus eſt, in ea tantum canonicus habeatur. Licet enim epiſcopi diſpoſitione, vnus diuerſis præeſſe poſſit eccleſijs; canonicus tamẽ præbendarius, niſi vnius eccleſiæ, in qua conſcriptus eſt, eſſe non debet. ¶Si quæ tamen capellæ ſunt, quæ ſuis reditibus clericos ſubſtentare non poſſunt; ea cura ac diſpoſitio præpoſito maioris eccleſiæ, cui capellæ ſubditę eſſe videntur, immineat; & tam de poſſeſſionibus, quam de eccleſiaſticis capellarum officijs ipſe prouideat.

In

In eodem etiam concilio antiquis no em præfationibus decima addita eſt, quæ ita ſe habet[Aequum,& ſalutare, & te in ven.vel aſſumptione beatæ Mariæ collaudare,benedi.& prædi.quæ,& vnigenitum tuum S.S. obumb. concep.& virginitatis gloria permanente lumen æter.mundo effudit, Ie,um Chriſtum dominum noſtrum.]

DISTINCTIO LXXI.

1 *DE clericis vero non ordinandis ab epiſcopo alerius ciuitatis,*
ps *in Sardicenſi concilio,c.18.& 19.ſtatutum eſt,in quo Ianuarius epiſcopus dixiſſe legitur.*

¶Clerici ab epiſcopo alterius ciuitatis non ordinentur. C.I.

ILlud quoque ſanctitas veſtra ſtatuat,vt nulli epiſcopo liceat alterius ciuitatis eccleſiaſticum hominē α ſolicitare,& in ſua diœceſi clericum ordinare.Vniuerſi dixerunt,Placet:quia ex his contētionib.ſolent naſci diſcordiæ;& ideo prohibet omnium ſententia , ne quis hoc facere audeat.¶Oſius epiſcopus dixit. Et hoc vniuerſi conſtituimus , vt quicumque ex alia parochia voluerit alie- C.19.
num miniſtrum ſine conſenſu epiſcopi ipſius, & ſine voluntate ordinare, non ſit rata ordinatio eius.

α ¶Hominem.]*In contilio latino legitur*:eccleſiaſticum miniſtrum ſolicitare,& in ſuis parochijs clericum,&c.*Infra ead. c .primatus. (vbi huius canonis ſententia videtur referri)legitur*,vt nemo alterius plebis hominem vſurpet. *Græce autem caput iſtud,quod in latino decimum octauum eſt,non habetur.*

Item Innocentius ad Victricium Rothomagenſem epiſcopum,epiſt. 2.c.7.

¶De eodem. C. II

DE aliena eccleſia ordinare clericum nullus præſumat, † niſi Pann.l 3.
eius epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit. c 64.
Item ex Nicæno concilio,c .16.in fine. *† al. vſurpet*

¶Qui ſine epiſcopi conſenſu ordinatur, irrita ſit eius ordinatio. C. III.

SI quis auſus fuerit aliquem, qui ad alterum pertinet,in ſua ec- Burc.l. 1.
cleſia ordinare,cum non habeat conſenſum illius epiſcopi , à c.109.
quo receſſit clericus;irrita ſit huiuſmodi ordinatio. Iuo p. 5.
Item ex Concilio Chalcedonenſi,c.20. ca. 11.ex alia verſione.

¶Clericus vnius eccleſiæ in alia non ordinetur. C. IIII.

CLericos in ſuis eccleſijs cōſtitutos,ſicut iā diffiniuimus,non li-
ceat in alterius ciuitatis eccleſijs ordinari:ſed quieſcant in ea, Anſ.l. 6.
in qua ab initio miniſtrare meruerūt:exceptis illis, qui proprias ci- c. 125. &
uitates perdiderunt,& ex neceſſitate ad alias eccleſias migrauerūt. l. 7. cap. 109.
Si vero quicumque ep̄s poſt definitionem iſtam ad alium epiſco- Iuo p. 6.
pum pertinentem clericum ſuſceperit; placuit ſanctæ ſynodo, & c.361.
eū,qui ſuſcepit, & eum,qui ſuſceptus eſt, tandiu excommunicatos manere,quandiu ipſe clericus reuertatur ad propriam eccleſiam.

Item

Item Gregorius Fortunato epiſcopo Neapolitano, l.5. epiſt. 11. ſeu c. 111.

¶Apoſtolica permiſſione vnius eccleſiæ clericus in altera valeat ordinari. C. V.

Io. diac. l.3. c. 20. Poly. l. 1. tit. 7. Anſ. l.7. c. 80.

FRaternitatem tuam à nobis petiiſſe recolimus, vt Gratianũ eccleſiæ Benafranæ diaconum tuæ concederemus eccleſiæ cardinandum. a Et quoniam nec epiſcopum, cui obſecũdare, nec propriam habet eccleſiã, hoſte ſcilicet prohibente, quo ſuum debeat miniſteriũ exhibere; petitionem tuam nõ præuidimus differendã. Idcirco ſcriptis tibi præſentibus eum neceſſario duximus concedẽdum, habituro licentiam diaconum illum, noſtra interueniente auctoritate, eccleſiæ tuæ, Deo propitio, conſtituere cardinalem.

a ¶Cardinandum] *Antea legebatur*, ordinandum. *Emendatum eſt ex ipſa epiſtola. Cardinare vero, ſeu Cardinalem conſtituere, (quod eſt in fine huius capitis) ita videtur B. Gregorius accepiſſe, vt canonicam translationem ſignificet. Nam cum tempore S. Gregorij canon ſextus concilij Chalcedonenſis accurate obſeruaretur, vt nullo modo daretur alicui locus in eccleſia (qui nunc titulus vocatur) niſi ſimul ad eum locum ordinaretur, cum aliquis iam ordinatus, neceſsitate aliqua in aliam eccleſiam transferebatur, vt in illa in eodem gradu, quo in prima ordinatus erat, deſeruiret, in ſecunda dicebatur incardinari; quod ex iſto nunc indicato loco patere poteſt, & ex lib. 3. epiſt. 14. & alibi. Quod etiam in epiſcopis B. Gregorius faciebat, lib. 2. indict. 10. epiſt. 6. & epiſt. 25. (quod refertur infra 7. q. 1. c. paſtoralis.) & indict. 11. epiſt. 13. & ſequenti, quod habetur infra 21. q. 1. c. relatio. De hac re Ioannes diaconus lib. 3. c. 8. & 11. & 16. Gregorium vero Ioannes viij. & facto ipſo, & vocabulo in eadem notione accepto, eſt imitatus; quod ex aliquot manuſcriptis ipſius epiſtolis conſtat.*

Item ex concilio Carthaginenſi 1. c. 5.

¶Sine litteris epiſcopi ſui in aliqua eccleſia clericus non ſuſcipiatur. C. VI.

Burc. l. 2. c 43. Iuo p. 6. c. 144. Anſ. l. 6. c. 124. † *al. priuatur* † *ordinet*] orig.

PRimatus † epiſcopus Vegeſelitanus dixit. Suggero ſanctitati veſtræ, vt ſtatuatis non licere clericum alienum ab aliquo ſuſcipi ſine litteris epiſcopi ſui; † neq; apud ſe retinere; nec laicũ vſurpare ſibi de plebe aliena, vt eum obtineat † ſine conſcientia eius epiſcopi, de cuius plebe eſt. Gratus epiſcopus dixit. Hæc obſeruantia pacem cuſtodit: Nam & memini in ſanctiſſimo concilio Sardicenſi ſtatutum, vt nemo alterius plebis hominem vſurpet: Sed ſi forte erit neceſſarius; petat a collega ſuo, & per cõſenſum habeat.

Item ex concilio Chalcedonenſi, c. 13.

¶Sine litteris commendatitijs clericus extra ſuam eccleſiam non miniſtret. C. VII.

Burc. l. 2. c. 139. Anſ. l. 7. c. 162. Poly. l. 4. tit. 3. Bur. l. 15. c. 30. Iuo p. 16. c. 31.

EXtraneo clerico, & lectori extra ciuitatẽ ſuam ſine commendatitijs litteris proprij epĩ nuſquam penitus liceat miniſtrare.

Item ex ſermone Sancti Auguſtini ad populum.

¶De eodem. C. VIII.

HOrtamur Chriſtianitatem veſtram iuxta ſanctorum canonũ inſtituta, vt in eccleſijs à vobis fundatis aliunde veniens pſbyter

non ſuſcipiatur;niſi à veſtrę fuerit eccleſiæ conſecratus epi-
,aut ab eo per commendatitias litteras ſuſcipiatur.

m ex concilio Antiocheno,c.7.

bſque formata clerici peregrini non ſuſcipiantur. C. IX.

Vllum abſque formata, *a* quam Græci epiſtolain dicunt, peregrinorum clericorum ſuſcipi oportet.

ormara.] *Græce eſt* μηδένα ἄνευ εἰρηνικῶν δέχεσθαι τῶν ξένων, *Dionyſius vertit,* nullus peregrinorum ſine pacificis, ideſt commendaſuſcipiatur epiſtolis. *atque ita Burc. & Iuo habent.*

DISTINCTIO LXXII.

D*Imiſſorias vero litteras epiſcopus niſi rogatus,non tribuat: ſicut ſtatutum eſt in ſynodo habita Romæ,*
Vnde Leo 1 apa ait.

iſi eodem petente,nulli dimiſſoriæ litteræ præſtentur. C. I.

Piſcopus ſubiecto ſibi ſacerdoti, vel alij clerico, niſi ab ipſo poſtulatus,dimiſſorias non faciat;ne ouis quaſi perdita, aut er inueniatur. Anſ.l.6.c. 122.

em ex concilio Charthaginenſi 3.c.21.

¶De eodem. C. II.

Lericum alienũ, niſi concedente eius epiſcopo,nemo audeat vel retinere,vel promouere in eccleſia ſibi credita.Clericorũ m nomen etiam lectores,& pſalmiſtæ,& oſtiarij retinent.† Burc.l. 2. c.42. Iuo p. 6. c.14.

em ex concilio.Mileuitano,c.15. † *al. retineant*

In vna eccleſia ordinatus,in alia non ſuſcipiatur.† C.III.

Lacuit,vt quicumque in vna eccleſiâ vel ſemel eligitur ; *β* ab alia eccleſia ad clericatum non teneatur. † *al. teneatur*

Eligitur.] *In concilio Mileuitano eſt* vel ſemel legerit : *itemque in concilio haginenſi græco,c.91.* ἅπαξ ἀναγνῷ, *in Africano autem, c.67* emel ſuſcepto officio legerit. Cõc.Afri canum c. 57.

DISTINCTIO LXXIII.

Q*Valiter vero commendatitia,vel dimiſſoria,ſeu formata epiſtola facienda ſit,videndum eſt.Debẽt namque litteræ græcæ interponi in ea epiſtola,& non ſine cauſa. Græca enim elementa litterarum,numeros etiam exprimere, nullus qui enuiter græci ſermonis notitiam habet,ignorat.Ne igitur in faciendis epi s canonicis, quas mos latinus formatas vocat, aliqua fraus falſitatis te- e præſumeretur; hoc à patribus cccxviij.Nicææ congregatis ſaluberrime ntũ eſt,& cõſtitutũ;vt formatæ epiſtolæ hanc calculationis, ſeu ſuppu nis habeant rõnẽ: ideſt,vt aſſumantur in ſupputationẽ prima græca ele-* Ex Attico ad finem concilij Chalcedonenſis. Anſ.l.6.c. 121. Iuo p. 6. c.334.

menta

ment a patris,& filij,& ſpiritus ſancti, hoc eſt π,υ,α: quæ elementa octogenarium,& quadringenteſimum,& primum ſignificant numerum. Petri quoque Apoſtoli prima littera,id eſt,π,quæ numerū octoginta ſignificat: eius quoque,qui ſcribit epiſcopi † prima littera;cui ſcribitur,ſecunda littera; accipientis,tertia littera;ciuitatis quinque, de qua ſcribitur,quarta,& indictionis,quæcumque eſt illius † temporis,enumerus aſſumatur. Atque ita his omnibus græcis litteris,quæ,vt diximus,numeros exprimunt, in vnum ductis, vnam,quæcumque fuerit collecta,ſummam epiſtola teneat: hanc qui ſuſcipit,omni cum cautela requirat expreſſe. † Addat præterea ſeparatim in epiſtola etiam nonagenarium, & nonum numerum, qui ſecundum græca elementa ſignificat ἀμήν.

† *al. epiſtolam*
† *al. id.*
† *al. expreſſam*

¶Exemplar formatæ epiſtolæ,quæ in Nicæna ſynodo á CCCXVIII. Patribus facta eſt. C. I.

Burc. l. 2. c. 227. Iuo p. 6. c. 434. ſimile qdā multoq; magis, cap. 435. *Matt. 10. Rom. 12.*

IN nomine patris.π. & filii.υ.& ſpiritus ſancti.α.π.Vualterio Spirenſi epiſcopo. Ego Burchardus ſanctæ Vuormacienſis eccleſiæ deuotus,gregis Chriſti famulus,in Deo vero ſummæ felicitatis beatitudinem. Cum ſancta catholica eccleſia prompta ſit ſequi documenta Euangelica; quæ dicunt [Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, accipiet mercedem prophetæ: & qui recipit iuſtum in nomine iuſti,mercedem iuſti accipiet, &c.]& Apoſtolus iubeat hoſpitalitatem ſectari,& neceſſitatibus ſanctorum virorum communicare;tamen propter eos, qui cauteriatam habent ſuam conſcientiam dicentes ſe eſſe ſimplices, cum ſint aſtutia diabolica repleti:& pro opere pietatis dicunt ſe de loco ad locum tranſire, cū ſint,ſua malitia faciente,fugitiui;& dicunt ſe eſſe miniſterio ſacro inſertos,cum non ſint; ſtatutum eſt á ſanctis patribus, neminem clericum alienum,& ignotum recipi ab aliquo epiſcopo & inthronizari in ſua eccleſia;niſi habeat á proprio epiſcopo epiſtolā, quæ in canonibus nominantur formata.Ideo notum facimus fraternitati † veſtræ; quod præſens frater noſter harum litterarum portitor, nomine Hermannus,†non pro ſua nequitia expulsus eſt á nobis;ſed poſtulantibus fratribus, eo quòd ex familia noſtra fuit, & noſter baptizatus,fecimus ei libertatem receptam in † cornu altaris canonicę;& ordinauimus eum ad gradum presbyterij. Cui ẽt has dimiſſorias,ſiue commendatitias litteras facimus ; & eum ad veſtram dilectam fraternitatem dirigimus: vt in veſtra parochia ſub veſtro ſacro regimine, & defenſione conſiſtere valeat.Ego, inquam,Burchardus humilis epiſcopus in nomine patris † & filij, & ſpiritus ſancti,& in vnitate ſanctæ eccleſiæ,in qua Petro datum eſt ius ligandi,atque ſoluendi, abſoluo Hermannum presbyterum de ciuitate Vuormacienſi indictione x.& licentiam do vobis inthronizandi eum in quacumque eccleſia vultis veſtræ parochiæ.¶ Hanc

† *al. paternitati*
†] *Ecmanus*] Bur.
† *al. ad*
† *al. patris π. & filij υ & ſpiritus ſācti α.*
Iuo p. 6. c. 434. ſimile.

ergo epiſtolam græcis litteris hincinde munire decreuimus, & annulo noſtræ eccleſiæ firmare cenſuimus. Fraternitatem veſtram Chriſtus nobis incolumem conſeruet α. π. υ. α. π. β. ε. ζ. ξ. ἀμὴν. Data Vuormaciæ Idibus Martij, anno Dominicæ incarnationis, MXII. Indictione X.

a ¶Conſeruet.] *In hoc & ſequenti capite ea tantum ſunt emendata, quæ exemplarium auxilio reſtitui poterant. Ceterum quæ hoc loco ſequuntur, etiam apud Burchardum ſunt deprauata. Facile autem reſtitui poſſunt ex regulis initio diſtinctionis traditis. Quibus quidem regulis optime reſpondet exemplum ab Iuone allatum par. 6. c. 435 ſi litteræ in extremo 434. capitis poſitæ, ponantur loco earum quæ in ipſo 435. afferuntur. Addita enim illis dictione, ἀμὴν, reſultat numerus ibi notatus, id eſt IↃCCLXXVIII. Bene etiam procedet exemplum cap. 434. ſi vbi nunc ſumma eſt 1539. fiat 1439. ſatis ſit locum indicaſſe:*

¶Incipit epiſtola formata a cccxviij. epiſcopis, & ab Attico Conſtantinopolitanæ vrbis epiſcopo edita. C. II.

SAnctiſſimo in Chriſto fratri ſumma dulcedine charitatis amplectendo. A. illius ciuitatis epiſcopo, υ. illius eccleſiæ præſul perpetuæ beatitudinis optat in Chriſto ſalutẽ. π. υ. α. π. De cetero nouerit ſancta fraternitas veſtra, quod iſte clericus Hermãnus noĩe, noſtra in parochia inſtructus, ac detonſus paruitatẽ noſtram rogauit; quatenus illi cõmendatitias litteras conſcriberemus; quibus veſtræ celſitudini cõmẽdatus, ſub tuitione veſtri regiminis degere poſſet: cuius volũtati cõſentiẽtes, ſecundũ canonicã auctoritatẽ litteras ei dimiſſorias dedimus; per quas & ipſi cõcedimus, vt ſub veſtro magiſterio diuinę ſeruituti inſiſtẽs ſuę deſeruiat vtilitati, & vobis licentiã tribuimus, vt, ſi dignũ eũ iudicaueritis, ad ſacros ordines promoueatis. Cõmendatũ ergo eũ curæ veſtræ ſuſcipite; & noſtris ex partibus abſolutũ in veſtrarũ ouiũ numero cuſtodite. Quas litteras, vt vigore veritatis firmatę, indubitãter a vobis ſuſcipiãtur; litteris grę cis, vt canonica docet auctoritas, cõfirmare ſategimus. Sãcta Trinitas veſtrã beatitudinẽ ad regimẽ ſanctæ ſuæ eccleſiæ perpetualiter bene olere cõcedat, ἀμὴν; vel ſic, ϥ Ꝫ. (quæ eamdem ſummã exprimũt) Indictione x. Cõtinet hęc formata epiſtola ſummã numeri. MCCCXV. † Y. gręcam in nomine illius primam ponimus; quia gręci eã in quibuſdã locis pro, u, cõſonãte ponũt; ſicut eſt Δαυὶδ & ἐυαγγέλιον. *Anſ. l. 6. c. 121.* *† al. m. ccc. xxv.*

¶Ab Attico.] *Antea legebatur,* abbatibus. *Reſtitutus eſt locus ex coniectura (quod perraro factum eſt) quoniam euidenti ratione nitebatur.*

¶ἀμὴν, vel ſic. ϥ Ꝫ *Addita ſunt hæc ex aliquot vetuſtis exemplaribus, vtriſque iſtis notis idem numerus nonageſimus nonus ſignificatur. In codicibus impreſſis vel nihil erat; vel dictio, amen, latine ſcripta; in qua nulla eſt numeri ſignificatio.*

DISTINCTIO LXXIIII.

Veritur de his, qui ab epiſcopis ſuis promoueri † contemnunt, an inuiti ſint ſublimandi, an non. De his ita ſtatutum inuenitur in concilio Aurelianenſi 3. c. 7. *† al. ordinari.*

¶Annuæ ſuſpenſioni ſubiaceat epiſcopus ; qui inuitum ordinare præſumit. C. I.

EPiſcopus,qui inuitum, aut reclamantem præſumpſerit ordinare, annuali pænitentiæ ſubditus Miſſas facere nõ præſumat.

Item Gregorius Natali epiſcopo Salonitano,in primo lib.reg.epiſt. 19.

¶Nullus promoueatur inuitus. C. II.

Polyc.l.2. tit.33. Iuo p.6. c.379. † *al.adducitur*

GEſta,quæ nobis in concili ueſtri confecta ſecretario direxiſtis,in quibus archidiaconus Honoratus addicitur,plena eſſe cognouimus ſemine iurgiorum: cum uno eodemq; tempore una perſona nolens ad ſacerdotij ordinem prouehitur, quæ tamquam immerita a diaconatus officio remouetur.Et ſicut iuſtum eſt,ut nemo ereſcere compellatur inuitus;ita cenſendum puto ſimiliter, ne quiſquam inſons ab ordinis ſui miniſterio deijciatur iniuſte.

In codice canonum.

Contra inuenitur in conc.Carthag.c.31.

¶Qui ab epiſcopis ſuis promoueri contemnũt, a locis ſuis deijciãtur. C. III.

Iuo p. 6. c.42.

SI *a* qui clericj ab epiſcopis ſuis promoueri contempſerint; nec illic maneant,unde recedere noluerunt.

a ¶Si qui.] *Verba huius capitis ſunt titulus ſequentis capitis,* Placuit *qui eſt proprius canon trigeſimus primus concilij Carthaginenſis in codice canonum, & apud Græcos.*

¶De eodem C. IIII.

Burc. l.2. c.178. Iuo p.6. c.42. Anſ. l.6. c.103. † *al.eccleſiarum ui obtemperauerint*

PLacuit, ut quicumque clerici, uel diaconi pro *β* neceſſitatibus eccleſiaſticarum rerum non obtemperauerint epiſcopis ſuis uolentibus eos ad honorem ampliorem in eccleſia ſua promouere;nec illic miniſtrent in ſuo gradu,unde noluerunt recedere.

a ¶Pro neceſſitatibus.] *Græce eſt,* διά τινας ἀναγκαστικὰς αἰτίας τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν. *id eſt,* ob quaſdam cogentes cauſas ſuarum eccleſiarum.

Item ex concilio Agathenſi,c.23.

¶Poſteriores prioribus epiſcopi non præponant. C. V.

† *al. ne*] orig. † *al Archidiaconus*

EPiſcoporum etiam,quorum uita non reprehenditur,poſterio rem priori nullus præponat,niſi † forte ſuperbia elatus,quod pro neceſſitate eccleſiæ epiſcopus iuſſerit, implere contemnat. ¶Sane ſi officium Archidiaconatus † propter ſimpliciorem naturam implere, aut expedire nequiuerit,ille loci ſui nomen teneat, & ordinationem *a* eccleſiæ, quem elegerit epiſcopus præponendum.

a ¶Et ordinationem.] *Quamuis in recentioribus conciliorum editionibus Colonienſibus legitur,*& ordinationi eccleſiæ,quam elegerit epiſcopus,præponatur: *tamen in uetere Colonienſi,duobus Pariſienſibus, & duobus codicibus conciliorum Vaticanis eſt eodem modo,atque apud Gratianum.*

Item Gregorius Ioanni epiſcopo, Syracuſano,lib.XI.epiſt.34.

In

¶In quo loco quiſque ordinatus eſt, inuitus teneri non debet.

C. VI.

QVorundam ad nos relatione peruenit Coſmam, qui ex monacho monaſterij ſanctæ Luciæ a deceſſore ueſtro memorandæ †memoriæ Maximiano in eccleſia Syracuſana factus ſubdiaconus, atque a uobis poſtea in poſſeſſione, quę Iuliana dicitur, presbyter eſt ordinatus, ita nimia triſtitia, & loci qualitate uehementer afflictum, ut uitam ſibi pœnam exiſtimet, & contritionis † ſuæ fugam quærat auxilium. Et ideo, qa tales erga ſubiectos noſtros debemus exiſtere, quales nobis, ſi ſubiecti fuiſſemus, noſtros uolueramus eſſe præpoſitos magnæ benignitatis eſt, ſi eum in eccleſiam, ubi ſubdiaconi eſt functus officio, ſanctitas ueſtra reducere, atque illic presbyterum uoluerit conſtituere Cardinalem. Quod & facere, quãum arbitramur, debebitis; ſi tamẽ nihil eſt, qđ iuſte cõtra ipſum animos ueſtros exaſperet. Si uero aliqua culpa eſt ſuis nobis hoc epiſtolis ueſtra fraternitas ut ſcire poſſimus, ĩſinuet. † al. uenerandæ † al. contriſtationis

3 *Verum illud Gregorij de his intelligendum eſt, qui non cauſa neceßitatis, ſed cauſa ingratitudinis callide ab epiſcopis ſuis promoueri quæruntur. Illud autem Carthaginenſis concilij de his intelligitur, qui nolunt obtemperare epiſcopis ſuis propter neceßitatem eccleſiæ uolentibus eos ad altiora promouere. Hanc diſtinctionem ex decreto Simplicij* Papæ *quilibet corroborare valet, qui ſcribens Ioanni epiſcopo Rauennati, epiſt. 2. ais inter cetera.*

¶Non eſt aliquis inuitus ad epiſcopatum pertrahendus.

C. VII.

VBi iſta didiciſti, quæ in fratrẽ, & coepiſcopum noſtrum Gregorium non dilectione, † ſed inuidia perpetraſti: quem inexcuſabili violentia pertrahi ad te paſſus es, atque uexari, ut ei honorem tantum, non per animi tranquillitatem, ſed per amentiam, ſicut dicendum eſt, irrogares? Neque enim talia potuiſſent fieri ſanitate conſilij. Nolumus exaggerare, quod geſtum eſt, ne cogamur iudicare, quod dignum eſt. Nam priuilegium meretur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate, *& infra* †. ¶Denunciamus autem, quod ſi poſthac quidquam tale præſumpſeris, & aliquem ſeu epiſcopum, ſeu presbyterum, ſeu diaconum, inuitum facere forte credideris; ordinationes tibi Rauennatis eccleſiæ, uel AEmilienſis noueris auferendas, Poly. l. 2. tit. 33. Anſ. l. 6 c. 66. & 67. Burc. l. 1. c. 29. Iuo p. 5. c. 140. † al. electione xı. q 3. c. priuilegium. 25. q. 2. c. denuntiamus autem.

Item Gregorius Antonino ſubdiacono, lib. 2. epiſt. ſextadecima. indict. x; Anſ. l. 7. c. 75.

¶De eodem. C. VIII.

HOnoratus archidiaconus eccleſiæ Salonitanæ a ſanctę memoriæ deceſſore meo, miſſa ſupplicatione popoſcerat, ut ab antiſtite ſuo inuitus prouehi ad fortioris gradus ordinẽ cõtra mortẽ nullatenus cogeretur. Hoc enim fieri ſibi nõ prouehẽdi gratia, ſed cauſa ingratitudinis perhibebat. Pro qua re tunc iam ſanctæ memoriæ

deceſſor noſter ſcriptis ſuis Natali fratri, coepiſcopoq; noſtro inter dixerat, ne prędictum Honoratum archidiaconum inuitum proueheret, neve dolorem conceptę ingratitudinis diutius in corde retineret. Cumque & a nobis hęc eidem ſummopere fuerint interdicta, non ſolum mandata Dei negligens, ſed & ſcripta noſtra contemnens, præfatum archidiaconum quaſi ad fortiorem honorem prouehens, conatus eſt arte callida degradare. Vnde actum eſt ut eo de archidiaconatus loco ſummoto alium aſciſceret, qui eius obtemperare moribus potuiſſet. Quem Honoratum archidiaconum arbitramur antiſtiti ſuo aliunde diſplicere nō potuiſſe; niſi quòd eum uaſa ſacra ſuis dare parētibus prohibebat. Quam cauſam ſubtili uoluimus, & tunc ſanctæ memoriæ deceſſor meus, & nunc ego indagatione diſcutere; ſed ipſe ſuorum ſibi actuum conſcius, perſonam ad iudicium poſtpoſuit deſtinare. Proinde experiētiam tuā præſentis præcepti auctoritate diximus fulciendam, quatenus cōueniens in Salona, Natalem fratrem, coepiſcopumque noſtrum ſaltem tot ſcriptis admonitum ſtudeat adhortari, ut ſupra memoratum archidiaconū in ſuo ſtatim loco ſuſcipiat. Quòd ſi facere hoc contumaciter, ut conſueuit, forte diſtulerit, uſum ei pallij, qui ab hac ſede conceſſus eſt, ex auctoritate ſedis Apoſtolicę cōtradices †. Quem ſi etiam amiſſo pallio adhuc in eadem pertinacia perſeuerare perſpexeris; dominici quoque corporis, & ſanguinis eumdem antiſtitem participatione priuabis.

† *al. contradicito*] *orig.*

Adhibenda eſt etiam diſciplina, qua nolentes promoueri ad ſacros ordines, ad obediendum epiſcopis ſuis prouocentur. In minoribus ſiquidem ordinibus conſtituti, paulatim per ſingulos gradus ſunt prouehendi; ut contemnentes ſuis obedire epiſcopis, doleant ſibi eſſe prælatos quos prius habebant ſubiectos.

Vnde Gelaſius ſcribit Victori epiſcopo †.

† *al. epiſcopo Alexādrino*

¶ Cum maiores ordinari contempſerint, de minoribus promoueantur ordinibus. C. IX.

Anſ. l. 7. c. 102. Iuo p. 6. c. 106. Poly. l. 2. tit. 31.

CONſuluit dilectio tua de ſuorum promotione clericorum, perhibens, quòd diaconi ad presbyteri gradum (quo eccleſiam tuam memoras indigere) uenire detrectant. Quiapropter quia inuitos fieri eccleſiaſtica moderatio, grauitaſque non patitur; ut ex nolentibus fiant volentes, ordinatio illa poteſt perficere †, ſi † quos habes uel in acolythis, uel ſubdiaconis maturiores ætate, & quorum ſit uita probabilis, hos in presbyteratum ſtudeas promouere, ut qui in ſuis ordinibus proficere noluerint, reddantur ſuis inferioribus poſt minores †; ipſaque cōmoda presbyteri propenſius, quam diaconi conſequantur: ut hac ſaltem ratione conſtricti & honorem, quem refugerant, appetere nitantur, & quæſtum.

† *al. proficere* † *al. quia ſcilicet ſi quos* Iuo p. 6. c. 43. † *al. poſteriores*

DI-

DISTINCTIO LXXV.

1 *T*Empus autem conſecrationis, ſicut in ordine Romano habetur, ad epiſcopi benedictionem non eligitur. Omni enim tempore benedicuntur; dummodo ieiuni, & hora tertia benedictionem accipiant.

Vnde Anacletus Papa ſcribit ad epiſcopos Italiæ, epiſtola ſecunda in princip. Sup. diſt. 64. ordinationes epiſcoporum.

¶Ordinationes epiſcoporum qua hora fieri debeant. C. I.

ORdinationes epiſcoporum auctoritate Apoſtolica ab omnibus, qui in eadem fuerint prouincia, epiſcopis ſunt celebrãdæ. Qui ſimul conuenientes ſcrutinium diligenter agant, ieiuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus in ſanctis Euangelijs, quæ prædicaturi ſunt, imponentes Dominica die, hora tertia orantes, ſacraque unctione, exemplo † prophetarum, & regum capita eorum, more Apoſtolorum, & Moſis ungentes: quia omnis ſanctificatio conſtat in ſpiritu ſancto: cuius uirtus inuiſibilis, ſancto chryſmati eſt permiſta: & hoc ritu ſolennem celebrent ordinationem. Burc. l. 1. c. 15. Iuo p. 5. c. 69. Anſ. l. 6. c. 53. Pann. l. 3. c. 12. Poly. l. 2. tit. 6. De prophetis. 3. Re. 19. De Moyſe Exod. 29. De Regibus. 1. Reg. 10. † *al. prophetarum exemplo Regum capita perungentium, eos more, &c.*

2 *Tempus autem conſecrationis, trium mẽſium ſpatio clauditur: vltra quod, niſi neceſſitate cogente, epiſcoporum conſecrationes poſt electionem differri non licet. Vnde in Chalcedonenſi concilio, c. 25. legitur.*

¶Vltra tres menſes non differatur epiſcoporum ordinatio. C. II.

QVoniam quidam metropolitanorum, ſicut ad nos perlatũ eſt, negligunt creditos ſibi greges, & differunt ordinationes facere epiſcoporum; placuit greges ſanctę ſynodo intra tres menſes fieri ordinationes epiſcoporum; niſi forte inexcuſabilis neceſſitas coegerit tempus ordinationis † amplius protelari. Si autẽ a quis epiſcoporum hæc non obſeruauerit, ipſum debere eccleſiaſticæ condemnationi ſubiacere; redditus uero eiuſdẽ uiduatę eccleſiæ integros reſeruari apud ęconomũ eiuſde eccleſię placuit.

¶Si autem quis.] *Sic etiam in priſca verſione. Græce eſt: εἰ δὲ μὴ ...τον ποιήσοι, ὑποκεῖσθαι αὐτὸν (al. ἐκκλησιαστικῷ) ἐπιτιμίῳ. quæ ...r interpres vertit.* Quòd ſi hoc minime fecerit, correptioni eccleſiaſticæ ...iacebit. *De Metropolitano enim loquitur.* Poly. l. 2. tit. 10. Burc. l. 1. c. 24. Anſ. l. 6. c. 40. Iuo p. 5. c. 135. † τῆς ἀναβολῆς

...eterorum vero ordinationes non niſi in temporibus certis, & diebus, ma...e ſacerdotum, & leuitarum fieri debent; veſpera videlicet ſabbati, vel ...e diei Dominicæ continuato ieiunio. Vnde Zepherinus Papa ſcribit ad ...opos Aegypti, epiſt. 2.

¶Ordinationes presbyterorum, uel leuitarum qua hora fieri debeant. C. III. Poly. l. 2. tit. 28. Anſ. l. 6. c. 41.

ORdinationes presbyterorum, leuitarumque, tempore congruo, multis corã adſtantibus, ſolenniter agite, & probabiles,

Burc.l.2: c.3. Iuo p. 6. c. 23. & 47. Poly. ibidem. Anſ. l 7. c.44. Iuo p. 6. c.71. † exordia deligātur, hoc eſt ſub lege diuini officij ſubſtituātur] orig. † quam] orig.

ac doctos uiros ad hoc opus prouehite, ut de eorum ſocietate, & adiumento plurimum gaudeatis.

Item Leo epiſcopus Dioſcoro Alexandrino epiſcopo, epiſt. 79. c. 11

¶Presbyteri & leuitæ, qua hora ordinandi ſunt. C. IIII.

QVod a patribus noſtris propenſiore cura nouimus eſſe ſeruatum, a uobis quoque uolumus cuſtodiri; ut non paſſim diebus omnibus ſacerdotalis, uel leuitica ordinatio celebretur; ſed poſt diem ſabbati eius noctis, que luceſcit in prima ſabbati, exordia † conſecrandi eligantur, in quibus his, qui conſecrandi ſunt, ieiunis, & a ieiunātibus ſacra benedictio conferatur. Quod eiuſdem obſeruantiæ erit, ſi mane, ipſo dominico die, continuato ieiunio ſabbati, celebretur: a quo tempore præcedentis noctis initia non recedun[t] quod † ad diem reſurrectionis (ſicut etiam in Paſcha Domini declaratur) pertinere non dubium eſt.

Idem eodem capite.

¶Quare die Dominico ſacerdotum ordinationes celebrentur. C. V.

Iuo p. 6. c.70. Pann.l.3. c.13. Act.13.

4 QVòd a die Dominico †ordinationes ſacerdotum celebrētur, non tantum ex conſuetudine, ſed etiam ex Apoſtolica nouimus uenire doctrina; ſcriptura manifeſtante, quòd cum Apoſtoli Paulum, & Barnabam ex præcepto ſpiritus ſancti ad Euangelium gentibus mitterent prędicandum, ieiunantes, & orātes impoſuerunt eis manus: ut intelligamus, quanta & dantium, & accipientium deuotione curandum ſit, ne tantæ benedictionis ſacramentum negligenter uideatur impletum. Et ideo pie, & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis; ſi hanc ordinandorū ſacerdotum formam per eccleſias, quibus Dominus præeſſe te uoluit, etiam ipſe ſeruaueris, ut his, qui conſecrandi ſunt, nunquam benedictio†, niſi in die Dominicę reſurrectionis tribuatur; cui a ueſpera ſabbati initium conſtat adſcribi †; & tantis diuinarum diſpēſationum † myſterijs eſt conſecrata, ut quidquid eſt a Domino inſignius conſtitutum, in huius diei dignitate ſit geſtum. In hac mūdus ſumpſit exordium: in hac per reſurrectionem Chriſti & mors interitum, & uita accepit initium. In hac, &c.

† al. benedictiones tribuātur] orig. † diſpoſitionum

a ¶Quòd die.] *Sumptum eſt caput hoc ex eodem loco, unde & antecedens, mutato tamen verborum ordine, & nonnullis initio adiectis. In ipſa enim epiſtola poſt ultima verba præcedentis capitis, ſequitur continenter.* Nam præter auctoritatem conſuetudinis, quam ex Apoſtolica nouimus venire doctrina: etiam ſacra ſcriptura manifeſtat, quod cum Apoſtoli, &c.

[*Item in ordine Romano, c. de gradibus eccleſiæ.*]

Anſ. l. 7. c.61. † al. non Et Gregorius 2. epiſt.3.

¶De eodem. C. VI. PALEA.

QVando, & ubi libitum fuerit, uſque ad ſubdiaconatus officiū ordinantur clerici: diaconi vero, atque presbyteri nūquam † niſi in publica ordinatione.

Item Gelaſius ad epiſcopos per Lucaniam, epiſt. 1. c. 13.

De

¶De temporibus ordinationis. C. VII.

ORdinationes presbyterorum,& diaconorum, niſi certis tẽ poribus,& diebus exerceri non debent;id eſt quarti menſis ieiunio, ſeptimi,& decimi: ſed & etiam quadrageſimalis initij,ac †medianæ hebdomadæ,& ſabbati ieiunio circa ueſperam nouerint celebrandas: nec cuiuslibet utilitatis cauſa, ſeu presbyterum, ſeu diaconum his præferre,qui ante ipſos fuerint ordinati.

Poly.l.2. tit.28. Anſ. l.7. c.45. Iuo p.6. c.74. Pann.l.3. c.25.

†medianæ quadrageſimæ die ſabbati ieiuno] orig.

DISTINCTIO LXXVI.

QVibus temporibus ieiunia celebranda ſint, Calixtus Papa determinat ſcribens Benedicto epiſcopo, epiſtola prima.

¶Quibus temporibus ieiunia celebrentur. C. I.

IEiunium,quod ter in anno apud nos celebrare didiciſti, conuenientius nunc per quattuor tempora fieri decernimus; vt ſicut annus per quattuor voluitur tempora,ſic & nos quaternum ſolenne agamus ieiunium per anni quattuor tempora.

Item ex concilio Moguntino primo, capitu.34.[ſed ibi fuſius; hic ſummatim.]

Polyc.l.3. tit.25. Iuo p.4. c.27. Pann.l.2. c.175.

¶De eodem. C. II.

COnſtituimus, vt quattuor tempora anni ab omnibus communi ieiunio obſeruentur: id eſt in menſe Martio,hebdomada prima;in Iunio,ſecunda;in Septẽbri,tertia;in Decembri,quarta.

¶ *Auctor Micrologi c. 24. & 25. de hoc ipſe Moguntini concilij canone diſputans, aperte ait hoc ex ignoratione traditionis eccleſiaſticæ fuiſſe profectum. Vnde Leo Papa ait,* Huius obſeruatione, &c. *quod refertur infra ead.diſt.c.6. Et ne quis occaſione horum conciliorum Germanicorum deciperetur; Gregorius ſeptimus (quod in eodem Micrologo narratur) veterem Romanæ eccleſiæ conſuetudinem renouauit. De qua re in concilio Claremontenſi Vrbani ſecundi,canone primo ſic ſtatuitur* Primum Ieiunium quattuor temporum ſemper fiet prima hebdomada quadrageſimæ;ſecundum in hebdomada Pentecoſtes abſque genuum flexione cum alleluia,& Gloria in excelſis Deo, & veſtibus ſolennibus fiet; tertium plena hebdomada ante æquinoctium autumnale: quartum plena hebdomada ante Natale Domini,vigilia eiuſdem accepta. *Et idem repetitur in altero concilio Placentiæ poſtea habito, quod eſt in bibliotheca Vaticana, & citatur infra ead.c.Statuimus.*

Item ex concilio Salegunſtæ habito,c.2.

Capitul. 5 c 86. Burc.l 13 c.2. Iuo p.4. c.35. Pann. l.2. c 180.

† al.cum

¶De eodem. C. III.

DE ieiunio autem incerto quattuor temporum hanc certitudinem ſtatuimus, ut ſi calendæ Martiæ in quarta feria, ſiue antea euenerint,eadem hebdomada ieiunium celebretur. ¶Si autem calendæ Martiæ in quintam feriam, aut ſextam, aut ſabbatum diſtenduntur;in ſequentem hebdomadam ieiunium differatur. Simili quoque modo, ſi calendæ Iunij in quarta feria, aut antea euenerint; in ſubſequenti hebdomada ieiunium celebretur: & ſi in quinta, aut ſexta feria, † aut ſabbato contigerint; ieiunium in tertiam

Burch.in fine. Iuo p.4. c.33. Pann. l.2. c.181.

tiam hebdomadam reſeruetur. ¶ Et hoc ſciendum eſt, quòd ſi quando ieiunium menſis Iunij in uigilia Pentecoſtes ſecundum prædictam regulam euenerit; non ibi celebrandum erit, ſed in ipſa hebdomada ſolenni Pentecoſtes, [quia a uigilia ſimul, & ieiunium celebrari non debent] : & tunc propter ſolennitatem ſpiritus ſancti, diaconi dalmaticis induantur, & alleluia cantetur; &, flectamus genua, non dicatur. ¶ Eodem modo de Septembris ieiunio conſtitutum eſt, ut ſi Calendæ Septembris in quarta hebdomada ieiunandum erit. ¶ In Decembri uero illud obſeruandum erit, ut proximo ſabbato ante uigiliam natalis Domini celebretur ieiunium; quia ſi uigilia in ſabbato euenerit, ſimul uigiliam, & ieiunium celebrare non conuenit.

a ¶ Quia vigilia.] *Hæc vſque ad verbum* debent, *non ſunt in ipſo concilio impreſſo ex Burchardo, eadem vero ſententia repetitur in fine capitis.*

Contra Vrbanus in concilio Placentino, c. 15.

¶ De eodem. C. IIII.

Poly. l. 3. tit. 25. STatuimus etiam, ut ieiunia quatuor temporum hoc ordine celebrentur: primum in initio Quadrageſimæ: ſecundum in hebdomada Pentecoſtes: tertium uero in Septembri: quartum in Decembri more ſolito fiat.

Item Leo Papa, ſermone primo de ieiunio Pentecoſtes.

¶ De eodem. C. V.

Poly. ibidem. IGitur poſt ſanctę lętitię dies, quos in honorem Domini a mortuis reſurgentis, ac deinde in cælos aſcendentis exegimus poſtque acceptum ſancti ſpiritus donum, ſalubriter, & neceſſarie conſuetudo eſt ordinata ieiunij, ut ſi quid forte inter ipſa feſtiuitatum gaudia negligens libertas, & licentia inordinata præſumpſit, hoc religioſæ abſtinentiæ cenſura caſtiget.

Idem ſermone octauo de ieiunio decimi menſis.

¶ De eodem. C. VI.

Poly. ibidem. HVius obſeruantiæ utilitas, dilectiſſimi, in eccleſiaſticis præcipue eſt conſtituta ieiunijs: quę ex doctrina ſancti ſpiritus ita per totius anni circulum diſtributę ſunt, ut lex abſtinentiæ omnibus ſit adſcripta temporibus. Si quidem ieiunium uernum in Quadrageſima, æſtiuum in Pentecoſte, autumnale in menſe ſeptimo, hiemale autem in hoc, q. eſt decimus, celebramus, intelligentes diuinis nihil uacuum eſſe præceptis, & uerbo Dei ad eruditionem noſtram omnia elementa ſeruire, dum per ipſius mundi cardines, quaſi per quatuor euangelia inceſſabili tuba diſcimus, quod & prædicemus, & agamus.

2 *Primum vero menſem, quartum, ſeptimum, & decimum, non Hebræorum ratione, ſed noſtra debemus accipere. Primus enim menſis apud illos eſt Aprilis,*

quartus Iulius, ſeptimus October, decimus Ianuarius. In quibus, & præterea in quinto menſe, qui eſt Auguſtus, quæ fuerit eis cauſa ieiunij Hieronymus in commentarijs ad cap. octauum Zachariæ exponit dicens.

¶ Quare in ſupraſcriptis menſibus ieiunia lex impetrauit. C. VII.

IEiunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiunium ſeptimi, & ieiunium decimi (ἀπὸ κοινοῦ enim ſubauditur menſis) domui Iudæ, & Hieruſalem, in dies feſtos uertetur & gaudium: ueritatem tãtum Deus quærit, & pacem. In hoc loco, noſtrorum multi multa dixerunt, & inter ſe diſſonantia. *& paucis interiectis.* ¶ Cogimur igitur ad Hebræos recurrere, & ſcientiæ ueritatem de fonte magis, q̃ de riuulis quæreret, *& paulo poſt.* ¶ Ieiunium quarti menſis, qui apud Latinos uocatur Iulius, die ſeptima, & decima eiuſdem menſis illud arbitrantur, quando deſcendens Moyſes de monte Sina tabulas legis abiecit atque confregit, & iuxta Hieremiam muri primum rupti ſunt ciuitatis. In quinto menſe, qui apud Latinos appellatur Auguſtus, cum propter exploratores terræ ſanctæ ſeditio eſſet in populo, iuſſi ſunt montem non aſcendere, ſed per quadraginta annos longis a † terra ſancta circumire diſpendijs, ut exceptis duobus, Chaleb, & Ioſue, omnes in ſolitudine caderent. In hoc menſe & a Nabuchodonoſor, & multa poſt ſæcula a Tito & Veſpaſiano templum Hieroſolymis incenſum eſt, atque deſtructum capta urbs Bethel, ad quam multa millia confugerãt Iudæorum: aratum templũ in ignominiam gentis oppreſſæ a Tito Annio Rufo. In ſeptimo uero, qui apud nos appellatur October, ſicut ſupra diximus, occiſus eſt Godolias, & Iudæ tribus, ac Hieruſalem reliquiæ diſſipatæ. Legamus Hieremiam. Menſe decimo (qui apud nos Ianuarius dicitur, eo quod ianua anni ſit, atque principium) Ezechiel in captiuitate poſitus audiuit, & cunctus populus captiuorum, quinto mẽſe templum ſubuerſum: quod dicitur, Dies planctus, & ieiuniorum, quos hactenus habuiſtis in luctum, ſciatis uobis (quia cogitaui, ut benefaciam Hieruſalem, & domui Iuda) in lætitiam, & gaudiũ & ſolennitates, eſſe uertendos: ita duntaxat, ſi ueritatem diligatis, & pacem. Iuxta anagogem, quia tunc ieiunamus, quando ſponſus aufertur a nobis, & non meretur eius habere præſentiam; cum reuerſus fuerit Dominus ad nos, & cogitauerit, ut benefaciat nobis; omnis triſtitia uertetur in gaudium, & fames † priſtina ſermonis Dei, præſentia doctrinarum eius & cæleſtis panis ſaturitate penſabitur.

[Margin: Paly. ibidem. — Exod. 32. — Hier. 52. — Num. 14. — † ad terrã ſanctam] orig. — 4. Reg. 25. Hier. 39. & 41. — Hier. 52. — Ezechiel. 33. — Ioan. 16.]

3 Non autem uidentur ieiunia quarti menſis poſſe celebrari ante diem Pentecoſtes. A die enim Dominicæ reſurrectionis uſque in diem Pentecoſtes non indicuntur obſeruanda ieiunia. Vnde Ambroſius in eiuſdem diei ſermone ſexageſimo primo, qui ſic incipit.

De

¶De eodem C. VIII.

SCire *a* debet ſanctitas veſtra. Per hos quinquaginta dies nobis eſt iugis,& continuata feſtiuitas:ita ut hoc omni tempore neque ad obſeruandum indicamus ieiunia,neque ad exorandū Deū genibus ſuccedamus †.*& infra.*¶ Inſtar ergo Dominicæ, tota quinquaginta dierum curricula celebrãtur,& omnes iſti dies,uelut dominici deputantur.Reſurrectio enim Dominica eſt.Nã in Dominica reſurgens ſaluator reuerſus ad homines eſt, & poſt reſurrectionem tota quinquageſima cum hominibus cõmoratus eſt. Æqualis ergo eorum neceſſarium ut eſſet feſtiuitas,quorum æqualis eſſet & ſanctitas †.Sic enim diſpoſuit Dominus,ut ſicut eius paſſione quadrageſimę ieiunijs cõtriſtaremur: ita eius reſurrectione in quinquageſimæ ferijs lætaremur. Non igitur ieiunamus in quinquageſima;quia in his diebus nobiſcum Dominus commoratur. ¶*Item in Apologia Dauid.*Hunc numerum (quinquageſimũ uidelicet)læti celebramus poſt Domini paſſionem , remiſſio culpæ totius debito,chirographo quoque euacuato, ab omni nexu liberi,& ſuſcipimus aduenientem in nos gratiam ſpiricthus ſancti:die Pentecoſtes uacante ieiunio laus dicitur Deo,alleluia cantatur.

† *ſuccidamus*] orig. & aliquot Gratiani exemplaria vetuſta, & recẽtes editiones.
† *ſic quantitas*] orig. C.8. *Coloſſ.*2.

a ¶Scire debet.] *In multis manuſcriptis exemplaribus a capite* ieiunium. *vſque ad c.*poſt Paſcha,*in aliquot etiam vſque ad vltimum, nulla eſt diſtinctio capitum. Tamquam enim vnico contextu continentur multæ auctoritates a Gratiano citatæ: Ideo verba iſta,* ſcire debet ſanctitas veſtra, *cohærent cum extremis verbis Gratiani ad finem præcedentis capitis,atque ita legendum,* Vnde Ambroſius in eiuſdem diei ſermone 61.qui incipit, Scire debet ſanctitas veſtra, *ac deinde ſubiungendam,* Per hos quinquaginta &c. *Suo enim modo aptauit hunc locum Gratianus.Nam apud B.Ambroſium paulo aliter habetur.*

Neceſſario ergo eccleſia conſtituit, vt poſt diem Pentecoſtes ieiunia celebrentur. Sed quòd in illis quinquaginta diebus ieiunandum eſſe negatur; ex obſeruantiæ neceſſitate intelligitur.

Vnde idem Ambroſius in eiuſdem diei ſermone 60.qui ſic incipit.

¶De eodem. C. IX.

NOſſe credo *a* uos fratres Non minore lętitia celebramus diẽ Pentecoſtes,quàm ſanctũ Paſcha curauimus. Tunc enim,ſicut modo fecimus,ieiunauimus ſabbato,vigilias celebrauimus:orationibus pernoctantes† inſtitimus; unde neceſſe eſt,ſimilem obſeruantiam ſimilis lętitia ſubſequatur.

† *pernoctãter*] orig.
† *ſimilis obſeruãtia ſimilem lætitiam ſubſequatur*] orig.

a ¶Noſſe credo.] *Idem euenit in hoc capite, quod in ſuperiore eueniſſe notatum eſt. Cohæret enim cum ſuperioribus, prima ſermonis periodo quaſi in ſummam redacta.*

Obſeruantia vero ſimilis dicitur quo ad factum, non quo ad neceſſitatem.

Vnde Iſidorus lib.1.de eccleſiaſticis officijs,c.42.

De

¶De eodem. C. X.

POſt Paſcha uſque ad Pentecoſtem licet traditio eccleſiarum abſtinentiæ rigorem prandiis relaxauerit;tamen ſi qui monachorum uel clericorum ieiunare cupiunt, non ſunt prohibendi; quia Antonius,& Paulus , & ceteri patres antiqui etiam his diebus in eremo leguntur abſtinuiſſe, neque ſoluiſſe abſtinentiam,niſi tantum die Dominico.

Item Hieronymus ad Lucinium,epiſt.28.

¶De eodem. C. XI.

VTinam omni tempore ieiunare poſſimus ; quod in Actibus Apoſtolorum diebus Pentecoſtes,& die Dominico Apoſtolum Paulum, & cum eo credentes feciſſe legimus , *& infra* Nec hoc dico, quod Dominicis † diebus ieiunandū putem, & cōtextas quinquaginta diebus ferias auferā, ſed vnaquæque prouintia abundet in ſuo ſenſu:& præcepta maiorum leges Apoſtolicas arbitretur. Poly. l. 3. tit. 23. Act. 13. 20 & 27. † *al. feſtiuis* † *al. ſexaginta*] orig.

Item Pelagius Papa Petro epiſcopo Potentino.

¶Sabbato magno poſt horam baptiſmi epiſcopus ualet ordinari. C. XII. Sup. diſt. 63. litteras.

DIlectionis tuæ ſcripta ſuſcepimus ; quibus ſignificas Latinum eccleſiæ Grumentinæ diaconum ad epiſcopatum Marcellionenſis eccleſiæ, ſiue Cluſitanæ † ab omnibus fuiſſe electum : quod iam ante hoc tempus retuliſti & iuſſimus,ut ueniret;credentes eos de perſona eiuſdem ab epiſcopo ſuo dimiſſorias accepiſſe. Quod ſi modo fecerunt,facite eum uelociter ad urbem Romanam occurrere,ut ſi Deus iuſſerit, in ſabbato magno poſt horam baptiſmi ordinetur. Quod ſi ante memoratum diem non occurrerit, cogetur uſque ad quarti menſis ieiunia ſubſtinere. Poly. l. 2. tit 28. Anſ. l. 6. c 59. † *al. Cuſilinatis* Sup. diſt. 54. c. frequens.

DISTINCTIO LXXVII.

HIs temporibus ſecundum Anacletum , Zepherinum, Gelaſium, & Pelagium,epiſcopi, presbyteri, & diaconi ſunt ordinandi. Metropolitanus autem iuxta Leonem ex presbyteris eiuſdem eccleſiæ, vel ex diaconis optimus ordinetur . Ex monachis autem,vel laicis nullus niſi per gradus eccleſiæ , debet ad ſummum ſacerdotium peruenire. Vnde Caius Papa Felici epiſcopo,epiſt. vnica in extremo. Epiſt. 12. Anaſtaſio.

¶Non niſi per diſtinctos gradus quiſquam ad ſacerdotium aſpiret. C. I.

ILlud nos ſtatuentes vobis,& omnibus ſeruare mandamus, ut ad ordines eccleſiaſticos ſic aſcendāt in eccleſia , qui ordinari merentur:id eſt,ſi quis epiſcopus eſſe meretur: ſit primum oſtiarius, deinde lector, poſtea exorciſta, inde ſacretur acolythus, demum

mum vero ſubdiaconus, deinde diaconus, & poſtea presbyter; & exinde, ſi meretur, epiſcopus ordinetur.

Vnde Zozimus epiſcopus urbis Romæ ait ad Iſychium, epiſt. 1. c. 3.

¶Quæ interualla temporis in ſingulis gradibus ſeruanda ſint. C. II.

Anſ. l. 7. c. 49. Rabanus de inſtit. cler. l. 1. c. 13.

IN ſingulis gradibus hæc tempora ſunt obſeruanda, ſi ab α infantia eccleſiaſticis miniſterijs nomen dederit, vt inter lectores & exorciſtas quinquennio teneatur, exinde acolytus, vel ſubdiaconus xiiij. annis fiat; & ſic ad benedictionem diaconatus, ſi meretur, accedat: in quo ordine quinque annis, ſi inculpate ſe geſſerit, hærere debebit. Exinde ſuffragantibus ſtipendijs, per tot gradus datis propriæ fidei documentis, presbyterij ſacerdotium poterit promereri; de quo loco (ſi eum exactior ad bonos mores vita perduxerit) ſummum Pōtificatum ſperare debebit. *& infra.* ¶Defenſores etiam eccleſiæ, qui ex laicis fiunt, ſupradicta obſeruatione teneantur, ſi meruerunt eſſe in ordine clericatus.

α ¶Si ab infantia.] *Prior hac huius capitis pars ſummatim refertur. Integer locus ſic habet.* Si ab infantia eccleſiaſticis miniſterijs nomen dederit, inter lectores vſque ad vigeſimum ætatis annum continuata obſeruatione perduret. Si maior iam, & grandæuus acceſſerit, ita tamen vt poſt baptiſmum ſtatim ſe diuinæ militiæ deſideret mancipari, ſiue inter lectores, ſiue inter exorciſtas quinquennio teneatur; exinde acolytus, vel ſubdiaconus quattuor annis; & ſic ad benedictionem, &c. *Ac ſane in vno etiam peruetuſto Gratiani codice, & apud Rabanum, lib. 1. c. 13. de inſtitut. cleric. legitur:* quattuor annis, *non,* quattuordecim. *Sed ob gloſſas nihil mutatum, additum ve eſt.*

Item Syricius Papa ad Hymerium Tarraconenſem, epiſtola prima, capitu. nono.

¶De eodem. C. III.

Iuo p. 6. c. 91. & 92.

QVicumque itaque ſe eccleſiæ uouerit obſequijs a ſua infantia ante pubertatis annos baptizari, & lectorum debet miniſterio ſociari. Qui ab acceſſu adoleſcentiæ uſque ad α uigeſimum ætatis annum, ſi probabiliter dixerit, una tantum, & ea, quam urginem communi per ſacerdotem benedictione percepit, uxore contentus; acolythus, & ſubdiaconus eſſe debebit; poſteaque ad diaconij gradum (ſi ſeipſum primitus, continentia præeunte, dignum probauerit) accedat. Vbi ſi ultra β quinque annos laudabiliter miniſtrauerit, cōgrue presbyterium conſequatur. Exinde poſt decennium epiſcopalē cathedram poterit adipiſci: ſi tamen per hæc tempora integritas uitę, ac fidei eius fuerit probata.

Ibid. c. 10. Qui uero iam ætate grandæuus meliores propoſiti conuerſatione prouocatus, ex laico ad ſacrā militiam peruenire feſtinat, deſiderij ſui fructum non aliter obtinebit, niſi eo, quo baptizatur, tempore ſtatim lectorum, aut exorciſtarum numero ſocietur, ſi tamen eum unam habuiſſe, uel habere, & hanc uirginem accepiſſe cōſtet uxorem

rem. Qui dum inuitatus fuerit expleto biennio, per quinquennium aliud acolythus, & ſubdiaconus fiat;& ſic ad diaconatum(ſi per hæc tempora dignus iudicatus fuerit)prouehatur.Exinde iam acceſſu temporum,presbyterio,uel epiſcopatui,ſi eum cleri,ac plebis euocauerit electio non immerito ſocietur.

α ¶Vigeſimum.] *In pleriſque vetuſtis exemplaribus,& Gratiani, & epiſtolæ, atque apud Iuonem legitur,* trigeſimum: *ſed in epiſtola Zozimi,quæ relata eſt in antecedente notatio,* vigeſimum.

β ¶Vltra.] *Sic legitur in omnibus manuſcriptis, & in originali ipſo. In vulgatis erat,* intra.

Item ex ſexta ſynodo,c.15.

De eodem. C. IIII.

SVbdiaconus non minor uiginti annorum ordinetur. ¶Si quis uero in aliquo ordine ſacerdotali præter conſtituta tempora ordinatus fuerit,deponatur.

Et conc. Carthag. codicis can.16.

Item ex concilio Carthaginenſi 3.c.4.

¶De eodem. C. V.

PLacuit,ut ante vigintiquinque annos ætatis nec diaconi ordinentur,nec uirgines conſecrentur, & ut lectores populum nō ſalutent.

Burc. l.2. c.11. Iuo p.6. c.31. Pann.l.3. c.30. Poly. l.2. tit.27.

Item ex concilio Agathenſi,c.16.& 17.

¶Minoribus xxv. annis leuitica non præſtetur benedictio. C. VI.

EPiſcopus benedictionem diaconatus minoribus, quàm xxv. annorum penitus non committat.¶Sane ſi coniugati iuuenes conſenſerint ordinari etiam uxorum uoluntas ita requirenda eſt, vt ſequeſtratio manſionis cubiculo,religione promiſſa, poſteaquā pariter conuerſi fuerint,ordinentur. ¶Presbyterum uero,uel epiſcopum,ante triginta annos, ideſt antequam ad viri perfecti ætatē perueniat, & diaconos ante vigintiquinque nullus metropolitanorum ordinare præſumat: ne per ætatem (quod aliquoties euenit) aliquo errore culpentur.

Anſ. l.7 c.96. Iuo p.5. c.365. Burc. l.2. c.9. Iuo p.6. c.29 Pann.l.3. c 28. Poly. l.2. tit.27.

Item ex concilio Toletano 4.c.19.

¶De eodem. C. VII.

IN veteri lege ab anno uigeſimoquinto leuitæ in tabernaculo ſeruire mandantur:cuius auctoritatem in canonibus & ſancti patres ſecuti ſunt: Nos & diuinæ legis & conciliorum præcepti immemores, infantes, & pueros, leuitas facimus ante legitimam ætatem, ante experientiam vitæ: ideoque ne vlterius fiat a nobis, & diuina lege,& canonicis admonemur † ſententijs, ut † a uigintiquinque annis ætatis leuitæ conſecrentur, & a triginta presbyteri ordinentur.

Burc. l.2. c.12. Iuo p.6. c.32. Pann.l.3. c.31. Num.8.

† In codice regio † *admonemus exemplis*

† *al. ſed*

Item Gelaſius Papa ad epiſcopos per Lucaniam,epiſt.prima,c.tertio.

Per

¶Per quæ interualla temporum ordinetur, qui de monachis in clericatum eligitur, C. VIII.

Supra di, 55.c.1. Anſ. l. 7. c.47. Iuo p, 3, c.143.

SI quis de religioſo propoſito, & diſciplinis monaſterialibus eruditus ad clericale munus accedat, in primis eius uita præteritis acta temporibus inquiratur, ſi nullo graui facinore probatur infectus, ſi ſecundam non habuit fortaſſis uxorem, nec a marito relictam ſortitus oſtenditur, ſi *a* pænitentiam publicam fortaſſis non geſſit, nec ulla corporis parte uitiatus apparet, ſi ſeruili, aut originariæ non eſt conditioni obnoxius; ſi curiæ iam probatur nexibus abſolutus, ſi aſſecutus eſt litteras, ſine quibus uix fortaſſis oſtiarij poſſit implere miniſterium.

a ¶Si pænitentiam.] *Hinc vſque ad finem addita ſunt ex epiſtola ipſa, vt melius percipiatur nexus ſequentis capitis. Nam poſt verbum*, miniſterium, *continetur apud Gelaſium ſequitur:* vt ſi his omnibus, quæ ſunt prædicta fulcitur, continuo lector,&c.

Item eodem capite, & ſequenti,

¶De eodem, C. IX.

MOnachus *a* uero nouitius morum honeſtate fulcitur, continuo lector uel notarius, aut certe defenſor effectus, poſt tres menſes exiſtat acolythus: maxime ſi huic ætas etiam ſuffragatur: ſexto menſe ſubdiaconi nomen accipiat; ac ſi modeſtæ conuerſationis, honeſtæque uoluntatis exiſtit, nono menſe diaconus, completoque anno ſit presbyter: cui tamen, quod annorum interſtitia fuerant collatura, ſancti propoſiti ſponte ſuſcepta doceatur præſtitiſſe deuotio. ¶Si uero laicus quiſpiam eccleſiaſticis eſt aggregandus officiis, tanto ſollicitus in ſingulis, quæ ſuperius comprehenſa ſunt, huiuſmodi decet examinari perſonam; quantum inter mundanam, religioſamque uitam conſtat eſſe diſcriminis: quia utique conuenientia eccleſiæ miniſteria reparanda † ſunt, non inconuenientibus meritis ingerenda: tantoque magis quod ſacris aptum poſſit eſſe ſeruitijs, in eorum quærendum eſt inſtitutis, quantum de tempore, quo fuerant hæc aſſequenda, decerpitur; ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior conſuetudo non contulit; ne † per occaſionem ſupplendæ penuriæ clericalis, uitia potius diuinis cultibus intuliſſe †, non legitimæ familiæ Domini computemur procuraſſe compendia: Quorum promotionibus, ſuper anni metas, ſex menſes nihilominus ſubrogamus; quoniam, ſicut dictum eſt, diſtare conuenit inter perſonam diuino cultui deditam, & de laicorum conuerſatione uenientem. Quæ tamen eatenus indulgenda credidimus, ut *ß* eccleſijs ab hac occaſione ceſſantibus canonum paternorum uetus forma ſeruetur.

Ibid. c.4.

† al. depurtanda

† al. nec

† al. intuliſſe indicemur,

a ¶Monachus.] *Quomodo hic locus in originali habeat, proxima ſuperiore notatione indicatum eſt.*

¶Vt

β ¶Vt eccleſijs.] *Hæc multo plenius a Gelaſio exponuntur:* Vt illis,inquit,eccleſijs, quibus infeſtatione bellorum,vel nulla penitus, vel exigua remanſerunt miniſteria,renouentur:quatenus his,Deo propitio, reſtitutis, in eccleſiaſticis gradibus ſubrogandis canonum paternorum vetus forma ſeruetur; nec contra eos vlla ratione prævaleat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur,non aduerſus ſcita maiorum noua lege proponitur;ceteris eccleſijs ab hac occaſione ceſſantibus, quas non ſimili clade vaſtatas priſtinam faciendis ordinationibus conuenit tenere ſententiam.

DISTINCTIO LXXVIII.

I Q*Va vero ætate ſacerdotes ordinari debeant, Bonifacius α Papa diffiniuit dicens.*
P ¶

α ¶Bonifacius.] *Ceteri collectores citant ex decretis Fabiani. Extat apud Martinum Bracarenſem epiſcopum in capit. græc. ſynod. c. 20. ex Neocæſarien. c. xi.*

¶Ante annos triginta presbyter non ordinetur. C. I.

SI quis triginta ætatis ſuæ annos non impleuerit, nullo modo presbyter ordinetur,etiam ſi ualde ſit dignus. Poly. l. 2. tit. 20. Burc. l. 2. c. 10. Iuo p. 6. c 30.

[*Item in nouellis in Authentica de ſanctiſſ. epiſcopis. §. clericos, apud Iulian. Antec. conſt. 123. cap. 19.*]

¶De eodem. PALEA. C. II.

NEmo presbyter conſecretur, qui minor triginta annis ſit:nemo diaconus,fiat,qui minor uiginti quinque annis ſit: nemo lectoribus connumeretur, qui minor xviij. annis fuerit:nemo inter diaconiſſas conſecretur ſacroſanctæ eccleſię, quæ minor ſit xl. annis,uel ad ſeruandum matrimonium peruenerit. Pann. l. 3. c. 29. Poly. l. 2. tit. 27.

Item Leo Papa ad epiſcopos Africanos, epiſt. 87. c. 1.

¶Non eſt ordinandus, niſi longo ſit probatus examine Sup. diſt. 61. c. miramur. ver. quid eſt cito.]
C. III.

QVid eſt manus cito imponere,niſi ante ætatem maturitatis,ante tempus examinis, ante meritum obedientiæ †, ante experientiam diſciplinæ, ſacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis, niſi talem effici ordinantem,qualis ille eſt,qui non meruit ordinari. †*al. laboris* Anſ. l. 6. c. 34. Iuo p. 5. c. 105.

Item ex concilio Neocæſarienſi, c. xi.

¶Ante triginta annorum ætatem presbyter non ordinetur.
C. IIII.

PResbyter ante xxx. annorum ætatem non ordinetur; quamuis ſit probabilis uitæ: ſed obſeruet uſque ad præfinitum tempus. Dominus enim noſter Ieſus Chriſtus trigeſimo anno baptizatus eſt, & tunc prædicauit. Poly l. 2. tit. 27. Anſ. l. 7. c. 95. Pann. l. 3. c. 29.

Hoc regulare eſt; vnde & Chriſtus, & Ioannes Baptiſta, & Ezechiel, & nonnulli prophetarum non leguntur ante hoc tempus propheta ſſe, uel prædicaſſe. Verum, quia Hieremias, & Daniel ante iuuenilem ætatem ſpiritum prophetiæ accepiſſe leguntur, Dauid, & Salomon in adoleſcentia vncti inueniuntur, Ioannes etiam Euangeliſta, cum adhuc eſſet adoleſcens, a Domino in S. Grego. in Ezechielem, hom. 2. Hier. 1. Daniel 1.

Math.4. *in Apoſtolum electus, & cum alijs ad prædicandum miſſus inuenitur, Paulus quoque Apoſtolus in adoleſcentia a Domino electus, & ad prædicandum*
Act.7. *miſſus aſſeritur; eccleſia ſimiliter, neceſſitate exigente, nonnullos ante triginta annos ordinare conſueuit. Vnde Zacharias Papa, Bonifacio epiſcopo, epiſt.6. cuius initium [Benedictus Deus.]*

¶Neceſſitate exigente xxv. annorum presbyteri ordinentur. C.V.

SI triginta annorum non reperiuntur, & neceſſitas expoſcit; a vigintiquinque annis & ſupra leuitę, & ſacerdotes ordinentur.

DISTINCTIO LXXIX.

I ps APoſtolicus autem non niſi a Cardinalibus, & religioſis clericis eſt inthronizandus. Vnde Nicolaus Papa ſecundus ait in epiſtola, qua ſynodum a ſe Romæ habitam refert, capitu.1.

¶De eo, qui ſine concordi Cardinalium electione inthronizatur. C. I.

Poly. l. 1. tit.... Anſ. l. 6. c.15. Infra ea. c. ſi quis pecunia. SI quis *a* Apoſtolicæ ſedi ſine concordi, & canonica electione Cardinalium eiuſdem eccleſiæ, ac deinde ſequentium religioſorum clericorum inthronizatur; non Papa, vel apoſtolicus, ſed apoſtaticus habeatur.

a Si quis.] *Verba Nicolai in epiſtola, quæ in voluminibus conciliorum impreſſis poſt decreta Nicolai primi habetur, hæc ſunt.* Primo namque inſpectore Deo eſt ſtatutum, vt electio Romani Pontificis in poteſtate Cardinalium epiſcoporum ſit; ita vt ſi quis Apoſtolicæ ſedis ſine præmiſſa concordi & canonica electione eorum, ac deinde ſequentium ordinum religioſorum clericorum, & laicorum conſenſu inthronizatur, &c. *Idem fere habetur ad finem illius ſynodi, & refertur infra c. ſi quis pecunia.*

Item Symmachus Papa in ſynodo Romana prima, c.3. & 5.

¶Papa ſuperſtite, eo inconſulto, de electione futuri Pontificis nemo audeat loqui. C. II.

Burc. l. 1. c.2 23. Iuo p. 5. c.336. Poly. l. 1. tit.4. Anſ. l. 6. c.1. † al. vel C.5. Poly. ibidem. † al. perſequitur

ii SI *a* quis, Papa ſuperſtite, pro Romano Pontificatu cuiquam quolibet modo fauorem præſtare conuincitur; loci ſui honore, vel communione priuetur. Si *ß* quis presbyter, aut diaconus, aut clericus, Papa incolumi, & eo inconſulto, aut ſubſcriptionē pro Romano pontificatu commodare, aut pyttacia promittere, aut ſacramentum præbere tentauerit, aut aliquod certe ſuffragium polliceri, vel de hac cauſa priuatis conuenticulis factis deliberare, atque decernere; loci ſui dignitate, atque † cōmunione priuetur. *& infra.*

¶Propter occultas fraudes, & cōiurationum ſecretas inſidias, quas huius ſententia diſtrictionis cōſequitur †, ſi quis ad eccleſiaſticā perſonam tulerit notitiā conſilia eorū, qui contra hanc ſynodū de pontificali egerint ambitu, & rationabili probatione conuicerit, particeps actionis huiuſmodi nō ſolum purgatus ab omni culpa ſit, ſed etiā remuneratione, quę non indigna ſit, ſubleuetur. Vniuerſa ſynodus, &c.

¶Si

α ¶Si quis Papa.] *Initium hoc vſque ad verſiculum.* Si quis presbyter. *eſt caput ſecundum ſuggeſtionis Fulgentij archidiaconi Romanæ eccleſiæ:quod vnà cum tribus alijs capitulis,in tomis conciliorũ,præcepit primam,vel ſecundam ſynodum ſed Simmacho, cum hac inſcriptione:*Capitula primæ ſynodi Romanæ ſuo Symmacho Papa.*In codice vero canonum prænotantur his verbis.* Tituli decretorum Papę Symmachi numero quattuor.

β ¶Si quis presbyter.] *Hæc ſunt propria verba capitis tertij ipſius ſynodi; quod eſt ſecundum in codice canonum.*

Item ex concilio Stephani Papæ IIII.†*Deuſdedit addit,habito in baſilica Conſtantiniana,act.*3.]

¶In Apoſtolatus culmen nullus, niſi ex cardinalibus promoueatur. C. III.

OPortebat, vt hæc ſacroſancta domina noſtra Romana eccleſia(iuxta quod à beato Petro,& eius ſucceſſoribus inſtitutũ eſt)rite ordinaretur;& in Apoſtolatus culmen vnus de Cardinalibus presbyteris,aut diaconis conſecraretur. Deuſdedit p. 1. Anſ.l. 6. c.25. Poly. l. 1. tit. 4.

Item ex eodem,

¶De eodem. C. IIII.

NVllus vmquam laicorum, neque ex alio ordine præſumat, niſi per diſtinctos gradus aſcendens diaconus, aut presbyter Cardinalis factus fuerit,ad ſacri Pōtificatus honorē ꝓmoueri. Deuſdedit ibid. Poly. ibidem Anſ. l.6. c.24. S. Ant. l. 6.c.24.

¶ *In Pontificalibus manuſcriptis vno Vaticano, & altero Cardinalis Sirleti in vita Stephani Papæ III.referendo ſynodũ ipſius tempore habitam,hæc leguntur ad caput hoc pertinent a.*Tunc allatis ſacratiſſimis canonib. eiſq; liquido ꝑſcrutatis,prolata eſt ſententia ab eodē ſacerdotali concilio, ſub anathemate interdicentes,ne vllus vmquam præſumat laicorum,neque alio ordine,niſi per diſtinctos gradus aſcēdens,diaconus,aut presbyter Cardinalis factus fuerit,ad ſacri Pontificatus honorem promoueri:& alia plura,quæ canonica indigebant correctione, in eodem concilio ſtatuerunt emendanda.

Item ex eodem.

¶Anathematizetur epiſcopus,monachus,vel laicus Romanam eccleſiam inuadens & in gradum filiorum eius prorumpens. C.V.

3 SI quis ex epiſcopis, vel presbyteris, vel monachis,vel laicis contra canonum,& ſanctorum patrum ſtatuta prorumpēs, in gradum filiorum ſanctæ Romanę eccleſiæ,ideſt presbyterorum Cardinalium,& diaconorum ire præſumpſerit, & hanc Apoſtolicam ſedem inuadere quilibet ex ſupradictis tentauerit, & ad ſummum Pontificalem honorem aſcendere voluerit;ipſi,& ſibi fauentibus fiat perpetuum anathema.*& infra.*¶ Si quis reſiſtere præſumſerit ſacerdotibus, atque primatibus eccleſiæ, vel cuncto clero ad eligendum ſibi Romanum Pontificem ſecundum canonicam † traditionem,anathema ſit. Deuſdedit ibid. Anſ. l. 6. cap.26.& 27. In Pontificali Ro. manuſcr.

¶ *Deuſdedit presbyter Cardinalis tituli Apoſtolorum in Eudoxia,p.2.c.131. refert multa ex ſynodo habita à Stephano tertio,in quibus hoc integrum continetur.* † *al. hanc canonicā*

T Item

Item ex concilio Leonis Papæ IIII.

¶ Anathema ſit, qui canonicæ electioni Romani Pontificis contradicere præſumpſerit. C. VI.

Deuſdedit ibid. Anſ.l.6.c.38.

4 SI quis ex ſacerdotibus,ſeu primatibus nobilibus, ſeu cuncto clero ſanctæ Romanæ eccleſiæ, electioni Romani Pontificis contradicere præſumpſerit; ſicut in concilio Bonifacij, & Stephani Papæ legitur ſtatutum,anathema ſit.

Item ex concilio Bonifacij Papæ III.

In Põtificali Ro. manuſcr. Anſ.l.6.c.211. Deuſdedit p. 1. In tomis conciliorum inter epiſtolas Bonif. infra diſt. 97. c. Victor Honorius. Anſ.l.6.c.17. †certãtes] orig. In fine

¶Nullius epiſc . fiat electio,niſi poſt diem tertium depoſitionis alterius. C. VII.

2 NVllus,Pontifice Romano viuente, aut epiſcopo ciuitatis ſuæ præſumat loqui,aut partes ſibi facere; niſi tertio die depoſitionis eius,adunato clero, & filiis eccleſiæ:& tũc electio fiat.

3 *Sed quæritur, ſi duo concertantium temeritate electi fuerint, quis eorum alteri præferendus ſit? De his ita ſcribit Honorius Auguſtus ad Bonifacium Papam.*

¶Si temeritate concertantium duo fuerint ordinati. C. VIII.

SI duo forte contra fas temeritate concertantium† fuerint ordinati, nullum ex his futurum penitus ſacerdotem; ſed illũ ſolũ in ſede apoſtolica permanſurum,quem ex numero clericorũ,noua ordinatione diuinũ iudiciũ,& vniuerſitatis conſenſus elegerit.

4 *Hoc autem capitulum non de eo intelligendum eſt, qui vno per apoſtaſiam ordinato,à Cardinalibus, & religioſis clericis Apoſtolicæ ſedi inthronizatur; etiamſi ille apoſtaticus ita cathedram beati Petri violenter tenuerit, vt canonica electio intra Vrbem fieri non valeat. Vnde Nicolaus Papa II. in concilio Romano ſtatuit dicens.*

¶De eo,qui per pecuniam,vel populari tumultu, non canonica electione ordinatur. C. IX.

ſup. fere idem diſ. ea c. ſi qs Apoſtolicæ. Anſ.l.6.c.16. Poly. l.1. tit 4. Iuo. p. 4 c.8.

5 SI quis pecunia,vel gratia humana,vel populari, ſeu militari tumultu,ſine concordi, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium epiſcoporum, ac deinde ſequentium ordinũ religioſorum clericorum fuerit Apoſtolicæ ſedi inthronizatus, nõ Apoſtolicus,ſed apoſtaticus habeatur,liceatq; Cardinalibus epiſcopis,cum religioſis,& Deum timentibus clericis, & laicis inuaſorẽ etiam cum anathemate,& humano auxilio, & ſtudio a ſede Apoſtolica repellere,& quem dignum iudicauerint,præponere. Quod ſi hoc intra vrbem perficere nequiuerint, noſtra auctoritate Apoſtolica congregati in loco,qui eis placuerit, eligant quem digniorem,& vtiliorem Apoſtolicæ ſedi perſperint;conceſſa ei auctoritate regendi, & diſponẽdi res, & † vtilitatẽ ſanctæ Romanæ eccleſię, ſecũdum quod ei melius videbitur iuxta qualitatem tẽporis, quaſi iam omnino inthronizatus ſit.

† al. in

5 *Electio vero Romani Pontificis etiam cum deliberatione prædeceſſo[ris] fieri debet.*

Vnde Symmachus Papa ait in ſynodo Romana prima. c.4.

¶Si Papa de electione ſui ſucceſſoris ante decernere non potuerit. C. X.

SI tranſitus Papę (quod abſit) inopinatus euenerit, vt de ſui electione ſucceſſoris (vt ſupra placuit) non poſſit ante decernere, ſi quidem in vnum totius inclinauerit † eccleſiaſtici ordinis electio, conſecretur electus epiſcopus. Si autẽ, vt fieri ſolet, ſtudia cœperint eſſe diuerſa eorum, de quibus certamen emerſerit, vincat ſententia plurimorum; ſic tamen, vt ſacerdotio careat, qui captus promiſſione, non recto iudicio de electione decreuerit. Synodus dixit, placet, &c.

Deuſdedit ibid. Poly ibidem Anſ.l.6.c.1. Pann.l.3.c2. † *al. conuenerit*

6 *Sicut ſupra monſtratum eſt electio ſummorum ſacerdotum à Cardinalibus, & religioſis clericis fieri debet; electio vero eorum, indicio diuino reſeruata eſt.*

Vnde Anacletus Papa ait ad epiſcopos Italiæ, epiſt.2.c.2.

¶Summorum Pontificum electionem ſibi Dñs reſeruauit. C. XI.

ELectionem vero ſummorum *a* ſacerdotum ſibi Dominus reſeruauit, licet electionem eorum bonis ſacerdotibus, & ſpiritualibus populis conceſſiſſet.

Iuo p. 5. c. 138.

a ¶Sũmorum] *ſequebatur*, Pontificum vel ſacerdotum. *Sublata ſunt duæ priores voces, quia neque in originali, neque apud Iuonem, neque in vetuſtis Gratiani exemplaribus leguntur.*

DISTINCTIO LXXX.

1 ps LOca vero, in quibus primates, patriarchæ, archiepiſcopi, epiſcopi, presbyteri ſunt ordinandi; hæc ſunt ſecundum Lucium Papam, & Clementem, atque Anacletum. Ait enim Lucius Papa.

Exſtat apud Stephanũ 1. epiſ. 1. c. 5.

¶In quibus locis primates, vel patriarchæ debeant ordinari. C. I.

VRbes, & loca, qbus primates præſidere debent, non à modernis, ſed ẽt multis ante aduentum Chriſti ſunt ſtatutæ tẽporibus: quarum primates etiam gentiles, pro maioribus etiã negotiis appellabant. ¶In ipſis vero vrbibus poſt Chriſti aduẽtũ Apoſtoli, & ſucceſſores eorũ, patriarchas, vel primates poſuerunt, ad quos

Anſ.l.6.c.118.

epiſcoporum negotia (ſalua in omnibus Apoſtolica auctoritate) & maiores cauſæ, poſt Apoſtolicam ſedem ſunt referendæ.

Item Clemens Papa ad Iacobum, epiſt. 1.

¶De eodem. C. II.

Leo epiſt. 3. Poly. l. 2. tit. 23. Burc. l. 1. c. 155. Anſ. l. 6. c. 113. † *al. Archiflamines* † *iudicia*] orig.

IN illis vero ciuitatibus, in quibus olim apud ethnicos primi† flamines eorum, atque primi legis doctores erant, epiſcoporum primates poni, vel patriarchas beatus Petrus præcepit, qui reliquorum epiſcoporum cauſas, † & maiora, quoties neceſſe foret negotia in fide agitarent. *& paulo poſt.* ¶In illis autem ciuitatibus, in quibus dudum apud prædictos erant archiflamines, quos tamen minures tenebant, q̃ memoratos primates, archiepiſcopos inſtitui p̃cepit. *& infra.* ¶In ſingulis vero reliquis ciuitatibus ſingulos, & nõ binos, vel ternos, aut plures epiſcopos conſtitni præcipit, qui non primatum, aut archiepiſcoporum, aut metropolitanorum nomine, quia matres ciuitatum non tenent, ſed epiſcoporum tantũ vocabulo potirentur: quoniam nec inter ipſos Apoſtolos par inſtitutio fuit: ſed vnus omnibus præfuit.

Item Anacletus epiſt. 3. c. 2.

¶De eodem. C. III.

Idẽ ẽ Clementis 1. epiſt. ꝓxime citata. Burc. l. 1. c. 4. Iuo p. 5. ca. 58. & 98. † *quemcũque*] orig.

EPiſcopi non in caſtellis, aut modicis ciuitatibus debent conſtitui: ſed presbyteri per caſtella, & modicas ciuitates, atq; villas debent ab epiſcopis ordinari, & poni: ſinguli tamen per ſingulos titulos ſuos. Et epiſcopus non ab vno, ſed à pluribus debet epiſcopis ordinari, & vt dictum eſt, non ad modicam ciuitatem, ne vileſcat nomen epiſcopi: ſed ad honorabilem vrbem titulandus, & denominandus eſt. Presbyter vero ad qualemcumque † locũ, vel eccleſiam in eo conſtitutam eſt præficiendus.

Item Leo Papa ad epiſcopos Africæ, epiſt. 85. cap. 2.

¶De eodem. C. IIII.

Poly. l. 2. tit. 23. Burc l. 1. c. 32. Iuo p. 5. c. 107. & 143. ext. de priuil. c. 1.

ILlud ſane, quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem inter omnia volumus canonum ſtatuta ſeruari, vt non in quibuſlibet locis, neque quibuſlibet caſtellis, & vbi ante non fuerunt, epiſcopi conſecrentur: cum vbi minores ſunt plebes, minoresque conuentus presbyterorum cura ſufficiat: epiſcopalia autem gubernacula non niſi maioribus populis, & frequentioribus ciuitatibus oporteat præſidere: ne, quod ſanctorum Patrum diuinitus inſpirata decreta vetuerunt, viculis, & poſſeſſionibus, vel obſcuris, & ſolitarijs municipijs tribuatur ſacerdotale faſtigium.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 57.

¶De eodem. C. V.

† *al. caſtellis*

NOn debere in vicis, & villis † epiſcopos ordinari; ſed viſitatores, *a.* id eſt, qui circumeant, conſtitui: hos autem, qui añ hac ordinati

ordinati ſunt, nihil agere cenſemus ſine conſcientia epiſcopi ciuitatis. Similiter etiam presbyteri nihil ſine præcepto, & conſilio epiſcopi agant.

a ¶Sed viſitatores. [*In codice græco impreſſo legitur, ὑπεριοδευτὰς, in tribus autem manuſcriptis, ἀλλὰ περιοδευτὰς.*

2 *Sedes autem epiſcoporum nonl ongo interuallo denbet diſiungi, vt ad conſecrationem ſui comprouincialis ſine difficultate poſſint occurrere.*

Vnde Gregorius Auguſtino Anglorum epiſcopo, reſponſo octauo.

¶Epiſcopales non longo interuallo à ſe debent diſiungi. C. VI.

FRaternitatem tuam ita volumus in Anglia epiſcopos ordinare, vt ipſi ſibi epiſcopo longo interuallo minime diſiungātur: Pann. l. 3. c. 16.
quatenus nulla ſit neceſſitas, vt in ordinatione alicuius epiſcopi conuenire non poſſint. Nam epiſcoporum ordinatio ſine aggregatis tribus, vel quattuor epiſcopis fieri non debet.

DISTINCTIO LXXXI.

1 ps *HAec de ordinandis, & ordinatoribus, atque de ſingulorum gradnum diſtinctionibus, & officijs dixiſſe nos ſufficiat. Verum quia aliquantulum diffuſius in his immorati ſumus, quædam præcedentibus cohærentia ſub epilogo ad memoriam ſubijciamus Debet ordinandus in epiſcopum (vt Apoſtolus ſcribit) eſſe* *Ad Titum. 1.*
ſine crimine, ideſt ſine peccato mortali: quod non ſolum de epiſcopo, ſed etiam de quolibet electo ad aliquam præpoſituram eccleſiæ oportet intelligi.

Vnde Auguſtinus ſcribit tractatu 41. ad c. 8. Ioannis.

¶Sine crimine & graui peccato debet eſſe, qui ordinatur epiſcopus. C. I. *Beda ad Tit. 1.*

APoſtolus Paulus quando elegit ordinandos presbyteros, *Ad Titū. 1. & 1. Timo. 3.*
vel diaconos, & quicumque ordinandus eſt ad præpoſituram eccleſiæ; non ait, ſi quis ſine peccato eſt; (hoc enim ſi diceret, omnis homo reprobaretur, nullus ordinaretur: ſed ait [ſi quis ſine crimine eſt] ſicut eſt homicidium, adulterium, aliqua immunditia fornicationis, furtū, fraus, ſacrilegium, & cetera huiuſmodi. *Item.* Aug. ibidem ſup. diſt. 25. c. vnū orarium.
¶Crimen autem eſt peccatum graue accuſatione, & damnatione digniſſimum. Ex libello Ennodii pro defēſione ſynodorū Romanarum.

2 *Quolibet itaque horum implicatus ordinari nōn debet; vel ſi iam ordinatus, ante tempus, vel poſt tempus ſuæ ordinationis aliquod eorum admiſiſſe cōuincitur, ſuſcepti gradus officio priuabitur. Vnde Symmachus Papa ait.*

¶Monitoris perſonam non recte ſuſcipit, qui verbis, non operibus docet. C. II.

NEmo recte monitoris perſonam ſuſcipit, niſi qui actibus ſuis errata condemnat, & amorem innocentiæ conuerſatione demonſtrat.

Item Cæleſtinus ad epiſcopos Galliæ, epiſt. 2. c. 3.

¶Careat ordine, quem præſtat, qui indignum ſublimare non metuit. C. III.

TAntis Daniel grauatus teſtimoniis, tanta facinorum accuſatione pulſatus, ſacrarum, vt dicitur, virginum pollutus inceſtu, epiſcopus aſſeritur ordinatus. Et, vt in noſtri libellis ſcrinii continetur, quorum ad vos quoque exemplaria direximus, in pontificij dignitatem, hoc tempore, quo ad cauſam dicendam, miſſis a nobis litteris, vocabatur, obrepſit. Sacro nomini abſit iniuria. Facilius eſt, vt hanc dignitatem tali dando, ipſe amiſerit ordinator, quàm eam obtineat ordinatus. Cui conuicto ſociabitur, qui ſibi eum credidit, largiendo pontificium, ſociandum. Qualis enim ipſe ſit, quiſquis tales ordinauerit, oſtendit.

Item ex concilio Nicæno, c. 9.

¶Non recipit ordo eccleſiaſticus eum, qui ſine examinatione, vel poſtea confeſſus ordinatur. C. IIII.

Rab. lib. pę. c. 1. Burc. l. 2. c. 13. Iuo p. 6. c. 33. Anſ. l. 8. c. 13. ſup. diſt. 24 c. vlti.

SI qui ſine examinatione promoti presbyteri ſunt, & poſtea examinati, confeſſi ſunt peccata ſua; & cum confeſſi fuiſſent, contra regulam venientes homines eis manus impoſuerunt; hos eccleſiaſticus ordo non recipit. In omnibus enim quod irreprehenſibile eſt, ſancta † defendit eccleſia.

† *al. catholica*] ſic in epi. 1. Cali. 1.

Item eiuſdem concilij, c. 10.

¶Lapſi per ignorantiam, aut contemptu ordinantium, ordinati deijciantur. C. V.

QVicumque ex his, qui lapſi ſunt, per ignorantiam ſunt ordinati, vel contemptu eorum, qui eos ordinauerunt; hoc non præiudicat regulæ eccleſiaſticæ. Cum enim compertum fuerit, deponuntur.

a ¶Contemptu.] *græcè eſt in concilio vulgato* ἢ καὶ προειδότων τῶν προχειρισαμένων, *Id eſt*. vel etiã iis antea ſcientib. qui ordinauerũt.

Poly. l. 4. tit. 39. Anſ. l. 8. c. 15. Iuo p. 6. c. 96.

Item Innocentius ad Maximum, & Seuerum, epiſt. 5.

¶Alienus fiat à miniſterio, qui illud, viuendo illicite, polluit. C. VI.

MAximianus † filius noſter agens in rebus huiuſmodi, qualẽ querelam detulerit, libelli eius ſeries annexa declarat. Qui zelo fidei, & diſciplinæ ductus, non patitur eccleſiam pollui ab indi-

† *al. Maximilianus*

gnis

gnis presbyteris, quos in presbyterio filios aſſerit procreaſſe. Qđ non licere exponerem, niſi noſſem veſtram prudentiam legis totius habere notitiam. Et ideo, fratres chariſſimi, libelli, qui ſubiectus eſt, tenore perſpecto, eos, qui talia perpetraſſe dicuntur, iubebitis in medio collocari; diſcuſſiſque obiectionibus, quę ipſis preſbyteris impinguntur, ſi conuicti fuerint, a ſacerdotali remoueant officii (quia qui ſancti non ſunt, ſancta tractare non poſſunt,) atq; alieni efficiantur á miniſterio, quod viuendo illicite, polluerunt.

Item Eugenius Papa.

¶ Cuilibet ab ordine depoſito, epiſcopi prouidentia, locus pęnitentiæ deputetur. C. VII.

SAcerdos, aut quiuis alius in ordine eccleſiaſtico prouectus, ſi in eo ſcelere inuenitur, quo abiiciendus comprobatur, depoſitus, prouidentia epiſcopi, bene prouiſo loco conſtituatur; vbi peccata lugeat, & vlterius non committat. Anſ.l.5. I prin.

Item ex concilio Moguntino.

¶ Retrudantur in monaſterium presbyteri, qui pænitentiam agere contemnunt. C. VIII.

DIctum eſt nobis presbyteros propter ſuam negligentiam canonice degradatos, & ſæculariter gradu amiſſo viuere, & pęnitentiæ agẽdæ bonum negligere. Vnde ſtatuimus, vt gradu amiſſo, agendæ pęnitentiæ gratia, in monaſterium, α aut in canoniam regularem mittantur. ¶ Si vero hoc fieri cauſa quælibet prohibuerit, vbicumque ſint pœnitentiam agere non deſiſtant. Si autem amiſſo gradu ſæculariter viuere voluerint, & pęnitentiam agere neglexerint, ab eccleſiæ communione ſeparentur. In conci. Cabilonenſi, ca. 30. Burc.l. 2. c.191. Iuo p. 6. c.136.

α ¶ In monaſteriũ.] *In concilio Cabilonenſi, vbi hic canon habetur (licet Burchardus etiam, & Iuo ex Moguntino citent) & apud ceteros collectores legitur*, in monaſterio, aut canonico, aut regulari: *in vno autem peruetuſto Gratiani codice*, in monaſterio iuxta canonicam regulam.

Item Iſidorus, ſententiarum de ſummo bono, lib. 2. c. 10.

¶ Mutatio loci aliquando valet conuerſis ad pęnitentiam. C. IX.

VAlet interdum conuerſis pro animæ ſalute mutatio loci. Plerumque enim dum mutatur locus, mutatur & mentis affectus. Congruum eſt enim inde etiam corporaliter auelli, vbi quiſque illecebris deſeruiuit. Nam locus, vbi quiſque praue vixit, hoc in aſpectu mentis apponit, quod ſæpe ibi vel cogitauit, vel geſſit.

Item ex tertia ſynodo Aurelianenſi, c. 7.

¶ Clericus adulteraſſe conuictus, vel confeſſus, in monaſterio detrudatur. C. X.

a SI quis clericus adulteraſſe aut confeſſus, aut conuictus fuerit, depoſitus ab officio, communione conceſſa, in monaſterio, toto vitæ ſuæ tempore detrudatur. Iuo p. 8. c.185. Pann.l. 3. c. 143.

Item Pelagius Papa Conſtantino defenſori.

¶De eodem. C. XI.

Pann.l.3. c.144.

ROmanus eccleſiæ Thæanenſis clericus crimine adulterij, q͞d admiſiſſe ꝓhibetur, a clericatus ordine depoſitus in monaſterio hic in vrbe Romana ad agendam pœnitentiam ex noſtra iuſſio ne detruſus eſt.

Item ex canone Apoſtolorum 25.

¶In crimine captus presbyter, vel diaconus deponatur, non tamē communione priuetur. C. XII.

In conci. Trib. c.11. Raban l. pęnitent. c.1. Anſl. 11. c.29. Burc.l.2. c.189. Iuo p. 6. c.234. Poly.l. 4. tit. 31. † οὐκ ἐκ δικφρεις ἐπὶ τὸ αὐτὴ.

PResbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto, aut α homicidio captus eſt, deponat̄: nō t̄n cōmunione priuet̄. ¶Dicit.n.ſcriptura[Nō † vindicabit Dominus bis in idipsū.

α ¶Aut homicidio.] *hæc dictio non eſt in canone 25. Apoſtolorum. Sed in concilio Triburienſi, cum Patres illi ita dixiſſent,* legimus in canonibus Apoſtolorum, ꝙ epiſcopus, presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto captus eſt deponatur: *hinc argumentantur idem multo magis ſtatuendum eſſe de homicida: quæ fortaſſe cauſa fuit, quamobrem à Gratiano, & alijs collectoribus ea dictio huic canoni adiecta ſit. In canone autem. 32. Baſilij idem ſtatuitur de clericis peccantibus peccatum ad mortem, quod etiam de fornicatoribus expoſitum erat in canone tertio.*

β ¶Priuetur.] *In codicib. impreſsis ſequebatur,* ſi paruerit ſententię, *quæ verba ſunt expuncta, quia neque in originali, neq; in vetuſtis Gratiani exēplaribus legitur.*

Item.

¶De eodem. C. XIII.

ſup. diſt. 28. c.preſbyter. Anl.ſ. 11. c.31.

2 SI quis epiſcopus, aut presbyter, aut diaconus poſt diaconij gradum acceptum fuerit fornicatus, aut mœchatus, deponatur, & ab eccleſia proiectus, inter γ laicos agat pœnitentiam.

¶ *Proprius auctor huius capitis non eſt inuentus: ſed ſimile habetur in concilio Neocæſarienſi, cap. primo, & in capitulis Martini Bracarenſis c 27.*

γ ¶Inter laicos.] *hæ duæ dictiones non leguntur in cap. 1. concilij Neocæſarienſis in citato ſupra diſtin. 28. cap. presbyter (vt ibi notatum eſt) neque in capitulo Martini Bracarenſis.*

Item ex concilio Aurelianenſi primo, c.11. & 14.

¶De eodem. C. XIIII.

Iuo p. 6. c. 368. & p.15. c.18. C.15. † *al. ſit*

SI diaconus, aut presbyter crimen capitale commiſerit, ſimul & ab officio, & a communione pellatur. Si vero pro reatu ſuo ſe ab altaris communione ſub pęnitentis profeſſione ſubmouęrit, his † quoque ſi alij defuerint, & cauſa certa neceſſitatis exorit̄ † poſcentem baptiſma liceat baptizare.

Item Gregorius ſeptimus omnibus per regnum Italicum, & Theutonicorum debitam S. Petro obedientiam exhibentibus.

¶Non ingrediantur eccleſiam presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, qui in fornicationis crimine iacent. C. XV.

Anſ. l. 6. c. 177. Pann. l. 3. c.134.

4 SI qui ſunt presbyteri, diaconi, vel ſubdiaconi, qui in crimine fornicationis iaceant, interdicimus eis ex parte Dei omnipotentis, & ſancti Petri auctoritate, eccleſiæ introitū, vſque dū pœniteāt, & emendēt. Si qui vero in ſuo peccato ꝑſeuerare maluerint, nullus

nullus veſtrum officiũ eorum audire præſumat: quia benedictio eorum vertitur in maledictionem,& oratio in peccatum, teſtante Domino ꝑ prophetam]Maledicã,inquit, benedictionibus veſtris.] Qui vero huic ſaluberrimo præcepto obedire noluerit, idololatriæ peccatũ incurrit,Samuele teſtãte,& beato Gregorio adſtruente[Peccatum ariolandi eſt non obedire,& quaſi ſcelus idololatriæ non acquieſcere.] Peccatum igitur paganitatis incurrit, quiſquis dum chriſtianum ſe aſſerit,ſedi Apoſtolicæ obedire contemnit.

Malach.2. Iuo p. 5. c. 36. lib. 35. moral.c 12.8. q.1.c ſciẽdum.

¶ *In regeſto epiſtolarum Gregorij ſeptimi non eſt inuenta hæc epiſtola, in qua ſint omnia prorſus verba huius capitis. Sunt tamen in eo multa, quæ huius decreti faciũt mentionem. Libro primo epiſtola xxx. epiſcopo Salzburgenſi, & lib. 2 epiſt. 61. Leodicenſi epiſcopo, & ſequenti epiſtola Sicardo Aquilegienſi. De quo decreto, vt ipſum exequi omnino curarent, eodem lib. 2. epiſt. 66. Burchardo Halberſtatenſi epiſcopo, & epiſto ſequenti, Annoni Colonienſi Archiepiſcopo diligentiſſime ſcribit, & lib. 3 epiſt. 3. Sigifredo Archiepiſcopo Moguntino idem mandat, & lib. 4. epiſt. 10. comitiſſæ Flandrienſi, & ſequenti, comiti de eadem re ſcribit. Inter decreta etiam Innocentij II. fit iſtius decreti mentio. Verum propria verba huius capitis vſque ad verſic.* Qui vero huic ſaluberrimo, *Marianus Scotus refert in fine ſuorum chronicorum. Sequentia autem verba valde ſunt ipſi Gregorio vij. familiaria.*

Item Alexander ſecundus, epiſcopis, & Regi Dalmatiarum.

¶ Officio, & beneficio priuetur epiſcopus, presbyter, vel diaconus feminam accipiens, vel acceptam retinens. C. XVI.

3 SI quis amodo epiſcopus, presbyter, aut diaconus feminam acceperit, vel acceptam retinuerit, proprio gradu decidat vſque dñi ad ſatisfactionem veniat: nec in choro pſallentiũ maneat, nec aliquam portionem de rebus eccleſiaſticis habeat. Pann.l.3. c.133.

Idem clero Mediolanenſi.

¶ De eodem. C. XVII.

4 SI quis ſacerdotum, vel diaconorum, vel ſubdiaconorum, officium contumaciter deſerens feminam ſibi potius eligit; ſicut ſponte ob fornicationem dimittit officium; ita ob præuaricationem dimittere cogatur etiam inuitus beneficium. Pann.l 3. c. 139.

Idem Pupulo Mediolanenſi

¶ De eodem. C. XVIII.

EOs etiam, qui vt fornicari eis liceat, diuinum officium derelinquũt, & a Deo recedentes, diabolo & operibus eius ſeruiunt; ſicut ſe iuſtiſſima ab officio alienos faciunt; ita beneficio eccleſiarũ priuatos eſſe adiudicamus.

Pann l.3. c.140. Hr̃ in epiſtola. 2. Clementis ad Iacobũ fratrem Domini.

Item Lucius Papa.

¶ De eodem. C. XIX.

MIniſtri altaris presbyteri, ſiue diaconi ad Dominica tales eligantur officia, qui continentiam ſeruent. ¶ Si vero poſt ordinationem ſuã miniſtros contigerit propriæ vxoris inuadere cubile, ſacrarii non intrent limina, neque ſacrarij æ portitores fiant, neque altare contingant, neque ab offerentibus holocauſti oblationem ſuſcipiant; neq; ad Domini corporis portionem† accedãt; neque

Anſ.l.8.c. 2. Poly l.4. tit.31. Iuo p.6. c.87. † *al. portationem*

neque propinent, β neq; ſine maioris natu a&oritate minora gerant officia: vrceũ ſane ad altare, vel calicem ne ſuggerant.

α ¶Sacrarii.] *In epiſtola ſecunda Clementis (vnde caput hoc ſumptum videri poteſt, & vnde citat Iuo) legitur* ſacrificii. *in vno autẽ vetuſto Gratiani codice*, ſacri-
β ¶Neque propinent.] *In epiſtola Clementis eſt*: necaquam ſacerdotibus
† *al. ſuggerat* portigat ad manus; oſtia forinſecus claudat, minora gerat officia, vrceum, ſiue calicem ad altare non ſufferat: † *Apud Iuonem vero*: Sed aquam tãtum ſacerdotum manibus porrigat, oſtia forinſecus claudat, minora geſtet officia: vrceum ſane ad altare ſuggerat.

Clemens Papa ibidem paulo inferius. Iuo p. 6. c. 89. Anſ. l. 7. c. c. 147. Poly. l. 4. tit. 3. † *al. domeſticos eius* † *al ſecreti aliquid*

Idem.

¶Clericus matronarum domicilia frequentans deponatur. C. XX.

3 Clericus ſolus ad feminæ tabernaculũ nõ accedat, nec ꝓperet ſine maioris natu ſacerdotis iuſſione: nec ſolus presbyter cum ſola femina fabulas miſceat. Nec Archidiaconus ſub prætextu humilitatis, aut officii frequenter intret domicilia matronarum; aut forte per clericos, aut domeſticos † matronę mandet aliquid † ſecrete. Si agnitum fuerit; & ille deponatur, & illa a liminibus arceatur eccleſiæ.

α ¶Iuſſione.] *In epiſtola Clementis ſequitur*. Nec presbyter ſolus cum ſola adiungatur: ſed duobus adductis teſtibus viſitet infirmam: nec ſolus cum ſola femina fabulas miſceat nec archidiaconus, aut diaconus ſub prætextu officii humilitatis frequentet, &c.

[*Idem.*]

Clemens ibidẽ cõtinenter. Poly. ibidem.

¶De eodem. C. XXI. PALEA.

Sed ſi forte aliqua interceſſio fuerit; epiſcopo ſuggeratur. Et ſi talis eſt, ad q̃ debeat ire pio interuentu, ipſe pergat: ſin autẽ, de latere ſuo dirigat, β cum duobus, aut tribus teſtibus. Nemo tamen cum extranea habitet femina, niſi proxima, aut ſoror fuerit. Et hoc
2. *Cor.* 2. cum magna ſolicitudine fiat. Nõ enim ignoramus malitia ſatanę.

¶ *Hęc Palea in plerisque vetuſtis exẽplaribus habetur coniunct a capiti antecedẽti.*
β ¶Dirigat.] *In epiſtola S. Clementis ſequitur*. cũ duobus, ac tribus, qui hoc ſa-
† *al. ſcire* nare † debeant. Sane ad viſitandum mulierem infirmam nullus clericus ingrediatur, niſi cum duobus, aut tribus. Nemo tamen, &c.

[*Ex γ decreto Eugenij Papæ.*]

Poly. l. 4. tit. 31. Anſ. l. 8. c. 9. ex pęn. Romano.

¶De eodem. C. XXII. PALEA.

Si quiſpiam ſacerdotum, id eſt presbyter, vel diaconus, vel ſubdiaconus de quacumque femina crimine fornicationis ſuſpectus, poſt primam, ſecundam, & tertiam admonitionem δ inueniatur fabulari cum ea, vel aliquo modo cõuerſari, excommunicetur: femina vero canonice iudicetur.

γ ¶Ex decreto.] *Hic canon in concilio Romano primum ab Eugenio ſecundo editus, & poſtea à Leone quarto etiã in concilio ſuo repetitus, & citatur in decretalib. tit. de cohabit. clerico. & mul. Et plerisque vetuſtis exemplaribus eſt ſine nomine.*
δ ¶Admonitionem. *In eodem canone ſequitur*, metropolitani, vel alterius epiſcopi, aut eius, cui ſubiacere videatur.

Item

Item Gregorius.

¶Simul cum mulieribus ſacerdotes habitare non licet. C. XXIII.

4 OPortet ſacerdotes, quibus Domini populus cõmiſſus eſt, cum magna animi cõſtãtia vigilare ſuper dominicas oues, ne lupinis morſibus, ideſt diaboli ſtimulis lanientur. ¶Neque enim hoc ſilere debeo, quod cum graui animi triſtitia dico: ſacerdotes cum feminis habitare conſpicio: quod nefarium eſt dicere, vel audire, & contra ſanctorum canonum ſancita. Vbi enim talis fuerit commorantium cohabitatio, antiqui hoſtis ſtimuli non deſunt. Ideoque admonendi ſunt, vt non antiqui hoſtis decipiantur fraude; quatenus iuxta Apoſtoli vocem non vituperetur miniſterium noſtrum. Cauere enim nos oportet, fratres, ab illicitis, vt mundas valeamus ad dominum leuare manus: ſcriptũ eſt enim (Sancti eſtote, quoniam ſanctus ego ſum Dominus Deus veſter.) Si quis vero præſumpſerit aliter agere, ſacerdotij ſui honore priuetur. Vnde omnimodo cauendum eſt, fratres, ne fallamus populum, & illud prophetæ dictum impleatur in nobis [Sacerdotes mei cõtaminant ſancta, & reprobant legem] quos & alius propheta increpat dicens [O vos ſacerdotes, qui fallitis nomen meum, & dixiſtis, in qua re fallimus nomen tuum? quibus reſponſum eſt: offerentes ad altare meum panes pollutos Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus, & ſacrificium non accipiam de manibus veſtris; quia polluti eſtis.]

Iuo p. 6. c. 76. Poly. l. 4. tit. 31. 2. Cor. 6. 1. Tim. 2. Leuit. 20. Soph. 3. ſecundũ 70. Malac. 1. ſecũdũ 70. Ibid.

Item Symmacho defenſori, lib. 1. reg. indict. 9. epiſt. 50.

¶De eodem. C. XXIIII.

VOlumus vt ſacerdotes † prohiberi debeant, ne cum mulieribus conuerſentur: excepta duntaxat matre, ſorore, vel vxore, quæ caſte regenda eſt.

Iuo p. 6. c. 86. *† ſacerdotes qui in Corſica cõmorãtur*] orig.

Idem, lib. 7. epiſt. 39.

¶De eodem. C. XXV.

LEgitur, quod beatus Auguſtinus nec cum ſorore habitare conſenſerit † dicens: quæ cum ſorore mea ſunt, ſorores meæ non ſunt. Docti ergo viri cautela, magna nobis debet eſſe inſtructio.

Apud Poſſidoniũ in vita Auguſtini.

Item ex vij. ſynodo.

¶De eodem. C. XXVI.

IN omnibus obſeruare conuenit, vt certus quis, & certo tempore, & certo loco, & certis perſonis vel apparere † clericus, vel loqui debeat mulieribus, vt excludatur omnis nefanda ſuſpicio. Certe ſolum & ad ſolam accedere nulla religionis ratio permittit. Melius eſt enim duos eſſe ſimul, quàm vnum. Simul enim & fideliꝰ, & tutius res geritur. [Væ enim vni; quia ſi ceciderit, non eſt qui erigat eum.]

Iuo p. 6. c. 77. *† al. conſueuerit. Eccl. 4. Ibidem.*

Caput

¶ Caput hoc etiam in aliquot manuſcriptis citatur ex ſeptima ſynodo in cuius ſan poſtremo capite aliqua huc ſpectantia habentur. Ceterum in pleriſque citatur ex octaua, & ſententia uidetur ſumpta ex c. 83. Aſceticorum B. Baſilij; cuius regulas ſub nomine octauæ ſynodi ſæpe citari alibi notatum eſt.

Item ex concilio Carthaginenſi 3. c. 17.

¶De eodem. C. XXVII.

CVm omnibus omnino clericis extraneæ feminæ non cohabitent, ſed ſolæ matres, auiæ, & matertere, amitæ, ſorores, & filiæ fratrum, aut ſororum, & quæcumque ex familia domeſtica neceſſitate, etiam antequam ordinarentur, iam cum eis habitabant: vel ſi filij eorum iam ordinatis parentibus, vxores acceperunt; aut ſeruis non habentibus in domo quas ducant, aliunde ducere neceſſitas fuerit.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 30.

¶De eodem. CXXVIII.

NOn oportet miniſtros altaris, vel etiam clericos quoslibet, aut continentes ſe, aut omnem omnino chriſtianum cum mulieribus lauacra habere communia. Hæc eſt enim apud gentiles prima reprehenſio.

Item Gregorius ad Ianuarium epiſcopum Caralitanum, lib. 3. epiſt. 26.

¶De eodem. C. XXIX.

ARchidiaconum tuum, vt audio, habitare cũ mulieribus prohibuiſti; & nunc vſque in ea prohibitione deſpiceris; qui niſi iuſſioni tuæ paruerit, eum ſacro ordine volumus eſſe priuatum,

Item ex concilio Toletano quarto, c. 42.

¶Venundentur ab epiſcopo, quæ appetunt conſortia clericorum illicita. C. XXX.

Anſ. l. 7. c. 148. Poly. l. 4. tit. 39.

QVidam clerici legitimum non habentes coniugium, extranearum mulierum, vel ancillarum ſuarum interdicta ſibi cõſortia appetunt. Ideo, quæ cõiunctæ taliter cum clericis ſunt, ab epiſcopo auferantur, & venundentur; illis pro tempore relegatis ad pœnitentiam, quos ſua libidine infecerunt.

Poly. l. 4. tit. 31. Burc. l. 2. 110. Iuo p. 6. cap. 52 & 157. Anſ. l. 7. c. 149. c. 3.

Item Siricius Papa Himerio epiſcopo, epiſt. 1. c. 12.

¶Non habitent feminæ cum clericis, niſi quas neceſſitudo excuſat. C. XXXI.

FEminas non alias eſſe patimur in domibus clericorum, niſi eas tantum, quas propter ſolas neceſſitudinum cauſas habitare cũ iiſdem ſynodus Nicæna permiſit.

Item ex concilio Africano, c. 5.

Niſi

¶Niſi maiorum iuſſione ad feminarum domicilia clerici non accedant. C. XXXII. Cõcord. Carthag. 3.c.25.

CLerici, vel cõtinẽtes ad viduas, vel virgines, niſi ex iuſſu, vel permiſſu epiſcoporum, aut presbyterorum, non accedant. Et hoc non ſoli faciant, ſed cum conclericis, vel cum quibus epiſcopus, aut presbyter iuſſerit: Nec ipſi epiſcopi, & presbyteri ſoli habeant acceſſum ad huiuſmodi feminas; ſed vbi aut clerici præſentes ſunt, aut graues aliqui Chriſtiani. Anſ.l. 7. c.151.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c.102.

¶Epiſcopi prouideant, ne occaſione temporalium, clericorum familiaritatibus virgines ſocientur. C. XXXIII.

AD reatum epiſcopi pertinet, vel presbyteri, qui parochiæ præeſt, ſi ſubſtentandæ vitæ præſentis cauſa adoleſcentiores viduæ, vel ſanctimoniales clericorum familiaritatibus ſubijciãtur. Poly. l.4. tit.37. Burc.l. 8. c.55.

Item ex eodem, c.103. Iuo p. 7. c.73.

¶De eodem. C. XXXIIII.

VIduæ, quæ ſtipendio eccleſiæ ſubſtentantur, tam aſſiduæ in Dei opere eſſe debent, vt & meritis, & orationibus ſuis eccleſiam adiuuent. Poly. ibi. Iuo p. 8. c. 327.

DISTINCTIO LXXXII.

1
ps *GEneraliter etiam pauperibus, & ijs, qui ſuis manibus laborare non poſſunt, epiſcopus neceſſaria prouideat. Vnde in concilio Aurelianenſi 1. c.18. legitur.*

¶De eodem. C. I.

EPiſcopus pauperibus, vel infirmis, qui, debilitate faciente, non poſſunt ſuis manibus laborare, victum, & veſtitum (inquantum† ſibi poſſibile fuerit) largitur. † *poſſibilitas habuerit*] orig.

Item Innocentius Exuperio Toloſano epiſcopo, epi.3.c.1.

¶Qui voluptatem officio præpoſuerit, modis omnibus ſubmoueatur. C. II. Iuo p. 6. c.57. Pann.l.3. c.137.

2 PRopoſuiſti, quid de his obſeruari debeat, quos in diaconij miniſterio, aut in officio presbyterij poſitos, incontinentes eſſe, aut fuiſſe, generati filij prodiderunt. De his & diuinarum legũ manifeſta eſt diſciplina, & beatæ recordationis viri Syricij epiſcopi monita euidentia commearunt, vt incontinentes, in officijs talibus poſiti, omni eccleſiaſtico honore priuarentur, nec admittantur ad tale miniſterium, quod ſola continentia oportet impleri. Eſt enim vetus admodum ſacræ legis auctoritas iam inde ab initio cuſtodita, Anſ. l 8. c.8. Poly. l.4. tit.31. Infra ca. ſeq. *Luc.2. Paralip. c. 24.*

ta,

ta, quòd in templo, anno vicis ſuæ habitare præcepti ſunt ſacerdo-
†al. puri, et purgati. tes, vt ſeruientes ſacris oblationibus, puros† & ab omni labe purga
tos ſibi vendicent diuina miniſteria, neque eos ad ſacra † officia fas
†al. ſacrificia. ſit admitti, qui exercent vel cum vxore carnale conſortiũ: quia ſcri
Supra diſ. 31. c. eos. ptum eſt[Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum, dominus Deus ve-
Leui. 11. et 20. ſter.] Quibus vtique propter ſobolis ſucceſſionem, vxoris vſus fue-
rat relaxatus: quia ex alia tribu, & præterquã ex ſemine Aaron, ad
Num. 18. ſacerdotium nullus fuerat præceptus accedere. Quo† magis hi ſa-
†Quanto] orig. cerdotes, vel leuitæ pudicitiam ex die ordinationis ſuæ ſeruare de-
bent, quibus vel ſacerdotium, vel miniſterium ſine ſucceſſione eſt;
nec præterit dies, qua vel à ſacrificijs diuinis, vel baptiſmatis † offi-
†al. orationis. cio vacent Nam ſi beatus Paulus apoſtolus ad Corinthios ſcribit
dicens[Abſtinete vos ad tempus, vt vacetis orationi, & hoc vtique
1. Cor. 2. laicis præcepit; multo magis ſacerdotes, quibus & orandi, & ſacriſi
candi iuge officium eſt, ſemper debebunt ab huiuſmodi conſortio
abſtinere: qui, † ſi contaminatus fuerit carnali cõcupiſcẽtia, α quo
†al. quia. pudore vel ſacrificare vſurpabit, aut qua cõſcientia, quoue merito
exaudiri ſe credit, cum dictum ſit[Omnia munda mundis, coinqui-
Tit. 1. natis autem, & infidelibus nihil mundum?] Sed fortaſſe hoc licere
1. Tim. 3. credit, quia ſcriptum eſt[vnius vxoris virum.] Non β dixit hoc,
vt permaneret in concupiſcentia generandi, ſed propter inconti-
nentiam futuram. Neque enim integros corpore non admiſit, qui
1. Cor. 7. ait[vellem autem omnes ſic eſſe, ſicut & ego.] Quod & apertius de
Rom. 8. clarat dicens[Qui autem in carne ſunt, Deo placere non poſſunt.
Vos autem iam non eſtis in carne, ſed in ſpiritu.] Et [habentem fi-
1. Timo. 3. lios,] non, generantem dixit. Sed ea plane diſpar, & diuerſa ſenten-
tia eſt. Nam ſi ad aliquos forma illa eccleſiaſticæ vitæ pariter & di-
ſciplinæ, quæ ab epiſcopo Syricio ad prouincias cõmeauit, nõ pro-
† probabitur] orig. batur†perueniſſe; his ignorantibus†venia non negabitur: ita vt de
cetero penitus incipiant abſtinere: & ita gradus ſuos, in quibus in-
†al. ignorationis. uenti fuerint, retenent, vt eis non liceat ad potiora conſcendere:
quibus in beneficio eſſe debet, ꝙ hũc ipſum locum, quem retinẽt,
non amittunt. ¶Si qui autem ſciſſe formam viuendi miſſam à Syri
cio detegũtur, †neque ſtatim cupiditates libidinis abieciſſe; illi ſunt
†al. detegentur. modis omnibus ſubmouendi: quia poſt admonitionẽ cognitam,
præponendam arbitrati ſunt voluptatem.

α ¶Concupiſcentia.] *Emendatus, & locupletatus eſt hic locus ex ipſa epiſtola Innocentij, quemadmodum & multa alia in hoc capite, ubi per gloſſam licuit. In epiſtola autem Syricij, quæ refertur in concilio Teleptenſi (ita enim pro Tellenſi legendũ uidetur) ſic legitur.* Quid faciet? excuſabit? quo pudore? qua mente vſurpabit? qua conſcientia, quo merito hic exaudiri ſe credit?

β ¶Non dixit hoc.] *In originali ſic legitur:* non ad permanentem in concupiſcentia generandi hoc dixit.

Item Syricius Papa ad Himerium Taraconen. epiſcopum, epiſt. 1. c. 7.

De

¶ De eodem. C. III.

PLurimos ſacerdotes Chriſti, atque leuitas, poſt longa conſecrationis ſuæ tempora, tam de coniugibus proprijs, quàm etiam de turpi coitu ſobolem didicimus procreaſſe, & crimen ſuum hac præſcriptione defendere, quia in veteri teſtamēto ſacerdotibus, ac miniſtris generādi facultas legitur attributa. Dicat mihi nūc, quiſquis ille eſt ſectator libidinum, præceptorque vitiorum, ſi æſtimat, ꝙ in lege Moyſis paſſim ſacris ordinibus a Deo noſtro laxata ſunt fræna luxuriæ, cur eos, quibus committebantur ſancta ſanctorum, præmonet dicens [Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum dominus Deus veſter?] Cur etiam procul a ſuis domibus, anno vicis ſuæ, in templo habitare iuſſi ſunt ſacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum vxoribus poſſint carnale exercere commercium, vt conſcientiæ integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent. Quibus, etiam expleto deſeruitionis ſuæ tempore, vxorius vſus ſolius ſucceſſionis cauſa fuerat relaxatus: quia non ex alia niſi ex tribu Leui, quiſquam ad Dei miniſterium fuerat præceptus admitti.

Iuo p. 6. c. 50. Poly. l. 4. tit. 31. *Leuit. 20. Luc. 1.*

Idem paulo inferius.

¶ De eodem. C. IIII.

QVia aliquanti, de quibus loquimur, vt tua ſanctitas retulit, ignorantia † ſe lapſos eſſe deflent; his hac conditione miſericordiam dicimus non negandū, vt ſine vllo honoris augmento, in hoc, quo deiecti† ſunt, quamdiu vixerint, officio perſeuerent: ſi tamen poſthac continentes ſe ſtuduerint exhibere. Hi vero, qui illiciti priuilegij excuſatione nituntur, & ſibi aſſerūt veteri lege conceſſum; nouerint ſe ab omni eccleſiaſtico honore, quo indigne vſi ſunt, Apoſtolicæ ſedis auctoritate deiectos: nec vnquam poſſe veneranda attrectare myſteria. quibus ſe ipſi, dum obſcœnis cupiditatibus inhiant, priuauerunt. Et quia exempla præſentia cauere nos præmonent in futurum; ſi quilibet epiſcopus, presbyter, atque diaconus (quod non optamus) deinceps fuerit talis inuētus; iam nunc ſibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obſeratum: quia ferro neceſſe eſt vt abſcindantur† vulnera, quæ fomētorum non ſenſerint medicinam.

Poly. ibi. Iuo p. 6. c. 50. §. qa. *† ignorantur. orig.* *† exciduntur. orig.*

¶ Caput hoc in aliquot manuſcriptis Gratiani exēplaribus coniunctum eſt ſuperiori.

3 *Qui autem propter peccata iubentur deponi; poſt condignam pœnitentiā in ſuo ordine poterunt reparari.*

Vnde in concilio Hybernenſi. a

a ¶ Hybernenſi.] *Caput hoc citabatur ex concilio Gangrenſi, in quo non legitur. Emendatum eſt ex Polycarpo; & alio libro manuſcripto peruetuſto; in quo libro ſunt multi canones pœnitentiales: & hic refertur ex Theodoro archiepiſcopo Hybernēſi.*

Quæ

¶ Quæ pœnitentia ſit imponenda ſacerdoti, qui de fornicatione conuictus fuerit. C. V.

Poly. l. 4. tit. 39. Can. Apoſt. 25.

PResbyter, ſi fornicationem fecerit, quamquam ſecundum canones Apoſtolorum debeat deponi; tamen iuxta auctoritatē beati Papæ Silueſtri, ſi in vitio non perdurauerit, ſed ſua ſponte cōfeſſus adiecit, vt reſurgat; decem annis in hunc modum pęniteat: tribus quidem menſibus priuato loco à cæteris remotus pane, & aqua à veſpera in veſperam vtatur; tantum autem diebus Dominicis, & præcipuis feſtis modico vino, & piſciculis, atque leguminibus recreetur ſine carne, & ſagimine, ouis, & caſeo: *a* ſacco indutus humi adhæreat; die, ac nocte iugiter miſericordiam Dei omnipotentis imploret: finitis tribus menſibus continuis exeat: tamē in publicum non procedat; ne grex fidelis in eo ſcandalum patiatur.

†al. etiā. Nec enim † debet ſacerdos publice pęnitere, ſicut laicus. Poſtea aliquantiſper reſumptis viribus, vnum annum, & dimidium in pane, & aqua expleat, exceptis Dominicis, & præcipuis feſtis, in quibus

†al. ſanguine. vino, & ſagimine, † ouis, & caſeo, iuxta canonicam menſuram vti poterit. Finito primo anno & dimidio corporis & ſanguinis Domini, ne indureſcat, particeps fiat, & ad pacem veniat; pſalmos cum fratribus in choro vltimus canat; ad cornu altaris nō accedat; iux-

Epiſt. 2. ta beati Clementis vocem, minora gerat officia. Deinde vero vſq; ad expletionem ſeptimi anni, omni quidem tempore, exceptis paſcalibus diebus, tres legitimas ferias in vnaquaque hebdomada in pane & aqua ieiunet. Expleto ſeptimo anni circulo, ſi ſui confratres, apud quos pęnituit, eius condignam pœnitētiam conlau-

Epiſt. 2. dauerint; epiſcopus in priſtinum honorem, iuxta beati Calixti Papæ auctoritatem, eum reuocare poterit. Sane ſciendum eſt, ꝙ

†operari⁹] ſecundam feriam vnum pſalterium canendo, aut vnum denarium pauperibus dando (ſi opus† eſt) redimere poterit. Finitis autem ſeptem annis, deinde vſque ad finem decimi anni, ſextam feriam (nulla interueniente redemptione) obſeruet in pane & aqua. Eadem quoque pœnitentia erit ſacerdoti, de omnibus aliis peccatis, & criminibus, quæ eum in depoſitionem inducunt. Neque hoc cuilibet videatur oneroſum; ſi ſacerdos poſt lapſum digne, vt ſupra dictum eſt, pęnitens, ad priſtinos redeat honores.

Poly.

a ¶ Et caſeo.] *In vulgatis ſequebatur,* vtatur: *quæ vox ſublata eſt auctoritate omnium fere exemplarium Gratiani manuſcriptorum, & Polycarpi, & libri manuſcripti in ſuperiore notatione indicati.*

DISTINCTIO LXXXIII.

In libello Ennodij. I ps

PRouidendum quoque eſt, ne is, qui ad ordinandum eligitur, & ſi à proprio uitio uideatur alienus, conſentiendo alienis inquinetur. Vt enim Symmachus Papa ait; non eſt grandis differentia, an lethum inferas, an admittas. Mortem

enim

enim languentibus probatur infligere, qui hanc, cum poſſit, non excludit. Hinc Gregorius VII. ait in reg. lib. 6. c. 12. Romanæ ſynodi celebratæ Anno Domini 1080. al. 1078.

¶Suſpendatur epiſcopus ab officio, clericorum ſuorum fornicationi conſentiens. C. I.

SI quis epiſcopus fornicationem presbyterorum, diaconorum ſubdiaconorũ, α vel crimen inceſtus in ſua parochia, pretio interueniente, vel precibus conſenſerit, vel commiſſum, ſibiq; cõpertum auctoritate officij ſui nõ impugnauerit; ab officio ſuſpẽdatur.

Anſel. l. 6. c. 177.

α ¶Subdiaconorum] *Additum hoc eſt ex originali, & Anſelmo; quemadmodum & paulo poſt uerba illa,* ſibique compertum. *Notum autem eſt à tẽpore Gregorij primi ſubdiaconos eadem lege continentiæ, qua presbyteros, adſtrictos fuiſſe.*

Item Gregorius prima parte paſtoralis, c. 2.

¶ Maxime eccleſiam lędit, qui ſub nomine ſanctitatis delinquit. C. II.

NEmo quippe in eccleſia nocet amplius, quàm qui peruerſe agens nomen vel ordinem ſanctitatis habet. Delinquentem namque hunc nemo redarguere præſumit; & in exemplum culpa vehementer extenditur; quando pro reuerentia ordinis, peccator honoratur. Epiſcopus β itaque, qui talium crimina non corrigit, magis dicendus eſt canis impudicus, quàm epiſcopus.

Poly. l. 4. tit. 31. Burc. l. 1. c. 209. Iuo p. 5. c 323. Burc. l. 1. c. 203. Iuo p. 5. c 317. ex Gregorio.

β ¶Epiſcopus.] *Hæc non ſunt ibi apud B. Gregorium. Similia citantur infra 2. q. 7. c. qui nec regiminis, ex Auguſtino (cui etiam reliqua huius capitis antea tribuebantur) & ex eodem à Burchardo, & Iuone citantur. Ceterum iidem collectores Burchardus quidem lib. 1. c. 13. Iuo autem parte 5. c. 67. referunt aliqua ex Origene, que cum his aliquantulum conueniunt.*

Item Innocentius.

¶Qui non reſiſtit erroribus, conſentit. C. III.

ERror, cui non reſiſtitur, approbatur; & veritas, cum minime defenſatur opprimitur. Negligere quippe, cum poſſis deturbare peruerſos, nihil aliud eſt, quàm fouere. Nec caret ſcrupulo ſocietatis occultę, qui manifeſto facinori deſinit obuiare.

Deuſdedit p. 2. Eleuteri[9] Papa ad Galliæ prouincias, & orientales in epi. ad Iuliu, & Aegyptij I epiſt. ad Felicẽ II.

Item Pius, epiſt. 1. ad omnes Chriſti fideles.

¶Non prodeſt ſuo errore non pollui, qui alieno cõſentit. C. IIII.

QVid enim prodeſt illi ſuo errore non pollui, qui conſenſum præſtat erranti?

Item Gregorius. α

¶Qui non occurrit, conſentit erranti. C. V.

COnſentire videtur erranti, qui ad reſecanda, quæ corrigi debent, non occurrit.

Poly. l. 4. tit. 31.

α ¶Gregorius.] *In epiſtolis impreſſis Beati Gregorij non habentur. Verum libro 7. epiſt. 117. Syagrio epiſcopo Auguſtudonenſi poſt ea uerba,* qui non reſtite-

rit, *in regeſto manuſcripto peruetuſto & in Polycarpo, vbi ipſa epiſtola integra refe tur, hæc ſequuntur.* Nam conſentire videtur erranti, qui corrigenda, vt reſecari debeant, non occurrit. Quia vero, &c.

Sicut autem aliorum vitia palpare non debet, ita nec malorum laudibus delectari. Vnde Anacletus Papa, *epiſt.* 1. *epiſcopis omnibus.*

¶Miſerrimus eſt epiſcopus, qui malorum laudibus gloriatur. C. VI.

Anſ.l.6.c. 154. Iuo p. 5. c 237. in fine. † *al. Sicut autem*

NIhil illo eſt paſtore miſerius, qui luporum laudibus gloriatur. Quibus ſi placere voluerit, atque ab his amari delegerit, erit hinc ouibus magna pernicies. Nullus ergo paſtorum, placere lupis, & gregibus ouium poteſt. Perdit enim labiorum β memoriam mens terrenis obligata carceribus. Sicut † artium in ſuo quoque opere inuenitur mater inſtantia; ita nouerca eruditionis eſt negligentia.

β ¶Labiorum.] *In epiſtola Anacleti legitur,* laboris: *apud Anſelmum, & in vno ex vetuſtis codicibus Gratiani,* laborum; *vnde potuit irrepſiſſe mendum: quod tamen ob gloſſam non eſt ſublatum.*

2 *Quamquam ſacerdotem tam a ſuis, quàm ab alienis criminibus oportet eſſe immunem; tamen ſi aliorſum ſeſe habuerit, non ideo verba ſuæ prædicationis debent contemni. Sicut enim Hieronymus ait, vt lixiuium per cinerem humidum fluens lauat, & non lauatur; ita bona doctrina per malum doctorem, animas credentium lauat a ſordibus peccatorum.*

Burc. l.1. c.204. ex dictis Hiero. Iuo p. 5. c.318.

DISTINCTIO LXXXIIII.

1 ps

SOlicitum quoque, & vigilantem oportet eſſe epiſcopum circa defenſionem pauperum, releuationem oppreſſorum, tuitionem monaſteriorum. Quod ſi facere neglexerit, aſpere corripiendus eſt. Vnde Gregorius Anthemio ſubdiacono Campaniæ, lib. xi, epiſt. 29.*

¶Corripiatur epiſcopus, qui circa officium ſuum negligens extiterit. C. I.

PEruenit ad nos fratrem, & coepiſcopum noſtrum Paſchaſium ita deſidem, negligentemque in cunctis exiſtere; ut in nullo, quia eſt epiſcopus, agnoſcatur: adeo ut neque eccleſia ipſius, neque monaſteria ſiue filij eccleſiæ; uel oppreſſi pauperes † eius erga ſe dilectionis ſtudium ſentiant; nec aliquam ſupplicantibus ſibi † in quibus iuſtum eſt, opem defenſionis accommodet; & (quod adhuc dici eſt grauius) conſilia ſapientum, & recta ſuadentium nulla patiatur ratione ſuſcipere, vt quod per ſe nequit attendere, ab altero ſaltem poſſit addiſcere. *& infra.* ¶Quod ſi ita eſt, non ſine culpa tua eſſe | cognoſcas, qui eum obiurgare, atque coercere, vt dignum eſt, diſtuliſti. Quia ergo hoc totum non ſolum ipſum reprobat, ſed etiam ad ſacerdotalis officij pertinere probatur opprobrium; volumus, vt eum coram alijs ſacerdotibus, & | quibuſdam de filijs ſuis nobilibus

† *al. vel pauperes* † *his*] ori.

paulo plenius apud B.Greg.

† *vel*] ori.

bus conteſtari pro hac re debeas, & hortari. Si vero (quod non cre dimus) poſt hanc adhortationem noſtram ſolito adhuc more negligens eſſe tentauerit; ad nos eſt modis omnibus tranſmittendus, vt hic poſitus diſcere poſſit, quid, vel qualiter ſecundum Dei timorem agere conueniat ſacerdotem. Ibidem paulo inferius.

Item ad eumdem eod. lib. epiſt. 33.

¶ De eodem. C. II.

NVntiatum eſt nobis Campaniæ epiſcopos ita negligentes exiſtere, vt immemores honoris ſui, neque erga eccleſias, neq; erga filios ſuos paternæ vigilantiæ curam exhibeant, vel monaſteriorum ſolicitudinem gerant, ſeu in oppreſſorum, & pauperum ſe tuitionem impendant. Ideo hac tibi auctoritate præcipimus, vt eis a † te conuocatis, ex noſtro illos mandato diſtricte commoneas; † al. ad quatenus deſides vlterius eſſe non debeant: ſed ſacerdotalem ſe habere zelum, & ſolicitudinem opere doceant; atque ita in his, quæ eos iuſte ſecundum Deum agere conuenit, vigilantes exiſtant, vt nullum nos de eis denuo murmur exaſperet. Si quem vero eorum poſt hæc negligentem eſſe cognoueris; ad nos eum ſine aliqua excuſatione tranſmitte: vt quam ſit graue, nolle ab his, quæ reprehenſibilia, & valde vituperanda ſunt, corrigi; regulari in ſe valeat diſtrictione ſentire.

2 *Quod autem de munditia caſtitatis ſacerdotibus imperatur, hoc etiam de quibuslibet altari ſeruientibus intelligendum eſt.*

Vnde in Carthaginenſi concilio 2. capitu. 2. Aurelius epiſcopus dixiſſe legitur. In Carthag. canon. c. 3. & 4.

¶ Qui ſacramentis diuinis inſeruiunt, continentiam in omnibus ſeruent. C. III.

CVm in præterito concilio de continentiæ, & caſtitatis moderamine tractaretur, gradus iſti tres conſcriptione † quadam caſtitati per conſecrationes annexi ſunt. Epiſcopos, inquam, presbyteros, & diaconos ita placuit, vt condecet ſacroſanctos antiſtites, & Dei ſacerdotes, necnon & leuitas, vel qui ſacramentis diuinis inſeruiunt, continentes eſſe in omnibus; quo poſſint ſimpliciter, quod a Deo poſtulant, impetrare: vt quod Apoſtoli docuerunt a, & ipſa ſeruauit antiquitas, nos quoque cuſtodiamus. Ab vniuerſis epiſcopis dictum eſt. Omnibus placet, vt epiſcopi, presbyteri, & diaconi, vel † qui ſacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes, etiam ab vxoribus abſtineant. Ab omnibus dictum eſt; Placet, vt in omnibus, & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur, qui altario deſeruiunt.

† al. cōſtrictione caſtitatis per diſt. 31. epiſco. pos. diſt. 31. c. aliter.

† al. &

a ¶ Docuerunt.] *In vulgatis codicibus ſequebatur,* exemplo, *quod eſt ſublatum: quia neque in ipſo ſecundo Carthaginenſi, aut impreſſo, aut manuſcripto, neque in vnico codicis canonum, cum quo Græcus canon conuenit, neque in vetuſtis Gratiani exemplaribus habetur & ex gloſſa videtur translatum in textum.*

β ¶Cuſtodiamus.] *In codice canonum cap. 5 unici Carthaginenſis ſequuntur hæc.* Fauſtinus epiſcopus eccleſiæ Potentinæ prouinciæ Piceni, Legatus eccleſiæ Romanę dixit, Placet, vt epiſcopi, &c. *quæ in recentioribus Colonienſibus conciliorum editionibus adſcripta ſunt aliis characteribus. Verum in priſca Colonienſi, duabus Pariſienſibus, & codicibus Vaticanis legitur, quemadmodum apud Gratianum.*

Item ex concilio Carthaginenſi.5.c.3.

¶De eodem. C. IIII.

In cod. ca.c. 25. In Africa c. 37. diſ. 32.c. placuit. †al. ꝓpria. CVm de quorundam clericorum, quamuis erga vxores proprias incontinentia referretur; placuit epiſcopos, & presbyteros, & diaconos ſecundum priora † ſtatuta etiam ab vxoribus continere; quod niſi fecerint, ab eccleſiaſtico remoueantur officio: ceteros autem clericos ad hoc non cogi; ſed ſecundum vniuſcuiuſq; eccleſiæ conſuetudinem obſeruari debere. γ

γ ¶Debere.] *In codicibus impreſſis hæc ſequebantur,* contra Martinus Papa[ſi lector viduam duxerit] vt ſupra legitur. Sed illud, vbi neceſſitas vrget. *Quæ ſunt expuncta; quia in uetuſtis codicibus, aut non habentur, aut ſunt adſcripta in margine.*

3 *Similiter, quòd monogamus epiſcopus eſſe iubetur, etiam ad reliquos ordines eccleſiaſticos deriuari oportet.*

Vnde Siricius Papa Himerio Tarraconen. epiſcopo, epiſt.1.c.11.

¶Laica ſit tantum cōmunione contentus clericus viduam, aut ſecundam ducens vxorem. C. V.

Anſel.l.8. c.7. Iuo p. 6. c.51. QViſquis clericus, aut viduam, aut certe ſecundam coniugem duxerit, omni eccleſiaſticæ dignitatis priuilegio mox nudetur; laica ſibi tm̄ cōione conceſſa. Quam ita demū poterit poſſidere, ſi nihil poſtea, propter quod hanc perdat, admittat.

4 *Presbyterorum uero nomen, quamquam à ſenectute ſit ſumptum, magis tamen maturitatem indicat ſapientiæ, quàm caniciem corporis.*

Vnde Anacletus ad epiſcopos Italiæ, epiſt.2.

¶Presbyteri ſeniores dicuntur non tā ætate, quàm ſapiētia. C. VI.

Anſ.l. 7. c.96. Burc.l.2. c.5. Iuo p. 6. c.25. Prou. 20. †al.hic. POrro Moyſi præcipitur, vt eligat presbyteros [ideſt ſeniores.] Vnde & in prouerbijs dicitur[Gloria ſenum canicies,] hæc † vero canicies ſapientiam deſignat, de qua ſcriptum eſt [Canicies hominum prudentia eſt.] Cumque nongentos, & amplius annos Ab Adam vſque ad Abraham vixiſſe homines legerimus; nullus alius prius appellatus eſt presbyter, ideſt ſenior, niſi Abraham, qui multo paucioribus vixiſſe annis conuincitur. Non ergo propter decrepitam ſenectutē, ſed propter ſapientiam presbyteri nominantur.

DISTINCTIO LXXXV.

Io. Diac. l.3.c.11. 1 ps H*Oſpitalitas uero uſque adeo epiſcopis eſt neceſſaria, ut ſi ab ea inueniantur alieni, iure prohibeantur ordinari.*

Vnde Gregorius ſcribit Ioanni epiſcopo, lib.12. epiſt. 6.

Ho-

¶Hoſpitalitatem neſciens non fiat epiſcopus. C. I.

ARchidiaconum † Florentinum eccleſiæ Anconitanæ, qui ad epiſcopatum fuerat electus, ſcripturæ quidem ſacræ ſcientiam habere; ſed ita ætatis ſenio iam confectum accepimus, vt ad regiminis officium non poſſit aſſurgere: adijcientes etiam ita illum tenacem exiſtere, vt in domo eius amicus ad charitatē nunquam introeat. Ruſticus autem diaconus eiuſdem eccleſiæ, qui ſimiliter electus fuerat, vigilans quidem homo dicitur; ſed, quantum aſſeritur, pſalmos ignorat. Florentinum vero diaconum eccleſiæ Rauennatis, qui ab omnibus electus dicitur, ſolicitum eſſe nouimus; ſed qualis ſit interius, omnino non ſcimus. Ideoq; fraternitas tua vnà cum fratre, & coepiſcopo noſtro Armenio ſupraſcriptæ eccleſiæ Anconitanæ uiſitatore illuç feſtinet accedere, & diligenter de moribus † ſingulorum requirere, ſi de nullo ſibi ſunt crimine conſcij, quod eos ad hoc officium uetet accedere. Pariter etiam requirendum eſt, ſi hoc, quod de præfato archidiacono dictum eſt, quia numquam amicus domum eius ingreſſus eſt, ſi ita ſe ueritas habeat, & utrum ex neceſſitate, an ex tenacia † talis ſit; aut ſi ita ſenex eſt, ut ad regendum non poſſit aſſurgere; uel ſi tactis ſacroſanctis Euangelijs (ſicut nobis nuntiatum eſt) iuſiurandum præbuerit, numquam ſe ad epiſcopatum accedere. Sed & de Ruſtico diacono, quantos pſalmos minus teneat, perſcrutandum eſt. Florentio autem diacono Rauennati, ſi nullum, ſicut dicimus, crimen eſt, quod obſiſtat, apud epiſcopum eius agi neceſſe eſt, vt ei debeat ceſſionē concedere: non tamen ex noſtro mandato, vel dicto; ne cōtra ſuam voluntatem eum cedere † videatur.

† *al. Florentinum*, *al. Florentium archidiaconum*.

† *al. de vita, & moribus*

† *al. tenacitate*

† *al. concedere* in recentioribus editionibus.

DISTINCTIO LXXXVI.

I ps *DOctorem autem epiſcopum oportet eſſe, ne inferiorum culpæ in eum refundantur, qui docendi officium accepit; quod exequi neſcit, vel negligit. Vnde Leo epiſcopus ſcribit Aquilegienſi epiſcopo, epiſt. 3. & 84 ſeu 86.*

¶Negligentiæ rectorum imputantur culpæ inferiorum. C. I.

INferiorum culpę ordinum, ad nullos magis referendæ ſunt, q̄ ad deſides, negligenteſque rectores: qui multam ſæpe nutriunt peſtilētiam, dum auſteriorem a diſſimulant adhibere medicinam. Anſ. l. 6. c. 155.

a ¶Auſteriorem.] *Sic legitur in epiſtola 84 Verum in epiſtola tertia eiuſdem Leonis legitur*, neceſſariam. *Reliqua vtrobique eadem ſunt.*

Item Leo epiſcopus Ruſtico Narbonenſi epiſcopo, epiſt. 90. ſeu 92. in princ.

¶Homines ſunt diligendi, peccata odio habenda. C. II.

ODio habeantur peccata, non homines: corripiantur tumidi; tolerentur infirmi: & quod in peccatis ſeuerius caſtigari neceſſe eſt, non ſæuientis plectatur animo, ſed medentis.

Item Ioannes VIII.

¶Qui negligit emendare, quod valet, facientis culpam habet. C. III.

Greg l.7. reg epiſt. 114. indict. 2. *Rom 1.* Pelagius 2 epiſt.3. Eleutherius ſup. diſt.83.c. error. 2. q.7.negligere, & 23 q 3 c. qui põt. Iuo p.6. c.115.

FAcientis culpam proculdubio habet, qui quod poteſt corrigere, negligit emendare. Scriptum quippe eſt: [Non ſolum qui faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus] participes iudicatur. ¶Et libat Dño proſpera, qui ab afflictis pellit aduerſa. Et negligere, cum poſſis deturbare peruerſos, nihil aliud eſt, quam fouere. Nec caret ſcrupulo conſenſionis occultę, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. Et probat odiſſe ſe uitia, qui cõdemnat errantes. Nec relinquit ſibi locum deuiandi, qui non pepercerit excedenti. Et primus innocentiæ gradus eſt odiſſe nefanda. Et latum pandit delinquentibus aditum, qui iungit cum prauitate conſenſum. Et nihil ꝓdeſt alicui non puniri proprio, qui puniendus eſt alieno peccato.

¶Caput hoc ex utriuſ ſententijs hinc inde collectis confectum eſt: quarum prima uſque ad verſ. emendare ſumpta eſt ex epiſtola beati Gregorij 114. lib.7. indict.2. Theodorico, & Theoberto Regibus Francorum.

2 *Si autem in corripiendo quis modum exceſſerit, non a ſubditis, ſed a Domino veniam petat. Vnde Auguſtinus de vita* a *clericorum.*

¶Veniam a ſubditis non petat qui corripiendo modum exceſſerit. C. IIII.

Iuo p.6. c.384. † *in ipſis*] ori.

QVando neceſſitas diſciplinæ, minoribus coercẽdis dicere uos uerba dura compellit; ſi etiam, ipſi † modum uos exceſſiſſe ſentitis; non a uobis exigitur, ut ab eis ueniam poſtuletis: ne apud eos, quos oportet eſſe ſubiectos, dum nimia ſeruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda eſt uenia ab omnium Domino, qui nouit etiam eos, quos plus iuſto forte corripitis, quanta beneuolentia diligatis.

a ¶De uita.] *Inter opuſcula B. Auguſtini anno Domini 1481. Parmæ impreſſa, ſunt tres ſermones de communi uita clericorum; ex quibus uulgatis tomis operum B. Auguſtini, tomo decimo referuntur duo ſub numero 52. & 53. ad fratres in eremo. Tertius autem cum epiſtola 109. omnino conuenit, ſed quæ in epiſtola diriguntur ad monachas, in ſermone diriguntur ad uiros. Ex iſtis tribus ſermonibus de communi uita clericorum multa capita accepit Gratianus (ut ſuis locis notabitur) & hoc quidem ex tertio.*

3 *In doctrina uero ſacræ ſcripturæ, auctoritatem debet epiſcopus præferre; non ſæcularium litterarum peritiam oſtentare. Non enim epiſcopalis officij eſt grammaticam exponere, ne laudes Iouis perſonent ore pontificis.*

Vnde Gregorius ſcribit Deſiderio epiſcopo, lib.9. epiſt.48.

¶Sacram ſcripturam, non grammaticam debet epiſcopus exponere. C. V.

Burc l 1. c.97. Iuo p.4. c.161. & p.5.c.199.

CVm multa nobis bona de ueſtris fuiſſent ſtudijs nuntiata, ita cordi noſtro nata eſt lętitia, ut negare ea, quæ ſibi fraternitas ueſtra concedenda popoſcit, minime ualeremus. Sed poſt hoc peruenit ad nos (quod ſine uerecundia memorare non poſſumus) fraternitatem tuam grammaticam quibuſdam exponere. Quam rem

ita

ita moleſte ſuſcepimus,ac ſumus uehemētius aſpernati,ut ea, quę prius dicta fuerint, in gemitum & triſtitiam uerteremus: quia in uno ſe ore cum Iouis laudibus Chriſti laudes non capiūt.Et quàm graue,nefandumque ſit epiſcôpis,cantere, quod nec laico religioſo conueniat, ipſe conſidera.

4 *Liberalem quoque neceſsitatem patientibus ſacerdotum eſſe oportet: aliàs autem uacuum portabit nomen epiſcopi. Vnde Gregorius ſcribit,lib.5 epiſt. 29.ſeu cap.129.Secundino ſeruo Dei inter cetera.*

¶Sine liberalitate inane portatur nomen epiſcopi. C. VI.

FRatrēm noſtrum Marinianum epiſcopum uerbis, quibus uales excita:quia obdormiſſe eum ſuſpicor. *& infra.* ¶Dic ergo ei, cum loco mutet & mentem. Non ſibi credat ſolam lectionem,& orationem ſufficere, ut remotus ſtudeat ſedere,& de manu minime fructificare:ſed largam manum habeat;neceſſitatē patientibus concurrat; alienam inopiam ſuam credat: quia ſi hæc nō habet,uacuum epiſcopi nomen tenet.

5 *In ipſa autem liberalitate modus adhibendus eſt rerum, & perſonarum: rerum,ut non omnia uni, ſed ſingulis quædam præſtentur, ut pluribus prodeſſe poſsimus;iuxta illud* Prophetæ *[Diſperſit,dedit pauperibus:] perſonarum,ut primum iuſtis,deinde peccatoribus:quibus tamen dare prohibemur, non quia homines ſunt, ſed quia peccatores.* Pſal. 111.

Vnde Auguſtinus tract.100.ad c.16.Ioannis.

¶Immane peccatum eſt res ſuas donare hiſtrionibus.

C. VII. Iuo p.11 c.84.

DOnare res ſuas hiſtrionibus uitium eſt immane,non uirtus. Et ſcitis de talibus quàm ſit frequens fama cum laude:quia ſicut ſcriptum eſt,[laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ; & qui iniqua gerit,benedicitur.] Pſal.9.

Idem in pſ.102.ad uerſ.[Faciens miſericordias.]

¶Grauiter delinquunt,qui uenatori aliquid donant. C. VIII. Iuo p.11 c.31.

QVi uenatoribus donant;quare donant?dicant mihi;quare donant uenatori? Hoc in illo amant† ,in quo nequiſſimus eſt; hoc in illo paſcunt, hoc in illo ueſtiunt :ipſam nequitiā publicam † ſpectaculis omnium. Qui donant hiſtrionibus,qui donāt aurigis,qui donant meretricibus, quare donant?nunquid non & ipſi hominibus donant? Non tamen ibi attendunt naturā operis Dei,ſed nequitiam operis humani.

† *amat*] orig. & ſic deinceps.

† *al publicant*]

Idem ibidem paulo inferius.

De eodem. C. IX.

QVi uenatoribus donant, non homini donant,ſed arti nequiſſimæ.Nam ſi homo tantum eſſet, & uenator non eſſet, non donares:honoras in eo uitium,non naturam. Iuo ibidem.

Idem in pſ.147.

De eodem. C. X.

Iuo p.13. c.32.

VIdent homines venatorem, & delectantur: væ miſeris, ſi non ſe correxerint. Qui enim vidēt venatorem, & delectantur; videbunt Saluatorem, & contriſtabuntur.

Interoperta adſcripta Hieronymo, tomo 8. Iuo p.13. c.33.

Item Hieronimus in pſ.90. ad uerſ. [*Sperabo in Domino.*]

De eodem. C. XI.

ESau venator erat; quoniam peccator erat. Et penitus non inuenimus in ſcripturis ſanctis ſanctum aliquem venatorem; piſcatores inuenimus ſanctos.

Item Ambroſius in homilia 33. de Quadrageſima.

¶De eodem. C. XII.

Iuo p.13. c.34.

QVid prodeſt ieiunare viſceribus, & luxuriare venatibus? abſtinere cibis; errare peccatis?

Idem ibidem paulo inferius.

¶De eodem. C. XIII.

Iuo ibidem.

AN putatis illum ieiunare fratres, qui primo diluculo non ad eccleſiam vigilat, non beatorum martyrum loca ſancta perquirit, ſed ſurgens congregat ſeruulos; diſponit retia, canes producit, ſaltus, ſiluaſque perluſtrat? ſeruulos, inquam, ſecum pertrahit, fortaſſe magis ad eccleſiam feſtinantes; & uoluptatibus ſuis peccata accumulat aliena; neſciens reum ſe futurum tam de ſuo delicto, quàm de perditione ſeruorum.

Item Ambroſius lib.1. de officijs, c.30.

¶Quæ ſint in liberalitate ſeruanda. C. XIIII.

Anſ.l.13. c.28. Poly. l.6. tit.20. *Gal.6.*

NOn ᵅſatis eſt bene uelle, ſed etiam benefacere. Nec ſatis eſt iterum benefacere; niſi id ex bono frōte, hoc eſt ex bona uoluntate proficiſcatur. *& infra.* ¶Perfecta liberalitas fide, cauſa, loco, tempore cōmendatur, ut primum operieris circa domeſticos fidei. Grandis culpa, ſi ſciente te fidelis egeat; ſi ſcias eū ſine ſumptu eſſe, fame laborare, ærumnam perpeti; qui præſertim egere erubeſcat: ſi in cauſam ceciderit aut captiuitatis ſuorum, aut calumniæ, & nō adiuues: ſi ſit in carcere, & pœnis & ſupplicijs propter debitum aliquod iuſtus excrucietur (nam etſi omnibus debetur miſericordia, tamen iuſto amplius): ſi tempore afflictionis ſuæ nihil a te impetret, ſi tempore periculi, quo rapitur ad mortem, plus apud te pecunia tua ualeat, quàm vita morituri; non eſt leue peccatum ᵝ.

ᵅ ¶Non ſatis.] *Hinc vſque ad c.* ſi quid vero. *in aliquot vetuſtis Gratiani exemplaribus, & apud Anſelmum eſt unicum caput.*

ᵝ Non eſt leue peccatum.] *Verba hæc non ſunt ibi apud Ambroſium, ſed tamen apud Anſelmum, & in Polycarpo.*

Poly. ibidem. Anſ. ibid.

Idem ibidem paulo inferius.

¶De eodem. C. XV.

† *al. Deus*] orig. 3. *Reg.19.*

DOminus † non vult ſimul effundi opes, ſed diſpēſari, niſi forte, vt Heliſeus, qui boues ſuos occidit, & pauit pauperes ex eo, quod

quod habuit: vt nulla cura teneretur domeſtica; ſed relictis omnibus in diſciplinam ſe propheticam daret.

Idem ibidem continenter.

De eodem. C. XVI.

EST probanda illa etiam liberalitas, vt proximos ſeminis tuí nó deſpicias, ſi egere cognoſcas. Melius eſt enim, vt ipſe ſubuenias tuis, quibus pudor eſt ab aliis ſumptum depoſcere, aut alicuí poſtulare ſubſidium neceſſitati: non tamen, vt illi ditiores eo fieri velint, quod tu poſſes conferre inopibus: cauſam enim natura præſtat, non gratia: Neque enim propterea te Domino dicaſti, vt tuos diuites facias; ſed vt vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras: & pretio miſerationis peccata redimas tua. Putant ſe parum poſcere? pretium † tuum quærunt: vitæ tuæ fructum adimere contendunt: & accuſant †, quòd eos diuites non feceris: cum te illi velint æternæ vitæ fraudare mercede?

Anſ. ibidem. Polv. ibidem.

† al. premium

† al. accuſ[at] orig. & ſic deinceps.

γ ¶Cauſam enim.] *Apud B. Ambroſium legitur,* cauſa enim præſtat, non gratia, *item que apud Anſelmum, & in Polycarpo. Sed vetuſti codices Gratiani, & gloſſa cum impreſſis concordant. Alia autem nonnulla ex ipſo Ambroſio ſunt emendata.*

Item ibidem paulo inferius.

¶De eodem. C. XVII.

COnſideranda eſt etiam in largiendo ætas, atque debilitas; nónumquam etiam verecundia, quæ ingenuos prodit natales, vt ſenibus plus largiaris, qui ſibi labore iam non queunt victum quærere. Similiter & debilitas corporis, & hæc iuuanda promptius: tum ſi quis ex diuitiis cecidit in egeſtatem: & maxime, ſi non vitio ſuo, ſed aut latrociniis, aut proſcriptione †, aut calumniis, quæ habebat, amiſit.

Poly. ibidem. Anſ. ibidem.

† al. preſcriptione

Idem libro ſecundo officiorum, c. 21.

¶De eodem. C. XVIII.

PVlchra α etiam liberalitas eſt in ipſo quoque pauperis dato menſuram tenere, vt abundes pluribus, non conciliandi fauoris gratia vltra modum fluere. Quidquid ex affectu puro, & ſincero promitur, hoc eſt decorum: non ſuperfluas ædificationes aggredi, nec prætermittere neceſſarias. Et maxime ſacerdoti hoc conuenit, ornare Dei templum honore † congruo, vt etiam hoc cultu aula Domini reſplendeat: impenſas miſericordiæ conuenientes frequentare: quantum oporteat, largiri peregrinis, non ſuperflua, ſed competentia, &c. *Idem* ¶Compatiamur alienis calamitatibus, neceſſitates aliorum, quantum poſſumus, iuuemus; & plus interdum, quam poſſumus. Melius eſt enim pro miſericordia cauſas præſtare, vel inuidiam perpeti, quam prætendere inclementiam; vt nos aliquando in inuidiam incidimus, qui confregerimus vaſa myſtica, ut captiuos redimeremus.

Polv. ibi. Anſ. ibid.

† decore] 1 orig.

eod. lib. c. 28.

a ¶Pulchra etiam.] *Apud B. Ambroſium legitur:* pulchra liberalitas erga ipſos quoque pauperes menſuram tenere. *Sed apud Anſelmum, & in Polycarpo habetur vt apud Gratianum, & adeſt gloſſa in voce,* dato.

Idem ad c. 3. Lucæ, in verſ. [Generatio viperarum.]

¶De eodem. C. XIX.

† *Singulis quoque*] orig.

IN † ſingulis quoque generibus hominum conueniens tribuit Sanctus Baptiſta Ioannes reſponſum, vnum omnibus, ita: publicanis, ne vltra præſcriptum exigant: militibus, ne calumniam faciant, ne prædam requirant; docens idcirco ſtipendia conſtituta militiæ, nedum ſumptus quæritur, prædo graſſetur. Sed hęc, & alia officiorum præcepta propria ſingulorum; miſericordia † communis eſt vſus. Ideo commune præceptum omnibus officijs, omnibus ętatibus neceſſaria, & ab omnibus deferenda. Non publicanus, non miles excipitur, non agricola, vel vrbanus, diues, & pauper, omnes in commune admonentur, vt conferant non habenti. Miſericordia enim plenitudo virtutum eſt. Et ideo omnibus eſt propoſita perfectæ forma virtutis, ne veſtimentis, alimentiſque ſuis parcant. Miſericordiæ tamen ipſius pro poſſibilitate conditionis humanæ menſura ſeruetur, vt non ſibi vnuſquiſque totum eripiat, ſed quod habet, cum paupere partiatur.

† *al. miſericordiæ*

Idem ad c. 18. Lucæ.

¶De eodem. C. XX.

Matt. 15. Leuit. 20. Exod. 21.

CEterum Dei traditio eſt, vt prius paſcas parentes. Nam ſi iuxta diuinum oraculum contumelia parentis morte luitur, quanto magis fames, quæ morte grauior eſt? Quo loco inſolentem Dominus infrenat iactantiam, &c.

Idem in libro de officijs β.

¶De eodem. C. XXI.

Anſ. l. 13. c. 28. Poly. l. 6. tit. 20. D. T. 2. 2. q. 32. ar. 5

PAſce fame morientem. Quiſquis enim paſcendo hominem ſeruare poteras, ſi non pauiſti, occidiſti.

β ¶De officijs.] *Caput hoc non eſt inuentum apud B. Ambroſium: ſed apud Anſelmum, & in Polycarpo ex eodem citatur, & Bartholomæus Vrbinas Eremita in Milleloquio, quod collegit ex dictis B. Ambroſij, affert hunc locum ex eodem Ambroſio in libro de alendis pauperibus, qui liber hactenus deſideratur.*

Item Hieronymus in commentarijs ad Galatas, cap. 6. in verſic. Alter alterius.

¶De eodem. C. XXII.

QVi clementiam non habet, nec indutus eſt viſcera miſericordiæ, & lacrymarum, quamuis ſpiritalis ſit, non adimplet † legem Chriſti.

† *adimplebit*] orig.

6 *Similiter etiam oportet epiſcopum non eſſe percuſſorem, id eſt non ad vindictam facilem.*

Vnde Gregorius ſcribit Ioanni epiſcopo Panormitano, libro vndecimo, epiſt. 49.

¶Ad vindictam epiſcopus facilis eſſe non debet. C. XXIII.

SI quid vero de quocunque clerico ad aures tuas peruenerit, quod te iuſte poſſit offendere, facile non credas; nec ad vindictam te res accendat incognita: ſed præſentibus ſenioribus eccleſiæ tuæ diligenter eſt veritas perſcrutanda: & tunc ſi qualitas rei popoſcerit, canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis. 11 q.7. ſi quid.

Idem Ianuario epiſcopo, lib.7. indict.2. epiſt.1.

¶De quodam epiſcopo qui antequam Miſſarum ſolennia celebraret, die Dominico ad exarandam meſſem cuiuſdem profectus eſt. C. XXIIII. 1.q.7. tanti

TAnta nequitia ad aures meas de tua ſenectute peruenit, ut eã niſi adhuc humanitus penſaremus, fixa iam maledictione feriremus. Dictum quippe mihi eſt, quòd Dominico die, priuſquam Miſſarum ſolennia celebrares, ad exarandam meſſem latoris præſentium perrexiſti, & poſt exarationem eius, Miſſarum ſolennia celebraſti: poſt Miſſarum ſolennia etiam terminos poſſeſſionis illius eradicare minime timuiſti. Quod factum quæ pœna debeat inſequi, omnes qui audiunt, ſciunt. Dubij autem de tanta hac peruerſitate fueramus: ſed filius noſter Cyriacus abbas à nobis requiſitus, dum eſſet Caralis, ita ſe cognouiſſe perhibuit. Et quia adhuc canis tuis parcimus, hortamur†, ut aliquando reſipiſcas miſer ſenex; atque a tanta te leuitate morum, & operum peruerſitate compeſcas†. Quanto morti uicinior efficeris, tãto fieri ſolicitior, atque timidior debes. Et quidem pœnæ ſententia in te fuerat iaculanda: ſed quia ſimplicitatem tuam † cum ſenectute nouimus, interim tacemus. Eós uero, quorum conſilio hęc egiſti, in duobus menſibus excommunicatos eſſe decernimus: ita tamẽ, ut ſi quid eis intra duorum menſium ſpatium humanitus aduenerit; benedictione uiatici non priuentur. Deinceps autem ab eorum conſiliis cautus exiſte: te quoque ſolicite cuſtodi, ne ſi eis in malo diſcipulus fueris, quibus in bono magiſter eſſe debuiſti, nec ſimplicitati tuæ ulterius, nec ſenectuti percamus. Burc. li.1. c 197. Iuo p. 2. c.73. & p 5 c 312. † al. hortamur quando re ſipiſcas. † al. compeſce

7 *Vel percuſſor eſſe prohibetur, ne uidelicet proprijs manibus aliquem cædat. Vnde in Agathenſi a concilio legitur.*

¶Non licet epiſcopo propriis manibus aliquem cædere. C. XXV.

NOn licet epiſcopo manibus ſuis aliquem cędere: Hoc enim alienum a ſacerdote eſſe debet. Burc. li.1. c 202. Iuo p. 5. c. 316.

a ¶Agathenſi.] *Hoc caput non habetur in Agathenſi, quod extat. Burchardus & Iuo citant ex decretis Bonifacij Papæ. Habetur autem in nouellis conſt. 13. c. 16. apud Iulianum anteceſ. Non diſſimilis etiam eſt tamẽ 28. Apoſtolorum, quem interpretatur ſynodus Conſtantinopolitana, quæ prima, & ſecunda dicta eſt, cap. 9*

8 *Probibetur etiam epiſcopus turpis lucri eſſe cupidus, ne aliquo inhoneſto negotio uictum, uel cetera ſibi neceſſaria quærat. Quod generaliter de*

omni

omnibus diuino cultui mancipatis, id eſt clericis, & monachis intelligi oportet. Vnde in Chalcedon. concilio, c.5. legitur.

¶ Qui connumerantur in clero, turpibus lucris non inſeruiant. C. XXVI.

Burc. l. 2. c. 145. Iuo p. 6. c. 218. † al. ſæcularium

PEruenit ad ſanctam ſynodum, quia de iis, qui in clero connumerantur, quidam propter turpis lucri gratiam, alienarum poſſeſſionum conductiones, & cauſas ſæculares † ſuſcipiunt; & a ſacris quidem officiis ſe per deſidiam ſeparant, ad domos autem ſæcularium concurrunt, & ſubſtantiarum eorum gubernationes auaritiæ cauſa ſuſcipiunt. Decreuit ergo ſancta, & magna ſynodus, neminem horum deinceps, hoc eſt epiſcopum, ſiue clericum, aut monachum conducere poſſeſſiones, aut miſcer ſæcularibus procurationibus; niſi forte, qui legibus ad minorum ętatum tutelas, ſiue curationes inexcuſabiles attrahuntur, aut cui ciuitatis ipſius epiſcopus eccleſiaſticarum rerum commiſerit gubernacula, uel orphanorum, ac uiduarum, quę indefenſę ſunt, & earum perſonarũ, quæ maxime eccleſiaſtico indigent adminiculo, propter timorem Dei. Si quis uero tranſgreſſus fuerit hæc præcepta, correctioni eccleſiaſticæ ſubiaceat.

DISTINCTIO LXXXVII.

I ps

VIduis autem, & orphanis eccleſiæ præſidium implorantibus epiſcopi debent adeſſe: & contra improborũ uiolentias, protectionis patrocinium eis negare non debent.

† al. Leõt.

Vnde Gelaſius Gerontio †, & Petro epiſcopis.

¶ Implorantibus patrocinium, epiſcopi debent adeſſe. C. I.

LIcet omnibus de nobis ſperantibus non debeamus, inquantũ poſſumus, nos negare; plus tamen uiduarum, & orphanorum cauſas, & impenſius ducimus exequendas: quas tueri a nobis, uel ab omnibus diuina manifeſtat aſſertio.

Idem *Anaſtaſio epiſcopo.*

De eodem. C II.

† al. prodeſſe

DEfenſionis propriæ deſolatis auxilio, & qui ſuis actibus adeſſe † pro ætatis infirmitate non poſſunt exoratum pontificem decet ſebuenire: quia pupillis *a* tuitionem etiam diuinitas iuſſit impendi. Et ideo Maximo, & Ianuario, clericalis officij (qui ſe ſolatio parentum, vel propinquorum aſſerũt deſtitutos) auxiliũ ex noſtra delegatione præſtabis: vt aduerſus improbitates aduerſariorũ ſuorũ protecti, tuæ executionis anniſu noxia commenta non ſentiant.

a ¶ Pupillis.] *In codicibus impreſſis ſequebatur*, & viduis. *quæ voces expunctæ ſunt, quia abſunt a pleriſque vetuſtis. Et quæ antecedunt, ac ſequuntur, oſtendunt agi hic tantum de pupillis.*

Idem *Leontio, & Petro epiſcopis.*

¶De eodem. C. III.

QVisquis in negotijs ſuis noſtri nominis interceſſione ſperat ſibi remedia poſſe conferri, prona nos conuenit animoſitate præſtare.

Idem Honorio epiſcopo.

¶De eodem. C. IIII.

DIuinę retributionis memor ad pontificalem conſcientiam nō ambigas pertinere, egentium commodis piam ſolicitudinem non negare.

Idem Fortunato epiſcopo.

¶Tueatur eccleſia, quos in ſui defenſione ſuſcepit. C. V.

IRreligioſum prorſus, & execrabile iudicamus, ſi quiſquam ß vel extraneos in ſua tuitione ſuſceptos, non omni fide, tota animi ſui educauerit ſanctitate. Ac cum Olympius diaconus dilectionis tuæ, Felicis, & Olympij ſuggeratur auunculus, eoſq; paruulos tutelæ vice ſuſceperit nutriendos; vltra latrociniũ eſſe iudicamus, quod eos boniſculis † parentum (ſicut aſſerunt) reliquit extorres; alia retinendo, alia contra leges, & iura vendendo. Iuo p. 6. c. 109. † al. bonnaſculis

ß ¶Quiſquam.] *In vulgatis codicibus ſequebatur vox,* clericos, *quæ in aliquot manuſcriptis, & apud Iuonē non habetur, ideoque ſublata eſt. Non enim hic clericos cum laicis, ſed extraneos cum ſanguine iunctis comparat.* Raban. pæn. c. 22

Item ex concilio Arauſicano primo, c. 5. & ſequentibus. Burc. l. 3. c. 195.

¶Confugientes ad eccleſiam extrahere non licet. C. VI. Iuo p. 3. c. 112.

EOs, qui ad eccleſiam confugerint, tradi non oportere: ſed loci ſancti reuerentia, & interceſſione defendi. ¶Si quis autem mãcipia clericorum pro ſuis mancipijs ad eccleſiam confugientibus crediderit occupanda, per omnes eccleſias diſtrictiſſima damnatione feriatur. ¶In eccleſia quoque manumiſſos, & per teſtamentum eccleſiæ cõmendatos, ſi quis in ſeruitutem, vel obſequium, vel ad colonariam conditionem reuocare tentauerit, animaduerſione eccleſiaſtica coerceatur†. Ibid. c. 6. C. 7. Iuo p. 3. c. 154. & 245. Pann. l. 2. c. 84. † coercebitur] orig.

Item ex concilio Agathenſi, c. 29. Iuo p. 3. c. 159. &

¶In libertate eccleſia tueatur libertos. C. VII. p. 6. c. 51.

LIbertos legitime a dominis ſuis factos, eccleſia, ſi neceſſitas exegerit, tueatur: quos ſi quis ante audientiam aut peruadere, aut expoliare præſumpſerit, ab eccleſia repellatur. Pann. l. 2. c. 82 Burc. l. 3. c. 186.

Item ex concilio Toletano, 4. c. 71. Iuo p. 6. c. 246. &

¶A ſacerdotibus defendantur liberti, ne in ſeruitutem reuocentur. C. VIII. p. 16. c. 52

LIberti, qui a quibuſcumque manumiſſi ſunt, & eccleſiæ patrocinio condemnari exiſtunt, ſicut regulæ antiquorum Patrum conſtituerunt ſacerdotali defenſione a cuiuslibet inſolentia protegantur, ſiue in ſtatu libertatis eorum, ſiue in peculio, quod habere noſcuntur. Pann. l. 2. c. 83. cap. lib. 6. c. 142. concor. Vaſenſe 1. c. 9.

Item ex concilio Arelatenſi ſecundo, c. 32.

¶Ex-

Burc. l. 3. c 201. Iuo p. 3. c.252 Polyc l. 3. tit 13. † *al. ponatur epiſtola*

¶Expoſitos defendat eccleſia, ſi quis eorum calumniator extiterit. C. IX.

3 SI expoſitus ante eccleſiam cuiuſcumque fuerit miſeratione collectus, con teſtationis ponat † epiſtolam, ut ſi is, qui collectus eſt, intra decem dies quæſitus, agnituſque non fuerit, ſecurus habeat qui collegit. Sane, qui poſt prædictum tempus calumniator extiterit, ut homicida, eccleſiaſticæ diſtrictione dãnabitur, ſicut Patrum ſanxit auctoritas.

DISTINCTIO LXXXVIII.

1 ps PRohibentur ergo clerici cupiditatis negotia ſuſcipere, non pietatis curam uiduis, & orphanis impendere.

Vnde Melchiades a Papa.

In ſcripto de primitiua eccleſia, & munificẽtia Conſtantini ex cõcilio Calcedon. c. 3. † abſunt iſtæ duæ voces fere ab omnib' manuſcriptis.

¶De eodem. C. I.

DEcreuit ſancta ſynodus nullum deinceps clericum aut poſſeſſiones conducere, aut negotijs ſæcularibus ſe miſcere, niſi propter curam pupillorum, [& † orphanorum] ac uiduarum, aut ſi forte epiſcopus ciuitatis eccleſiaſticarum rerum ſolicitudinem habere præcipiat. Vbi liquido patet quia alia ſunt negotia ſæcularia, alia eccleſiaſtica. Nonne Moyſes in ſæculo erat, cum crebro tabernaculum intraret, & exiret, qui intus contemplatione raptus foris infirmantium negotijs urgebatur? *& infra.* Sic & Iacob aſcendẽtes, & deſcendentes Angelos uidit: quia uidelicet rectores eccleſiæ non ſolum Deo contemplando ſuperna appetunt, ſed deorſum quoque ad membra illius miſerando deſcendunt. Et Domini ſacerdotes horum facta imitantur, & ſe cuſtodiunt, & ſubditorum onera portant.

Exod. 33. Gen. 28.

a Melchiades.] *Caput hoc habetur in ſcripto de primitiua eccleſia & munificentia Conſtantini, quod in antiquis conciliorum uoluminibus continenter ſequitur poſt decreta Melchiadis (quamuis in recentioribus concilium Neocæſarienſe ſit interpoſitum) & ex illa coniunctione fortaſſe factum eſt, ut hoc quoque ſcriptum olim decretis Melchiadis adnumerari ſolitum eſſet cum tamen in eo de Nicano concilio & aliis, quæ poſt Melchiadem geſta ſunt, mentio fiat: quod ex capite, ad futuram. infra 12. q. 1. apparet.*

Concil. Aquiſgranen c. 93. 14. q. 4. c. clerici. Poly. l. 4. tit 31. † *al. inhiare*

Item Gelaſius Papa ad epiſcopos per Lucaniam, c. 17.

De eodem. C. II.

COnſequens eſt, ut illa quoque de Piceni partibus nuper ad nos miſſa relatio nuntiauit, non prætereunda putaremus: id eſt plurimos clericorum negotiationibus inhoneſtis, & lucris turpibus imminere †, nullo pudore cernentes euangelicam lectionem, qua ipſe Dominus negotiarores e templo uerbeſatos flagellis aſſeritur expuliſſe, nec Apoſtoli uerba recolentes, quibus ait: [Nemo militans Deo implicat ſe negotijs ſæcularibus,] Pſalmiſtam quoque Dauid ſurda diſſimulantes aure, cantantem [Quoniam

Matt. 21. 2. Tim 2.

niam non cognoui negotiationes, introibo in potentias Domini.] Pſ.70. vide infra c. quoniam.
Proinde huiuſmodi aut ab indignis poſthac quæſtibus nouerint abſtinendum,& ab omni cuiuslibet negotiationis ingenio, vel cupiditate ceſſandum: aut in quocumque gradu ſint poſiti, mox a clericalibus officijs abſtinere cogantur: quoniam domus Dei, domus orationis & eſſe debet,& dici, ne per † officia negotiationis potius ſit latronum ſpelunca. Luc.19. † ne officina negotiationis, & ſpelunca, potius ſit latronum] orig.

Item ex ſeptimo canone Apoſtolorum.

¶In ſacris ordinibus conſtitutus ſeculares curas aſſumere non debet. C. III.

EPiſcopus, aut presbyter aut diaconus nequaquam ſæculares curas aſſumat, ſin aliter, deijciatur.

Item Gregorius Romano defenſori, lib. 8. epiſt. xi.

¶Epiſcopus ſæcularibus cauſis occupari non debet. C. IIII.

PErlatum eſt ad nos reuerendiſſimum Fratrem noſtrum Baſilium epiſcopum, velut vnum de laicis in cauſis ſęcularibus occupari,& prętorijs inutiliter deſeruire, Quæ res quoniam & ipſum vilem reddit,& reuerentiam ſacerdotalem annihilat; ſtatim vt experientia tua hoc præceptum ſuſceperit; eum ita ad reuertendum diſtricta executione compellat, quatenus ei illic te inſiſtente quinque diebus ſub qualibet excuſatione immorari non liceat: ne ſi quolibet modo eum ibidem amplius moram habere permiſeris; cum ipſo apud nos grauiter incipias eſſe culpabilis. Anſ. l. 6. c. 179.

Item ex concilio Carthaginenſi 4. c. 18.

¶Teſtamentorum tuitionem, & curam rei familiaris epiſcopus non ſuſcipiat. C. V.

ij EPiſcopus tuitionem teſtamentorum non ſuſcipiat. Poly. l. 4. tit. 5.

Item ex eodem, c. 20.

¶De eodem. C. VI.

iij EPiſcopus nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet, ſed lectioni, & orationi, verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.

Item ex eodem, c. 17.

De eodem. C. VII.

iiij EPiſcopus gubernationem viduarum,& pupillorum, ac peregrinorum non per ſeipſum, ſed per archipresbyterum, aut per archidiaconum agat. Poly. ibidem.

Item Gregorius Quertino ex præfecto, epiſt. 30. lib. 10.

¶Ratiociniorum cauſas clericus ſuſcipere non debet. C. VIII.

INutile, & valde laborioſum eſt, hominem litteratum, ratiociniorum cauſas aſſumere, & in eis ſe,, quod non expedit, obligare.

Item Hieronymus ad Nepotianum de vita clericorum.

¶Fugien-

¶ Fugiendus eſt clericus negotiator. C. IX.

NEgotiatorem clericum, & ex inope diuitem, ex ignobili glorioſum, quaſi quamdam peſtem fuge.

Item Auguſtinus in libro quæſtionũ ueteris; & noui teſtamenti, c. 127.

Clerico negotiari non licet. C. X.

Iuo p. 8l, c. 89. Pann. l. 7. c. 26. FOrnicari omnibus ſemper non licet: negotiari vero aliquando licet; aliquando non licet. Antequam enim eccleſiaſticus quis ſit; licet ei negotiari: facto iam, non licet.

[*Item Ioannes Chryſoſtomus ſuper Matthæum,* [*ideſt Auctor operis imperfecti, hom. 38. ad c. 21. Mat.*]

¶ De eodem. PALEA. C. XI.

Paulo aliter. EIjciens Dominus vendentes, & ementes de tẽplo, ſignificauit, quia homo mercator vix, aut nunquam poteſt Deo placere. Et ideo nullus Chriſtianus debet eſſe mercator, aut ſi voluerit eſſe, Pſal. 70. proijciatur de eccleſia Dei; dicente propheta. [Quia non cognoui negotiationes; introibo in potentias Domini.] Quemadmodum enim, qui ambulat inter duos inimicos, ambobus placere volens, & ſe commendare, ſine maliloquio eſſe non poteſt: (neceſſe eſt. n. vt iſti male loquatur de illo, & illi male de iſto.) ſic qui emit, & vendit, ſine mendacio, & periurio eſſe non poteſt. *& paucis interiectis.* ¶ Sed eſt nec ſtabilis ſubſtantia eorum, neq: ad bonum proficit, qđ de malo congregatur. Quemadmodum enim ſi triticum, aut aliud † tale cernas in cribro: dum huc, & illuc iactatur, grana omnia paulatim deorſum cadunt; & tandem in cribro nihil remanet, niſi ſtercus ſolum, ſic de ſubſtantia negotiatorũ nouiſſime nil remanet, niſi ſolum peccatum. Sed omnes homines videntur eſſe mercatores. Oſtendam ergo, quis non eſt negotiator, vt quis talis non fuerit, eum intelligas eſſe negotiatorem. Quicunq: rem comparat, non vt ipſam rem integram, & immutatam vendat, ſed vt materia ſibi ſit inde aliquid operandi, ille non eſt negotiator. Qui autẽ comparat rem, vt illam ipſam integrã, & immutatã dando lucretur, ille eſt mercator, qui de tẽplo Dei eijcit. Vnde ſuper oẽs mercatores plus maledictus eſt vſurarius. Ipſe namq; rem datã à Deo, vendit nõ cõparatã, ut mercator; & poſt fœnus rem ſuam repetit, tollens aliena cum ſuis; mercator autẽ non repetit rem uenditã. Adhuc dicit aliquis, Qui agrũ locat, ut agrariã recipiat, aut domũ, ut penſiones recipiat, nonne eſt ſimilis ei, qui pecuniã dat ad uſurã? Abſit. Primũ quidẽ, qm̃ pecunia non ad aliquẽ uſũ diſpoſita eſt, niſi ad emendũ. Scđo, qm̃ agrũ habens arando accipit ex eo fructũ; habens domũ, uſũ manſionis capit ex ea. Ideo qui locat agrũ, uel domũ, ſuũ uſũ dare uĩ, & pecuniã accipere, & quodammõ quaſi cõmutare uĩ cũ lucro lucrũ: ex pecunia repoſita nullũ uſum capis. Tertio ager, vel domus utẽdo ueteraſcit. Pecũia aũt cũ fuerit mutuata, nec minuit, nec ueteraſcit [Et mẽſas nummulatorũ ſubuertit.] Pecunia ſpiritualiter

† *aliquam bladi ſpeciem.*

liter hoĩes intelliguntur; qa ſicut nũmus habet charagma Cæſaris, ſic homo habet charagma Dei. Et q̃ eadmodũ ſolidus, q nõ habet charagmã Cæſaris, reprobus eſt; ita & homo, qui nõ oſtendit in ſe imaginẽ Dei, reprobus æſtimatur. Vnde Eſaias dicebat ad Hieruſalẽ [Pecunia tua reproba eſt, caupones tui miſcẽt vinũ cũ aqua &c.]. *Eſa. 1.* Ideo ergo menſas nũmulariorum euertit, ſignificans, quia in templo Dei non debent eſſe nummi, niſi ſpirituales, ideſt, qui Dei imaginem, nõ diaboli portant. Aut certè menſas nummulariorum, ſacerdotum dicit ſcripturas. Nouo enim teſtamento ſuccedente priori, euerſæ ſunt ſcripturæ illorum.

¶ Hac Palea (quemadmodum & ſequens) eſt in aliquot uetuſtis exemplaribus, in quibus Paleæ raro habentur. Eſt autem ſumpta ex auctore operis imperfecti (cuius multæ ſententiæ partim reijciendæ, partim in bonam partem interpretandæ ſunt) & quidem multis locis de induſtria, quod ibi plenius, hic in ſummam redactum eſt, inco lumi fere ſententia. Quamobrem ea tantum mutata, aut locupletata ſunt; quæ ualde conducere uiſum eſt. Quod etiam in ſequenti capite eſt obſeruatum.

Item ex uerbis *Auguſtini* [*hinc inde collectis, & in ſummam redactis ad pſal. 70. uer. Quoniam non cognoui.*]

¶ De eodem. PALEA. C. XII.

QVoniam non cognoui litteraturam.] Aliqui codices habent [negotiationes:] i quo diuerſitas interpretũ, ſenſum oſtẽdit, nõ errorẽ inducit. Ergo ſi ppea iſte tota diè laudẽ Dei dicit, qa nõ cognouit negotiationes; corrigãt ſe Chriſtiani; nõ negotientur. Sed ait mihi negotiator. Affero ex longinquo merces; mercedẽ laboris mei, vnde viuã, peto: dignus eſt operarius mercede ſua. *Luc. 10.* De mendacio, de periurio agitur, non de negotio. Ego enim mentior, nõ negotiũ. Poſſem. n. dicere; tanto emi, tanto vendã: ſi placet, eme. Qũo ergo reuocas à negotiatione? oẽs artifices mentiuntur, ſutores, agricolæ? Vis, vt optem carum tẽpus, vt poſſim vẽdere annonam, quã ſeruaui? Sed non hoc faciũt, inquis, agricolæ boni; nec illa negotiatores boni. Quid enim? Etiam & filios habere malũ eſt; quia quando eis caput dolet, malæ & infideles matres ligaturas ſacrilegas, & incantationes quærunt? omnia iſta hominum, non rerũ peccata ſunt. Quære ergo epiſcope (dicit mihi negotiator) quomodo pſalmiſtam intelligas, & noli me prohibere à negotiatione: negotiatio enim me non facit malum, ſed iniquitas mea, & mendacium meum. Quæramus ergo negotiatores, qui præſumũt gloriari ex ſuis operibus; ſi ſunt contra illam gratiam, quam hic pſalmiſta commendat, vt nemo de ſuis operibus glorietur. Et ſicut cõtra medicos ſuperbos ſalutis pollicitatores vigilat hoc, quod dictum eſt *Pſal. 87.* [tota die ſalutem tuam;] ſic contra negotiatores de operibus ſuis *Pſal. 70.* gloriantes vigilat hoc, quod dictũ eſt [os meum annuntiabit iuſtitiam † tuam] Vnde & Dñs expulit illos de templo volentes ſuam iuſtitiam ſtatuere, & ignorantes iuſtitiam Dei. Merito dictum negotium,

† iuſtitiam tua, ideſt no meam, etc.] Aug.

X

tium,quia negat otium; quod malum eſt,neque quærit verā quietem, quæ eſt Deus.

Item Caſſiodorus in eundem pſalmum 70. in eundem verſiculum.

¶De eodem. C. III.

† al. negotiari. QVid eſt aliud negotium,niſi quæ poſſint vilius comparari, carius velle diſtrahere? *& infra.* Negotiatores ergo illi abominabiles exiſtimãtur,qui iuſtitiã Dei minime cõſiderantes per immoderatũ pecuniæ ambitũ polluũtur,merces ſuas plus periuriis onerando,quam pretiis. Tales eiecit Dominus de templo di-

Ioan. 2. cens [Nolite facere domum patris mei,domum negotiationis.]

Item Cyprianus ad clerum, & plebem Furnitanorum, lib. 1. epiſt. 9.

¶Nomine ſacerdotis careat, qui Dei miniſtros à ſuis auocat officijs. C. XIIII.

Iuo p. 6. c. 393. 2 NEque apud altare Dei meretur nominari in ſacerdotũ prece,qui ab altari ſacerdotes,& miniſtros voluit auocare.Et ideo Victor,cum contra formam nuper in concilio à ſacerdotibus datam,Geminium Fauſtinum presbyterum auſus ſit tutorẽ conſtituere;non eſt,quod pro dormitione eius apud vos fiat oblatio ; aut deprecatio al.qua nomine eius in eccleſia frequentetur:vt ſacerdotum decretum religioſe, & neceſſarie ſactum ſeruetur à nobis.

DISTINCTIO LXXXIX.

1. Tit. 3. 1 ps *DOmui quoque ſuæ oportet epiſcopum bene eſſe præpoſitum, ut quædam inde quodammodo futuræ diſpenſationis argumenta ſumantur. In diſpenſatione uero eccleſiæ hanc regulam obſeruandam nouerit, ut nulli quantumlibet exercitatæ perſonæ duo ſimul officia committat: neque ſæcularibus uiris res eccleſiaſticas gubernandas committat. Vnde Gregorius ſcribit omnibus epiſcopis.*

¶Vni perſonæ duo non committantur officia. C. I.

Poly. l. 4. tit. 23. Anſ. l. 7. c. 108. Iuo p. 6. c. 344. Rom. 12. SIngula eccleſiaſtici iuris officia ſingulis quibuſque perſonis ſingulatim cõmitti iubemus. Sicut enim in vno corpore multa membra habemus,omnia autem membra non eundem actum habent; ita in eccleſiæ corpore ſecũdum veridicam Pauli ſententiã, in vno,eodemque ſpiritu alij conferendum eſt hoc officium, alij committendum eſt illud: neque vni,quantũlibet exercitatæ perſonæ vno tempore duarum rerum officia cõmittenda ſunt:quia ſi totum corpus eſt oculus,vbi auditus? Sicut enim varietas membrorũ per diuerſa officia,& robur corporis ſeruat,& pulchritudinem repræſentat;ita varietas perſonarũ per diuerſa nihilominus officia diſtributa & fortitudinẽ,& venuſtatem ſanctæ Dei eccleſiæ manifeſtat.Et ſicut indecorum eſt,vt in corpore humano alterũ membrũ alterius ſungatur officio ; ita nimirum noxium, ſimulque turpiſſimum, ſi ſingula rerum miniſteria perſonis totidem non fuerint diſtributa.

Gre-

a ¶Gregorius.] *Caput hoc à collectoribus ita citatur, quaſi ſint uerba alicuius epiſtolæ B. Gregorij. Verum à Ioanne diacono lib. 2. uitæ eiuſdem ſancti Pontificis, nume. 54. ſic referuntur.* Singula eccleſiaſtici iuris officia ſingulis quibuſque perſonis ſingulatim cõmitti debere dicebat; aſſerẽs, quia ſicut in vno &c. *Ex eo autem nonnulla ſunt emendata.*

Item Gregorius Anthemio ſubdiacono, lib. 9. epiſt. 66.

¶Quilibet epiſcopus vicedominum, & œconomum habeat. C. II.

2 VOlumus, vt frater noſter Paſchaſius, & vicedominum ſibi ordinet, & maiorem domus: quatenus poſſit vel hoſpitibus ſuperuenientibus, vel cauſis, quæ eueniunt, idoneus, & paratus exiſtere. Si vero & negligentem eum proſpicis, & ea, quę diximus, implere differentem; omnis clerus eius adhiberi debet, vt cõmuni conſilio ipſi eligant, quorum perſonæ ad ea, quæ prædiximus, valeant ordinari. Po'y. l. 4. tit. 22. Anſ. l. 6. c. 145.

Hinc a colligi poteſt archidiaconi electionem à cuncto clero, ſi epiſcopus negligens, uel differens fuerit, canonice fieri poſſe. Officium uicedomini eſt epiſcopatum † diſponere. Vnde Gregorius Clementinæ patriciæ, lib. 1. epiſt. 11. poſt alia. †*epiſcopium.*

a ¶Hinc.] *Verba hæc uſque ad uerſ.* officium. *abſunt à pleriſque uetuſtis exemplaribus.*

¶Quod ſit officium vicedomini. C. III.

DIaconum vero Anatoliũ, quem ad nos dirigi popoſciſtis, hoc nos facere non poſſe, cauſæ magis modus, quam rigoris auſteritas fecit. Vicedominum enim eum conſtituimus, cuius arbitrio epiſcopium commiſimus diſponendum. Anſ. l. 7. c. 77.

Item ex concilio Chalcedonenſi, c. 26.

De eodem. C. IIII.

QVia in quibuſdam eccleſijs, ſicut ad nos peruenit, ſine œconomo epiſcopi res eccleſiaſticas tractant; placuit omnes eccleſias habẽtes epiſcopos, ẽt œconomũ habere de ꝓprio clero, qui gubernet eccleſiæ res cum arbitrio ſui epiſcopi: vt non ſine teſtimonio ſit gubernatio ipſarum rerum eccleſiaſticarum; & ex hoc eueniat res eiuſdem eccleſiæ diſpergi, & ſacerdotali dignitati obtrectatio generetur. Si vero quis hoc non obſeruauerit, diuinis ſubiaceat regulis. 16. q. 7. quoniã in q̃buſdam. Anſ. l. 6. c. 143. Poly. l. 4. tit. 22. Deuſdedit par. 4.

¶*Hic idem canon refertur infra 16. q. 7. c. quoniam in quibuſdam. ex uerſione Dionyſij. Hic enim eſt ex priſca, quę extat in collectione Iſidori.*

Item Gregorius Ianuario Caralitano epiſcopo, lib. 7. epiſt. 66.

¶Secularibus viris res eccleſiaſticæ non committantur. C. V. Anſ. l. 6. c. 146.

INdicatum eſt nobis, ꝙ laicis quibuſdam curã veſtri patrimonij commiſeritis †, qui poſtmodum in ruſticorum veſtrorum deprædationibus, atque a fatigationibus fuerint deprehenſi; & reddere res, quas indecenter retinẽt habitas, quaſi ſuæ ditionis, quippe veſtrę nõ ſuppoſiti curationi, poſtponant, vobiſq; deſpiciant actuũ †*committeres*] *oi.*

ſuorum reddere rationem. Quod ſi ita eſt, diſtricte à vobis diſcuti conuenit, atque inter eos, eccl. ſiæque veſtræ ruſticos cauſam examinare ſubtilius. Et quidquid in eis fuerit fraudis inuentum, cum pœna legibus ſtatuta reddere compellantur. De cetero vero cauendum à fraternitate veſtra eſt, ne ſæcularibus viris, atque non ſub regula noſtra degentibus, res eccleſiaſticæ committantur; ſed probatis de veſtro officio clericis. In quibus, ſi quid reperiri poterit prauitatis, vt in ſubditis, emendare quod illicite geſtum fuerit, valeatis: quo β videlicet apud vos habitus ſui officium magis conueniēter adminiſtrent, quàm accuſent.

α ¶Atque fatigationibus.] *In plerisque manuſcriptis legitur*, atque exfatigationibus: *in editionibus epiſtolarum B. Gregorij*, atque per hoc & fatigationibus, *in uno autem uetuſto earundem epiſtolarum codice*, atque per ho exfugationibus.

β ¶Quo videlicet. *Apud B. Gregorium legitur*, quos apud vos habitus ſui magis officium commendet quàm excuſet.

3 *Propinquis etiam, uel fauore ſibi coniunctis eccleſiaſtica officia epiſcopus committere non audeat.*

Vnde in Toletano concilio 10. *c.* 3. *legitur.*

¶Eccleſiaſtica officia non committat epiſcopus propinquis, vel fauore coniunctis. C. VI.

†*Nā quiſquis*] ori. †*deuincti*] orig. †*al. loca.*

DEcenter omnibus placet, & in præſenti tale reſcindere factū, & non eſſe de cetero faciendum. Quicumque† igitur pontificum deinceps aut ſanguine propinquis, aut fauore perſonis quibuſcumque ſibi coniunctis† talia lucra† commendare tentauerit, ad ſuum nefandæ præſumptionis excidium, & quod iuſſum fuerit, deuocetur in irritum; & qui ordinauerit, annuæ excommunicationi ſubiaceat. Quæ vero ablata fortaſſe fuerint; ab eo, qui tulerit, reddantur in duplum.

Porro ipſa officia quare ita ſint diſtinguēda, & non uni perſonæ omnia committenda, ex auctoritate Gregorij, & Bonifacij Papæ datur intelligi, qui ſic aiunt.

¶*Caput hoc pene iiſdem uerbis legitur in epiſtola Bonifacij ſecundi ad Eulalium, & Gregorij primi ad epiſcopos Galliarum, lib. 4. epiſt. 52 Sic quoque in alijs epiſtolis B. Gregorij multa leguntur; quæ in ſcriptis ſuperiorum Pontificum habentur.*

¶Graduum, & ordinum diſtributio eccleſiaſticam vnitatem conſeruat. C. VII.

†*al. diſpoſitionis* †*una concordia fieret ex diuerſitate conteſtio*] orig.

AD hoc diſpenſationis† diuinæ prouiſio gradus diuerſos, & ordines conſtituit eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberēt, & potiores minoribus dilectionē impenderēt, vera† cōcordia fieret, & ex diuerſitate cōtextio, & recte officiorū gereretur adminiſtratio ſingulorū. Neque. n. vniuerſitas, alia poterat rōne ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eā differētiæ ordo ſer-

ſeruaret. Quia vero quæque creatura in vna, eademq́; qualitate† gubernari, vel viuere nõ põt; cæleſtiũ militiarũ exemplar nos inſtruit: quia dũ ſunt Angeli, & ſunt Archangeli, liquet, quia nõ ſunt æquales, ſed in poteſtate, & ordine (ſicut noſtis) differt alter† ab altero. † *æqualitate.*] Bon. †*alumnus.*

DISTINCTIO XC.

Litigioſus quoque prohibetur ordinari; quia qui ſua poteſtate diſcordantes ad concordiam debet attrahere, qui oblationes diſſidẽtium prohibetur recipere; nequaquam litigandi facilitate alios ad diſſidium debet prouocare.

Vnde in concilio Carthaginenſi quarto, c. 59. legitur.

¶ Clerici diſcordes deijciantur, vel reuocentur ad concordiam. C. I.

DIſcordãtes clericos epiſcopus vel ratione, vel poteſtate ad cõcordiam trahat: inobedientes ſynodus per audientiã damnet. Burc. l. 2. c. 215. Iuo p. 6. c. 290.

Item ex eodem, c. 93. & 94.

¶ Diſſidentium fratrum, in eccleſia oblationum dona non recipiantur. C. II.

OBlationes diſſidẽtium fratrum neque in ſacrario, neque in gazophilatio recipiantur. *Similiter.* † Dona eorum, qui pauperes opprimunt, à ſacerdotibus refutanda ſunt. Burc l. 4. c. 38. & 39. Iuo p. 2. c. 47. et 48 Infra ca. eorum. Burc. l. x. ca. 52. & 54.

Item Cyprianus de unitate eccleſiæ.

¶ Extra eccleſiam eſſe probatur; qui pacem cum proximo non habet. C. III.

NEque ad Caĩn munera reſpexit Deus. Neque enim pacatum habere Deum poterat, qui cũ fratre pacem per zeli diſcordiã nõ habebat. Quã ſibi igitur pacẽ promittunt inimici fratrũ? quę ſacrificia celebrare ſe credunt æmuli ſacerdotum? An ſecũ eſſe Chriſtum, cum collecti fuerint, opinantur, qui extra Chriſti eccleſiam colliguntur? Tales etiam ſi occiſi in confeſſione nominis fuerint, macula iſta nec ſanguine abluitur. Inexpiabilis, & grauis culpa diſcordiæ nec paſſione purgatur. Iuo p. 13. ca. 55. & 53. ex cõcil. Mogũ uno. † 1. Cor. 10.

Item ex octaua ſynodo

¶ Murmurantes à fratrum vnitate alieni efficiantur. C. IIII.

ALienus ſit à fratrum vnitate, qui murmurat; & opus eius abijciatur, qui murmurans extiterit: ne pœnam murmurãtiũ incurrat: de quã Apoſtolus dicit [Neq; murmuraueritis, ſicut quidam murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore] Iuxta ß mẽſuram itaque operis peccator (quod in hac ſententia Apoſtoli plenius declaratur) ſacerdotis iudicio pœniteat.

¶ *In libello B. Baſilij de inſtitutis monachorum Rufino interprete (qui nuper Coloniæ cum regula B. Benedicti eſt impreſſus).c.42. in ultima reſponſione habetur prima pars huius capitis vſque ad uer.* abijciatur.

α ¶ Qui murmurans].*Eiuſdem libell.,c.50. penultima interrogatio ſic habet,* Si vero etiã quis murmuret propter eſcam, quę erga eum ſnĩa ſeruabitur? Reſp.Ea, quæ circa eos, qui murmurauerunt in deſerto. Dicit enim Apoſtolus [neque murmuraueritis, ſicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.]

In regula Iſidori. c. 17.

β ¶ Iuxta] *Hæc pars non habetur, in eo Baſilij loco. Apud Burchardum vero & Iuonem (à quibus citatur ex concilio Moguntino.) ſic legitur,* iuxta mẽſuram, opuſque peccati, quia in hoc ſententia, &c.

Burc.l.10 c. 62. Iuo p. 13 c. 63.

Item ex eodem.

¶ Corripiantur, qui rixas, & contentiones amant. C. V.

† *abeſt a multis exempl.* In l.ſentẽtiarũ Patrum, ca. 96.ex ſtatutis ſeniorum. Bur.l. 10. c. 53. Iuo par. 13.c.54.

SI quis monachus † contentiones, vel rixas amauerit, vel manifeſtum cõuicium fratri intulerit, iuxta arbitrium rectoris, modumque peccati, diuturna expietur pœnitentia. *Item.* ¶ Qui contentioſus, aut murmurans extiterit, ſecundum arbitrium prioris tamdiu β pœniteat, quamdiu culpæ qualitas extat.

α ¶ Si quis monachus.] *Hanc priorem partem Burchardus, & Iuo citant ex concilio Agatenſi, in quo etiam habetur ex codice librorum ſexdecim, lib.5.c.22. abeſt autem fere vbique, etiam in multis Gratiani exemplaribus, uox,* monachus.

β ¶ Tamdiu] *Apud Burchardum, & Iuonem (qui citãt hanc partem poſteriorem ex Moguntino, habetur autem in libro ſententiarum Patrum, c.96. ex ſtatutis ſeniorum) legitur,* ita pœniteat, qualiter culpæ qualitas extat.

Item ex concilio Garthaginenſi, 4.c.25.

¶ Diſſidentes epiſcopi ad concordiam redire cogantur. C. VI.

Bur.l 1.c. 62. Iuo p. 5. c. 172.

DIſſidentes epiſcopos, ſi non timor Dei, ſynodus reconciliet.

Item ex eodem, c.26.

De eodem. C. VII.

Burch. l. 2.c.101. Iuo p. 5. c. 203

STudendum eſt epiſcopis, vt diſſidentes fratres, ſiue clericos, ſiue laicos, ad pacem magis, quàm ad iudicium coerceant †.

† *cohortentur*] vera lectio.

Item ex eodem, c. 94.

¶ Non recipiantur dona eorum, qui pauperes opprimunt. C. VIII.

Supra.ca. oblationes. Burch.l. 5.c.39. Iuo p.2. c 48.

EOrum, qui pauperes opprimunt, dona à ſacerdotibus ſunt refutanda.

Item ex concilio Agathenſi, c. 31.

¶ A cœtu alienentur fidelium, qui ad concordiam redire contemnunt. C. IX.

Bur.l. 10. c. 61. Iuo p.13. c. 62.

PLacuit etiam, vt (ſicut plerumq; fit) quicumq; odio, aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint, & ad pacẽ reuocari diuturna † obſtinatione nequiuerint, à ſacerdotibus ciuitatis primitus arguantur. Qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint,

al. diutina intentione.

rint, de eccleſiæ cętu iuſtiſſima excommunicatione pellantur.

Item Fabianus Papa.

¶Inedijs maceretur acerrimis, qui fratri ſuo reconciliari noluerit. C. X.

SI quis contriſtatus noluerit reconciliari fratri ſuo, ſatisfaciente eo, qui contriſtauit, acerrimis maceretur inediis, vſque dum gratanti animo ſatisfactionem recipiat. Bur. l. 10. c. 59. Iuo p. 13. ca. 60. ex Fabiano.

Item Innocentius ſecundus.

¶Epiſcopi ad pacem firmiter tenendam viciſſim ſibi conſilium, & auxilium præſtent. C. XI.

1 PRæcipimus, vt epiſcopi ad ſolum Deum, & ſalutem populi habentes reſpectum, omni tepiditate ſemota, ad pacem firmiter tenendam mutuum ſibi conſilium, & auxilium præbeāt: neque hoc alicuius amore, vel odio prætermittant. Quod ſi quis in hoc Dei opere tepidus inuentus fuerit, damnum propriæ dignitatis incurrat. In conc. Lateranen. c. 9. extra de treuga, & pace, c. 1. §. pręcipimus, ex Alex. 3.

Item Victor Papa ad Afros, epiſt. 2.

¶Expellendi ſunt á communione fidelium, qui ſibi inuicem reconciliari noluerint. C. XII.

PErlatum eſt ad ſedem Apoſtolicam, aliquos veſtrum nocere fratribus † velle, & vt cadant, decertare: ſimiliter in ſacramentis, diſcrepare: & ob id cōtentiones, & æmulationes fieri inter vos: á quibus diſſenſionibus vos auertere, & in his omnibus concordare, & opem ferre viciſſim mandamus. Nam ſi hoc agere cito neglexeritis, & viciſſim reconciliari nō ſtudueritis; ab Apoſtolicæ ſedis, & totius eccleſiæ communione vos pelli non dubitetis. Pann. l. 3. c. 147. Poly. l. 4. tit. 13. † *al. fratres*

DISTINCTIO XCI.

QVi autem turpi lucro, vel inhoneſto negotio victum ſibi quærere prohibentur; de oblationibus eccleſiæ ſtipendia conſequantur. Quòd ſi eccleſia ei ſufficere non potuerit; proprio artificiolo, † vel agricultura (exemplo Apoſtoli, qui de labore manuum viuebat) ſibi neceſſaria inueniat: ita tamen, vt occaſione ſui operis vigilijs eccleſiæ non deſit. Quod abſque inæqualitate ſui corporis nulli impune conceditur. Vnde Pelagius † Papa. † *al. artificio* *Actuū. 2. & 1. Cor. 4. 1. Theſſ. 2. & 2. Theſſ. 3.*

¶Corripiantur clerici, qui officiis matutinis, vel veſpertinis ſe ſubtrahunt. C. I. † *al. Gelaſius*

ELeutherius frater, & coepiſcopus noſter qr̄it clericos ſuos ſibi cōtra canones ſuperbire; & id, qđ nobis iubentibus facta in ſcrinio cautione promiſit, vt quotidianis diebus vigiliæ in eius celebrarentur eccleſia, illis contēnentibus implere non poſſe; ſed ma- Anſ. 7. c. c. 165.

gis vnumquemque ſuis (poſtpoſito eccleſiæ ſeruitio) vacare negotijs. Et ideo experientia tua eos, quos tibi eſſe oſtenderit contumaces, debita obiurgatione compeſce, & modis omnibus, vigiliis vacare compelle.

[*Item ex concilio Nannetenſi.*]

¶De eodem. PALEA. C. II

extra de celeb. miſ. cap. 1. ex Agathenſi. Burc. l. 2. c. 104. Iuo p. 6. c. 181. ex Nannetenſi. † *al. opportunitatis* In reg. S. Benedicti c. 16. Burc. l. 2. c. 105. Iuo p. 6. c. 212. *Pſal.* 118.

PResbyter mane, matutinali officio expleto, penſum ſeruitutis ſuæ, canendo primam, tertiam, ſextam, nónamque perſoluat: ita tamen vt poſtea horis competentibus, & ſignis deſignantibus iuxta poſſibilitatem aut á ſe, aut á ſcholaribus publice compleatur. Deinde peractis horis, infirmis viſitatis, ſi voluerit, ad opus rurale exeat ieiunus; vt iterum neceſſitatibus peregrinorũ, & hoſpitum, ſiue diuerſorũ commeantium, infirmorum quoque, atq; defunctorum ſuccurrere poſſit vſque ad ſtatutam horam pro qualitate temporis, & opportunitate.† *Item ex dictis S. Benedicti.* ¶ Propheta dicente [Septies in die laudem dixi tibi:] qui ſeptenarius ſacratus numerus á nobis ſic implebitur, ſi matutinæ, primæ, tertiæ, ſextæ, nonæ, veſperæ, completorijque tempore noſtræ ſeruitutis officia perſoluamus: quia de his dixit propheta [Septies in die laudem dixi tibi.] Nã de nocturnis vigilijs idem ipſe propheta ait [Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi.] Ergo his temporibus referamus laudes creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuæ.

Item in concilio quarto Carthaginenſi, c. 52. & 49.

Burc l. 2. c. 303. Iuo p. 7. c. 180. † *al. appareat.* C. 49.

¶Sine officij detrimento, artificiolo ſibi clericus neceſſaria quærat. C. III.

CLericus victum, & veſtimentum ſibi artificiolo, vel agricultura, abſque officij ſui duntaxat detrimento, paret:† *Item.* ¶ Clericus, qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate vigilijs deeſt, ſtipendio priuatus α excommunicetur.

Burc. l. 2. c. 102. Iuo p. 6. c. 179. & 180. C. 53. C 48. Burc. l 2. c. 210.

α †Priuatus.] *in poſtrema Colonienſi conciliorum editione legitur* priuetur. *Sed in vetuſtioribus Colonienſibus, duabus Pariſienſibus, exemplaribus duobus huius concilij manuſcriptis Vaticanis, & vno Sorienſi regio legitur, quemadmodum apud Gratianum.*

Item ex eodem, c. 51. 53. & 48. & 50.

¶De eodem. C. IIII.

Iuo p. 6. c. 285. Burc. l. 2. c. 51. C. 50.

CLericus, quantumlibet verbo Dei eruditus, artificiolo victũ quærat. *Item.* ¶ Omnes clerici, qui ad operandum validi ſunt, & artificiola, & litteras diſcant. Qui vero non emendo aliquid in nundinis, vel in foro deambulant, ab officio ſuo degradentur. Interemptores α autem ab officio declinantes, vel negligentius agẽtes, ab officio ſuo remoueantur.

¶ *Caput hoc confectum eſt ex multis capitibus Carthaginenſis quarti non ſuo ordine diſpoſitis.*

¶In-

a ¶Interemptores.] *In exemplaribus concilii etiam manuſcriptis legitur*, clericū inter tentationes ab officio ſuo declinantem; vel negligentius agentem, ab officio ſuo remouendum. *Contra enim in canone. 42. iubet;* clericum inter tentationes officio ſuo incubantem, gradibus ſublimandum. *Sed ob gloſſam non eſt mutatum. De tentationibus vero, ob quas (præter tyrannorum perſecutionem) aliqui clerici officium ſuum deſerebant, agit B. Ambroſius, epiſt. 17.*

Item ex concilio Aurelianenſi, 1. c. 30.

De eodem. C. V.

CLerici vero, qui ad opus ſanctum adeſſe contempſerint, ſm arbitrium epiſcopi eccleſiaſticam ſuſcipiant diſciplinam.

DISTINCTIO XCII.

1 *CVm autem ad eccleſiam venerint, corde magis, quàm voce*
ps *Deo cantandum meminerint.*

Vnde Hieronymus lib. 3. comment. ad cap. 5. epiſtolæ ad Epheſios.

¶Corde, non voce tantum Deum laudare debemus. C. I.

CAntantes, & pſallentes in cordibus veſtris Domino.] Audiāt hæc adoleſcentuli: audiant ij, quibus pſallendi in eccleſia officium eſt: Deo non voce, ſed corde cantandum: nec in tragœdorum modum guttur, & fauces dulci medicamine liniendæ † ſunt, vt in eccleſia theatrales moduli audiantur, & cantica; ſed in timore, in opere, in ſcientia ſcripturarum. Anſ.l. 7. c.70. Eph.5. † al. colliniēdæ, vt

Ab officio autem cantandi, & pſallendi diaconi inueniuntur exempti; ne dum vocis modulationi ſtudent, altaris miniſteria negligant.

Vnde Gregorius lib. 4. epiſt. 44. ſeu c. 88. & li. 12. poſt finem epiſtolarum in concilio ab ipſo habito.

¶Cantandi officium diaconi ſibi non vſurpent. C. II.

IN ſancta Romana eccleſia dudum conſuetudo eſt valde reprehenſibilis exorta, vt quidam ad ſacri altaris miniſterium a cantores eligantur, & in diaconatus ordine cōſtituti, modulationi vocis inſeruiant, quos ad prædicationis officium, & eleemoſynarum ſtudium vacare cōgruebat. Vnde fit plerumque, vt ad ſacrum miniſterium dum blanda vox quæritur; quæri congrua vita negligat, & cantor miniſter Deum moribus ſtimulet, cum populum vocibus delectat. Qua de re præſenti decreto conſtituto, vt in hac ſede ſacri altaris miniſtri cantare non debeant, ſolumque Euangelicæ lectionis officium inter Miſſarum ſolennia exoluant: pſalmos vero, ac reliquas lectiones cenſeo per ſubdiaconos, vel ſi neceſſitas exigit, per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum meum venire tentauerit, anathema ſit. Anſ. l. 7. c. 69. Poly. l. 4. tit. 31. Iuo p. 2. c. 79.

a ¶Miniſterium.] *In impreſſis ſequebatur*, conſtituti, *quæ vox expuncta eſt; quoniam neque in vetuſtis Gratiani exēplaribus eſt, neque apud B. Gregorium, neq; apud alios collectores, & videtur addi in gloſſa ad verſ.* miniſterium, *quæ etiam gloſſa non eſt inter vetuſtiores.*

A qui-

2 *A quibus ordinandos oporteat eſſe immunes; breuiter monſtratum eſt. De quorum vero manibus ordines ſuſcipere debeant, facile patet. Sacerdos enim, & cuncti infra ipſum conſtituti ab epiſcopis ſuis debent ordinari. Vnde in concilio Martini Papæ legitur.*

In capitulis Martini Bracarenſis, c. 45.

¶Qui non ſunt ordinati ab epiſcopo, in pulpito non pſallãt, neque legant. C. III.

NOn liceat in pulpito pſallere, aut legere; niſi qui ab epiſcopo lectores ſunt ordinati.

De epiſcopis autem, à quibus, vel in quibus locis ordinari debeant, ſupra definitum eſt. 3 *¶Nunc autem quæritur de his, qui ordinati, à parochijs ſuis non recipiuntur, vel pro aliqua cauſa eas adire noluerint, an in alterius parochia epiſcopale poſſint officium celebrare. De his in concilio Martini Papæ ſic ſtatutum eſt.*

Cap. Martini Bracarenſis, c. 10.

¶Sacerdotis tantum officium gerat epiſcopus, quem ſua parochia non recipit. C. IIII.

Vide Pelag. 11. I epiſt. ad Benignũ. Poly. l. 2. tit. 13. Iuo p. 5. c. 151. † al. conuenit

SI quis ordinatus epiſcopus, β pro cõtentione γ populi, aut pro aliqua ratione, non pro ſua culpa in parochiam, quæ ei fuerit data, non ierit; hunc oportet honorem ſacerdotij tantummodo contingere; ita vt de rebus eccleſiæ, in quã venit, †nihil ſibi præſumat. ſuſtineat aũt, quod de eo ſanctum conciliũ iudicare voluerit.

β Epiſcopus.] *In vulgatis ſequebatur,* ad parochiam, cuius eſt electus: *quæ in ducta ſunt auctoritate manuſcriptorum, & originalis, ac ceterorum collectorum.*

γ ¶Contentione] *In duobus vetuſtis exemplaribus Gratiani, & vno conciliorum Regis Catholici legitur,* contemptione.

Item ex concilio Antiocheno, c. 18.

In epiſt. Poly. ibidem Barc. l. 1. c 141. Iuo p. 5. c. 152. † al. cui † al. vitet

¶De epiſcopo ordinato, quem ſua parochia non recipit. C. V.

SI quis epiſcopus ordinatus ad parochiam, cuius † eſt electus, minime acceſſerit, non ſuo vitio, ſed quòd eum aut populus δ vetet, † aut propter aliam cauſam, non tamen eius vitio perpetratam, hic & honoris ſit, & miniſterii particeps: dummodo rebus eccleſiæ, vbi miniſtrare cognoſcitur, in nullo moleſtus exiſtat. Quẽ etiam obſeruare ε conuenit; quidquid ſynodus perfecta ζ prouinciæ iudicando decreuerit.

δ ¶Vetet.] διὰ τὴν τοῦ λαοῦ παραίτησιν, eo quòd populus recuſet.

ε ¶Obſeruare.) ἐνδέχεσθαι, id eſt, expectare & ſuſcipere.

ζ ¶Perfecta.] *Antea legebatur,* perfecte, *Reſtituta eſt vera lectio ex originali, & Burchardo, & Iuone. Quid autem ſit ſynodus, quæ hic perfecta, & in paulo poſt ſequentibus capitibus integra dicitur, exponitur infra ead. c. ſi quis epiſcopus, tertio.*

Poly. ibidem. Burc. l. 1. c. 36. Iuo p. 5. c. 147.

Item ex concilio Ancyrano, c. 28.

¶A ſua parochia non recepti aliis moleſtiam non inferant. C. VI.

SI qui epiſcopi ordinati ſunt, nec recepti ab illa parochia, in qua fuerant denominati, voluerintque alias occupare parochias, & vim

vim præſulibus earum inferre, ſeditiones aduerſus eos excitando;
abijci † placuit. Quod ſi voluerint in presbyterij ordine, vbi prius † ἀφορίζεσθαι,
fuerant vt presbyteri reſidere; non abijciantur a propria dignita- i. eſt ſegre
te. Si autem ſeditiones commouent ibidem conſtitutis epiſcopis, gari.
presbyterii quoque honor talibus auferatur, fiantque damnatio- † ἐκκηρύ
ne † notabiles. κτους id eſt abdica
tos.

Item ex concilio Antiocheno, c. 17.

¶ Communione priuetur epiſcopus, qui ſibi commiſſam eccleſiam adire neglexerit. C. VII.

4 SI quis epiſcopus per manus impoſitionem epiſcopatum acceperit, & α ſibi commiſſum miniſterium ſubire neglexerit, nec acquieuerit ire ad eccleſiam ſibi commiſſam; hunc oportet communione priuari, donec ſuſceperit coactus officium, aut certe de eo aliquid integra decreuerit eiuſdem prouinciæ ſynodus ſacerdotum. Poly. l. 2. tit. 12. Burc. l. 1. c. 37. Iuo p. 5. c. 148.

α ¶Et ſibi.] *Ita etiam Burchardus, & Iuo. Sed in verſione Dionyſii, quem in ceteris partibus referunt, legitur:* & præeſſe populo conſtitutus miniſterium ſubire, &c. *quod ad verbum de græco expreſſum eſt.*

Item ex eodem, c. 16.

¶Sine concilio integri ordinis vacantem epiſcopus vacans eccleſiam non adeat. C. VIII.

4 SI quis epiſcopus vacans in eccleſiam non habentem epiſcopum ſurripiens populos ſine concilio integri ordinis irruerit, etiam ſi populus, quem ſeduxit, deſideret illum; alienum eum ab eccleſia eſſe oportet. Integrum autem, & perfectum concilium dicimus illud, cui metropolitanus β epiſcopus interfuit. Apud Martinũ Bracar. c. 9. Burc. l. 1. c. 139. Iuo p. 5. c. 150.

¶ *Hæc verſio, quam & Gratianus, & Burchardus, & Iuo ſequuntur, eadem fere eſt atque illi Martini Bracarenſis. Dionyſiana vero longe magis accedit ad verba græca.*
β ¶Metropolitanus.] *Addendum eſt,* Metropolitanus etiam. *Sic enim græce.* καὶ ὁ τῆς μητροπόλεως.

4 *Quod autem ſupra clerici ſe vigiliis ſubtrahentes excommunicari iubentur, de his intelligendum eſt, qui ab epiſcopo frequenter admoniti negligentiam ſuam corrigere contemnunt. Vnde in concilio Martini Papæ legitur.* ſup. diſt. 91. c. clericus victum.

¶Excommunicetur clericus, qui ab epiſcopo commonitus, matutinis, vel veſpertinis horis adeſſe neglexerit. C. IX. In capit. Martini Bracar. c. 64 ex. Tolet. 1. c. 5.

5 SI quis presbyter, aut diaconus, vel quilibet clericus eccleſiæ deputatus ſi intra ciuitatem fuerit, aut in quolibet loco in quo eccleſia eſt, & ad quotidianum pſallendi officium † matutinis, vel veſpertinis horis ad eccleſiam non conuenerit, deponatur a clero: ſi tamen caſtigatus veniam ab epiſcopo per ſatiſfactionem noluerit promoueri. † *al. ſacrificium*

DISTINCTIO XCIII.

†al. ex or dine.

1 ps *OBedientiam autem inferiores ordines † ſuperioribus debent. Summo enim Pontifici ea debetur ab omnibus obedientia, vt nulli liceat ei communicare, cui pro actibus ſuis inimicus ipſe extiterit: nec in eccleſia eſſe poterit, qui eius cathedram deſerit. Vnde Beatus Apoſtolorum princeps Petrus in ordinatione Clementis populum alloquens inter cetera ait.*

Clemens epiſt 1. Anaclet' epiſt. 1. Alex. epi. 1. Fabianus epi. 1. Cōc. Vaſen. 1 c. 6. 2. q 3. ca. 15. Iuo p. 14. c. 22. Anſ. l. 1. c. 6. Poly. l. 1. tit. 16.

¶Cui pro actibus ſuis Apoſtolicus inimicatur, communicare non debemus. C. I.

SI inimicus eſt iſte Clemēs alicui pro actibus ſuis, vos nolite expectare, vt ipſe vobis dicat, cum illo nolite amici eſſe: ſed prudenter obſeruare debetis, & voluntati eius abſque commonitione obſecundare, & auertere vos ab eo, cui ipſum ſentitis aduerſum: ſed nec loqui his, quibus ipſe non loquitur: vt vnuſquiſque, qui in culpa eſt, dum cupit omnium veſtrum amicitias ferre, † feſtinet citius reconcilari ei, qui omnibus præeſt, & per hoc redeat ad ſalutem, cum obedire cœperit monitis præſidentis. Si vero quis amicus fuerit his, quibus ipſe amicus non eſt, & locutus fuerit his, quibus ipſe non loquitur; vnus eſt & ipſe ex illis, qui exterminare Dei eccleſiam volunt; & cum corpore vobiſcum eſſe videatur, mente & animo contra eſt. Et eſt multo nequior hoſtis hic, quam illi, qui foris ſunt, & euidenter inimici ſunt. Hic enim per amicitiarum ſpeciem, quæ ſunt inimica, gerit, & eccleſiam diſpergit, ac vaſtat. Ideoque *a* chariſſimi his Apoſtolicis inſtitutis vos monentes inſtruimus, vt effecta certior charitas veſtra ſolicitius deinceps agere ſtudeat, & cautius; ne peruerſi, & infideles homines lædendi fideles, ac beneuolos habeant facultatem.

† *al. habere*] *al. gratiam reparare.*

a ¶Ideoque.] *Hinc vſque ad finem ſunt in Fabiani tantummodo epiſtola. Quamobrem ex ipſ i potiſsimum videtur Gratianus cetera etiam ſumpſiſſe.*

Item Gregorius lib. 5. epiſtola 26 ſeu c. 126.

¶A nullo debet ſuſcipi, quem Romana depellit eccleſia. C. II.

MIratus valde ſum, qa in tanto Salonitanæ eccleſiæ clero, vel populo, vix duo ex ſacris ordinibus inuenti ſunt, frater ſcilicet, & coepiſcopus noſter Paulinus, & dilectiſſimus filius meus Honoratus archidiaconus eiuſdem eccleſiæ, qui communicare Maximo ſacerdotium rapienti, minime conſentirent, & ſe Chriſtianos eſſe cognoſcerent. Debuiſtis enim filij chariſſimi penſare ordines veſtros: & quem ſedes Apoſtolica repellebat, repulſum cognoſcere, vt prius, ſi poſſet, ab illatis criminibus mundaretur; & tunc ei veſtra dilectio cōmunicaret, ne particeps obligationis eius exiſteret.

Item Cyprianus de vnitate eccleſiæ.

¶Non

¶Non eſt in eccleſia, qui cathedram Petri non ſequitur. C. III.

QVi cathedram Petri, ſuper quam † fundata eſt eccleſia, deſerit; in eccleſia ſe eſſe non confidat. Anſ. l. 21. c. 11 Iuo p. 5. c. 361. † al. quem

¶ *Apud Cyprianum Romæ impreſſum hæc leguntur.* Hanc eccleſiæ vnitatem qui non tenet, tenere ſe fidem credit? Qui eccleſiæ renititur, & reſiſtit, in eccleſia ſe eſſe confidit? *Verum in Vaticana bibliotheca, præter octo integra Cypriani exemplaria, eſt etiam aliud, in quo tantum opuſcula quædam continentur, & inter ea hic tractatus. Atque in eo codice, itemque in altero integro Monaſterij. S. Saluatoris Bononiæ ſunt verba hæc, quæ à Gratiano, & Iuone afferuntur. Ac ſane paulo ante Cyprianus hanc ipſam Petri cathedram eſſe oſtenderat, vnde vnitas eccleſiæ penderet.*

Epiſcopi vero, qui Apoſtolicæ ordinationi ſubiacent, etiam hanc reuerentiam debent, vt ſeſe ſingulis annis, Apoſtolorum liminibus repræſentent. Vnde Anacletus, & Zacharias Papa.

¶Singulis annis Apoſtolorum limina viſitent epiſcopi, qui ordinationibus Apoſtolicis ſubiacent. C. IIII.

IVxta ſanctorum Patrum, & canonũ inſtituta omnes epĩ, qui huius Apoſtolicæ ſedis ordinationi ſubiacent, qui propinqui ſunt annuè circa † Idus Maij ſanctorum principum Apoſtolorum Petri, & Pauli liminibus præſententur omni occaſione ſepoſita: Qui vero de longinquo, iuxta chirographum ſuum impleant. Qui autem huius conſtitutionis contemptor extiterit, præterquam ſi ægritudine fuerit detentus; ſciat ſe canonicis ſubiacere ſententiis. Leo epiſ. 4 c. 7. Poly. l. 4. tit. 25. Anſ. l. 6. c. 164. † al. Idibus Maij.

¶ *Hic eſt canon quartus ſynodi Romæ habitæ ſub Zacharia Papa, quæ extat in bibliotheca Vaticana, ex qua nonnulla ſunt in hoc capite emendata.*

2 *Reliqui vero in eccleſia minores ſemper debent maioribus ſubeſſe, ſicut in ſynodo Romana S. Silueſtri, c. 7 legitur.*

¶Minores maioribus obedientiam exhibeant. C. V.

A Subdiacono vſque ad lectores omnes ſubditi ſint diacono Cardinali vrbis Romæ, in eccleſia repræſentantes ei honorem. Porro Põtifici presbyter, presbytero diaconus, diacono ſubdiaconus, ſubdiacono acolythus, acolytho exorciſta, exorciſtæ lector, lectori oſtiarius, oſtiario abbas, *a* abbati monachus in loco repræſentent obſequiũ ſiue in publico, ſiue in gremio eccleſiæ. Burc. l. 2. c. 224. Iuo p. 6. c. 299. Anſ. l. 7. c. 65.

¶ *Caput hoc & apud Gratianum, & in ipſius ſynodi editionibus videtur valde mendoſum: Burchardus & Iuo ſic habent.* A ſubdiacono vſque ad lectorem, omnes ſubditi ſint diacono Cardinali vrbis Romæ, in eccleſia honorem repſentantes tãtum. Pontifici vero presbyter, diaconus, ſubdiaconus, acolythus, exorciſta, lector, abbas, monachus in omni loco repræſentent obſequium, ſiue in publico, ſiue in gremio eccleſiæ. *Verum ob maiorem codicum varietatem, & propter gloſſas, ac doctorũ dicta nihil fere in textu mutatum eſt.*

a ¶Abbas.] *De abbate, & monacho in ſynodi editionibus nulla mentio eſt.*

Item ex epiſt. 1. Clementis ad Iacobum fratrem Domini. Et l. 2. cõſti. c. 48.

¶Quod

¶Quod ſit officium diaconorum. C. VI.

DIaconi eccleſiæ tamquam oculi ſint epiſcopi, oberrantes, & circumluſtrãtes cum verecundia actus totius eccleſiæ, & perſcrutantes diligentius, ſi quem videant vicinum fieri præcipitio, & proximum eſſe peccato, vt referant hæc ad epiſcopum. *& infra.* β ¶Sed & de peregrinis ſimiliter epiſcopo ſuggerant refouendis; & cetera his ſimilia, quæ ad cultum eccleſiæ, & diſciplinam eius pertinent, diaconis curæ ſint.

β ¶Et infra.] *Sic legitur in pleriſque manuſcriptis. In vulgatis legebatur*, & ita. *alia vero nonnulla verba reſtituta ſunt ex originali.*

Item ex eodem, eadem epiſtola.

Anſ.l.7.c. 67. ¶De eodem. C. VII.

SAcerdotes vero beatus Petrus ſal terræ, & mundi lumen docens, præcepit in ſplendore bonorum operum patrem glorificare Deũ de quibus Dominus ait [Beati eſtis, cum maledixerint vobis homines, & rel.[& iterum[vos eſtis ſal terræ.]

Matt.5.

Concordat cõc. Mogunt. ſub Ca:o lo, c. 22. Burc.l. 2. c. 226. Iuo p. 6. c. 301.

Item ex concilio Pariſienſi.

¶Hi non ſunt habendi clerici, qui epiſcopali prouidentia non gubernantur. C VIII.

NVlla ratione clerici, aut ſacerdotes habendi ſunt, q̃ ſub nullius epĩ diſciplina, & prouidẽtia gubernãtur. Tales enim acephalos, id eſt ſine capite priſca eccleſiæ conſuetudo nominauit.

Item ex epiſt.3. Clementis.

¶De eodem. C. IX.

QVi ſuis epĩs non obediunt, indubitanter rei, & reprobi exiſtũt. Porro ipſi à Deo donũ ſummi muneris conſequũtur, q̃ p̃ iuſtitiæ, & præceptorum eius ſemitas incedẽtes doctoribus ſuis, qui recte epiſcopi intelliguntur, libenter obediunt.

Item Anacletus epiſt.1.

¶Illi in Deum ſcandalizantur, qui ſuo non obediunt epiſcopo. C. X.

Iuo p. 6. c. 245.

ILle proculdubio ſcandalizãtur in Deum, qui rectẽ nõ docet, & qui eius ſcandalizat epiſcopum, vel ſacerdotem.

Item Euariſtus ad epiſcopos Africanos, epiſt.1.

¶Septem debent eſſe diaconi in vnaquaque ciuitate. C. XI.

Poly.l 2. tit. 38. Anſ.l.7.c. 69. †abeſt ab orig.

DIaconi (qui quaſi oculi videntur eſſe epiſcopi) in vnaquaq; ciuitate, iuxta Apoſtolorum conſtituta, ſeptem debent eſſe, q̃ cuſtodiant epiſcopũ prædicantem; ne aut ipſe epiſcopus † ab inſidiatoribus quoquo modo infeſtetur, aut lædatur à ſuis; aut verba diuina, detrahendo aut inſidiando, polluantur, vel deſpiciantur; ſed veritas ſpirituali redoleat feruore, & pax prędicata labijs, animi cum voluntate concordet.

Item ex concilio Neocæſarienſi, c.14.

¶De

¶De eodem. C. XII.

Diaconi ſeptem eſſe debent ſecũdum regulam, quamuis α magna ſit ciuitas. Regulæ autẽ auctoritas iſta eſt, quod & liber actuum Apoſtolorum idem inſinuat.

Ex priſca verſione. Ordo Ro. c. 9. Cõc. Aqſ gr. ca. 64.

α ¶Quamuis magna.] *Antea legebatur,* quamuis non magna. *Emendatum eſt ex canone græco,) qui etiam recitatur in ſextá ſynodo c.16.) & ex vulgatis etiã verſionibus. In canonibus primæ Nicænæ ſynodi, qui ex* Arabico *in Latinum cõuerſi nuper editi ſunt, canone 62. multa habentur ad hanc rem pertinentia, quem fortaſſe canonem ſignificauit Andreas Coloſſenſis ſeptima actione ſynodi Florentinæ.*

3 *Vt igitur ex præmiſſis apparet, diaconi debent obedientiam presbyteris, ſicut presbyteri epiſcopis. Sed diaconis ſuperbientes, ſacerdotibus æquari, vel potius præferri quærebant: contra quorum inſolentiam multorum auctoritates manauerunt, eorum ſupercilium reprimentes, atque vt ſacerdotibus condignam obedientiam exhibeant, decernentes.*

β ¶Geláſius.] *Sic eſt in pleriſque manuſcriptis, & apud Burc. & Iuonem. Nam in impreſſis erat* Pelagius.

¶Nihil eorum, quæ ſunt decreta primis oridinibus, vendicent diaconi. C. XIII.

Diaconos propriam conſtituimus ſeruare menſuram, nec vltra tenorem paternis canonibus deputatum quippiam tentare permittimus: Nihil eorum ſuo miniſterio penitus applicare, quæ primis ordinibus propriè decreuit antiquitas. Abſque epiſcopo, vel presbytero baptizare non audeant; niſi prædictis fortaſſis ordinibus † longius conſtitutis, neceſſitas extrema compellat. Qđ & laicis Chriſtianis facere plerumque conceditur. *& infra.* ¶ Sacri corporis prærogationem† ſub conſpectu pontificis, ſeu presbyteri (niſi his abſentibus) ius non habeant exercendi.

Poly. l.3. tit 10. Anſ.l.7 c. 63. Burc.l. 4. c 57. Iuo p. 1. c.252. & p.6. c.69. † *officij*] orig.

Item in concilio Nicæno, c.14. ſeu 18.

C. 10. in medio.

† *al. erogationem*

¶Inferiores presbyteris ſe diaconi cognoſcant. C. XIIII.

Peruenit ad ſanctum concilium, quòd in locis quibuſdam, & ciuitatib. presbyteris ſacramenta diaconi porrigant. Hoc neq; regula, neque conſuetudo tradidit, vt qui offerendi ſacrificij non habent poteſtatem, his qui offerunt, corpus Chriſti porrigãt. Sed & illud innotuit, ꝙ quidam diaconi etiam ante epiſcopos ſacramẽta γ ſumunt. Hæc ergo omnia amputentur: & in ſua diaconi menſura permaneant; ſcientes, quòd epiſcoporum quidẽ miniſtri ſunt, inferiores autem presbyteris habentur. Per ordinẽ ergo poſt pſbyteros gratiam ſacræ communionis accipiant, aut epiſcopo, aut pſbytero porrigente. Sed nec ſedere in medio presbyterorũ diaconis liceat: qa ſi hoc fiat, præter regulam, & ordinẽ probatur exiſtere.

In Aqſg. c.41. Burc. l.5. c.26. Iuo p. 2. c.36.

Si

Si quis autem etiam poſt has definitiones obedire noluerit, a miniſterio ceſſare debebit.

¶ *Prior pars huius capitis vſque ad ver.* amputentur, *eſt ex priſca verſione in canone quarto decimo. Reliqua vero pars eſt ex verſione Dionyſii in canone 18. quam quidem totam aſſerunt, & codex canonum, & Burchardus, & Iuo.*

γ ¶Sacramenta ſumunt.] *Græce eſt,* τῆς εὐχαριστίας ἅπτονται, *quod Dionyſius vertit,* oblata cõtingant. *Attamen quam Burchardus, & Iuo hoc vno fere loco diſcrepantes habent, ille quidem,* ſacra oblata contingant: *hic vero,* ſacram oblationem contingant.

& in Aga. cap 65. & Aquiſg. c. 77.

Item ex concilio Laodicenſi, c. 20.

¶Diaconus honorem exhibeat presbytero, & ipſe ab inferioribus honoretur. C. XV.

Anſl. 7. c 65. Burc. l. 2. c. 221. Iuo p. 6. c. 196 Aquiſgr. c 78.

1 NOn oportet diaconum coram presbytero ſedere: ſed iuſſione presbyteri ſedeat: ſimiliter autem diaconus honoré habeat á ſequentibus, id eſt á ſubdiaconis, & omnibus clericis.

Item ex eodem, c. 25.

¶Calicem benedicere, & panem dare diaconis non licet. C. XVI.

2 NOn oportet diaconos α panem dare, nec calicem benedicere.

α ¶Diaconos.] *In vetuſtioribus priſcæ verſionis editionibus eſt,* diaconem. *Græce eſt,* ὑπηρέτας, *quod Dionyſius vertit,* ſubdiaconos; *& ſic habetur in concilio Aquiſgranenſi.*

Item ex concilio Carthaginenſi quarto, β *37.*

Poly. l. 2. tit. 39. Anſl. l 7. c. 63.

¶Sicut epiſcopis, ita & presbyteris diaconi miniſtrent. C. XVII.

DIaconi ita ſe presbyteri, ſicut epiſcopi miniſtros eſſe cognoſcant,

β ¶Quarto.] *Caput hoc cum duobus ſequentibus habetur in concilio quarto Carthaginenſi, & in codicibus Gratiani etiam manuſcriptis, itemque apud Anſelmum titulo huius capitis erat additum:* Carthaginenſi quarto, cui Papa Zozimus interfuit per Vicarios, *quod minimè conuenire oſtendunt acta ſextæ ſynodi Carthaginenſis: ad quam Zozimus Fauſtinum Potentinæ eccleſiæ epiſcopum, Philippum, & Aſellum legatos miſit. Nam quarta habita eſt Honorio iiii. & Eutychiano coſſ. ſexta vero Honorio xii. & Theodoſio viii. coſſ. ideſt anno vigeſimo poſt. Quo anno (prout ex Africano cõcilio can. 76. & ſequẽtibus apparet) cõtra & Pelagii Caleſtii hæreſim quædã ſunt definita; cũ Caleſtius ad Zozimũ Papã appellaſſet: quod ex nõnullis manuſcriptis Zozimi, & epiſcoporum Africæ ad ipſum epiſtolis, quæ in bibliotheca Vaticana ſeruantur, demonſtratur. Quare, cum Zozimus pontificatus duos tantum annos, & menſes aliquot vixerit, neceſſarium eſt multo ante ipſius Pontificatũ quartam ſynodum Carthaginenſem habitam fuiſſe.*

Item ex eodem, c. 38.

Poly. ibidem Anſl. l. 7. c. 66. Burc. l. 4. c. 13. Iuo p. 2.

¶De eodem. C. XVIII.

PRæſente presbytero diaconus Euchariſtiam corporis Chriſti populo, ſi neceſſitas cogat, iuſſus eroget.

Item ex eodem, c. 39 & 40. & 41.

¶De

¶ De eodem. C. XIX.

Diaconus ſedeat quolibet loco, iubente presbytero. Item Diaconus in conuentu presbyterorũ interrogatus loquatur. Alba vero tempore oblationis tantum, vel lectionis vtatur.† Anſ. ibi. †al. induatur.

Item ex concilio Toletano 4. c. 38.

¶ Diaconi presbyteris ſe ſuperiores non cognoſcant. C. XX.

Nonnulli diaconi in tantam erumpunt ſuperbiam, vt ſeſe presbyteris anteponant, atque in primo choro ipſi priores ſtare præſumant, presbyteris in ſecundo choro conſtitutis. Ergo, vt ſublimiores ſe† presbyteros agnoſcant, tam hi quàm illi in vtroque γ conſiſtant. Burc. l. 2. c. 222. Iuo p. 6. c. 297. †al. ſibi.

γ ¶ In vtroque.] *Licet in vulgatis Gratiani codicibus legatur*, in vtroque ordine, *& in tomis conciliorum impreſſis*, in vtroque choro *: tamen in vetuſto codice conciliorum Regis Catholici, & pleriſq; vetuſtis Gratiani, etiam impreſſis neutra vox habetur.*

4 *Compagis vero calciari abſque Apoſtolici licentia diaconis non permittitur, ſicut nec mappulis uti abſque eiuſdem auctoritate. quibuslibet clericis conceditur. Vnde Gregorius Ioanni epiſcopo Syracuſano, lib. 7. epiſt. 28. indict. prima.* Ioã. diac. l. 4. c. 8.

¶ Abſque Apoſtolica licentia Diaconi compagis vti non præſumant. C. XXI.

Peruenit ad nos, diaconos eccleſiæ Catinenſi ſcalceatos compagis procedere præſumpſiſſe: quod quia nulli hactenus per totam Siciliam licuit, niſi ſolis tantummodo diaconis eccleſiæ Meſſanenſis, quibus olim à prædeceſſoribus noſtris non dubitatur eſſe conceſſum, bene recolitis. Quia ergo tantæ temeritatis auſus non eſt leuiter attendendus, cum omni hoc fraternitas veſtra ſubtilitate perquirat: & ſi α ita, ſicut ad nos peruenit, inuenerit verum eſſe; vtrũ vel à ſe, vel alicuius hoc auctoritate præſumpſerint, nobis ſubtiliter innoteſcat: vt cognita veritate, q̃d fieri debeat, diſponamus. Nam ſi negligenter ea, quæ male vſurpantur, omittimus; exceſſus viam alijs aperimus. Anſ. l. 7. c. 74.

α ¶ Et ſi ita.] *Hic & paulo inferius addita ſunt aliquot verba en originali.*

Item Ioanni Rauennati epiſcopo, lib. 2. epiſt. 54. ſeu c. 93. Ioã. diac. l. 4. c. 2.

¶ Mappulis clerici ſine Apoſtolici licẽtia vti nõ debẽt. C. XXII.

Illud autẽ, quod pro vtendis à clero veſtro mappulis ſcripſiſtis, à noſtris eſt clericis fortiter obuiatum, dicẽtibus nulli hoc vmquam alij cuilibet eccleſiæ conceſſum fuiſſe; nec Rauennates clericos illic, vel in Romana ciuitate tale aliquid cum ſua conſciẽtia præſumpſiſſe; nec ſi tentatum eſſet, ex furtiua vſurpatione ſibi præiudicium generari. Sed etiam, ſi in qualibet eccleſia hoc præſumptũ fuerit, aſſerunt emendandum, quod non cõceſſione Romani Pontificis, ſed ſola ſurreptione præſumitur.† Anſ. l. 7. c. 168. †al. præſumit.

Item Hieronymus de ſeptem ordinibus eccleſiæ, c. 5. Inter opera B. Hieron. tom. 4. vel 9.

¶Sicut in miniſterio, ita in diſpenſatione ſine diacono epiſcopus non viuat. C. XXIII.

5 DIaconi ſunt, quos in Apocalypſi legimus, ſeptem Angeli eccleſiarũ: hi ſunt ſeptem candelabra aurea: hi voces tonitruorum. *& infra.* ¶Virtutum operatione præclari, humilitate præditi, & quieti, humiles, euangelizantes pacem, annuntiantes bona, diſſenſiones, & rixas, & ſcandala reſecãtes, docentes, †ſoli Deo colloquẽtes, in tẽplo nihil de mundo penitus cogitantes, dicentes patri, & matri, non noui† vos, & filios ſuos non agnoſcẽtes. *& paulo poſt.* ¶Sine hoc ſacerdos nomen *a* † non habet, ortum non habet; officium non habet. Hic miniſter Dei dicitur, quia ſcriptum eſt, [Quis maior eſt, qui miniſtrat, an cui miniſtratur?] Et ſicut in ſacerdotio miniſtratio, † ita in miniſtro eſt ſacramenti diſpẽſatio. *& paulo poſt.* ¶Sacerdotibus etiam propter præſumptionem non licet de menſa Domini tollere calicem; niſi eis traditus fuerit à diacono. *& paucis interiectis.* ¶Ita enim Deus noſter omnipotens vniuerſa diſpoſuit, vt qui maiorem ſe eſſe crediderit, minor ſit; & qui videretur minor, maior exiſteret. Denique quam hoc verum ſit, ipſe perpende. Leuitæ inferunt oblationes in altari: Leuitæ componunt menſam Domini: Leuitæ cum ſacerdotibus, dum ſacramenta benedicunt, † aſſiſtunt: Leuitæ ante ſacerdotes orant, vt ſi diſtinctio locorum creditur, & in altari Dei videant ſibi epiſcopi, ſi ſuperbi ſunt, diaconos anteponi. Si humilitatẽ diligunt; maiores ſe eſſe in eo, ꝗ ſunt humiles, cognoſcãt. Tũc demũ, †vt aures habeamus ad Dñm, diaconus acclamat: ipſe prædicat, ipſe hortatur, ipſe commonet adſtantibus ſacerdotibus, ne leuiter hanc vocem, quæ loquitur hæc, & pacem annuntiat, aut negligenter aſpicias, aut contemnendam putes. Sufficit huic ordini, tantum per Dominum fuiſſe conceſſum, vt nõ ſolus ſacerdos in templo totum agere, & implere videatur. *& infra.* ¶Nunc autem ex quo in eccleſijs, ſicut in Romano imperio, creuit auaritia; perijt lex de ſacerdote, & viſio de propheta. Singuli quiquẽ per † potentiam epiſcopalis nominis, quam ſibijpſi illicite abſque eccleſia vendicarũt, † totum, quod leuitarum eſt, in vſus ſuos redigunt; nec hoc ſibi, quod ſcriptum † eſt, vendicant; ſed cunctis auferunt vniuerſa. Mendicat infelix clericus in plateis; & ciuili † operi mancipatus publicam a quolibet depoſcit alimoniam.† Et quidem ex eo deſpicitur cunctis ſacerdotale officium, dum miſericordia deſolatus, iuſte putatur ad hanc ignominiam deueniſſe. *& infra.* ¶Solus incubat bonis, ſolus miniſterio vtitur, ſolus vniuerſa ſibi vendicat; ſolus partes inuadit alienas, ſolus occidit vniuerſos. *& paulo poſt.* ¶Hinc propter ſacerdotum auaritiam odia conſurgũt: hinc epiſcopi accuſantur à clericis; hinc principiũ† lites; hinc detractionis† cauſa; hinc origo criminis. Etenim ſi vnuſquiſque ita in hoc† mundo viſibili aliqu id poſſidere iubetur, vt ſua tantum poſſeſſione con-

Poly. l. 2. tit. 39. Anſ. l. 7. c. 72.
Apoc. 1.
†abeſt ab orig.
Deut. 33.
† *al. noui-mus.*
†*al. nomen habet.*
Mar. 10.
†*conſecratio*] vera lectio.
† *al. benedicuntur.*
† *deinde*] orig.
Ezech. 7.
†*pro potentia*] orig.
†*al. adſcriptum.*
† *al. ſeruili*
†*al eleemoſynam*
†*diuitijs*]. orig.
†*al. principium litis.*
†*deſolationis cauſa*] orig.

contentus ſit, ac res inuadat alienas, non agrum pauperi tollat, nõ vineam, non ſubuectorium† aliquod, non famulos, non fructus; quanto magis, qui eccleſiæ Dei præeſt, debet ita in omnibus ſeruare iuſtitiam, vt ſibi hoc tantum vendicet, quod ſui iuris eſſe cognoſcit? aliena non rapiat? aliena non contingat? æqualem ſe ceteris faciat? & ſicut ſine his in miniſterio non viuit, ita in diſpenſatione non viuat? ¶ Certe, vt ipſe noſti, qui viſibiliter in hoc mundo ius inuadit alienum; accuſatur à paupere, damnatur à iudice: Ita & in eccleſia Dei, cum vnuſquiſque ſtipẽdia ſua perdit; clamat ad Deum; exauditur à Chriſto: nec differtur in hac parte vltionis ſententia; ſi non redduntur vniuerſa. Moderatio enim Dei, ac pietas ſolum noſtrum reditum quærit; ac nos cupit ſua longa bonitate ſaluari. Sed ſi non conuertimur, ſi duri corde ſumus, ſi in peccatis vſque ad mortem illicite perduramus; aſſidue peccãti, ſicut ſcriptum eſt, Deus non miſeretur.

†hunc mũdum viſibiliter poſſi] orig.
†al. ſubiectorum] al. ſubiunctorum
† Dei preces, ac ſolum] orig.
[abeſt ab orig.

a ¶ Nomen non habet.] *Sic etiam in originali, ſed in multis Gratiani manuſcriptis, & apud Anſelmum eſt,* nomen habet, officium non habet.

6 *Hoc capitulo ſacerdotum auaritia reprehenditur, diaconorum dignitas, ſiue officium commendatur. Sed quia, ut ſupra dictum eſt, diaconi inſoleſcentes etiam presbyteris ſe præferendos arbitrati ſunt; contra eorum ſupercilium ſcribit Hieronymus ad Euagrium epiſcopum epiſt. 85. tomo 2.*

¶ Diaconi presbyteris debent ſubeſſe. C. XXIIII.

LEgimus in Eſaia [Fatuus fatua loquetur.] Audio quendam in tantam erupiſſe vecordiam, vt diaconos presbyteris, ideſt epiſcopis anteferret. Nam cum Apoſtolus perſpicue doceat eoſdem eſſe presbyteros, quos epiſcopos; quid † patitur menſarum, & viduarum miniſter, vt ſupra eos ſe tumidus efferat, ad quorum preces Chriſti corpus, ſanguiſque conficitur? Quæris auctoritatem? Audi teſtimonium [Paulus, & Timotheus ſerui Chriſti Ieſu omnibus ſanctis in Chriſto Ieſu, qui ſunt Philippis, cum epiſcopis, & diaconis.] Vis & aliud exẽplum? in actibus Apoſtolorum ad vnius eccleſiæ ſacerdotes ita Paulus loquitur: [Attendite vobis, & cuncto gregi, in quo vos ſpiritus ſanctus poſuit epiſcopos, vt regeretis eccleſiam Dñi, quam acquiſiuit ſanguine ſuo.] Ac ne quis contentioſe in vna eccleſia plures epiſcopos fuiſſe contendat, audi & aliud teſtimonium; in quo manifeſtiſſime comprobatur, eundem eſſe epiſcopum atque presbyterum. [Propter hoc reliqui te in Creta, vt quæ deerant, corrigeres, & cõſtitueres presbyteros per ciuitates, ſicut & ego tibi mãdaui. Si quis eſt ſine crimine, vnius vxoris vir, filios habens fideles, non in accuſatione luxuriæ, aut nõ ſubditos. Oportet enim epm ſine crimine eſſe, quaſi Dei diſpẽſatorẽ.] Et ad Timotheũ [Noli negligere gratiã, quæ in te eſt, quæ tibi data eſt per prophetiã a per impoſitionẽ manuum presbyterij.] Sed & Petrus in pri-

Poly. ibi. Anſ. l. 7. c. 87.
Eſa. 32.
† al. quis patiatur.
Philip. 1.
Act. 20.
Ad Tit. 1.
1. Tim. 4.
1. Pet. 5.

ma epiſtola. [Presbyteros, inquit, in vobis precor compresbyter, & teſtis paſſionum Chriſti,& futuræ gloriæ,quæ reuelāda eſt,particeps regite gregem Chriſti, & inſpicite non ex neceſſitate,ſed voluntarie iuxta Deū.] Quod quidē græce ſignificātius dicitur ἐπισκοποῦντες, ideſt ſuperintendentes: vnde & nomen epiſcopi tractū eſt.

Mar. 3. *2. Ioan.* *3. Ioannis.*

Parua tibi videntur tantorum virorum teſtimonia? Clangat tuba Euangelica, filius tonitrui, quem Ieſus amauit plurimū; qui de pectore Saluatoris doctrinarū fluenta potauit [Presbyter Electæ dominæ, & filijs eius, quos ego in veritate diligo.] Et in alia epiſtola [Presbyter Caio chariſſimo, quē ego diligo in veritate.] Quod aūt poſtea vnus electus eſt, qui ceteris præponeretur, in ſchiſmatis remedium factum eſt; ne vnuſquiſque ad ſe trahens Chriſti eccleſiā rumperet. Nam & Alexandriæ à Marco Euangeliſta vſque ad Heraclam & Dionyſium epiſcopos, presbyteri ſemper vnū ex ſe electū, in excelſiori gradu collocatū, epiſcopū nominabant: quō ſi exercitus Imperatorē faciat; aut diaconi eligant de ſe, quem induſtrium nouerint, & archidiaconū vocent. Quid enim facit excepta ordinatione, epiſcopus, quod presbyter non faciat? Nec altera Romanæ vrbis eccleſia; altera totius orbis exiſtimanda eſt. Et Galliæ, & Britanniæ, & Africa, & Perſis, & Oriens, & India, & omnes barbaræ nationes vnum Chriſtū adorant, vnam obſeruant regulam veritatis. Si auctoritas quæritur, orbis maior eſt vrbe. Vbicumque fuerit epiſcopus, ſiue Romæ, ſiue Eugubij, ſiue Cōſtantinopoli, ſiue Rhegij, ſiue Alexandriæ, ſiue Tanis; eiuſdem meriti, eiuſdē eſt & ſacerdotij. Potentia diuitiarum, & paupertatis humilitas vel ſublimiorē, vel inferiorē epiſcopum non facit: ceterum omnes Apoſtolorum ſucceſſores ſunt. ¶ Sed dicis, quomodo Romæ ad teſtimonium diaconi presbyter ordinatur? Quid mihi præfers vnius vrbis cōſuetudinem? Quid paucitatem, de qua ortum eſt ſupercilium, in leges eccleſiæ vendicas? Omne, quod rarum eſt, plus appetitur. Pulegiū apud Indos pipere pretioſius eſt. Diaconos paucitas honorabiles, presbyteros turba contemptibiles facit. Ceterum etiam in eccleſia Romæ presbyteri ſedent, & ſtant diaconi; licet paulatim increbreſcentibus vitijs inter presbyteros abſente epiſcopo, ſedere diaconū viderim, & in domeſticis conuiuis benedictiones † presbyteris dare. Diſcant, qui hoc faciunt, non ſe recte facere, & audiant Apoſtolos: [Non eſt dignum, vt relinquentes verbū Dei, miniſtremus menſis.] Sciant quare diaconi conſtituti ſint. Legāt acta Apoſtolorum:

† al. benedictionem corā presbyteris. *Act. 6.*

recordentur conditionis ſuæ. Presbyter, & epiſcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis eſt nomen. Vnde & ad Titum, & ad Timotheum de ordinatione epiſcopi, & diaconi dicitur: de presbyteris omnino reticetur; quia in epiſcopo & presbyter continetur. Qui prouehitur, de minori ad maius prouehitur. Aut igitur ex presbytero ordinetur diaconus, vt presbyter minor diacono comprobetur, in quem

cre-

ere cit ex paruo: aut ſi ex diacono ordinatur presbyter, nouerit ſe laicis maiorem ſacerdotibus eſſe minorem.

a ¶Per prophetiam.] *Sic in vulgata editione, & græce* διὰ προφητείας: *Sed hic apud B. Hieronymum*, prophetiæ.

a ¶Nouerit ſe] *In originali eſt*, nouerit ſe lucris minorem, ſacerdotio eſſe maiorem. *Quo etiam pertinet, quod idem Hieronymus ad caput vltimum Ezechielis ſcribit.* Leuitarum multitudinem intelligere ſe a ſacerdotali gradu eſſe diſiunctam, & ad decutiendam ſuperbiam miniſtrorũ, qui ignorantes humilitatẽ ſtatus ſui vltra ſacerdotes, hoc eſt presbyteros, intumeſcũt, & dignitatẽ non merito, ſed diuitijs æſtimãt. *Verum ob gloſſam non eſt mutatum.*

Item Cyprianus lib. 3. epiſt. 9.

De eodem. C. XXV.

DOminus noſter ipſe Ieſus Chriſtus rex, & iudex, & Deus noſter vſque ad paſſionis diẽ ſeruauit honorem Põtificibus, & ſacerdotibus; quamuis illi nec timorem Dei nec agnitionem Chriſti ſeruaſſent. Nam cũ leproſum emundaſſet, dixit illi: [Vade, & monſtra te ſacerdoti, & offer donum.] Humilitate ea, qua nos quoque eſſe humiles docuit, ſacerdotem adhuc appellabat, quẽ ſciebat eſſe ſacrilegum. Item ſub ictu paſſionis cũ alapam accepiſſet, & ei diceretur, [Sic reſpondes Pontifici? nihil ille contumelioſe locutus eſt in perſonam Pontificis: ſed magis innocentiam ſuam tutatus eſt, dicens [Si male locutus ſum, exprobra de malo: ſi autem bene; quid me cædis?] Quæ omnia ab eo ideo facta ſunt humiliter atque patiẽter vt nos humilitatis, ac patientiæ haberemus exemplum. Docuit enim ſacerdotes veros legitime, & plene honorari, dum circa falſos ſacerdotes ipſe talis extitit †. Meminiſſe autem diaconi debẽt; quoniã Apoſtolos, ideſt epiſcopos & præpoſitos † Dñs elegit: diaconos autem poſt aſcenſum Domini in cælos Apoſtoli ſibi conſtituerunt epiſcopatus ſui; & eccleſiæ miniſtros. Quòd ſi nos aliquid audere contra Deum poſſumus, qui epiſcopos facit, poſſunt & cõtra nos audere diaconi, a quibus fiunt.

Iuo p. 5. c. 355.

Luc. 5.

Io. 18.

† *al. exiſtis*

† *al. presbyteros*

7 *Hoc autem, quod de diaconorum minoritate dicitur, vbique ſeruandum eſt; niſi cum locum diaconus habuerit aut proprij* Patriarchæ, *aut ſui metropolitani.*

Vnde in ſexta ſynodo, cap. 7. legitur.

¶Diaconus ſacerdotibus non præferatur; niſi locum metropolitani ſui obtineat. C. XXVI.

PRæcipimus ne diaconus (quamuis etiam in dignitate, hoc eſt in officio quolibet eccleſiaſtico ſit) ante presbyterum ſedeat: niſi cum locum habuerit proprij Patriarchæ, aut metropolitani ſui pro aliquo capitulo. Tunc enim ſicut illius locum tenens honorabitur. Si quis vero præſumpſerit hoc tyrannice facere, a proprio gradu repulſus, vltimus omnium fiat in ordine ſuo.

Iuo p. 6. c. 121.

DISTINCTIO XCIIII.

1 ps. SVbdiacono etiam ſummus Patriarcha vices ſuas committere valet.

Vnde Gregorius a ad epiſcopos Siciliæ libro primo, epiſtola prima, ait.

a ¶Gregorius.] *Reſtituta eſt inſcriptio ex Polycarpo. Nam antea legebatur,* Symmachus Papa.

¶Etiam ſubdiaconis vices ſuas Apoſtolica committit eccleſia. C. I.

Poly. l. 1. tit. 14. Anſ. l. 1. c. 26. VAlde neceſſarium eſſe perſpeximus, vt ſicut prædeceſſorum noſtrorum fuit iudicium, ita vni, eidemq; perſonę omnia cōmittamus, vt vbi nos præſentes eſſe non poſſumus, noſtra p eū, cui pręcipimus repræſentetur auctoritas. Quamobrem Petro ſubdiacono ſedis noſtræ, intra prouinciam Siciliam vices noſtras, Deo auxiliante, commiſimus. Nec enim de eius actibus dubitare poſſumus, cui Deo auxiliante totum noſtræ eccleſiæ noſcimur patrocinium † commiſiſſe.

† al. patrimonium

2 *Legatum vero Apoſtolicæ ſedis quicumque impedierit, vſque ad ſatisfactionem excommunicetur.*

Conc. Triburienſe, c. 9. Burc. l. 15 c. 37. *Vnde Alexander Papa I epiſt. 2. omnibus epiſcopis.*

¶Excommunicetur, qui legatum ſedis Apoſtolicæ impetere tentauerit. C. II.

SI quis autem legationem impedit, non vnius, ſed multorū profectum auertit†. Et ſicut multis nocet, ita a multis arguendus eſt, & bonorum ſocietate priuandus†: Et quia Dei cauſam impedit, & ſtatum conturbat eccleſiæ; ideo ab eius liminibus arceatur†. Ab omnibus itaque † talis eſt cauendus, & non in communionem fidelium, vſque ad ſatisfactionem recipiendus.

† al. euertit † al. arcendus † al. quoque

a ¶Legationem.] *In epiſtola ipſa, concilio Triburienſi, & apud Burchardum additur,* veſtram. *Ea enim legatio videtur ſignificari, qua Apoſtolos, & epiſcopos pro Chriſto fungi docuit beatus Paulus 2. Corinth. c. 5.*

3 *Archidiaconus vero, quamuis ex officio ſuo clericorum vitam diligenti examinatione debeat inquirere, & quæ corrigenda inuenit, epiſcopo nunciare; tamen dominationem ſuper eos exercere, & cenſum ab eis exigere prohibetur. Vnde in Cabilonenſi concilio, c. 15. legitur.*

¶Archidiaconi ſuper presbyteros iuriſdictionem non exerceant. C. III.

Iuo p. 3. c. 134. DIctum eſt, quod in plerique locis archidiaconi ſuper presbyteros parochianos quamdā exercēt dominationē, & ab eis cēſum exigūt. Quod magis ad tyrannidē, q̄ ad rectitudinis pertinet ordinē. ¶Si enim iuxta Apoſtoli ſententiā, epiſcopi nō debēt eſſe dominātes in clero, ſed forma facti gregis ex animo; multo minus facere iſti hoc debēt; ſed cōtenti ſint regularibus diſciplinis, & teneāt p̄priam

1. Pet. 5.

ꝓpriam menſurã:& qđ ab epis eis iniungitur, hoc per parochias ſuas exercere ſtudeãt, nihil per cupiditatem, & auaritiam præſumentes.

DISTINCTIO XCV.

1 ps *QVod autem ſacerdotes ſupra iubentur epiſcopis tamquam ſubditi obedire, non ita intelligendum eſt, quaſi non liceat eis, præſentibus epiſcopis ſacra myſteria celebrare (ſicut epiſcopali ſupercilio quidam ab his volebant presbyteros prohibere!) ſed quia presbyteri Pontificibus tamquam filij parentibus debent obedire. Baptizatos etiam chriſmate eis tangere conceditur. Vnde Gregorius ſcribit Ianuario epiſcopo Caralitano, lib. 3. epiſt. 26. indict. 12.*

¶Vbi epiſcopi deſunt, baptizatos in frontibus presbyteri chriſmate tangaut. C. I.

PEruenit quoq; ad nos, quoſdã ſcandalizatos fuiſſe, ꝙ presbyteros chriſmate tangere in fronte eos, q baptizati† ſunt, ꝓhibuimus. Et nos qdẽ ſecundũ vſum veterẽ eccleſiæ noſtræ fecimus. Sed ſi omnino hac de re aliq contriſtantur, vbi epi deſunt, vt pſbyter etiã in frõtibus baptizatos† chriſmate tãgere debeant, concedimus. De conſec. diſ. 4. presbyteri baptizatos. † *baptizandi*] orig.

Supra Leo epiſcopus contra [Quamuis chorepiſcopis, &c.]

Item Gelaſius Papa epiſcopis per Lucaniam, &c. epiſt. 1. c. 8. Poly. l. 3. tit. 10. Mag. 4. ſẽten. diſt. 7 cap. 1.

¶Vltra ſuum modum presbyteri tendere nõ præſumant. C. II.

PResbyteros vltra ſuum modũ tendere ꝓhibemus; nec epiſcopali faſtigio debita ſibimet audacter aſſumere; non conficiendi chriſmatis, non conſignationis pontificalis adhibendæ ſibimet arripere facultatem. † *baptizandos*] orig.

Sed iſtud Gregorij prò ſcandalo ſedando ſemel conceſſum legitur. Illud autem Leonis Papæ, & Gelaſij, vſu approbante, præualuit; niſi forte, vbi aliquorum conſuetudo hoc admiſit, vt in abſentia epiſcopi, extrema neceſſitate cogente, ex conceſſione Gregorij, presbyteri baptizatos in fronte liniant: ¶Prohibitio vero Leonis, & Gelaſij in eo caſu intelligatur, cum epiſcopi præſentes ſunt, vel cum non cogit vltima neceſſitas. Oleo vero ſanctificato permittitur eis vngere infirmos. Vnde Iacobus ait [Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros eccleſiæ, qui orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum.] Iac. 5. 2 *¶Sed quæritur, an epiſcopis liceat eodem oleo vngere infirmos: vel ſi impœnitentibus huiuſmodi vnctio ſit concedenda. De his vero ita ſcribit Innocentius Papa ad Decentium Eugubinum epiſcopum, epiſt. 1. c. vlti.* Alcuinus de diuinis officijs pagi. 94.

¶Oleo ſanctificato non prohibetur epiſcopus infirmos tangere. C. III. Conc. Vuormacienſe, c. 72.

ILlud ſuperfluum videmus adiectum, vt de epiſcopo ambigatur; quod presbyteris licere non dubium eſt. Nam idcirco de pſbyteris dictum eſt, quia epiſcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non poſſunt. Ceterum ſi epiſcopus aut poteſt, aut Iuo p 2. c. 75.

dignum ducit aliquem à ſe viſitandum; & benedicere, & tangere, chriſmate ſine cunctatione poteſt, cuius eſt ipſum chriſma conficere. Nam non *a* pœnitentibus iſtud infundi non poteſt; quia genus eſt ſacramenti. Nam quibus reliqua ſacramenta negantur, quomodo vnum genus putatur poſſe concedi? His ergo, frater chariſſime, omnibus, quæ tua dilectio voluit à nobis exponi, prout potuimus, reſpondere curauimus.

a ¶ Non pœnitentibus.] *In epiſtolis Innocentii tam impreſsis, quàm manuſcriptis (licet aliter teſtetur auctor gloſſæ) in concilio Vuormacienſi, in quo hoc idem repetitur, apud Alcuinum, & Iuonem, & in aliquot Gratiani codicibus legitur ſine negatione. Et in gloſſa, (vt eſt in antiquis exemplaribus) utraque lectio exponitur.*

3 *Chriſma vero à ſuis epiſcopis ad baptiſmi ſanctificationẽ presbyteri petãt. Vnde in concilio Carthaginenſi, 4. c. 36.*

¶ Chriſma ſingulis annis à proprio petatur epiſcopo. C. IIII.

De conſ. diſt. 4. presbyteri. PResbyteri, qui per diœceſes eccleſias regunt, non à quibuslibet epiſcopis, ſed à ſuis; nec per iuniorem clericum, ſed omni
Burc. l. 4. c. 76. anno aut per ſeipſos, aut per illum, qui ſacrarium tenet, ante Paſchæ ſolennitatem chriſma petant.

Iuo p. 1. c. 270. ¶ *Huic capiti rubrica eſt præpoſita ex aliquot vetuſtis exemplaribus.*

Pann. l. 1. c. 101. *a* ¶ Omni anno.] *Verba hæc non ſunt in editionibus conciliorum Colonienſibus duobus, & quattuor tomis impreſſorum; neque infra de conſecr. diſt. 4. vbi hoc idem, ſed ex concilio apud Valentias, refertur. Verum & in Colonienſi priſca, ac trium tomorum, & duobus Pariſienſibus, duobusq; codicibus Vaticanis habentur. Et in c. literis de conſecr. diſt. 3. à Fabiano Papa ſingulis annis nouũ chriſma fieri præcipitur.*

Anſ. l. 7. c. 127. *Item Hieronymus ad caput primum epiſtolæ ad Titum, ad ea verba [& conſtituas.]*

Poly. l. 2. tit. 39. ¶ Presbyter idem eſt qui epiſcopus, ac ſola conſuetudine præſunt epiſcopi presbyteris. C. V.

† *Idem ergo eſt presbyter.*] orig. OLim † idem erat presbyter, qui & epiſcopus. Et antequã diaboli inſtinctu ſtudia in religione fierent, & diceretur in populis [Ego ſum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephæ] communi preſ-
1. *Cor.* 1. byterorum conſilio eccleſiæ gubernabantur. Poſtquam vero vnuſquiſq; eos, quos baptizauerat, ſuos putabat eſſe, non Chriſti; in to-
† *ſupponeretur.*] orig. to orbe decretum eſt, vt vnus de præsbyteris electus ſuperponeretur † ceteris, ad quem omnis eccleſiæ cura pertineret, & ſchiſmatũ
† [*diſpoſitionis*] orig ſemina tollerentur. *& paulo poſt.* ¶ Sicut ergo presbyteri ſciunt ſe ex eccleſiæ conſuetudine ei, qui ſibi præpoſitus fuerit, eſſe ſubiectos; ita epiſcopi nouerint ſe magis conſuetudine, quàm diſpenſationis
Inter opera Hiero. tom. 4 vel 9. † Dominicæ veritate præsbyteris eſſe maiores, & in commune debere eccleſiam regere.

Idem ad Ruſticum Narbonenſem epiſcopum de ſeptem gradibus eccleſiæ.

† *al. non licet.* ¶ Coram epiſcopis, presbyteris docere licet †. C. VI.

Anſ. l. 7. c. 128. ECce *a* ego dico, preſentibus epiſcopis ſuis, atq; adſtantibus in altari presbyteros poſſe ſacramenta conficere. *& infra.* ¶ Sed
1. *Tim.* 5. quia ſcriptum eſt [presbyteri duplici honore honorentur, maxime

qui

qui laborat in verbo Domini,]prædicare eos decet, vti'e eſt benedicere, congruum confirmare, conuenit reddere communionem, neceſſe eſt viſitare infirmos, orare pro inualidis, atque omnia Dei ſacramenta complere. *& infra.* ¶Nemo hinc epiſcoporum inuidia diabolicæ tentationis inflatus iraſcatur in tẽplo, ſi presbyteri interdũ exhortentur plebẽ, ſi in eccleſijs prędicent, ſi plebibus, vt ſcriptũ eſt, benedicant. Etenim abnuenti mihi iſta ſic dicam: qui non vult presbyteros facere, quæ iubentur a Deo; dicat, quis maior eſt Chriſto? aut quid corpori eius, aut ſanguini poterit anteponi? Si presbyter Chriſtum conſecrat, cum in altario Dei ſacramẽta benedicat; benedicere populo non debet qui Chriſtum etiam meruit conſecrare?. *& paulo poſt.* ¶Circa β laicos, ac mulieres iubentibus vobis, o iniuſtiſſimi ſacerdotes, presbyter Dei, benedictionis perdit officium, amittit linguæ opus, non habet confidentiam prędicandi, truncatus eſt omni parte virtutum, ſolum presbyteri nomen habet, plenitudinem, ac perfectionem, quæ conſecrationi eius competit, nõ retentat. ¶Quis hic, rogo, o ſacerdotes, honor veſter eſt, vt damnum gibbi inferatis? Quoniam cum paſtoribus per potentiam veſtram aufertur Deo digna diligentia, contagium quoddam, & calamitas creſcit in gregibus † ac Dominici γ patrimonij damna conquiritis, dum ſoli vultis in eccleſia potentari *& paucis interiectis.* ¶Presbyteri ab initio, vt legimus, negotiorum iudices eſſe mandati ſunt, presbyteri intereſſe ſacerdotum concilio †: quoniam & ipſi presbyteri vt legimus, epiſcopi nuncupantur, ſecundum quod ſcriptum eſt ad δ epiſcopum [Noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi per impoſitionem manuũ presbyterij] & alibi ad maiores natu [Qui vos poſuit epiſcopos regere eccleſiam Dei.] *& infra.* ¶Sed oderunt hoc ſacerdotes ſuperbi in presbyteris nomen, qui nolunt eſſe hoc, quod Chriſtus, qui diſcipulorum pedes lauit; qui baptizatus eſt a Ioanne, licet baptizandum ſe Ioannes a Domino proclamaret. Propterea hæc ſcribo, vt ſi præteriti temporis error non poteſt iam reuocari, vel ad præſens in eccleſijs ſeruetur humilitas, ut presbyteri hoc in eccleſijs ſuis faciant, quod Romæ, ſiue quod in oriente, quod in Italia, quod in Creta, quod in Cypro, quod in Africa, quod in Illyrico, quod in Hiſpania, quod in Britannia, quod etiam ex parte per Gallias, quod in omnibus locis, vbi humilitas perſeuerat, quod in cælis fit (quod maius eſt) vbi ſedes angelorum † legis eſſe diſpoſitas.

† *gregibus* vera lectio

3. Tim. 3

† *conſilio*] orig.

1. Tim. 4. *Act. 20.*

Io. 13. *Matt. 3.*

† *eorum*] orig.

α ¶Ecce ego.] *Principium huius capitis longe aliter legitur in libello de ſeptem gradibus; & additur negatio,* Nec ego dico præſentibus epiſcopis, atque adſtantibus altari, presbyteros poſſe ſacramenta conficere: ſed ſi forte vſus exegerit, vt venientes ad eccleſiam ſacerdotes eiſdem horis, quibus aut oblatio parata non ſit, aut non poſſit offerri, non debere epiſcopum repudiare euchariſtiam presbyterorum, &c.

β ¶Circa laicos.] *In libello ſic legitur,* tamen credendum eſt ſummi ſacerdotis iudicio, & hoc faciendum, quod iuſſerit circa laicos, & mulieres.

Iuben-

Iubentibus vobis iniuſtiſſime ſacerdotibus, non recte presbyter Dei, benedictionis,&c.

γ ¶Ac Dominici] *Ibidem eſt*, ac Deo noſtro, non patrimonij ſui damna conquiritis,dum ſoli vultis in eccleſijs potentari?

δ ¶Ad epiſcopum.] *Hoc loco longe plenior eſt oratio in libello,& pro hac auctoritate Apoſtoli ad Timotheum,multa alia afferuntur.*

Item ad Nepotianum,epiſt.ſecunda.

¶Epiſcopi,& clerici inuicem ſibi honorem adhibeant. C. VII.

Anſ. l. 7. c. 121. ESto ſubiectus põtifici tuo,& quaſi animę parentem ſuſcipe, *& paulo poſt.* ¶Sed epiſcopi ſacerdotes ſe eſſe nouerint, non dominos,honorent clericos quaſi clericos,ut & ipſis a clericis quaſi epiſcopis honor deferatur. ¶Scitũ eſt illud oratoris Domitij, Cur ego te inquit, habeam vt principẽ,cum tu me nõ habeas vt ſenatorem? ¶Quod Aaron & filios eius,hoc epiſcopũ, & presbyteros eſſe nouerimus. ¶Vnus Dominus, vnũ templum; vnũ ſit etiam miniſterium.

1. Pet. 5. ¶Recordemur ſemper,q̃d apoſtolus Petrus præcipiat ſacerdotibus [Paſcite eũ,qui in vobis eſt gregẽ Domini,prouidentes, nõ coacti, ſed ſpõtanee,ſecũdũ Deũ; neque vt turpis lucri gratia, ſed uoluntarie; neque vt dominantes in clerũ, ſed forma facti gregi † ex animo,vt cũ apparuerit princeps paſtorum,percipiatis imarceſcibilem gloriæ coronam. [¶Peſſimæ conſuetudinis eſt in quibuſdam eccleſiis tacere presbyteros,& præſentibus epiſcopis nõ loqui: quaſi aut inuideant,aut non dignẽtur audire.[Et ſi alij inquit Apoſtolus Paulus, fuerit reuelatum ſedenti, prior taceat [*& paulo poſt.* ¶Gloria patris eſt filius ſapiens] Gaudeat epiſcopus iudicio ſuo, cum tales Chriſto elegerit ſacerdotes.

† al. gregis

1. Cor. 14. Prou. 10. & 13.

Item ex concilio Laodicenſi,c.56.

¶Presbyteri epiſcopos non præcedant,ſed comitentur, uel ſubſequantur. C. VIII.

NOn oportet presbyteros ante ingreſſum epiſcopi ingredi, &c ſedere in tribunalibus, ſed cũ epiſcopo ingredi; niſi forte aut ægrotet epiſcopus, aut in α peregrinationis commodo eum abeſſe conſtiterit.

α ¶In peregrinationis commodo] *Sic priſca verſio: ſed Dionyſius longe propius ad verba græca*, niſi forſitan infirmitate detineatur, aut proficiſcatur eps. πλὴν εἰ μὴ ἀνωμαλοίη, ἢ ἀποδημεῖ ὁ ἐπίσκοπος.

Item ex concilio Carthaginenſi quarto,c.34.

Epiſcopus non dominum,ſed collegam ſe presbyterorum cognoſcat. C. IX.

EPiſcopus in quolibet loco ſedẽs ſtare presbyterũ non patiatur.

Item ex eodem,c.35.

De eodem. C. X.

Iuo p. 5. c. 337. EPiſcopus in eccleſia, & in conſeſſu presbyterorum ſublimior ſedeat. Intra domũ vero collegã ſe p̃sbyterorũ eſſe cognoſcat.

Item ex concilio Martini Papæ.

¶Sine

¶Sine præcepto epiſcopi presbyter non ſignet infantes. C. XI.

PResbyter præſente epiſcopo non ſignet infantes, niſi ab epiſcopo fuerit illi præceptum.

In capit. Martini. Brac. c. 52. de cōſecr. diſt. 4. c. omni tempore. Mart. Bracar. c 56. Anſ. l. 7. c. 188. Burc. l. 5. c. 44. Iuo p. 2. c. 53.

[*Item ex concilio Neocæſarienſi*, β *c. 13.*]

¶[De eodem.] C. XII. PALEA.

PResbyteri ruris, in eccleſia † ciuitatis, epiſcopo præſente, uel presbyteris ipſius urbis, offerre non poſſunt, nec panem ſacrificatū γ dare, calicemque porrigere. Si uero abſentes hi fuerint, & ad δ dandam orationem uocentur ſoli dare debebunt.

β ¶Neocæſarienſi.] *Antea citabatur ex Gennenſi. Reſtituta eſt inſcriptio ex ceteris collectoribus. Eſt autem hæc fere Dionyſij verſio.*

γ ¶Sacrificatum.] *Alibi vbique legitur*, ſanctificatum, *græce eſt in concilio impreſſo* ἄρτον διδόναι ἐν εὐχῇ: *Sed apud Balſamonem* ἄρτον εὐχῆς. *ideſt*, panem myſticæ precationis.

δ ¶Ad dandam orationem.] *καὶ εἰς εὐχὴν κληθῇ μόνος, διδώσιν* *ideſt*, & ſolus ad myſticam precationem vocatus fuerit, dat.

† ἐν τῷ κυριακῷ.

DISTINCTIO XCVI.

1 *ILlud autem Honorij Auguſti, quod de electione ſummi Pontificis ſupra conſtituiſſe legitur, nullius eſſe momenti probatur: cum non ſolum de ordinibus, ſed nec etiam de rebus eccleſiaſticis legatur aliquando laicis attributa diſponendi facultas Unde quæcumque a Principibus in ordinibus, vel in eccleſiaſticis rebus decreta inueniuntur, nullius auctoritatis eſſe monſtrantur. Unde Symmachus epiſcopus catholicæ eccleſiæ vrbis Romæ ſynodo præſidens dixit.*

Ps

Sup. diſt. 69. c. ſi duo.

¶De rebus eccleſiaſticis diſponendis, laicis nulla facultas relinquitur. C. I.

In ſynod. Rom. 3. ſub Symmacho c. 1, & ſeq.

BEne quidem fraternitas ueſtra eccleſiaſticis legibus obſecuta ſub diuini timore iudicij, quæ erāt ſtatuēda, definiuit; & ad iuſtitiæ cumulum peruenit, dū ſufficienter uniuerſa cōplectitur. nec adiectione indiget plenitudo, maxime de clericis, quos amor dominationis inuaſit, & iugum diſciplinę eccleſiaſticæ fecit reſpuere. *& paulo poſt.* ¶Quorum exceſſus enarrare difficile eſt: vnū tamē, quod occurrit, uenerando ordini ueſtro intimare non differo. Dixerunt inter alia ſcripturam quamdam illuſtris memoriæ Baſilium, quaſi pro eccleſiaſticæ amore ſubſtantiæ, conſcripſiſſe; in qua nullus Romanæ eccleſiæ, nec interfuit, nec ſubſcripſit antiſtes per quem potuiſſet ſortiri legitimam firmitatem. Ne uero ego inde diſputem, unde † poteſt ueſtrum iudicare concilium; requiratur, & deieratur in medium, ut ex lectione cognoſcatis, cuiuſmodi poſſit habere ſubſtātiam. ¶Sancta ſynodus reſpondit deferatur in mediū, ut cuiuſmodi ſit, poſſit agnoſci. Et dum diceret; Hormiſda diaconus recitauit. [Cem α in † Mauſoleo, quod eſt apud beatum Petrum apoſtolum, reſideret † ſublimis, & eminētiſſimus uir prefectus pretorio,

† *ſed vt poſſit*] orig. † *in vnum apud beatum*] orig. *Ibid. c. 2.* † *reſediſſent, ſublimis*] orig. Verb. Baſilij.

torio, atque patritius, agens etiã uices præcellẽtiſſimi Regis Odoacris Baſilius, dixit. Quamquã ſtudii ueſtri †, & religionis interſit, ut in epiſcopatus electione concordia principaliter ſeruetur eccleſiæ: ne tamẽ † per occaſionem ſeditionis, ſtatus ciuitatis † uocetur in dubium, admonitione † beatiſſimi uiri Papæ noſtri Symmachi † Simplicii, quã ante oculos ſemper habere debemus, hoc nobis meminiſtis ſub obteſtatione fuiſſe mãdatum, vt propter illum ſtrepitum, & uenerabilis eccleſię detrimentum, ſi eum de hac luce trãſire cõtigerit, non ſine noſtra conſultatione, cuiuslibet celebretur electio]. Hæc cũ legerẽtur, Creſconius epiſcopus ciuitatis Tudertinę eccleſiæ, ſurgens ẽ conſeſſu dixit [Hic perpẽdat ſancta ſynodus, vtı † prętermiſſis † perſonis religioſis, quibus maxime curæ eſt de tanto Põtifice, electionem laici in ſuã redegerint poteſtatẽ quod contra canones eſſę manifeſtum eſt.] Item Hormiſda diaconus legit [Nam & cum quid confuſionis, atque diſpendij uenerabilis eccleſia ſubſtineret, miramur, prætermiſſis nobis, quiddã de rebus eccleſiæ fuiſſe tentatum, cum etiã ſacerdote noſtro ſuperſtite nihil ſine nobis debuiſſet aſſumi. Quare ſi amplitudini ueſtræ † uel ſanctitati placet, incolumia omnia quæ ad futuri antiſtitis electionẽ reſpiciunt, religioſa veneratione ſeruemus, hãc legẽ ſpecialiter præferentes; quam nobis, he redibusque noſtris Chriſtianæ mentis deuotione ſancimus: ne vmquam prædium, ſeu ruſticum, ſeu vrbanũ vel ornamenta, aut miniſteria eccleſiarum, quæ nunc ſunt, vel quæ ex quibuslibet titulis ad eccleſiarũ iura peruenerint, ab eo, qui nunc antiſtes ſub electione communi fuerit ordinandus, & illis, qui futuris ſæculis ſequentur, quocumque titulo, atque commento alienari liceat. Si quis vero aliquid eorum alienare voluerit; inefficax, atq; irritum iudicetur; ſitque facienti, uel conſentienti, accipientique anathema. [¶ Maximus epiſcopus Bleranę eccleſiæ dixit. [Modo ſancta ſynodus dignetur edicere; ſi licuit laico homini anathema in ordinem eccleſiaſticũ dictare: aut ſi potuit laicus ſacerdoti anathema dicere, & contra canones, quod ei nõ cõpetebat cõſtituere. Dicite, uobis q̃d videtur? De me licuit laico legem dare? Sancta ſynodus dixit, Non licuit, & adiecit, lege ſequentia. Hormiſda diaconus legit: [Et is, qui prędium ruſticum, uel vrbanum iuris eccleſiaſtici fuerit conſecutus, nouerit ſe nulla lege uel pręſcriptione munitum; ſed ſiue is, qui alienauerit, qui eum † ſequetur uoluntate contraria prædium huiuſmodi alienatum reuocare ß voluerit, id cum fructibus reſtituat, quos † illic fuerit conſecutus.] ¶ Hæc cum legeret; Stephanus epiſcopus Venuſinæ eccleſiæ, ſurgens ẽ cõſeſſu dixit, perlegatur. Hormiſda diaconus legit. [Qua ypęna placuit accipiẽtis ẽt hęredes afficere. In qua re cuilibet clericorũ cõtradicẽdi libera ſit facultas. Iniquum eſt enim, & ſacrilegii inſtar, vt quæ uel pro ſalute, uel pro requie animarum ſuarum † vnuſquiſque uenerabili eccleſiæ, pauperum cauſa, cõtulerit,

† *noſtri*] orig.
† *al. ne per*
† *al. ciuilitatis*
† *al. tamen admonitione*
† abeſt dictio [Symmachi] ab orig. ſed auctor caſus, & gloſſę habuit.
† *al. vtrum*
† *al. pręter miſſas perſonas religioſas*] codex can.
Verba Baſilii.
† *veſtrę ſãctitatis*
Verba Baſilii.
† *al. conſequenter*
† *al. qui illud*
c. 3. Baſilij verba.
† *al. ſuorũ*

aut

aut certe reliquerit; ab his quos hæc maxime ſeruare cõuenerat, in alterum† transferatur. Plane quæcumque in gemmis, vel auro, atque argento, necnon & ueſtibus minus apta vſibus, vel ornatui videbuntur eccleſiæ, quæ ſeruari, ac diu manere nõ poſſunt, ſub iuſta æſtimatione vẽdantur, & erogationi, †religioſæ ꝓficiant.] ¶Cũque lecta fuiſſet; Laurẽtius epiſcopus Mediolanenſis eccleſiæ dixit [Iſta ſcriptura nullũ Romanę ciuitatis potuit obligare Põtificem: quia nõ licuit laicos ſtatuendi in eccleſia, pter Romanũ Põtificem, habere aliquã poteſtatẽ: quos obſequẽdi manet neceſſitas, nõ auctoritas imperãdi: maxime cum nec Papa Romanus ſubſcripſerit, nec alicuius ſecundũ canones metropolitani legatur aſſeuſus ¶Petrus epiſcopus Rauennatis eccleſiæ dixit]Scripturam, q̃ in noſtra congregatione uulgata eſt, nullis eam viribus ſubſiſtere manifeſtũ eſt, quia nec canonibus conuenit, & a laica pſona cõcepta uidetur maxime quia in ea nullus præſul ſedis Apoſtolicę interfuiſſe, vel ꝓpria ſubſcriptione firmaſſe monſtretur]. ¶Eulalius epiſcopus Syracuſanæ eccleſiæ dixit [Scripturam quæ in ſacerdotali concilio recitata, eſt, euidentiſſimis documentis cõſtat eſſe inualidam: Primum, ꝙ contra Patrum regulas à laicis, quamuis religioſis [quibus nulla de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponẽdi legitur vnquã attributa facultas) facta videtur: deinde ꝙ nullius præſulis Apoſtolicæ ſedis ſubſcriptione firmata docetur. Quod ſi cuiuslibet ꝓuinciæ ſacerdotes intra terminos ſuos cõcilio habito, quidquid ſine metropolitani ſui auctoritate tẽtaucrint, irritũ eẽ dẽre ſancti Patres ſanxerũt; quãto magis, qđ in Apoſtolica ſede, nõ † exiſtẽte pſule (qui merito † beati Petri apoſtoli per vniuerſum orbem primatũ obtinens ſacerdotij, ſtatutis ſynodalibus conſueuit tribuere†firmitatẽ) a laicis (licet conſentientibus aliquãtis epiſcopis, qui tamẽ Pontifici, a quo conſecrati† ꝓbantur, pıudiciũ inferre nõ potuerunt] præſum ptum fuiſſe cognoſcitur, viribus carere nõ dubium eſt, nec poſſe inter eccleſiaſtica vllo modo ſtatuta cẽſeri? ¶Sancta ſynodus dixit. Licet† ſecundum proſecutionem nenerabilium fratrum noſtrorum, Laurentij, Petri, Eulalij Creſconi, Maximi, uel Stephani, nec apud nos incertum habetur hanc ipſam ſcripturam nullius eſſe momenti; ueruntamen etiam ſi aliqua poſſet ratione ſubſiſtere modis omnibus in ſynodali conuentu prouida beatitudinis ueſtræ ſententia eneruari conueniebat, & in irritum deduci: ne in exemplum remaneret præſumendi quibuslibet laicis, quamuis religioſis, vel potẽtibus in quacũque ciuitate quolibet modo aliquid decernere de eccleſiaſticis facultatibus, quarum ſolis ſacerdotibus diſponendi indiſcuſſe a Deo cura commiſſa docetur.

†al. alienitatem

†al. erogatio religioni ꝓficiat

Infra 2. q. 3. c. 2.

†al. nunc

†al. prærogatiua

†al. conſecrari

†al. Liquet

a ¶Cum in Mauſoleo.] *Hoc initium ſcripturæ Baſilii in tomis conciliorum & codice & canonum ſic habet*, Cum in unum apud beatum Petrum Apoſtolum reſediſſent, ſublimis, &c. *Omnino autem multæ ſunt huius capituli varietates in*

exem-

exemplaribus Gratiani, in varijs conciliorum editionibus, & in codice canonum: ex quibus ea tantum partim indicata, partim notata ſunt, quæ maioris ponderis ſunt viſa.

β ¶ Reuocare.] *Sic eſt emendatum ex omnibus concilij exemplaribus & impreſſis, & manuſcriptis, cum antea legeretur,* retinere.

γ ¶ Qua pœna.] *In omnibus editionibus conciliorum legitur,* Quam pœnam placuit accipientis hæredes, prohæredesque reſpicere. *In codice vero canonum manuſcripto non eſt dictio,* prohæredeſque.

Vnde in ſexta actione Chalcedonenſis concilij Martianus Imperator dixit inter cetera.

¶ Imperatores ad fidem confirmandam, non potentiam oſtendendam ſynodo intereſſe debent. C. II.

Anſ. l. 3. c. 107. NOs ad fidem confirmandam, non ad potentiam oſtendendã, exemplo religioſiſſimi principis Conſtantini ſynodo intereſſe uoluimus, ut inuenta ueritate, non ultra multitudo prauis doctrinis attractã diſcordet.

Item ex eadem ſexta actione, in fine.

¶ De eodem. C. III.

Anſ. ibidem. Deuſdedit p. 3. QVædam capitula ſunt, quæ ad honorem ueſtræ reuerentiæ uobis ſeruauimus, decorum eſſe iudicantes a uobis hæc regulariter potius firmari per ſynodum, q̃ noſtra lege ſanciri.

Item Nicolaus Papa in epiſtola ad Michaelem Imper. quæ incipit [*Propoſueramus.*]

¶ Synodali conuenntui Imperatores intereſſe non conuenit, niſi ubi de fide agitur. C. IIII.

Anſ. l. 1. c. 75. VBi nã legiſtis, Imperatores anteceſſores ueſtros ſynodalibus cõuentibus interfuiſſe, niſi forſitan in quibus de fide tractatũ eſt, quæ uniuerſalis eſt; quæ omnium communis eſt, quæ non ſolum ad clericos, uerum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet Chriſtianos?

Idem in eadem epiſtola.

¶ De præſulibus diuinarum rerum, qui humanis rebus præſunt. iudicare non poſſunt. C. V.

Anſ. ibid. DEnique hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis, prę eſſe permiſſum eſt; quomodo de his, per quos diuina miniſtrãtur, iudicare præſumant, penitus ignoramus.

Idem paulo inferius.

¶ Nec etiam Imperator iura Pontificis, nec Pontifex iura regia uſurpet. C. VI.

Sup. diſt. 10. c. quoniam. Anſ. ibid. CVm α ad uerum uentum eſt, ultra ſibi nec Imperator iura Põtificatus arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorium uſurpauit, quoniã idẽ mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus ſic actibus ꝓprijs, & dignitatibus diſtinctis, officia poteſtatis utriuſque diſcreuit propria uolẽs medicinali humilitate ſurſum efferri, non humana ſuperbia rurſus in infernũ † demergi, ut & Chriſtiani Imperatores

† al. inferna

ratores ꝑ æterna uita Pōtificibus indigerent, & Pōtifices ꝑ curſu tēporaliū tantummodo rerum imperialibus legibus uterentur; quatenus ſpiritalis actio carnalibus diſtaret incurſibus; & ideo militans Deo minime ſe negotijs ſæcularibus iplicaret; ac uiciſſim nō ille rebus diuinis pſidere videretur, q eſſet negotijs ſæcularibus iplicatus. 2. Tim. 2.

α ¶Ad verum.] *Poſt vltima verba capitis antecedentis ſequitur continenter in eadem Nicolai epiſtola.* Fuerunt hæc ante aduentum Chriſti, vt quidam typice reges ſimul & ſacerdotes exiſterent. Quod ſanctum Melchiſedech fuiſſe ſancta prodit hiſtoria; quodque in membris ſuis diabolus imitatus: (vt pote, qui ſemper quæ diuino cultui conueniunt, ſibimet tyrannico ſpiritu vendicare contendit) vt pagani Imperatores ijdem & maximi Pontifices dicerentur. Sed cum ad verum ventum eſt, eundem Regem atque Pontificem, vltra ſibi, &c. *Nihil autem mutatum eſt & ob gloſſam, & quoniam eſt initium capitis. Nonnulla verò alia huc pertinentia notata ſunt ſupra diſtinct. 10. c. quoniam.* Gen. 14.

Idem in eadem paucis interiectis.

¶A ſæculari poteſtate Pontifex prorſus nec ſolui, nec ligari ualet. C. VII.

Satis euidenter oſtenditur, a ſæculari poteſtate nec ligari prorſus, nec ſolui poſſe Pontificem; quem conſtat a pio principe Cōſtantino (quod longe ſuperius memorauimus) Deum appellatū: nec poſſe Deum ab hominibus iudicari manifeſtū eſt. Sed & Theodoſius α minor ſanctæ ſynodo ſcribens Epheſinæ primæ, dixit [Deputatus eſt igitur Candidianus magnificētiſſimus Comes ſtrenuorum domeſticorum trāſire uſque ad ſanctiſſimam ſynodum veſtrā, & in nullo quidē ijs, quæ faciendæ ſunt de p ijs dogmatibus quæſtiones, ſeu potius expoſitiones, cōmunicare. Illicitum namque eſt eū, qui non ſit ex ordine ſanctiſſimorum epiſcoporū, eccleſiaſticis intermiſceri tractatibus†. [*& poſt pauca.* ¶His itaque manifeſte repertis apparet comminiſtrum Ignatium per imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus expelli. In cuius dānatione, quia præſulū quoque aſſenſus eſt ſubſecutus, apparet id cauſa fuiſſe patratum adulationis, non legitimæ ſanctionis.

Anſ. li. 1. c. 71. Rufinus in hiſt. lib. 1. c. 2. † σχέμ... μαςιν

β ¶Theodoſius minor.] *Verba hæc ſunt accepta ex epiſtola Theodoſij, ac Valentiniani Imperatorum ſynodo Epheſinæ per Candidianum miſſa, quæ eſt in extrema primæ actionis ipſius ſynodi. In verſione antiqua, quæ ſeruatur in bibliotheca Vaticana, & quæ Lutetiæ edita eſt, eadem plane hoc loco habentur verba cum his, quæ refert Nicolaus, & optime conueniunt cum græcis.*

Idem Ludouico Imperatori.

¶Facta Pontificum Imperator iudicare non debet. C. VIII.

IN ſcripturis narratur Cōſtantinus Imperator dixiſſe. Vere ſi ꝓprijs oculis vidiſſem ſacerdotem Dei, aut aliquem eorū, qui monachico habitu circumamicti ſunt, peccātē, chlamidē meam expoliarem †, & cooperirem eum, ne ab aliquo uideretur [In quibus deſideratiſſime fili neceſſario commonemini, ut quēadmodum fide, & religione, ac honoris parilitate ei adæquari uidemini: ita quoq; militate, atque deuotione æquiparari nihilominus anheletis: ita vt

Habetur aliqua in ead. epiſt. ad Micha elem. Anſ. ibid. † *explicaſſem, & cooperuiſſem eum.*] Nicolaus in epiſto. ad Mich.

in nullo inferior eo, ſed potior inueniamini poſt illius exẽpla qui
† al. talia talem ſe exhibuit ante alia † prorſus exẽpla. Sed hoc quidẽ diximus
cautos nos reddere cupientes, ut ſi de Domini ſacerdotibus, qui iu-
re Patres dicuntur, aliquid contigerit nos audire, quod confuſionẽ
Gen. 9. pijs mentibus ingerat; non infrunitũ, ſed pudoratos filios Noe imi-
tantes paternam de reliquo verecundiã cõtegatis, ut affluenti, quẽ-
admodũ & illi benedictiõe repleri, moderãte Domino mereamini.

Item ex epiſtola Gregorij ſeptimi ad Hermanum Metenſem epiſcopum, lib. 8. epiſt. 21.

¶Regum, & principum patres, & magiſtri ſacerdotes
eſſe cenſentur. C. IX.

Anſ. l. 1. c. 84. Iuo p. 5. c. 378. Pann. l. 5. c. 108.

QVis dubitet ſacerdotes Chriſti regum, & principum, omniũ
que fideliũ patres, & magiſtros cenſeri]. Nonne miſerabilis
inſaniæ eſſe cognoſcitur, ſi filius patrẽ diſcipulus magiſtrũ
ſibi conetur ſubiugare, & iniqs obligatiõibus illũ ſuæ ptãti ſubiice
re; a quo credit nõ ſolũ in terra, ſed ẽt in cælis ſe ligari poſſe & ſolui.

Item Gelaſius Papa Anaſtaſio Imperatori.

In eadẽ epiſt. Gregorij vij. Capit. l. 5. c. 167. Conc. Pariſ. l. 1. c. 3. Polyc. l. 1. tit. 27. Anſ. l. 1. c. 73. Pann. l. 5. c. 109.

¶Auctoritas ſacra Pontificum, & regalis poteſtas, huius mundi gu
bernacula regunt. C. X.

DVo *a* ſunt quippe Imperator Auguſte: quibus principal iter
hic mundus regitur: auctoritas ſacra pontificum, & regalis
poteſtas. In quibus tanto grauius pondus eſt ſacerdotum; quanto
etiam pro ipſis regibus† hominum, in diuino ſunt reddituri exami
ne rationem.] *& poſt pauca.* ¶[Noſti itaque inter hæc ex illorũ te
pendere iudicio; non illos ad tuam redigi poſſe † uoluntatem].
† regiminibus ¶Talibus igitur inſtitutis, talibuſq; fulti auctoritatibus pleriq; Põ
† al. velle tificum, alij Reges, alij Imperatores excõmunicauerunt. Nã ſi ſpe-
ciale aliquod de pſonis principum requiratur exẽplum, beatus In-
nocentius Papa Archadium Imperatorem (quia conſenſit, ut ſan-
ctus Ioãnes Chriſoſtomus a ſua ſede pelleretur) excõmunicauit. *B*
Beatus Ambroſius, licet ſanctus, nõ tamẽ uniuerſalis eccleſię epi-
ſcopus pro culpa, quæ alijs ſacerdotibus nõ adeò grauis uidebatur
Amb. de dign. ſacerd. c. 2. Theodoſium magnum Imperatorem excommunicãs ab eccleſia
excluſit; q etiam in ſuis ſcriptis oſtendit, ꝙ aurum non tam pretio
ſus ſit plumbo, q̃ regia poteſtate ſit altior dignitas ſacerdotalis, hoc
modo circa principium ſui Paſtoralis ſcribens [Honor, fratres, &
ſublimitas epiſcopalis nullus poterit comparationibus adæquari.
Si regum fulgori compares, & principum diademati; longe erit
inferius, q̃ ſi plumbi metallum ad auri fulgorem compares, quip-
pe cum videas regũ colla, & principũ ſubmitti genibus ſacerdotũ;
& oſculata eorũ dextera, orationibus eorũ eredant ſe cõmuniri.]

a ¶Duo ſunt] *Capus hoc ſumptum eſt ex eadem epiſtola Gregorij ſeptimi, ex qua antecedens: & ab hoc vſque ad uerb.* voluntatem, *ſunt uerba ipſius Gelaſij ex epiſtola, quæ habetur impreſſa, citata a Gregorio ſeptimo.*

¶Excom-

¶Excommunicauit.] *Si hic interponatur caput,* Alius item *infra 15.q.6.hæc pars epiſtolæ integra habetur.*

Item Ioannes Papa.

¶Imperatores debent Pontificibus ſubeſſe, non præeſſe. C. XI.

SI Imperator catholicus eſt, (quod ſalua pace ipſius dixerimus) filius eſt, non præſul eccleſiæ: quod ad religionē cōpetit, diſcere ei cōuenit, nō docere: habet priuilegia ſuæ poteſtatis, quæ adminiſtrandis legibus publicis diuinitus conſecutus eſt; vt eius beneficijs non ingratus contra diſpoſitionē cæleſtis ordinis nil vſurpet. Ad ſacerdotes. n. Deus voluit, quæ eccleſiæ diſponēda ſunt, ptinere, non ad ſæculi poteſtates; quas, ſi fideles ſunt, eccleſiæ ſuæ ſacerdotibus voluit eſſe ſubiectas. Non ſibi vendicet alienum ius, & miniſterium, quod alteri deputatum eſt: ne contra eū tēdat abrumpi, à quo omnia cōſtituta ſunt; & cōtra illius beneficia pugnare videat, a quo propriam conſecutus eſt poteſtatē. Non a legibus publicis, non à poteſtatibus ſæculi, ſed à pontificibus, & ſacerdotibus omnipotēs Deus Chriſtianæ religionis clericus, & ſacerdotes voluit ordinari, & diſcuti, recipique de errore remeātes. Imperatores Chriſtiani ſubdere debēt executiones ſuas eccleſiaſticis præſulibus, non præferre.

Poly. l. 1. tit. 19. Anſ. l. 4 c. 12. ex Ioanne 8.

Item Gelaſius ad epiſcopos orientales.

¶De eodem. C. XII.

NVmquam de pontificibus, niſi eccleſiā iudicaſſe: nō eſſe humanarū legū de talibus ferre ſententiā, abſque eccleſiæ principaliter conſtitutis pontificibus; obſequi ſolere principes Chriſtianos decretis eccleſiæ, non ſuā præponere poteſtatē; epiſcopis caput ſubdere principem ſolitum, non de eorum capitibus iudicare.

In originali hæc pendent ex ſuperioribus. Poly. ibidem

¶[De eodem.[C. XIII. PALEA.

1 COnſtantinus Imperator coronā, & omnē regiā dignitatē in vrbe Romana, & in Italia, & in partib. occidētalib. Apoſtolico conceſſit. Nam in geſtis beati Silueſtri (quæ beatus Papa Gelaſius in concilio lxx. epiſcoporū à catholicis legi cōmemorat, & pro antiquo vſu multas hoc imitari dicit eccleſias) ita legitur.

Anſ. l. 6. c. 157. Anſel. l 4. c 32. Deuſdedit l. 4. c. 1.

¶ *Apud Anſelmum libro quarto pro rubrica capitis 32. hæc habentur.* Quòd Conſtantinus Imperator Papæ conceſſit coronam, & omnem regiam dignitatem in vrbe Romana, & Italia & in partibus occidentalibus. *In principio vero eiuſdem capitis 32. hæc leguntur,* In geſtis beati Silueſtri, &c. *vſque ad finē huius, & ſeq. paleæ, quemadmodum etiam in collectione Deuſdedit.*

¶[De eodem. C. XIIII. PALEA.

2 COnſtantinus a Imperator quarta die ſui baptiſmi priuilegiū Romanæ eccleſiæ pōtifici cōtulit, vt in toto orbe Romano ſacerdotes ita hūc caput habeāt, ſicut iudices Regē. In eo priuilegio ita inter cetera legit. [Vtile ß iudicauimus vna cum oībus Satrapis noſtris, & vniuerſo ſenatu, optimatibuſq; meis, ēt & cuncto populo, Romanæ gloriæ imperio ſubiacēti, vt ſicut beatus Petrus in terris Vicarius filii Dei eſſe vī cōſtitutus; ita & Pontifices, q

In edicto Conſtātini, quod eſt poſt cōc. Neocæſarienſe. Anſ. l. 4. c. 32. Deuſdedit ibid.

ipſius principis Apoſtolorũ gerunt vices, principatus poteſtatem, amplius, q̃ terrena imperialis noſtræ ſerenitatis mãſuetudo habere vr, conceſſam à nobis, noſtroque imperio obtineant, eligẽtes nobis ipſum principẽ Apoſtolorũ, vel† eius vicarios firmos apud Deũ eſſe patronos. Et ſicut noſtrã terrenã imperialẽ potentiã, ſic eius ſacroſanctã Romanã eccleſiã decreuimus veneranter honorari, & amplius, q̃ noſtrũ imperiũ, & terrenum thronũ, ſedem ſacratiſſimã beati Petri glorioſe exaltari: tribuentes ei poteſtatem, & gloriæ dignitatẽ, atq; vigorem, & honorificentiã imperialẽ. Atq; decernẽtes ſancimus, vt principatũ teneat tã ſuper quattuor præcipuas ſedes Alexandrinã, Antiochenã, † Hieroſolymitanã, Cõſtantinopolitanã, q̃ etiam ſuper oẽs in vniuerſo orbe terrarũ eccleſias Dei: & Pontifex, qui pro tpe ipſius ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ extiterit, celſior, & princeps cunctis ſacerdotibus totius mundi exiſtat; & eius iudicio, quæq; ad cultũ Dei, vel fidei Chriſtianorũ ſtabilitatẽ procuranda fuerint, diſponant. *& infra.* ¶ Eccleſiis beatorũ apoſtolorũ Petri & Pauli pro continuatione† luminariorũ, poſſeſſionum pdia contulimus, & rebus diuerſis eas ditauimus, & p noſtrã imperialẽ iuſſionem ſacram tam in oriente, q̃ in occidente, vel ẽt ſeptẽtrionali, & meridiana plaga, videlicet in Iudæa, Græcia, Aſia, Thracia, Africa, & Italia, vel diuerſis inſulis noſtra largitate ei† conceſſimus; ea prorſus rõne, vt p manus beatiſſimi patris noſtri Silueſtri ſummi Põtificis, ſucceſſorũq; eius oĩa diſponantur. *& infra* ¶ Beato Silueſtro patri noſtro, ſũmo Pontifici, & vniuerſalis vrbis Romæ Papæ, & oĩbus eius ſucceſſorib. pontificibus, qui vſq; in finẽ mũdi in ſede beati Petri erũt ſeſſuri, de pſenti cõtradicimus palatiũ imperij noſtri Lateranenſe, deinde diadema, videlicet coronã capitis noſtri, ſimulq; phrygiũ, † necnõ & ſuperhumerale, videlicet lorũ, qđ imperiale circũdare aſſolet collũ; verũ ẽt & chlamidẽ purpureã, atque tunicã coccineã, & oĩa imperialia indumẽta; ſed & dignitatẽ imperialiũ pſidentiũ, equitũ, cõferentes ẽt & imperialia ſceptra, ſimulq; cuncta ſigna, atque blanda, & diuerſa ornamenta imperialia, & omnẽ proceſſionẽ imperialis culminis, & gloriã poteſtatis noſtræ. Viris aũt reuerendiſſimis clericis in diuerſis ordinib. eidẽ ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ ſeruientib. illud culmen, ſingularitate, potẽtia, & pcellẽtia habere ſancimus; cuius ampliſſimus noſter ſenatus videt gloria adornari, id eſt patritios, ℘ atq; conſules effici, necnõ & ceteris dignitatib. imperialibus eos promulgamus decorari. Et ſicut imperialis militia ornatur, ita & clerum ſanctæ Romanæ eccleſiæ ornari decernimus. Et quemadmodum imperialis potentia officijs diuerſis, cubiculariorũ nẽpe, & oſtiariorũ, atque omniũ excubitorũ ornatur, ita & ſanctã Romanã eccleſiã decorari volumus. Et vt ampliſſime põtificale decus præfulgeat, decernimus, & hoc, clericorũ eiuſdẽ ſanctæ Romanæ eccleſiæ manipulis & linteaminibus,

al. et eius ſucceſſores

† *Antioc. Ale.*] *or.* impſiũ

† *al. cõcinnatione.*

† *al. eis libertatẽ cõceſſimus.*

Iuo p. 5. c. 49. Pann. l. 4. c. 1.

† *al. phrygium, id eſt mitram*

Suidas in hoc verbo βάϊα.

minibus,id eſt cādiſſimo colore decorari equos,ita & equitare. Et ſicut noſter ſenatus calceamentis vti cum vdonibus, id eſt cādido liteamine illuſtratis;ſic & tanē & clerici,vt ſicut cæleſtia,ita & terrena ad laudē Dei decorētur.Præ oībus aūt licentiā tribuimus ipſi ſanctiſſimo patri noſtro Silueſtro,& ſucceſſorib.eius ex noſtro indicto,vt quē ꝗ placatus proprio cōſilio clericare voluerit, & in religioſorū numero clericorū cōnumerare; nullus ex oībus præſumat ſuperbe agere. Decreuimus itaque & hoc,vt ipſe, & ſucceſſores eius diademate,videlicet corona, quam ex capite noſtro illi cōceſſimus,ex auro puriſſimo,& gemmis pretioſis vti debeāt, & in capite ad laudē Dei ꝓ honore beati Petri geſtare.Ipſe vero beatiſſim’ Papa, qa ſuꝑ coronā clericatus,quā gerit ad gloriā beati Petri, oīno ipſa ex auro nō eſt paſſus vti corona;nos phrygium candido † nitore ſplēdidū reſurrectionē Dominicā deſignās,eius ſacratiſſimo vertici manibus noſtris impoſuimus , & tenētes frænū eq ipſius pro reuerentia beati Petri, ſtratoris officiū illi exhibuimus, ſtatuentes eodē phrygio cēs eius ſucceſſores ſingulariter vti in proceſſionibus ad imitationē imperij noſtri.Vnde vt pontificalis apex non vileſcat,ſed magis, q̄ terreni imperij dignitas,gloria, † & potētia decoret,ecce tā palatiū noſtrum,vt prædictū eſt, q̄ Romanam vrbē,& omnes Italiæ,ſeu occidentaliū regionū prouincias,loca, & ciuitates,p̄fato beatiſſimo Pontifici noſtro Silueſtro vniuerſali Papę contradicimus, atque relinquimus:& ab eo ,& a ſucceſſoribus eius per hanc diualē noſtrā,& pragmaticū conſtitutū decernimus diſponēda,atque iuri ſanctæ Romanę eccleſiæ concedimus pꝑmāſura.Vnde congruū perſpeximus noſtrū imperiū, & regni poteſtatē in orientalibus trās ferri regionibus,& in Bizātiæ prouinciæ optimo loco,nomini noſtro ciuitatē ędificari, & noſtrū illic cōſtitui imperiū,qm̄ vbi principatus ſacerdotū,& Chriſtianæ religionis caput ab Imperatore cęleſti conſtitutū eſt,iuſtū nō eſt,vt illic Imperator terrenus habeat poteſtatē.Hęc vero n oīa,q̄ per hanc noſtram imperialē ſacrā,& ꝑ alia diualia decreta ſtatuimus, atq; confirmauimus,vſq; i finē mūdi illibata, & incōcuſſa ꝑmanere decernimus. Vn̄ corā Deo viuo, q nos regnare ꝑcepit,& corā terribili eius iudicio obteſtamur ꝑ hoc nr̄m iperiale cōſtitutū oēs nr̄os ſucceſſores Imperatores,vel cūctos Optimates,Satrapas ēt, ampliſſimū ſenatū; & vniuerſū populū i toto orbe terrarū nūc & in poſterū,cūctis retro tēporib.imperio nr̄o ſubiacētē, nulli eorū quoquomō licere hęc aut infringere,aut in quoquā cōuellere.Si qs aūt,qđ non credimus,ī hoc temerator,aut cōtēptor extiterit,ęternis cōdēnationibus ſubiaceat innodatus,& ſanctos Dei,principes Apoſtolorū Petrū & Paulū ſibi in p̄ſenti,& in futura vita ſētiat cōtrarios ; atq; in inferno inferiori cōcrematus,cū diabolo, & oībus deficiat īpijs. Huius vero imperialis decreti noſtri paginā ꝓprijs manibus roborantes,

† *al. candidi nitoris ſplendidā ;*

† *al. & gloria potentia*

rantes,

borantes, ſup venerandũ corpus beati Petri principis Apoſtolorũ poſuimus. Datum Romæ iij. kalen. Aprilis, Domino noſtro Flauio Conſtantino Auguſto quater, & Gallicano v.c. Coſſ.

¶ *Hæc palea in multis habetur exemplaribus, in quibus aliæ paleæ eſſe non ſolent.*

α ¶Conſtantinus.] *Verba hæc vſque ad verſi.* In eo priuilegio, *non ſolum habentur apud Anſelmum, & Deuſdedit. ſed etiam in geſtis beati Silueſtri in his, quæ à Conſtantino per octo dies poſt baptiſmum acta referuntur.*

β ¶Vtile.] *Hinc vſq; ad finẽ ſumpta ſunt ex geſtis, ſeu actis ſancti Silueſtri, in quibus multa præcedunt, ac multa deinceps plenius narrantur. Sed hic ea tantum videntur relata, quæ in collectionibus Anſelmi, & Deuſdedit habentur. Titulus ꝓprius huius partis in geſtis ipſis eſt huiuſmodi.* Priuilegium ſanctæ Romanæ eccleſiæ, quod conſtituit D. Conſtantinus Auguſtus ſancto Silueſtro epiſcopo vrbis Romæ, & omnibus ſucceſſoribus eius vſq; in perpetuum, & obtulit ſup corpus beati Petri Apoſtoli. *De quo itẽ priuilegio Leo nonus in epiſtola prima, ſeu libello aduerſus inauditas ꝓſumptiones. Michaelis Cõſtãtinopolitani, et Leonis Acridani epõrum, c. 13. ſic loqtur:* Pauca ex priuilegio eiuſdem Cõſtantini manu eum cruce aurea ſuper celeſtis clauigeri venerabile corpus poſito ad medium proferemus. *De iiſdẽ geſtis ſiue actis Gelaſius in cõcilio LXX. epõrum (& refertur ſup. diſt. 15. in c. ſancta Romana) ſic loquitur, vt ea videatur approbare. Et in martyrologio Romano, & Vſuardi in feſto S. Silueſtri legitur,* cuius actus clari habentur. *Inueniuntur vero etiam hodie peruetuſtis litteris deſcripta in bibliotheca Vaticana, & Abbatiæ Nonantulæ: quorum interpres in proemio hæc ait:* Hiſtoriographus noſter Euſebius Cæſariæ Paleſtinæ vrbis eps cum hiſtoriã eccleſiaſticam ſcriberet prætermiſit ea quæ in aliis opuſculis ſunt, vel q̃ ſe meminit retuliſſe. Nam viginti libros omniũ pene prouinciarũ, paſſiones martyrũ, epõrum, & confeſſorũ, & ſacrarũ virginũ, ac mulierũ continere fecit. Deinde ſecutus & ab Apoſtolo Petro, omniũ epõrum nomina, & geſta conſcripſit: & earũ vrbium, quæ arcem pontificatus per Apoſtolicas ſedes tenere noſcuntur, vt vrbs Roma, Antiochia, Hieroſolyma, Epheſius, & Alexandria. Harum vrbium epõrum omnium ꝓteritorũ nomina vſque ad tempus ſuum, & geſta græco ſermone cõſcripſit. Ex quo numero vnum epiſcoporum vrbis Romę ſanctum Silueſtrum me de græco in latinu tranferre præcepiſti, Domine ſancte, ac beate pater. *Quib. verbis, quicunq; ſit auctor iſtius proœmij, eadẽ geſta ab Euſebio graece ſcripta fuiſſe clare profitetur. Quæ etiam in vetuſtiſſimis Pontificalibus, & codicibus, in quibus ſanctorũ vitæ ſunt deſcriptæ, in vita beati Silueſtri referuntur. Partẽ horũ actorum (qđ ad baptiſmũ Cõſtantini, & imagines ſanctorũ Petri, & Pauli ſpectat) refert Hadrianus Papa in epiſtola Cõſtantino Imperatori, & matri Irenæ ſcripta, quæ in ſecũda actione ſeptimæ vniuerſalis ſynodi habetur. Ipſum aũt priuilegiũ fere integrũ refert Leo nonus loco ſuperius indicato, & Theodorus Balſamon in Photij nomocanonem, tit. 9. c. 1. quãquã aliis in rebus (qđ Græci plerumque ſolent) Romanę eccleſiæ nõ ſatis æquus. Hanc eandẽ donationem ante Gratianũ recitarant Anſelmus, Deuſdedit, Iuo locis notatis: Quo ea pertinent, quæ Petrus Damianus in diſceptatione ſynodali inter regium aduocatũ, & Romanæ eccleſiæ defenſorem ſcripſit.* Lege, inqt, Conſtantini Imperatoris edictũ, vbi ſedis Apoſtolicę conſtituit ſup oẽs in orbe terrarũ eccleſias principatũ. Nã poſtq̃ ſupra corpus beati Petri baſilicã fundator erexit; poſtquã patriarchiũ Lateranenſe in beati Saluatoris honore cõſtruxit, mox ꝑ ĩperialis reſcripti feriẽ Romanæ eccleſiæ cõſtituit dignitatẽ, vbi nimirũ beato Silueſtro ſuiſque ſucceſſoribus obtulit, vt regali more, & aurea corona plecterent in capite, & ceteras regii cultus infulas vſurparent. Verũ beatus Silueſter ornamenta, q̃ ſacerdotali cõgruere iudicabat officio, in proprios vſus aſſumpſit: coronã vero, vel cetera q̃ magis ambitioſa, q̃ miſtica videbantũ, omiſit. Cui ẽt Cõſtantinus Lateranenſe palatium, qđ hactenus aula regalis extiterat, ꝑpetuo iure con

ceſſit

ceſſit;regnum Italiæ iudicandum tradidit.] Nā & ipſius Regis hæc verba ſunt:Vnde congruum,inquit,proſpeximus noſtrum imperium, & regni poteſtatē orientalibus transferri,ac mutari regionibus,& in Bizantina ꝓuincia in optimo loco nomini noſtro ciuitatē ædificari,& noſtrum illic conſtitui imperium: quoniam,vbi principatus ſacerdotum,& Chriſtianæ religionis caput ab Imperatore cęleſti conſtitutum eſt;iuſtum non eſt, vt illic Imperator terrenus habeat poteſtatē. *De hac eadē re ſcribit Ado Vienne̅ſis in commentario ætatis ſextæ,& Gotfredus Viterbienſis in chronicis,par.5.c. 2.*

γ ¶Præſidentium equitum.] *Græce eſt apud Balſamonem*, καὶ ἀξιώματα τῶν βασιλικῶν ἀλόγων*,ideſt*, & dignitates īperialiū equorū.

δ ¶Ideſt patricios.† *Locus hic græce ſic habet*, καὶ ἔχειν ἐκείνην τὴν ὑψηλότητα. καὶ μεγαλοσύνην, ἣν κεκόσμηται ἡ μεγάλη σύγκλητος ἡμῶν, ἤτοι οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ κόνσουλοι, ἤτοι οἱ ὕπατοι, καὶ λοιπὰ ἀξιώματα*,ideſt*, & illam habere celſitatem, atque amplitudinem, qua ornatus eſt magnus noſter ſenatus, ſiue patritij & conſules, ſiue hypati & reliquæ dignitates.

ε ¶Cum vdonibus.] *Græce totus hic locus habet paulo aliter*, καὶ ὡς ἡ ἡμετέρα σύγκλητος φορεῖ ὑποδήματα ἤτοι σανδάλια λευκὰ διὰ ὀθονίων, οὕτως, καὶ τὰ οὐράνια ὡς καὶ τὰ γήϊνα πρὸς αἴνεσιν τοῦ θεοῦ*, ideſt*, Et quemadmodū ſenatus noſter fert calceos, ſeu ſandalia cū linteis albis;ita etiam cęleſtia, ſicut terreſtria ad Dei laudem.

ζ ¶Quem placatus.] ἵνα ἐάν τις τῆς συγκλήτου βουληθῇ μετὰ ἰδίου θελήματος, καὶ εὐαρέστου γενέσθαι κληρικὸς, δὲ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἁγίων κληρικῶν συναριθμεῖσθαι, μήτις τολμᾷ ἀπὸ πάντων ἐμποδίζειν τούτῳ*.ideſt*, vt ſi quis ex ſenatu ſponte ſua, quodque ita ipſi libeat, voluerit fieri clericus,& ſanctorum clericorum numerū adſcribi, ne quis ex omnibus hoc audeat impedire.

η ¶Hæc vero omnia *]hic quoque eſt magna verborū varietas,ſed eadē ſere ſnīa.*

Item Gelaſius ad epiſcopos Dardaniæ.

¶Imperialis auctoritas religioſæ diſpenſationis menſuram non mutat. C. XV.

SIcut quāuis parua ciuitas prerogatiuam præſentis regni non minuit,ſic imperialis pſentia menſuram diſpenſationis religioſæ non mutat. *& infra.* ¶Sēper θ eſt effectum in ſacerdotali concilio de ſacerdotibus iudicia prouenire.Nam qualeſcūq; Pōtifices ſint, & ſi errore humanitus accidēte nō tñ contra religionē vllatenus excedētes, nullatenus videātur à ſæculari poteſtate poſſe percelli.

θ ¶Semper.]*Mutatus eſt à collectore orationis ductus, ne quæ antecedunt, recitanda eſſent.*

Item Marcellus Papa Maxentio. ι

ι ¶Maxentio.] *In impreſſis addebatur.* epo,q̄ *vox abeſt ab oībus manuſcriptis.*

¶Eccleſias reſtaurare contritas, non Pontifices perſequi boni principis eſt. C. XVI.

BOni principis eſt,ac religioſi,† eccleſias cōtritas atq; conſciſſas reſtaurare, nouas ædificare,& Dei ſacerdotes honorare,atque tueri.Vnde ſanctos Apoſtolos, eorūq; ſucceſſores ſub diuina Anſel.l.6. c.192. † *al.regis*

conteſtatione conſtituiſſe legimus, nõ debere fieri perſecutiones, nec inferri fluctuationes, nec inuidere laborantibus in agro Dominico; neque expellere æterni regis diſpenſatores.

DISTINCTIO XCVII.

1 ps *H*Oc capitulo patenter oſtenditur, quòd nec Imperatori, ne cuilibet laico licet decernere, vel de electione Pontificis, † vel de rebus eccleſiaſticis. Quæcumque autem ab eis conſtituta fuerint, pro infectis habenda ſunt: niſi ſubſcriptione Romani Pontificis fuerint roborata. Vnde illud Honorij Augusti, vt ſupra dictum eſt, vanum eſſe videtur, quod contra auctoritatem ſacrorum canonum de electione ſummi Pontificis decernere tentauerit. Sed ſicut ex eodem capitulo habetur, eccleſiæ precibus Imperator in præſumptores valet decernere: ſicut pro defenſione fidei quondam decreuiſſe leguntur; ne hæretici aliquid, nomine eccleſiæ, poſſiderent. Ab ea autem non inuitati de rebus eccleſiaſticis aliquid diſponendi non habent facultatem. Honorius vero Auguſtus non ſua auctoritate, ſed beato Bonifacio ſupplicante, eccleſiaſticæ quieti conſulere, & concertantium ambitionem punire curauit.*

† al. Pontificum

Diſt. 79. ſi duo

Vnde idem Bonifacius Epiſcopus ſupplicationis epiſtolam Honorio Auguſto deſtinauit, dicens.

¶Epiſtola Bonifacij ad Honorium Auguſtum. C. I.

epiſto. 1. ad Honorium.

ECcleſiæ meæ, cui Deus noſter meũ ſacerdotiũ, vobis res humanas regẽtib. deputauit, nos cura cõſtringit. nec cauſis eius, quamuis adhuc corporis incommoditate detinear, propter conuentus, qui à ſacerdotibus vniuerſis, & clericis, & Chriſtianæ plebis ꝑturbationib. agitantẽ, apud aures Chriſtianiſſimi principis deſim. Si enim ſecus, q̃ oporteat, eueniat; non vos id facere, qui cuncta ęqua moderatione componitis, ſed nos per noſtram tacentem † deſidiã videbimur, quod ciuitatis quietem, & eccleſiæ pacem peruertere valeat, admiſiſſe. Cum enim humanis rebus diuinæ cultor religionis domino fauente prouideas: † noſtra culpa erit, ſi non id ſub veſtra gloria (quam certum eſt diuinis ſemper rebus animo prõptiore fauiſſe) firmo, & ſtabili iure cuſtodiatur, quod per tot annorum ſeriem, & ſub illis etiam principibus obtinuit, quos nulla noſtrę religionis cura conſtrinxit; ideſt, vt & licita ſeruentur, & ſub veſtræ imperio clementiæ minime, quæ ſunt illicita, formidentur. ¶ Ipſa enim eccleſia deuotionem tuam Chriſtianiſſime Imperator, meo † quidem ſermone, ſed ſuo venerabili appellat affectu, † quã Chriſtus Deus noſter, veſtri fidus rector, & gubernator imperii, vni deſponſatã ſibi, & intactã virginẽ ſeruat, ne in eã aliquos patiamini inſidiantiũ procellarũ fluctus illidi, & quietã faciem tẽpeſtatis inſolitæ tumore turbari, glorioſiſſime, & trãquilliſſime Imperator Auguſte. † Ipſe ergo (quæ vni deſponſata, noſtra † tñ mater eſt) Eccleſia, hac pietatem veſtrã legatione, quam ſuis ſacerdotibus cõmiſit,

† al. tacentes

† al. præſideat.

† al. non meo

† al. affatu.

† al. ſemper Auguſte

† al. veſtra

ap-

appellat, præterita, præſentiaque repetit. Vobis, inquit, religioſe imperantibus β creuit meus, qui modo tuus eſt, populus, tã fidus Deo, q̃ tibi, qui es princeps Chriſtianus. Ecce enim inter ipſa myſteria, inter preces ſuas, quas pro veſtri felicitate dependit imperij, teſte (apud quẽ, & de cuius ſede agitur) ſancto Petro, ſolicitis ꝓ religionis obſeruãtia vocibus clamat; cũ ſolicita petitione miſcet orationem, ne ♂ humanas res ſolito tẽtatore occulte ſolicitãte ſemel cuul ſa diſcordia diſtrahat. Angerẽt pluribus, Princeps chriſtianiſſime, mater Eccleſia; niſi apud te ſuarũ eſſet cura † cauſarũ, & niſi in oppreſſionibus idolorum, in hæreticorum correctionibus, fide tua, diuino cultu pariter cum imperio ſemp florẽte, viciſſet. ¶Habet refugiũ, piũ tuæ manſuetudinis animũ cũ ſuæ religionis veneratione cõiunctũ: cum quidquid huic proficiat, vos agatis, & conferatis fratribus, & cõſacerdotibus meis, probatiſſimis viris, à me, & ab oĩbus (qui Eccleſiã faciũt †) legatis: quibus (precamur) ſacræ cauſam religionis ꝓſequẽtib. in vrbe veſtræ manſuetudinis hoc aĩo, quo poſtulatis annuitis, in ꝑpetuũ ſtatui vniuerſalis eccleſiæ cõſulatis. † *ſecura*] orig. † *faciunt i liuſmodi*] orig.

α ¶Id eſt, vt licita.] *In epiſtola ipſa legitur*, id eſt, vt fidens vtar licitis.

β ¶Imperantibus.] *Additis aliquot ex epiſtola vocibus emendatus eſt hic locus*, creuit qui modo tuus eſt, populus.

♂ ¶Ne humanas.] *In pleriſque vetuſtis legitur*, ne hos in varias res ſolito, &c. *In originali vero*, ne [*aliàs* vos] in varias res ſemel euulſa diſtrahat à cultu ſolito, tẽtatore ſolicitante, diſcordia.

¶Reſcriptum Honorij ad Bonifacium Papam. C. II.

VIctor Honorius inclytus triumphator ſemper Auguſtus ſancto, ac venerabili Bonifacio Papæ vrbis æternæ. Scripta Beatitudinis tuæ debita reuerentiæ gratulatione ſuſcepimus: qbus recenſitis egimus omnipotenti Deo maximas gratias, ꝗ ſanctimoniã tuã poſt longũ incommodũ optatæ redditam didicimus ſanitati. Et ideo reuertentibus venerabilibus viris gaudium noſtrũ, ſacrorum apicum atteſtatione ſignamus, ac petimus, vti quotidianis orationibus Apoſtolatus tuus ſtudiũ, ac votũ ſuũ circa ſalutẽ, atq; imperiũ noſtrum dignetur impendere. Illud autem pietati noſtræ ſatis placitum eſſe cognoſce, ꝗ ſanctimonia tua de eccleſiarum, aut populi perturbatione ſolicita eſt Quæ, ne aliqua ratione poſſit eueniret, ſatis clemẽtia noſtra credidit eſſe prouiſum. Denique beatitudine tua prædicante id ad cunctorũ clericorũ notitiã volumus peruenire, vt ſi quid forte religioni tuæ (quod non optamus) humana ſorte contigerit, ſciant omnes ab ambitionibus eſſe ceſſandum. Ac ſi duo, *vt ſupra. Et infra.* ¶Vnde id obſeruandum eſt, vt omnes tranquillam mẽtem, & pacificos animos ex ſerenitatis noſtræ admonitione cuſtodiant, nec aliquid ſeditioſis cõſpirationibus tentare conentur: cum certum ſit, nulli partium ſua ſtudia profutura. Diſt. 79. ſi duo.

Sine ſignatis apicibus non eſt mos Romanæ eccleſiæ undecumque legationem ſuſcipere. Vnde Nicolaus Papa.

a ¶Suſcipere.] *In vulgatis ſequebatur,* neque mittere: *quæ abſunt à vetuſtis, neque conueniunt cum his, quæ ſequenti capite aſſeruntur.*

¶Romana non conſueuit eccleſia ſine ſignatis apicibus legationẽ vndecumque ſuſcipere. C. III.

NObiliſſimus vir, atque ſtrenuus veſtræ ſublimitatis legatus, licet nullã epiſtolã iuxta conſuetudinẽ à vobis noſtri Pontificio detuliſſet, licet numquam Apoſtolicæ ſedis modus † fuerit abſque ſignatis apicibus vndecumque legationem ſuſcipere; Nos tamen vos in illo honorantes, eiuſq; grauitatem, & eloquiorum illius veridicas cognoſcentes aſſertiones: nihilominus eum, & ſicut decuit, ſuſcepimus, & ei ſicut honeſtum fuit, credidimus.

† *al. moris*

DISTINCTIO XCVIII.

QVæ circa ordinandos ſint obſeruanda, quæ in eorum electione diligenter ſint conſideranda, multorum auctoritatibus mõſtrata ſunt. Sed quia veritas rei nonnumquam obſcuratur mutatione prouinciæ; decretum eſt ſacris canonibus, vt peregrini, niſi quinque, vel eo amplius ſuorum epiſcoporum fuerint commendati chirographis, non ordinentur.

Infine epilogi concilij; Romani ſub Silueſtro, ſed paulo aliter.

Vnde Silueſter Papa generali concilio præſidens dixit.

¶Niſi quinque epiſcoporum litteris deſignatum tranſmarinum hominem ad clericatum nullus ſuſcipiat. C. I.

Poly. l. 2. tit. 31. Anſ. l. 7. c. 23.

NVllus aliqua ratione tranſmarinum hominem penes voſtri † clericatus gradus ſuſcipiat, niſi quinque [aut † eo amplius] epiſcoporum deſignatus ſit chirographis.

† *al. nos*
† Abſunt ab originali & aliquot Gratia. codicibus.

Item Anaſtaſius I. vrbis Romæ epiſcopus ad omnes Germaniæ, ac Burgundiæ epiſcopos, epiſt. 1. c. 2.

¶De eodem. C. II.

Poly. ibidem. Anſ. l. 7. c. 24.

TRanſmarinos homines in clericatus honorem † nemo ſuſcipiat, niſi quinque, aut eo amplius epiſcoporũ chirographis ſint deſignati: quia multa per ſubreptionem ſolent euenire.

† *al. honore nolite ſuſcipere*]or.

Item Gregorius Romanæ eccleſiæ præſul Squillatino epiſcopo, li. 2. ep. 25.

De eodem. C III.

Poly. ibidem. Anſ. l. 7. c. 25.

AFros paſſim, vel incognitos peregrinos, eccleſiaſticos ordines tendẽtes nulla rõne ſuſcipias: q̃a Afri quidẽ aliqui Manichæi, aliqui rebaptizati; peregrini vero plurimi ẽt in minorib. ordinib. cõſtituti fortiores a de ſe p̃tendiſſe honores ſæpe p̃bati ſunt.

a ¶Fortiores.] *Sic legitur in vetuſtis Gratiani & B. Gregorij codicibus: verum in Frobeniana, ac Lugdunenſi eiuſdem B. Gregorij operum editione,* ad fortiores prætendiſſe honores.

Iuo p. 6. c. 351.

Item ex concilio Eliberitano, c. 24.

Iuo p. 6. c. 352.

¶Nõ ſunt promouẽdi ad clerũ, q peregre fuerint baptizati. C. IIII.

OMnes, qui peregre † fuerint baptizati, eo ꝙ eorum minime ſit cognita vita, placuit ad clerum non eſſe promouendos in alienis prouincijs.

† *al. in peregrinatione*

DISTINCTIO XCIX.

1 ps *De primatibus autem (quorum ſupra mentionem fecimus) quæritur, quem gradum in eccleſia obtineant; an in aliquo à patriarchis differant; quam obedientiam archiepiſcopi eis debeant. Primates, & patriarchæ diuerſorum ſunt nominum, ſed eiuſdem officij. Ab archiepiſcopis autem, quoties neceſſe fuerit, epiſcopi ad primates appellant: ſed à primatibus ad archiepiſcopos appellare non licet. Debent ergo obedientiam primatibus archiepiſcopi in omnibus, quæ ſibi ab eis iuſte fuerint impetrata.*

Vnde Anacletus Papa ait ad epiſcopos Italiæ, *epiſt. 2.*

¶Quæ obedientia ſit exhibenda primatibus, & patriarchis. C. I.

PRouinciæ multo ante Chriſti aduentum tempore diuiſę ſunt maxima ex parte, & poſtea ab Apoſtolis, & beato Clemente p̄ deceſſore noſtro ipſa diuiſio eſt renouata. Et in capite prouinciarū (vbi dudum primates legis† ſæculi erant, ac prima iudiciaria poteſtas, ad quos qui per reliquas ciuitate commorabantur, quando neceſſe erat, qui ad aulam Imperatoris, vel Regū confugere non poterant, vel quibus permiſſum non erat, confugiebant pro oppreſſionibus, vel iniuſtitiis ſuis; ipſoſque appellabāt, quoties opus erat, ſicut in lege eorum præceptum erat:) ipſis quoque in ciuitatibus, vel locis noſtros † patriarchas, vel primates, qui vnam formam tenent, licet diuerſa ſint nomina, leges diuinæ, & eccleſiaſticæ poni, & eſſe iuſſerunt: ad quos epiſcopi, ſi neceſſe fuerit, confugerent, eoſque appellarent: & ipſi primatum nomine fruerentur, & non alij. Reliquæ vero metropolitanæ ciuitates, quæ minores iudices habebant (licet maiores † comitibus eſſent) haberent metropolitanos ſuos, qui prædictis iuſte obedirent primatibus, ſicut & in legibus ſæculi olim ordinatum erat: qui non primatum, ſed aut metropolitanorum, aut archiepiſcoporum nomine fruerētur.

Iuo p. 5. c. 53. Pann. l. 4. c. 24. † *al. leges* † *al. noſtris* † *al. maiorum comitum*

Item Anicetus ad epiſcopos Galliæ.

¶ Hoc caput integrum repetitur à Gregorio VII. lib. 6. reg. epiſt. 35. Rothomagenſi, Turonenſi, ac Senonenſi archiepiſcopis ſcripta, ex qua & originali nonnulla ſunt reſtituta.

¶Non vocentur primates, niſi qui primas ſedes tenent. C. II.

NVlli archiepiſcopi primates vocentur, niſi illi, qui primas tenent ciuitates, †quarum epiſcopos Apoſtoli, & ſucceſſores Apoſtolorum; regulariter patriarchas, & primates eſſe conſtituerunt: niſi aliqua gens deinceps ad fidem conuertatur, cui neceſſe ſit propter multitudinem eorum, primatem conſtitui. Reliqui vero, qui

Poly. l. 1. tit. 21. Iuo p. 5. c. 54. Pann l. 4. c. 25. † *al. ſedes* † *al. epiſcoporum*

qui alias metropolitanas ſedes adepti ſunt, non primates, ſed metropolitani nominentur.

Item ex concilio Africano, c. 6.

Et Charthag 3. c. 29. Poly. l. 2. tit 26. Burc. l. 1. c. 3. Iuo p. 5. c. 57.

¶Primæ ſedis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotum, vel ſummus ſacerdos. C. III.

PRimæ ſedis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotũ, vel ſummus ſacerdos, aut aliquid huiuſmodi; ſed tantum primæ ſedis epiſcopus.

3 *Vniuerſalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur.*

Vnde Pelagius II. *epiſt. omnibus epiſcopis illicite à* Ioanne *Conſtantinop. conuocatis, &c.*

¶Nec etiam Romanus Pontifex vniuerſalis eſt appellãdus. C. IIII.

Poly. l. 2. tit. 25. Anſ. l. 6. c. 130. †*al. hoc tã profano vocabulo*] orig. † *al. ſummi*] orig. Io. dia. l. 3. c. vlti.

NVllus patriarcharum vniuerſalitatis† vocabulo vmquã vtatur: quia ſi vnus † patriarcha vniuerſalis dicitur, patriarcharum nomen ceteris derogatur. Sed abſit hoc, abſit a fidelis cuiuſquam mente, hoc ſibi vel velle quempiam arripere, vnde honorum fratrum ſuorum imminuere ex quãtulacumque parte videatur. Quapropter charitas veſtra neminem vmquam ſuis in epiſtolis vniuerſalem nominet; ne ſibi debitum ſubtrahat, cum alteri honorem refert indebitum.

Item Gregorius Eulogio patriarchæ Alexandrino, lib. 7. epiſ. 30. indic. 1.

¶De eodem. C. V.

Poly. l. 2. tit. 26. Anſ. l. 6. c. 131.

ECce in præfatione epiſtolæ, quam ad me ipſum, qui prohibui, direxiſtis, ſuperbæ appellationis verbum, vniuerſalem me Papam dicentes imprimere curaſtis. Quod, peto, dulciſſima mihi ſanctitas veſtra vltra non faciat: quia vobis ſubtrahitur, quod alteri plus, q̃ ratio exigit, præbetur. Ego enim non verbis quæro proſperari, ſed moribus; nec honorem eſſe deputo, in quo fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco. Meus honor eſt, fratrum meorum ſolidus vigor. Tunc ego vere honoratus ſum, cum ſingulis quibuſque honor debitus non negatur. Si enim vniuerſalem me Papam veſtra ſanctitas dicit, negat ſe hoc eſſe, quod me fatetur vniuerſum. Sed abſit hoc. Recedant verba, quæ vanitatem inflant, & charitatem vulnerant.

¶ *Apud B. Gregorium hæc ſequuntur.* Et quidem in ſancta Chalcedonenſi ſynodo, atque poſt a ſubſequentibus patribus hoc deceſſoribus meis oblatum veſtra ſanctitas nouit. Sed tamen nullus eorum vti hoc vmq̃ vocabulo voluit, vt dum hoc mundo honorem ſacerdotum diligerent oĩum, apud oĩpotẽtem Deum cuſtodirent ſuum. *Quam rem etiam plenius exponit, lib. 4. epiſt. 32. Refert autem B. Thomas in opuſculo contra errores Græcorum totam illi ſynodum ſancto Leoni ſic acclamaſſe.* Leo ſanctiſſimus Apoſtolicus, & œcumenicus, id eſt vniuerſalis Patriarcha per multos annos viuat. *Et Leo ix. Michaeli Conſtantinopolitano archiepiſcopo de hac eadem appellatione ſcribens ait* Licet magno Leoni prędeceſſori noſtro, & ſucceſſoribus ipſius hoc

ſancta

ſancta decreuit Chalcedonenſis ſynodus. *Sed in multis quoque libellis, qui actione tertia eiuſdem ſynodi habentur, hæc eſt inſcriptio*, Sanctiſſimo, ac beatiſs. vniuerſali Patriarchę magnæ Romæ Leoni. *Et in codicibus multarum epiſtolarum ad Romanos Pontifices, quæ manuſcripta in Vaticana bibliotheca ſeruantur (quarum multa exempla ſunt penes priuatos) ad Hormiſdam Papam pluſquam trecenti Archimandritæ, ac monachi ſecundæ Syriæ ſic ſcribunt*, Sanctiſſimo, ac beatiſs. orbis terræ Patriarchæ Hormiſdæ cõtinẽti ſedẽ principis Apoſtoloru Petri, deprecatio, & ſupplicatio minimorũ Archimãdritarũ, & ceterorum Monachorum ſecundæ Syriæ. *Et in media fere epiſtola.* Quia Chriſtus Deus noſter principem paſtorũ, & doctorẽ, & medicum animarũ conſtituit vos noſtrum ſanctum angelum; dignum eſt paſſiones, quæ nobis cõtigerunt, exponere, & c. *Auitus quoque Galliæ epiſcopus ad eumdem Hormiſdam ſic ſcribit*, Dum religionis ſtatui, & plenis catholicæ fidei regulis perſpicitis conuenire, vt gregem per tota vobis vniuerſalis eccleſiæ membra commiſſum, peruigil cura me adhortationis informat. *Et Ioannes epiſcopus Nicopolitanus ad eumdem* Decenter ad veſtras orationes concurro, vt iuxta conſuetudinem Apoſtolicæ ſedis veſtræ cunctarum eccleſiarum curam, & Nicopolitanorum habere dignemini, ſecundum antiquam ſpecialem diſpoſitionẽ veſtrã. *Et in breuiario Liberati, c. 22. epiſcopus Pateræ hæc Imperatori de Syluerio Papa ait*, multos eſſe in hoc mundo reges, & non eſſe vnũ, ſicut ille Papa eſt ſuper eccleſiam mundi totius. *Et Regino Germanus lib. 11. Chronicorum de Nicolao primo loquens, ſæpe illum vocat uniuerſalem Pontificem. Sed iſtius dictionis*, vniuerſale, *duæ ſunt notiones, quod Innocentius iij. lib. 2. epiſt. 206 (quæ incipit*, Apoſtolicæ ſedis) *Patriarchæ Conſtãtinop. ſcribens exponit his verbis*, Dicitur n. vniuerſalis eccleſia, quæ de vniuerſis conſtat eccleſiis, quæ gręco ſermone catholica nominatur, & ſecundum hanc acceptionem vocabuli eccleſia Romana nõ eſt vniuerſalis eccleſia, ſed pars vniuerſalis eccleſię, prima videlicet, & præcipua veluti caput in corpore; quoniam in ea plenitudo poteſtatis exiſtit, ad ceteras aũt pars aliqua plenitudinis deriuatur. Et dicitur vniuerſalis eccleſia illa vna, quæ ſub ſe cõtinet eccleſias vniuerſas. Et ſecundum hanc nominis rationem Romana tantum eccleſia vniuerſalis nuncupatur: quoniam ipſa ſola ſingularis priuilegio dignitatis ceteris eſt prælata, ſicut & Deus vniuerſalis Dominus appellatur (nõ quaſi iam diuiſus in ſpecies aut ſpecialiſſimas, aut ẽt ſubalternas) quoniam omnia ſub eius dominio cõtinẽtur. Eſt enim vna generalis eccleſia, de qua veritas inquit ad Petrum, [Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam. *Matth. 16.*

DISTINCTIO C.

1 ps *Epiſcopos autem ordinare ante pallium acceptum nec archiepiſcopo, nec primati, nec patriarchæ licet. Quod ex auctoritate* Pelagij Papa *(licet minus euidenter) datur intelligi. Ait enim Pelagius Papa.*

¶ Intra tres menſes fidem ſuam exponere, & pallium poſtulare a Romana eccleſia quiſque metropolitanus ſtudeat. C. I.

Poly. l. 2. tit. 10. Burc. l. 1. c. 25. Anſ. l. 6. c. 92. Iuo p. 5. c. 136. Pann. l. 3. c. 11.

QVoniam quidam metropolitanorum fidem ſuam ſecundum priſcam conſuetudinẽ ſanctę ſedi Apoſtolicę exponere detrectantes, vſum pallii neque expetunt, neq; percipiũt; ac per hoc epiſcoporum conſecratio viduatis eccleſijs non ſine periculo pro-

protelatur; placuit, vt quiſquis metropolitanus vltra tres menſe conſecrationis ſuæ ad fidem ſuam exponendam, palliumque ſuſcipiendum, ad Apoſtolicam ſedem non miſerit, commiſſa ſibi careat dignitate, ſitque metropolitanis alijs licentia poſt ſecundam & tertiam commonitionem viduatis eccleſijs cum conſilio Romani pontificis, ordinando epiſcopos, † ſubuenire. Si vero cõſecrandi epiſcopi negligentia prouenerit, vt vltra tres menſes eccleſia viduata conſiſtat, communione priuetur, quouſque aut loco cedat, aut ſe conſecrandum offerre † non differat. Quod ſi vltra quinque menſes per ſuam negligentiam retinuerit viduatam eccleſiam; neque ibi, neque alibi conſecrationis donum percipiat: immo metropolitani ſui iudicio cedat.

† al. epiſcopo. Innoc. iij. l. 1. epiſt. 117. † al. præbere.

¶ *Burchardus, Anſelmus, & auctor Pannormiæ citant ex decr. Damaſi, Iuo vero citat, ut Gratianus, itemque Innocentius iij. lib. 1. epiſt. 117. Biturricenſi archiepiſcopo (quæ incipit,* Ne ſi vniuerſi.) *refert paragraphum,* Si vero conſecrandi, *ex eodem Pelagio.*

Item Gregorius Papa Brunichildæ Reginæ, lib. 7. epiſt. 5.

¶ Honor pallii non detur, niſi meritis exigentibus, & fortiter poſtulanti. C. II.

2 PRiſca conſuetudo obtinuit, vt honor pallii, niſi exigentibus cauſarum meritis, & fortiter poſtulanti dari non debeat. [*Idem* Ioanni *Corinthiorum epiſcopo, lib. 4. epiſt. 55. ſeu c. 99.*]

Anſ. lib. 6. c 93. Poly l. 2. tit. 24. Io Diac. l. 3. c. 5.

¶ De eodem. C. III. PALEA.

NOuit ſanctitas† tua; quia prius pallium, niſi dato commodo, non dabatur. Quod quoniam incongruum erat, facto concilio ante corpus beati Petri Apoſtolorum principis, tam de hoc, quàm de ordinationibus aliquid accipere ſub diſtricta interdictione vetuimus. Oportet ergo, vt neque per commodum, neque per gratiam, aut quorundam ſupplicatioñe aliquos ad ſacros ordines conſentiatis, vel permittatis adduci.

Anſ. l. 6. c. 90. Poly. l. 2. tit. 1. † al. fraternitas veſtra] orig. 1. q. 1. c. de ordinationib.

¶ *Hæc palea habetur in pleriſque vetuſtis exemplaribus.*

3 *Cauſarum vero merita accipienda ſunt, ut & is, qui poſtulat, mereatur accipere, & fidei ſuæ profeſſionem prius iuramento confirmet, & apoſtolicis decretis, atque ſynodalibus ſtatutis ſe obediturum nihilominus caueat. Pallio autem non niſi certis diebus, & intra eccleſiam ad Miſſarum ſolennia cuiquã Metropolitano uti licebit.*

Vnde Ioannes epiſcopus Vuliberto a *Agrippinenſi epiſcopo.*

a ¶ Vuliberto.] *Reſtitutum eſt hoc nomen ex Anſelmo. Nam antea erat,* Gilibertо: *Nam Regino in ea ætate, qua Ioannes octauus Romanæ eccleſiæ præfuit, meminit Vuliberti epiſcopi Agrippinenſis: & inter epiſtolas Ioannis Papæ octaui, quæ in bibliotheca Vaticana ſeruantur, eſt epiſtola alterius arg. ad eumdem, & Deuſdedit refert integram eiuſdem Ioannis epiſtolam ad eumdem Vulibertum.*

Niſi

¶Niſi poſt conſuetam fidei profeſſionem pallium dari non debet. C. IIII.

OPtatum tibi pallium nunc conferre nequiuimus: quia fidei tuę paginam minus, quàm oporteat, continere reperimus: Anſ.l.6.c. 92.
cum videlicet in ea nullam ſanctarum vniuerſalium ſynodorum, in quibus fidei noſtræ ſymbolum continetur, nec decretaliū Pontificum Romanorum conſtitutorum ſecundum morem feceris mētionem: ſed nec illam propria ſubſcriptione munieris, nec aliquē, qui hanc iureiurando firmaret, miſeris.

Item Gregorius Aregio epiſcopo Francorum, lib.7.epiſt.111.

¶Qui pallium deſiderat accipere, prius à ſe remouere illicita promittat. C V.

IN ea ſynodo, quam contra ſimoniacam hæreſim per fratrem, & coepiſcopum noſtrum Syagrium decreuimus cōgregari, ſan- Anſel.l.6.
ctitatem veſtram volumus intereſſe, atque eidem fratri ita palliū, c.90.
quod tranſmiſimus, tribui, ſi prius ſe promiſerit illicita, quæ prohibuimus, per definitionem ſynodicam a ſancta eccleſia remouere. De qua ſynodo omnem nobis ſubtiliter ordinem tuam fraternitatem volumus ſcriptis diſcurrentibus nuntiare; vt ipſe, cuius nobis ſanctitas valde experta eſt, nos reddas de omnibus certiores.

Idem Virgilio epiſcopo Arelatenſi, lib.4.epiſt.51. ſeu c.95.

¶Non niſi ad Miſſarum ſolennia archiepiſcopo vti pallio licet. C. VI.

4 PAllium tibi tranſmiſimus, quo fraternitas tua intra eccleſiā ad ſola Miſſarum ſolennia vtatur. Anſ.l.6 c. 98.

[Item Ioanni Rauennati epiſcopo, lib.2.epiſt.54. ſeu c.93. indict.11.

¶De eodem. C. VII. PALEA.

NOn multum temporis interuallum eſt, ꝙ quædam nobis de tua fraternitate fuerunt nuntiata, de quibus vobis, veniente Anſ.l.6.c. 97.
illuc Caſtorio notario ſanctæ, cui Deo auctore præſidemus, eccleſiæ, ſubtiliter nos indicaſſe meminimus. Peruenerat namque ad nos quædam in eccleſia veſtra contra conſuetudinis, atque humilitatis *a* tramitem geri; quæ ſola, vt bene noſtis, eſt officii ſacerdotalis erectio. Quæ, ſi ſapientia veſtra manſuete, vel cum epiſcopali ſuſcepiſſet ſtudio, non de illis accendi debuerat; ſed oportuerat te hæc eadem cum gratiarum actione corrigere.

a ¶Humilitatis] *Reſtitutus eſt hic locus ex ipſa epiſtola. Antea enim legebatur,* contra vtilitatem eccleſiæ, & conſuetudinis tramitem geri: quę ſola vt bene noſtis, eſt officii ſacerdotalis ereptio.

Item Ioanni epiſcopo Rauennati, in eadem epiſtola.

De

¶ De eodem. C. VIII.

Anſ.l.6.c. 95. Poly. l.2. tit.20. †al. correptio.

CОntra morem quippe eccleſiaſticum eſt, ſi nõ patientiſſime toleratur, (quod à vobis abſit) etiã iniuſta correctio.† *& infra.* ¶ Illud frater chariſſime tibi non putamus ignotum, ꝙ pene de nullo metropolitano in quibuslibet mundi partibus ſit auditum, extra Miſſarum tempus, vſum ſibi pallii vindicaſſe. Et quòd bene hãc cõſuetudinem generalis eccleſiæ noueritis, veſtris nobis manifeſtiſſime ſignificaſtis epiſtolis: quibus præceptum beatæ memoriæ deceſſoris noſtri Ioannis Papæ nobis in ſubditis trãſmiſiſtis annexũ, continens omnes conſuetudines ex priuilegio prædeceſſorũ noſtrorum conceſſas, vobis, eccleſiæque veſtræ debere ſeruari. Confitemini igitur aliam eſſe generalis eccleſię conſuetudinem; poſtquã ea, quæ vos geritis, vobis ex priuilegio vendicatis. Nulla ergo vobis in hac re, vt arbitramur, poterit remanere dubietas. Aut enim mos omnium metropolitanorum etiam à tua eſt fraternitate ſeruandus; aut ſi tuæ eccleſiæ aliquid ſpecialiter dicis eſſe conceſſum, præceptumue à prioribus Romanæ vrbis Pontificibus; quòd hæc Rauennati eccleſię ſunt conceſſa, à vobis oportet oſtendi. Quòd ſi hoc non oſtenditur, reſtat poſtquam talia agere neque cõſuetudine generali, neque priuilegio vendicas, vt vſurpaſſe te comprobes, qđ feciſti. *& infra.* ¶ Decorari pallio volumus, forſan moribus indecori; dum nihil in epiſcopali ceruice ſplendidius fulget, quàm humilitas. Oportet igitur fraternitatem tuam, ſi honores ſuos ſibi quibuslibet argumentis ſtabili propoſuit mente defendere, aut generalitatis vſum ex non ſcripto ſequi, aut ex ſcriptis † priuilegijs ſe tueri. Quòd ſi poſtremo nihil horum eſt, aliis metropolitanis huius te præbere nolumus præſumptionis exemplum.

al. ſcripto priuilegio.

5 *Priuilegia quoque cum uſu pallij ſemper debent concedi.*

Vnde idem Gregorius Syagrio epiſcopo Auguſtodunenſi, lib.7. epiſt.112.

¶ Cum vſu pallii aliqua priuilegia debent concedi. C. IX.

Poly. l.2. tit.21. Anſ.l.6.c. 86.

RAtionis ordo omnino nos admonet, vt cum vſu pallij aliqua ſimul, ſicut diximus, largiri priuilegia debeamus. Sed quoniã cum honoris augmento, cura quoque ſolicitudinis debet accreſcere, vt cultui veſtium, actionis † quoque ornamenta conueniant; oportet, vt enixius in cunctis ſe ſtudijs veſtra fraternitas exerceat & circa α ſubiectorum actus ſit cura vigilans, vt veſtrum illis exẽplum inſtructio, & vita magiſtra ſit.

α ¶ Et circa.] *Locupletatus eſt hic locus ex originali.*

Idem Ioanni epiſcopo primæ Iuſtinianæ Illiricæ, lib.4. epiſt.15. ſeu c.59.

¶ Vſus pallii cõceditur, & antiqua priuilegia innouãtur. C. X.

Anſ.l.6. c.100.

PAllium vobis ex more tranſmiſimus, & vices vos Apoſtolicæ ſedis agere iterata innouatione decernimus.

Idem

Idem epiſcopis Epiri, lib 5. epiſt. 7. ſeu c. 107. indict. 14.

¶ De eodem C. XI.

SCriptorum veſtrorum inſinuatio, fratres chariſſimi, patefecit Anſ.l.6.c.
Andream fratrem noſtrum Nicomedanæ ciuitatis epiſcopũ, 100.
Deo propitio, ſolenniter ordinatum. *& infra.* ¶ Supraſcripto igitur Andreæ fratri, & coepiſcopo noſtro pallium nos direxiſſe agnoſcite, atque priuilegia, atque cuncta conceſſiſſe, quæ prædeceſſores noſtri eius prædeceſſoribus contulere.

DISTINCTIO CI.

IN una autem prouincia duo metropolitani eſſe non debent: ſicut in Chalcedonenſi concilio, cap. 12. ſtatutum eſt.

¶ Duo metropolitani in vna & eadem prouincia eſſe non debent. C. I.

PEruenit ad nos, ꝙ quidam præter eccleſiaſticas ordinationes Poly.l.2.
affectantes potentiam, per pragmaticum ſacrum vnam pro- tit. 24.
uinciam in duas diuidant; ita vt ex hoc inueniantur duo metropo Iuo p. 5.
litani epiſcopi in vna eademque prouincia eſſe. Statuit ergo ſancta c. 146.
ſynodus deinceps nihil tale attentari à quolibet epiſcopo; eos vero Burc.l.1.
qui aliquid tale attentauerint, cadere de proprio gradu. c.35.

a ¶ Pragmaticum ſacrum.] *Verſiones priſca, & Dionyſiana habent,* per pragmaticam formam: *græce autem eſt* διὰ πραγματικῶν ; *quod in eodem capite paulo poſt dicitur* διὰ γραμμάτων βασιλικῶν. *ideſt, per literas Imperiales.*

Hactenus de electione, & ordinatione clericorum tractauimus. Nunc ad ſimoniacorum ordinationes tranſeamus. Et ut facile liqueat, quid ſuper hac hæreſi, ſanctorum patrum decreuit auctoritas, cauſa deducatur in medium: cuius negotium & de ſcienter à ſimoniacis conſecratis, & de ordinationibus, quæ per pecunias fiunt, contineat.

CAVSA

MARGARITA DECRETI SEV TABVLA MARTINIANA:

Edita per F. Martinum ord. Pręd. D. Papæ Pęnitentiarium, & Capellanum.

Numeros columnarum ubi diſtinctiones, cauſæ, quæſtiones & earum capitula ſunt, ſupra in tabula capitulorum inuenies.

INTER ALIA, quæ ad fidelium Chriſti doctrinam ſcripta ſunt, magnam ipſis Decretorum liber conſolationem præſtat. huius enim doctrinis & Clerici & Laici, reguntur. Et per ipſas tum in ſacramentis, tum in ſcripturis repulſa falſitate, perfectam quilibet cognitionem habet de ueritate: nec frangitur in aduerſis, nec diſſoluitur in proſperis. Præteritorum memores, & de futuris cauentes, quoslibet ad ſanctam imitationem bonamque operationem Decretorum lectio accendit. Sed quia tam ſalutaris doctrina uidebatur diffuſa: Ego frater Mart. ordinis Prædicatorum, domini Papæ pænitentiarius & capellanus, pro eius faciliori inuentione dictiones præcipuas per alphabetum non ſine magno labore ad meam potiſſime utilitatem diſpoſui. Non tamen decreui ſententias determinare, ſed ipſius libri materias intimare. Nec capitulorum ordinem in allegationibus obſeruaui: multaque ob prolixitatem omiſi. In Chriſto ergo omnium auctore bonorum, per quem (teſte Hieron. 35. diſtinct. c. ab exordio) ω, reuolauit ad α, ſpem ponendo, hoc opus à prima littera uſque ad extremam deduxi, ipſo adiuuante, qui eſt principium & finis.

Aron. Quod charitas Aarõ multipliciter inſinuatur. c. vt cognouerunt. de pæn. diſtin. 2. §. opponitur. ante med.

Item ipſius ſacerdotium approbatur. 22. diſt. ſacroſancta.

Item ꝙ in ſuo ſacerdotio ſtatus ſummi pontificis repreſentatur. 21. diſt. c. 1. §. 1.

Item ponitur in exemplum terroris contra vſurpantes præ-

laturas.7.qõ.1. denique. poſt med.

Item ponitur in exemplum ꝙ nemo honorem prælationis aſſumat niſi a Deo vocatus. 8. quæſtio. 1. in ſcripturis. in princ.

Item ponitur in exemplũ ꝙ nullus homo poteſt eſſe ſine peccato.de pęn.diſt.2.§. opponitur,circa med.

Item ponitur in exemplum lapſis poſt pęnitentiam ad prælaturæ reſtitutionem.50. diſt. ſi poſt ordinationem.§. econtra exemplis.

Item cum filiis ſuis in exemplũ ponitur epiſcopis & clericis de mutua inuicem honoratione.95.diſt.eſto.

Quod oblationes eccleſiarũ ſolis ſacerdotibus debentur,pręfigurat.10.q.1.hanc.

Quod eſt in argumentum quod Deus dat gratiam ſubditis per orationem ſacerdotum. 1. q. 1.dictum eſt 1.

Quod uirga Aarõ deuorauit uirgas magorum.26.q.5. nec mirum,ante med.

Abbas. Quod abbas nõ ab epiſcopo ponitur, ſed a monachorum congregatione eligitur.18. q.2. abbas. & duobus c.ſeq.

Quod in abbatem eligi debet q ſit dignus moribus atque actibus monaſticæ diſciplinę.18. q.2.abbatem cuilibet.

Quod in abbatem electus debet eſſe cautus in regimine, humilis, caſtus, miſericors, diſcretus,& ſobrius. 18. qõ.2. ſi quis abbas.

Quod abbate exempto irrequiſito nil debet epiſcopus in monaſterio eius exercere.18. q.2.luminoſo.

Quod ſubeſt correctioni & diſpoſitioni epiſcopi non exemptus.18.quæſtio.ſecunda, abbates. & c. abbas pro.& cap. ſi quis abbas.

Quod ſolus abbas habet poteſtatem in monaſterio ſuo. 18. q. 2.nullam.

Quod poteſt conſecrare duos ordines primo ſacerdos exiſtẽs. diſt.69.quoniam.

Quod non debet regere plures abbatias.21.q.1.clericus.

Quod diſpenſat cum monacho vt habeat ſpecialem cellam. 18.q.2. nullus.20.q.3.monachum.

Quod ſine ſuo conſenſu monachus uouere non poteſt. 20. q.4.monacho.

Quod ſine ſua licentia non licet monachis aliquid habere,dare uel accipere.12.q.1.non dicatis.

Quod abbas criminoſus poteſt deponi ab epiſcopo etiam inuito conuentu.18.quæſt.2. ſi quis.

Quod non licet abbati alienare uel obligare res eccleſiæ abſque conſenſu epiſcopi. 12. q. 2 abbatibus.

Quod confeſſiones audire, vel pænitentias iniungere non poſſunt niſi ſuorum ſubditorum.16.q.1.peruenit.& duobus c.ſeq.

Quod non licet epiſcopis & aliis regularibus aliter quàm cathedralis eccleſia diuina offi-

cia

cia decantare. 12. diſtinct. de his.

De hac materia habes ubi agitur de monachis.

Abbatiſſa. Quod in abbatiſſam non eligitur niſi ſexagenaria. 20. q. 1. iuuenculas.

Quod nullam monialem velare poteſt. 20. q. 2. ſtatuimus.

Quod volens loqui cum aliquo debet aſſociari per vetulã monacham, 18. q. 2. diffinimus. colum. 2. & c. in decima.

Abel. Quod Abel placuit Deo, & eius oblatio. 14. q. 5. ſcriptum. de pæn. diſtin. 5. ca. 1. §. ſemper offerat. vltra med.

Quod ponitur in exemplum patientiæ. 7. q. 1. aduerſitas, circa medium. §. cum autem à vitiis.

Abortus. Quod abortus ꝓcuratio æquiualet homicidio. 2. q. 3. conſuluiſti. 32. q. 2. ꝙ vero non. & in c. ſeq. & c. ſicut.

Abraham. Quod Abraham ponitur in exemplum quod ſepulturæ prædeceſſorum ſuorũ niſi ex cauſa non ſunt relinquendæ. 13. q. 2. Ebron.

Item eſt in exemplum decimarũ dandarum ſacerdotibus. 16. q. 7. decimas Deo.

Quod excuſatur à mendacio 22. q. 2. c. utilem, in fine & c. querітur.

Item in filij prompta immolatio ne ponitur in exemplum obedientiæ. 23. qõ. 5. ſi non licet, vltra medium. & c. lex æterna. & q. 8 occidit.

Item ponitur in exemplum ſanctimoniæ coniugalis, de pæn. diſtin. 2. §. opponitur. ante finem.

Quod ideo de pluralitate feminarum nõ culpatur, quia tũc Dei populi multiplicatio quærebatur. 32. q. 4. recurrat. ante finem.

Item ponitur in exemplum ꝙ ex bonis patribus mali filij generantur. 32. q. 4. recurrat. & 47. diſt. ſicut hi. §. neceſſe. in fi. & c. ſeq.

Item quia in hoſpitalitate acceptor perſonarum non fuit, angelos recipere meruit. 42. diſtin. quieſcamus.

Item quod lac non vinum angelis hoſpitio acceptis exhibuit 35. diſtin. ſexto die, in fi.

Abrogatio. Quod abrogatio legum vel conſtitutionum fit contraria conſuetudine, quarta diſtinctio. in iſtis. & §. proximo.

Item contraria conſtitutione, trigeſimaprima diſtinct. ante triennium.

Item locorum varietate. trigeſimaprima diſtinct. aliter. §. proximo.

Item temporum diſparium ſucceſſione. 34. diſtinct. fraternitatis.

Item malorũ emergentium occaſione. 63. diſtin. quia ſancta Romana. §. verum. Exemplum ibi de ſerpente æneo, quem Moyſes bona inten-

tione fecit, & Ezechias bona intentione deſtruxit.

Abſolutio. Quid eſt abſolutio peccatorum. 11. quæſt. 3. ipſe ligandi. & cap. ſequen. & cap. plerumque.

Item quid excommunicati, 11. quæſt. 3. debent. & tribus cap. ſequen.

Item quid iuramenti illiciti. 15. q. 6. auctoritatem.

Quod ſolius Papæ eſt à iuramēto licito abſoluere. 15. quęſt. 6. alius. & c. ſeq.

Quod abſolutio cum diſcretione eſt facienda, 23. q. 4. ſi is qui.

Quod minor maiorem nec ligare nec abſoluere poteſt. 21. diſtin. inferior. 24. q. 1. audiuimus. in fi.

Quod hæreticus vel præciſus ab eccleſia nec ligare nec abſoluere poteſt. 1. quæſt. 1. remiſſionem.

Quod malus ſacerdos quamdiu toleratur abſoluit. 1. q. 1. ita fit. & duobus cap. ſeq.

Quod epiſcopus vel ſacerdos, p̄nior debet eſſe ad abſoluendū quàm ad ligandum. 26. q. 7. alligant.

Quod non licet aliquid accipere pro abſolutione. 1. q. 1. nullus epiſcopus.

Quod archiepiſcopus poteſt abſoluere excommunicatum ab epiſcopo. 2. quæſtio. prima. nemo.

Quod vera eſt abſolutio ſacerdotis quando fit claue non errāte. 11. q. 3. tunc vera eſt. & c. plerumque.

Quod ligatus à canone, pōt abſolui ab infirmitate. 17. q. 4. ſi quis ſuadente.

Quod excōicatus ſacerdos nec ligare poteſt nec ſoluere. 24. q. 1. audiuimus.

Quod mortuus in excommunicatione non debet abſolui ſi viuus non pœnituit. 24. q. 2. nec quiſquam.

Quod debet fieri per manus impoſitionem. 26. q. 7. his qui. & c. ſacerdos.

Quod abſoluendus debet flectere genua. 26. q. 7. ſacerdos.

Quod ille qui ligat, debet abſoluere. 24. q. 1. ſi Petrus.

Abſtinentia. Quod abſtinētia vera eſt à peccatis abſtinere. de conſe. diſt. 5. ieiunium. ca. nihil enim. & c. ſeq. de pœn. diſtin. 3. cap. incaſſum. §. ſed verba. in fi.

Quod boni à licitis abſtinēt. 33. q. 4. Chriſtiano. & c. vir cum propria.

Quod duplici de cauſa boni à licitis abſtinent. 27. quæſtio. 2. ſunt qui. §. duobus enim modis.

Quod non ſufficit à malo abſtinere niſi bonum fiat. 22. quęſtio. 5. de forma. 35. diſt. eccleſiæ. in fin.

Quod abſtinentia ciborū multipliciter cōmendatur & perſuadetur. 35. diſt. ſexto die, per totum cap. de conſe. diſt. 5. non dico. vſque ad c. legimus.

Quod errores Gentilium in abſtinentia ſectantes, anathematizātur, 30. diſtin. ſi quis preſbyter.

Quod

Quod abſtinentia reſpicit perſonæ valetudinem, temporis opportu nitatem, ciborũ qualitatem & quantitatem. 41.diſtinct.quod dicit.

Quod diſcreta commendatur. diſtin.41.quiſquis.de conſecr. diſt.5.non mediocriter.

Quod maxime conuenit epiſcopis & prædicatoribus.35.diſt. eccleſiæ.

Quod non requirit niſi corporis ſuſtentationem. 44. diſtin. conuiuia.de conſec. diſt.5. ne tales.

Quod auiditas ciborum quantumcumque vilium in abſtinente arguitur.41.diſtin.deliciæ.& c.quod dicit.

Quod tempore quadrageſimæ maxime presbyteri & clerici abſtinere debent a cibis. 4.diſtinct.ſtatuimus,cum duobus c.ſequen.

Quod abſtinentia morbos corporales curat.de conſecr.diſt. 5.ne tales.

Quod cum a carnibus abſtinemus, a ſementinis etiam carnium abſtinere debemus. 4. diſt.denique.

Quod die ſabbati abſtinendum eſt a carnibus, niſi in infirmitate & feſtis. de conſec.diſt.5. quia dies.

Quod monachis præcipue abſtinentia carnis eſt apta & vtilis.de conſecra.diſt.5.carnem.

Abominatio. Quod abominatio eſt domino eleemoſyna de rapina, vel ſimonia, vel de vſura.1.q.1.non eſt putanda.14. q.5.ſcriptum eſt.

Ablutio. Quod ablutio peccatorũ fit per aquam lachrymarum. de pen.diſt.1.medicina.

Item per fidei feruorem.24.q.1. ſi Petrus.

Abuſus. Quod abuſus priuilegii punitur.diſtin.74. vbi iſta didiciſti. 11.q.3 priuilegium.

Quod abuſus clauium ſacerdotalium damnabilis eſt.11.q.3. ipſe.& c.plerunque.

Acceleratio. Quod acceleratio reprobatur in epiſcopi & clericorum ordinatione. 28. diſt.de Syracuſanæ. 61.diſtin. miramur. 59.diſt.ſi officia. & duobus c.ſeq.

Item in ſententiæ prolatione. 2. q.1.Deus.

Item in noui honoris collatione.23.diſt.communis.

Item in baptiſmi dubia reiteratione,de conſecra.diſt.4. cum itaque.

Item in clericorum qui lapſi sũt condemnatione.50.diſt.ponderet.

Item in condemnatorum reſtitutione:quia properata nimis remedia, aliorum ruinæ non ſunt profutura. 50.diſt. abſit. & c.ſeq.

Quod acceleratio commendabilis eſt in malorum exercenda vltione.33 q.4.ſi ea.

Item in lucri animarum promotione.21.q.1.relatio.de conſecr.diſt.4.ne,quod abſit.

Item in eleemoſynarum pro defunctis oblatione. 13.q.2. qui oblationes.

Item in eccleſiarum vacantium prouiſione. 65. diſt.de perſona.& 50.diſt.poſtquam.

Item in eccleſiaſticarum rerum recuperatione. 12. quæſt. 2. Auguſtino.

Acceptio. Quod acceptio perſonarũ non eſt apud Deum.32.q.4.ſicut. de conſecr.diſt.4. nec quemquam,circa med.

Quod etiam non debet eſſe inter homines.49.diſt.c. vlt.63. diſt.ſacrorum. 21.q. 5.ſi quis cuiuſlibet 11. quæſt. 3. ſummopere.

Quod prohibetur acceptio perſonarum in pœnitentiæ impoſitione.26.q. 7. ſacerdos.

Item prohibetur in ſententiæ diffinitione.3.q.9.neceſſe.

Item in fidei prædicatione. de conſecr. diſtin. 1. nullus epiſcopus.

Item in hoſpitum receptione. diſt.42.quieſcamus.

Item in facienda pro omnibus (& maxime pro defunctis) oratione.13.q. 2. non exiſtimemus.

Item in eleemoſynarũ largitione.16.q.1.ſi cupis.

Quod munerum acceptio pro oblatione orationũ vel aliorum ſpiritualium damnabilis eſt.1.q.1. eos qui. & c. ſeq.

Quod regulares aduocati munera (quæ ſæcularibus aduocatis licet accipere) non debent exigere.15.quæſt.2.obſeruandum.

Quod quandoque ſcelerate accipitur quod a volentibus datur.14.q.5.non ſane.

Quod gratuito & ex deuotionis cauſa munera oblata cuilibet licet accipere. 15. q. 2. obſeruandum.

Achab. Quod Achab ſacerdotibus peccantibus ponitur in exemplum, ꝙ poſt humilem pœnitentiam remaneant in ſtatu ſuo.de pœnit.diſtin. 1.§.econtra. diſt. 3. c.illud vero. § ecce. & diſt. 1. voluiſſet.§.ex his.& §.Achab.

Item ponitur in exemplum ꝙ malo prælato quandiu ſuſtinetur eſt obediendum.1.q.1. ſicut Chriſtus.

Quod quinquagenarios eius ad preces Heliæ ignis cęleſtis cõſumpſit.23.quæſt.4.ſi illic. §. ſed obiicitur.

Achor. Quod Achor propter furtum anathema incurrit, & Iſrael hoſtibus tradidit. 1.q.4.eccleſia.

Quod quia non ſtatim furtum fuit,innocens populus pro ipſo punitus fuit.23.q.3.ſi ea.

Acolythi. Quod acolythi Græce, Latine ceroferarij dicuntur. 21. diſt. cleros,& clericos,circa ſi.

Quod acolythi officium eſt præparare luminaria, & ipſa corã miniſtris altaris deportare. diſtin.25.perlectis.33. diſtin. c. ſi quis §. deſeruientes.

Quod acolythi poſſunt contrahere matrimonium.15. quęſt. 3.ſane.§.ſeq.

Actiua. Quod actiua vita & contemplatiua commendatur. 8. quæſtio 1. in ſcripturis. & c. qui epiſcopatum.

Quod

Quod a rectoribus eccleſiarum, & maxime ab epiſcopis eſt exercitanda. 88. diſtinct. decreuit.

Accuſatio. Quod accuſatio non debet admitti quæ non procedit ex charitate 4. q. 4. nullus introducatur.

Quod eam debet procedere admonitio charitatiua. 1. q. 1. ſi peccauerit, poſt mediū. & q. 7. accuſatio quoque.

Quod accuſationem contingit fieri vel criminaliter vel ciuiliter 2. q. 3. Euphemium. & §. ſeq. q. 11. non eſt credendum. per totum cap.

Quod debet fieri in ſcriptis. 2. q. 1. legum. q. 3. ſi quis iratus. & q. 8. accuſatorum.

Quod debet fieri præmiſſa inſcriptione. 3. q. 9. qui accuſare. 4. q. 4. nullus introducatur.

Item in quibus caſibus poteſt fieri ſine inſcriptione, notatur 4. q. 4. §. abacti.

Quod inſcriptio accuſatoris debet continere criminis magnitudinem, & tempus commiſſi criminis 4. q. 4. ſi quis ſe iniuriam ab aliquo. §. in aliis aūt.

Quod in accuſatoris libello nomen accuſati eſt ponendum. 2. quæſt. 8. c. per ſcripta. §. quę vero.

Quod vtraque parte præſente debet fieri accuſatio. 11. q. 3. eorum.

Quod accuſatio non admittitur contra abſentem, niſi ſit contumax. 3. quæſt. 9. per totum.

Quod perſona illuſtris in crimine iniuriarum per procuratorem poteſt accuſare. 3. q. 9. ab ſens per alium.

Quod tribus modis falſa accuſatio detegitur; aut calumnia aut præuaricatione, aut tergiuerſatione. 2. quæſt. 3. ſi quē pœnituerit. §. 1. verſicu. accuſatorum.

Quod modus accuſationis qualis eſſe debeat, ponitur 2. q. 8. per totum.

Quod accuſare nō poſſunt hæretici, pagani, & c. 2. q. 6. alieni. & c. ſeq. & 4. q. 1. c. 1 & ſeq.

Item criminoſi 6. q. 1. qui crimen. & 3. q. 5. conſtituimus. & duobus. c. ſeq.

Item nec conſpiratores. 3. q. 4. conſpiratores.

Item nec inceſtuoſi. 3. q. 4. conſanguineorum.

Item nec malæ opiniones. 3. q. 5. ſuſpectos.

Item nec litigioſi nec calumniatores. 3. q. 5. nullus.

Item nec inimici. 3. quæſt. 4. detractores.

Item nec excommunicati. 3. q. 4. nullus. & c. omnes. 4. quæſt. 1. per totum. 2. q. 7. in ſancta Nicena.

Item nec infames. 3. quæſt. 5. nullus.

Itē impuberes, mulieres & pauperes & huiuſmodi perſonæ excluduntur ab accuſatione. 2. q. 1. prohibentur. 12. q. 2. epiſcopus qui mancipium. & cap. ſeq. 15. q. 3. §. 2. & tribus cap. ſequen.

Quod ſortilegi & diuinatores non poſſunt accuſare. 3. q. 5. conſtituimus.

Quod qui ſacerdotes fieri nequeunt, ſacerdotes accuſare non poſſunt. 2.q.7. ipſi apoſtoli. 6.q. 1. omnes vero. & c. ſacerdotes.

Quod epiſcopum laici paſſim accuſare non poſſunt.2.q.7.c.1. & c. clericos.& c.laici.

Quod epiſcopus reaccuſatus dãnari non poteſt,niſi per duodecim epiſcopos,vel per lxxij. teſtes idoneos conuictus.2.q.5.nullam.

Quod nec clericos poſſunt laici paſſim accuſare. 2.q.7. nullus laicus.& c.ſeq.& c.ſicut.

Quod accuſatus accuſare non poteſt, niſi primo præceſſiſſet purgatio, & niſi accuſaret de maiori crimine.3.q.11.negãda.§.neganda.

Quod accuſator debet eſſe bonę vitæ,& liber genere, non ſeruus.2.q.7.quærendum eſt.

Quod in accuſatione requirenda ſunt qua conſcientia: quo merito: qua intentione: vtrũ ſcilicet pro Deo vel inani gloria accuſet. 2.q.7. ſi qui ſunt. & c.ſi quis epiſcopus

Quod nullus accuſare vel ſe defendere poteſt in cauſa criminali per procuratorem.5.q.3. in criminalibus.

Quod epiſcopum clerici accuſare poſſunt.2.q.7.Paulus Dyaclynæ.& c.ſeq.2.q.7.quapropter.& c.ſi quid in eccleſia.

Quod etiam laici quantumcunque infames propter ſimoniam & hæreſim accuſare poſſunt. 6. q.1. nos ſequentes. & c.ſeq.

Quod monachi ex charitate poſſunt epiſcopum accuſare. 2.q. 7. c. nullus monachus. §. ſed aliud eſt.

Quod libertis licet accuſare patronum in certis caſibus. 12. quæſt. 2. epiſcopus qui mancipium.

Quod criminoſus criminoſum dominum poteſt accuſare. 2. q.7. pagani.& §.ſeq.

Quod ad accuſationem hæreticorum etiam infames vtriuſque ſexus admittuntur.2.q.7. præſumunt.§.ſeq.

Quod mulieri licet accuſare ſimoniam, crimen læſæ maieſtatis,& quodlibet crimen publicum. 15.q. 3.ſane.

Quod ſecundum leges mulier non poteſt virum accuſare de adulterio.32.q.5.apud. §.hoc in mulieribus.

Quod ſecundum canones vir & mulier mutuo ſe accuſare poſſunt, licet non æqualiter. 32. q.5.Chriſtiana.

Quod gradus conſanguinitatis vel affinitatis non debent accuſare niſi propinqui vel antiqui.35.q. 6.c.1.& ſeq.

Quod qua forma debent iurare qui accuſant parentelam habetur 35.q.6. c. de parentela. 1.& c.epiſcopus.

Quod accuſator obligatur ad pęnam talionis. 2.q.8. quiſquis. & c.qui crimen.2.q.3.calumniator.& qui non probauerit. 6.q.6.qui calumniam.

Quod zelo iuſtitię accuſans pręmiatur.6.q.1. c.ſunt plurimi. §.verum.

Quod accuſans ex malitia punitur.45.diſt.accuſatores.2.q.3. ſi quem

ſi quem pænituerit.

Quod accuſans epiſcopum' calumnioſe infamis efficitur. 3. q. 4. clericus vero qui. & c. hi qui epiſcopos. 2. q. 3. ſi quis epiſcopum.

Quod falſo accuſantes vel in ꝓbatione deficientes vlterius accuſare alios prohibentur. 3. q. 10. placuit. & c. accuſatorū. 4. quæſt. 6. c. 1. & vlt.

Item a communione vſque ad exitum vitæ ſuſpenduntur. 3. q. 10. eos qui. 5. q. 6. Epiphanium. 2. q. 3. ſi quis epiſcopū.

Quod ab accuſatione pretio vel promiſſione deſiſtens punitur. 2. q. 3. ſi quem.

Adam. Quod Adam propter peccatum a facie Dei ſe abſcondit. de pænit. diſt. 1. c. & venit.

Quod in hoc quòd ipſe qui melior erat muliere, extra paradiſum factus eſt, mulier intra ponitur, in exemplum quód non homo melioratur a loco, ſed locus ab homine. 40. diſtin. illud. & cap. ſeq.

Item in hoc quod propter peccatum de paradiſo eiectus eſt, ponitur in exemplum, quod homo ignobilis effectus propter culpam, meretur a loco dignitatis expelli. 40. diſtin. Adam.

Item quia non de terra, ſed ipſius coſta facta eſt mulier, innuitur quod ab ipſo ſicut a principio tota deriuatur humani generis propagatio. 33. q. 5. nec illud otioſum.

Quod Adam in virili ætate factus eſt. de pæ. diſt. 2. c. tolle. §. Adam vero.

Quod aſſerens ipſum mortalem creatū ſiue peccaret ſiue nō, anathematizatur. de conſecr. diſt. 4. placuit igitur.

Quod Adam in paradiſo charitatem & alias virtutes habuit. de pæni. diſtinct. 2. tolle. §. colligitur.

Quod in hoc quod quamdiu ſolus erat non peccauit ſolitaria & contemplatiua vita cōmendatur. de pęni. diſt. 2. non eſt. §. Romanos. §. Adā vero.

Quod ideo Adam plus peccauit, quia omni bono plus abūdauit. de pęni. diſt. 5. conſideret. §. defleat.

Adinuentio. Quod adinuentio quę ius nouum impedit, vt eſt iudicium ferri candentis vel aquæ feruentis, eſt ſuperſtitioſa. 2. q 4 cōnſuluiſti.

Item quæ vetus ius male interpretatur. 37. diſt. relatum.

Quod adinuentio quæ circa cōſtitutionem aliquid mutat errorem corrigendo, eſt vtilis. 8. diſt. veritate.

Item quæ detrahit nimio rigori, vt eſt diſpenſatio. 1. q. 7. exigunt.

Item quæ addit vel religioni vel grauamini. 40. diſt. nullus.

Item nouorum experimentorū & cauſarum eſt neceſſaria. 50. diſt. vt conſtitueretur.

Adiutorium. Quod adiutorium non eſt ferendum maxime a ſacerdotibus in alterius detrimentum. 14. q. 5. denique.

Quod

Quod qui in fraudem alterius quemquam iuuat, ſocius eſt criminis. 14. q. 6. c. 1. poſt medium.

Quod patriam vel ſocios ad defendēdum iuuare iuſtitiæ eſt, 23. q. 3. fortitudo. & c. non inferenda.

Quod viri eccleſiaſtici ne a maledicis calumniatoribus opprimantur, ſunt adiuuandi. 3. q. 1. Deus.

Quod miſericordius homini ad peccandum adiutorium ſubtrahatur quàm feratur. 14. q. 6. ſi res. & c. hi qui.

Quod prælati ſubditorum ſuorum præcipui debent eſſe adiutores & vltores. 25. q. 8 ſcire. 8. q. 1 clemens.

De qua materia habes vbi agitur de auxilio.

Admonitio.

Quod admonitio debet præcedere accuſationē vel excommunicationem. 16. q. 1. quidam. 2. q. 7. accuſatio. poſt med.

Item debet præcedere vindictā. 12. q. 2. indigne.

Quod admonendi ſunt primo hæretici ab errore diſcedere, quàm tradantur pœnæ. 23. q. 4. non inuenitur. in fi.

Quod adminiſtratores ſæcularium dignitatum admonendi ſunt ab epiſcopis ſuper pauperum & viduarum defenſione. 23. quęſtio. 5. adminiſtratores.

Quod iudices admonendi ſunt per prælatos ad opera pietatis. 14. q. 6. hi qui.

Quod viduæ admonendæ ſunt ad ſtudia caſtitatis. 27. q. 1. de viduis. ſub nulla.

Adoleſcentia.

Quod adoleſcentia in malum prona eſt. 12. q. 1. c. 1.

Quod adoleſcētes monachi vel clerici ab approbatiſſimo magiſtro debent informari. 12. q. 1. c. 1.

Quod nil incertius quàm vita adoleſcentium. 12. q. 1. c. 1.

De hac materia habes vbi agitur de ætate.

Adorare.

Quod adorare cogebantur iuſti ſimulachrum a Rege Nabuchodonoſor, & accuſatores mittebantur in ignem. 23. q. 4. non inuenitur

Quod adorando imagines, non picturam, ſed picturæ repræſentationem veneramur. de conſecr. diſt. 3. perlatum.

Adrianus.

Quod Adrianus Papa primus Carolum magnum pro defenſione eccleſiæ de Francia in Italiam vocauit. 63. diſt. c. Hadrianus.

Quod Hadrianus Papa ſecundus octauam ſynodum vniuerſalem procurauit celebrari. 63. diſt. c. Hadrianus.

Aduentus.

Quod aduentus ſpiritus ſancti per Petri Apoſtoli prędicationem multorum hominum corda ſacrauit. de conſe. diſt. 4 proprie.

Quod ab aduentu domini vſque ad octauam Epiphaniæ non eſt iurandum. 22. quęſt. 5. decreuit.

Quod

Quod nec eo tempore nuptiæ ſunt celebrandæ. 33.q.4. non oportet.

Aduerſitas. Quod aduerſitas iuſtorum non eſt ſignum reprobationis, ſed exercitiũ virtutis.7.q 1.aduerſitas.

Quod pie aduerſatur qui corripit vitioſum.23.q.5. c.1.circa medium.

Quod vtiliter latroni membra præcidit qui ipſum ex hoc a malo retrahit. ·3.q. 3. ſi quis fortitudinem.

Quod malum malo reddit qui inimicum ſuum ad præcipitium euntem non impedit. 23.q.4 nimium.§.1.

Quod pie moleſtat medicus lethargicum excitando, & phreneticum ligãdo. 23.q.4. quid faciet.

Quod amicus vtiliter verberans præponitur amico inutiliter blandienti. 23. q.4. nimium. circa medium.

De hac materia habes vbi agitur de correctione.

Adulatio. Quod adulatio peccatori ex hibita dat audaciam peccata augmentandi. 46. diſtin. ſunt nonnulli. 50. diſt. ſi quis diaconus. & duobus c.ſeq.

Quod adulatur qui alicui tribuit bonum quod non habet. hoc eſt mortale quando ex certa ſcientia fit .22. q. 2. primum eſt.ver. 5.

Item adulatur qui ſuperiorem vt ei placeat in eo quod habet extollit. hoc eſt veniale. 25.diſt.vnum orarium.

Item adulatur qui approbat malum quod eſt in aliquo . & hoc eſt mortale. 46. diſtinct. clericus qui.

Quod parietem linire dicitur, qui peccantibus adulatur.46. diſt.ſunt nonnulli.

Quod paſtor qui luporum quęrit laudes, oues negligit. 83. diſt.nihil.

Quod clericus adulationibus uacans debet degradari. 46. diſt.clericus qui.

Quod melius eſt pro ueritate pati ſupplicium quàm pro adulatione beneficium. 11.qõ.3. nemo peritorum.

Quod inſidiator alienarum hæreditatum adulatur regibus. 37.diſt.nonne.

Adulterium. Quod adulteriũ proprie eſt vbi celebrati coniugij iura temerantur. 32. q. 4. nemo.

Quod adulterium eſt alieni thori violatio. 36.quæſt. 1. lex.§. cum ergo. uerſic. adulterium vero.

Quod grauius puniendi ſunt uiri quam feminæ pro adulterio.32.q.6.indignantur.

Quod adulter vxorem adulteram non poteſt dimittere nec accuſare. 32.q.6.per totum.

Quod plus peccat qui vxorem habens cum alterius nupta adulterat: quam ſolutus alterius vxorem violando.32.queſt.7. quemadmodum.§.ſunt.

Quod permittitur potius adulterium quam uxoris adulterę homicidium. 33. quæſt. 2. ſi quod uerius.

Quod

Quod violenter oppreſſæ non poteſt opponi adulterium. 32.q.5 puto.

Quod ſecundum canones vir & mulier pari ratione in adulterio condemnantur. 35.q.5. Chriſtiana.

Quod vir vxorem de adulterio accuſare non poteſt, ſi ipſe pariter fuerit fornicatus. 32.q.7.c.1.

Item ſi dedit ei adulterandi occaſionem. 27 q.2.ſi tu.

Quod ſi credebat ipſa virũ mortuum cum altero contrahendo. 34 q.2.ſi virgo.

Item ſi fuerit vi oppreſſa. 32.q.5 propoſito.

Item ſi alius ſub mariti ſpecie concubuit cum ea. 34.q 2. in lectum.

Item ſi poſt adulterium commiſſum eam ex conſenſu retinuit. 32.q.1.ſi quis vxorem.

Quod ſuæ vxoris amator ardentior, fœdus adulter iudicatur. 32.q.4. origo.

Quod patronus eſt turpitudinis qui adulterium celat vxoris. 32.q.1 apud.& c.1.

Quod vir innocens adulteram recipere non cogitur. 32.q.1. de benedicto.

Quod qui poſt adulterium vxorem ſuam cognouit, impeditur ab ordinum promotione 34.diſt.ſi cuius.

Quod Abraham & Iacob excuſantur ab adulterio cognoſcendo ancillas. 32. q. 4. dixit Sara.& c. obiiciuntur.

Quod poteſt eſſe matrimonium cum perſona quam polluit per adulterium. 31.q. 1. denique.

Quod tranſgreſſor voti caſtitatis peior adultero iudicatur. 27.q.1.c.1.& per totum.

Quod ſacerdoti adulterãti cum filia ſua ſpirituali grauior & perpetua pænitentia imponitur. 30.q.1.ſi quis ſacerdos.

Quod ſicut vir dimittens vxorẽ ſuam efficitur adulter, ſic epiſcopus relinquens eccleſiam ſuam. 7.q.1.ſicut vir.

Quod naſci de adulterio non eſt culpa naſcentis, ſed ipſius qui generat. 56.diſt. naſci.

Quod nati de adulterio nec ſũt in fide ſtabiles, nec in bello ſeculari conſtantes. 56.diſtin.ſi gens Anglorum.

Quod virgo non reputatur adultera, quę ignoranter viro nubit alieno. 34.q.2.ſi virgo.

Quod adulterium committens presbyter aut diaconus ſi in eo deprehenſi fuerint, reparari non poſſunt. 50.diſtin. ſi quis diaconus.

Quod clericus de adulterio conuictus aut confeſſus ab officio depoſitus communione conceſſa toto tempore vitæ ſuæ in monaſterio retrudatur. 81.diſt.ſi quis clericus.

Quod adulteræ & inceſtæ ſunt virgines, quæ poſt conſecrationem nupſerunt. 37.diſtin. c.vlti.

Aduocatus.

Quod aduocatus non debet ex ſuo ſenſu ſcripturæ aliquid proponere. 37. diſt.relatum.

Quod non debet opprobriis, ſed ratione allegare. 3.q.7.infames.

fames. §. ſi quis adeo procax.

Quod miti relatione nō tumultuoſa voce factum debet proponere. 5. q. 4. duodecim. in fine. & c.ſeq. §. debet ergo.

Quod non debet lucro ſed iuſtitiæ intendere. 2. q. 7. infames. circa medium. & §. apud vrbem Romanam.

Quod aduocatus ſæcularis poteſt vendere iuſtum patrocinium, & iuriſperitus conſilium. 14. q 5. non ſane.

Quod regularibus aduocatis nō licet pro aduocatione minima accipere. 15. q. 2. obſeruandum. §. hoc autem.

Quod monachi poſſunt eſſe aduocati de abbatum ſuorum licentia in cauſis monaſterij. 16. q. 1. monachi a monaſterio.

Quod ob verecundiā ſexus mulieri non licet coram iudice aduocare. 15. q. 3. §. 1. ver. legibus.

Quod clerico in cauſa criminali non licet aduocare coram iudice ſæculari. 23. q. vlti. c. his a quibus.

Quod clericus aduocans contra eccleſiam ſuam, vel epiſcopū, vel patronum: amittere meretur beneficia. 15. q. 6. nos ſanctorum. 22. q. 5. de forma. 96. diſt. ſi Imperator.

Quod contra inhibitionem eccleſiaſticam aduocans, non ſolum rerum amiſſione, ſed etiam exilij relegatione punitur. de pæ. diſt. 1. quicunque auſus.

Quod princeps & quilibet illuſtris poteſt litigare per aduocatum in crimine iniuriarū. 3. q. 9. abſens per alium.

Quod Chriſtus eſt aduocatus noſter apud patrem de pœnit. diſtin. 2. c. ſi enim inquit, ante medium.

Affectus. Quod affectus plus placet Deo offerentis quàm munus oblationis. 3 q. 7. in grauibus. 24. q. 1. odi & proieci.

Quod illa oratione flectitur Deus, quæ non conſiſtit in multitudine verborum, ſed in affectu cordis. de conſecr. diſt. 5. non mediocriter.

Quod oratio quæcumque cum barbariſmis & ſolœciſmis uerborum proferatur, Deo placet, ſi ex affectu animi procedit. 38. diſt. ſedulo.

Quod qui Deo perfecte ſeruire deſiderat, oportet quód carnalem affectionē conſanguineorum poſtponat. 12. q. 1. cui portio.

Quod qui nihil affectat, perfectior eſt illo qui multa poſſidens auare diſpenſat. 1. q. 2. ſi quis propter.

Affinis. Quod affinis in teſtem contra affinem non accipitur. 3. q. 9. abſens per alium.

Quod nec ad accuſationem alio rum admittitur: quia affinis affinem accuſare non poteſt. 3. q. 5. ſimiliter.

Quod uno cōiugum defuncto, in ſuperſtite affinitas non deletur, nec alia copula affinitatē prioris copulæ ſoluere poteſt. 35. q. ulti. fraternitatis. poſt med. & q. 3. per totum.

Quod

Quod qualiter affinitas ſit computanda, habetur. 35.q.3. por ro duorum.

Quod affines in quinto gradu copulari poſſunt defuncto viro vel vxore in quarto ſi iūcti fuerint, non ſeparentur. In tertio autem non licet. 35.q. 3.c.de propinquis.

Agatho. Quod Agatho Papa quis fuerit, qua natione, & quid fecit habetur 63.diſt.c. Agatho.

Agnus. Quod per agnū Chriſtus Ieſus repreſentatur, non tamen debet agnus in cruce depingi, ſed ſecundum imaginem humanam. de conſec. diſtinct 3. ſextam.

Quod agni ſanguis quid ſit, iam non audiendo ſed bibendo dicimus, qui ſup vtrūque poſtem ponitur quando non ſolum ore corporis, ſed etiam ore cordis hauritur. de conſec.diſt.2.quid ſit.

Alchimia. Quod alchimia videtur eſſe ars reprobata: quia qui credit vnam ſpeciem poſſe transferri in aliam vel ſimilem niſi ab ipſo creatore, infidel is eſt, & pagano deterior. 26. quæſtio.5. epiſcopi. circa finem.

Quod alchimiſtæ ſunt diſcentes: & ad veritatem ſcientię numquam pueniētes. eadem cau. & quæſt. nec mirum. circa medium.

Quod multę virtutes inſitæ ſunt in herbis & lapidibus. 21.q. vlt.c.ſi.

Quod inſunt in rebus corporeis per omnia elementa quædam occultæ ſeu immanifeſtæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & cauſalis prorumpunt in ſpecies debitas ſuis modis & finibus. 26.q 5. nec mirum. circa finem.

Alea. Quod alea ludere ſi non dimiſerit epiſcopus vel presbyter & etiam inferioris gradus clerici, grauiter puniendur. 35. diſt. epiſcopus.

Alienatio. Quod alienatio rerum eccleſiaſticarum poteſt fieri per epiſcopum tempore neceſſitatis vel meliorationis cauſa. 12. quæſtio.2. placuit. & c.ſine exceptione.ibidem. & cap. terrulas

Item pro redemptione captiuorum. 12. q. 2. Apoſtolicos. & tribus c.ſeq.

Quod abbatibus non licet res monaſterij ſui ſine epiſcopi ſui licentia alienare. 12. q. 2. abbatibus.

Quod in alienatione rei parochialis ſufficit conſenſus epiſcopi & paſtoris. 12. q. 2. abbatibus.

Quod etiam conſentiente epiſcopo abbas niſi ſit pro fabrica monaſterij, non poteſt res eccleſiæ alienare. 17. q. 4. in venditionibus. §. etiam.

Quod cum res eccleſiæ non ſint epiſcopi, ſed communes: non licet ei ſine conſenſu capituli res notabiles alienare. 12.q.2. ſine. & c.ſeq.

Quod

Quod ſerui eccleſiæ qui retineri non poſſunt, ab epiſcopo alienari poſſunt. 12. quæſt. 2. fugitiui.

Quod eccleſia alienas res non debet inuadere. 12. q. 2. ſicut eccleſia.

Quod alienum non eſt quod iure poſſidetur. 14. quæſtio. 4. quid dicam. §. hæc enim certe.

Quod peccatum non dimittitur niſi res ablata reſtituatur. 14. q. 6. ſi res. de pæniten. diſtin. 5. falſas.

Quod alienas res inuadunt qui decimas, quæ pauperibus fiũt, auferunt. 16. quæſtio. 1. decimæ.

Quod omnis alienæ rei illicita vſurpatio, nomine furti in decalogo prohibetur. 32. q. 4. meretrices.

Quod epiſcopus dicitur aliena rapere cum totum ſibi retinens egenis clericis nil impertitur. 93. diſt. diaconi ſunt. poſt medium. 1. q. 2. ſi quis propter.

Quod alienas res eccleſiæ compellitur reſtituere. 12. q. 2. monemus.

Quod epiſcopus vel presbyter contra conſtitutum alienans res eccleſiæ, deijcitur de honore. 17. q. 4. quicumque epiſcoporum.

Quod moriente epiſcopo non licet metropolitano res defuncti, quæ ſunt ſucceſſoris, occupare vel alienare. 12. q. 2. non licet alicui metropolitano.

Quod cuiuſcumque gradus clericis, qui defuncti epiſcopi res, quæ ſunt ſucceſſoris occupauerint vel alienauerint, anathema & proprij gradus periculum incurrunt. 12. q. 2. hæc huius placiti. & c. non liceat clericis.

De hac materia habes infra de Eccleſia.

Alimenta. Quod alimenta olerum & leguminum plus proſunt corpori & animæ quam delicioſa. de conſecr. diſt. 5. ne tales accipiamus.

Quod epiſcopus vel presbyter ſi vxorem habet ſuperſtitem tenetur ipſi in alimentis prouidere. 31. diſtinctione. omnino.

Quod clerici vxorati eccleſiæ deſeruientes, ab ea alimenta percipiant. 32. diſtinctio. ſi qui vero.

Quod eccleſia tenetur illi in alimentis prouidere, qui ſua quę habuit dedit eccleſiæ. 16. quęſtione ſeptima. quicumque fidelium.

Quod matri & alijs propinquis nõ obſtante iuramento tenetur quilibet in alimentis prouidere. vigeſimaſecunda quæſtione 4. inter cætera.

Altare. Quod altare niſi ſit lapideum, non conſecratur. de conſecratione, diſtinctione prima. altaria ſi non.

Quod altare non debet erigi ſine licentia epiſcopi. de conſecratio. diſtinct. 1. nullus preſbyter.

Quod conſecrari debet chriſmate

te & benedictione. de conſec, diſt. 1. altaria placuit.

Quod presbyter conſecrare altare non poteſt. 26. q. 6. miniſtrare.

Quod altaria inutilia, quæ conſecrata non ſunt uel in locis indebitis facta: debent dirui. de conſec. diſt. 1. placuit.

Quod oblatio & fructus altaris uendi prohibentur. 1. q. 2. audiuimus.

Quod altare ad cuius honorem eccleſia eſt conſecrata ſi motum fuerit, cum eccleſia debet conſecrari. de conſec. diſt. 1. ſi motum.

Quod in altari in quo celebrauit epiſcopus, non debet eodem die celebrare presbyter. de conſec. diſt. 2. c. ultimo.

Amor Dei. Quod amare Deum debemus plus quam noſtros proximos. 12. q. 1. cui portio.

Quod ſi Deum amaremus, omnia difficilia & aſpera perficeremus. de pæ. diſt. 2. charitas eſt. §. ergo ſi.

Quod amor Dei nutritur per uerbum Dei, & omnium cupiditatum ligna conſumit. de pœnit. diſt. 2. ſi ſermo meus.

Quod illi Deum amant plus q̃ ſe, qui pro eius amore ſaluti ſuæ nõ parcunt: & ipſam mortem corporis libenter accipiunt. de pæni. diſt. 2. c. charitas § illi uero. in fine.

Amor proximi. Qđ amamus proximũ ſicut nos, quãdo nõ propter aliud, ſed propter naturæ participationem cum tantum diligimus. de pœniten. diſtinctio. 2. charitas. §. proximos.

Quod non omnis qui parcit, eſt amicus; nec omnis qui uerberat, inimicus 5. quæſtione 5. non omnis. & capitu. ſequen. 23. quæſtione 4. quid faciet.

Quod amor proximi habet plagas ſuas; quæ dulciores ſunt cum amariſſime inferuntur. 5. q. 5. non oſculatur. 23. q. 1. paratus. in fi. & quæſtio. 5. non putes.

Quod proximum ſicut nos amamus, cum ad bonos mores & ad uitam æternam conſequẽdam ſicut nobis eius ſaluti cõſulimus. de pœni. diſt. 2. charitas eſt. §. proinde.

Quod ſic debemus affici charitatis affectu ad proximos, ut uelimus omnes ſaluos fieri. 24. q. 3. corripiantur. in fi.

Quod melius eſt proximum cũ ſeueritate diligere, quàm cũ lenitate decipere. 5. q. 5. non omnis.

Quod non eſt amor, ſed languor, vbi mali mores nõ corriguntur. 23. quæſtio. 5. non putes.

Ambitio. Quod ambitio eſt ad honòres mundi ſine ſuffragio, & temporis ſine merito laboris uelle promoueri. 41. diſt. miramur. in fi.

Quod quæ per ambitionem malo inchoantur principio: etiã ſi mores & actus boni fuerint, difficile eſt ut bono peragantur exitu. 1. q. 1. principatus.

patùs.& c.nullus itaque.

Quod ad honoris ſuffragia non ambitioſi, ſed probatæ vitæ ſunt aſſumẽdi. 1.q.7.per illici tam.§.ſeq.40.diſt. multi.49. diſt.qui eccleſiaſticis.& c. hoc ad nos.

Quod boni prælationis honorem nõ ambiunt,ſed alios ſibi tamquam digniores prępo nunt.8.q. 1.illud.16.q.1 vos autem.

Quod epiſcopus vel presbyter, qui ambiens celebriorem ſedem ſuam deſerit, vtramque ſedem perdit. 7. q. 1. ſi quis epiſcopus.& cap. ſeq. 8. q. 1. apoſtolica.

Quod caſum quærit qui per ambitionem ad honoris faſtigia poſtpoſitis gradibus per abrupta quærit aſcenſum.48. diſtin.ſicut. 1.q.1.ſicut is.

Quod obedientiæ meritum nõ percipit,qui in hoc obedit ad quod libido ambitionis trahit. 8.q.1.cap.ſciendum.

Ambroſius. Quod Ambroſius hortatu Valentiniani Imperatoris in Mediol. epiſcopum eligitur.43. diſt. Valentinianus.

Itẽm de cõſtantia eius reſpectu Imperatoris, & de patientia reſpectu aduerſitatis, habes 23.q.8.conuenior.

Amens. Quod amens qui in furiam verſus eſt vel diabolica afflictione vexatus eſt, non debet promoueri 33.diſtinct. maritum. & cap. ſeq.

Quod malum ex dementia factum & tempore dementiæ non imputatur. 15. q. 1. aliquos.& duobus cap.ſeq.

Quod mala non ſunt quæ nec crimine mentem implicant, nec cõſcientiam ligant, ſicut eſt in dementibus. 15. quæſt. 1.illa.

Quod an peccata, quæ dementes committunt, qui nolentes & non ſcientes committunt, excuſentur. 15. quæſt. 1.merito.

Amplexus. Quod amplexus perſonæ indebitæ præſumptionem inducit laſciuiæ. 27. q. 1. nec aliqua.31. diſtin.omnino.

Angelus. Quod Angelus creatus eſt in gratuitis.de pœn.diſtin.2.§. principium enim.

Quod principium eius eſt diſſimile principio hominis propter infirmitatem humanæ conditionis.de pœn.diſt. 2. §. principium.ante me.

Quod in nouem ordinibus angelorum quãtæ ſint diſtinctiones ciuium ſupernorum, oſtẽditur.de pœn.diſtin.2.§. principium.circa med.

Quod diuerſitas Angelorum ordinum Deo obſequentium exemplar eſt hominibus,vt ſecundum diuerſitatem graduũ geretur adminiſtratio ſingulorum.diſt. 89.ad hoc.

Quod ab angelis qui pręſentes ſunt noſtris operibus, defuncti quandoque aliqua inſinuãtur.13.q.vlt.fatendum.50.diſtin.de his vero.

Quod angelus de cœlo quantumcũq; de ſecuro loco pec-

cando cecidit.40. diſt. q̃libet.

Quod homini elato in terra timor incutitur, quia angelus aliorum angelorum prelatus in cœlo proſternitur. de pœn. diſt.2.circa princi. §.qđ ergo.

Quod boni angeli ex caſu malorum quaſi territi, a laude perfecta impediti fuerunt.de cõſe.diſt.1.hi duo.

Quod ad reparandum angelorũ ordinem Deus hominem formauit. de cõſe. diſt. 1. hi duo.

Quod angeli omnes in creatione æquales fuerunt.de pe.diſ. 2 §. quod autẽ. alias, ꝙ vero.

Quod angeli niſi eſſent in gratia firmati, peccare poſſent. ibid.

Qđ angeli nec primus nec alij ſunt in gratia creati.de pe.diſ. 2.citius.poſt med.

Quod angelus primus non ad Dei ſimilitudinẽ ſicut homo, ſed ſignaculum ſimilitudinis Dei creatus aſſeritur. de pœn. diſt.2.iuxta ſi.

Qđ angeli tam boni quã mali ꝑ cœlum figurantur.de pœn. diſtin.2.circa finem.

Quod angeli in celis gaudent ſuper vno peccatore penitẽtiã agente, magis q̃ ſuper nonagintanouem iuſtis, quia fortius hõ reſurgit poſt penitentiam.5.diſt.quia ſanctitas tua.

Quod angelorum prædicatio & demonum confeſſio de Chriſti aduentu, multum diſtent. 37.diſt.ſi quid veri.

Ananias. Quod Ananias propter defraudationem pecuniæ grauiter punitus fuit, ponitur in exemplum his qui vouẽdo ſeipſos Deo, retrocedũt 17.q.1.Ananias.12.q.1. dilectiſſimis, circa medium.23.queſt. 4.quod Chriſtus §. poteſt 22. diſt.qđ interrogaſti in fine.

Anaſtaſius. Quod Anaſtaſius Papa ſecundus ꝑ fauorem hæreticis exhibitum diuino nutu ꝑcuſſus eſt. 19. diſt. Anaſtaſius 1.q.1 dictum eſt in fine. & vide adnot. ad cap. Anaſtaſius.

Anathema. Qđ anathema nihil aliud eſt q̃ ſeparatio à Deo, & ponitur pro excõmunicatione.24.q.3.certum eſt.

Quod anathema ſit qui canonice electioni Romani Pontificis contradicere, & reſiſtere, aut eccleſiã Romanam inuadere, & in gradũ filiorũ eius prorũpere præſumpſerit. 78. diſt ſi quis ex epiſcopis & c. ſi ex ſacerdotibus.

Quod anathema danti, & anathema accipiẽti, hoc eſt ſimoniaca hæreſis.1.q. 1. qcũque ſacros ordines.& c.placuit.

Quod anathema non ſolũ à fraterna ſocietate, ſed etiam à corpore Chriſti, quod eſt eccleſia, & a conſortio fidelium repellit 3.q.4 c. vlti.

Item ſacramentorum perceptione,& ſic eſt maior excommunicatio 5.q.2.præſenti. 17. q. 4.quiſquis §.ſi quis.

Qđ anathema ſit ſi qs oẽm traditionem eccleſiaſticam violat 1.q.7.ſi quis omnem

Quod anathematizatus clericos accuſare non poteſt.2. q..7 in ſanctæ & 3.q.4.nulli & 6.q.1.

illi

illi qui.& c.omnes.

Anima. Quod anima corpori præponitur. 38.diſt.ſedulo.12.q.1. præcipimus.

Quod anima ſine corpore corporaliter non viuit 1.q 3. ſi quis obiecerit.

Quod anima nõ poteſt in eo corpore dici, quod ſenſu caret.32. q.3.quod vero non formatũ.

Quod non infunditur niſi formato corpori. 22. q. 2. quod vero non.

Quod non ex traduce, neque cũ ſemine anima infunditur. 32. q.2.quod vero non.

Quod vt nõ credatur anima eſſe in corpore ſicut ſpiritus in idolo: non dicitur in ſicco eſſe, ſed ĩ ſanguine hominis habitare.22. q. 2.c.Moyſes, in ſi.

Quod ſicut anima eſt vita corporis, ſic Deus eſt vita animæ.de pę.diſt. 1. reſuſcitatus. §.item ſi antequam.

Quod anima corpori vnita ſi baptiſmate lota non fuerit, æternaliter perit. 24.q.3. ſi habes. in fine.

Quod magna quæſtio eſt de anima. 32.q.2.quod vero nõ formatum.

Quod anima quæ peccauerit, ipſa morietur. 34.q.3. ſi habes.

Quod animarum ſaluti epiſcopus ſtudere debet.38.diſtinct. Petrus.

Quod animæ ſalus eſt aliquando mutare locum: dum enim mutatur locus, mutatur mentis affectus.81.diſt.valet.

Quod illa anima decora dicitur, in qua virtutum gratia, & diuinæ operationis effigies relucet.de pœnit.diſtinct. 2. illa anima.

Quod animæ defunctorũ quattuor modis ſoluantur 13. q. 2.animæ defunctorum.

Annus. Quod annus per quattuor voluitur tempora.76.diſt.c. 1. & 2.

Quod annus nomine fati aliquãdo appellatur.2.q. 6.ei qui.§. appellatore.

Item pro anno dies ponitur.35. q.2.hoc ipſum.

Item pro anno ponitur tẽpus. de conſecra.diſtinct.4.ſi tempore.

Antiochus. Quod Antiocho vendente Iaſoni ſacerdotium, ignis q̧ ſeptuaginta annis Babylonicę captiuitatis vixerat, in deteſtationem ſimonię extinctus eſt. 1.q.1.ſicut eunuchus.

Antiquitas. Quod antiquitas à ſanctis patribus accepta, à modernis eſt obſeruanda 12.diſt ridiculum.

Quod antiquitati defertur in multis, ſcilicet in libris corrigendis.9.diſtinctio.vt veterum.

Item in conſuetudinibus ſequẽdis 12.diſt.conſuetudo.

Item in dubiis determinandis. 50.diſtinctio. domino ſancto. vigeſima diſtinctio. de quibus.

Item in prælatis eligendis 71.diſtin.ſtatuimus.

Item in teſtificatione.35.q.6.notificamus.

Item in eleemoſynis largiendis.

dis.86. diſt. conſideranda.
Item in ſuſpicionis remotione. 34.diſt.fraternitatis.
Item in excuſationis admiſſione.18.diſt.placuit.
Item in pœnæ relaxatione vel mitigatione 86.diſt.tanta.26. q. 7.tempora.
Quod antiquitas naturæ ducit ad defectum.32. q. 2.ancillã. 20.diſt de quibus.
Quod antiquitas culpę ducit ad interitum.23.q.1. ſchiſma. 2. q.7.Paulus.
Quod antiquitas glorię ducit ad thalamum ſponſi.61.diſtinct. ſponſus.
Quod antiquitas æternitatis ducit ad perpetuos amplexus. de.conſecra.diſtinct.4.non ex quo.
Quod antiquitas diaboli ducit ad pronoſticãdũ multa enim dæmones ſciunt ex antiquitate.26.q.4.ſciendum.

Antichriſtus. Quod antichriſtus vt facilius Chriſtianos & Iudæos ad ritum ſuum attrahat, diem dominicum in fauorem Chriſtianorum, & in fauorem Iudæorum ſabbatum cuſtodire faciet.de cõſec.diſt.3.peruenit.

Anulus. Quod ſpõſus ſpõſam annulo debet deſponſare. 30. quæſt. 5. noſtrates.
Quod annulus ſponſæ a ſponſo & econtra datur in ſignum mutuæ dilectionis & fidei cõiugalis. 30. q. 5.feminæ,circa finem.
Quod ideo annulus quarto digito a ſponſo ſponſæ inſeritur, vt ſicut vena in illo digito cordi coniungitur, ſic eorum corda coniungantur,30.q. 5. feminæ,in fi.

Appellatio. Quod appellatio eſt remedium quo cauſa vitiata ſubleuatur 2.q.7.c.1.
Quod appellatur a minori ad maiorem gradatim. diſt.99. prouinciæ. 2. q. 6. omnes. & cap ſi quis putauerit,cap. placuit cap.decreto.& cap.anteriorum §.illo.9.quæſt.3. conqueſtus.
Quod ad Roma.ſedem indiſtincte appellatur. 2. q. 6 ſi quis veſtrum.& ſex c.ſeq. & c.quoties epiſcopi.
Quod appellationi ad ſedẽ apoſtolicam interpoſitæ ab omnibus eſt deferendum. 2. q. 6. decreto. & c. quoties epi.
Quod appellationis tẽpus decẽdierum aſſignatur.2.q.6.anteriorum.c. omnino.
Quod tẽpus exequendi appellationẽ eſt annus, vel ex cauſa bienniũ.2.q.6.ſi quãdo.§.tẽps.
Quod appellari poteſt poſt datam vel ante datã ſentẽtiã. 2. q 6.qui ſcit.§.patet c quoties epiſcopi.& c. ſi quis iudicem.
Quod ab eo a quo appellatũ eſt, debẽt dare litteræ dimiſſorię, q̃ dicunt apoſtoli, ei q appellauit.2.q.6.poſt appellationẽ.
Quod ea pendẽte nihil innouatur.2.q.6.appellatione interpoſita.& c.ſeq.
Quod appellationi non deferẽs punitur. 2. q. 6. decreto & c. quoties epiſcopi.

Quod

Quod proceſſus poſt appellatio nem factus eneruatur.2.q.6. quoties epiſcopi.

Quod poſt ſecūdā appellationē tertio appellās ſup eadē cauſa non audit.2.q.6. ſi aūt prouo catū.§.ſi quis in quacumque.

Quod appellationi licet renuntiare.2.q.6. ſi qñ §. ſi vero is.

Quod forma vel modus appellationis ante vel poſt ſententiā ponitur. 2. q. 6.appellatione. §.forma.

Quod appellare poſſunt quorū intereſt, vel qui negotium gerunt, vel quibus mandatum eſt.2.q 6.non ſolent.

Quod ſi vnus appellat, prodeſt alijs in eodem crimine cū eodem condemnatis.2.q. 6. c.ſi quando § quandoque.

Qđ iudex à quo appellatur, non pôt eſſe teſtis in cā appellationis 2.q.6.ſtatutum.

Quod ab executore ſñiæ nō poteſt appellari niſi modum excedat executor 2.q.6. ſi quando.§ ab executore.

Quod poſſeſſore appellante bona ſequeſtrantur.2.q.6 quoties poſt auditam.

Quod qui per appellationē non quærit niſi tempus redimere, non eſt audiendus.2.q.6.quicumque.

Quod a iudicibus de communi conſenſu electis non licet appellare 2.q.6.a iudicibus.

Quod iniuſte & fruſtra appellās punitur in quadruplum expēſarum.2.q 6.omnino.

Quod nullius debito modo citati, & per contumaciam abſentantis appellatio recipitur. 2. q. 6. ſi quando §. ſunt etiam.

Quod nec notorij malefactoris de crimine conuicti vel confeſſi appellatio admittitur. 2. q.6 ſi quando. §. ſunt etiam, ver.nullus etiam.

Quod propter plura facinora condemnatus: ſi a maiori appellauerit prætermiſſis alijs, eſt audiendus. 2.q.6. appellatione §.ſi quis ex.

Apochrypha. Qđ apocrypha ſcripta: dicunt, ideſt, ſecreta: quia in ſecreto & non in publico ſunt legenda.15.diſt.& 17.per totum.

Quod apocrypha ſunt quorum auctor ſecretus eſt: & qñque ſi nō ignoratur, tamen ab eccleſia non recipitur. ibidem.

Qđ apocrypha dicūtur q̄ in eccleſia recipiunt. ſed ī canone ſcripturarū nō cōputant. ibi.

Apoſtata. Quod apoſtata eſt tranſgreſſor legis ſuæ, eiuſq; violator. 3.q.4.beatus.

Quod obſeruās diuinationes & ſortilegia, ſciat ſe a fide Chriſti apoſtatū, retro abeuntem. 26.q.vlt.non obſeruetis.

Quod fideles ſub Iuliano apoſtata conſtituti obediebant ſibi his quæ erant pro republica, nō cōtra fidē.11.q. 3.Iulian⁹.

Quod enormitas criminis hui⁹ apoſtaſiæ innuitur ex pœna Ananię.17.q.1.Ananias.32.q. 7.quid in omnibus.

Quod apoſtata a fide nō admitti tur in teſtimoniū contra aliquem.2.q.5.nō poteſt.3.q.4. alieni.& duobus c.ſeq.

tur & reprobantur.19.diſt. ſi Romanorum.

Quod apoſtolicę ſedi ſpecialiter reſeruatur iudicium epiſcoporum.3.q.6.dudum.

Item reſtitutio depoſitorum.2. q.6.ideo huic.

Item congregatio conciliorum. ibidem.

Item reſtitutio hæreticorum. 1. q.7.cōuenientibus. circa principium.

Item exemptio epiſcoporũ. 16. q.1.frater.

Item determinatio quæſtionum in fide.24.q.1.quoties.

Item mutatio epiſcoporum. 7. q.1.mutationes.

Item diuiſio & vnio epiſcopatuum.16.q. 1.& temporis.

Item abſolutio excōmunicatorum ab eodē.21.diſt.inferior.

Item interpretatio antiquorum canonũ & ſcripturarum. 17. diſt.nec licuit.

Item pallij datio.100. diſt. quoniam.

Item ſimoniacorum diſpēſatio. 2.q.3.Paulum.

Item nouarum & difficiliũ quęſtionum diffinitio.17. diſtin. multis.

Item famæ reſtitutio.2.q. 3.Euphemium. § hinc colligitur.

Quod Chriſtianus peccatum in fidelitatis ſeu paganitatis incurrit, qui ſedi apoſtolicę obedire contēnit.81.diſt.ſi q ſunt presbyteri.in ſi.93.diſt. q cathedram.22.diſt.omnes ſiue.

Quod apoſtolicis nolēs obedire pceptis,a pōtificalibus ſit alienus officijs, & ſit ruinæ ſuæ dolo proſtratus. 9. diſt. nulli fas.22.diſt. c. 1. & 19. diſt. ita dominus.

Quod apoſtolicis pceptis nō eſt ſuperbe reſiſtendũ,ſed eius iugũ eſt pie tolerandum. 12.diſ. præceptis apoſtolicis.19. diſt. in memoriam.

Quod ab apoſtolicis non licet inſtitutis recedere. 11. diſt. hoc. & c.conſequens.

Quod apoſtolica ſedes ab omnibus eſt honoranda: & ei obediendum eſt in memoriā beati Petri apoſtoli. Et quamuis iniuſtum videatur qđ mādat & intolerabile: tamen pia deuotione tolerandũ eſt. 19.diſ. in memoriam.& 31.diſt.ante. 23.q.1.quid culpatur.

Quod ex apoſtolica tuba ſonora prædicatione ſalus omniũ in vniuerſo mūdo exiuit. 19. diſtin.in memoriam. 43. diſt. ſit rector.

Quod quęcunque emanant ab apoſtolica ſede, aut dicuntur decretales epiſtolæ.19.diſt. c. 1.& c.in canonicis.

Aut ſanctiones.ea.diſt.c. ſic oēs.

Aut iugum vocatur.eadem diſt. in memoriam.

Aut inſtituta & conſtitutiones, eadem diſt, enimuero. & 20. diſt.de libellis.

Aut pręcepta.19.diſ.nulli fas eſt.

Aut concilium.27.diſt. regula.

Aut ſynodus, eadem diſt. nec licuit.& c.multis.

De hac materia vide vbi agit de Eccleſia Romana, & de Papa, & de Diſpenſatione, & de ſede Apoſtolica.

Apoſtolus. Quod apoſtolos,ideſt, epiſcopos

ſcopus & presbyteros dominus elegit:diaconus autē poſt aſcēſum Domini in cęlū apoſtoli ſibi conſtituerunt epiſco, patus ſui miniſtros.93.diſt.dominus noſter.cap.pen.

Quod apoſtoli prius docti ſunt a Chriſto, & poſtea ab ipſo ad prædicandū miſſi, in exemplum ꝙ prædicatores prius ſacris litteris debēt inſiſtere, ne tunc quærant diſcere,cum ex officio alios debēt docere.36. diſt.§.ecce.

Quod apoſtoli fuerūt pares Petro in apoſtolatu,ſed nō in adminiſtratione: & ipſum primum principē voluerūt: & ſeptuagintaduos diſcipulos elegerunt: loco quorū ſucceſſerunt epiſcopi. 21. diſt.in nouo.& 22.diſt.ſacroſancta.

Quod apoſtolorū princeps Petrus factus eſt poſt peccatum in exemplū ꝙ quantūcumq; magnus peccator poſt pęnitētiam non eſt repellendus á dignitate. 50 diſt. conſiderādū.

Qđ apoſtoli patres eccleſię fuerunt: pro quibus nati ſunt ei filij, ſcilicet epiſcopi. 68. diſt. quorum.

Quod apoſtolorum tēpore ſpiritusſanctus viſibiliter operabat in ſacramentis. 1. quæſt. 1.multæ.

Quod apoſtolorū tēpore multitudinis credentium erat cor vnū:& nihil erat eis propriū, ſed erant eis omnia communia:& omnia ante eorum pedes ponebant: qa inſtante ꝑſecutione ea poſſidere eis nō licebat.12.q. 1.dilectiſſimis.

Quod Apoſtoli vxores ſuas quas ante apoſtolatum duxerant, ſine carnali commiſtione circumducebant,vt mercede ꝑdicationis ſuſtentarentur ab eis.31.diſt.omnino.

Quod Apoſtoli prædia in Iudęa minime poſſederunt, ſed vendiderunt, & pretia eorū tantūmodo ad fouendum egentes ſeruabant: quia futuram eccleſiam in gentibus præuidebāt. 12.q. 1.futuram. & c. ſeq.

Quod apoſtolos dominus ad ꝑdicandum miſit ſine auro & virga, vt ab eis incentiua litis, & inſtrumenta tolleret vltionis .11.q. 3.ita ſæpe.

Quod ipſis omnibus ſacramentorum diſpenſationem commiſit. 19.diſt.ita dominus.

Quod Chriſtus ipſis vindictam prohibuit: quoniā eos volentes Samaritanos per ignē conſumere,compeſcuit. 23. q. 4. quòd Chriſtus.

Quod regulares imitatores Apoſtolorum ſunt quantū ad proprietatum abdicationem,nec debent dicere, meum vel tuū eſt.12. q.1.dilectiſſimis.16.q. 1.ex auctoritate.

Qđ epiſcopi & ſuperiores quantum ad dignitatem, & omnis presbyter quantum ad eucharistiæ confectionem, & ligandi & ſoluendi poteſtatem habent.diſt.21.in nouo.11.q.3. abſit,vt quidquam.

Aqua. Quod aqua cum ſale omnibus ſacerdotibus benedici præcipitur. de conſec.diſt.3.aquam.

Qđ in ſabbato ſancto ante chriſmatis

matis immiſſionem propter aſperſionem debet accipi. de cõſe.diſt.1.in ſabbato ſancto.

Qđ eius,qui huius virtute aſpgitur, venialia delentur, & inſidiæ diaboli cum phantaſmatibus fugantur. de conſec. diſt. 3. aquam.

Quod huius inſtitutionis efficacia in veteri lege eſt multipliciter præfigurata. de conſecr. diſt.4.nec quemquam.

Arbiter. Quod arbitri sũt qui conſenſu litigantium in iudices eligunt, vt ipſorum ſententiæ ſtent. 2. q.6.a iudicibus. §. quod de arbitris.11 q.1.ſi clericus.

Quod non licet ab ipſis appellare,2.q.6.a iudicibus ver. arbitrarij.& c.placuit.2.

Quod nullus poteſt eſſe arbiter in ea cauſa in qua eſt iudex.3. q.7. infamis. ante finem.§. ſi quis vero.

Quod ſeruus arbiter eſſe nõ pòteſt.3.q.7.infamis.in fine.

Quod infamis in arbitrio nõ excluditur, nec etiam filius' in re patris.3.qſt.7.infamis. circa finem.

Quod arbitrii liberi nos condidit De᷒, vt nec ad virtutes nec ad vitia neceſſitate trahamur. de pœn.diſt.2. vt cognouerũt. §.liberi.circa finem.

Archidiaconus. Qđ archidiacon᷒ nemo debet eſſe niſi ſit diaconus.60.diſtin. nullus epiſcopus.& duobus ca. ſeq.

Quod debet tali cõferri cui ętas debita cum prudentia, & vita merita ſuffragantur. diſti. 60. innouamus.diſt.93.degimus. poſt medium.

Quod archidiaconus eſt coadiutor epiſcopi ĩ ordinatione clericorum.23.diſt.ſubdiaconus & c.ſeq.

Quod archidiaconi intereſt miniſtros eccleſiæ & parochiarum, vt officia ſua diligenter expleant commonere.25. diſ. perlectis. §. hi ſunt.

Quod ipſius eſt de archipresbytero prouidere 63.diſtin. ſi in plebibus.

Quod non debet ab archipreſbyteris vel presbyteris pecunias vel alia extorquere. 94. diſt.dictum.

Quod non debet præbẽdas vel eccleſias cum cura animarũ ſine conſenſu epiſcopi cõferre.16 q.7.nullus omnino.

Archiepiſcopus. Qđ archiepiſcopus Græce,ſummus epiſcoporum dicitur Latine. 21.diſt.cleros.

Quod archiepiſcopus ante pallii receptionem nec ſe debet vocare archiepiſcopum, nec ea quæ ſunt pontificalis dignitatis debet exercere.100. diſt. quoniam quidam.

Quod vltra tres menſes conſecrationis ſuæ nõ debet differre pro pallio laborare.100.diſtin.quoniam quidam.

Quod accipiens pallium, primo fidem catholicam debet profiteri,& iurare ſtatuta ſedis apoſtolicæ & conciliorum principalium cuſtodire.100. diſtin. quoniam.

Quod non poteſt vti pallio niſi intra

intra ſuam prouinciã, & hoc tantum in miſſarum ſolẽniis. 100.diſt.pallium tibi.& c.contra morem.

Quod archiepiſcopus debet primatibus obedire.99.diſt. c. 1.

Quod epiſcopi vocati ſunt i partem ſolicitudinis archiepiſcopi.9.q.3.c.1.& c.ſeq.

Quod archiepiſcopi intereſt epiſcopum confirmare & conſecrare.64.diſ epiſcopi.c. extra. 15.diſt.non debet.

Quod ipſius eſt cogere omnes ſub eo diœceſes, vt in officio diuino decantando à metropolitana eccleſia non diſcrepent. 12.diſt.de his qui.

Quod epiſcopi prouinciales debent intereſſe electioni & cõfirmationi archiepiſcopi. 63. diſt.metropolitano.66.diſtin. archiepiſcopus.

Quod archiepiſcopus non niſi in ſua ciuitate debet à prouincialibus epiſcopis ibidem cõuenientibus conſecrari.51.diſtin,qui in aliquo,in fine.

Quod exceſſus ſuffraganeorum ſuorum poteſt punire. 12.diſ. de his qui. 10. q. 3.quia.

Quod omni anno ſemel prouincialem ſynodum tenetur facere: ſed ibi de ſuffraganeorum rebus nil debet extorquere. 18.di.quoniam.

Quod ipſi' eſt cauſas dubias ſuffraganeorum diffinire. alioqui debet eos ſedi apoſtolicæ tranſmittere 18. diſt.de conciliis.6.q.4. ſi inter epiſcopos.

Quod archiepiſcopus non debet iudicare cauſas eorũ qui ſubſunt epiſcopis, niſi per conſultationem vel per appellationem ad ipſum fuerint deuolutæ. 17. diſt.multis.6 q. 3. ſcitote.3.q.6.per peregrina.9.q.2. conqueſtus.

Quod archiepiſcopus põt abſoluere quem ſuus ſuffraganeus excõmunicauit ordine nõ ſeruato. 11 q.3.ſi epiſcopus forte.2.q.1.nemo.

Quod de his q̃ ſunt vtriq; cõmunia, archiepiſcopus ſine conſenſu epiſcopi non debet ſe intromittere.9.q.3.c.1.

Item nec de his q̃ ſunt ſpecialia epiſcopi, ſicut beneficia conferre, deponere, & excõicare, & huiuſmo di niſi ad ipsũ fuerit appellatũ 9.q.2 nullus primas.6.q 3 ſcitote.9.quæſt.3. conqueſtus.

Quod ſi negligens eſſet ſuffraganeus: p̃miſſa trina admonitione archiep̃s põt ſe de aliquibus intromittere.9. q.3. cum ſimus.& c. per principalem.

Quod archiepiſcopus ſuam prouinciam diuidere non poteſt, nec poſſunt eſſe duo archiepiſcopi in vna prouincia 101.diſtin.peruenit.

Quod ſolus Papa ſuffraganeũ à iuriſdictione ipſius eximit.16. q.1.frater noſter.

Arma. Quod arma victoriæ antiquorum patrum ſunt nobis in exemplũ ſpiritualium bellorum & victoriarum.23.q. 1.niſi bella.

Quod Apoſtoli ideo tradiderũt in eccleſia legi Iudæorum hiſtorias, vt per eas ad arma ſpiritualia informemur.23.q. 1. niſi bella.

Quod

Quod contra arma perſecutorum clericus debet ſe munire armis orationum & lacrymarum.23.quæſt.8. non pila quærant.& c.conuenior. ante med.diſt.36.c.vlt.

Quod Chriſtus in Aegyptum ab Herode fugiens, & lapidibus Iudæorum cedens, docuit nõ arma armis, ſed fugam perſequentibus opponi.23.q.3.c.1.§.1.per totum

Quod ideo dictum eſt Petro, Cõuerte gladium tuum in vaginam, vt clerici & prælati armis bellorum nõ vtantur 23.quæſt.8 cum a Iudæis.& tribus.c.ſeq.

Quod eccleſia cũ a paganis impugnatur, non corporalia arma, ſed Chriſtum patiẽter expectat.16.q.3.porro.

Quod laicis eccleſiam, patriam, & ſocios defenſando, licet arma ſumere.23.quæſtio.3.per totum.

Quod prælatis & clericis licet laicos hortari contra inimicos fidei, & contra oppreſſores.23.quæſt.8.igitur.& cap. ſequen.

Argumentatio. Quod argumẽtatio quandoque fit de minori ad maius.38.diſtin.ſi in laicis.

Item a maiori ad minus.32.q.5.ſi Paulus.

Item à toto ad partem.13.qõ.5.pœnale.circa prin.

Item à parte ad totum.32.q.4.meretrices.

Item à nominis interpretatione, 16.q.1.placuit.

Exemplum ibidem in interpretatione monachi.

Item ab auctoritate.32.quæſt.1.dixit.

Item à ſimili.2.q.6.qui ſe ſcit 2.q.1.multi.in fi.

Item ab oppoſitis uel contrarijs.8.q.1.ſciendum.

Arrogantia. Quod arrogantes dicũtur qui garrulitatem auctoritatem putantes, humiliter neſciunt inferre quod docẽt.46.diſt.c.1.& ſeq.49.diſt.hinc etenim, circa medium.

Quod nihil eſt impudentius arrogantia ruſticorum.46.diſtin.c.1.

Ars. Quod ars liberaliũ artium debet diligẽter doceri, quia per eam manifeſtantur diuina mandata.37.diſt.de quibuſdam.

Aſperitas. Quod aſperitas immoderata correctionem non inducit, nec ſalutem.45.diſtin.cum beatus.& c.recedite.& c.qui ſyncera.23.q.1.paratus, poſt medium

Quod neque multa aſperitate exulcerandi ſunt ſubditi, neque nimia benignitate diſſoluendi.45.diſtinctio.diſciplina.

De *hac materia babes ubi agitur de correctione & auſteritate.*

Auaritia. Quod auaritia quæ inſtituit meum & tuum, eſt iuri naturali contraria, quod dictat omnia

nia communia.8.diſt. differt. 47.diſt.ſicut.12.q 1.dilectiſſimis.& c.duo.

Quod ipſa in terrenis rebus ad ſufferẽdum aduerſa fortes facit, in cæleſtibus debiles. 47. diſt.omnes.

Quod excęcat rationem, & gratius intuetur aurum quàm ſolem.48.diſt.ſicut.& 37. diſtin. nonne.

Quod auaritia dicitur idololatria vel fornicatio.28. quæſt. 1.idololatria. 1. quæſt. 1. cum omnis.

Quod auaritia facit adulari regibus,vt hæreditates captẽt alienas.37.diſt.nonne.

Quod hæreticus inſcius auaro ſcienti coæquatur.6.quæſt.1. quæro.

Quod clericis & maxime prælatis inhibetur.33.diſtin.his igitur.1.q.1.cum omnis. 8. q.1. ſunt in eccleſia.10.q.1.relata. 12.q.2.gloria.

Quod clericus aliena rapere cõuincitur,qui ſibi vltra neceſſaria retinere probatur.42. diſtin.c.1.& 47.diſt.ſicut hi.

Quod pœna auarorum innuitur.14.q.4. miniſtri. 16. q. 1. reuertimini.poſt med.& c.ſequen.circa fi.

Audacia. Quod audacia humana per leges coercetur inſtitutas.4. diſtin.factæ ſunt.

Auctoritas. Quod auctoritas regalis & ſacerdotalis tenetur defendere res eccleſiæ.23. q. 5.res autem omnes.

Quod auctoritate ſacra pontificum regitur iſte mundus.97. diſt.duo ſunt.

Quod plenam auctoritatem habent rectores ſedis apoſtolicæ.11.diſtin.conſequens.& c. ſequen.

Quod longæuæ conſuetudinis non vilis auctoritas eſt, dummodo canonibus non ſit contraria. 11. diſtinct. conſuetudinis.

Quod auctoritati legis cedere debet uſus ſiue conſuetudo praua,maxime ſedis apoſtolicæ. 11.diſt.c.1.& c.ſeq.

Augurium. Quod augurũ quod fit in conſideratione auium ad ſcientiam futurorum, eſt ex traditione malorum angelorum 26.q.2.qui ſine.

Quod hanc artem exercere vanitas eſt & ſuperſtitio 26. qõ. 2. ſed & illud.

Quod idololatriæ cultus eſt augurij ſuperſtitionibus implicari 26.q.2.ſed & illud.

Quod auguriis deſeruiens eſt ab eccleſia ſeparandus.26. qõ.5. auguriis.

Auſteritas. Quod auſteritas indiſcreta in uigilijs & orationibus reprehenditur. de conſec.diſt.5. non mediocriter.

Quod melius eſt per manſuetudinem peccatores ab errore, quàm per auſteritatem in foueam perditionis propellere. 45.diſt.recedite.

Quod cum auſteritate imperant qui ſubditos ſuos non. cum tranquillitate corrigere, ſed aſpere reflectere feſtinant. 45. diſt.

diſt.c.vera iuſtitia.

Quod quia Deus benignus eſt, diſpenſator eius auſterus eſſe non debet.26.quæſtio.7. alligant.

Aurum. Quod aurum habet eccleſia,vt egentium neceſſitati & ſibi & captiuorum redemptionibus deſeruiat.14. q. 2. per totum cap.

Quod ſicut auri fulgor præualet metallo plumbi,ſic pontificalis dignitas præualet regum diademati.96.diſtinct. duo. in fine.

Quod ideo Chriſtus ſine auro apoſtolos ad prædicandũ miſit, vt ipſis ſubtraheret cauſam litis.11.q.3.ira.

Quod cũ epiſcopatus auro emitur,anima perditur.1.q. 1. cũ ordinaretur.

Quod gratius intuetur cupidus aurum quàm ſolem. 47. diſt. ſicut.

Quod auro cito violetur iuſtitia.11.q.3. pauper.

Auxilium. Quod auxilium eccleſia cõtra hoſtes nõ propter vltionem, ſed propter defenſionẽ poteſt petere à principe 23. q.3 Maximianus.

Quod ut eccleſia pacem adipiſcatur,ut aliquis utilitati multorum ſeruetur, ſicut Paulus apoſtolus fecit, vtile eſt petere auxilium.23. q.3. ſex differentiæ,poſt medium.

Quod epiſcopi tenentur mutuo ſibi præbere auxilium pro pace terrarum facienda.90. diſt. præcipimus.& c.ſeq.

Quod infirmanter epiſcopo ipſi vicini in his quæ ſpectãt ad officium pontificale, auxilium debent ferre 7. q. 1. pontifices.c.3.& c.quàmuis.

Quod ſacerdos qui fuerit de collegio,ſi in aduerſitate ſuæ eccleſiæ ab auxilio ſe ſubtraxerit, magis ſchiſmaticus quam ſacerdos iudicabitur.3.quæſt. 1.nulli.

Quod in præſenti vita conſiliorum & orationum mutua auxilia poſſunt fieri.13. qõ. 2. in præſenti.de pæn.diſtin.6 §. 1. ante medium.de conſec. diſt. 4.quæris.

Quod oppreſſis non ferentes auxilia cum poſſint, peccãt, 23. quæſt.3.oſtendit. & c. non in inferenda.

Quod in damnum alterius nulli auxilium eſt dandum. 14.q. 5.denique.

Quod malefactoribus auxilia nõ ſunt ferenda 14.quæſt. 5. per totum.

De hac materia require in titulo de adiutorio.

Aſtrologia. Quod aſtrologia quia nihil confert ad ſalutem, ſed potius mittit in errorem,à quolibet fideli eſt poſtponenda.37. diſt.legimus.§ ſed contra. 26. q.2.illud quod,circa fin.

Babilon. Qđ Babylonis filia anima eſſe dicitur, quæ ꝑpter, lubricas cogitationes filia Dei eſſe deſinit. de pæn. diſt. 3. in ſalicibus.

Quod amiſſio gloriæ virginalis deſignatur in ignominioſa de ſtructione Babylonis 32.q.5. ſi Paulus,poſt medium.

Quod ignis qui per ſeptuaginta annos Babylonicæ captiuitatis vixerat Iaſone vendeute ſacerdotium,in deteſtationem ſimoniæ extinctus fuit. 1.q.1.ſicut eunuchus.

Balaam. Quod Balaã qui pro mercede iniquitatis ab aſina corripitur, ponitur in exemplum quód prælatus propter culpã à ſubdito,& doctus ab indocto poteſt argui.2.q.7.ſecuti. & cap. nos ſi incompetenter. & cap. Paulus 2.

Balneare. Quod balneare ſe, perfectis & religioſis licet.24. quæſtio. 1. omnis.

Quod in die dominico balneũ conceditur, dummodo non fiat per voluptatem, ſed pro neceſſitate.de conſe. diſtin. 3. peruenit.

Balſamus. Quod Balſamus à clericis ſicut chriſma vel baptiſmus non debet vendi.1.quæſtio. 1. dictum eſt ſolere. & cap. quibuſdam:

Quod epiſcopi de facultatibus eccleſiæ balſamum tenentur comparare.1.q.1.ſtatuimus.1.

Quod epiſcopus qui balſamum benedictum vendit, ſimoniã cõmittit,& damnationẽ perpetuam incurrit.1.q.1.placuit vt nullus epiſcoporum.

Baptiſmus. Quod baptiſmus triplex, ſcilicet ſalutaris ſpecificatur videlicet fluminis, flaminis,& ſanguinis.de conſecra. diſtin. 4.baptiſmi.& cap.catechumenum.

Quod tunc prodeſt ſanguinis & flaminis,cum baptiſmum fluminis non contemptus religionis,ſed articulus neceſſitatis excludit. de conſec. diſtin. 4.baptiſmi vicem.§. quantum itaque.

Quod latro baptiſmo flaminis & ſanguinis baptizatus eſt qñ Chriſtum in cruce confeſſus eſt.de pœn.diſt.7. nullus expectet.circa prin.§.vlt.

Quod baptiſmus fluminis ſumpſit ſimpliciter virtutem ex paſſione Chriſti.de conſecra. diſt.4.proprie.

Quod Pharao in aqua ſubmerſus deſignat quod diabolus omnes vires amittit in aqua baptiſmatis.de cõſe.diſt.4. nec quemquam,ante ſi.

Quod baptiſmi eſt multiplex prærogatiua,videlicet quia poteſt ſuſcipi ſine aliis ſacramentis. ſed non alia ſine eo. 1.qõ. 1. ſi quis per ignorantiam.

Item quia poteſt dari à quocumque,quod non alia.32. diſtin. c.præter.§.verum.& §. porro. per totum.

Item quia eſt fundamentum & ianua aliorum ſacramentorum.de conſecra.diſtin.4.cum itaque.in ſi.

Item quia ſine eo ſalus non habetur.de conſecra.diſtin.4.firmiſſime.

Item quia per ipſum originale, mortale, & ueniale peccatum re-

mittitur, non ſic per alia. de conſe.diſt.4.regenerante.& c. ſine pænitentia.

Item carens eo non poteſt quis cōtrahere cum chriſtiana. 28. q.1.caue.

Quod ſine inuocatione trinitatis non eſt baptiſmus.de conſe.diſt.4.ſi reuera.& cap. in ſynodo.

Quod uerus eſt baptiſmus, licet per imperitiam verba ſubſtantialia corrupte proferantur. de conſecra.diſtinct.4.retulerunt.

Quod accedit verbum ad elementum, & fit baptiſmi ſacramentum.1.q.1.detrahe:

Quod nō merita miniſtrorum, ſed uirtus Chriſti in baptiſmo operatur. de conſecr. diſt. 4.baptiſmus.

Quod character baptiſmi non perditur per peccatum.1. q.1. quód quidam. ante medium. 32.q.7 licite.

Quod baptiſmus paruulis valet ad ſalutem,etiam ſi non recta intentione offerantur. de conſe.diſt.4.non illud.

Quod in baptiſmo ſpiritualiter renaſcitur homo, & membrū Chriſti efficitur.de conſe.diſt. 2.quia paſſus.circa fi.& de cōſe.diſt.4.ad hoc.

Quod nullus poteſt ſaluus fieri, ſi contemnit baptizari. 15. q. 1.firmiſſime.

Quod in hoc quòd Chriſtus mūdus à peccato baptizari voluit,exemplum baptizandi nobis in peccato natis dedit. de conſecr.diſt.4.ſi baptizata eſt. & c.non regenerabuntur.

Quod apoſtolici fuerunt baptizati tempore Chriſti.de cōſe. diſt.4.quando.& c.ſeq.

Quod verus baptiſmus non tantum conſtat in ablutione corporis,quantum in fide cordis: & baptiſmus delet non ſolum originale, ſed etiam actuale peccatum.de conſecra. diſtin. 4.regenerante.

Quod excepta neceſſitate baptiſmus à ſacerdotibus debet dari.93.diſtin.diaconi. de conſe. diſt.4.conſtat.

Quod baptizandos catechizandi & exorcizandi debet præuenire officium. de conſecra. diſt.4.ſiue paruuli.vſque ad c. venit ſacerdos.

Quod expoſitio ſignorum ſufflationum & vnctionum & quorumlibet aliorum quæ in exorciſmo & catechiſmo geritur, ponitur. de conſecra. diſtinct.4.poſtea.vſque ad c. venit.& c.1.

Quod interrogatio articulorum fidei debet præcedere baptiſmum.de conſec.diſt.4. prima.ma.in fine.

Quod baptizandis adultis indicatur pœnitentia interior, & non exterior. de conſe.diſtin. 4.omnis.& duob.c.ſeq.& c.ſine pænitentia.ibi.

Quod excepta neceſſitate, generalis baptiſmus non debet fieri niſi ſtatutis temporibus,ſcilicet in Paſcha & Pentecoſte. de conſe.diſtin.4.non ratione. vſque ad c.conſtat.

Qđ in primitiua eccleſia nō licebat niſi p̄dictis tp̄ibus baptizare: mō in neceſſitate licet oī tem-

Quod baptiſmus ſimulatorie vel pro ſanitate temporali acceptus verus eſt, nec reiteratur. de conſe.diſt.4. ſolet etiã. & duobus c.ſeq.

Quod talis baptiſmus non prodeſt ad ſalutem niſi ſimulatione ceſſante. de conſecra. diſt. 4. tunc valere incipit.

Quod Simoni mago qui ſimulatorie baptizatus fuit, & poſt non pænituit, baptiſmus non profuit.27.diſtin.quod interrogaſti.

Quod baptizans & de baptiſmo ſuſcipiens dicitur pater ſpiritualis 30.quæſt. 1. ad limina. §.filia.

Quod baptizãdus poteſt ter vel ſemel immergi ſecundum diuerſas conſuetudines terrarum.de conſecra.diſt.4.de trina.& 5.diſt.c.ſeq.& c. propter vitandum.

Quod totum corpus eſt in baptiſmo immergendum. de cõſe.diſt.4.prima igitur.

Quod baptizata muliere prægnante fœtus in ea non baptizatur de conſecra.diſt. 4. ſi ad matris.& duobus c.ſeq.& c ſi baptizata.

Quod in dubio quiſque baptizari debet.de conſecra. diſtin.4. paruulos.

Quod non baptizatus baptizandum non poteſt de fonte ſuſcipere.de cõſecra.diſtin. 4. in baptiſmate.

Quod baptizatum non debent plures accipere quam vnus. de conſecra. diſt.4. non plures.& c.in catechiſmo.

Quod non decens eſt, licet non ſit prohibitum coniuges ſimul alterius puerum de baptiſmo leuare.30.qõ. 4. quod autem.

Quod vno coniugum ſuſcipiente puerum alterius in baptiſmo, vterque feciſſe iudicatur,& vterque compater efficitur.30. quæſt.4 ſciſcitatur, & c.ſi quis.

Quod an valeat reddere debitum mulier,quæ proprium filium leuauit de baptiſmo, vide 30. q.1.per totum.

Quod in baptizatis manet concupiſcentia licet attenuata. de conſecra. diſtin.4. per baptiſmum.

Quod paruuli adulti facti. tenentur ad fidem quam pro ipſis offerentes ſpoponderunt. de conſec.diſt 4 paruuli.

Quod hi qui pro baptizandis in baptiſmo ſpoponderunt, tenentur omnes ſymbolum & orationem dominicam,& alia bona informare. de conſe. diſtin.4.vos ante omnia.

Quod adultus in infirmitate baptizans, quia ex neceſſitate videtur feciſſe, non debet ordinari.57.diſt. ſi quis in ægritudine.

Quod qui ſcienter rebaptizantur, Deum abnegare dicuntur, & per multam pænitentiam reformantur. de conſec. diſt.4.eos quos.

Quod catholicum rebaptizare ſcienter,manifeſtiſſimum ſcelus eſt. de conſe. diſtin. 4. rebaptizare.

Quod præciſi ſiue aliter apoſtatantes in fide, non ſunt reba-

ptizandi, ne fiat iniuria chara cteri imperatoris.23.q.7. quē admodum membrum.

Quod rebaptizatus irregularis efficitur & punitur.de conſecra. diſtinct. 4. qui bis, & cap. ſequen.

Quod rebaptizatus etiam ignoranter non debet promoueri. 51.diſt.qui in aliquo. 50. diſt. confirmandum eſt,in fi.

Beatitudo. Quod beatitudo paradiſi cæleſtis à nemine extra eccleſiam poſito percipitur. de conſe.diſt.4.eccleſia paradiſo.

Quod beatitudo eſt reuelatio gloriæ magni Dei,& ſaluatoris domini noſtri Ieſu Chriſti.de conſecra. diſtin.5. ieiunium.

Quod beatitudo æterna ſolummodo membris Chriſti paratur. de pœn. diſt.1. omnis qui non diligit.

Bellum. Quod bellum in hac vita duplex exercetur, ſcilicet carnale, & ſpirituale.23.q.1.niſi bella.

Quod à perfectis bella carnalia non ſunt peragenda, ſed animæ certamina contra ſpiritua les aduerſarios diſſuadenda. 23.q.1. niſi bella.

Quod Apoſtoli ideo tradiderunt legi in eccleſia hiſtorias Iudæorum,vt per bella ipſorum quæ geſſerunt, ad bella ſpiritualia informemur.23.q. 1.niſi bella.

Quod ideo bella carnalia plerumque geruntur, vt ad pietatis iuſtitiæque ſocietatem victis facilius conſulatur. 23. quæſtio. 1. paratus. in fi. & c. apud.

Quod ſicut antiquitus ducibus conceſſum fuit bellare, ſic & modernis, dummodo nō bellent deſiderio fundendi ſanguinem, ſed rempublicā pro fide Chriſti ampliandi. 23. q. 4. ſi non. & c.diſplicet.& q.1. noli.

Quod dicitur iuſtum bellum, & quid ſit, multipliciter innuitur 23.q.2.per totum.

Quod iuſtum bellum dicitur intuitu præcipientis, qui ipſius ordinariam habet poteſtatē. 11.q.3.Iulianus.

Quod dicitur iuſtum bellum intuitu obedientis,vt ſit qui obtemperare debeat. 23. quæſt. 1.quid culpatur.& quæſtio.8. conuenior.

Quod iuſtum bellum dicitur intuitu illius contra quem fit ſi meruit.23.q.2.c.vlt.& q.5.de occidendis

Quod iuſtum bellum dicitur intuitu eius ꝑpter quod fit, puta propter iniuriam propulſandam,vel vindictam inferendam.23.q.5.cum homo.

Quod iuſta bella pro pacis ſtudio geruntur,vt mali coerceā tur, & boni ſubleuentur. 23. quæſtio. 1. apud veros & q.4. diſplicet.

Quod intentio mala licitum bellum facit iniuſtum. 23. qō. 1. militare.

Quod non pax quæritur vt bellum exerceatur:ſed bellum geritur vt pax acquiratur. 23.q. 1.noli.

Quod capto hoſti in bello eſt mi-

ſerandum, dummodo futurum periculum nō timeatur. 23.qō.1.noli.in ſi & quæſt.4. eſt iniuſta.

Quod Sarraceni bellantes contra Chriſtianos iuſte a Chriſtianis impugnantur. Iudæi vero quia ſeruiunt patienter, ſuſtinentur.23.quæſtio.8. diſpar.

Quod poſſeſſiones eccleſiarum materiali gladio de mandato eccleſię defendi debent.15.q.6.auctoritatem.23.q.3. Maximianus.

Quod bella pro eccleſia ſumpta & contra excommunicatos & infideles meritoria ſunt.23.q.5.omnium.& duobus c.ſeq.& q.8.vſque ad §.ecce.& q.4 ſicut excellentiam.

Quod morientes in bello eccleſiæ ſaluantur.23.q.5. omniū. & q.8.omni timore.

Quod an epiſcopo liceat ad bellum proficiſci ſine licentia Papę.23.q.8.ſi vobis.&c. ſi quis epiſcopus.

Quod in hoc quòd Moſes aliis pugnantibus non ſe immiſcuit, ſed orauit, exemplum dedit quod prælati bellare non debēt, nec bellis intereſſe. 36. diſt.ſi quis vult.16.q.3. porro. 23.q 8.c.1.cum tribus ſeq. & c.conuenior.

Quod prælati propter poſſeſſiones temporales principibus obnoxii ſunt tributa bellorū ſiue aliarum rerum exoluere. 23.q.8.§.ecce. & c. ſeq. vſque ad §.quāuis.& c.ſi vobis.

Benedictio. Quod benedictio ſolennis ſuper plebem tantum datur ab epiſcopis.26.q.6 miniſtrare.de conſecra.diſt.1. cum ad celebrandas.

Quod non ſolennis poteſt dari a ſacerdote celebrante præſente epiſcopo, ſed non ſine eius mandato. vigeſimaprima diſtin.denique.

Quod epiſcopus officio expleto debet dare benedictionem.de conſe.diſt.5.conuenit.

Quod lecturis lectionem benedictio debet dari.21.diſtin.denique.

Quod ſacerdotis eſt benedicere, ſed Dei eſt effectum benedictionis tribuere.1.q.1.dictum eſt a domino.

Quod conſequens non eſt vt pſbyter aliis benedicat, qui ſua vulnera non curat. 28. diſtin. presbyterum.

Quod minor maiori benedictionem non debet dare. 21. diſt.denique.

Quod die dominica populus de miſſa ante benedictionem ſacerdotis egredi non præſumat.de conſe.diſt.1.miſſas die & c.ſeq.

Quod pōpulus non debet detrahere ſacerdotibus, a quibus capit benedictionem.6.quęſtio.1.ſacerdotes.38.diſtinctio.ſeriatim.

Quod coniugium non benedicitur a ſacerdote, niſi virgo cōtrahat 32.diſt.ſeriatim.

Quod ſponſus cum ſponſa ob reuerētiam benedictionis prima nocte debeat in virginitate permanere.23.diſtinctio. ſponſus.

Benefacere. Quod bene fit etiã inuitis, quorum vtilitati potius conſulitur quàm voluntati. 23.q.1.paratus.poſt medium. 45.diſt.& qui emendat.

Quod benefacit quis latroni mẽbra auferendo: quia ex hoc cogitur a malo opere ceſſare.23. q.3.ſi quis.

Quod medicus benefacit phrenetico ipſum ligando, & pater filium indiſciplinatum caſtigãdo, licet ipſis inuitis. 23. q.4.ipſa pietas & c.ſeq. q.1. c.paratus.ante fin.5. q.5. non omni & c.ſeq.

Quod benefacere non debet qs alicui in damnum alterius. 14.quæſt. 5. denique. & cap. forte.

Quod clericis maxime Deo ſeruientibus benefieri debet. 11. q.1. Chriſtianis. 12. quæſt. 1. quia tua.

Quod qui non ex amore, ſed timore benefacit, reputatur nõ facere.23.q.5.ad fidem.32. q. 5.ſicut enim.de confec.diſt. 5. quidquid.86.diſt.non ſatis.

Quod benefacienti ſi ex hoc aliquod malum præter ſuàm voluntatem contigerit, non imputatur.23.quæſt.5. de occidendis.in fi.

Beneficium. Quod beneficia eccleſiæ danda ſunt clericis quibus parentum bona non ſuffragãtur.1.q.2.clericos.& c.ſeq.

Quod illis debentur clericis qui in eccleſia vigilanter deſeruiunt.1.q.2.clerici.86. diſtin. non ſatis.

Quod qui parentum bonis ſuſtẽtari poſſunt: ſi beneficia eccleſiaſtica ſuſcipiunt ſacrilegium committunt.1.q.2.clericos.& c ſeq.& c.ſi quis.

Quod prælatus in beneficio conferendo potius debet attendere vitæ meritum, quàm conſanguinitatis gradum. 8. q. 1. Moſes.

Quod ſicut anima non viuit corporaliter ſine corpore, ſic eccleſia non proficit ſine beneficijs corporalibus.1. qõ.3. ſi quis obiecerit.

Quod pro beneficio eccleſiaſtico non paſtillum, nec aliud quantumcumque minimum dari debet. 1. quæſt.3. ſi quis obiecerit.

Quod illi qui emunt vel vendũt eccleſiaſtica beneficia, ſimoniam incurrunt, & beneficio fruſtrantur. 1. q.3. ſi quis dator.& c.ſeq.

Quod quia beneficia eccleſiaſtica domini Dei ſunt, ideo vendi nõ poſſunt.1.q.3. ſaluator. ante medium.

Quod clerici criminoſi beneficijs eccleſiaſticis ſunt priuanpi.81.diſt. ſi quis amodo.

Quod presbytero irregulari beneficium ſuum eccleſiæ ex diſpenſatiõne conceditur.50. diſtin.ſtudeat,

Benignitas. Quod benignitas nimia non debet reſoluere ſubditos: nec nimia aſperitas exulcerare.45. diſt. diſciplina & c. qui ſyncera & c. licet nonnũquam.& c.ſunt namque.

Quod multa agenda ſunt cum inui-

inuitis quadam benigna aſperitate. 23. q. 1. paratus.

Quod benignitas ſeruanda eſt in correctione. 23. quęſt. 4. quod Chriſtus. 45. diſtin. licet nonnunquam.

Bigamus. Quod bigamus ad ordines eligi non poteſt. 31. q. 1. quomodo. 32. diſt. ſeriatim. 33. & 34. diſt. per totum.

Quod per bigamiam quilibet irregularis efficitur. 32. diſt. maritum. 34. diſt. cognoſcamus. & c. ſeq.

Quod baptiſmus non delet irregularitatem bigamiæ ante contractæ. 34. diſt. ſi quis viduam. 26. diſtinct. acutius. & c. vna. 28. q. 3. acutius.

Quod bigamus non promouetur, hoc eſt propter defectum ſacramenti. 26. diſt. acutius. & c. vna.

Item propter prærogatiuam ſacerdotalis dignitatis. 26. diſt. vna. & §. bigamus.

Item propter ſuſpitionem futurę incontinentiæ. 82. diſt. propoſuiſti. in fine.

Item quia talis qui matrimonia frequentauit, non poteſt eſſe orator caſtitatis. 16. diſt. vna. & §. bigamus.

Quod an ille ſit bigamus qui duxit in vxorem quam prius coitu fornicario corrupit virginem. 30. q. 5. qualis. 24. diſtin. præcipimus. 51. diſtinct. qui in aliquo. 32. diſt. nemo. 33. diſt. maritum.

Quod ille non eſt bigamus qui duxit ſponſam alterius, non tamen carnaliter a primo cognitam. 34. diſtinctio. Valentino.

Quod bigamus reputatur qui vxorem ſuam poſt adulteriũ ſcienter cognoſcit. 34. diſ. ſi cuius. & cap. ſeq.

Quod qui contrahit cum corrupta de facto licet contrahere non poſſit de iure: tamquã bigamus reputatur. 28. diſtin. presbyter.

Quod qui credens ſe cum virgine cõtrahere, inuenit eam cognoſcendo corruptam bigamus reputatur, nec debet promoueri. 51. diſt. qui in aliquo.

Quod cum bigamo poteſt diſpẽſari, & facilius in ordine ſuſcepto quam in ſuſcipiendo. 50. diſt. quicumque pœnitens.

Quod clericus per bigamiam irregularis effectus retinet priuilegium clericale. 34. diſt. lector.

De bigamis require vbi agitur de ordine, & vbi agitur de diſpenſatione.

Blaſphemus. Quod blaſphemãs Deum debet pœnis debitis ſubiacere. 23. q. 4. nõ inuenitur. 11. q. 3. Imperatores. 25. diſt. qualis.

Quod ille in Spiritũſanctum blaſphemat, qui ſacris canonibus derogat. 25. q. 1. violatores.

Quod verbum domini tunc blaſphematur, cum contemnitur. 33. q. 5. cum caput.

Quod Michael angelus qui diabolo noluit inferre blaſphemiam, ponitur in exemplum quod a maledictione puri eſſe debemus. 34. q. 3. ſi igitur.

Quod blaſphemantes baptiſmũ Chriſti, per poteſtates debent puniri. 23.queſtione 4. quoniam.

Quod blaſphemantes exemplo Apoſtoli per excommunicationem ſatanæ debent tradi. 24.q.3.apoſtolicæ.23.q.4.qui peccat.ante medium.

Bos. Quod bos & aſinus tunc ſimul ad arandum cõiungũtur, quando diuerſæ ꝓfeſſionis homines in uno officio ſimul ſociantur. 16. q.7. in nona.

Quod Deo ideo cura non eſt de bobus: quia facta brutorum Deus non diſcutit. 15.q 1. c. firmiſſime.§.ex eo.

Brutum. Quod brutis animalibus eo ꝙ ratione carent, peccatum nõ imputatur.15.q.1.c. firmiſſime.§.ex eo.

Quod i lege bruta animalia peccatis hominum ſordidata iubentur interfici, non propter peccatum, ſed quia replicant memoriam facti. 15.q.1.mulier.

Cain. Quod Cain quia prævaricationem propter fratricidiũ incurrit, ſententiam maledictionis reportauit 24.q.3.cum ergo.§.ſed qui.

Quod Deus deſpiciendo munera Cain ante damnauit fratricidium mente conceptum quaſi opere adimpleſſet. de pæ.diſt.1.numquid.

Quod Cain qui peccatum fratricidii negauit, indignus temporali pœna fuit. de pœn. diſt. 3.Iudas.

Quod Abel eſſe renuit quem Cain malitia non exercet.23. q.4.hęc autem vita.

Cham. Quod Cham qui ex eo quòd patris verenda non operuit, maledictus eſt: ponitur in exemplũ quòd maiorem damnationẽ incurrunt qui ſpiritualibus patribus non deferunt.2.q.7. ſacerdotes & reliqui. & c. ſententia.& c.plerumque.15.q.5. de crimine.

Calculus. Quod calculus eſt carbo: quo purgatus eſt Eſaias propheta. 8.queſtio. 1 in ſcripturis. in fi.

Item calculus eſt determinatio ſententię.6.q.4.ſi inter.

Calix. Quod calix & patena nullo modo debẽt eẽ de ligno, ſicut in primitiua eccleſia, ſed ex auro & argento, uel ſaltem ſtanno.de conſec.diſt.1.vaſa.& c.vt calix.

Quod ideo prohibetur, ne fiat calix de ligno, quia poroſum eſt.ead.diſt.

Itẽ nec de vitro, quia fragile eſt.

Item nec de cupro, quia prouocat vomitum.

Item nec de aurichalco quod contrahit rubiginem.de conſ. diſt.1.vaſa.& c.vt calix.

Quod ſacerdotibus ſolenniter cum miniſtris celebrantibus non licet calicem tollere niſi ipſis per diaconos porrigatur.93.diſt diaconi ſunt.

Calumnia. Quod calumniari eſt falſis

ſis criminibus intendere.2.q. 3.ſi quem.§.notandum.

Quod inconſultus calor ex impetu mentis proueniens calũ nię vitio caret.2.q 3.ſi quem. §.notandum.poſt medium.

Quod calumniantes ad uindictam poſcit ſimilitudo ſupplicii.2.q.8 q ſquis.5.q 6. qui calumniam.& c.ſeq.

Quod veſtis quæ non propter neceſſitatem, ſed propter uenuſtatem accipitur elationis habet calumniam. 21.quæſt. 4.c.1.

Canon. Quod canon græce, latine regula nuncupatur.diſt.3.canon.

Quod ſancti patres canones diuino inſtinctu ſanxerunt. 33. q.2. hoc ipſum.25.q.1. violatores.

Quod liber canonum apoſtolorum inter apochryphos ponitur.15 diſtin.ſancta Romana. 16.diſt.canones.

Quod uiolare canones patrum, eſt ſpiritum ſanctum blaſphemare.25.q.1.violatores.

Quod ſecundum canones eccleſiæ Romanæ tenentur uiuere aliæ eccleſiæ, quia ab ipſa habent principium.11.diſtin. nolite.

Quod canones tamquam catholici ab omnibus ſunt recipiẽdi, & qui non. 16.diſt.per totum.20.diſt.de libellis.& duobus c ſeq.

Quod ſi canones ſibi quandoque contradicunt,illis eſt ſtãdum quorũ antiquior & potior eſt auctoritas.33.q.2.hoc ipſum.

Canonici. Quod canonici canonice uiuere debent.de conſec. diſt.5. in omnibus.

Cantus. Quod Cantus eccleſiæ inuentus eſt vt ad compunctionẽ vocet animos audientium 21.diſtin. cleros,ante finem.de conſecr. diſt.5.non mediocriter.

Quod in eccleſia deuotione cordis eſt cantandum. & theatrales cantus non ſunt exercẽdi.92.diſt.cantantes.de conſe. diſt 5.non mediocriter.38.diſtin.ſedulo.12.q 1.quia.

Quod ſecundum ſolennitatem temporum cantus eſt exercendus.25.diſt. perlectis.ante finem.

Quod plerumque dum in cantãdo ad fauorem populi blãda vox quęritur,congrua vita deſeritur. 92.diſtin. in ſancta.

Quod Gloria in excelſis, & Alleluia non ſemper eſt cantandum. de conſec.diſt.1.hi duo.

Quod diaconi Romanæ eccleſiæ quia ſolennioribus officiis debent deſeruire: cantare tempore officij prohibentur. 92.diſt.in ſancta.

Quod clericus vel presbyter inter epulas menſæ cantans,eſt excommunicandus. 22.q. 1. clericum.

Quod clerici cœtibus non miſceantur,vbi amatoria & turpia decantantur.de conſecratio. diſtinct.5. nullus presbyterorum

Quod inter feſtũ paſchæ & pentecoſtes,tantum tres pſalmos ad nocturnos canimus. per

totum annum, ſi feſtum eſt, nouem: ſi vero feria, duodecim recitamus. de conſe. diſt. 5. in die.

Quod nemo debet obedire epiſcopis vel abbatibus cum mādāt cantari miſſas pro hereticis. 11.q. 3. ſi quis epiſcopus aut abbas.

De hac materia habes ubi agitur de Miſſa, & ubi agitur de officio.

Caput. Quod caput ſequi debent membra. 12. diſt. non decet. 11. diſt. nolite. de conſec. diſt. 3. celebritatem.

Quod indecens eſt ſi membra perfectiora ſunt capite. 61. diſtin miramur.

Quod capite langueſcente facilius membra corporis inficiūtur. 6.q.1. ſunt plurimi. §. verum. & c. ex merito.

Quod totum corpus morbis inuaditur ſi languor in capite curatus non fuerit. 2. quæſt. 7. ſicut inquit.

Quod caput dicitur Romana eccleſia. 12. diſt. c. 1. & ſeq. 3. q 6. dudum.

Character. Quod character in baptiſmo imprimitur. 23 q. 4. diſplicet. circa medium.

Quod character baptiſmi non perditur ex quocumque peccato. 32. q. 7. licite. 1. q. 1. quod quidam. ante medium. 23. q. 4. diſplicet. circa medium.

Quod apoſtatæ a fide non ſunt rebaptizandi, ne iniuriam faciat characteri Imperatoris. 23. q. 7. quemadmodum.

Quod ſchiſmaticus qui ab hæretico vel econuerſo in forma eccleſiæ baptizatur, characterem recipit. de conſecratio. diſtinct. 4. quomodo, ante medium.

Cardinalis. Quod Sāctus Silueſter primus videtur fuiſſe qui miniſtros domini Papæ collaterales appellauit Cardinales. 2. q. 5. præſul.

Quod Cardinali diacono a ſubdiacono vſq; ad lectores omnes exhibere debent honorem. 93. diſtinctio. a ſubdiacono.

Quod vacante ſede Apoſtolica epiſcopi Cardinales alijs ſibi adiunctis debent ſine dilatione Papam eligere. 23. diſt. in nomine Domini. 70. diſt. per totum.

Quod ſummus pontifex non niſi a Cardinalibus & a clericis religioſis eſt inthronizandus. 79 diſt. c. 1.

Quod qui ſine canonica electione Cardinalium & clericorū religioſorū præſentia inthronizatus fuerit, non apoſtolicus ſed apoſtaticus habeatur. 79. diſt. c. 1.

Quod olim non eligebant Papā niſi presbyteri & diaconi Cardinales. 79. diſt. oportebat. & duobus c. ſeq.

Quod Cardinales epiſcopi in cōſecratione Papę vice funguntur metropolitani. 23. diſt. in nomine Domini.

Quod Cardinalibus conceditur cum alijs clericis & laicis inuaſorem ſedis Apoſtolicę anathematizare. 79. diſtin. ſi quis pecunia.

De hac materia habes vbi agitur de electione Papæ.

Charitas. Charitas q̃d ſit, & de diuerſis eius effectibus. de pœnit. diſt. 2. per totum.

Quod præcepta charitatis duo ſunt, ſcilicet amor Dei, & amor proximi. 8.q.1. in ſcripturis. ante finem.

Quod vbi charitas non eſt, non poteſt eſſe iuſtitia. 24.q.1. vbi ſana.

Quod qui charitatis iuſſa ſpernit: Deum qui charitas eſt, tanquam Iudas prodit. 11.q.3. abijt.

Quod charitas quæ operit multitudinem peccatorum, proprium eſt donum bonorum. 1.q.1. multæ autem.

Quod qui ſunt in charitate, participes ſunt omnium bonorum eccleſiæ. de conſecr. diſt. 4. eccleſiæ charitas.

Quod tunc perfecta charitas eſt in homine quãdo nihil aliud quàm Chriſtum quærit. de pœnit. diſtinct. 2. charitas eſt. in fine.

Quod verba ſunt poſtponenda quæ veritatem inflant, & charitatem vulnerant. 99. diſtin. ecce.

Quod non eſt charitas, ſed languor vbi mali mores non corriguntur. 23. quæſtio. 5. non putes.

Carolus. Quod Carolus Imperator primus vocatus fuit ab Hadriano Papa pro defenſione eccleſiæ. 63. diſtinctio. Hadrianus. 23. q. 8. hortatu.

Caſtitas. Quod caſtitas ſine continentia Deo placet, quam non facit neceſſitas, ſed voluntas. 33.q.5. tunc ſaluabitur. circa med.

Quod abſque caſtitate omnia opera ſunt imperfecta. 33.q.5. tunc ſaluabitur.

Quod caſtitas non aliter quam inſpiratiuè habetur. 28. diſt. de his.

Quod ipſam ſeruare eſt viam arctiſſimam & difficilem incedere. 28. diſt. de his. & 33.q.5. tunc ſaluabitur. circa mediũ.

Quod pauci caſti & ſine carnali vitio inueniuntur. 50. diſtinctione. quia ſanctitas tua. in fine.

Quod nemo poteſt gloriari ſe caſtum cor habere. de pœnit. diſt. 2. §. fugerat ſanctus Dauid. circa med.

Quod caſtitas mentis non aufertur per violentiam illatã corporis. 33.q.5. per totum fere.

Quod non corrumpitur corpus niſi primum animus corrumpatur. 32. q. 5. non poteſt. & quinque c. ſeq.

Quod virgo violenter oppreſſa non debet ſe ſacris virginibus coæquare. 32.q.5. illæ.

Quod ſine tactu impudico caſtitas corporis perditur. 32.q.5. nec ſolo.

De hoc require vbi agitur de pudicitia.

Quod in virginali & viduali caſtitate excellentiam inuenire ampliorem quam in matrimonio experitur. 27.q.1. nuptiarum.

Quod ordini ſacro caſtitas eſt anne-

annexa.84.diſt.cum in præterito.& 31.diſt.aliter.

Quod quia tempore gratiæ non generis ſucceſſio,ſed vitę perfectio quæritur: ideo ſacerdotibus continentię caſtitas imperatur. 32. q.4. recurrat. §. his itaque.in fi.

Quod clerici orientalis eccleſiæ ante ſacros ordines matrimonio coniuncti,etiam poſt in ſacris cum vxoribus licite poſſunt ſtare.31.diſt. c.quoniam. §.hoc autem.& c.ſeq. & 32.diſtinct. ſi quis.

Quod tempore Sancti Gregorij ſubdiaconis & ſupra, præcepta eſt continentia. 31. diſtin. ante triennium.

Quod ſicut epiſcopi,ita miniſtri altaris debent eſſe caſti. 31.diſtin.lex continentiæ.

Quod nullus ad altaris miniſterium debet accedere niſi caſtitas eius ante fuerit approbata. diſt.31.ante triennium.

Quod qui fidem caſtitatis Deo vouerunt, irritam faciē do,dānationē incurrunt. 27.quæſt. 1.cap.1.

Quod poſt profeſſam continentiam clericus ſęcularis vel monachus matrimonium contrahere non poteſt. 27.q.1.p totum.

Caſus. Quod caſum appetit qui ad ſummi loci faſtigia propoſitis gradibus per abrupta aſcenſum quęrit. 48.diſt.ſicut.

Quod eſt malum cadere a propoſito & poſtea ſimulare propoſitum.12.q.1.certe.

Quod caſus aliorum nullum debet retrahere a bono propoſito. 17.q.1.qui bona.

Quod inordinatus zelus ad emēdandum ſubditum deterius interdum facit cadere prælatum.24.q.3.non in perpetuū.

Quod ſepties cadit iuſtus, & toties ſurgit. de pæ. diſtin.3. ſepties cadit.

Quod iuſti vocabulum nō amittit qui quoties cadit,toties ſurgit. de pæn.diſt.3.quamuis.§. hac,in fine.

Quod timor æternæ pœnæ cadere facit per pænitentiam de uertice ſuperbię.50.diſtin. quid eſt.

Quod ſi altiſſima ſublimitas cecidit, quis cadere non poſſit. de pæ. diſt.2. vt cognouerūt. §. opponitur, in fi.40.diſtin. quælibet.

Quod qui caſu occidunt, non eis imputatur.55. diſt.qui partem.50.diſt. hi qui arborem. 15.q. 1.illa cauenda.

Item virgo ſi ceciderit per corruptionem,non eſt qui ſuſcitet eam redintegrando. 32.q. 5.ſi Paulus.

Cathedra Quod cathedra non ſacerdotem,ſed ſacerdos cathedram facit. 40. diſtinctione multi.

Quod cathedra Petri,ſuper quā ſtat eccleſia non eſt deſerenda.93.diſt.qui cathedram.

Quod prælatis,qui ſuper cathedram Petri reſident,eſt obediendum. 1.q.1.non quales.

Cathedraticum. Qđ cathedraticum dictū eſt ab honore

nore cathedræ pontificalis. 10.q.3.c.1.

Quod epiſcopus nomine cathedratici vltra duos ſolidos non debet accipere. 10.q. 3. illud te.& c.ſe.& c.inter.& c.vlt.

Cauſa. Quod cauſa dicitur proprie illius vel ad quem damnum vel emolumentum ſpectat. 1.q.6. biduum.

Quod ceſſante cauſa debet ceſſare id, quod factū eſt propter cauſam. 1.quæſt.7. quod pro remedio.

Quod qui cauſa vtilitatis ad aliā eccleſiam transfertur,ad priorem red:re non debet. 7.q. 1. paſtoralis.§.quod vero.

Quod,coniugium quod fit cauſa procreandi,ceſſante cā non ſoluitur.32.q.7.tantum.

Quod pendente relatione ad ſuperiorem in cauſa nil eſt cōmutandum. 2.q.1.nomen. & q.7.quoties poſt.& c.quoties epiſcopi.

Quod non licet epiſcopo cauſam ſanguinis agitare. 23.q. vlt.his a quibus.

Quod epiſcopus nec pro ciuili, nec pro criminali cauſa corā iudice ſæculari eſt accuſandus.11.q.1.nullus epiſcopus. & cap.ſi quæ cauſæ.

Quod ſi in mala cauſa pauperi aſſiſtitur, tanto ex hoc nequior efficitur.23.quæſt.4.ne amiſſo.

Quod epiſcopi viduarum cauſas impenſius fouere debent. 87.diſt.licet.

Quod ſi iuſtus in cauſam cecide rit, potius eſt ei adiuuandum quām alteri.86.diſt.non ſatis.

Quod cauſarum eccleſiaſticarū alia eſt ciuilis, de qua habetur. 14. q.2. ſuper prudentia. alia criminalis, de qua habetur 16.q.1.frater.poſt mediū.

Cautela. Quod cautela laudabilis eſt, in qua non furor, ſed ratio totum agit. 11. q.3. illa præpoſitorum.

Quod nihil quod ad cautelam pertinet,eſt omittendum. 63. diſt.quanto.

Quod cautela præcauet vt inter duo mala leuius committatur.96.diſt.duo.& c.ſeq.

Quod cautela eſt habenda in cauendo peccato. 41.diſtinctio. ſæpe.

Item in prædicando & docendo. 43.diſtinct.ſit rector.ante medium.

Item in regendis ſubditis.39.diſtinct.Petrus.

Item pro rebus eccleſiæ conſeruandis. 28.diſtinctio.de Syracuſanæ.

Quod multa fiunt ad cautelam futurorum, vt noui iuris promulgatio 23.diſt.c.1.

Item ſingularis prohibitio. 89. diſt. decenter. 23. q. vlti. peſſimam.

Item cōditionis per ſcripturam profeſſio.12.quæſt.2.longinquitate.

Item ſpecialis libelli cōſcriptio. 1.q.7.quoties.

Item iuramentorum obligatio. 11.q.vlt.cum aliquis.

Item ſpecialis pro rebus eccleſiæ cautio. 28.diſtin. de Syracuſanæ.

Cæcus. Quod cęcus, ideſt indoctus non eſt ordinandus 45.diſt.c.vlti.

Quod cæcus dicitur qui ſupernæ cõtemplationis lucẽ ignorat.49.diſt.hinc etenim.

Quod cæcum natum illuminauit Chriſtus.24 q.3.§.1.

Celebratio. Quod celebratio miſſarũ abſque magna neceſſitate nõ debet fieri niſi in locis ſacris. de conſec.diſtinct.1. §.1. & c. ſicut.

Quod ſanctius eſt miſſa carere, quàm in locis non ſacris ſine neceſſitate cantare vel audire.de conſecra. diſt.1 ſicut. & c.ſequen.& c.nullus. & c.vnicuique.

Quod nullus debet miſſas celebrare extra eccleſiam ſine licentia epiſcopi. de conſecra. diſt.1.miſſarum.

Quod epiſcopus etiam magnis perſonis miſſas celebrari extra eccleſiam cum difficultate debet concedere. de conſe. diſt.1.certum.

Quod in calice ligneo vel vitreo nullus debet celebrare. de cõſec.di. 1.vaſa.& c.ſe.

Quod ſacerdoti miſſam celebrare & non communicare, eſt peccatum grauiſſimum.de cõſec.diſt.2 relatum.

Quod caduco morbo laborans, a celebratione miſſarum eſt prohibendus.7.q.2.in tuis literis.& c.ſeq.

Quod ſacerdos ꝑpter fortuitos caſus ſine adiutoribus non debet celebrare.7.q.1.illud.

Quod ſacerdos q.ꝑ defunctis vt viui moriantur celebrauerit, eſt deponendus. 26. quæſt.5. quicunque.

Quod nullo caſu pranſus debet celebrare.7.q.1.nihil.de conſe.diſt.2.liquido.

Quod ſcienter indigne celebrãs idololatris cõparatur.32.diſt. præter hoc autem.§.porro.

Quod ſacerdos infamis, eſt a celebratione miſſę prohibẽdus. 50 diſt.ſi poſt.

Quod quando quis poteſt poſt nocturnam pollutionem celebrare vel communicare, habetur 7.diſt.teſtamentum.

Quod presbyter non debet celebrare miſſam eo die in altari, in quo epiſcopus cantauit. de conſe.diſt.2.c.vlt.

Quod in caſu quando epiſcopus præ infirmitate miſſam non poteſt explere, presbyter poteſt in eodem altari incœptã miſſam finire.7.q.1.nihil.

Quod in paraſceue & in ſabbato ſancto non ſunt miſſæ cõmuniter celebrandæ: quia Apoſtoli tunc propter metũ Iudæorum incuſſum non celebraretur. de conſecr.diſt.3. ſabbato.

De hac materia habes vbi agitur de Euchariſtia, & vbi agitur de Miſſa.

Cæna Domini. Qđ cænæ Domini dies eſt ſolenniter celebranda.de conſec.diſt.3.literis.

Quod eo die reconcilientur publice pœnitentes.50.diſt.in capite. in fi.de cõſecra. diſt.2. in cęna.

Quod

Quod illo die ſingulis annis eſt chriſma conſecrandum.de cõ ſe.diſt.3.in litteris.

Quod in ipſo die eſt tantum ſemel comedendum.de conſec. diſt.3.non liceat.& c.ſeq.

Cenſus. Quod cenſus pro agro eccleſiaſtico a clericis non eſt perſoluẽdus. 23.q.8.ſecundum.

Quod debitum tributum perſonæ eccleſiaſticæ domino tẽporali non debent denegare. 12.q.1.ſi tributum.& cap.ſeq. 23.quæſt.8.cõuenior.& c.tributum.

Cephas. Quod Cephas dicitur Petrus. 22.diſtin.ſacroſancta.

Cibus. Quod cibus corporalis non culpatur, ſed cibi libido. 41.diſtin.quiſquis.

Quod nihil ita ſenſuum acumẽ operatur,nihil ſic ægritudinẽ fugat ſicut cibus digeſtus. de conſecra.diſt.5.nihil. & c.ſeq.

Quod exceſſus ciborum putreſcere facit corpus, & macerat ægritudine diuturna. de conſecra.diſt.5.nihil.& c.ne tales. per totum.

Quod ęgritudo ex delicatis cibis contracta per pauperes cibos curatur. de conſecra.diſtin.5. legimus.

Quod cibum presbyterorum & clericorum debet præcedere benedictio, inter cibum lectio, poſt cibum gratiarum actio.44.diſt.quando autem.

Quod diuites non debent cogi vti cibis pauperum, ne propter conſuetudinem contrariorum infirmentur. 41. diſt. non cogantur.

Quod non eſt attẽdenda in pauperibus ciborum multiplicitas vel paucitas,ſed animi ſynceritas. 41. diſtin. quod dicit.

Quod ſimiliter verum eſt de comeſſatione & conuiuio.

Cœmeterium. Quod cœmeteria ſunt circa eccleſias ab epiſcopis ab alijs locis diuidenda & conſecranda.13.q.1.c.1.

Quod propter tumulationem fidelium cœmeteria ſunt ampliãda. 12. q.2. aurum. poſt medium.

Quod ſicut eccleſiæ ſic & cœmeterij violator ſacrilegus dicitur.17.q.4.ſi quis contumax. & c.ſeq.

Circumciſio. Quod circũciſio legem non obſeruanti præputium facta eſt. 22.q.2. quæritur.poſt medium.

Quod magis valet apud nos baptiſmus quam apud veteres circunciſio. de conſecr.diſt.4. quod autem apud.& c.ſeq.

Quod circunciſio carnis erat ſignum iuſtificationis & purgationis animæ.de conſecra.diſtinct.4.ex quo.

Circumſtantia. Quod circũſtantiæ attendendæ ſunt in factis & in faciendis.23.q.8.occidit.

Quod non poſſumus ad veritatem facti peruenire niſi tempus,perſonam,cauſam,reſpiciamus & voluntatem. ibidem.

Item

Item in pænitentia facienda vel imponenda circũſtantiæ ſunt penſandæ. de pæniten.diſtinctio.5.§.1.

Citatio. Quod citatio debet fieri in ſcriptis. 5.q.2.vocatio.

Quod legitima citatio eſt quæ ex amore procedit ſpatijs tẽporum ad hoc ſtatutis obſeruatis.5.q.2.in præſenti.

Quod citatio debet ſignificare cauſam per litteras, vt ad reſpõſionem venire valeat pręparatus.5.q.2.ſi primates.

Quod eiecti vel ſpoliati antequã reſtituantur nec citari debẽt nec æmulis reſpondere. 5.q.2.ſi primates.

Quod non debent iudicari abſentes niſi citati venire contempſerint.5.q.2.relatum.

Quod qui poſt trinam vel poſt vnam peremptoriam citationem non comparuerit, contumax iudicatur.24.q.3. de illis ita.circa medium.

Claues. Quod claues Petrus quãdo accepit ecclesiam ſanctam accepiſſe ſignificat.24.queſ.1.quodcunque.de pæniten. diſt.1. quem pænitet.

Quod claues, quas eccleſia accepit, non ſunt contemnendæ. 24.q.1. omnibus. 11.q.2. nemo contemnat.

Quod qui claue non errante ſoluitur vel ligatur in terra, erit ligatus vel ſolutus in cęlo.11. quæſtio.3.cœpiſti.24.quæſ.1. manet.

Quod ligandi vel ſoluendi poteſtate ſe priuant qui hanc iniuſte exercent.11.q.3.illud.c. ipſe ligandi.

De hac materia plura inuenies de excommunicatione, vbi agitur de ſententia.

Clemens. Quod Clemens Papa primus multipliciter commendatur. 8.q.1. ſi Petrus. & c. oportet. & c. Clemens.

Clericus. Quod clericus dicitur a cleros Græce, quod Latine ſors dicitur.12.q.1.clericus.21.diſt. cleros.in prin.

Quod ideo clerici dicti ſunt, quia in ſortem Domini vocati ſunt. 12. quæſtione 1. duo ſunt.

Quod ab oſtiarijs vſque ad ſummum ordinem cuiuſcunque dignitatis clericorum nomine clerici deſignantur. 21.diſtinct.cleros. 72. diſt. clericũ. 11.q.1.de perſona.

Quod ſignum clericale eſt corona raſa in modum ſphæræ in capite.12.q.1.duo ſunt.

Quod non tonſuratus per epiſcopum ſiue laicus ſiue monachus in miſſa publice legere non debet. 96.diſt.quoniam.

Quod clerici comam nutrire non debent, ſed deſuper caput in modum ſphæræ tondere.23.diſt.prohibere.

Quod clerici profeſſionem ſuã in habitu & inceſſu & in motibus repræſentare debent. 41.diſtinctio. clericus. 23 diſtinctio. his igitur. 35.diſtinctio.eccleſiæ. 41.diſtinct. epiſcopus. 44. diſtinctio. per totum. 12.q.1. quoniã. 21.q.4.

per

per totum. de conſecr. diſt. 5. in omnibus.

Quod clerici cõmunem vitam in manducando & dormiendo circa eccleſiam debent ducere. 32. diſt. prȩter hoc. 12. q. 1. omnis. de conſecra. diſt. 5. in omnibus.

Quod clerici cuiuſcunque ordinis in exemplum debent eſſe laicis, vt habetur 8. q. 1. qualis. 6. q. 1. beatus. in medio.

Quod ſicut loco ita & religione debent in ieiuniorum obſeruatione laicos præcellere. 4. diſtinctio. ſtatuimus. & duobus c. ſeq.

Quod vt melius poſſint vacare diuinis officijs, ſȩcularibus negotiis non debent implicari. 21. q. 3. de mollitiis. & duobus c. ſeq. 11. q. 1. te quidem. 14. q. 4. clerici ab indignis. 86. diſtinct. peruenit. 88. diſtinct. pȩr totum.

Quod horas ſtatutas diurnas atque nocturnas diſtinctis temporibus deuote debent explere. 91. diſt. Eleutherius.

Quod exemplo Apoſtoli propriis manibus poſſunt laborare, dummodo diuinum officium non negligant. 91. diſt. c. 1. & c. ſeq. & c. clericus.

Quod clerici ſemper ſtudio litterarum intendere debent. 16. q. 1. ſic viue. 38. diſt. ſicut. & duobus c. ſeq.

Quod clerico nulla ȩtas ſera debet eſſe ad addiſcendum. 24. quæſtio. 4. ſi habes, circa medium.

Quod aſſumpti vel aſſumendi ad regimen animarum docti debent eſſe in ſcripturis. 36. diſtinctio. per totum. 37. diſtinctio. cap. ideo prohibetur. §. vt itaque.

Quod quia res clericorum pauperum ſunt, prȩceteris tenentur hoſpitalitati & eleemoſynis intendere. 16. q. 1. quoniam quidquid. 42. diſt. §. 1. & c. quieſcamus.

De caſtitate clericorum, & continentia eorum 28. diſtin. per per totum. 31. diſt. a primo c. vſque ad c. ſi laicus 32. diſtin. per totum. 82. diſt. propoſuiſti. & c. ſeq. 84. diſtinct. cum in præterito.

Quod clericus feminarum ſuſpectarum frequentans domicilia eſt deponendus. 81. diſt. clericus.

Quod non debent clerici mulieribus cohabitare. 32. diſt. interdixit. & c. ſeq. 81. diſt. clericus. & c. ſeq.

Quod clerici cum matre & ſorore habitare permittuntur. 81. diſt. volumus.

Quod fornicarij deprehenſi iuxta canones ſunt puniendi. 27. diſtinct. presbyteris, diaconis. 78 diſtin. decernimus. & c. de his. & c. presbyter. 32. diſtinct. eos. & c. erubeſcant. 33. diſt. habuiſſe 81. diſt. ſi quis amodo. & tribus c. ſeq. 82. diſt. fere per totum.

Quod ipſorum officium quando per ſententiam ſunt damnati, audiri non debet. 15. q. vlt. c vlt. 81. diſtin. ſi qui ſine. 32. diſtin. c. nullus. & c. præter hoc.

Quod concubinæ eorum vendi

vel in ſeruitutem redigi debent. 32.diſt.eos. 81.diſtinct. quidam.

Quod filij ipſorum in ſeruitutē eccleſiæ vbi nati ſunt debent deputari.15.q.8. cum multæ. in fine.

Quod moniales cognoſcentes debent deponi.27.q.1. ſi quis epiſcopus.

Quod non debent intereſſe ſpectaculis vanis vel nuptiis. 28. diſt.presbyterum. 44.diſtinct. nullus. de conſecr.diſt.5. non oportet.

Quod tabernas ſine neceſſitate non debent intrare. 44. diſt. non oportet clericos. & c.clerici ibidem.& c.nullus.

Quod magicis artibus auguriis vel incantationibus intendentes debent deponi.26.q.5. nō oportet.& duobus c.ſeq.

Quod clerici arma ferre non debent. 23.q.8. clerici. & c.ſeq.

Quod nec vere nec iocoſe pugnare debent.23.q. 8.quicumque clericus.

Quod nec debent iudicium ſanguinis ferre.23.q.8.ſæpe principes.& c.his.

De libertate clericorum data ꝑ Imperatores.16.q.1. generaliter.23.q.8. cap.tributum. §. quamuis.

Quod qui ad ſolius Dei iudiciū reſeruantur, a nullo iudice ſæculari debent iudicari. 11. q. 1. ſacerdotibus. circa mediū. 12.q.1.futuram.

Quod defenduntur ab eccleſia. 24.q.3.paternarum.

Quod non accuſantur a laicis. 11.q.1.nemo.

Quod non debent trahi ad iudicium ſæculare maxime ſine conſenſu epiſcopi.11.q.1.nullus iudicum vſque ad c. iudices. & c.peruenit. vſque ad c. clericum.

Quod clericus quandoque debet reſpondere coram iudice laico, videlicet cū ipſe ſe ſubiicit ex permiſſione epiſcopi. 11.q.1.clericum.

Item 10.ſi cauſa per Papam fuerit delegata.q.3. relatum. 11. q.1.iſtud. 23.q.5. nō vos.poſt medium.& tribus c.ſeq.

Quod clerici corā epiſcopo sūt conueniendi. 11.q.1.ſi qui.& c.de perſona.& duobus c.ſeq. 16.q.7.filijs.

Quod clerici alios clericos ad iudicium ſęculare trahentes puniuntur. 11.quęſt.1.inolita.& duobus cap.ſeq.11.q.1. ſi quis clericus.

Quod ex cauſa capi & ligari poſſunt a laicis. 23.q.5. non uos. poſt medium. & tribus c.ſeq.

Quod clericus epiſcopum ſuum contemnens vel coniurationem procurans degradatus traditur iudici ſæculari. 11.q. 1 ſi quis ſacerdotum.& c.coniurationum.& quattuor cap. ſequenti.

Quod de ordinatione clericorum habet. 24. diſt. per totū. Et de hoc infra vbi agitur de ordine.

Quod clerici antequam ordinētur, debent examinari, & debent promittere fidelitatem & caſtitatem. 23.diſt. quamquam.28 diſtin. nullum. & c. quādo.& c.de his. & trib.c.ſe.

Quod

Quod non debent intitulari in duabus eccleſiis.21.q.1.c.1. & ſeq.

Quod vitiati corpore promoueri non debent.36.diſt.illiteratos.55.diſt.c.1.3.4.5.& 6 q.1. infames.circa finem.

Quod vitiati corpore ſine culpa promouentur.55.diſt. qui patrem.

Quod ſerui non promouentur niſi prius libertate donentur 54.diſt.c.1.& quinque c.ſeq. & c.ſi ſeruus.& quattor c.ſeq.

Quod ſi ſeruus ſine ſcire domini ordinatur in clericum, reddetur domino repetenti.54. diſt.nullus.& c.de rebus. §.cęterum.& quattuor c. ſequ. & c.ſi ſeruus.

Quod qui coniugium perfecerunt cum non virginibus,nõ prouentur.34. diſt. curandũ. & ſex cap.ſeq.

Quod coniugati niſi prius continentiam vouerint non promouentur, nec miniſtrare debent in ſacris.28. diſt. aſſumi & ca.ſeq.& cap. de Syracuſanæ.& 32.diſtin.eos. & c. placuit.

Quod curiales & hiſtriones nõ promouentur.2. diſt. per totum.53.diſt.legem.

Quod ab illicitis quæſtibus debent abſtinere.14.q. 3.clerici & duobus c. ſeq.47. diſt. omnes.

Quod clerici pro beneficio medicinæ Dei munera non debent accipere.23.diſtinct. his igitur.

Quod vſurarii non debent eſſe, & deprehenſi puniantur. 14. q.4.ſi quis oblitus.46. diſtin ſeditionarios.& duobus c. ſequen.47.diſt.epiſcopus.

Quod clerici debent res eccleſię bene diſpenſare, & non ſuperflue expendere.14.q.1. epiſcopus

Quod non licet ei de ſumptibus eccleſiæ filios in ſtudio philoſophiæ procurare.37. diſt. legant.& c.ſeq.

Quod clericus de rebus hæreditatis, vt de laboribus cõquiſitis poteſt filiis vel proximis ſubuenire. 12.q. 2. epiſcopus qui filios.& q.3.placuit.

Quod non licet clerico habere beneficium cui ſufficit patrimonium. 16.q. 1.cap. vlti. in fine.

Quod parochias vel ius alterius clericus non debet vſurpare. 13.q.1. eccleſias. circa princ.

Quod peregrinari non debet ſine licentia epiſcopi. 16. q. 1. cunctis.de conſe.diſtin.5.non oportet.1.

Quod non reſidens punitur. 7. q.1.peruenit. & tribus c. ſeq. & c.ſi quis in clero.

Quod clericus non de rebus eccleſiæ,ſed de rebus per ipſum acquiſitis poteſt facere teſtamentum.12.q.3.c. 1. & duobus ca.ſeq. & q.3.c. 1.& q. 5. fere per totum.

Quod ſi inteſtatus deceſſerit, in omnibus rebus ſuccedit eccleſiæ.12.q.3. quicumque. & q. 5.ſi cubi.& c.ſeq.

Quod clerici extranei non debẽt ſuſcipi ſine litteris ſui epiſcopi.71.diſtin.extraneo. & c. ſeq.72.diſt.clericum. 93. diſt. nulla.

nulla. 19.q. 2 alienum.

Quod tranſmarini clerici cum plurimis ipſorum teſtimoniis ſunt recipiendi. 98. diſtin.per totum.

Quod clericis non eſt iniungenda ſolennis pęnitentia.50. diſtin.confirmandum. & § pro xi.ſupra.

Quod clerici vix vel numquam pęnitent.de pœn.diſt 1.menſuram.

Quod melius eſt habere paucos bonos clericos,quam multos inutiles.23 diſt.tales.

Coactio. Quod coactio voluntati contraria excuſat peccatum. 15. quæſt. 1.quod autem.§ ſed hoc. & c. merito.

Quod ſeruitia coacta Deo non placent.23.q 6 iam vero.

Quod confeſſio per coactionē extorta nō pręiudicat.15.q.6. ſi quandoque a ſacerdotibus.

Quod Iudæi ad fidē Chriſti non ſunt cogendi 54.diſtin. de Iudæis.

Quod hæretici redire ad eccleſiam coguntur. nam medicus bene ligat phreneticum,& excitat lethargicum.33.q. 4.ipſa pietas & c.quid faciet.

Quod medicus bene vulnera incidit ferro ignito,quæ fomenta non ſentiunt. 1. q. 1. reperiuntur.

Quod bene caſtigat pater filium indiſciplinatum, & magiſter diſcipulū 33. q.4. ipſa pietas.

Quod Paulus per violentiam intrare eccleſiā eſt compulſus. 23. quæſt. 4. nimium. & cap. diſplicet.

Quod in Euangelio ad nuptias nolentes compelluntur intrare.33.q 4.ipſa pietas.

Quod Angelus Agar ancillam ad dominam ſuam reuerti cōpulit.23 q.4. quando.

Quod Apoſtolus tradidit hominem in interitū carnis, vt ſpiritus eius eſſet ſaluus.23.q. 4. qui peccat.

Quod qui legitime in voto ſuo non permanſit, vt ad illud reuertatur eſt cogendus. 27.diſtin.quod interrogaſti 45. diſ. de Iudæis.16.q.1. quidam.

Quod coactus monaſterium intrans ſi poſt numquam conſenſerit, liber exit. 20. qō. 3. præſens.

Quod nemo propter iuramentum imminente neceſſitate factum,reus eſſe debet iuramenti.22.q.4.inter cetera.

Quod apoſtatantes in fide & alii peruerſi cogendi ſunt per flagella malum relinquere. 24. q. 4. diſplicet,vſque ad finem quæſtionis.& q.5.per totum. *Eadem materia eſt de inimicis.*

Coadiutor. Quod coadiutor datur epiſcopo propter infirmitatē & ſenectutem. 7.q.1.ſcripſit mihi.& quattuor c.ſequen & c. quamuis.

Cogitatio. Quod cogitatio nō meret pœnā lege ēt ciuili,cum ſuis terminis eſt contenta.de pęn.diſt.1. c.vulgaris. §. cogitatio. & ſupra ea.diſt.cogitationis.

Qđ cogitatio peccati mortalis cum conſenſu etiam ſine opere nefario lege diuina damnatur.

tur.49 diſt.hinc etenim. ante finem.

Quod cum ex immunda cogitatione ſequitur pollutio, culpa cogitationis lacrymis lauāda. 6. diſt. teſtamentum. & c ſeq.

Qđ dū in cogitatione voluptas non reprimitur, ēt in actione dominat̄. diſt.49.hinc etenim.

Quod cogitationis ſtatum exigere non valet quem vſus terrenæ ſolicitudinis curuū tenet. 49.diſt.hinc etenim, ante medium.

Cognatio. Quod cognatio ſpiritualis non eſt conſanguinitas, ſed inter filios ſpiritualis quædam proximitas.30.q.3.c.1.& 3.

Quod contrahitur in baptiſmo aliquem ſuſcipiendo, vel ad chriſma retinendo. 30. q. 4.ſi quis ex vno.

Quod propter vnionem carnis ad vnionem ſpiritus non trāſitur.30.q. 4.poſt vxoris.

De hac materia require de affinitate.

Cognitio. Qđ cognitio Dei in præſenti habetur per fidei ſoliditatē. 24. q.1.quia.

Quod ad cognoſcendam veri lūminis claritatem intellectus noſtrī aciem per bonam operationem adiuuamus.49.diſt. hinc,circa medium.

Quod qui infirmitatem ſuā cognoſcens humiliter iacet, per conſolationem Dei ad fortia operā ſurgit.50.diſt. quid eſt. in ſi.

Quod qui ſibi per arrogantiam candorem iuſtitiæ ſeu ſapientiæ tribuit a luce ſupernę cognitionis ſe excludit. 49. diſt. hinc,circa medium.

Quod pro fide & vtilitate eccleſiæ ſæculares principes quandoque ad concilia admittuntur.16.diſt.nos.& c. ſeq.

Quod archiepiſcopus poteſt facere concilia prouincialia ſua auctoritate.18.diſt.ſi epiſcopus.& c.ſeq.

Quod epiſcopi ſecūdum tēpus ordinationis ſuæ loca in conciliis debent tenere.17.diſtin. epiſcopus.

Columba. Quod columba dicitur materialiter.2.q 7 non omnis.

Item dicitur ſpiritus ſanctus, vt illud, Deſcendit ſpiritus ſanctus vt columba ſuper ipſum. de conſecra.diſt.4.aliud.

Item dicitur gratia ſpiritus ſancti, vt illud: Eiecit vendentes & ementes columbas. 1. q. 3. ſaluator.poſt medium.

Item dicitur eccleſia columba, vt illud, Vna eſt colūba mea. de conſe.diſt.4.aliud.1.q. 1.remiſſionem.

Item dicitur columba ſimplicitas mentis. 16. quæſt.1. ſi cupis. 6. quæſt.1. ex merito, in fine.36.diſtinct.qui eccleſiaſticis.§.ecce.

Item dicitur columba vita contemplatiua, vt illud, Quis dabit mihi pennas ſicut columbę.7.queſt.1. aduerſitas. ante finem.

Quod ſicut columba gemens a moleſtijs quærit volare, ſic bonus cupit diſſolui, & eſſe cum Chriſto.7. q.1. aduerſitas ante finem.

Quod cathedras columbarum vendunt qui indignis eccleſię beneficia conferunt.17. q. 7. & hoc.circa medium.

Quod columbas vendunt qui ſacros ordines largiendo pretium pecuniæ vel laudis quærunt. 1.q. 3. non ſolum. & c. ſaluator. ante finem. & c. ex multis.

Quod per gemitum columbæ, ideſt,eccleſiæ remiſſio peccatorum datur.1.q.1. remiſſionem.

Quod non omnis qui dicit pax vobis, quaſi columba eſt audiendus.2.quæſt. 7. non omnis.

Quod omnes ſimplicitatem columbæ debent habere 9.q. 1. ex merito.36.diſt. qui eccleſiaſticis.§.ecce, in fine.

Comeſſatio. Quod comeſſatio eſt gulæ intemperantia. 44. diſt §. 1.& c. ſeq.

Quod guloſi feſta ſanctorum ſe indigne celebrare putant niſi comeſſationibus deſeruiant. 44.diſtin.c. 1. in fi.& c.comeſſationes.

Item comeſſationes laicis damnabiles ſunt multo magis ſacerdotibus imputantur ad gehennam.44.diſtin.non liceat. §.ſeq.

Similis materia eſt vbi agitur de cibo & conuiuio.

Communicatio. Quod communicatio malorum non maculat aliquem, ſed conſenſio factorum.23.q.4. ſi quis a catholica.

Quod cõmunicatur malo quando facto eius conſortium approbationis adiungitur. 23. q.4. a malis.

Quod exemplo Chriſti communicare debemus peccatorib. vt ipſos lucremur. 23. quæſt. 4.infideles.

Quod participes efficiuntur pœnæ qui ſe a communione malorum non ſeparant. 24. q.1. dicimus.circa medium.

Quod nota contra adhærentes inimicis Dei, & Eccleſiæ.

Compaſſio. Quod compaſſio eſt quantum ad pęnam quoddam genus perſecutionis.7. q. 1. aduerſitas.ante med.

Quod vera iuſtitia compaſſionē habet.43.diſt.vera.23.q.4. eſt iniuſta.

Quod compaſſio ſiue ad peccatores, ſiue ad egentes debet eſſe cum diſcretione.23.q. 4. duo.86.diſt. pulchra.

Quod peccantibus in infirmitate compatiendum eſt. 3. q. 9. indicas.45.diſt.recedite.

Quod arguuntur prælati,qui in ſubditos deſæuiunt ſeueritate magis quam compaſſione. 45.diſt. recedite.

Quod vacuum nomen Chriſti tenet,qui neceſſitatem patientibus non compatitur.68. diſ. fratrem.& c. non ſatis.7. q. 1. omnes.

Compaternitas. Qđ cõpaternitas efficit vno coniugum alterum aliquem in baptiſmo vel chriſmate tenente. 30.q.4.ſi quis.

Quod

Quod abbates vel monachi nō debent eſſe compatres.de cōſec.diſt.4 non licet abbati. & c.ſeq.16.q.1.placuit communi noſtro.18.q.2.peruenit.

Quod vxorem compatris quis ducere poteſt,cuius ipſa cōmater non fuit 30.q.4. qui ſpiritualem.

Quod cōpaternitas dicitur recta vt cum quis filium alterius leuat de fontę.30.q.3.ita.

Quod dicitur compaternitas indirecta vel emergens, vt cum ſola vxor filiū alterius leuat de fonte, vbi vir compater dicitur.30.q.4.ſi quis ex vno.

Quod ſi cōpaternitas carnalem copulā præcedit, poteſt quis duas commatres habere. 30. q.4.poſt vxoris.§.proxi.

Quod ſi alter vel vterque ſuſcipit filiū alicuius, cū illa nō poteſt cōtrahere.30.q.4.ſuſcitat.

Qđ ſi filius vxoris tm̄ ſuſcipitur a Berta, vir pōt hēre Bertā ſua mortua.30.q.4. q ſpiritualē.

De compaternitate inuenies 30.q.4. per totum

Compenſatio. Quod cōpenſatio fit in pęnitentia per eccleſiā, quia in temporalem pœnam ęterna ſupplicia commutantur de pæn. diſt.1. porro.

Quod Loth per filias compenſare malū voluit, vt per minus malum maius ſedaretur. 14. diſt. qđ ait.32. q.7. offerebat.

Quod obſtetricum mendacium in temporalē mercedē eſt cōpenſatum.22.q.2.ſi quælibet.

Compoſitio. Quod incompoſitio corporis indicat qualitatē mētis. 41.diſt.§ vlt.ſicut ergo 23. diſtin.his igitur. circa medium.

Concilium. Quod pro fide & vtilitate eccleſię ſęculares principes quandoque ad cōcilia admittuntur.96.diſt.nos.& c. ſeq.

Quod archiepiſcopus poteſt facere concilia prouincialia ſua auctoritate. 18. diſt.ſi epiſcopus.& c.ſe.

Quod epiſcopi ſm tempus ordinationis ſuæ loca in conciliis debēt tenere.17.di.epiſcopos.

Quod concilium prouinciale requirit prouinciam archiepiſcopi.92. diſt. ſi quis epiſcopus vacans.

Quod prouinciale conciliū per archiepiſcopum cum ſuffraganeis bis in anno debet fieri.18. diſtin. propter eccleſiaſticos.

Quod omnes epiſcopi ad concilia tenentur venire, vel ſe quare non venerunt per litteras debēt excuſare.16.di. placuit.

Quod ad concilium non veniētes, vel de ipſo ante tēpus recedentes, excommunicantur: & vſque ad ſequens conciliū debent remanere ſuſpēſi. 18. diſt.ſi quis autem.

Quod epiſcopus concilium per ſingulos annos bis debet celebrare.18.diſt. de cōciliis.& c. peruenit.

Quod ſine omni exceptione ſaltem ſemel in anno epiſcopus debet facere cōcilium. 18.diſ. quoniam.

Quod epiſcopus in ſuo cōcilio dēt presbyteris & clericis noti-

tificare ſtatuta concilii prouincialis & hoc non faciens per duos menſes eſt ſuſpendēdus. 18.diſt.decernimus.

Quod epiſcoporum concilia ante quadrageſimā & circa carniſpriuium debent celebrari. 18.diſt.habeatur.

Quod qui tumultu vel riſu concilium perturbauerit, excommunicationis ſententia punitur. 6.q.4.in loco.

Quod non debent cogi ſubditi a prælatis ſuis munera ad concilia deferre. 18.diſtin.de eulogijs.

Quod concilium ex communi intentione dictum eſt, eo ꝙ in vnum dirigat communem mentis obtuitum. 15.diſt.§.ſynodus autem.

Quod quattuor concilia, videlicet, Nicęnum, Conſtantinopolitanum, Epheſinū & Calcedonenſe, ſunt tamquā quattuor Euangelia ſeruanda. 15. diſt.canones, ante medium.

De octo concilijs generalibus, quæ ad prædicta quattuor reducuntur. 15.diſt.ſancta.& c. ſequen.

De 24. conciliis & de temporalibus & de auctoritatibus eorumdem. 16.diſt.prima, annotatio.

Quod cum geſtis conciliorum diſcors ſententia inuenitur, illius concilii debet teneri ſententia, cuius antiquior & potior extat auctoritas. 50. diſt. domino ſancto. in fi.

Quod ſolius eſt Papæ priuilegiū poſſe cōgregare generale cōcilium. 17.diſtinct.c.1. & cap. ſequen. 2. q 6. ideo.

Quod concilium ſine auctoritate Papæ factum nullum habet firmamentum. 22. diſtin. per totum.

Concordia. Quod concordia vera diuerſitatē perſonarum & officiorum ſub vno reſpectu connectit, vt differentiæ ordo ſub vna ratione poſſit ſubſiſtere. 89.diſt. ad hoc.

Quod vnitas cōcordiam, & dualitas diſcordiam inducit. 7. q. 1. in apibus.

Quod in concordia membrorū eccleſiæ gloriatur Deus. 9. q. 3. archiepiſcopus.

Quod epiſcopi eſt diſcordantes ad concordiam reuocare. 90. diſt.diſcordantes.

Quod magis debet prælatus diſcordantes ſubditos ad concordiam quam ad iudicium prouocare. 90. diſt. ſtudendū. 4.q.2.primates.

Quod oblationes diſcordantiū quia non Deo placent, non ſunt recipiendæ. 90. diſt. oblationes.& c.ſeq.

Concubina. Quod concubina dicitur quę ceſſantibus legalibus inſtrumentis vnita eſt, & coniugali affectu tenetur. 24. diſt. quorumdam.§.concubina.& c.ſeq.

Quod habens concubinam non debet promoueri ad ordinē, niſi forte cum diſpenſatione. 33.diſtinctio.ſi quis.& ca.maritum.

De diſpenſatione talium habetur 34.diſtinctio. Chriſtiano.

tio. & cap.ſequen.

An liceat non habenti vxorem tenere concubinam. 34. diſt. ſi quis. & c. Chriſtiano.

De concubinis clericorum habes vbi agitur de clericis.

Concupiſcentia. Quod concupiſcentia abſque culpa eſt in corpore non conſentiente. 15.q.1.ſi concupiſcentia.

Quod concupiſcentia innata, per baptiſmum Chriſti non euacuatur vt non ſit, ſed vt non obſit. de conſec.diſ.4. per baptiſmum Chriſti.

Quod non eſt alienæ rei cõcupiſcentia etſi eccleſia cępit poſſidere vbi perſecutores prius regnabant.23.q.7.ſi de rebus.

Quod eccleſia non dicitur aliena concupiſcere, cum per tẽporalia q̃ infidelibus aufert, quærit ipſos ſibi vnire. 23. q. 7.quod autem.

Conditio. Quod conditio non bona & illicita etiam ſi iuramento ſit vallata, non eſt adimplenda. 22. q.4.c.1.

Quod conditiones poſitæ licitæ honeſtæ ſeruandæ ſunt. 18.q. 2.Eleutherius.

Quod ſub quali conditione ordinandus eſt quis ne epiſcopum 23.diſtinctione qui epiſcopus.

Quod omnes de limo terræ habemus principium. 8. diſtin. quo iure

Confeßio. Quod confeſſio peccati neceſſaria eſt ad ſalutem.de pęn. diſt. 1.fere per totum.

Quod vbi eſt taciturnitas confeſſionis, non eſt ſperanda venia criminis. de pęniten. diſtinctione prima, § taciturnitas.

Quod ſola contritio non delet peccatum ſi confeſſio contẽnitur.de pę diſt. 1. voluiſſent. §.ex his itaque.& c. menſurã. §.1.& duobus.c.ſeq.

Quod melior eſt in malis humilis confeſſio, quam in bonis ſuperba gloriatio.11.q.3.iniuſtum.circa finem.

Quod circunſtantiæ peccatorũ ſunt confitendæ.de pœnit.diſtin. 1.§. 1. qui eſt in cap. aut facta

Quod propter verecũdiam nullus debet diuidere confeſſionem, vt diuerſis diuerſa dicat. de pęn.diſt.1.§.1 ante fi.5.diſtin.cautus ſit.§ 1.

Quod erubeſcentia in confeſſione peccatorũ magna pars eſt ſatisfactionis. de pęn. diſt. 1.quem pęnitet.

Quod per confeſſionem illud quod fuit mortale, ſit veniale. de pœn. diſt. 1 quem pęnitet.

Quod non eſt neceſſe, vt qui ſemel bene confeſſi ſumus, denuo confiteamur. de pœnit. diſtinct. 1. cap. menſuram §. non ita.

Quod non per nuncium vel per ſcriptum, ſed proprio ore quis debet confiteri. de pœniten. diſtinctione 1. quem pęnitet.

Quod vera confeſſio in vltimo tempore poteſt eſſe.26. quęſtio.6.ſi preſbyter. & cap. ſequen.

Quod confitens debet ſe totum ponere in arbitrio ſacerdotis. de pœn.diſt.5.conſideret. poſt medium.

Quod perito ſacerdoti qui ſciat ſoluere, eſt confitendũ. de pę. diſt.1. quem pęnitet. poſt medium. & diſt.6.c.1.

Quod an quis poſſit audire confeſſionem alterius parochiani eo inuito.de pœn.diſt.6. §. 1.ibidē & c.ſacerdos §. proxi.

Qđ in articulo mortis ſi presbyter non habetur, quiſque poteſt alteri confiteri. 26. q. 6.ſi presbyter.& c.agnouimus.

Quod Græci ſolummodo Deo confitendum dicunt, ſed ſancta eccleſia Deo & ſacerdoti confiteri ſtatuit.de pę. diſt. 1. circa finem. c.quidam.

Quod confeſſio peccati occulta nulli penitus eſt reuelanda.2. q.1.ſi peccauerit.

Quod in foro iudicii confeſſus de crimine, pro conuicto habetur. 15. q. 1. presbyter. & ca.1.

Quod ſcelus non dicitur manifeſtum niſi ſponte confeſſum, aut per teſtes conuictum. 15. q.5.presbyter.

Quod mitius eſt agendũ cum eo qui commiſſum facinus facili confeſſione eſt confeſſus. diſ. 15.presbyterum.12.q. 1.non dicatis.15.q.8.ſi qs,56. diſ.qa 82.diſt.presbyter.

Quod confeſſio per pœnam extorta non præiudicat. 15. q. 6. ſi quandoque à ſacerdotibus.

Quod manifeſtum eſt confiteri de crimine cum qui per cõtumaciam non comparet. 3. q. 9.decernimus.

Quod qui ſocius eſt criminis, eius confeſſio contra ſocium niſi in certis caſibus non admittitur.24.q.3.§. vlti.

Quod quandocumque bonum agimus, Deũ confitemur. 11. q.3.exiſtimant.in fi.

Quod qui verbo & opere Chriſtum confitetur, ipſius teſtis efficitur. 11.q.1.exiſtimant, in fine.

Quod quanta vita eſt confiteri Chriſtum, tanta mors eſt negare.11.q.3.non ſolum.

Quod latro tunc baptizatus eſt quando Chriſtum in cruce confeſſus eſt.de pęn.diſt. 7.§. vltimo.

Confirmatio. Quod confirmatio ſacramentalis omnibus fidelibus eſt neceſſaria. de conſecr. diſt.5.c.1.

Quod in hoc ſacramento ſpiritus ſancti augmentatur gratia, vt cõfirmemur ad pugnãdum.de conſecra. diſt.5.ſpiritus ſanctus.& c. nouiſſime.

Quod ideo confirmatio in fronte imponitur, vt ab accipiente fides Chriſti ſiue erubeſcẽtia prædicetur.de conſec.diſt. 5.nouiſſime.

Quod ſacramentum excedit alia in veneratione, quia à maiori miniſtro ſcilicet ab epiſcopo tantum datur.de conſec. diſt. 5.de his vero.& c. ſeq. 48. diſtin.quamuis.& 95. diſt. preſbyteros.

Quod excepta neceſſitate hoc ſacramentum epiſcopi ieiuni de-

debent dare, & ieiunij & con feſſi,ſi ſunt adulti, debent acci pere.de conſec.diſt.5. vt ieiuni.& c. ſeq.

Quod vnctio confirmationis debet fieri per ſignum crucis. de conſe. diſt. 5. numquid.

Quod confirmatio non eſt iterãda, ſicut nec baptiſmus, & iterans grauiter punitur.de con. ſec.diſt. 5. dictum. & c. ſequẽ.

Quod confirmatio inducit com paternitatẽ queãdmodũ & baptiſmus.30.q.4. ſi qs ex vno.

Quod confirmatum non plures ſuſcipere debent niſi vnus, ſicut nec baptizatum.de conſe. diſt.4.non plures.

Quod in neceſſitate idem poteſt eſſe compater in confirmatione & baptiſmo,aliter non. de conſe.diſtin.4. in catechiſmo.

Quod qui non eſt baptizatus, non poteſt ſuſcipere confirmatum.de conſec.diſt.4.in baptiſmate.

Quod qui in cõfirmatione filiaſtros ignoranter tenent,á matrimonio ſeparantur.30. q. 1. de his.

Conformatio. Quod cõformare ſe debet quilibet illis inter quos viuit, in his quæ nec cõtra fidem ſunt, nec contra bonos mores.12. diſt.c. illa aũt.

Quod qui ſtrictius rebus vtitur quàm ſe habent mores eorũ cum quibus viuit, ſuperſtitioſus eſt.41.diſt. quiſquis.

Qđ non intereſt qd alimentorũ ſumat qs,dũmodo conueniat cũ his cũ quibus ſibi viuendũ eſt.41.diſt.quod dicit.

Quod in cantando & legendo ſubditæ dioceſes debẽt ſe metropolitanæ eccleſiæ conformare.12 diſt.de hi[illegible].

Coniugium. De hoc require in tractatu de matrimonio,&c.

Coniuratio. Quod cõiuratio dicitur quando clerici vel monachi rebelles auctoritati interdicẽti,ſe in vnum cõiuratione intercedente collegerint,aut iuramenta inter ſe dederint.11. q.1.ſi qui clericorum.

Quod coniuratio & conſpiratio pro vno eodemque crimine accipiuntur.11.q.1. coniurationum.

Quod in prædicto crimine inuẽti, in nulla accuſatione ſunt recipiẽdi.3.q.4. cõſpiratores.

Quod clerici cõtra epiſcopum, vel monachi contra abbatem in prędicto crimine inuenti, á proprio gradu cadunt.11.q. 1. coniurationum. & tribus c.ſeq.

Quod non ſolum de hoc crimine conuicti, ſed etiam conſentientes infames efficiuntur. 11.q.1. conſpirationum ibidem.& c.ſtatuimus.

Confraternitas. Quod cõſanguinitas antiquos patres in coniugio propter propagationem nõ impediebat, ſicut impedit modò. 35.q. 1. per totum.

Quod olim cõſanguinitatis gradus vſq; ad ſeptimam generationem computabatur.35. q. 3. de affinitate. & c. nullum. & c.

& c.progeniem.vſque ad finẽ quæſtionis.

Quod ideo conſanguinitas per ſeptem gradus computatur, quia mundi generatio & hominis ſtatus tot ætatibus finitur 30.q.4.c.1.

De computatione graduum cõſanguinitatis.35.quæſt. 5.per totum.

Quod æqualiter cõputatur conſanguinitas deſcendens in poſteros ex parte mulieris, ſicut ex parte viri. 32. q. 3. de propinquis.& c.ſeq.& c. æqualiter.cum c.ſeq.

Quod conſanguineam cognoſcẽs dr̃ inceſtuoſus,& eſt talis ab omnibus deteſtandus. 35. q.2.de inceſtis.& c.ſeq.

Quod infames ſunt, & ab hæreditate repelluntur, qui cõſanguineas ducũt in vxores. 35. q.2.coniunctiores.

Quæ perſonæ admitti debeant ad accuſandum vel ad teſtificãdum conſanguinitatem inter coniunctos.35.q 6 per totum.

De hac materia habes vbi agitur de matrimonio.

Conſcientia.

Quod conſcientia ſola ſi accuſat, liber ſine accuſatione eſſe non poteſt.11.q. 3. in cunctis.

Quod dũ cõſciẽtia in oculis dñi nõ accuſat, ſentiant homines quidquid libet. 11. q 3. ſenti.

Quod quem de libro vitæ non delet iniqua conſcientia, nec delere poteſt humana ignorãtia 11.q.3 quid obeſt.

Quod qui confidens de conſciẽtia ſua famam ſuam negligit, crudelis eſt 12.q. 1. nolo. 11. q. 3.non ſunt.

Quod conſcientia nobis eſt neceſſaria, fama proximo.12. q. 1.nolo.

Quod quando Deus iudex erit, alius teſtis q̃ conſcientia noſtra non erit. 11.q. 3. cuſtodi.

Quod tunc gloria noſtra eſt teſtimonium conſcientiæ noſtræ, quãdo de quo homines nos vituperant, noſtra conſcientia liberos nos demonſtrat.11 q.3.inter verba.

Quod in præceptis & prohibitionibus quidquid fit contra conſcientiam, ædificat ad gehennam.28.q 1.omnes. §. ex his.

Conſecratio.

Quod conſecratio eccleſiæ non debet fieri niſi cum miſſæ celebratione. de conſe. diſt. 1.c.1.& c.de fabrica.

Quod altari maiori in quo ſunt reliquiæ, non violata eccleſia etiam a fundamentis reparata ſine miſſa cõſecrari põt, alias non.de conſec. diſtin. 1. de fabrica.

Quod ſine reliquijs ſanctorum eccleſiæ vel altaria non ſunt conſecranda.de conſec.diſt.1. de fabrica.& c.placuit

Quod funera mortuorum maxime infidelium ante conſecratione eccleſiæ de eccleſia ſũt ejicienda.de conſe.diſtin.1.eccleſiam in qua.

Quod quamdiu paganus vel infidelis iacet in eccleſia, non eſt conſecranda.de conſe. diſ. 1.eccleſia.

Quod

Quod dotari debet eccleſia antequam conſecretur.16.q.7.piæ.& c.ſi plures. de conſecr. diſt.1.c.nemo.

Quod eccleſiã,quam patronus non pro deuotione, ſed pro quæſtu conſtruxerit, epiſcopus non debet cõſecrare, niſi omni contradictione contraria excluſa. de conſe. diſt. 1.ſi quis baſilicam. 16.q. 7.piæ.& duobus c ſeq. 10.q.1.ſi quidã

Quod eccleſia quocumque caſu. læſa manentibus parietibus conſecratis non debet recon ſecrari.de conſe.diſt.1. ſi motum.& c.ſeq.

Quod ſi igne fuerit conſumpta, eſt reconſecranda.de conſecr. diſt. 1.eccleſiis.

Item ſi parietes à fundamento fuerint reparati.de conſe. diſ. 1.de fabrica.

Quod ſi eccleſia homicido vel fornicatione polluta fuerit, aqua benedicta ſale reſperſa reconciliabitur.de conſec. diſtin.1. ſi motum.

Quod vbi nec ſcriptura nec teſtes inueniuntur, prcpter dubium eccleſia eſt conſecranda.de conſec. diſtin. 1. ſolennitates.1.

Quod ligna eccleſiæ conſecratę ad vſum religioſorum nõ laicorum debẽt admitti.de conſec.diſt.1.ligna.

Qđ ãniuerſarius eccleſię vel epiſcopi maxime ꝑ annos ſingulos eſt agendus.de conſe.diſt. 1.ſolennitates.1.& 2.

Quod conſecrare dicitur ſimul ſacrare.24.q. 1. pudenda.

Quod ille archiepiſcop⁹ vel epiſcopus conſecratus non dicitur, ſed execratus, quẽ ſimul ſacrare coniunctis membris non agnoſcit eccleſia. 24.q. 1. pudenda.

Quod cõſecrationi archiepiſcopi omnes cõprouinciales epiſcopi debent intereſſe.66. diſ. archiepiſcopus.

Quod electus in archiepiſcopũ vel epiſcopum intra tres menſes debet cõſecrare. 100. diſt. quoniam quidam.

Quod electus in archiepiſcopũ (ét ſi ſit epiſcopus) ante receptionem pallii non põt alios conſecrare.100. diſt.§. 1.

Quod qui eſt cõſecratus ab illo qui non habuit ius conſecrãdi, iterum eſt conſecrandus. 68.diſt.ſicut.& cap. ſeq.

Quod in epiſcopũ nõ conſecratur,in cuius domum hoſpitalitatis cauſa amicus nunquã intrauit. 85. diſt. archidiaconum Florentinum.

Quod cum multa diſcuſſione in epiſcopum quis debet conſecrari. 65. diſt.de perſona, & c.ſeq.23 diſt.illud.

Quod epiſcopus ante conſecrationem ad fidẽ catholicã renẽdam & ad plura alia ſe obligat.23.diſt. quamquam.

Quod epiſcopus cũ aſſenſu prouincialium epiſcoporum ad minus cum tribus epiſcopis die dominica vbi archiepiſcopo placuerit debet cõſecrari. 51.diſt.qui in aliquo. circa finem.75.diſt.ordinationes.

Quod electus in epm ſi intra quinque menſes negligit cõſecrari, archiepiſcop⁹ dẽt ſibi

de

de alio prouidere. 100. diſtin. quoniam quidam.

Quod ante 25. annos virgines non ſunt conſecrandæ.77.diſtin.placuit.

Quod diaconiſſa niſi ſit 40. annorum, non eſt conſecranda .78.diſt.nemo.

Quod corrupta non eſt conſecranda.26.diſt.acutius. 20. q. 1.deuotis.

Quod non conſecrantur niſi per epiſcopum.26.q.6.c.1.

Quod debet conſecrari in veſte profeſſionis ſuæ, quã ſemper debet deferre.23. diſt. ſanctimonialis.

Quod excepta neceſſitate infirmitatis virgines non ſunt conſecrandæ niſi in epiphania & per hebdomadam paſchæ, & in feſtis Apoſtolorum. 20. q. 1.deuotis.

De hac materia habes ubi agitur de Velo.

Conſenſus. Quod conſenſus eſt voluntati eius quem quis diligit obſecundare, & auertere ſe ab eo quẽ ipſi ſentit aduerſum. 93. diſt.ſi inimicus.

Quod conſentire dicitur q peccanti amabilem ſe præbet.93. diſtinct.ſi inimicus in medio. 86.diſt odio.

De conſenſu malo habes 18.q. 2.ſi quis.& 2.q.1.in primis.

Quod communio malorum nõ maculat, ſed conſenſio factorum.25.quæſtio.4. ſi quis à catholica.

Quod ſecundũ prophetã immũdũ non tangit qui malorũ cũ quibus habitat actibus nõ cõſenſit.23.q.4. tolerandi ſunt & c.ecce inquiunt.

Quod nõ prodeſt illi ſuo errore non pollui,qui cõſenſum præſtat erranti.83. diſt. conſentire.& c. quid enim prodeſt.

Quod error cui nõ reſiſtitur, approbatur.& negligere cũ poſſis perturbare peruerſos,nihil aliud eſt quàm fauere 83.diſt. error.2.quæſt.7.negligere 17. q.3 §.1.

Quod qui peccantem nõ arguit ſed defendit,acutius q̃ ille qui peccauit coercendus eſt. 11. q.3.qui conſentit.24.q.3. qui negligunt.

Quod epiſcopus qui criminibus conſentit aliorũ, ab officio eſt deponendus.83.diſt.ſi qs epiſcopus & c.ſeq.

Quod facientem & conſentientẽ par pœna conſtringit.2. q. 1. notum ſit.in ſi.3.q 4. conſanguineorum.

Quod mala non ſunt quæ nec crimine mentem implicant, nec conſcientiam ligant 15.q. 1.illa cauenda.

Quod nõ eſt crimẽ qđ infertur reluctanti, & non conſentienti.15 q.1.nõ eſt.& c. vltimo.

Quod ſicut culpa non eſt concupiſcentia in corpore dormientis,multo magis eſt abſq; culpa in corpore non.conſentientis.15.q.1. ſi concupiſcẽtia.

Quod pudicitia potius vult quælibet mala tolerare, quàm malo conſentire.32.q.5.ita.

Quod in ordinatione archiepiſcopi conſenſus aliorum epiſcoporum comprouincialiũ ſi non ſunt præſentes, per litte-

ras

ras eſt habendus.64.diſt. epiſcopi.

Quod infantes cum conſenſu parentum ad religionem debẽt ſuſcipi. 20. quæſtio. 2. oportet.

Quod parentes filiam duodecim annos habentem de monaſterio extrahere non poſſunt, ſi per annum & diem eã ibi eſſe conſenſerunt 20.q.2. puella.

Conſilium. Quod conſilia euangelij non ſunt in præcepto, ſed in hominis arbitrio.14.q.1. quiſquis. & c.ſeq.

Quod conſilium eſt voluntatis, præceptum autem neceſſitatis.14.quæſt.1.§.quod præcipitur.

Quod qui conſilio domini non vtitur, minus boni adipiſcitur. 14.q.1.quiſquis.

Quod homines in dubiis requirere debent conſilia.16.qõ.2. viſis.& 20.diſt.c.vlt.11.q.3 excellentiſſimus.

Quod experti graueſque moribus pro conſilio ſunt requirẽdi.1.q.1.eſtote.

Quodmalorum potius conſulendum eſt vtilitati quam uoluntati, 23.q.1.paratus. poſt medium.

Quod merito arguitur qui conſilia ſapientum & recta ſuadentium non vult ſuſcipere. 84.diſt c.1.

Quod qui dat bonum conſiliũ, præſentis uitæ habet ſubſidium,& æternæ remunerationis conſequitur præmiũ 12. q.2.bonæ.

Quod propter malum cõſilium conſiliarii puniuntur.86. diſt. tanta.in fi.

Quod pro conſilio dato põt recipi tẽporalis remuneratio. 11. q.3.non licet.14.q.5. nõ ſane.

Quod homicidæ dicuntur per quorum conſilium homines extinguuntur. de pæn. diſt. 1. periculoſe.& c.noli.

Quod archiepiſcopus in diœceſi ſuffraganei abſque eius conſilio nil agere debet.11.q.3.fere per totum.

Conſpiratio. Quod omnis conſpiratio (præcipue clericorum & religioſorum) damnatur. 11. q.1.coniurationum.

Quod conſpiratio notata eſt in coniuratione.

Conſtantia. Quod conſtãtia ſeruãda eſt in iuramẽtis & promiſſis. 22.q.4.innocens.in fi.

Quod omnibus in Chriſto viuere volẽtibus neceſſaria eſt cõſtantia in perſecutionibus 7. q.1.ſuggeſtum.

Quod tanta debet eſſe fidelium conſtantia, vt prius auferatur vita quàm fides.23.q. 8. conuenior.ante fi.

Quod ubi non prælatus, ſed fides quæritur, conſtantia prælatis præcipitur.7.q.1.aduerſitas.ante medium.

Quod qui ſuis meritis conſtans & firmus eſt, non turbatur alienis 24. quæſt.1. non turbatur.

Conſtantinus. Quod Cõſtãtinus Imperator Chriſtianus factus publi-

publice dedit licentiam chriſtianos fieri,& eccleſias fabricari.12 q.1.futuram.

Quod ipſe Conſtantinus eccleſiam beati Petri apoſtoli conſtruxit, & ſedem imperialem ſucceſſoribus beati Petri reliquit.12.q.1.futuram.96. diſt. Conſtantinus.

De reuerentia ipſius maxime ad clericos & presbyteros.96.diſtin.in ſcripturis.12.q.1. futuram.96.diſtin. Conſtantinus. 11.quæſt.1.continua.§. Imperator Conſtantinus.& c.ſacerdotibus.

Quod palatium Lateranenſe & Romanam vrbem omniūque Italiæ & occidentalium regionum prouincias ſucceſſorib. beati Petri aſſignauit.96. diſt. Conſtantinus.

Quod beatus Gregorius oſtēdit cū feliciter vitam terminaſſe,dicens piæ memoriæ: contra illos qui mendaciter aſſerunt ipſum rebaptizatum. 11 q.1.ſacerdotibus. 12.q.1.futuram. vbi dicitur religioſiſſimus fuiſſe.

Quod dedit priuilegium,vt ſicut Romanus imperator eſſet caput totius mundi,ſic & Romanus pontifex eſſet caput omnium eccleſiarum. 96. diſtin. Conſtantinus.

Conſtitutio. Quod conſtitutio eſt qđ Rex vel Imperator conſtituit. 2.diſt.conſtitutio.

Quod conſtitutio debet eſſe honeſta tempori & loco conueniens.4.diſt. erit autem lex.

Quod cōſtitutionis cauſa eſt humanam coercere audaciam & nocendi facultatem refrænare.4.diſt.§.1.

Quod tenenda eſt pro lege vbi ſacra ſcriptura non contradicit.11.diſtinct.in his. 10. diſtin.lege.

Quod illicita eſt,quæ eſt contra Apoſtolos & Euāgelia,vel alias ſacras ſcripturas.10. diſt. non licet.

Quod triplex eſt origo conſtitutionum eccleſiaſticarum. 11. diſt eccleſiaſticarum.

Quod conſtitutiones eccleſiæ, maxime Romanæ,ſunt ſeruādæ.11.diſt.nolite.& c. hoc veſtræ.38.diſt.nulli.

Quod earum tranſgreſſores puniuntur.12. diſtin. præceptis. 55.diſtinct. nullus.6. quæſt.1. infames.

Quod conſtitutiones regum & principum obſequi debent eccleſiaſticis inſtitutis.10.diſt. lege.& c.ſeq.

Quod pro loco,tempore & perſonarū qualitate mutatur conſtitutio.50.diſt. vt conſtitueretur.61.diſt.§.his. 10. q.3. priſcis.& c.ſequen.11.diſt.catholica.

De hac materia habes ubi agitur de Statutis.

Conſuetudo. Quod conſuetudo eſt ius moribus inſtitutum,quod lege deficiente pro lege ſuſcipitur.1.diſt.conſuetudo.

Quod longæua conſuetudo,quę non eſt contraria canonibus, eſt ſeruanda.11.diſt. cōſuetudinis.12.diſt. ſcit ſancta Romana,

na,& quinque cap.ſeq. 10.q.1. decreuimus.

Quod conſuetudo peruerſa ex diuturnitate nō leuigat crimē ſed auget.24.q.1.ſchiſma.

Quod binus actus conſuetudo dicitur.25 q.vlt.ita nos.

Quod ratio & veritas conſuetudinē ſemper excludunt.8.diſt. veritate,& duobus cap.ſeq.11. diſt.c.1 & ſeq.

Quod quando conſuetudini veritas ſuffragatur,nil ea firmius debet teneri.8. diſtin. ſ. uſtra. 12.diſt. illud.vſque ad §. hoc autem.

Quod diuerſitas conſuetudinū pro loco & tēpore (dummodo non ſint veritati contrariæ) non eſt reprobanda. 12. diſtin.ſcit ſancta.& cap.nouit. & c.ſeq.

Quod conſuetudo illorum cum quibus conuerſamur,ſi nō eſt peruerſa, obſeruanda eſt. 12. diſt.illa.

Quod conſuetudo mala non minus quam pernicioſa corruptela eſt vitanda.8. diſt. mala. 12.diſtin.omnia talia.16.q 3. licet.

Quod conſuetudines Romanæ eccleſiæ maxime ſunt ſeruandæ.11.diſt. quis. in ſi.12. diſt. c.1.in ſi.

Quod in eccleſia multa ſacramētalia ſicut aquæ aſperſio, ad orientem adoratio, & huiuſmodi, conſuetudine magis q̃ ſcripto ſunt roborata.11.diſt. eccleſiaſticarum

Quod in portionibus eccleſiarū dandis obſeruāda eſt conſuetudo 10.q.3.nec numerus.

Quod contemptores conſuetudinum eccleſiaſticarum ſunt coercendi.11.diſtin. in his rebus.

Quod epiſcopi ſunt ſola conſuetudine maiores presbyteris. 95 diſt.olim.

Quod an cōſuetudo faciat mortale quod eſt in ſe veniale. 25. diſt.vnum.§.alias ante mediū. Vide quæ ibi notātur in gl. in ver.criminale ex B Thoma.

Quod conſuetudo ordinaria cōfert iuriſdictionem.9.q.3.con queſtus.

Quod iure conſuetudinis hoc meum, illud alterius iudicatur 8.diſt.§.1.

Quod qui maledicendi cōnſuetudinē habēt immunditiā labiorum contrahunt. 24. q. 3. qui negligunt.

Quod ſub prætextu conſuetudinis nec ante nec poſt, pro ſacramēto eſt aliquid accipiendū. 1.q.3.ſi quis præbendas.

De hac materia habes ubi agitur de Moribus.

Contemptus. Quod contemnere debet ſuos & ſua qui ſeruire Deo eligit.12.q.1. cui portio. & c præcipimus.

Quod nihil miſerius eſt quàm propter nummum Deum deſerere. 12.queſtio.1.duo ſunt, in fine.

Qđ capitis rō & clericorū corona deſignāt q̄ ipſi debēt contēnere tēporalia.12. q 1. duo.

Quod Socrates qui ad philoſophandum pergens auri pondus proiecit, ponitur in exemplum, vt ſi virtutes poſſidere volu-

volumus,tẽporalia cõtemnamus.12.q.2.gloria epi in fi.

Quod ſtultus eſt qui in dignitate primum ſe exiſtimans bona quæ viderit diſcere cõtemnit.22.diſt.de Conſtantinopolitana.18.diſt.nõ oportet. 38. diſt.nullus epiſcopus.24. q.3. ſi habes.

Quod peccatum paganitatis incurrit qui ſedi apoſtolicæ obedire contemnit.81.diſt. ſi qui ſunt.in fi.

Notent hoc diligenter tyranni, qui nedum inobediẽtes ſunt eccleſiæ, verũetiam eam vi opprimere,& patrimonium eius eripere conantur.23. q 8. hortatu.& 63. diſt. Hadrianus.

Quod contemnenda non ſunt ſacramenta per malos ſacerdotes exhibita.1.q.1. multi. 38. diſt.ſedulo.

Quod manumiſſio iteratur cũ liberti eccleſiæ alij adhærentes eam contemnunt. 12. quæſt. 2.liberti.

Contentioſus. Quod cõtentioſus prohibetur ordinari. 46. diſt. §.1.& c.ſeditionarios.

Quod diuerſitas cultus maxime contentiones & ęmulationes inducit.90.diſt.perlatum.

Quod clerici vel monachi in ſynodo vel capitulo accuſando vel referendo non debẽt perſtrepere vocibus contentioſis. 5.q.4.in loco.

Quod contentioſus monachus a priori ſuo ſecundum qualitatem culpæ eſt puniẽdus.90. diſt.ſi quis monachus.

Quod perfectus in iudicio ſæculari non debet cõtendere. 14 q.1.epiſcopus.

Quod res eccleſiæ nõ per cõtentiones ſed iudicio debent defendi.16.q.6.conſuetudo.

Conteſtatio. Quod cõteſtatio litis qũo fieri debeat, & intra qđ tempus facta valeat,habes 3. q.3.induciæ. vſque ad finem quæſtionis.

Quod ordine iudiciario primo eſt libellus porrigendus,deinde deber fieri litis conteſtatio. 3.q.3.induciæ.§.libellum.

Quod iudex reo libellum nõ debet auferre niſi actor promittat ſe intra duos menſes litem conteſtaturum,& expenſas in duplum reſtituturum. 3. q.3. induciæ §.libellum.

Quod contra abſentem per contumaciam procedetur cum lis eſt cõteſtata,& liqueat de cauſa.3.q.9.decernimus.4. quæſt. 6.cap.1.

Quod ſi lis non eſt conteſtata, nec liquet de cauſe, tunc abſens per contumaciam ſolum eſt excommunicandus, & ſic intelliguntur illa capitula.11. q.3.rurſus.& cap. quicũque.

Quod litis conteſtatio recuſari non poteſt.3.q.3.induciæ.§. libellum.in fi.

Quod in cauſa criminali vel ciuili criminaliter mota ante litem conteſtatam teſtes non ſunt recipiendi, nec ſententia diffinitiua ferenda.3.qõ.9.per totum.in ſumma.

Quod plures ſunt caſus, in quibus ſine litis conteſtatione teſtes poſſunt recipi, ſcilicet in hæreſi

hæreſi poſt mortem. 24. q. 2. ſane.& c.ſeq.

Item in quæſtione electionis epi ſcopi,& in cauſa matrimonij. ne propter moræ periculum eccleſia dilapidetur, & mulier fornicetur.

Item prælatus ex officio procedit per inquiſitionem de exceſſibus ſubditorum.

Item quando teſtes ad perpetuã memoriam recipiuntur.

De his et alijs pluribus caſibus habes extra, vt lite non conteſta. quoniam frequenter. & c.ſeq.

Continentia. Quod continentia nõ ferro ſed religione quærenda eſt.33.q.5.tunc ſaluabitur.

De hac materia habes in titulo de Caſtitate.

Contritio. Quod contritio contemptis alijs partibus pœnitentiæ non delet peccatum.de pœn. diſtin.1. reſuſcitatus.§ alii.ecõtra, ibi. & c.menſuram.

Quod dum confeſſio non contemnitur, per contritionem peccati venia indulgetur. de pœn.diſt.1.menſuram.

Quod quantumcumque adſunt alia,ſine cordis cõtritione nullum peccatum dimittitur. de pœn.diſt.1.§.econtrario.

Quod lacrymæ,quæ ex vera cõtritione fluunt, æterni ignis incendia extingunt. de pœ. diſt. 1.porro.

Quod vbi non eſt contritio, ſed cordis duritia Deus, orationem pro talibus non accipit. de pœn.diſtin.1. quamobrem. in fine.

Contumax. Quod contumax dicitur qui poſt vnã vel trinã peremptoriam vocationem coram iudice cõparere comtemnit. 24.q.3.de illicita.

Quod qui ex contumacia iudicibus non obtemperãt, per epiſcopos extra communionẽ poni debent 2.q. 6. quiſquis.

Quod qui ad ſynodum vocatus venire,aut ibi conſtitutus obedire contemnit, aut ante finẽ receſſerit, eſt excommunicandus.11.q.3.certum eſt.

Quod contra abſentem per contumaciam tamquam contra præſentem conuictum procedi poteſt per diffinitiuam ſententiam.3.q 9.abſens.& c.decernimus.24.quæſt.3. de illicita.

Quod ſi excommunicatus intra annum ſuam cauſam purgare contempſerit, poſt nullatenus audiatur.11. q. 3. rurſus. & c.ſeq.

Quod qui iubẽte ſacerdote pro quacumque culpa ab eccleſia exire contempſerit,tardius recipitur ad veniam.11.q.3. qui iubente.

Quod contumaces prælati præter dignitatis ſubtractionem puniũtur.74. diſt.honoratur. in fi.34.diſt.quorumdam.

Quod continentes clerici ab epiſcopis per excommunicationem corrigi debent. 50. diſt. contumaces.7.q.1. ſi quis pſbyter.11.q.1.petimus.& q. 3. ſi quis presbyter.

Quod ſicut in contumacia perſiſtentibus ſeueritas eſt oſten-

denda, ſi humiliantibus per pęnitentiam venia non eſt de neganda.2.q.4.quanto.

Conuenticulum. Qđ conuenticulũ dicitur cõgregatio ſubditorum ſine conſenſu p̃latorum.17.diſt.multis.

Quod clerici (maxime hæreticorum & ſchiſmaticorum) conuenticula vitare debẽt. 24. q. 3.clericus.& c.cum quibus.

Conuerſatio. Quod conuerſatio cũ Iudæis in conuiuiis & balneis clericis & laicis inhibeť, nec etiam medicinas ab eis debẽt recipere.28.q.1.nullus.

Quod etiam cum parẽtibus vel propinquis conuerſari nõ debemus, ſi per ipſos fidẽ Chriſti perdere timemus.28.q.1.ſi infidelis.

Quod ſæpe malorum conuerſatio corrumpit bonos mores. 28.q.1.ſæpe.

Quod neophyti vt in fide & moribus proficiant, cum Chriſti fidelibus debent conuerſari. 28.q.1.Iudæorum.

Conuerſio. Quod conuerſio dicitur quaſi vndique cordis verſio. de pę.diſt.1.§.hoc idem.& diſtin.vlt.nullus expectet.§. qđ quamuis.circa prin.

Quod ſi cor noſtrum vndique à malo conuertitur, fructus cõuerſionis meremur.de pę. diſtin.1.§.hoc idem.

Quod conuerſio cordis requiritur in adulto baptizando. de conſecra. diſtinctione 4. baptiſmi.

Quod vera conuerſio ad Deũ in vltimis poſitorum mente potius eſt æſtimanda quàm tempore.26.quæſtione 6.agnouimus.

Quod qui cum potuerunt conuerti noluerunt, in fine non facile acquirunt quod volũt. de pęn. diſt. vlti. nullus expectet. circa prin.

Quod conuerſio in extremis licet raro iuſta ſit, deſperandũ tamen non erit.de pœn. diſt. vlti.nullus expectet §. quod quoniam.26.quæſt.6. ſi preſbyter.& c.ſequen.50.diſt ponderet.

Quod Deus non vult mortẽ peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat.26 q.6.agnouimus.

Quod Iudæorum pueri ad fidẽ Chriſti conuerſi, ne parentũ inuoluantur erroribus, ſunt fidelibus monaſterijs committendi.28.q.1.Iudęorum.

Conuiuia. Quod conuiuia laudantur dũ modo detractionibus & fabulis & ludis turpibus non miſceantur.44.diſt. conuiuia. & c.ſequen.

Quod conuiuium clericorũ debet præcedere menſę benedictio, inter menſam lectio, poſt menſam gratiarum actio. 44. diſt.quando autem

Quod non cibus in cõuiuio, ſed cibi auiditas reprobatur. de conſe.diſt.5.ſint tibi.

Quod præcipue clerici hæreticorum & ſchiſmaticorum debent vitare conuiuia.24. q. 3. clericus.

Quod cum ſacerdotibus cenſus

tenuis

tenuis eſſe debeat, prohibentur eis conuiuia, ne pinguis venter, groſſam mentem generet. 44.diſt.cap.vlt.& §.ſeq. 34.diſt.presbyteri.

Quod nec epiſcopus nec cleric⁹ abſque neceſſitate debet in ecclesia facere conuiuia.42. diſt. non oportet.& in c.ſeq.

De hac materia vide vbi agitˢ de Cibo.

Correctio. Quod correctio debet fieri quantum pro vniuſcuiuſque gradu atque ſalua pace eccleſiæ fieri poteſt. 23.q.4 ecce quiſquis quidam cum quiſque ſicut ipſa pietas.quid faciet. circa medium.

Quod correctio debet fieri animo medendi, non ſęuiẽdi 86. diſt.odio.23.q.4.ita plane. circa medium.

Quod cum correctio diſtrictius agitur, ex charitate agẽda eſt, non ex furore. 12. quæſt. 2. fraternitas.

Quod correctio debet ex charitate prouenire, & ſecundum diuerſitatem culparum extendere. 24.q.3. corripiantur.

Quod correctio debet eſſe miſta cum benignitate & aſperitate.45.diſtin.diſciplina. & cap. ſunt namque.

Quod qui iuſte iudicat,ſtateram in manu geſtans in vtroque penſo iuſtitiam & miſericordiam portat.45.diſt. omnis.

Quod non fruſtra hæc duo iunguntur,homo peccator: quia peccator eſt, corripe.quia homo eſt,miſerere. 23.quæſt. 4. duo.

Quod correctio quandoq; plus debet habere manſuetudinis quam rigoris.45.diſt.qui ſyncera.& ca licet.

Quod aſperitas nimiæ increpationis nec correctionem recipit, nec ſalutem. 45. diſt. cũ beatus.& c.diſciplina.

Quod caſtigatus leuiter reuerẽtiam exhibet caſtiganti. diſt. 45.cum beatus.

Quod correctio quandoq; plus debet habere de aſperitate q̃ de benignitate. 12 q.2. fraternitas.24.q.3.ecce.& cap. ſeq. & c.illud.

Quod ferro neceſſe eſt vt abſcindantur vulnera quæ fomentorum non ſentiunt medicinam.82.diſt.quia aliquanti.

Quod melius eſt cum ſeueritate diligere,q̃ cum lenitate decipere 5.q.5.non omnis. & c. non oſculantur.

Quod non eſt charitas ſed languor vbi mali mores non corriguntur.23.q.5.non putes.& cap ſeq.

Quod non corripere malos ſed fouere,eſt eos occidere.23. q. 5.qui vitiis. 45.diſt. ſed illud.

Quod falſa & periculoſa miſericordia indulgetur vbi propter aſperitatem vel blandimenta linguę delinquentium correctio poſtponitur.50.diſ. ſi quis diaconus.

Quod licet Dei ſit principaliter corrigere,tamen prelatus ſuã correctionẽ non debet negligere.23.q.4.ſicut non eſt.

Quod facientis culpam habet q cum poſſit corrigere,negligit emendare facientis culpam. 83.diſt.error.

Quod licet ſciamus neminem vltra terminum à Deo præfixũ eſſe victurum, tamẽ omnibus languentibus non incongrue medemur. ſic quamuis nemo ſaluetur niſi pdeſtinatus. omni tamen delinquenti adhibẽda eſt correctio. 23.q.4. Nabuchodonoſor. §. item qui.

Quod epiſcopus, qui crimina non corrigit, non epiſcopus, ſed canis dicitur impudicus. 73.diſt. nemo.

Quod primo ſeipſum corrigat q alios nititur corrigere. 25. diſt. primum. 41. diſt. in ſacerdotibus. 81. diſt. nemo.

Quod prçlatus ſi culpas ſubditorum impune dimittit, grauiter offendit. 11. q. 3. ſi is qui. 23.q.5. qui vitijs & alia capitula quæ ſequuntur vſque in fine quæſtionis.

Quod ſynodi prælatorũ ad hoc debent eſſe vt deprauata quç emerſerunt corrigantur. 18. diſt. peruenit. & c. ſeq. 16. q. 2. viſis, in fi.

Quod prælatus quando in correctione excedit, non tenetur à ſubditis veniam poſtulare. 86. diſt. quando neceſſitas.

Quod à ſubditis ſenior non eſt increpandus, cum culpa ſua non trahit ad interitum corda iuniorum. 2. quæſt. 7. Paulus dicit.

Quod laudabile eſt in ſubditis correctionem prælati nulla diſſimulatione poſtponere. 2. q. 7. ſicut inquit.

Quod contemptores mandatorum ſuperiorum ſic puniendi ſunt, vt alii talia committere timeant. 23.q.3. iuſtum.

Quod prçlati a ſubditis, docti ab idoctis de publicis exceſſibus corrigi poſſunt. 2. quæſtio 7. ſecuti ſunt viam Balaam. & cap. epiſcopi. §. item Ioannes.

Quod priuatum crimen publice nõ eſt arguendum: ſed vbi contingit crimen, ibi moriatur. 2.q.1. ſi peccauerit. in fi 6. q 2. ſi tantum.

Quod publicam correctionem debet præcedere admonitio. 2.q.7. accuſatio. 1. in fine.

De hac materia habes vbi agitur de Diſciplina, & vbi agitur de Percuſſione.

Corona. Quod coronam in capite clerici habent ab inſtitutione Romanç eccleſiæ. 12.q.1. duo.

Quod raſio coronæ in capite ſignat temporalium depoſitionem. ibidem.

Corporalia. Quod corporalia altaris non debent eſſe de ſerico, ſed de puro panno lineo ab epiſcopo conſecrato. de conſecr. diſt. conſulto omnium.

Quod non debeant lauari per fẽminas nec tangi. 23. diſt. ſacratas.

Corpora. Quod corpora ſãctorum nullus de loco ad locũ ſine licentia epiſcoporum transferre præſumat. de conſec. diſt. 1. corpora.

Quod corpora modernorum hominum ſunt debiliora antiquorum, & ideo ipſis eſt compatiendum. 34. diſtin. fraternitatis.

Crea-

Creatura. Quod creatura qlibet in ſe bona eſt, & dicitur eſſe vera. de pęnit.diſt.2.ante fi.

Quod creatura quę mutatur,nõ uera, ſed vacua eſſe probatur. de pæ. diſt.2.ante fi.

Quod per creaturas iurare, eſt blaſphemare. 22.q.1.ſi quis ꝑ capillum.

De hac materia habes ubi agitur de Iuramento.

Credere. Quod credere in Deum eſt amãdo in eũ tendere. de pę.diſt.2. charitas eſt.

Quod qui diuinationibus & incantationibus credit, fidem Chriſti perdit.26.q.5.epiſcopi. ante medium. & duobus cap. ſeq.

Quod qui credit ſe cum Diana uel aliis mulieribus in noctis ſilentio ſuper beſtias uel aliter multa terrarum ſpatia tranſire, fidem Chriſti euacuat.26. q.5.epiſcopi. ante medium.

Quod in teſtimonio quãdoque credendum eſt paucioribus numero.4.q.3.per totum.

Quod innocens ſemper bene credit & bene iudicat de aliis. 22.q.4.innocens.

Quod mala de aliis non cito neque de facili debemus credere 86.diſt.ſi quid.

Quod malum de proximo nullus debet credere antequam probetur. 2.q.1.Deus.30.q.5. iudicantem.11.q.3.in cunctis. & c quamuis.

Creditor. Quod creditor non eſt dicendus vſurarius. 10.q.2. caſellas. §.hoc ius.

Crimen. Quod crimen eſt graue peccatum accuſatione & damnatione digniſſimum.81.diſt.apoſtolus.

Quod crimen vocatur criminale peccatum,uel criminalis infamia.25.diſt.unum orarium.

Quod crimen quandoque ponitur ꝓ omni delicto ſiue mortali ſiue ueniali.25. diſt.unum orarium.§. nomine autem.

Quod manifeſta crimina accuſatione nõ indigent.2.q.1. quæ Lotharius. §.in manifeſtis. & c.ſeq.

Quod magis nocet qui crimen celat, quam qui illud amicabiliter ad corrigendum indicat.5.q.5. nõ vos. & quattuor c.ſeq.

Quod fraudolentus reputatur qui cauſa diffamationis uel uindictæ occultum crimen reuelat.5.q.5. qui ambulat.6. q.1.ſumma.

Quod grauiter peccat qui crimẽ quod ſolus nouit,publicat.2. q.1.ſi peccauerit.

Quod meritorium eſt ibi crimen publicare,ubi poſſit prodeſſe. 22.q.6.hoc videtur.in fi.

Quod nullum crimen maculat neſcientem.23.quæſt.4.nimiũ ſunt.

Quod crimen paternum nullam maculam poteſt infligere ſucceſſori:niſi committat uel cõſentiat.1.q.4. crimen.

Quod nemini præterquam de crimine læſæ maieſtatis de ſe confeſſo contra alium creditur.15.q 3.nemini.

Quod graui punitur pœna cri-

men leſę maieſtatis.6.q.1.quę ro.§.ſi quis.

Quod crimen lęſę maieſtatis & vitium ſimoniæ pari pęna puniuntur.15.q.5.ſane.

Chriſma. Quod chriſma in cœna domini quolibet anno eſt conficiendum;& vetus intra eccleſiam eſt exurendum. de conſecrat. diſt.3.litteris.

Quod ſolius epiſcopi eſt chriſma conficere. 95.diſtin.illud. 26.q.6.ſi iubet.

Quod archiepiſcopi ab epiſcopis ſuis, & alij clerici ab archipresbyteris chriſma debēt petere.95.diſt.presbyteri.de cōſecra.diſt.4.presbyteri.

Quod clericus vendens chriſma ſimoniam committit.1.q.3. ſi quis præbendas. 1.q.1. dictum eſt in quibuſdam.

Quod presbyteri chriſma accepturi nil debent dare epiſcopis.1.q.1 ſtatuimus.

Quod omnis presbyter ad baptizandum vadens, cum chriſmate debet progredi de conſecra. diſtinct.4. nullus miniſtrorum.

Quod ſignare in fronte cū chriſmate, eſt tantum epiſcoporū. de conſecra.diſt.4.presbyteri. 95.diſt.presbyteros.

Quod cum veteri chriſmate nō licet inungere niſi in neceſſitate.de conſecra.diſt.4.ſi quis de alio.

Quod qui in neceſſitate a preſbytero non fuit in baptiſmo chriſmatus in vertice, debet per presbyterum ſuppleri. de conſecratio.diſtinct.4. nullus miniſtrorum.

Crudelitas. Quod crudelitas nō eſt crimina punire,ſed pietas.23. q.8.legi.& c.ſeq.

Quod falſa manſuetudo eſt crudelitas,quando ſcilicet delinquens non corripitur.23.q.4. ipſa pietas.

Quod iudex non eſt crudelis q. crudeles iugulat, licet patientibus crudelis eſſe videatur. 23.q.5.non eſt crudelis.

Quod proximi vulnus crudeliter ſiletur,& vt ſanetur, miſericorditer indicatur. 5. q.5. non vos.

Quod crudelis eſt qui famā ſuā negligit.12.q.1.nolo.

Quod vlciſcendi crudelitas iure culpatur. 23. quęſtio. 1. quid culpatur.

Quod libidinoſa crudelitas eſt venena ſterilitatis procurare. 32.q.2.aliquando.

Quod crudelitatem omniū prędonum ſuperat qui res eccleſiæ quæ pauperum ſunt, defraudat. 12. q. 2. gloria. circa medium.

Quod qui pauperē fœnore trucidat, & qui diuiti aliqua rapit,ęquales ſunt in crudelitate.14.q.4.quid dicam.

Crux. Quod crux a cruciatu dicitur, & magnum cruciatum ſuſtinet qui vim patitur. 3. quæſtio. 1. nulli. in fine.

Quod qui diuitias mūdi lutum reputat, crucem Chriſti portat.12.q.2.gloria.circa mediū. 12.q.1.clericus.

Quod ſacerdotalis gradus & alia

alia ſacramenta crucis figura perficiuntur.de conſecra.diſt. 5.numquid.

Quod ſalubre eſt fideles crucis ſignaculo inſigniri.11.diſt.eccleſiaſticarum.

Quod ideo cruce ſignantur baptizandi & alij, vt diabolus ꝑ interemptionis ſuæ ſignum vas ſuum priſtinum ſciat deinceps ſibi eſſe alienum. de conſec.diſt.4.poſtea ſignatur.

Quod ignominia eſt Chriſtum crucifixum pauperem fartis prędicare corporibus.35.diſt. eccleſiæ.

Quod dominum crucifigũt qui eum in ſacerdotibus ſuis perſequuntur.3.q.1.nulli.

Quod feſtum inuentionis crucis eſt celebrandum quinto nonas Maij.de conſecr.diſt.3. crucis.

Cupiditas. Quod cupiditas eſt mater vſurarum.47.diſt.virum.

Quod cupidi ordinari prohibentur, quia tales de facili a vero deuiant. 47.diſtinct. virum.8.q.2.dilectiſſimi.

Quod bonorum auctoritati inhærere non valet qui cupiditatem animæ quæ radix eſt omnium malorum, non abſcindit.47.diſtin.bonorum.& c.ſeq.

Quod gratius intuetur cupidus aurum quàm ſolem 47. diſt. ſicut.

Quod quantumcunque aurum auro cumuletur, ſatietas nũquam aderit cupiditati. 47. diſt.ſicut.

Quod nemo cupiditati damnãdi inflammatus deſiderat habere conſortem.23.q.7.quod autem.

Quod cupidi breuem in præſenti poſſident fructum, & poſt æternũ incurrunt ſuppliciũ. 1.q.1.cũ ordinaret. & c. cito.

Curator. Quod curator ꝓpter infirmitatem datur.3.q.7.infames.

Curialis. Quod curialis dicitur qui nexibus curię ligatus principibus adulatur. 37.diſtin. nonne.& 51. diſt.qui in aliquo.

Quod curiales non ſunt ad ordines admittendi, nec etiam ad religionem, niſi cum magna diſcuſſione.53. diſtin. legem.

Quod curialis non debet in epiſcopum ordinari.50.diſt. non confidant.51.diſtin.qui in aliquo.

Quod curialis qui in ciuilibus cauſis vel pecuniariis officiũ impendit, poteſt in epiſcopũ poſtulari.61.diſt. Oſius.& §. ſed aliud eſt.

Curioſitas. Quod curioſitas eſt poſtpoſitis diuino & ſanctorum eloquiis ſcriptis Philoſophorum & poetarum ratione vanitatis vel delectationis intendere. 37.diſtin.ſacerdotes. & c.ſeq.

Quod curioſitas dicitur cum diuina ſcriptura non ſecundum ſanctorum expoſitionem, ſed ſecundum ſæcularem ſapientiam & ſenſus ſui vanitatem exponitur. 37. diſt.vino.

Quod curioſi dicuntur clerici q filios ſuos eccleſiaſticis ſũptibus potius ſæcularibus ſcientiis quam ſalubribus erudiũt. 37.diſt.legant.

Cuſtodire. Quod cuſtodire tenetur Romana ſedes ſtatuta conciliorũ quę ſua auctoritate confirmauit.25.q.1.c.1.

Quod ſi iuriſdictio epiſcopi a ſuperiore non ſeruatur, ordo eccleſiaſticus, quem ſuperior cuſtodire tenetur,confuditur. 11.q.1.peruenit.

Quod prælati bona eccleſiæ non debent dare potentibus, ſed diligẽter cuſtodire.23.q.7. cõuenior.

Quod nemo per exteriorem uiolentiam corrumpitur, ſi interior innocẽtia cuſtodiatur. 11. q.3 cuſtodi.

Dalmatica. Qđ dalmatica nec epiſcopis, nec archidiaconis antiquitus ſine conceſſione Papæ licebat vti. 23. diſtin. communis.

Quod licet modo omnes diaconi vtantur dalmaticis ex conſuetudine, non tamen debent ipſis vti niſi in ſolennitate.76. diſt.de ieiunio.

Damaſus. Qđ Damaſus Papa primus accuſatus de adulterio cum 42.epiſcopis ſe purgauit.2.q. 7. nos ſi incompetenter. in fine.

Damnum. Quod damnũ morũ multum diſtat a damno temporalium.6. quæſt.1. ſunt plurimi, in fine.

Quod deteriores ſunt qui vitam moreſque bonorum detrahẽdo corrumpunt, his qui ſubſtantias aliorum prædiaque diripiunt.6.q.1. ex merito.

Quod nulli in alterius damnum eſt ſubueniendum.14.q.5.denique.22.q. 2.primum.

Quod dominus per damnum tẽporale nos cogit ad bonum. 23.q.6. quod errauerat.

Quod piiſſimi rectores reputantur qui in graui ſcelere conſtitutos damnorũ admonitionibus ad bonum redire cogunt. 23.q.5.ſi vos.

Quod qui confugientibus ad eccleſiam uel ad cœmeteria aliquod damnum inferunt, ſunt excommunicati. 17.q.4.diffiniuit.

Quod inferens damnum non eſt abſoluendus niſi damno ſecundum arbitrium læſi reſtituto.23.q.vlt.peſſimam.14. q.6. ſi res.

Datum. Quod datum aliquod ex pietate præcipue eccleſiæ,non poteſt reuocari. 12.q.2.ſacrorũ. 14.q.6. comperimus. 16.q.2. uiſis.& q.6. illud.17.q.3. ſunt qui.

Quod dare eccleſiæ propter defectum heredis, laudabiliter danti redduntur habito herede.17.q.vlt.c.vlt.

Quod qui res eccleſiis uel monaſteriis in teſtamento datas detinent,pauperum ſunt necatores.13.q.2.clerici.

Quod non ſufficit oratio & lectio

ctio niſi adſit & eleemoſynæ datio.86.diſt.fratrem.& duodecim capit.ſeq.

Quod habenti dari nil aliud eſt quam perdere. 1.quæſt.2. paſtor.

Quod epiſcopus de bonis eccleſiæ religioſis poteſt dare.12.q.2.ſi epiſcopus. & c.ſeq.

Quod qui honorem non habet, honorem dare non poteſt.1.q.1. qui perfectionem. & c. ſeq.

Dauid. Quod Dauid qui ex compaſſione omnes refugas recipiebat, ponitur in exemplum quod patiētibus eſt compatiendum. 7.q. 1.omnis.

Quod ex eo quod doluit mali regis chlamydem ſe præcidiſſe, ponitur in exēplum quod ſubditus quātumcumque ſanctus in malum prelatū quamdiu ſuſtinetur non debet inſurgere. 2.q.7.plerumque. §. item.de pæniten. diſt.2.§. opponitur.

Quod Dauid plenus fuit charitate, per multos effectus infinuatur.de pæn.diſt.2.§.opponitur.poſt medium.

Quod inter duo mala minus eligens potius uoluit iuramētū frangere, quam ſanguinem humanum fundere. 22. q. 4. quod Dauid.& c.ſeq.

Quod in eo quod Saul deprauatum honorauit propter unctionem,innuitur quod ſacramenta in deprauato non annihilantur.1.quæſt.1.ſacramēta.

Quod Dauid prohibitus fuit tēplum ædificare propter ſanguinem quem effuderat.de cō ſec.diſt. 1.§.1.in prin.

Quod in hoc quód propter adulterium & homicidium per parabolam diuitis ſententiam cōtra ſeipſum dedit, innuitur quód malus prelatus per ſententiam quam profert in ſubditum ſeipſum condemnat.3. q.7.ſacerdos.

Quod per pœnitentiam de adulterii & homicidii peccato conſecutus eſt ueniam.de pæ. diſt.3.§.Dauid.

Quod in eo quód poſt peccatū ſpiritumſanctum rehabuit, & in honore permāſit, innuitur quód lapſi per pænitentiam in priſtinum ſtatum reparantur.50 diſt.ſi poſt.§. econtra. & c.ponderet.

Quod occiſo Vria propter adulterium Bethſabeæ ipſam duxit in uxorem, modo non trahitur in conſequentiam.31.q. 1.c. ſi qua fuerit uidua. §.ſed obiicitur.

Quod dominus ei qui tot bellis interfuit, tam magnum præbuit teſtimonium,innuitur ꝙ & plerique bella exercentes Deo placere poſſunt. 23.q.1. noli.

Decanus. Quod decanus non debet fieri niſi primum fuerit presbyter ordinatus.60.diſtin.c.1. & duobus c.ſeq.

Quod diaconus in decanum electus niſi ſtatim presbyter efficiatur,honore ſuſcepto priuetur.60.diſt.innouamus.

Quod nemo in decanum debet

eligi

qui decimas dare negligunt. 16.q.1.reuertimini.

Quod quot pauperes mortui fame fuerint, tot detentor decimarum reus eſt homicidiorum. 16.q.1.decimæ.

Quod q. decimas diligenter dat, non ſolum ſanitatem corporis, ſed etiam cum temporali fructu cæleſtia promeretur. 16.q.1.decimæ.

Quod quadrageſima diligenter in ieiunio obſeruata ſoluuntur Deo decimæ pro tempore totius anni.de conſecr.diſt. 5.quadrageſima.

Decretales. Quod decretales ſummorum Pontificum ſunt eiuſdem auctoritatis ſicut decreta,quæ ſunt in corpore canonum.19.diſt.per totum.

Quod decretalis epiſtola alia eſt ſpecialis, videlicet quæ dirigitur ad vnam prouinciam.35. q.3.§.quod ſcripſi.

Item quæ dirigitur ad vnam eccleſiam.16.quæſtio.1.hinc eſt etiam.

Item quæ dirigitur ad vnam pſonam.7.q.1.petiſti.& hęc nō trahitur ad conſequentiam, ſicut habes in prædictis cap.

Alia eſt generalis, quæ omnibus dirigitur. 25.q.1. omnia.& c. ſeq.& hæc quia diffinit, trahitur ad conſequentiam. 25. q. 1.hac conſona.

Si imperat vel prohibet,neceſſitatem infert. 14.quæſt. 1.quiſquis.

Si indulgetur non trahitur ad conſequentiam. 14. quæſt. 5 dixit.

Si permittit uel conſulit,liberam habet obſeruantiam. 14. q.1. quiſquis.

Dedicatio. Quod dedicatio eccleſiæ debet fieri ab epiſcopo ſine aliqua pactione. 1.q.1.ſtatuimus.

Quod epiſcopi dedicaturi eccleſias oblata ex deuotione poſſunt accipere, ſed nihil debēt exigere.1.q.2.placuit.

Quod prius eſt eccleſia dotanda quàm dedicanda. ibidem.

Quod loca ſemel dedicata non poſſunt fieri habitacula ſæcularia. 19. quæſt. 3. quæ ſemel.

Quod ſingulis annis celebranda eſt ſolennitas dedicationis.de conſecr. diſtin.1.ſolennitates.

De hac materia require de conſecratione Eccleſiæ.

Defenſio. Quod defenſio poteſt peti a principe contra hoſtes eccleſiæ. 23. quæſtio.3. Maximianus.& quæſtio.2.per totum.

Quod eccleſia pro malefactoribus debet intercedere, non eos defendere. 14. q.6.hi qui. 12.quæſt.5. ſi quis cuiuslibet. & c.ſeq.

Quod lex virtutis eſt patriam & ſocios defendere ab iniuria. 23. quæſtio. 3. non inferenda.& c.fortitudo.

Quod execrabile eſt non tueri quod ſuſcipit defendendos. 87.diſt.irreligioſum.

Quod qui poteſt & non repellit a ſocio

à ſocio iniuriam, tam eſt in vitio quam ille qui facit. 23. q. 3. non inferenda & c.ſeq.

Quod qui peccantem defendit, acrius arcendus eſt quam qui peccauit. 11. quæſt. 3. qui conſentit.

Quod qui deſinit obuiare cum poteſt, conſentit. 23. quæſt. 3. oſtendit.

Quod perfectus iniuriam propriam & ſuorum non debet defendere, ſed diuino examini reſeruare. 23. quæſ. 1. §. 1. & c ſeq.

Quod defenſio cuique conceditur in neceſſitate. 23. q. 3. per totum. & q. 5. de occidendis. vſque ad fin. quæſt.

Quod qui non defendit veritatem, proditor eſt veritatis. 13. q. 3. nolite.

Quod quilibet ſemper tenetur ad fidei defenſionem. 23. q. 8. quicumque. §. his ita.

Quod qui pro fide vel fidelium defenſione moritur, cæleſte præmium conſequitur. 23. q. 8. omni.

Degradatio. Quod degradatio & deponere de ordine, pro eodem accipiuntur. 81. diſtin. ſacerdos. & c. ſeq.

De hac materia inuenies vbi agitur de Depoſitione.

Delegatio. Quod delegatio dicitur quando prælati cum præſentes eſſe non poſſunt, per aliũ reputantur preſentes 94. diſt. valde.

Quod delegatus ſicut ille cuius tenet locum, eſt honorandus. 93. diſt. precipimus. 97. diſtin nobiliſſimus.

Quod debet litteras commiſſionis illis ad quos delegatus eſt, demonſtrare. 97. diſtin. nobiliſſimus.

Quod iudex delegatus debet dari ad arbitrium illius, qui impetitur auctoritate ſuperioris. 11. q. 1. iudices.

Deliberatio. Quod deliberatio omnibus eſt neceſſaria, quæ indiſcuſſos hominum calores poteſt refrænare. 2. q. 6. anteriorum.

Quod laudabilis eſt cautela deliberationis, cum qua totum ratio regit, & furor ſibi nihil vendicat. 11. q. 3. illa præpoſitorum. & c. ſeq.

Quod non ſunt præcipitanda cõſilia & opera. tempore enim indigemus ad deliberandum, vt maturius agamus 50. diſt. ponderet. circa principium.

Quod maxime eccleſiæ negotia cum deliberatione ſunt explenda. 45. diſt. licet 1.

Quod iudices diffinitiuam ſententiam cum magna deliberatione debent proferre. 11. q. 3. cum apud. & c. ſeq.

Quod intra decem dierum ſpatium appellatione facta vtrũ quieſcendum ſit ab ea, eſt deliberandum. 2. quæſt. 6. anteriorum.

Quod qui ex deliberatione ad meliora non proficiunt, etiã ab eis bonis que videntur habere cadunt. 17. q. 1. qui bona.

Quod intantum quidam morã deliberationis extẽdũt, quod bonum

bonum quod conſequi intendebant, perdunt. 17. q. 1. qui bona.

Quod pro conuitio non eſt habendum quod ſine deliberatione eſt illatum. 2. q. 3. ſi quis iratus.

Deliciæ. Quod deliciæ abſque deſiderio ꝑceptæ non officiunt. 41. diſt. deliciæ.

Quod deliciæ ciborum computreſcere faciunt corpus humanum. de conſecr. diſt. 5. nihil. & c. ſeq.

Quod diuites dolere debent ſi propter conſuetudinem non aliter quàm delicate poſſunt viuere. 41. diſt. non cogantur.

Quod in rebus prætereuntibus non vſus, ſed libido culpatur. 41. diſt. quiſquis.

Quod aliquando ſine voracitatis vitio pretioſiſſimo ſapiens vtitur cibo, & inſipiens viliſſimum cum gulæ flamma exardeſcit cibum. 41. diſt. quiſquis.

Quod ignominioſum eſt prælatis & prædicatoribus delicijs affluere, qui Chriſtum pauperem debent prædicare. 35. diſtinct. eccleſiæ.

Quod epiſcopalis auctoritas plus debet vigere in delicijs meritorum quam mēſarum. 41. diſt. epiſcopus.

Quod deteſtabile eſt in tugurio ruſticano natum & milio nutritum in religione ſimilam & mella faſtidire. 12. q. 2. gloria epiſcopi.

Dementia. Quod dementia ſi eſt ꝑſeuerans excuſat a culpa in ipſa cōmiſſa. 5. q. 1. aliquos. 32. q. 7. quemadmodum.

Quod ſi euenit ex ꝓpria culpa: poſtquam ad ſanam mentem redierit, imponēda eſt ei pro commiſſa, licet minor quàm alijs pænitentia. 15. q. 1. ſi quis inſaniens.

Quod non debet promoueri ad ordines maxime in ſacerdotem, qui aliquando inſaniuit. 33. diſt. communiter. & duobus cap. ſequen. 15. q. 1. c. vlt. §. ſicut.

Quod ſi ſacerdos ex propria culpa demens effectus hominē occiderit, & poſtea ad ſanitatem redierit, celebrare non poteſt. 15. q. 1. ſi quis inſanies. in fi. & c. ſeq.

Quod dementes vel furioſi continue, nec matrimonio, nec religioni poſſunt obligari. 32. q. 7. neque furioſus.

Quod qui ſani contrahunt, poſtea dementes effecti non ſeparantur. 32. q. 7. hi qui.

Dæmon. Quod dæmones acumine ſenſus & celeritate mētis omnia quęcumque animalia excedunt. 26. q. 4. ſciendum.

Quod propter longum tempus vitæ, eorum maior eſt experientia quàm hominum. 26. q. 4. ſciendum.

Quod ex tribus præmiſſis multo ante cogitatā prænunciantes ab hominibus propter terreni ſenſus tarditatem videntur futura prędicere. 26. q. 4. ſciendum, per totum cap.

Quod dæmones futura, de quibus nullum veſtigium haberi

poteſt, cognoſcere non poſſunt. 26. q. 4. ſciendum. poſt medium.

Quod quali modo fiant quę per ipſos fiunt cum non ſint, hominibus videntur ſigna & miracula. 26. q. 5. nec mirum, a medio vſque in finem c.

Quod in arte magica & in omni alia diuinatione per dæmonū fallaciam deluditur curioſitas humana, dum appetit ſcire quod non conuenit inueſtigare. 26. q. 5. nec mirum. ante medium.

Quod necromantia, & auguria, & omnis ars magorum, & diuinationes arte dęmonum eſt inuenta, vt faciant eos ſuę dānationis participes. 26. q. 2. qui ſine.

Quod an illuſionibus dæmonū quædam mulieres ſceleratæ credant ſe in corpore multa terrarum ſpatia tranſire, vel hoc ſolū ſpiritus infidelis patiatur. 26. q. 5. epiſcopi.

Quod dæmones vt frequenter ſunt miniſtri & vltores iræ Dei. 23. q. 5. non ſolum.

Quod qui per dęmonem aliquādo vexatur, non debet ad ſacros ordines promoueri. 33. diſt. maritum. & tribus c. ſeq.

Quod dæmones per ſigna exteriora citiſſime cogitationes hominum cognoſcunt. 26. q. 4. ſciendum. in fi. & cap. quodam loco.

Quod dęmon cum mentem alicuius per infidelitatem ſubijcit, illi ſiue dormienti ſiue vigilanti in diuerſis ſpeciebus ſe oſtendit: & per illas animā hominis deludit. 26. q. 5. epiſcopi poſt medium.

Quod dæmones hominibus illudere non poſſunt niſi Deo permittente. 26. q. 5. nec mirum. circa medium.

De hac materia require vbi agitur de Diabolo, & vbi agitur de Diuinatione.

Depoſitio. Quod deponūtur vel degradantur prælati vel clerici domicilia fœminarum etiā poſt admonitionem frequentantes. 81. diſt. clericus. & c. archidiaconum.

Item aleis & inhoneſtis ludis & ebrietatibus ſine ceſſatione deſeruientes. 35. diſtinct. epiſcopus. 34. diſtinct. quorundam. in fi.

Item tabernas & alia inhoneſta tenentes & mercimonia exercentes. 44. diſtin. nulli. 14. q. 4. c. 1. & 3.

Item vſuras exercentes. 48. diſt. c. 1. & ſequen. 14. q. 4. ſi quis oblatus.

Item cum moniali vel incarcerata vel filia ſpirituali fornicantes. 27. q. 1. ſi quis epiſcopus. & c. ſi quis rapuerit. 30. quæſtio. 1. omnes. & duobus cap. ſeq.

Item publica incontinentia laborantes. 50. diſt. qui ſemel. 81. diſt. Maximianus. & cap. ſi quis clericus. & duobus cap. ſeq. & c. ſi quis amodo. & tribus c. ſeq. & 83. diſt. propoſuiſti. 15. q. 8. hi qui altario.

Item qui ſine examinatione promouetur. 24. diſ. ſi quis preſbyter. 81. diſ. ſi qui ſine.

Item qui ante promotionem criminoſi fuerunt. 24.diſ.ſi quis presbyter. 81.diſtinctio. tantis. & cap. ſequen. 15. q. 8. ſi quis.

Item qui ſcienter criminoſos ordinauerit. 81.diſ.tantis.& 41. diſ.aliquantos.in ſi

Item qui ad pinguiores eccleſias ſine licentia ſuperiorum tranſeunt. 7. q.1. ſi quis preſbyter. & c. ſi quis epiſcopus. & cap.ſeq.

Item qui in eccleſiam os ponentes contra ſuos ſuperiores cōtumaciter inſurgunt. 21.diſt. inferiorum. 11.q.1. ſi quis ſacerdotum.& c.coniurationū. & c. ſeq.

Item deponitur qui peierauerit, aut in homicidio aut in alio magno crimine inuentus fuerit. 81.diſt. presbyter.& cap. ſeq.

Item qui publice crimen in apoſtolicę totius eccleſię ſcandalum fouerit. 2. q.1.ſcelus. 11. q. 3.Teugualdum.

Item qui aliū in eccleſia per pecuniam vel alio modo ſupplātauerit. 7.q.1.præſentium. & ca.factus.& c.ſeq.

Item q in aliena diœceſi vel eccleſia officia exercere vſurpauerit 9.q.2.nullum.

Item qui dilapidator rerum eccleſiaſticarum fuerit. 10.q.2. ſi quis epiſcopus. 12. quæſt.2. diaconi.& cap.abbatibus.17. quæſt. 4. quicumque epiſcoporum.

Item qui eccleſiam per manum laicam intrauerit.16.q.7.ſi qs deinceps.

Quod epiſcopus ſolus poteſt deponere de beneficio, de ordine vero quem ſolus dedit, ſolus non poteſt deponere. 15. q.7.cap.1.& ult.

Quod deponendorum ab ordine cauſa ſi diaconus eſt, a tribus epiſcopis, ſi presbyter;a ſex;ſi epiſcopus, a duodecim eſt diſcutienda.15.q.7.ſi quis.

Quod epiſcopus depoſito ab ordine vt non viuat ſæculariter, locum vbi agat pænitentiam dēt aſſignare.81.diſ.ſacerdos. 50.diſt.accedens.circa finem.

Quod depoſitus ex culpa ab ordine, ſi humiliter decennalē pænitentiam expleuerit, poteſt reſtitui.32.diſtin.presbyter.

Quod ſiue iuſte ſiue iniuſte depoſitus in reſtitutione ſua debet recipere ea ſucceſſiue, q̄ cum ordinaretur preceperat: 11.q.3.epiſcopus.

Quod nullus propter infirmitatem corporis deponitur, ſed datur coadiutor ſibi. 7.q. 1.c. 1.& tribus cap.ſeq.

Quod deponuntur reges non ſolum ex crimine, ſed propter inſufficientiam.15.quęſt. 6.alius.

Deriſio. Quod deriſio prælatorum a ſubditis facta dānatur. 2.queſt.7. ſententia. 15.q.5.c.1.in fi. de pæn.diſt.2. §. opponitur. vbi agitur de Dauid, quē Michol deriſit, propter quod ſterilis facta eſt.

Quod humilis habitus pie viuentium deridetur a peruerſis. 21.q.4.omnis.

Deſpe-

Quod occulta opera Dei iudicio ſunt ſeruanda.6.quæſt.1.ſi omnia.

Quod quando ſcriptura aliquid attribuit Deo quod eſt hominis vel alterius creaturæ, per ſimilitudinem loquitur, non per proprietatem.24.quęſt.1. odi.

Quod Deus ſpecialius dicitur pater Chriſtianorũ, quàm aliorum.11.q.3.ad menſam.

Diabolus. Quod diabolus non fuit malus creatus: ſed in veritate & charitate.de pęn.diſt.2.citius. §.quod vero.vbi inuenies pro & contra.

Quod propter ſuperbiam & pręſumptionem de ſui ſtatus excellentia cecidit.de pęn. diſtinctio.2. §. quod vero, fere per totum.

Quod diabolus poſt caſum ſuũ conatur vnitatẽ eccleſiæ ſcindere,& humanũ genus euertere.16.q.2.viſis.

Quod ardentiores in Dei ſeruitio & Deo familiariores magis impugnat 3.q.1.nulli.

Quod verſutus hoſtis dicitur:q mille modos nocendi habẽt. 16.q.2.viſis.

Quod ex ſubtilitate naturæ hoc perpendit de homine quod ipſe homo non perpendit.26. quæſtio.5. nec mirum. poſt medium.

Quod vt melius decipiat, in angelũ lucis ſe transformat. 26. q.5.nec mirum.

Quod diabolus adeo debilis eſt, ꝙ neminem poſſidere poteſt niſi ſe prius peccatorum ære vendiderit.15.q.1. non eſt.

Quod ipſe poteſtatem exercet in malis tamquam in ſuo pecore.24.q.1.miramur.

De hac materia require ubi agitur de Dæmonibus.

Diaconus. Quod Diaconus Græce, Latine miniſter dicitur.21.diſtiu.cleros.

Quod Apoſtoli poſt aſcenſionẽ Domini diaconos ſibi ſtatuerunt in miniſtros.99 diſtinct. Dominus.

Quod commendantur diaconi reſpectu præfigurationis pacis,& vitæ actiuæ & contemplatiuæ quam debent exercere.13.diſt.diaconi ſunt, quos.

Quod diaconi ſunt tamquã oculi epiſcopi oberrantes & circũluſtrantes.93.diſtinct.diaconi eccleſiæ.

Quod diaconi debent aſſiſtere epiſcopo prædicanti, ne ab ęmulis infeſtet, vel verbo Dei detrahatur.93.diſtinct. diaconi qui.

Quod non debent præſente epiſcopo vel presbytero niſi de eorum mandato ſacramenta conferre.93. diſtin. peruenit. & c.diaconi.

Quod officium diaconorum inuenitur.25.diſtinct.perlectis. ante medium.93.diſtinct. diaconi eccleſiæ.

Quod epiſcopus ſine diacono nõ debet ſolemniter celebrare,nec calicem niſi prius porrigatur per diaconum debet auferre.93.diſt.diaconi ſunt.

f Quod

Quod abſurdum eſt auditu diaconum extolli ſuper epiſcopū & presbyterum.93. diſtin. legimus.

Quod diaconus in quacumque dignitate conſtitutus, excepta legatione, ſi ſe præfert, a proprio gradu cadere debet. 93. diſt.c.vlt.

Quod diaconi debent corporalia & pallas lauare. de conſec. diſt. 1.nemo per ignorantiā.

Dialectica. Quod qui dialectica arte diebus & noctibus torquentur, in obſcuritate mētis gradiuntur.37.diſt.nonne.

Quod dialecticorum tendicula ſunt quædam phantaſmata & vmbræ, quæ cito reſoluuntur. 37.diſt. vino.

Quod garrulitas ranarum quibus percuſſa eſt Aegyptus, garrulitatem dialecticorū & ſophiſtica argumenta deſignat.37.diſt.legimus.

Quod non in dialectica placuit Deo ſaluare populum ſuum, quia regnum Dei in ſimplicitate fidei eſt, non in contentione.37.diſtin.omnem.

Dies. Quod dies feſtiuandi exprimuntur de conſe. diſt.3.§.1.

Quod qui dies ſunt a iudicijs & placitis cuſtodiendi. 15. q. 4. placita.

Quod die dominico nil eſt agendum niſi Deo vacandum . de conſe.diſt.3. ieiunia.

Quod ideo dies dominicus magis eſt venerandus, quia in ipſo mundus ſumpſit exordiū, & per reſurrectionem Chriſti vita accepit principium. 75. diſt.quod die.

Quod die dominico conſecrantur epiſcopi.ibi.

Quod epiſcopus die dominico non debet abeſſe ſuæ eccleſiæ.de conſe.diſtinctio.3. epiſcopus.

Quod die dominico, & in feſtis non debent flecti genua orationis cauſa.de conſe. diſtin.3. quoniam ſunt.30.diſt. ſi quis presbyter.

Quod die dominico miſſa ab omnibus vſque ad finem eſt audienda.de conſec.diſtinct.1. miſſas.

Quod nullus epiſcopus vel infra poſitus die dominico cauſas audire præſumat.15. quæſt.4. per totum. de conſecr. diſt.3. cap.1.

Quod die dominico nullus ſuper ſancta Dei Euangelia debet iurare.22.5.decreuit.

Quod die dominico non eſt ieiunandum.de conſe.diſt.3. ieiunium.& cap.ſeq.30. diſtinc. ſi quis presbyter.

Quod die dominico plus ſolito homines carnis delicijs ſolēt intendere.4.diſt.denique.

Quod Antichriſtus diem dominicū & diē ſabbati faciet cuſtodiri, vt ex hoc ſibi Iudæos & Chriſtianos cautius attrahat. de conſe.diſt.3.peruenit.

Quod die ſabbati abſtinendum eſt a carnibus.de conſe. diſt.5. quia dies.

Quod die Iouis non ſequamur errores Gentilium, non eſt ieiunandum.de conſecra.diſt.3. ieiunium.

Dif-

Diffinitio. Quod diffinitũ rationabiliter non debet aliquatenus violari. 25. q. 2. cum pie.

Quod diffinitiua ſententia quæ condemnationem vel abſolutionem non continet, pro nulla habetur. 2. q. 6. ci qui. §. diffinitiua.

Dilapidatio. Quod dilapidatio qñ ſit bona, & quando non, require in verbo, Liberalitas.

Quod dilapidatione rerum eccleſiaſticarum ſolum ſuſpectus ſubmouetur, & vſque ad diſcuſſionẽ facti detrahetur. 3. quæſt. 2. ſi epiſcopus. §. qđ ſi. & c. ſeq.

Quod in crimine dilapidationis ſpeciale eſt quod ſequeſtratur poſſeſſio a poſſeſſore, antequam cõuictus ſit. 3. q. 2. qa.

Quod ſi epiſcopus vel presbyter, qui res eccleſiæ quæ ſunt pro neceſſitatibus pauperum & pro redemptione captiuorum dilapidauerit, eſt deponẽdus. 12. quæſt. 2. apoſtolicos. 17. quæſt. 4 nullus res.

Dilectio. Qđ dilectio Dei eſt perfecta quãdo ipſum diligimus ex toto corde, & ex tota anima, & ex totis viribus. de pœn. diſt. 2. ſi quis ſemel. § charitas eſt.

Quod Deum diligere eſt illi copulari animo, concipere fruẽdæ viſionis eius affectum, peccati odium, mundi faſtidium. ibidem.

Quod ordinem dilectionis peruertunt qui aut mundum qui contemnendus eſt diligunt, aut corpora ſua minus diligẽda plus diligunt, aut proximos ſuos nõ ſicut ſeipſos, aut Deum pluſquam ſeipſos non diligunt. ibid.

Quod dilectio Dei facit peccato facile reſiſtere, bonis operibus abundare, ſæcularia blandimenta contemnere, & omnia quæ humanæ fragilitati ſunt difficilia perficere. de pœnit. diſt. 2. §. charitas eſt.

Quod ſi Deum toto corde diligimus, nihil erit in nobis vnde peccati deſiderijs ſeruiamus. de pœn. diſt. 2 §. charitas eſt.

Quod illi Deum pluſquã ſe diligunt, qui pro eius amore ſaluti ſuæ non parcunt. de pœn. diſtin. 2. §. charitas eſt.

Quod illi Deum pluſquam ſe diligunt, qui pro eius amore ſaluti ſuæ non parcunt. de pœn. diſt. 2. §. charitas eſt.

Quod homo proximũ ſicut ſeipſum diligit, quando quantũ poteſt laborat vt eũ adducat ad Deum colendum. 23. q. 4. debet homo.

Qđ tũc ꝓximos diligimus ſicut nos qñ non ꝑ ſperata beneficia, vel ꝑ conſanguinitatẽ, ſed ꝑ hoc tm̃ qđ noſtræ naturæ ſunt participes diligimus. de pœ. diſ. 2 §. charitas eſt.

Qđ in hoc ꝓximos tenemur diligere, vt de eorũ perditione doleamus, & ad eorum correctionem quotidie laboremus. 23. q. 4. non poteſt. §. ſeq.

Quod nõ eſt ſignũ veræ dilectionis ad proximũ quando dimittitur peccatum impunitũ. 23. q. 4 quid crudele.

De hac materia require ubi agitur de Amore.

Diœceſis. Quod diœceſis dicitur vbi epiſcopus vel epiſcopatus habetur.16.q.1.cum pro vtilitate. & q.3.licet.

Quod quædã ſunt diœceſes quę certis limitibus diſtinguuntur,quædam vero non. 16. q. 3.licet.§.hoc multipliciter.

Quod extra ſuam diœceſim nullus debet ſacramenta alijs participare.16.q.3.licet,in ſi.

Quod duę diœceſes in vnam redigi poſſunt auctoritate apoſtolica.16.quæſt.1. & temporis,& c.ſeq.

Quod quando excreuerit fideliũ multitudo diœceſes diuidi, & epiſcopi multiplicari auctoritate apoſtolica poſſunt. 16. q. 1.præcipimus.

Quod quædam diœceſes per prę ſcriptionẽ tolli poſſunt, quędam vero non.16.q.3.licet.§. hoc multipliciter.

Diſcere. Quod diſcere debet quilibet ante quam doceat.23.diſt. his. 16. q.1.ſic viue.

Quod qui diſcere aut agere bona recuſat, magis diaboli ꝙ Chriſti membrum eſſe oſtenditur.38.diſt.nullus.

Quod debet eſſe diſcipulus quiſquis doctor eſſe deſiderat, vt poſſit docere quod didicit.16. q.1.ſi clericatus.

Quod diſcere debemus triplici de cauſa, aut ne ignoremus, aut negligamus, aut repudiemus.37.diſt.legimus.

Quod tales laudabiliter ſcientias ſæculares addiſcunt,qui quod vtile inuenerint, ad vſum ſacræ eruditionis conuertunt. 37.diſt.turbat.

Quod clerici ſacris litteris ſemper debent inſiſtere, ne tunc quærant diſcere, cum ex officio alios debent docere.36. diſtinctio. qui eccleſiaſticis.§. ecce.

Quod qui ſacram ſcripturam diſcere contemnunt, magiſtri erroris exiſtunt: quia veritatis diſcipuli non fuerunt 24. q.3.quid autem.

Quod diſcendum eſt a minoribus licentiã verecundia.38. diſtin.nullus.24.q.3.ſi habes.

Quod ſtultus eſt qui ſe in eo qđ primum exiſtimat,bona quæ viderit diſcere contemnit. 22. diſt.de Conſtantinopolitana. 84.piſt.peruenit.23.quęſt.3.ſi habes.

De hac materia require in uerbo, Studios

Diſciplina. Quod diſciplina vltrix eſt malæ vitæ.23.q.5.ad fidem.& c.non putes.

Quod mali vt ad bonam diſciplinam perueniant, per flagella ſunt corrigendi.23.quęſtio.4. diſplicet. circa med. & c.vlt.

Quod filius non diligitur, qui non diſciplinatur.23.q.5.non putes.

Quod qui peccãtem coercet aliqua diſciplina, eleemoſynam facit.45.diſt.& qui.

Quod huic officio hominis inuigilet diſciplina, videlicet epõ regenti plebem ſuam, pau-

peri

peri regenti domum ſuam, di uiti regenti familiam ſuam, marito regenti cõiugem ſuã, patri regenti prolem ſuam, iudici regẽti prouinciam ſuam, regi regenti gentẽ ſuam. 23. q.4.duo.

Quod diſciplina vel miſericordia multum deſtituitur, ſi vna ſine altera teneatur. 45.diſtin. diſciplina.

De hac materia require in Correctione & Aſperitate.

Diſcipulus.

Quod diſcipulus non debet eſſe ſuper magiſtrum. 6.q.1.ſacerdotes.

Quod miſerum eſt eum fieri magiſtrum, qui nedum didicit eſſe diſcipulus. 48.diſt. prohibentur. 61.diſt. miſerum. 16. q.1.ſi clericatus.

Quod 72. diſcipuli ab Apoſtolis ſunt electi. 21. diſtinct. in nouo.in fi.

Diſcordia.

Quod diſcordia mẽtium tam inter fratres carnales q̃ ſpirituales inducit frequenter ſeparationem corporis. 56.diſt.Iſmael.

Quod diſciplina perditur deſidia, cum prælatus negligit cõ uitia.23.q.3.iuſtum.

Quod diuerſitas cultus plurimũ eſt materia diſcordiæ. 90. diſt. perlatum.

Quod qui ſocietatem fraternitatis diſcordiæ peſte commaculat, Deum qui charitas eſt, tamquam Iudas prodit. 11.q. 3.abijt.

Quod ideo litigioſi ordinari ꝓhibentur: quia tales ad concordiam non valent prouocare.90.diſt.c.1.

Quod prælatorum intereſt diſcordantes ad concordiam reuocare. 61.diſt. c.vlti. 90.diſt. diſcordantes.

Quod diſcordantium munera vel oblationes nec Deus ſuſcipit, nec a ſacerdotibus ſunt ſuſcipiendæ. 90.diſt.oblationes. 3.q.7.in grauibus.

De hac materia habes vbi agitur de Concordia.

Diſcretio.

Quod diſcretio eſt mater virtutum omnium. 1. q. 5. præſentium.

Quod diſcretio neceſſaria eſt ꝓlato in corrigendo. 50.diſtin. ponderet.

Quod correctio quandoque habere debet plus de aſperitate quàm de benignitate, quandoque debet eſſe miſta cum vtroque. 45.diſtin.diſciplina.

De hac materia require de Correctione.

Quod neceſſaria eſt prædicatori in docendo.43.diſt.diſpenſatio.§.pariter.in fi.

Quod debet eſſe doctor diſcretus, vt ne tacẽda proferat, aut proferenda reticeſcat.43.diſt. ſit rector.

Item debet eſſe diſcretus, vt ſecundum capacitatem auditoris moderetur ſermo prædicationis.8.q.1.oportet.

Quod neceſſaria eſt diſcretio cõfeſſori in ligando & ſoluendo. 23.q.4. ſi is qui. de pænit. diſt.1.§.quem pænitet.

Quod neceſſaria ẽ diſcretio omnibus in viuendo, vt ſcilicet vir-

virtuteſ eligamus, & vitia reprobemus. 49.diſtinctio.hinc etenim.

Diſpenſatio. Quod diſpenſatio non poteſt fieri contra ius naturale niſi forte ad maius malum vitandum.13.diſt.§ 1.

Quod neceſſitas inducit diſpenſationem. 34. diſt. fraternitatis. & c.lector.

Quod non debet fieri diſpenſatio niſi vrgente magna anguſtia.55.diſt.priſcis.

Quod non eſt pro regula aſſumendum quod ex diſpenſatione ſpecialiter eſt conceſſum.56.diſtinct.Cenomanen. 1.q.7. & ſi illa. 9.q.1. ordinationes.

Quod pro neceſſitate temporũ fit quandoque diſpenſatio cõtra decreta. 1.q.7. requiritis. & tribus cap.ſequen.& cap.& ſi illa. 32. q. 4. recurrat. §.his. itaque.

Quod multa tolerantur ex diſpenſatione, quę canonis rigor condemnat. 34. diſt. fraternitatis.

Quod ſicut in procellis merces de nauibus iactantur propter maius bonum: ſic diſpenſatio quandoque fit propter maius lucrum. 1.quæſt.1.diſpenſationes.

Quod ſecundum diuerſitatem exceſſus diſpenſatio quandoque protrahitur, quandoque acceleratur. 15. quæſtione 8. hi qui.

Quod diſpenſatur quandoque ratione multitudinis. 50.diſt. vt conſtitueretur. 9. quęſt. 1. ordinationes.in fi.

Quandoque ratione temporis & vtilitatis. 1. q. 7. diſpenſationes.

Quandoque ratione perſonæ. 1. q.7.didici. & c. tali.

Quandoque ratione meriti, & pręrogatiuę ſcientię. 1.quęſt. 7. tali.

Quandoque ratione religionis. 50.diſt.ſi quis diaconus.

Quod quandoque diſpenſatur ad vnum ordinem, & non ad alios. 34. diſtinctio. lector. 9. quęſtione 1. ab excommunicatis.

Quod in caſuali homicidio cum clerico diſpenſatur, vt in ſuſcepto ordine maneat. 50. diſtin. clerico.

Quod cum directe homicida nõ diſpenſatur ad ſacerdotium. 50. diſtinctio. miror. & duobus c.ſeq.

Quod cum illo diſpenſatur, qui flagellando aliquando pręter intẽtionem ipſum occiderit. 50.diſt.ſtudeat.

Quod an diſpenſat Papa contra Apoſtolum,vt in bigamia.34. diſt.lector.& vide quę ibi notantur.

Item diſpenſat contra canones apoſtolorum cum presbytero fornicante, vt poſt decennalem pęnitentiam ad priſtinum redeat honorem.81.diſtin.presbyter.

Item ſolus Papa diſpenſat in gradu conſanguinitatis & affinitatis. 35. quęſt. 3. quędam.§, quod ſcripſi.

Item ſolus Papa reſtituit epiſcopos, & diſpenſat cum eiſdem.

2.

2.q.6.ideo.

Item ſolus Papa diſpenſat cum ſimoniaco in ſimonia ſcienter commiſſa, vel ratum habente ſiue ſit in ordine, ſiue in beneficio. 1.q.1.erga.

Item ſolus Papa diſpenſat contra canones qui pręcipiũt pęnitentiam vel ſatisfactionem pro enormibus criminibus. 12.q.2.de viro.

Item ſolus Papa diſpenſat cum illo qui excommunicatus exequitur officium, uel recipit beneficium. 11.q.3. ſi quis epiſcopus damnatur. & cap.ſeq.

Item ſolus Papa diſpenſat cum illegitime natis ad beneficia, quę ſunt cum cura. 56. diſtin. Cœnomanen.

Quod Papa non inuenitur diſpẽſaſſe cum his qui ab hęreticis ad ſubuerſionem eccleſię ordinantur. 11.q.7.conuenientibus.circa finem.

Item cum eo qui ſcienter a ſimoniaco ſimoniace eſt promotus. 9. q.1. ab excõmunicatis.

Item nec cum eo qui ſcienter eſt rebaptizatus vel reordinatus. 1.queſt.7.ſaluberrimum. in fine. de conſecra. diſtin.4. quis bis.

Item nec cum eo qui ordinatus eſt ab inuaſore ſedis alterius epiſcopatus. 9.queſt.1.ordinationes.

Quod diſpenſat epiſcopus cum illo pro quo ignorante parentes, ut promoueretur ad ordines uel ad beneficium, pecuniam dederunt. 1.q.1.pręſentium. & cap.quicumque.

Quod diſpenſat epiſcopus cum clerico vel presbytero ſacrilego vel hæretico vel ſchiſmatico, ne deſperent, 50. diſtinctio. ſi quis presbyter. & c.presbyteros. & c. vt conſtitueretur.

Item diſpenſat Epiſcopus in fornicatione clerici, furto, periurio, & aliis capitalibus criminibus, dummodo ſint occulta: quia ſi ſunt publica debet deponi. 50. diſtinct. de his vero.

Item diſpenſat epiſcopus in pęnitentiis, quas canones ſtatuerunt. 26.quæſtio.7. pænitentibus. & c. tempora pęnitudinis. & duobus c. ſeq.

Item diſpenſat Epiſcopus cum eo qui prætermiſſo ſubdiaconatu diaconus vel presbyter efficitur, ſupplendo ordinem pręteriſſum. 52. diſt. ſolicitudo.

Quod varia diſpenſatio, quæ epiſcopis conceditur, coepiſcopis prohibetur. 68. diſtin. quamuis. & cap.ſeq.

Quod diſpenſat abbas cum monacho ut extra monaſteriũ, tamen ſub ſua obediẽtia ſpecialem cellam habere poſſit. 20.q.4. monachum.

Item diſpenſat cum monacho, vt carnes comedere poſſit. de conſe.diſt.5.carnem.

Diuitiæ. Quod diuitię temporales ſi ſunt cũ ſtudio & affectu ſingulari, ignominioſæ ſunt. 12. q. 2.gloria.

Quod dilectores diuitiarũ fortes ſunt in terrenis, debiles in cæleſtibus. 47. diſt.omnes.

Quod diues cupidus gratius intuetur aurum quam ſolem. 47.diſt. ſicut hi.

Quod iniuſte poſſidet diuitias qui ipſis male utitur. 14.q.4. quid dicam.

Quod nihil facit diuitias ſic cõtemni ſicut recordatio pauperis finis & principii.48.diſt. ſicut hi.

Quod fideli homini totus mundus eſt diuitiarũ, infideli autem nec obolus. 14.q.4.quid dicam.

Quod diuites in rebus temporalibus, ſi abundant iuſtitia & operibus bonis nõ ſunt abiiciendi.30.diſt.hæc autem ſcripſimus.in fine.

Quod diuitiæ eccleſiarum ſunt bona pauperum, & redemptio captiuorum.12.quæſt.2. aurum.

Diuinatio. Quod diuinatio numquã in bonam partem accipitur. 1.q.1.numquam.

Quod diuinatio a Perſis eſt inuenta.26.q.4.igitur.circa fi.

Quod ſecundum quoſdã quattuor ſunt genera diuinationis,videlicet ex terra, aqua, igni,aere.26.q.4.cap.igitur.

Quod diuini dicuntur qui ex cõiectura mentis ſuæ incerta futurorum quaſi vera pronuntiant.37.diſt.vino.

Quod multi modi ſunt & multa genera per quæ diuinatores futura inueſtigant, quæ ponuntur. 2.q.4. igitur. per totum.& q.5.nec mirum.

Quod dominus per diuinatores illudi hominibus permittit, vt probentur boni vtrum in Dei dilectione ſint firmi. 26.q.5.nec,in fi.

Quod diuinatores propter deteſtationem criminis in accuſatione non admittuntur. 2.q. 8.quiſquis.

Item ſunt excommunicandi.26. q.1. §.1.

Item ſi clerici fuerint, & ſe corrigere noluerint ſunt deponẽdi.26.q.5.ſi quis epiſcopus.

De hac materia habes ubi agitur de Incantatione.

Diuortium. Quod diuortium proprie dicitur inter carnaliter commiſcentes, vel commiſceri appetentes. vnde inter Mariam & Ioſeph non dicitur diuortiũ quando Ioanni fuit commendata.7.q.2.quod autem.§.item ſi coniuges.

Quod quos Deus coniunxit, homo nõ debet ſeparare,ſubaudi violenter, vel ſine ratione. 33.q.2 quos Deus.

Quod frigiditas viri vere probata cauſat diuortium.2.q.4.cõſuluiſti.§. hoc autem. 27.q.2. quod autem.33.q.1.§.1.

Quod affinitas poſt contractum matrimonium ſuperueniens non accuſat diuortium. 27.q. 2.quod autem.§.proxi.

Quod conuerſus ad fidem poteſt diuortiari ab vxore, non conuerſa quæ ipſum nititur a fide Chriſti deducere. 28. quæſtio. 1. idololatria. & ſex cap.ſequen.

Quod fornicatio carnalis & ſpiritualis cauſat diuortium. 28. quæſtio.1. idololatria. & cap. ſe-

ſequen.

Quod machinatio in mortem cum effectu propter contrahendum matrimonium cauſat diuortium. 31. q. 1. ſi qua. & §.ſeq.

Quod diuortium non debet fieri pro quacumque infirmitate, vel deformitate, vel ſenio, vel ſterilitate. 32. quæſtio. 5. ſi vxorem. & quæſtio.7. tantum.

Quod cauſa cõſanguinitatis nõ licet quem dimittere vxorem niſi prius conſanguinitas eorum coram epiſcopo approbata fuerit. 35. quæſt.6. multorum.

Quod adulter vel adultera ab adultero diuortiari non poteſt.32.q.6.§. 1.

Quod extraordinaria pollutio naturaliter facta etiam frequentius iterata non inducit diuortium ſine iudicio. 35. q. 3.extraordinaria.

Quod diuortium ſine iudicio & ſine conſenſu epiſcopi non debet fieri. 27.quæſtione 2. ſi vir. 33. quæſtione 2. ſæcularis. 35. quæſtione 6. multorum.

Quod vxor ſine iudicio eccleſiæ dimiſſa primo reſtituenda eſt antequam de diuortio agatur.33.quæſt.2.hiſtoria.& c.ſeq.

Quod vir & mulier quantum ad cauſas diuortij æqualiter iudicantur. 32.quæſt 5.Chriſtiana.

Quod ſi poſt diuortium propter fragilitatem vir aliam nouerit: propter doli præſumptionem compellẽdus eſt redire ad primam 33.q.1. quod autem.in fine.

De hac materia habes ubi agitur de Matrimonio infra.

Dominium.

Quod dominium rei transfertur ratione ordinis, videlicet ſi quis ſeruus alterius in presbyterum ordinatur.54.diſt.frequens.

Item ratione conſecrationis: vt ſi res conſecrata ab aliquo repetitur, non ipſa redditur, ſed compenſatur.14.q.6. comperimus.

Item propter religionem, cum ſcilicet per religionis ingreſſum contigerit vacare beneficium.17.q.2.Gonſaldus.

Item ratione Chriſtianitatis, vt ſcilicet cum ſeruus Iudæi vel pagani Chriſtianus efficitur. 54.diſt.fraternitatem.

Item ratione dignitatis, ſicut ſedes Conſtantinopolitana, licet poſterior ſit quàm Alexandrina, tamen prior in numero debet poni. 22.diſt. renouantes.

Item auctoritate ſuperioris, ſicut quando iubente Domino Iudæi theſauros Aegyptiorũ deportauerunt. 14. q. 5. dixit Dominus.

Donum.

De dono require vbi agitur de dato.

Dubium.

Quod dubiũ de ordinatore an fuerit epiſcopus, an non, facit ordinatos reordinari. 68.diſt. presbyteri.

Quod in re dubia auctoritas eccleſiæ

cleſiæ eſt requirenda. 11.diſt. palam.

Quod in rebus dubijs abſolute non debet ferri ſententia.33. diſt.habuiſſe.

Quod quando emergit dubitatio in perſona, in facto & in iure,tunc nullo modo procedendum eſt in ſententia. 30. q.5.iudicantem.& §.ſeq.

Cum emergit in perſona tãtum vbi certum eſt ius & factum, tunc certa datur ſententia. 5. q. 1.quidam.

Cum in facto emergit dubitatio,vbi certum eſt ius & perſona, tunc non poteſt certa ferri ſententia. 5. quæſtio. 1. quidam.

Cum in iure emergit dubitatio vbi certum eſt factum & perſona, tum cõſulenda eſt ſacra ſcriptura & ſeniores prouinciæ & Papa.20.diſt. de quibus.24.q.4 quoties.

Quod qui dubitat ſe baptizatũ, debet baptizari. de conſecra. diſtinct. 4. paruulos. & c.ſeq. placuit.

Quod ſi dubium eſt de conſecratione eccleſiæ vel altaris, debent conſecrari. de conſecra. diſt.1.eccleſiæ.

Duplicitas.

Quod duplex monaſterium pro monachis & monialibus fieri in vno prohibetur. 18.q.2.diffinimus.

Quod monachus duplex officium ſuæ profeſſioni contrarium non debet exercere. 16. quæſtione 1.nemo. & cap. de præſentium. & cap. presbyteros.

Quod nemo poteſt eſſe accuſator & teſtis.4.q.4.nullus.

Quod nullus clericus ad duas eccleſias intitulari debet. 21.q. 1.c.1.2.& 3.& 16.q.7. per laicos.in fi.

Quod nulla eccleſia parochialis duos paſtores debet habere. 21.q.2.ſicut.

Quod qui bene præſunt, duplici honore honorandi ſunt. 95.diſt.ecce.

Quod ille duplex cor nõ habet, qui propter varium euẽtum verba ſua mutat. 22.quæſt.2. ne quis.in fi.

Quod duplex tribulatio non cõſurget ſuper illos qui inter flagella egerunt pœnitentiam. de pænit. diſt. 3. hac auctoritate. 23. q. 5. quid ergo. poſt medium.

De duplicitate habes vbi agitur de ſimulatione & Hypocriſi.

Duritia.

Quod duritia obſtinationis eſt, quando quis bonitatem Dei contemnẽs vſque ad mortem in peccatis perdurat. 93. diſt. diaconi ſunt.in fi.

Quod duro collo ſtamus ſi ſpreta longa Dei pietate in peccatis vſque ad mortem perduramus.93. diſtinctio. diaconi ſunt.in fi.

De duritia require in aſperitate, in auſteritate,& correctione.

Ebrietas.

Quod ebrietas in principio generis humani ante diluuium ignorabatur.35.diſt.ſexto die.

Quod ebrietas a Noe inuenta eſt,

eſt, qui primus vineam plantauit. 35. diſt. ſexto die.

Quod ebrietas eſt fomes & nutrix omnium vitiorum. 35. diſtinct. ante omnia. & 15. q. 1. ſane.

Quod Loth quem Sodoma non vicit, vina vicerũt. 35. diſt. §. 1.

Quod ebrietas ſuadet ad iurgia & maledicta, ſicut patet in Noe qui obiurgando filium eum maledixit. 35. diſt. ſexto die.

Quod tumultuoſa eſt ebrietas. 35. diſt. luxurioſa.

Quod vbi ebrietas, ibi libido & furor. 35. diſt. uenter.

Quod ebrietas obcæcat conſciẽtiam, & ſepelit rationem. 15. q. 1. ſane.

Quod proprium eſt ebrietatis fœmora denudare, & ad luxuriã incitare. 35. diſt. ſexto die.

Quod ebrietas pronum facit ad promittendum, poſt triſtem ad exſoluendum. Exemplum de Herode & Ioanne Baptiſta. 22. quæſtione 2. unuſquiſque.

Quod ebrietas excuſat culpam a tanto, ſed non a toto. 15. q. 1. ſane. & c. inebriarunt.

Quod ebrietas aſſuefacta ẽ mortale peccatum. 25. diſt. unum. §. criminis appellatio. alias 35. diſt. epiſcopus.

Quod cum ebrioſis non ſolum cibus non eſt ſumendus, ſed etiam ſunt uitandi. 11. q. 3. ad menſam.

Quod clerici quorum ſenſus uigere debet, maxime ab ebrietate debent abſtinere. 35. diſt. §. 1. & c. ſeq.

Quod epiſcopus aut presbyter ebrioſus deponitur, inferiores clerici corona priuantur. 35. diſt. epiſcopus.

Eccleſia. Quod eccleſia catholica dicitur fideliũ multitudo fide & charitate unita. 93. diſt. legimus. circa med. 1. q. 1. multę. in fi. 24. q. 1. loquitur.

Quod omnes epiſcopi & omnes fideles ſunt una eccleſia. 93. diſt. legimus. in fi.

Quod ipſa non ſolum ratione virginitatis, ſed etiam ratione omnium fidelium tota uirgo dicitur. 27. q. 1. nuptiarum. ante finem.

Quod ſponſa Chriſti dicitur pudica & incorrupta, quę adulterari non poteſt. 24. quęſtione 1. loquitur. in fine. & cap. omnibus.

Quod ipſa habet veraciter dominica ſacramenta. 1. quęſt. 1. ex catholica. 24. quęſt. 1. quia ex ſola.

Quod extra eam ſalus non habetur. 24. quęſt. 1. alienus. & cap. quicumque. & c. quia ea.

Quod ſicut preciſus ramus ab arbore non viuit, ita pręciſi ab eccleſia. 23. quęſt. 4. ipſa pietas. Notent hoc membra arida per excommunicationẽ in contumacia obſtinata.

Quod ritus ipſius a ſcriptura & a traditione apoſtolica, & a conſuetudine ſancta pullulauerunt. 11. diſtin. eccleſiaſtica rum. & c. catholica.

Quod ſtatus eius alter fuit tempore apoſtolorum & martyrum, alter modo. 12. q. 1. futuram

ram. 23. q.4. non inuenitur. poſt princ.

Quod ipſa malos quibus ius iuxta eſt, tamquam zizania in medio tritici æquanimiter tolerat. 12.q.1. exemplum. 23.q.4.quantus & cap. ſeq. & cap. quidam.de conſecra.diſt.4.eſt vnitas.

Quod ipſa propter malorũ opera quæ ſunt in ipſa ſpelunca latronum dicitur. 16.q.7. & hoc. circa med.

Quod licite poſſidet facultates temporales, quas nõ reputat proprias, ſed communes. 12. q.1. exemplum. & c.ſeq.& c. habebat.

Quod quandoque ſoluit ſæculari poteſtati tributa.23. quæſt. 8. conuenior. & cap. tributum.

Quod ad principes ſpectat ſingulares ſchiſmaticos eccleſiæ comprimere.23.quæſt.5.non vos.

Quód eccleſia Romana mater eſt & caput omnium eccleſiarum.12. diſt.cap.1. & ſeq.3.q. 6.dudum.

Quod ipſa eſt prima ſedes non habens maculam, neque rugam.21 diſt. quamuis.

Quod ipſa tamquam magiſtra eſt in omnibus ſequenda. 11. diſt.quis. in fine 12.diſt. cap. 1.& ſequẽ. 22.diſtinctio. omnes.

Quod ipſa eſt in ſpeculum omnibus. 19. diſtinctio. enimuero.

Quod qui derogando ei contra ipſam loquitur hæreticus reputatur. 22. diſtinct. omnes.

Notent hoc peruerſi qui continuo ſacrilego ore eccleſiam lacerant.

Quod ipſa habet plenitudinem poteſtatis: aliæ eccleſiæ vocatæ ſunt per ipſam in partem ſolicitudinis.3.quæſt. 6.multum.

Quod ipſa a tramite apoſtolicæ traditionis nũquam errauit. 24.quæſt.1.a recta.c.in ſede.c. hæc eſt. & cap. cum beatiſſimus.

Quod cuſtodit ſtatuta conciliorum quæ ipſa confirmauit. 25.quæſt.1. de conſecr.diſt 1. baſilicas.

Quod ipſa ſtatuta conciliorum ſecundum euentum temporum vel in toto vel in parte mutat.25.quæſt.vlt.c. poſtea. §.his ita.

Quod ſententias quandoque reuocat, quandoque in melius commutat. 35. q.9. ſententiam.& c.ſeq.

Quod ad Romanam eccleſiam omnibus ſine exceptione licet appellare, & ab ea nemini appellare permittitur.2.quęſ. 6.ad Romanam.& tribus cap. ſeq 9.q.3.cuncta.

Quod ipſa valet omnes iudicare, & de ea iudicare nulli permittitur. 9.q.3.epiſcopo.§.ſola.17.q.4 nemini.

Quod in dubijs & arduis ad ipſam eſt recurrendum. 11. diſtinct.palam.12.diſtin. pręceptis.

Quod qui in eccleſia Romana ſacrum ordinem acceperit, ad ſeruiendum remanebit.1.quęſtione 1.filium.

De hac materia require vbi agitur de Papa, & vbi agitur de Apoſtolica ſede.

Quod eccleſia materialis nõ debet cõſtrui ſine conſenſu epiſcopi. 16.q.1. quicumque. & q.5 lator. 18.q.2. quidam. de conſecra.diſt.1.nemo.

Quod propter nullius ſomnia conſtruendæ ſunt eccleſiæ vel altaria.de conſecra.diſtinct.1. placuit.

Quod propter nouarum eccleſiarum conſtructionem priores eccleſiæ non debent decimas amittere. 16.queſt.1. quicumque.

Quod ſecundum exigentiam populi epiſcopus de eccleſiarum pluralitate & quantitate debet prouidere.de conſecr.diſt. 1.omnes baſilicæ.

Quod eccleſia maior debet habere 40. paſſus in circuitu,minor 30. 17. quæſt.4. ſicut antiquitus.

Quod conſecrari debent a diœceſano, & non niſi prius dotentur.16.q.7.piæ. & duobus cap.ſeq.

Quod pro conſecratione eccleſiæ epiſcopus nil debet exquirere.1.q.2.placuit.

De Conſecratione plura inuenies in titulo conſecrationis.

Quod in eccleſijs nil incongruũ vel inhoneſtum agi debet.42. diſtinct. nulli. & duobus cap. ſequen 16. quæſtio. 7. & hoc diximus.

Quod eccleſiæ debent ſeruari mundæ, adeo vt reſplendeãt. 86.diſt.pulchra.

Quod eccleſiæ non debent trãſferri niſi tribus de cauſis,vide licet ratione neceſſitatis,difficultatis,& grauaminis.de cõſecra.diſt.1.tribus.

Quod non debent a laicis incaſtellari.10.q.1.ſanctorum.

Quod debent eccleſiæ ab epiſcopis annuis vicibus viſitari. & indigentes reparatione,ipſius ſolicitudine debent reparari. 10. q. 1. decreuimus. & duobus c.ſeq.

Quod eccleſia materialis tũc honoratur quando confugientibus ad ipſam immunitas obſeruatur.17.q.4.reum.

Quod reus ad eccleſiam confugiens non reſtituitur niſi de ſecuritate vitæ & membrorũ recepta cautione. 17.q.4. reũ. 23.q.5.reos.36.q.1. de raptoribus.

Quod ſeruus ad eccleſiam confugiens redditur cum cautione. 17. q.4. metuentes.& c.id conſtituimus.

Quod præter publicum latronẽ nullus trahi debet de eccleſia. 17.q.4.ſicut.

Quod ille etiam fruſtra implorat eccleſiæ auxilium, qui in ipſam deliquit.17.q.4. ad epiſcopos.

Quod confugienti ad eccleſias licet exire ad 30. paſſus ad requiſita naturæ. 17. q.4. diffiniuit.

Quod violatores eccleſiaſticæ immunitatis puniuntur excommunicatione & pœna pecuniaria. 17. q. 4. ſicut antiquitus. & quinque c.ſeq. & c. nullus,cum pluribus ſeq.

Quod mulier eadem hora qua genuit

genuit, & qua hora patitur menſtrua, eccleſiam intrare non eſt prohibenda. 5. diſtin. cum enixa. §. nam ſi mulier. & c. ad eius vero.

Quod eccleſia materialis ad exẽplar triumphalis eccleſiæ decoratur officiorum ac miniſtrorum ſibi ſubſeruientium diuerſitate. 89. diſt. ad hoc. & cap. ſingula.

De diuerſitate miniſtrorum, eccleſiæ, ac officiorum eorum. 25. diſt. perlectis.

Quod quicumque de miniſtris eccleſiæ, ſiue ſit epiſcopus, ſiue alter, per laicum intrat eccleſiam: tamquam ſacrilegus debet deponi. 16. q. 7. ſi quis deinceps. & 12. c. ſeq.

Quod vna eccleſia non debet habere duos paſtores. 7. q. 1. in apibus. 16. q. 7. ſi plures.

Quod vbi duo rectores ſunt in vna eccleſia, non eſt ſpõſa, ſed ſcortum. 21. q. 2. ſicut.

Quod duo patroni vnius eccleſiæ compellendi ſunt ad vnũ presbyterum habendum. 16. q. 7. ſi plures.

Quod vno rectore eccleſiæ viuente alter non ſubſtituitur. 7. q. 1. in apibus. §. ſeq.

Quod ſicut inter virum & mulierem eſt inſeparabile matrimonium: ſic eſt ſpirituale inter eccleſiam & ipſius rectorem. 7. q. 1. ſicut alterius.

Quod qui beneficiatus eſt in eccleſia, tenetur officiare eam. 10. q. 3. vnio.

Quod nullus debet eſſe præbendatus in duabus eccleſiis niſi ex diſpenſatione. 70. diſtin. ſanctorum. 10. q. 3. vnio. in fine. 21. q. 1. c. 1.

Quod incongruum eſt quòd cum officium vnum pro ſui magnitudine diligenter quis non poteſt explere, ad duo videatur idoneus. 16. q. 1. preſbyteros.

Quod nullus presbyter debet habere duas eccleſias. 16. q. 7. per laicos.

Quod cadit a priori eccleſia qui ſe de altera intromiſit. 21. q. 2. placuit.

Quod vnus poteſt habere plures eccleſias, vnam intitulatam, & aliam commendatam. 21. q. 1. qui plures.

Quod quis poteſt habere duas ex priuilegio. 16. q. 1. & temporis. 21. q. 1. relatio clericorum.

Item poſſunt habere duas propter multitudinem eccleſiarum, & paucitatem clericorũ. 21. q. 1. cap. 1. in fin. 55. diſtin. priſcis.

Item poſſunt haberi duæ propter paucitatem parochianorum, vt ſi pauciores eſſent q̃ decem homines. 10. quæſt. 3. vnio.

Quod in parochiali eccleſia inueſtiri debet presbyter per epiſcopum. 16. q. 2. ſane. in fi. & q. 7. ſi plures. §. vt ergo.

Quod paſtor non eſt qui ſine cõſenſu epiſcopi gubernat eccleſiam. 16. q. 7. nullus omnino. & c. laicis. & c. ſeq.

Quod ſacerdos non poteſt dimittere eccleſiam ſibi commiſſam ſine conſenſu epiſcopi. 71. diſt. clericos.

Quod

Quod eccleſiæ conductitiis preſ byteris ſub annuo cenſu ſunt committendæ.21.q.2.præcipimus.

Quod preſumitur eccleſia eccleſiæ ſubiecta, ſi ſoluat ei cathedraticum.10.q.3.illud magnitudinem.

Item ſi in eius territorio eſt ſita. 16. quæſtio. 7. omnes baſilicæ.

Item ſi decimam vel quartam in eadem percipit.10.q.3 .priſcis.& c.ſeq

Item ſi ab ea pro officio conuiuium accipit. 10.q.3.illud magnitudinem.

Item ſi eius infantes baptizauerit.10.q.3.relatum.

Item ſi aliquando ſententia lata ab ea in aliquem illius eccleſiæ ſeruata fuerit. 9. quæſt. 2. c.1.

Item ſi mortuos eius ſepeliuerit.23 q.5.placuit.

De rebus Eccleſiæ.

Quod eccleſiæ veſtimenta ſacrata, & vaſa vetuſtate conſumpta debent exuri, & pulueres in baptiſterio, vel alio loco vbi pedibus non poſſunt cõculcari,ſunt ponendi.de conſec.diſt.1.altaris.

Quod ligna eccleſiæ non vſibus laicorum, ſed religioſorũ poſſunt adaptari,vel exuri.de cõſec.diſt.1.ligna.

Quod veſtes ſacræ & vaſa nec pro mortuis, neque viuis ſæcularibus ſunt commodandæ.de conſecra.diſtinct.1.nemo per ignorantiam. & duobus c.ſeq.

Quod veſtes ſacræ & vaſa nec contingi, nec lauari debent per laicos, ſed per clericos, & in ſpecialibus vaſis. de conſecra. diſtin. 1. nemo per ignorantiam.& c.ſeq.4.diſt.omnis presbyter.

Quod ſicut anima ſine corpore non viuit corporaliter, ſic & eccleſia ſine temporalibus in nullo proficit. 1. q. 3. ſi quis obiecerit.

Quod res eccleſiæ diligẽter ſunt ſeruandę,& per epiſcopos inter pauperes clericos ſunt diſpenſandæ. 10.q.1. quæcumque. & quæſt.2. c.1. 12. quæſtio. 1. expedit. vſq; in finem quæſtionis.& quæſtio.2. placuit.

Quod pro earum conſeruatione œconomus eſt habendus. 89. diſt.quia. & c.ſ. q. 12.q.2. vobis.

Quod ſunt expendendæ pro indigentia pauperum,& redemptione captiuorum. 12. q. 2. res.& quattuor c.ſeq. 12. q.4. epiſcopus.

Quod res eccleſiæ ſunt per epiſcopum in quattuor vel tres partes diuidendæ, ita vt vna pars ſit pro fabrica eccleſiæ. ſecunda pars epiſcopi. tertia clericorum obſequentium eccleſię.quarta pro pauperibus & peregrinis debet obſeruari. 12.q.2. vobis. & c.conceſſo. & quattuor c.ſeq. 16. q.1. conſtitutum.c.ad hoc.

Quod cauetur eccleſiæ quantũ ad res in epiſcoporum promotione. 28. diſtinct. de Syracuſanæ.

Item

Item in clericorum & religioſorum prouiſione. 12. quæſtio. 2. ſtatuimus. & duobus cap. ſequen. cap. ſępe. & duobus cap. ſequen. 16. quæſt. 1. poſſeſſiones.

Item in nouarum eccleſiarum conſtructione. 16. q. 1. ſi quis laicus. & duobus c. ſeq.

Quod non debent res eccleſiæ illicite alienari. 12. q. 2. nulli liceat. & cap. diaconi. & duobus cap. ſeq.

Quod epiſcopo de rebus eccleſiæ prædialibus ſine conſenſu clericorum non licet vendere. 12. q. 2. placuit.

Quod epiſcopus de cenſibus eccleſiæ quinquageſimã in monaſteriorum conſtructione & aliarum eccleſiarum regularium centeſimam poteſt dare. 12. q. 2. bonæ rei.

Quod res minores poteſt per ſe epiſcopus alienare. 12. q. 2. terrulas.

Quod epiſcopus res eccleſię illicite ſuis propinquis nõ debet committere. 89. diſt. dicentes. 10. q. 2. epiſcopus.

Quod nec laicis nec ſæcularibus ſunt committendę perſonis. 89. diſt. indicatum.

Quod nõ licet abbatibus & alijs perſonis ſine conſenſu epiſcopi res eccleſię alienare. 18. q. 2 abbatibus.

Quod res eccleſię non vi manuum, ſed iudicio ſunt repetendę. 16. q. 6. conſuetudo.

Quod res eccleſię alienatę male, ipſo iure ſunt reuocatę. 12. q. 2. monemus. c. quiſquis. & c. vobis.

Item debent reſtitui. 12. q. 2. Auguſtino. & duobus c. ſeq. c. in legibus. & c. ſeq. & cap. ſtatuimus & quattuor c. ſeq.

Quod contractus indebiti & ſcripturæ factæ de rebus eccleſiæ reſcinduntur. 12. q. 2. apoſtolicos. 15. q. 6. auctoritatem. 16. quæſtione 1. ſi quis laicus.

Quod prælatus alienans res eccleſiæ indebite, tamquam dilapidator deponitur. 10 q. 2. ſi quis. 12. q. 2. apoſtolicos. c. monemus. & quattuor cap. ſeq.

Quod minores prælati excommunicantur. 12. q. 2 ſtatuimus. & c. ſeq.

Quod inuaſor eccleſiæ vel defraudator a Chriſto iudice homicida iudicabitur. 12. quæſt. 2. qui Chriſti.

Item ſacrilegus iudicatur. 12. q. 2. nulli liceat. & c. indigne.

Quod ſeptena pœnitentia puniũtur qui res eccleſiæ diripiunt. 16. q. 1. ſimiliter.

De hac materia habes ubi agitur ſupra, de Alienatione.

Edictum. Quod edictum eſt quod vt teneatur Rex vel Imperator edidit. 2. diſt. conſtitutio.

Eleemoſyna. Quod eleemoſynæ tria ſunt genera, videlicet dare egenti, dimittere lædenti, & corrigere delinquentem. 45. diſt. tria. & c. ſeq.

Quod eleemoſinæ datio, quæ in pauperes exercetur, beatificatur. 41. diſt. parſimoniam.

Quod Deus in eleemoſyna plus penſat animum benignum, quam

quàm datum.2 1.diſt. quieſcamus.in fi.45. diſtin. dux.3. q. 7.in grauibus. de pœn. diſtin. 5. §.dolendum.poſt medium.

Quod facta eleemoſyna ex fide, cauſa, loco & tempore commendatur. 86. diſt. non ſatis.

Quod eleemoſyna habet promiſſionem præſentis vitæ & futuræ.42.diſt.§.1.33 q 5.ſecundum,in fi.

Quod plerumq; ex Dei ira, mũdus,fame, & penuria premitur, quia pauperibus eleemoſyna ſubtrahitur. 16.q. 1. reuertimini,circa medium.

Quod Deo non placet eleemoſyna cum ſcelere miſta.15.q. 5. ſcriptum.

Quod nemo de eleemoſyna facienda excuſatur 36.diſtin.in ſingulis.

Quod prælatis non prodeſt lectio & oratio niſi adſit eleemoſynæ largitio. 86. diſtinct. fratrem.

Quod diuites ieiunia quæ non poſſunt ſeruare, eleemoſynis debent recompenſare.41.diſtin.non cogantur.

Quod qui ſua timide conſeruando eleemoſynam procraſtinat, aliena numquam fideliter ſparget.12.q 2.gloria epiſcopi.§.Socrates.

Quod eleemoſyna nõ debet fieri de male acquiſitis.1.q.1.nõ eſt putanda.14.quæſtione. 5. per totum.

Quod de turpi lucro cuius non competit repetitio,poteſt fieri eleemoſyna.14.q.5.qui habetis.& c.ſeq.

Quod eleemoſyna conſanguineis & propinquis citius eſt danda quàm aliis,tamen cum prudentia.86.diſt.fratrem §. in ipſa.& c.in ſingulis.

Quod in neceſſitate primum eſt danda iuſtis, demum peccatoribus, nõ quia peccatores, ſed quia homines.36.diſt. fratrẽ. §.in ipſa.

Quod qui fame morientem paſcere potuit & noluit, ipſum occidit.86 diſt.paſce.

Quod qui negant eleemoſynam fugientibus & neceſſitatẽ patientibus,ipſum Chriſtum, q eſt miſericordia negant. 7. q. 1.omnis qui.

Quod minus peccatum eſt auferri habenti, quàm denegare indigenti.47.diſtinctione, ſicut.2.

Quod non ſunt examinandi petentes eleemoſynam vel hoſpitium.42. diſtinctio. quieſcamus.

Quod pauperibus vel peregrinis dare delicatam eleemoſynam vel ſuperfluam peccatũ eſt.25.diſt.vnum.§. alias. 86. diſt.pulchra.circa med.41.diſtin.non cogantur.

Quod non vni omnia,ſed diuerſis ſecundum exigentiam perſonarum diſtribuẽda eſt eleemoſyna.86.diſt.fratrem. & c. dominus.

Quod malo homini tutius eleemoſyna ſubtrahitur, ſi de cibo ſecurus iuſtitiam negligit. 5.q.5.non omnis.

Quod eleemoſyna vtiliter datur pro defunctis.13. q. 2.nõ exiſtimemus.& cap. animæ & c. tẽpus.24. q.2. ſane quod. 26.

q 7. ab infirmis.de pœ. diſtin. 6. §. 1.ante medium.

Electio. Quod electio ſpectat ad collegium, etiã ſi duo vel tres fuerint in congregatione.63. diſtin. Hadrianus. & cap.noſſe. & cap. non licet.§.his.19.quæſt 7. ca.vlti. 18 quæſt.2.abbatem.& duobus c.ſeq.

Quod electio ab hæreticis facta non valet.9.q.1. nos.

Quod electio nõ debet fieri niſi poſt tertium diem ſepulturæ, ſiue Papæ, ſiue alterius prælati defuncti. 89.diſtinct. nullus pontifice.

Quod electio clandeſtina omnino reprobatur.79. diſtinct. ſi quis.

Quod electio potius debet fieri de gremio quã de extraneis. 61.diſtin.nec meritis.& quattuor cap.ſeq.18. quæſt.2. abbatem monaſterio.& cap.ſeq. & c.abbas.

Quod ſi de gremio non poteſt eligi,tunc primum de eiuſdẽ ciuitatis clericis,& tandem de tota diœceſi electio debet fieri.61.diſtin.nullus. & 63. diſt. ſacrorum.

Quod electio prælati ex certa cauſa poteſt fieri extra cathedram eccleſiam vel ciuitatem. 23.diſtin.in nomine. 63. diſt. quanto.79. diſtin. ſi quis pecunia.

Quod in electionibus conſideranda eſt maior dignitas vel grauitas perſonarũ, & bonus zelus.19. diſt.in canonicis.

Quod in electione habendus eſt conſenſus electi.7.quæſtio. 1. ſicut alterius.

Quod nullus propriam vtilitatem, ſed cõmunem debet proſpicere.8.qõ.2.dilectiſſimi.

Quod in electione non debẽt interuenire munera vel patrocinia laicorum.8.q.2.illud.

Quod electioni prælati non debent ſe ingerere principes vel quicunque laici.61.diſtin. ca. nullus.

Quod electio prælati debet fieri cum concilio religioſorũ ibidem aſſidentium.63.diſ. ſacrorum.§.ex his.& cap. abeuntibus.79.diſt.§.1.& c.ſeq.

Quod cum in duos diuidit̃ ęqualiter electio, melior & vtilior eſt præponendus.63. diſtin.ſi forte.

Quod electio poſt publicationẽ ab eligentibus non poteſt niſi per ſuperiorem mutari. 61. diſt.epiſcopus.7.q.1.qualiter. in fine.8.q.3. talia.

Quod electio nõ vitiatur ſi ignorante electo pecunia datur. 1. q.6.§.vlt.

Quod non eſt confirmanda antequam diligenter diſcutiatur electi conditio.61. diſtin. miramur. 85.diſt. archidiaconum Florẽtinum.1.q. 6. ego. 83.diſt omnes.

Quod electio ex elatione auide nõ eſt ſuſcipiẽda ,nec ex deſidia reſpuẽda.16.q. 1. vos aũt.

Quod electione celebrata conſenſus principis eſt requirendus.63.diſt.Reatina.

Qđ in electione prælatorum vocat̃ populus nõ ad eligẽdũ, ſed ad cõſentiendũ.63. diſt.noſſe.

Quod electionem Papæ licet do

minus ſacerdotibus contulerit, ſibi tamen eam ſpecialiter reſeruauit.79.diſt.c. vlt.

Quod olim electiones Romanorum Pontificũ propter ſchiſmaticorum & hæreticorum diſſenſiones fuerunt Imperatoribus ab eccleſia traditæ. 79.diſtinct. vota. §. principibus.

Quod Hadrianus Papa & Leo cum concilio tradiderunt Carolo Imperatori poteſtatem eligendi ſummum pontificẽ, & inueſtituras epiſcoporum. 63. diſt.Hadrianus.

Item Leo Papa octauus propter inſolentiam Romanorũ quã exercebãt circa electionẽ Papæ, Ottoni primo Imperatori confirmauit & ſuis ſucceſſoribus electionem Papæ, & inueſtituras epiſcoporũ.63.diſtin in ſynodo.& c. cum longe.§.electiones.

Quod tunc electus in Romanũ pontificem non conſecrabatur niſi primũ decretum Imperatori præſentaretur, & cõſenſus haberetur.63.diſt.Agatho.& ſex.c.ſeq.

Quod Lodouicus Imperator, & primus Henricus, & primus Otto renunciauerunt priuilegio ſuper prouiſione Papę, volentes vt canonice eligeretur a Romanis.73.diſtin. ſacrorũ. §.ex his.

Quod qualiter & a quibus debet fieri electio Papalis habetur 23.diſt.in nomine.79. per totum.7.q.1.factus.

Quod nemo eſt eligendus in Papã pecunia aut gratia humana, aut militari tumultu.79. diſt.ſi quis pecunia.

Quod electus canonice in Papã ante conſecrationẽ habet plenitudinem poteſtatis.23. diſt. in nomine.poſt medium.79. 3.diſt.ſi quis pecunia.

Quod ille qui non canonice electus gerit ſe pro Papa, nõ apoſtolicus, ſed apoſtaticus dicitur.79.diſt.ſi quis apoſtolicę. & c.ſi duo.§.hoc autẽ.& c.ſeq.

Quod Cardinalibus & aliis clericis & etiam laicis cõceditur apoſtaticum Papã anathematizare.79.diſt.ſi quis pecunia.

Quod in electione metropolitani omnes prouinciales epiſcopi debent intereſſe.63. diſtin. Metropolitano.

Quod nemo in prælatum ſeipſum eligere poteſt.24. q.1.didicimus.8.q.1.in ſcripturis.& c.ſi ergo.

Quod in prælatum eligi debet magis idoneus, non conſanguineus vel amicus.8.q.1.Moſes.& tribus c.ſeq.

Quod ſi ad ſæcularia officia ſumendi diligenter examinantur, multo fortius examinentur qui ad prælaturas aſſumũtur.59.diſt.ſi officia.

Quod propter malitiam temporis aut tumultum popularem indignus non eſt eligendus. 61.diſt.miramur.

Quod eligẽdus in epiſcopũ longa probatione debet vitã ſuã notificare.61.diſt. in ſacerdotibus.8.q.1.oportet.

Quod in prælatum nõ debet eligi aliquis criminoſus.25. diſt. primum.6.q.1.c.1.

Item nec ille qui de incontinentia notatus eſt.28. diſt. priuſquam. & c.de Syracuſanæ.
Item nec ille,cuius vxor & filij adhuc ſunt ſuper terram. 61. diſt.Catinenſis.
Item nimium ſimplex vel vſurarius.45.diſt.de Petro.
Item nec ille qui non eſt in ſacris.60. diſtinct.c. vlti. 61. diſtin §.1.
Quod antiquitus ſubdiaconus (quia tunc non reputabatur ſacer ordo)non eligebatur in epiſcopum niſi neceſſitate cogente.28.diſt.de Syracuſanæ. §.ecce.40.diſtin. c.vlti.& vide ibi notata.
Quod nouus in religione nõ ſtatim debet eligi in prælatum. 16.q.1.ſi clericatus 19. qõ. 3. monaſteriis.
Quod videtur quòd exemplo Petri eligendus potius eſt in prę latum,qui poſt caſum pœnituit, quam qui nunquam cecidit,quia talis per caſum ſuũ aliorum infirmitatibus compati nouit.50.diſt. conſiderandum.& c.ſeq.
Quod laici in prælatos non poſſunt eligi, nec religioſis ſunt præficiẽdi.61.diſt. ſtatuimus. §.his omnibus.19.q.3.monaſteriis.
Quod electus in epiſcopum per ſuum Metropolitanum præſentibus ſuffraganeis epiſcopis debet ordinari. 24. diſtin. epiſcopi.
Quod electus in epiſcopum intra tres menſes debet conſecrari.75.diſtin.quoniam quidam. 63.diſtin. obeuntibus. 50.diſt.poſtquam.
Quod metropolitanus debet illi eccleſię prouidere cuius electus intra quinque mẽſes negligit conſecrari.100.diſ.quoniam quidam,in fine.
Quod clericus infamatus antequam cõſecretur debet ſe expurgare.23.diſt.illud.
Quod electus per cõſenſum ſpõſus eccleſiæ efficitur.7.q.1. ſicut alteri''s.
Quod electus caſſatur propter auaritiam,& pſalmorum imperitiam, 85 diſtinctio. archi. Floren.
Quod electus qui teſte prole lõgam continentiam conuincitur non habere, caſſatur. 28. diſt. priuſquam.
Quod ſi poſt electionem quis iuret ſeruare ſtatuta eccleſiæ & alia,non eſt ſimoniacus. 8. q. 3.per totum.
Quod differens conſecrare electum,compelli debet per ſuperiorem.9.q.3 nunc vero.8. q.3.Artaldus.
Quod vbi bona miſta ſunt malis, naſo diſcretionis virtutes debemus eligere, vitia reprobare.49. diſtinct. hic etenim. §.paruo.
Quod inter duo mala id debemus eligere, quo minori nexu noſcitur obligare. 13.diſt. duo.& c.neruì.23. q. 4. ſi aliquid.& c.ſeq.
Quod ſicut homo neceſſitate cõpulſus ibi ſe præcipitat vbi breuior murus ingeritur; ſic inter ineuitabilia peccata minora ſemper eligantur.13.diſtin.nerui,ante fi.

Quod

Quod inter duo bona maius bonum mediocri bono eſt præferendum.de conſe.diſt. 5. nō mediocriter.

Emphyteuſis.

Quod emphyteuſis q in Græco dicitur locatio, in rebus eccleſiæ in caſu pmittitur. 10 quæſtio. 2. caſellas.. §. hoc ius.

Quod vbi abſolute periculum de rebus eccleſiæ timetur, phibetur. 12. qō. 2. apoſtolicos.

De hac materia habes vbi agitur de Precarijs.

De ſtatu Epiſcopi.

Quod epiſcopus, ſicut dicit Auguſtinus, nomen eſt operis, non honoris. 8. qō. 1. qui epiſcopatum.

Quod epiſcopus qui Grȩce dicitur ſuperintendens, debet illis ſuperintendere, quibus pficitur. 8. q. 1. qui epiſcopatū. 21. diſt. cleros.

Quod ordo epiſcopalis quadripartitur: videlicet in patriarchas, archiepiſcopos, metropolitanos, & epiſcopos. 21. diſtin. cleros.

Quod epiſcopi in loco apoſtolorum ſurrexerunt, & tenēt vices eorum. 21. diſtin. in nouo. 35. diſt ecclefiæ. 78. diſt. quorum vices.

Quod epiſcopi non ſunt qui minus quam a tribus ſunt conſecrati. 68 diſt. chorepiſcopi. §. quod autem.

Quod viuenti epiſcopo alter nō ſubſtituitͤ temerarie; & ſi ſubſtituitur, ab omni miniſterio eccleſiaſtico deſtituitur. 2. q. 1. in primis, poſt med. 3 q. 6. accuſatus. & c. ſeq. & c. dudū. 7. q. 1. factus. & pluribus cap. ſequen.

Quod intruſus per laicam poteſtatem a principalibus epiſcopis non eſt recipiendus. 63. diſtin. ſi per ordinationem.

Quod inconſulto Romano pontifice nemo poteſt epiſcopū deponere. 3. quæſt. 6. accuſatus. & c. ſeq.

Quod nulli epiſcopo licet ſine conſenſu Romani pontificis ſuam eccleſiā relinquere, vel ad aliam tranſire. 7. q. 1. non oportet. & multis c ſeq. vſque ad finem quæſtionis.

Quod exigente vtilitate vel neceſſitate auctoritate apoſtolica de ſede ad ſedem mutari poſſunt epiſcopi. 7. q. 1. mutationes & duobus. c. ſeq.

Quod epiſcopus propter infirmitatem vel ſenium non deſtituitur, ſed datur ei coadiutor. 7. q. 1 ſcripſit. vſque ad c. ſicut vir. §. ecce. & c. qualiter. & c. quamuis ſit.

Quod epiſcopus quandoque ad propriam inſtantiam abſoluitur ab epiſcopatu. 7. q. 1. nihil. §. ecce. & c. qualiter. & ca. quamuis.

Quod neophytus prohibeť promoueri in epiſcopū propter incontinentiam vitæ, quȩ cōtrariatur officio pontificali, 48 diſt. prohibētur

Quod epiſcopus debet eſſe ſine crimine, vt alios poſſit liberius arguere. 25. diſtinctio. primum.

Quod crimino ſus epiſcopus ma-

giſ eſt dicendus canis impudi cus quam epſ.2. q. 7.qui nec.

Quod nō omnis epiſcopus qui dicit, Pax vobis, eſt ſicut colūba: ſed potius ſicut coruus au diendus.2.q.7.non omnis.

Quod epiſcopi debent eſſe ætate antiqui, fide integri, in preſſura probati, & qui magis velint rerum ſuarum propſcriptionem pati, quàm eccleſiā ſuam deſerere.7.quæſt.1.Nouatianus.

Quod epiſcopus propter aduerſitatem non debet gregem relinquere.7.q.1.ſuggeſtum. & duobus c.ſeq.

Quod epiſcopo non licet monachum fieri ſine conſenſu Papæ.7.quæſtio.1. temporis.§. item.

Quod epiſcopus intrans religionem non reſumitur ad epiſcopatum 7.quæſt.1.hoc.& cap. ſequen.

Quod quandoque ſub nomine presbyteri epiſcopi deſignantur.93.diſt.legimus. in fi.95. diſt.ecce ego.ante finem.

Qđ epiſcopi debent ſe ſcire preſbyteros, non dominos, nec debent in clero dominari 95.diſtin.eſto.& tribus c. ſeq.

Quod epi nouerint ſe magis cōſuetudine quam diſpenſatione maiores presbyteris.95. diſtin.olim, in fi.& duob. c. ſeq.

Quod epiſcopus in eccleſia ſit ſublimior, in domo ſit collega ſacerdotum.95.diſt. epiſcopus in eccleſia.

Quod epiſcopus ſe ſedente pſbyterum non permittat ſtare.diſtin.95.epiſcopus ī quolibet.

Quod epiſcopo nō ſufficit ęqualem cum ſubditis gerere vitā: ſed ſicut eſt honore ſup illos: ſic & vita debet eſſe præſtantior.8.q.1.nec ſufficere.

Quod epiſcopus in eo quòd aliis præficitur, non debet ſe præſumere aliis ſanctiorem. 8. q. 1. illud inferendum.

Quod plus laudatur patiētia epiſcopi in aduerſitate quàm quies in religione.7. quæſt. 1. ſuggeſtum.

Quod epiſcopus debet habere maturos viros tam ex clericis quam ex religioſis, tam in cubiculo quàm in monaſterio ſocios propter bonum teſtimonium.2.q.7.cū paſtoris. & duobus c.ſeq.de conſe.diſt. 1. epiſcopus Deo. & c. ſeq.

Quod domus epiſcopi debet eſſe circa eccleſiam, vt aptior ſit contemplationi. 41. diſt. epiſcopus.

Quod epiſcopus in menſa non debet reſplendere vaſis aureis & argenteis, ſed fidei meritis. 41.diſt.epiſcopus.

Quod in menſa epiſcopi non debent eſſe fabulæ, ſed lectio ſacræ ſcripturæ.14 diſtinct. pro reuerentia.

Quod non licet epiſcopo intendere venationi, nec cōſanguinearum familiaritati.34. diſt. quorumdam.

Quod in primitiua eccleſia propter paupertatem accipiebāt medietatem oblationum. 10. q.1.antiquos. Poſt ſucceſſiue tertiā partem.10.qō. 1.de his. Tandem habuerunt quartam partem.12.q.2.quattuor. Mō

vero

vero de oblationibus nihil debent habere, ſed alijs contenti eſſe. 10. q 3. placuit.

Quod epiſcopus in multis debet requirere conſilium clericorum, videlicet in facienda clericorum ordinatione. 24. diſt. epiſcopus ſine.

Item in cauſarum diffinitione. 15. q. 7. ſi quid. & c. epiſcopus nullus. 85. diſt. ſi quid.

Item in eccleſiaſticarum rerum alienatione. 12. q. 2. ſine exceptione.

Item in dignitatum collatione. 93. diſt. legimus. 12. q. 2. alienationes.

Item in eccleſiaſticarum rerum diſpenſatione. 12. q. 1. epiſcopus eccleſiaſticarum.

De monachis & religioſis epiſcopis factis qualiter debeant ſe habere, habes vbi agitur de Monachis.

De ptãte epiſcopi.

Quod ſine licentia epiſcopi nullus presbyter in ſua diœceſi poteſt miſſam cantare vel baptizare: vel aliud conſimile facere. 16. quæſt. 1. cũctis & cap. multis.

Quod ſine conſenſu eius nõ debet ędificari monaſteriũ vel oratorium. 18. q. 2. quidam. & cap. ſeq.

Quod iuriſdictionem habet in religioſorum monaſteriis. 18. q. 2. c. 1.

Quod presbyter & clerici religioſi ſuę diœceſis ipſius ſubiacent poteſtati. 18 quæſt. 2. quidam.

Quod epiſcopi eſt in omnibus parochialibus eccleſiis preſbyteros inueſtire. 16. q. 7. ſane. & ca. nullus. & c. conſtitutiones. & duobus c. ſeq.

Quod epiſcopi eſt monialibus & alijs religioſis feminis prælatum præficere cum diligenti ipſius examinatione. 18. qõ. 2. qui religioſis. & duobus ca. ſequen.

Quod iudices vel officiales Papę de iuriſdictione epiſcopi ideo ſe non debent intromittere, ne eccleſiaſticus ordo cõfundatur 11. q. 1. peruenit.

Quod epiſcopus omnem principem excommunicare poteſt. 11. q. 3. ſi autem.

Quod poteſt falſarium Papę cuiuſcumque ordinis ſit vſque ad mandatum domini Papæ incarcerare. 19. diſtin. in memoriam.

Quod non poteſt epiſcopus in aliena diœceſi ſine conſenſu diœceſani pontificalia exercere. 92. diſt. non liceat §. de epiſcopis, & quinque c. ſeq.

Quod nolens epiſcopus ire ad eccleſiam ſuam, poteſt cogi per cõcilium prouinciale. 92. ſi quis epiſcopus.

Quod epiſcopus ſolus ſacerdoti honorem dare poteſt. ſolus auferre non poteſt 67. diſtin. epiſcopus. 15. q. 7. fœlix. & c. ſequen.

Quod auctoritate epiſcopi prælati iferiores poſſunt ad alias eccleſias tranſferri. 7. q. 1. epiſcopus de loco.

Quod accuſati epiſcopi cauſam archiepiſcopus cũ ſuffraganeis

perquirere poteſt,ſed ſine Papa determinare non poteſt.3.q.6.accuſatus.

Quod cũ multa diſcuſſione contra epiſcopum debet proferri iudicium.2.quæſt.7. accuſatio quoque. & quinque cap. ſequen.

Quod epiſcopi ſunt oculi Dei: ideo a ſubditis non ſunt iudicandi.6.q. 1.oues.

Quod epiſcopum ſubditi nec arguere nec accuſare poſſunt.2. quæſt.7.oues. & duobus cap. ſequen.

Quod epiſcopus inutilis eſt deponendus: nec eſt ei dandus coadiutor. 15.qõ.6. alius.§. quod etiam.

Quod ſine licentia ſui epiſcopi clerici non debent peregrinari.de conſecra. diſtin. 5.non oportet.

Quod epiſcopus alterius diœceſis clericum nec recipere nec ordinare poteſt ſine cõſenſu ſui epiſcopi,& litteris dimiſſoriis.71.diſtin.per totum.9. q. 2 per totum.

Quod an epiſcopus poteſt compellere aliquem clericum ad ſuſcipiendum ordinem vel dignitatem. 74. diſtinct.per totum.

Quod clericus non tenetur epiſcopo ſeruire in opere ſeruili.10. q.3.placuit.

Quod epiſcopus de cõſenſu clericorum poteſt diuidere parochiales eccleſias & vnire. 16. q.1.præcepimus.§.ſicut.

Quod epiſcopus in dando eccleſiam debet requirere conſenſum patroni.16.quæſt.7. filiis vel nepotibus. & c. monaſterium.& c.ſeq.

Quod epiſcopus inconſulto Papa ad bellum non debet proficiſci.23. quæſt. 8. quo auſu.

Quod eo die quo epiſcopus celebrauit in eodem altari ſacerdos non debet celebrare. de conſec. diſt 2.c.vlti.

Quod præſente epiſcopo ſacerdos niſi de ſuo mandato non debet benedicere nec ſignare.de cõſec.diſt.1. cum ad.

Vtrum poteſt epiſcopus ſucceſſorem ſibi ex teſtamento inſtituere.7.q.1.petiſti.

Quod de propriis vel acquiſitis poteſt epiſcopus teſtamentũ facere,de aliis vero non: quia cedunt eccleſiæ.12.q.1.epiſcopi.& c.ſeq. & q.3. pontifices. & q.5.per totum.

Quod morientis epiſcopi res pro futuro pontifice conſeruari debent: diripientes illas anathema incurrunt.12.q.2.hæc huius.& c. non liceat charitatem.& c. de laicis. & c. illud.

Quod duo epiſcopatus per Papam in vnum coniuguntur. 16.q.1.poſtquam.

Quod in duos per eumdem diuiditur.16.quæſ.1.præcipimus. §.ſicut.

De officio epiſcopi.

Quod officium epiſcopi eſt virgines, altaria,& eccleſias conſecrare: chriſma conficere, & cum ipſo confirmare.78.diſt. quamuis.

Quod ideo inũgitur epiſcopus, vt procurator animarum & diſtributor ſpiritualium exiſtat.

ſtat.11.quæſt. 1. clericum. §. ex his omnibus.

Quod epiſcopus debet eſſe. ſciēs & doctus, qui alios teneẽ docere.86.diſt. §.1.36. diſt. qui eccleſiaſticis. & c.ſi quis.

Quod multa ſunt quæ epiſcopus tenetur ſcire.38. diſtinct. omnes.

Quod nullus epiſcopus propter opprobriũ ſenectutis vel nobilitatem generis etiam à minus peritis diſcere negligat. 38.diſt. nullus epiſcopus. 24. q.3.ſi habes.circa med.

Quod epiſcopo non ſufficit innocens vita,niſi adſit & doctrina.43.diſt.§.1. & c. ſeq.

Quod epiſcopus debet docere populum ſacram ſcripturam, non grammaticam vel philoſophiam.86.diſt. cum multa. 38.diſt.ignorantia.

Quod epiſcopus debet intendere lectioni, & orationi,& prædicationi.88.diſtin. epiſcopus nullam.3.q.1.epiſcopi.

Quod epiſcopo non ſufficit lectio vel oratio niſi adſit eleemoſynæ largitio. 86. diſtinct. fratrem.

Quod officium epiſcopi eſt diſcordantes concordare.90. diſtin.per totum.

Quod epiſcopus vigilanter & ſollicite debet regere ſibi cõmiſſos.100.diſt.rationis.7. q. 1.ſuggeſtum.& c. ſeq.

Quod ſibi non licet aliquẽ propriis manibus cędere vel flagellare.86. diſt.non liceat.

Quod non debet prælatus petere veniam à ſubditis. 86. diſt. quando neceſſitas.

Quod epiſcopi eſt locũ aſſignare degradato in quo pęniteat. 81.diſt.ſacerdos.

Quod epiſcopus in ordinatione clericorum ſtatuta conciliorum debet ordinandis pronũciare. 38.diſt.placuit.

Quod epiſcopi eſt etiam ordinare vt in eccleſiis baptiſmalibus ſint doctores & magiſtri, qui pueros in liberalibus & in aliis vtilibus doceant. 37. diſt.de quibuſdam.

Quod inter eccleſiam & epiſcopum eſt ſpirituale matrimonium.7.q.1.ſicut alterius.

Quod epiſcopus poſſidet res eccleſiæ ad diſpenſandum non ad inuiſcandum.12.q. 1. epiſcopus.& c.expetit.& c. res eccleſiæ.cum duobus c.ſeq.

Quod ipſe debet occupationes ſæculares abiicere, ne præfocatus curis negotiorum Dei verbo non poſſit vacare. 11. q.1.te quidem.

Quod non debet eſſe aduocatus vel tutor.88.diſtin. epiſcopus tuitionem. & quattuor cap. ſequen. 11. quæſtio.1.te quidem.

Quod nec per ſe nec per laicum ſed per œconomum clericus debet temporalia gerere. 16. q.7. quoniam in quibuſdam. cap.ſequen.88.diſtinct. volumus.& tribus c. ſeq.8. qõ.1.ſi Petrus.

Quod officia canonica non debẽt propinquis committere. 89.diſt.decenter.

Quod epiſcopus debet eſſe hoſpitalis. 42. diſtinctio. §. hoſpitalem. vbi decem cauſæ ho-

hoſpitalitatis tanguntur.

Quod de rebus eccleſiæ debet primum ſibi,poſtea miniſtris, demum aliis fidelibus proui dere.12.quæſt.1.nulli epiſcoporum.

Quod epiſcopus non debet in ſuam vel ſuorum proprietatem conuertere res eccleſiæ. 12.q.1.res eccleſiæ.

Quod raptores rerum epiſcopi debent excommunicari, ſicut raptores rerum eccleſiaſticarum.2.q.7.accuſatio quoque. 16.q.1.ſimiliter.

Quod reddat epiſcope ratio de rebus eccleſiæ 10.q.3.c.1.

Quod epiſcopus debet pauperibus & oppreſſis prouidere ſo licite, & eos defendere.28. diſtin.epiſcopus.84. diſt.peruenit.86.diſt.fratrem.87.di. per totum. 12.q.1. videntes & c. his.& duobus c.ſeq.

Quod nihil eſt laborioſius & periculoſius officio epiſcopi,ſed beatius apud Deum ſi bene agatur.40.diſtinctio. ante omnia.

De epiſcopi electione vel de electo habes in titulo de Electione.

Et de conſecratione epiſcopi habes in titulo conſecrationis.

Et de diſpenſatione in titulo diſpenſationis.

Et ſi quæ ſunt talia, in ſuis titulis inuenies.

De epiſcoporum ſede vbi agitur de ſedibus.

Quod chorepiſcopi officium in pluribus cũ officio epiſcopi cõueniebat.68.diſt. quamuis.

Quod quia in præiudicium epiſcoporum fuit illud officium eſt ab eccleſia extirpatum.68. diſtin.chorepiſcopi.

Ermaphroditus.

Quod ermaphroditus habens vtrumque ſexum,an ad teſtimoniũ adhiberi poſſit, qualitas ſexus incaleſcentis demonſtrabit, quia ſi calore prædominante pro viro ſe geſſerit, recipitur in teſtem,alias non 4.q.3.ca. 1.poſt medium.

Quod ermaphroditus inter infames ponitur, & non poteſt eſſe aduocatus.3.q.7.infames. §.item in digeſto.

Error.

Quod error cui non reſiſtitur approbatur. 83.diſt. error.

Quod errare eſt aliud pro alio putare.22.q.2.in quibus. 38. diſt.quamuis.

Quod non eſt conſequens, vt erret contiuuo quiſquis aliqd neſcit, ſed ſi quis exiſtimat ſe ſcire quod neſcit.38. diſtinct. quamuis.

Quod non mediocriter errat q magno bono mediocre bonũ præfert. de conſe. diſt. 5.non mediocriter.

Quod errorem ſuum licet cuilibet corrigere, & illicite commiſſa in melius reuocare. 35. q.9.loci.§.ſeq.

Quod error fortunæ,& qualitatis cõiugiũ nõ excludit, error vero perſonæ & conditionis excludit.29. q. 1.per totum.

Eſau.

Quod Eſau lenticulam nimium appetens ponitur in exemplum quod nõ cibus, ſed auiditas cibi imputatur. 41. diſtinctione, quiſquis.

quis.& tribus c.ſeq.
Quod multi de ſemine Eſau ſaluati ſunt. 1.q.4.eccleſia, quæ. § his ita.in fi.

Aetas. Quod ætas certa & a canone examinata ſeruanda eſt in omnibus cleri cis ordinandis.77.diſtinct. per totum.

Quod ante 25.annũ ætatis, nec diaconus debet ordinari, nec virgo in monacham conſecra ri.20.q.1.placuit.

Quod puella intra 12. annũ æta tis ſuæ, & maſculus intra 14. ad religionem non obligatur. 20.q.1.puellæ.§. cum ergo.& quæſt. 2.ſi in qualibet, &. cap. puella.

Quod in pueris ætas diſcretionis eſt 14.anni.22.q.5.pueri.

Quod ante annos diſcretionis nemo cogẽdus eſt iurare,nec teſtis eſſe.22 q.5.honeſtum.2. q.7.teſtes.

Quod ſex ætatibus mundus & ſtatus hominis finitur.35.q.4. cap.1.

Quælibet ętas diſtinguitur p cer ta tẽpora propter magnalia,q̃ illis tẽporibus contigerunt.

Prima ætas ab Adã propter crea tionem mundi & durat vſque ad Noe.

Secunda a Noe propter aquæ diluuium, & durat vſque ad Abraham.

Tertia ab Abraham propter circuncifionem, & durat vſque ad Dauid.

Quarta a Dauid propter regalẽ vnctionem,& durat vſque ad Babylonis tranſmigrationem.

Quinta a tranſmigratione Baby lonis própter filiorum Iſrael liberationem, & durat vſque ad aduẽtum Domini Chriſti.

Sexta ab aduentu Chriſti propter humani generis liberationem, & durat vſque ad finem ſæculi.

Septima eſt in ſepulchris quieſcentium.

Octaua eſt ad vitam reſurgentium.

Euangelium. Quod Euãgeliũ Chriſti eſt audiendum ſtando, & cum reuerentia. de conſecra. diſt.1.apoſtolica.

Quod ſine cuſtodia enãgelij nõ habetur ſpiritus ſanctus. 1. q. 1.Marchion.

Quod euangelii cuſtodia nõ conſiſtit in verborum foliis, ſed in ſenſu & medulla cordis.1. q.1.Marchion.

Quod quantum ad perfectionẽ magna & multa eſt differentia euangelij ad legem Moyſi. 23.quæſtio.4.hæc autem.§.ex his.

Quod lex Moyſi incœpit a terrore, Chriſti euangelium a manſuetudine.

Item ſub lege peccantibus pœna corporalis ſtatuitur, in euangelio pęnitentibus venia promittitur.

Item in lege dicebatur, qui fecit hoc vel illud, morte moriatur.In euangelio,Gaudeo ſuper vno peccatore pœnitentiã agente.

Item in lege populus ſeruili timore ad bonum cogebatur:in euãgelio populus gratiæ liber effectus filiali amore operaẽ.

Quod

Quod non repugnat euangelio malos ad bonũ compelli. 23. q. quæſt. 4 diſplicet. circa finem.

Quod Papa poteſt euangelium interpretari. 2. q. 5. § 1. 33. q. 2. quos Deus.

Eucariſtia. Quod eucharistia Grece Latine bona gratia interpretatur. 1. q. 1 multi.

Item dicitur miſterium, eo quod ſecretam & reconditam habeat diſpenſationem. ante med.

Item dicitur ſacramentum; quia ſub tegumento corporalium rerum diuina virtus ſecretius veri corporis & ſanguinis Chriſti operatur effectum. de conſecra. diſtinctio 2. ego Berengarius.

Quod euchariſtia propter corporis & ſanguinis Chriſti exiſtentiam excellentior eſt omnibus oblationibus & ſacramentis. de conſecra. diſtin. 2. nihil.

Quod ex pane & vino cum aqua miſto efficitur euchariſtia. de de conſec. diſt. 2. cum omne, in fi.

Quod forma verborum prolata fit tranſubſtantiatio euchariſtiæ virtute diuina. de conſe. diſt. 2. quia corpus. & c. panis. & c. reuera. ante finem.

Quod de forma verborum non eſt plus niſi, Hoc eſt corpus meũ. &, Hic eſt ſanguis meus. de conſecra. diſtin. 1. quia corpus.

Quod licet vno & eodem tempore in diuerſis immoletur, tamen ſicut eſt vna diuinitas cui vnitur, ſic non diuerſum ſed vnum idemque corpus cõficitur de conſec. diſt. 2. quid ſit. poſt med. & c. vtrum.

Quod in hora cõſecrationis ima ſummis ſociantur ad vocem ſacerdotis. de conſec. diſtinct. 2. quid ſit.

Quod euchariſtia ſit oblatio benedicta, aſcripta, & rata. de conſecr. diſtin. 2. vtrum, poſt med.

Quod tres partes de euchariſtia factæ triformem ſtatum corporis Chriſti, videlicet peregrinationis, ſepulturæ, & reſurrectionis deſignant, de cõſec. diſt. 2. ſinguli.

Quod licet in euchariſtia Chriſtus per partes manducetur, tamen manet integer vbique totus. de conſec. diſtin. 2. qui manducat.

Quod in ſingulis portionibus ſpecierum ſinguli Chriſtum accipiunt. de conſec. diſtin. 2. ſinguli.

Quod euchariſtia eſt idem corpus quod ſumptum eſt de virgine, quod paſſum eſt, quod ſepultũ eſt, quod reſurrexit, & in cœlum aſcendit. de conſec. diſt. 2. omnia, in fi.

Quod corpus quod Chriſtus dedit in cœna, idem fuit quod paſſum eſt in cruce, quantum ad naturã, ſed diuerſum quantum ad formam. de conſecra. diſt. 2. prima. & c. ſeq.

Quod cum euchariſtia nõ ſunt vuæ, nec aliqua grana leguminis benedicenda. de conſe. diſt. 2. didicimus.

Quod intincta hoſtia populo nõ detur, nec lac pro vino offeratur,

tur,& ne ex intincto pane,vinum ad offerendum exprima tur,prohibetur.de conſe. diſt. 2.cum omne.

Quod Euchariſtia offertur,& da tur ſub aliena ſpecie,ne abhor reamus cruoris & carnis ſum ptionem.de cõſe.diſt. 2. forte, & c.panis.

Itẽ vt vitaremus paganorum & infidelium deriſionem.de con ſecra.diſt.2.utrum. ante ſi.

Quod Euchariſtia eſt pura conſcientia offerenda & pura mẽ te.de conſe.diſt.2.nihil.

Quod nec bonorum diſpenſatorum meritis ampliatur, nec malorum attenuatur. 1. q. 1. multi,poſt med.

Quod non conſecrationi Euchariſtiæ,ſed affectui bona vita ſacerdotis neceſſaria intelligenda eſt.1. quæſt.1. interrogo.§. cum vita.

Quod ſacerdot' pranſo non licet celebrare. 7. quæſtio.1. nihil. poſt medium.de conſe. diſt. 1. ſacramenta.

Quod ſacerdos hoſtiam conſecrans, & non communicans, per annum a celebratione ſuſpenditur,de conſecra. diſt.2. relatum.

Quod ſacerdos corpus Chriſti ſumens, & non ſanguinem grande ſacrilegium committit.de conſecra.diſtin. 2. comperimus.

Quod officium eſt ſacerdotis Euchariſtiam diſtribuere.93. diſtin.diaconi.c.peruenit. & ca. præſente.

Quod a laicis perſonis nullatenus debet cõtrectari. de conſe. diſt.2.peruenit.

Quod ſacerdos ſemper Euchariſtiam paratam debet habere propter infirmantes.de conſe. diſt.2.presbyter.

Quod ſacerdos qui a mure vel ab aliquo animali Euchariſtiam non cuſtodierit,40.diebus pęnitebit.de conſe. diſt.2. qui bene.

Quod ſi per negligentiam de ſanguine aliquid ſuper terrã ſtillauerit, 40. diebus pænitebit. de conſe.diſtin.2. ſi per negligentiam.

Quod tabula lignea ſuper quam ſanguis Chriſti ſtillauerit, eſt radenda,& raſura per ignẽ cinis effectus intra altare eſt recondenda:panni propter idẽ ter ſunt ſuper calicem lauandi,& aqua circa altare funden da de conſe.diſtin.2. ſi per negligentiam.

Quod melius eſt mori ſine Euchariſtia, quam de manu hæretici ſacerdotis communicari.24.q.1.cœpit.

Quod qualem pęnitentiam ferre debeat qui ſciẽter vel igno ranter de manu hęretici ſumit Euchariſtiam.23.qõ.1. ſi quis dederit.

Quod Euchariſtiæ digna ſumptio eſt pœnarum relaxatio. de conſe.diſt.2 cum omne. & c.panem de altari.

Quod quia quotidie ex humana fragilitate peccatur, quotidie Euchariſtia iteratur. de conſe. diſt.2.vtrum.& c.iteratur.

Quod quandiu Euchariſtia non recipitur, cor non recipientis induratur 82. diſt. presbyter.

circa

circa medium.

Quod tribus feſtis præcipuis, ſci licet in Paſcha, & Pentecoſte, & in Natiuitate Domini omnibus fidelibus communicandum eſt. de conſe. diſtin. 2. & ſi non frequentius.

Quod ſi quis in prædictis tribus feſtis non communicauerit, a cœtu fidelium eſt ſeparandus. de conſe. diſt. 2. ſi quis intrat. & c. ſeq.

Quod in cœna domini eſt etiam a fidelibus Chriſti Euchariſtia percipienda. de conſe. diſt. 2. in cœna.

Quod excepta neceſſitate Euchariſtia ieiuno ſtomacho eſt ſumenda. de conſec. diſt. 2. liquido. 26. q. 6. ſi quis de corpore. & octo c. ſeq.

Quod ante Euchariſtię ſuſceptionem tribus quattuor aut octo diebus ab vxore ꝓpria eſt abſtinendũ. de conſe. diſt. 2. omnis homo. q. 4. ſciatis.

Quod ab illis qui in vnione eccleſiæ ſunt, accipitur ſacramentaliter. de conſe. diſt. 2. quia paſſus. in fi. & c. quid eſt. & c. ſeq. & c. dupliciter.

Quod licet Euchariſtia ſit bona, tamen in malum conuertitur indigne ſumenti de conſe. diſt. 2. & ſancta. & c. ſicut Iudas. & cap. quid eſt. & cap. qui manducant.

Quod indigne ſumens Euchariſtiam plus polluitur quam purificatur. de conſe. diſt. 2. quotidie. & c. qui ſcelerate. & c. qui diſcordat.

Quod homo quantum in ſe eſt Euchariſtiam polluit cum ad ipſam ſumendam indigne accedit. 1. q. 1. multi. ante fi.

Quod in hoc quód Chriſtus Euchariſtiam Iudæ dedit, innuit quod occultis peccatoribus cũ eam exigunt non eſt neganda, de conſe. diſt. 2. non prohibeat & c. ſicut Iudas. & 7. q. 1. aduerſitas in ḟi. 1. quæſtio. 1. Chriſtus.

Quod illis qui enormiter publice deliquerunt, Euchariſtia non ſtatim eſt danda. de conſe. diſtinct. 3. pro dilectione. de pœn. diſt. 1. in actionem.

Item nec raptoribus rerum eccleſiæ. 12. q. 2. indigne. & c. de vino.

Quod propter pollutionem nocturnam ex præcedenti crapula vel cogitatione immunda, ab euchariſtia abſtineat. 6. diſtinctio. teſtamentum. & cap. non eſt.

Quod tempore menſtrui & ante purificationem partus fœminæ poſſunt communicare. 5. diſt. ad eius vero concubitum.

Quod pœnitentibus in morte Euchariſtia non eſt neganda. 50. diſtinct. pœnitentes. 27. q. 1. virgines. 1. quæſtio. 1. ſi quis hæreticæ. §. ecce. 2. quæſt. 1. in primis. poſt medium. 46. diſt. accuſatores 26. quæſt. 6. ſi qs de corpore. & 4. c. ſeq.

Quod excommunicatis ſatisfacientibus in morte non eſt de neganda Euchariſtia. 86. diſtin. tanta.

Quod his qui in patibulis ſuſpenduntur ſi pœnituerint, nó eſt eis deneganda Euchariſtia nec ſepultura. 13. q. 2. cap. quæſitum

tum eſt.

Quod abſtinens ſe quandoque ab Euchariſtia ꝓpter ſacramẽti reuerentiam, non eſt arguẽdus, neque frequenter ſumens eſt iudicandus. 5. diſtin. ad eius vero concubitum. in fi. 12. diſt. illa. de conſec. diſt. 2. quotidie.

Quod communio Euchariſtiæ dabatur antiquitus pro vulgari purgatione. 2. q. 5. ſæpe.

Quod poſt ſuſceptionem Euchariſtiæ, corporalis cibus non ſtatim ſumendus eſt. de conſec. diſt. 2. tribus gradibus.

Quod qui propter ebrietatem vomit Euchariſtiam, grauiter punitur. propter infirmitatem, minus; quia infirmus ſi nauſeam ſe habere ſciuit, ſumere non debuit. de conſecrat. diſtin. 2. ſi quis per ebrietatem.

Quod non minus reus eſt qui negligenter verbum Dei audiuit, quàm qui reuerendũ corpus Chriſti per negligentiam in terram cadere permittit. 1. q. 1. interrogo.

Eunuchus. Quod Eunuchus ſi per inſidias hominum factus eſt, vel ſi in perſecutione eius amputata ſunt virilia, vel per ægritudinem, vel ſic natus eſt, & eſt dignus, poteſt promoueri etiam ad epiſcopatum. quinquageſimaquinta diſtin. Eunuchus. & c. ſeq.

Quod non requiritur vt Eunuchus carnem illius vel puluerem ſemper ſecũ portet. quinquageſimaquinta diſtin. Eunuchus.

Quod nõ poteſt promoueri qui vt carnis lubricum vitaret ſeipſum caſtrauit. 55. diſtinct. ſi quis abſciderit. & quattuor c. ſequen.

Quod illi Eunuchi placent Deo, quos non caſtrat neceſſitas; ſed voluntas. trigeſimatertia quæſtio. 5. tunc ſaluabitur. §. qui ſitit.

Exactio. Quod exactio licite poteſt fieri in ſubditum, vt ab obſtinatione indebita compeſcatur, vigeſimatertia, quæſtio. 6. iam vero.

Quod epiſcopi propter iura ſua clericos exactionibus grauare non debent. 10. quæſtio. 3. per totum. 16. quæſt. 1. prædicator.

Quod illi qui Romipetas vel alios peregrinos pedagiorum exactionibus grauant, anathema incurrunt. 24. qõ. 3. ſi quis Romipetas.

Quod illi qui nouas exactiones in pauperes faciunt, per excommunicationem ſunt reprimendi. 24. quæſtio. 3. illi qui.

Examinatio. Quod examinatio conſcientiæ & bonæ vitę debet conſecrationem epiſcopi præcedere. vigeſimatertia diſtinct. qui epiſcopus. 24. diſt. epiſcopi.

Quod examinandus eſt de fide quantum ad ea quæ in diuinis Trinitatem & vnitatẽ perſonarum conſequuntur. 23. diſtin. qui epiſcopus.

Item

Item examinari debet de Chriſti. incarnatione, & de multis alijs articulis, qui in ſymbolo continentur.23.diſt. qui epiſcopus. poſt med.

Quod nullus clericus ſine examinatione eſt ordinandus.24.diſtin.nullus.

Quod epiſcopus de latere ſuo bonos & diſcretos viros debet eligere,qui ordinandos clericos, in vita & ſcientia debent examinare.25.diſt. quando.

Quod ſine examinatione ordinati à clero penitus abiiciendi ſunt.81.diſt.ſi qui ſine.

Exceptio. Quod exceptio fori dilatoria in principio litis debet opponi & probari.3.q.6.ſi quis epiſcoporum.& §.ſeq.

Quod peremptorias exceptiones ſufficit in principio litiscõteſtari.3.q.6. ſi quis epiſcoporum.& c.ſeq.

Excommunicatio.

Quod excõicatio dicitur extra communionẽ eccleſiæ ſeparatio.11.q 3.nihil.& ca. canonica.27.q.1.viduas.24.q. 3.tam ſacerdotes.

Quod omnis impius ſi nõ ab eccleſia,tamen a Deo eſt ſeparatus.24.q.3.certum.

Quod excommunicationem eccleſia traxit ab apoſtolo, qui Corinthium ſatanæ tradidit. 24,queſt.3.apoſtolicæ.11.q.3. omnis.

Quod tunc traduntur peccatores ſatanæ,cum per excommunicationem à corpore Chriſti ſeparantur.11.q. 3. audi. & c.omnis.

Quod ſicut putridæ carnes ſunt reſecandæ, & ouis ſcabioſa, ne ceteras inficiat à caulis eſt repellenda,ſic mali ne bonos inficiant per ſententiam extra eccleſiam ſunt ponendi. 24.q.3.reſecandæ,& octo cap. ſequen.

Quod nulla pœna maior eſt in eccleſia quam excommunicatio.24.q.3.corripiantur.11.q. 3.abſit.

Quod multiplex eſt damnũ qđ excommunicatio inducit: videlicet quia à Deo ſeparat.24. q.3.certum.

Item ſatanæ tradit. 11. quæſt. 3. audi.

Item peccatorum abſolutionem impedit. 24. quæſtio. 1. quicumque

Item ab eccleſia fidelium remouet.11.quæſt.3. omnis. & ca. ſequen.

Item à fidelitate iuramenti abſoluit.15.q.6. nos ſanctorum. & c.ſeq.

Item omnia bona opera in ea facta mortificat. 23. quæſtio. 4. ſi quis.& q.7.quemadmodũ.

Item ſuffragia eccleſiæ ſiue in vita ſiue poſt mortem tollit.11. quæſt.3.quicumque intra.24. quæſtio. 2. de communione. & c.ſeq.

Item æternam damnationẽ inducit.11.quæſtio.3.nemo epiſcoporum.

Quod excõicatio non debet ferri pro leuibus exceſſibus, ſed pro grauibus.11.qõ. 3 nemo epiſcoporum.

Quod non debet eſſe mortalis, ſed

ſed medicinalis.2. q. 1. multi. in prin.11.quæſtio.3.audi.34. quæſtio.3.certum.& c. corripiantur.

Quod excõicatio non eſt propriam propter iniuriam ferenda.23.q.4.inter querelas.

Quod non debet deferri cũ impetu, ſed cum deliberatione, & cauſæ cognitione. 11. quæſtio. 3.ſi quis epiſcopus. & ca. ſeruetur.

Quod excommunicationem trina monitio debet præcedere. 2. q. 1. Deus omnipotens. §. quando autem.12.qõ. 2. indigne.

Quod excommunicatio debet ferri in ſcriptis.2. q. 1. legum. & 4.q 4.nullus.

Quod ferri debet ab epiſcopo ſpecialiter, vnde & mucro epiſcopi dicitur.16.quæſt.2. viſis. in fi.24. quæſtio.3. corripiantur.

Quod excommunicatio non eſt contemnenda.11.quæſt.3.nemo cõtemnat,& duobus cap. ſequen.

Quod ideo non eſt contemnenda, quia non homo ligat, ſed Chriſtus.11.qõ.3.nemo contemnat.

Quod quando non contemnitur, non eſt eradicatio, ſed diſciplina.24.quæſtio.3. notandum.

Quod excõmunicatio iuſta vel iniuſta, eſt timẽda.11.q.3.c. 1. & c.qui iuſtus.

Quod etiam cum iniuſta contemnitur, incurritur.11. qõ.3. qui iuſtus.

Quod iniuſtæ excommunicationi eſt parendum vſque ad cauſæ cognitionem.11.q.3. ſi epiſcopus.§.præmiſſis.& c.iuſtus.& §.ſeq.

Quod iniuſta excommunicatio dicitur quæ fit timore terreno.9.q.3.fratres.

Item iniuſta dicitur ex ordine, quando videlicet ordine non ſeruato in ſententia proceditur.11. qõ. 3. ſeruetur.§. item ſententia.

Item iniuſta dicitur ex cauſa, qñ ſcilicet nullum ſubeſt crimen, ſed ſolum propter odium iudicis vel aliquem alium fauorem iuſtum, iuſtus damnatur. 11,q. 3. non ſolum.§. aliquando.& c. quatuor. cum quinq; cap.ſeq.

Item iniuſta dicitur quæ non lædit eum in quem fertur, ſed à quo fertur.24 quæſt.3. certũ. & cap.de illicita.& c. ſi habes. §.vbi ergo.in fi.

Quod iniuſta excommunicatio coram Deo non ligat.11. quęſtio.3.quomodo. & nouem c. ſequen.

Quod qui patienter fert iniuſtam excommunicationẽ eccleſiæ, meretur coronam. 11. q.3.& fi.

Quod plures ſunt ſpecies excõmunicationis Quædam enim arcet à liminibus eccleſiæ, & ab Euchariſtiæ perceptione, & hæc dicitur minor. Alia vero non ſolum ab his, ſed etiam ſeparat ab omni fidelium communione, & hæc dicitur maior. 11. quæſtio. 3. ad menſam.§ euidenter. 3. quæſtio.4. Engeltrudam. 5. qõ. 2.

h præ-

præſenti.

Quod excõicatio lata ab epiſcopo morte ſuperueniente non remittitur à ſucceſſore. 35. q. 9. quod quis.

Quod etiam roboratur à ſucceſſore. 35. q. 9. loci.

Quod excommunicati ſunt ipſo iure à canone qui ſortilegijs & diuinationibus intendunt. 26. q. 5. ſi quis ariolos. & c. nõ oportet. & c. aliquanti. c. ſortes. c. ſi quis clericus, & cap. auguriis.

Item qui manus violentas in clericum vel aliam perſonam religioſam vel eccleſiaſticam iniecerit. 17. q. 4. ſi quis ſuadente. 24. q. 3. ſi quis.

Item violatores eccleſiarũ & raptores rerum eccleſiaſticarũ. 11. q. 3. canonica. 17. q. 4. omnes eccleſiæ. & c. frater. 24. q. 3. ſi quis de.

Item noua telonia imponentes, & clericos ſiue Romipetas ſpoliantes. 24. q. 3. ſi quis Romipetas, & c. ſeq.

Item litteras Papæ falſificantes. 50. diſt. ſi epiſcopus.

Item omnis hæreticus ipſo iure excommunicatus eſt. 4. q. 1. quòd autem.

Item omnis mortaliter peccans eſt extra communionem eccleſię donec pænituerit. 6. q. 1. illi qui.

Item ipſo iure excommunicatus eſt qui mortui epiſcopi res, quæ pro ſucceſſore integraliter reſeruari debent, diripere prȩſumit. 12. q. 2. illud. & cap. ſeq. & c. hæc huius placiti.

Quod excommunicãdi ſunt epiſcopi qui ad concilium uocati non veniunt, vel qui concilium impediunt. 18. diſtinct. quoniam. & ca. ſi quis. & 4. q. 5. c. 1. 11. q. 3. certum.

Item excommunicandi ſunt qui præcepta apoſtolicæ ſedis nõ cuſtodiunt. 19. diſt. nulli.

Item qui eccleſiaſtica priuilegia contemnunt. 12. q. 2. qui & diuinis & humanis.

Item epiſcopi vel clerici diſſolute viuentes. 35. diſtinctio. epiſcopus.

Item Imperatores vel Reges delinquentes. 96. diſt. duo. 11. q. 3. cum apud.

Quod non poteſt excommunicari niſi Chriſtianus. 24. q. 1. audiuimus. poſt med.

Quod aliquis epiſcopus poteſt excommunicare ſubditum alterius epiſcopi ratione criminis quod in eius epiſcopatu commiſit. 6. q. 3. placuit. 3. q. 6. ibi enim. & c. vlt.

Quod negligẽter teſtamẽta exequentes ſunt excommunicandi. 13. qõ. 2. qui oblationes & duobus c. ſeq.

Item contumax eſt excommunicãdus. 17. q. 4. ſi quis deinceps. in fine.

Item incendiarii ſunt excommunicandi, & pro pœnitentia per annum vltra mare tranſmittendi. 23. quæſt. vlt. peſſimam.

Item homicidæ falſi teſtes. 24. q. 3. itaque.

Item hæretici & ſchiſmatici, & quorum ſcripta hæreſim continent, etiam poſt mortem ſunt excommunicãdi. 24. q. 2. ſane

ſane pro.

Quod excommunicatur clericus mortuus in ludis gentilium. 23. quæſt. 8. quicunque clericus.

Item excõmunicatur poſt mortem qui hæreticum conſtituit hæredem. 24. q. 2. ſane profertur. ante med.

Item excõmunicantur poſt mortem qui ſe voluntarie occidũt. 23. q. 5. placuit.

Quod ſacerdos miſſam inchoatam ex temeritate non finiẽs, eſt excommunicandus. 7. q. 1. nihil. in fi.

Quod non vitantes excommunicatos ſunt excommunicandi. 11. q. 3. ſanctis.

Quod nemo eſt nominatim excommunicandus niſi de crimine ſit conuictus vel confeſſus. 2. q. 1. multi.

Quod nullus eſt excommunicandus antequam cauſa probetur. 24. q. 3. de illicita.

Quod nomina publice excommunicatorum debent ignorãtibus intimari, ne per ignorãtiam ſe poſſint excuſare. 11. q. 3. curæ ſit.

Quod qui propter facinus ab hæreticis excommunicantur, a fidelibus propter deteſtationem criminis non ſunt recipiendi. 24. quęſt. 1. quiſquis. & c. ſeq.

Quod indebite excommunicãs per 30. dies a ſacra communione ſuſpenditur. 11. quęſt. 3. audi.

Quod excommunicatus nõ poteſt eſſe iudex aliorum. 24. q. 1. miramur.

Quod excõicati non admittũtur ad denuntiandũ vel ad accuſandum. 3. q. 4. conſpiratores. & duobus c. ſeq. 4. q. 1. per totum. 24. qõ. 1. miramur. §. his auctoritatibus. in fi.

Itẽ infames ſunt. 6. q. 1. infames.

Quod excõicatus ſi intra annũ ſe purgare contẽpſerit, poſt annũ tanq̃ reus non eſt audiendus. 11. q. 3. rurſus & c. ſeq.

Qđ excõicati non poſſunt alios excõicare vel iudicare. 24. q. 1. audiuimus. & c. ait. & c. ſeq. & c. miramur.

Quod epiſcopus excommunicatus non dicitur ordinare quãtum ad executionem, quia qđ non habet, dare non poteſt. 1. q. 1. quicumque ſacros. c. q. perfectionem. & c. ventũ eſt.

Quod excommunicati celebrantes trieunij pænitentia puniũtur. 11. q. 3. de illis.

Quod excommunicati in ſacris conſtituti, officio intereſſe non debent. 11. q. 3. ſi quis epiſcopus, in fi.

Quod excommunicati omnino ſunt vitandi. diſtinctio. 93. ſi inimicus. & cap. ſequen. 6. quęſti. 1. illi qui. 11. quæſt. 3. ad menſam. & cap. rogo. & quattuor cap. ſeq.

Quod non eſt communicandum excommunicato maiori excommunicatione in oratione, cibo, potu, oſculo, aut ſalutatione. 11. q. 3. excõicatos. & c. cum excommunicatio. & c. anteceſſor.

Quod non licet clericis communicare epiſcopo. 93. diſtin. miratus.

Quod nominatim excommunicato non eſt communicandũ, ne ſententia tranſeat in tertiam perſonam.12.quæſtio.3. ſi quis laicus. & c.excellentiſſimus.24.q.2.ſane quod.

Quod ideo non eſt communicandum excommunicato, vt confuſus citius laboret reconciliari.93.diſt.ſi inimicus. & 11. q.3.audi.

Quod cum pagano magis licet communicare quam cum excommunicato.11.quæſt.3.ad menſam.

Quod quilibet prælatus debet alterius epiſcopi ſubditum excommunicatum vitare, & facere vt à ſuis vitetur.11. qõ.3. curæ ſit.

Quod ſine culpa communicat excõicatis vxor, filius, ſeruus ignorans, & neceſſitatem patiens.11.q.3. quoniã multos. & c.excellentiſſimus.

Item qui communicat propter ſpem correctionis.11.q.3. anteceſſor Vnde verſus.

Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

Hæc anathema quidem faciunt ne poſſit obeſſe.

Quod viatori vel peregrino tranſeunti in terra excommunicatorum emere, & pauperi mendicare conceditur.11.q.3.quoniam multos.

Quod occultum excommunicatum tantum ſciẽs tenetur vitare, ac ſi ſciret publice eum excommunicatum.6.q.2. ſi tãtum.& c.ſeq.

Quod publice excõicato intrante eccleſiam oẽs debent exire, 24. quæſt.1. omnis qui.& 11. q.3.ſicut apoſtoli.

Quod presbyter ſi canonem inchoauit, propter ſuperueniẽtem excõicatum, miſſam non debet relinquere imperfectã. 7.q.1.nihil.

Quod mortuo ſuffragia à viuis non debẽt exhiberi, qui ꝑpter excõmunicationem viuis nõ communicauit.11.q.3.quicũque intra.

Quod tali excõicato poſſumus cõicare mortuo, qui viuẽs petiuit abſolui.24.q.2. de communione.& c.nec quiſquam.

Quod communicans excõicato indebite, excõicationẽ incurrit.11.q.3.præcipue. & c. ſi qs epiſcopus. & c. ſeq. & c. ſicut apoſtoli.& c.epĩ.& c.placuit.

Quod epiſcopi cõicantes excõicatis in crimine, deponantur. 11 q.3.Teugualdum.& c. quicumque contriſtauerit.

Quod epiſcopus cõione priuatur, qui ſoli ſibi cognitũ publicat excõmunicatum.6.q.2.placuit.

Quod excommunicatus antequam abſoluatur debet ſpondere emendam de præterito, & cautelam de futuro.11.q.3. cũ aliquis. & 12.q.2. de viro, in fi.

Quod abſoluitur quis ab excommunicatione abſens per litteras.24.q.3.comperimus.

Quod abſoluitur poſt mortem, ſi viuens hoc petiuit. 24. q.2. nec quiſquam.

Qnod de excommunicatione Papæ quã ſibi reſeruauit nullus niſi in morte poteſt abſoluere.

uere.16.q.1.frater noſter.

Quod ſolennis excommunicationis & abſolutionis forma ponitur.11.q.3. debent.

Excuſatio. Quod excuſatio inferioris non valet, vbi de rebus eccleſiæ quas illicite poſſident, vel principes vel parentes, ſe excuſant. 16. q. 1. in canonibus.ante finem.

Quod auctoritas & præceptum ſuperiorum excuſant in quibuſdam facta infetiorum. 14. q.5.dixit dominus.

Quod auctoritas ſuperioris non excuſat inferiores in delictis. 11.q.3.ſi dominus.& c.ſeq.

Quod Iudæi furto excuſantur Aegyptiorum, quia iubente Deo paruerunt. 14. q. 5. dixit dominus.

Quod ebrietas excuſat culpam a tanto, ſed non a toto. 15.q. 1.ſane.& c.inebriauerunt.

Executio. Quod executio ſententiæ iudicis debet differri vſque ad triginta dies, propter deliberationem. 11.quæſtio.3. cum apud.

Quod ab executoris ſententia appellare non licet, niſi ipſe modum executionis excedat. 2.q.6. ſi quando. §.ab executore.

Quod licet ab executore appellare ſi ipſa ſententia excommunicationis opponatur.11. q.3.cum excommunicato.

Quod executores teſtamentorum propter negligentiam debent excommunicari. 13. q.2.clerici.

Exemplum. Quod exempla ſanctorum tam in ſcriptis quam in factis perſpicaciter ſunt recordanda. 20.diſt. de quibus. 23. q.6.vides.

Quod ratio ſana eſt exemplis ponenda.9.diſt.ſana.

Quod ſuperiores inferioribus exemplum bonum tenentur dare. 8.q.1.qualis. 12 .quæſt. 1.nolo.

Quod vita paſtoris in exemplũ debet eſſe diſcipulis.2. quæſt. 7. cum paſtoris. 81. diſtinct. nemo.

Quod prælati tot mortibus digni ſunt,quot vitioſa exempla ad ſubditos tranſmittunt.11. q.3.præcipue.

Quod ſenior ibi ſtricta increpatione eſt feriendus,vbi iuuenibus exemplum ad interitũ præbet.2. quæſt.7.Paulus dicit.93.diſt.peruenit ad nos,in fin.

Quod in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reuerentia ſtatus peccator honoratur. 83.diſtinct. nemo.

Quod quilibet quantuncumque magnus ſubditos & minores ſe paratus ſit in bono imitari. 22.diſt. de Conſtantinopolitana.

Quod caſus perfectorum ſuo exemplo multos retrahit a ſtatu perfectionis quem aggredi intendebant. 17. quæſt.1. qui bona.

Quod mali qui emendari deſpiciunt:ne ſanctos ſuæ perditionis exemplo inficiant, tam-

quam morbida caro ab omnibus ſunt pręſcindendi. 24. q. 3. ecce.

Quod ad exemplum domini gratiarum actio poſt menſam debet dici. 44. diſt. quando autē.

De hac materia habes ubi agitur de Imitatione.

Exemptio. Quod exemptio epiſcopi vel abbatis à ſuo ſuperiori nō poteſt fieri niſi per ſolum Papam. 16. q. 1. frater. 18. q. 2. luminoſo.

Quod exemptus non poteſt iudicari niſi a ſolo Papa. 16. q. 1. frater.

Quod in monaſterijs exemptis nullus prælatus ſine conſenſu abbatis valet exercere aliquam poteſtatem. 18. q. 2. luminoſo.

Quod prælatus qui exemptioni Papæ inſurgere conatur communione, vſque ad extremū vitæ ſuæ priuatur. 16. q. 1. frater. ante medium.

Exequiæ. Quod exequiæ pompaticę plus ſunt ſolatia viuorum, quam ſubſidia mortuorum. 13. q. 2. animæ.

Quod apud Deū nō perit quidquid pro mortuis in exequiis diligentia hominum perſoluit 13. q. 2. animæ.

Quod quia ignoramus quibus mortuis proſunt vel non proſunt exequiæ, ideo pro nullo debemus eas omittere. 13. q. 2. non exiſtimemus.

Exhæredatio. Quod exhæredatio aliorum non debet fieri propter eccleſiæ promotionem. 17. q. vlt. c. vlt.

Quod ſucceſſor qui non adimpleuit voluntatem defuncti, debet exheredari. 11. quęſt. 1. Silueſter.

De hac materia habes ubi agitur de Hæreditate.

Exilium. Quod exiliū eſt canonica pœna quam eccleſia imponit in malitia obſtinatis. 16. q. 1. Probinum. 2. q. 1. in primis.

Quod ſacrilegorum pœna eſt carcer vel exilium. 17. q 4. attendendum.

Quod ignobiles pacem eccleſiæ turbantes, in perpetuum exilium relegantur. 24. q. 1. qui contra.

Exitus. Quod exitus malitiæ, virtutis operatur ingreſſum: eodēque ſtudio quo crimen excluditur, innocentia copulatur. 12. q. 1. cum renuntiatur.

Quod tunc quis ab vnitate eccleſiæ exit quando a fide & charitate recedit. 24. q. 3. cum aliquis.

Quod tunc boni a malis exire dicuntur quādo etiam cum ipſis corporaliter conuerſatur, mente a factis eorū recedunt. 23. q. 4. tolerandi ſunt. & c. ecce. & c. a malis.

Quod a malis exire eſt facta eorum deteſtando ipſos de malo corripere. 23. q. 4. recedite.

Quod difficile eſt vt bono peragantur exitu quæ malo inchoata ſunt principio. 1. q. 1. prin-

principatus.& c.fertur §.cum ergo,in fi.

Expoſitio. Quod expoſitus cuiuſcunque miſeratione collectus, poſt decem dies a domino nō poteſt repeti.87.diſtin. ſit expoſitus.

Quod expoſitio ſcripturarum accipienda eſt ſecundum proprietatem linguarum, de quibus ſunt translatæ. 38.diſt.locutio.

Quod exponenda eſt ſcriptura ſecundum varietatem cauſarum, perſonarum, temporum, & locorum. 29.diſt.per totum.

De expoſitione ſcripturarum require ubi agitur de Scriptura.

Exorciſta. Quod exorciſtæ in Græco in Latino adiurantes vocantur.21.diſt.clericos.

Quod exorciſtæ eſt officium manus ſuper energumenos & cathecumenos in exorcizando imponere 25.diſt.perlectis.

F*Abula.* Quod fabulas ſæcularũ negotiorũ non decet in menſa clerici, ſed verba ſacræ lectionis recitare.44.diſt. conuiuia.& c.ſeq.

Quod in menſis clericorũ lectio diuinarum ſcripturarum haberi præcipitur,vt fabuloſa & otioſa vitentur.44 diſt.pro reuerentia.

Quod quia oblectaméta fabularum nimium excitant ad incédia libidinum,prohibet Chriſtianis legere figméta poetarum.37.diſt.ideo.

Facilitas. Quod facilitas veniæ incentiuum tribuit delinquendi. 23. q.4.eſt iniuſta.in fi.

Fallacia. Quod fallacia ex voluntate procedens grauior eſt quam quę de infirmitate vel tenuitate ꝓcedit.22.q.2.beatus.§.ille ergo.

Quod nō mentitur qui animum fallendi non habet,ſicut patet de Petro & Paulo. 22. quæſt. 2.beatus.

Quod ille falſum iurat qui ſcit falſum eſſe quod iurat.22.q.2. beatus.§.ille ergo.

Quod falli in illis quæ non ſunt ad ſalutem,vel nullum vel leuiſſimum eſt peccatum.22. q. 2.in quibus.

Quod minus malum eſt fallere aliquem in contractibus q̃ falli in articulis fidei.22 qõ.2. in ipſarum.

Quod falſum teſtimonium nemo contra ſe vel proximũ dicere debet.23.quæſt.5. ſi non. ante medium.

Quod falſi teſtes communione priuantur,ſi clerici fuerint, in monaſterio perpetuo detruduntur.24.q.3.itaque.50.diſt. ſi epiſcopus.

Quod ſicut veritas perſequitur falſitatem,ſic boni in malis nō perſequuntur niſi malum.23. q.4.qui peccat.

Falſarius. Quod falſarius dicitur qui litteras defert quæ licet veræ fuerint tamen de conſcientia Papæ non emanarunt. 19. diſtinct. in memoriam,

vbi nota glo. quæ innuit diuerſos modos falſandi.

Item falſarius dicitur qui chartam vel bullam radendo vel mutando falſificat. 50.diſt. ſi epiſcopus.

Item falſarius dicitur qui falſa ſuggeſtione vel precibus falſis impetrat. 25. quæſt. 2. dicenti.

Quod charta ſuper beneficijs pſonalibus ſi nõ habet datam, falſa iudicatur. 25.quæſtione 2.§.ſi qua beneficia.

Quod licet epiſcopo falſarium domini Papæ incarcerare. 19. diſtin.in memoriam.

Quod falſarius litterarum domini Papæ ſi eſt clericus, eſt ab ordine deponendus, & in monaſterium perpetuo detrudendus. 50.diſtinct. ſi epiſcopus.

Falx. Quod falx in alienam meſſẽ mittitur, quãdo fructus eccleſiæ non a vero, ſed alieno paſtore tollitur. 13.q.1.c.1.§.in diœceſi, ante medium.

Quod Deus in meſſem falcem mittit, cum vniuſcuiuſque vitam temporalem per mortis ſententiam incidit. de pænit. diſt.2.cum ſanctam.circa medium.

Fama. Quod fama bona neceſſaria eſt nobis propter alios. 11.q.3. non ſunt audiendi. 12. quæſt. 1. nolo. & quęſt.2. quattuor. in fine.

Quod quiſquis cuſtodit famam ſuam, etiam in aliis eſt miſericors. 11. quęſt.3. non ſunt audiendi.

Quod clericus, de quo mala fama crebreſcit, etiam ſi conuinci non poteſt coram epiſcopo, pręſentibus presbyteris expurgatur. 15.q.5.c.1.

Quod prędicator bonus officiũ ſuum non debet negligere, etiam ſi currat inter infamiã & bonã famã.6.q.2. ſunt plurimi.

De hac materia require vbi agitur de Infamia.

Fames. Quod fames quandoq; ex ira Dei in mundum mittitur, quando pauperibus eleemoſinę ſubtrahuntur.16.q. 1. reuertimini.poſt medium.

Quod qui fame laboranti non ſuccurrit, graue peccatum incurrit. 86.diſt.ſatis.

Quod qui fame morientem nõ pauit, quaſi ipſum propria manu occidit.86.diſtinctione paſce.

Quod iudex eccleſię licet teneatur ſedare panis famem, & ſitim aquę, magis tamen famẽ audiendi uerbum Dei.8.q.2. audacter.in fine.

Quod fames priſtina ſermonis domini pręſentia doctrinarũ eius & cęleſtis panis ſaturitate compenſabitur.76.diſt. ieiunium.in fi.

Qđ fames curat morbos, quos gula infert.de conſe. diſtin.5. nullus.

Familia. Quod familia debet per dominum ſuum de malo corrigi, & ad bonum incitari. 47.diſt.ſicut hi.§.neceſſe.

Quod

Quod non culpatur paterfamilias faciens quod debet, ſi aliquis in familia manet incorrigibilis. 48. diſtin. quantumlibet.

Quod epiſcopus debet cauere ne aliquem in familia habeat indiſciplinatum. 47. diſt. ſicut hi. §. neceſſe.

Quod a principio in omni familia bona fuit aliquis malus incorrigibilis. 47. diſt. quantum libet.

Quod propter culpam familiæ negligens paterfamilias punitur tam temporaliter quam æternaliter, ſicut patet de Hely. 47. diſtinct. ſicut hi. §. neceſſe.

Quod domino excōmunicato, indebite fertur ſententia cōtra familiam. 24. q. 3. ſi habes. §. vt ergo.

Familiaritas. Quod familiaritas contra extraneos repellit teſtem. 3. q. 5. conſanguinei. & c. ſeq.

Quod familiaritas mulierum nimia omnibus clericis & religioſis prohibetur. 81. diſt. interdixit. & duobus c. ſeq. 34. diſt. quorumdam. 81. diſtin. clericus. uſque ad finem. diſtinct. 18. q. 2. cognouimus. & cap. ſeq.

Quod ubi nimia familiaritas eſt mulierum, ſtimuli antiqui hoſtis non deſunt. 81. diſt. oportet.

Quod monachi ſacrarum uirginum cuſtodes, ne propter familiaritatem ſuſpecti habeantur, a frequenti earum acceſſu & colloquio arceantur. 18. q. 2. in decima. & c. ſeq.

Fatum. Quod fatum eſt genus diuinationis, cui qui intēdit, dānationē animæ ſuæ incurrit. 26. q. vlt. non obſeruetis.

Fauor. Quod fauor ſingularis non debet attendi in electione prælati. 63. diſt. porro.

Quod nec indigni debent propter fauorem ad ſacros ordines promoueri. 1. quæſtio. 1. pueri.

Quod illi qui eccleſias indignis ex fauore conferunt, ſacrilegi reputantur. 1. quæſt. 1. ſunt quidam.

Quod non corrigere peruerſos nihil aliud eſt quam fauere. 83. diſtinctio. nemo. & cap. ſe quē. 13. q. 6. ſi res. poſt mediū. 23 q. 4. quiſquis.

Quod fauere impietati eſt non turbare cum poſſit quis peruerſos. 23. q. 3. qui poteſt. & c. oſtendit.

Quod prælatus qui fauet in malo peccatoribus, uel qui piger eſt in corrigēdo, ipſe eis in malitia ſociatur. 23. q. 4. ita. & c. a malis.

Quod qui conſentit peccātibus, & defendit delinquētes: apud Deum & homines eſt maledictus. 11. q. 3. qui conſentit.

Quod fauorem dantes maleficiis ſunt excommunicandi. 21. q. 5. placuit. & tribus c. ſeq.

De hac materia require ubi agitur de Conſenſu.

Fax Quod ſicut fax accenſa ſibi detrimētum præſtat,

ſtat, aliis vero lumen in tenebris adminiſtrat; ſic malus prælatus vel prædicator. 15. q.8.ſciſcitantibus.

Quod ſicut ſuperuacuis laborat impendiis qui ſolem certat facibus adiuuare, ſic qui zelum Dei dicit ſe habere,& in corrigendo exequitur indebite. 6.q.1.ſi omnia.

Felicitas. Quod felicitate peccantium nihil eſt infęlicius. 23.quæſt. 1. paratus.

Femina. Quod femina nō debet eſſe iudex. 3.q.7.infamis.§ tria.

Quod femina propter verecundiam ſexus niſi in ſua & ſuorum cauſa non permittitur ꝑ aliquo aduocare.15.quæſt. 3.§. 1.& quattuor cap. ſequē.

Quod femina niſi in crimine læſæ maieſtatis, & in hæreſi, & in ſimonia non permittitur accuſare.15 q.3.certis de cauſis.& tribus c.ſeq.

Quod femina quantumcūque docta & ſancta in conuentu virorum non debet prædicare. 23.diſt.mulier. 33.quæſt.vlt. cap.vlt.de conſe.diſtin.3. mulier.

Quod monachę uel quantumcumque ſanctæ feminæ non licet pallas altaris uel uaſa ſacra contingere. 23.diſtinct.ſacratas.

An femina poſſit ordinem & characterem ordinis recipere. 27.q.1.diaconiſſam.

Quod femina ſancta mente eſt diligenda, non corporali frequentia, 32.diſt.hoſpitiolum.

Quod femina extranea non debet clerico cohabitare.81.diſtin. cum omnibus.& c.ſeq.

Quod non poſſunt Deo pleno corde coniungi qui feminarum acceſſibus copulantur. 32.diſt.hoſpitiolum.

Quod clerico prohibetur cohabitatio feminarum niſi forte ſint mater vel ſoror vel conſimilis perſona carens ſuſpicione 32.diſt.interdixit.23.diſtin.igitur.81.diſt. clericus.& cap.ſeq.

Quod beatus Auguſtinus etiā cum ſorore habitare noluit propter coniunctarum perſonarum ſocietatem. 81.diſt. legitur.

Quod religio non permittit ut ſolus cum ſola loquatur. 81. diſt.in omnibus.

Quod ut excludatur mala ſuſpicio,nullus clericus niſi certis locis & temporibus debet loqui cum femina.81.diſ.in omnibus.

Quod confabulatio clerici cum femina debet eſſe per modica & compendioſa uerba.18. q. 2.diffinimus.& c.ſeq.

Quod etiam abbati non licet loqui cum feminis,niſi ſub duorum uel trium monachorum teſtimoniis.18.quæſt.2. in decima.

Quod monachi & monachæ in uno monaſterio non debent cohabitare.18.quæſt.2. diffinimus.

Quod abbatiſſa uolens loqui cū aliquo,debet aſſociari per uetulam monacham.18.q.2.diffinimus.

Quod

Quod non licet clericis & aliis Chriſtianis balneare ſe cum feminis. diſtin. 81. non oportet.

Quod de formis feminarum nō eſt diſputandum. 42. diſt. hoſpitiolum.

Quod femina in ſignum ſubiectionis & uerecundiæ peccati quod induxit, debet uelare caput. 15. q. 3. uer. his itaque. 33. quęſt. vlt. cap. vlt. & c. hæc imago.

Quod femina nec comam amputare, nec ueſte uirili propter luxum uti debet. 30. diſtinct. ſi qua mulier ſuo. & c. quęcunque.

Quod enixæ uel menſtruatæ feminę non debet prohiberi introitus eccleſiæ. 5. diſt. §. 1. & c. ſeq.

Quod deterior eſt conditio mulieris quam uiri quantum ad ſubiectionem. 33. q. 5. hæc imago. & c. ſeq.

Item quantum ad uoti fractionem, quia uir uotum eius reuocare poteſt, ſed non econtrario. 33. q. 5. noluit.

Item quantum ad ordinis ſuſceptionem. 32. diſtin. mulieres. 15. q. 3. §. 1.

Item quantum ad accuſationem & teſtificationem. 15. quęſt. 3. §. 1.

Feriæ. Quod ferię legitimæ ad feſtiuandum & non ad placita ſæcularia exercenda ponuntur. 15. q. 4. per totum.

Quod feriæ legitimæ ad ieiunādum ſunt ſecunda feria, quarta & ſexta. 82. diſt. presbyter. 11. q. vlt. de illis. 22. quęſt. 5. qui compulſus. de conſe. diſt. 3. ieiunia.

Quod ab aduentu Domini vſque ad octauam epiphanię, & alia tempora feriata ſunt quo ad celebrationē nuptiarum 33. q. 4. non oportet. & trib. c. ſe. Vide quod ſanciuit conc. Trid. de hac re.

Quod qui dies uel quę tempora ferianda ſunt per circuitum anni. de conſ. diſt. 3. §. 1.

Feſtiuitas. Quod feſtiuitas ſanctorum quando ſit feſtiuāda, laicis eſt pronuntiandum. de cō ſe. diſt. 3. §. 1.

Quod feſtiuitates per anni circulum ſunt celebrādę, innuitur. de conſec. diſt. 3. pronuntiandum. & cap. rogationes.

Quod in ſanctorum feſtiuitatibus maxime ſolent homines uacare comeſſationibus. 44. diſt. comeſſationes.

Quod maxime clerici feſtiuitates ſanctorum cum deuotione tenentur peragere. 44. diſ. nullus. 15. q. 4. per totum. 16. q. 7. & hoc diximus.

Quod in feſtuitatibus prohibēdi ſunt laici per ſacerdotes a chorearum ſaltationibus. de conſe. diſt. 3. irreligioſa.

De hac materia habes ubi agitur de die Dominico.

Feſtinantia. Quod feſtinantia in quibus ſit bona, & in quibus mala, habes ubi agitur de acceleratione.

Fingere. Quod decuplex inuenitur de ca-

canone fictio conſona cum decem prædicamentis: nam quandoque fingitur eſſe qui non eſt, vt Iacob finxit ſe eſſe Eſau.22.q.2.quæritur. §.item opponitur.vbi nota prædicamentum ſubſtantiæ.

Item quandoque fingitur quis eſſe minor quàm ſit. 2.q.7. quamquam. Exemplum de Auguſtino & Hieronymo.vbi nota prædicamentum quantitatis.

Item quandoque fingitur quis talis eſſe qualis non eſt. 29.q.1.§ 1. vbi nota prædicamentum qualitatis.

Item quandoque quis fingitur eſſe pater qui non eſt.27.q.2. inſtitutū. §. iuxta. vbi Ioſeph dicitur pater Chriſti.vbi nota prædicamentum relationis.

Item quandoque fingitur quis agere quod non agit.22. q.2. cum humilitatis.vbi nota prædicamentum actionis.

Item quandoque fingitur quis pati qui non patitur. 32. q.5. propoſito. vbi nota prædicamentum paſſionis.

Item quandoque fingitur quis eſſe eo tempore quo non eſt. de pænit.diſtinct. 1. periculoſe.vbi nota prædicamentum temporis.

Item quandoque fingitur ſitum eſſe quod non eſt.13.diſt.duo. & c.nerui. vbi nota prædicamentum ſitus.

Item quandoque fingitur non habere quod habet.31.diſtin. lex continentiæ.vbi nota prędicamentum habitus.

Item quandoque fingitur eſſe in loco vbi non eſt. 7.q.1.mutationes.vbi nota prædicamētum vbi.

Fides. Quod fides eſt de nō viſis, & ideo habet meritum. de pænit.diſtin.4.in domo.

Quod fides eſt quę per dilectionem operatur. de pænit.diſtinct.2. firmum Dei fundamentum.

Quod fides quandoque accipitur pro fidei ſacramento, aliquando pro habitu mētis. de conſec.diſt.4.nihil.

Quod illud apoſtoli, Quidquid non eſt ex fide, peccatum eſt: ſic accipitur quòd quidquid fit contra conſcientiam, ædificat ad gehennam. 28. q.2. omnes.§.ex his.

Quod fides non tantum eſt liberi arbitrii, ſed donum Dei.de conſe.diſt.4.gratia.

Quod fides ſine operibus non ualet.1.q.1. ſicut vrgeri.& ca. fertur.de pæn.diſtin.2.§. non eſt mirum.

Quod fides meritorum ſuorum gradibus proficit & creſcit.de pæn.diſt.2.§.hæc quæ.

Quod articuli fidei, quos firmiter credere debemus,ponuntur. 33.diſt.qui epiſcopus. de conſecr.diſt.4.prima.

Quod ſymbolum fidei eſt in eccleſia publice laicis prædicandum.de conſecra. diſt.4. ſymbolum.

Quod ſymbolum fidei ab electo in archiepiſcopum ante acceptionem pallij eſt profitendū. 100.diſt.optatum.

Quod eſt multiplex effectus fidei,

dei, nam fides in vnum connectit quos diuerſitas meritorum tenet. 43. diſ. ſit rector. poſt med.

Item fides omnia purgat. 15. q. vlt. c. vlt. 24. q. 1. ſi Petrus.

Item omnes procellas militantis eccleſię ſuperat. 24. q. 1 nō turbatur. in fin.

Item fides rēpublicam magis quàm ſudores corporales gubernat. 23. quęſt. 8. tributum. §. quamuis.

Item vbi humana ratio non poteſt attingere, fides comprehendit. 24. q. 1. non turbatur. in fine.

Quod fides ſupplet vbi baptiſmus vel aliud ſacramentum haberi non poteſt. de conſec. diſt. 4. baptiſmi.

Item in baptiſmo prodeſt paruulis fides offerentium. de conſec. diſt. 4. illud.

Item niſi quis ſoliditatem fidei tenuerit, Deum cognoſcere non poterit. 20. q. 1. quia.

Item vbi ſana fides non eſt, non poteſt eſſe iuſtitia. 24. quęſt. 1. vbi.

Quod ſine fide falſa eſt virtus ēt in optimis moribus. 28. q. 1. omnes. §. ex his.

Quod prę latorum eſt confirmare fidem ſubditorum. 21. diſt. §. 1. in fin.

Quod cum circa fidem in aliquo dubitatur, ad fidem apoſtolicam, tamquam ad magiſtram recurritur. 11. diſt. palā. 22. diſt. omnes.

Quod omnes Chriſtiani tenentur fidem Chriſti defendere. 96. diſt. nos. & c. vbinam.

Quod non habet fidem Chriſti qui corpus ipſius, ideſt, membra eccleſiæ nititur detrahere. 24. q. 1. aduocauit.

Quod illis non eſt credendum qui fidem veritatis abiecerūt. 2. q. 7. non poteſt. 61. diſt. epiſcopum.

Quod qui diuinationibus & magicis illuſionibus credit, fidē perdit. 26. q. 5. epiſcopi.

Quod ideo permittit Deus magicis artibus illudi hominibus, vt ipſorum erga Deum fides probetur. 26. q. 5. nec mirum. in fine.

Quod fides cum promittitur, etiam hoſti eſt ſeruanda. 23. q. 1. noli.

Quod in promiſſione ſtulte facta vel vi extorta fides non eſt ſeruanda. 22. q. 4. in malis. 15. q. 6. c. 1. & c. ſeq.

Quod non eſt fides quę promittitur pro crimine adimplendo. 22. q. 4. ſi ad peccatūm.

Quod ad fidem ſuſcipiendam nullus eſt cogendus. 45. diſt. quid. c. qui ſyncera. & cap. de Iudæis.

Quod ad ſuſceptam fidem cogitur quis redire, & eam ſeruare. 45. diſt. de Iudęis. 23. q. 5. ad fidem.

Fidelitas. Quod fidelitas ſeruanda eſt domino temporali. 24. q. 5. ſi apud.

Quod propter præceptum eccleſiæ quandoque diſcolis dominis fidelitas non ſeruatur. 15. q. 6. nos ſanctorum. & c. ſeq.

Quod Papa propter exce[illegible]in Do-

Domini abſoluit ſubditos à iuramento fidelitatis. 15.q. 6 alius.

Quod Imperator tenetur Papæ iurare fidelitatem.63.diſt. tibi Domino.

Quod fidelitatis forma ſex requirit ſeruanda, videlicet incolume,tutum,honeſtū,vtile. facile, poſſibile. 22. qō. 5. de forma.

Quod inter fideles & infideles multa debet eſſe diſcretio. 2. q.4.alieni.

Quod debet inter eos eſſe diſcretio in accuſatione & teſtificatione.2.q.7.pagani.

Item in matrimonij contractione.28 q.1.iam nunc. & c. ſeq. & c.Iudæi.& §. ſeq.

Item in ciborum perceptione. 28.q.1. nullus.& c.ſeq.

Item in mutua cohabitatione. 28.q.1.Iudæi.& c.ſeq.

Item in ieiuniorum obſeruatione. de conſecra. diſtin.3. ieiunium.

Item in temporis præſcriptione. 16.q.3.porro.

Quod non poteſt homini eſſe fidelis,qui Deo extitit infidelis. 2.q.7. non poteſt.

Quod fidelis malus licet ſit numero intra eccleſiam, merito eſt extra.1.qō.1. vt euidenter. 24.q.vlt.de illis, in fi.

Quod talis plus nociuus eſt eccleſiæ,quàm directe infidelis. 11.q.3.nolite.in fi.

Item peior eſt infideli.6. qō. 1. quæro.

Quod talis Chriſtiani peccatum grauius eſt peccato infidelis. 32.q.4.in eo.

Quod pœna ipſius pro peccato grauior erit quam pœna infidelis.12.q.1.ſcimus. 1. quæſt. 1.nonne.

Quod talis tolerandus eſt, non imitandus quandiu ab eccleſia per ſententiam nō præſcinditur.23.q.4. forte. & c. infidelis.

Filius. Quod filius dicitur p carnis propagationē per morum imitationē.22. q. 2. quæritur. §. item opponitur.

Quod filij Dei dicuntur tripliciter, vel prædeſtinatione tantum, vel prædeſtinatione & ſpe beatitudinis æternæ, vel merito fidei & præſentis iuſtitiæ. de pœn.diſt.4.ſi ex bono.

Quod filii ſpirituales dicūtur tripliciter, videlicet aut per baptiſmi immerſionem,aut à baptiſmo per leuationē, aut per confeſſionem.30.q.1. omnes. & c.ad limina.

Quod filii diaboli dicuntur non per carnis propagationē, ſed per criminis ſucceſſionem.1. q.1.cito.

Quod filii liberi dicūtur qui ex libero matrimonio ſunt orti. Naturales autem concubinarum filii,quos ſola natura genuit, non honeſtas coniugii. 32.q.4.c.vlt.

Quod illi non reputantur filii, nec debent in bonis ſuccedere patris, qui nati ſunt de inceſtu.trigeſimaquinta, quæſt. 7.per totum.

Quod filij legitimi dicuntur, qui vel ante baptiſmum, vel poſt de matrimonio nati ſunt. 28. q.1.

q. 1. numquid.

Quod filii ſequuntur conditionem ventris. 32. q. 4. ſc. vlt. 28. q. 1. Iudæi.

Quod pater carnalis de filiis temporalem curam debet habere. 30. diſt. ſi quis reliquerit.

Quod tenetur filios ſuos verbo & exemplo à vitiis ad virtutũ ſtudia prouocare. 47. diſt. ſicut hi. §. neceſſe. vſque in ſi.

Quod nõ debet ſemper eos oſculari, ſed quandoque propter diſciplinam caſtigare. 5. qõ. 5. non oſculatur.

Quod gloria patris eſt filius ſapiens. 95. diſt. eſto. in ſi.

Quod tũc pro patribus nati ſunt filii, quando pro apoſtolis ſurrexerunt epiſcopi. 68. diſtinct. quorum.

Quod filij presbyterorum ſi paternæ incontinentiæ ſunt imitatores, ad ſacros ordines non ſunt promouendi. 56. diſt. preſbyterorum.

Quod quandoque filiis peccata parentum imputantur, quandoque non. 61. diſtin. per totum.

Quod filii illegitimi puniuntur propter incontinentiam parentum. 14. q. 3. cum multæ.

Fiſcus.

Quod fiſcus tollit qđ non accepit Chriſtus. 16. q. 7. maiores. & q. 1. dæcimæ. circa med.

Quod res conuictorum, & vnitati pertinaciter reſiſtentium, fiſco vendicantur. 23. q. 4. nimium, in ſi.

Flagellum.

Quod flagellum Domini quandoque eſt ad vindictam, quandoque ad hominis purgationem. 7. quęſt. 1. cum percuſſio.

Quod ſicut paſtor errantia pecora flagello reducit, ſic homines errantes per flagella ſunt reducendi. vigeſimatertia, quæſt. 4. nimium. poſt medium, & c. diſplicet. per totũ. & c. debet.

Quod flagellato non eſt addenda afflictio. 7. quæſtio. 1. cum percuſſio.

Quod flagellatio vt proficiat, debet eſſe diſcreta. 45. diſt. cum beatus.

De hac materia require ubi agitur de Correctione diſciplinæ, & ubi agitur de percuſsione.

Flamines.

Quod flamines dicebantur ſacerdotes Gẽtilium, à filo quo in capite vtebantur, pro quo dicebantur flamines, quaſi filamines 21. diſtin. cleros. circa medium.

Quod apoſtoli in locis vbi Gentiles primos habuerunt flamines, conſtituerunt patriarchas. vbi vero archiflamines, conſtituerunt archiepiſcopos: & vbi flamines, poſuerunt epiſcopos. 80. diſtin. in illis.

Fletus.

Quod fletus immoderatus nõ debet fieri pro morte amicorũ, quia ipſos per mortem non amittimus. 13. q. 1. q̃ prępoſterum.

Quod flere mortuum indebite, prouenit ex deſperatione futurę reſurrectionis, & ex puſillani-

lanimitate plus quàm ex pietate. 13.q 2. vbicumque. & §.ſequen.

Quod Dominus non fleuit Lazarum mortuum,ſed ad mundi hujus ærumnas reſuſcitandum.13.q.2.qui diuina.

Quod Petrus fleuit, & flēdo peccata deleuit.de pœn.diſt.1.circa prin.

Quod peccator flere debet cogitando quia iniuſte peccando Deum ſuum offendit. de pœn.diſt.5.defleat.

Item fleat qui peccatis ſe vltro obtulit, & in ipſis perſeuerauit.de pœnitē.diſt.1. §.1, circa principium,

Item fleat non ſolum quia peccauit, ſed quia interim virtute ſe priuauit. de pœnit.diſt.5. §.1.ver.dolendum.

Item fleat quòd proximum ſuū malo exemplo corrupit. de pœnit.diſt.5. §.1.ver.animaduertere.

De hac materia habes ubi agitur de Lachrymis, & vbi agitur de Luctu.

Fomes. Quod fomes eſt languor naturæ, qui carnis concupiſcentia appellatur.15.q.1 §.itaque.

Quod fomes carnis concupiſcētia appellatur,quæ verius animæ infirmitas dici poteſt; ſed ideo infirmitas carnis dicitur,quia accidit animę ex côiunctæ carnis corruptione. 15.q.1.itaque.

Quod fomes non eſt peccatum, ſed pœna peccati. 15.q.1.§.1.

Quod fomes in baptiſmo non deletur,ſed debilitatur de côſecr.diſt.4. per baptiſmum, & c.non ex quo.

Quod fomes ſemper repugnat legi mentis, etiam in perfectis.32.q.5.ſi Paulus.

Fons. Quod fons ſignatus,& puteus aquę viuę dicitur eccleſia. 24. q. 1.omnibus.& c.quoniam,

Quod ſicut à fonte præciſus riuus areſcit, ſic vnuſquiſque ab vnitate eccleſiæ ſeparatus, 24.q.1, loquitur, ante finem.

Quod ſcientia ſacræ ſcripturæ magis de fonte quam de riuulis eſt quęrenda.76.diſt.ieiunium,circa prin.

Quod prælati non vtilia ſaluti prædicantes dicuntur fontes ſine aqua.2.q.7.ſicuti in fi.

Quod charitas dicitur fons.8.q. 1.in ſcripturis,ante finem.

Quod dicitur fons baptiſma.18. q.2.pridem.

Forma. Quod forma & exemplum dicuntur eſſe prælati ſubditorum. 94.diſt. dictum. 95. diſt. eſto. 16.q.1. prædicator. 21. q. 4. præcipimus.

Quod forma eccleſiaſticæ vitæ eſt in clericorum caſtitate.82. diſt.propoſuiſti.in fi.

Quod forma perfecta eſt, vt nô totum ſibi arripiat, ſed quod habet, cum pauperibus partiatur. 86.diſtinct. in ſingulis.

Quod forma appellationis & apoſtolorum habetur. 2. q.6. poſt appellationem.§.forma.

Item forma reconciliationis excommunicati.11. q.vlt. quod prædeceſſor.§.excommunicationis.& c.ſeq.

Item forma fidelitatis iuratur. 22.q.5.de forma.

Item forma verborum qua trãſubſtantiatur corpus & ſanguis Chriſti.de cõſecra.diſtinctio.2.quia corpus.& cap.qui manducat.

Item forma ſeparationis & recõciliationis coniugum.35.q.6. ab iſto.& c.ſeq.

Fornicatio. Quod fornicatio eſt duplex,ſcilicet ſpiritualis,& corporalis ſeu carnalis. 28. quæſtio.1.idololatria.32.q.7.non ſolum.

Quod omnis pollutio immunda eſt carnalis fornicatio.32.q.7. per totum.

Quod fornicatio licet videatur eſſe genus cuiuslibet coitus,tamen ſpecialiter intelligitur in vſu viduarum, meretricum, vel concubinarum.36.q.1.lex illa.§.cum ergo.

Quod fornicatio carnalis nulli impune conceditur. 27.q. 1. nubendi.

Quod ſimplex fornicatio, quæ eſt ſoluti cum ſoluta, prohibetur.32.quæſtio.4.dicat.& cap. meretrices.

Quod propter maius malum vitandum non eſt multum exaggeranda.32.q.2.ancillam.

Quod fornicatio non eſt diuerſa,ſiue pulchra ſit,ſiue turpis quam quis cognoſcit.14.quęſtio.vlt.c.vlt.

Quod fornicatio maximum peccatum eſt,propter templi Dei violationem.32 q.4.in eo.& q.7.non ſolum.

Quod feminæ fornicantes cum clericis debent in ſeruitutem redigi.32 diſt.eos,qui.

De materia clericorum inuenies ubi agitur de Clericis.

Quod epiſcopus vel presbyter fornicans cum ſua filia ſpirituali,ſi publicum eſt, debet deponi; ſi occultum, epiſcopus 15.annis,& presbyter.12. debet pęnitere.30.q.1.omnes.& duobus c.ſeq.

Quod maritus ſic continere debet vt non det vxori occaſionem fornicandi.27. quæſt. 1. nubendi.

Quod propter ſolã cauſam fornicationis vxor dimittiť quãtum ad cohabitationem. 32. q.1.dixit Dominus.

Quod fornicatio ſpiritualis eſt idololatria, quam ſequuntur infideles, & quęlibet noxia ſuperſtitio.28.q.1. idololatria.

Quod fornicatio animi eſt ſeruitus idolorum.32.q.7. non ſolum.

Quod auaritia quæ eſt idolorũ ſeruitus fornicatio ſpiritualis dicitur.28.q.1. idololatria.

Quod fornicatio ſpiritualis dicitur conſenſus mentis ad fornicandum iuxta illud, Qui viderit mulierem,& c.32.q.7.non ſolum.

Fortitudo. Quod fortitudo corporalis ſi pro afflictione in malignantes exercetur, bona & laudabilis eſt 23.q.3. fortitudo. Exemplũ de Moyſe q Aegyptium malignantem occidit.23.q.3.non inferenda.

Quod ille prodeſt furi vel piratæ qui fortitudinẽ mẽbrorũ ſuorum

rum ne peius agant debilitat. 23.q.3.ſi quis.

Quod dilectores huius ſęculi fortes ſunt in iis quæ ſunt ad mũdum, & debiles in his q̃ ſunt ad Deum. 47.diſt.omnes.

Forus. Quod forus eſt exercendarum litium locus,ſicut innuitur.11.q.1.clericus ſiue.

Quod actor debet ſequi forum pulſati.11.q.1. ſi quiſquam.

Quod ſiue clericus, ſiue laicus pro crimine pulſatus non niſi in foro ſuo debet audiri.11.q. 1.clericus.& c.ſeq.

Quod clericis pulſatis in epiſcopali iudicio forum competit. 11.q.1.ſi quiſquam.

Quod excepta ſede apoſtolica nemo poteſt trahi extra ſuam diœceſim vel prouinciam pro cauſæ litigio ſexta quæſtio. 3. & 12. quæſtio. 1. fere per totum.

Quod ratione criminis commiſſi efficitur quis de foro alieno.3.q.c.vlt.

Quod ibi cauſa agenda eſt, vbi crimen committitur.3.q.6.peregrina. & ſex c.ſequen.

Quod ſi quis mutat domicilium ibi forum iudicij ſubeat vbi habitationem elegit. 13. q. 2. vbicumque.§.quia ergo.

Quod qui cauſam,ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam ad alterius fidei iudicis forum euocat, eſt excõmunicandus.2.queſt.6. catholicus.

Quod clericus ab epiſcopo depoſitus ſi principem ſæcularem adeat, amplius non auditur, ſed ſpem recipiendi gradus in futurum amittit.21.q.5.c.1.& c.vlt.

Quod clericus ſi extra prouinciam (excepta ſede apoſtolica)iudicia expectat, eſt deponendus.3.q 6.non liceat.11. quæſt.1.ſi quis clericus.& cap. ſequen.& cap.inolita.& ca. de diuerſis.

Frater. Quod dicitur quis frater fide.2. qõ.1. multi.circa medium.11. qõ.3. ad menſam.

Item frater dicitur conſanguinitate.35.q.3.quædam lex.

Item dicitur frater iuris interpretatione.28.q 1.numquid.

Item dicitur frater dignitatis cõmunione.51.diſt.præterea. de pęn.diſt.5.fratres noſtros.

Item dicitur frater religione.16. q.1.vos autem.

Itẽ dicitur frater religionis profeſſione.10.q.2.epiſcopus habeat.

Item dicitur frater nomine naturæ 6.q.1.ex merito.

Item dicitur frater ſimilitudine. de conſe.diſt.1.Iacobus frater Domini.

Item dicitur frater facti comparatione.14.q ueſt.5.immolans in fine.

Fraus. Quod fraus proprie committitur quando res ad ſpeciales vſus miſſa retinetur,vel indebite expenditur.16 q.1.reuertimini.

Quod amico rapere furtum eſt, eccleſiamque defraudare ſacrilegium eſt.12.qõ. 1. gloria. in fi.13. quæſt. 2. qui oblationes.in fi.

Quod cum pauperibus eleemo-

ſyna

ſyna ſubtrahitur, Deus qui res ad hoc contulit, de ſua parte defraudari conqueritur. 16.q. 1.reuertimini.

Quod qui defraudat panē egentium, homo ſanguinis eſt. 14. q.5.immolans.

Quod qui legata morientium retinent: egenos & mortuos cō ſolatione defraudant. 13. q.2. qui oblationes.

Quod qui defraudat eccleſię res, in quadruplum debet reſtituere. 12 q.2.in antiquis.

Quod clericus qui res eccleſiæ, quæ ſunt pauperum defraudat, eſt corripiendus. ſi vero epiſcopus eſt, deponendus eſt. 10.q 2.epiſcopus. & c.ſeq.

Quod qui ſcit rem & latronē vel raptorem aliena cum poſſit vt reſtituat non compellit, eſt ſocius fraudis vel criminis. 14. q.vlt.ſi res.

De hac materia require ubi agitur de Diuortio.

Fructus. Quod fructus digni pœnitentiæ ſunt incipiētium, videlicet de peccatis dolere, & de futuris malis cauere. de pęn.diſt.5. circa ſi 50.diſt.quia ſanctitas.

Quod fructus virtutum ſunt proficientium, quorum eſt de virtute in virtutem progredi. de pęn.diſt.5.in ſi.

Quod fructus ſpiritus ſunt perfectorum, quorum eſt beatitudinibus inſiſtere. videlicet voluntariam paupertatem diligere, manſuetudinem tenere pro æterno deſiderio lugere, iuſtitiam eſurire & ſitire, miſericordiam & munditiam ad tranquillitatem pacis amplecti, & pro obſeruatione iuſtitiæ perſecutionem pati, & ceteris fructibus ſpiritus inſiſtere. de pęn.diſt. 2 ſi quis ſemel.

Fuga. Quod fuga peccatorū eſt elongare ſe a terrenis & propinquis. 12. qō.1. c. cui portio.

Quod fugiendi ſunt honores, & fugientibus offerendi 8 q. 1. in ſcripturis.

Quod ſi a perſecutoribus prælati perſona quæritur, debet fugere: ſi autem fides vel grex quæritur, ſe obijcere. 7.q.1. ad uerſitas. §.hoc etiam tunc.

Quod qui iudicium fugit, conſtat illum de iuſtitia diffidere. 11.q.1.Chriſtianis, in ſi.

Quod hæretici & ſchiſmatici in prouincia permanentes ſunt fugiendi. 24.q.1. omnis.

Quod ad eccleſiā fugientes ſunt ab eccleſia protegendi. 87. diſtin. eos.

Furor. Quod furor commotionis tempore iuſtum putat omne quod facit. 11.q.3.illa.

Quod laudabile eſt in præpoſitis ſi non furent, ſed ratio dominetur in ipſis. 11.q.3.illa.

Quod furor in ſapiente talia facit, de quibus poſt multum ſolet pęnitere. 11.quæſt. 3. cum apud.

Quod rectores aliorum non cū leuitate vel furore debent prę cipitare ſententiam. 11. qō.3. ſummopere.

Quód qui poſt ſacerdotium furere incæperit, ſacerdotio non carebit, niſi in furia ſit perſeuerans.

nerāt.15.quæſt. 1. ſi quis non. in fine.

Furtum. Quod furtū eſt omnis illicita alienæ rei alienatio.14. qō. 5. pęnale.32.q.4.meretrices.circa finem.

Quod fur reputatur qui volens furari propter timorē humanum non furatur. de pęnit. diſtin.1.ſi propterea.

Quod non permiſit rapinā qui furtum prohibuit.32.q.4. meretrices.

Quod furti nomine rapina, & quidquid proximo aufertur illicite, in prohibitione decalogi continetur. 14. quæſtio.5. pęnale.

Quod quantumcumque parum quis abſtulerit, furti nomē incurrit.14.q.6.c.vlt.de pęn. diſtin.1.vulgaris.

Quod non furtum ſed mens furantis attenditur,14. quæſtio. vlt.c.vlt.

Quod furtum non facit neceſſitas, ſed voluntas.de conſe.diſt. 5.diſcipulos.

Quod cum pro neceſſitate vitæ alienum tollitur, quia tūc omnia ſunt communia, furtū nō committitur.ibi.

Quod qui vt eleemoſynam faciat alienum accipit, furtū cōmittit. 14. q.5. forte 32. q. 4. ſic non ſunt.

Quod non eſt furtum accipere ab inuito ſibi debitum. 14. q. 5.non ſane.

Quod res Aegyptiorum aſportando furtum non commiſerunt filii Iſrael,quia Domino omnium iubente paruerunt. 14. q 5.dixit Dominus.

Quod furem vel raptorem nullus debet defendere,ſed humanitatis cauſa poteſt pro ipſo intercedere.14 q 6.c. ſi res. & c.hi qui.

Quod fures vel latrones,quia infames ſunt, nec accuſare, nec teſtes eſſe poſſunt.3.q.5. conſtituimus.

Quod furtum ex auaritia commiſſum grauius punitur quā quod fit ex inopia 12.q.2.fraternitas.

Quod epiſcopus rerum eccleſiæ dilapidator tāquam fur a ſuo honore eſt deponendus. 10. quæſtio.2.c.vlt. 12. q.2. in legibus.

Quod presbyter in furto deprehenſus,ab omni honore deponitur.82.diſt. presbyter.

Quod prælatus eſt fur, qui non curat de ouibus, vel nō intrat per oſtium in officium prælaturæ.23.quæſtio.4.tres perſonas.

Quod furtiua uſurpatio præiudicium non generat.93.diſtinct. illud.

Futurum. Quod futura ſcire expedit: & modo debito ſunt inquirenda.1.quæſt. 7. cōuenientibus. in prin.

Quod futura non ſunt per ſortilegia inueſtiganda.26. quęſtio. 2. non ſtatim. & duobus c.ſequen.

Quod curioſitas eſt per conſtellationes futura inueſtigare. 26.q.7.ſors.§.his ita.

Quod futura non ſunt inueſtigāda per auguria vel per aliarū artium

artium magicarum documenta.26.q.2.illud.

Quod omnia prędicta futura inquirere eſt idololatriæ deſeruire. 26. q.2.ſed & illud.

Quod aruſpicia & augurationes, oracula & necromantia per quæ homines futura inquirunt,inualuerunt ex arte dæmoniaca.26.q.2.qui ſine Saluatore.

Quod ex inſpectione ſcripturarum futura non ſunt quærenda 26.q.5.aliquanti.

Quod dæmones cum ex acumine ſenſus & celeritate motus & ex diuturnitate tēporis ipſis ante cognita hominibus aliqua prænunciant, futura videntur prædicere.26.q.4.ſciēdum per totum capitulum.

Generatio. Quod generatio eſt duplex,videlicet carnalis,quę eſt à patribus per ſucceſſionē; & ſpiritualis, quæ fit per baptiſmi generationem.32. q.4. recurrāt.de conſe.diſtin.4.regenerante.

Qđ in generatione carnali quādoque de malis naſcuntur boni, quandoque de bonis naſcuntur mali, quandoque de bonis boni, & de malis mali. 32.q.4.recurrit.47.diſt.quantumlibet.56 diſt.naſci.ante ſi.

Quod naſci de adulterio non eſt culpa naſcētis,ſed eius qui genérauit.56.diſt.naſci.

Quod vndecumque generentur homines,honeſti& ſalui erūt, ſi parentum vitia non ſectantur.56.diſt.vndecumque. & c.

Dominus noſter.

Quod multi ſummi pontifices & epiſcopi ſunt ex presbyteris generati.56.diſt c.1. Oſius.

Quod ideo quidā vſque ad quartam generationem eccleſiam Dei intrare prohibentur, donec culpam auctorum multipliciter ſucceſſio generationis aboleat.1.q.1. cito.

Quod generatio ſpiritualis quæ eſt per baptiſmum, facit remiſſionem omnium peccatorum. de conec.diſtin.4. regenerante.

Quod baptiſmus Ioannis non erat ſufficiens ad ſpiritualem generationem.de conſec. diſt. 4.non regenerabantur.

Quod Chriſtus ſuo baptiſmo homines ad ſpiritualem generationem prouocauit. de conſe. diſtinct.4. non regenerabantur.

Genua. Quod genua à feſto paſchæ vſque ad feſtum pentecoſtes incluſiue in ſignum reſurrectionis dominicæ ad horas non ſunt flectenda.76. diſt.c. ieiunium. §. non autem.& cap.ſcire.30.diſtin.ſi quis presbyteri. §.ſimiliter.

Quod nec die dominico nec in alio feſto ſanctorum genua flectenda ſunt orando. 30. diſtinctio. ſi quis presbyter. de conſecra diſtinct.3. quoniam ſunt.

Quod in diebus ieiuniorum genua flectere peccatores debēt, 26.q.7.ſacerdos.

Geſtus. Quod geſtus exterior corporis qua-

litatem indicat mētis. 41. diſt. clericus. §. ſicut ergo.

Quod geſtus reprehenſibilis ſi diſſolutus vel mollis eſt, indicat laſciuiam. ſi fractus, indicat ſuperbiam. ſi citus, indicat impetuoſitatem. ſi tardus, indicat pigritiam. 41. diſt. parſimoniam. & cap. clericus. §. ſicut ergo.

Gladius. Quod gladius eſt duplex. ſcilicet materialis, & ſpiritualis. 23. q 8. §. 1. 15. quæſt. 6. auctoritatem. circa ſi.

Quod Chriſtus non venit in terram mittere gladium materialem, ſed ſpiritualem. 33. quæſtio. 2. interfectores. §. in hoc.

Quod eccleſia non habet niſi ſpiritualem gladium, quia non occidit ſed viuificat. 33. qō. 2. inter hæc. 16 q. 2. viſis in ſi 24. q. 1. ſi Petrus.

Quod materialis gladius prælatis in exemplum patientiæ inhibetur, ſpiritualis vero qui eſt verbum Dei exerceri præcipitur. 23. q. 1. §. 1. & q. 8. §. 1.

Quod eccleſia criminoſos non materiali ſed ſpirituali gladio feriri iubet. 33. q. 2. interfectores. §. in hoc.

Quod prælati eccleſiæ de mandato Papæ poſſunt res eccleſiæ materiali gladio defendere. 15. q. 6. auctoritatem. circa ſi.

Quod poteſtates ſeculares ideo non ſine cauſa gladium materialem portant. quia in malefactores iræ Dei exiſtunt miniſtri. 23. q. 5. non ſolum. & c. ſunt quædam. & q. 4. quæſitū. & c. ſicut in ſi.

Quod ſecularis poteſtas cum gladium vindictę reſpuit, occaſionem peccandi tribuit. 23. q. 4. eſt iniuſta.

Quod ille gladium materialem cum culpa accipit, qui ſine poteſtate conceſſa a ſuperiore in ſanguinem alterius armatur. 23. q. 4. ille gladium.

Gloria. Quod gloria epiſcopi eſt pauperibus ſubuenire. 12. quæſtio. ſecunda, gloria.

Quod prædicator gloriam ſuam euacuat quando non pro ęterno, ſed pro fructu temporali laborat. 1. quæſtio. 2. ſacerdos, in ſi.

Quod in lata gente eſt gloria regis, in diminutione plebis eſt contritio principis. 1. q. 4. eccleſiæ. §. item Dauid. poſt medium.

Quod nihil eſt illo paſtore deterius qui luporū laudibus gloriatur. 83. diſtin. nihil. 6. quæſt. 1. ſunt plurimi.

Qđ melior eſt in malefactis humilis confeſſio quàm in bonis ſuperba gloriatio. 11. q. 3. iniuſtum.

Gratia. Quod gratia dicitur eo quòd gratis datur vel recipitur, gratia aliter non eſt. 1. q. 1. c. 1.

Quod gratia non generis nobilitate, ſed virtute paratur. 40. diſt. illud.

Quod nullus niſi purgetur à vitiis, gratiam Dei poteſt accipere. de pœn. diſtin. 1. non poteſt quiſquam.

Quod ſicut ſol æquali luce ſuper om-

omnes radiat, ſic gratia Dei ſi ne acceptione perſonarum æqualiter omnibus infunditur.de conſecra.diſtinct.4.nec quemquam.

Quod gratiæ plenitudo adiectione non indiget, nec vlla requirit commendationis augmenta 6.q.1.ſi omnia.

Quod quantumcumque occulta loca animam ſine gratia ſaluare non poſſunt, quia de paradiſo homo,& angelus de cęlo peccando cecidit.40. diſtin. quælibet.

Quod gratia Dei dat fidem, & facit remiſſionem peccatorum de conſecratio.diſtinct.4.gratia quæ.

Quod gratia Chriſti non ſolum facit malum vitare, ſed etiam bonum facere. de cõſe. diſt.3. placuit.& c.ſeq.

Quod gratias Deo & hominibus pro beneficiis agere debemus.decimaſexta, quæſtio. 1. reuertimini.

Quod de aduerſitatibus & paſſionibus Deo gratias referre debemus.21.q.vlt.c.vlt.

Quod ſine gratia mandata Dei adimpleri non poſſunt.de cõſe.diſt.4.c.vlt.

Gradus. Quod gradus in eccleſia diuerſi & ſtatus vnitatem eccleſiæ cõſeruant.diſt.89 ad hoc 93. diſtin. à ſubdiacono. 50. diſt. in capite.

Quod in ſingulis gradibus ordinum conferendis dilationis tẽpora ſunt obſeruanda.77.diſt. in ſingulis.& c.ſeq.

Quod ad ſingulos gradus ordinũ recipientium ætas eſt ſeruanda.77.diſt.per totum.

Quod ad gradum diaconatus & ſupra nemo eſt promouendus niſi præeunte continentia fuerit approbatus.77.diſtin. quicumque.

Quod ad ſuperiorem gradũ ſacerdotii nullus debet exponi niſi ab inferiori ordine gradatim aſcendendo.59.diſtin. per totum.

Quod apud Deum non gradus altior, ſed vitę melioris actio comprobatur.23.q.4. ſicut excellentiam.

Quod gradus ſunt non ſolũ inter virtutem & virtutem, ſed etiam in vna eademque virtute.de pęn.diſtin.1. §. ego ſum panis. §.hæc quæ. & c.cũ ſanctam.

Quod non ſolum ſunt in virtute gradus, ſed etiam in peccato.de pęn.diſt. 2. ſicut tribus. §. non eſt mirum.

Quod tribus gradibus ad peccatum peruenitur, ſuggeſtione, delectatione, & conſenſu. de pęn.diſt. 2. ſciendum.& c.ſicut tribus.

Quod olim vſque ad ſeptimum gradum cõſanguinitatis & affinitatis matrimonium contrahi impediebatur.35.q.3 cõtradicimus.& q.8. per totum.

De computatione conſanguinitatis & affinitatis habes 35.q 3. contradicimus & q.4. & q.5. per totum.

Grammatica. Qđ grãmatica ad

ad meliores vſus aſſumpta animę ſaluti non infert detrimentum. 37. diſt. ſi quis artem.

Quod epiſcopo vel alii prælato eſt reprehenſibile omiſſo Euãgelio vel alia ſacra ſcriptura populo grãmaticã exponere. 37. diſt. turbat. §. cũ ergo. 86. diſt. cum multa.

Quod epi vel presbyteri ſi cadũt in grammaticã, non ſunt à ſapiẽtibus irridẽdi, qa plus ſunt penſanda vitia morum, quàm verborum. 38. diſt. quàmuis. §. ſed licet. & c. ſedulò.

Quod ſi aliquando ſancti viri loquuntur per barbariſmos & ſolœciſmos, non ſunt propter hoc deſpiciendi. 38. diſt. ſedulo & c. ſeq. de conſe. diſt. 4. retulerunt.

Quod indignum eſt verba cæleſtis oraculi reſtringi ſub regulis Donati. 38. diſt. indignum. 1. q. 1. Mirchion.

Grex. Qđ ſicut grex ex vna morbida oue polluitur, ſic ex prælato immundo plures inficiuntur. 45. diſt. ſed illud, in fi.

Quod prælati tamquam arietes ducatũ gregi præbere debent. 7. q. 1. ſciſcitaris.

Quod languẽte paſtore grex inſidiatorum dentibus laniãdus exponitur 7. q. 1. quamuis.

Guerra. Quod guerra quãdoque immittitur pp populi peccata. 23. q. 5. remittũtur. p totũ. 56. diſt. ſi gẽs.

De hac materia require ubi agitur de Bello.

Gula. Quod gula eſt mater luxuriæ, quia venter & genitalia ſunt vicina membra. 44. diſt. §. 1. cum autẽ. de conſe. diſt. 5. nihil.

Quod gula ſic in vilibus vt in p̃tioſis attenditur. 41. diſt. quiſquis. & c. deliciæ.

Quod quinque ſunt ſpecies gulæ, videlicet accuratius cibo intendere, vel lautiora excogitare, in cibo tempus præuenire, ob cibum nimium ęſtuare, de cibo plus ſumere. de conſe. diſt. 5. quinque.

Quod gula de paradiſo primum hominem expulit. 35. diſt.

Quod gula groſſum ſenſum generat. 44. diſt. non liceat. §. ſi ergo.

Quod gula morbos facit, moleſtias ingerit, & ægritudines generat. de conſe. diſt. 5. nihil. & c. ne tales.

Quod guloſi non aliter feſta ſanctorum putant celebrare, niſi gulæ deſeruiant. 44. diſt. §. 1. fi ne.

Quod ægritudines quas gula infert, fames curat, de conſecra. diſt. 5. legimus.

HAbere. Qđ habere põt eccleſia ꝓpriũ exẽplum domini. 12. q. 1. exẽplũ. & c. ſeq.

Quod perfecti proprium nõ habent nec habere concupiſcũt; qui non ſuorum ſed communium ſunt poſſeſſores. 1. q. 2. ſacerdos.

Quod religionem profeſſi proprium habere nõ debent. 12. q. 1. ſcimus. & tribus c. ſeq. & c. habebat & c. ſeq. 18. q. 2. quã ſit. §. nullus.

Quod habentibus eleemoſynam dare nihil aliud eſt quàm per dere. 1.q.2.paſtor.

Habitatio. Quod habitatio vera Chriſti eſt eccleſia, quæ fidem ipſius ſeruat.24.quæſtio.1. quæ dignior.

Quod Deus non habitat in illis qui per ſuperbiæ ſingularitatem ſe à melioribus diuidunt. 24.quæſtio.1.audiuimus,ante medium.

Quod ſicut filii Iſrael diſperdere non potuerunt Iebuſæos qui in medio ipſorum habitarẽt, ſic boni non poſſunt euadere falſos Chriſtianos. 11.q.3. noli te recedere,per totum cap.

Quod non poſſunt cùm Deo toto corde habitare, qui feminarum acceſſibus copulantur. 32.diſt.hoſpitiolum.

Quod nullus clericus cũ extranea femina debet habitare. 85.diſt.clericos.& 2.c.ſeq.

Quod monachi cùm monialibus in vno loco non debẽt habitare.18.q.2.in nullo loco. & quattuor c.ſeq.

Quod habitatores præponũtur extraneis in pluribus in cõſtitutione archidiaconi. 93. diſt legimus.

Item in cõſtitutione œconomi. 89.diſt.quia.

Item in epiſcopo eligendo 7. q. 1.remoto.

Item in abbatis electione. 17. q. 2.quàm ſit.

Item in epiſcopi accuſatione. 2. q.7.quærendum.

Item in defuncti epiſcopi rerum cõſeruatione.12.queſt.2.nõ liceat alicui.

Habitus. Quod habitus clerici non in veſtibus nec in calceamentis decorem debet prætendere.41. diſtin.clericus.& §.ſeq.& c.parſimoniam.

Quod clerici in habitu ſuo nec ſericis nec aureis intexturis, nec in ſummitate veſtimẽtorum variorum colorum ornamentis vti debent. 21. quæſt. 4. omnis iactura. & quattuor c.ſequen.

Quod religioſorum habitus non debent eſſe notabiles, nec diuerſi coloris, ſed conuenientes pœnitentiæ & deuotioni. 20.q.1.vidua.

Quod religioſus habitum profeſſionis ſuæ tam in lecto quàm in aliis locis debet deferre.20. q.1.vidua.

Quod mulier quæ propter ſuũ habitum hominis virilẽ aſſumit, anathema incurrit. 30.diſt.ſi quà mulier.

Heli. Quod Heli ſacerdos ſanctus fuit:ſed quia filios non erudiuit, ſupinus cecidit. 37.diſt.legant.

Quod ſicut propter filiorum Heli peccatum homines à ſacrificio Dei detrahebantur, ſic prauis exemplis prælatorum quotidie peiores fiũt. 50. diſt. de his vero.

Quod ſicut ex peccato filiorum Heli in manu hoſtium populus corruit, ſic plebs peccata prælatorum luit.1.quæſtio.4. eccleſia.

Helias. Quod Helias vt oſtenderet illum verum

rum Deum eſſe quem colebat, orauit igne cęleſti quinquagenarios cõſumi.23. quęſtio.4.ſi illic.§.ſed obijcitur.& c.quod Chriſtus.& c. ea vindicta.

Quod precibus Heliæ cęlũ clauſum fuit annis tribus & ſex menſibus.23. quæſt.4. ſi illic. §.quòd tunc

Quod Helias culturam Baal vindicauit,ſacerdotes eius occidẽdo.23.quæſt.4. Guiliſarius. circa finem.

Heliſæus. Quod Heliſæus aſperſione ſalis ſterilitatem aquæ ſanauit. de conſe.diſt.3.aquam ſale.

Quod in exemplum perfectis ad prophetandũ vadens, boues & omnẽ curam domeſticam reliquit.86.diſt.dominus.

Quod miſit lignum in aquam & ferrũ ſecuris cõtra naturã natauit.de conſecra.diſt.2. reuera.poſt med.

Hereditas. Quod hereditas ſecũdum leges ab indignis ſucceſſoribus poteſt auferri.11.q.1. Silueſter.

Quod heredi non licet ſine cauſa venire cõtra factum ſui præceſſoris.11.qõ.1. Silueſter. 16.q 6.illud.

Quod nullus exheredato filio eccleſiam debet facere heredẽ. 17.q.vlt.c.vlt.23.q.2. ſi qui irascitur.

Quod epiſcopus res quas habuit hereditario iure, libere poteſt conferre.12.q.1.epiſcopi.

Quod clerici ſunt funiculi hereditatis Chriſti.12.q.1.clericus.

Heremita. Quod ſunt eremitæ qui vere & pure ſolitariam vitã ducunt.16.q.1.qui vere.

Quod Ioannes Baptiſta fuit de vita eremitica 2.q.7 c. vlt. §. item Ioannes.

Quod eremitica vita vera ac pura digna honore iudicatur. 16.q.1.qui vere.

Quod eremitæ ne videantur eſſe acephali, debẽt ſubeſſe epiſcopis.93.diſt.nulla. & c.ſeq. 11. q.3. ſi autem.

Quod eremitæ vtuntur priuilegio clericali ſicut alii religioſi.16.q.2.qui vere.

Quod eremita põt habere proprium, & condere teſtamentum.19. quæſt.3. perlatum.§. econtra.

Quod eremitæ ratione proprij imperfectiores ſunt monachis,quibus proprium non licet habere. 19. q.3. perlatum. §.econtra.

Hæreſis. Quod hæreſis Græce ab electione dicitur quòd ſcilicet eam diſciplinam quàm ſibi vnuſquiſq; elegit, putat eſſe meliorẽ. 23. q 3. hæreſis.

Quod prima hæreſis occaſione corporis Chriſti & ſanguinis orta eſt in diſcipulis,de conſe. diſt.2.prima.

Quod poſt illa Ariana quæ ponebat maioritatẽ gradus in perſonis,orta eſt in clericis, 16.diſtin.ſexta ſynodus.§.prima.

Quod tũc Chriſtianitas in diuerſas hęreſes ſciſſa eſt qñ ꝓpter fidei perſecutores epiſcopi ad concilia celebranda in vnum

non

non poterant conuenire. 15. diſt.canones.

Diuerſitatem hæreſum & multiplicitatem earum, habes. 24. q. 3. quidam autem hæretici. per totum.

Quod inter hæreſim & ſchiſma eſt illa differentia, videlicet quòd hæreſis eſt in peruerſa doctrina, ſed ſchiſma in ſeparatione ab eccleſia. 24. quæſt. 3. inter hæreſim.

Quod largo modo ſimoniaca prauitas dicitur impia hæreſis. 1. q. 1. quiſquis. cap. cum liqueat. & cap. eos.

Quod ſimoniaca hæreſis ortum habuit tempore apoſtolorũ. 1. q. 1. fertur.

Quod diuina prouidentia diuerſi erroris hæreſes eſſe permittit, vt fideles altutiores reddantur. 24 q. vlt. c. vlt.

Quod nullum peccatum eſt grauius hæreſi. 32. q. 7. quid in omnibus. 24. qõ. 4. quid autem. 22. q. 2. primum.

Quod an grauius peccet qui hæreſim incurrit ignorans, an q̃ ſciens auaritiæ deſeruit. 6. q. 1. quæro.

Quod pro nullo alio quàm pro hæreſi Papa poteſt conueniri. 40. diſt. ſi Papa.

Hæreticus. Quod hæreticus eſt qui falſas ac nouas opiniones gignit vel ſequitur. 24. q. 3. hæreticus.

Item hæreticus eſt qui aliter ſcripturam ſacrã intelligit, quàm ſenſus ſpiritus ſancti flagitat. 24. quæſt. 3. hæreſis. 38. diſtin. quamuis.

Item hæreticus eſt qui præciſus eſt ab vnitate eccleſiæ. 4. q. 3. c. 1. & ſeq.

Item hæreticus eſt qui in vnam hęreſim damnatam incidit. 24 q. 1 Achatius.

Item hæreticus dicitur non qui errat, ſed qui errorem contumaciter defendit. 24. q. 3. qui in eccleſia.

Item large ſimoniacus dicitur hæreticus. 1. quæſt. 1. q̃ſquis.

Item qui Romanam eccleſiam negat eſſe caput eccleſiarum, & qui auctoritati eius derogat, eſt hæreticus. 22. diſt. omnes. circa fi.

Itẽ ille qui hęreticos defendit, non ſolum hæreticus, ſed hæreſiarcha dicendus eſt. 24. q. vlt. qui aliorum.

Quod præſumptio ſenſus proprii via eſt ad hæreſim. 24. q. 3. quid autem.

Quod qui in expoſitione ſcripturæ locum, tempus, & perſonam non attendit, de facili in erroris labyrinthum cadit. 29. diſt. ſciendum.

Quod non ſunt inter hæreticos computandi qui errorem ab aliis recipientes parati ſunt poſtponere. 24. q. 3. dixit.

Quod ſicut ipſi hæretici dãnati ſunt ab eccleſia, ſic & ſcripturæ eorum. 15. diſt. in primis. §. Montanus.

Quod hæretici excommunicati ſunt ipſo iure. 24. q. 1. Achatius. & duobus c. ſeq.

Item poſt mortem excommunicantur. 24. q. 2. ſane profertur. per totum cap.

Quod conſortium & commu-

nio

nio hæreticorum ſunt fugienda.24.q.1. aduocauit.& cap. ſeq.& q.3.clericus.

Quod hæreticorum conuenticula, conciliabula ſunt appellanda.24.q.3.clericus.

Quod ſacramenta hæreticorum in forma eccleſiæ tradita ſunt bona, quia non ſunt humana, ſed diuina.23.quæſt.4.quid facier.

Quod ſcienter nō debent ab ipſis (etiam in neceſſitate) ſacramenta recipi.24.q.1. ſi quem forte.& duobus cap.ſeq.

Quod nec danda ſunt ipſis a catholicis ſacramenta.24.q.2. nec quiſquam.

Quod hæretici non habent ſalutem in ſe, nec poteſtatem in alios.14.q.1.quodcumque.& c.vbi.

Item quòd non poſſunt contra fideles teſtificari. 2.q.7.non poteſt.& c.pagani.

Item nec ipſos accuſare poſſunt, nec iudicare.4.q.1.c.1.25.q.1. omne.

Item nec excommunicare poſſunt, nec condemnare. 24.q. 1.ait.& duobus c.ſeq.

Quod hæreticos accuſare etiam infames perſonæ poſſunt.6. q.1.nos.§.ſed licet.& cap.ſequen.

Quod hæreticus hæreticum excommunicare poteſt, non catholicum. 24.q.1.miramur. §.1.

Quod hæreticus excommunicatus ab hæretico propter crimen a catholicis propter deteſtationem culpæ non eſt recipiendus.24.q.1.quiſquis. & c.ſeq.

Quod reges & principes terræ debent hæreticos perſequi,& habent eccleſiam tueri. 23.q. 4.non inuenitur, & c.ſicut excellentia.

Quod hæretici ſunt cogendi & compellendi ad fidei quam reliquerunt receptionem.23. q.4 nimium.vſque ad finem quæſtionis.

Item poſſunt compelli per rerum temporalium ſpoliationem.8.diſt.quo iure, poſt medium. 23.q.4.ipſa pietas.& c. qui peccat.

Item ſunt cogendi vel domandi per corporalem punitionem. 23 q 4.diſplicet. & c ſeq.& q. 5.c.1.& duobus c.ſeq.

Quod in perſecutione eorū nō ad res eorum, ſed ad ſalutem reſpectus eſt habendus.23.q. 4.ipſa pietas.in fi.

Quod inuentor hæreſis & imitator pari damnatione plectūtur.24.q.1.c.1.

Quod redeuntes debent recipi cum ſcriptura, quæ continet deteſtationem præteriti erroris,& veræ fidei confeſſionē. 1.q.7.ſi qui voluerint,c.quoties.& c.maximum. & c.ſeq. 26 q.6.his qui tempore. in fi. de conſec.diſ.2.ego Berengarius.

Quod redeuntes ad priſtinam dignitatem non admittuntur de iuris rigore. 1.q.7.c.1.

Quod humiliter redeuntes ad priſtinam dignitatem reſtituuntur de benignitate eccleſię. 1.q.7.conuenientibus. & c.dici.& c.maximum. 23.q.4.ipſa

ſa pietas.

Quod redeuntes non promouē tur ad maiorem dignitatem. 12.diſt.1.q.7.ſaluberrimum.

Henricus. Quod Hēricus primus Imperator priuilegio renunciauit quod Romani pontifices propter ſchiſmaticos & hæreticos contulerant imperatoribus ſuper prouiſione & ſuper inueſtituris epiſcoporum.63. diſt.conſtitutio.

Hiſtrio. Quod hiſtrio ad accuſandum nō admittitur, quia infamis eſt. 4.q.1.diffinimus.

Quod clerici maxime in ſacris conſtituti, in conuiuiis vbi hiſtriones ſunt,non debent intereſſe.34.diſt.presbyteri.

Quod hiſtriones prohibentur ad ordines promoueri.33.diſtin.maritum.

Quod nec euchariſtia in tali ſtatu manentibus dari debet. de conſe diſ.2.pro dilectione.

Quod hiſtrionibus propter ſuū officium res ſuas dare,peccatum eſt immane.86.diſ.donare.

Holocauſtum. Qđ holocauſtū ſpirituale eſt ieiunare,eleemoſynam dare,pudicitiā polliceri. 24.queſt.1.odi & proieci.

Homicidium. Qđ homicidium tres habet ſpecies: ſunt enim homicidę interfectores, detractores, & odium habentes.de pœnitentia.diſ.1. homicidiorum. & quattuor c.ſeq.

Quod primę ſpeciei homicida eſt,quia non tantum de facto ſed etiam de concilio vel fraude aliquem occidit. de peni t. diſt.1.periculoſe.& c.noli.

Quod omnes vulnerantes tandem mortuum,uel cōſilium, uel auxilium prębentes, homicidę iudicantur. 23.q.8.ca. vlt.32.q 2.aliquando.

Quod non habens publicam ad miniſtrationem, ſi maleficū vel qualemcumque criminoſum interfecerit, homicida iudicabitur.23.q.vlt. quicumque percutit. & q.4. ille gladium.

Quod ille miniſter eſt homicida qui ſponte ſua illum occidit, quem ſcit etiam a iudice occidendum. 23. q.5. cum miniſter.

Quod homicida eſt qui abortū uiuentis animæ procurat 32. q.2.quod vero.

Item qui ſibi voluntarie membrum uirile abſciderit. 55.diſtin.ſi quis abſciderit.

Quod quicumque qualicūque modo ſe occiderit, homicida iudicatur.23.queſ.4.diſplicet. poſt med.q.5.ſi non licet.per totum cap.

Quod videtur quód propter periculū caſtitatis licet ſeipſum occidere.23.queſt.5. non eſt.

Quod Samſon qui ſeipſum occidit cum aliis per inſtinctum ſpiritusſancti,de crimine excuſat.23.q. 5. ſi nō licet. ante fi.

Quod pro illis qui ſuipſius homicidæ ſunt, non eſt orandum: nec ſunt cum fidelibus ſepelien-

liendi.23.q.5. placuit vt hi.

Quod ad homicidium miſcere ſe cum aliis quilibet debet formidare.23.queſ.8.ſi in morte Longobardorum.

Quod nulla lex innocentem occidere concedit.23.q.5.ſi non licet.

Quod homicidia maxime clericorum per iudices ſæculares ſunt vindicanda. 23.q.5. ſunt quædam.

Quod principi vel iudici iuſte officium exercenti, homicidium ad culpam non imputatur.23.quæſt.1. noli. & c.ſeq. q.5. de occidendis. & c.miles. & quattuor c.ſeq. & cap. non fruſtra. & quinque cap.ſeq.

Quod reum non iudex ſed lex occidit: & ſi parcit, contemptor eſt legis.23.q.5.miles. & c.iudex & c.ſeq.

Quod perimere malos auctoritate principis, non eſt committere homicidiũ. 24. q.vlti. quicũque percutit. & q.5.miles.

Quod ſancti patres zelo iuſtitiæ occidendo merebantur.23.q.4.c.ea vindicta. & queſt.5. remittuntur. & q.8.legi.& cap. ſeq.

Quod cum impius interficitur, Chriſtus dilatatur:quia abominatio aboletur.15.q.1.nec is qui.

Quod excommunicatos zelo iuſtitię occidendo homicidium non incurritur. 23.q.5.excõmunicatorum.

Quod ad depreſſionem inimicorum Chriſti licet clerico hortari laicos, nec ex hoc homicida reputatur. 23.q.8.igitur.& nouem c.ſeq.

Quod clericus non debet eſſe iudex in cauſa ſanguinis; qa ex hoc efficitur irregularis. 50. diſt. miror. & quattuor c.ſeq. & c. de his clericis.& cap.ſtudeat.

Quod furioſo vel mente alienato homicidium ad pœnam non imputatur. 15.q.1.illud. §.itaque. in fi. & cap.aliquos. & c.ſi quis inſaniens.

Quod nec pure caſuale homicidium, quantum ad penitentiam imputatur.50.diſtin. hi qui arborem.& c.ſeq. 15.q. 1.nec is & c.ſi quis.23. q.5.de occidendis.

Quod nec caſuale imputatur homicidium ad irregularitatem. 50. diſt.clerico. & c.ſeq. & c.eum qui.& c.hi qui arborem.

Quod pro homicidio inuoluntario vbi ſufficiens cautela nõ adhibetur, ſecundum magis & minus, leuior tamen quam pro alio homicidio penitentia eſt imponenda. 50.diſt.ſtudeat. & quattuor c. ſeq. 15.q. 1. ſi quis non.

Quod vbi per culpam quis in neceſſitatem homicidii venit, de homicidio non excuſatur. 15.q.1.illud.§.itaque.

Quod vbi ſine culpa quis ad neceſſitatem peruenit homicidii, non imputatur. 50. diſtin. ſępe.

Item ſi dedit operam rei licitę, & omnem cautelam adhibuit, non imputatur. 50.diſt. hi qui.

Quod

Quod cum quis defendendo ſe vel ſocium homicidium committit, minus imputatur. 23. q.5. non eſt iniquitatis.

Quod interpretatiue homicida dicitur qui cum poſſit fame morientibus non ſuccurrit. 86. diſtin. paſce. 6. q. 1. decimę. in fi.

Quod paſtor cum delinquentes non arguit, ipſos tacendo occidit. 43. diſt. Epheſijs.

Quod qui res epiſcopi vel eccleſię rapit, homicida iudicabitur. 12. q. 2. qui Chriſti. & c. qui abſtulerit.

Quod negans pęnitentiam morienti homicida dicitur. 16. q. 6. cognouimus.

Quod ille qui aliquem ad peierandum ſcienter compulerit, dupliciter eſt homicida, ideſt ſui ipſius, & alterius. 22. q. 5. ille.

Quod qui alium occidit, & qui alij detrahit, ſeipſum occidit. de pęnitē. diſtinct. 1. homicidiorum.

Quod homicidę per eccleſiam cogendi ſunt ad pęnitentiam agendam. 24. q. 3. itaque.

Quod quia diuerſi ſunt modi homicidij, iuxta hoc & diuerſitas culpę debet penſari. 23. q. 5. cum homo.

Quod voluntarie vel furore laicum occidens ſeptem annorum pœnitentia eſt puniendus. 50. diſt. ſi qua.

Quod clericum vel religioſum occidens punitur pœnitentia grauiori 17. quæſt. 4. qui occiderit.

Quod occiſor patris vel matris pęnitentia punitur ampliori. 33. q. 2. latorem.

Quod pro vxoris homicidio pęna grauiſſima imponitur. 33. q. 2. admonere.

Quod occidens vxorem abſque lege vel ſine cauſa, non debet nubere, tamen cum adoleſcēte poteſt diſpenſari 33. q. 2. interfectores. & duobus c ſeq.

Honor. Quod honor nō eſt ſuſcipiendus, niſi prius is qui adipiſci deſiderat, vires ſuas cum onere metiatur. 1. q. 1. non eſt putanda. & c. fertur. in fine.

Quod ſi ad honores mundi ſine merito laboris non peruenitur, multo fortius ad honores cęleſtium dignitatum. 61. diſt. miramur. in fi.

Quod honor etiam a digno cū metu eſt ſuſcipiendus. 1. q. 1. non eſt. in fi 63. diſt. Valentinianus.

Quod nemo debet ſibi honorē aſſumere niſi a Deo vocatus. 8. q. 1. in ſcripturis.

Quod honor contemnēti & fugienti eſt offerendus. ibidem.

Quod honor per ambitionem ſuſceptus vergit ad culpam & ad pęnam. 40. diſt. multi. 1. q. 6. ſicut. 8. q. 1. ſunt.

Quod pręlatus non ſuum ſed honorem eccleſię debet cupere. 99. diſt. ecce.

Quod qui honore eſt maior, in ſanctitate & in ſolicitudine debet eſſe perfectior. 100. diſtinctio. rationis. 1. q. 1. viliſſimus.

Quod non qui maior fuerit in honore, eſt iuſtior, ſed qui iuſtior

ſtior eſt, ille eſt maior. 40. diſtin. multi. in fine.

Quod tunc prælatus honoratur quando a ſuis ſubditis honor quilibet debitus non negatur. 99. diſtin. ecce. in fine. & cap. nullus.

Quod quanto quis in maiori honore conſtitutus peccat, tanto plus eſt puniendus. 5. q. 6. quis. §. presbyteri.

Quod honor indebite oblatus eſt reſpuendus. 99. diſtinctio. nullus.

Quod honor ſic ſingulis exhibendus eſt, vt ex hoc nulli derogetur. 99. diſt. ecce. 11. q. 3. qui reſiſtit. 25. q. 2. de eccleſiaſticis.

Quod ſacerdos in perſona Dei cuius miniſter ẽ, honoratur. 2. q. 4. habet, in fine.

Qđ ſacerdotes ſunt honorandi, quos Deus dicens ipſos Deos & angelos honorauit. 11. q. 1. ſacerdotibus.

Quod dilectores huius ſæculi ꝑ honore terreno multa tolerant, pro honore cæleſti pauca. 47. diſt. omnes, in princ.

Hoſpitalitas. Quod hoſpitalitatis per ipſum Chriſtum commendatur. 42. diſtin. §. 1.

Quod hoſpitalitas exercenda eſt ad omnes indifferenter. 42. diſt. quieſcamus.

Quod hoſpitalitas omnibus exẽplo ſanctorum patrum perſuadetur. 42. diſt. §. 1.

Quod zelandum eſt pro hoſpitibus, quia hoſpitalitas etiam apud barbaros inuiolabilis cuſtoditur. 32. q. 7. offerebat.

Quod res clericorum debent eſſe communes, maxime ad ſuſceptionem peregrinorum & hoſpitum. 16. q. 1. quoniam quidquid.

Quod hoſpitalitas maxime a prę latis & religioſis eſt ſeruanda. 89. diſ. volumus. 12. q. 1. quia. circa finem. & q. 2. mos.

Quod prælatus domum ſuam hoſpitibus claudens non poteſt eſſe hoſpitalitatis exhortator. 32 diſt. §. 1.

Quod electus in epiſcopũ, a confirmatione repellitur propter inhoſpitalitatem. 85. diſt. archidiaconum Florentinum.

Quod mali hoſpites, qui res exportant hoſpitantium, ſunt ſicut mus in pera, ignis in ſinu, & ſerpens in gremio: qui male ſuos remunerant hoſpites, 13. q. 1. eccleſias. §. ad hęc. poſt medium.

Quod hoſpitalium conſtructio & gubernatio ſpectat ad curam epiſcopi. 18. q. 2. quidam.

Hoſtiarius. Quod hoſtiarii in veteri teſtamẽto iidem ſunt quod ianitores. 21. diſt. cleros.

Quod hoſtiarij effectus claues eſt eccleſiæ tenere, & omnia quæ ſunt intus & extra cuſtodire. 25. diſt. perlectis.

Hoſtis. Quod hoſtis interior eſt mala volũtas. 23. q. 1. paratus. in fi.

Quod exterius hoſtem pugnantem neceſſitas debet premere non voluntas. 23. q. 1. noli.

Quod capto hoſti miſericordia debetur, niſi pacis perturbatio timeatur. 24. q. 1. noli, in fi.

Quod

Quod hoſti fides ſi promittitur, eſt ſeruanda.23.q.1. noli.

Quod in iuſto bello nil refert vtrum hoſtis aperte vel inſidijs expugnetur. 23. quæſt.2. dominus.

Humilitas. Quod humilitas eſt pœnitentiæ fundamentũ. de pœn. diſt.2.c.1.in prin.

Quod humilitatis exercitia ſunt vilioribus officiis ſe ſubdere, & miniſteriis indignioribus ſe tradere.de pœn.diſt.2.§.1.

Quod humilitas prælatis eſt cõmendabilis.99.diſt.ecce.

Quod nihil fulget in epiſcopali ceruice ſplendidius q̃ humilitas.100.diſt. contra morem. ante finem.

Quod humilitas docendis & diſcendis perſuadetur.38.diſt.ſedulo.& c.nullus.40.diſt. multi,in fi.24.q.3.ſi habes.

Quod virginitas cum humilitate eſt admiranda.30. diſt. hæc autem ſcripſimus.

Quod Chriſtus verbis & factis exemplum dedit humilitatis. 63.diſt.dominus. 9. q. 3. nullus.ante fi.

Quod neophyti & totius humilitatis ignari ad regimen eccleſiæ non ſunt aſſumẽdi.61. diſt.ſtatuimus.& §.1.

Quod boni paſtores potius per humilitatis manſuetudinem ſtudent peccantes reuocare, quàm per auſteritatem in foueam perditionis propellere. 45.diſt.recedite.

Quod qui ſibi vult ab alijs humiliter obediri & ipſe ſuo ſuperiori obediat.2.quæſt.6.qui ſe ſcit.

Quod cum culpa non exigit,omnes ſecundum rationẽ humilitatis æquales ſumus.22. diſt. de Conſtantinopolitana.

Quod humilitatis cauſa nõ eſt in confeſſione mentiendum.22. q.2.cum humilitatis.

Quod humilitas non eſt vbi eſt falſitas.22.q.2.cum humilitatis,& c.incauti.

Quod ficta humilitas eſt cum ſuperbia miſta.8.q.1. in ſcripturis.in fi.

Quod nemo prælatis ſuis ſic humilitate debet ſubiici, vt cogatur ipſorum vitia venerari. 2, q.7.admonendi.

Iacob. Quod Iacob dicẽdo ſe primogenitum non eſt mẽtitus,quia non ad natiuitatem, ſed ad ius primogenituræ reſpectum habuit.22.q.2. quæritur.§.proxi.

Quod non præcedens,ſed ſubſequens cõſenſus Iacob in Liam fecit eos coniuges. 29. q. 1.§. ſed obiicitur.

Quod Iacob licet in ſe eſſet bonus: tamen filios aliquos malos,aliquos bonos habuit. 32. q.4.recurrat.

Quod in hoc quod vidit Angelos aſcendentes & deſcendentes,vitam prælatorum actiuã & contemplatiuam deſignat. 88.diſt.decreuit.

Iactare. Qđ iactare nõ dẽt ſe qs de ſtatu ꝑfectionis ſuæ; qa & Petrus poſt iactantiam cecidit.6.quæſt.1.

imitare.

Quod omni ornatu qui poſſit ia ctantiam inferre, debent care re clerici.21.q.4. c.1.23. diſt. his igitur.

Idololatria. Quod idololatria quam ſequuntur infideles,& quælibet noxia ſuperſtitio eſt fornicatio ſpiritualis.28.q.1. ido lolatria.

Quod idolorum culturam ſubtilitas dæmonum adinuenit.26. quæſtio. 4. ſciendum. per totum cap.

Quod ille princeps eſt idololatriæ qui res ſuas quas prohibere põt,permittit idolis immolari 26.q.2.ſi de area.

Quod eligendum eſt potius famẽ mori quàm ob reuerentiã idolorũ idolothytis veſci. 32. q.4 ſicut ſatius.

Quod Salomon qui Deo templũ conſtruxerat excęcatus luxuria tẽplum idolis fabricauit. 32.q.4.Salomon.

Quod idololatria fit quis interpretatiue multipliciter, videlicet per Euchariſtiæ perceptionem indignam.32.diſtin. præter hoc.§.porro.

Item per rebellem obedientiam. 8.q.1.ſciendum in ſi.

Item per æſtuantem auaritiam. 6.q.1.quæro.

Item per ſortilegiorum, & diuinationum obſeruantiam. 26. q.2.ſors.§.ſeq.& cap.ſed & illud.& q 5 §.1.

Ieiunium. Quod ieiuniũ eſt duplex ſpirituale & corporale.de conſe. diſt.5.ieiunium.

Quod magnum & præcipuum eſt ieiunium ſpirituale, videlicet a peccatis abſtinere.de cõſe.diſtinct.5.ieiunium.& cap. nihil.

Quod ieiuniũ corporale, quod eſt a cibis abſtinere, eſt auctorizabile,quia primo a Deo in paradiſo eſt præceptum.35.diſtin.ſexto.

Quod a ſanctis patribus & ab eccleſia eſt inſtitutum.de conſec.diſt.5.ieiunia in eccleſia.& tribus c.ſeq.

Quod ieiunium de quo non eſt præceptum: vt ſcandalum vitet,ſecundum morem patriæ eſt ſeruandum.12.diſt.illa.76. diſt. vtinam.

Quod ieiunium ab eccleſia inſtitutũ,ſine cauſa non eſt violandum. de conſe.diſtin.5.ieiunia in eccleſia.

Quod ieiunium quadrageſimale,quod eſt pro decima temporis anni, eſt diligenter ſeruandum.76.diſt. ſtatuimus. & duobus c.ſeq. de conſe. diſt.1. ſolent.& 5.diſt.quadrageſima. & c.ieiunium.

Quod ieiunium quattuor tẽporum eſt omnino ab omnibus ſeruandum.76.diſt.ieiunium. & ſex c.ſeq.

Quod quibus menſibus & quibus de cauſis ſeruanda ſunt,& in veteri lege ſeruata ſunt ieiunia quattuor temporum, habes 76.diſt.ſtatuimus. & duobus c.ſeq.

Quod antiquitus primus menſis anni Martius computabatur. & de omni alio tempore qñ quattuor tempora ieiunaban tur

tur.76.diſt.ſtatuimus.& c.ſeq.

Quod moderuis hoc ieiunium ſit quarta proxima feria poſt diem cinerum. ſecundum in hebdomada Pentecoſtes: tertium in Septembri poſt exaltationem ſanctæ Crucis. quartum in Decembri poſt feſtum ſanctæ Luciæ.76.diſtinct. ſtatuimus. Vnde verſus.

Dat Crux, Lucia, Cinerum, quoque chriſmatadia,
Vt ſit in angaria quarta ſequens feria.

Quod dies tres rogationum ante aſcenſionem domini ſunt ieiunandi.de conſe.diſt.3. rogationes.

Quod ſicut in memoriam paſſionis ſexta feria ieiunatur: ſic & ſabbatum in memoriā ſepulturæ eſt ieiunandum. de conſe.diſt.4.in ſabbato.

Quod de ieiunio ſabbati videtur mos patriæ ſeruandus. 12. diſtin.illa.

Quod die ſabbati eſt a carnibus abſtinendum.de conſe. diſt.5. quia dies.

Quod in cęna domini nō eſt ſoluendum ieiunium. de conſec. diſt.3.non liceat.& c.ſeq.

Quod die dominico ne ſequamur errores infidelium, non eſt ieiunandum.30.diſt.ſi quis tamquam.& c.ſi quis presbyter.76.diſtin ieiunium.de conſecr.diſtin.3.ieiunium. & cap. ne quis.

Quod nec ieiunandum eſt tempore paſchali vſque ad Pentecoſten.76.diſtinc. ieiunium.§. non autem.& c.ſeq.

Quod ieiunantes illo tempore ex deuotione, non ſunt arguendi.76.diſtin.poſt.& c.vtinam.

Quod hora meridiana in ieiuniis eſt comedendum.de conſec.diſt.1.ſolent.

Quod in quadrageſima ieiuniū ſoluit qui ante quam veſperas dicit,vel audit,comedit. de cō ſe.diſt.1.ſolent.

Quod in ieiunijs quattuor temporum,& in vigilia Paſchę circa veſpertinam horam eſt celebranda, & poſtea comedendum.de conſecra.diſtinctio.1. ſolent.

Quod ordinans & ordinādus debent eſſe ieiuni. 75. diſt. quod a patribus.& c.ſeq.

Quod excepta cauſa infirmitatis non debent communicare ieiuni.de conſe.diſtinct.2. liquido.50.diſt.presbyteros.26. q.6.ſi quis de corpore. 4. diſt. denique.in fi.

Quod moderantia cibi eſt in ieiuniis habenda.de conſec.diſt. 5.non dico.& c.ſeq.

Quod in ieiunijs (maxime quadrageſimæ) eſt a magnis piſcibus & cibis laſciuis & potibus abſtinendum. 3. diſt. denique.

Quod ieiunium debet eſſe mundum.18.diſt.habeatur. 86. diſtin.quid prodeſt.

Quod primo homini firmitatis virtus fuit in ieiunio,cognitio infirmitatis in cibo.35.diſtinctio.ſexto.

Quod ieiuniū delinquentis vulnera curat, & curatos ſanctificat.de conſe.diſtin.5.ſint tibi ieiunia.

Item ſatisfacit pro cōmiſſis.76. diſt.

diſt.igitur.

Quod viuentium ieiunia ſunt defunctorum auxilia. 13. quæſtio.2.animæ.

Quod ieiunium ex cauſa redimitur eleemoſyna. 82. diſt. presbyter.ante fi.

Quod duorum vel plurium dierum abſque cibo ieiunia prohibentur de conſe.diſt.5. non dico.& duobus c.ſeq.

Quod an melius ieiunat qui ſepius parum,quàm qui ingurgitandoq; lautius rarius comedit.de conſe.diſt.5. non dico. & duobus c.ſeq.

De hac materia require ubi agitur de Abſtinentia.

Iezabel. Quod Iezabel nõ nullos prouocat ſtupro ſui corporis ad immolandum idolis.23. q. 4. ſi illic. §.quod tunc.

Ignis. Quod eſt ignis immenſæ deuotionis,qui inflammat ſacrificia deprecantium.1.q.1. cum ſcriptura.

Quod eſt ignis veræ contritionis,quo igne decoquuntur & purificantur pęnitentes.27.q. 1.impudicas.

Quod eſt ignis indebitæ vltionis,a quo prohibiti ſunt apoſtoli ne exurerent Samaritanos.23.q.4. quid faciet in fin. & c.ſeq.

Quod eſt ignis carnalis voluptatis, in quo igne bonus coniugatus poſitus neſcit ardere. 33.quęſtio.4.vir cum propria, in fine.

Quod eſt ignis ambitionis & cupiditatis: qui tamquam ignis alienus exurit, & non mundat.de pęn.d.iſt.2.inter hæc.

Quod eſt ignis diuinæ conſolationis,qui culpam exurit,non hominem, & ſanat pure confitentes.de pęniten. diſtinct.3. inter hæc.

Quod eſt ignis futuræ purgationis,qui excedit omnem præſentem pœnam.26.diſtin. qui in aliud.de pœn.diſt. 7. nullus expectet.

Quod ignis purgatorius poſt hanc vitam credendus ſit.25. diſtin.qualis,in fi.33 quæſt.2. admonere,circa med.1. qõ.3. peruenit.de pęn.diſt. vlt. nullus expectet.

Ignorantia. Quod ignorantia eſt triplex, videlicet bona, mala, & indifferens. 38. diſt. quamuis. & §.ſeq.

Quod bona eſt ignorantia eorum qui dant occaſionem ad peccandum, quæ neſcire melius eſt quam ſcire. 38. diſtin. quamuis.

Quod mala eſt ignorantia quando ea quæ Dei ſunt ignorantur,quia talis ignorans ignorabitur.38.diſt.qui ea.

Quod indifferens ignorantia eſt in his in quibus nihil intereſt ad regnum Dei vtrum ſciantur an non.22. quæſtio. 2. in quibus.

Quod alia eſt ignorantia facti, alia iuris.1.quæſt.4 turbatur. §. notandum. 22. quæſtio. 4. innocens.

Item ignorãtia facti alia ſimplex, alia probabilis, alia craſſa & ſupina.

Igno-

Ignorãtia ſimplex eſt vera & nõ ſimulata, in qua peccantibus eſt parcendum.11. q.3. excellentiſſimus.& cap. ſequen.26. q.2.c.vlt.1.q.4.§. vlt. vbi agitur de idololothytis.

Ignorantia probabilis eſt quæ ꝓbari poteſt ex hoc ꝙ excuſabilis eſt pro tanto.1.q.1. ſi qui a ſimoniacis.

Ignorantia craſſa & ſupina eſt quando factum omnibus publicum ignoratur:quæ neminem excuſat, ſicut Iudæi non excuſantur,quia Chriſtum ad ueniſſe ignorarũt. 1.q.4.c. vlt. 12.q.2.qui & diuinis. 23.q.1. paratus,circa med.11.q.3.curæ. 8.quæſt. 1. licet ergo. 20. diſt.ſi decreta.16.diſt. quod dicitis.

Ignorantia iuris alia eſt iuris naturalis, quæ omnibus adultis & diſcernentibus eſt damnabilis.alia eſt iuris ciuilis & canonici,quæ quibuſdam permittitur ignorare,quibuſdam non 1.q.4.§ vlt.in ſi

Quod ignorantia iuris ciuilis vel canonici excuſat a tanto. 34. quæſtio.1. ſi quis dederit. 32. quæſt.6.quemadmodum.6.q. 1.quæro.

Quod ignorantia iuris ciuilis vel canonici non excuſat a toto. 1.q.4.§ vlt.ante fin. 28. diſtin. presbyterum.

Quod filii Iſrael circa promiſſionem Gabaonitarum habuerunt ignorantiam facti, ſed non iuris 22.quæſtio.3.innocens.§.1.

Quod ignorantia inuincibilis, quæ eſt ex furore vel dementia,ſi eſt ex caſu, non imputatur:ſi autẽ venit ex culpa, noxia eſt.15.q.1.ſi quis inſaniẽs, & cap.proxi.& cap.illud relatum.§. itaque.

Quod ignorantia vincibilis procedens ex negligentia excuſat à tanto,ſed non a toto.32.q.7. quemadmodum.

Quod affectata ignorantia eſt quãdo quis nõ vult intelligere vt bene agat.37.diſt.c.vlt.

Quod ignorantia eſt mala & periculoſa, quia mater eſt cunctorum errorum.38. diſtinct. ignorantia.

Quod licet laicis ſit noxia,ſacerdotibus tamen qui ducatum præbere debent aliis, eſt periculoſior.37. diſt.c.vlt.§. itaque.& 38.diſtin. cap.1. & ſex cap.ſeq.

Quod ignorans non ſemper errat.38.diſt. quamuis,

Quod dicitur quis ignorare qñ non cognoſcit illud eſſe peccatum quod facit, vel non tantum quantum eſt: talis excuſatur pro tãto, ſed non pro toto.8.diſt.conſuetudo.

Quod qui ignorat modũ & qualitatem facti, ipſe tunc peccat quando ignorantia iuris laborat.8.diſtin.conſuetudo exemplum de Paulo, ſed tunc non peccat quando facti ignorantiam habet. 34. quæſtio. 1. in lectum.

Quod qui dando operam rei licitæ ignorans quid ex facto ſuo ſit ſecuturum, vt ille qui volens patrem ſuum a leone liberare, ſagittam mittit, & patrem occidit, nõ peccat.23.

quęſt.5.de occidendis.50. diſt. ſæpe.

Quod licet aliquis ignoret ſe debere continere recipiendo ordinem, ex eo ꝙ recepit ordinem, tenetur continere.28. diſtin. presbyterum.

Quod licet quis ignoranter rebaptizetur, ad ſacros tamē ordines non poteſt promoueri de conſe.diſt.4 qui bis.

Quod qui patre procurante eccleſiam ſimoniace licet ignoranter adeptus fuerit, crimine careat, fructum tamen paternę emptionis reportare nō poterit.1.quæſtio.5.eos qui.§. ex hac.

Imitatio. Quod imitatio Chriſti neceſſaria eſt nobis, ne ab ipſius corpore ſeparemur. 56. diſt. Dominus.82.diſt. propoſuiſti.

Quod filii Dei ſumus, & ipſum imitari debemus. 56.diſt. Dominus.

Quod Chriſtus dedit exemplum imitationis in patientia & humilitate.93.diſt. Dominus.

Quod ſuperiores noſtros in bono imitari parati eſſe debemus.22.diſt.de Conſtantinopolitana.63.diſtinctio.Valentinianus.

Imitator. Quod imitator debet ſe totius virtutis imitatorem oſtendere.63.diſt.Valentinianus.

Imago. Quod imago ponitur circa finem, in littera y.

Imperator. Quod Imperator catholicus filius eſt non præſul eccleſiæ 96.diſt.ſi Imperator.

Quod nihil honorificentius ꝗ ꝙ Imperator filius eccleſiæ dicatur.23.quæſtio. 8. conuenior. ante fin,

Quod Imperator Conſtantinopolitanus Papæ coronam omnemque regiam dignitatē in vrbe Romana & in Italia & in partibus occidentalibus conceſſit.96.diſt. Conſtantinus.

Quod nulli Imperatori licet decernere de electione ſummi Pontificis, & de rebus eccleſiaſticis.96.diſt.§.1.

Quod Imperator aduocatus, & defenſor debet eſſe eccleſiæ. 97.diſt. eccleſiæ meæ.

Quod Imperator debet iurare fidelitatē Papæ, & bona eccleſiæ defendere.63. diſtinct. tibi Domino.

Quod nec Imperator iura pontificatus, nec pontifex nomen Imperatoris debet vſurpare. 96.diſt.cum ad verum.

Quod Imperator pēdet ex Papæ iudicio, non Papa ex Imperatoris.50.diſt.Dn̄o ſancto.

Quod Imperator debet pontificibus caput inclinare. 63. diſtin Valentinianus.96. diſtin. duo ſunt.

Quod Imperator poteſt intereſſe concilio pontificis pro confirmatione fidei. alias non.96. diſt.nos ad fidem.& c.vbinam. & c.ſatis.

Quod nec ſpectat ad Imperatorem prælatos eccleſiæ iudicare.96.diſt.ſi Imperator. & c.in ſcripturis.

Quod Imperiali iudicio nō poſſunt eccleſiaſtica iura diſſolui

ni;quia Imperator ſubeſt eccleſiæ.10.diſt.per totum.

Quod ab Imperatore nō poteſt peti cognitio publicorum iudiciorum clericorum:ſed epiſcopale poteſt peti.11.q.1.placuit vt quicumque.21.q.5.ſi quis à proprio.

Quod Papa poteſt Imperatorē excommunicare: quia Gelaſius Papa Anaſtaſium Imperatorē excōicauit.96.diſtin.duo ſunt.Vide quod ibi not.

Quod Papa Zacharias depoſito rege Francorum tradidit regnū Pipino patri Caroli Imperatoris.15.q.6.alius.

Quod Ludouicus Imperator, & primus Henricus, & primus Otto renuntiauerunt priuilegio ſuper prouiſione Papæ, quod ſummi Pontifices propter ſchiſmaticos contulerant Imperatoribus.63.diſtin.per totum.& cap.præcipue.§.ex his.

De hac materia habes ubi agitur de Rege.

Impoſitio. Quod impoſitio manus qa non eſt aliud quàm oratio ſu per hominem repeti pōt.1.q.1.manus.

Quod hi qui baptiſmum ab hæreticis ſuſceperint, non ſunt rebaptizandi,ſed tantum per impoſitionem manus ſunt cō firmandi.1.quæſt.1.hi qui baptiſma.

Quod cū epo benedictio ſuper caput funditur, oēs epiſcopi præſentes manus imponendo debent ipſius caput tangere.23.diſt.epiſcopus.

Quod epiſcopo presbyterū ordinante,& manum ſuper caput eius ponente omnes præſentes presbyteri debent manus ſuas iuxta manum epiſcopi tenere.23.diſt.presbyter.

Quod diaconus & ſacerdos qn̄ ordinantur accipiunt manus impoſitionem.5.q.6.quia iuxta.23.diſt.diaconus.

Quod epiſcopo manus imponēte ſuper ordinandum, & alio orationem dicente nihil agitur.23.diſt.quorumdam.

Quod ſubdiaconus quia in ordinatione ſua impoſitionē manus non accipit, loco eius calicem & patenam vacuum accipit.23.diſt.ſubdiaconus.

Quod abſque impoſitione manus epi,etiā ſi tonſuram clericalē quis ab eo habeat,non licet publice in eccleſia legere.69.diſt.quoniam.

Quod abbati cui īpoſita eſt manus per epiſcopū, & eſt presbyter;licet in proprio monaſterio conferre duos minores ordines.69.diſt.quoniam.

Incantatio. Quod incantatio ex magicis artibus ſiue ex characteribus proueniens,ſiue ex conſultationibus dæmonū, damnabilis eſt.26.q.2.illud.

Quod attendere inanem ſignorū in cęlo fallaciam in coniugijs ſociandis,in domibus ædificādis,& in arboribus plantādis, incantatio illicita eſt,26.q.5.non liceat.

Quod infideles reputantur matres,quæ pueris ſuis capita do lentibus vel alia infirmitate la

borantibus præter Pater noſter, & Credo in Deum quærunt ligaturas ſacrilegas & incantationes.88.diſtin. quoniã non.ante med.

Quod incantationes infirmitatibus hominum nihil remedij præſtant.26 q.vlt. admoneãt.

Quod gemmæ vel herbę ad infirmos poſſunt portari ſine incãtatione.26.q.vlt.c.vlt.

Quod incantationes ab eccleſia ſunt reijciẽdæ.26.q.5.nõ oportet.& c augurijs & cap.vlt.admoneant.

Quod incantatores ſunt infames.6.q.1.infames.

De hac materia habetur ubi agitur de Diuinatione, & ubi agitur de Sortilegio.

Incendiarius. Quod incendiarius dicitur non ſolum qui facit,ſed qui iubet & conſentit. 23.quæſt.vlt.ſi quis membrorum.

Quod incendiarij nocturni pręcipue rerũ eccleſiaſticarũ ſunt grauius puniendi.11.q.2. cũ deuotiſſimam.

Quod incendiarij ſunt à cõione fidelium quouſque ſatisfaciãt ſeparandi.23.q.vlt.ſi quis mẽbrorum.

Quod incẽdiarij ex odio vel malitia & ipſis conſentietes ſunt excommunicandi.23. qõ. vlt. peſſimam.

Quod incendiarii cũ ſatisfactione præteritorum, & iuramento de vltra non committẽdo, debent abſolui.33. quæſt. vlt. ad peſſimam.

Quod quia forma abſolutionis incendiariorum cõſõrs eſt cũ forma abſolutionis excõicatorũ,videtur, ꝙ à canone ipſo facto ſunt excommunicati. 23.q.vlt.peſſimam.

Quod epiſcopus qui pęnitentiã incendiariorum, quæ eſt per annum eſſe vltra mare, relaxauerit, ab officio epiſcopali per annum abſtinebit.23. qõ. vlt. peſſimam.

Quod incendiarius ſi ſine ſatiſfactione & pœnitentia mortuus fuerit,carebit eccleſiaſtica ſepultura. 23. quæſtio. vlt. peſſimam.

Inceptio. Quod inceptio ſiue inchoatio bonæ vitæ nõ poteſt fieri niſi cũ charitate.de pæn.diſt.2.§.non autem.

Quod multi bene incipiunt qui in malo vitam finiunt.de pęn. diſt.2.ſi enim inquit.§. multi.

Inceſtus. Quod inceſtus eſt conſanguineorum vel affinium abuſus. 36. q. 1.lex illa.§.cum ergo.

Quod virgines quæ poſt conſecrationem nupſerint, nõ tam adulteræ quàm inceſtæ ſunt. 27.diſt.virgines.

Quod inceſtum committit, qui ſponſam fratris ſui, licet ab eo non cognitam, duxit in vxorem.27.quęſtio. 2. ſi quis deſponſauerit.

Quæ ſunt perſonę cõſanguineę vel affines cum quibus inceſtus cõmittitur,habes 35.q.3. de inceſtis,& c.nec eam.

Quod inceſtus quantum ad peccatum grauior eſt adulterio. 32.q.7.adulterij.

Quod

Quod inceſtuoſus nec teſtificari, nec accuſare poteſt, quia infamis. 3.q.4. conſanguineorũ. 6.q.1.infames.

Item inceſtuoſi à communione fidelium ſunt ſéparandi. 25.q. 8.c.vlt.

Item inceſtuoſi nõ debẽt matrimonium contrahere. 32. q. 7. quædam.& quinque c.ſeq. 34. q.vlt.in lectum.

Quod inceſtum committens ex ſua culpa, poſt mortẽ viri non debet contrahere. 34.q. vlt. in lectum.& c.ſeq.

Quod poſſunt contrahere matrimonium quorum inceſtũ excuſat ignorantia: 34.q.vlt.in lectum.& c.ſeq.

Quod filij de inceſtu procreati non reputantur filij quãtum ad paternam ſucceſſionẽ. 35. q.7.cap.1.

Inconſtantia. Quod inconſtãtia animi perpenditur quãdo epiſcopus vel presbyter dimiſſa ſua eccleſia propria temeritate, ſine cauſa alibi vagatur. 7. q.1.non oportet. vſque ad §. ꝙ vero.

Quod inconſtans prælatus iudicatur, qui propter tribulationem à grege ſibi commiſſo ſe elongat. 7.quęſt. 1.ſuggeſtũ.& duobus c.ſeq.

Quod inconſtantia in vouentibus caſtitatem & non ſeruantibus reprobatur. 17.q.1. vouentibus.

Item à monachis à profeſſione ſui nominis & religionis & à religione recedẽtibus. 16. q. 1. ſi cupis.& c.placuit.& c.iuxta.

Quod inconſtantes ſunt qui bona facere deliberant, & effectui non mancipant. 17. q. 1. qui bona.

Incorrigibilitas. Quod incorrigibilitas in epiſcopo eſt deteſtabilis. 34. diſtinct. quorumdam.

Quod qui ſacerdotali admonitione de malis non corriguntur, ab eccleſia ſunt ſeparãdi. 16.q.1.in canonibus. in fi.

De hac materia habes ubi agitur de Correctione.

Indulgentia. Quod indulgentia peccatorum fit per pænitentiam. 1. q.7.ſi quis omnem.

Quod bonus eſt Dominus in omnibus, & aperta viſcera eius omni homini pænitenti. prima quæſtio.7.ſi quis omnem. poſt med.

Quod Deus peccatori cõnertenti ſe præſtat indulgentiam. de pęniten. diſtinct.1. facilius.¦§. hoc idem.

Induciæ. Quod induciæ tã actori quàm reo dandæ ſunt a iudice, ne a quacumque parte propere agatur, vel per ſurreptionem. 3.q. 3.inducię.

Quod induciarum tempus quãtum ad teſtium vel inſtrumentorum productionẽ. ſi in eadem prouincialis agitur, tres menſes: ſi vero in alia vicina, tantum ſex: ſi vero in vltra marina, nouem menſes indulgentur. 3.quæſtio. 3. induciæ. §. primo.

De aliarum rerũ inducijs habes 3.q.3.induciæ accuſatis.

De hac materia habes ubi agitur de Deliberatione, & ubi agitur de acceleratione.

Infamia.

Qđ infamia non de facili debet credi, ſed probata citius vlciſci.11.q.3.in cunctis.

Quod duplex eſt infamia, videlicet iuris canonici, quæ eſt crĩmẽ mortalis peccati vel excõicationis, hæc tollitur quantũ ad culpam per pænitẽtiam & abſolutionem.6.qõ.2. illi qui. ſed quantum ad infamiæ notam, ſi ſunt clerici, non tollitur, niſi per Papam.2.q.3. Euphemium.§.hinc autem.

Alia eſt infamia iuris ciuilis, quæ multipliciter irrogatur. Aliqñ enim contrahitur genere delicti. Aliquando genere pœnæ. Aliquando genere vtriuſque. Aliqñ genere facti.3.qõ.7.infames.in fi.& §.porro. Huius infamiæ notã non põt delere niſi ciuilis iudex, cuius intereſt legem condere.2.q.3.Euphemium.§.proximo.

Quod infamiam quandoque incurrunt boni ex diuina diſpoſitione, vt purgentur vel probentur.6.q.1.ſunt plurimi.

Quod infamia ad conſtantiam recurrendum eſt, & ſi non inuenitur malum quod dicitur in lætitiam debemus proſilire.11.q.3.inter verba.

Quod in infamia ſi nobis teſtis eſt in cœlo, & teſtis in corde, dimittendi ſunt ſtulti foris loqui quod volunt.11.q.3.inter uerba.& c.ſeq.

Quod non omnes leges canonũ ſunt infames quos leges ſæculi infames pronunciant.2.quæſtio.3.Euphemium.§.proximo.

Quod licet illa quæ intra tempus luctus nubit, ſecundum leges ſæculi ſit infamis, ſecundum canones non eſt infamis.2.quæſtio.3.Euphemium.§.proximo.

Quod multa & varia ſunt crimina quæ reddunt homines infames, quæ ponuntur 3.quæſtio.5.conſtituimus.& 6.q.1.infames.

Quod fidei Chriſtianæ & auctoritatis apoſtolicæ ſtatus prçuaricatores ſunt infames. 2.q.7 alieni.

Item omnis hæreticus & infidelis eſt infamis.2.q.7.alieni.6.q.1.infames.

Item ſimoniacus.11.quæſtio.3.ſane.

Item omnis apoſtata qui a tramite propoſiti ſui receſſit.2.quæſtio.7.alieni.3.quæſt.4.ſi quis a vero.

Item omnis inceſtus macula pollutus.3.quæſtio 4.conſanguineorum.

Item infamis eſt clericus qui ex ſua culpa irregularis efficitur, ſexta quæſtio.prima.omnes vero.

Item infames ſunt qui ſuperiores ſuos calumnioſe impetunt 3.quæſtio.4.conſanguineorum.

Item omnes patrum inuaſores.3.q.5.omnes.

Item omnes epiſcoporũ vel abbatũ calumnioſi accuſatores

vel

vel conſpiratores.3.q.4.clericus. & c.ſeq.11.q.1.conſpirationum.

Item omnes qui malitioſe aduerſus ſacerdotes armantur. 6.q.1.ſacerdotes.

Item hiſtriones & omnes turpitudinibus deſeruientes.4.q.1. diffinimus.

Item ſepulchrorum violatores. 6.q. 1.infames.

Item eccleſiaſticorum prędiorũ direptores. 17..q 4.attendendum.

Quod non eſt communicandũ malis, ne infamiam male agẽtium in nos trãsferamus. 14. q.vlt.hi qui.

Quod infamis nec aduocatus nec procurator eſſe poteſt. 3. q.7.infamis.

Item nec accuſator nec teſtis eſſe poteſt. 3.q. 4 nulli . & q.5. omnes. 4. q.1. diffinimus . 6. q. 1.beatus.& c.ſeq.

Quod infamia maxime clericorum propter ſcandalum aliorum inducit purgationem.2. q.4.presbyter.& duobus cap. ſeq.

Quod accuſans de crimine & ꝓbare non valens, infamis efficitur.2.q.4.c.1.& 5.q.vlt.omnis qui.

Quod infamatores hominum ſunt peiores direptoribus rerum. 6.q.1. ex merito.& cap. deteriores.

Quod infamatores hominum ſunt etiam corporaliter affligendi.5.q.1.c.1.& q.6. delatori.& c.ſi quis.

Item infamatores ſunt excommunicandi.5.q. 1.quidam.

Quod infamis dicitur locus vbi crimen committitur. 31. q.5. tolerabilius.

Quod lupanaria non infamant caſtitatem : ſed caſtitas etiam loci abolet infamiam.

Infidelitas. Quod an infidelitas eſt credere ſe cum multitudine mulierum per multa terrarũ ſpatia noctis tempore ſuper quaſdam beſtias equitare:vel huiuſmodi phãtaſmata a malignis ſpiritibus mentibus & non corporibus irrogentur. 26.q.5.epiſcopi.

Quod ſacerdotes populum ab hac infidelitate remouere debent, quia non talia patitur corpus , ſed infidelis animus. 26.q.5.epiſcopi.

De infidelitate habes vbi agitur de Fide & fidelitate.

Infirmitas. Quod infirmitas duplex eſt,videlicet corporis , & animę.15.q.5.§.1.& c.illud §.itaque 49. diſt. hinc etenim,per totum.

Quod mentis ſiue animæ infirmitas duplicatur,vna eſt quæ vitium appellatur, quia infirmitate anima a Deo ſeparatur, vt eſt ira & odium & huiuſmodi.

Alia autem infirmitas animę nõ eſt peccatum: ſed pœna peccati, vt obliuio. & ignorãtia.15. q.1.illud.§.itaque.

Quod infirmitas corporis duplicatur. Eſt enim vt languor naturæ , quæ carnis concupiſcẽtia ſiue fomes dicitur.Alia eſt quæ proprie corporis infirmitas

mitas appellatur, quia elementorum ſeu humorum cõcordia turbata caro ipſa afficitur,& tandem diſſoluitur.15.q.1.illud.§ itaque.

Quod infirmitas ſine cauſa a Deo non immittitur, licet ab homine ea ignoretur. 7.q. 1. cum percuſſio. 15.q.1. illud. §.itaque.

Quod infirmitas corporalis excuſat à pœna iudicis. 17.diſt. placuit vt quotieſcumque.

Quod non poſſe comparere reputatur qui infirmitate detinetur.5.q.3 ſi ęgrotans.18.diſtin.ſi epiſcopus.

Quod infirmitas mentis, quæ eſt dementia, excuſat a culpa in ipſa perpetrata & a pœna. 15.q.1.illud.§ itaque.in fi.3.q.9.indicas.

Quod epiſcopus propter infirmitatem corporalem non priuatur epiſcopatu,ſed datur ei coadiutor.7.q. 1.fere per totum.

Quod propter infirmitatem mẽtis ſeu dementiam poteſt alter ei ſubſtitui.7.q. 1.quamuis.

Quod epiſcopus vel presbyter laborans morbo caduco ſuſpenditur a ſacrificio miſſæ. 7.q.2.in litteris.

Quod ceſſante infirmitate debet reſtitui qui propter infirmitatem eſt deſtitutus vel ſuſpenſus 7.q.2.in litteris.

Quod vrgente infirmitate reſignans beneficium,vouens intrare monaſterium, & vltra non proceſſit,ſi non intrat,reſtituitur ad beneficium.17.q.2.c.1.

Quod proprium debet eſſe prælatorum compati infirmitatibus ſubditorum.24.q.1. quæ dignior.in fi.

Quod infirmis non eſt penitentia iniungenda,ſed innoteſcẽda,& amicorum orationibus & eleemoſynis ſubleuãda.26.q.7.ab infirmis.

Ingratitudo. Quod ĩgratitudo eſt reddere malum pro bonis.23.q.3.ſex.

Quod hoc vitium incurrunt q̃ pleni virtutibus in peccatum cadentes a Deo recedunt. de pæn.diſt.5.conſideret.§. dolẽdum.

Quod ingratitudo auctoritate canonum & legum culpatur. 12.q.2.octaua.

Quod ingratitudo retrudit manumiſſum in ſeruitutem. 12.q.2. epiſcopus qui mancipiũ. cap.liberti eccleſiæ. & c.ſeq.

Quod pro ingratitudine poteſt quis a ſuo domino priuari beneficio.22. q.5.de forma.circa finem.

Iniuria. Quod iniuria penſanda eſt non ex opere,ſed ex voluntate.15.q.1.ſi quis non iratus.

Quod bonis diſpenſatione diuina infertur iniuria,vt purgentur.1.q.1.ſunt plurimi.

Quod iniuria propria patienter eſt ſuſtinenda,ſed Dei vlciſcẽda. 33.q 4. inter querelas. & §.ſeq.

Quod tempore Heliæ ignis non fuit pro iniuria prophetæ,ſed Domini, cuius cultus ſpernebatur.

batur.23.q.4.ſi illic.§.ſed obijcitur. & cap.Guiliſarius.

Quod noſtras & noſtrorũ patiẽter exemplo ſanctorum debemus tolerare iniurias. 23.q.1. per totum. & q.4. qui ſecundum.& q.5.non eſt noſtrum.

Quod iuſtus patienter tolerans iniuriam cæleſtem meretur coronam. 11.q.3.& ſi.& cap. qui iuſtus.

Quod a perfectis licite non verberibus,ſed uerbis moderatis iniuria propulſatur. 23.q.1. paratus.

Quod prælatorum iniuriæ degradatione puniuntur.11. q. 1.ſi quis ſacerdotum.

Quod iniuria epiſcoporum eſt iniuria Chriſti,cuius legatione funguntur.2.q.7.accuſatio quoque.in fine.

Quod ſpecies eleemoſynæ eſt iniuriam dimittere 45.diſtin.& qui.& duobus c.ſeq.

Quod iniuria ſemel dimiſſa non debet amplius ad animum reuocari.23.q 4.ſi illic.

Quod iniurians ſatisfacere tenetur læſo,nec cogitur quis ſuperbo indulgere priuſquam humilietur.23.q.4.ſi illic.

Quod nolens pro iniuria ſatiſfactionem accipere inedia punitur.95.diſt.ſi quis contriſtatus.

Quod ſecundum varietatem iniuriarum debet eſſe reſpectus pœnarum de pæn.diſt.1. vulgaris. & cap.pœnæ.50.diſtin. quia.

Quod qui aufert ſua ab inuito, non iniuriam infert. 14. q.5. non ſane.

Quod cum alterius iniuria nulli eſt ſubueniẽdum.14.q.5.forte.& c.denique.

Quod nec Deo gratum eſt obſequium cum iniuria aliorum. 14.q.5 c.1.& 2.

Iniuſtitia. Quod iniuſtitia iniquitate culpatur commiſſa in rebus proximorum. 14.q.5.immolans. & tribus c.ſeq.

Quod culpatur iniuſtitia prælatorum commiſſa reſpectu ſubditorum.23.q 4.ſi quos. poſt med.

Quod inculpatur iniuſtitia diuitum commiſſa reſpectu pauperum.42. diſtin.ſi quis. ante fin.

De iniuſtitia habes ubi agitur de Iuſtitia.

Innocentia. Quod quem innocentia adiuuat, dignũ eſt, vt alia caſtigatio non affligat. 2.q.4. Mennam.3. q.9.dignum.

Quod innocens de omnibus bene iudicat, qui fidem in omnibus eſſe arbitratur 22.q.4. innocens.

Quod ad officium innocentis pertinet non ſolum malum non inferre, ſed etiam mala cohibere. 23.q.5. non eſt innocentiæ.

Quod qui non ex odio,ſed amore corripit delinquentem: nõ ſolum caſtiſſime innocentiæ, ſed diligentiſſimæ ſeueritatis impleuit officium.23.quæſt. 4.ita plane.

Quod an innocentes debent p̃-

ferri

ferri in prælaturis lapſis pænitentibus.12.diſt.nos conſuetudinem.16.queſ.1.legi.circa princ.

Quod uidetur quòd exemplo Petri lapſus pœnitens innocentibus in prælaturis debet præferri. quia talis ſubditis nouit compati.50. diſt.conſiderandum & c.fidelior.

Inobedientia. Quod inobediētia eſt peccatum ariolandi, & ſcelus idololatriæ nolle acquieſcere. 81.diſt.ſi qui ſunt.32.diſtin.præter hoc.§.porro.

Quod qui præcepto Papæ non obedit, peccatum idololatriæ incurrit.81. diſtinctio. ſi qui ſunt.

Quod omnes clerici qui nō ſunt ſub obedientia epiſcopi, ſunt acephali.93. diſt. nulla. & c. ſeq.

Quod ubi duo ſuperiores mandant oppoſita, inferiori non eſt obediendum. 11 q.3. qui reſiſtit.& c. ſeq.

Quod inobedientes paternis iuſſionibus, ſæuioribus debent corrigi vindictis.23.q.3.iuſtū eſt.

Quod inobedientia punitur per excommunicationem 18.diſ. decernimus.34.diſtin.quorūdam. in fi.11.q.3. ſi autem. & tribus c.ſeq.

Item punitur per depoſitionem vel degradationem. 11. q.1.ſi quis ſacerdotum.q.3.abſit.34 diſt.quorumdam.in fi.

Item punitur per corporalem afflictionem.11. quæſt.1.ſi qs ſacerdotum. 7.quæſt.1. denique.

Quod propheta ad ſchiſmaticos miſſus propter inobedientiā a leone occiditur.7. quæſt. 1. denique.

Impotentia. Quod impòtentia coeundi ſi poſt carnalem copulam ſuperuenerit, non ſoluit matrimonium. ſi ante venit, liberum facit alterum matrimonio alii copulari.27. quæſ. 2.quod autem.§. ecce impoſſibilitas.33.queſt.1.quod autem.

Quod propter impotentiam a copula coniugali ſeparatus libere poteſt ad ordines promoueri.27. q.2. quod autem. §.1.

Quod naturalis ſiue perpetua impòtentia ſoluit matrimonium. accidentalis vero quæ fit per maleficium : ſi ceſſauerit, ſolutum reſtituit. 33. q.1.quod autem, in fi.& duobus c.ſeq.

Quod impotens coram iudice apparere non cogitur qui infirmitate detinetur 5.q.3. ſi ægrotans.

Impunitas. Quod impunitas culpæ uiam facit aliis delinquendi.35.q 9.loci. & 2. q.7. quāpropter.93.diſt.peruenit.

De hac materia habes vbi agitur de Correctione & de Pœna.

Inquiſitio Quod inquiſitio facienda eſt de conditione clericorum priuſquam confirmentur.47. diſt.de Petro.23.diſt.illud.

Item faciēda eſt de infamiis ſubdito-

ditorum anteq̃uam credatur. 2.q.1. Deus omnipotens.30. q.vlt.nullum.

Item facienda eſt de culpa puniendorum priuſquam puniã tur.28 diſt. quia ſunt.86.diſt. ſi quid.& c.tanta.

Item facienda eſt inquiſitio tam ſuper ſtatu clerici quam populi ab epiſcopo, bis in anno concilium celebrando.18.diſtin.quoniam.

Quod epiſcopus in ſynodis ſub iuramento debet pericula inquirere animarum, & inquirenda committere.35.q.6.epiſcopus.

Quod epiſcopi viſitando parochias plus debent inquirere de lucro animarum,quam de lucro temporalium rerum. 18.q.3.cauendum eſt.

Quod inquiſitio ad veritatem facti non poteſt peruenire niſi diligenter circumſtantiæ inquirantur.23.q.8.occidit.

Quod iudicantem oportet cũcta rimari: & ordinem rerum plena inquiſitione diſcutere. 30. q.vlt.c.vlt.

Quod cõfeſſor debet eſſe ſapiẽs & diligens inquiſitor de loco, tempore,& de aliis circumſtãtiis peccatorum. de pœn.diſt. 6.§.1.poſt medium.

Quod ueritas diligentius inquiſita magis ſplendeſcit in lucem.35.quæſt.9.c.graue.

Quod iudici magis neceſſaria eſt leuis inquiſitio, quam atrox punitio.23.q.5 c.in fine.

Inſania. Quod inſania continue laborans ſi quid commiſerit,nõ imputatur.15.q.1.ſi quis inſaniens. & c.illud.§.cum itaque in fine.

Quod ſicut inſani mente nõ res ſed phãtaſtica rerum vident, ſic mens auari ſemper aurum & ſimilia videt.47.diſtinct.ſicut.

Quod q infirmitate vel feruore paſſionis preſſus ſi quid voue rit vel promiſerit, niſi ratum poſtea habeat, non tenebit. 17.q.2.Gonſaldus.

Quod ſacerdos tempore inſaniæ occidens hominem. licet quãtum ad culpã innocens ſit, ab executione tamen officii abſtinebit. 15.q. 1. ſi quis non iratus.

Quod ad ſacros ordines non ꝓmouetur qui aliquando inſaniuit;ſed promotus poſt inſaniam ſanatus celebrabit. 15. q.1.ſi quis non.in fi.& 33.diſtin.maritum.

Quod epiſcopus inſanus renunciare nõ poteſt niſi habeat lucida interualla.7. quæſ.1.quamuis.

De materia habes ubi agitur de Dementia.

Inſpiratio. Quod inſpiratio ſpiritus ſancti ſoluit a lege ſtatutum. 19.q.2.duæ.

Quod vbi ſpiritus ſpirat: etiam prælato ſuo contradicẽte ad meliorem uitam poteſt quis tranſire.19.q.2.duæ.

Quod ſancti patres ea quæ videntur irreprehenſibilia,inſpiratione diuina fecerunt.23.q.5. ſi non liceat.per totum c

Quod dominus per occultam inſpi-

inſpirationem reuocat a malo.23.q.6.quod errauerat.

Quod inſpiratione diuina caſtitas habetur.28 .diſt.de his.

Quod præſens eccleſia inſpiratione diuina inſtituitur.8.diſ. qui contempta.

Quod qui poſt inſpirationem diuinam, & reuelationem in quo errauerat perſeuerat, obſtinatus eſt. 8.diſt.conſuetudo.21 diſt. nunc.

Inſtrumentum. Quod inſtrumenta chartarum debent ſacerdotes conficere de rebus propriis & eccleſiarũ quas de nouo intrant. 12. q.4. c.1.

Quod quia ſæpe proprietati originis obſiſtit longinquitas tẽporis ſtipendia de rebus eccleſiarum quæ recipiuntur ab epiſcopis, debent reddi in inſtrumentis. 12. q.2.ſæpe.& c. longinquitate.

Quod defuncto epiſcopo omnes res ipſius, ne ab eccleſia alienentur, a canonicis debent cõſcribi.12.q.5.ſicubi.

Quod inſtrumẽta vi extorta maxime a clericis, nullius ſunt vigoris.15.q.6.c 1.& cap.auctoritatem.

Quod ſeruus non poteſt inſtrumentum condere teſtamẽti. 13.q.2.illud etiam.

Quod vbi tabellio ſiue manus publica ad inſtrumenti ſubſcriptionem nõ habetur triũ teſtium ſufficit ſubſcriptio. 16.q.3. placuit. & §.is autem.

Quod ſacerdotes pro negotiis ſæcularibus non debent poni in inſtrumentis pro teſtibus.

14.q.2.quamquam.

Intentio. Q͂d intentio operi indifferenti finem imponit. 41. diſt.quiſquis.c.deliciæ.& cap.quod dicit.

Quod bona intentio non excuſat opus malum. 1.q.1.nõ eſt. per totum.

Quod mala intentio facit opus bonum non valere. 25. q.5. cum miniſter.

Quod Deus plus reſpicit intentionem & uoluntatem quàm actus.15. q.6. ſi quandoque a ſacerdotibus.in fi.22.q.5.qui peierare.

Quod iuramenta ſecundum intentionem præſtantis non recipientis a Deo iudicãtur. 12. q.5.humanæ.§.1.

Quod nemo debet conſiderare verba non enim intentio verbis, ſed verba intentioni debent deſeruire. 22. quæſt.5. humanę.

Quod ream linguam non facit niſi rea intentio. 22.q.2. homines. & duobus c.ſeq.

Quod ea quæ poſt intentionem contingunt, nõ imputantur. 23.q.5. de occidendis. & c.cũ homo.

Quod officia vindictæ poſſunt implere boni bona intentione. 23.q.5.officia.

Quod qui hac intentione male accipit, vt bene diſpenſet: aggrauatur potius quam iuuatur. 1.q.1. non eſt.& 14.q.5. forte.32.quæſ.4.ſic non ſunt.

Interceſſio. Quod interceſſio bonorum, quę eſt pro ſalute ꝓximo-

ximorum eſt ſuperiori porrigenda.23.q.5.prodeſt.

Quod cum hic diſplicet ad inter cedendum mittitur: irati animus ad deteriora prouocatur. 3.quæſt.7.in grauibus. 49. diſtin.§.1.

Quod ſacerdotes in præiudiciũ aliorum non debent intercedere: quia qui vincitur, interceſſoris beneficio ſe victum arbitratur.14. quæſtio. 5. denique.

Quod clericis proprium eſt pro confugientibus ad eccleſiam intercedere: quia hoc nõ eſt malos defendere, ſed hũmanam ſæuitiam reprimere. 14. quæſtio.6. ſi res. 17. quæſtio.4.reum.23.qõ.5.reos. 14. q.vlt.hi qui.

Interpretatio. Quod interpretatio canonum ſpectat ad eũ qui habet ius condendi eos. 25.q.1.ideo.§.his ita.

Quod Romana eccleſia ſic canones condidit, quod ipſorum interpretationem ſibi retinuit.25.quæſtio.1.ideo. §. his ita.

Quod ſi in canonicis libris aliquid veritati contrarium inuenimus, vel mendoſum Codicem debemus credere vel nos interpretem non intelligere.9.diſt. ego.

Quod eccleſiæ intepretatio ſi habet eloquentiæ venuſtatẽ eſt diſſimulanda & fugienda. 38. diſt.eccleſiaſtica.

Quod omnis lingua habet quædam propria locutionum genera, quæ cum in aliam transferuntur videtur abſurda. 37. diſt.locutio.

Quod qui ſcripturam ſacram aliter interpretatur quam ſpiritus ſanctus flagitat, hæreticus eſt.23.quæſt 3.hæreſis.37. diſtin.vnio.

Intruſio. Quod intruſus epiſcopus non eſt habẽdus pro epiſcopo, nec habet executionem.62. diſt. c.1. & 63.diſt.ſi per.

Quod intruſi prælati vel ſchiſmatici temporaliter & æternaliter a domino puniuntur. 7.q.1.denique. per totum c.

Quod intruſus priuatur dignitate.63.diſt.omnis.

De hac materia habes infra de Inuaſore.

Inuaſor. Quod inuaſor ſedis apoſtolicę anathematizatur. 79. diſt. ſi quis ex epiſcopis.& c. ſi quis pecuniam.

Quod inuaſor alterius eccleſiæ epiſcopus non eſt dicendus ſecundus; ſed nullus epiſcopus. 7.q.1.factus.

Quod inuaſor alterius ſedis ſcienter a miniſterio eccleſiaſtico eſt repellendus & incarcerandus.2.q.1.in primis.circa principium.& 7.quæſt. 1. præſentium.

Quod prælati ſuis eccleſijs poſtpoſitis alias inuadentes ſunt adulteri & infames.3.quęſt.2. audiuimus.

Quod inuaſor alterius eccleſiæ ſi admonitus dimittere contempſerit, ſęculari brachio eſt excludendus.11.quæſt. 1. petimus.

De hac materia habes ubi agitur de Ecclesia materiali, in fine, & ſupra de Intruſo.

Inuentarium. Quod inuentariū dicitur ſcriptura vbi omnia quæ inuenta fuerint, diligenter conſcribuntur. 12. quæſt. 2. charitatem.

Quod decedente epiſcopo omnes œconomi & canonici ecclesiæ illius in mutua præſentia de omnibus rebus debent inuentariū facere. 12. q. 2. charitatem. & 12. q. 5. ſicubi.

Inuidia. Quod inuidia eſt mortale ſiue capitale peccatum. 25. diſt. vnum. §. alias.

Quod inuidia perſeuerās habet radicem in interioribus medullis reconditam. de pœnit. diſtin. 2. c. 1.

Quod propter prælationis inuidiam Cain fratrē occidit. 35. diſt. ſexto.

Quod peius malū non eſt quam Chriſtianos ſuis ſacerdotibus inuidere. 6. quæſt. 1. ſunt. §. verum hac.

Quod qui bonos ex leui ſuſpicione accuſat, hic non charitatis ſed inuidiæ ſtimulis exagitatur. 6. q. 1. ſi omnia.

Quod clericis præcipue conuenit inuidiam non habere. 23. diſt. his igitur.

Quod qui potius conſuetudinē quam veritatem fratribus reuelatam præſumit ſequi, inuidus eſt. 8. diſt. qui contempta.

Quod innidia curatur per ſuum contrarium, videlicet per humilitatis exercitium inferioribus ſeruiendo, de pœn. diſtin. 2. c. 1.

Inuitus. Quod inuitis multa bona præſtantur quando eorum conſulitur vtilitati. 45. diſt. & qui. 23. q. 4. nimium. per totum c. & c. diſplicet, per totum.

Quod interdum quis vel metu flagellorum, vel inductu diſputationum de nolente efficitur volens. 23. q. 6. vides.

Quod Iudæus non eſt cogendus fidem accipere inuitus. 45. diſtin. de Iudæis.

Quod a fide recedēs cogitur inuitus ad fidem redire. 23. q. 4. diſplicet, per totum. & q. 6. per totum. 45. diſt. de Iudæis.

Quod qui inuitum ad bonū cogit; nō ipſum perſequitur, ſed diligit. 23. q. 5. non vos. & q. 4. ipſa pietas.

Quod nemo poteſt eſſe bonus inuitus 23. q. 6. vides.

Quod licet epiſcopus inuitos nō poſſet ordinare, poteſt tamen inferiores ordinatos ipſis contemptoribus præferre. 74. diſtin. conſuluit.

De hac materia habes ubi agitur de Beneficio, & ubi agitur de Coactione.

Ioannes. Quod Ioānes Baptiſta Herodē ab inceſtu prohibens oſtendit cōiugia fuiſſe inter infideles. 26. diſt. vna tantum. §. Ioannes.

Quod Ioannes Euangeliſta verbo & facto, ſchiſmaticos, & hæreticos docuit vitare. 24. q. 1. omnis qui.

Ioſeph. Quod Ioſeph qui nō cognouerat Mariā con-

conceptum ſentiens in ea, ex benignitate voluit eam occulte dimittere.2.quæſt.1. ſi peccauerit.

Quod inter Ioſeph & Mariã qñ commendata fuit Ioanni, non videtur fuiſſe diuortium: quia Ioſeph non cognouerat eam. 27.q.2. quod autem. & §. ſeq. poſt medium.

Quod an inter Ioſeph & Mariã fuerit coniugium cũ ipſa carnalem non ſenſerit copulam. 27.q.2.§.1. & c. inſtitutum. §. pôt.c.quod autem. §. proxi.& c.priuſquam.& c. inuenta.

Quod Ioſeph venditus à fratribus in Aegypto ab eunucho comparatus fuit, ſignificat ꝙ qui gratiã ſpiritus ſancti mercatur, viuum ſemen nõ habet ſiccis genitalibus.1.qõ.1.ſicut eunuchus.

Quod Ioſeph non tam per creaturam q̃ per auctorem creaturarum iurauit.22.q.1. mouet. §.ſicut etiam cum.

Ipocriſis. De ipocriſi requi re vbi agitur de y littera circa finem.

Ira. Quod ira Dei eſt trãquilla iuſti ſupplicij conſtitutio. đ pęn.diſt.3.§.1.ꝓductor.

Quod dæmones appellantur ira & furor.23.q.5. non ſolum.

Quod propter malitiã hominũ ex ira Dei mundus fame & penuria quãdoque opprimitur. 16.quæſt.1. reuertimini. poſt med.

Quod vno peccante ira Dei ſuper multos venit. 45. diſt. ſed illud.23.q.5. ſi audieris.

Quod ab ira peccati, qua naturaliter fuimus filij iræ, non liberatur quis niſi per fidẽ Chriſti.de conſe. diſt.4. firmiſſime.

Quod ira hominis eſt concitati animi perturbatio; de pęn.diſtin.3.productior.

Quod ira hominis ſi longo tempore teneatur, eſt mortale peccatum. 25. diſt. vnum orariũ. §. alias.

Quod apoſtolus prohibuit vindictam perſonæ propriæ dicẽs, non vos defendentes, ſed date locum iræ.23.q.1.§.1.

Quod ira talia facit committere de quibus poſt multum ſolet homo dolere.11.quęſt.3.cum apud.

Quod quidquid calore iracundiæ fit vel dicitur, non eſt imputandum, niſi adſit iteratio vel perſeuerantia.2.q.3.ſi quis iratus. de pœn.diſt.1.vulgaris. §.cogitatio.

Quod præſidens iudicio ab ira debet cauere, quia ira viri iuſtitiam Dei non operatur. 11. quæſt.3.epiſcopus presbyter, in fine.

Quod iratus commotionis tempore iuſtũ putat omne quod facit.11.q.3.ira.

Quod in prępoſitis laudabile eſt, vt nihil agant priuſquã mens concitata per iram, ad trãquillitatem redeat. 11. q. 3. illa.5. q.2.relatum.in fi.

Quod rectores aliorum non debẽt ex leuitate vel furore pręcipitare ſententiam. 11. qõ. 3. ſummopere.5.q.2.relatum.

Quod ira rectorum ſæpe innocentes ad peccatum deducit, quia dum iuſto amplius iraſcũ-

tur,& volunt aliena coercere peccata,grauiora committunt. 11.q.3.ira.

Irregularitas. Quod irregularitas nomen accepit à regula quam ſtatuit apoſtolus ſeruandam circa ordinandos & ordinatos,& cõtrarium eius dicitur irregulare,id eſt, contra regulam.48.diſt. quoniam.diſtin.25.vnum orarium.§.nũc autem.

Quod irregularitas multipliciter contrahitur.33.diſtin.maritum.33.diſt.præcipimus. & cap.ſeq.

Quod irregularitas incurritur contrahendo cum corrupta. 32.diſt.feriatim.

Item ſibiipſi abſcindens quodlibet membrum ex indignatione,vel iuſto vel iniuſto timore truncans, irregularis eſt. 33.diſt.maritum.

Item qui naturalium membrorum aliquem defectum patitur.51.diſt.qui in aliquo.

Item qui adulteram vxorem cognouit. 34. diſtin: ſi cuius. & c.ſeq.

Item bigamus.33.diſt.maritum.

Item ſimoniacus.33. diſt. maritum.in fi.

Item hæreticus.51.diſtin.qui in aliquo.

Item qui publicam vel ſolennẽ pænitentiam egit.33.diſt maritum. 50. diſt. ex pœnitentibus.51.diſt.qui in aliquo.

Item rebaptizatus.51.diſt.qui in aliquo.

Item filij presbyterorum, vel aliàs illegitime nati.50.diſtin. presbyterorum.

Quod irregularis non debet ad ordines ſine diſpenſatione promoueri. 34. diſtin. præcipimus.

De hac materia ſatis habes ubi agitur de Diſpenſatione, & ubi agitur de Ordine.

Irreligioſitas. De hac materia habes vbi agitur de religione.

Irreuerentia. Quod irreuerentia eccleſiarum & oratoriorũ prohibetur.42.diſt.non oportet.& tribus c.ſeq.

Quod ſi quis ex irreuerentia eccleſias docet contemnendas, anathematizatur. 30. diſtin. ſi quis per ſuperbiam. & duobus c. ſeq.

Quod irreuerentia ſuperiorum reprobatur.2.q.2.omes.7.q.1. ſcire. & 23. quæſtio.5.ſi apud carnales.

Quod irreuerentia prælatorum punitur degradatione.11.q.1. ſi quis ſacerdotum.& cap.coniurationum, & quattuor cap. ſequen.

Iteratio. Quod iteratio culpæ inducit aggrauationem pœnæ.13. queſt. 8. hi qui.

Quod illud quod non oſtenditur geſtum, nulla ratione videatur iteratum.de conſe.diſt. 4. ſi nulla.& 4.capitulis præcedentibus.

Quod iterari oportet illud quod male factum eſt. 1.q. vlt. Daibertum.

Quod iteratur ordo, ſi de ordinante vtrum epiſcopus fuerit du-

dubitatur.68.diſt. presbyteri.

Quod iteratur eccleſiæ conſecratio, ſi igne exuſta aut ſanguinis effuſione aut fornicatione polluta fuerit.68.diſtinct. eccleſijs.

Quod nec baptiſmus nec confirmatio debent iterari, niſi de receptione vtriuſque dubitetur, vel non fuerit forma debita tenta.68.diſt.eccleſijs.

Quod iterato baptizatus ſciẽter, iterato dominum crucifigit, & non poteſt promoueri.de conſec.diſt.4.qui bis.

Quod quotidianũ ſacrificiũ Euchariſtiæ non eſt iteratio paſſionis, ſed commemoratio. de conſe.diſt.2.iteratur.

Quod ſolennis pœnitentia apud quaſdam eccleſias non iteratur.de pœn.diſt. 3. nihil prodeſt. §.ex perſona.

Quod de hæreſi redeuntes permanent in ſuis ordinibus, ſi tamen ab hæreticis iterata vnctione baptiſmi vel ordinis nõ fuerint maculati.1. q. 7. ſaluberrimum.

Quod ab hæreticis in forma eccleſiæ ordinati non debent iterato ordinari, ſed per manus impoſitionem reconciliari. 1. q.1.manus impoſitio.

Quod ſacramenta ab hæreticis in forma eccleſiæ data iterari non debent.1.q.7.& ſi illa.§. ſeq.circa med.& 1. q. 1.quod quidam.

Iudas. Quod Iudas licet fuerit proditor & damnatus: quidquid tamen inter apoſtolos egit pro dignitate officij, ratum fuit.19.diſtin.ſecundum eccleſiæ 7.q.1. aduerſitas, in fi.

Quod propter Iudæ perfidiã nauis in qua ipſe erat & apoſtoli, fluctibus agitabatur.24. q. 1.non turbatur.

Quod Iudas in cœna Domini cũ aliis apoſtolis corpus Chriſti ſumpſit.7.qõ. 1.aduerſitas. in fi.de conſecra.diſtinct.2. ſicut Iudas.

Quod Iudas à venia excluſus nõ fuiſſet, ſi pœnitentiam à Chriſto poſtulaſſet. de pœn. diſt. 1. poteſtatis.

Quod nihil profuit Iudæ egiſſe pœnitentiam per quam ſcelus corrigere non potuit. de pœn. diſt.3.in ſalicibus.

Quod Iudas male pœnituit, quia laqueo ſe ſuſpendit.de pœn. diſtin.3.inter hæc hircum.

Quod Iudas fuit infelicior omni pænitente, quem pœnitẽtia nõ reuocauit ad dominũ, ſed traxit ad laqueum.de pœn. diſt.3. in ſalicibus.

Quod Iudas magis peccauit deſperando, quàm Chriſtum tradendo.23.q.5.ſi non licet.

Quod qui ſeipſos occidunt, cum Iuda proditore perpetuæ damnationis exitum incurrũt. 23. q.5.ſi non licet.& c.ſeq.

Quod cum ſpiritus ſanctus conſubſtantialis ſit filio, ſimoniaci ſpiritus ſancti gratiam vendentes, Iudæ qui Chriſtum vendidit, comparantur.1.q 1. eos.

Quod clerici res ſacras ſubtrahẽtes, Iudæ Scarioris ſimiles æſtimantur.17.q.4.ſi forte. 23. q. 4.quid ergo.in fi.

Iudæus. Quod Iudæi obedientes non ſunt à Chriſtianis moleſtandi. 23. q.8.diſpar.

Quod Iudæis permittitur feſta eorum colere, dummodo ea non exerceant in contemptũ eccleſiæ.45. diſt. qui ſyncera. in fine.

Quod ſacrilegium faciunt qui Iudæis publica officia committunt.17.q.4.conſtituit.54. diſtin.nulla.

Quod fideles non debent cũ Iudæis habitare, nec manducare,nec medicinas ab eis recipere,nec conſilium requirere in infirmitate.28.q. 1. nullus. & c.ſeq.

Quod ne religio Chriſtiana à Iudæis polluatur, empti ab eis Chriſtiani a ſeruitute liberantur.54.diſt.mancipia.& c. ſeq. de conſecratio.diſtinct.4. plerique.

Quod Iudęi non ſunt per vim ad fidem cõpellendi. 45. diſt. qui ſyncera.& c.de Iudæis.

Quod Iudæi qui de facili ad vomitum perfidiæ redeunt,cum multa deliberatione, & cum octo menſiũ inſtructione ſunt ad baptiſmum ſuſcipiendi. de conſe. diſt.4. Iudæi.28.quæſt. 1.ſæpe.

Quod die dominico vel alio die ſolenni debent Iudæi baptizari.de conſe.diſt.4. ne quod abſit.

Quod ſi Iudæus vel paganus ſeruus, Chriſtianus fieri voluerit,a ſeruitute liberatur.54. diſtin.fraternitatem.

Quod Iudęorum baptizatorum pueri ne parentum inuoluantur erroribus,ſunt eis auferendi, & monaſteriis aut Chriſti fidelibus ad conuiuendum tradendi.28.q6.1. Iudæorum. de conſe.diſt.4.plerique.

Quod vno parente conuerſo, & altero in iudaiſmo permanente pueri ſequi debent illũ qui factus eſt Chriſtianus.28.q.1. Iudæi.

Quod ex Iudæis cõuerſi, quia ad vitia proni ſunt, non debent alijs Iudæis cohabitare, ne eorum participatione ſubuertantur.28.q.1.ſæpe.

Quod Iudæi a fide apoſtatantes coguntur ad eam redire.45. diſtin.de Iudæis.de conſecra.diſtin.4.plerique.

Quod Iudæi pręuaricatores fidei quantacunque pœna damnati fuerint, perfidia parentũ et quo ad res filiis non oberit. 1. q.4.Iudæi.

Quod ſi Chriſtianus vel Chriſtiana iudaicæ præuaricãti carnaliter coniungatur, a communione eccleſiæ ſegregentur.28.q.1.caue.& cap. ſi quis iudaice.

Iudex. Quod iudex dictus eſt eo ꝙ ius dicat, ſiue quòd iure diſceptet. 23.q. 2.cap.1.

Quod iudex alius eſt ordinarius, alius eſt arbitrarius.2.q.6. a iudicibus.

Quod ordinarius iudex eſt, qui ab apoſtolico vel Imperatore legitimam poteſtatem accipit.2.q.6. a iudicibus. 11. q.1. iudices.

Quod arbitrarius eſt qui nullam po-

poteſtatem habens cum conſenſu litigantium eligitur. 2. q.6.a iudicibus.

Quod ad arbitrium rei iudices dandi ſunt. 11.q.1 iudices.

Quod quidam ſunt qui iudices non poſſunt fieri etiam ſi petantur, videlicet ſurdus, mutus, perpetuo furioſus, feminæ, ſerui impuberes, infames. 3.q.7.infamis.

Quod ille debet eſſe alterius iudex, qui non habet in ſeipſo quod condemnet.3. quæſt.7. iudicet.

Quod verus iudex nec pretio, nec ſtupore, nec odio, nec fauore iudicat. 11.q. 3. epiſcopus.§.ſi ergo.

Quod iudex munera non debet accipere, quia munerum acceptatio veritatis eſt præuaricatio.11.3.qui recte.& c. non licet.14.q.5.non ſane.

Quod iudex etiam recte iudicando, ſi temporale præmiũ expectat, fraudem in duobus perpetrat.11.q.3 qui recte.

Quod laudabiles ſunt iudices in quibus nec ira nec furor, ſed ratio dominatur.11. q.3. illa. & tribus c.ſeq.

Quod Papa eſt iudex omnium, ſed nemo ipſius.9.q.3.patet.& c.ſequen.

Quod bonus iudex nihil arbitrio ſuo facit, ſed iuxta leges & iura pronuntiat. 3. quæſtio.7. iudicet.

In quo capitulo ponuntur plura quæ debet habere bonus iudex.30.q.vlt.iudicantem.

Quod non eſt iudex in quo non eſt iuſtitia.23.q.2.iuſtum.

Quod criminoſus iudex cũ ſententiam in alterius crimẽ profert, ſeipſum condemnat 3 q. 7.ſacerdos.§.itẽ in euãgelio.

Quod iudex, cuius vita cum loco iudicii non concordat, ſæpe immeritos damnat.11.q.3.plerumque.

Quod iudex cupidus cito uendit iudicium. 11.q.3.pauper.

Quod naturale eſt ſuſpectorum iudicum inſidias declinare. 3. q.5.quod ſuſpecti.

Quod iudex labyrinthũ impingit qui ante iudicat quam intelligat.29.diſt.ſciendum.

Quod iudex circunſtantias debet rimari, & ordinem rerum inquirere.30.q.5.iudicantem. 2.q.1.in primis.de pẹn. diſt.5. § 1. poſt med.

Quod iudex nec debet eſſe facilis ad credendum, nec ad vindictam ferendam.86. diſtinct. ſi quid.11.q.4.quamuis. 15.q.7. ſi quid.

Qđ iudex ſine accuſatione damnare non debet.23.q.4.ſi quis poteſtatem.

Quod idem nõ debet eſſe iudex & accuſator, vel teſtis. 2. qõ.1. multi.4.q.4.c.1.

Quòd iudex non debet eſſe ſuſpectus.3.q.5.c. ult.

Quod iniquum eſt velle iudicare, & non iudicari.32.quẹſt.6. iniquum.

Quod iudex plus legibus q̃ ſuæ volũtati obtemperare debet. 3.q.7.iudicet.

Quod iudex in loco iudicij debet conſcientiam quam de domo portauit deponere; & ſecũdũ allegata & probata procedere.

cedere.3.q.7.iudicet.

Quod nullus iudicum ſine licentia ſuperioris debet aliquē clericum condemnare.41.qō. 1. nullus iudicum.

Quod iudex reum puniendo reddit bonum pro malo. 23.q.3. ſex differentiæ.

Quod iudex ſecundū leges damnando iniquum non peccat: quia non ipſe damnat, ſed lex. 23.q.5.iudex.& c.ſeq.

Quod humanum eſt illum vere iudicem, qui deprimere & erigere poteſt.16.quæſt.1.c.1. circa med.

Quod nemo debet dedignari iudicem habere contra ſe, cuius approbauit arbitrium. 2. q.8. accuſatores.§.cuius.

Quod inferior iudex non poteſt ſuperiorem iudicare, nec debet.21.diſtin.inferior. & quinque cap.ſeq.

Quod ad ſæcularem iudicem nō licet clerico confugere.21. q. 5.placuit.

Quod iudex laicus non debet ſe intromittere de clerico, præcipue de ſacerdote iudicando. 96.diſtinct. in ſcripturis. & c. ſequen. 16.quæſtio.7. in nona actione.

Quod licet iudici ſubditum alterius defenſare & fouere, ſed non iudicare 6.q.3.ſcriptum.

Quod iudex poteſt alterius ſubditum iudicare ratione criminis commiſſi in ſua poteſtate. 6.q.3.placuit.& c.ſeq.

Quod cauſam ſuam amittit qui rem etiā ſibi debitam pręter iudicis ſententiam inuadit.16. q.6.c.1.in fi.

Quod iudex ſpiritualis, ſcilicet confeſſor debet habere munus ſcientiæ, vt ſciat cognoſcere quidquid debet iudicare.de pœniten.diſt.6.c.1. poſt medium.

Iudicium. Quod iudiciū duplex eſt, videlicet diuinum, & humanū. 6.q.1.ſi omnia 15.q.6. ſi quādoque a ſacerdotibus. circa medium.

Quod diuinum iudicium valde eſt timendum: quia ipſe iudex eſt & teſtis.9.q.3.aliorum.

Quod diuinum iudiciū vſurpat qui incerta & dubia iudicat. 2.q.1.nomen presbyteri.

Quod ſecretorum cognitor & iudex eſt Deus.32.diſt.erubeſcant.

Quod ſolius Dei eſt iudicare de occultis, qui ſolus nouit corda hominum.2.q.4.conſuluiſti.poſt medium.

Quod homines multa de Dei iudicio ignorant, quia forſitan quæ nos laudamus, ipſe reprehendit; & quæ nos reprehendimus, ipſe laudabit.11.q.1. ſacerdotibus.in fi.

Quod homines Dei iudicio per priores ſe flagellantur.56.diſt. ſi gens.in fi.

Quod Dei iudicio homines in præſenti vita flagellantur, vt in futuro non puniantur. 23. q.4.quid ergo. per totum c.

Quod Dei iudicio aduerſa bonis eueniunt, vt ex hoc magis humilientur & mereātur.6. q.1. §.ipſa.

Quod iudicio Dei agitur quādo ex flagellis vnus corrigitur, & alius

alius obduratur.23.q.4.Nabuchodonoſor.

Quod non poteſt humano condemnari examine,quod Deus ſuo reſeruauit iudicio.15.q.6. ſi quandoque a ſacerdotibus.

Quod facta Papæ a ſolo Deo iudicantur.9.q.3.facta.

Quod Deus aliorum cauſas voluit per homines terminari, ſed ſummi pontificis cauſam ſibi ipſi examinandam & terminandam reſeruauit.9.q.3. aliorum.

Quod nemo ſcit qualis in iudicio Dei futurus ſit.11.q.1. ſacerdotibus,in ſi.

Quod qualiſcunque hinc quis egreditur, talis in iudicio Dei repræſentatur.15. diſt. qualis.

Quod qualem inuenit dominus cum vocat,talem pariter & iudicat.de pæn. diſt.1. numquid Cain

Item in futuro Dei iudicium locum non haberet ſi in hoc ſæculo omnia iudicanda eſſent 6.q.1.ſi omnia 15.q.6. ſi quādoque a ſacerdotibus.

Quod quem ſacerdos iudicat, Deus iudicat,cuius perſonam gerit de pœn.diſtin.3.in ſalicibus.§.his auctoritatibus. ver. ſed quem.

Quod qui ſemel à ſacerdote pro peccato punitur, non iterum a Deo pro peccato iudicabitur.ibid.

Quod Deus non bis iudicat in idipſum quod iuſte in præſenti eſt punitum.de pæn. diſt. 2. ſunt plures.§.auctoritas.

Quod humanum iudiciū eſt duplex,videlicet priuatum & publicum, ſiue contentioſum.3. q.7.poſtulatus.

Quod priuatum iudicium exercet,quādo ſeipſum iudicat. de pæn.diſt.1.in actionem.

Quod verum iudicium eſt iudicare prius conſcientiam propriam, demum culpam alienam 3.quæſtio.7. poſtulatus. & c.ſeq.

Quod non eſt curandum iudicium hominum,vbi eſt bona conſcientia: quia tale iudiciū eſt temerariū. vndecima quæſtio.3.temerarium. & duobus cap.ſeq.

Quod temerarium iudicium eſt quod procedit ex ſuſpicione. 2.q.1. multi.ante ſi.

Quod lapſi a baptiſmi innocentia proprio iudicio ſe accuſantes per pœnitentiam reſtituuntur.de pœn.diſt.1.c.multiplex.

Quod homo debet ſeipſum iudicare,dum poteſt in melius mores commutando, ne cū poſſe amiſerit, a domino iudicetur. de pæn.diſtin.1. In actionem. §.ſequen.

Quod publicum iudicium ſiue contentioſum inſtitutum eſt vt innocentia protegatur, & culpa puniatur.2.q.1. quæ Lotharius.

Quod hoc iudicium integrū eſt, quod plurimorum ſententiis confirmatur.64 diſt.extra.

Item debet ſecundum auctoritatem decretorum & ſanctorū patrum diffiniri. 20. diſtin. de libellis.

Item debet eſſe ſine tumultu cōtentionum.5.q.4.in loco.

Item hoc iudiciū debet poni in loco

loco tuto & communi.3. q.9. hortamur.33.q.2.ſiue.

Quod in omni tali iudicio debẽt eſſe quattuor perſonæ,videlicet iudex,accuſator, defenſor & teſtis.4.q.4.c.nullus vnquã. & c.nullus introducatur.

Quod illi qui citatur in iudicium debet offerri conuentionalis libellus.3 q.3.induciæ.§.offeratur.

Quod ſpoliati non debent ad iudicium trahi niſi prius in integrum reſtituantur.2.q.2.nullus epiſcoporum & tribus c. ſeq.3.q.2.eiectis. & c.ſeq. 5.q. 2 ſi primates

Quod de ſuſpicione vel extorta confeſſione peſſimum eſt iudicium.15.q.6. ſi quandoque a ſacerdotibus.

Quod ordo iudiciarius in publico iudicio eſt ſeruandus niſi forte adeo culpa ſit notoria,q̄ ſe omnium oculis ingerat. 2. q.1.quæ Lotharius.& duobus cap.ſeq.

Quod an in manifeſtis ſit ordo iudiciarius ſeruandus.. quõ.1. per totum.

Quod abſente reo in iudicio nõ eſt procedendum. 3. quæſt. 9. accuſatori vſque ad finem quæſtionis.

Quod diuinæ & humanæ leges prohibent vt abſens quis iudicetur.3.q 8.accuſatores.

Quod contumax abſens iudicatur.3.q.9.decreuimus.

Quod iudicium refugit qui de iuſtitia diffidit.11.queſt.1.Chriſtianis.

Quod quattuor modis humanũ peruertitur iudicium, uidelicet timore,cupiditate,odio,& amore.11.quæſt. 3. quattuor. & duobus cap ſeq.3.q.5.accuſatores 2.

Quod iudicium non debet propter lachrymas quorumcumque peruerti.23.quæſtio.4.eſt iniuſta.

Quod candentis ferri & aquę feruentis iudicium a ſanctis eſt prohibitum. 2.quæſtio.4. conſuluiſti.

Quod in dubium abſolutum nõ debet eſſe iudicium.33. diſtin. habuiſſe. 2. quæſtio.4. conſuluiſti.

Quod iudicium miſtum debet eſſe rigore & lenitate.45. diſt. diſciplina c.omnis.& c. ſunt.

Quod libertini poſſunt trahere dominos ſuos ad iudicium.12. quæſtio.2. epiſcopus.§. ſi ſine venia.

Quod eccleſia non iudicat niſi de publicis in ordine iudiciario probatis 2.q. 4. conſuluiſti.& c.vlt.nec illud. §. is itaq;. & c.ſeq.2.q.1.in ſi.

Quod an eccleſia quandoque in ſuo iudicio decipitur. ut ille q. intra ipſam eſt, per eam excluditur, & qui foris eſt, intromittitur.24.q.3.ſi quis.& c. cũ aliquis.

Quod monachi & monachę ſpectant ad iudiciũ epiſcopi. 11. q.1.de perſona.

Quod clerici ſuum epiſcopũ contemnentes tradũtur iudici ſæculari.11.q.1. ſi quis ſacerdotum,& duobus c.ſeq.

Quod clericis prohibetur iudicium ſanguinis.23.q. 8. ſæpe. & c.ſeq.

Quod

Quod diebus feriatis & die dominico non ſunt exercenda iudicia. 15. q. 4. placita. 22. quęſtio. 5. decreuit. de conſecrat. diſt. 3. §. 1.

De hac materia habes vbi agitur de Sententia.

Iuramentum. Quod iuramẽtum legitur Deus crebro feciſſe. 22. quæſt. 4. incommutabilis.

Quod iuramentum homini nõ prohibetur tamquam malũ, ſed eius aſſuefactio vel libido prohibetur. 22. quæſt. 1. non eſt contra.

Quod iurare Dei eſt a ſeipſo ordinata nullatenus conuellere. 22. q. 4. incommutabilis.

Quod dum vſus iuramenti habetur de facili periurium incurritur. 22. quæſt. 1. non eſt contra.

Quod iuramentum non dicitur malum eſſe, ſed a malo eſſe, ſcilicet infirmitatis eorum quibus aliquid ſuadetur. 22. q. 1. ita ergo.

Quod in ſcripturis non eſt prohibitum ab alio recipere iuramentum. 22. q. 1. quamuis.

Quod iurare non eſt peccatum. 22. q. 1. §. 1. & c. vt noueritis.

Quod iuramentum non eſt inſtitutum vt eſſet iniquitatis vinculum, vel cuiuſcumque criminis. 22. quæſtio. 4. inter cetera.

Quod hęc cauſa inſtitutionis iuramenti, vt omnis iurans ad hoc iuret vt quod verum eſt loquatur. 22. q. 5. iuramenti.

Item alia cauſa eſt iuramenti inſtitutionis infirmitas dubitantis cum non vult credere. 22. q. 1. ſi peccatum.

Item eſt alia cauſa, deteſtatio idolorum, nam ideo conceditur per Deum iurare, ne per idola iuretur. 22. q. 1. conſidera.

Quod in iuramento non debet intentio verbis, ſed verba intentioni deſeruire. 22. q. 5. humanæ.

Quod iuramentum debet habere tres comites, videlicet veritatem, iudicium, & iuſtitiã. 22. q. 1. & iurabunt, & q. 2. animaduertendum.

Quod iuramentum veritatẽ habet vbi nõ aliter corde quàm ore iuratur. 22. q. 5. iuramenti. & c. quacumque.

Quod iuſtitiam habet quando licitum & iuſtum eſt quod iuratur, non tendens ad mortale peccatum. 22. q. 4. innocẽs. §. illicitum.

Quod iudicio iuratur quando cum diſcretione & cautela iuratur etiam in licitis. 2. q. 4. ſacramentum. 22. q. 4. innocẽs. §. illicitum. circa med.

Quod iuramentum fit dupliciter, videlicet per creatorem, & per ea quæ habent reſpectum ad creatorem, vel per creaturas. 22. q. 1. conſidera. & duobus c. ſeq.

Quod per creatoris capillũ vel caput iurare eſt blaſphemare. 22. q. 1. ſi quis per capillum.

Quod minus peccatum eſt per falſos Deos iurare verum, quàm per verum Deum iurare falſum. 22. q. 1. mouet. circa med.

Quod

Quod per ea quæ reſpectum habent ad creatorem, ſicut eſt Crux, Euangelia, & ſanctorum reliquię & ſimilia,falſum iurare,eſt peierare.22. q. vlti. qui compulſus. & c.ſeq.

Quod electus in epiſcopum repellitur a confirmatione,quia publice iurauerat ſuper Euangelia Dei. 85.diſt.archidiaconum Florentinum.

Quod ſacerdotes ex leui cauſa iurare non debent.2.q.5.ſi qs presbyter.

Quod qui per lapidem vel aliam creaturam iurat falſum, periurus eſt 22.q.vlt.ecce.

Quod an qui iurans ſuper lapidem,putans ſuper Euangelia iurare, obligatur.22.q.5.humanæ.§.proximo.

Quod periurium eſt nequiter decipere credentem. 22.q. 2. cap 1.

Quod ſophiſtice iurans,periurus eſt.22.q.5.quacūque. & duobus c.ſeq.

Quod Deus accipit iuramentū ſicut ille cui iuratur intelligit. 22.q.5.quacumque.

Quod qui paratus eſt ad peierādum, antequam iuret,periurus eſt. 22.q.5.ſi qui peierare.

Quod qui dicit iurando pluit,& ſcit non pluiſſe, periurus eſt. 22.q 2.homines.

Quod Saul,quia de morte Ionathæ quam iurauerat ſententiam tulit, quia eam propter populum exequi non potuit, periurus nō fuit.22. q.1.c.vlt. § item opponitur ante fi.

Quod non peierat qui compulſus iuramentum non impleuit.15. q.3. antceeſſor.

Quod qui alium cogit peierare; etiam ſi dominus iurantis ſit, reus ſit periurii. 22.q 4.inter cetera. & q.5. qui compulſus. & c. ſi quis coactus. & quattuor c.ſeq.

Quod illud eſt deflendum quod quis committit illicite per iuramentum coactum. 22.q.4. inter cetera.

Quod ille qui alium cogit ſcienter ad periurium,vincit homicidam, ſcilicet quantum ad damnum; quia ille damnificat animam,iſte corpus.22.q. 5.ille.

Quod illicitum iuramētum magis peccatum eſt adimplere, quam periurium incurrere. 22.q.4.vnuſquiſque.

Quod iuramentum factum contra præceptum domini culpatur,& non tenet.22.q.4.inter cetera.

Quod omne iuramētum eſt ſeruandum niſi in peiorem vergat exitum, & ſalutis detrimētum.22.q.4 quod Dauid. & fere vſque ad finem quæſtionis.

Quod nemo ante ætatem legitimam,ideſt ante annos quattuordecim cogendus eſt iurare.22.q.5.paruuli. & duobus c.ſeq.

Quod in diebus dominicis a ſeptuageſima vſque ad octauam paſchæ, & ab aduentu vſque ad octauam epiphaniæ, & in quattuor temporibus,& in litania maiori, & in diebus rogationum,niſi pro concordia & pace nullus ſolenniter

ter iurare præſumat. 22. q.5. decreuit.

Quod dicens eſt vt iuramẽtum a ieiunis præſtetur.22.q.5.honeſtum.

Quod forma iuramenti inuenitur ſecundum diuerſorum ſtatus temporum & hominum.

Quod in tempore veteris legis iurabant,viuit dominus, viuit anima mea. 22. q. 1. & iurabunt.

Quod in primitiua eccleſia iurabãt,teſtis eſt mihi Deus,& teſtis eſt mihi conſcientia mea. 22.q.1.ſi peccatum.

Quod modernorum eſt iuramẽtum,ſic me vel te Deus adiuuet,& iſtæ reliquiæ ſanctorũ: vel conſimile.32.q.6.de parẽtela. & quattuor cap. ſequen. 1.q.7.quoties.22. quæſt.1.habemus.

Quod forma iuramenti ab hæreſi vel a ſchiſmate redeuntium eſt ſpecialis.1.q.7.quoties.de conſec.diſtin.2.ego Berengarius.

Quod in forma iuramenti fidelitatis ſex requiruntur . de hoc habes vbi agitur de fidelitate.

Quod ab epiſcopo vel presbytero non exigitur communis forma iuramenti, ſed per ſanctam conſecrationem tantũ interrogari debent.2.q.4. ſi quis presbyter.

Quod infideles & idololatræ iurant per creaturas. 22. q.1. & iurabunt.

Quod ideo Chriſtus non prohibuit iurare per Deum , ſed per creaturas , ne videlicet contemptum creaturarũ deieraretur, vel aliquod numen deitatis in creaturis crederetur. 22.quæſt.1. mouet. §.itẽ Chriſtus.

Quod illicitum iuramentum non eſt complendum. 13. diſ. duo. & c.ſeq.

Quod pluribus modis iuramẽtum dicitur illicitum, videlicet ex perſona iurãtis; vt ſunt impuberes,quorum iuramentum non tenet. 22.q.5.paruuli.& c.ſeq.

Item eſt illicitum ex perſona cui iuratur, vt cum clericus laico iurat quod non licet. 22.q. 5. c.nullus.

Item ex re eſt illicitum iuramẽtum, vt ſi res per quam iuratur , non eſt ſacra.22.q.1.clericum.

Item ex fine eſt illicitum, vt ſi iuratur propter electionem & ante electionem. 8. quæſt. 3. Artaldus.

Item ex cauſa, ſcilicet obligatoria, ad hoc impellente. Exemplum de Herode & ſaltatrice. 22.q.4.vnuſquiſque.

Item ex modo eſt illicitum, vt ſi temere vel indiſcrete vel ſine neceſſitate.exemplum de Iepte,qui indiſcrete iurauit.22. quæſt. 4.vnuſquiſque.& q. 1. ita ergo.

Item ex tempore eſt illicitum,vt ſi dominicis diebus uel aliis prohibitis iuratur. 22. quæſt. 5. decreuit. Vnde verſus de omnibus ſupradictis:

Quis,quid, cui,per quid,ad quid, cui,quomodo,quando.

Quod

Quod licitum iuramentum ſit in ſex caſibus, videlicet pro pace, vel amoris coniunctione. 22.q. 1.c.1.
Item pro infamiæ expurgatione. 2.q.4.presbyter. & tribus c.ſeq.
Item pro fide, & fidelitate.de cõſe.diſt.2.ego Berengarius.15. q.6.alius.
Item pro obedientia ſiue reuerentia. 23. diſtinctio. quamquam.
Item pro veritate inquirenda, ſiue in teſtibus, ſiue in aliis. 14.q.2.quãquam.22.quæſt.1. omne.
Item pro damno dato vel dando.2.q.1. in primis.circa medium.Vnde verſus:

Pax, et fama, fides, reuerentia, cautio damni.
Defectus verbi ſibi poſcunt ſacra tueri.

Quod ab his iuramenta irritari poſſunt, videlicet a Papa. 15. q.6.auctoritatem.
Item ſeruorum a domino ſuo. 54. diſt.ſi ſeruus ſciente.
Item vxoris a marito ſuo 33. q. 5.manifeſtum.
Item monachi iuramentũ a ſuo abbate. 20.q.4.monachum.
Quod ſolus Papa a iuramento licito abſoluit. 15. q.6.alius.
Quod abſoluit ſubditos excommunicatorũ excommunicationem contemnentium a iuramẽto fidelitatis. 15.q.6.nos.
Quod antequam incendiarij abſoluantur, cautio iuratoria requiritur.23.q.vlt.peſſimam.
Quod grauior infligitur pœna peieranti, quam conſentienti 22.q.5.ſi quis conuictus.
Quod eadem pœna eſt ꝓ periurio & homicidio.22.q.1.prædicandum.

De hac materia require vbi agitur de Mendacio.

Iuriſdictio. Quod iuriſdictio clericorum & epiſcoporum quæ eſt circa curam animarum, ab abbatibus non eſt vſurpanda. 16.q.1.interdicimus.
Quod nec metropolitanus vel epiſcopus intromittere ſe debet de iuriſdictione alterius epiſcopi ſine ſcire ipſius. 9.q. 3.nullus primas.
Quod primas vel patriarcha nõ habet iuriſdictionẽ in epiſcopos, ſed tãtum in archiepiſcopos.9.q.3.conqueſtus.
Quod extra propriam iuriſdictionem nullus debet iudicari.3. q. 6. peregrina. & quattuor c.ſequentibus.
Quod crimen commiſſum inducit iuriſdictionem in extraneum. 3.q.6. ibi ſemper.& c. vlt.6.q.3.placuit.& c.ſeq.
Quod qui canonicam habet prælaturam electionem habet & iuriſdictionem.11.q.1.experiẽtiæ tuæ.
Quod laici habuerunt quandoque & habent intra eccleſiam de eccleſiaſticis iuriſdictionẽ, habuerunt enim electionem ſummorum pontificum,& inueſtituras epiſcoporum. 63. diſtin.Hadrianus.& §.principibus.& c.in ſynodo.
Quod poſſunt in concilio intereſſe præcipue vbi agitur de fide.96.diſt.nos ad fidem.& c.

vbinam.& cap.ſatis.

Item datur eis iuriſdictio perſonas incorrigibiles corrigendi. 32.diſt.eos qui.

Item datur eis iuriſdictio in fidei vel epiſcoporum contempto res morte affligendi. 23.q.5. principes. 16. diſtinct. nec licuit. 11.quæſt.1 .ſi quis ſacerdotum.

Item in eos qui ſchiſma faciunt, uel excommunicationem cõtemnunt.23.quæſt.5.de Liguribus.

Item datur eis iuriſdictio vbicũque eccleſiaſtica poteſtas nõ valet exercere diſciplinam. 23.q.5.principes.

Ius. Quod ius generale nomen eſt, quod iuſtum requirit, & inde ius dictũ eſt. 1.diſt.ius generale.Iſidorus l. Etym.c.3.

Quod ius in duo, ſcilicet in ius naturale. & ius poſitiuum diuerſificatur.1.diſtin.humanũ genus.

Quod ius naturale innuitur in Euangelio vbi dicitur, Quæcumque uultis vt vobis faciãt homines, & vos facite illis.& econuerſo.ibid.

Quod ius naturale iuri poſitiuo antefertur, videlicet qa prius & dignius.6.diſt.§.primo.8.diſtin. quo iure.§.dignitate vero.

Item quia eis cedit omnis conſuetudo,vel conſtitutio.9.diſtin.per totum.

Item quia contra ius naturale non admittitur diſpenſatio, niſi ad maius malum vitandũ. 13. diſt.§.1. & 7. diſt non eſt peccatum. §.his itaq.

Item quod ius naturale vult omnia eſſe communia: poſitiuũ uero reſtringit ad meum & tuum.7.diſt.c.1.& c.ſeq.

Quod ius poſitiuum ſiue humanum diuerſas habet ſpecies, quia aut eſt ius ciuile, aut gẽtium,aut militare, aut publicum,aut Quiritum,ideſt Romanorum.de quibus.1.diſtin. per totum.

Quod iure diuino & humano res poſſidentur, ſed differenter.23.q.7.c.1.

Quod iure poli reguntur matrimonia,non iure fori, ideſt ciuili.

Quod mulierem reddit infamem ſi mortuo viro intra tẽpus determinatum ducat aliũ. 2.q.3.Euphemium. §. ſeq.

Quod ius interpretandi canones habet qui poteſtatem habet condendi.11.quæſ.1.ſicut enim.§.ex his omnibus.

Quod iudex dictus eſt ex eo ꝙ ius dicat populo, ſiue de iure diſceptet.23.q.2.c.1.

Quod qui eccleſiæ ius ſuum detrahit,iniuſtitiam committit. 22.diſt.omnes.

Iuſtitia. Quod iuſtitia eſt ſummum bonũ colere, ac vnicuique iura ſeruare. 12. q.2.cum deuotiſſimam.poſt med.

Quod iuſtitia eſt æquitas tolerãdi inopiam, & temperantiam habere in abundantia. 41.diſ. quod dicit.

Quod iuſtitia eſt patriam, & ſocios defendere.23.q.3.fortitudo.

Quod

Qđ ubi fides & charitas deeſt, iuſtitia eſſe non poteſt. 24. q. 1. vbi.

Quod iuſtus miſeris cōpatitur. 45. diſt. vera iuſtitia.

Item non odio, ſed bono zelo eſt exercenda. 23. q. 3 ſex.

Quod ſemper eſt miſericordia temperanda 45. diſtin. diſcipli na. c. omnis. & c. vera. & cap. ſeq.

Quod iuſtitiam aurum & munus violant. 11. q. 3. qui recte. 1. q. 3. vendentes.

Quod cultum ſuum iuſtitia perdit, quando ſilentia iudicii ob ſtrepentium turbo cōfundit. 5. q. 4. in loco.

Quod iuſtus quoties cadit, toties reſurgit. de pœnit. diſtinct. 3. ſepties.

K*alendæ.* Quod Kalendę Ianuarii iuxta ritum gentiliū prohibentur Chriſtianis obſeruari. 26. q. vlt. non licet. c. non ſeruetis. & c. ſi quis Kalēdas Ianuarii.

Quod presbyteri cum per Kalēdas conueniunt, quaſi ſemiplenum ventrem habeant, & lucris honeſtioribus intendāt. 45. diſ. quoniam presbyteri. & c. nullus presbyterorum.

De hac materia habes ubi ponitur C.

L*abia.* Quod labia ſacerdotis debēt ſciētiam cuſtodire. 11. q. 1. ſacerdotibus. 43. diſtin. ſit rector. ante medium.

Labor. Quod labor bonus eſt in uirtutibus & ſpiritualibus exercitiis. 23. q. 4. quis nos poteſt.

Quod labor malus eſt in mundi delectabilibus & peccatis. 23. q. 7. quemadmodum.

Quod labor indifferēs eſt in neceſſitatibus corporis. de conſe. diſt. 5. numquam.

Quod merces felicitatis non acquiritur niſi per laborem virtutis. de conſec. diſtin. 5. ieiunium.

Quod ſæculi dilectores fortes ſunt in labore malo, debiles in labore bono. diſtin. 47. omnes.

Quod apoſtolus ne quemquam grauaret propriis manibus laborabat, 1. q. 2. ſacerdos.

Quod boni laboris ſui non in præſenti, ſed in futuro quærunt fructum recipere. 1. q. 2. ſacerdos.

Quod cum prælatus vel prædicator in aliquibus ſine fructu laborat, ad alios vt proficiat ſe transferat. 7. q. 1. c. vlt. 8 q. 1. olim.

Quod iuſtum eſt vt illi cōſequātur ſtipendiū qui laboris impendunt obſequium. 1. q. 2. ſacerdos. in fi. 12. queſt. 2. charitatem.

Quod laborantes pro eccleſia ſtipendia debent accipere ab eccleſia. 12. quæſt. 2. eccleſiaſticis.

Lac. Quod lac Abrahām non vina angelis hoſpitio receptis propinauit. 35. diſt. 6 die. in fi.

Quod ſicut incongruum eſt nō paſcentem gregem lac gregis vſurpare, ſic eſt militantium ſti-

ſtipendia non militando ſubripere.13.q.1.c.1.ante ſi.

Lachryma. Quod lachryma amariſſima Petri peccatum deleuit negationis.50.diſt.ponderet.

Quod in peccato negationis Petri lachrymæ eius & non alia ſatisfactio legitur.de pęn. diſt. 1.Petrus doluit.

Quod lachrymæ lauant delictũ, quod pudor eſt cõfiteri; quod non eſt intelligendum ſine cõfeſſione:ſed peccatum,ſi adeo graue eſt vt cum pudore confiteatur, non ideo eſt deſperandum, quia lachrymæ lauant.de pen. diſtin.1. menſuram.§.proximo.

Quod non eſt mundus qui poſt lachrymas repetit ea quæ defleuit.de pęn.diſt.3 irriſor eſt. & tribus c. ſeq.

Quod non excuſatur qui lachrymas habuit pro tẽporali damno.& non poteſt habere pro peccato deflendo. de pæn. diſtin.3.ſunt plures.

Quod lachrymas multi indeſinenter fundunt, & tamẽ peccare nõ deſinunt. de pęn. diſt. 3.irriſor eſt. ante ſi.

Quod lachrymæ debent eſſe arma clericorum. 23.q. 8 conuenior.

De hac materia habes ubi agitur de Fletu.

Laicus. Quod laicus de rebus eccleſiæ non debet ſe intromittere,nec ſibi ſunt committendæ.89. diſtin. indicatum.

Quod epiſcopus qui decimas & alias res eccleſię cõſanguineis vel aliis laicis diſtribuit, tamquam ſimoniacus & inter pręcipuos hæreticos vt antichriſtus habeatur.1.q.3.peruenit.

De hac materia habes ubi agitur de Electione, & ubi agitur de Imperatoribus. & ubi agitur de Iuriſdictione & ubi agitur de Iudicio.

Lapſus. Quod lapſus duplex inuenitur, videlicet à fide, qui fit per hæreſim.& a moribus, qui fit per mortale peccatum. 1. qõ.7. ſi quis omnem.

An epiſcopus vel clericus per hęreſim lapſus poſt reuerſionẽ poſſit reſtitui,& qualiter.1. q. 7.fere per totum.

Vtrũ epiſcopus vel clericus poſt peccati lapſum per dignã pænitentiam reparari poſſit, & qualiter.50.diſt.per totũ. vſq; ad §.quod vero.

Quod cũ magna diſcretione & conſilio lapſi ſunt reſtituendi. 50.diſt.de eo autem.

Larua. Quod laruas demonum ante ſe ferri presbyteri non conſentiant. 44.diſt.nullus presbyterorũ. de conſe diſt.5.nullus.

Latro. Quod latro vnius momenti pænitẽtia meruit eſſe in paradiſo.26. qõ.6. presbyter.

Item idem latro in Cruce pendens præmium æternũ amiſiſſet,ſi ipſum vnius horæ pænitentia non iuuaſſet. 36. qõ. 6. agnouimus.

Quod latro nõ eſt pro nomine Chriſti,ſed pro ſuis facinorib. crucifixus, ſed dum patitur, credit.de coſe.diſt.4.baptiſmi.

m Quod

Quod latronis de pęnitētia, quę ſera fuit,innuit quod vera cō uerſio in vltimis poſitorū mē te potius æſtimanda eſt,quàm tempore. 26.quæſtio.6.agnouimus.

Quod ſicut in latrone defectum baptiſmi benignitas Chriſti ſuppleuit, ita ſupplet fidem in pueris tempore baptiſmi, q̄ profiteri non poſſunt. de con ſe.diſt.4. baptiſmi. per totum capit.

Quod epiſcopus rerum eccleſiaſticarum dilapidator tamquā fur & latro degradatur.10. q. 2.cap.vlt.

Quod licet latro ſuſpendendus crudelem iudicem putet,non propter hoc eſt crudelis, quia crudelem iugulat.25.q.5.non eſt crudelis.

Quod qui latronem in membris debilitat,prodeſt latroni,quia ipſius malitiam pro tanto cōpeſcit.23.quæſtio.3.ſi quis fortitudinem.

Quod latroni ad latrocinia aſpiranti parcere non eſt miſericordia,ſed iniuſtitia.23. qō.4. eſt iniuſta.

Lauacrum. Quod lauacrum commune Chriſtianum & præcipue clericum non conuenit habere cum mulieribus.81.diſtin.non oportet.

Quod ſicut lixiuium per cinerem fluens lauat & non lauatur, ſic doctrina per doctorem animas credentium lauat à ſordibus peccatorum. 83. diſtin. nihil illo paſtore.§. quamquam.

Quod exemplo Ioannis Euangeliſtæ poſſumus vti lauacro corporali.24.q.1.omnis.

Quod corporalia & pallæ à diaconis & miniſtris debent lauari.de conſecr.diſt.1.nemo per ignorantiam.

Laus. Quod laus Deo ꝓ ſuis beneficiis à nobis eſt impendenda.16.q. 1. reuertimini.circa ſi.

Quod non bene conueniunt in vno ore laus Chriſti, & laudes Iouis.86.diſt. cum multa.

Quod de verbis laudantium nos non multum debemus curare.11.q.3.inter verba.

Quod velle laudari & dare hiſtrionibus vt laudemur, vitiū eſt.86.diſt.donare.

Quod ſunt aliqui qui non niſi pro humana laude largiuntur;& ſolummodo de hoc retributionem quærunt. 11. q. 1.ſunt nonnulli. & quæſtio.3. non ſolum.

Quod nihil illo paſtore miſerabilius qui luporum gloriatur laudibus. 83.diſt.nihil.

Quod periculum eſt indignum laudare; quia dum malefacta laudibus efferuntur,augmentantur. 46.diſt. ſunt nonnulli.

Quod qui ſcienter indignū laudat,Chriſtum cuius membra ſumus violat. 11.q.3.ſi quis hominem.& c.ſeq.

Quod Deus bonos vltra meritū laudatos ab aliis permittit in accuſationem venire, vt culpa ex laude contracta ſuffocetur. 6.q.1.ſunt plurimi.

Lectio. Quod lectio diuinarum ſcripturarū nō fabulæ

fabulæ debet inſeri in menſis clericorum. 44. diſt. pro reuerentia. & c. conuiuia.

Quod clerici & prelati debēt inſiſtere lectioni. 36. diſt. qui eccleſiaſticis. §. ecce.

Quod epiſcopus debet intendere lectioni, orationi & doctrinæ, quia ſibi non ſufficit ſanctitas vitæ, niſi adſit & ſcientia doctrinæ. 36. diſt. qui eccleſiaſticis. §. ecce. & 87. diſt. c. 1.

Quod ſicut ſtellam non obſcurat nox, ſic inhærentes firmamento ſacræ ſcripturæ non obſcurat mundana iniquitas. 38. diſt. ſicut.

Quod qui amat ſcientiam ſanctarum ſcripturarum, carnis vitia non ambit. de conſec. diſt. vlt. numquam.

Qui libri ſunt in quibus epiſcopus præcipue & ſacerdotes legere debent, habes 38. diſtin. nulli. & quattuor c. ſeq. de conſe. diſt. vlt. numquam.

Qui libri & quæ lectiones & homiliæ in eccleſia legi debent, habes. 15. diſtin. ſancta Romana. & §. ſeq.

Quod clerici & præcipue epiſcopi in gentilium libris, & maxime qui ad luxuriam & vanitatem prouocant, nō debent legere. 37. diſt. per totum. & 86. diſt. cum multa.

Quod cum beatus Hieronymus libros gentiliū legeret, ab angelo eſt duriſſime correptus. 37. diſt. legimus.

Lector. Quod lectores dicti ſunt à legendo. 21. diſt. cleros.

Quod lectorum officium eſt lectiones pronuntiare. 25. diſt. perlectis.

Legatus. Quod legatus honorandus eſt loco illius cuius legatione fungitur. 93. diſt. c. vlt.

Quod legatus ſiue ſedis apoſtolicæ ſiue cuiuſcumque, litteras debet ſecū portare legationis ſuæ. 97. diſt. nobiliſſimus.

Quod legatus Papæ iuriſdictionem epiſcopi non debet eneruare. 11. q. 1. peruenit.

Quod legatus a latere Papę miſſus intra terminos legationis ſuæ pōt cauſas ad ſe per appellationem deuolutas audire & terminare. 2. q. 6. decreto.

Quod an legatus Papæ poteſt generale concilium celebrare. 17. diſt. ſynodum.

Quod plura concilia generalia per legatos Papæ mandante Papa ſunt celebrata. 63. diſtin. Hadrianus. & 1. q. 7. cōuenientibus.

Quod ſubdiaconi poſſunt eſſe legati domini Papæ à latere miſſi ad omnia negotia perpetrāda. 10. q. 3. relatum.

Quod omnes epiſcopi & ſacerdotes ſunt honorandi; quia legatione Chriſti funguntur. 7. q. 1. omnis.

Quod legatus ſecundum locorū legationis ſuæ exigentiam debet expenſis eſſe contentus. 10. q. 3. relatum.

Lepra. Quod lepra cutis, lepra veſtis, lepra domus iubentur ſacerdotibus oſtendi, quia peccata ſacerdotibus debent reuelari. de pœn. diſt. 1. §. Moyſi.

m 2 Quod

Quod leproſum qui deſcẽdit de monte Chriſtus ſanauit, & priuſquam ſanaretur clamauit. ſignificatur quòd in ſanatione ſpirituali confeſſio non debet contemni. de pœn. diſtin.1.§.Chriſtus quoque.

Quod in hoc ꝙ Chriſtus leproſos mũdatos ad ſacerdotes miſit, legalia approbauit.1.q 1. nonne.

Quod in hoc quòd leproſi antequam ad ſacerdotes peruenirent, mundati ſunt, innuitur quòd peccator in ſola contritione mundatur, vbi confeſſionem neceſſitatis articulus excludit.de pœn. diſtinct.1.§. hoc idem.

Quod confeſſor debet habere ſcientiam diſcernendi inter lepram & lepram. 20. diſtinct. §.primo.

Quod in hoc ꝙ Maria ſoror Aaron pro peccato lepra percutitur,& poſt pęnitentiam reſtituitur, fiducia veniæ pænitentibus datur.50.diſt.ſi poſt. §.econtra.

Quod in hoc ꝙ Maria propter murmur in Moſen lepram incurrit, innuitur quòd inſurgens contra prælatum grauiter delinquit. 2. q. 7. plerumque.§.item obijcitur. Et de accuſatione prælatorum ibi tractatur.

Quod in hoc quòd rex Oſias ſacerdotum officia vſurpans lepra in templo percutitur, ſacrilegorũ culpa & pęna exaggeratur.2.quæſt 7.nos ſi.§.ſed notandum.

Quod qui ſimoniace aliquẽ ordinat,lepram non officiũ confert.1.q.1.cum ordinaretur.

Quod ſicut Giezi propter pecuniam lepram incurrit, ſic pecunia male conquiſita corpus & animam commaculat.1. q. 1.cito.

Leuita. Quod leuitæ ex nomine auctoris vocati ſunt de Leui enim exorti ſunt.hi græce diaconi,latine miniſtri dicuntur. 21.diſt. cleros.

De purificatione leuitarũ & domus purificatione, habes de conſecra.diſtin.4. nec quemquam.

Quod in leuitis ſacerdotalis dignitas quandoque intelligitur.50.diſt.& purgabit.

Lex. Quod lex multipliciter eſt, videlicet diuina,quę natura conſtat. diſt. 1. omnes leges.Iſid.l.2.etym.c.5.

Item lex humana eſt quæ moribus conſtat.diſt. 1.omnes leges.Iſidorus ibid.

Item lex vetus,quæ dicitur teſtamentum.6.diſt. teſtamentũ.

Item lex naturæ quæ facit omnia communia;quę lex humana facit ſingularia, dicẽs meũ & tuum.8.diſt.quo iure.& 12. quæſt.1.dilectiſſimis.

Item lex ſpiritus, quæ inſtinctu ſpirituſſancti cordi inſeritur. 19.q.2.dux.

Item lex carnis,quæ abſque culpa eſt in corpore non conſentientis.16. q. 1.ſi concupiſcentia.32.q.5.ſi Paulus.

Item lex priuata,quæ idem eſt ꝙ lex ſpiritus. 19.q.2.dux.

Item lex publica, quæ à ſanctis pa-

patribus eſt tradita, vt eſt lex canonum.19.q.2.duæ.

Item lex coniugij, quæ in baptiſmo non ſoluitur.26.diſt. vna.

Item lex eſt conſtitutio ſcripta. 7.diſt.Moyſes.Iſid.l.5.Etym 3. Iuo p.4.c.20.

Item lex eſt omne qđ ratione cõſtat, dumtaxat quod religioni congruat, quod diſciplinæ cõueniat, & quod ſaluti proficiat.1.diſt.conſuetudo.

Item lex eſt conſtitutio populi, quam maiores natu ſanxerũt. 2.diſt.lex.

Quod leges humanæ vel publicę ſecũdum diſpoſitiones terrarum variantur.1.diſt. omnes. & 31.diſt.aliter.

Quod diuerſæ diuerſis temporibus emanarunt; quæ nomina à ſuis auctoribus traxerunt.2. diſt.quædam.

Quod diuerſi inuentores legum & nomina eorum ponuntur. 7.diſt.Moyſes.

Quod leges factæ ſunt vt humana coerceatur audacia, & tuta ſit inter improbos innocẽtia. 4.diſt.factæ ſunt.23. q.5.non fruſtra. & c.ad fidem.

Quod lex aut permittit, aut vetat, aut punit, aut præcipit. 3. diſt.omnis autem.

Quod lex non debet ſtatui ꝑ priuato commodo, ſed pro vtilitate communi. 4. diſtinct. erit autem.

Quod leges inſtituuntur cũ promulgantur, confirmantur dũ approbantur.4.diſtin. in iſtis. §.proxi.

Quod lex debet eſſe honeſta, iuſta, poſſibilis, vtilis, loco, temporique conueniens.diſtin. 4. erit autem lex.

Quod licet cõditor legis ſolutus ſit à legibus, tñ honeſtum eſt vt præ ceteris ſecũndum leges quas ſtatuit viuat.25. q.1.cõſidimus.& c.ideo.

Quod Chriſtus qui legẽ dedit, legem impleuit. 25.q.1. ideo. §.his itaque.

Quod ſancta eccleſia non conſtringitur legibus.11. diſt.catholica.

Quod leges ſæculi non dedignãtur canones ſequi. 2. q.3. Euphemium.§.1. in fi.

Quod lex, quæ obuiat ſacræ ſcripturæ & decretis Papæ, & bonis moribus, nullius debet eſſe momenti.10.diſt.non licet. & quattuor c.ſeq.

Quod lex diuina & canonica ſuperior eſt lege ciuili.10.diſtin. lege.

Quod illud quod legibus præcipue eccleſiaſticis eſt diffinitũ, in iudicijs eſt tenendum. 6.q. 4.ſi inter.11. quæſtio. 3. ſummopere.

Quod non conuenit iudicare de legibus.4.diſtin.erit. §. proxi. & c.ſeq.

Quod illa quæ contra legem facta ſunt, pro infectis debẽt haberi. vigeſimaquinta, quæſt.2. imperiali.

Quod lex ſtatuit pęnam malis, & præmia bonis. 23. quæſt. 5. non vos.

Quod qui lege priuata ducitur, nulla ratio exigit, vt à publica lege coſtringatur.19. q.2. duæ.

Quod lex eſt à dño, pręuarica-

tio legis à diabolo. 35. diſtin. ſexto.

Libellus. Quod libellus famoſus eſt qui in infamiam alicuius conſcribitur. 5. q. 1. c. 1. & 2.

Quod libellum famoſum quicũque ſcripſerit & publicauerit, anathematizandus eſt. 5. q. 1. ſi qui. & c. præcedenti.

Quod ſecundum leges Imperatoris famoſum libellum inueniens, & non ſtatim eum deuaſtans, ſed publicãs, tamquã auctor capite punitur. 5. q. 1. ſi quis.

Quod libellus cõuentionalis debet offerri ei qui prouocatur ad iudicium. 3. q. 3. induciæ. §. offeratur.

Liber. Quod liber vitæ quid ſit, & quid ſit ſcribi in ipſo, habes infra vbi agitur de ſcriptura.

Liberalitas. Quod liberalitas ꝑ ſancta fide tam loco quam tempore commendatur. 86. diſtin. non ſatis.

Quod approbanda eſt liberalitas, quæ circa proximos & cõſanguineos ꝑ neceſſitate exercetur. 86. diſtin. non ſatis. §. eſt etiam.

Item liberalitas pulchra eſt, quæ indigentibus temperate, & nõ ſuperflue impenditur. 86. diſt. nõ ſatis. §. item perfecta. & ſupra. §. dominus.

Quod epiſcopus debet eſſe liberalis, alioquin vacuum portabit nomen epiſcopi. 86. diſtin. non ſatis. §. liberalem.

Quod dare hiſtrionibus & prohibitis venatoribus & perſonis turpibus non eſt largitas, ſed vitium. 86. diſtinct. donare. & cap. ſeq.

Libertas. Quod libertas remanebat incõcuſſa antequam vinum inueniretur, quia hanc Noe primus per ebrietatem violauit. 35. diſt. ſexto.

Quod pium eſt & meritorium Chriſtianos ſuæ libertati reſtituere, quos Chriſtus ſuo redemit ſanguine. 12. q. 2. cum redemptor.

Quod bonum propoſitum non eſt prohibendum: quia vbi ſpiritus ſanctus eſt, ibi libertas. 19. q. 2. duæ. in fi.

Quod mala voluntas non eſt ꝑmittenda ſuæ libertati, vbi poteſt ꝓhiberi, 23. q. 4. diſplicet. Exemplum de Paulo.

Quod nemo ex praua conſuetudine libertatem eccleſię debet infringere. 12. diſt. omnia.

Quod ſerui eccleſiæ non debent ordinari, niſi prius ꝑ epiſcopũ habeant libertatem. 54. diſtin. admittuntur. §. de ſeruis.

Quod abbas vel monachus ſeruum monaſterii liberum facere non poteſt: qui enim proprium non habet, rei alienæ libertatem dare nõ poteſt. 54. diſt. abbati.

De hac materia habes ubi agitur de Manumiſſione.

Libertus. Qđ libertus eſt qui ex ſeruili ſtatu traditus eſt libertati. 12. q. 2. de libertis.

Quod libertus manumiſſus à principali patrono non ſingulis

lis debet reuerentiā exhibere. 12.q 2.epiſcopus q.§. ſi vero.

Quod libertus ſine licentia ſuperioris patronum accuſare nō poteſt.12.q.2. epiſcopus qui. §.libertus.& §. in patronos.

Quod liberti eccleſiæ tempore ſuæ manumiſſionis debēt per ſcriptum profiteri ſe eſſe de familia eccleſiæ, & de obſequio eius nūquam velle recedere. 12.q.1.de libertis.§. ne vero.

Quod nouo epiſcopo ſurgente liberti eccleſiæ & ab eis geniti ſuam conditionem præſente epiſcopo in chartulis debent proteſtari.12.q.2. longinquitate.

Quod liberti eccleſiæ ad ſacros ordines promoti, a ſeruitiis eccleſiæ nō debent ſeparari. 12. q.2.de libertis.

Quod liberti eccleſiæ ſi negotia ipſius facere contempſerint, vel contra eccleſiam inſurrexerint, in priſtinam ſeruitutē reuocantur. 12.quæſt.2.diaconi.& c. epiſcopus qui mancipium.& cap. liberti. & octo c. ſequen.

De hac materia ubi agitur de Manumiſſione.

Licentia. Quod eſt licētia præſumptionis: vt cum quis propria auctoritate a ſuperiore commiſſa dimittit. 11.q.2.placuit.

Quod eſt licentia diſpēſationis, vt quando ſimoniacus ignoranter ordinem recepit, exequendi officium ſibi licentia datur.1.q 5.c.vlt.

Item eſt licentia occaſionis, vt cū ex continentia viri vxori datur licentiā fornicādi.27. q. 2. ſi tu abſtines.

Item eſt licentia permiſſionis, vt quando Iudæis celebrandi ceremonias licentia datur, 45.diſtin.qui ſyncera.

Item eſt licentia approbationis, ſicut eſt licentia nubendi data ab apoſtolo. 28. diſtinct. de his.in fi.

Lignum. Quod de lignis eccleſiæ habes vbi agitur de eccleſia materiali.

Lingua. Quod lingua quęlibet habet quędā locutionum propria genera, quæ cum in aliam transferun tur, videntur abſurda. 38. diſt. locutio.

Quod ſuper apoſtolos ſpiritus ſanctus in linguarum ſpecie ſedit, quia quos replet, de ſe loqui facit.38.diſt.locutio.

Quod opera ſacerdotis ſiue prædicatoris cum linguæ ſonitu concordare debent.43.diſt. ſit rector, poſt med.

Quod in cęlum os ponere, & linguam in terra tranſire eſt prę latis ſuis derogare.21.diſt. intantum.

Quod propter detrahentes linguas correctio peccātis a prę lato non debet omitti.45, diſtin.ſed illud.50.diſt.ſi qs diaconus, ante fi.

Quod nihil prodeſt ieiunare vel orare niſi lingua a detractionibus cohibeatur. de conſecr. diſt.5.nihil enim.

Quod non refrenās linguā ſuā, huius vana eſt religio.5.q.4.in loco.

Quod cuicūque non ſufficit ocu

los caſtos ſeruare, ſed & linguam: quia qui de aliis loquũtur, ſua ſententia iudicabũtur. 6.q.1.ex merito.

Quod in condemnatione perſonæ non minus periculoſa eſt lingua in verbis mentiens, q̃ manus ſanguinem fundens. 11.q.3.nemo peritorum.

De hac materia habes ubi agitur de Locutione.

Lis. Quod lis ex ignorãtia prouenit, & garrulitatem nutrit.41.diſt.§.1.

Quod litigioſus ideo ordinari prohibetur, quia talis ſemina re diſcordiam numquam ceſſat.46.diſt.hoc habet.§.ecce.

Quod epiſcopus pro rebus trãſitoriis non per ſe, ſed per aliũ in iudicio litigare debet.14.q.1.cap.1.

Quod lite pendente res litigioſa in nulla parte transferri debet ante cauſæ cognitionem. 11.q.1.c.vlt.92.diſt.ſi quis ordinatus. & c.ſeq.

Quod ſacerdotum officium eſt li tem habentes ad pacem reuocare.90.diſt.placuit.

Quod lis iudicialis debet conteſtari.3.quæſt.3.induciæ.§.libellum.

De lite iudiciali habes ubi agitur de Contentioſo.

Litteræ. Quod commendatitiæ litteræ vocãtur.73.diſt.§.1.

Quod non de facili epiſcopus dimiſſorias litteras clerico dare debet.72.diſt.epiſcopus.19.q.2.duæ.

Quod clericus vnius epiſcopi ab alio epiſcopo propter hoſpitalitatis cauſam non eſt ſuſcipiendus, nec ordinandus, nec in beneficio eſt inſtituendus. 71.diſt.per totum.

Quod extraneo clerico ſine commendatitijs litteris ſui epiſcopi non licet miniſtrare.81.diſtin.extraneo.

Quod nullus peregrinus clericus abſque formata in alia diœceſi ſuſcipi debet.71.diſtinct. nullum.

Quod iuxta ſtatuta Nicæni concilii olim formatæ habebant interpoſitas græcas litteras, ne de facili falſificarentur.73. diſt.ſanctiſſimo.

Quod exemplar litteræ dimiſſoriæ vel formatæ ponitur. 73. diſt.in nomine.§.1.& c.ſeq.

Locutio. Quod locutio eſt duplex, videlicet Dei, & hominis.de conſe.diſt. 5.c.vlt.

Quod locutio Dei non eſt ſecundum modum locutionum hominis, ſed inſpiratio qua volũtatem ſuam ingerit in corde credentium.de conſec.diſt.5. c.vlt.

Quod locutio hominis ideo eſt inſtituta, vt cogitationes ſuas in alterius notitiam proferat. 22.q.2.is autem.

Quod locutio hominis debet eſſe ſana, vt fidem conſolidet. 45.diſt.c.vlt.

Item debet eſſe cauta, vt ordinate loquẽs vulnere erroris corda audientium non feriat.43. diſt.ſit rector.circa med.

Item debet eſſe diſcreta, ne tacẽda proferat, & proferenda reticeſcat.43.diſtin.c.ſit rector,

22.q.vlt.quoties.

Item debet eſſe ponderoſa, vt lo quendo nullum lædat.50. diſtin.ponderet.

Item debet eſſe vera, vt ſicut gerit mēte, ſic loquatur ore. 22. q.5.iuramenti.

Item non debet eſſe otioſa, quia de omni verbo otioſo redden da eſt ratio.22.q. vlt. quoties.

Item non debet eſſe maledicta, quia ſæpe maledictio reuertitur in illum qui eā mittit. 11. q.3.illud.in fi.24.q.3. qui negligunt.

Item non debet eſſe detracto ria.6.q.1.ſunt plurimi, & duobus c.ſeq.

Locus. Quod locus non ſanctificat hominem ſed homo locum.40. diſtinct. multi.

Quod non ſanctorum filij ſunt qui tenent loca ſanctorū, ſed qui imitantur opera eorum. 40.diſt.non eſt.

Quod qui præſunt non ex locorū dignitate, ſed honoris nobilitate innoteſcere debent. 40.diſt.nos qui.

Quod non loca homines Deo proximos faciunt, ſed bona merita.40.diſt.non loca.

Quod miſerabilis eſt rector q gubernaculi locū occupauit, & remum tenere non nouit.40. diſt.ante omnia.

Quod qui locis & tēporibus con ueniat diligenter eſt attenden dum.41.diſt.quiſquis.

Quod non ideo approbanda eſt conſuetudo mala: quia locus bonus eſt: quia non pro locis res, ſed pro rebus loca amāda ſunt.12.diſt.nouit.

Quod quantumcunque ſunt oc culta loca ſine gratia ſaluare non poſſunt.40.diſt.quęlibet. Vbi nota exemplum de angelo & de cęlo, & de Adam & paradiſo, de Loth & de monte.

Quod in hoc ꝙ Adam propter peccatum de paradiſo eiectus eſt, innuitur ꝙ propter pecca tum meretur quis nobili loco priuari.40.diſt.Adam.

Quod quandoque prodeſt cōuerſis mutatio loci, quia plerūq; dum mutatur locus, mutatur & mentis affectus. 86. diſt. fra trem.& 81.diſt.valet.

Quod non expedit locum viſitare in quo quis peccauit: ne facti memoria reuocetur. 81. diſtin.valet.15.q.1. mulier.

Quod loca in nomine domini ædificata ſunt honoranda. 41. diſt.parſimoniam.

Quod locus tutus pro diſcuſſione cauſæ debet aſſignari. 33. quæſt.2.ſiue.& 3.quęſt.9.hortamur.

Quod his qui in peccato mortali decedunt, ſacra loca pro ſepultura non proſunt.13. q.2. quibus.

Quod qui in peccato mortali moriuntur, ad maiorem cumulum damnationis in ſacris locis ſepeliuntur.13.q.2. cum grauia.in fi.

Quod in pęnitentia vel cum leuibus peccatis decedentibus prodeſt in ſacris locis ſepeliri. 13.q.2.cum grauia.

Loculus. Quod loculus eſt diminutiuum à loco; & quandoque poni tur

nitur pro praua burſa, quam & Chriſtus habuit pro expenſis reponendis.12.q.1. exēplū.

Quod Chriſtus loculos ſuos opibus aliorum implebat vt indigentibus diſtribueret.23.q 4. duo iſta.

Item ideo loculos habuit, vt innueret eccleſiam ſuam loculos habituram. 12. quęſtio. 1. exemplum.

Lodouicus. Quod Lodouicus Imperator primus confirmauit Paſchali Papæ donationem, Romanæ ciuitatis cū pertinētiis, & totum patrimonium ſancti Petri, & electionē ſummi Pontificis liberam fieri à Romanis 63.diſt.ego Lodouicus.

Itē ꝙ nullus poſſeſſor de agro eccleſiæ debet cenſum perſoluere.23.q.8.ſecundum.

Loth Quod quia Loth p hoſpitalitatis opera Deo placuit, angelos recipere meruit.42.diſt.§.1.

Quod Loth ideó filias ſuas pro angelis ſodomitis obtulit vt hoſpitalitas non violaretur, & maius peccatum vitaretur.32.q.7.offerebat.

Quod filiæ ipſius Loth patrē inebriauerunt vt ei commiſcerētur.35.diſt.ſexto die.

Quod ideo Loth filiæ ipſius accubuerunt, quia totum genus humanum ſubmerſum, & ſe cauſa propagationis ſeruatas crediderunt.32.q 4.dixit.

Quod non ſemper ſolitaria loca proſunt, quia Loth in ciuitate iuſtus fuit, in monte ſolitarius peccauit. 40. diſtinctio. quælibet.

Lucrum. Quod lucrū non debet eccleſia quærere cum damo aliorum. 12.quæſt.2.fraternitas.& q.5. c.penult.

Quod Chriſtus defleт eccleſiā, quæ facta fuerat domus orationis, & propter turpia lucra facta eſt domus latronum.16. quæſt.7. &.hoc diximus. poſt medium.

Quod ſimonia eſt ſacramēta pro lucro temporali conferre. 1. q.1.ſi quis epiſcopus.

Quod qui ſeruit Deo amore lucri temporalis, mercenarius eſt.8.q.1.ſunt in eccleſia.

Quod nemo in electione prælati ſpeciale lucrum, ſed bonum commune debet proſpicere. 8.q.2.dilectiſſimi.

Quod Chriſtus pręlatos oues paſcere docuit, non terrenis lucris delectari.16. q.1. nulli. & c.ſequen.

Quod prælati debent lucris intendere animarum, non temporalium rerum. 16. q.1.prædicator.

Quod exceptis Iudæis, ſi aliorū infidelium colloquia & menſam vitamus, Chriſto eos lucrari non poſſumus. 23. q. 4. infideles.

Quod clericus turpia lucra exercens debet deponi.13.qō.4. ſi quis oblitus.& 6.cap.ſequentibus.

Quod an quæſtus honeſtus vel inhoneſtus ſit qualitas lucri, negotiantem aut excuſat aut accuſat.de pęn.diſtinct.5. qualitas.

Quod

Quod res reſtituuntur hęredibus quando quis ex circunuẽtione lucri ad religionem recipitur. 16. q. 7. conſtituit.

Quod turpe lucrum ſequitur ꝗ minus emit vt plus vẽdat. 14. q. 4. quicumque tempore.

Quod cum peccatis homines aliqua lucrantur, ea pauperibus iuſte erogantur, ſicut mathematicus futura prædicando, vel meretrix turpia exercendo. 14. q. 5. qui habetis.

Quod de malo lucro vbi competit repetitio, eleemoſyna vel oblatio fieri non debet. 14. q. 5. per totum.

Quod medicus vel ſeruus lucrũ ſuum ab inuito detentore non iniurioſe recipit. 14. q. 5. non ſane.

De hac materia habes ubi agitur de Mercatione.

Lucifer. Quod lucifer dicitur principium viarum Dei. de pæ. diſt. 2. cap. principium.

Item dicitur Beemoth.

Item dicitur Cherub, quaſi plenitudo ſapientiæ.

Quod lucifer non ad Dei ſimilitudinẽ ſicut homo, ſed ſignaculum ſimilitudinis Dei creatus aſſeritur, quaſi magis ei aliquid tributum ſit, vt quo ſubtilior eſt natura, eo in illũ ſimilitudo Dei plenius credatur expreſſa. de pæn. diſt. 2. iuxta finem. c. multi. §. hinc enim reſponſum.

Quod Deus fecit eum eminentiorem ceteris angelis.

Item fecit eũ ſpecioſum in multis condenſis frondibus.

Quod cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo Dei.

Quod omne lignum pretioſum paradiſi Dei non eſt aſſimilatum ei & pulchritudini eius.

Quod ptegẽs & extẽtus in mõte ſancto Dei fuiſſe perhibet.

Quod omnis lapis pretioſus operimentum eius fuit.

Quod omnes angelos qũ aſi veſtem & ornamentum ſuum habuit.

Quod in medio lapidum ignitorum perfectus ambulauit.

Quod lucifer quia magnus ſine cõparatione creatus eſt, ideo peccans ſine venia damnatus eſt. de pęn. diſt. 2. principium.

Luctus. Quod tempus luctus legis tempore, alij vſque ad triceſimum diem, alii vſque ad quadrageſimum obſeruabant. 13. q. 2. quia

Quod femina intra tempus luctus nubens, ſecundum leges ciuiles infamis eſt, ſed non ſecundum canones. 2. q. 3. Euphemium. §. proximo. in fi.

Quod fideles mortui non ſunt lugẽdi, cum ſciamus eos non amitti, ſed præmitti. 13. q. 2. quam pręposterum.

Quod lugere mortuos non prohibemur ex pietate, ſed ex reſurrectionis deſperatione. 13. q. vlt. vbicumque. & duobus c. ſeq.

Quod doctrina ſchiſmaticis panis luctus dicitur. 1. q. 1. domi nus declarauit.

Ludus. Quod ludus & ſaltatio in ſanctorũ ſolennibus præcipue diuina offi-

officia obſtrepés eſt irreligioſus. de conſecra. diſtinct. 3. irreligioſa.

Quod vere pęnitens debet ſe cohibere a ludis ſæculi & a ſpectaculis de pæn. diſtinct. 5. §. 1. in fine.

Quod ad ordines non debent ꝓmoueri qui ludis turpibus deſeruiunt. 33. diſt. maritum.

Quod epiſcopus vel presbyter, vel diaconus ludo deſeruiens niſi deſinat, eſt deponendus. 35. diſtinct. epiſcopus. & 46. diſt. clericum.

Quod an ludendo ſub certa forma baptizati debeant pro vere baptizatis haberi. 1. q 1. ſpiritus §. ecce. de conſec. diſt 4. ſolet quæri.

Lupus. Quod lupus dicitur paſtor mercenarius, cui non eſt cura de ouibus. 23 q. 4. tres.

Quod lupi dicuntur laici ſubditi, qui aliquãdo dicũtur oues. 83. diſt. nihil. 2. q. 7. oues.

Quod lupi dicuntur dæmones & hæretici. 81. diſt. oportet. & 43. diſt. §. 1. & c. ſeq.

Quod lupi arcendi ſunt latratu canum, & baculo paſtorum. 43. diſt. §. 1.

Quod qui propter timorem recta loqui pertimeſcit; hic velut mercenarius veniente lupo fugit. 43. diſt. ſit rector.

Quod nullus paſtor placere lupis & ouibus poteſt. 83. diſtin. nihil.

Quod illo paſtore nihil eſt miſerabilius, qui luporum gloriatur laudibus. 83. diſt. nihil.

Quod ſicut lupus fruſtatim comedit agnum, ſic mali paſtores ſucceſſiue conſumũt bona eccleſiaſtica. 13. q. 1. c. 1. ante med.

Quod ideo ad ſedem apoſtolicã eſt recurrendum per appellationẽ, ne lupi, qui ſub ſpecie ouium intrant beſtiali ſæuitia quoſdam lacerare prȩſumãt. 2. q. 6. decreto. in fi.

Lux. Quod lux diuina animę tenebras fugat, quia nulla participatio lucis ad tenebras. de pæn. diſtin. 1. reſuſcitatus. §. ſi autem.

Quod lux mundi ſunt ſacerdotes. 93. diſt. ſacerdotes.

Quod lux veritatis illi ſubtrahitur qui arrogantia ſapientiæ ſeu iuſtitię velut albugine oculi excæcatur. 49. diſtin. hinc etenim. circa med.

Quod licet omnis qui male agit odit lucem, & quærit tenebras, Dei tamen oculos cuncta perſpicientes latere non poteſt. 18. q. 2. pernicioſam. de pęn. diſt. 1. porro. §. ſi ante.

Quod cum factum notorium inculpatur, luce clarius conſtare dicitur. 7. q 1. ſciſcitaris.

Luxuria. Quod luxuria inter alia peccata maxime templum Dei (ideſt corpus humanum) polluit, 32. q. 7. non ſolum.

Quod luxuria fomentum recipit a uino: ideo dicitur, Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria. 35. diſt. vinolentum. & duobus c. ſeq.

Quod pauci inueniuntur ſine carnis luxuria. 50. diſt. quia ſanctitas tua. ante fi.

Quod

Quod luxuria ſapiẽtes infatuat. exemplum de Salomone. 32. quæſt. 4. Salomon. 3. quæſt. 7. ſacerdos.

Item ſanctos proſternit. Exemplum de Dauid. de pæn. diſt. 3. ſepties. §. Dauid quoque. 3. q. 7. ſacerdos. §. item Dauid.

Item fortes uincit. Exemplum de Sampſone. 23. quæſt. 5. ſi non. ante ſi.

Item iugem ſcabiem habet cui carnis luxuria ſine ceſſatione dominatur. 49. diſtinct. hinc etenim. poſt med.

Quod delectationi luxuriæ diuerſę turpitudinis voluptates iunguntur. 32. quæſ. 7. non ſolum.

Quod nomine luxuriæ omnis inordinata pollutio intelligitur. 32. q. 4 in eo.

De diuerſis modis & gradibus luxuriæ. 22. quęſt. 7. quemadmodum. §. 1. 27. quæſtione 1. nec aliqua.

Quod ſolo conſenſu mentis ſine tactu corporis luxuria exercetur: 32. q. 5. nec ſolo.

Quod cum luxuria in cognitione non reprimitur, etiam in actione dominatur. 46. diſtin. hinc etenim. poſt med.

Quod excellentia epiſcopi vel presbyteri vilificatur dum voluptatibus luxuriæ coinquinatur. 32. diſt. c. 1. in ſi.

Quod epiſcopus vel ſacerdos luxurioſus dignitate officii eſt puniendus. 15. q. 8. hi qui.

Quod abuſus luxuriæ grauior eſt cum propria uxore quàm cum meretrice. 32. q. 4. origo. & q. 7. adulterii.

Quod femina præter coitum debitum ex diuerſis partibus corporis corrumpi poteſt, ſicut per oſcula, & ſimilia. 27. q. 1. nec aliqua.

Quod aliquæ excedunt pecora in libidine, quia pecora poſt conceptum coitum non admittunt. 32. q. 7. non ſolum. & q. 4. origo, in ſi.

Quod crudelis libido reputatur vbi propter luxuriam ſterilitatis venena procurantur. 32. q. 2. aliquando.

Quod luxuria plus iuris habet aliquando quam caſtitas. 34. diſt. fraternitas.

De hac materia habes vbi agitur de Fornicatione, & Caſtitate, & Pollutione.

Maceratio.

Quod maceratio carnis vt eius concupiſcentia compeſcatur, conſiſtit in ieiuniis & vigiliis, & laboribus, & caſtigationibus. 32. q. ſtione. 5. ſi Paulus.

De materia habes vbi agitur de Abſtinentia, & de Ieiuniis.

Macula.

Quod macula corporis notabilis remouet a miniſterio altaris. 49. diſt. hinc etenim. 1. quæſt. 1. ſacerdotes.

Quod eccleſia Chriſti eſt ſine ruga & macula. 32. quæſtio. 4. recurrat. in ſi. & 24. quæſtione 1. omnibus.

Quod ſicut per vnum membrũ macula in omne corpus diffunditur, ſic in omnem eccleſiam videtur diffundere qui corpus ſuum maculat. 26. q. 2.

2.ſed & illud.

Quod ſacramenta eccleſiæ per malos miniſtros maculari nõ poſſunt. 1.q.1.ſic autem.

Quod ſedes Romana ſemper manſit extra maculam hæreticæ prauitatis. 24.quæſt.1.in ſede.

Quod macula diſcordię vel odii perſeuerans nec paſſione nec morte pro nomine Chriſti ſuſcepta purgatur,nec ſanguine abluitur. 90. diſt. neque.

Magiſter. Quod magiſter nullus debet eſſe prius, quàm diſcipulus. 16.q.1.ſi clericatus. 61.diſtin. miſerum.

Quod ideo neophyti prohibentur ordinari, ne fiant magiſtri antequam fuerint diſcipuli. 48.diſt.§.1.

De hac materia habes vbi agitur de Diſcipulis.

Quod magiſtros & doctores epiſcopi congruis conſtituant locis,qui ſtudia litterarum, liberaliumque artium dogmata aſſidue doceant. quia in his maxime diuina manifeſtãtur atque declarantur mandata. 37.diſt.de quibuſdam.

Quod magiſtri imperiti iniuriã faciunt cathedræ. 40.diſtinct. multi.

Quod magiſtris imperiti non ſunt præferendi. 61. diſt. ſtatuimus.

Quod magiſtro impunitas debetur ſi cauſa correctionis diſcipulum verberet, de pæn. diſ. 1.§.3.& c.aut facta.

Magus. Quod magi ſunt q vulgo malefici ob facinorum magnitudinẽ nuncupãtur. 26.quæſt.5. nec mirum.

Quod magi tria munera obtulerũt domino, in quibus tres partes philoſophiæ intelligũtur,videlicet moralis, naturalis, & rationalis. 37.diſt.legimus.§.hinc etiam filius.

Quod ars magorum inuenta eſt ex traditione malorum angelorum.26.q.2.qui ſine.

Quod præſtigia magorum non poſſunt turbare mentes bonorum, qui talia non credũt, ſed mentes infidelium. 26.q. 5.nec mirum.

Quod & in nouarum formarũ & in conſimilium repræſentatione fictionem habent,& nõ veritatem. 26. q. 5. nec mirum.

Quod magi plus facere non poſſunt niſi quantum Deus permittit. 26.quæſt. 5. nec mirũ. ante medium.

Quod ideo hanc artem permittit Deus vt homines qui in fide firmi ſunt, probentur. & mali qui mendacio credunt, per ſua deſideria ſeducantur. 26.q.5.nec mirum.

Quod cum hęc ars prohibita ſit, qui ipſam ſectantur, vel qui credunt talibus,perpetuæ dãnationis interitum incurrũt. 26.q.2.qui ſine.

Quod abſurdum eſt Samuelem tam ſanctum virum credere magica arte per Pythoniſſam ſuſcitatum,ſed potius Saul ex ingentibus peccatis per diaboli fallaciam illuſum. 26.q 5.nec mirum.

De hac materia habes ubi agitur de Dæmonibus, & Incantationibus, & ubi agitur de Diuinationibus.

Maior. Quod maior apud Deum eſt ille q. eſt iuſtior. 40.diſt.multi.in fi.

Quod maioritas inter homines attenditur diuerſis reſpectibus: videlicet inferior ad ſuperiores in obſequio & honore exhibendo, ſicut acolythi ſubdiaconibus, vt ſupra diſt. 93.a ſubdiacono.

Item in obediendo, quia nullus eſt qui nõ teneatur alicui obedire, alioquin acephalus eſſet. 93.diſt.nulla.& c.ſeq.

Item in ſedendo & ſtando, quia in talibus presbytero diaconus (niſi ſit legatus) non debet ſe præferre. 93.diſt. c.vlt. & ſupra eod.c.peruenit. in fi. & c.ſeq. & c.nonnulli.& c.legimus.in fi.

Item in benedicendo, quia minor a maiore benedicitur.21. diſt.denique.

Item in ſacramenta conferẽdo, quia præſente presbytero diaconus non debet ſacramenta conferre.93.diſtin. diaconi.& c.peruenit.& c.præſente.

Item in reuerentiam impendendo, ſicut tenetur filius patri, & vxor viro.33.q.5.eſt ordo.

Quod eſt maioritas reſpectu dignitatis officii, & ſanctitatis meriti.2.q.7.Paulus Petrum.

Quod Petrus inter apoſtolos dignitate officii maior fuit.2.q. 7. Paulus. §. hoc. & cap. puto.

Quod Cyprianus martyr quantum ad martyrium Petro cõparatur.2.q.7.puto.

Quod licet epiſcopus iuxta vocabulum ſit maior presbyteris; Auguſtinus tamen minorem ſe Hieronymo profitetur.2 q.7.quamquam.

Quod ſeruus Chriſti non quærit quomodo aliis maior appareat; ſed quomodo omnib. inferior videatur.40.diſt.multi.& 93.diſt.diaconi ſunt.ante medium.

Quod iuſtitia eſt vt maiori ſeruiat minor. 33.q.5. eſt ordo.

Maledictio. Quod maledictio eſt duplex, ſ.Dei, & hominis.24. q.3.Deus quando.

Quod Dei maledictio deſignat meritum eius cui maledicitur. 24.q.4. Deus quando.

Quod ſolus Deus iuſte maledicit, quod ipſum non fallit peccati qualitas nec peccãtis affectus.24.quæſt.3. Deus quando.

Quod exemplo angeli qui diabolum maledicere noluit, homines a maledictis puri eſſe debent.24.q.3.ſi igitur.

Quod maledictio in ore clerici vituperatur & punitur.46.diſtin.clericus maledicus.

Quod illa maledictio prohibetur quæ procedit in zelo vltionis, non ex zelo iuſtitiæ.24.q. 3.cum ergo.§.proxi.

Quod criminoſus ſententia maledictionis eſt feriendus. 24. q.3.certum.& c.ſeq.

Quod qui negligunt oris maledici conſuetudinem reſecare, etiam ſi non corde maledicãt, inquinamentum oris ſui incurrunt.

currunt.24.q.3.qui negligũt.

Quod maledictum fruſtra prolatum frequenter in maledicentem reuertitur. 11. quę ſt. 3 illud.in fine.

Quod maledici regnum Dei nõ poſſidebunt. 14.q.3. certum.

Quod ſancti cum maledicunt, non maledicunt zelo vltionis,ſed iuſtitiæ. 24.quæſtione 3.cum ſancti.

Quod cũ maledicimur de quo conſcientiam non habemus, non triſtari ſed potius lętari debemus.11.q.3.inter uerba. & duobus cap.ſeq.

Malefici. Quod malefici & magi, & incantatores, & diuinatores pro eodem accipiuntur. 26.q 4.igitur.& q.5.ſi quis epiſcopus.

Quod vbi per maleficium Deo permittente occulto iudicio, & diabolo præparante concubitus non ſequitur,ad Deum per humilem confeſſionem eſt recurrendum.33.q.1.c.vlt.

De hac materia habes vbi agitur de Diuinationibus: & vbi agitur de Incantationibus,& de Magis.

Malum. Quod malum eſt duplex, videlicet pęnę,& culpæ. 15.q.1.illa.

Quod malum pœnæ non proprie malũ dicitur, mala enim non ſunt quæ nec crimine mentem implicant, nec conſcientiam ligant,ſicut paupertas,ęgritudo, & aliæ pænalitates.15.q.1.illa.

Quod ideo Deus malum pœnæ homini reliquit, vt ex hoc humiliaretur, & materiam haberet exercitii.de pæn.diſt.1.medicina.in fi.

Quod de malo pœnæ bonum fit,cum pauperibus diſtribuitur,quod cum laboribus & ſudoribus acquiritur. 14. q.5. qui habetis.

De hac materia require infra vbi agitur de Pœna.

Quod malum culpæ proprie dicitur malum,videlicet peccatum voluntarie commiſſum. 15.q.1. illa.

Quod mala culpæ non ſunt facienda vt bona ſequantur. 14. q.5. per totum.22. q.2.is autem.& c.ne quis. & c.faciat.

Quod de malo culpæ bonum fit quando de turpi lucro vbi non cõpetit repetitio,fit eleemoſyna.14.quęſtio.5.qui habetis.

Quod inter duo mala culpæ minus eligendum eſt,vbi neceſſitas vnum perpetrare compulit.13.diſt.duo.& cap.ſequen. in fi. 22.q. 4. quod Dauid: & capitu.ſi aliquid.& duobus c. ſequen.

Quod innocens nec facit malũ, nec approbat factum. 23.q. 4.ita.& c.ſeq.

Quod ſic ſunt in eccleſia homines mali, ſicut ſunt humores mali in corpore. de conſecra. diſt.4 eſt vnitas.

Quod duobus modis nõ te maculat malus, videlicet ſi non conſentis, & ſi redarguis. 23. q.4.a malis.

Quod ſicut zizaniam a frumento difficile eſt ſegregare,ſic in hac vita malos a bonis. 23. q. 4.quantus.

Quod quamdiu mali per iudicium

cium eccleſiæ non publicantur tolerari debent, 2. quæſt. 1.multi.circa princ.15. q. vlt. c.vlti.

Item tolerandi ſunt & aſſociãdi quamdiu de ipſorum correctione non deſperatur. 23. q. 4.cap.1.

Item tolerãdi ſunt quorum peccata manifeſta non ſunt, ne forte eradicando zizaniam eradicetur & triticum. 11. q. 3.nolite.2.quæſtio.1.multi,in princi.

Item tolerandi ſunt ne ex turbatione ipſorum pax generalis eccleſiæ concutiatur. 23. quæſtio.4.tolerandi.& c.quid ergo.& c.quiſquis.

Quod bonus malum tolerare debet, quia & Chriſtus Iudam malum tolerauit.23. quęſt.4. tu bonis.

Quod qui malum non tolerat, ipſe ſibi teſtis eſt quia bonus non eſt.23.quæſtio.4. hæc autem vita.

Quod ſi malos Chriſto lucrifacere volumus, exemplo Chriſti cum ipſis habitare debemus.2.q.1.multi.

Quod propter malos boni non ſunt deſerendi. 7. q. 1.aduerſitas.

Quod ideo propter bonos mali non ſunt deſerendi, quia propter paleam area non eſt relinquenda: nec propter piſces malos retia ſunt rumpenda. nec propter hœdos in fine ſeparandos grex Domini eſt deſerendus.24. quæſtio. 1. quiſquis.

De malo culpæ habes ubi agitur de Peccato.

Manna. Quod manna fuit figura corporis Chriſti,quia ſicut illud elemẽtum cæleſte æqualiter ſinguli colligebant,ſic cœleſtem gratiam poſtmodum ſecuturam æqualiter omnibus diuidi pręfigurabat.de conſe. diſt.4. nec quemquam.

Quod ſicut potior eſt lux quàm vmbra, veritas quàm figura, ſic corpus Chriſti dignius eſt manna de cęlo.de conſe. diſt. 1. reuera.

Quod manna fuit de cęlo, corpus Chriſti ſuper cęlum. de conſe.diſt.2.reuera.

Quod manna fuit corruptioni obnoxium ſi in alterum diem ſeruabatur. iſtud enim eſt ab omni corruptione alienũ manens in æternum. de conſecr. diſt.2.reuera.

Manumiſsio. Quod manumiſſio dicitur quãdo hi qui ſunt ſub iugo ſeruitutis,manumittentis beneficio libertati redduntur.duodecima quæſt. 2. cum redemptor.

Quod manumiſſio per epiſcopum ſic debet fieri, vt ſemper manumiſſi patrocinium eccleſiæ recognoſcant.12.q.2. epiſcopus qui mancipium.

Quod ſucceſſor epiſcopi prædeceſſoris ſui manumiſſionem non debet infringere.12.q 2. ſi quos.

Quod manumiſſus de collegio non tenetur ad reuerentiã ſingulis de collegio,ſed vniuerſitati,

tati, immo ſingulos poteſt in ius vocare. 12. q. 2. epiſcopus qui. §. ſi vero.

De hac materia habes ubi agitur de Libertate & de Libertis.

Manus impoſitio.

De manus impoſitione habes vbi agitur de impoſitione.

Marcus.

Q̃d Marcus euangeliſta diſcipulus beati Petri Alexandrinam fundauit & erexit eccleſiam. 24. quæſt. 1. cum beatiſſimus. 22. diſt. ſacroſancta. 93. diſt. legimus. poſt med.

Margarita.

Quod margarita ante porcos mittitur, quando indignis verbum Dei proponitur. 11. quæſt. 3. nolite recedere. & c. ſeq.

Quod margaritæ ante porcos & canes mittuntur, quãdo detractoribus & immundis eccleſiaſtica ſacramenta committuntur. 44. diſtin. in mandatis. de pœn. diſtin. 1. nonnulli. §. item his.

Maria.

Quod Maria vere vouit virginitatem perpetuã. niſi Deus aliter reuelaſſet. 27. q. 2. c. ſufficiat. poſt medium.

Quod Maria deſponſata fuit Ioſeph, ſed numquam ab eo cognita. 27. quæſt. 2. quod autẽ. circa fi.

Quod ideo deſponſata fuit Ioſeph, vt virginitas eius diabolo occultaretur, & virginitate ſua falleret principem mundi. 27. quæſt. 2. inuenta. & 32. q. 2. c. 1.

Quod Maria virgo concepit, & virgo peperit. 27. q. 1. nuptiarum. ante fi.

Quod Maria genuit Deum & hominem, non tantum hominẽ, ſicut dicit Neſtorius, q̃ aliam perſonam fecit carnis, aliã diuinitatis. 16. diſt. prima autẽ. §. tertia in Epheſo.

Quod tempore paſſionis Maria commendata fuit Ioanni. 27. q. 2. quod autem. §. ſeq.

Quod Maria & Ioſeph in virginitate vterque permanſit. 27. q. 2. beata Maria.

Martyrium.

Quod martyrium p̱ Chriſto non à nobis, ſed ab alijs libenter debemus ſuſcipere. 23. q. 5. non eſt noſtrum. & q. 8. conuenior. circa prin.

Quod an nulli in perſecutionibus licet propria interire manu, niſi vbi caſtitas periclitaretur. 23. q. 5. non eſt noſtrũ.

Quod non computantur in numero martyrũ q̃ ſeipſos qualicumque intentione voluntarie interimunt. 23. q. 5. tu dixiſti. & c. placuit.

Quod non pœna, ſed cauſa facit martyrem. de conſecra. diſt. 4. baptiſmi. exemplum ibi de latrone.

Quod effectus martyrii pro nomine Ieſu ſuſceptus implet vicem baptiſmi. de conſecra. diſtinct. 3. baptiſmi. & cap. catechumenum.

Quod qui pro nomine Chriſti martyrizantur, abſque dubio vitam æternam conſequũtur. 15. quæſtio. 1. merito. §. firmiſſime.

Quod

Quod in ſeruis Chriſti etiam ſi affectus martyrii ad effectum non deducatur, ipſa ſola volũtas coronatur. de pen. diſtin. 1. numquid Cain.

Matrimonium. Quod matrimonium eſt duplex, videlicet ſpirituale, & carnale. 26. q. 2. cum ſocietas.

Quod matrimoniũ carnale eſt viri mulieriſque cõiunctio indiuiduam vitæ conſuetudinẽ retinens. 27. q. 2. §. 1.

Quod matrimoniũ fuit primo in paradiſo inſtitutum. 32. q. 2. ſicut. §. 1. & ſeq.

Quod fuit inſtitutum ante peccatum in humani generis propagationem, poſt peccatũ in infirmitatis remedium. 32. q. 2. quidquid.

Quod matrimonium eſt bonũ, & ſine peccato exercetur qđ Dei præcepto perficitur. 26. diſt. deinde, in fi.

Quod conſenſus in carnalem copulam facit matrimoniũ. 27. q. 1. §. 1. & 5. c. ſeq.

Quod matrimonium aliud eſt legitimũ & non ratum, aliud ratum & non legitimum, aliud legitimum & ratum. 28. q. 1. ſi quis Iudaicæ. §. ſeq.

Legitimum matrimoniũ eſt qđ legali conſtitutione vel prouinciæ moribus contrahitur, hoc eſt apud infideles, licet nõ ſit ratum, quia ſoluitur quando placet. 28. quæſt. 1. ſi quis Iudaicæ. §. ſeq.

Ratum matrimonium apud fideles eſt, quando ſine ſolennitate ſolo affectu cõtrahitur, quorũ matrimoniũ ſemel initum vlterius ſolui non põt. 28. q. 1. ſi quis Iudaicæ §. ſeq.

Legitimum & ratum eſt quando vxor à parentibus traditur, à ſponſo dotatur, & à ſacerdote benedicitur, & mutuo cõſenſu perficitur. 8. q. 1. ſi quis. §. ſequẽ. in fi. 30. q. 5. per totum, vſque ad c. nullum.

Quod triplex eſt bonum matrimonii, fides, proles, & ſacramentum. 27. q. 2. omne. 32. q. 2. ſicut in fi.

Hoc triplex bonum fuit in parẽtibus Chriſti, proles fuit ipſe Chriſtus, fides quia nullum adulterium, ſacramentũ quia nullum diuortium. 27. quæſt. 2. omne.

Quod prima cauſa matrimonii debet eſſe intentio prolis. 32. q. 2. pudor.

Item alia cauſa vitatio fornicationis. 32. q. 2. ſicut. §. ſeq. & c. quidquid.

Quod propter intentionem prolis coitus excuſatur, & ꝓpter bonum matrimonii 32. q. 2. ſolet quæri.

Quod an in matrimonio dum contrahitur vel exercetur, nõ confertur gratia, & propter hoc, in ipſius contractu pretia interueniunt. 32. quæſt. 2. connubia.

Quod ipſe Deus eſt defenſor & cuſtos matrimonii. 32. q. 4. nemo. in fi.

Quod damnans matrimonium anathematizatur. 30. diſtin. ſi qua mulier. & duobus c. ſeq. & c. ſi quis nuptias.

Quod ſecundæ nuptiæ diſſuadẽ-

tur.31.q.1. de his. & duobus c.ſeq.

Quod ſecundæ, tertiæ & vltimæ nuptiæ non condemnantur. 31.q.1.aperiant.

Quod ſecundæ nuptiæ non debent benedici. 31. quæſtio. 1. de his.

Quod olim licuit ſacerdotibus in matrimonio ante contracto ſtare, ſicut & modo apud Græcos ſtant & filii eorũ reputabantur legitimi. 56. diſt. Cænomanenſem.

Quod ordinatis in matrimonio contracto nõ licuit, nec apud Græcos licet ſecundas nuptias facere propter notam bigamiæ.33.diſt.ſi quis poſt.

Quod puellam quæ per verba de præſenti alteri contraxit, alter ducere non poteſt.27. q. vlt.c.vlt.

Quod modus contrahendi matrimonium ponitur. 30. q. 5. aliter.

Quod multa ſunt quæ in contractu matrimonij ſunt attendenda.30.q.vlt.aliter.& c.qualis.& c.ſeq.

Quod velum, annulus, & alia quæ exhibentur dum feminæ maritantur, ſingula ſpecialem habent ſignificationem.30.q. 5.feminæ.

Quod ſine dote ſi poteſt haberi non debet contrahi matrimonium.30. quæſt. 5. nullum ſine dote.

Quod clandeſtine non debẽt matrimonia contrahi: & licet in foro conſcientiæ ligent, in iudicio tamen eccleſiæ pro infectis habentur. 30. q.5. ꝑ totũ.

Quod matrimonium nõ poteſt contrahi ad tempus. 32. qõ.2. ſolet quæri.& c.ſeq.

Quod a ſeptuageſima vſque ad octauam paſchæ, & tribus hebdomadis ante feſtum Ioan. Baptiſtæ, & ab aduentu Domini, matrimonia non debent ſolemniter contrahi.33. q.4. nõ oportet. Vide Concil. Trid. de hac re.

Quod in matrimonio conſtituti certis temporibus debẽt a coitu abſtinere, videlicet tempore communicationis.33.quęſtio.4.c.1.

Item in die Natiuitatis Chriſti, & in aliis feſtiuis diebus. 33. q.4 quotieſcunque.

Item in tẽpore ieiuniorum. 33. quæſtio.4. ſi cauſa. & duobus cap ſeq.

Item tempore conceptus, & ablactationis pueri.5.diſt.ad eius vero concubitum.

Item tempore menſtruorũ.ibi.

Quod tamen continentia non debet fieri ab vno ſine conſenſu alterius.33.q. 4. apoſtolus. & cap.ſeq.

Quod matrimonium contrahẽdum impeditur per errorem perſonæ, vt ſi putatur eſſe Virgilius, & eſt Plato. 29. quæſt. 1.§. 1.

Item per errorem conditionis: vt quando putatur eſſe liber, & eſt ſeruus.29.q.1.§.1.

Item per iuſtitiam publicæ honeſtatis.27.q.2. qui deſponſatam.35.q.3.porro.

Quod non debet contrahi cum hæretica & infideli pſona. 28. q.1.caue.& duobus c ſeq.

Item

Item nec cum conſanguinea. 3. q. 1. c. 1. §. his ita.

Item nec cum affine. 27. q. 2. qui deſponſatam, in fine. & 35. q. 2. nullũ. & c. æqualiter. & pluribus c. ſeq.

Item nec cum moniali. 27. q. 1. hi ergo. & duobus cap. ſeq. 36. q. 1. raptores.

Item nec cum diaconiſſa. 27. q. 1. diaconiſſam.

Item nec cum religionem profeſſis, vel in ſacris ordinibus conſtitutis. 27. qõ. 1. vt lex. 27. diſt: præsbyteris.

Item nec cum furioſis & demẽtibus niſi habeant lucida interualla, vel niſi furioſus vel furioſa contraxerit: tales enim non ſunt ſeparandi. 32. q. 7. neque furioſus.

Quod vno coniuge viuo quantocumque tempore abſente alter contrahere non poteſt. 34. q. vlt. ſi quis neceſſitate.

Quod ſi credens mortuum contrahit, non adulteratur, ſed redeuntẽ tenetur recipere. 34. q. 1. cap. 1.

Quod dubitans mortuum, ſi cõtrahit, licet non debeat contrahere, debet tamen debitũ reddere quouſque certificetur 34. q. 1. c. 1.

Quod ſi non credens mortuum, & tamen eſt mortuus, contrahit. non ſeparatur, ſed penitentia tamquã pro adulterio imponitur. arg. 22. quæſtio. 2. homines.

Quod ſi poſt duorum fidelium coniunctionem in aliquo ipſorum hæreſis ſuperuenerit, alteri propter hoc non poterit copulari. 28. quæſtio. 2. ca. vlt. §. vlt.

Quod ſeparatus ob fornicationem viuente reliquo non poteſt cum altera copulari. 32. q. 7. cap. 1. & octo c. ſeq. & c. hi vero.

Quod nemo cogendus eſt ad matrimonium, & coactus ſeparatur. 31 quæſtio. 2. ſi verum. & cap. ſequen. 32. qõ. 2. cap. vlt.

Quod presbyter vxorem ducẽs, ab ordine debet deponi. 28. diſt. presbyter.

Quod nec Latini nec Græci in ſacris ordinibus poſſunt contrahere, ſed volentes Græci vxores habere, in minoribus conſtituti contrahunt, & ſic in matrimonio vlterius promouentur. 31. diſtin. Nicæna.

Quod ducens in vxorem quam prius habuit cõcubinã etiam virginem, non videtur poſſe promoueri. 32. diſt. maritum. & 34. diſtinct. præcipimus. & 30. q. 5. qualis.

Quod vxor promoti ad ſacros ordines ipſa conſentiente non poteſt etiam ipſo mortuo matrimonium contrahere. 28. diſtin. quia ſunt.

Quod error fortunæ vt cum putatur diues qui pauper eſt, nõ impedit matrimonium. 29. q. 1. §. 1.

Item nec error qualitatis, vt cũ putatur quis bonus qui malus eſt. 29. q. 1. §. 1.

Quod poſt penitentiam cum illa poteſt contrahere quam prius polluit per adulterium, niſi in

morte viri machinatio, vel fides adulteræ data fuit cũ effectu.31.q.1.c.1.& c.denique.& quattuor.c.ſeq.

Quod fidelis dimiſſus ab infideli non baptizato nõ impeditur contrahere cum alio.28.quæſtio.2.c.vlt.

Quod cum filio matris ſpiritualis poteſt contrahi matrimonium:& pater cum filia carnali filij ſpiritualis,ſed filius cum filia patris ſui nõ poteſt, quia cognatio ſpiritualis deſcendit a patre in filium,non aſcendit a filio in patrem. 30. quæſt. 3. cap.vlt.

Quod filii poſſunt cõtrahere cũ filiabus compatrum, excepta illa, mediante qua contrahitur cognatio ſpiritualis.30. q. 3.ſuper quibus.

Quod propter inceſtum efficitur quis indignus ad matrimonium contrahendum, ſed poſt pęnitentiam poteſt cum talibus diſpenſari.32.quæſt.7. quædam.& quinque c.ſeq.33. quæſt.2.ſi quis cum duabus. & c.ſeq.

Quod vxoricidia ſine diſpenſatione non poteſt contrahere. 33. quæſt. 2. interfectores. c. admonere.& c. ſi quid. & cap. ſequen.

Quod diſpenſatur in matrimonio circa gradus a canone prohibitos.35. quæſt. 3. quædam lex.& cap. ſeq. & q. 8. de gradibus.

Quod de conſanguinitate gradus diſtinguuntur.35.q.5.per totum.

Quod gradus affinitatis exprimũtur. trigeſimaquinta quęſtio.5 porro.

De ſtatu coniugum in matrimonio.

Qđ prima nocte coniuges debent abſtinere propter reuerentiam ſacerdotalis benedictionis.23. diſtinct ſponſus.30.quæſtio.5. ſponſus.

Quod non debent ſe coniuges libidinoſe diligere.32.quęſt.4. origo.

Quod cum commiſcetur quis in matrimonio cauſa prolis procreandæ, non eſt peccatum. 25. diſtinctio. vnum. §. alias, ante ſi.

Item cauſa reddendi debitum non eſt peccatum.27.quęſt.2. ſi tu.

Item cauſa fornicationis vitandæ,& eſt veniale peccatũ. 32. q.2.quidquid.33. q.2. in adoleſcentia. & quæſt. 4. vir cum propria.

Item cum cauſa libidinis explendæ tamquam cum adultera vel cum meretrice eſt peccatum mortale. 32. quæſtio. 4. origo.& ca.liberorum. Alleuiatur tamen penitentia propter bonum matrimonij. 32. q.7.adulterij.

Quod abſtinentia imputatur ad peccatum ſi propter hoc alter coniugum in peccatum labitur.27 q.2.ſi tu.

Quod vxor marito leproſo vel quocunque modo debilitato vel deformato reddere debitum tenetur.32.q.5. horrendus & c.ſeq.

Quod

Quod vnus ſine alterius voluntate continentiam vouere nō pôt.33.q.5 2 c.1 & 5.c.ſeq.

Quod nec poteſt religionem ingredi niſi propter fornicationem vnus ab altero per ſentētiam epiſcopi ſit ſeparatus.27. quæſtio.2.ſunt qui. & ſeptem c.ſequen.

Quod conſentiens vouenti & nō vouens non poteſt cum altera contrahere niſi poſt mortem vouentis.27.qō.2. ſi quis coniugatus.33.q.5.quod Deo & c.ſeq.

Quod ante copulam carnalem vtrique coniugum licet intrare religionem altero inuito. 27.q.2. ſcripſit nobis. §. ecce. & c.ſeq.

Quod an dormiens cum ſorore vxoris ſuæ poteſt reddere debitum.27.q. 2. qui dormierit.

Quod vxorati non debent in eccleſia,& præcipue circa altare deſeruire.27.q.2.multorum.

Quod in veteri lege vxore ſterili permanente licite ex ancillis liberos procreabant.23. q. 4. §.1.& tribus c.ſeq.

Quod neuter coniugum pôt alteri crimen obijcere quando vtrumque crimen cōſtringit. 34.q.2.in lectum.

De diuortio. Quod diuortium matrimonij ſine conſenſu epiſcopi non debet fieri 17. q. 2. ſi vir.

Quod ante cauſæ cognitionem ſpoliatus vel ſpoliata primo debet reſtitui.33.q.2.hiſtoria. & duobus c.ſeq.

Quod matrimonium inter fratres ſpirituales vel adoptiuos dirimitur.30.q.3.c.1.& quattuor c.ſeq.

Item cum matre vel ſpirituali filia.ſimile.30.q.1.de eo.

Quod diuortium factū propter maleficium ſi ceſſat, reſtituitur.33.q.1.ſi per ſortiarias.

Quod affinitas remanet,licet ille moriatur per quem cōtracta eſt.35.q.10.§.1.c.1.

Quod ante diuortium conſanguinei vel propinqui debent citari & teſtificari de matrimonio,vel ſenes & antiqui, q̃bus nota poteſt eſſe conſanguinitas.35.q.1.c.1. & duobus cap. ſequen.

Quod forma iuramenti teſtificātium ponitur 35.q.6 de parētela.& 3.c.ſeq.

Item forma iuramenti ſeparationis propter cōſanguinitatem vel affinitatem.35 q 6.ab iſto.

Item forma iuramenti illius qui recipit dimiſſam.35. quæſt. 6. cap.vlt.

Quod matrimonium non dirimitur per votum ſimplex antecedens.27.diſtin.c.1. & duobus c.ſeq.

Item nec propter compaternitatem vel propter commaternitatem ſuperuenientem.30. q. 1.nolle.& quattuor c.ſeq.

Item nec propter ſeruitutem dominis debitam. 29. quæſt. vlt. c.vlt.

Quod qui ſcienter cōtraxit cum perſona ſeruilis conditionis, ab ipſa diuortiari non poteſt. 29.q.2.ſi quis liber.

Quod cum vterque coniugum ſeruilis conditionis matrimonium

nium contrahit,non ſeparan tur.29.q.vlt.c.vlt.

Quod non ſeparatur ab vxore qui ignoranter cognouit vxoris ſororem.32.q.7. qui dormierit.

Quod extraordinaria pollutio quamuis ſit criminoſa, non ſe parat matrimonium.35.q.3. extraordinaria.

Quod ſiue propter adulterium ſiue propter aliud inter coniu ges fiat diuortium,non ꝓpter hoc rumpitur matrimonium. 32.q.7.interueniente. & ſex c. ſeq.33.q.5.quod Deo.

De hac materia habes ubi agitur de Diuortio.

Quod matrimonium ſpirituale eſt coniunctio Chriſti & eccle ſiæ.27.q.2.cum ſocietas.

Quod matrimonium per carnalem copulam non perfectum, non eſt ſacramentum Chriſti & eccleſiæ.27.queſt.2.cum ſo cietas.

Item ſpirituale matrimoniū con trahitur inter prælatum eccle ſiæ & eius eccleſiam.7.q. 1. ſicut vir.

Itē ſpirituale matrimonium eſt inter Chriſtum & ſpiritualē animam.17.q.1.quæ Chriſto. & c.nuptiarum.

Mœchia.

Quod mœchia eſt duplex,videlicet ſpiritualis & carnalis.28. q.1.non ſolum.

Quod mœchia ſpiritualis eſt ido la facere vel idolis ſacrificare. 18.q 1.non ſolum.

Quod mœchatio eſt omnis illicitus concubitus, atque illorum membrorum non legitimus vſus.32.quæſt.4. meretri ces.in fi.

Quod ſtricte ſumi mœchiam nō niſi pro adulterio ponitur 32. q 4.meretrices.

Item pro conſenſu peccati: quia qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo. 32.q.7.non ſolum.

Quod mœchus dicitur qui dimiſſa vxore ob cauſam fornicationis, aliam duxit. 32. q.7. quemadmodum.

Medicina.

Quod medicina eſt duplex ſpiritualis,& corporalis.29. di ſtin.neceſſe.

Quod medicorum conſilia diuinæ conditioni ſunt contraria, quia nec ieiunare nec flere nec conſimilia ſinunt.de conſe.diſt.5.contraria.

Quod medico corporali ſalariū non eſt negandum. 14. qō.5. non ſane.

Quod nec clerici nec religioſi pro medicina munera debent accipere.23.diſt.his igitur.

Quod medicina ſpiritualis eſt pœnitentia.50.diſtinct vt conſtitueretur,33.quæſt.1.ſi per ſortiarias.

Item medicina ſpiritualis eſt om nia eccleſiaſtica ſacramenta. de pœnit. diſt. 1. in actione. de conſe.diſt.2.ſi quotieſcunque. 23.diſt.his igitur.

Item medicina ſpiritualis eſt miſericordiæ opera. de pœn. diſtin. 1.medicina.

Quod Chriſtus eſt ſpiritualis medicus, qui paratus eſt centies curare,ſi toties homo per pec-

peccatum infirmatus eum requirit.de pęnit. diſt. 3. Naum propheta m.

Item prælati ſunt ſpirituales medici, qui dant ſubditis correctionis medicinam.86.diſt inferiorum.& c.ſeq.5. q. 5. non vos.45.diſtin.recedite.23.q. 4. quid faciet.

Quod magis prælatus occidit ǭ curat, qui nec pro peccatis ſuis pęnitētiam agit, nec alios de peccatis reprehendit. 50. diſt.abſit.

Quod ſicut medicus peritus nō vno collyrio omnium oculos curat,ſic prælatus vel prædicator diuerſorum hominū vulneribus diuerſis doctrinis medetur.29.diſt.neceſſe.

Memoria. Quod memoria vltionis diuinæ præteritæ in pęccatores terrorem futurum incutere debet,ne conſimilia attentēt. 7.q.1.denique.

Quod quibuſdam in memoriā exceſſus ſigna relinquuntur. 19.q.3. mandamus. de conſe. diſt.2.& dixit.

Quod ideo quibuſdam occaſio peccati præteriti vel per loci mutationem vel aliter eſt ſubtrahenda,ne culpa ad memoriam replicata incaleſcat. 15. q.1.mulier.81. diſt.valet.

Quod nullū inuenitur delictorū tale remedium,ſicut eorū continua memoria de pęn. diſt. 3. Iudas pænituit.

Mendacium. Quod mēdaciū eſt falſæ vocis ſignificatio cū voluntate fallendi.22. q. 2. beatus §.ille.

Quod octo ſunt genera mendaciorū quorū quia primū grauius eſt, tanto minus quiſque mentiendo peccat quāto à primo recedit.22.q.2.primum.

Quod primum genus mendacij eſt in doctrina fidei cum intētione ſubuertendi.

Secundum eſt quod prodeſt nulli,& obeſt alicui, vt eſt mendacium detractionis, & falſi teſtis in cauſa criminali.

Tertium eſt quod prodeſt vni, & obeſt alteri,vt eſt mendacium in cauſa pecuniaria.

Quartum eſt quod ſolum mentiendi fallendique libidine fit.

Quintum eſt quod fit placendi cupiditate de ſuaui colloquio, quod eſt adulterorum.

Sextum eſt quod nulli obeſt, & prodeſt alicui, vt cum quis ſe neſcire mentiatur pecuniam eſſe alterius,quam ſcit iniuſte tollendam.

Septimum eſt quod nulli prodeſt,& obeſt alicui, vt cū quis vult hominem prodere ad mortem.

Octauum eſt quòd nulli obeſt, & prodeſt ad hoc vt caſtitas conſeruetur.

Quod primū genus dicitur pernicioſum,ad quod nulla conditione debet quis adduci.

Quod quodlibet aliorum eſt vel pernicioſum, vel officioſum, vel iocoſum mendacium,quę poſt primum minorem ſecundum maius & minus culpam habēt.22.q 2.ne quis. & c. qđ autem ait. & c. ſi quælibet. 9. diſt.ſi ad ſcripturas.

Quod

Quod mēdacium eſt graue peccatum: quia os quod mentitur, occidit animam. 22.q.2. nec artificioſo.

Quod omne mendacium cauendum eſt, maxime perfectis. 22. q.2. ne quis.cap. omne.c. ſi quis per vetus teſtamentū. & 22. quæſt.5.cauete fratres.

Quod perfectus pro nullius vita ſeruanda debet mentiri.22.q. 2.ne quis.

Quod nullus ducendus eſt ad ſalutē mendacio opitulāte. 22. q.2.primum, in fi.

Quod Abraham dicendo vxorē ſororem ſuam eſſe, & Iacob dicendo ſe primogenitum, excuſantur de mendacio. 22. q 2 quæritur.& § proximo.

Quod mendacium eſt epiſcopum vel ſacerdotem vel religioſum ſe profiteri,& contra riā ſuo ordini operari. 22.q. 5.cauete fratres.

Quod nemo cauſa humilitatis debet mentiri: quia ſi nō erat peccator, ex hoc incurrit qđ vitabat. 22 q.2. non ita.

Quod ille mentitur q̃ putās falſum dicit verum, vel econuerſo. 22. quęſtione 2. homines. & cap. ſequen.

Quod non omnis falſum dicens mentitur. 22.q.2. is autem.& cap.beatus.& cap.ſi quælibet. § Abraham.

Quod facere cōtra promiſſum, non ſemper eſt mentiri. 22.q. 2.beatus Paulus.& cap.ne qs. in fi.

Quod aliquod iocoſum mendacium non videtur eſſe graue peccatum. Exemplum de Ioſeph.22. quæſt.2.quod autem ait.

Quod mendacium præcipue in mercatoribus eſt, quia mercator ſine mendacio & periurio eſſe non poteſt.diſ. 88.eiiciens.& c.ſeq.

Quod qui veritatem celant, & mendacium dicunt,ęqualiter peccant: quia ille prodeſſe nō vult, & iſte nocere deſiderat. 11.q.3.quiſquis.

Quod mendacium etiam in pręſenti inuenitur grauiter punitum.12.q.1.dilectiſſimis. poſt medium. Exemplum ibidem de Anania & Sapphira.

Quod mendax debet carere impetratis,& quibus ſcripta diriguntur, ſunt puniendi ſi precum mendacia non arguunt. 25.q.vlt.dicenti.

Quod circa impetrationem reſcriptorum contingit mentiri tripliciter.25.quæſt.vlt.§.& ſi legibus.

De hac materia habes vbi agitur de Iuramento.

Mendicitas. Quod mendicitas clericorum eſt ignominia epiſcoporum. 93.diſt.diaconi.

Quod intantum excreuit auaritia quorumdam epiſcoporū, vt omnia occupantes cogant clericos egentes mendicare.

Quod illi qui aliter habere poſſunt, grauiter peccant ſi mendicant, quia vnde pauper victurus erat, accipiunt. 1.q.2. paſtor.

Quod eleemoſyna panis egentium eſt, & qui defraudat eā, homo ſanguinis eſt. 14. q.5. cap.

cap.immolans.

Menſa. Quod menſa clericorum non debet abundare fabularum relatione, ſed ſacræ ſcripturę locutione. 44.diſt. pro reuerentia.

De hac materia habes vbi agitur de Cibo.

Menſtruum. Quod menſtrua mulierum ſunt ex naturali ſuperfluitate ſanguinis, & ideo culpa carent. 5.diſt.ad eius.

Quod menſtrua patienti non debet eccleſiæ introitus denegari. 5.diſti.ad eius.

Quod ſicut mulier menſtrua patiens, Chriſti veſtimentum laudabiliter tetigit, ita eccleſiam menſtruata laudabiliter intrare poterit.

Quod ad mulierem menſtruatā quiſque accedere prohibetur, quia ex hoc partus deformatur. 5.diſt ad eius

Menſura. Quod menſura miſericordię Dei non poteſt extimari. de pæn. diſt. 1. ſerpens. ante ſi.

Quod apud Deum non valet tātum in pænitentia menſura temporis, quantum doloris. de pæn. diſt. 1. menſuram. & c. pręcedenti. & c. in actionem.

Mercatio. Quod mercatio poteſt eſſe honeſta & turpis. de pænit. diſt. 5. qualitas.

Quod quælibet mercatio eſt periculoſa, quia difficile eſt inter uendentis & ementis commercium non interuenire peccatum.

Quod mercator ſine peccato & periurio eſſe non poteſt. 88. diſt. eiiciens. & cap. ſeq.

Quod clericis omninò prohibetur mercatio, quia vilius emit vt carius vendat. 14.q.4. canonum. 16.q 7. & hoc diximus.

Quod qui propter cupiditatem ante tempus granū vilius emit vt carius vendat, turpe lucrū committit. 14.q.4. quicūque.

Quod in ſacro loco vbi eſt orationibus vacandum, mercationes exerceri non debent. 16. q.7. & hoc diximus.

De hac materia habes vbi agitur de Lucro & Negociatione.

Mercenarius. Qđ mercenarius etiam ſi ab inuito detentore recipit mercedem ſuam, non committit iniuriam. 14. q.5. non ſane.

Quod qui defraudat mercenarium mercede, reus eſt, ac ſi ipſius ſanguinem funderet. 14.q.6. immolans.

Quod prælatus non diligens ꝑpter Deum, ſed propter temporale lucrum, mercenarius eſt 8.q.1. ſunt in eccleſia.

Quod ille rector non paſcit, ſed mercenarii vice deſęruit, qui gratiam humanam amittere formidans loqui recta ꝑtimeſcit. 43.diſt. ſit rector.

Quod mercenarius eſt pręlatus, qui plus diligens proprium commodum quām ouium, videns lupum oues relinquit. 7. q.1. aduerſitas.

Meretrix. Quod meretrix eſt quæ multorum libidini patet. 34. diſt vidua.

Quod

Quod meretrices eſſe, & ad meretrices accedere eſt diuinitus prohibitum. 32. quæſtione 4. meretrices.

Quod fornicator in eo eſt magis criminoſus, quia tollit mẽbra Chriſti, & facit ea membra meretricis. 32. q. 4. in eo.

Quod indebitus modus luxurię execrabiliter fit in meretrice, ſed execrabilius in vxore. 32. q. 7. adulterii.

Quod contrahens cum meretrice, ad ſacros ordines non poteſt promoueri. 34. diſtin. ſi quis viduam.

Metropolitanus. Qđ metropolitanus a menſura ciuitatum quibus præeſt, dictus eſt. 21. diſt. cleros. poſt prin.

Quod metropolitanus debet decem vel vndecim ciuitates & totidem epiſcopos ſub ſe habere. 6. q. 3. ſcitote.

Quod abſque metropolitani licentia nullus epiſcopus curiã Imperatoris debet adire. 23. q. vlt. ſi quis epiſcopus.

De hac materia habes ubi agitur de Archiepiſcopo.

Michael. Quod Michael q̃ noluit maledicere diabolo, ponitur in exẽplum vt a maledicto puri ſimus. 24. quæſt. 3. ſi igitur Michael.

Militia. Quod militia eſt duplex, videlicet ſæcularis & ſpiritualis 59. diſt. ſi officia. 23. q. 8. reprehenſibile.

Quod militia ſæcularis non culpatur, ſed abuſus. 23. quæſt. 1. per totum.

Quod militia inſtituta eſt propter duo, videlicet ad iniuriam propulſandam, & vindictam inferendam. 23. q. 1. cap. 1. in fi.

Quod ius militare in multis conſiſtit. 1. diſtinct. ius militare.

Quod in militia ſæculari reprehenditur libido dominandi, crudelitas vlciſcendi, & cupiditas nocendi. 23. q. 1. quid culpatur in bello.

Quod hac intentione militia debet exerceri, vt mali coerceantur, & boni ſubleuẽtur. 32. q. 1. apud. & c. ſeq.

Quod plerique ſancti patres ſæcularem militiã laudabiliter exercuerunt. 23. quæſt. 1. noli exiſtimare.

Quod ſumma laus eſt militiæ, communi vtilitati intendere. 23. q. 1. ſumma.

Quod boni milites vltra ſtipendia ſua nil debent vſurpare. 23. q. 1. militare.

Quod miles non eſt reus homicidii, qui legitima auctoritate ſuperioris hominem occidit. 23. q. 5. miles.

Quod miles ſæcularis grauius peccat ſimoniam committendo quam clericus. 1. q. 3. Saluator. circa med.

Quod miles ſæcularis propter periculoſum ſtatum quẽ habet, abſque diſpenſatione Papæ ad ſacros ordines non debet promoueri. 50. diſtinct. ſi quis poſt.

Quod ſi in militia ſæculari gradatim quis promouetur ad hono-

honores, multo fortius in mi litia ſpirituali. 59. diſt. ſi officia. & c.ſeq.

Quod nō debet eſſe ligatus aliis qui ſpirituali militiæ eſt aggregandus. 54. diſt. nullus.

Quod Chriſtus ad ſeruiendum voluntarium militem habere vult. 15. q. 1. non eſt.

Quod nil beatius quàm vt quomodo Imperator noſter Chriſtus iuſſit militetur. 40. diſt. ante omnia.

Quod militū Chriſti arma, ſunt lachrymę & orationes. 23. q 8. reprehenſibile. & c. conueniort. circa med.

Miniſter. Quod miniſter dicitur qui qđ ſuperior mandat, exercet. 23. quæſt. 2. dominus noſter. 23. q. 5. non ſolū. & q. vlt. quicumque percutit.

Quod miniſter iudicis etiam damnatum, ſi ex libidine occidit, homicida eſt. 23. quęſt. 5. cum miniſter.

Quod miniſter Chriſti non debet eſſe ſuperbus, quia talis diabolo comparatur. 1. q. 1. ſi iuſtus fuerit.

Quod Chriſtus miniſtros ſuos docuit aliis miniſtrare, non temporalibus lucris intendere. 16. q. 1. nulli.

Quod in miniſtris eccleſiæ ſicut eſt in ſacerdote miniſtratio, ſic & in diacono ſacramenti diſpenſatio. 93. diſtinct. diaconi.

Quod ubi paterfamilias largus, eſt, miniſter non debet eſſe tenax. 26. quæſt. 7. allegant. in ſi.

De miniſtris eccleſiæ habes vbi agitur de Clericis, & vbi agitur de Eccleſia materiali, & vbi agitur de Ordinibus.

Miraculum. Quod miraculum eſt opus arduum & inſolitum ſupra ſpem & facultatem conſiſtens admirantis, ſicut fuit maris rubri & Iordanis fluuii diuiſio, & alia plura quę ponuntur de conſec. diſt. 2. reuera. circa me.

Quod miracula facere eſt ſpeciale donum ſpiritusſancti. de pæn. diſt. 2. ſi quis ſemel. §. quorundam.

Quod quātumcumque ſunt aliqui ſancti, miracula facere nō poſſunt quando volunt, niſi quando ſpeciali dono ſpiritus ſancti perfundūtur. de pęn. diſtin. 2. ſi quis ſemel. §. quęrendum.

Quod miracula ſanctorum ſunt admiranda, nō in exemplum noſtræ actionis trahenda. 2. q. 7. nos ſi. poſt medium.

Quod quidam habent prophetiæ ſpiritum, qui non habent vitæ meritum. 1. q. 1. prophetauit. exemplum ibi de Saul.

Quod multi faciunt miracula extra charitatem conſtituti, q in charitate poſiti facere non poſſunt. 1. quæſt. 1. teneamus.

Quod magi & dæmones non faciunt miracula, ſed mira, quia non ſunt ſupra naturam, ſed ſunt hominibus inſolita. 26. q. 4. ſciendum.

De hac materia habes vbi agitur de Diuinationibus, & vbi agitur de Incantationibus, & vbi agitur de Magis.

Miſſa. Quod Miſſa proprie dicitur euchariſtię conſecratio & confectio: reliqua omnia quæ ſacerdos vel chorus canit, gratiarum actiones ſunt, vel certę obſecrationes. de conſec. diſt. 2. vtrum.

Quod Iacobus apoſtolus frater domini & Baſilius Cæſarienſis tradiderunt modum Miſſam celebrandi. de conſec. diſ. 1. Iacobus.

Qui tamen modus nec alius in decreto per ordinem habetur, ſed tamen ego plura quæ in Miſſę officio exercētur, ꝓpriis capitulis aſſignaui, vt infra patebit.

Quod Miſſa ſine ſacratis veſtibus non debet cantari. de conſec. diſt. 1. veſtimenta.

Quod nullus debet Miſſam ſine ſtola & manipulo cātare. 23. diſt. eccleſiaſtica.

Quod in ſolenni Miſſa miniſtri & præcipue diaconus & ſubdiaconus debent haberi. de cō ſecra. diſt. 1. epiſcopus Deo. & duobus c. ſeq.

Quod in primitiua eccleſia in principio Miſſæ pſalmi legebantur, ſed poſt pſalmi in cantum ſunt conuerſi, vnde introitus Miſſę, & gradualia, & offertoria, & communio quæ cantātur, pene omnia de pſalmis ſunt ſumpta. 92. diſt. cantantes. §. ab officio. & c. in ſancta. in fi.

Quod ille verſiculus, Gloria patri, quē Damaſus Papa ad preces Hieronymi inſtituit poſt pſalmos repetendum, qui cantatur poſt introitum, ponitur de conſec. diſt. 1. de hymnis.

Quod Kyrie eleyſon, & Pater noſter, ponitur. 11. quæſ. 3. cum aliquis.

Quod Gloria in excelſis, & Alleluia, qui duo hymni ab angelis ſunt cantati, & a nobis in ſolennitatibus ſunt decantandi, ponuntur de conſec. diſt. 1. de hymnis. & c. hi duo.

Quod hi duo hymni a ſeptuageſima, quando lapſus primi hominis recitatur, intermittuntur vſque ad paſchą quando Chriſtus reſurgens ex mortuis triſtitiam in gaudium vertens, Alleluia nobis reddidit. de conſe. diſt. 1. hi duo.

Quod epiſcopus in Miſſa ante collectam, vt oſtendat ſe vicarium Chriſti, ſicut Chriſtus apoſtolos, ſic ſalutat populū dicens, Pax vobis. 2. q. 7. non omnes.

Item vt oſtendat ſe de numero aliorum ſacerdotum dicit. Dominus vobiſcum, quod ponitur de conſecrat. diſtin. 1. hoc quoque

De orationibus ſiue collectis dicendis habes de conſec. diſ. 1. de hymnis. in fi.

Quod poſt orationes reſpondēdum eſt Amen, habes. 38. diſtin. ſedulo.

Quod epiſtola & Euangelia legenda ſunt in Miſſa, habes de conſec. diſt. 1. omnes fideles.

De offertorio quod debet fieri in Miſſa, habes de conſe. diſt. 1.

1.omnis Chriſtianus.

Quod poſt offertur in calice vinum & aqua a ſacerdote. de conſe.diſt.2. in ſacramento.

De qua materia habes vbi agitur de Eucharistia.

Quod ante præfationẽ Surſum corda dicere monemur, & tunc pręcipue mentem ad dominum dirigere debemus. de conſec.diſt.1. quando autem.

De præfatione, quæ poſtea primo ſequitur, habes, de conſe. diſt.1.inuenimus.

Quod pax debet dari ante communionem, habes de conſec. diſt.2.pacem.

Quod poſt Miſſam ſi non eſt epiſcopus ſacerdos qui cantauit debet dare benedictionem.de conſe.diſ. 1.Miſſas.

Qđ in Miſſa ſiue viui, ſiue mortui populo poſſunt recommẽdati, ſed in canone miſſæ vbi ſoli Deo loquimur, qui omniũ nomina nouit tacitis nominibus, ſub generali commendatione orare debemus. de conſec.diſt.1.viſum.& cap. de nominibus.

Quod non niſi in ſacris locis, vel vbi epiſcopus permiſerit, Miſſa debet celebrari. de conſec. diſt.1.Miſſarum.

Quod ſub diuo ſuper tabula cõſecrata lapidea poteſt Miſſa cãtari.de conſec.diſtinct.1.concedimus.

Quod epiſcopus ne monachos in officio impediat non debet in monaſterio ſuo ſolenniter celebrare. 18.q.2.luminoſo.

Quod non ſolum epiſcopus, ſed etiam populus diebus dominicis & ſolennibus ab eccleſia ſua non debet ſe ſubtrahere. de conſecrat.diſt.3.epiſcopus. & cap.ſeq.

Quod ſuper altari in quo epiſcopus cantauit, eo die non debet presbyter celebrare. de conſe.diſt.1.c.vlt.

Quod ĩ natiuitate Domini quãdo tres Miſſæ ſunt celebrandæ, prima Miſſa in profunda nocte ſolenniter eſt celebranda.de conſecr.diſtin. 1.nocte.

Quod in quadrageſima non debet quis manducare niſi audita prius Miſſa, & veſpertinis officiis, de conſe.diſt. 1.ſolẽt.

Quod propter populi deuotionem Miſſa poteſt in aurora cãtari .de conſe.diſt.1.ſolent plures.§.1.

Quod poſt clericorũ ordinationes in ieiuniis quattuor temporum poſt meridiem Miſſa debet cantari, & præcipuæ in ſabbato ſancto, quia tunc uerſus noctem debet cantari de conſecr.diſt.1.ſolent.§ in ieiuniis.

Quod nemo pranſus Miſſam cãtare debet.7.q.1.nihil.

Quod qui pro pecuniis vel hominum complacentiis vnam vel plures Miſſas celebrat, æternam ſibi damnationem comparat. de conſecra.diſt.1. ſufficit.

Quod excepta natiuitate Chriſti vnam Miſſam cantare ſufficit ſacerdoti.

Quod valde felix eſt qui vnam Miſſam digne põt celebrare.

Quod dominicis & feſtiuis diebus laici Miſſam vſque ad finem

nem debent audire. de conſe. diſtin. 1. Miſſas. & cap. ſeq. & c. & hoc.

Quod epiſcopus ſolenniter celebrando ſemper debet habere teſtes. de conſe. diſt. 1. epiſcopus Deo. & cap. iubemus.

Quod presbyter niſi duobus ad minus præſentibus Miſſam nō debet celebrare, vt competat ſibi dicere, Dominus vobiſcū, & Orate pro me. de conſe diſ. 1. quoque.

Quod ſacerdos propter euētus uarios ſine adiutore qui poſſit eum ſuſtentare, non poſſit Miſſam cantare. 7. q. 1. illud.

Quod presbyter qui Miſſam incęepit: niſi infirmitas impediat, debet eam finire. de conſecr. diſt. 1. nullus epiſcopus.

Quod presbyter propter caſualem infirmitatem Miſſam inceptam finire non poterit, alter vbi dimiſit perficiat. 7. q. 1. nihil.

Quod laborans morbo caduco uel conſimili Miſſam non debet cantare. 7. q. 2. in litteris.

Quod presbyter numquam Miſſam cantet niſi communicet. de conſecra. diſtin. 2. relatum. & cap. ſeq.

Quod presbyter in Miſſa de mortali peccato habens conſcientiam, cum contritione & ꝓpoſito confitendi poteſt communicare. de conſecra. diſtinct. 2. quotidie.

Quod Miſſam mali ſacerdotis uel infamati non eſt reſpuendā. niſi ſit per ſententiam condēnatus. 15. q. 8. c. ult. diſt. 32. c. nullus. & c. ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Celebratione, & de Sacerdote.

Miſericordia

Qd̄ miſericordia eſt plenitudo & perfecta forma uirtutum. 86. diſtin. in ſingulis.

Quod duplex eſt miſericordia, uidelicet diuina & humana.

Quod multiplex eſt miſericordia Dei, quæ lapſis hominibus ſubuenit. de pæn. diſt. 1. ſerpens.

Quod miſericordiæ Dei nec mēſuras ponere poſſumus: nec tempora diffinire: apud quem nullas patitur moras ueniæ conuerſio. de pæn. diſt. 1. ſerpens. ante ſi.

Qd̄ Deus ex miſericordia expectat peccatores ut conuertātur. 93. diſtinct. diaconi ſunt. ante ſi.

Quod aſſidue peccare uolentiū non miſeretur Deus. 93. diſt. diaconi ſunt. in ſi. de pæn diſt. 1. Deus. §. poteſt etiam. & diſt. 7. circa ſi.

Quod miſericordia ad proximū eſt duplex, uidelicet corporalis, & ſpiritualis. 45. diſtinctio. tria.

Quod ſpiritualis eſt triplex, uidelicet offenſas uel iniurias dimittere. 45. diſt. tria. & 50. diſ. conſiderandum.

Item delinquētes corrigere. 45. diſt. tria.

Item bona docere, & iuſta conſulere. 45. diſt. diſciplina.

Quod corporalis miſericordia conſiſtit in ſeptem operibus miſericordiæ, quæ in hoc uerſu continentur.

Vi-

Viſito,poto,cibo,redimo, tego,colligo, condo.

Quorum plura ex his ponũtur 86.diſt.non ſatis.

De modo habendi uel exhibendi prædicta officia miſericordiæ.

Quod miſericordia ſpiritualis ad proximum debet eſſe iuſta in corrigẽdo, ut ſcilicet nõ deſit uinũ auſteritatis, nec oleũ pietatis 45.diſt.diſciplina.

Item diſcreta in docẽdo uel cõſulendo,ne erudiendi in errorem deducantur 43.diſtin. ſit rector.

Item debet eſſe prompta offenſas relaxando: maxime quando pœnitent offendentes. 23. q.4 non poteſt.§.proximo.

Quod miſericordia corporalis debet eſſe iuſta in exhibendo: quia debet eſſe de proprio,nõ de alieno.1.q.1.non eſt. 14.q. ſuper totum.

Quod debet eſſe diſcreta in ſubueniendo:quia uni omnia nõ ſunt danda.86.diſt. non ſatis. & c.dominus.

Item ordinata in diſtribuendo: quia primo dandum eſt propinquis, & poſt alijs. 86. diſtin.eſt probanda. & c.in ſingulis.in ſi. excepta neceſſitate. tunc potius dandum eſt iuſtis quàm peccatoribus. 86. diſtinct.fratrem noſtrum §.in ipſa.

De hac materia habes vbi agitur de Eccleſia.

Quod miſericordiæ officia omnibus ſunt præcepta. 86. diſt. in ſingulis.

Quod qui negant miſericordiã faciendam: ipſum Chriſtum qui eſt miſericordia negant. 7.q.1.omnis.

Quod miſericordia maior eſt omnibus holocauſtomatibus. diſt.50.ponderet.in ſi.

Quod melius eſt in cauſis prætendere miſericordiam quàm inclementiam 86.diſt. non ſatis.26.q.ult. alligant.

Quod ſententia quæ miſericordiam uetat,eſt effugienda. 50. diſtinct. ponderet.in ſi.1.q.7. exigunt.

Quod capto hoſti debetur miſericordia; niſi maior turbatio timeatur.23.q.1.noli

Quod crudelis eſt miſericordia parcere uni in diſcrimen multorum.45.diſt.ſed illud.

Quod non eſt miſericors qui parcit uitiis,ut non conturbet,delinquentes.23.q.5.qui uitiis.

Myſterium.

Quod myſterium ex illo dicitur quòd ſecretam & reconditam habet diſpenſationẽ.1.q.1. multi,circa med.

Quod eccleſiaſtica ſiue diuina ſacramenta proprie dicũtur myſteria.1.quæſtio.1.multi, ante medium.

Quod indignis & non intelligẽtibus ſecreta myſteria nõ ſunt communicanda.43.diſt.§. vlt. & c.in mandatis.

Moyſes.

Quod Moyſes qui congregauit omnem ſynagogam, repræſentat quòd in fideli anima omnis multitudo ſenſuum & cogitationum ad meditandum de Deo intra ſacrarium cordis debet conuenire.8. q.1. licet.

o Quod

Quod in hoc ꝙ non fuit Moyſi permiſſum a Deo de ſucceſſore ordinare, datur intelligi ꝙ ad Deum non ad homines ſpectat electio prælati. 8. quæſt. 1. ſi ergo.

Quod Moyſes negauit ſe filium filiæ Pharaonis, & ꝙ Aegyptiũ ſabulo obruit, & ꝙ Aegyptũ dereliquit, & ꝙ filios Iſrael de Aegypto eduxit, habes de pœ. diſt. 3. vt cognouerunt. §. opponitur.

Quod Moyſes ponitur in exemplum ꝙ prælati non armis ſed orationibus contra aduerſarios debent pugnare, quomodo ipſe pugnauit contra Amalech. 36. diſt. ſi quis vult.

Quod ſicut inter Moyſen & Aaron fuit quædam maioritatis diſcretio, ſic fuit inter apoſtolos. 22. diſt. ſacroſancta, & 21. diſt. §. 1.

Quod Moyſes cum pro peccato populi orauit, non ſtatim veniam impetrauit. 50. diſtin. ſi quis præpoſtera. in fi.

Quod Moyſes potius voluit de libro vitæ deleri, quàm noxã populo non dimitti. 23. q. 4. quid crudele.

Quod quia Moyſes Aethiopiſſam duxit in vxorẽ, Maria murmurans lepra percuſſa fuit. 2. q. 7. plerumque. c. item obijcitur.

Quod Moyſes propter reuerentiam loci calceamẽtum pedis ſoluit. de pœn. diſtin. 1. ſunt qui arbitrantur.

Quod Moyſes quandoque Chriſtum ſignificat. de pæn. diſt. 3. inter hæc hircum.

Monachus. Quod monachus dicitur a monos Græce, quod Latine dicitur ſolus: & achos quod Latine dicitur triſtis: quaſi ſolitarius & triſtis. 16. quæſt. 1. placuit.

Quod monachus ideo ſingularis dicitur: quia debet vitare hominum multitudinem. 16. quæſt. 1. ſi cupis.

Quod ſicut piſcis ſine aqua, ſic monachus ſine monaſterio vel cella caret vita 16. q. 1. placuit communi.

Quod monachus ad hoc debet intendere vt ſtatus eius concordet cum nomine. 16. q. 1. placuit.

Quod omnis monachus vel religioſus debet eſſe vel de regula Sancti Benedicti, vel de regula Baſilij, vel de regula Auguſtini. 18. q. 2. pernicioſam.

Quod etiam dicuntur monachi qui regulam Auguſtini ſunt profeſſi. 18. q. 2. pernicioſam.

Quod nullus ſeruus debet eſſe monachus niſi a domino ſuo licentiatus. 16. q. 1. qui vere.

Quod monachi & monachę ſemper & vbique debent deferre veſtes profeſſionis ſuæ. 33. diſtinct. ſanctimonialis. 20. q. 1. vidua.

Item excepta infirmitate numquam debent carnes comedere. de conſe. diſt. 5. carnem.

Item debent abbatibus ſuis obedire: ac res laboribus ſuis acquiſitas vel qualeſcumque ſine licentia abbatis non debẽt retinere. 18. quæſtio. 2. abbates.

Quod

Quod nullus debet monachus ſpe abbatiæ promiſſæ fieri. 16. quæſtio.7.per laicos. 18. q 2. peruenit.

Quod vltra tempus in monaſterio ſtantes & nolentes profiteri debent expelli.16.q.1.peruenit ad nos.

Quod teſtamentum facere non poſſunt. 19. q. 3. quia. & cap. ſequen.

Quod ſine licentia abbatis vouere non poſſunt.20.q.4.monacho.

Quod ad arctiorem vitam petita licentia tranſire poſſunt. 20.quæſtio.4.c.1. & cap. monachum.

Quod compulſus ſiue a parentibus, ſiue ab aliis fieri monachus: niſi prius conſentiat, nō tenetur.20.q.3.præſens.

Quod monachi de licentia abbatis ex cauſa legitimà poſſunt ad ſolitarias cellas tranſire. 18.quæſt.2.nullus monachus. 20.q. vlt. c.vlt.

Quod non debent cauſas vel negotia ſæcularia agere niſi ex licentia abbatis pro monaſterio. 16. q.1. adijcimus,in fi. & c.de præſentium.& c.ſunt nōnulli.& c.monachi.

Quod frequenter loquens de pecunia, potius dicendus eſt inſtitor quàm monachus. 16.q. 1.ſi cupis.

Quod monachi numquam debent vacare, ſed ſemper vel orationibus, vel lectionibus, vel exercitio operis debēt intendere.de conſecra. diſtin.5. numquam.

Quod debent ab omni familiari tate monialium & aliarum feminarum ſe alienare. 18. quęſtio.2. peruenit ad nos. & 3. c. ſeq.

Quod nec in vno, nec in vicino monaſterio cum monialibus debent habitare.18.q.2. diffinimus.& duobus c.ſeq.

Quod nec ſudariolos, nec zonas,nec alia munuſcula a mulieribus debent accipere. 27. q.1.monacho.

Quod monachi quamuis recipiendo ordinem recipiant officii poteſtatem, non tamen executionem: niſi occaſione populi de licentia epiſcopi.16. q.1 monachi,& c. ſeq.& c. ſic viue. & c. ſi clericatus. & cap. ſequen.

Quod nec pęnitentiam alijs dare,nec prædicare niſi in clauſtro ſuo debent.16.qō.1. placuit omnibus.& c.monachus. & c.iuxta.& c.adiicimus.

Quod nec baptizare debent,nec fieri compatres.18.q.2. peruenit ad nos,de conſe. diſt.4. nō licet abbati.& c.ſeq.

Quod præter cōfratrem in clauſtro,& præter eum qui elegerit,nullum debēt ſepelire. 16. q.1. cap.1.c. Agapitus. & cap. placuit.

Quod monachi debent ſubeſſe epiſcopis inquantum per Papam non ſunt exempti. 16. q. 1.peruenit 18.q.2. Abbas, & quattuor c.ſeq.

Quod viſitandi ſunt per epiſcopos & corrigendi.18 q. 2. viſitandi.

Quod iura epiſcopalia debent epiſcopis perſoluere. 18. q. 2.

Eleutherius & c.ſeq.

Quod non debent decimas vel eccleſias a laicis ſine conſenſu epiſcopi recipere 16. q. 7. decimas.

Quod epiſcopos ex charitate poſſunt accuſare. 2. q. 7. nullus. §. proximo.

Quod monachi bonorum operum in clericos & epiſcopos promoueri poſſunt. 16. q. 1. ſi clericatus. & 7. c. ſeq. & tribus c. præcedentibus.

Quod non debent ſine abbatum licentia epiſcopatus recipere. 18. q. 2. quam ſit. §. nullus. 16. q. 1. ſi quis monachus. & c. legi. §. ſeq.

Quod facti epiſcopi abſoluũtur a iugo pfeſſionis. 18. q. 1. c. 1.

Quod facti epiſcopi non debent mutare habitum nec ordinis ſui ritum quo ad ſubſtantialia. 16. quæſt. 1. de monachis. & §. ſeq.

Quod facti epiſcopi ſuccedunt in bonis paternis. & eccleſiæ ſuæ relinquunt. 18. q. 1. c. 1.

Monaſterium. Quod monaſterium duplex pro monachis & monialibus in vno loco fieri prohibetur. 18. quæſt. 2. diffinimus.

Quod monaſteria conſtruenda ſunt in ſolitudine: ne populari acceſſu deuotio religionis impediatur. 18. quæſtio 2. luminoſo.

Quod monachorum monaſteria ſubſunt epiſcopo in cuius territorio ſunt. 18. quæſtio. 2. monaſteria.

Quod monaſterium exemptum eſt a lege diœceſana in pluribus videlicet quantum ad cathedratici præſentationẽ vel præſtationem. 10. qõ. 3. inter cetera.

Item quantum ad quartæ partis dimiſſionem. 16. q. 1. cum pro vtilitate.

Item quantum ad grauem exactionem. 17. q. 2. quam ſit.

Item quantum ad publicæ miſſę celebrationem: quia ſine conſenſu abbatis epiſcopus nõ debet facere. 18. q. 2. abbas. & c. luminoſo.

Quod monaſteria non debẽt fieri ſine licentia epiſcoporum. 18. q. 2. quidam. & 4 c. ſeq.

Quod mulieres monaſteria religioſorum intrare non debẽt. 18. q. 2. peruenit ad nos.

Quod monaſteria religioſorum non debent conuerti in habitacula ſęcularium clericorũ: nec debeant regi per ſæcularẽ. 18. qõ. 2 peruenit ad nos. & c. dudum. 19. q. 3. quæ ſemel. & c. ſequen.

Quod in parochialibus eccleſiæ monaſteriornm de conſenſu epiſcopi debẽt presbyteri inſtitui vel remoueri. 16. q. 2. viſis. & c. ſeq.

Quod abbas ſine epiſcopo, & epiſcopus per ſe res monaſterii alienare non poſſunt. 17. q. 4. in venditionibus. 18. qõ. 2. quam ſit.

De hac materia habes ubi agitur de Monachis, & ubi agitur de religione.

Monialis. Quod monialis eſt quę profeſſa eſt ſe velle viuere ſecũdum

regu-

regulam Benedicti, vel ſecundum regulam Baſilij, vel ſecũdum regulam Sancti Auguſtini. 18. q. 2. pernicioſam.

Quod moniales non debent habere ſingularia domicilia. 18. q. 2. pernicioſam.

Quod puella duodecim annos habens ſi voluntarie monialis effecta eſt etiam ante conſecrationem recedere non poterit. 20. q. 1. puellæ.

Quod moniales ſubſunt ordinationi & correctioni epiſcopi. 18. q. 2. cognouimus.

Quod præponẽdus monialibus primum eſt per epiſcopũ examinandus. 18. quæſt. 2. qui religioſis.

Quod conuenientius reguntur per viros ſpirituales quàm ſæculares. 18. q. 2. in decima.

Quod monaſteria monialiũ nõ debent eſſe vicina monaſterijs monachorum. 18. q. 2. diffinimus & 4. c. ſeq.

Quod monialis numquam debet loqui cum monacho vel alio viro ſine bono teſtimonio. 18. q. 2. diffinimus. & c. in decima.

Quod moniales in vno choro cum monachis vel alijs clericis cantare non debent. 18. q. 2. pernicioſam.

Quod non debent vaſa ſacra & pallas & corporalia contingere. 23. diſt. ſanctimoniales. §. vaſa c. ſacratas.

Quod non poſſunt matrimonia contrahere: & contrahentes ſunt per epiſcopum compellẽdæ ad votum redire. 27. q. 1. de viduis & puellis. vſque ad finem.

Quod moniales in vitium carnis pro lapſę grauiter puniuntur. 27. q. 1. impudicas. & fere per totum.

Quod peccantes cum ipſis ipſo facto videntur excommunicati. 27. quæſt. 1. ſi qua virgo. & c. eos.

De conſecratione monialium habes ſupra vbi agitur de Conſecratione.

Mors.

Quod mors eſt triplex, videlicet corporalis, ſpiritualis, & gehennalis. de pęn. diſt. vlt.

Quod mors corporalis omnibus eſt communis. 13. q. 2. in eccleſiaſtico.

Quod in memoria ab omnibus eſt ſemper habenda. ibid.

Quod non videntur eſſe perfecti qui cum a Domino vocantur, non moriuntur voluntarie, ſed inuiti. 13. q. vlt. quàm præpoſterum.

Quod ſacramenta morientibus concedi debent. 26. q. 1. Aurelius. & c. ſeq.

Quod ſi volentem cõfiteri mors antequàm ad ſacerdotem perueniat præoccupauerit, non debet ſibi denegari eccleſiaſtica ſepultura. 26. quæſt. 6. ſi aliquis.

Quod qui fame morientem non paſcit occidit. 86. diſt. paſce.

Quod mortem languentibus probatur infligere qui hanc cum poſſit non excludit. 53. diſtin. §. primo.

Quod qui mortui ſunt, in Dei iudicio non ab hominibus ſunt iudicandi. 24. diſtinctio.

quorumdam.

Quod poſt hominum mortem animæ locantur ſecũdum q̃d meruerunt.13.q.2.tempus.

Quod mortui iuuandi ſunt oblationibus,eleemoſynis, & orationibus, etiã ſi dubitatur de eorum ſalute. 13.q.2. non eſtimemus.& pluribus c.ſeq.

Item quod fit pro omnibus mortuis tantum valet cuilibet, ac ſi pro vno ſolo fieret. de conſe.diſt.5.non mediocriter.

Quod indignus eſt in morte accipere ſolatium, qui ſe non cogitauit moriturum.de pœn.diſtin.7.§.vlt.

Quod morientibus in peccatis mortalibus, nec oblationes nec orationes viuorum nec mortuorum,nec ſepulturæ ſacrorum locorum proſunt.13.q.2.quibus.& ſeptem c.ſeq.

Quod nemo debet contriſtari de morte ſuorum charorum, cum ipſos non amittamus,ſed præmittamus.13.quæſtio.vlt. quam præpoſterum.& tribus c.ſequen.

Quod illi qui nimis triſtãtur de morte ſuorum, videtur deſperare de felicitate futurorũ bonorum.13.q.vlt.habent.

Quod in hoc ꝙ Dominus fleuit Lazarum non fleuit mortuũ, ſed ad huius vitæ miſerias reſuſcitandum, innuitur quod pro mortuis plus eſt gaudendum quam triſtandum. 13.q. vlt.qui diuina.

Quod mortui huius mundi facta poſſunt ſcire vel per decedentium relationem, vel per angelorum reuelationem, vel per ſpecialem conceſſionem, quia ipſis quandoque conceditur vt poſt mortem viuis appareant.13.q.2. fatendum.

Quod quãdoque mortui ex diabolica illuſione phãtaſtice creduntur apparere.26.q.5. nec mirum, ante med.

Quod eccleſia nec ligare nec ſoluere poteſt mortuos de peccatis, quia nõ ſunt de foro eius. 24.q.2.ligatur.

Quod iniuſte excommunicatus etiam poſt mortem poteſt abſolui.24.q.2.ſane quod.

Quod hæretici poſt mortẽ poſſunt excommunicari propter facti deteſtationem.24.q.2. ſane profertur.

Quod fideles non debent communicare mortuis,quibus nõ communicauerunt viuis. 24. q.2.de communione.

Q̃d mors ſpiritualis eſt duplex, bona & mala,bona eſt quando quis ſiue per baptiſmum, ſiue per pœnitentiã moritur peccato, vt uiuat Chriſto. de conſe.diſt. 4. vt oſtenderet. & cap.ſeq.

Quod ſpecies diuerſæ huius mortis deſignantur per tres mortuos,quos Chriſtus ſuſcitauit. de pœn.diſt.1.quem pœnitet.

Quod mors ſpiritualis mala eſt quando quis moritur per peccatum mortale, ſicut per peccatum infidelitatis.26.q.2.qui ſine.11.q.3. non ſolum.§. idẽ timendo.

Item per hypocriſim, quia hypocrita viuens mortuus eſt. 12. q.1.nolo.ante fi.

Item per auaritiam.14. quæſt.4. ſi quis

ſi quis vſuram.

Item per quodlibet aliud mortale peccatum. de pœn. diſt. 4. §. dicens. c. intermittentes ſermonem.

Quod mors gehennalis mors dicitur æternalis: quia ibi nunquam mors moritur. 26 quæſtio. 2. qui ſine. de pœn. diſtin. ult. in fi.

De hac materia habes ubi agitur de Sepulturis.

Mores. Quod mos longa conſuetudo eſt de moribus tracta. 1. diſt. mos.

Quod legem mores faciunt, & commune ius legibus & moribus conſtat. 1. diſt. omnes.

Quod plus facit famoſorũ morũ nobilitas, quam generis digni tas. 40. diſt. nos. & c. ſeq.

Quod illud quod nõ eſt contra fidem & bonos mores, indifferenter habendum eſt. 12. diſtin. illa.

Quod multũ diſtant damna morum a damnis rerum temporalium. 6 quæſt. 1. ſunt plurimi. §. verum. & c. deteriores.

De hac materia habes ubi agitur de Conſuetudine.

Mulier. De muliere habes ſupra vbi agitur de femina.

Multitudo. Quod multitudo inutilium perſonarum maxime clericorum eſt vitanda. 23. diſtin. tales.

Quod pompa multitudinis popularis reprehenditur maxime in prælatis & clericis. 59. diſt. ſi officia.

Quod non poteſt eſſe ſalubris a multis correctio, niſi cum ille corripitur qui non habet ſociam multitudinem. 23. qõ. 4. non. poteſt.

Quod in correctione multitudinis caute eſt incedendum. 44. diſt. comeſſationes.

Quod cum contagium peccandi multitudinem inuaſerit: diuinæ diſciplinæ ſeuera miſericordia neceſſaria eſt. 23. qõ. 4. non poteſt.

Quod paucitas eſt aſpere corrigenda, ſed multitudo leniſſimis admonitionibus eſt frangenda. 44. diſtinctio. comeſſationes.

Quod propter peccantium multitudinem detrahendum eſt ſeueritati. 44. diſtinct. comeſſationes. 50. diſtinct. vt conſtitueretur. 9. quæſtio. 1. ordinationes.

Quod non debet deferri multitudini in mali prælati electione uel approbatione. 18. q. 2. ſi quis.

Quod multas medicinas inuenire cogunt multæ experientiæ morborum. 50. diſtinct. vt cõſtitueretur.

Quod non minus ardet qui cũ pluribus ardet. 2. q. 1. multi. in fine.

Quod tempore apoſtolorũ multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna in Deo. 12. quæſtio. 1. dilectiſſimis. 8. diſtin. §. 1.

Quod aliquando multitudo propter vnius delictum punitur. 45. diſtinctio. ſed illud. 24. q. 1.

non turbatur.

Munditia. Quod munditia eſt duplex, ſcilicet corporalis & ſpiritualis. 31. diſt. lex.

Quod munditia carnalis eſt quæ inficitur per luxuriam: & ideo clericis in ſacris prohibetur, vt competentius valeant diuinis vacare obſequiis & orationibus. 31. diſt. c. 1. §. cauſa.

Quod ſpiritualiter mūdatur qui a ſorde peccatorum per pęnitentiam purgatur. 50. diſt. & purgabit.

De hac materia habes ubi agitur de Caſtitate, ubi agitur de Luxuria, & ubi agitur de Macula.

Munus. Quod munus eſt triplex, videlicet ab obſequiis, quod eſt ſeruitus indebite impenſa.

Item munus à manu, quod eſt pecunia.

Item munus à lingua, quod eſt fauor. 1. q. 1. ſunt nonnulli.

Quod munera dantem & accipientem faciunt deuiare a iuſtitia. 11. q. 3. pauper. & c. qui recte.

Quod ille manus ab omni munere excutit, qui non ſolum pecuniam vel obſequium, ſed nec etiam humanum fauorē inquirit. 1. q. 1. ſunt nonnulli. 11. q. 3. qui recte.

Quod non timetur culpa, vbi redemptio ſperatur per munera. 11. q. 3. pauper.

Quod meritorie trahitur quis ad fidem vel ad meliorem ſtatum per munera. 23. q. 4. c. vlt.

Quod clericus eccleſiam ſuſcipiens vel ſpiritualia dans per munera deſtruitur. 7. q. 1. ſanctitum. 15. q. 1. obſeruandum. 12. q. 2. queſta.

Murmuratio. Qđ murmuratio diſſuadetur, quia murmurans opus quod facit perdit. 90. diſtin. alienus.

Quod murmurans & contētioſus pari pœna puniuntur. 90. diſt. ſi quis monachus.

Quod filii Iſrael murmurantes à ſerpentibus perierunt. 90. diſtin. alienus.

Quod Maria ꝓpter murmur cōtra Moyſen lepram incurrit. 2. quæſt. 7. plerumque. §. item obiicitur.

Mutatio. Quod mutatio non debet in his fieri quæ rationabiliter & vtiliter ſunt a patribus diffinita. 25. q. 2. cum pie. & c. eccleſiaſticæ.

Quod Deus mutabilitatem neſcit, omnis autem creatura vitioſa eſt, quia mutabilis eſt. de pęn. diſt. 2. circa fi.

Quod licet Deus ſit incommutabilis, tamen ſæpe mutat promiſſa, cum ex miſericordia tēperat ſententiam. 22. q. 4. incōmutabilis. & c. non ſemper.

Quod Deus uouit mutare ſentētiam, quando de malo in melius homines mutantur. de pęnit. diſt. 1. ſi agamus. & §. ſeq. Exemplum de Niniue, & de Ezechia rege, cui quindecim annos addidit.

Quod Romana eccleſia ſtatuta ſua ſecundum temporis exigentiam quandoque mutat. 25. q.

25.q. vlt. poſteaquã.§. his ita. & §.vlt. & c.ita nos.

Quod illa quæ non ſunt contra Euangelia aut ſanctorum decreta, pro neceſſitate temporum quandoque mutantur. 41.diſt.c.vlt.25.q.vlt. priuilegia.& c.amputato.

Quod mutantur reges propter negligentiam regiminis.15.q.6.alius.

Item epiſcopi vel alij prælati de loco ad locum propter exigentiam temporis mutantur.7.q.1.mutationes.

Item ſedes epiſcopales mutãtur: vel duæ in vnam rediguntur cauſa hoſtilitatis vel paupertatis.35. q.2. §. hoſtilitatis. & c. ita nos.

Item priuilegia: quia pro neceſſitate corrigendorum vitiorum dantur, & quãdoque penitus immutantur.25. q. 2.§. his. c. poſteaquam.

Item mutantur incaute promiſſa.22.q.4.in malis.& c. ſeq.

Item mutantur in melius conſilia & propoſita.12. q.1. certe vbi Auguſtinus mutauit conſilium.22.q.2.beatus. vbi Paulus propoſitum eundi ad Hiſpaniam mutauit.

Item mutatur pœna in pœnam vel pœnitentiam.22.q.4.innocens credit.ex his.vbi de Ioſue & Gabaonitis.23.q.5.c.1. circa medium.

Quod non ſufficit peccatori mores in melius commutare, ſed etiam debet de præteritis ſatisfacere.de pen.diſtinct. 1, §. Chriſtus.

Quod Nabuchodonoſor rex nõ corporaliter ſed mentaliter in beſtiam mutatus eſt: quia credens ſe beſtiam, ab hominibus ſecedens cum beſtijs morabatur.23. q.5. remittuntur.

Mutilatio.

Quod mutilatio membrorum latronum proficit eis: q̃a debilitata membra nequeunt exercere conſueta. 23. q. 3. ſi quis fortitudinem.

Quod mutilatus vel abſciſſus p ſe vel per alium excluſa decẽti cauſa non poteſt promoueri.33.diſtin.maritum.& 36. diſtin.illiteratos.

Quod qui ſibiipſi virilia mutilauerit non ſolum non promouetur, ſed etiam ſuiipſius homicida reputatur.50. diſtin. ſi quis abſciderit. & c.ſeq.

Quod qui volens partem digiti ſui mutilauerit, ab ordinibus abſtinebit. 45. diſtin. qui partem.

Quod mutilator alterius nõ debet promoueri. 55. diſtinct.c. vlti.

Quod ſi quis per medicos caſtrati vel mutilati eſſent propter infirmitatem, aut à Barbaris propter infidelitatem, aut a dominis vt eunuchi fierent: ſi alias inueniuntur digni, poſſunt promoueri.55.diſtin.ſi quis a medicis.

Mutus.

Quod mutus per ſigna baptiſmum & pœnitentiam & alia ſacramenta petere poteſt.26. q. 6. qui recedunt.& c.ſeq.

Quod prælatus qui nõ redarguit vitia ſubditorum, canis mutus dicitur.43.diſt. ſit rector.

Nabath

N*Abath*. Qđ Nabath fuit pater Hieroboam: q regnum appetens in in populo Dei ſchiſma fecit. 7. q. 1. denique.

Quod Nabath vineam ſuam in ortum olerum cõmutare noluit. 23. q. 8. conuenior.

Nabuchodonoſor.

Quod Nabuchodonoſor Danielem de lacu leonum & perſecutionibus liberauit. 23. qõ. 5. ſi propter ea

Quod Deus malos per Nabuchodonoſor flagellauit: & poſt ꝓpter ſuperbiam mutatus mente in beſtiam, cum beſtiis vixit. 23. q. 3. §. 1. circa medium. & q. 5. remittuntur. §. hinc. circa medium.

Quod Nabuchodonoſor propter ſuperbiam in bouem ex homine eſt mutatus. 17. q. 4. miror.

Quod quia Nabuchodonoſor ꝑ flagella corrigitur, & Pharao per flagella induratur: innuitur ꝙ medicinæ ſalutis nõ operantur in ſingulis. 23. q. 4. Nabuchodonoſor.

Natiuitas.

Quod natiuitas triplex eſt: videlicet naturæ, gratiæ, & gloriæ.

Quodnatiuitas naturæ prima eſt ĩ vtero, iuxta illud, Quod enim in ea natum eſt, de qua natiuitate de conſe. diſtinct. 4. firmiſſime.

Item alia eſt naturæ ex eo vtero: ſcilicet quando puer innoteſcit iuxta illud, Natus eſt homo in mundum. de qua de conſe. diſt. 4. quiſquis. cap. qui in maternis.

Quod natiuitas gloriæ eſt quãdo depoſita vetuſtate pœnæ naſcitur homo ad gloriam. de conſecra. diſtin. 4. poſt baptiſmum. Sic mors ſanctorum natalis dicitur. 24. quæſt. 2. ſane quòd.

Quod natiuitas gratiæ eſt quando quis naſcitur per baptiſmum, iuxta illud: Oportet naſci denuo. de conſe. diſt. 4. qui in maternis.

Natura.

Quod natura cõdidit omnibus nationibus ius commune, ſicut eſt maris & feminæ cõiunctio, puerorũ ſucceſſio & educatio. 1. diſt. ius naturale.

Quod contra naturã coitus ſemper fuit illicitus & damnabilis. 32. q. 7. vſus. 35. q. 3. nec eã. 5. naturæ. & c. ſeq.

Quod violatur diuina ſocietas cum natura cuius ipſe auctor eſt, libidinis peruerſitate polluitur. 32. q. 7. flagitia.

Quod naturali iure omnia ſunt cõmunia, & ꝙ conſuetudo induxit meum & tuum. 8. diſtin. differt.

Quod præſcientia vel prædeſtinatio diuina nullam naturæ infert neceſſitatem. 23. qõ. 4. Nabuchodonoſor.

Quod in culpam cadere naturale eſt; doluiſſe virtutis. de pæ. diſt. 3. ille rex.

Quod natura dæmonum in pluribus ſubtilior & nobilior eſt quàm natura hominum. 26. q. 4. ſciendum.

Quod ſancti cum ex naturæ fragili-

gilitate corruerint, acriores ad currendum curſum ſalutis reſurgunt. de pœn. diſtinct.3. ille rex.

Nauis. Quod nauis quę propter Ionæ fugam immergebatur, ſignificat quod propter exceſſus maiorũ contingit afflictio minorum. 1.q. 4.eccleſia. §. his ita. poſt medium.

Item in hoc quod multa merita apoſtolorum nauigabant, & proditoris perfidia nauis procellis agitabatur; innuitur quod propter vnius malitiam multi boni puniuntur. 24 quæſt.1. non turbatur.

Quod Paulo cauſa prędicationis in Italiam veniente nauis concutitur, innuitur quod aduerſitas bonis votis obijcitur.7.q. 1.aduerſitas.

Quod nauis cordis Pauli quæ in naufragio inconcuſſa ſtetit, conſtantiam prædicatoris in aduerſitate innuit. 7. q. 1. aduerſitas.

Quod periculum eſt pręlato qui nauem eccleſiæ regit & remũ tenere non nouit.40. diſtinct. ante omnia, in fi.

Quod ſicut nauigans multis periculis ſe exponit; ſic qui vxorę ducit.17.q.2.nos.

Quod ſicut nil intereſt vtrum nauis vno grandi fluctu, aut per rimas paulatim aqua intrante ſubmergatur, ſic parua peccata multiplicata tantum opprimunt vt vnum grande. de pę. diſt.1.medicina. circa med.

Neceſſitas. Quod neceſſitas eſt duplex, videlicet ſimplex, vt eſt neceſſe omnes homines mori. 23. q.4.Nabuchodonoſor.

Alia eſt conditionis, vt cum quis ſcit aliquem ambulare, neceſſe eſt eum ambulare. Sicut nulla neceſſitas cogit incedere volentem, tamen neceſſe eſt eũ incendere, ſic quæ ex nulla neceſſitate naturæ, ſed ex libertate arbitrij proueniũt, Deus præuidet & neceſſe eſt ea eſſe. vigeſimatertia quæſtio.4.Nabuchodonoſor.

Quod neceſſe eſt prædeſtinata adimpleri. ibi.

Quod nõ eſt culpabile, quod neceſſitas infert.30. quæſt.1. ad limina.

Quod neceſſitas non habet legem.1.q.1.remiſſionem.

Quod neceſſitas facit licitũ quod alias non eſſet licitum, vt patet in tranſlationibus epiſcoporum. 7.quæſtio. 1. mutationes.

Quod tranſlationes epiſcoporũ vel communis vtilitas vel neceſſitas debet perſuadere.7.q. 1.ſcias.& 4.c.ſeq.

Quod opera neceſſitate vrgente facta non ſunt laudabilia. 57. diſt.ſi quis.

Quod adultus neceſſitate cogente baptizatus non eſt ordinandus. ibid.

Quod id quod ex neceſſitate cõceditur, ceſſante neceſſitate debet ſolui.de conſecra.diſtin.5. quidquid.

Quod illud quod ex neceſſitate fit, non fit ex ordine legitimo, ſed vſurpato: vnde ceſſante neceſſitate debet ceſſare & id quod

id quod pro neceſſitate ſtatutum eſt.1.q.7.quod pro remedio.9.q.1. ordinationes. in fi.

Quod in neceſſitate extrema pœnitentibus ſacramenta non ſunt neganda.26. q 7 tempora pœnitudinis.

Qđ in neceſſitate patri ſiue matri ſiue omnibus aliis baptizare permittitur.30. quæſt.1.ad limina.

Quod neceſſitas facit aliena propria, quia tempore neceſſitatis omnia ſunt cõmunia. 47. diſt.ſicut.in fi.

Quod clericus raptor eſt qui ultra neceſſaria pauperibus nõ erogat. 16.quæſt.1. cap.quoniam.

Quod tẽpore neceſſitatis prius ſubueniẽdum eſt propinquo quàm alieno 86. diſtinct.non ſatis.

Item alieno prius iuſto quam peccatori.85.diſ.fratrem.§.in ipſa & c.non ſatis.

De hac materia habes ubi agitur de Coactione.

Negatio. Quod negatio Chriſti non tãtum ſit in uerbis,ſed etiam in factis.11.q.3.exiſtimant.

Quod ille negat Chriſtum qui (cum ſit) ſe negat eſſe Chriſtianum.11.q 3. non ſolum.

Quod quoties vitiis uincimur & peccamus, toties Deum negamus.11.q.3. exiſtimant.

Quod qui ueritatem pro pecunia negant;Deum qui ueritas eſt uendunt.11.q.3 abiit.

Quod qui negant miſericordiã faciendam patientibus,ipſum Chriſtũ qui miſericordia eſt, negant.7.q.1.omnis.

Quod quanta uita eſt confiteri Chriſtum, tanta mors eſt negare ipſum.11.q.3 nõ ſolum. §.idem timendo.

Quod Petrus negauit Chriſtum cum ſe negauit eius diſcipulum. 11.q.3.non ſolum.

Qud illi errant qui Petrum de negatione Chriſti excuſant. 11.q.3. non ſolum.§.idem timendo.

Quod de uno negatur, de pluribus conceditur.ibidem.

Quod negatiua probari non poteſt.6.q.5.§.ult.

Negligentia. Quod negligentia eſt eruditionis nouerca. 83. diſt.nihil.

Quod negligentia arguitur in excuſatione boni operis. 84. diſt.peruenit.

Item in ſubueniendo miſeris. 12.q.2.aurum.& c.ſeq.86.diſtin.fratrem.

Item in corripiendis peruerſis. 83.diſt.error.2.q.7.ſicut inqt. c.negligere.

Item in eruditione prędicationis.83. diſt. nihil.43. diſtinct. ſit rector.

Itẽ in defenſione pauperis.84. diſ.§.1.& c.peruenit. & c.ſeq.

Quod negligentia prælatorum cedit in diſcrimen ſubditorũ. 40.diſt. ſi Papa.

Quod negligentia correctionis perdit diſciplinam in ſubditis. 23.q.3.iuſtum.

Quod negligentes rectores multas ſępe nutriunt peſtilentias, dum diſſimulant adhibere diſciplinam.86.diſt.inferiorum.

45.diſt.ſed illud.
Quod negligere & non perturbare peruerſos nil aliud eſt q̃ fouere.83.diſt.error.
Quod ſi negligenter quæ male vſurpantur corriguntur,excedendi via aliis aperitur.93.diſtin.peruenit ad nos.
Quod non ſufficit clericis turbis negligentibus adæquari. 8.q.1.c.vlt.
Quod deſolatio debet eſſe prælato vbi clericos videt eſſe negligentiores in bono quàm laicos.8.q.1.quid autem.25.q. 1. nulli.
Quod prælati de negligentia arguuntur & puniuntur. 22.q. 1.ſi quis.27. q.1.ſi cuſtos.
Quod negligentia poſt admonitionem aggrauatur quantũ ad culpam & quantum ad pęnam.12.q.2.indigne.
Quod prelati pœna de negligentia eſt depoſitio.81.diſt.dictũ, 11.q.3.placuit.
Quod negligentia inferiorum ſuppleri debet per ſuperiores. 8.q.3.Artaldus.9. quæſt.3. cũ ſimus.

Negotiatio. Quod negotiatio non eſt in ſe mala. 88. diſt.quoniã non.
Quod duplex eſt negotiatio: videlicet licita & illicita.88. diſtin.fornicari.
Quod negotiatio ſine periculo minime exerceri poteſt.de pęnit diſt.5.qualitas.
Quod negotiatorem excuſat vel arguit qualitas negotii.de pęnit.diſt.5.qualitas.
Quod e ſubſtantia mali negotiatoris nouiſſime non remanet niſi ſolum peccatum. 88. diſt.eiiciens.
Quod negotiatio inhoneſta clericis eſt interdicta.88.diſt.conſequens. Nam nemo militans Deo, implicat ſe ſæcularibus negotiis.
Quod negotiatorem clericum, & ex inope diuitẽ, & ex ignobili glorioſum, quaſi quandã peſtem fuge. 88. diſtinct.negotiatorem.
Quod negotiatio cupiditatis prohibetur clericis.88 diſt.decreuit.14.quæſt.4.clerici. & cap. canonum.
Quod negotiatio pietatis vt inde ſubueniatur viduis & pupillis, permittitur clericis. 78. diſt.decreuit.

Negotium. Quod negotia circa maiora cautius & diligẽtius ſunt diſcutienda.42.diſtinct.quieſcamus.
Quod pleraque ſunt negotia q̃ ſine peccato aut vix aut numquam exerceri poſſunt.de pæ. diſt.5.negotium.
Quod perfectis non eſt peccatũ repetere negotium quod ante ſine peccato exercuerunt. de pæ.diſt.5. negotium.

Neophytus. Quod neophytus dicitur qui nouiter eſt in fide vel religione plantatus.47.diſtin.ſicut.
Quod non debet in epiſcopum ordinari,ne in ſuperbiam erigatur, quia talis neſcit humilitatem obſeruare.48.diſt. §.1.
Quod ſimonia neophytorum

hæreſis dicitur,quia aliquando dabant pecuniam vt citius promouerentur. 1. quæſt. 1. quiſquis.

Quod neophytis expedit pluſquam alijs cibis delicatis & a vanitatibus abſtinere.de cõſe. diſt.5.neophyti.

Necromantia. Quod necromantia eſt quando per incantationes videntur reſuſcitari mortui, diuinare,& ad interrogata reſpondere. 26. q. 5.nec mirum.

Quod quando necromantia fit, cruor aquæ miſcetur vt colore ſanguinis dæmones inuocati facilius prouocẽtur.ibid.

De hac materia habes vbi agitur de Dæmonibus.

Nobilitas. Quod nobilitas morum plus ornat quàm genitorum. 40.diſt.nos.

Quod nec loci nec generis nobilitate,ſed virtute Chriſti acq̃ritur gratia. 40.diſtin.illud.& cap.ſeq.

Quod quia Adam nobilitatem Dei per peccatum abiecit, nobilitate priuatus fuit. 40. diſt. Adam.

Quod nobilitati defertur in pęnæ impoſitione pro exceſſu. 24 q.1.qui contra.

Nomen. Quod nomen aliquando propter facti deteſtationem deprauatur.17 diſt.multis.

Quod nominis interpretatio uel diffinitio diligẽter eſt aduertenda.12.quęſt.1. clericus qui.16 q.1.c.1.

Qđ a Chriſto Chriſtiani nominantur. de conſe.diſt.4. poſtquam aſcendit.

Quod ſola nominatio non ſufficit ad condemnationem,quia ſæpe innocentes in falſo crimine nominantur. 2.q.1.multi.in fi.

Quod ſophiſticatio nominum in matrimonii contractu, cũ dicit ſe Virgilium, cum ſit Plato,dirimit matrimonium. 29. q.1.§.1.

Notorium. Quod notorium nec accuſationem nec probationem requirit. 2.q. 1.de manifeſta.& c.ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Iudicio publico.

Nouitius. Quod nouitii in fide ſiue in religione auſteriores aliis debent viuere. de conſec. diſt. 5.neophyti.

Quod in religionem intrans tẽpus probationis vnius anni debet habere.17.quęſt.2.Góſaldus.

Quod incognitus ante trienniũ non debet recipi ad profeſſionem, & intra hoc tempus ſi ſit ſeruus aut vxoratus, debet repeti.17.q.2.ſi quis.19. quęſt. 3. monaſteriis.

Quod nouitii intra tempus probationis non debent ad ordines promoueri. 48. diſtinct. ſicut.

Quod in multis deferendum eſt eis, ne ratione nimiæ auſteritatis tamquam minus radicati retrocedant.25.q.3.c.quædam lex.§.quod ſcripſi.

Nu-

Nuptiæ. Quod nuptiæ dicuntur a nubẽdo, eo quòd puellæ pudoris gratia caput obnubere uel velare ſoleant. 30. quæſt. vlt. nec illud.

Quod nuptiæ terram implent, virginitas paradiſum. 32. q. 1. nuptiæ.

Quod velle nubere poſt votum caſtitatis damnabile eſt. 27. q. 1. nuptiarum.

De hac materia habes vbi agitur de Matrimonio, & vbi agitur de Diuortio, & vbi agitur de Bigamia.

OBedientia. Quòd obedientia eſt quidquid a ſuperiore vtiliter imperatum fuerit obtemperare. 33. q. 1. ſumma.

Quod obedientia ſola fide meritum poſſidet; ſine qua quiſquis fidelis conuincitur, & infidelis eſſe iudicatur. 8. q. 1. ſciendum, in fi.

Quod obedientia in ſcriptis debet promitti. 23. diſt. quamquam.

Quod obediendo in deſideratis, & obediendo in contrariis ꝑter voluntatem, nulla eſt obedientia. 8. q. 1. ſciendum.

Quod obedientia propria uoluntate mactatur 8. q. 1. ſciẽdum.

Quod obedientia quia cogit eſſe ſub aliena poteſtate, nihil debet habere proprium. 7. q. 1. non dicatis.

Quod obedientia eſt fructuoſa, quia per ipſam in præſenti meremur gratiam Dei. 93. diſt. in. nulla. & c. ſeq.

Item futuram per ipſam meremur ſalutem. 93. diſt. ſi inimicus. 11. q. 3. quid ergo.

Quod ſine ipſa incurrimus æternam reprobationem. 93. diſt. nulla. & c. ſeq.

Quod propter obedientiam eſt bonum omittendum, ſed nũquam malum mortalis culpę committendum. 11. q. 3. quid ergo.

Quod aliis præpoſitus non debet ferre moleſte aliquem ſibi pręlatum eſſe, ſed obedientiam quam exigit ab aliis, ipſe impendat. 23. diſtinct. quamquam. 2. q. 6. qui ſcit.

Quod vbi duo ſupęriores mandant vel pręcipiunt oppoſita, non eſt obediendum. 11. q. 3. ſi is. 8. diſt. quæ contra.

Quod in dubiis ſemper eſt obediendum. 23. q. 1. qui culpatur, ante fi.

Quod non eſt ſemper malum non obedire, quia cum præcipitur aliquid contra Deum, prælato non eſt obediẽdum. 11. quæſ. 3. non ſemper. & 8. cap. ſeq.

Quod ſeruus obediens domino ſuo in malo, excuſatur pro tanto, quia ſeruus, ſed non ꝑ toto. 22. quæſtio. 5. qui compulſus. 86. diſtinct. quid prodeſt.

Quod ſuperioribus feſtinanter eſt obediendum. 93. diſt. ſi inimicus.

Quod Deo principaliter obediẽdum. 8. diſt. quæ contra. 11. q. 3. Imperatores.

Item poſt Deum Romanæ eccleſiæ

cleſiæ diligentius.12.diſt.prę-ceptis.93.diſt obedientiam.
Itē epiſcopis.7.q.1.quia frater.
Item ſæcularibus poteſtatibus. 8.diſt.quæ contra.
Item abbatibus religioſis. 18.q. 2.abbates.
Item quilibet ſuo ſuperiori. 93. diſt.a ſubdiacono.
Quod ideo Deo principaliter eſt obediendum, quia ſicut poteſtas maior minoribus præponitur ad obediendũ, ſic Deus omnibus hominibus. 8.diſtin. quæ contra.
Quod poſt Deum ideo Romanę eccleſię eſt obediendum, quia ipſa eſt caput & mater omniũ eccleſiarum.12.diſt. non decet.& c.ſeq.93. diſtinct.ſi inimicus.
Qđ epiſcopo a clericis, & ſacerdotibus ſuæ diœceſis eſt obediendum, & reuerentia debet eis exhiberi 7.q.1.quia.
Quod ſæcularibus poteſtatibus ſic eſt obediendum, vt Deus non offendatur.8.diſt.quæ cõtra, 15.q.6. nos,& c.ſeq.
Quod abbatibus monachi & alij religioſi ſpecialius ſuo prælato in his quæ ſpectant ad regulam, quàm epiſcopo tenētur obedire, ſicut clericus tenetur plus ſuo epiſcopo obedire, quàm archiepiſcopo.18. q. 2.quàm ſit.§. nullus.& c.abbates.9 q.3.conqueſtus.
Quod omnibus ſuperioribus, dummodo non ſint hęretici, licet ſint alias mali, quamdiu tolerãt eos eccleſia, eſt eis obediendum. 2. q 7.ſacerdotes.
Quod iudex obediendo poteſtati legitimæ ſi quemquam occiderit, non culpatur.23.q.5. Miles.& c. cum homo.

Oblatio. Quod oblatio eſt duplex, videlicet ſpiritualis, quæ eſt corpus & ſanguis Chriſti; & temporalis, quæ fit ex rebus mundi. de conſe.diſt.2. tribus.in fi.
Quod oblatio euchariſtiæ quæ proprie ſpiritualis eſt, omnē oblationem præcellit. de con ſe.diſt.2. nihil.
Quod ab omni ſorde purgati debent hanc oblationem offerre.50.diſt.& purgabit. 81.diſt. oportet.in fi.
Quod immundi ab hac oblatione prohibentur.82. diſt.propoſuiſti.
Quod licet hæc oblatio ſancta ſit, non tamen indigne offerens eã ſanctificatur, ſed plus polluitur. 1.q.1. prophetauit.
Quod in oblatione rerum temporalium Deus plus penſat voluntatem offerentium quã oblatum . 24 quæſtione 1. odi.14.q.5.ſcriptum. 45. diſt. duæ.15 q.6.c.1.§.ſeq
Quod quilibet Chriſtianus videtur teneri offerre in feſtiuitatibus, de conſec.diſt. 1.omnis Chriſtianus.
Quod oblatio ex iniquo eſt maculata, & ideo infructuoſa. 14.q.5.immolans.
Quod oblationes iniquorũ non reſpicit Deus; ſicut ad munera Cain non reſpexit.3.q.7.in grauibus.
Quod quidquid in ſacrificio Dei ex ſcelere offertur: non placat ipſius iracundiam, ſed irritat.

1.q.1.non eſt putanda.

Quod oblationes diſcordãtium, & pauperes opprimentium, non ſunt recipiendæ. 90. diſt. oblationes.& c.ſeq.17. q. 4.c. miror.

Quod retinentes oblationes deſunctorũ, necatores ſunt pauperũ.13 q. 2. qui oblationes. & duobus c.ſeq.

Quod laici oblationes altarium & præcipue beati Petri & ſanctæ Mariæ rotundæ accipere ſub anathemate prohibentur. 10.q. 1.quia.& c.ſeq. 12. q. 1. nulli.

Quod olim de oblationibus fiebant quattuor partes.12. q.2. vobis. & cap.Vulteranæ. & 7. c. ſequen.

Quod voluntarie oblata poſſunt accipi ſine peccato. 13. q. 2. queſta.& c.poſtquam.& c.ſeq. 18.diſt.de eulogiis.

Quod indignum eſt offerre Deo quod dedignatur homo. 49. diſt.c. vlt.in fi.

Quod illi oblationes, non debent percipere, qui vix valent pro ſe,nec pro alio orare. 10. q.1.hanc.

Obligatio. Quod obligatio fit propter futuram cautelam.1.qõ.7. quoties cordis.

Quod obligatio quandoque fit ſub pœna excommunicationis.1. q.7. quotieſcunque. de conſecra. diſtin.2. ego Berengarius.

Quod coram Deo tantum obligat ſimplex verbum quãtum iuramentum.22. quæſt.5.iuramenti.

Quod bona eccleſiarum laicis obligari non debent. 86. diſt. peruenit.

Quod obligati ad ratiocinia non debent ad ordines promoueri.55.diſt.priſcis.

Obſtinatio. Quod obſtinatio eſt cõſiliis ſalutaribus nolle acquieſcere.48.diſt.quod ad.

Quod obſtinatus eſt qui poſt inſpirationem vel reuelationem ſibi factam in eo quod errauerat,perſeuerat.8.diſtinct.conſuetudo.

Quod obſtinato in malitia Deus numquam miſeratus fuit nec miſerebitur.24.q.2.legatur.& c.damnationis.

Quod ideo obſtinati indigni sũt venia, quia peccant ex certa malitia.8.diſt.conſuetudo.82. diſt.quia.in fi.

Occaſio. Quod occaſio non eſt danda alicui ꝑ malum exemplum.12. quæſt. 1.nolo.

Item nec per fauorem nec per auxilium.14.q.6.c.1. circa medium.

Quod ſacerdos dat puero occaſionem damnationis cũ propter ſui auaritiam moritur nõ baptizatus. 1. qõ.1. placuit vt vnuſquiſque.

Quod non omnia quæ bono animo fiunt,licent dari alicui occaſionem mala committendi, culpantur.23.q.5.de occidendis.& c.non fruſtra.

Quod qui in ludo licito vel alio modo alterius fuerit præter intentionem occaſio mortis, non culpatur.50.diſtinct.eum

P qui.

qui.& 4.c.ſeq.

Otium. Quod otiũ ſiue cõmodum proprium nemo vtilitati eccleſiæ debet præponere: ſed vocatus ad regimen miti corde debet obtẽperare.16.q.1.vos.

Quod prælatus plus tenetur ouibus commiſſis quam otio contemplationis intendere.7.q.1. ſuggeſtum.

Quod nemo debet in loco orationis attendere fabulis otioſis. 25.diſt.vnũ.§.alias. ante fi.

Quod de omni verbo otioſo reddenda eſt ratio. 22.quæſtio.5. quoties.

Quod incongruum eſt otioſum eſſe,& de alieno labore victũ quærere.13.qõ. 1. eccleſias.§. proximo.in fi.

Quod ſemper aliquid operis facito vt te diabolus ſemper inueniat occupatum. de conſe. diſt.5.numquam.

Quod prodeſt malefactores trũcare: quia ab inſana vita ad ſanandum otiũ diriguntur. 23. q.5.c.1.circa med.

Quod nõ licet Chriſtianis in calendis otijs vacare, & ſuperſtitionibus intendere. 26. q. vlt. non licet.

Occidere. Quod occiditur quis multipliciter, videlicet actu in corpore.de pœn.diſt.1.homicidiũ.

Item odio in corde.ibid.

Item detractione in ore.ibi.

Item panis ſubtractione.86. diſt. paſce. 14. quæſtio. 5. immolans.

Item in delinquentium non correctione: quia cum paſtor delinquentes non arguit, tacendo occidit.43.diſt.Epheſijs.

Oculus. Quod oculus impudicus impudici cordis eſt nuntius.32. quæſtio.5. nec ſolo.

Quod non tantum ſufficit oculos caſtos cuſtodire, ſed etiam linguam.6.queſt.1.ex merito. in fine.

Quod præcipue clerici non debent incedere vagi oculis nec lingua effræni.23.diſtinct.his. circa med.

Quod qui iniurioſe iuſtos tangit.2.q.7.accuſatio quoque.

Quod epiſcopi ſunt oculi Dei. 6.q.1.oues.

Quod diaconi, qui nunc dicuntur archidiaconi, ſunt oculi epiſcopi: quia vice ipſius debent totam diœceſim perluſtrare.93.diſt.diaconi eccleſię.

Quod priuatus oculo qualicũque ex cauſa priuatur ſacerdotij iure. 55. diſtin. ſi Euangelica.

Odium. Quod odium fraternum & homicidium pari culpa iudicantur. de pęn.diſt.1.homicidium.

Quod odio debent haberi peccata,non homines.85.diſt.odio. 23.q.4.duo.

Qđ clerici maxime debẽt odium & æmulationes fugere.23.diſtin.his igitur.

Quod nemo poteſt veram pænitentiam agere, nec gratiam baptiſmi recipere, niſi primũ dimittat odium in corde. de pęn.diſt.5 falſas.de conſe.diſt. 4.quomodo.in fi.

Quod qui diurnum odium non dimit-

dimittit admonitione præmiſſa per presbyteros, a cœtu fidelium eſt expellendus. diſt. 90.placuit.

Quod probatur odiſſe vitia qui arguit delinquentes. 86. diſt. inferiorum.

Officium. Quod. officium aliud eſt ſæculare,aliud diuinum ſiue eccleſiaſticum.59.diſt. ſi officia.

Quod officiũ ſæculare aliud eſt licitũ, quod ſcilicet caret peccato:ali ud illicitũ, quod ſine peccato exerceri non poteſt. de pœn.diſt 5.falſas.

Quod officium illicitum eſt deſerendum : quia exiſtendo in ipſo pœnitentia nõ poteſt agi. de pœn.diſt.5.falſas.

Quod occupantes ſe illicitis officijs, ab eccleſiæ officijs ſunt expellendi.88.diſtinct. conſequens eſt.

Quod clericis artificio licet victum quærere abſque diuini officij detrimento. 91.diſt. clericus.& c.ſeq.

Quod officium diuinum ſiue eccleſiaſticum eſt diligenter exequendum.12.diſt.de ijs.91.diſtin. presbyter.

Quod officium Metropolitanæ eccleſiæ obſeruandum eſt per prouinciam.12. diſt. de ijs. de conſe. diſt.2.inſtitutio.

Quod diuinum officium, præcipue miſſa, ſecurius cum pluribus exequitur.7.q.1. illud.

Quod ordinem officij in matutinis & in Miſſa, & in alijs horis conuenit omnibus clericis cuſtodire.de conſe.diſt.5. conuenit.& duob.c.ſeq.

Quod poſt matutinas & poſt veſperas, ſemper Pater noſter, eſt dicendum.de conſe. diſt.5. id ſemper.

Quod ſeru tus eſt clericorum ſeptem horarum officia qualibet die perſoluere..91. diſtin. presbyter.

Quod ſeptem horæ ibidem enumerantur.

Quod clerici in ſacris & beneficiati tenentur ad horas canonicas, & ad officia diuina. 92. diſt.c.vlt.

Quod prælati officium diuinum aut per ſe aut per clericos debent explere.91.diſt. p̄sbyter.

Quod clericus diuinum officiũ non explẽs debet deponi. 92. diſt.c.vlt.

Quod officium diuinũ plus corde quam voce eſt exercẽdum & exequendum.92.diſtin. cantantes.

Quod publicus concubinarius Miſſam & alia diuina officia exequi non debet.32.diſt.præter hoc.

Quod officium ſimoniacorum & in fornicatione iacentium ſcienter non eſt audiendum. 32.diſt.præter hoc. §. verum. in fine.

Miniſtros officia eccleſiæ exercẽtes, ſicut lectores, acolythos, ſubdiaconos,ſacerdotes, & archiepiſcopos,& epiſcopos, & alios,habes quoslibet in hoc opere in ſuo loco cum ſuo officio declaratos.

Quod officia eccleſiaſtica ſingula ſingulis perſonis ſunt diſtribuenda. 89.diſt.c.1.

Quod quantumcumque exerci

tate perſonæ duo officia vno tempore non ſunt committēda.89.diſt ſingula.

Quod in eccleſię officijs vitanda eſt conſanguinitatis ſucceſſio: ne hęreditario iure credāt ſe ea vendicare.8.q.1.apoſtolica.

Quod potius ſunt danda extraneis bonis, quàm propinquis malis.8.q.1.Moyſes.

De officijs eccleſiæ habes vbi agitur de Beneficijs, & vbi agitur de Eccleſia.

De officio diuino habes vbi agitur de Cantu & celebratione, & vbi agitur de Euchariſtia, & vbi agitur de Miſſa & de Ordine.

Omiſsio. Quod omiſſio caſu vel per errorē contingens caute eſt ſupplenda.1.q.1. ſpiritus.§ ꝓximo. 7. q.1.nihil.52.diſt. ſolicitudo.

Quod quando ſubſtantiale omittitur, nō valet quod agitur.de conſe.diſt.4. in ſynodo. 22. q. 2.animaduertendum. de pœn. diſt.5.fratres.

Quod quando al quid propter maius bonum omittitur: non contemptus, ſed prouidentia iudicatur. 63.diſtinct. Hadrianus.

Opera. Quod opera bona vigilanter ſunt facienda.86.diſt.fratrem.

Quod quotieſcumque bonum agimus, Deum confitemur: ſicut econtra malum faciendo ipſum negamus.12. qō. 3. æſtimant.

Quod Deus in operibus bonū plus reſpicit animum quàm actum.15.q.6. ſi quandoque à ſacerdotibus.in fi.

Quod vbi Chriſtus non eſt fundamentum, nullius boni operis poteſt eſſe ædificium. 1.q. 1.cum Paulus.

Quod Deus de malis actibus hominum bona operari conſueuit.23.q.5.relegentes

Quod opera non ſunt præcipitanda, ſicut nec cōſilia.50.diſt. ponderet.

Quod non ſolū reſpicienda ſunt opera, ſed etiam circunſtātiæ operum; videlicet tēpus, cauſa, voluntas, perſonarum differentia.23 q.8.occidit. de pœn. diſt.2. vt cognouerunt.§. opponitur.in fi.

Quantum ad tempus reſpicienda ſunt, quia multa permittebantur olim, quæ non modo, & modo, quæ non olim. 32. q.4. quis ignoret.& c. ſeq.35. quæſtio.1. cap.1. 34. diſt. fraternitatis.

Quantum ad cauſam, ſicut quia Phinees non occidit propter perſonę odium, ſed propter legis zelum.23.q.8.legi.& c.ſeq. & q.6.cum homo.

Quantum ad voluntatem; quia qui præter voluntatem occidit, non ſic culpatur ſicut voluntatem habens. 50. diſt. eū qui.& 4.c.ſeq.15.q.1. non eſt. & tribus c.ſeq.

Quantum ad perſonarum differentiam, videlicet vtrum ſit perſona nobilis vel ignobilis, vtrum ſit ſapiens vel ſtultus. 40.diſt.homo Chriſtianus.

Quod ſanctorum filij non dicuntur qui tenent loca eorū, ſed qui eorum exercēt opera. 40. diſt.

diſt.non eſt.

Quod bona opera proſunt ad dignitatis ſublimitationem. 56. diſt.quia.

Item ad irregularitatis diſpenſationem.1. q.7.tali.

Quod mediocre bonū opus maiori non eſt præferendum. de conſe. diſtinct.5. non mediocriter.

Quod culpa pia operatione ſolet purgari.22.q.2.ſi quelibet. Exemplum ibi de obſtetricibus.

Quod aliquando ſunt facienda ad quæ non tenemur, & illa ſunt gratioſiora.28. q.1. iam, poſt medium.

Exemplum ibi de Chriſto qui tributum ſoluit cum non teneretur.

Quod bona opera mortificantur per peccatum mortale.de pęn.diſt.4.§. finis,circa med.

Quod reuiuiſcunt per pęnitētiā.

Quod per opera bona tegūtur peccata.45.diſt.ſed illud.

Quod opera facta extra fidem & charitatem non valent ad ſalutem.24.q.1.odi. & c. ſeq. de conſe.diſt.5.nihil enim.

Quod licet malis bona opera nō proſint ad ſalutem, non tamē ſunt omittenda, quia proſunt ad alia 14.q. 5. qui habetis. & § ſeq.

Quod licet quædam opera ſint indifferentia, tamen in ipſis quis demereri poteſt & mereri.23.quæſt.5.lex. & 4. cap. ſequen.

Quod opus male inchoatū bonum finem habere nō poteſt. 1.q.1.principatus.

Quod ſicut peccatum opus ſine voluntate non facit,ita & iuſtitia ex opere non conſummatur niſi voluntas affuerit. 32. q.5.ſicut enim.

De hac materia habes vbi agitur de Eleemoſyna.

Oppreſſio. Quod oppreſſio dicitur quę fit in pauperes contra iuſtitiā & veritatem.11.q.3.pauper.

Quod omnis oppreſſio & iniuſtitia iudicium ſanguinis eſt. de pęn.diſt.1.omnis.

Quod oblatio oppreſſorum pauperum nō eſt recipienda. 90. diſt.oblationes. & c. eorum.

Oratio. Quod oratio eſt pij animi affectus omnia in Deum prætendens. de conſe.diſt.1.qn̄ aūt ſtamus.

Quod non verbis tantum, ſed corde orandum eſt domino. de conſe.diſtin.5.non mediocriter.

Quod in oratione nil aliud debet cogitare animus quàm id de quo deprecatur. de conſe. diſt. 1.quando.

Quod cum quolibet verbo orationis debet concors eſſe ſenſus cogitationis.de conſe. diſt. 4.numquam.

Quod orationis voces ad aures Dei non diriguntur, niſi cum animi affectu.38. diſt. ſedulo.

Quod melius eſt quinque pſalmorū cantatio cum deuotione,quàm totius pſalterii modulatio cum anxietate. de conſe.diſt.5.non mediocriter.

Quod verſus orietem eſt orandum, & per conſequens oratoria ſunt facienda.11. diſtin.

eccleſiaſticarum.

Quod in ſignum reſurrectionis Chriſti diebus dominicis & tẽpore paſchali non eſt orandũ cũ proſtratione.30.diſt.ſi quis presbyter.

Quod oratio dominica ſcilicet Pater noſter, poſt alias horas ſemper eſt dicenda. de conſe. diſt.5.id ſemper.

Quod orandum eſt ſine intermiſſione.de conſec.diſt.5.nũquam.

Quod prælati præcipue orationi debent eſſe intenti,quia nõ tantum pro ſe, ſed etiam pro ſubditis tenentur orare.36.diſtin.ſi quis vult.

Item clerici & religioſi. 12.q. 1. duo.

Quod prælatis non ſufficit oratio niſi & aſſit eleemoſynę largitio.86.diſt fratrem.

Quod oratio eſt peccatorũ purgamentum.1.qõ.1.ipſi ſacerdotes.

Quod ideo ſacerdotes dicuntur peccata hominum comedere: quia ea ſuis orationibus delent atque conſumunt.1.q.1. ipſi.

Quod oratio eſt contra viſibiles & inuiſibiles hoſtes efficax iuuamentum.36.diſtinct.ſi quis vult.

Quod per orationem diuina ſecreta reuelãtur.8.q. 1. ſi ergo.

Quod homines ſiue mortui,ſiue viui orationibus adiuuantur. 23.quęſt.2.non æſtimemus.& quattuor c.ſeq.

Quod q̃a a Papa ſalus dependet omnium, ab omnibus ꝓ ipſo eſt orandum.40 diſt. ſi Papa.

Quod ꝓ illis q̃ ſeipſos interficiũt vel ꝓ illis q̃ ꝓ ſuis ſceleribus interfecti ſine cõtritione decedunt non eſt orandum.23. q. 5.placuit.

Qđ q̃ñ oratio a meliori porrigitur tãto citius exauditur. 1.q. 2.ipſi. 14.q.5.ſcriptum.

Quod Deum prouocãs propriis peccatis non bene põt intercedere pro alienis.1.q. 1. fertur. §.vulnerato.& q. 6. ego. in ſi. 3.q.7 in grauibus.

Quod cũ is qui diſplicet ad intercedendum mittitur , irati animus ad deteriora prouocatur.3.q.7.in grauibus.

Quod orationis tempore ab opere coniugali eſt abſtinendum. 33.q.4.per totum.

Quod quia ſacerdotibus ſemper eſt orandum,ideo ipſis a mulieribus ſemper eſt cauendũ. 31.diſt.ſi laicus.

Quod plus aliis ad orãdum obligantur qui aliorum eleemoſynis vtuntur. 10.q.1.quia.

De hac materia habes ubi agitur de Officio,& ubi agitur de Miſſa.

Ordo. Quod ordo eſt duplex videlicet triumphantis eccleſiæ, & militantis. 89. diſt.c.ad hoc.

Quod nullius vniuerſitatis gereretur adminiſtratio,qua ſubſiſtere poſſet niſi eam magnus differentiæ ordo ſeruaret. 89. diſt.ad hoc.

Quod triumphantis eccleſiæ nouem ſunt ordines angelorum ſub octo generibus lapidum deſignati,de pæn.diſt.2. principium.§.omnis lapis.

Quod in militanti eccleſia nil de

bet

bet eſſe inordinatum.61. diſt. miramur.

Quod ordo familiæ Dei nutabit,ſi quod requiritur in corpore,non inuenitur in capite.61.diſt.miramur.

Quod nouem ordinum gradus ſunt in eccleſia militanti,videlicet pſalmiſta, oſtiarius, lector,exorciſta,acolythus,ſubdiaconus, diaconus, presbyter,epiſcopus, quorum nominum deriuationes & officia ipſis conſignificãtia habes 21. diſt.cleros.Et in hoc opere habes vnumquodque poſitum in loco ſuo,ſecundum ordinẽ alphabeti.

Quod ordo epiſcoporum quadripertitus eſt, vt habes ſupra vbi agitur de epiſcopis.

Quod omnes prædicti ordines dicuntur ſacri, præcipue tres, videlicet ſubdiaconatus, diaconatus,& presbyteratus.32. diſt.erubeſcant.

Quod antiquitus ſubdiaconatus non reputabatur ſacer ordo. vnde in epiſcopum eligi non poterat niſi cum diſpenſatione.40.diſt.nullus in epiſcopatum.21.diſtinct.§.1.in fi.Vide quod ibi notatur.

Quod modo ordinandus in ſubdiaconum debet vouere caſtitatem.27.diſt.diaconus.& 28. nullum & cap.decernimus. & c.de his.

Quod pueri nullatenus ad ſacros ordines ſunt promouendi.1.q.1.pueri.

Quod infantes videlicet ſeptem annos habentes poſſunt tonſurari in clericos,& beneficia eccleſiaſtica per conſequens habere.28.diſt.de his.

Quod ordinandus in lectorem vel exorciſtam, xij. annorum debet eſſe.28.diſt.de his.

Item ordinandus in acolythum ad minus debet eſſe duodecim ann.77.diſt. in ſingulis.

Quod nemo niſi xviij.anno completo & caſtitate promiſſa debet in ſubdiaconum ordinari.28.diſt.de his.

Quod in diaconum ordinãdus, xxv. annos debet habere. 28. diſt.de his.

Quod excepta neceſſitate nec in presbyterum nec in epiſcopum quis debet ordinari niſi triceſimo anno completo.77. diſt.c.epiſcopus.& c. ſeq.78. diſt.per totum.

Quod a minoribus ordinibus incipiendo debet gradatim aſcẽdere in presbyterum vel epiſcopum ordinandus. 77.diſt. c.1.& c.ſeq.

Quod qui prætermiſſis aliquibus ordinibus epiſcopus efficitur, illos ordines quos non habet,aliis dare non poteſt.1. q.1.gratia. de conſe. diſtin. 3. quando ab Hieroſolymis.

De modo ordinandi epiſcopum habes 23.diſt.epiſcopus.

De modo ordinandi presbyterũ habes.2.diſt.presbyter.& c.eccleſiaſtica.

Quod epiſcopus ordinãdo preſbyterum dicit hæc verba.Cõſecrentur & ſanctificentur domine manus iſtæ,vt quidquid conſecrauerint, conſecratum ſit, & quæcumque benedixerint, benedictą ſint.16.q.1.ge-

neraliter in ſi.
De modo ordinandi diaconum habes.23.diſtinct.diaconus.& c.ſequen.
De modo ordinandi ſubdiaconum habes 23.diſtinct ſubdiaconus.
De modo ordinandi acolythum habes.23.diſt.acolythus.
De modo ordinandi exorciſtam habes.23.diſt.exorciſta.
De modo ordinandi oſtiariũ habes.23.diſt oſtiarius.
De modo ordinandi lectorẽ habes 23.diſt.lector.
De modo ordinandi pſalmiſtam habes 23.diſt.pſalmiſta.
Quod in ordinando ſolum diacono & presbytero ab epiſcopo manus imponuntur.23.diſt.quorumdam.
Quod ſi epiſcopus manum tantum ſuper ordinandos ponat, & alter verba conſecrationis proferat,nihil fit.23.diſt.quorumdam.
Quod duos primos ordines minores in ſuo monaſterio poſſunt conferre abbates.69.diſt.quoniam.
Quod ordinandi ſiue ſint epiſcopi ſiue alii clerici,ſunt prius diligenter examinandi. 24. diſt. per totum. 76. diſt. ſi quis. & c.ſequen.
Quod ordinarius vel per ſe vel coram ſe per fide dignos tribus diebus ante ordinationẽ ordinandos debet in fide,moribus, & fama examinare. 24. diſt.quando epiſcopus.& cap. ſeq.77.diſt.monachus.
Quod ad ordinationem clerici ſufficit teſtimonium epiſcopi proprii ſine examinatione. 16.q.1. ſi quis.
Quod in examinatione monachi teſtimonium ſufficit proprii abbatis ſine examinatione ordinantis. 16.quæſt.1.monachi.
Quod ſine examinatione ordinatus debet deponi.24. diſt. ſi quis presbyter.50.diſt.ex pænitentibus.
Quod tempus ordinationis ſacerdotum & aliorum clericorum eſt ſabbatum quattuor temporum, & ſabbatum præcedens dominicam paſſionis, & ſabbatum ſanctum 63. diſt. litteras.75.diſt.quoniam.§.ceterum. vſque ad ſinẽ. 76. diſt. per totum.
Quod mane dominici diei ſequẽtis cõtinuato ieiunio poſſunt fieri ordinationes.75.diſt. qđ à patribus.& c.ſeq.
Quod epiſcopi die dominico, & alii clerici die ſabbati propter dominicam debent ordinari ſicut ab apoſtolis traditum inuenitur.75.diſt.quod die.
Quod epiſcopus faciens ordines ſabbato, poſt nonam miſſam decantare debet, quia officiũ ad dominicam ſpectat.75.diſt. cap.vlt.
Quod propter dignitatem diei dominicæ ſtatutum eſt ordines fieri illo die,quia Deus illam diem maximis operibus quæ fecit, conſecrauit.75. diſtin.quod die.
Quod ordinantes & ordinandi debent eſſe ieiuni.75.diſtinct. quod à patribus. & c. ſeq.
Quod ordinandi promiſſionem de-

debent epiſcopo facere ſub iuratoria cautione de obedientia & aliis honeſtis. 23. diſtin. quamquam.

Quod nullus ſine certo titulo eſt ordinandus, & ſi ordinatur, vacua & irrita eſt quantũ ad executionem eius ordinatio. 70. diſt. neminem. & cap. ſequen.

Quod monachus etiam ſi non profeſſus fuit, vel quilibet alter religioſus ſub titulo monaſterii ordinatus, ad ſeruiendum ibi perpetuo obligatur.

Quod nemo debet coactus ordinari: quia, vt videtur, talis nõ recipit characterem. 74. diſt. per totum.

Quod nullus debet pretio vel fauore, ſed ex vitæ merito ordinari. 1. q. 1. pueri.

Quod ordinandus debet eſſe ſobrius, non vinolentus. 35. diſtin. per totum.

Item debet eſſe hoſpitalis. 42. diſtin. §. 1.

Item debet eſſe prudens in ſacra ſcientia. 36. diſtin. vſque ad 38. diſt. per totum.

Item debet eſſe domui bene præpoſitus, vt pote qui familiam ſuam bene educauerit. 47. diſt. ſicut hi. §. neceſſe. & c. ſeq.

Quod multi faciunt ſe ordinari non propter deuotionem, ſed propter ſupplendam penuriam. 77. diſt. monachus.

Quod beneficiati vt ordinentur per epiſcopum ſunt compellendi. 60. diſt. innouamus.

Quod ſicut inuitus qui ordinari renuit, ſacris altaribus eſt amouendus, ſic ambiens vltro ſe offerens eſt repellendus. 1. q. 6. ſicut.

Quod nolentes ordinari ad illos ordines quos ſtatus requirit per epiſcopũ honore ſunt priuandi. 60. diſt. innouamus.

Quod non debet ordinari niſi diaconus in archidiaconum, & presbyter in archipresbyterum, & in decanum non niſi presbyter. 60. diſt. §. 1. & tribus c. ſeq.

De multis generibus hominum nõ ordinandorum habes 34. diſt. præcipimus. & quattuor c. ſeq. 50. diſt. ex penitentibus. 51. diſt. per totum.

Item de bigamis non ordinandis habes 33. diſtin. per totum. & habes ſupra vbi agitur de Bigamia.

Quod habens vxorem ante baptiſmum, & aliam poſt ſiue vxorem ſiue concubinam, non eſt ordinandus, niſi cum diſpenſatione. 33. diſtinct. ſi quis. & cap. maritum. & cap. habuiſſe. & 34. diſtinct. c. fraternitatis.

Quod bigamus ad ſubdiaconatum & ſupra ordinari nõ poteſt. 32. diſt. ſeriatim.

Quod nemo coniugatus ordinari debet niſi vxore requiſita, & caſtitate præſente epiſcopo promiſſa. 77. diſtinct. epiſcopus.

Quod in orientali eccleſia ordinandi etiam ad ſacros ordines licite contrahunt, ſed non in occidentali, vbi ad continentiã obligantur. 31. diſt. aliter.

Quod corrumpens virginem & poſt contrahens cum eadẽ, vi

detur

detur qꝫ non poſſit ordinari. 34.diſtinct.curandum. & cap. ſequen.

Quod an in ordine lapſus poſt peractam pęnitentiam in ſuo ordine valeat remanere, aut ad vlteriores ordines conſcendere.50.diſt.per totum.

Quod vſurarii & cupidi,quia tales de facili a vero deuiant, ordinari prohibentur.47. diſtin. per totum.

Quod homicidium ſiue pagani, ſiue Chriſtiani, ſiue publicū, ſiue priuatū, et am poſt peractam pænitentiam impedit ordinandum, & ordinati officiū exequendum. 50. diſt. miror. & cap. ſeq.

Quod ſerui niſi libertati fuerint dati, non ſunt ordinandi. 54. diſt.per totum

Quod mulier non debet ordinari.32. diſt.mulieres.

Item illegitimi, niſi ſint in religione: abſque diſpenſatione non debent ordinari,maxime ad curam animarum.56. diſt. per totum.

Quod ordinandus debet recipere litteras ſuæ ordinationis.2. q.1.legum.

Quod non omnia, quæ ordinandum impediunt, ordinatum deiiciunt.15.quæſt.1.ſi quis.

Quod ordinatus in presbyterū prætermiſſo ordine vno de minoribus,non debet exequi officium.59. diſt. ſi officia. & duobus c.ſeq.

Quod ordinati ab hæreticis ſuſpenſis & interdictis in forma eccleſiæ, recipiunt characterem, ſed irrita dicitur eorum ordinatio quantum ad executionem qua carēt.1.q.1. ſi qui a ſimoniacis.

Quod ordinatus ab hæretico nō eſt reordinandus.19.diſtin.ſecundum.

Quod ordinati ab hæreticis, ſi alias digni ſunt,tolerātur, niſi ſe fecerint reordinari ab ipſis. 1. q. 7. ſaluberrimum.in fi.

Item niſi ſe ſimoniace a ſimoniaco fecerint ordinari.9.q.1.excommunicati.

Item niſi ſe fecerint rebaptizari. de conſe.diſt.4.eos quos.

Item niſi in cōtemptum fidei & eccleſiæ ſe fecerint ab hæreticis baptizari. 1.q.7. conuenientibus. Vnde verſus.

Sine his ordo datur,ſeu baptiſmus repetatur,
Vel ſi præſtetur,ut utrumque Simon operetur.
Seu ut euertatur fidei ſtatus, ordo petatur.
Vt diſpenſetur, ſpes irrita prorſus habetur.

Quod qui coactus ab hæretico vel ſimoniaco ordinem receperit, conſequitur executionem. 1. quæſt. 1. conſtat.

Quod ficte ordinatus vel in mortali peccato, non eſt reordinandus.ſexageſimaoctaua diſtin.ſicut.

Quod ordinati ad ſacros vxor poſt mortem eius non poteſt contrahere. 28. diſtinct. quia ſunt culpæ.

Quod epiſcopus ordinans ſcienter indignum punitur. 34. diſtin.quando.in fi.& 50. diſtin. ex pænitentibus. & 59. diſtin. qui eccleſiaſticis.

Quod

Quod indignus dicitur ad ordines promoueri quis multipliciter, uidelicet ratione conditionis; vt cum ſeruus alterius ordinatur & tunc ordinans condemnatur in duplum.54. diſt.ſi ſeruus.

Item ratione etatis: & tunc ordinatus deponitur.77. diſt.ſubdiaconus.

Item ratione tēporis, ſicut quattuor tempora, & quæ ſunt legitime ordinata, & tunc ille ordinatus deponitur, & ordinans ordinandi poteſtate priuatur.77.diſt.ſubdiaconus.

Item ratione carentiæ beneficii: & tunc ad iniuſſam epiſcopi deponitur. 70.diſt.neminem.

Item ratione bigamię vel alterius irregularitatis, & tunc epiſcopus ordinandi poteſtate priuatur, & ordinatus ordine ſpoliatur.50.diſt.ex pęnitētibus.

Item ratione publici criminis, & tam ordinator quàm ordinatus deponitur. 51. diſt. aliquantos.

Item ratione inſcientię, & tunc ordinator ordinandi poteſtate priuatur, & ordinatus ordine ſpoliatur.36.diſtin.qui eccleſiaſticis.

Quod ordinatus a non epiſcopo debet reordinari. 68.diſt. per totum.

Quod epiſcopus alterius diœceſis clericum ſine dimiſſoriis ordinare nō debet.9.q.2. per totum. 71. diſt. clericos. 21. q.2.quoniam.

Quod epiſcopus clericum ſuum ab alieno epiſcopo ſine conſenſu ſuo ordinatum, ante executionem officii recipere poteſt, & ſecum diſpenſare, dummodo ſententiam contra tales nō tulerit.9.q. 2.Lugdunen.§.ſeq.

Quod illi furtiue dicuntur ordinem recipere, qui abſque conſcientia epiſcopi & abſque examinatione ordinantur.64.diſtin. extra conſcientiam. 24. diſt.quando.

Quod tales ipſo iure ſunt irregulares: & ſi prohibiti vel excommunicati ſunt promoti, ſunt deponendi.24. diſt.c.vlt.

Quod exceptis minoribus ordinibus, vt eſt conſuetudo, nulli licet plures ordines vno die accipere.77.diſt.monachus.

Quod accipiens duos ordines ſimul, maxime poſt examinationem, eſt deponendus. 77. diſt.ſubdiaconus.

Ornatus. Quod ornatus hominis eſt duplex, videlicet interior, & exterior.41.diſt.§.1.

Quod ornatus Chriſtianorum verus eſt non in ſplendentia ueſtimenti, ſed moris boni. de conſe.diſt.5. fucare.

Quod nihil in corona epiſcopi ſplendidius eſt quàm humilitas.100. diſt. contra morem. poſt medium.

Quod ornatus epiſcopi vel clerici exterior in multis cōſiſtit, videlicet, vt comam non nutriat.23.diſt. clerici qui.

Item vt veſtes religioſas habeat. 21.q.4.omnis.41.diſt.§.1.

Item vt ſine operimēto decenti non incedat. 21.quęſt.4. epiſcopi.

ſcopi.

Item vt numquam guttur vel fauces vel faciem unguento liniat.92.diſt.cantantes.

Item vt in religionis habitu & ci bo cum quibus viuit,conueniat.diſt.41.§.vlt.

Item ut inceſſu graui maturitatem mentis oſtendat.41. diſt. clericus.

Item in cibo & potu temperantiam & ſobrietatem prætendat.41.diſt.§. vlt.

Quod in ornamento ſummi pō tificis rationale deſignat,quia in pectore pontificis debet eſſe cognitio veritatis.36.diſt. qui eccleſiaſticis.§.ecce.

Quod clerici debent eſſe ornati exterius, videlicet inceſſu & habitu,vt non ſordidis vel ful gidis veſtibus ſe ornent.40. diſt. §.1.

Quod tunc inceſſus ſacerdotis eſt ordinatus quando grauitate itineris mentis maturitatem oſtendit. 41.diſtin. parſimoniam.

Quod exterior ornatus tolerabilior eſt in feminis quam in uiris.de conſecra. diſtin.5. fu care.

Quod ornatus meretricius non eſt ad placēdum hominibus, ſed ad placendum dæmonibus.de conſecr.diſt.5. fucare. in fi.

Quod pręlati debent intendere vt templa Dei ornata reſplen deant.86.diſ.non ſatis.§.item perfecta.

Quod nullus ornatus eccleſię ſic debet eſſe carus quin pro neceſſitate pauperum & captiuorum ſit expendēdus. 86. diſtin.non ſatis.§.item perfecta.12.q.2.aurum.& cap.gloria.

Oſculum. Quod oſculum pacis in miſſa ante communionem eſt dandum. de conſecrat. diſtin. 2. pacem.

Quod oſculum laſciuum,libidinis eſt incitamentum. 27. q. 1.nec aliqua.

Quod quia monachi ſemper debent eſſe puri,feminas non debent oſculari. de conſec. diſt. 4.monachi.

Quod excommunicatis non eſt communicandum in oſculo. 11.q.vlt.

Otto. Quod Otto Imperator primus iurauit Ioanni Papæ fidelitatem, & omnia iura papalia defenſare. 63.diſtin.tibi domino.

De hac materia habes ubi agitur de Imperatoribus.

Ouis. Quod oues Chriſti uocantur omnes Chriſtiani.23.q.4.diſplicet.

Quod is qui valet Chriſto oues & renuerit paſcere oſtendit ſe paſtorem ſuum minime amare. 8.q.1.in ſcripturis. 16.q. 1. uos.

Quod ouis perdita ſcilicet genus humanum per Chriſtum ad ouile cæleſte eſt reportata. 12.q.1.quia tua.ante fi. 16. q. 7.pęnitentem.

Quod uulnerato paſtore, ideſt, pręlato, & oues infirmantur. 1. quęſtio. 1. fertur. §. uulnerato.

Quod oues contra paſtorē, niſi

in

in fide errauerit inſurgere nō debent.2.q.7.oues.6. queſt.1. oues.

Quod ſcabioſa ouis ne pecora & etiam ne tota domus inficiatur, eſt repellenda. 24.q.3. reſecandæ.

Quod ſicut ab vna oue morbida vniuerſus grex inficitur;ſic ab vno peccatore populus inficitur.45.diſt.ſed illud.in fi.

De hac materia habes ubi agitur de Grege.

PAbulum. Qđ pabulum a fure quādoque auertendis pecoribus ſpargitur,ut abigātur.5. quæſt.5. non omnis.in fine.

Patientia. Quod patientia eſt ſuas & ſuorum iniurias æquanimiter tolerare.23.quæſt.1.circa medium.

Quod non reddere mala pro bonis, ſed reddere bona pro malis,ſigna ſunt perfectæ patientię.23.quæſtio.3.ſex differentiæ.

Quod iniuria proprię perſonæ cum patientia & gaudio eſt ſuſtinenda: ſed iniuria Dei vlciſcenda.23.q.4. quòd Chriſtus.§.proximo.

Quod vbi hoſtis non perſonam, ſed ſedem eccleſiæ quærit; ſi ſibi non reſiſtitur, non patientia ſed negligentia iudicatur. 23.q.3. Maximianus. & c.pro membris.

Quod laudabilior eſt fraudis paſſio quam vindictæ actio. 23.q.1. niſi.circa med. & cap. ſequen.

Quod præcepta patientiæ non tam in oſtentatione corporis quàm in pręparatione cordis ſunt ſeruanda.23.quęſt.1.niſi. §.his.

Quod in aduerſitate in ſecreto ſeruanda eſt in animo patientia:in manifeſta exhibēda sūt perſecutorum ſaluti expedientia.23.q.1.paratus.

Quod prelatorum eſt peſtifera patientia per quam nutriuntur in ſubditis vitia. 23.q.4.iuſtum.

Quod vbi nō timetur maius periculum multitudo delinquētium per patientiam ad pænitentiam eſt expectanda.23.q. 4.quid faciet.poſt medium.& c.ſeq.

De hac materia habes vbi agitur de Tolerantia,& vbi agitur de Perſecutione.

Pacta. Quod pacta contra bonos mores vel leges contra honeſtas conſuetudines nullius ſunt momenti.8.diſt.quæ contra.

Quod quæ pacta licita ſunt. 10. q.vlt.relatum.

Quod ardua pacta in ſcriptis sūt redigenda propter formam pacti & temporis. 10.q.2.caſellas.§.vltimo.

Quod generale pactum eſt ſocietatis humanę, regibus ſuis obtemperare. 8. diſtinct. quę contra.

Quod pacta cum dęmonibus p̱ magicarum artium molimina fęderata sūt ab omni Chriſtiano fugienda. 26.quæſt.3. igitur.

Quod

Quód mandatum Dei dicitur ſuper omne pactum: nec contra ipſum poteſt fieri pactum. 8. diſt. quæ contra. 20. q. 1. puella. in fi.

Quod in ſpiritualibus videtur poſſe fieri pactio ſine peccato. 18. quęſt. 2. Eleutherius. & 10. quæſtio. vlt. cap. nec numerus. in fi. & cap. ſeq.

Quod in ſpiritualibus nulla poteſt fieri pactio inhoneſta, ſed ſi poſtmodum aliqua ſubſidii gratia conferuntur, licite recipiuntur. 1. q. 2. quàm pio. in fi. & 100. diſt. in ea ſynodo.

Pallium. Quod pallium quod datur archiepiſcopis repræſentat ſpecialem dignitatem & honorem. 100. diſt. priſca. & c. contra. ante fi.

Quod petens pallium, antequã accipiat, debet ꝓfiteri articulos fidei: & dẽt promittere ſe ſeruare ſtatuta conciliorum, & pontificum Romanorum. 100. diſt. nouit. §. cauſarum. & cap. optatum.

Quod confirmatus in archiepiſcopum intra tres menſes debet a ſede apoſtolica pallium quęrere. 100. diſt. quoniam.

Quod antequam habeat palliũ, licet ſit epiſcopus, non poteſt epiſcopos conſecrare. 100. diſtin. quoniam.

Quod pro pallio nihil dari vel accipi debet. 100. diſt. nouit.

Quod pallium non debet negari vbi eſt petentis, meritorum exigentia, & feruens inſtantia. 100. diſt. priſca.

Quod cum pallio ſemper conceditur aliquod ſpeciale priuilegiũ, & renouatur antiquũ. 100. diſt. rationis.

Quod ĩ pallio ſignificatur quód archiepiſcopus cum augmento honoris debet excreſcere in ornamento actionis. 100. diſt. rationis.

Quod archiepiſcopus non debet vti pallio niſi intra ſuam prouinciam, & hoc non in proceſſionibus, ſed tantum in miſſarum ſolemnijs. 100. diſt. pallium tibi. & c. contra.

Quod quia pallium ſigillatim traditur, innuitur quód eſt perſonale, & ideo alteri commodari nõ poteſt, nec in morte relinqui, ſed cum habente ſepeliri. 100. diſtin. ſcriptorũ.

Palma. Quod palma, quæ in imo eſt ſtrictior, & quanto plus aſcendit eſt groſſior, deſignat perfectionem bonorum, qui inferius ſunt parui, ſed ſurſum ſe erigendo in cęleſtibus deſiderijs ſunt ampli. 47. diſ. omnes.

Panis. Quod eſt panis eleemoſynę. 86. diſtin. paſce. & 5. q. 5. non omnis

Item Euchariſtię. de conſe. diſ. 2. fere per totum.

Item panis tribulationis ſiue pænitentiæ. 23. q. 4. Guiliſarius.

Item panis doctrinæ. 8. q. 1. audacter. in fi.

Papa. Quod Papa aut ſanctus eligitur, aut ex promotione clarus efficitur. 40. diſt. non nos.

Quod in cultu Dei maiorem zelum debet habere quàm alii Chriſtiani. 23. q. 1. officii.

Quod

Quod propẽſius eſt pro ipſo orã dum, quia ex ipſo dependet ſalus omnium. 46. diſtinct. ſi Papa.

Quod aliorum cauſas Deus cõmiſit hominibus terminandas, Papam vero ſuo iudicio reſeruauit.9.q.3. aliorum.

Quod non neceſſitate, ſed propria voluntate de obiectis ſe criminibus purgat.2.q. 4.mã daſtis.Exemplum ibi de Sixto Papa. & c.auditum. Exemplũ ibi de Leone Papa.q.7.nos ſi. in ſi. Exemplum ibi de Dama ſo Papa.

Quod Papa niſi a fide errauerit, a nemine eſt iudicandus. 40, diſt.ſi Papa.

Qđ q2 Papa eſt vicarius Petri, non de facili debet de eo haberi præſumptio mali.40.diſ. non nos,

Quod non omnis Papa eſt ſanctus, ſed quandoque a Deo tã quam reprobatus punitur. 19.diſt.Anaſtaſius,Vide quod ibi notatur,

Quod bonitas ipſius ſalus eſt omnium, & peruerſitas eius cedit in damnationem innumerabilium perſonarum. 40.diſ. ſi Papa.

Quod Papa eſt iudex omnium etiam ſi non appellatur ad ipſum.9.q.3. conqueſtus.

Quod auctoritate eius conciliorum ſtatura roborantur. 17. diſt. concilia.

Quod Papa põt abſoluere quos concilium male damnauit. 9.q.3.cuncta. & quattuor ca. ſequen.

Quod poteſt ubique iudices delegare.2.q.6.ideo.

Quod ſententiæ ipſius ab omnibus debent ſeruari. 93. diſt.ſi inimicus.

Quod ſic debet reputari ſtatutum Papę, ac ſi de ore Dei vel beati Petri eſſet prolatũ. 19, diſt.ſic omnes,

Quod non licet alicui de ipſius iudicio diſputare. 17.q.4.ſi qs ſuadente.

Quod adimplẽdum eſt eius mãdatum, etiam ſi viderit vix ferendum. 19.diſtin. in memoriam.

Quod omnis noua religio p ipſum debet confirmari. 12.diſtin.præceptis.

Quod ſententia quę per ſe non tenet, per confirmationem Papę efficitur ualida. 3. q.6. hæc quippe. ante finem.

Quod poteſt reſtituere famæ infamatum.3.q.3.Euphemium, §.proxi.

Quod Papa licet de iure non ſit ligatus ad ea quæ ſtatuit, tamen honeſtum eſt vt ea prę ceteris ſeruet.25.q.1.confidimus.& c.ideo.

Quod ordo iuſtitiæ requirit vt Papa anteceſſorum ſtatuta cuſtodiat, quia ſua a ſucceſſoribus vult cuſtodiri.25.q.1.iuſtitiæ.& q.2. in Galliarum. c. ſi ea.& c.quod uero,

Quod non dat priuilegia eccleſiæ in damnum alterius.25.q. 2. de eccleſiaſticis priuilegiis.

Quod olim de ſacerdotibus in matrimonio nati licite promouebantur in Papatum. 56.diſtin.Cęnomanen.§.cum ergo.

De eccleſia habes vbi agitur de eccleſia Romana, & vbi agitur de Electione Papæ, & vbi agitur de Sede apoſtolica.

Parens. Quod primos parentes princeps vitiorũ gratuitis expoliauit. de pęn. diſt. 2.§.Romanos.

Quod parentes carnales ſunt ex debito honorandi 30. diſt. ſi q filii.86.diſt.in ſingulis,in ſi.

Quod ſi a Chriſto auertunt,ſunt omnino dimittendi. 28.q.1.ſi infidelis.

Quod tempore neceſſitatis magis ſuccurrendum eſt parenti bus quàm aliis.86.diſt. in ſingulis.in ſi.

Quod deſpiciens parentes neceſſitatis tempore meretur mortem temporalem & ęternam.

Quod potius debet quis parentibus egenis maxime fidelibus prouidere,quàm religionem intrare.30.diſtinct.ſi qui filij.

Quod nec parentes debent deſerere filios egentes. 30. diſt. ſi quis reliquerit.

Quod illi qui aduerſus parentes armantur,vbique notam infamiæ incurrunt.6.quæſ.1. infames.

Quod ex mãlis parẽtibus vt plurimum mala proles generatur.56.diſt.ſi gens.

Quod de meretrice natus, ſi propria decoratur uirtute, non debet parentum dedecorari opprobriis.51.diſ.numquam. & c.ſeq.

Quod non parentum, ſed propria culpa quemq. condemnat.56.diſtin.vndecumque.& 3.c.ſeq.

Quod frequenter leguntur filii pro peccatis parentum puniri, etiam in quartam generationem.24.q.3.§.1.

Quod parentes ſuos pueros ante ætatem legitimam religionem intrãtes poſſunt reuocare.20.q.2.puella.

Quod ſi a parentibus coacti religionis habitum ſuſceperint, niſi conſenſerint, eum deſerere poſſunt.20. q.1. puellæ.

De hac materia habes vbi agitur de Filijs, & vbi agitur de Patre & Filijs.

Parentela. De hac materia habes vbi agitur de filiis.

Paſcha. Quod paſcha die dominico ſemper debet celebrari. de conſe. diſt.3.noſſe. & c.ſeq.

Quod quo menſe & quota luna debet celebrari. habes de conſec. diſt. 3.celebritatem.

Quod in hoc quòd quadraginta dies ante paſcha cum labore peragimus, & poſt paſcha qn quaginta dies cum lętitia: pręſens labor, & futura lætitia deſignatur. de conſec. diſtinct.5. ieiunium.

Quod paſcha intra 14. lunam.& 21.diem menſis Aprilis incluſiue eſt celebrandum. de conſe.diſt. 3.celebritatem.

Paſſio. Quod paſſio Chriſti fuit multiplex & grauis.7.q.1.ſuggeſtum.

Quod Chriſti paſſio fuit præfigurata & prænuntiata in veteri teſtamento. de conſe.diſt.2.

in

in calice.

Quod ipſius paſſionis fuit multa efficacia.7. quæſt.1. ſuggeſtum.de conſe.diſt.4. proprie. in fine.

Paſtor. Quod paſtor dicitur Chriſtus.7. q. 1.in ſcripturis.2.quæſtio.7.teſtes.§.Chriſtus.

Quod paſtor dicitur cuiuſlibet eccleſiæ prælatus.8.q.1.ſciſcitaris.

Quod paſtor eccleſiæ niſi diligenter paſcat oues, Chriſtum paſtorem eorum non videtur amare. 8. quæſtio. 1. in ſcripturis.

Quod paſtor debet oues paſcere inſtructionis verbo.43.diſtin. Epheſus. 8.q.1.audacter. in fi.

Item conuerſationis exemplo. 11. q.3.præcipue.

Item Euchariſtiæ ſacramento.de conſe. diſt.2.non prohibeat.

Item temporali ſubſidio.16.q.1. nulli epiſcoporum.

Quod exemplo Chriſti opportuno tempore debet animã ſuã pro ouibus exponere. 7 q.1. ſuggeſtum.& c.ſciſcitaris.& c. aduerſitas.

Quod languente paſtore grex inſidiatoris dentibus laniandus exponitur.7.q.1.quãuis.

Quod paſtoris ſententia gregi ſemper eſt timenda. 11. q. 3. non ſolum.& c.ſeq.

De hac materia habes ubi agitur de Grege.

Pater. Quod pater dicitur Deus creatione.12. q. 2. qui abſtulerit. 24. quõ.1. omnibus.

Item dicitur diabolus pater criminis imitatione. 1. q. 1. cum ordinaretur.

Item dicitur pater auctoritate, ſicut epiſcopi & prælati patres ſunt.17.diſt.ſynodum.& quatuor c.ſeq.

Item dicitur pater temporis antiquitate:ſicut veteris teſtamẽti dicuntur patres 23. q. 4. cũ in lege.

Item dicitur pater ſpiritualis ſacramenti collatione, ſicut baptiſmi,vel confirmationis,vel pænitentiæ.30.q.1.de his.& c. omnes.

Item dicitur pater carnalis generis propagatione.47.diſt ſicut hi.§.neceſſe.

Quod filius carnalis a patre non eſt ſemper oſculãdus,ſed quãdoque caſtigandus.5.q.5.non oſculatur.

Quod illi dicuntur filii abominationum,ad quos carnaliũ patrum flagitia deſcendunt. 56. diſtinct. Cænomanenſem. §. cum ergo.

Quod plus videtur peccare patrem ſpiritualem contemnens quam carnalem.2.q.7.qualis.

Patriarcha. Quod Patriarcha Græca lingua ſummus patrũ interpretatur.21. diſt. cleros.

Quod Patriarcha eſt poſt Papam primus in dignitate & auctoritate.80.diſt.vrbes.& c.ſeq.

Quod Patriarchæ & primates licet ſint diuerſa nomina; idem tamen ſunt quantum ad officium.99.diſt.prouinciæ.

Quod Patriarchę primo ab apoſtolis præcipue beato Petro vbi Gentiles conuerſi ad fidẽ

Protoflamines habuerāt, ſunt inſtituti. 80. diſtin. vrbes. & c. ſequen.

Quod poſt Papā quattuor ſunt Patriarchæ principales, videlicet Cōſtantinopolitanus, Alexādrinus, Hieroſolymitanus, & Antiochenus. 22. diſt. renouantes. §. proxi. & c. ſeq.

Quod patriarchis ſubſunt archiepiſcopi, & cauſas ab ipſis ad eos per appellationes deuolutas poſſunt diffinire. 9. q. 3. cōqueſtus.

Quod archiepiſcopus inconſulto patriarcha non debet aliquem in epiſcopum ordinare, & propter neceſſitatem ordinatum debet ipſum poſt cōſecrationem patriarchæ præſentare. 65. diſt. placet. & cap. quoniam. & §. ſeq.

De patriarchis habes ubi agitur de Sedibus.

Patrocinium. Quod patrociniū viduis & orphanis epiſcopi in neceſſitate non debent negare. 87. diſtin. §. 1. & duobus c. ſequen.

Quod qui in malo patrocinium dat malis, ſocius eſt criminis. 14. q. 1. circa med.

Patronatus. Quod patronatus ius attenditur per fundationē & ædificationem vel poſſeſſionem eccleſiæ. 16. q. 7. pię mentis. & cap. ſeq. & 18. quæſtio. 2. abbatem.

Item in rebus eccleſiæ conferendis, & manumittendis. 16. q. 7. filiis. & quattuor c. ſeq.

Item in perſonis quæ præeſſe debent eccleſijs epiſcopo offerēdis. 16. quæſt. 7. decernimus. & duobus c. ſeq. & q. 5. ſi quis epiſcoporum.

Item tempore neceſſitatis à ſua eccleſia in ſubſidijs recipiendis. 16. q. 7. quicumque.

Item patroni habent ius in monaſteriis ſuis in electione abbatis. 18. q. 2. abbatem.

Item in monaſteriis habent ius aduocationis. 17. quæſtio. 2. Gonſaldus.

Quod patroni eccleſias vel monaſteria ſine conſenſu epiſcopi de loco ad locum mutare non poſſunt. 16. q. vlt. conſiderandum.

Item ab eis eccleſiæ (niſi de conſenſu epiſcopi) non ſunt recipiendæ. 16. qō. 7. ſi plures. & duobus c. ſeq.

Item patroni eccleſias nec auferre nec conferre poſſunt ſine conſenſu epiſcopi. 16. q. 7. inuentum.

Item renunciatio beneficii eccleſiaſtici in manu patroni non tenet ſine conſenſu epiſcopi. 17. q. 2. Gonſaldus.

Quod non patronus, ſed epiſcopus debet dotem eccleſiæ ordinare. 10. q. 1. nouerint.

Quod quem patronus præſentat, ſufficit ſi nō probetur malus: & tenetur eum epiſcopus recipere. 16. quæſt. 7. monaſterium.

Quod ſpreto patrono epiſcopus nullum debet ad eccleſiam ordinare. 16. q. 7. decernimus.

Quod vbi plures patroni ſuper conferendo contenderint, vt

in vnum conſentiant, ſunt per epiſcopum compellendi. 16. q vlt. ſi plures.

Paulus. Quod Paulus apoſtolus non ideo ſe fellit, quia melioribus negotiis occupatus ad Hiſpaniam quo ire promiſerat non iuit. 22. q. 2. beatus.

Quod Magum prædicationẽ ſuã impedientem cæcitate percuſſit, & Corinthium ſatanæ tradidit. 23. quæſt. 4. c. quod Chriſtus. §. poteſt.

Quod propter incentiua vitiorum corpus ſuum vigiliis, orationibus, & flagellis caſtigando in ſeruitutem redegit. 32. q 5. ſi Paulus.

Quod aurum & argentum non concupiuit. 16. quæſt. 1. prædicator.

Quod quia flagellis fidem recipit, plus omnibus vocatis verbo laborauit. 23. q. 4. quis nos poteſt. & q 6. c. 1.

Quod Paulus homicida nõ fuiſſet ſi armati quos ipſe impetrauerat, aliquos in ipſos inſilientes occidiſſent. 23. q. 5. de occidendis.

Quod in hoc quòd cum Chriſtianos perſequi vellet proſtratus fuit, innuitur quòd mala voluntas non eſt permittenda ſuæ libertati. 23. q. 4. diſplicet. circa med.

Quod cum eccleſiam Dei perſequeretur, in itinere cæcatus ad Deum cõuerti coactus eſt. 23. q. 6. §. 1.

Quod ſe abortiuo ſimilem teſtatus eſt dicens, nouiſſime autem omnium tamquam abortiuo viſus eſt & mihi.

Quod ſicut primo fuit horrendus vaſtator eccleſiæ, ita poſtea magnus ædificator extitit. 23. q. 4. quis nos.

Quod ad manus impoſitionem Ananiæ tãquam ſquamæ ab oculis eius (q̃bus clauſi erãt) ceciderunt.

Quod poſtea Paulus vocatus eſt, qui primo Saulus dicebatur. 23. q. 4. nimium.

Quod Paulus proſtratus eſt, vt cæcaretur, cæcatus vt mutaretur, mutatus vt mitteretur, miſſus vt qualia fecerit in errore, talia pro veritate pateretur. 22. q. 4. diſplicet.

Quod Paulus dicitur vas electionis. 21. diſt. quamuis. 22. diſt. ſacroſancta. 43. diſt. diſpenſatio. 32. q. 5. ſi Paulus. & de pẽn. diſt. 2. ſi enim inquit.

Quod prædicaturus ad Italiam veniens naufragium pertulit. 7 q. 1. aduerſitas.

Quod arte & manibus victum quærebat. 10. quæſtio. 3. cauendum. de conſe. diſtinct. 5. numquam.

Quod à ſumptibus abſtinebat ne aliquod offendiculũ Chriſti euangelio præſtaret. 23. q. 3. §. 1. ante fi.

Paupertas. Quod paupertas non eſt contemnenda, quia eam Chriſtus dedicauit. 12. q. 2. gloria epiſcopi.

Quod dominus loculis quos habebat neceſſitates pauperum ſubleuabat. 23. queſtio. 4. duo. ante fin.

Quod verus pauper nil quærit habe-

habere extra Chriſtum.12.q.1.clericus.

Quod pauper dicitur, q ſe amore paupertatis in numero pauperum conſtituit, vt ibi tamquam pauper voluntarius viuat.1.q.2.ſacerdos.

Quod paupertas rerum non eſt mala reputanda.15.q.1.illa.

Quod nimia paupertas religionis infringit quandoque robur conuerſationis.12.qõ.1.c.vlt.

Quod Deus paupertatẽ eſſe voluit,vt ſuſtinentes per patientiã coronarentur,& diuites in ipſis mererent.47.diſt.ſicut hi.

Quod perfectius eſt omnia propter Chriſtum relinquere, q̃ pauperibus diſtribuenda ſeruare.12.q.1.expedit.& q.2.§.Crates.

Quod oneratus pondere auri Chriſtum pauperẽ non poteſt ſequi.12.q.2.§.Crates.

Quod epiſcopus pauper dẽt eſſe victu,diues meritis.51.diſtin.epiſcopus.

Quod prędicatores pauperes eſſe debẽt, & alij tenentur ipſis neceſſaria miniſtrare.1.q.2.ſacerdos.10.q.vlt.cauendum.

Quod gloria epiſcopi eſt pauperum opibus ꝓuidere, ſed fraudare quod eſt pauperum,ſacrilegium eſt committere.12.q.2.gloria epiſcopi.

Quod religioſus q profeſſus eſt paupertatem, ſi epiſcopus efficitur,nõ frangit votum: quia fit rerum eccleſiæ diſpẽſator, non vſurpator.12.quęſt.1.expedit.

Quod bona eccleſiarum ſunt bona pauperũ.12.q.2.indigne.in fi.16 q.1.c.vlt.23.q.7.quod autem,poſt medium.

Quod præcipue pauperibus qui laborare non poſſunt,eſt ſubueniendum.82.diſtin.epiſcopus.

Item nobilibus & diuitibus de paupertatis qui mẽdicare erubeſcunt.86.diſt. non ſatis.& c.conſideranda.

Quod in pauperibus magis attẽdenda eſt religio q̃ paupertas.16.q.1.c.vlt.

Quod non minus crudelis eſt qui à paupere vſuras exigit, q̃ qui diuiti ſubtrahit.14.qõ.4.quid dicam.

Quod pauper ſi non habet dare, non ſolum contemnitur, ſed etiam contra veritatem opprimitur.11.q.3.pauper.

Quod nemo pauperi ĩ mala cauſa debet eſſe miſericors. 14.q.6.ſi res.

Quod qui ea quæ pauperibus debentur accipiunt, grauiter delinquunt.1.q.2.paſtor.

Pax. Quod pax humana ſi tam dulcis eſt pro temporali ſalute, quanto dulcior pax diuina pro æterna ſalute.23.q.1.noli exiſtimare.

Quod Chriſtus veniens docuit pacem, dedit pacem, reliquit pacem.23.q.1.niſi bella.

Quod pax non quæritur vt bellum geratur,ſed bellum geritur,vt pax acquiratur.23.q.1.noli.

Quod bonorum bella non crudelitate & cupidiiate;ſed pacis ſtudio geruntur.23.quæſt.1.apud.

Quod

Quod qui prædicat pacē, debet eam habere ſecum.3.q 6.hæc quippe,in fi.

Quod pax inter diſcordātes per epiſcopos debet reformari. 90.diſt.ſtudendum.& c.præci pimus.

Quod mala quandoque ſunt toleranda pro pace ſeruāda. 23. quæſtio.4.c.1.& cap. ecce inquiunt.

Quod pacificus dicitur qui corrigit quod poteſt,& quod ſaluo pacis vinculo corrigere non poteſt, æquanimiter ſupportat.23.q.4.quiſquis.

Quod diuerſis pœnis ſunt puniēdi pacem eccleſiæ perturbantes.24 q.1.qui contra.

Quod non omnis qui dicit pax vobis, eſt quaſi columba audiendus.2.q.7. non omnis.

Quod qui dicit,pax vobis,plerūque quaſi non columba, ſed coruus reputatur.2.q.7. ſecuti.§.quia ergo.

Quod ante communionem pax debet dari in miſſa. de conſec. diſt.2.pacem.

Peccatum. Quod peccatum eſt duplex, videlicet originale peccatum,& actuale.de pœn. diſt. 4.fere per totum.

Quod originale peccatum dicitur infirmitas carnis, languor naturæ,& concupiſcentia carnis.15. qō.1. illud relatum. §. itaque.

Quod omnis homo per concubitum conceptus naſcitur cum originali peccato. de conſecr. diſt.4.firmiſſime.

Quod in veteri lege contra originale valebat circumciſio, ſed baptiſmus in nouo teſtamento.de conſe.diſt.4 ex quo.

Quod licet baptiſmus deleat peccatū originale, & omne aliud peccatum, tamen reatus ſiue fomes,non tollitur. de conſe. diſt.4.ex quo.

Quod cum originali peccato patris polluit filius & nō actuali, quia in originali vnum cū patre fuit, ſed in actuali alter effectus non polluitur ſi non conſentit.1.qō.4. iam itaque. 24 q.3.§.1.ante fi.

Quod actuale eſt duplex, videlicet mortale,& veniale.de pœn. diſt.1.medicina.§ tres ſunt.

Quod peccatum mortale eſt voluntas retinendi vel conſequēdi quod iuſtitia vetat. 15. q.1. ante fin.

Quod nemo peccatum mortale committere appetit ꝓpter ipſum peccatū, ſed ꝓꝑ illud qđ ex eo cōſequit.15.q.1.merito.

Quod inter duo peccata vbi vtrūque vitari nō poteſt,minus eſt eligendum.13.diſt.duo.

Quod mortalia peccata dicūtur criminalia & capitalia, & quę ſunt illa habes. 25. diſt. vnum orarium.§.alias.

De Criminali peccato habes ubi agitur de Crimine.

Quod tribus modis impletur omne peccatum mortale. videlicet ſuggeſtione,delectatione, & conſenſu. 6. diſt. teſtamentum.poſt med.

Quod aggrauatur ex circumſtantiis.40. diſt. homo.50. diſtin. quia tua.de pænit. diſt.5. §. 1. in princ.

Quod quandoque alleuiatur ex circunſtantiis. 15. quæſtio. 1. inebriauerunt. Exemplum ibi de Loth.

Quod habet gradus inæqualitatis, quia adulterium vincit for nicationem, inceſtus adulterium, vitium contra naturam inceſtum, & ſic de ſimilibus. 32. quæſt. 7. quemadmodum, & quattuor c.ſeq.

Quod quantitas ipſius penſatur ſecundum qualitatem peccantium 24. q. 1. qui contra. 26. q.5. contra idolorum.

Item conſiderata qualitate pœnę. 24. q. 1. non afferamus. vbi dicitur ſceleratius cōmiſſum quod grauius eſt punitum.

Item cōſiderato exemplo quod inde ſumitur. 11. q. 3. præcipue. vbi dicitur ꝙ prælati grauius peccant, quia ſubditos prauo exemplo occidunt.

Item conſiderata qualitate peccati. 32. quæſt. 7. quemadmodum. vbi dicitur, quòd grauius peccat adulter quàm for nicator, & adulter vincitur ab inceſtu.

Item conſiderata diuturnitate & frequenti iteratione. de pęn. diſt. 5. §. 1. vbi multa aggrauantia ponuntur.

Item in eodē genere peccati grauius peccat Chriſtianus q̃ paganus. 33. q. 4. in eo.

Item aggrauatur ratione perſonæ vel rei in qua peccatur. 12. q. 2. gloria. 22. q. 1. mouet. 27. q. 1. nuptiarum.

Item ex temporis diuturnitate augetur. 24. qō. 1. ſchiſma. de pæn. diſt. 5. §. 1.

Item voluntariū grauius eſt inuoluntario quod procedit ex infirmitate vel ignorantia, vel coactione. 15. q. 1. §. 1. & c. ſeq. vſque ad cap. mulier.

Quod ſi non eſt voluntariū, nō eſt peccatum. 20. q. 1. §. 1. 32. q. 5. ſicut enim.

Quod peccata ſcientium peccatis ignorantium præponuntur. 6. q. 1. quæro.

Quod quæ ex ignorantia vel infirmitate committuntur facile dimittuntur. 25. diſt. vnum orarium. §. criminis.

Quod aliena peccata nemini pręiudicant. 23. q. 4. ſi quis.

An minus malum committendum ſit ne alter grauius peccet. 14 diſt. quod ait. Exēplum ibi de Loth.

Quod peccata ſuos auctores tenere debent. 24. quæſt. 1. non turbatur, de pœn. diſtin. 1. qui puero.

Quod indecens videtur crimen ſuum alienis criminibus impendere. 46. diſt. ſicut non.

Item videtur ꝙ nec venialiter qs debet peccare, vt alter vitet mortale. 23. q. 5. cum homo. in fi. 22. q. 2. faciat.

Quod peccatum vnius frequenter multi luunt. 24. q. 1. nō turbatur. 45. diſt. ſed illud.

Quod alterius peccatum nō imputatur illi qui fecit quod debet. 47. diſt. quod ad nos. 7. q. 1. aduerſitas. poſt medium.

Quod nullus debet gaudere de multa ſocietate peccantium, quia non minus ardebit qui cum multis ardebit. 2. quęſt. 1 multi. in fi.

Quod

Quod occulta peccata non ſunt publice condemnanda. 2.q.1. ſi peccauerit.23.q.4.ſi qs poteſtatem.exemplũ ibi de Chriſto, & de Iuda. 15. quæſt. 5. c. vlt.

Quod occultum peccatum dicitur quod nec confeſſione, nec probatione publicatur. 15. q. 5.c. vlt

Quod publicum peccatum corã omnibus puniendum eſt.2.q. 2.ſi peccauerit.

Quod prælatorum peccatũ vel religioſorum propter maius ſcandalum eſt celandum. 95. diſt.in ſcripturis.

Quod peccata incorrigibilium licet non poſſint probari, ſunt prælatis denuntianda. 5. q. 5. non vos.22.quæſtio.5.hoc videtur.

Quod peccatum in ſpiritum ſanctum committit qui ex propoſito bonum deſerit, & malum vſque ad mortem facit. de pęn.diſt.1.§. Deus quis ſimilis.& diſt.3.inter hæc.

De Peccato in ſpiritum ſanctum habes ubi agitur de Spiritu ſancto.

Quod in peccatis perſeuerantes nec a Deo, nec ab homine abſoluuntur. 24.q.2. legatur. & c.damnationis.de pæn. diſt.5. falſas.

Quod qui nũquam peccare deſinunt dum viuunt, oſtendũt quia in peccato ſemper viuere cupiunt, de pœn.diſt.1.voluiſſent.§.ſiue autem.

Quod aſſidue peccantium non miſeretur Deus.93.diſt. diaconi ſunt, in fi.

Quod qui in vno peccato mortali offendit, ſic vita ęterna priuatur, ac ſi omniũ eſſet reus. de pęn.diſt.5.fratres.

Quod pluribus modis peccata remittuntur.23.q.5.remittuntur.de cõſe. diſt.4.eccleſiæ charitas.de pœn.diſt.1.medicina. §.tres ſunt.

Quod ſine pœna non dimittuntur.quia aut Deus punit, aut homo. de pęn. diſt. 1. medicina.§.proxi.

Quod dimiſſum vltra non punitur.de pœn.diſt.3.ſunt plures. §.auctoritas. 23.quæſt.5. quid ergo.

Quod dimiſſa quandoque redire dicuntur.de pęn.diſt.4.fere per totum.

Quod dimiſſa non ſunt recogitanda ad delectationem, ſed ad pœnitentię amaritudinem. de pęn.diſt.3.Iudas penituit.

Quod in pluribus peccatis manens, de vno peccato pęnitentiam veram agere non poteſt, quia Deus partem condemnare non nouit.de pęn.diſt.3.ſceleratior.§. his auctoritatibus. Vnde verſus.

Summa Dei pietas ueniam non dimidiabit,

Aut totum, aut nihil pro certo propitiabit.

Quod peccatoribus tamen conſulendum eſt, vt in ſtatu peccati bonum facere non omittant.de pęn.diſt.5.falſas. in fi. Nã propter hoc Deus aut cor ipſorum ad pęnitentiam illuſtrat.de pęn. diſt. 5. falſas aut ipſos temporaliter in præſenti remunerat.de pæn.diſt.3. piũ

eſt credere. §. ex hoc ſenſu. Aut ipſis æternum ſuppliciũ tolerabilius. fiet. de pœn. diſt. 3. quid ergo § poteſt etiam re ferri. Vnde verſus.

Quæ cum mortali bona fiunt, dant bo na terra,
Cor faciunt habile, minuunt tormen ta gehennæ.

Quod Deus nõ obliuiſcitur pau corum bonorum factorum in multitudinem peccatorũ. de pœn. diſt. 3. pium eſt credere. §. ex hoc ſenſu.

De mortali peccato habes ubi agitur de Culpa.

Venialia peccata quæ ſint, habetur 25. diſt. vnum orarium. §. alias.

Quod nemo mundus eſt à pecca to veniali. de pœn. diſt. 2. vt co gnouerunt. §. opponitur. circa medium.

Quod venialia peccata non ſunt contemptibiliter committen da, quia non refert ſiue naues per fluctus, ſiue ꝑ guttas paulatim ſubintrantes ſubmergã tur. de pœn. diſt. 1. medicina. poſt med.

Quod an nullũ peccatũ eſt adeo veniale quod non fiat mortale dum placet. 25. diſt. vnũ ora rium. §. criminis. & vide quod ibi notatur.

Quod quia venialia ex fragilitate humana cõmittuntur, nullus homo ea vitare poteſt. de pœn. diſtin. 1. medicina. §. tres ſunt. & diſt. 2. incaſſum. §. ſed verba.

Quod excepto Deo omnes peccare poſſunt. de pœn. diſt. 2. ſic enim inquit. in fi.

Quod poſſe peccare non eſt poſſe. de pœn. diſt. 2. ante fi. 45. diſtin. ſed illud.

Quod venialia delentur per dominicam orationem, per elee moſynæ largitionem, & pecto ris tunſionẽ, & per ieiunij caſtigationem. de pœn. diſt. 1. me dicina. §. proxi.

Item delentur per aquæ benedictæ aſperſionem. de conſe. diſtin. 3. aquam ſale.

Item per Euchariſtiæ dignã ſum ptionem. de pœn. diſt. 2. ante fi. & c. panem de altari.

Item per epiſcopi vel presbyteri benedictionem. 28. diſt. preſbyterum.

Pecunia.

Quod pecunia di citur à pecoribus, quia antiqui hoc qđ habebant, ex pecoribus habebant. 1. q. 3. per totum.

Quod largo nomine quidquid homines in terra poſſidẽt, pecunia vocatur. 1. q. 3. per totũ.

Quod amor pecuniæ contrariatur iuſtitiæ. 11. q. 3. qui recte. & c. pauper.

Quod ſimonia non debet committi pro pecunia. 1. q. 3. per totum.

De hac materia habes ubi agitur de Diuitijs.

Pedagium.

Quod pedagipm nouũ imponentes ſunt excommuni cãdi. 24. quæſt. 3. ſi quis Romi petas.

Quod maxime à peregrinis & a fidelibus mercatoribus non ſunt pedagia accipienda. vigeſimaquarta q. 3. ſi quis Romipetas.

Pœna. Quod pœna eſt duplex videlicet temporalis,& æterna.de pœn. diſtinct.3.ſunt plures. §. auctoritas.

Quod pœna temporalis eſt duplex,vna in hac vita, alia poſt hanc vitam.25.diſtinct.qui in aliud.

Item in hac vita temporali aut infligitur a Deo,aut ab homine.45.diſt.ſed illud.

Quod pœna in hac vita temporaliter a Deo inflicta pro peccato,ſicut ægritudo, paupertas,mors,non eſt mala dicenda.15.q.1.illa.

Quod pœna Aegyptiorum fuit a Deo in correctionem eorũ. 15.q.1.nec is qui.

Quod Deus temporaliter punit quandoque vt in æternũ non cruciet.23. q.5. quid ergo. de pæn.diſt.3.ſunt plures. §. auctoritas.

Quod Deus quandoque in præſenti grauiter & ſubito punit ꝓpter criminis deteſtationẽ. 19.diſt.Anaſtaſius. Vide quod ibi notatur.

Quod quandoque pęna temporalis transfertur in poſteros de pęn.diſ.3.illud vero.§.ecce. Exemplum ibi de Achab.

Quod puniuntur quãdoq; multi propter vnum.45.diſt. ſed illud.46.diſtin.ſi gens. 23.q.4.ſi ea.24.q.1.non turbatur.

Quod nemo debet mutari de afflictione bonorũ,& de proſperitate malorũ in pręſenti:quia afflictio eſt bonis in iudicium ſalutis,& proſperitas malis in iudicium reprobationis. de pęn.diſt.3 ſi quando.

Quod freqũeter qui non meruerunt, ſunt a Deo ꝓpter alios puniti.42.diſt.§.1.

Quod punitur qs pro alio a Deo temporaliter,ęternaliter nullus. Anima enim quæ peccauerit,ipſa morietur.24.q.3. §.1. poſt medium.

Item punitur quis a Deo ꝑ alio temporaliter,iuſtus pro iniuſto, vt Petrus pro Iuda. 24. q. 1.non turbatur.

Item punitur a Deo iniuſtus ꝑ iuſtũ,ſicut Maria murmurans pro Moyſe lepra percuſſa eſt. 2.q.7. plerumque. §.hos etiã.

Quod punitur quis ab homine pro alio corporaliter, vt in crimine læſæ maieſtatis vel hęreſis.6.q.2.quæro ergo. §. verum.& §.ſeq.

Item punitur quis ſpiritualiter pro alio, vt in excommunicatione.17.q.4.miror.

Quod punitur quis pro alio ſpiritualiter,vt in priuatione diuinorum officiorum familia propter dominum priuatur. 11.q.3.ſi quis epiſcopus damnatur.& c. ſeq.

Qđ illi nõ puniũtur a Deo bis in idipſum, qui in flagellis pęnitentiam egerunt. de pęn. diſt. 3.ſunt plures §.auctoritas.

Quod pluribus de cauſis Deus flagellat homines temporaliter.de pæn.diſt.1. ſunt plures. §.auctoritas.

Quod qui in pęnis duriores efficiũtur,tpale ſupplicium fit eis ad æternę damnationis ſupplicium.de pęnit.diſt.3.ſunt plures.§.auctoritas.

Quod Deus quandoque punit paucos, vt ex hoc multitudo ad pœnitentiam prouocetur. 23.q.4.Guiliſarius.

Quod pœna temporalis merito ric inſligitur ab homine, quia niſi ſic fieret, multiplicarētur malefactores.23.qō.4. eſt iniuſta.

Quod pœna criminis ex tempore legis eſt quæ crimen inhibuit.32.quæſt.4.dixit Sara.

Quod culpa eſt non punire culpam.28.diſt.quia ſunt.

Quod ad innocentis ſpectat officium non ſolum culpam cauere, ſed etiam punire peccatū. 33.quæſtio. 5. non eſt innocentiæ.

Quod maxime prelatus grauiter offendit qui culpam impunitam dimittit.23. quæſt. 4. ſi is qui.

Quod in eo quo quis peccat, eſt puniendus.94.diſt.ſi quis.

Quod pœna quandoque par debet eſſe in vno peccato delinquētium ſicut in ſimonia, ubi accipiens & dans æqualiter punitur.1.q.7.per illicitam.§. ſancimus.in ſi.

Quod par pœna agentes & conſentientes debet comprehendere.17.q.4.omnes.

Quod quandoque in eodē peccato varietas perſonarum cōſequitur varietatem pœnarū. 12.queſt.2.fraternitas 14.q 6. c.1.in ſi.

Quod pęnæ non ſunt exaſperandæ.de pœn. diſt.2. hæc autem verba.§.pœnæ.

Quod pœna non eſt vlterius ꝑtrahenda quam delictum fuit in excedente repertum.

Quod pœnæ aggrauantur ſecundum qualitatem delicti.24. q. 1.non afferamus.

Quod quandoque aggrauātur, vt ceteris metus incutiatur.17. q.4.frater.in ſi.27.qō.2. quapropter.

Quod ex cauſa variatur pœna. 29.diſt.neceſſe.

Quod aliquis punitur ſine culpa, ſed non ſine cauſa. ſi quis contrahēs cum corrupta, quā credit eſſe virginem, & bigamus efficitur.51.diſtin.qui in aliquo.

De tribus generib. hominū, quorū pœnæ ſunt diſſimulandæ, & diuino iudicio reſeruandę. 24.q.4.cum in lege.§.his ita.

Quod ſtultus in culpa, ſapiēs ſit in pœna.38.diſt.qui ea.27.q.1. ſi custos.circa ſi.

Quod puniuntur animalia cum quibus homines peccauerūt, ne refricetur facti memoria. 15.q.1.mulier.

Quod rigor pœnarum canonicarum tēperatur propter neceſſitatem temporis & vtilitatem.1.q.7.requiritis.

Quod vna pœna eſt maior altera diuerſimode, videlicet ratione effectus, vt excommunicatio quæ maior eſt omnibus.24.quæſt.3. corripiantur. occidit enim animam.24.q.3. ſi habes.11.quæſt.3.nemo epiſcoporum.

Item ratione durationis, vt degradatio quæ maior eſt propter durationem quam excōmunicatio. 50. diſt. ſi epiſcopus aut presbyter.

Item

Item ratione aſperitatis, vt pœna corporalis, quæ maior dicitur, q̃a actualiter ſentitur. 24.q.3. ſi habes.

Item ratione opprobrioſitatis, vt pena ſuſpenſionis in patibulis, verberationis per ciuitatem. 23 q.5.c.1.

Quod in inferenda pęna multa ſunt conſideranda, videlicet dignitas, quia talis punitur per dignitatis ſubtractionem. 50. diſt. contumaces. 2. quæſt.8. quiſquis.

Itē diuitiæ ſiue nobilitas, quia talis plus punitur pœna pecuniaria quàm corporali. 24.q.1.qui contra.

Item paupertas, quia talis plus punitur pęna corporali quàm pecuniaria. 24.quęſtio.1. qui contra.

Item ordo, quia in ordine conſtituti ſunt moderate flagellā di; alias excommunicatio incurritur.45.diſt. cum beatus.

Item religio, quia regulares aliter ſunt puniendi, quàm alii. 18. quæſt.2. quidam monachorum.

Item mentis inſania, quia talium exceſſus non imputatur ad pęnam.15.quæſt.1. ſi quis inſaniens.

Quod pœna eccleſiaſtica eſt dignitatibus priuare.16. quæſt. 6.ſi epiſcopus.

Item in monaſteriis pro pænitētia recludere.16.q.6.de lapſis. & c.epiſcopo.

Item carceri vel exilio deputare. 17.q.4 attendendum.

Item in pecunia & etiam in aliis rebus condemnare.17.quęſt. 4.ſi quis contumax.& c.ſi quis deinceps.21.q.5.ſi quis cuiuſlibet.

Item corporaliter flagellare. 23. quæſtio. 5. cap. 1. poſt medium.32.quęſt.1.de benedicto.

Item excommunicare. 17. q. 4. nullus.c.ſi quis deinceps.& c. ſeq.& c. diffiniuit.

Item contumacibus pœnam augere. 74. diſtinct. honoratus. in fi.23.quęſt.5.de Liguribus. 31.diſtinct.quoniam.in fi.34. diſtinct. quorumdam.

Quod pœna purgatorij & ſi non ſit æterna, tamen grauis eſt, excedens omnem pęnam pręſentis vitæ. 25. diſtinct.qui in aliud.

De officijs Eccleſiæ, habes vbi agitur de Purgatorio.

Quod pœna æterna in peccato perſeuerantibus & fidei tranſgreſſoribus. 12. quæſtio. 1. ſcimus.

Quod iuſte punit Deus malos æternaliter, vt qui in hac vita numquam voluerunt peccato carere, numquam careant ſupplicio.de pæn. diſt.1.ſi ſacerdos.§.poteſt etiam.

Quod grauius ibi puniūtur Chriſtiani quàm pagani. 12. q.1. ſcimus.

Quod in pœna æterna nón minus ardebit qui cum pluribus ardebit. 2. quæſtio. 1. multi. in fi.

Quod quidquid eſt contra conſcientiam, ſcilicet pręcepti vel prohibitionis, ædificat ad gehennam. 28.queſ.1.omnes.§. ex his.

Pæ-

Pænitentia. Quod pęnitentia eſt duplex, videlicet Dei,& hominis. 22.q. 4. incommutabilis.
Quod pænitentia Dei eſt a ſeipſo ordinata,cum voluerit immutare.22. q.4. incommutabilis.
Quod pænitentia hominis eſt quædam dolentis vindicta, ſemper puniens in ſe quod dolet admiſiſſe.de pæn.diſt.3. quamuis caute.§.hac auctoritate.
Quod pænitentia eſt perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare.de pæn.diſt. 3.§.1.circa prin.
Quod pęnitere eſt quaſi ſemper pœnam tenere.de pæn.diſt.3. circa prin.
Quod pænitentia eſt ſecunda tabula poſt naufragium.de pæ. diſt.1.§. ſecunda.ante cap.medicina.
Quod pænitentia alia eſt priuata,alia ſolennis ſiue publica. 50. diſtinctio. ſi quis poſt. §. ſequen.
Quod priuata diuerſas habet ſpecies.de pæniten.diſtin. 1.medicina.
Quod alia eſt incipientium, alia proficientium, alia perfectorum.de pænit.diſt.3.quamuis caute.§.hac auctoritate.
Quod ante ipſam peccatori non datur a Deo miſericordia.50. diſt. quia ſanctitas.
Quod pænitentia alia vera, alia falſa.de pæn.diſt.3.intantum. §.ſiue.
Quod ſicut vera pænitentia veniam promeretur, ita falſa Deum irritat.de pęn. diſtinct. 3.cap. intantum.§.ſiue.in fi.c. inter hæc.2. circa finem.
Quod falſa pænitentia eſt cui nũquam venia promittitur. de pænit.diſtinct.3.intantum. §. ſiue.
Item falſa pęnitentia eſt cum res aliena per quam contractum eſt peccatum,non reſtituitur. 14.q.6.ſi res.
Item falſa pænitentia eſt, quando de pænitentia agitur pęnitentia.17.quæſt.4. ſunt qui.
Item falſa dicitur quæ non ſecũdum auctoritatem patrũ iuxta qualitatem criminum imponitur. de pæniten. diſtin.5. falſas.
Item falſa eſt cũ ſpretis alijs peccatis, de vno ſolo pęnitentia agitur.de pęn.diſtin.5.fratres. & diſt.3. ſceleratior. §.his auctoritatibus.
Nam de vno pænitentiam & nõ de aliis agere,eſt quaſi crudũ laterem lauare. de pęn.diſt.3. ille pęnitentiam.
Quod vera pænitentia eſt cui nũquam venia denegatur.de pęnit.diſt.3. intantum.§. ſiue.5. diſt.§.1.in fi.
Quod per ipſam omne peccatũ deletur. de pæn.diſt.3.§. ſiue. c.inter hęc,2.
Item opera ꝑ peccatum ſordidata facit Deo accepta. 50. diſt. & purgabit,in fi.
Item facit ſurgere ad opera fortiora. 50. diſt. quid eſt,in fi. & tribus c.ſeq.
Item reſtituit dignitatis officia. 50.diſtinct.quia ſanctitas tua. in fi. Exemplum ibi de Petro apo-

apoſtolo.2.q.5. quanto.
Quod Deus peccatores ad pænitentiam expectat.93.diſtin. diaconi ſunt.
Quod Deus numquam ſpernit pęnitentiam, etiam ſi ad ſummum quis malorum peruenîat.de pæniten.diſtin.3 illud. §.ecce.
Quod quantumcumque paruã pęnitentiam, & quantocumque paruo tempore factam Deus non reſpuit.de pæn.diſ. 3.illud.§.ecce.
Item ſæpius iteratum Deus non contemnit.de pæniten.diſtin. 3. §.hac. & § quod autẽ. & c. ſepties.
Quod pęnitentia in vltimo momẽto vitę poteſt eſſe vtilis ad ſalutem.26. q.6. ſi presbyter. & c.ſeq. Exemplum ibi de latrone.
Quod dubia eſt pænitentia ad vltimam neceſſitatem dilata. de pęnit.diſt.7. §.1. diſtinct.3.§. ſiue.
Quod facilius eſt inuenire qui recte ſeruauerit innocẽtiam, quàm qui congrue egerit pęnitentiam. de penit.diſt.3.reperiuntur.§.at ego.
Quod qui ſunt digni fructus pęnitentię.50. diſtinctio. quia tua.de pęniten.diſtinct.5.§.1. in fi.
Quod vere pęnitẽs ſemp dolet, & de dolore gaudet. de pęn. diſt. 3. circa. circa prin. cap.ſi apoſtolus.
Quod qui pęnitet, non eſt dicendus peccator. 32.q.1. quod autem.
Quod diſcretum debet quęrere confeſſorem. de pęn.diſtin.1. quem pęnitet.
Quod penitens debet conſiderare multa de quibus debet pęnitere, & quę aggrauant peccata.de pęn.diſt. 5.§.1. quę in his verſibus continentur.

Aggrauat ordo, locus, peccata, ſcientia, tempus:
Aetas, conditio, mora, motus, copia, ſtatus.

Quod pęnitens debet promittere vlterius ſe talia non facturum.12.q.2.de viro.23. q.vlt peſſimam.
Quod vere pęnitens omnia quę ei imponuntur ſuſtinere debet libenter. de pęn.diſ.2.circa prin.
Quod pęnitenti proſunt orationes, eleemoſynę, & alia bona eccleſię. de pęnitẽ. diſtinctio. 6.§.1.
Quod pęnitentia Nabuchodonoſor dicitur fructuoſa.23.q. 4.Nabuchodonoſor.
Quod nullus debet pęnitentiã alteri imponere vel abſolutionem facere ſine epiſcopali licentia, niſi ſit priuilegiatus auctoritate apoſtolica. 16. q. 1.peruenit.
Quod confeſſor cum gaudio & pio affectu debet ſuſcipere pęnitẽtes exemplo Chriſti. 26. q.7.pænitentem.
Quod per pęnitentiam contrahitur filiatio ſpiritualis ſicut per baptiſmum. 30.quęſt. 1. omnes.
Quod nulli pęnitenti uenia debet denegari. 2. quęſtio. 5. quanto.
Quod pęnitentia ne homines de ſpe-

ſperent quandoque eſt mitiganda, quia melius eſt reddere rationem de miſericordia quàm de crudelitate. 26.q.7. de his.& c.alligant.

Quod indiſcrete impoſita nocet, quia ex hoc præcedens contemnitur, & futura fugitur. 26.q.7.alligant.

Quod in extremis nulli eſt deneganda.26 q.6.ſi quis de corpore.& ſeptem c.ſeq.

Quod in articulo mortis ſi pænitens loqui non valens per ſigna petit pænitentiam, debet abſolui. 16. q.6. qui recedunt.& tribus c.ſeq.

Quod clericis petentibus pænitentiam non eſt neganda. 26. q.6.qui recedunt.

Quod clerici quidam peius agũt pænitentiam quàm laici. de pæn.diſt 1.menſuram.

Quod clerici quidam prompti ſunt alijs pondus pænitentiæ imponere,ſed ſuo digito non curant tangere. 36. quæſt. 7. alligant.

Quod imponenda eſt pænitentia ſecundum qualitatem delicti.15.q.1.ſi quis.23.q.5. circa finem.

Item ſecundum qualitatem delinquentis. 26. q.7. tempora pęnitudinis,& quinque c.ſeq. de conſecra.diſtin.4.de pænitentibus.de pæn.diſtinct. 1.in actione.

Quod imponitur pænitentia ad cautelam. 15. q. 1. ſi quis inſaniens. 23.q.5. excommunicatorum.

Quod criminoſi ſunt compellēdi ad pænitentiam agendam, 23.q.4.diſplicet.

Quod pænitentia eſt arbitraria iuxta diſcretionem imponentis. 26.q.7.hoc ſit. de pæn.diſtinct.1.menſuram.

Item eſt arbitraria ſecũdum exigentiam ętatis,ęgritudinis,& neceſſitatis. 26. q.7. tempora pænitudinis.& c hoc ſit.

Quod licet pænitentia ſit arbitraria, pro quibuſdam tamen culpis modi pænitentiæ a canone ſunt impoſiti. de pænit. diſt.1.menſuram.

Quod epiſcopo ſiue presbytero fornicanti cum filia ſpirituali eſt quindecim annorum pænitentia imponenda. 30.q.1. ſi quis ſacerdos.

Quod decennis pro matricidio. 33.q.2.latorem.

Item pro fornicatione religioſi vel religioſæ. 27. quæſt. 1. deuotam.

Quod ſeptennis imponitur pro eccleſię inuaſione. 12. q.2. de viro.

Item pro inceſtu. 30. quæſt.4. ſi pater.

Item pro vxoricidio. 33.q.2.admonere.

Item pro homicidio, adulterio, & periurio, ſed differẽter. 22. q.1.prædicandum.

Quod quandoque periurantis pęnitentia ſunt ſeptem anni, quandoque tres, quandoque vnus, quandoque minus, ſecundum iuramenti differentiam. 22. q.5. qui compulſus. & tribus c.ſeq.

Quod eccleſia cõſueuit ꝑ quolibet peccato mortali ſeptennem pænitentiam iniungere, ſed

ſed magis & minus aggrauare.33.q.2.hoc ipſum.

Quod ab hæreticis ſacramenta recipientes diuerſimode puniuntur.34. queſtio.1. ſi quis dederit.

Quod pœnitentia rebaptizatorũ diuerſificatur. de conſe.diſt.4. qui bis.& c.eos quos.

Quod pænitentia incendiariorum eſt quòd poſt damni reſtitutionem in terra ſancta ꝑ vnum annum demorentur. 23.q.vlt. peſſimam.

Quod qualiter pœnitentia ſolēnis & publica eſt imponenda & aſſumenda.50.diſt.pæniten tes.& c.ſeq.

Quod imponitur ꝑ magnis criminibus. de pænitē. diſt.1. in actione.

Quod iuuenibus non eſt facile imponenda.50.diſtinct.pænitentes.

Item nec clericis niſi prius a ſuis ordinibus degradatis.50.diſt. confirmandum. & duobus cap.ſeq.

Quod nõ debet iterari.50.diſt.ſi quis poſt remiſſionē.§.proxi.

Quod facientes eam non debēt interim communicare, niſi in articulo mortis.26.quæſt.6.ſi quis.& tribus c.ſeq.

Quod non debent malitiã ſæcularem vel pompam exercere. de pæn.diſtin.5. contrarium. 50.diſt.c.vlt.

Quod tales nõ poſſunt ad ſacros ordines promoueri. 50. diſt. ex pœnitentibus. & quattuor cap.ſeq.& c.illud.& c.placuit.

Quod quamdiu ſunt in pænitētia actu non poſſunt in curia ſæculari aliquem accuſare. 11.q.1.aliud.

Quod poſt pænitentiam matrimonio poſſunt vti, & de licētia contrahere. 33.q.2.audiui mus.vſque ad finem quæſtionis.

De Pænitētia habes vbi agitur de Cōtritione, & vbi agitur de Confeſſione, & vbi agitur de Satisfactione.

Pentecoſte. Quod Pentecoſte in ea dem lætitia & reuerentia eſt ſicut feſtum Paſchæ. 76. diſt. noſſe.

Quod in vigilia Pentecoſtes diaconi propter aduentum ſpiritus ſancti dalmaticis debent vti, & flectamus genua, non debet dici.76.diſt. de ieiunio.

Quod a Paſcha vſque ad Pentecoſten ſi qui ieiunare voluerint, non ſunt prohibēdi. 76. diſt.poſt paſcha.

Percuſſio. Quod percuſſio eſt duplex, videlicet ſpũalis & corporalis.Spiritualis quæ fit ver bo, Corporalis quæ fit tactu. 45. diſt.cum beatus.

Quod ſpiritualis percuſſio fit quando doctor inutili ſermone conſcientiam percutit infirmorum.45.diſt.c.vlt.

Quod corporalis percuſſio fit aut a Deo, aut ab homine. 6. q.1.cum percuſſio.

Quod percutitur quis corporaliter diuino iudicio.19.diſtin. Anaſtaſius.15. q.1. nec his.& cap.ſequen.

Quod diuinę percuſſioni percuſſio hominum non debet ſuper.

per addi. 7. q.1. cum percuſſio.

Quod percuſſio corporalis ab homine qui præeſt ad correctionem eſt meritoria.45. diſ. cum beatus. §. Salomon. & c. ſequen.

Nam qui emēdat verbere in quē ei poteſtas datur, miſericordiā facit.45. diſt. & qui emendat.

Quod beatus Benedictus percutiendo corporaliter quemdam monachum ſanauit ſpiritualiter.45. diſt. cum beatus. §. Salomon.

Quod percuſſio ex odio vel ira, mala eſt. 45. diſtinct. quid autem.

Quod prælati debent eſſe paſtores nō percuſſores gregis. 45. diſt. c. 1.

Quod prælati qui percuſſione non uitia corrigunt, ſed timeri quærunt, culpantur. 45. diſ. duæ. §. proxi.

Quod epiſcopus nullum ſuis manibus, ſed per alium debet percutere. 86. d ſt. non liceat. & 5. q. 5. illi qui.

Quod epiſcopus uel presbyter percuſſor debet deponi. 1. q. 7. ſi quis omnem. in fi. 45. diſt. duæ. §. ex his.

Quod minores clerici ab his qui proſunt, pro ipſorum exceſſibus poſſunt percuti. 45. diſ cū beatus. §. Salomon.

Quod illud, qui te percuſſerit in dexteram maxillam, præbe ei & alteram, non ad litteram intelligitur, quia nec Chriſtus, nec Paulus apoſtolus hæc ad litteram impleuerunt. 23. q. 1. paratus.

De hac materia habes vbi agitur de Diſciplina, & vbi agitur de Correctione, & vbi agitur de Flagellatione.

Peregrinatio.

Quod peregrinatio ad loca ſanctorum non eſt contemnenda, quia a ſanctis patribus eſt approbata. 30. diſt. ſi quis per ſuperbiam.

Quod nulli religioſo uel clerico licet vouere peregrinationē, vel aſſumere ſine licentia ſui prælati. 20. q. 4 c. vlt. & §. ſeq. de conſec. diſt. 5. non oportet.

Quod peregrini ſanctorum & pcipue apoſtolorum vbicumque ſine pedagiis & ſine aliis nocumentis debent tranſire. 23. q. 4. ſi quis Romipetas. & c. illi qui.

Quod non eſt laudabile peregrinum fuiſſe Hieroſolymis, ſed ibi bene vixiſſe. 12. quæſt. 2. §. Crates.

Quod peregrini clerici abſque formata in alia diœceſi non debent recipi. 71. diſt. c. vlt.

Quod tranſmarini vel alij clerici peregrini non debent niſi cū quinque ſigillis epiſcoporum ad ordines recipi. 98. diſt. per totum.

Quod peregrini epiſcopi vel pſbyteri in uia peregrinationū poſſunt occulte celebrare. 7. q. 1. epiſcopi uel presbyteri. 9. quæſt. 2. per totum.

Quod poſſunt tabernas ingredi. 44. diſt. clerici.

Item licet eis mutare habitum. 21. q. 4. epiſcopi.

Item licet eis excommunicatis in

in cibis communicare.11.q.3. quoniam.

Perfectio. Quod perfectio non admittit perſonalem rerum repetitionem.13.q.1.per totum. 11.q. 1.te quidem.

Quod omnes epiſcopi debēt eſſe in ſtatu perfectorum. 14.q. 1.epiſcopus. & §. ſeq.12.q.1. expedit.

Quod perfecti debent temporalia contemnere.12.quæſtio.1. clericus.

Item nil debent extra Chriſtum quærere.12.quæſt.1.cui portio Deus eſt.

Item totaliter contemplationi intendere.12.q.1.duo ſunt.

Item iniurias patienter tolerare. 14.q.1.quod debetur.

Quod perfectis nec mentiri,nec dicere falſum eſt permiſſum. 22.q.2.ne quis.

Quod illi perfecti dicuntur in charitate qui pro fratribus parati ſunt mortem ſubire. de pœn.diſt.2.§.hæc quæ.in fi.

Quod perfecta nō videntur quæ perfectionis ordine non complentur.7.q.1.nihil. Exemplū ibi de Miſſa per alium complenda.

Periurium. Quod periurium eſt nequiter decipere credentem. 22.q.2.c.1.

Item periurium eſt falſa iuratio ignoranter facta,hoc non eſt peccatum vbi non temere iuratur.22 q.2.beatus.

Itē periuriū eſt falſa iuratio ſciēter facta,i.actus firmādi mēdaciū iuramento.hoc ſemper eſt mortale.22 q.2.homines.

Item periuriū eſt indiſcretū iuramentū, licet non ſit mortale. 22 q.4 qui ſacramēto.25.diſt. vnum orarium.§.alias.

Itē periuriū eſt tranſgreſſio iuramenti:hoc quandoque eſt peccatum, quandoque nullū. 22. q.4.inter cetera.& c.ſeq.

Quod vbi tres comites,videlicet veritas, iuſtitia & iudiciū deſunt,non eſt iuramentum,ſed periurium.22.q.2.animaduertendum.

Quod etiam ſi non iuretur ſuper ſacra,& iuratur in cōmuni locutione,incurritur periurium.22.q.1. habemus.

Quod minus malum eſt incurrere periuriū quam noxia promiſſa adimplere.13. diſt. duo. 22.q 4.vnuſquiſque.

Quod periuriū ſine deliberatione vel iocoſe,reputatur veniale peccatum.25.diſt. vnū orarium.§ quæ autem.

Quod pœna periurij eſt ſicut homicidæ.22.q.4. inter cætera. circa med.

Quod periurus eſt infamis, nec admittitur ad ordines ſacros. 6.q.2.infames.

Item non admittitur ad teſtimonium ferendum.6.q.1.quicūque.22. quæſt.5. ſi quis conuictus.

De Periurio habes vbi agitur de Iuramento, & de pœna periurij vbi agitur de Pœna.

Permiſſio. Quod eſt permiſſio prouidæ conceſſionis, vt matrimonij contractus cauſa vitandæ fornicationis.13.diſt.nerui. &

r hæc

hæc ex toto ſacta excuſat.

Item eſt permiſſio indifferentis actionis,quæ non præcipitur, nec prohibetur,vt dum vir fortis petit præmium 3. diſtinct. omnis.

Item eſt permiſſio rationis,vt cũ permittitur minus malum & illicitum ne committatur grauius.13.diſt.nerui.

Item eſt permiſſio obligationis, vt cum vir permittit vxorẽ aliquo voto ſe adſtringere quod poſt de neceſſitate eſt implendum.33.q.5. manifeſtum.

Permutatio. Quod permutatio eccleſiarum vel monaſteriorũ poteſt fieri, ſed non per ſæculares.16.q.7.nemini.

Quod talis permutatio non debet fieri cauſa leuitatis , ſed cauſa meliorandi.16. queſt. 7. ſi quis vult.

Quod permutatio eccleſiarũ nõ debet fieri ſine conſenſu epiſcopi.16.q.7.ſi quis vult.

De hac materia habes vbi agitur de Mutatione.

Perſecutio. Quod perſecutio eſt duplex, videlicet carnalis , qua malus perſequitur bonum: & ſpiritualis, qua bonus malum propter bonum perſequitur. 23.q.4.qui ſecundum. 6. q. 1. quieſcite.

Quod ſemper mali bonos perſequuntur.3. quæſtio.1. nulli dubium.

Quod perſecutio fit inuidia cordis,detractione oris , & inflictione operis.6.q.1. ſunt plurimi.§.verum.& 3. quæſtio.4. detractores.

Quod Deus permittit perſequi bonos, vt exceſſus eorum ex hoc ſuffocentur. 6. quæſtio.1. ſunt plurimi.

Quod diabolus præcipue prælatis perſecutionẽ à ſubditis procurat, vt capite langueſcente facilius membra ruant.6. q. 1. ſunt plurimi.§.verum.

Quod perſequi prælatũ eſt perſequi Chriſtum, quia vicarius ſuus eſt.7.q.1.omnis.

Quod prælati exemplo Chriſti debent perſecutores patiẽter tolerare.7. q. 5. ſuggeſtum. & duobus c.ſeq.

Quod prælatorũ eſt duplex pſecutio,vna exterior,quæ reſpicit paſſionẽ; alia interior quæ reſpicit compaſſionem.7. q. 1. aduerſitas,ante med.

Quod exterior perſecutio cum prælato infertur ratione perſonæ,eſt exemplo Chriſti fugienda, ſed cum ratione gregis vel fidei eſt conſtanter ſubeunda.7.q.1. aduerſitas.

Quod prælatos iniuſte perſequẽtes ſunt infames,& exilio relegantur.3.q.4. clericus. & cap. ſequen.

Quod malos perſequi propter correctiones eorum non eſt malum.23.q.4 ille porro.vſq; ad c.ſi non.§.breuiter.

Quod boni laudabiliter perſequuntur malos, & mali damnabiliter bonos.23.q.4. ſi nõ. §.breuiter.

Quod Chriſtus non eſt iniuſte perſecutus flagellando , quos expulit de templo.23.q 4.ille. §.porro.

Quod

Quod non eſt iniquitas, ſed potius pietas, criminis eſſe perſecutorem. 23. q. 5. non eſt iniquitatis. & c. ſi propterea. & c. non vos.

Quod hereticos & alios infideles perſequi non ratione zeli ſed ratione vindictæ vel rapinæ, non eſt ſine crimine. 23. q. 4. remittuntur. & quæſt. 7. quicumque.

De hac materia habes vbi agitur de Aduerſitate, & vbi agitur de Patientia.

Perſeuerantia.

Quod perſeuerantia bona eſt ex virtute patientiæ. 7. q. 1. ſuggeſtum.

Quod peſeuerantia habenda eſt in bono propoſito conſeruando. 16. q. 1. vos autem.

Item mala præterita ne redeant ſolicite cauẽdo. de pęn. diſt. 2. c. quærendum. poſt med.

Item tribulationem vſque ad finem ſuſtinendo. 7. qõ. 1. ſuggeſtum.

Quod qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit. 7. q. 1. ſuggeſtum. de pęn. diſt. 2. non reuertebantur.

Quod illud quod voluntate fit perſeuerat: quod neceſſitate, cito ſoluitur. de conſecra. diſt. 5. quidquid.

Quod retro poſt aratrum reſpicit qui in incepto bono non perſeuerat. de pęn. diſt. 2. pennata animalia.

Quod perſeuerantia in bono eſt donum Dei. de pęn. diſtin. 3. ſi quis. circa fin.

Quod multis Deus dat dilectionem ſui, quibus non dat perſeuerantiam. de pęn. diſt. 2. c. quærendum, in fi. & §. non autem. ante fi.

Quod incaſſum bonum agitur ſi ante vitæ terminum deſeratur, quia & fruſtra velociter currit qui prius quàm veniat ad metas, deficit. de pæ. diſt. 3. §. 1. in fi. c. incaſſum.

Perſona.

Quod pſona vna tãtũ eſt in Chriſto licet diuerſæ naturæ. 15. diſt. canones, ante med.

Quod Arius damnatus eſt quia ponebat inæqualitatem in diuinis perſonis. 15. diſ. canones, ante medium.

Quod perſonarum acceptio nõ eſt apud Deum. 32. quæſt. 4. ſicut. de cõſe. diſt. 4. nec quemquam.

Item nec debet eſſe apud homines, videlicet in prælatorũ electione. 63. diſt. ſacrorum.

Quod perſonarum trinitas ſemper eſt exprimenda in baptiſmo. de conſe. diſt. 4. de trina. & 5. c. ſeq.

Item in ſententiæ executione. 2. q. 2. ſi quis presbyter. 11. q. 3. ſummopere.

Item in pęnitentiæ impoſitione. 26. q. 7. ſacerdos.

De hac materia habes vbi ponitur Acceptio.

Quod vtrum plures perſonatus vnus poſſit tenere. 21. q. 1. & 2. per totum.

Petitio.

Quod petitio eſt duplex, videlicet iuſta, & iniuſta. 23. q. 3. ſex differentiæ. ante fin.

Quod iuſte petitur a Deo & ab homine auxilium, vt tribulatio

tio remoueatur,ſed iniuſte petitur vt voluptuoſus ſtatus cõſeruetur.ibid.

Quod Paulus vt conſeruaretur, nõ ad voluptatẽ ſed ad aliorũ vtilitatem iuſte petiuit auxilium armatorum.

De hac materia habes infra ubi ponitur plus petitio.

Petrus. Quod Petrus à petra Chriſto nomen accepit.21.diſt.§. decretis.ante fin.

Item dictus eſt cephas, ideſt, caput: quia principium tenebat apoſtolatus.22.diſt. ſacroſancta.21.diſt.§.decretis.

Quod à Domino princeps apoſtolorum conſtituitur, vt ab ipſo velut a capite in mẽbra, velut a fonte in riuos omnis vigor ſpiritualis deſcenderet. 19.diſt. ita Dominus.21. diſt. in nouo.80. diſt. in illis.24. q. 1.loquitur. c. manet ergo. & tribus c.ſeq.

Quod ſuper ipſum Dominus velut ſupra firmam petram totam eccleſiam omnino inſeparabiliter collocauit.19. diſtin. ita Dominus. 22. diſt. omnes. 24.q.1.non turbatur.

Quod in eo ꝙ aurem Malchi præſcidit,innuitur, ꝙ ſua profeſſione fidei, auditum infidelitatis amputauit.24.quæſtio.1.ſi Petrus.

Quod ipſum Dominus cadere permiſit, vt & fortior poſt caſum reſurgeret, & ex culpa ſua diſceret qualiter cadentibus miſereri deberet.50. diſt. conſiderandum. & c.ſeq.

Quod ter negauit, & ter confeſſus eſt ſe amare, innuitur ꝙ ſatisfactio debet fieri iuxta quantitatem delicti.6. quæſt. 1. imitare.

Quod in hoc quod dictum eſt Petro,Conuerte gladiũ tuum in vaginam, prælatis & clericis vltio inhibetur.23. quæſt. 8.§.1.

Quod Tabitham ſuſcitauit, & Ananiam cum Saphira morti tradidit.23.q.8.Petrus.

Quod in hoc non repulit reprehenſionem ſubditorum, exemplum dedit prælatis idem faciendi.2.q.7.Petrus.& c. ſeq.

Quod in hoc ꝙ Dominus Petrũ poſt trinam negationem non ſtatim iudicauit,exemplũ dat, ꝙ prælati non ſtatim ſunt iudicandi, ſed potius corrigẽdi. 45.diſt.licet plerumque.

Quod Chriſtus reſpiciens Petrũ fecit eum ſuum deflere peccatum.23.q.4.ſicut non eſt.

Quod Petrus Linum & Cletum in adminiſtrationem exteriorem aſſumpſit. Ipſe vero Petrus orationi & prædicationi vacauit.8.q.1.ſi Petrus.

Quod Petrus & Paulus fuerunt pares quo ad meritũ nõ quo ad dignitatem,in qua præceſſit Petrus.2.quæſtio.7.Paulus Petrum.

Quod ambo ſimul in vno die in vrbe Romana ſunt occiſi a Nerone.21.diſtinct.quamuis. 22.diſtinct.ſacroſancta.2. q.7. beati.

Philoſophia. Quod philoſophia liberalium artium non reprobatur, ſalubrior tamen eſt ſacra

era ſcriptura.37.diſtin.ſi quis artem.

Quod ſcientia Philoſophica ſicut Aſtrologia & huiuſmodi non ducit ad ſalutem, ſed mittit in errorem.37.diſtin. legimus.§.ſed & contra.

Quod non in Dialectica placuit Deo ſaluare populum ſuum, quia regnum Dei in ſimplicitate fidei eſt. 37. diſtinct. omnem.

Quod garrulitas Philoſophica garrulitati ranarum comparatur.27.diſtinct. legimus.§. hinc etiam.

Quod in illis præcipue Philoſophia vituperatur, quia ipſa vtuntur ad delectationem, nō ad fidei vtilitatem.37.diſtinct. turbat.§.cum ergo.

Quod ſancti quādoque vſi ſunt Philoſophia 37.diſt.turbat.& c.qui de menſa.& 1. q. 1. Dominus declarauit.

Quod dicta Sibyllæ & aliorum Philoſophorum valent ad cōuincendum paganorum vanitatem.37.diſt.ſi quid.

Quod ſacra ſcriptura nec ſub venuſtate, nec ſub Philoſophicis terminis eſt proferenda.38.diſtin.eccleſiaſtica.

Pietas. Quod pietas eſt mater boni operis.22. q.2.ſi quælibet.

Quod culpa purgatur pietate. 22.q.2.ſi quælibet.

Item meretur temporaliter & æternaliter remunerari.

Quod ſcientia eſt pietatis veteris & noui teſtamenti intelligentia.37.diſt.ſi quis artem.

Quod non eſt mentiendum in doctrina pietatis.22. quæſt.2. primum.

Quod ſub ſpecie pietatis peccatum mortale non eſt committendum.22.q.2.ne quis.

Quod crimina punire nō eſt crudelitas,ſed pietas.23. quæſt.8. legi.

De hac materia habes ubi agitur de Eleemoſyna, & ubi agitur de Miſericordia.

Piſces. Quod piſces ad manducandum à carne abſtinentibus cōceduntur. 4. diſt.denique.

Quod pœnitentes non piſcibus ſed piſciculis vti debent. 82. diſt.presbyter.

Quod cum a carnibus abſtinetur,a carioribus cibis piſcium eſt abſtinendum.4. diſtin. denique.

Quod propter piſces malos retia prædicationis non rumpūtur.23.q.7.c.1.in fi.

Placentia. Quod placentia malorum a prælatis non eſt appetenda. 83.diſt.nihil.

Quod placēdi cauſa hominibus veritas non eſt annuncianda. 22.q.2.primum.

Quod paſtor quærens lupis placere, pernicies eſt ouium.83. diſt.nihil.

Quod ſicut Abraham placuit in coniugio, ſic nunc placent virgines in caſtitate. de pœn. diſtinct.2.ſi enim inquit.vltra medium.

Quod ſecundum carnem viuentes Deo placere non poſſunt. 82. diſtinct. propoſuiſti. circa finem.

Planctus. Quod planctus conuenit pęnitentibus, qui debent mala perpetrata plangere, de pęn. diſt. 3. §. 1.
Item conuenit bene monachis, quia monachus nō habet Doctoris officium, ſed plangētis. 16. q. 1. monachus.
Item conuenit compatientibus, ſed diſcrete: ſicut quando mortui planguntur. 13. q. 2. quàm præpoſterum. & c. ſeq. §. hoc autem.
De hac materia habes vbi agitur de Fletu, & de Lachrymis.

Plus Petitio. Quod plus petit multipliciter, videlicet re, vt quādo pro decem viginti petuntur. 14. q. 1. quod debetur.
Item plus petitur tempore quādo ante tempus petitur. 78. diſtin c. 1. 2. & 3.
Item loco plus petitur quando non vbi ſoluere conuenit petitur, ſed alibi. 33. q. 2. ſiue 7. q. 1. ſi quis epiſcopus.
Item cauſa, vt vbi duo promittūtur ſubalternatione, & alterū petitur quod fieri non poteſt, vel non debet. 13. diſt. nerui. 22. q. 4. vnuſquiſque. Exemplū ibi de Herode & ſaltatrice.

Pollutio. Qđ pollutio carnalis laſciuiæ plus inquinat homines inter ſeptem peccata mortalia. 32. q. 7. non ſolum.
Quod dupliciter contingit pollutio carnalis, videlicet dormiēdo, & vigilando. 6. diſtin. teſtamentum.
Quod dormiēti quattuor de cauſis contingit, aut ex crapula: aut ex naturæ ſuperfluitate, aut ex infirmitate, aut ex cogitatione. 6. diſtinctio. teſtamentum.
Quod pollutio cōtingens ex crapula vel cogitatione mala, peccatum generat, ſed differēter. 6. diſt. teſtamentum.
Quod an taliter pollutus debeat celebrare vel communicare. habes vbi agitur de Eucharistia.
Quod vigilando contingit pollutio ordinarie ſicut cum vxore propria, propter quam olim aqua lauabantur, nunc autem per aquam benedictam mundantur. 33. q. 4. vir cū propria.
Item extraordinarie, & hoc multipliciter, videlicet per concubinatum. 36. quęſt. 1. lex illa. §. cum ergo.
Item per adulteriū. 32. quęſt. 5. puto.
Item per inceſtum. 35. quæſt. 2. & 3. de inceſtis. & duob. c. ſeq.
Quod extraordinaria dicitur pollutio quando fit extra vas debitum mulieris, quæ tamē nō impedit matrimonium. 35. q. 3. extraordinaria.
Item extraordinaria pollutio dicitur quando peccatur in eadem ſpecie contra naturā. 32. q. 7. flagitia. & c. vſus.
Item extraordinaria eſt quando peccatur contra naturam in alia ſpecie: ſicut cum brutis. 15. q. 1. mulier.
Quod caro quādoque polluitur ſine mētis pollutione, ſicut cōtingit in oppreſſione. 32. quęſtio. 5. illæ.

Quod

Quod mens quandoque polluitur ſine corporis inquinatione.32.q.5.nec ſolo.

Populus. Quod decem faciunt populum. 10.q.3 vnio.in fi.

Quod propter peccatum populi quandoque Deus dat malũ prælatum.8.q.1.audacter.

Poſſeſſio. Quod poſſeſſio rerum multiplex reperitur, quia vel eſt de iure diuino, vel de iure humano.23.q.7.c.1.

Quod poſſeſſio terrena non lege diuina,quæ vult omnia eſſe communia,diſtincta eſt,ſed lege humana, quæ ſtatuit meũ & tuum.7.diſt.quo iure.

Quod hæretici & infideles nec iure diuino,nec iure humano res poſſident.23.q.7 c.1.

Quod laici licite poſſident temporalia,dummodo licite vtantur 12.q.1.duo.in fi.

Quod labores ſuos bene poſſidet,qui non dominandi cupiditate,ſed bene vtendi pietate poſſidet.23.quæſt.7.quemadmodum.

Quod iniuſte poſſidentur male acquiſita, & male detenta.14.q.4.quid dicam.

Quod qui cõquiſitis vti neſciũt, aliena poſſidere conuincuntur.24.q 4.quid dicam.

Quod bonæ fidei poſſeſſor dicitur quamdiu quis ignoranter poſſidet alienum. 34. q. 2. ſi virgo.

Quod bona fides non ad tractũ medij temporis, ſed ad initiũ poſſeſſionis refertur. 16. q.3. placuit.§.poteſt.

Quod poſſeſſor deficiẽte actore titulũ ſuæ poſſeſſionis probare non cogitur.2.q.5.§.1.

Quod non poſſident aliena fideles qui bona hæreticorum & infidelium exceptis Iudæis tenẽt.23 q.7.ſi de rebus. & duobus c.ſeq.

De poſſeſſione perfectorum. Quod perfectorum non eſt poſſeſſio,aurũ & huiuſmodi,ſed ipſe Deus.12.q.1. clericus,& duobus c.ſeq.

Quod in cõi poſſidere nõ eſt cõtra ſtatũ perfectionis. 12. q.1. expedit.& c.videntes.& c. habebat. Exemplum ibi de Chriſto,qui loculos habuit.

Quod cum Iuda cadit damnabiliter à ſtatu perfectionis qui vſurpat poſſeſſionem proprietatis. 12.q.1. exemplum . & c. certe.& c.ſi priuatum.

Quod res in communi poſſeſſæ fideliter ſunt diſpenſandæ.12. q.2.res.& duobus c.ſeq.

Quod poſſeſſio eccleſiæ cõi præſcriptione non poteſt alienari.16.quæſt.4.poſſeſſiones. & §.ſeq.& c.ſeq.

Quod eccleſiæ non eſt danda ſterilis poſſeſſio.19. q.2. caſellas. §.hoc ius.

Poſſe. Quod poſſe peccare non eſt poſſe.de pœn. diſt.2.ante fi.

Quod excepto Deo omnes peccare poſſunt. de pœn. diſt.2. ſi enim inquit.diſtin.3.ſiue cap. inter hęc.1.

Quod Deus vocatur omnipotens, quia omnia poteſt quæ

poſſe eſt aliquid poſſe.de pęn. diſt. 2.circa ſin.

Quod lex non ſtatuit aliquid cõtra poſſe humanum.4. diſtin. erit. 14.q 6.ſi res.

Quod eſt poſſe iuris quando illud poſſumus qđ de iure poſſumus. 2. q. 1. nos in quẽquã. 50.diſt ſi quis præpoſtera.

Item dicitur poſſe naturæ, vltra quod natura nõ poteſt.de cõſe.diſt.4.numquam.

Item dicitur poſſe facultatis, vbi illa deeſt,repetitio nõ competit.14.q.6 c.1.

Item dicitur poſſe officij,vbi quãtum committitur tantum poteſt.2.q 6.decreto.

Item eſt poſſe pietatis,quod pro ſalute aliorum impeditur. 22. q.2.faciat.

Item eſt poſſe diuinæ voluntatis, quod ſanctorum patrũ & omnium hominum ſtatuta tranſcendit.25.q 1. contra.

Vnde verſus.

Poſſe quidem rebus dant ius, natura, facultas,

Officiũ,pietas, ſextũ diuina uoluntas,

De hac materia habes ubi agitur de Poteſtate.

Poſtulatio. Quod poſtulatio dupliciter accipitur, vel pro aduocatione,vel pro petitione.3.q 7 infames.61.diſtinct.Oſius.§ ſed alius.

Quod poſtulatio primo modo eſt deſiderium ſuum vel amici ſui in iure apud eum qui iuriſdictioni præeſt,exponere.3. q.7.infames.

Quod quidã prohibentur omnino poſtulare,vel pp ætatẽ, vt minores.17.annis vel pp cauſam,vt ſurdus,vel pp ſexũ , vt feminæ.vel pp notã turpitudinis,vt hermaphroditi, vel cæci qui ſunt vtroq; lumine priuati 3.q.7.infames.

Item nulli criminoſi & infames niſi prius reſtituti nõ poſſunt poſtulare.

Quod in alieno negotio nũquã poſtulare ſiue aduocare debet epiſcopus.14.q 1.c.1.

Quod epiſcopus pro pœnæ remiſſione miſerorum poſtulare poteſt 14.q.6. hi qui in furtis.& 23.q.5.c.1.

Item ꝑ ſe & eccleſia ſua & miſerabilibus pſonis poſtulare poteſt,& hoc nõ ſæpe, ne vileſcat dignitas.88.diſt perlatum .

Quod alij clerici in cauſa criminali forenſi poſtulare non debent niſi intercedendo ꝓ reis. 23.q.5.c.1.

Quod in cauſa ciuili ſæculari diaconus & ſuperiores poſtulantes repelluntur.11.q.1.te qdẽ.

Quod in ciuili eccleſiaſtica diaconus & ſuperiores admittuntur,ſed ſalarium nequeũt petere.15 q.2.obſeruandum.11. q 1.experientiæ. & c.ſeq.

Quod monachi vel clauſtrales non niſi pro domo ſua,& hoc de licentia abbatis ſui poſſunt poſtulare.16. q. 1. monachi à monaſterio & cap.placuit cõmuni.

De hoc habes ubi ponitur Aduocatus.

Quod poſtulatio ſiue petitio fit de laico , vel alterius eccleſiæ clerico propter probitatẽ perſonæ.61.diſtin.Oſius.& §.ſeq. & c.nullus inuitus. 71. diſtin.

pri-

primatus.

Quod aliud eſt poſtulari, aliud eligi.61.diſt.Oſius.

Quod poſtulatur laicus vel alterius diœceſis clericus,ſed eligitur clericus nullum habens impedimẽtum.61 diſt. Oſius. §.ſed aliud eſt.

Quod poſtulatio fit ſimpliciter petitione vel electione cum ſolennitate decreti omniũ ſubſcriptione roborati.61. diſtin. Oſius.§.ſed aliud eſt.& c. ſeq.

Quod laicus primo eſt poſtulandus,demum eligendus:ſed clericus primo eligendus, demũ poſtulandus.61.diſt.Oſius.§. ſed aliud eſt.

Quod in poſtulatione omnium eligentium requiritur conſenſus.61.diſtin. epiſcopus dum. 63.diſt.litteras.76.diſtin.dilectionis.

Quod poſtulatus per ſuum prælatum debet concedi. 76 diſt. dilectionis.7.quæſt. 1. epiſcopus de loco.

Quod vacante eccleſia capitulum non poteſt concedere poſtulatum. 71 diſt. fraternitatem.vigeſimaquatta diſt. c. 2. 3.& 4.

Quod epiſcopus non poteſt cõpelli ad dandum clericum poſtulatum 85.diſtinct archidiaconum Florentinum. in fine. 76. diſtinctio. dilectionis. 63. diſt.litteras.

Quod epiſcopus videtur poſſe compelli ad dandum clericũ poſtulatum per ſuperiorem. 12.q.1.omnis.in fi.

Quod poſtulatio non iuri ſed gratiæ innititur. 63. diſtinct. litteras.

Quod poſtulatio vitiatur, ſi poſtulantes diffidunt de iure ſuo niſi ſit iam ſuperiori præſentata.28.diſt.de Syracuſanæ.

Poteſtas. Quod poteſtas Dei præcedit omnium hominum poteſtatem.8.diſt.quæ contra.

Quod poteſtas nõ eſt niſi a Deo ſiue iubente ſiue ſinente. 23. q.1.quid culpatur in bello.

Quod poteſtati Dei reſiſtit qui ordinationi Dei reſiſtit.11. q. 3.qui reſiſtit.

Quod illud quis poteſt quod de iure poteſt.2.q.1. nos in quẽquam.22 q 2.faciat.

Quod aliud eſt iniuſta poteſtate iuſte vti, & aliud iuſta iniuſte vti.14.q.5.neque, in fi.

Quod meretur poteſtatem amittere qui ſibi conceſſa abutitur poteſtate.11.quæſtio.3.priuilegium.

Quod poteſtas eſt duplex, videlicet pontificalis & regalis. 96. diſt.duo.23.q.5. principes.

Quod Chriſtus actibus ſuis officia poteſtatis tam pontificum quàm Imperatorum diſcreuit.96.diſt.cum ad verum.

Quod vtraque poteſtas ſe debet iuuare mutuo.23.q. 5. principes,& quattuor c.ſeq.

Quod ſicut antecedunt diuina humana,& cęleſtia terrena,& ſpiritus carnem, ſic antecedit pontificalis poteſtas regalem. 10.diſt.ſuſcipitis.

Quod Imperator debeț ſubeſſe poteſtati Papæ.96. diſt. ſi imperator.& cap. ſicut. vſque ad finem.

Quod

Quod poteſtas Papæ in concilijs excipitur, & ſtatuta conciliorum ſua poteſtate confirmantur.17.diſt.per totum.

Quod poteſtas Imperialis ſiue regia non eſt vituperanda. 14.q. 5.neque.

Quod perſonæ eccleſiaſticæ ratione prædiorum tenētur poteſtatibus ſęcularibus obedire 23 q. 8. conuenior. & cap. tributum Exemplum ibi de Chriſto.

Quod poteſtas ſæcularis non habet ius in ſpiritualibus. 23. q. 8.tributum.

Quod cum pręcipitur quod nō licet,ibi poteſtas eſt contemnenda.11.q.3 qui reſiſtit.

Quod alia eſt poteſtas officij,alia executionis.24.q.1. miramur. §.proximo.

Quod ſuſpenſi habent poteſtatem,ſed non executionem poteſtatis.1.q.1. quod quidam.§. ex his. circa princ.24.q.1. miramur.§.proximo.

De Poteſtate Imperatoris habes ubi agitur de Imperatoribus & regibus & principibus:& de Poteſtate epiſcopi,vbi agitur de Epiſcopis, & ſic de alijs ubi agitur de ſingulis.

Præbenda. Quod pręben dæ in duabus eccleſijs vni nō ſunt dandæ.70.diſt. ſanctorum.89. diſtin.ſingula.

De hac materia habes ubi agitur de Beneficijs,& ubi agitur de Officijs.

Precariæ. Quod precariæ dicuntur quędam precationes vſusfructus in recompenſatione proprietatis.10. q.2.precariæ. 12. q. 2. precariæ.

Quod precarium vtendum conceditur quamdiu patitur qui conceſſit.12.q.2.ſæpe.

Quod precariæ cum fiunt, ſunt in ſcriptis redigendæ: ne per retentionem diutinam præiudicium generetur.12.quæſt.2. ſæpe.

Quod precariæ de quinquennio in quinquennium debent renouari.10.q.2.precariæ.

Quod precariæ irrationabiliter factæ præcipue eccleſiarum ſucceſſori non præiudicant. 10.q.2.de precarijs.

Quod precario poſſidentes præſcribere non poſſunt. 16. q.3. clerici.& c.ſeq.

Præcauere. Quod præcauendum eſt futuris periculis.13. diſtin. in nomine.circa prin.51.diſt.deſignata.28.diſt.de Syracuſanę. 81.diſt.propoſuiſti.circa med.

De hac materia habes ubi agitur de Cautela.

Præceptum. Quod præceptū Dei omnibus præceptis anteferatur.8.diſt.quæ contra.11.q.3. ſi is qui.& c.ſeq.

Quod decem generalia ſunt pręcepta Dei,quę decalogus dicuntur.32.q.4. meretrices.

Vnde verſus.

Idola ſperne, Dei tibi non ſit nomen inane.
Sabbata ſanctifices, habeas in honore parentes.
Non occiſor eris, fur, mœchus, teſtis iniquus.

Non

Non alij nuptam, nec rẽ cupies alienã.

Quod pręceptum Dei facit licitum ubi aliàs eſſet illicitum. 14 q. 5. dixit.

Quod an Deus non vult vt ſemper fiat id quod præcipit. 22. q. 1. non eſt.

Quod præcepta patientię non tam exhibitione corporis q̃ præparatione cordis ſunt retinenda. 23. q. 1. niſi. §. his ita & c. paratus.

Item quod pręcipitur imperatur: & quod imperatur, neceſſe eſt fieri. 14. q. 2. c. vlt.

Quod pręceptum Papę propter obedientiam beati Petri cuius ſucceſſor eſt, diligẽter eſt obſeruandum. 19. diſt. in memoriam.

Quod iniuſtum præceptum ſuperiorum non eſt implendũ. 11. q. 3. ſi epiſcopus forte, & c. ſeq.

Quod præcepta etiam ſanctorum prælatorum antequam impleantur ſunt diſcutienda, uidelicet ſi ſunt iuſta & licita, ſi nõ ſunt contra Deum. 50. diſt. ſi quis præpoſtera.

Quod nec Papa vult impleatur quod per ſurreptionem præcipit. 16. q. 3. licet.

Quod qui iuſtis præceptis non obtemperat, debitor eſt pœnę. 14. q. 1. quiſquis. 50. diſt. ſi quis præpoſtera.

Preces. Quod preces hominum Deus nõ ſemper exaudit. 50. diſt. ſi qs prępoſtera.

De hac materia habes ubi agitur de Oratione.

Quod preces canonicæ diſciplinæ contrarię non ſunt exaudiendę. 50. diſt. miror. 14. q. 6. cap. 1.

Quod reſcripta expreſſam debẽt habere conditionem hanc, ſi preces veritate nitãtur. 26. q. 2. reſcripta.

Quod iudices ſunt puniendi qui precum mẽdacia non arguũt. 25. q. 2. reſcripta. vſque ad c. vniuerſa.

Quod vtrum per preces ſuas vel aliorum poſſit quis ſine ſimonia promoueri, habes vbi agitur de ſimonia.

De hac materia habes vbi agitur de Perditione.

Præcipitatio. Quod pręcipitatio qualiter & in quibus non ſit bona, habes ſupra vbi ponitur Acceleratio.

Præciſus. Quod præciſus de Chriſti corpore etiam ſi figuram membri teneat, vitæ ſpiritum non habet. 23. q. 7. quemadmodũ.

Quod de præciſis an ſacramẽta conferre poſſint, habes 1. q. 1. per totum.

De hac materia habes vbi agitur de Hæreticis & de Schiſmaticis.

Præda. Quod præda ſecũdum militarem diſciplinam regibus eſt ſeruãda. 23. q. 5. dicat.

Quod propter prędam militare eſt peccatũ. 23. q. 1. militare.

Quod omnis illicita pręda furti nomine in decalogo eſt prohibita, cum dicitur, non furaberis. 32. q. 4. meretrices.

Quod prædones peregrinorum & pauperum ſunt excommunican-

nicandi.24.q.3. ſi quis Romipetas & duobus c.ſeq.

Prædeſtinatio. Quod prædeſtinatio Dei ſemper in bono eſt.23 q.4. Nabuchodonoſor.ante medium.

Quod pdeſtinatio ita eſt a Deo diſpoſita, vt electi meritis & precibus ad ipſam perueniãt. ibidem.

Quod nequaquam obtineri poſſunt quæ prædeſtinata non fuerunt. 23. quæſtio.4. obtineri.

Quod prędeſtinatio ꝓpriis meritis & ſanctorum precibus adimpletur 23..q.4 obtineri.

uod prædeſtinatus inquãtum prædeſtinatus non poteſt dãnari. de pœnit.diſt. 4. peccatũ. §.verum. poſt medium.

Quod licet nemo poſſit ſaluari niſi prædeſtinatus, omni tamen delinquenti adhibenda eſt correctio, ſicut medicina adhibetur omni languenti, licet ſciatur neminem vltra terminum à Deo præfixum victurum.23.q.4. Nabuchodonoſor.

Quod prędeſtinatio multis eſt cauſa ſtandi, ſed nemini eſt cauſa labendi.23. q 4. Nabuchodonoſor.§.item qui.

Quod non inducit neceſſitatem correctionis vel obdurationis, cũ boni per gratiam corrigantur, mali libero arbitrio pereant.23.q.4. Nabuchodonoſor. §. non ergo.

Quod licet prædeſtinatio Dei vel pręſciẽtia falli non poteſt, nõ ideò oĩa prædeſtinata neceſſario eueniunt:ſed quia bona abſque eius gratia,& mala pręter eius ſcientiam euenire non poſſunt.

Quod multi videntur prędeſtinati merito pręſentis iuſtitię, non autem prędeſtinatione claritatis ęternę. de pœn. diſt. 4. §,hoc ergo.

Prædicatio. Quod prędicatio verbi Dei non eſt contemnenda. 1. q.1.interrogo.

Quod non minus eſt reus qui prædicationem negligenter audierit, quàm qui corpus Chriſti in terram cadere permiſerit.

Quod ad prędicationem ſiue ſit fidelis ſiue infidelis etiam eſt in eccleſia admittendus. de conſe.diſt.1. epiſcopus nullũ.

Quod contemptoribus ne margaritę ſpargãtur ante porcos eſt ſubtrahenda. 43. diſtin.in mandatis.

Quod prędicationi pręponenda eſt aliquando contemplatio, & aliquando poſtponenda.8. q.1. in ſcripturis. Exemplum ibi de Hieremia.

Quod ſicut vtilius eſt habere prudentiores, quàm formoſiores amicos, ſic vtilior eſt ſermo verior quam diſertior. 38.diſt.ſedulo.

Quod prędicatio ſuſcitat ſpiritualiter mortuos.8.q.1.olim.

Quod prędicator debet eſſe in vita & ſcientia irreprehenſibilis.8.q.1.oportet. 26.diſt.§.1. & §.ecce. 38.diſt.c.1.

Quod prędicator purus debet eſſe a peccato.50. diſ.quid eſt hoc.

hoc. & cap.cum exaudiero.& 35.q.6.in fi.

Quod fructum Chriſti non ſuũ debet intendere. 8.q.1. olim. & c.in ſcripturis.

Quod ſecundum capacitatẽ audientium ſermonem debet formare.8.q.1.oportet.

Quod nec propter Chriſti cultum ampliandũ, nec propter aliud vlla debet mentiri ratione.22.q.2.primum.

Quod prædicator debet eſſe actiuus & contemplatiuus, & nõ de ſuo ſenſu, ſed illa docere q̃ didicit in contemplatione. 36.diſt.ſi quis vult.

Quod nec propter æmulationẽ vel detractionem aliorum a recta prædicationis intentione debet recedere. 44. diſtin. ſcimus.

Quod prædicator ad vtilitatem populi prædicans conſequitur a Deo vberiorem gratiã. 18.q.1.reuertimini.

Quod nullus laicus uel religioſus abſque papæ vel epiſcopi licentia, nec mulier quãtumcumque docta & ſancta ſit, debent prædicare. 16.q.1.adijcimus.23.diſt.mulier.

Quod qui prędicatorem veritatis contriſtat, in Chriſtum peccat. 11.q.4.quicumque cõtriſtauerit.

Quod vitioſi ſermo non eſt cõtemnendus: quia ſicut lixiuium per cinerem humidum fluens lauat & non lauatur, ſic bona doctrina per malum ſacerdotem credentes a peccatis lauat.83.diſt.§.vlt.

Quod infelix eſt prędicator qui alios illuminando ipſe tenebroſus & reprobus efficitur. de pæn.diſtin.2.§.opponitur.

Quod prædicator bene docendo & male viuendo Deum inſtruit qualiter eum debeat cõdemnare.40.diſt.multi.

Quod prædicatores qui ab auditoribus non intelliguntur non audientium vtilitatem, ſed ſuam oſtentationem quęrunt.43 diſt.diſpenſatio.

Quod inconuenienter prædicat qui pauperem Chriſtum pingui ventre & rubentibus buccis annuntiat.35.diſt.eccleſię.

Item qui arroganter & cum faſtu annuntiat. 46. diſtin. hoc habet.

Item qui fabulas immiſcet, quia in vno ore cum Iouis laudibus ſe Chriſti laudes non cõpatiuntur.86.diſt.cum multa.

Præfatio. Quod præfatio Beatæ Virginis nouem antiquioribus prę fationibus per concilium addita eſt. 70.diſtin, ſanctorum. in fi.

Quod excepta præfatione Beatæ Mariæ nouem ſunt quæ per circulum anni decantantur.de conſecra.diſtinct.1. inuenimus.

Quod ante præfationem ideo Surſum corda dicitur, vt tunc præcipue ad Deum mentem erigere plebs moneatur. de conſec. diſt.1.quando autem.

Præiudicium. Quod p̃iudiciũ committitur quando lite pendente pro altero ſentẽtiatur. 11.q.1 quia res.

Item

Item prȩiudicium committitur quando vna parte abſente altera auditur. 3.q.9.c.vlt.

Item præiudicium committitur quando quis contra iuſtitiã condemnatur.2. quȩſtio.1.in primis,

Item prȩiudiciũ generatur quãdo quid furtiue vſurpatur. 93.diſt.illud.

Item præiudicium dicitur quodlibet factum iniurioſum. 11. q.1.quia res.

Prælatio. Quod prælatio non eſt inſtituta contra bonos, ſed ad coercendum malos.22.diſtinct.de Conſtantinopolitana.

Quod prælatio eccleſiaſtica qa eſt a Deo, non eſt contemnẽda. 11.q.2.nemo contemnat.

Item nec auide ſuſcipienda, nec propter deſidiam reſpuenda. 16.q.1. vos autẽ. 8.q.1.olim. & tribus c.ſeq. 40.diſt.multi.

Quod ambitioſus ad prælationem (etiam ſi ſanctus ſit) reprobatur. 1.q.1.principatus.

Quod fugientes eam magis ſunt aſſumendi quam ſe ingerentes.1 quȩſtio.6.ſicut.8. q.1.in ſcripturis,

Quod non conſanguinitas, ſed iuris & ſcientiæ congruitas eſt attendenda in ipſa. 8. q.1. licet.& c.ſeq.

Quod non prælatio, ſed bona conuerſatio nos iungit Deo. 40.diſt.non loca.

Quod omnis ſanctitas prȩſumẽda eſt de prȩlato. 40.diſtin.nõ nos.

Quod ille prælatus dicitur maior, qui vita eſt ſanctior. 2.q.7 Paulus Petrum. & duobus c. ſeq.40.diſt.multi.in fi.

Quod abſurdum eſt prælatum peiorem eſſe populo. 1.q.1.viliſſimus.

Quod prælati debent eſſe literati.36.diſt. qui eccleſiaſticis. & duobus c. ſequẽ. & c.ſi quis vult.

Quod vita paſtoris debet eſſe exemplar ſubditis.2.quæſt.7. cum paſtoris.

Quod prælati debent eſſe duces gregis & paſtores.7.q.1.ſciſcitaris.

Quod integritas prælatorum ſalus eſt ſubditorũ, & ordo nutabit ſi quod inuenitur in corpore, non inueniatur in capite.41.diſt. miramur.

Quod prælatus debet in conuerſatione & ſermone præire. 8. q.1.qualis.40.diſt.non nos.& tribus c.ſeq.

Quod minorũ exempla ad imitandum, & doctrinam ad diſcendum ſpernere non debet. 22.diſtin. de Conſtantinopolitana,24 q.3 ſi habes.

Quod debet etiam erga ſubditos ſolitam curam gerere. 8. q.1. in ſcripturis.

Item nunc actioni,nunc contẽplationi vacare.88.diſt.decreuit. & cap. epiſcopus nullam. 2.q.7. epiſcopi. 8.q.1. in ſcripturis.

Item erga infirmos compatiẽs debet eſſe.45.diſtinctio. recedite.

Item diſcordantes concordare. 90.diſt.c. 1.& c.ſtudendum.

Item de ſubditis non facile debet credere.86.diſ.ſi qd vero.

Item

Item non debet ex vindicta corrigere. 86. diſt. ſi quid. & cap. ſequen.

Item nec iuxta velle debet ſubditum punire. 45. diſt. cum beatus Paulus. 11. q. 3. ipſe.

Item promptior debet eſſe ad miſerendum quàm ad puniendum. 45. diſt. licet. quia tutius redditur ratio de miſericordia, quam de crudelitate. 25. q. 7. alligant.

Item ſeuerus debet eſſe contumacibus, ſed benignus pœnitentibus. 2. q. 5. quanto.

Quod ſi in corrigendo exceſſerit, a ſubditis veniam petere non tenetur. 86. diſt. quaudo.

Quod contra prçlatum non de facili eſt prçſumendum. 11. q. 3. abſit.

Quod prçlati plus aliis aduerſitatibus ſunt expoſiti. 3. q. 1. nulli. 7. q. 1. ſuggeſtum. & duobus c. ſeq.

Quod peccata ſubditorum eis imputantur. 1. q. 1. quidquid. 9. q. 3. epiſcopo.

Quod ſuperbia & auaritia in ipſis præ ceteris reprobantur. 93. diſt. diaconi ſunt. circa medium.

Quod prælatus ſine temporalibus non proficit, ſicut anima ſine corpore non uiuit. 1. q. 3. ſi quis obiecerit.

Quod nihil in hac vita laborioſius & apud Deum gratius, quam eſſe bonum prçlatum. 40. diſtin. ante omnia. 96. diſt. duo.

Quod bonorum prælatorum Deus facilius orationes exaudit. 1. q. 1. ipſi ſacerdotes.

Quod malus prælatns quandoque datur propter peccata populi. 6. q. 1. ex merito. 8. q. 1. audacter. Exemplum ibi de Saule.

Quod toleratur quamdiu per ſententiam non deiicitur. 15. q. 8. c. vlt. 23. q. 4. tres.

Quod incongrue ſanctorum locum tenet, ſi facta bonorum non ſectatur. 40. diſt. non eſt. & c. ſeq.

Item honor adeptus vel ei exhibitus cedit ei ad culpam & ad pœnam. 40. diſt. multi. 2. q. 7. ſecuti. in fi.

Quod ſuo exemplo multos trahit ad inferos. 40. diſt. ſi papa.

Quod apud Deum nihil miſerabilius, quam prælatus malus. 40. diſt. ante omnia.

Quod mali prælati tot mortibus digni ſunt, quot ad ſubditos ſuos perditionis exempla trãſmittunt. 11. quæſt. 3. præcipue.

Quod in eodem genere peccati grauius cadunt prælati quàm ſubditi. 40. diſt. homo.

Quod non ſunt ipſorum opera, ſed doctrina attendenda. 1. q. 1. non quales.

Quod licet prçlati ſint mali, tamen a ſubditis non ſunt contemnẽdi. 1. q. 1. multi. & duobus c. ſeq. 6. q. 1. ſacerdotes. & c. oues.

Quod Chriſtus malis deferendo prçlatis cum alapa daretur, Exemplum ſubditis humilitatis & patientię erga prçlatos reliquit. 93. diſt. dominus.

Quod illi prçlati ſunt mercenarii, qui honores & tẽporalia quę-

querunt, non ea quæ ſunt Ieſu Chriſti. 8. quæſ. 1. ſunt in eccleſia.

De hac materia habes vbi agitur de epiſcopis, & de Abbatibus, & de Poſſeſſione, & de Electione.

Presbyter. Quod presbyter Græce, Latine ſenior interpretatur. 21. diſt. cleros.

Quod presbyteri ſeniores non propter ætatem, ſed propter honorem & dignitatem nominantur.

Quod presbyteri iidem ſunt qui & ſacerdotes.

Quod olim epiſcopi dicebantur presbyteri. 93. diſtin. legimus. & 95. diſtinctio. olim. & cap. ſequen.

Quod præſente epiſcopo presbyter non debet ſignare infantes. 95. diſt. presbyter.

De differentia epiſcopi & presbyteri, habes 95. diſt. per totum.

De presbytero habes vbi agitur de Sacerdote.

Præſcriptio. Quod præſcriptio non fauore malæ fidei poſſeſſoris, ſed odio rem ſuam proſequi negligentis introducta eſt. 16. q 3. placuit. §. poteſt etiam.

Quod præſcriptio eſt vnius anni. 54. diſt. per totum. vbi agitur de ſerui (ignorante domino) ordinatione.

Item eſt præſcriptio vnius anni & dici. 20. q. 2. puella. vbi agitur de profeſſione.

Item eſt præſcriptio vnius anni & dimidii. 3. q. 3. de induciis. vbi agitur de epiſcoporum excuſatione.

Item eſt præſcriptio biennii. 19. q. 2. monaſteriis. vbi agitur de incognitorum in monaſteriis ſuſceptione.

Item eſt præſcriptio triennii. 17. q. 2. ſi quis incognitus. vbi agitur de incognito ad profeſſionem ſuſcepto.

Item eſt præſcriptio quadriennii. 16. q. 3. §. quas actiones. vbi agitur de vſucapione.

Item eſt præſcriptio ſex annorũ. 7. diſt. §. 1. ſi emeris ſeruum. vbi agitur de ſerui dimiſſione.

Item decem annorum. 16. q. 3. placuit. §. poteſt. ante mediũ. vbi agitur de præſcriptionis diſpenſatione.

Item eſt præſcriptio duodecim annorum. 20. q. 1. puellæ. vbi agitur de voti obligatione.

Item eſt præſcriptio quattuordecim annorum. 20. q. 2. ſi in qualibet. vbi agitur de maſculorum ad religionem obligatione

Item eſt præſcriptio decem & octo annorum. 28. diſt. de his. vbi agitur de ſubdiaconorũ ordinatione.

Item eſt præſcriptio viginti annorum. 16. quæſt. 3. placuit. §. poteſt. ubi agitur de præſcriptione.

Item eſt præſcriptio vigintiquinque annorũ. 20. q 1. placuit. ubi agitur de diaconorum ordinatione.

Item eſt præſcriptio quadraginta annorum. 16. q. 3. placuit. §. poteſt etiam. poſt medium. vbi

vbi agitur de libertate ꝙ ei nullo tempore præſcribitur.

Item eſt præſcriptio centum annorum. 20. q. 1. iuuenculas, vbi agitur de abbatiſſarum velatione.

Item eſt præſcriptio ſexaginta annorum. 16. qõ. 3. nemo, vbi agitur de Romanę eccleſiæ præſcriptione.

Item eſt præſcriptio vnius menſis. 4. q. 5. quiſquis.

Item eſt pręſcriptio duorum mēſium. 5. q. 3. ſi ęgrotans.

Item eſt pręſcriptio trium menſium. 54. diſt. fraternitatem.

Item eſt præſcriptio quattuor menſium. 76. diſt. ieiunium. §. non autem.

Item eſt pręſcriptio ſex menſiū. 3. q. 3. de induciis.

Item eſt pręſcriptio nouem mēſium. 3. qõ. 3. induciæ. §. ſpatium.

Item eſt pręſcriptio decennalis & vicenalis, quæ eccleſiis obii ci non poteſt. 16. q. 3. placuit. §. poteſt etiam.

Item præſcriptio communis eſt tricennaria, religioſorum quadragenaria, Romanæ eccleſiæ centenaria. 13. q. 2. §. 1. & 16. q. 3. placuit. §. poteſt etiam.

Quod quælibet prædictarū præſcriptionum debet habere bonam fidem, & iuſtum titulum poſſeſſionis. 16, q. 3. placuit. §. poteſt etiam.

Quod non currit præſcriptio contra res eccleſiæ precarie vel ratione hoſtilitatis poſſeſſas. 16. quæſtio. 3. clerici. & duobus cap. ſequen. 12. quæſtio. 2. ſæpe.

Item non currit præſcriptio tempore prælati male alienantis, 16. q. 3. ſi ſacerdotes.

Item non currit tempore captiuitatis & hoſtilitatis. 16. q. 3. c. vlt. & c. porro.

Item non currit tempore pueritiæ, ſcilicet intra xiiij. annum. 16. q. 3. placuit §. ſi autem.

Item non currit in decimis a laicis detentis. 16. q. 3. placuit vt, poſt med.

Item non currit contra libertatem, ibid.

Item non currit contra publicas functiones. §. porro. ibid.

Quod an vna eccleſia poſſit iura alterius eccleſiæ tollere per pręſcriptionem, habes. 16. q. 3. per totum.

Quod monaſteria contra eccleſias non poſſunt præſcribere niſi ſpatio xl. annorum. 16. q. 4. per totum.

Quod præſcriptio triennalis nō præiudicat eccleſiis. 16. q. 3. ſi ſacerdotes. & q. 4. c. 1.

Quod laici non poſſunt præſcribere decimas. 16. q. 3. placuit. §. poteſt etiam.

Quod limites diœceſium vel parochiarum præſcribi nō poſſunt. 16. q. 3. licet. §. hoc multipliciter. & c. ſeq.

Quod ius diœceſium præſcribi poteſt. 16. q. 3. c. 1. & tribus c. ſequen.

Quod in illis quæ quis ſua auctoritate vſurpatiue poſſidet, præſcribi non poteſt. 16. quæſtio. 3. dilectio. §. poteſt etiam aliter.

Quod ille qui aſſerit ſe pręſcripſiſſe; ſi dubitaī, debet iurato

ſ riam

riam præſtare cautionem ꝙ bona fide & conſcientia bona poſſideat.16.q.3.dilectio.

Quod interruptio præſcriptionis dat ius agendi.16.q.3. c.1. & q.4.volumus.

Quod interruptio fit dupliciter: videlicet naturaliter:ideſt,cõtra ius naturæ:quando ſcilicet contra conſcientiam poſſidetur 16.qõ. 3. placuit.§. poteſt etiam.

Item ciuiliter fit vel per libelli oblationem:vel per litis conteſta. 16.quæſt.3 .placuit.§.poteſt.ante medium,& cap. quicumque.

Item fit per proteſtationem coram epiſcopis vel alijs bonis viris.16.quæſtio 3.placuit vt, poſt medium.

Item per ſynodalem proclamationem.16. q.3. c.1. & tribus c.ſequen.

Item fit per tabellionum vel teſtium ſubſcriptionem.16.q.3. placuit vt.§.is autem.

Quod longæua vſurpatio non facit præſcriptionem. 100. diſt. contra morem.24.quæſtio.1. ſchiſma.

Præſcientia. Quod præſciẽtia Dei continentur futura quæ hominibus ex libertate liberi arbitrij debent prouenire.23.q. 4.Nabuchodonoſor.circa fi.

Quod præſcientia ſolum in malis operib.eſt intelligẽda ibid.

Quod præſcientia Dei nullã neceſſitatem infert libero arbitrio ibidem.

Quod ſecundum præſcientiam Dei ſcribuntur in libro vitæ qui præſciti ſunt iuſtificati: & delentur de libro vitæ qui prę ſciti ſunt damnati.de pęn.diſt. 4.§.finis.vſque ad fi.

Præſumptio. Quod prę ſumptio concipitur ex circunſtantia facti.32.q.5.nec ſolo.

Quod præſumptio violenta oritur ex propinqua facti circũſtantia. 34. diſtinct. quorumdam.

Quod pſumptio eſt multiplex, videlicet vſurpatoria,quando ſcilicet alieni termini vel officium vſurpantur.9.q.1.cap.1. & q 2.nullus alterius.& q 3.ſi autem.

Item præſumptio diabolica cum bona eccleſiarum inuadũtur. 22.q.2.de viro.

Item præſumptio ſacrilega qñ Deo dicata humanis vſibus ap plicantur.12.q.2.prædia.

Item præſumptio conſpiratoria quæ fit contra prælatos.11.q. 1.ſi qui clericorum.

Item præſumptio perniciosa cũ ſerui fugitiui ad ordines vel ad religionem recipiũtur. 54. diſt.generalis.

Item præſumptio nefanda quãdo eccleſię officia propinquis minus dignis committuntur, vel ab illegitimis perſonis per tractantur. 89. diſt. decenter. 16.q.1.placuit communi.

Item præſumptio ambitioſa eſt quando minor præſumit exequi quod eſt ſuperioris. 7. quæſt.1.pontifices. & c. nihil contra.

Item præſumptio faſtuoſa eſt cũ prælati criminoſi nolunt repre-

prehendi.2.q.7.præſumunt.
Item eſt præſumptio de ordinata cum vltra ſtatutum aliquid attentatur. 10.q.3. inter cetera.21.q.4.epiſcopi.
Item præſumptio neglig ētię qñ prælatus ſubditos malos non cōercet.2.q.7.ſicut inquit.
Item præſumptio blaſphemiæ,ſi cut cum canones ſanctorū patrum violantur.25.quæſtio. 1. violatores.
Quod præſumptio crudelitatis, hoc eſt prælatorum deſæuientium in ſubditos.10.q.3. quia cognouimus.
Quod quantumcunque perfectus de ſuo ſtatu non debet præſumere.6.q.1.imitare.Exēplum de apoſtolo Petro.
Quod Deus bonorum præſumptionem deprimit per aduerſitatem.6.q.1.oues.§.ipſa.
Quod in dubia rebaptizatione non eſt temeritas pręſumptionis,ſed diligentia pietatis. de conſe.diſt.4.ſi nulla.
Quod pſumitur quis citius mori quanto ſenior eſt. 7. quęſt. 1.petiſti.86.diſtinct. tanta nequitia.
Quod præſumitur pro ſenectute, ſcilicet dignior probitas. 59.diſt. ſi officia.
Item in iuſtitia examinatio. 86. diſt.ſi quid vero.
Item præſumitur ſapientia.84.diſtin.porro.
Item morum grauitas.12. quæſtio. 1.c.1.
Item ſermo veracior.35.q.6.conſanguineos.
Item eleemoſyna dignior.86.diſtin.non ſatis.

Quod quandoque pſumitur ex præſenti circa pręteritum.34. q.2.cum per bellicam.
Item quandoque pręſumitur ex præſenti circa præſens.6. q.1. qui crimen.
Item præſumitur ex præſenti circa futurum.47.diſt.ſicut hi.§. neceſſe,circa ſi.
Quod quandoque præſumitur ex præterito circa præteritū. 28.diſt. quia ſunt. vbi præſumitur vxor diaconi non fuiſſe, quia virgo ad eum non peruenerat.
Item ex præterito circa præſens. 87.diſt.quicumque.
Item ex præterito circa futurū. 23.q 5. ſi apud.
Item ex cauſa.23.q.8.occidit,vbi ponitur qualiter ſancti patres ex cauſa meritorie occiderūt.
Item ex perſona.89.diſtin.decenter . vbi præſumitur de epiſcopo,quòd ſi res eccleſię conſanguineis committit: quòd illis nō eccleſiæ lucrū quęrit.
Item ex loco.17.q.4. quiſquis.1. vbi ſacrilegium pręſumitur ratione ſacri loci.
Item ex tempore. 1. quæſtio.1. conſtat.vbi ex breuitate temporis præſumitur color excuſationis.
Item ex facti qualitate.12. q.2. bonæ rei.
Item ex dignitate.11. quæſtio.3. abſit.vbi dicitur, quòd de ſacerdotibus eſt bonum præſumendum.
Item ex taciturnitate.28.diſt. diaconi. vbi dicitur ꝙ qui diaconatum recipit, etiam tacendo ſe ad caſtitatem adſtringit.

Præuaricatio. Quod p̄uaricatio eſt vera crimina abſcondere.2.quæſtio.3.ſi quem.§. notandum.
Item præuaricatio eſt votum caſtitatis vel religionis poſtponere.20.q.1.puellæ.
Quod non eſt præuaricatio incauti & temerarij iuramenti emendatio.22.q.4.diffinitio.
Quod præuaricator fidei ad teſtimonium non admittitur.2.q.7.non poteſt.

Primas. Quod primas eſt maior archiepiſcopo.99.diſt.c.1.§.1.
Quod primatus officium ſumptum eſt à Gētilibus: ad quos oppreſſi qui ad Imperatoris aulam venire non poterant, tamquam ad primam iudiciariam poteſtatem cōfugiebāt.99.diſt.prouinciæ.& c.ſeq.
De hac materia habes vbi agitur de Patriarchis.

Princeps. Quod princeps ſæcularis diuina ordinatione ad regendum populum inſtituitur.7.q.1.ſi ergo.
Quod debet eccleſias & prælatos earum defendere.63.diſt. Valentinianus. in fi.23.qō.5. principes.
Quod de electione epiſcopi & aliorum Prælatorum non debet ſe intromittere.63.diſtin. Hadrianus.
Quod princeps debet reuereri epiſcopos: quia principū colla debēt ſubmitti genibus ſacerdotum.63.diſt.Valentinianus.96.diſt.duo,in fi.
Item de bono ſtatu eccleſiæ debet prouidere.96.diſt. boni 23.quæſtio. 5. principes. & c. inceſtuoſi.
Item debet intendere ad tuitionem viduarum, & pupillorū protectionem,& raptorum refrenationem.23.q.5.adminiſtratores.
Quod leges principum nō poſſunt infringere ſtatuta pontificum.10.diſt.per totum.
Item iudicantur & excommunicantur ab epiſcopis.96.diſtin. duo.& duobus c.ſeq.
De hac materia habes ubi agitur de Imperatoribus,& de Poteſtate,& de Regibus.

Principium. Quod principiū malum difficiliter bonum finem conſequitur: quia difficile eſt vt bono peragātur exitu, quę malo īchoata ſunt principio. 1,quæſt 1.principatus. & duobus c.ſeq.
De hac materia habes ubi agitur de Exitu.

Priuilegium. Quod priuilegium dictum eſt eo ꝙ in priuato ferratur.3.diſt.priuilegia.
Quod priuilegia ſunt leges priuatorum.
Quod priuilegium ſpeciale derogat gn̄ali.25.q.1.c.vlt.circa fi.
Quod priuilegium quandoque conceditur vni prouincię.35.q.3.quędā lex.§. quod ſcripſi.
Item cōceditur vni eccleſiæ.16.q.1.hinc eſt.
Item quandoque vni perſonæ. 7.q.1.petiſti.
Quod perſonale priuilegium ad alium

alium non extenditur. 7. q.1. petiſti, poſt med.

Quod priuilegium ſigillatim cō ceſſum, omnibus non conuenit. 16.q.1.hinc eſt.

Quod priuilegia paucorum nō faciunt legem communē. 25. q.1.c.vlt. poſt med.

Quod ſemper cum pallio conceditur priuilegiū ſpeciale. 100. diſt.1ationis.

Quod priuilegia cōceſſa per ſuperiores, p inferiores nō poſſunt nec debent infringi. 9.q. 3.conqueſtus.12.q.2. Vultera næ.25.q.2.priuilegia.

Quod eccleſia Romana aliarum eccleſiarum priuilegia debet conſeruare.25.q.2. per totū.

Quod an poſteriora priuilegia derogent prioribus.25. q. vlt. priuilegia.& 6.c.ſeq.

Quod Romana eccleſia pōt alijs conceſſa vel cōmutare vel penitus reuocare. 25. q. vlt. poſtea quàm.§.his ita.

Vtrum priuilegium valeat contra ſtatuta patrū, & dicta ſanctorum.25.q.1 per totum. & q.2.poſtea.§.his ita.

Quod qui allegat priuilegiū, debet monſtrare quod allegat. 100 diſt. contra morem.

Quod priuilegiū meretur amittere qui conceſſa abutitur poteſtate. 11.q.3. priuilegiū. 25. q.vlt.poſtea quam.§. his ita.

Quod priuatur quis priuilegio propter ſcandalū.3. q. 6. hęc quippe.

Item propter fauorem alterius loci vel perſonæ. 22. diſt. renouantes.

Item propter atrocitatem crimi nis.11.quæſt.3.ita.9.q.3.conqueſtus.

Item propter renunciationem expreſſam.7. q.1. quàm periculoſum.

Quod abutitur quis priuilegij poteſtate multipliciter, videlicet quando quis ſuperior inferiorem totaliter inuitum cō pellit ad dignitatem. 74. diſtin.vbi.

Item qui eam exercent non ad ſubditorum vtilitatem, ſed ad ſuam voluntatem.11.q.3.priuilegium.

Item qui eam non habet, ſed aſſumit propria temeritate. 25. q.2.poſtea.§.his ita. in fi. & c. ſequen.

Probatio. Quod probatio eſt duplex, videlicet diuina & humana. 26. q. 5. nec mirum, ante mediū & poſt.

Quod Deus permittit mala vt boni qui vidēt probētur vtrū vere ipſum diligant. 26. quæſtio.5. nec mirum ante finem. & in fi.

Quod aduerſitas, quæ bonis viris obijcitur, probatio virtutis eſt, non indicium reprobationis.7.q.1.aduerſitas.

Quod mortem probatur infl ge re qui hanc cum poſſit nō excludit. octuageſimatertia diſtinct.§.1.

Quod in humanis iudicijs onus probationis reo non incumbit. 6.q.5.quod autem.

Quod ſi reus laborat infamia: & ſi non poteſt probari propter ſcandalum tenetur ſe purgare.6.q.5.§.vlt.

Quod accuſatus non negationē ſed exceptionem probare debet.6.q 5.quod autem.§.item accuſatus.

Quod probatur crimē ſiue aliud factum multipliciter, videlicet per confeſſionem. 15.q.5. presbyter.

Item per rei euidentiam: vt cum quis in crimine deprehenditur & comprobatur,vt 50.diſtin.ſi quis diaconus. 81. diſt. ſi quis clericus. & cap. presbyter.

Item cum quid ita notorium eſt vt nulla poſſit tergiuerſatione celari.2.q.1. de manifeſta. & duobus c.ſeq.

Item per famam. 4.q.3. placuit. §.item in criminali.

Item per præſcriptionem.18. diſtin.puenit.& 44 diſt. multis.

Item per iuramentum. 16.q.3. dilectio.

Item per inſtrumentum.16.q.3. placuit.§.poteſt.

Quod per vnum teſtem nil probatur niſi cum miraculo. 4.q. 3.in fi.§.ſed obijcitur. Exēplū ibi de ſancto Bricio.

Quod proponens calumniam & non probans punitur. 5.q.6. quia iuxta.& c.ſeq.

Quod probationis tempus & religionis habes vbi agitur de profeſſione, & vbi agitur de monachis.

De hac materia habes ubi agitur de Teſtibus.

Procuratio. Quod procuratio epiſcopi vel archidiaconi tempore viſitationis non debet eſſe grauis,ſed modeſta 10.q.3.cauendum.& duobus c.ſeq.

Quod procuratio non debet fieri niſi vno die,& hoc cum moderata ſocietate. 10.quæſt.vlt. inter.

Quod ſi epiſcopus vel archidiaconus non viſitat,nomine procurationis nil debet exigere. 10.q.1.relata.

Procurator. Quod procurator dicitur defenſor eccleſiæ.1.q.3. Saluator. circa med.

Quod infamis non poſſit eſſe procurator.3.q.7.infames.

Quod in capitali ſiue in criminali cauſa non per procuratorē ſed per ſe agēdum eſt.2.queſtio.6.c.ſi quis in quacūque. §.cum autem.&c. ſi quando.

De hac materia habes vbi agitur de Aduocatis.

Proditio. Quod proditio ad mortē maius peccatum eſt homicidio. de pen.diſt.1. periculoſe.

Quod qui veritatē non defendit vel pronunciat, proditor eſt veritatis.11.q.3.nolite timere.

Quod qui nulli cognitum peccatum publicat non correptor, ſed proditor eſt.2.q. 1. ſi peccauerit.

Quod qui hominem prodit, ipſum interficit.de pen.diſt.1.periculoſe.

Quod clericus proditionibus vacans degradatur. 46. diſt. clericus.

Profeſſio. Quod profeſſio religionis facta infra annos diſcretionis non tenet.20.quæſtio. 1.c.1. & §. ſequen.

Quod

Quod profeſſio regularis fit per ſcripturam vel per aliquod ſignum ſubſcriptum. 20. q. 1. c. vlt. 27. q. 1. omnes.

Quod nemo debet recipi ante annum probationis ad profeſſionem 17. q. 2. Gonſaldus. 19. q. 3. monaſteriis.

Quod laicus incognitus ante ꝓfeſſionem probari debet per triennium, ne forte ſit ſeruus, vel ratiocinijs obligatus. 17. q. 2. ſi quis incognitus. 53. diſt. legem.

Quod clericus incognitus probari debet per biennium. 19. q. 3. monaſterijs.

Quod noti eſt tempus probationis annus, vt 17. q. 2. Gonſaldus. & 20. q. 2. puella.

Quod regularis ſemper & vbique profeſſionis veſtibus debet vti. 20. q. 1. cap. vlt. 27. q. 1. omnes.

Quod religioſus ſi ordinat ſub titulo monaſterij: etiam ſi aliter non eſt profeſſus, hoc facto tãquam profeſſus illi monaſterio perpetuo obligatur. 70. diſt. ſanctorum.

Prohibitio. Quod prohibitio Dei eſt diligentius ſeruãda quàm hominum. 10. diſt. lege.

Quod prohibitio prælati ſi propter neceſſitatem rumpitur, non culpatur. 11. q. 3. anteceſſor. & c. ſeq.

Quod illud quod non eſt prohibitum, videtur eſſe cõceſſum. 30. q. 3. poſt vxoris.

Quod non omne quod non prohibetur conceditur. 30. qõ. 4. quod autem.

Quod illud officium nõ eſt prohibitum pro quo licet accipere ſalarium. 23. q. 1. militare.

Quod prohibet ſimpliciter bonum propter multa, videlicet propter lapſus cautelam. 27. q. 2. ſunt qui. Nota ibi de matrimonio, & de religione.

Item propter vitandam iactantiam. 21. diſt. denique, vbi prohibetur ſacerdos benedicere epiſcopo præſente.

Item propter mali occaſionem, ſicut frequenter iurare, quia talis peierat. 22. q. 1. non eſt. & cap. ita ergo.

Item propter ſcandalum. 27. q. 2. ſi quis ſponſam.

Quod prohibetur Chriſtiani ne figmenta poetarum legant, quia prouocant ad luxuriam. 37. diſt. ideo.

Promiſſio. Quod promiſſio eſt impia quæ ſcelere adimpletur. vnde in malis promiſſis fides eſt reſcindenda. 22. quæſtio. 4. in malis.

Quod inhoneſtum non eſt promittendum. 22. quæſt. 4. vnuſquiſque.

Quod peius eſt implere illicitũ promiſſum, quàm periurare. 22. q. 4. vnuſquiſque.

Exemplum ibi de Herode & ſaltatrice. 12. diſt. duo.

Quod non eſt mendacium venire contra promiſſum. 22. q. 2. beatus Paulus.

Quod cum noxia promiſſa complemus, Dei iuſſa contemnimus. 13. diſt. duo.

Quod non eſt tranſgreſſor promiſſi qui vt ne impleat neceſ-

ſitate prohibentur. 11.q.3.anteceſſor.& c.ſeq.

Quod in promiſſis plus eſt ſub intelligendũ quàm quod exprimatur.22.q.2.beatus Paulus.& 11.q.2.anteceſſor.

Quod à Deo non ſtatim conceditur quòd a ſanctis impetrãdum promittitur.52.diſt.ſi qs præpoſtera. Exemplum ibi de Moyſe, qui orans pro populo non impetrauit.

Promotio. Quod promotio eſt de minoribus ad maius. 93. diſt. legimus.in fi.& 59.diſtin ſi officia.& c.ordinatos.

Quod in ſpirituali promotione quandoque poſſunt interuenire pacta honeſta. 18. quæſt. 2. Eleutherius. 10. q. vlt. cap. vlti.

Quod in promotione inhoneſta pacta prohibentur. 1. q.2. quam pio.in fi.

De hac materia habes vbi agitur de Eccleſiis,& ordinibus,& de Simonia.

Propheta. Quod propheta largo nomine dicitur prædicator & doctor.43.diſt.ſit rector.

Quod propheta dicitur qui futura denunciat.22.q.2.ſi quælibet.§.Abraham.

Quod propheta de futuris quãdoque pronunciat quod ignorat.22.quæſtio.2. ſi quælibet. §.Abraham.

Quod quantumcunque ſit verus propheta: ſi annunciat aliquid quod eſt contra Deum, non eſt ei credendum.26.q.5. nec mirum.ante fin.

Quod mali quandoque prophetizant.1.q.1.prophetauit. Exẽplum ibi de Saul.

Quod mali prophetæ habẽt ſpiritum prophetiæ, ſed non meritum.

Quod mali prophetæ donũ prophetiæ vendebant.1.q.1.iudices. & c.numquam.

Quod veri prophetæ populum propter malitiam eius nõ deſerebant,ſed ipſum de malitia arguebant.23.qõ.4.tolerandi ſunt.

Proprietas. Quod proprietas inducta eſt propter iniquitatem hominum cũ prius eſſent omnia communia ſicut aer & lux. 12.q.1.dilectiſſimis.

Quod proprietas perſonalis non dicitur eſſe in facultatibus eccleſiæ, quia ſunt communes. 12.quæſt.1. expedit. & c. res eccleſiæ.

Quod de rebus eccleſiæ nullus poteſt dicere,hæc res mea eſt. 12.q.1.nulli.§.ſi ergo.

Quod an epiſcopi vel clerici dicantur proprium habere. 12. q.1.per totum.

Quod ignominia eſt epiſcopi ſtudere proprietati. 12. quæſt.2. gloria.

Quod epiſcopi in rebus eccleſiæ ſunt pauperum diſpenſatores.12.q 1.expedit.

Quod clerici in rebus eccleſiaſticis nil habent proprietatis.12. q.1.duo ſunt.

Quod clerici facientes propriũ de rebus eccleſiæ delendi ſunt de tabula clericali.12.quæſt.1. nolo.

Quod regulares nil debent habere proprium. 12. q. 1. nolo.

Quod qui nihil habent propriũ, non poſſunt facere teſtamentum.

Quod licet perfectis non conueniat habere proprium, poſſunt tamen eſſe rerum eccleſiaſticarum diſpenſatores. 12. q. 1. expedit.

Quod regularis habens propriũ viuens mortuus eſt.

Proſperitas. Quod proſperitas malorum reſultat in caput eorũ. de pœn. diſt. 3. §. quamquam & c. quid ergo turbamur.

Quod boni non debent perturbari de proſperitate malorũ ſicut nec de aduerſitate bonorum.

Quod nihil infelicius proſperitate peccantium. 23. q. 1. paratus. in fi.

Quod mali propter bona quę faciunt, præſentem proſperitatem in retributionem recipiunt. de pœn. diſt. 3. §. quamquam & cap. quid ergo turbamur.

Prouincia. Quod prouincia dicitur quæ habet decẽ vel vndecim ciuitates, & vnum regem. 6. q. 3. ſcitote.

Quod non licet habere iudicem alterius prouinciæ, niſi detur per ſuperiorem. 6. quæſt. 3. §. 5. 11. q. 1. iudices.

Quod reus non debet trahi extra prouinciam niſi ratione rei quæ debet diſcuti vbi contingit. 3. q. 6. neminem.

Item ratione appellationis 3. q. 6. peregrina. 6. q. 3. ſcitote. 2. q. 6. qui ſe ſcit.

Item ratione mandati maioris iudicis. 3. q. 6 vnaquæque.

Item ratione criminis. 17. q. 4. ſi quis ſuadente.

Item ratione quæſtionis & dubitationis circa fidem, vbi recurritur ad Papam. 24. quæſtio. 1. quoties.

Item ratione perſonæ, ſicut eſt epiſcopus de quo non eſt diffiniendum ſine Papa. 3. q. 6. quamuis. 11. q. 1. iudices.

Proximus. Quod proximus diligitur cum a malo retrahitur, & ad Deum colendũ perducitur. 23. q. 4 c. vlt.

Quod prælatus non debet ſecretũm ſuum præponere vtilitati proximorum. 8. q. 1. in ſcripturis. & cap. qui epiſcopatum.

Quod nos proximos Deo loca non faciunt, ſed merita. 40. diſtin. non loca.

De Proximo habes ubi agitur de Dilectione proximi.

Prudentia. Quod prudẽtia maxime debet eſſe in prælatis. 36. diſt. §. 1.

Quod prudentia prælatorũ debet eſſe nõ ſolum in litterarũ peritia: ſed & in negotiorum ſęcularium ſolertia. ibid. & 38. diſt. §. 1.

Pſalmiſta. Quod pſalmiſtæ a pſalmis canendis dicti ſunt. 25. diſtin. perlectis, vigeſima prima diſt. cleros.

Quod pſalmiſtæ officium eſt canere reſponſoria, & quicquid pertinet

tinet ad cantandi peritiã. 25. diſt. perlectis.

Pubertas. Quod. pubertas maſculi sũt xiiij. anni. & feminæ duodecim. 20. q 1. puellæ. §. cum ergo. & q. 2. ſi in qualibet.

Quod infra pubertatis annos nec ad religionem nec ad matrimoniũ quis obligatur. 20. q. 1. addidiſtis & q. 2. ſi in qualibet, & c. puella.

Quod propter publicam honeſtatem nemo poteſt ſponſam alterius conſanguinei ducere & ducens ſeparatur. 35. q. 1. §. porro.

Pudicitia. Quod. pudicitia eſt animę virtus, quæ plus vult quęcunque mala tolerare, quam malo conſentire 32. q 5. ita ne. Exemplum ibi de Lucretia.

Quod nemo pudicitiã ſeruat in corpore niſi prius ſpiritui inſita caſtitate. 32. q. 5 ita ne.

Quod pudicitia ſi mente ſeruãtur propter corporis violẽtiã non violatur. 32. q. 5. magis. & c. ille autem.

Quod animus pudicus non habet oculum impudicum. 32. q. 5. nec ſolo.

Quod pudici filii paternam verecundiam contegunt. 96. diſt. in ſcripturis. Exemplum ibi de filiis Noe.

De hac materia habes ubi agitur de Caſtitate.

Punitio. Quod punitio parentum, qui dereliquerunt, in quartam generationem dilata, eſt ſignum diuinæ clementiæ, dum ſemper expectat ad pœnitentiam. 1. q. 4. homini qui. §. econtra.

Quod Deus punit peccata per neſcientes ſicut per Sennacherib. vnde propheta. Virga furoris mei Aſſur.

Quod quia non Deo ſed viribus ſuis attribuit, dictũ eſt ei. Num quid gloriabitur ſecuris, & c. 23. q. 5. §. vlt.

Item per Nabuchodonoſor. vnde dominus, quid dabo ei q. ſeruiuit mihi apud Tyrum? & tamen idẽ poſtea inde ſuperbiens factus eſt bos.

Item per Antiochum, qui ſuis viribus hæc aſcribens audiuit Effunde iram tuam in gentes quæ te non nouerunt.

Item per Romanos qui necem Chriſti in Iudæos vindicauerunt. quod quia ſibi aſcripſerunt, dictum eſt eis, Eleua manus tuas ſuper gentes quę te non nouerunt.

Item punit Deus per ſcientes, ſicilicet filios Iſrael qui ex mandato occiderunt Amorrhæos. ibid. poſt med.

Item punit per quoſcumque vbi iuſtum bellum geritur, & vires Deo aſcribuntur. ibi circa finem. & c. ſunt quædam. 15. q. 1. non eſt.

Quod punitur ſola attẽtatio. 36. q. 2. ſi quis virginem.

Quod punitur ſola voluntas. 27. q. 1. nuptiarum.

Item punitur ſola ſpes vel expectatio. 14. q. 3. ſi fęneraueris.

Item punitur ſola cogitatio. 47. diſt. quoniam multi.

Item punitur ſola intentio. de pęn. diſt. 1. ſi quis.

Item punitur ſola aggreſſio. de pænit.diſt.1.ſi quis necandi.
Item punitur ſolus auſus. de pæ. diſt.1.ſi quis pulſatus.
Item punitur ſola ſolicitatio. 36. q.2. ſi quis non dicam.

Purgatio. Quod purgatio eſt quadruplex: videlicet ſpiritualis, canonica,vulgaris,& purgatorii ignis.

Quod ſpiritualis purgatio, quæ eſt a peccatis, fit per fidei feruorem.15.q.vlt.c.vlt.

Item fit per baptiſmum & pænitentiam.de confec.diſt.4. non poteſt.

Item fit per Euchariſtiæ & aliorum ſacramentorum acceptationem.

Item fit per quælibet opera pietatis.22.q.2.ſi quælibet.

Item fit per aduerſitatem & tribulationum tolerantiam.50. diſt. & purgabit.

Itē in hoc quod Eſaias fuit purgatus calculo ante quam miſſus.innuitur quod nō niſi purgatus debet ſecreta cæleſtia alijs nunciare, 8.q.1.in ſcripturis.

Quod canonica purgatio fit per iuramenti ſacramentū. 2.q.5. presbyter vel quilibet.

Item indicitur quando quis infamatur apud bonas & graues perſonas, ſiue per inimicos,ſiue per alios.2.q.5.preſbyter ſi. & cap.omnibus. 6.q. vlt.per totum.

Quod non indicitur purgatio quando apud viles perſonas quacūque præſumptione infamatus fuerit. 2.q.5. omnibus.

Quod cum certo numero manuū debeat fieri purgatio, iudicis tamen arbitrio relinquitur.2.q.5.presbyter ſi,& cap. omnibus.

Item debet fieri purgatio apud quos eſt infamatus, vt ibi moriatur malum, vbi contingit, de conſe.diſt.2. ego Berengarius.in fi.

Quod purgatio in manifeſtis & notorijs non requiritur.11.q. 3 curæ ſit.

Quod canonica purgatio diuerſimode exercetur in clericis. 2.q.5.per totum.

Quod ſummus Pontifex propter ſcandalum ſedandū ſine præiudicio aliorum pontificum purgat quandoque ſemetipſum. 2.q. 5. auditum.& § ſeq.

Quod Leo Papa purgauit ſe cū duodecim epiſcopis.2.quæſt. 5. omnibus.circa fi.

Quod Sixtus Papa purgauit ſeipſum in concilio.2.q.4. mandaſtis.

Item Damaſus Papa cum quadraginta duobus epiſcopis in concilio ſe purgauit. 2. q.7. nos.circa fi.

Quod epiſcopus vel electus infamatus cum quinque vel ſeptem epiſcopis debet ſe purgare.23.diſt.illud.

Quod epiſcopus vel presbyter poteſt ſe purgare per iuramētum ſuper altare vel Euangelia.2.q.5.habet,& c.Mennam, & omnibus cap. ſeq.

Quod purgatus coram ſuperiori ſine litteris expurgationis

non

non debet redire.8.q.5.quilibet.

Quod clericus infamatus ſi nō poteſt conuinci, tenetur ſe p iuramentum purgare. 2.q.5. presbyter. cap.omnibus.& c. ſequen. vſque ad finem quæſtionis.

Quod clericorum purgatio debet fieri coram epiſcopo vel coram datis ab epiſcopo. 15. q.5.c.2.2.q.5. presbyter ſi.

Quod ſuſpicio epiſcopi contra presbyterum vel clericum inducit purgationem.2.q.5.omnibus,poſt medium.

Quod presbyter cum ſeptem ſacerdotibus debet ſe purgare. 2.q.5.ſi legitimi. & duobus c. ſequen.

Quod epiſcopus numerum expurgantium poteſt minuere uel augere 2.q.4.presbyter ſi. & cap.omnibus, ante fi.

Quod purgatio religioſorum ſuper furtis, fiebat olim per Euchariſtię receptionem.2.q. 5 ſepe.

Quod purgatio vulgaris, quę fit per aquam frigidam uel feruentem, vel ignitum ferrum, vel per duellum,firmiter prohibetur:quia ibi tẽtatur Deus. 2.q.5.Mennam.& cap.conſuluiſti.& c. monomachiam.

Quod purgatio zelotypię, quæ olim in lege veteri fiebat,modo non obſeruatur. 2. quæſt. 5.conſuluiſti.

Quod purgatorii pœna licet nō ęterna, excedit tamen omnem preſentem pœnam. 25. diſt.qui in aliud.de pœnit.diſt. ult.circa finem.

Quod venialia peccata,q̄ deportantur illuc, ibi purgãtur.25. diſt. qualis.

Item de grauibus hic per pœnitẽtiam dimiſſis, ſed non plene ſatisfactis ibi grauiſſime purgantur.de pœn.diſtin.vlt.circa fi. c.nullus.

Purificatio. Quod purificatio mulieris poſt partum in lege deſcripta ſeruabatur.5. diſtin. §.1.

Quod modo ſi mulier non completo tempore purificationis vult intrare eccleſiam,non eſt prohibenda.5. diſtin.cum enixa.& c.ſi mulier.

Quadrageſima. Quod quadrageſima eſt decima dierum totius anni. nam qui vnum diem vel plures frangit, decimam dierum non exſoluit. de conſe.diſt. 5. quadrageſima.

Quod excepta cauſa neceſſitatis eſt ab omnibus ſeruanda. de conſe.diſt.3.non liceat.& duobus c.ſeq.

Quod quadrageſimam abſtinentię bene celebramus cum bene viuimus.de conſe. diſt.5.ieiunium.

Quod in quadrageſima ſicut a cibis, ita & ab aliis nociuis animę eſt abſtinendum. 4.diſt.denique.

Quod clerici in obſeruatione eius laicos debent præcedere. 4.diſt.ſtatuimus.

Quod non ſolum a carnibus, ſed etiam a caſeo & ouis eſt in ea abſti-

nendum.4 diſt. denique.

Quod ſumptuoſiora cibaria q̄ carnium in quadrageſima nō ſunt præparanda.4.diſt. denique.in fi.

Quod in quadrageſima niſi dictis veſperis non eſt comedendum.de conſe. diſt. 1.ſolent.

Quod nuptię & cōuiuia nō ſunt in ea exercenda. 33.q.4. nec vxorē.& tribus c pcedētibus.

Quod in capite quadrageſimæ pęnitentes debent ſe epiſcopo pręſentare.50.di.in capite.

Quod quattuor tempora quomodo olim ſeruabātur,& quomodo nunc, habes ubi agitur de ieiunio & de Miſſa.

Quæſtio. Quod quęſtio criminalis præiudicat ciuili.3.q.9.nō eſt credendum.

Item criminalis quæſtio aliquādo pręiudicat ciuili & etiam criminali.

Item ubi eſt perplexa quęſtio de ſacra ſcriptura ad ſanctorum ſcripta uel ad plurium ſeniorum reſponſum recurrēdum eſt.20.diſt.de quibus.

Quod facilius inuenitur quod a pluribus ſenioribus quęritur.

Quæſtus. Quod quæſtus eſt duplex, videlicet honeſtus & turpis. de pæ. diſt.5.qualitas.

Quod pręlati quæſtum pietatē putant, qui pro ſtructuris eccleſiarū lucris illicitis vacant. 16.q.7.& hoc diximus.

Quod pmotio ad ordines principaliter non debet intendi propter quęſtum.74.diſtinct. conſuluit.

Quod illi ſunt ſua quærentes, qui non Deum propter Deū, ſed propter temporalia quærunt. 8.q.1.ſunt in eccleſia.

Quies. Quod quies, oratio, & labor manuum, debet eſſe in monaſterio. 16. q.1.de præſentium.

Quod prælatis quies contemplationis corde eſt appetenda & tamen pro lucro animarū quandoque poſtponenda. 8. q.1.in ſcripturis.

Quinquageſima. Qđ quinquageſima pars cenſus eccleſiæ poteſt dari epiſcopo pro monaſterii conſtructione: & centeſima pro eccleſia. 12. q.2.bonæ.

Quod ſacerdotes & clerici ante quadrageſimam a quinquageſima ieiunium debēt inchoare.4 diſt. denique.

Quod a quinquageſima vſque ad octauas paſchę cauſę non ſunt audiēdę.15.quæſt.4.placita.

R*Atio.* Quod ratio ſana exēplis eſt anteponenda.9.diſt.ſana.

Quod rationem pręlati tutius reddent de miſericordia q̄ de crudelitate. 26.quæſt.vlt. alligant.

Quod illud quod caret ratione, neceſſe eſt extirpare. 63. diſt. chorepiſcopi.

Item quod ratione conſtat, lex eſt. 1. diſtinctio. conſuetudo.

Quod ea quæ carent ratione de factis ſuis non reddent ra-

rationem. 15.q.1. firmiſſime. §.ex eo.

Quod homo, qui rationalis eſt, de factis ſuis reddet Deo rationem.

Item de omni verbo otioſo. 22. q.vlt.quoties.

Item de negligenter commiſſis. 23.q.4.quando.

Quod a principibus ſæcularibus & prælatis eccleſiaſticis grauis a Deo exigitur ratio. 23. q.5.principes.

Quod inferiores ſuperiorib. de cura commiſſa tenentur reddere rationem.16. q.2.ſane.

Radix. Quod radix arboris ſicut vigorem dat multis ramis, ſic eccleſia in beato Petro fundata ceteris apoſtolis & aliis prelatis virtutem adminiſtrat ſpiritualem.24.q.1.loquitur. & 23.q. 5.ipſa pietas.poſt medium.

Quod radix omnium malorum eſt auaritia.47.diſtinct. bonorum.

Quod ſicut radix omnium malorũ eſt cupiditas: ſic radix omnium bonorum eſt charitas: & ſimul ambæ eſſe non poſſunt.de pæ.diſt.2.§.ex premiſſis.

Quod niſi vna radix euulſa fuerit, alia plantari non poteſt: quia fruſtra ramus inciditur, ſi radix non euellatur.

Rapina. Quod rapina dupliciter dicitur fieri, vel quando res rapitur, vel quando vſus rei violenter eripitur.36. q.1.c. vlt.circa fi. §.ex hac.

Quod rapinam non permiſit q furtum prohibuit. 14. qō.5. penale.

Quod rapina prohibetur. 14.q. 5.pænale.

Quod raptor proprie dicitur q violenter & publice tulit aliena.

Quod raptor eſt vſurarum fœnerator.14.q.4. ſi quis vſurã.

Item raptor dicitur inuentarũ rerum detentor. 14.q.5. ſi qd. & c.ſeq.

Item raptor eſt prælatus rerum eccleſiaſticarum dilapidator. 10.q.2.ſi quis epiſcopus.

Quod raptor dicitur qui vltra ſibi neceſſaria retinere probatur.42.diſt.hoſpitalem.47.diſ ſicut hi

Itẽ raptor dicitur famę alterius deprauator.6.q.1. deteriores.

Quod raptor magis delinquit quàm fur. 14.q.5. penale.

Quod raptores ſunt infames. 3. q.4 conſanguineorum.& q.5. conſtituimus.

Raptus. Quod raptus dicitur vbi puella decorus nuptiis nil ante cõſtitera t,violenter abducitur.27. q.ult.lex illa.

Item raptus eſt illicitus coitus a rapiendo ,ideſt, corrumpendo dictus. 27. q.vlt. raptus.& 36.q.1.cap.1.

Item raptum committit qui florem virginitatis puellę violẽter eripit. 36.q.1. de raptoribus.§.ſeq.in fi.

Quod an raptum cõmittat qui feminam promiſſionibus abducit. 36.q.1. per totum.

Quod an raptor raptam poteſt ducere vxorẽ.36.q.3. eos qui.

Quod

Quod ſi raptor cum rapta ad eccleſiam confugerit, ab ipſa debet tueri.36.q.1.lex.

Quod raptor publica pęnitentia punitur.27.q.2.raptor.

Quod ſi rapta non redditur, excommunicatur.27.quæſt.2. Agathoſa.26. quæſtio.2. per totum.

Raritas. Quod raritas facit pretioſitatem.59.diſt.ſi officiã. in fi.93. diſt.legimus.

Quod rarũ dicitur omne quod magnum eſt.2.q.7. in ſancta.

Quod omne quod eſt rarũ plus appetitur. 93. diſtin.legimus. poſt medium. exemplum ibi de pulegio, quod apud Indos carius eſt pipere.

Ratihabitio. Quod rati habitio cõfirmat male poſſeſſa. 16.q. 1.quoniam quidquid. 16.q.3. placuit. §.poteſt etiam.3.q.6. hęc quippe.

Receſſus. Quod receſſus bonorum a malis mente ſemper debet eſſe, licet quandoque non fiat corpore. 23.q.4. tolerandi.& octo c.ſeq.

Quod quando prælatus debet recedere a malis ſubditis & quando non, habes 7.q.1.aduerſitas.

De hac materia habes ubi agitur de Exitu.

Recidiuatio. Quod recidiuatio eſt de bono redire ad malum. de pæn.diſtin.2.per totum.& diſt.3 per totum.

Quod poſt bonum caſtitatis vel religionis recidiuare eſt ſacrilegium committere. 28. diſt. de his.

Quod recidiuare poſt votum caſtitatis eſt inceſtum committere.27.diſt.virgines.

Quod recidiuans comparatur illi qui manum mittit ad aratrum & retro aſpicit. de pęn. diſt.2.quęrendum.

Quod an aliquis vere pænituit & recidiuauit. de pę.diſ.2.& 3. per totum.

Quod an recidiuãti poſt penitẽtiam iterato ſit penitentia iniungenda.de pęn.diſt.3.ſcelerątior.§.his auctoritatibus.

Reconciliatio. Quod reconciliatio eſt ad primum ſtatum reſtitutio.2.q.1.notum ſit.

Quod reconciliatio ſolennis in ſcriptis fieri debet.2.q.1.legũ. 1.q.7.ſi qui voluerint.

Quod epiſcopi officium eſt reconciliare pęnitentes.26.q.6. c.1. & c.qui recedunt. & cap. ſequen.

Quod excepta vltima neceſſitate presbyter non debet recõciliare ſolenniter pęnitẽtes, ſed epiſcopus.26.q.6.c.vlt.

Quod quem epiſcopus excõmunicat, presbyter ſine conſenſu epiſcopi reconciliare non poteſt. 26. q.6. miniſtrare.§. proxi.& omnibus cap.ſeq.vſque ad fi.

De forma ſolenniter excommunicati habes 11.q.vlt. debent. & duobus c.ſeq.

Quod perſeuerans in malitia reconciliari non debet. 24.q.2. legatur.& c.damnationis.

Quod

Quod in extrema neceſſitate nulli pęnitenti reconciliatio eſt denegāda.26. quęſt.6. his. & c.ſeq.

Quod eccleſię per ſanguinē vel fornicationem pollutæ ſunt reconciliandæ.de conſ. diſt.1. ſi motum.& c.ſeq.

De forma reconciliationis coniugum habes 35.q.6.cap.vlt.

Reconuentio. Quod reconuētio inhibetur accuſato in pari crimine priuſquam ſe de crimine quo accuſatus eſt,exuerit.3.q.11.neganda.& c.ſeq.

Quod ſecundum canones condemnatus de crimine, amodo non poteſt conuenire nec ſuum nec extraneum. 6.q.1. qui crimen.

Quod maiori crimine pōſt accuſatus reconuenire,puta accuſatus de fornicatione poteſt de homicidio vel ſimonia recōuenire.3.q.11.nō eſt.§.hoc autem.vbi ponitur modus reconuētionis inter ciuilem & criminalem quæſtionem.

Redemptio. Quod Chriſti paſſio fuit redemptio viuorum & mortuorum. de conſe. diſt.2. ſemel.

Quod pro opera miſericordiæ peccata propria redimuntur. 86.diſt.eſt probanda.

Quod multa ſunt alia bona, qui bus poſſunt homines peccata redimere.de pæn. diſt.1.medicina.in prin.

Quod captiuos & oppreſſos tenemur redimere.86.diſt. non ſatis.in fi.

Quod etiam ornatus eccleſiarū redemptio eſt captiuorum. 12.q.2.aurum.

Quod vaſa eccleſię & res ꝓprię ſpectant ad redemptionem captiuorum.12.q.2. apoſtolicos.86.diſt.pulchra.

Reddere. Quod reddenda non ſunt mala ꝓ bonis.23.q 3. ſex differentiæ.

Quod debemus reddere pro ma lis bona.23.q.3. ſex differētię.

Quod reddenda eſt Deo ratio. 15.q.1.firmiſſime.§.ex eo.

Quod ſerui ſine conſenſu domini clerici vel monachi facti, reddēdi ſunt. 54.diſ.generalis.

Quod pro rebus Deo conſecratis, licet fuerint alienatę, non illę ſed alię redduntur. 14.q.6.comperimus.

Quod eccleſiæ ablata reddi debent,& ipſa ſine augmento de bet recipere. 12. q. 2. fraternitas.

Quod quandoque ſimpliciter, quandoque in quadruplum, quandoque in amplius ablata redduntur.12.q.2.in antiquis. & tribus c. ſeq.

Quod res eccleſiæ propter delictum epiſcopi ablatæ, reddendæ ſunt.16.q.6. ſi epiſcopum.

Quod eccleſia potiſſime debet reddere aliena, quia nihil perire credimus eccleſiaſticis vtilitatibus ſi ea quæ ſunt aliena reddantur.54.diſtin.generalis.

Quod nō remittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.

Quod fingitur pænitentia vbi cum poſſit non redditur alienum.

num.14.q.6.ſi res.

Quod qui rem eccleſiæ precarie poſſidet,ſi non reddit eam, repetitur,& anathema incurrit. 12.q.2.apoſtolicos.

Quod qui inuẽtam rem nõ reddit,fur & raptor exiſtit. 14. q. 5.ſi quid.

Quod commune ciuitatis tenetur cogere ciuem ad reddendum aliena.23. q. 2. dominus noſter.

Quod non habens vnde reddat, non tenetur.14.q.6.ſi res.

Quod qui non eſt reddendo,maior pro culpa imponenda eſt ei corporalis afflictio.14.queſtio.6.c.1.

Quod particeps eſt criminis qui fouet aliena non reddentem. 14.q.6.c.1.

De hac materia habes ubi agitur de Reſtitutione.

Redire. Quod pœnitens nõ debet redire ad peccatum,ſicut & canis ad vomitum, & ſus ad luti volutabrum.de pœn.diſt.3.irriſor eſt.

An peccata dimiſſa redeant propter peccatum aut nõ.de pœn. diſt.3.fere per totum.

Regeneratio. Quod regeneratio eſt duplex,videlicet carnalis, per quam peccatum originale cõtrahitur:& ſpiritualis,per quã non ſolum originale, verumetiã voluntariũ peccatũ deletur.de cõſe.diſt.4. regenerãte.

De hac materia habes ubi agitur de Generatione.

Regimen. Quod in creaturis ſine regimine recta non poteſt conſiſtere adminiſtratio. 89. diſtinct. ad hoc.

Quod cæleſtis militia,in qua angelis archangeli præſunt, nobis etiam exemplificat,q nulla alia vniuerſitas ſine regimine poteſt conſiſtere.

Quod etiam bruta animalia ſub regimine viuunt.7.queſt.1.in apibus.

Quod etiam omnis ordo eccleſiaſticus ſuis innititur rectoribus, ſicut apibus & gruibus vnus rector eſt. 7. quæſtio. 1. in apibus.

Quod qui non ſunt alicuius regiminis,ſunt acephali.93.diſt. nulla.18.q.2.abbatibus.

Quod non ſolum neceſſarium eſt regimen epiſcopo regenti plebem ſuam, vel etiam pauperi regenti domum ſuam;ſed diuiti regenti familiam ſuam, & regi regenti gentem ſuam. 23.q.4.duo.

Quod epiſcopi maiores ſunt preſbyteris:tamen vtrique in cõmuni regimine eccleſiæ debent intendere.95. diſt. olim. in fine.

Quod talis ponendus eſt in regimine, qui non ſolum de ſalute animarum,verum etiam de exterioribus ſit ſolicitus. 39. diſt.Petrus.

Item talis qui valetudinem habeat corporis ad exequendũ quod debet.89.diſt. achidiaconum Florentinum.

Quod regimini derogatur cum prælati ad ſubditos nimia humilitas monſtratur.86.diſtin. quando.

De hac materia habes ubi agitur de Prælatis.

Regula. Quod regula dicitur eo quod recte agat vel normam recte viuendi præbeat.3.diſt.regula.

Quod omnis eccleſia eſt regulanda ſecundum Romanam eccleſiam,ex qua habet principium.11.diſt.conſequens.& c.ſeq.

Quod iuſtum eſt vnuſquiſque ſumat regulas magiſtri vnde honoris conſecrationem accepit.12.diſt.de ijs.

Quod ad regulam ſeruandã cogendi ſunt ſubditi. 12. diſt. de iis,in fi.

Quod regula apoſtoli, quæ debet in ordinandis ſeruari, incipit.25. diſt. vnũ orarium. §. nunc autem.

Rex. Quod prauus rex nõ dicitur veraciter rex. 2. q.1.ſcelus.

Quod regis officiũ eſt iuſta præcipere: & illicita prohibere. 23.q.4.ſi eccleſia,in fi.

Quod rex aliter ſeruit quia homo:aliter quia rex eſt. nam vt homo ſeruit fideliter viuendo, vt rex ſeruit leges iuſtas exequendo.23.quæſtio.4.ſi eccleſia.in fi.

Quod regia poteſtas eſt inſtituta vt mali à malo coerceantur, & boni quiete inter malos viuant.23.q.5.non fruſtra. & c. regum.& q.4. qui peccat. ante finem.

Quod Nabuchodonoſor, qui prius ad idololatriam compulit:& poſt idololatras puniuit. duplicem ſtatum: videlicet eccleſiæ primitiuæ & modernæ repræſentat.23.q.4.non inuenitur.& c.quando.

Quod regum eſt proprie facere iudicium & iuſtitiam.24. q.5. regum officium eſt.

Item debet eccleſiam defendere. 23.qõ.3.Maximianus,& duobus.c.ſeq.

Item perſonas eccleſiaſticas 11. q.1.Chriſtianis.

Item debet hęreſes repellere.23. q.4.quando.& cap.ſi eccleſia, in fine.

Item debet oppreſſos releuare. 23.q.5.regum.

Quod generale pactum eſt ſocietatis humanæ ſuis regibus obtemperare. 8. diſtinct. quæ contra.

Item regibus debetur fidelitas. 23.q.5.ſi apud.

Item debetur eis ſubiecto, & tributi ſolutio.11.qõ.1. ſi tributum.& c.magnum. & qõ.3. ſi dominus & c.ſeq.28. q. 8. tributum.

Quod debent præcipue Deum blaſphemantes punire. 23. q. 4.non inuenitur.

Quod ſalubre eſt eis epiſcopis & presbyteris ſua colla ſubdere.10.diſt.certum eſt. 63. diſt. Valentinianus.

Quod reges dicuntur clerici ſe & alios bene regentes.12.q.2. duo.

Quod peccatum dicitur regnare in homine.32.quæſt 7.non ſolum.

Religio. Quod intrantes religionem diligenter ſunt examinandi ſuper cõditione generis, & ſuper ſtatu

tu præterito.55.diſt.priſcis.

Quod pro ingreſſu religionis nō licet pecuniam exigere:ſed poteſt recipi voluntarie oblata. 1.q.1.§.1.& c.placuit vt nullus & c.ſeq.& c.placuit vt. de conſec.diſt.1.

Quod intrãs religionem vel monaſterium ſi habet hæredes,& eſt illectus,totum ſuum datur hæredibus.20.quæſtio.3.conſtituit.

Item ſi habet hæredes & non eſt illectus,hæredes legitimã habebũt partem, & monaſterio det tantum quantum vni ex ſi lijs.19.q.3.ſi qua.

Item ſi non habet hæredes & nõ eſt illectus totum cedit monaſterio 19.q.3.perlatum.

Quod non ſufficit patẽtum oblatio ad religionem ſi in adulta ætate pueri non conſenſerint. 20.q.1.§.1.& qõ.2.ſi in qualiber.

Quod nõ licet pueris reſilire ab oblatione parentum ad religionem poſtquam in ætate legitima mutuum adhibuerunt conſenſum.20.qõ.1.firma.& quattuor c.ſeq.

Quod quilibet intrans religionem abſolute intra annum & diem poteſt exire.20.queſt.2.puella.

Quod coactus quandocunque vult poteſt recedere ſi poſtea ſuus non acceſſerit conſenſus. 20.q.1.ſicut.

Quod adoleſcentes eam intrantes non poſſunt à parentibus extrahi 20.q.2.puella.

Quod promiſſionibus ad religionis ingreſſum illecti religioſi eſſe tenentur, licet res ꝓpinquis ſint reſtituendæ.20. q.3 pręſens.in fi.

Quod ante annos xiiij. maſculus,vel ante xij.puella,eam intrans poteſt a parentibus reuocari.20.q.2.ſi in qualibet. & c.ſeq.

Quod nullus tenetur ad religionem ad cuius introitum numquam conſenſerit.20.qõ.3. præſens.

Quod vt non ſequatur contradictio, ipſam intrantes nõ furtiue ſed ſub presbyterorũ teſtimonio ſunt recipiendi.20. q.2.oportet.

Quod ſeruus ſine conſenſu domini ſui ad religionem nõ debet recipi.16.q.1.qui vere.

Quod coniuges ad religionem intrare volentes ſunt coram epiſcopo ſeparandi,& in diuerſis monaſteriis ponendi.27. quæſt.2.ſi vir.18.quæſt.2.diffinimus.

Quod religio non liberat a iugo ſeruitutis inuito domino. 54.diſt.generalis.& c.ſi ſeruus ſciente.17.quæſt.2. ſi quis incognitus.

Quod nulli licet aliam religionẽ vel aliud monaſterium,niſi petita licentia ſui prælati intrare.20.q.4.monachum.

Quod ſine licentia ſui prælati canonicus regularis monachus effectus redire compellitur,& grauiter punitur.19.q.3.nullus.& c.ſeq.

Quod ideo de religione ad religionem tranſeuntes licentiã debent petere, ne leuitas animi vel euagationis auſus eis

imponatur. 20. quæſtio .4 §. vltimo.

Quod religioſi ad auſteriorē vitam primo petita a prælato licentia etiam non obtēta poſſunt tranſire. 20. q. 4. monachum. & 19. q. 2. duæ, in fi.

Quod canonici ſiue clerici etiā epiſcopo contradicente poſſunt religionem intrare: quia vbi ſpiritus Dei, ibi libertas. 19. q. 2. duæ.

Quod religioſi præ aliis diuinis officijs debent inuigilare. 12. q. 1. quia tua.

Quod propter pecuniam receptus ad religionē tenetur quidem in ipſa remanere: res vero hæredibus ſunt reſtituendæ. 20. q. 3. conſtituit.

Quod intra tempus probationis pōt quis probari in habitu laudabili. 54. diſt. multos. 17. q. 2. ſi quis.

Quod poſt ingreſſum religionis & tempus probationis poteſt quis liberis ſuis & propinquis bona diuidere. 19. q. vlt. ſi qua mulier.

Quod recedens a religione intra tempus probationis, omnia quæ eccleſiæ tradidit poteſt deportare. 17. quæſt. 2. ſi quis.

Quod clericus religionem intrās & intra annum exiens poteſt ſuum repetere beneficiū. 17. q. 2. Gonſaldus.

Quod religio tollit proprietatē & propriam voluntatem. 12. q. 1. non dicatis. & c. expedit. & c. cui portio.

Item aſtringit ad caſtitatem. 27. q. 1. impudicas.

Quod communem vitam debēt habere: nec denarium neç aliquam rem priuatam debent poſſidere, ſi cum Anania nolunt interire. 12. q. 1. dilectiſſimis. & cap. ſcimus. & c. nolo. in fine.

Item non debent aſſumi ad officia eccleſiaſtica: vel ad ſacros ordines promoueri ſine licentia prælati. 58. diſt. per totum. & 16. q. 1. ſi quis monachus. & trib. c. ſeq.

Item nō licet eis ſine prælato vouere: & vota talia per prælatos eorum franguntur. 20. q. 4. monacho.

Item religioſo ſine licentia ſui prælati non licet aliquid accipere. 12. q. 1. non dicatis.

Quod religioſi teſtamentum facere non poſſunt. 12. q. 1. nolo. in fi. 19. q. 3. quia.

Quod femina in religione caput & faciem debet velare. 7. q. 1. omnis.

Quod officia clamoſa & litigioſa non conuenit eis exercere. 16. q. 1. de præſentium.

Quod quantumcumque religioſa ſit congregatio, inueniuntur in ea mali. 47. diſtin. quantumlibet.

Quod qui in religione ſæculariter viuit, non ſæculum fugit ſed imitatur. 53. diſtinctio. legem.

Quod deteſtabile eſt pauperem in ſæculo delicatum eſſe in religione, & ibi mella faſtidire. 12. q. 2. gloria.

Quod mali religioſi quia nomē ſanctitatis habent, peruerſe agendo amplius nocent in eccle-

cleſia q̃ alii.83.diſt. nemo. 19. q.3.monaſterijs.

Quod deficientes in religione ſunt peſſimi:& ꝓficiẽtes optimi.47.diſt.quantumlibet.

Quod quandoque mutatio loci prodeſt religioſis:quia plerũque dum mutatur locus,mutatur & mentis affectus.81. diſtin.valet.

Quod exceſſus religioſorũ propter maius ſcandalum ſunt occultandi.96.diſtinctio. in ſcripturis.

Quod religioſi vere præ alijs sũt honorandi.16. quæſtio.1. qui vere.

Quod facilius diſpenſatur cum religioſa perſona, quàm cum alia 66.diſt.monachus.

Quod in fauorem religionis poteſt quis ſine interſtitio ad ordines promoueri.ibid.

Quod an aliis ad ordinem indigni, propter religionem admittuntur.56. diſt. presbyterorum.77.diſt.c.vlt.

Quod religioſi niſi per Papã fuerint exempti, tenentur epiſcopo ſubeſſe. 16. quæſtio.1. qui vere.

Quod locus religioſorum ſine conſenſu epiſcopi non debet mutari.19.q.7.ſi quis vult.

Quod epiſcopi & alii prælati religioſos conſilio & auxilio debẽt fouere.12.q.2.religioſam.

De hac materia habes vbi agitur de Monachis & de Monaſterio.

Remiſſio. Quod remiſſio peccati fit non tantum in præſenti, ſed etiam in futuro.25.diſt.qualis hinc. & c.ſeq.

Quod remiſſio peccati fit per authoritatẽ:& ſic fit a ſolo Deo. 1.q.1.ita fit. & c.euidenter. de pæ diſt.2.§.opponitur.

Item fit per officiũ, ſic fit ab omni prælato tã bono quàm malo.23.q.5.remittuntur.

Item fit per miniſtri meritũ, ſic fit tantum per bonum. 1. q.1. remiſſionem. de conſe. diſt.4. quomodo.

De remiſſione iniuriarum habes vbi agitur de Iniuria.

Remotio. Quod epiſcopus vel ſuperior prælatus non remouetur de epiſcopatu niſi per ſolum Papã. 7.q.1.mutationes.

Item remouetur propter crimẽ. 50 diſt. ſi epiſcopus. & c. ſeq. 7.q.1.remoto.

Item remouetur propter vtilitatem.7. q. 1.mutationes.

Item propter ſenectutem.7. q.1. petiſti.

Item propter neceſſitatem. 7. q. 1.paſtoralis.

Item propter ſimplicitatem. 74. diſt.epiſcoporum.

Quod remouet ſe quis de loco ad locum propter leuitatẽ. 7. quæſt.1. non oportet & pluribus c.ſeq.

Item propter ambitionem. 7. quæſt.1.ſi quis de. & pluribus c. ſeq.

Remuneratio. Quod q̃libet remuneratur a Deo ſecundum merita.15.qõ.1. firmiſſime.§. ex eo.in fi.23.q.5.diſplicet.ante finem.

Quod Deus temporaliter & æternaliter remunerat. 22. qõ. 2.

ſi quælibet.

Quod nemo debet quærere pro bono quod agit, temporalem remunerationē. de pę. diſt. 4. § quamquam.

Quod qui pro bono quod agit temporaliter remunerari nō quærit, illius Deus merces erit. 31. q. 4 dicat. Exemplum ibi de Abraham. de conſe. diſt. 5. ieiunium.

Quod indignus æterna remuneratione pro bono quod agit, temporaliter remuneratur de pœnit. diſt. 3. §. ex hoc. & §. ſequen.

Quod mali qui pro paucis bonis quæ faciunt, in pręſenti remunerātur in futuro plenius punientur. de pęn. diſtin. 3. §. quamquam.

Renunciatio. Quod quilibet poteſt ſuo iuri renunciare. 7. q. 1. quàm periculoſum.

Quod furioſus niſi habeat lucida interualla, renunciare non poteſt. 7. quęſt. 1. quamuis ſit triſte.

Quod non tenet renūciatio niſi illi fiat cuius eſt inſtitutio. 17. q. 2. Gonſaldus.

Quod prelati non poſſunt renūciare niſi de licētia ſuperioris. 7. q. 1. ſi quis presbyter.

Quod renunciatio epiſcopatuū tantū debet fieri dn̄o Papæ. 7. q. 1. quàm periculoſum. & c. qualiter.

Quod renunciatio prælaturę nō debet admitti de facili. 7. q. 1. quam periculoſum. & cap. quamuis.

Quod quando renunciatio admittitur, debet fieri pro magna vtilitate vel infirmitate. 7. quæſtio. 1. qualiter. & cap. ſequen.

Quod renunciatio prælationis fienda eſt in ſcriptis. 7. q. 1. ſicut. §. ecce.

Quod renuncians vlterius non poteſt repetere illud quod renunciauit. 7. q. 1. quàm periculoſum. & c. hoc nequaquam. 21. q. 2. ſi quis.

Quod renuncians videtur poſſe repetere. 22. q. 4. magnæ.

Quod eccleſia vel ſuperior pōt repetere renunciantem. 7. q. 1. non oportet. & c. ſi qui vero. & c. ſeq.

Repetitio. Quod debitum benigne rem ſuum non inique repetitur. 14. q. 1. quod debetur.

Quod cum dominus dixit, ſi q̄s abſtulerit tibi tunicam, nō repetas: non præcipiēdo ſed exhortando dixit. 14. q. 1. epiſcopus. §. is ita, in fi.

Quod epiſcopus vel alius prælatus res trāſitorias tumultuoſe & litigioſe non debet repetere. 14. q. 1. c. 1. & c. ſeq. 88. diſtinctio. inutile.

Quod prelati quantumcumque perfecti tenentur res ablatas modeſte repetere, q̄a res pauperum ſunt quas poſſident, & epiſcopi tantum ſunt diſpenſatores. 14. quæſt. 1. epiſcopus. §. his ita.

Quod vbi non poteſt eſſe redditio, ſuperſedenda eſt repetitio. 14. q. 6. c. 1.

Quod pro iudicio vel pro alio quod venale eſſe nō debet pecu-

cuniā iniuſte repetitur. 14. q. 5.non ſane.

Quod res eccleſiæ pro captiuis & pauperibus erogatæ nō debent ab erogatore repeti. 12. q.2.ſacrorum.

Reprehenſio. Quod reprehenſio tūc eſt iuſta quando primo fit in ſe,& poſtea exerceetur in aliū. 3.q.7.qui ſine. & c. iudicet. & c.poſtulatus.

Quod eſt reprehenſio auctoritatis,quæ ſolum maioribus con uenit, & hæc debet fieri cum beneuolentia.45.diſt.licet.86. diſt.quando.

Item eſt reprehēſio zeli, quę minoribus conceditur in maiores:& hæc debet fieri cum reuerentia.21.diſt.nolite.2.q.7. ſi quis ſuper his §. proximo.

Item eſt reprehenſio temeraria, quæ vergit ad infamiā, & hæc nec prælato ad ſubditum, nec ſubdito ad pręlatum conceditur.21.diſt.nolite.2. q. 7. plerumque.& c.quæritur.

De hac materia habes ubi agitur de Accuſatione & Correptione.

Repulſio. An repellere vim ſit peccatum.23. q.1.§.1.

Quod perfectus debet patienter iniuriā ſuſtinere ab his quos optat bonos eſſe.23.q.1.paratus.11.q.3.ita ſæpe.

Quod perfectis licet iniuriam verbis & non verberibus repellere.23.q.1.paratus. Exemplum ibi de Chriſto.

Quod qualiter cuilibet licet iniuriam repellere, & qualiter non, habes.23. quęſtio.3. ſex differentię. ſed

De hac materia habes ubi agitur de Patientia, & de Tolerantia, & de Iniuria.

Reſcriptum. Quod reſcriptum principis quamuis præcipiat reprehenſibile, dummodo non fiat contra fidem, eſt recipiendum.100.diſt. contra morem. 19.diſt.in memoriam.

Quod reſcriptum apoſtolicum contra euangelium & contra Apoſtolos nō admittitur. 25. q.1.ſunt quidam.& c. ſeq.

Quod reſcriptum contra ius cō mune factum,ab omnibus eſt refutandum. 25. quæſt.2. reſcripta.

Quod reſcriptum poſterius arctat eos quibus dirigitur. 19. diſt.in memoriam.

Quod in arduis non ſcripta, ſed ipſa originalia manu principis ſubſcripta debent monſtrari. 25. quæſtio. 2. §. ſancimus.

Quod reſcripta perſonalia ſine die & conſule facta carēt auctoritate.25.q.2.§.ſi qua.

Quod reſcriptum caſſatur ſi a curia non emanauit. 19. diſt. in memoriam.

Item caſſatur ſi tacita veritate fuit impetratum.25. quæſt.2. dicenti.

Item caſſatur ſi non fuerit honeſtum,iuſtum,poſſibile,tempori & loco conueniens. 4. diſt. erit autem lex.

Item caſſatur ſi non habet ſubſcriptionem petitionis.81.diſtin.Maximianus.

Item ſi expreſſe non continet in

ſe, ſi preces veritate nitantur. 25.q.2.§.vniuerſa.

Item ſi non expreſſe cõtinet nomen eius, qui vult conuenire. 2.q.8.quiſquis.& §. vlt.

Item ſi obſcurũ fuerit, ita vt plene intelligi non poſſit.4. diſt. erit autem.

De hac materia habes ubi agitur de Scriptura.

Reſidentia. Quod epiſcopi qui curã gregis debent gerere, præcipue debent reſidere.7 q.1. põtifices.

Quod non licet beneficiato vltra tres hebdomadas abeſſe.7. q.1.ſi quis in clero.

Quod propter negotia eccleſiæ vel propter ægritudinem de reſidentia quilibet excuſatur. 7.q.1 præſentium.

Quod in eccleſia ſine legitima cauſa non reſidenti, iuſte alter ſubſtituitur.7.quæſt.1.pręſentium.

Reſiſtentia Quod poſſe reſiſtere peruerſis & non facere, eſt ipſis conſentire.23. quæſtio. 3. qui poteſt.

Quod ruſticitas ſancta quantũ ex vitæ merito eccleſiam Dei ædificat, tantum nocet ſi deſtruentibus non reſiſtit.2.q.7. ſancta quippe.

Quod reſiſtere malis manu armata maxime ꝑfectis ſit peccatum.23.q.3.per totum.

Quod de prælatorum prouiſione principes ſæculi perſecutoribus pauperum debent reſiſtere.23.qõ.3. ab Imperatoribus,& c.Maximianus.

Quod cum dicitur reſiſtere malo: non mali coerctio, ſed pro priæ vindictæ executio prohibetur.23.quæſtio.5. de occidendis.

De hac materia habes ubi agitur de Patientia,& ubi agitur de Iniuria, & ubi agitur de Tolerantia.

Reſpondere. Quod bonũ eſt quãdocumque reſpondere auditoribus, ne æſtiment nos reſponſionis penuria declinare certamen.43.diſt.in mandatis. & tribus c.ſeq.

Quod propter hoc nemo debet reſpondere, vt plus videatur ſcire quàm ſciat, quia eſſet iactantia.44. diſtin. diſpenſatio. §.pariter.

Quod garrulos & procuratores prudentia eſt reſponſionibus eludere.43.diſt. in mandatis.

Reſtitutio. Quod reſtitutio in integrũ eſt quando quis honoribus & ordinibus & ceteris reſtituitur.2.q.3.c.vlt.in fi.

Quod cum princeps in integrũ reſtituit, infamiam tollit.2. q. 3.c.vlt.in fi.

Quod ante litis ingreſſum ſpoliatus eſt in integrum reſtituẽdus.2.q.2.per totum.

Quod etiam prædo eſt ante iudicium reſtituendus.3. quæſt.1. Deus.

Quod antequam in cauſa iudicii procedatur, mulier eſt primo reſtituenda.33.q.2.ſiue de coniugij.

Quod ſex menſiũ dantur induciæ reſtitutis antequam reſpon-

ſpondeant.3.q.2.eiectis.

Quod reſtitutio rerum quãdoque fit in ſimplum.14.q.5 nõ ſane.

Item quandoque in duplum.89. diſtin.decenter.12. quæſtio.2. in legibus.

Item quandoque in quadruplũ. 12.q.2 cum deuotiſſimam.

Item quandoque in nouem par tibus.17.q.4.quiſquis.

Item quandoque in decuplum. 12.q.2.in legibus.

Quod nõ dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.14. q.6.ſi res.

Quod non vere pęnitet qui abla ta non reſtituit cũ poteſt. 14. q.6.ſi res.25. q.8. peſſimam.

Quod non eſt ſuper reſtitutione moleſtandus, cui nõ eſt vnde ſoluat.14.q.6.ſi res.

Quod qui rem alienam Deo cõ ſecrat,non rem ſed æſtimatio nem reſtituat.14.q.vlt.compe rimus.

Quod de reſtitutio ne lapſorum habes 50.diſt fere per totum. Et in hoc opere vbi agitur de Lapſis.

Quod in reſtitutione lapſorum conſideranda eſt quantitas cri minis vtrum ſit enorme, vel mediocre: quia quãto minus tanto facilius reſtituitur. 50. diſt.quia ſanctitas.

Item qualitas criminis,vtrum ſci licet ſit publicum, vel occultum: nam publicatio multis impedit reſtitutionem.50. diſtin.ſacerdos ſi.& c. ſeq.

Item modus redeundi, ſcilicet vtrum ſit conuictus,vel ſponte confeſſus: nam mitius agitur cum ſponte confeſſus. 50. diſt.ſi quis præpoſtera.

Item modus ſatisfactionis, an ſcilicet ſit verus vel fictus: nã vere contritis facilius parcitur.50.diſt.bene.

Quod reſtituitur quis vt poſſit ad omnia promoueri. 50. diſtin.conſiderandum. vbi agitur qnomodo Petrus apoſtolus poſt negationem reſtitutus fuit.

Item reſtituitur quis vt maneat tantum in ſuſceptis, vt reuertentes ab hæreticorum errore.5.quæſtio.ſeptima. ſaluberrimum.

Item reſtituitur quis vt tantum miniſtret in minoribus,vt ſciẽ ter ſimoniaci.1.q.5.c.1.

Item reſtituitur quis vt laicã tan tum habeat communionem, vt doctor & auctor hæreticorum.1.q.7.c.1.

Reſurrectio. Quod eccleſia vt gaudium reſurrectionis inſinuet à paſcha vſque ad pentecoſtẽ non ieiunat.30.diſtinct.ſi quis presbyter.76.diſtinctione,ſcire debet.

Quod olim baptiſmus ideo tem pore reſurrectionis fiebat, vt ſicut Chriſtus reſurrexit a mortuis:ſic nos in nouitate vitæ ambulemus.de conſec. diſtin.4.proprie.

Reuerentia. Qđ reuerentia alicui exhibeť rõne dignitatis vel ſuperioris poteſtatis.16.q.2.viſis.

Quod inutili prælato quamdiu ſuſtinetur reuerentia eſt exhibenda.16.q.6. ſi fortaſſis.

Quod

Quod ſubditi debent prælatos reuereri cum affectu dilectionis.97.diſt. ſi ſto.2. quæſtio.5. habet.

Item ipſis obediendo.93. diſt.§.1.& c.ſeq.2.q.7.ſacerdotes.

Item ipſis ſubſequendo.95. diſt. non oportet.

Item eorum officium temerarie non vſurpando.95. diſtin. presbyter.

Item eorum ſtatuta ſeruando. 7. q.1.quia.

Item eos temerarie non arguendo vel iudicando. 21. diſtinct. nolite.

Item defectus eorum non reuelando: ſed potius cooperiendo.96.diſt. in ſcripturis.

Reuelatio. Quod reuelatio diuina inſtruit in agendis.8.quæſt.1. ſi ego.

Item reuelatio diuina dirigit in ſcripturis 9.diſt noli.

Quod confeſſio peccati occulti nulli penitus eſt reuelanda. 2. q.1.ſi peccauerit.

Quod fraudulentus eſt qui reuelat arcana.5.quæſt.5. qui ambulat.

De reuelatione diuina habes ubi agitur de Inſpiratione.

Rigor. Quod ex conſideratione temporum & ætatum rigor canonum quādoque temperatur.14. diſt. ſicut quædam.

Item vbi ſtrages multorum timetur,detrahendum eſt rigori.50. diſt. vt conſtitueretur. 1.q 7.quoties a populis.

Quod multi canones conſtituti ſunt in rigorem eiſe plinę.50. diſt.vt conſtitueretur.

Rogatio. Quod rogationū tres dies ieiunandi ſunt & feriandi.de conſe.diſtin.3. pronuntiandum. & c. rogationes.

Quod tribus diebus rogationū ſerui & ancillæ ab opere ſeruili debent eſſe liberi. de conſe.diſt.3.rogationes.

Quod in triduo rogationum, quadrageſimali cibo eſt vtendum.

Roma. Quod Roma caput & principatum obtinet nationum.2.quæſtio.7. beati.

Quod iura Romanorum alijs gē tibus non conueniunt. 1. diſt. ius Quiritum.

Quod in quibus iura Romanorum conſiſtunt habes. 1. diſt. ius.Quiritum.

Quod qui Romanam eccleſiam annihilat, ipſe ſe hæreticū inſinuat.22.diſt omnes.

Quod Romana eccleſia eſt principium omnium eccleſiarum. 21.diſt.quamuis.

De Eccleſia Romana habes ubi agitur de Papa, & ubi agitur de Sedibus.

SAbbatum. Qđ die ſabbati non eſt feſtiuandum, ne Iudaizare videamur. de conſe. diſt. 3.peruenit.

Quod antichriſtus iō faciet ſabbatum & diem dominicū obſeruari,vt propter obſeruationem ſabbati Iudæos: & propter obſeruationem dominicæ Chriſtianos ſibi attrahat. de conſe.diſt.3.peruenit.

Quod

Quod ſabbatum non vbique,ſed ſecundum aliqua loca ieiunatur.12.diſtin.illa. Exemplū ibi de matre Auguſtini.

Quod die ſabbati niſi propter feſtiuitatem aut propter infirmitatem a carnibus eſt abſtinendum.de conſe. diſtinct.5. quia.

Sacerdos. Quod ſacerdos nomen habet compoſitum ex Græco & Latino,quaſi ſacrum dans.21. diſtin.cleros.ante med.

Quod ſacerdotalis ordo incępit a ſancto Petro. 21. diſtinct. in nouo.

Quod maiores ſacerdotes in apoſtolis,minores in ſeptuaginta duobus diſcipulis ſunt degnaci.21.diſt.§.1.poſt med.

Quod ſacerdotes angeli & dij nūcupantur 11.quæſt.1.ſacerdotibus.

Quod ordo ſacerdotalis præeminet dignitati regali. 96. diſtin. duo,in prin.& in fi.

Quod ipſe Chriſtus eis reuerentiam exhibuit;dum ad eos leproſos remiſit. 1. quæſtio. 1. nonne.

Quod etiam exempla gentilium inducunt Chriſtianos ad reuerentiam ſacerdotum. 11.q.1. ſacerdotibus.

Quod miniſterio ſacerdotis & nō alterius Chriſti corpus cōſecratur.95.diſt.ecce ego. circa medium.

Item benedictio populis & gratia diuina datur.1.q.1.dictum eſt.6.q.1.ſacerdotes.

Item peccata delentur.1.q.1.ipſi ſacerdotes.

Item merito officii eorum futura reuelantur. 1. q. 1. dictum eſt a Domino. Exemplum ibi de Caipha.

Item ſacerdotes ſunt lumē mundi.92.diſt.ſacerdotes.

Item ſunt omnium patres & magiſtri.86.diſt.quis dubitet.

Quod debent eſſe corpore & mente mundi: quia diuino officio & ſacrificio debent eſſe intenti.1.q.1.neceſſe.3.q.7.in grauibus, & duobus c.ſeq.

Item ſobrii. 35. diſtinctio. vinolentum.

Item diſcreti & docti. 37.diſt.per totum 38.diſtinct.in pluribus capitulis.

Item debent eſſe in officio ſuo cauti.14 q.6.c.1.in fi.

Item in veſtibus & geſtu debent eſſe maturi. 41. diſtinct. clericus.

Quod ſacerdotes inſtituūtur ad laudandum Deum, & ad exēplum bonæ actionis. 5. q. 3. quia epiſcopus.

Quod ſacerdotes ratione oblationum tenentur orare ꝓ populo.1.q.1.ſacerdotes.

Quod ſacerdotes dicuntur comedere peccata populi pluribus modis, videlicet precibus & orationibus peccata conſumēdo.1.q.1.ipſi ſacerdotes.

Item oblatis pro peccatis vtendo.1.q.2.paſtor.

Item aliena peccata per conſenſum incorporando in ſi.

Quod ſacerdotes horas canonicas hoſpitalitatem & viſitationes infirmorum ſolicite exercere debent. 91. diſtinct.preſbyter.

Quod

Quod non de facili eſt ſuſpicandum malum de ſacerdotibus ex quo corpus Chriſti conficiunt.11.q.3. abſit.

Quod ordo ſacerdotalis non datur propter ordinatum tantum, ſed etiam propter alios quorum miniſter eſſe debet: & ideo mundius eſt ſuſcipiendus quam alii ordines. 1.q.1. ſi q̃ epiſcopi talē. §.proximo.

Quod ſacerdos membrorum deformitatem notabilem habere non debet.49.diſt.§.1.

Quod ſacerdotes propter multitudinem ſunt contemptibiles. 39.diſtinctio legimus.in fi.

Quod multi ſunt ſacerdotes nomine pauci opere.40.diſtinct. multi.

Quod non cathedra facit ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram.

Quod nemo in eccleſia Dei nocet plus quam qui perverſe agens nomen ſacerdotis habet.83.diſt.nemo.

Quod malus ſacerdos de ordine ſuo crimen & iudicium acq̃rit.

Quod multi ſacerdotes nomen Dei inquantum in eis eſt, deſpiciunt: & panem pollutum offerunt.49.diſtinct. ſacerdotes.

Quod magnum inconueniens eſt ſacerdotem corpus Chriſti conficientem immundum eſſe.1.q.1.ſacroſancta.& cap. ſeq.

Quod ignominioſus eſt ſacerdos qui ſtudet diuitiis.12.q.2. gloria.

Quod ſacerdos qui aliorum debet audire confeſſiones debet eſſe in ſcientia diſcretus, & in vita bonus. de pęnit. diſtin.6. §.1.

Quod malus ſacerdos comparatur ſimiæ. 1.q.1.ſi quis inquit.

Quod mali ſacerdotes ſunt audiendi,non imitandi. 1.quęſt. 1. ſignificaſtis.& c.ſeq.

Quod an promotus i ſacerdotē in mortali peccato poſſit exe q̃ officium ſuū. 15.q.vlt. per totum.

Quod peccatum eſt detrahere ſacerdotibus. 6.quæſtio.1.ſacerdotes.

Quod graue peccatū ē inuidere ſacerdotibus.6.q.1. ſunt plurimi.§.proximo.

Quod nemo debet audire Miſſam a ſacerdote,quem ſcit indubitanter habere concubinam. 32.diſtinct. nullus. vbi exponit gloſ. Ioan. quòd hoc eſt indubitanter ſcire, quod ſcitur ſcientia iuris, & non ſacti: & ad hoc expreſſe faciunt multa iura, vt 15.q.8.ſciſcitantibus.83. diſt.nihil.§.quāquā. 1.quęſtio.1.multi.30.quęſt.5. cap. nec illud. §. is ita. & cap. nullum. Nam ante ſcientiam a nullo eſt recedendum. 8.q. 4.nonne.

Quod autem ſacramenta a malis ſacerdotibus tradita quādiu tolerantur non ſunt contemnenda, plura docent capitula:quia ipſi nō ſuis ſed Chriſti verbis ſacramenta conficiunt.de conſecrat. diſtinctio. 2.panis eſt. 1.quęſtio. 1.ſignificaſtis. & cap. Chriſtus.& c. ſeq.

ſeq.

Quod ſacramenta a Iuda proditore tradita non fuerunt reprobata. 1. queſtio.1. dedit.

Quod ſibi iudicium tantum mā ducāt & bibunt.1.queſ.1.per Eſaiam.

Quia ſacramenta ſicut nec ſol a locis immundis per quæ trāſit,ab ipſis non inquinantur. 19. diſtinct. ſecundum eccleſiæ.

Quia ipſi ſicut fax accenſa aliis lucent,quamuis ſibi noceant. 15.q.vlt.c.vlt.

Quod ipſi velut lixiuium lauant, & non lauantur.83.diſt.nihil. §.ſeq.

Quod ſacerdos licite poteſt operas ſuas aliis locare. 10. q. 2. precariæ.1.

Quod ſacerdos nō dēt alijs irrogare ſupplicium. 22.q.5.hoc videtur.

Quod promotus in ſacerdotem tenetur vxori neceſſariis prouidere:non tamen tenetur debitum reddere. 31.diſtin. omnino.

De Sacerdotibus habes ubi agitur de Clericis,& vbi agitur de Ordine.

Sacramentum.

Quod ſacramentum inuiſibilis gratiæ eſt viſibilis forma. de conſec. diſt.2.ſacrificium.

Quod ſacramenta dicuntur qa ſub tegmento corporalium rerum diuina virtus eorumdem ſacramentorum ſalutem operatur: ubde a ſecretis virtutibus uel ſacris ſacramenta dicuntur. 1.q.1.multi.circa med.

Quod inter ſeptem ſacramenta eccleſię quædam dicuntur neceſſitatis,vt baptiſmus.de con ſec.diſt.4.nulla præter.

Item confirmatio. de conſecra. diſt.4. nullus miniſtrorum.

Item Euchariſtia. de conſecrat. diſtinct.1.omnis Chriſtianus.

Item extrema vnctio. 26. quæſ. 7.c.1.

Item pęnitentia.de pę.diſt.1. nō poteſt.

Quod alia duo ſacramenta ſunt voluntatis,uidelicet ordo.74. diſt.ubi iſta.

Item matrimonium.30. q.2.vbi non eſt.

Quod baptiſmus eſt ſacramentum intrantium.de conſe. diſ. 4. nulla præter. §. porro. ante ſi.

Quod confirmatio eſt ſacramētum pugnantium.de conſec. diſt.5.ſpiritus ſanctus.

Quod Euchariſtia eſt ſacramentum progredientium propter quod & uiaticum dicitur. 26. q.6.qui recedunt. & c.de his.

Quod pænitentia eſt ſacramentum redeuntium 26.q.7.his qui.de pæ.diſt.3.c.2.

Quod extrema vnctio eſt ſacramentum exeuntium.26. q.7. c.ab infirmis.

Item ſubiecto,vt euchariſtia.95. diſt.ecce.

Item ſignificatione, ut matrimonium.27.q.2.cū ſocietas

Item miniſtri dignitate, ut confirmatio.de conſecr.diſt. 5.de his.& duobus c.ſeq 68. diſtin. quamuis. Vnde uerſus.

Maior in effectu baptiſmus, corpus meſſe,
Coniugium ſigno, maiori chriſma miniſtro.

Quod ſacramenta a ſuis parochianis ſunt recipienda. 16.q.1.interdicimus.

Quod per presbyterum nō per minorem clericum debent ſacramenta exhiberi.de conſec. diſt.4.presbyteri qui.

Quod ſpiritus ſanctus dat ſacramentis efficaciam per quoſcūque miniſtrentur.1.q.1. multæ.& c.ita fit.& quattuor c.ſequen.& c.non nocet.

Quod ſacramenta ab immundis miniſtris coinquinari nō poſſunt.1.q.1.remiſſionem.

Quod hominum malitia ſacramenta non profanat. 1.qō. 1. nonne.

Quod ſacramenta a malis miniſtris ſunt accipienda quamdiu tolerantur.1. q.1. neque. & c. omnia. & c. multi. & cap. per Eſaiam.15.q.vlt.c.vlt.

Quod ſacramenta ab hæretico ſcienter non ſunt recipienda. 23.q.1.c.vlt.

Quod ab ipſis in forma eccleſiæ data ſacramenta virtutem habent.19.diſt.ſecundum.1.q.1. ſi autem.& tribus c.ſeq.& c. ſicut.& c.quod pro.

Quod ſacramenta ab ipſis in forma eccleſię non data virtute carent.1.q.1. hi qui.§. ſed notandum.

Quod virtutem amittunt ſi per malum miniſtrum in forma eccleſiæ exhibentur.32.diſtin. præter hoc.§.verum.

Quod ſacramenta collata in forma eccleſiæ ab hæreticis & ſchiſmaticis,ſimoniacis,& depoſitis,interdictis, excommunicatis,rata ſunt quoad characterem,ſed non quo ad executionem. 32.diſt.c. præter hoc. § porro.1. quæſt.1. ſi qui a ſimoniacis.

Quod ſacramentum datum ab hæreticis non eſt iterandum, ſed virtus ſacramenti dabitur per manus impoſitionem.32. diſt.§.ad hoc vero.& §.porro. 24 quæſt.1.miramur.§.his auctoritatibus.

Quod Deus in adminiſtratione ſacramentorum non penſat merita adminiſtrantium.1. q. 1.cum ſcriptura.

Quod ſacramenta affectum ſuſcipientium, & mentis deuotionem exigunt.8. qō. 1. licet poſt medium.

Quod ſacramenta contra interdictum prælatorum ſuorū accepta, damnoſa ſunt. 32. diſt. ad hoc vero.§.porro.

Quod non ſunt danda impœnitentibus. 26. q. 7. fere per totum.

Item non ſunt danda a gradibus peccatis ſubito reuertētibus, de pęn.diſt.1.in actionem.

Item non ſunt danda illis qui nō ſubſunt alicui. 18.quæſt.2. ab batibus.

Quod non eſt vera conuerſio ad Deum vbi ſacramenta eccleſię contemnuntur. de cōſe.diſt. 4. baptiſmi vicem.

Quod ſacramentum quod in ſe bonum eſt, cedit malo in malum.1. q.1. quod quidam. §. opponitur.ante medium. vbi exem-

exemplum de Iuda.

Quod ſacramenta Chriſti pretio ſum extrinſecum ornatũ non requirunt.12.q.2. aurum.ante medium.

De ſacramẽtis habes ſupra ubi agitur de Sacerdotibus, & de quolibet Sacramento habes ſpecialiter poſitum ſecundum ordinem alphabeti.

Sacrificium. Quod ſacrificium altaris orationum,& eleemoſynarum eſt.13.quæſt.2.nõ æſtimemus.

Item eſt ſacrificium cordis contribulati.de pe.diſt.1.in actionem.poſt med.

Quod magnum Deo ſacrificiũ offertur cum mali, qui in ſua & aliorum pernicie dilatãtur, compeſcuntur. 23.quæſtio.5. quali.

Quod omnia ſacrificia præcellit corpus & ſanguis Chriſti. de conſe.diſt.2.nihil.

Quod non ſacrificiorum magnitudinem, ſed merita offerentium Deus diiudicat.24 quęſtio 1.odi.

Quod illud ſacrificium ſolum Deus acceptat quod intra eccleſiam catholicam ſibi offertur,24.q.1.quia ex ſola.

Quod mortui multiplici ſacrificio iuuari poſſunt videlicet altaris,orationũm, & eleemoſynarum.13.q.2.nõ ęſtimemus. & c.p obeũtibus. & c.animæ.

De hac materia habes vbi ponitur Oblatio.

Sacrilegium. Quod ſacrilegiũ cõmittitur auferendo ſacrum de ſacro, vel nõ ſacrum de ſacro, vel ſacrum de non ſacro.17.q. 4.quiſquis.

Quod ſacrilegium eſt inuadere aut auferre res eccleſiæ.12. q. 2.prædia.& cap. indigne. & c. hæc.13.qõ.2. qui oblationes. 16.q.1. in canonibus.17.q.4. qui rapit.& c.quiſquis.

Quod ſacrilegium committit q in clericum manus violentas mittit 17.quæſtio.6.ſi quis cõtumax.

Quod ſacrilegium eſt ſi quis qđ venerabilibus locis datur, ſibi ſtuduit retinere.17.q 4. ſacrilegium.

Sacrilegus. Quod ſacrilegus dicitur qui res eccleſiæ indebite vendit.50.diſt.ſi quis presbyter.

Item qui habens ſufficiens patrimonium res eccleſiæ ad ſuperfluitatem recipit.16. qõ.1. quoniam.in fi.

Item ſacrilegus dicitur qui perſonam eccleſiaſticam lædit.17. q.4.ſicut.& c. quiſquis.

Item qui fugientem violẽter de eccleſia trahit.17.q.4. nullus, & c.ſi quis contumax.

Item qui conſtitutiones ſanctorum patrum infringit.17.quęſtio. 4. ſiquis ſuadente. § qui autem.

Item qui arti magicæ intendit. 26.q.2.illud.in fi.

Item qui alios temerarie rebaptizat.23.q 5.ſi vos.

Item qui infringit eccleſiam. 16. q 4.quiſquis.

Quod vendere & comparare ſpiritualia ſacrilegium eſt. 1. q.3. audi-

audiuimus.

Quod dubitare de illo quē princeps elegit an dignus ſit, ſacrilegium eſt.17.q.4.ſi quis ſuadente.§.proximo.

Quod ſacrilegium Chriſtiani cōmittunt cum Iudęorum cibis vtuntur.28.q.1.omnes.

Quod ſacrilegium committit ꝙ Iudęis publica officia committit.17.q.4.conſtituit.

Quod ſacerdos ſacrilegium cōmittit qui pro matrimonio adulterium benedicit. 27.q. vlt.de coniugali.

Quod qui cum ea quæ caſtitatē uouit contrahit, vel coitum facit, ſacrilegium incurrit.27. q.1.impudicas.

Quod ſacrilegus in rebus eccleſię Iudæ proditori comparatur.23.q.4.quid ergo.

Quod ſacrilegi pęna eſt infamia. 6.q.1 infames.

Item excommunicatio minor. 17.q.4.quiſqus.

Item anathematizatio. 12.q.2.in digne.

Item depoſitio. 17.q.4 ſi quis de inceps. 12.q. 2. indigne.

Item publica pænitentia.17.q.4. ſi quis contumax.

Quod imponitur ſacrilego pœna legalis, ſcilicet decapitatio. 17.q.4.ſi quis.§. qui autem.

Quod aliquando imponitur ſacrilego pœna legalis & canonica, ſcilicet pœna pecuniaria & infamia. 17.q.4. attendendum.& c.ſi quis.

Sacriſta. Quod ſacriſta idē eſt quod theſaurarius: cuius officium exprimitur. 25.diſt.perlectis.

Sal. Quod Chriſtus dicens, Sa lem habete in vobis, ſapientiam uerbi deſignauit. 44. diſt. ſit rector. poſt medium.

Quod prælati & ſacerdotes dicuntur ſal terræ.93.diſt.ſacerdotes.

Quod malus prælatus dicitur ſal infatuatum.3.q.7.ſacerdos.§. item in euangelio.1. quæſt.7. non omne.

Quod ſal infatuatū a porcis cōculcatur.2. q.7.ſecuti.§.quia.

Quod ſal ſapientię in cunctis noſtris ſacrificiis offerri debet. de conſec. diſt.4.ſal.

Quod aqua ſale aſperſa,& per ſacerdotem conſecrata ſanctificat populum.de conſe.diſtin. 3.æqualem.

Salomon. Quod Salomon Rex templum domino conſtruxit, & illud conſecrando magnum feſtū fecit.de conſe.diſt.1.§.1.

Quod Salomon non diuitias,nō longa tempora vitæ, ſed ſapientiam a Deo petiit. 36.diſt qui.§.ecce.

Quod regina venit a finibus terrę audire ſapientiam Salomonis.8.q.1.uereor.

Quod Salomon ad expellendū dęmones de corporibus,quoſdam exorciſmos inuenit. 21. diſt.§.1.

Quod Salomon amore mulierū Deos gentilium coluit, & idolis templa conſtruxit.3.q.7.§. vlt.32.q.4.Salomon.

Samuel. Quod Samuel qui ſancte uixit, & ſanctus dę hac vita exiuit nō ſic po-

potuit eſſe ſub diaboli poteſtate vt arte diabolica per pythoniſſam ſuſcitaretur. 26. quæſtione 5. nec mirum. poſt medium.

Sanctitas. Quod eſt ſanctitas innocentiæ quæ tantum bonis conuenit: & ſanctitas ſacramentalis quæ quandoque malis conuenit. 1. q. 1. dominus. poſt med. Exemplum ibi de Saul.

Quod non ex generis nobilitate vel dignitate ſanctitas innoteſcit, ſed ex fidei puritate, & morum honeſtate. 40. diſtin. nos qui.

Quod vbi Chriſtus ꝑ boni operationem infunditur, & abominatio peccati aboletur ſanctitas conſecratur. 14. q. 1. nec is qui.

Quod ſanctum illum credere qui non eſt ſanctus, periculoſum eſt. 11. quæſtio. 3. ſi quis hominem.

Quod ſanctus non debet dubitari, quem apex papalis dignitatis attollit. 40. diſt. non nos.

Quod omnis ſanctificatio eſt in ſpiritu ſancto 75. diſt. ordinationes.

Sanitas. Quod ſanitatē corporis efficit moderata refectio. de conſe. diſt. 5. nihil.

Quod exceſſus ciborum putreſcere faciunt corpus ibid.

Quod impoſſibile eſt illos ſanos eſſe & diu viuere, qui carnium adipibus continue inuoluuntur. de conſecra. diſtinct. 5. ne tales.

Quod abſtinentia ſanat morbos, quos ſuperfluitas ciborū contraxit. de conſecra. diſt. 5. legimus.

Sapientia. Quod ſi ſine vera ſapientia quis æſtimat ſe prudentē poſſe fieri, non prudens ſed ſtultus eſt. 3. q. 7. qui ſine.

Quod ſapientia cum ſobrietate eſt habenda. quia non oportet plus ſapere q̄ oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatē. 53. diſt. ſit rector. poſt med.

Quod tunc iuſtificatur ſapientia à filiis hominum, quando oſtēdit nec in manducando nec in abſtinendo eſſe iuſtitiam: ſed in æquanimitate tolerādi inopiam. 41. diſt. quod dicit.

Quod ſapiens nulli nocere intēdit. 6. q. 1. ſapiens.

Quod ſapiens ſine peccato pretioſis vti cognouit. 41. diſtin. quiſquis.

Quod ſapiens prælationi & gubernationi competit. 84. diſtin. porro.

Quod ſtultus in culpa ſapiens erit in pœna. 38. diſt. qui ea.

Satisfactio. Quod ſatisfactio pœnitentiæ eſt peccatorum cauſas excidere, nec earum ſuggeſtionibus aditum indulgere. de pœn. diſt. 3. circa principium.

Quod ſatisfactio eſt: vade, & amplius noli peccare. de pœn. diſtin. 3. quamuis caute. §. hac auctoritate.

Quod peccator tūc ſatisfacit dū pœnā iudicio eccleſię impoſitā factis exquirat. de pœn. diſt. 1. c. facilius. §. hoc idem.

Quod res ſunt partes ſatisfactio-

nis, eleemoſyna, ieiunium, & oratio. de pœn. diſtin. 6. §. 1. de quibus tribus habes in ſuis locis.

Quod ſecundum quãtitatem delicti ſatisfactio debet imponi. 12. q. 2. fraternitas. de pœn. diſtin. 5. falſas.

Quod publice peccantes publice ſatisfacere debent. 11. qõ. vlt. canonica.

Quod an quis poſſit ſatisfacere de vno peccato ſine ſatisfactione aliorum. de pœnit. diſtinct. 3. ſceleratior. §. his auctoritatibus.

Quod an ſola contritione ſine confeſſione quis poſſit Deo ſatisfacere. de pœn. diſtin. 1. & cui etiam, & multis. §. ſeq.

De hac materia habes ubi agitur de Pœnitentia.

Saul. Quod Saul licet fuerit à Domino reprobatus, tamen Dauid ſanctus reuerebatur eum. 2. q 7. plerumque. §. de his.

Quod per Saulem intelliguntur prælati: & per Dauid ſubditi. 2. q 7. cap. plerumque. §. item per Saulem.

Quod in hoc quòd Saul reprobatus populum iudicabat, innuitur quòd prælatus malus non eſt contemnendus quãdiu toleratur. 3. quæſtio. 7. capit. vlt.

Scandalum. Quod propter ſcandalum conſuetudines terrarum (dummodo non ſint cõtra animæ ſalutem) ſunt ſeruandę. 12. diſt. illa. Exemplum ibi de matre Auguſtini.

Quod Chriſtus ſoluit tributum propter ſcandalum. 11. q. 3. inter verba.

Quod aliquando aliquid conceditur propter ſcandalum.

Quod aliquid aliquando conceditur propter ſcãdalum, quod alias non concederetur. 95. diſtin. presbyteros.

Quod propter ſcandalum quandoque aliquid omittitur, qđ de iure eſſet faciendum 51. diſtin. aliquantos.

Quod ſcandalum quandoque ſurgit ex doctrina ſana. 11. q. 3. inter verba.

Quod potius eſt à qualibet eſca abſtinẽdum, quam cum aliorum ſcandalo edendum. 23. q. 3. §. 1. ante fi.

Quod quandoque propter ſcandalum inconſueta tolerantur. 95. diſt. peruenit.

Quod grauiter peccat qui proximum indebite ſcandalizat. 10. q. 3. cauendum.

Quod qui prælatum ſuum ſcandalizat, Deum cuius vicarius eſt ſcandalizat. 93. diſt. ille procul dubio.

Quod dantes occaſionem ſcandali ſunt rei eorum qui pereũt ſcandalo. 1. quæſt. 1. hi quoſcumque.

Quod myſtice loquendo membrum ſcandalizans ſicut vxor vel propinquus eſt amputandum. 24. quæſtio. 3. illud. 28. q. 1. vxor.

Quod peruerſus prædicator & doctor in Deum ſcandalizatur. 93. diſt. ille proculdubio.

Quod infames prælati ſunt propter populi ſcandalum remouen-

di.50.diſt.de his vero.

Quod an perfectis liceat repetere ſua propter ſcandalum.23. q.3.§.1.ante ſi.

Scientia. Quod vera ſcientia eſt,per quã Chriſtus inuenitur & noſcitur.37.diſt.legimus.

Quod omnis ratio ſupernæ ſciẽtiæ vel terrenæ creaturæ in Deo eſt, qui eſt earũ caput & auctor, qui hunc inuenit, nihil vltra quærat: quia quidquid alibi quæritur,in ipſo ꝑfecte inuenitur. 37. diſt. legimus.poſt med.

Quod ſcientia pietatis eſt ſcire & intelligere nouum & vetus teſtamentum.37.diſtinctio. ſi quis artem.

Quod quia ſacerdotes ſunt duces aliorum,eis ſcientia ſummè neceſſaria eſt:& quę ſunt, quæ præcipue ſcire debẽt,habes 38.diſt.quæ ipſis.

Quod ſcientiæ quæ curam animæ non habent, mittunt in errorem,& non valent ad ſalutem.37.diſt. legimus,in ſi.

Quod licet ſcientia triuij & quadriuij habeat in ſe veritatẽ, nõ tamen eſt ſcientia pietatis. 27. diſt.ſi quis artem.

Quod in vanitate ſenſus ambulant qui ſcientijs ſęcularibus tantum intendunt. 37. diſt.c. nonne.circa med.

Quod ſciẽtia liberalium artium valet ad ſacrã ſcripturãm intelligendam.37.diſtin.de quibuſdam.& c.turbat.

Quod ſcientia philoſophorum & poetarum non eſt legenda propter delectationẽ vel ornatum verborum.37.diſtin.turbat.§.cur ergo.

Quod illud dicitur quis vere ſcire quod audiuit vel vidit vel alias conſcius fuit, & talis poteſt ferre teſtimonium. 22. q. 5.hoc videtur.

De hac materia habes ubi agitur de Scriptura.

Schiſma. Quod ſchiſma nomen Græcum eſt,& ſciſſuram ſonat. 24. q.1. ſchiſma.

Quod ſi quis ab apoſtolica ſede diuiſus eſt, ſchiſmaticus eſt. 23. quæſtio. 5. non vos. ante medium.

Quod ſchiſmatici eccleſiam Dei lacerant.23.quæſt.5.de Liguribus.24. quæſt. 1. aduocauit. & c.vbi.

Quod ſchiſmaticus indiſciſſam domini tunicam in fruſta dirumpit.23.q.1. quoniam.

Quod hæc eſt differentia inter ſchiſma & hæreſim, quia ſchiſma ab eccleſia recedit, ſed hereſis peruerſum dogma defendit.24.q.3 inter hereſim.

Quod ſchiſmatici ſunt æquales paganis & etiam peiores. 7.q. 1.denique. poſt med.24. q.1. non afferamus.

Item ſunt in ſtatu perditionis. 24.q.1.quicumque.

Item ſunt extra eccleſiam & corpus Chriſti.7.q.1.ſcire.

Quod ſchiſmatici non habẽt ſui officij executionem,quia non habent eccleſiæ vnitatem. 7. q.1. factus.& duobus c.ſequẽ. 24.q.1.didicimus.

Quod ſchiſmatici infructuoſe ſibi corpus Chriſti conficiunt.

24.q.1.ſchiſma.& c. pudenda.

Quod ſchiſmatici quia ſpiritum ſanctum nō habent, remiſſionem peccatorum dare non poſſunt. vigeſimaquarta q. 1. dicimus.

Quod ſchiſmatici ſunt damnandi & excommunicandi. 23.q. 5. de Liguribus.

Itē vt per principes ſęculares coerceri debent. 23. quæſtio. 5. non vos.

Item ad vnitatem eccleſiæ reuertantur ſunt cogendi.23. qō.4. ipſa in fi.

Quod de ſchiſmate reuertentes non ſunt ad ordines promouendi, ſed in ſuſceptis tolerandi.1.q.1.omnis.

Quod ſchiſmatici dignitate & officio priuantur. 11.q.3. ſi quis presbyter. 23. q. 5. non vos, circa med.

Item temporalibus ſpoliantur. 23.q. 1.qui contra.23. q. 5. de Liguribus.

Item pęnis corporalibus puniūtur.7.q.1.denique.circa fi.23. q.5.de Liguribus.

Item in exilium relegantur. 23. q.5.de Liguribus.

Item non eſt eis communicandum.24. q.1. omnis. & c.ſeq. 7.q.1. denique. 1. q. 1.ſi quis inquit.

Quod vnitati non communicat qui ſchiſmaticis communicat.24.q.1.ſchiſma.

Quod fautores ſchiſmaticorum eadem pœna qua & ipſi ſunt plectendi. 24.q.1.didicimus.

Scriptura. Quod ſcriptura ſacra eſt nouum & vetus teſtamētum. 9.diſt. quis neſciat.

Quod in ea nil eſt improbādum vel reſpuendum. 4.diſtin. denique.

Quod non eſt trahenda ad eum ſenſum ad quem ſibi quiſque præſumit, ſed ex ipſa ſcriptura ſenſum oportet capere veritatis.37.diſtin. relatum & c. vino.

Quod ſcripturam ſacram debet quis intelligere ex cauſa, ex perſona, ex loco, & ex tempore, ſi non vult in labyrinthum impingere.29. diſt.ſciendum. & c.ſeq.

Quod diſtinguenda ſunt tempora vt concordetur ſcriptura. 2.q.1.ſi peccauerit.

Quod ſcriptura, qua quis ſcribitur in libro vitæ, ſit ſecundū præſentem iuſtitiam vel præſcientiam. de pęn. diſtin.4. §. finis.

Quod ſecundum præſcientiam ſcribi eſt ad vitam æternā prędinari.ibid.

Quod ſecundum iuſtitiam ſcribī eſt ea operari, quorum merito ſit dignus æterna ſalute. de pęn.diſt.4.§.porro.

Quod ſcriptura ſacra accipienda eſt & exponēda ſecundū proprietatem linguarum, in qua eſt edita.38.diſt.locutio.

Quod non arctatur ſub regulis grammaticæ artis.38.diſtinct. locutio.

Quod non ſemper ad litteram, ſed quandoque eſt myſtice intelligenda.23.q.1.niſi.

Quod ſcripturæ ſenſus eſt quadruplex, videlicet hiſtoricus, quando ſcriptura intelligitur

ſicut

ſicut litera ſonat, ſicut ſunt Iudæorum hiſtoriæ. 25. q. 1. niſi.
Item allegoricus, quando per id quod dicitur, ſignificatur qd iam factum eſt vel futurum eſt. ibid.
Item tropologicus vel moralis quãdo ſcriptura ad mores cõuertitur. 37. diſt. vino.
Item allegoricus, quando ſcriptura ad ſuperiora & ad cœleſtia reducitur. 76. diſt. ieiuniũ. circa finem.
Quod ſcriptura conciliorum & Romanorum Pontificum pro authentica eſt habenda. 15. diſtin. ſancta. 19. diſt. per totum.
Quod multa ſeruat vſus eccleſię licet in ſcriptura non inueniatur. 11. diſt. eccleſiaſticarum.
Quod Deus quandoque reuelat aliter q̃ ſcriptura ſanctorũ tradidit. 9. diſt. noli. in fi.
Quod amans ſcripturas ſacras, carnis vitia non amabit. de cõſe. diſt. 5. numquam.
Quod omnis ſplendor rhetoricæ eloquentiæ, omnes modi poeticæ elocutionis, quælibet varietas decoræ pronunciationis ornata, a diuinis ſcripturis ſumpſit exordium. 37. diſt. legimus. §. 2.
Quod an liceat clericis ſtudere in ſcripturis philoſophorum & poetarum. 37. diſt. per totum.
Quod qui aliter ſacram ſcripturam intelligit quã ſpiritus ſanctus flagitat, hæreticus eſt. 24. q. 3. hæreſis.
Item ipſam male exponentes dicuntur falſi prophetæ. 37. diſt. vino.
Quod ſecũdum eam grauia vel leuia penſantur, quia eſt ſtatera. 24. q. 1. non afferamus.
Quod ſcriptura reqritur in multis, videlicet, in hæreſis abiuratione. de conſe. diſt. 2. ego Berengarius. 2. q. 1. legum.
Item in legatione, vbi requiritur ſcriptura miſſionis. 97. diſt. nobiliſſimus.
Item in electione quæ debet fieri in ſcriptis & proferri. 63. diſtin. quanto. 2. q. 1. legum.
Item in excõmunicatione, quę debet fieri in ſcriptis. 11. q. 3. curę. 2. q. 1. legum.
Item in ſententiæ prolatione, quia aliter ſententia non habet vigorem. 2. q. 1. in primis. §. ſi quis, in fi. & c. ſtatutis. & c. legum.
Item in publici criminis accuſatione. 2. q. 8. quiſquis. & q. 3. legum.
Item in ciuili conuentione. 3. q. 3. §. offeratur.
Item in appellatione. 2. q. 6. poſt appellationem.
Item in extraneorum clericorũ ſuſceptione. 98. diſt. nullus. & c. tranſmarinos.
Item in rerum eccleſiaſticarum venditione. 12. q. 2. ſine exceptione. 10. q. 2. caſellas.
Item in baptizandorum ſuſceptione, vbi nomen in ſcriptis dari debet. 2. q. 1. legum. de cõſe. diſt. 4. baptizandi.
Item in regularis voti profeſſione. 27. q. 1. omnes feminæ. 20. q. 1. vidua.
Item in expoſitorum puerorum collectione. 87. diſtin. ſi expoſitus.
Item in pœnitentiæ datione 30

u 3 quęſt. 5.

quæſt.5.qualis.in fi.

Item in prælatorum ad ſynodū non venientium excuſatione. 18.diſt.placuit.

Item in illorum qui impetuntur citatione.5.q.2.§.1.& c.1.

Item in prælaturę renuntiatione.7.q.1.ſicut vir.§.ecce.

Item in ſeruorum ordinatione. 54.diſt.nulli.

Item in reconciliatione, 1. q.1. legum.

Item in ordinatione, quia ordinati debent ſcripturam quæ formata dicitur, ab ordinatore accipere.73. diſtinct. per totum.

Item in conſtitutionis promulgatione.35.q.9.quod quis.95. diſtinctio.bene quidem. circa medium.

Item in ſeruorum ab epiſcopo manumiſſione.12.q.2. epiſcopus qui mancipium.

De ſcriptura habes ubi agitur de Sententia, & de Subſcriptione.

Scrutinium. De ſcrutinio habes vbi agitur de examinatione.

Securitas. Quod vbi eſt perfecta dilectio, ibi eſt ſecuritas. 24. qō.1. non turbatur.

Quod ſecuritas conſciētiæ in tribulationibus releuat. 24. q.1. non turbatur.

Quod in vltimo fine pœnitentibus de conſecutione æternæ felicitatis ſecuritatem dare nō poſſumus.de pœn. diſt. 7. circa prin.

Sedes. Quod ſedes apoſtolica eſt prima auctoritate & dignitate, licet Antiochena ſit prior tempore. 22. diſt.nunc autem. 24. quæſt.1. rogamus.9.quæſtio.3. nemo. & cap.ſeq.

Quod ipſa eſt maior in iudiciis auctoritate. 9.q.3. patet. & c. ipſi ſunt.

Quod conſtitutiones huius ſedis ab omnibus ſunt ſeruandę.11. diſt.conſequens.

Quod nulli permittitur de eius iudicio iudicare.17.q.4. nemini.21.diſt.nunc autem.

Quod Chriſtianus peccatū infidelitatis incurrit, qui ſedi apoſtolicæ obedire contemnit. 81.diſt.ſi qui, in fi.93.diſt. qui cathedram.

Quod in dubiis & arduis ad ſedem apoſtolicam eſt recurrendum.17. diſtinct. nec licuit.& duobus cap.ſeq.16.quæſtio. 1. frater, poſt med.24. quæſt. 1. rogamus.

Quod in libris & opuſculis quidquid approbauit ſedes apoſtolica, eſt tenendum.19.diſtin.ſi Romanorum. vſque ad c. ita.

Quod ſine auctoritate ſedis ipſius generale non celebratur concilium. 17.diſtinctio. per totum.

Quod immediate ſedi apoſtolicæ ſubiecti (maxime qui propinqui ſunt) annue ſe debent præſentate. 93. diſtin.iuxta.& §.præcedenti.

Quod ſine ſedis huiuſmodi iudicio epiſcopi non poſſunt condemnari.3.q.6.accuſatus. & c. ſeq.9.q.3.antiquis.

Quod male damnati per ipſam reſtituuntur.9. quæſt. 3. fuit. & c.fratres.

Quod

Quod ſine ſedis apoſtolicæ auctoritate nullus epiſcopus ſedem ſuam audet mutare. 7.q. 1. mutationes.

De hac materia habes ubi agitur de Eccleſia Romana, de Papa, & Apoſtolica ſede.

Item hæc ſunt quæ reſeruantur eccleſiæ Romanæ, & Apoſtolicæ ſedi.

Iudicium epiſcoporum. 3. q. 6. dudum.

Item reſtitutio depoſitorum. 2. q.6.ideo huic.

Item congregatio conciliorum. 3.q.6.dudum.

Item reſtitutio clericorum. 1. q. 7.conuenientibus.

Item exemptio epiſcoporum. 16.quæſtio.1. frater. 18. q. 2. luminoſo.

Item quæſtio fidei. 24. quæſt.1. quoties.

Item abrenūciatio epiſcopatus. 6.quæſt.3.denique.

Item mutatiō epiſcoporum.7.q. 1.mutationes.

Itē epiſcopatuū diuiſio & vnio. 16.q. 1.& temporis.

Item palij datio. 100. diſt.qm.

Item abſolutio excommunicationis factæ ex ſede.21. diſtin. inferior.16.q.1.frater.

Item antiquorum canonum & ſcripturarum interpretatio. 17.diſt.nec licuit.

Item famæ reſtitutio.2. quæſtio. 3. Paulum.§. hinc autem colligitur.

Item cum ſimoniacis diſpenſatio.2.q.3.Paulum.

Item maiorum & difficiliū quęſtionum diſcuſſio.17.diſtinct. multis.

De has materia habes ubi agitur de Eccleſia Romana, & de Papa, & de Diſpenſatione.

Quod ſedes quattuor patriarchalium eccleſiarum ſunt iſtę, Conſtantinopolitana, Alexandrina, Antiochena, & Hieroſolymitana.22.diſtinctio.renouantes.

Quod Conſtantinopolitana ſedes licet vltima fuerit tempore, tamen propter dignitatem translati imperij ex ſtatuto cōcilij poſt Romanam ſedem primum obtinet locum. 22. diſtinct. ſacroſanctam. §. hac. & cap.ſequen.§.hinc.& §.diffinimus.

Quod Alexandrina ſedes, quam beatus Marcus euangeliſta ad honorem ſancti Petri inſtituit olim poſt Romanā prior fuit, & poſt illam ſecunda fuit Antiochena, ī qua reſederat beatus Petrus antequam Romā veniſſet.22.diſt.ſacroſancta.

Quod ſedes epiſcopales non in villis vel caſtellis, ſed in maioribus locis debent conſtitui. 80.diſt.per totum.

Quod beatus Petrus apoſtolus vbi pagani habebant archiflamines, fecit inſtitui archiepiſcopos.80.diſt.in illis.

Quod ſedes epiſcoporum nō lōgo interuallo debent diſtare, vt ad conſecrationem archiepiſcopi citius poſſint venire. 80.diſtinctio.non debere.§. ſedes.& c.ſeq.

Quod vbi non fuit ſedes epiſcopalis de nouo non debet inſtitui, niſi fidelium excreuerit multitudo. 16. qō.1. præcipimus.

mus. & c.felix.

Item niſi gens noua ad fidem cō uertatur.99.diſt.nulli.

Quod epiſcopales ſedes ex cauſa auctoritate apoſtolica mutantur de loco ad locū, videlicet propter Barbaricam incurſionem.7.q.1.temporis.

Item ex cauſa vniuntur, videlicet propter alterius loci deſolationem.16.q.1.& temporis, & c.ſeq.

Item ex culpa auferuntur, videlicet propter epiſcopi occiſionem.25.q.2.c.vlt.

Senes. Quod ſenes in ſcriptura ſacra dicuntur ſapientes.84.diſt.porro.

Quod primitus Abraham dictus eſt presbyter,id eſt, ſenior.

Quod non propter ſenectutem vel decrepitam ætatē, ſed propter ſapientiam presbyteri dicuntur ſenes.

Quod gloria ſenū eſt canities: & canities ſapientiā deſignat.

Quod quadruplex eſt ſenium, videlicet naturæ, & hoc tendit ad defectum.86 diſt.tanta.13. q.2.illud.

Item ſenium gratiæ.84.diſt.porro.vbi dicitur,ꝙ canities ſenū prudentia eſt. & hoc ſenium ad perfectum ducit.20. diſtin. de quibus. 42.quæſtio. 2.ancillam.

Item eſt ſenium culpæ, & hoc ducit ad interitum.2.q.7. Paulus dicit.

Item eſt ſenium æternæ gloriæ, & hoc ducit ad æternum præmium: de quo dicitur, Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui.

Quod ſenes quanto morti viciniores, tanto debent eſſe puriores 86.diſtinctio. tanta nequitia.

Quod mali ſenes à ſuis prælatis ſunt durius arguendi.85. diſt. tanta.

Quod præſumendum eſt de ſene bono,bonum. 18. quæſtio.2. diffinimus.

Quod ſenectus aufert incontinētiæ ſuſpicionem. 34. diſt. fraternitatis.

Quod ſenectus decrepita reddit ad epiſcopatum inhabilem. 85.diſtin.archidiaconum Florentinum.

De Senio & Senectute habes ubi agitur de Antiquitate.

Sententia. Quod ſententiam Papa cū magna deliberatione debet proferre.35.q.9. apoſtolicę.

Quod ſententia aut pro conſideratione temporum,vel ætatū, vel propter ſubreptionem,vel grauem neceſſitatem poteſt in melius commutari.34. q.9. ſententiam.& c.veniam.

Item Papa ſententiam ſuorū prędeceſſorum poteſt in melius commutare.35.quæſtio.9. loci.§.his ita.in fi.

Quod ſententia quæ in ſe nō valet, confirmata per ſuperiorem valet.16.quæſt.6.ſi epiſcopum.

Quod ſentētia debet dari in ſcriptis.2.q.1.in primis,in fi. & c. legum.

Quod ad ſniam dandam pro modicis cauſis nō requiritur ſcriptura.11.q.1.ſi quis cum.

Quod non ſecundum propriam vo-

voluntatem, ſed ſecundum leges eſt proferẽda.11.q.3. ſummopere.

Quod etiam præſentibus partibus ante plenam negotii diſcuſſionem non eſt ſententia ferenda.30.q. vlt.iudicantem.

Quod in re dubia non debet dari certa ſententia.11 quæſt.3. graue.

Quod non eſt danda ſententia niſi poſt plenam inueſtigationem veritatis.11.q.3. ſummo pere & c. graue. & quattuor cap.ſeq.

Quod ſententia rite data ab omnibus eſt tenenda.6. quęſt. 4. ſi Metropolitanus.§.ſed.& c. ſi quis epiſcopus.35.q.9.c.1. 11.q.3.nemo contemnat.

Quod iudex debet eam ferre cũ mentis tranquillitate, non in furore.11.queſtio.3.illa.& tribus c.ſeq.

Quod ſententia ſub conditione non eſt proferenda. 2. quæſt. 6.biduum.

Quod ſententia diffinitiua obtinet auctoritatem rei iudicatę: 2.q.6.biduum.ante fi.

Quod ſententia plurium debet preualere.79. diſt.ſi tranſitus.

Quod ſententia quandoque eſt iniuſta ex animo proferentis, ſed iuſta eſt ordine & cauſa:& aliquando iuſta ex animo, ſed non ordine vel cauſa: & aliqñ eſt iuſta ex animo & ordine, ſed non ex cauſa.11.q 3. epiſcopus presbyter.§.ſeq.

Quod ſententia lata quandoque non tenet, videlicet quando per appellationem intra certũ tempus releuatur. 35. q.9. loci.§.ſeq.

Item quando in arduis cauſis in ſcriptis non datur.2.q.1.in primis.in fi.

Item quando a non ſuo iudice fertur.3.q.8.accuſatores.9. q. 2.c.1.& c.epiſcopum.11. q. 1. in clericorum.

Item quando ab vno ſolo iudicum, cum duo fuerint delegati, fertur 2.quæſt.6.ſi quando. §.diffinitiua.

Item ſi contra ius ſcriptũ fertur.

Item ſi iudices fines ſtatuti vel mandati excedunt.

Item ſi contra prius iudicata lata fuerit.

Item ſi iudex pretio corruptus eam tulerit.

Item ſi parte non contumaciter abſente lata fuerit.3.q.9. per totum.

Quod non debet ſuſtinere pœnam canonicam in quem nõ eſt prolata canonica ſentẽtia. 11.q.3. non debet.

Quod iniqua ſententia eſt reuocanda. 24.q.2.ſane profertur.

Item ſi per falſas probationes & per ſurreptionem lata eſt, eſt retrahenda.35.q.9.veniam, & tribus c.ſeq.

Quod ſententia excommunicationis, ſiue iuſta ſiue iniuſta, timenda eſt.vndecima quæſtio. 3.quibus.& cap. epiſcopus. & §.ſi ergo.

Quod iniuſta nocet potius ferenti quàm patienti.11.q.3.illud. 24.q.vlt.ſi quis non. & quattuor c.ſeq.

Quod non eſt ferenda ſententia quando multitudo eſt in cauſa 23.quæſt.4.cap. ſi quis poteſta-

De hac materia habes vbi agitur de Excommunicatione.

Sepultura. Quod nomine ſepulturæ aliquando ſignificatur terra pro ampliatione cœmeterii & ſepulturæ, & licet pro ea accipere. 12. quæ. 2. aurum. 24. q. 8. ſecundum canonicam.

Item nomine ſepulturæ quandoque ſignificatur officium ſepeliendi, & nõ licet aliquid accipere. 13. q. 2. præcipiendum.

Item nomine ſepulturę quandoque ſignificatur terra cœmeterii, & pro illo non licet aliquid accipere. 13. q. 2. queſta. & tribus cap. ſeq. 1. q. 1. dictũ eſt ſolere in quibuſdam.

Quod ius ſepulturę eſt ius competens eccleſiæ ad ſepeliendum in cæmeterio ſuo, & prouenit ex epiſcopi aſſignatione. 13. q. 1. eccleſias.

Item hoc ſpectat parochialibus eccleſiis, uel quibus iure uel priuilegio eſt conceſſum. 13. q. 1. eccleſias.

Quod ubicumque ſepeliatur, domini eſt terra & plenitudo eius. 13. q. vlt. vbicumque.

Quod officium deuotæ ſepulturæ, bonæ fidei eſt teſtimoniũ. 13. quæſt. 2. non ęſtimemus. ante h.

Quod in ſepulturis Chriſtianorum requies eſt defunctorũ. 13. q. 2. ante ſi.

Quod prodeſt mortuis habere ſigna ſepulturæ ſuæ quę inſpicientes amici pro eis preces effundant domino. 13. q. 2. cũ gratia.

Quod intra eccleſiã & maxime iuxta altare vbi corpus Chriſti conficitur, nullus eſt ſepeliendus. 13. q. 2. præcipiendũ.

Quod poſſunt in eccleſia epiſcopi ſepeliri, vel abbates, vel eminentis vitæ presbyteri uel laici. 13. q. 2. nullus.

Quod prodeſt homini inter bonos & iuſtos defunctos ſepeliri. 13. q. 2. cum grauia. & cap. animę. & c. non ęſtimemus. in ſi.

Quod peccatorib. plus obeſt ſepeliri in ſacris locis quam prodeſt. 13. q. 2. quibus. & cap. cũ grauia.

Quod quocumque modo ſeipſos occidentes non ſolum carẽt eccleſiaſtica ſepultura, ſed etiã nec in pſalmis nec in aliis debet eis aliqua ſolẽnitas exhiberi. 13. q. 2. placuit.

Item ſimiliter debet pro illis fieri qui ſine pęnitentia pro ſuis ſceleribus occiduntur. cap. fatendum.

Item vſurarius excõmunicatus etiam minori excommunicatione, ſi abſolutionem viuens non petiuit. 24. q. 2. ſanc.

Item prędones manifeſti etiã ſi pęnitentes moriãtur, ſi habẽt vnde ſatisfacere poſſunt, nec ipſi nec heredes ſatisfacere ꝓ ęis volunt. 24. q. 2. ſane.

Quod quilibet in peccato mortali moriens, in cęmeterio nõ eſt ſepeliẽdus. 13. q. 2. quibus.

Quod in patibulo mortis, ſi pęnituerint, non eſt neganda ſepultura. 13. q. vlt. c. vlt.

Quod ſepultura poteſt eligi. 12. q. 2. bonæ.

Quod

Quod ad eligendā ſepulturam locus debet inducere ſolennior, ſicut eſt epiſcopatus, vel religioſorum monaſterium. 13. q. 2. vbicumque temporum.
Quod epiſcopus etiam in minori & minus religioſa eccleſia poteſt eligere ſepulturam. 12. q. 2. bonæ.
Quod nullus debet ſepulturam parentum ſuperbia vel odio deſerere. 13. q. 2. placuit.
Quod filii emancipati a patrib. libere eligunt ſepulturam. 13. q. 2. §. econtra.
Quod an eccleſia in qua parentes ſepulti ſunt, poſſent vendicare corpora filiorum. 13. q. 2. Ebron. & c. ſeq.
Quod coniugati (ut videtur) in vno ſepulchro debent ſepeliri. 13. quæſt. 2. cap. 1. §. nunc. & c. Ebron.
Quod uxor mortua ſi non elegerit ſepulturam, cum marito debet ſepeliri. 13. q. 2. cap. 1. §. nunc autem queritur. & cap. Ebron. & c. vnaquequæ.
Quod mulier ſi plures uiros habuit, & ſepulturā nō elegerit, vī ꝙ cum vltimo viro debeat ſepeliri. 13. q. 2. vnaquæque.
Quod extraneus quilibet vbi elegerit, ibi ſepelietur. 13. q. 2. ubicumque. §. quia.
Quod extrāneus ſi non elegerit, in epiſcopatu uel parochia ſepelietur 13. quæſt. 2. ubicūque.
Quod indigena ſi elegit locum magis religioſum, ibi ſepelietur. 13. q. 2. illud. §. quia. & ca. ubicumque.
Item ſi elegit minus religioſum quia videtur hoc facere ex odio vel ſuperbia, non habebit. 13. q. 2. placuit.
Quod indigena ſi de corpore nō diſpoſuit, ſepelietur cum propinquis, vel ubi decimas perſoluebat. 13. q. . Ebron. & c. vbicumque.
Quod violans ſepulturam, infamis efficitur. 6. quæſtio. 1. infames.
Quod qui ſepelit corpus alienū, non ſolum ſepultum, ſed omnia quæ cōſequenter habuit, tenetur reſtituere. 2. q. 2. omnes.
Quod eccleſia parochialis vbi ſacramenta participauit de mortuo alibi ſepulto dēt ius ſuum habere, id eſt canonicam portionem. 13. q. 1. eccleſias, per totum.
Quod canonica portio eſt danda ſecundum conſuetudinem terrarum, vt vitetur ſcādalū, arg. 12. diſt. illa. 76. diſtinctio. vtinam.

Sequeſtratio.

Quod ſi te pendente fructus ſequeſtrantur. 2. q. 6. quoties poſt. 11. q. 1. quares.
Quod ſequeſtrantur res cum appellatur ab executione. 2. q. 6. quoties poſt.
Item cū aduerſarius fructus dilapidat. 3. q. 2. quia ea.
Item legitime appellanti. 2. q. 6. biduum.
Item de adulterio accuſanti. 4. q. 4. §. aliquando.

Seruitus.

Quod duplex eſt ſeruitus, videlicet corporalis & ſpiritualis.

tualis.12.queſ.2.cum redemptor.

Quod ſeruitus inducta eſt ex iure gentium. 1.diſtin.ius gentium.

Item de iure diuino 35.diſt.vinolentum.

Item iure conſtitutionis.7.diſt. §.1.de ſeruo empto agitur de quo ſtatutũ fuit quod ſex annis ſeruire debuit, & in ſeptimo anno liber exire.

Item iure canonico eſt approbata.17.q.4.id conſtituimus.

Quod ante diluuium inconcuſſa fuit libertas, nec obſequia ſeruitutis a conſortibus exigebantur. 35. diſtinct.6. poſt med.

Quod ſeruitus non eſſet ſi ebrietas non fuiſſet.ibidem.

Quod clericus epiſcopo ſuo inſidias uel iniurias inferens, in ſeruitutem perpetuam curiæ eſt tradendus.11.q.1.ſtatuimus.3.q.4.clericus.

Quod concubina diaconi vel ſacerdotis a principe in ſeruitutem eſt redigenda.35.diſt. eos qui.

Quod meritoriũ eſt libertatem dare ſeruis.12.q.2. cum redẽptor.

Quod ſerui eccleſiæ angariis ſæcularium iudicum moleſtari non debent.12.quæſt.2.eccleſiarum.

Quod eccleſię ſerui etiam benemeriti ſine compenſatione non debent dari libertati.12.q.2.ſi quis.& c.epiſcopus qui.

Quod ſerui miniſtris eiuſdem eccleſiæ gratis poſſunt dari. 12.q.2.eccleſiaſticis.

Quod libertati dari ſi non fuerint grati, in ſeruitutem redigantur. 12.q.2 epiſcopus qui.

Quod frequentius fugitiui poſſunt uendi. 12.q.2.fugitiui.

Quod ſi ſeruus promouetur ſciẽte domino & non contradicente, remanebit in ordine promotus, ſed epiſcopus vel qui eum præſentauit, duplum reſtituet.54.diſt.ſi ſeruus abſente.

Item ſi preſens eſt Dominus & conſentit, eo ipſo ſeruus liber efficitur.4.diſtinctio.ſi ſeruus ſciente.

Item ſi Dominus eſt abſens ſiue præſens, & ſcit & tacet, videtur conſentire.ibid.

Quod ſi Dominus neſcit promotionem ſerui intra annum poterit reclamare & reuocare. ibidem.

Quod ſeruus indebite promotus ſi infra diaconatum fuerit degradatus, ad priſtinum ſtatum reducitur.54.d.ſi.nullus.& c.ſeq.& c.ſi quis obligatus.& c.de rebus.§.cęterum.

Quod ſeruus monachus factus inſcio Domino, intra triennium non debet profiteri, Intra quod tempus ſi non requiritur, liberę monachus remanebit.54 diſt.ſi ſeruus ſciente.

De hac materia habes vbi agitur de Ordine, & de Clericis.

De Seruitute habes ubi agitur de Libertate, & de Libertis, & de Manumiſſione.

Quod ſpiritualis ſeruitus peccati relaxata eſt per incarnationem Chriſti. 12.q.2. cum redemptor.

Quod

uenisse, cum ſigna miraculorum per ipſos facta patefacta ſunt.

Quod aliqui dæmones uidentur ſigna facere, & non ſunt. 26. q 5.nec mirum.circa med.

De hac materia habes, ubi agitur de Dæmonibus.

Silentium. Quod cultus iuſtitiæ eſt ſilentium.5.q.4.in loco.

Quod indiſcretum ſilentium p̄lati eſt dum eos qui erudiri poterant,timore derelinquit. 43.diſt.ſit rector.

Quod ſimplex conuerſatio abſque ſermone quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet.43.diſt.§.1.

De hac materia habes ubi agitur de Taciturnitate.

Similitudo. Quod homo ad ſimilitudinem Dei creatus eſt, Angelo vero plus homine attribuitur,quia non dicitur ad ſimilitudinem Dei conditus, ſed ſignaculum ſimilitudinis.de pœnit.diſt.2. quod vero reprobi. poſt med.

Quod ſimiles fuerunt Petrus & Paulus deuotione & merito. 2.q.7.beati.

Simon. Quod Simō magus fuit ex Iudæa natus. 32.quæſt.4. recurrat. circa med.

Quod Simoni baptiſmum ſimulatione acceptum non profuit, quia poſt non pœnituit. 27 diſt. quod interrogaſti.

Simonia. Quod ſimonia eſt ſtudioſa voluntas emendi uel uendendi aliquid ſpirituale. 50.diſt.ſtudeat.

Quod ſimonia committitur p̄ce uel pretio uel obſequio.1. q.1.ordinationes. & cap.ſunt nonnulli.

Quod nullum uitium ſic reſpicit iniuriam Dei,& ideo inter alia illud grauius corripuit.1. q.1.quibuſdam.

Quod ſimoniaca hereſis ante omnes alias hereſes pullulauit. 1.q.1.cum liqueat.

Quod Giezi in ueteri teſtamento, & Simon magus in nouo principium fuerunt ſimoniæ 1.q.1.qui ſtudet.

Quod in commiſſione ſimoniæ quantitas eſt attendenda.1.q. 1.iudices.poſt med.

Quod paruę res, ſicut eſculēta, non uidentur inducere ſimoniam.

Quod ut omnis ſuſpicio ſimonię vitetur,non paſtillum pro aliquo ſpirituali detur.1.q.3. ſi quis obiecerit.

Quod ſine pacto datum munus poteſt accipi.1.quæſt.1.quidquid.

Quod tam dans quam accipiens aliquid pro ſpirituali, committit ſimoniam.1.q.1.quos conſtiterit.

Quod per carnales preces committitur ſimonia.1.q.1.ſunt nonnulli. & tribus c.ſeq.8.q. 2.cap.1.

Quod pro digno preces fundere non eſt ſimoniam committere.1.q.1.latorem.

Quod ille prælatus ſimoniam committit, qui non nummo pretii, ſed nummo fauoris ordinem

dinem vel beneficium tribuit. 1.q.1. ſunt nonnulli.

Quod ille ſimoniam fugit qui manus ſuas ab omni munere excutit. 1. q. 1. ſunt nonnulli. & c.ſeq.

Quod ſimonia licet ſit execrabile vitium, tamen heu nimis eſt uſitatum. 1.q.1.reperiuntur.

Quod ſimoniacus ſicut non habet ſpirituale quod pro temporali emit, ſic nec temporale poteſt retinere quod pro ſpirituali dedit vel accepit. 1.q.1. qui ſtu det.

Quod ſimoniaci ſi non renuntiant & pænitent, in æternum peribunt. 1.q.1.ſi quis neque.

Item adeptis priuantur. 1.q.1.pſ byter ſi.

Item excommunicantur. 1.q.1. quicumque ſacros. & c. qui ſtudet.

Item deponũtur. 1.q.1.ſi quis epiſcopus.& quinque c.ſeq.& q. 3. ea quæ. & cap.ex multis. & q.7.ſi quis omnem.

Item hæretici reputantur. 1.q.1. quicumque. & duobus cap. ſequen.

Item a quibuſcumque perſonis tãquam hæretici accuſantur. 6.q.1. quæro ergo,& §.porro. & §.ſed cum omnes.

Quod ſimoniacus ipſo iure uidetur excommunicatus,& a participatione ſacramentorum ſegregandus. 1.q.1. reperiuntur.

Item quandoque corporaliter puniuntur. 1.q.1. qui ſtudet. Exemplum ibi de Giezi qui lepra percuſſus fuit.

Item officium ſuum non iuſte exequitur. 1. q.1. quicumque ſacros.& c qui perfectionem.

Item ſacramenta indigne largitur. 1.q.1.quicumque ſacros.

Item ſacerdos non merito, ſed nomine tantum dicitur. 1.q.1. cap.2.

Quod aliquod munus dare pro prębẽda uel dignitate, eſt graue peccatũ. 1.q.6. per totum.

Quod emens uel vendẽs prælaturam, prauitatem incurrit ſimoniacam,& æternam damnationem. 1.q.1. presbyter ſi.

Item tam ea quam ordine ſuo priuatur. cap. reperiuntur. & c.ſanctorum.

Item præbenda ſimoniaca cum ſalute animę non poteſt retineri. 13.diſt.nerui.§.alius.

Quod prælatura per ſimoniam vel multam ambitionem adepta, etiam ſi moribus non offendat, malo exitu terminatur, quia difficile eſt, vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio. 1.q. 1.principatus.

Quod ubi prælatus per ſimoniam uel ambitionem intrat, ibi populi plus timenda eſt calamitas quam ſalus. 1. quæſt. 1.fertur.§.uulnerato.

Quod ſimoniace ſcienter beneficium habens, de rigore iuris priuandus eſt eo. 1. q.1.preſbyter ſi.& q.4. ea quæ. & cap. ex multis.in principio.& in fine.& cap.ſi quis epiſcopus pbendas.& cap.ſi quis dator. 1. quæſt.3.

Quod pro omni ſpirituali dare temporale, ſimoniacum eſt. 1. q.1.

q.1.quidquid.in prin.

Quod pro habẽdo regimine quarumcumque domorum religioſarum vel hoſpitalium dare aliquid ſimonia eſt.1. q. 3.ſi quis præbendas.

Item pro œconomatu vel vicaria dare vel recipere. 1. q. 1. ſi quis epiſcopus.

Item pro quocunque officio eccleſiæ, vel pro adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum. 1. q.3.Saluator. poſt med.

Item pro iure percipiendi oblationes vel decimas. 1.q 3.quęſitum.& c.ſeq.& c.ſi quis obiecerit.& c.Saluator.poſt med.

Item pro eccleſiis dedicandis. 1. q.3. ſi quis præbendas. & q. 4.eccleſia.

Item pro eccleſiarum primorũ lapidum fundatione.1.qõ. 1. nullus epiſcopus.

Item pro baptiſmo & conſignatione.1. q.1. baptizandis. & c. quidquid.& c.ſeq

Item pro chriſmate vel confirmatione.1.q.1.placuit vt nullus.& c.dictum eſt.& c.ſeq.

Item pro Euchariſtiæ datione.1. q.1.dictum eſt.

Item pro ſepolturæ exhibitione.

Item pro quibuſcunque eccleſię ſacramentis collatione.1.q.1. quidquid.

Item pro interdicti officii reſtitutione.1.quæſt.1.nullus epiſcopus.

Item pro debiti officii executione.1.q.3.non ſolum.

Item pro ſcriptura vel auxilio in alicuius ordinatione. 1. qõ. 1. ſicut.

Item pro ſententię iuſtæ (maxime á prælato) prolatione. 1. q. 3.vendentes.

Quod ſimonia etiam committitur, cum prælati accuſatio ex pacto ſuſpenditur.2. q. 3. Euphemium.

Quod collocator beneficij ſimoniace ab officio ſuſpenditur.1. q.3.ſi quis præbendas.

Item conferens prælaturã ſimoniace, ſi non pęnitet pergit ad gehennam.1.q.1.cito.

Item a dignitate deponitur.1. q. 1.reperiuntur. & q. 3.ſi quis præbendas.

Item ſacrilegus eſt excommunicatus.1.q.3.audiuimus.

Quod ſimoniaci ĩ ordine acrius quàm alij ſimoniaci damnantur.1.q.1.quiſquis. & c. quos conſtiterit. 1.quæſtio. 3.vendentes.

Quod quandoque ſimoniaci ſimoniace ordinantur, & cum illis non diſpenſatur, ſeu potius a proprio gradu cadunt. 1.q.1.ſtatuimus.

Item quandoque ſimoniaci ſimoniace a non ſimoniacis ordinantur, & hi etiam cadunt ab ordine. 1. quæſtio. 1. ſtatuimus.

Item quandoque ſimoniaci non ſimoniace a ſimoniacis ordinantur, & hi miſericorditer, in ordinibus tolerantur.1.q.1.ſtatuimus.& c.ſeq.

Quod in ordine ſimoniaci, hæretici reputantur. 1. quæſtio. 1. presbyter.

Item excommunicantur. 1. q. 1. quicumque ſacros.

Item deponuntur.1. q. 1. ſi quis epiſcopus per pecuniam, &

quattuor c.ſeq.

Item executionem officii nō recipiunt neque habent. 1. q. 1. quicunque ſacros. & c. gratia. & c. ordinationes. & cap. quibuſdam.

Item ſi celebrant, pollutum ſacrificium offerunt. 49. diſtin. ſacerdotes.

Quod ſimoniaci ordinationes (etiam ſi fideles videātur) infideles ſunt. 1. q. 1. cū omnis.

Quod ipſi tamquam ſeruū ſuum ſpiritum ſanctum vendunt: & ideo proditori Iudæ, qui Chriſtum Iudæis vendidit, aſſimilantur. 2. q. 1. eos qui.

Item anathematizantur. 1. qō. 1. placuit vt.

Item deponuntur. 1. qō. 1. ſi quis epiſcopus per pecuniam. & duobus cap. ſeq. & cap. quicūque ſacros.

Quod mediator ſimoniæ infamis efficitur. 1. q. 3. ſi quis præbendas.

Item ſi clericus eſt, deponitur. 1. q. 1. reperiuntur.

Item ſi laicus eſt, excommunicatur. 1. q. reperiuntur.

Quod varia diſpenſatio eſt circa ſimoniacos: nam diſpenſatur cum eis, vt tantum laicam habeant communionem, quando ſcilicet à ſimoniacis ſciēter in contemptum eccleſiæ promoti celebrauerunt. 1. quæſt. 7. cap. 1.

Item diſpenſatur, vt tantum in minoribus miniſtrent, quando, ſcilicet ad alias eccleſias trāsferri non poſſunt, ſed in ea quam emerunt, canonice viuere promittunt. 1. q. 5. c. 1.

Item diſpenſatur, vt remaneant in ſuſceptis quando non in ea quam emerunt, ſed in alia miniſtrare volunt. 1. quæſtio. 5. cap. 1.

Item diſpenſatur, vt aſcendant ad ſuperiores, quando in ſciis ipſis, aliis pro ipſis ſimoniam commiſerunt. 1. quæſtione 5. cap. 1.

Simulatio. Quod vbi eſt periculū animæ, licet quandoque vtilitatis cauſa ſimulationem prætendere. 22. q. 2. vtilem. Exemplum ibi de Iehu rege Iſrael.

Quod ipſe Deus ſimulauit ſe voluiſſe immolationē Iſaac quā præceperat, & poſtea prohibuit. 22. quæſt. 2. ſi quælibet. §. quandoque.

Item Abraham in Aegypto Saram vxorem ſimulauit ſororem ſuam eſſe, nec tamen peccauit. 22. q. 2. quæritur. & §. proximo.

Item Iacob ſimulauit ſe eſſe Eſau primogenitum Iſaac.

Item iuſtum bellum habentibus quandoque contra hoſtes expedit ſimulatio. 23. q. 2. Dominus noſter.

Quod nulli præiudicat doloſa ſimulatio. 22. q. 5. quacūque.

Quod baptiſmus ſimulatorius non caſſatur. 1. q. 1. ſpiritus. §. ecce. de conſecra. diſtin 4. ſolet etiam.

Quod ad oues Chriſti non pertinent qui illis ficto corde miſcentur. 24. q. vlt. de illis.

Quod malum eſt religioſo cadere a propoſito & poſtea ſimulare propoſitū. 12. q. 1. certe.

Quod

Quod non ſolum in falſis, ſed etiam in ſimulatis operibus filii diaboli ſunt. 22. quæſt. 5. cauete.

Simplicitas. Quod ſimplicitas columbina dicitur quæ dolo caret, & hæc ſuadetur. 6. q. 1. ex merito. 16. q. 1. ſi cupis.

Item ſimplicitas innata, & hæc excuſat tantum in commiſſis. 86. diſt. tanta nequitia. circa fi. & 47. diſt. de Petro.

Quod tali parcitur ſimplicitati, & venia conceditur. de conſecra. diſt. 2. ſcriptura. 86. diſt. tanta nequitia.

Quod ſimplicitas impedit promouendum. 39. diſt. Petrus.

Quod prælato promoto ſi hanc habuerit datur ei coadiutor. 74. diſtin epiſcoporum. 7. q. 1. quia frater.

Item abbatibus propter ſimplicitatem non dantur coadiutores, ſed deponuntur. 18. q. 2. ſi quis Abbas.

Quod ſancta ruſticitas & ſimplicitas ſolũ ſibi prodeſt: & quantum ex vitæ merito ædificat, tantum nocet ſi deſtruẽtibus non reſiſtat. 2. quæſt. 7. ſancta quippe.

Item vbi ſimplicitati tantum ſtudetur, diſciplina negligitur. 11. q. 1. fratris.

Quod in ſacramentorum collatione debet eſſe ſimplex & ſine venalitate conſenſus. 1. q. 6. ſicut is.

Syndicus. Quod per ſyndicum abſentis intimatur voluntas. arg. 93. diſtin. c. 1. 65. diſt. non debet.

Singularitas. Quod ſingularitas in monachis & cõtẽplatiuis approbatur. 16. q. 1. ſi cupis.

Quod ſingularitas niſi ſit Deo cõtraria cõmunem conſuetudinem non debet violare. turpis eſt enim omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. 8. diſt. quæ contra mores.

Quod ſingularitas morum etiã bonorum inconſuetos ſcãdalizat. 12. diſt. illa.

Quod qui ſtrictius viuit quàm habent mores eorum cũ quibus viuit, ſingularis & ſuperſtitioſus vr. 41. diſt. quiſquis.

Quod ſingularitas inter conſuetos, flagitium reputatur. 8. diſtin. quæ contra.

Quod non intereſt quidquid alimentorum ſumat, dummodo non ſit ſingularis, ſed cõgruat in omnibus generibus alimẽtorum his, cum quibus viuendum eſt. 41. diſt. quod dicit.

Quod exceptis religioſis nullus in decantando diuina officia aliter quàm in epiſcopali eccleſia cantantur, debet eſſe ſingularis. 12. diſt. de iis.

Synodus. Quod ſynodus ex Græco interpretatur comitatus vel cętus: concilii vero nomen tractum eſt à Romanis, eo ꝙ ad tractandũ cõi intentione conueniebant. 15. diſt. § ſynodus.

De hac materia habes vbi agitur de Conciliis.

Sobrietas. De ſobrietate epiſcoporum habes 35. diſt. per totũ. & 41. diſt. per totum.

De ſobrietate habes ſupra ubi agitur de Abſtinentia, & de Cibo, & de Ieiunio.

Societas. Quod ſocietas requirit concordiam morum. 41. diſt. quod dicit. & c. clericus.

Quod ſocius tenetur ſocium defendere ab iniuria. 23. q. 3. nõ in inferenda.

Quod bonus qui in bonitate permanet, non polluitur ſi malo ſocietur. 32. q. 1. non eſt. Exemplum ibi de Oſee, & de meretrice.

Quod boni quãdoque luunt ſocietatem malorum. 24. qõ. 1. non turbatur.

Quod bonum eſt malum ſociũ declinare: ne ſicut morbida ouis inficiat congeriem ſocietatis. 45. diſt ſed illud. 14. q. 3. reſecandæ. & cap. ecce autem. & c. illud ſane.

Quod difficile eſt incorruptum permanere, qui corrupto ſociatur. 23. qõ. 4. quiſquis, vel quod poteſt. in fi.

Quod tripliciter aſſociatur quis malis, aut comitando, aut fauendo, aut in non corripiendo. 23. q. 4. ita plane.

Quod non caret ſcrupulo ſocietatis occultæ qui manifeſto facinori deſinit obuiare. 83. diſtin. error. 23. q. 3. qui poteſt. 86. diſt. facientis culpam.

Quod ſocietas malorũ eſt quãdoque toleranda, & quandoque fugienda. 7. q. 1. ſuggeſtũ. & duobus c. ſeq.

Quod incantationes & artes magicę fiunt ex quadam peſtifera ſocietate hominum & dæmonum. 26. q. 2. illud. in fi.

Sodoma. Quod peccatum ſodomiæ exercetur in maſculis & in fęminis. 32. q. 7. vſus.

Quod in peccato ſodomiæ deordinatur ordinatio Dei & naturæ. 32. q. 7. adulterii.

Quod ſocietas quæ cum Deo eſſe nobis debet violatur, cum natura cuius ipſe auctor eſt, libidinis peruerſitate polluitur. 32. q. 7. flagitia.

Quod peccatum ſodomiæ etiã apud Gentiles eſt deteſtabile. 32. q. 7. flagitia.

Quod ſodomiæ peccatum grauius eſt adulterio. 32. queſt. 7. vſus.

Quod peccatum ſodomiæ peius eſt quam cum propria matre peccare 32. q. 7. adulterii.

Quod Loth obtulit ſuas ſtuprari filias, vt deteſtandum peccatum ſodomiæ in aliis impediret. 32. q. 7. offerebat.

Solicitudo. Quod ſolicitudo temporalium ſuffocat ſpiritualia. 49. diſtin. hinc etenim, ante med.

Quod hoc non debet eſſe in clericis & religioſis. 12. qõ. 1. cui portio.

Quod pia ſolicitudo eſt egenorũ commodis intendere. 87. diſt. diuinæ.

Quod cum honoris augmẽto cura quoque ſolicitudinis debet excreſcere. 100. diſtinctio. rationis.

Quod epiſcopus ſolicitus debet eſſe circa defenſionem pauperum, redemptionem oppreſſorum, & munitionem mona ſte-

ſteriorum.84.diſt.§.1.
Item debet eſſe ſolicitus tãquam paſtor circa gregem ſuum.81. diſt.oportet.

De hac materia habes ubi agitur de Negligentia.

Somnus. Quod negligens prælatus dormienti comparatur.86.diſtin. fratrem.

Quod aliquando ſomnum vanũ & deceptorium dormientibus immittunt dæmones. 26. quæſtione 4. ſciendum, circa medium.

Quod dæmones maxime in ſomnis infideles deludunt diuerſas eis ſpecies & ſimilitudines offerentes, & per deuia quæque ducendo: & hoc cum ſolus patiatur ſpiritus in corpore euenire opinantur.26.q.5. epiſcopi,poſt med.

Quod ſomniando illuſiones cõtingunt hominibus multipliciter.6.diſtinct.teſtamentum. & cap.ſeq.

Sors. Quod ſors non eſt aliquid mali, ſed res in humana dubietate diuinã indicans voluntatem.26.quæſt. 2.ſors.

Quod licet ſortibus nihil mali inſit, tamen prohibentur homines:ne ſub hac ſpecie ad antiquos idololatriæ cultus redeant.ibid.§.proximo.

Quod qui ſortibus vtuntur ad negotia ſæcularia & ad vanitatem diuina oracula videntur conuertere.26.q.2.hi qui.

Quod ſortes quæ dicuntur apoſtolorum vel aliorum ſanctorum,ſunt damnatæ, & exercẽtes ſunt excommunicati.26.q. 5.ſi quis clericus. & q.7.non obſeruetis,& c.ſeq.

Quod omne genus ſortium ſub anathemate prohibetur.26. q.5.ſortes.& c.ſeq.

Quod tempore neceſſitatis in libris diuinis præmiſſa oratione dominica vel alia, ſortes videntur concedi.26.q.2.hi qui. & c.ſeq.

Sortilegium. Quod ſortilegi ſunt, qui per quaſdam inſpectiones ſortium vel figurarum futura promittunt. 26. quæſtio.1. ſortilegi.

Quod qui obſeruant conſtellationes, ſortilegi dicuntur. 26. q 5.non liceat.

Quod in calendis Ianuarii menſam cũ epulis ratione diuinationis parare, ſortilegium eſt committere. 26. quæſtio.7. ſi quis.

Quod ligaturę characterum vel aliarũ rerũ quas medicina nõ requirit, vel obſeruatio ſternutationis, aut liminis cõculcatio,aut dierũ Aegyptiorum obſeruatio,& plura alia nomine ſortilegii damnantur. 26. q.2.illud quod.

Quod portare ſuper ſe lapides pretioſos vel herbas non eſt ſortilegium.26.q.vlt.c.vlt.

Quod infirmãtibus carmina ſortilega nil proficiunt.26. q. 7. admoneant.

Qđ q ſeruãt ſortilegia,ſunt Chriſtianæ fidei & baptiſmi violatores.26.q 7. non obſeruetis.

Quod ſortilegi a diabolo cui deſeruiunt, ſunt captiuati. 26. q.5.

q.ſ.epiſcopi eorumque.
Quod ab epiſcopis de parochiis ſunt expellendi.
Item ſortilegi ſunt excommunicandi.26.q.ſ.§.1.
Quod ſortilegi & eis aſſentientes ad accuſationem non ſunt admittendi.11.q.8. quiſquis.
Quod ſerui ſi ſint ſortilegi, verberibus: ſi liberi, carceribus ſunt caſtigandi.26. quæſtio.ſ. contra.
Quod qui credit ſortilegis, quinque annis debet pœnitere. 26. q.ſ.non liceat.
De hac materia habes vbi agitur de Diuinatione, & de Incantatione.

Spectaculum. Quod die ſolẽni ecclеſiam contemnentes, & ſpectacula cuſtodientes ſunt excommunicandi.de conſe. diſt. 1.qui die.
Quod præcipue clerici curioſis ſpectaculis non debent intereſſe.de conſe.diſt.ſ. non oportet.23.diſt.his igitur.
Quod clerici ſpectacula ſaltantium debent vitare. 34. diſtin. presbyteri.
Quod pœnitens ſi perfecte vult pænitere, debet ſe a ſpectaculis ſęculi cohibere.de pæn.diſtin.ſ.§.1.ante finem.ver. cohibere.

Spiritus ſanctus. Quod ſpiritus ſanctus æqualis eſt patri & filio.de conſe. diſt.ſ. de ſpiritu ſancto.
Quod a patre & filio procedit. de conſe.diſt.ſ.ſaluator.
Quod ſpiritui ſancto attribuitur potentia miraculorum. de cõſe.diſt.ſ.de ſpiritu.
Quod ſpiritus ſanctus extra eccleſiam nihil operatur. 24. q. 1.audiuimus.
Quod non ſciſſuras, ſed vnitatem amantes, ſpiritum ſanctũ accipiunt.
Quod peccata tenere vel dimittere, vel excõmunicare, opus eſt ſpiritus ſancti.ibid.
Quod in domino ſemper manſit ſpiritus ſanctus, in alijs vero ſanctis quandoq; manet, quãdoque recedit. de pœn. diſt. 2. quærendum.
Quod nemo poteſt dicere, Dominus Ieſus, niſi in ſpiritu ſancto.ibi. poſt med.
Quod nemo accipit ſpiritũ ſanctum niſi intra eccleſiam. 24. q.1.audiuimus.
Quod blaſphemare ſpiritum ſanctum, eſt contra ſacros canones proterue agere. 2ſ.qõ.1. violatores.
Quod Apoſtolus abſens corpore præſens ſpiritu Corinthiũ tradidit Satanę.24.q.1.audiuimus.circa med.
Quod ſimoniaci non habent ſpiritum ſanctum veritatis, ſed ſpiritum mendacii, & illũ alijs dant.1.q.1.gratiam.
Quod ſeptem modis in ſpiritum ſanctum quis peccat, videlicet cum quis male ſentit de perſona ſpiritus ſancti. de confec. diſt.4.hi vero.
Item cum quis obſtinatur, & dicit omnia mala impunita, & bona non remuneranda. de pœn.diſt.3.adhuc.in fi.
Itẽ qui penitus deſperat, vt Cain qui

qui dixit: Maior eſt iniquitas mea quàm vt veniam merear. de pœn. diſtin.1. voluiſſent.§. ex his.

Item cum quis veritatem cognitam impugnat, ſicut illi qui Chriſtum dixerunt in beelzebub dæmonia eijcere. 1.q.1. eos qui.

Item cum quis quocumque modo mortaliter peccat, nam ex hoc ſpiritum ſanctum a ſe fugat.de pæn.diſtin.3. inter hæc hircum.2.

Item cum quis ſcienter in quocumque mortali peccato perſeuerat.de pœniten.diſtinct.3. ante finem.

Item cum quis exiſtens in peccato habet propoſitum nunquã pœnitere. de pænit.diſt.1. poteſt fieri

Spoliatio. Quod cum ſpoliatur quis rebus vel beneficio ab aduerſario, tunc ante litis ingreſſum reſtituitur.2.q.2.per totum.3. q.1.epiſcopi.5.qõ.2. ſi primates.33.q.2.hiſtoria.

Quod ſi abijciatur ſpoliato exceptio rei iudicatæ,a qua nõ fuit appellatum,tunc non reſtituitur.2.q.6.ei qui appellat.§.diffinitiua.

Quod cum ſpoliatur quis a iudice non ſuo, hic ſtatim reſtituitur, niſi propter graue ſcandalum diſſimuletur.3. q.6. hæc quippe.

Quod ſi ſpoliatur quis a iudice ſuo, qui propter iuſtam cauſam abſens inuenitur, hic ſtatim reſtituitur.7.q.1. præſentium,ſed abſens ex contumacia ſi intra annum purgare voluerit innocentiam,eſt audiendus.11.q.3.rurſus.

Quod ſi ſpoliatur quis præſens a ſuo iudice poſt appellationẽ, nihil agitur & ſpoliatus ad omnia reſtituitur.2.qõ.6.c. vlt.§. appellatore.

Quod ſi ſpoliatur quis a iudice ſuo ante appellationem ordine iudiciario, non reſtituitur. 2.quęſt.6.cap. vlt.§. quandoque vnam.

Quod ſi a iudice ſuo ante appellationem ordine iuris prætermiſſo quis ſpoliatur, ſtatim reſtituitur.2 q.1.notum ſit.

Quod ſpoliatus etiã abſens per procuratorem poteſt reſtitui. 3.quæſtio.1.epiſcopi.§.ſed notandum.

Sponſæ. Quod ſponſæ promiſſæ non ſtatim debent dari, ne vileſcant.27. q.2.inſtitutum.

Quod vno viuente, alteri alter non debet coniungi. 27. q. 2. deſponſatam.

Quod vterque ipſorum altero inuito poteſt religionem approbatam intrare 27 quęſt.2. deſponſatam.

Quod dos ſponſæ ſcripto debet confirmari.30.q.5. noſtrates.

Quod propter publicam honeſtatem neuter alterius conſanguineam nec in vita nec poſt mortem poteſt accipere. 27. q.2.ſi quis deſponſauerit. & c. ſi quis vxorem.& c.ſeq.

Quod fornicatio voluntaria videtur tollere deſponſationis vinculum de futuro. 27. q. 2. raptor.

Quod ſpōſa iubetur lugere mortem ſponſi ſui, quaſi viri ſui. 27.q.2.omne,in fi.

Quod opprimens ſponſam alterius,morte punitur. 27.q.2. omne.

Quod ſponſa quãdoque dicitur vxor,& ſponſi quandoque viri.27.q.2.quapropter. & pluribus c.ſeq.

Quod ſponſus cum ſponſa ob reuerentiam benedictionis prima nocte debent in virginitate permanere. 23.diſtin. cap. ſponſus.

Sponſalia. Quod ſponſalia ſunt futurarum nuptiarum fœdera.30. q.5.noſtrates.

Quod ante ſeptennium nequeũt contrahi ſponſalia. 30. qō.2. §.1.& c.ſeq.

Quod ſponſalia in cunabulis per parentes contracta non tenet, niſi pueri poſtquam ad annos diſcretionis peruenerint, conſentiant. 30. quæſtione 2. cap.vbi.

Quod ſponſalia quandoque cōtrahuntur per verba de præſenti,& hæc quia faciunt matrimonium, non ſoluũtur niſi ꝑ religionis ingreſſum. 27. q.2.ſcripſit.

Item per frigiditatis perpetuum maleficium.2.q.4.conſuluiſti. §.hoc autem.

Item verba de futuro hæc impediunt cum alio contrahendũ, ſed non dirimunt iam cōtractum.27.q.vlt.& §.ſeq.

Quod parentibus non licet puerorũ ſponſalia frangere, quæ vtrorumque conſenſu cōtrahunt.31.q.3.c.ſi qui parētes.

Quod euidēs ſignum ſponſaliũ eſt annuli ſubarrhatio. 30. q. 5.noſtrates.

De hoc habes ubi agitur de Annulo.

Quod ſponſalia per parentes tantum tractari debent: non eſt enim virginalis pudoris eligere maritum.32.q.2.non omnis.§ ſeq.

Quod viuente auo pater puellæ de ſponſalibus tractandis non debet ſe intromittere, ſed auus:quia ipſe pater eſt in poteſtate aui.32.q.3.c.1.

De deſponſatione Mariæ cũ Ioſeph,habes 27.q.2.§.1.

De hac materia, & de Conditionibus turpibus & honeſtis, quæ fiunt in ſponſalibus, habes ubi agitur de Matrimonio.

Stabilitas. Quod ſtabilitas prælatis & clericis in ſuis eccleſijs & locis præcipitur, & contrarium inhibetur.7.quæſt.1.nõ oportet.& per omnia cap.vſque ad cap.ſancitum.

De ſtabilitate habes ubi agitur de Conſtantia.

Statera. Quod ſtatera doloſa quæ grauius pro ſe, leuius pro alio ponderat eſt vitanda.24.q.1.non afferamus.

Quod omnis iudex Stateram geſtare debet, vt in vtroque penſo iuſtitiam & miſericordiam habeat.45.diſt.omnis.

Quod quilibet quaſi in Statera ſermones ſuos debet ponderare.50.diſtin.ponderet.

Statuta. Quod ſtatuta ſanctorum patrum in-

inuiolabiliter ſunt ſeruanda. 11.diſt.nolite.

Quod eccleſiaſtica ſtatuta quædam apoſtolica traditione, quædam auctoritate ſcripturæ, quædam conſuetudine cõfirmantur. 11. diſtinctio. eccleſiaſticarum.

Quod apoſtolica ſtatuta non debent negligi, nec variari, nec per concertationem diſturbari. 25.q.2.amputato.

Quod ſit ſtatutum propter honeſtatem tenendam. 35. quæſtio.3.porro.

De hac materia habet ubi agitur de Publica honeſtate.

Item ſit propter inhoneſtatẽ delendam.de conſe.diſtin.4. nec quemquam.vbi agitur de immunditiis corporalibus.

Item fit propter vtilitatem habẽdam. 1.q 7. tali. vbi conſtituitur propter eccleſiæ vtilitatẽ, vt cum illegitime natis diſpenſetur.

Item fit propter inutilitatẽ euadendam. 12. q. 2. terrulas. vbi ſtatuitur quòd inutiles res eccleſiæ alienari poſſunt.

Item fit ſtatutum cauſa diligentiæ habendæ. 18. diſtinctio. peruenit. vbi ſtatuitur quòd ſynodi certis temporibus habeantur.

Item fit cauſa negligentiæ remouendæ 89.diſtin.volumus.vbi ſtatuitur quòd epiſcopus vicarium habeat.

Item fit cauſa neceſſitatis, qua ceſſante debet ſtatutum ceſſare.prima quæſtio.1.quod pro neceſſitate.

Item fit cauſa facilitatis. 80 diſt. fraternitatem. vbi ſtatuitur quod epiſcopales ſedes debent eſſe propinquæ, vt facilius ad electionem archiepiſcopi conueniant.

Item fit cauſa maioris mali vitandi.13.diſt.c.1.& c.2.

Item fit cauſa maioris boni adipiſcendi.19.q.2 duæ. vbi dicitur, quod clericus contradicente epiſcopo religionem poteſt intrare.

Item fit cauſa oppreſſionis vitandæ. 16.quæſtione prima, prædicator. vbi dicitur quòd maior minorem opprimere non debet.

Item fit cauſa ſubiectionis ſeruandæ. 95. diſt. eſto. vbi dicitur qualiter epiſcopi ad preſbyteros, & presbyteri ad epiſcopos ſe debent habere.

Quod legitime ſtatutum poteſt diſſolui propter peccãtis abuſum. 63. diſtinct. quia ſancta. §. proximo.

Item propter auctoris deteſtationem. 16. diſtin. canones. vbi dicitur, quòd licet bona ſint quæ ſtatuerunt hæretici, tamen ſunt deteſtanda.

Item propter ſecuriorem prouiſionem.de conſe.diſtin. 1 vaſa. vbi dicitur, quod pro miniſterio diuino meliora ſunt vaſa aurea & argẽtea quàm vitrea & lignea.

Item propter ſtatuti nimium rigorem.34. diſt.fraternitatis.

Item ne præbeat malignandi occaſionem. 12.diſt.nos cõſuetudinem. vbi contra primũ ſtatutũ de hæreticis ſtatuitur de

Donatiſtis nō promouendis.

Item propter maiorem honeſta tem.31.diſt.aliter. vbi ſtatuitur de Grçcorum ſacerdotum vxoribus,quod apud Latinos diſſoluitur.

Item propter exempli perniciē. 96.diſt.bene.vbi ſtatutum Baſilij, licet fuerit pro eccleſia, caſſatur.

Quod ſtatutū anteceſſoris caſſatur,ſi oppreſſionem infert.31. diſt.ante triennium..

Item ſi iniuſtitiam continet. 19. diſtin.ſecundum. & 10. quæſtio.2.de precariis. 100.diſtin. nouit.

Item ſi caſus inopinatus emergit.12.q.1.certe.

Item ſi exemplum mali inducit. 63.diſt.quia ſancta.§. verum.

Item ſi melius alteri fuerit reuelatum.9.diſt.noli.

Item ſi cauſa vel perſona vel aliquid ſimile, cauſam dederit ſtatuto.29.diſt.regulæ.

De hac materia habes ubi agitur de Conſtitutione.

Sterilitas. Quod in lege Moyſi male dicta erat ſterilis. 32.q.4.recurrat.§.his ita.

Quod nulli licet vxorem dimittere propter ſterilitatem, & aliam ducere propter fęcunditatem.32.q.7.tantum.

Quod non videtur vere eſſe vxor quæ procurat contra bona matrimonij venena ſterilitatis.32.q 2.aliquando.

Quod ſancti patres propter ſterilitatem vxorum ex ancillis pueros procreauerunt. 32. q. 4.§. 1.

Stola. Quod Stola dicitur orarium.23. diſt. eccleſiaſtica.

Quod ſtola epiſcopus & ſacerdos vtrumque humerum debet ambire,pectus in modum crucis ſtringendo, ad deſignādum quòd Chriſtum crucifixum in pectore portans ſecurus ſtet inter proſpera & aduerſa.23.diſt.eccleſiaſtica.

Quod qui ſine ſtola celebrat, vel euāngelium legit,grauiter excedit, vnde & excommunicari præcipitur.33.diſtin. eccleſiaſtica.in fi.

Quod diaconus in ſiniſtro humero ſtolam geſtare debet, vt expedite presbytero miniſtrare valeat.25. diſtin. vnum orarium.

Quod ſacerdos nunquam debet corpus Chriſti ſumere vel pro aliis portare niſi ſtola in pectore ad modum crucis circumſeptus. 22. diſtinctio. eccleſiaſtica.

Studium. Quod Studium apoſtolici debet eſſe circa profectum imperij 97.diſt.victor.

Quod Studium epiſcopi debet eſſe vt diuerſarum ſciētiarum Studium procuret in eccleſijs baptiſmalibus. 37. diſtinct. de quibuſdam.

Quod Studium debet eſſe clericis diuinis officiis intendere. 23.diſt.his igitur.in fi.

Quod clerici Studium auaritiæ debent declinare.ibid.

Item deteſtabile Studium ſimoniæ debent fugere. 1.q. 1. qui ſtudet.

Quod

Quod ſtudium liberalium artiũ ad vtilitatem eccleſiæ exercendum approbatur. 37. diſt. de quibuſdam.

Quod Studium in liberis poetarum ratione curioſitatis clericis inhibetur. 37. diſtin. ſi quis vult.

Item clericis inhibetur ne filios ſuos in eccleſiarum ſumptibus ſtudijs ſecularium ſcientiarum occupent. 37. diſtinct. legant. & cap. vino. & cap. omnem.

Stultum. Quod Stultum eſt nolle a quocumque bona diſcere. 22. diſt. de Conſtantinopo.

Item peccati periculum & pœnę correſpondentis non penſare. 38. diſtinct. qui ea. vbi dicitur, Qui ſtultus eſt in culpa, ſapiens erit in pœna.

Stuprum. Quod Stuprũ eſt illicita virginum defloratio. 36. q. 1. lex. §. cum ergo.

Subdiaconus. Qđ Subdiaconi appellantur, qui ſubiacent officijs & pręceptis Leuitarũ. 21. diſt. cleros.

Item Subdiaconi officium eſt calicem & patenam ad altare Chriſti deferre, & Leuitis tradere. 25. diſt. perlectis.

Quod nullus debet ordinari in Subdiaconũ, niſi promiſſa caſtitate. 28. diſt. de Syracuſanæ. §. ecce. & duobus c. ſeq.

Quod tempore apoſtolorum Subdiaconatus non reputabatur ſacer ordo. 60. diſt. nullus in epiſcopatum.

Quod Subdiaconus poteſt eligi in epiſcopum, & non in archidiaconum. 70. diſtin. inuocamus. & cap. nullus in epiſcopatum.

Subſcriptio. Quod Subſcriptio tabellionarii, vel ſi non habetur tabellio, trium teſtium Subſcriptio ſcripturam facit authenticam. 16. q. 3. placuit. §. poteſt.

Quod ſubſcriptio requiritur in electione. 63. diſt. quanto.

Item requiritur in conſtitutionis promulgatione 96. diſtin. bene quidem. 35. quæſtio. 9. quod quis.

Item requiritur in ſententiæ prolatione. 17. diſtin. concilia. §. hinc etiam.

Item requiritur in rerum eccleſiaſticarum alienatione. 12. q. 2. ſine exceptione.

Item requiritur in libertatis datione. 12. q. 2. epiſcopus qui mancipium.

De ſimili materia habes vbi agitur de Scriptura.

Succeſſio. Quod in eccleſiis non debet eſſe ſucceſſio. 8. quæſt. 1. apoſtolica.

Quod epiſcopus non poteſt ſibi ſubſtituere ſucceſſorem. 8. q. 1. per totum.

Quod filius ſacerdotis uel clerici non poteſt immediate in eccleſia ſuccedere patri. 1. q. 1. cito turpem.

Qđ varietate multiplicis ſucceſſionis aboletur uitium prædeceſſoris.

Quod bona defuncti epiſcopi ſer-

ſeruanda ſunt diligenter Succeſſori.12.q.2.hæc huius placiti. & c.non liceat.& cap.charitatem.

Succeſſor. Quod Succeſſor factum prędeceſſoris mutat propter ſubditorum oppreſſionem. 31 diſtinctione,ante trienniū.

Item propter manifeſtam iniquitatem.100.diſt.nouit.

Item propter exempli perniciē. 63. diſt. quia ſancta.§.verum.

Item ob iudicis circumuentionem.35.q.9.apoſtolicę.& duobus c.ſeq.

Item ob gratiæ diſpenſationem. 35.q.9. ſententiam.

Item ob originis incertitudinē, 68.diſt.chorepiſcopi.

De hac materia habes vbi agitur de Statuto, & de Conſtitutione.

Suffragiū. Quod ſuffragia eccleſię facta ꝓ mortuis proſunt. 13.q.2.non exiſtimemus.

Quod quattuor modis fiunt ſuffragia pro mortuis, aut miſſis, aut eleemoſynis, aut ieiunijs,aut precibus. 13.q.2.animæ.

Quod cum pro centum animabus pſalterium vel miſſa dicitur, non minus quam ſi pro qualibet earū diceretur,accipitur.de conſe.diſt.5.non mediocriter.

Quod pro ſuffragiis murtuorū alij diem tertium, alij diem ſeptimum, alij trigeſimum, alii quadrageſimum obſeruare cōnſueuerunt. 13.quæſt.2. quia alii.

Quod debita ſuffragia mortuorum non reddētes fures ſunt & ſacrilegi, & ſunt excommunicandi.22.queſt.2.qui oblationes.

De hac materia habes vbi agitur de Mortuis,& de Eleemoſynis.

Superbia. Quod ſuperbia eſt bona,quę non habet quis, ſimulare. 11. q.3. ſi quis vero.

Item ſuperbia eſt aliis ſe præferre.22.diſt.de Conſtantinopolitana.

Item ſuperbia eſt vanas opiniones ex ſcripturis ſacris confingere.30.diſt.hęc autem.

Item ſuperbia eſt ſubditos non cum beneuolentia, ſed cum aſperitate corrigere.45.diſt.licet nonnumquam.

Itē ſuperbia eſt arrogāter alios inſtruere.46.diſtinct.hoc habet.45.diſt.recedite.

Item ſuperbia eſt occaſione habitus vel religionis ſimpliciores quoſque deſpicere. 30 diſtin.ſi quis per ſuperbiam.45. diſt.vera iuſtitia.

Item ſuperbia eſt ſine meritis ꝑfici vel ordinari velle. 59.diſt. officia.

Item ſuperbia eſt peccatum ſuū in confeſſione non manifeſtare.de pænit.diſt.1.§. item taciturnitas.

Item ſuperbia eſt officia aliis cōuenientia ſibi vſurpare. 10.diſtinct.quoniam.93.diſtin.diaconi eccleſiæ.

Quod Nabuchodonoſor propter ſuperbiam in beſtiam eſt mutatus.18.quęſtio. 4.mirror.

Superfluitas. Quod ſuperfluitas cibi & potus nocet animæ & corpori. de conſec.diſtinct. vlt.nihil enim ſic.& duobus c. ſequen.

Quod ſuperfluitas temporaliũ (maxime in clericis) arguatur.47.diſt.ſicut. 12. quæſtio. 2. aurum.

Item arguitur in vſu ciborum & potuum, 44.diſtinct.§.1.& c. ſequen.

Item arguitur in exceſſu deliciarum & laſciuiarum. 35 diſtin. eccleſiæ. 41.diſt.quiſquis.

Item arguitur in immoderata fuſione verborum. 43. diſt.ſit rector.ante med.

Item in conſtructione ędificiorum.86. diſt.non ſatis.& cap. pulchra.12. q.2.gloria.

Superſtitio. Quod ſuperſtitio eſt quidquid inſtitutum eſt per homines ad facienda & colenda idola, vel ad colendam ſicut Deum creaturam. 26. q. 2.illud quod.

Item ſuperſtitio eſt ſeruare tempora in agendis, in ædificiis inchoandis, in diebus Aegyptiacis cuſtodiendis. 26. q. vlt. quis exiſtimaret.

Item ſuperſtitio eſt pacta quædam & fœdera cum dæmonibus ſubire, qualia fiũt per magicas artes.26.quęſtio.2. illud quod.

Item ſuperſtitio eſt ſtrictius uiuere quam mores eorum cũ quibus quis habitat,ſe extendunt. 41. diſtinctione, quiſquis.

Suſpenſio. Quod ſuſpenſio eſt duplex videlicet corporalis, & ſpiritualis.

Quod ſuſpenſio Iudę corporalis non deleuit peccatum,ſed auxit ſupplicium.23.quæſt.ſi nõ licet.

Quotquot ſeipſos ſuſpendunt, uel aliter occidunt cum Iuda perpetuę damnationis exitiũ incurrunt.23.quæſt.5. ſi non licet.

De ſuſpenſione Iudæ habes vbi agitur de Iuda.

Quod ſuſpenſus in patibulo (ſi digne pænituerint)non eſt neganda euchariſtia, neque ſepultura, quia talibus ſupplicium cedit ad peccati remedium. 13.q.vlt.c.vlt.

Quod ſuſpenſio ſpiritualis eſt canonica vel eccleſiaſtica, quæ contingit in officio & beneficio, vel in vtroque. 32 diſtin. eos qui.

Quod a canone ſuſpenſi ſunt ipſo facto clerici publici fornicatores. 32.diſtin.nullus.& c. ſeq.15.q.8. ſciſcitantibus.

Item hęretici.24.quæſt.1.ſi quis dederit.& cap.ſeq.

Item ſchiſmatici.1.q.1. quicumque.& cap.reperiuntur.

Quod ſuſpendũtur clerici turpibus quæſtibus & lucris incũbentes. 88. diſtinctio. conſequens.

Item ſuſpenduntur ab officio dęmoniaci & epileptici, vel con ſimilibus vexationibus laborantes.33.diſtinctio.communiter. & duobus c. ſeq.

Item ſuſpenduntur epiſcopi vel cle-

clerici inſolentiis ſe non corrigentes.34.diſtinctio. quorũdam.

Item Suſpenduntur clerici prælatis ſuis inobedientes & contumaces.11.q.3.ſi quis vero. & cap.abſit.

Item quando quis Suſpenditur ab officio, intelligitur tãtum de officio in eccleſia exequendo, quia in priuato tenetur omnes horas dicere 11.quæſ. 2. ſi quis epiſcopus in concilio.

Item in officiis eis participantes excommunicantur.11. q.3.ſi quis epiſcopus damnatur.

Quod non timens Suſpenſionẽ excommunicatur.11.quę.3.ſi quis preſbyter.

Item deponitur ab honore.11. q.3.ſi quis epiſcopus.

Suſpicio. Quod omnis Suſpicio potius repellenda eſt,quam recipienda.6.q.1.oues.

Quod fidelis homo non de facili debet venire in Suſpicionem.11.quæſtio.3.abſit.nota gloſſam.

Quod eſt ſuſpicio temeraria, & hęc eſt repellenda, quia non vult Deus hominem ab humano iudicari arbitr.o.2.quęſ.1. multi. poſt medium.

Item ſuſpicio probabilis, & hęc recipit probationem in contrarium.7.q.1.pręſentium.

Quod ſuſpicio ſurgit ex pręſumptione, vel ex teſtium productione.2. quæſtio.7.accuſatio quoque.

Item eſt ſuſpicio violenta,& hęc ſufficit ad ſententiam,vt ſi vxor cum adultero in uno lecto inuenitur.32.q.1.dixit.

Item ex ſignis uериſimilibus, & ex infamia,& hęc inducit purgationem.2 q.1. Deus.& q.5. preſbyter.

Item ſurgit ex aduerſariorum confictione, & hæc eſt contẽnenda.11.q.3. in cunctis.

De hac materia habes ubi agitur de Præſumptione.

Tabellio. Quod quælibet ciuitas debet habere tabellionẽ. 16.q.3. placuit. §.his autem.

Quod vbi tabellio ad inſtrumentum ſcribendum non habetur,ſufficit trium teſtium ſubſcriptio.

Taberna. Quod tabernas clerici pro aliis non debent tenere.44.diſtin.nulli.

Item niſi in neceſſitate peregrinationis tabernas ad comedendum vel bibendum non debẽt intrare.44.diſt. clerici.

Quod clericus tabernã frequentans,ſi admonitus non ceſſat, debet deponi,44.diſt.nulli.

Taciturnitas. Qđ eſt taciturnitas bona & mala. 43.diſ. ſit rector. per totum.

Quod in concilio vel in capitulo bona eſt taciturnitas,& mala tumultuoſa verboſitas.5.q. 4 in loco

Quod tacenda ſunt coram indignis fidei ſacramenta.43.diſt. in mandatis.

Quod qui in obligatione tacet, ipſa taciturnitas ſibi præiudicat.

cat.28 diſt. diaconi.

Quod taciturnitas mala eſt in peccati confeſſione.de pęn.diſtin.1.§.item taciturnitas.

Item in veritatis defenſione. 11. quæſ.3. quiſquis.& c. nolite timere.

Item in ſubditorum correctione: propter quod prælatus canis mutus dicitur. 43. diſt.ſit rector.

Quod taciturnitas ſiue bona ſiue mala quandoque trahitur ad conſenſum, videlicet propter fauorem ordinis 54.diſ. ſi ſeruus ſciente. vbi dicitur quòd ſi ſcit ſeruum ordinari & tacet, videtur conſentire.

Item propter fauorem religionis.16.q.2. cap.1. & 2. vbi dicitur, quòd qui anno & die vno in religione ſteterit, etiã ſi voce profeſſus uon ſit, videtur ex taciturnitate in profeſſionem conſenſiſſe.

Item propter fauorem matrimonii.29.quæſt.2. ſi quis ingenuus.vbi dicitur, quòd ducens ancillam in vxorem ſciẽter, non poteſt eã dimittere quia tacendo videtur in eam conſenſiſſe.

Item propter fauorem caſtitatis. 27.diſtinct. diaconus. vbi dicitur, quòd ſacrum ordinem recipiens etiam tacendo de tenenda caſtitate, in eam conſentit.

De hac materia habes vbi agitur de Silentio.

Tangere.

Quod qui iuſtos tangit, velut pupillam oculi Domini tangit. 2. q.7. accuſatio, quoque.

Quod tangere immundum eſt peccatis aliorum conſentire. diſt.45.recedite.

Quod cui peccatum diſplicet, & illud redarguit, immundum non tangit. ibidem. & cap.tolerandi.

Quod etiã ſine coitu laſciuus tactus graue eſt peccatũ. 27. q. 1.nec aliqua.32. quæſt.5. nec ſolo.

Temeritas.

Quod temeritas eſt maiorum ſtatuta auſu proprio contemnere. 2.q. 1. notum.quęſt.7.nihil.10.q. 1.hãc conſuetudinem. in fi. 21.q.4. epiſcopi.

Quod temeritas incurritur, cum a ſubditis vita & facta ſuperiorum diiudicantur uel reprehenduntur. 21.diſtin. nolite. 13. quęſtio. 4. placuit. & cap. ſequen.

Quod temeritas facilitatis veniam continet, & inconſultus calor calumniæ vitio caret. 2. q.3.ſi quem.§.notandum.

Quod temeritas accuſatorum tribus modis detegitur: aut enim calumniantur, aut præuaricantur, aut tergiuerſantur.2.quæſt.3.ſi quem.§.proximo.

De Temerario iudicio, & de Suſpicione habes in ſuis locis.

Temperantia.

Quod Tẽperantia cibi eſt cum nõ plus quam neceſſe eſt ſeruitur corpori, ſed ſola eius ĩfirmitas reficitur, vt ad vſus exercendæ virtu-

virtutis aptū hēāt. 44.diſt. cōuiuia.de cōſe.diſt.5.ſnon dico.

Quod temperantia prodeſt animæ & corpori, quia nihil ſic homini prodeſt ſicut moderata refectio.de conſec.diſt 5. nihil enim ſic.

Quod nec in manducando nec in abſtinendo conſiſtit iuſtitia,ſed in vtriuſque ſecundum naturæ capacitatem temperātia.41.diſtin.quod dicit.& tribus c præcedentibus.

Quod tempore ieiuniorum maxime eſt ſeruanda. de conſec. diſt.5. ſint tibi.

Quod temperantia attenditur in moribus.23.diſtin.qui eps.

Item eſt habenda in dandis eleemoſynis.86.diſtin.non ſatis.§. item perfecta.

Itē in infligendis pœnis. 45 diſt. diſciplina. vbi dicitur, quod de lenitate & de ſeueritate debet fieri quoddam temperamentum.

Temporalis. Q̄d Deus largitur temporalia propter elemoſynæ largitionem. 16. quęſt. 1.reuertimini.

Item propter pietatem factam. 22.q. 2. ſi quęlibet. Exemplū ibi de obſtetricibus.

Item propter decimarum ſolutionem..16.q.1.decimæ.

Quod ſubtrahuntur temporalia cum ex ipſis non fiunt eleemoſynę. 16.q.1.reuertimini.

Item cum non ſoluuntur decimę.16.q.1. decimę.

Quod contemplatiui ab omni ſtrepitu temporalium quieſcere debent.12.q.1.duo.

Quod temporalia debent poſſideri, ſed non niſi ad vſum.ibidem, poſt medium.

Quod de omnibus temporalibus Deo ab hominibus reddenda eſt ratio.15.q.1.firmiſſime.§.ex eo.

De hac materia habes vbi agitur de Diuitijs.

Tempus. Quod tempora propter diuinationem non ſunt ſeruanda.26. q.vlt. non licet.

Quod tempus merendi non eſt niſi in pręſenti. 13.q.2.in præſenti.

Quod tēporis qualitate res mutantur.10.q. 3.priſcis.& c.ſeq. 35.diſt.ab exordio.

Quod Chriſtus veniens in fine temporum traxit finem ad principium.35.diſtin.ab exordio.

De quattuor Temporibus habes vbi agitur de Ieiunio.

Quod temporibus noſtris non ſolum corpora,ſed etiam merita in hominibus defecerūt. 34.diſt.fraternitas.

Quod multi tolerantur propter temporum neceſſitatem uel vtilitatem uel ſcandalum. 1. q.6.requiritis. & c.ſeq.4.q.1. pudenda.in ſi.

De Temporibus habes vbi agitur de Præſcriptione & in multis locis vbi agitur cum temporis adiunctione.

Tentatio. Quod tentatio eſt multiplex,videlicet Dei,hominis & diaboli. de pęnitent. diſtinctio.2. §.opponitur. & §.ecōtrario.

Quod

Quod tentat Deus ad inſtruendum.1. quæſt. 1. prophetauit. §.quinque.

Item ad pugnandum.6.q.1.ſunt plurimi.de pœn.diſtin.2.§.opponitur. poſt med. vbi agitur de Tentatione tribulationis.

Quod tentatio eſt vita hominis ſuper terram.de pœn.diſt.2.§. opponitur.

Quod humana tentatio eſt cum in animo de illicitis tentamur etiam nolentes: ſed diabolica, cum quod caro ſuggerit, animus conſentit.de pœn. diſt. 2. §.econtrario.

Quod ſunt quidam qui non expectant tentationem, ſed præueniunt voluntate.de pœn. diſtin.5.§.1. circa prin.

Quod cum tentatio in corde nō reprimitur etiam in actione dominatur. 49. diſtinct. hinc etenim.

Quod nemo debet tentare Deū dum habet quod conſilio rationabili faciat.22. q. 2. quæritur.

Quod iudicium per duellum & per ferrum calidum ſiue per aliquam aliam probationem prohibetur,quia Deus tentari videtur.2. qō. 4. monomachiam.& c.conſuluiſti.

Qood Deum tentat qui habet quod faciat vnde ſuā & aliorū ſalutem prẹcauere queat, & non procurat. 23. quæſt.8. ſi nulla.

Quod tentat hominem diabolus.de pæn. diſt. 2. §. opponitur,ante ſi.

Item tentat bonos vt laceret & deuoret.3.q.1.nulli.

Item tentat dormientes.6 diſtin. teſtamentum.

Quod mille modos habet tentandi.6.q.2.c.1.

Item tentat ſub ſpecie boni mala ſuggerendo.14.q.5.forte.

Quod præcipue ſancti à peccato mundi ſuſtinent tentationes. diaboli.de pœn.diſtin. 2.§. opponitur.

Quod maxime illos tentat qui Deo ſunt familiariores & in eius ſeruitio feruentiores. 3. q.1.nulli.

Tergiuerſatio. Quod tergiuerſatio eſt verborum cauta prolatione peccata ſua leuigare.de pœn.diſt.1.§.econtra. 2.in fine.

Quod tergiuerſari eſt ab accuſatione deſiſtere.2.q.3.ſi quem. §.notandum.

Teſtamentum. Q̄d teſtamētum vetus differt a nouo in pluribus: quia in veteri pẹna, & in nouo venia peccati promittitur.23.q.4.c. hæc autem. §.proximo.

Quod illud terrorem,iſtud māſuetudinem inducit. ibid.

Item in veteri pro culpa morte moriebantur, in nouo pœnitenti miſericordia promittitur. ibid.

Item differt in matrimonii coniunctione.35.q.1.§.1.

Item in plurium vxorum & concubinarum permiſſione. 32. q.4.recurrat.§.his ita.

Item differt in multorum cæremonialium obſeruatione. 5, diſt.§.1.6.diſtin. non eſt pec-

catum.§.his ita.

Item differt, quia vetus requirit opera, nouum autem non tantum opera, ſed volũtatem.15. q.1.ſi quis non.

Item teſtamentum vetus virginitatem non approbat, quam nouum commendat.32. q. 4. recurrat.§.his ita.

Quod concordat nouum teſtamentum cum veteri in moralium obſeruatione, quia obſeruat decalogum.32.q.4. meretrices.

Quod in teſtamentis decedentiũ vltima voluntas teſtatoris eſt ſeruanda.13. quæſt.2. vltima. 16.q.1.admonere. & c. conſideratio.

Quod eremitæ quia propriũ habent, poſſunt teſtari. 19.q. 3. perlatum.§.proximo.

Quod religioſis proprium non habentibus non licet teſtari. 19. quæſtione 3. quia. & cap. ſequen.

Item ſeruus (quia omnia ſunt Domini) teſtamentum condere non poteſt.13.q.2. illud.

Quod vtrum liceat epiſcopis & clericis cõdere teſtamentum, habes 12.q. 1.epiſcopi.

Quod non licet eis de rebus eccleſiæ ſicut agris & frugibus ſiue oblationibus, ſiue de quibuſcumque aliis teſtari. 12. q.1.epiſcopi. ibid. & quæſt. 2. per totum.& quæſt.4.nulli.& cap.ſeq.

Item bona propria decedentiũ ab inteſtato ſi non habent filios vel nepotes, ſunt eccleſiarum in quibus miniſtrant.12. q.3.quicũque.& q.5. c. vlt. & q.2.epiſcopus qui filios.

Quod in teſtamento Chriſtus ſemper pro vno filiorum reputandus eſt. 23.qõ. 2. ſi quis iraſcitur.

Quod teſtamentorũ non executores ſunt ſacrilegi fures. 13. q.2.qui oblationes.17.q.4.ſacrilegium.

Item ſunt egenorum homicidę. 13.q.2.clerici.

Item ſunt excommunicandi. ibi.

Quod ſucceſſor non ſeruans defuncti teſtamentum eſt exhęredandus.11.q.1. Siluester.

Teſtis.

Quod triplex eſt teſtis, videlicet ſuperior, ſcilicet Deus. 11.q.3. inter verba. vbi dicitur, Ecce in cęlo teſtis meus.& 21.qõ.1. ſi peccatum.

Item eſt teſtis interior, videlicet conſcientia.11.q.3.inter verba. vbi dicitur: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſciẽtiæ noſtræ.& c.cuſtodi.

Item eſt teſtis exterior, ſcilicet ꝓximus.de conſe.diſtin.1.iubemus.11.q.3.non ſunt.12. q.1. nolo vt.

Quod eſt teſtimonium non ſolum verbale, ſed etiam reale, ſcilicet facti euidentia.28.diſt. priuſquam.82. diſt. propoſuiſti.33.q.2.de his vero.

Quod apoſtoli verbo & opere ſunt teſtes Chriſti in Hieruſalem & in omni Iudæa.11.q.3. exiſtimant.in fi.

Quod voluntas morientis etiam ſine inſtrumento probari poteſt ex circumſtantium teſtimoniis.29. quæſtio.6. his qui tempore.

Quod

Quod in teſtimonio eſt attendẽda diuerſitas locorum & temporum, trigeſimaquinta q. 6. de parentela.

Quod ad probationem ingenuitatis ſoli teſtes non ſufficiunt niſi inſtrumentis & argumentis adiuuentur 4. quæſtio. 3. placuit. §. item in criminali. poſt med.

Quod nullus poteſt eſſe iudex & teſtis. 4. quæſtio. 4. nullus vmquam.

Quod teſtibus non teſtimoniis per ſcripturam delatis credendum eſt. 3. q. 9. teſtes. §. proxi. & c. hortamur.

Quod de illo eſt verum teſtimonium quod in præſentia teſtificantium contigiſſe perhibetur. 3. quæſtione 9. teſtes. §. de his.

Quod etiam non rogati, dũmodo interfuerint, teſtes eſſe poſſunt. 4. q. 3. placuit. §. item in criminali.

Quod teſtes ſuper vno facto in tempore & loco diſcrepantes repelluntur. 3. quæſt. 9. teſtes. §. ſequen.

Quod illi teſtes ſunt grauiter puniendi quos temporum diuerſitas ſimul facto non interfuiſſe oſtendit. 3. quæſt. 8. nihilominus.

Quod in cauſa criminali teſtimonium debet eſſe de viſis, notis & auditis. 3. quæſtione 9. teſtes.

Quod in teſtibus attendenda eſt ſtatus dignitas, fidei puritas, & morum grauitas. 4. q. 3. teſtes. §. ſequen.

Quod illi præcipue recipiendi ſunt in teſtes, de quibus præſumitur ꝙ veritatem facti magis ſciant. 35. q. 6. c. 1.

Quod licet ſimplici verbo iudicis credendum ſit, tamen ſi ab ipſo appellatur, non poteſt eſſe teſtis in cauſa appellationis. 16. q. 1. ſtatuendum.

Quod ad vnius teſtimonium nemo condemnatur niſi forte fama publica contra eum laboret. 3. q. 3. teſtes. §. ſeq. 35. q. 6. §. vlt. 33. q. 2. admonere. 2. q. 5. ſi mala.

Item nec ad teſtimonium vnius, etiam ſi ſit epiſcopus. 6. qõ. 2. per totum. 4 q. 3. teſtes. § ſeq. ver. vnius.

Quod ex hoc epiſcopo vel alteri prælato iniuria non infertur, cum ſibi ſoli in teſtimoniũ nõ creditur. 6. q. 2. c. vlt.

Quod ad probandum duo teſtes ſufficiunt, vel tres, niſi in aliquibus caſibus ſingularibus vbi plures requiruntur. 4. q. 3. teſtes. §. ſequen. poſt med. 2. q. 4. §. 1.

Quod prçſul non damnatur niſi 72. teſtibus: presbyter autem niſi 44. diaconus vero cardinalis niſi vigintitribus. inferioris autẽ gradus clerici niſi ſeptem teſtibus conuicti, non debent condemnari. 2. quæſtio. 5. præſul.

Quod nullus eſt idoneus teſtis in cauſa propria. 15. q. 3. ſane, in fine.

Quod nec in re nec in cauſa propria quis ad teſtificandum admittitur. 4 q. 3. teſtes. §. ſequẽ. poſt med.

Quod contra ſe quiſque teſtari po-

pôt, pro ſe vero minime. 14. q.2.§.1.

Quod propter inimicitias poteſt quis repellere teſtes contra ſe, quos admiſit ꝑ ſe: alias non.4.q.3.teſtes.§. ſeq. ver. ſi quis.

Quod qui agit, non poteſt à reo petere teſtimonium. 4. quæſtio.3.teſtes. verſicu. item qui intendit.

Quod teſtes non videntur idonei, quibus poteſt imperari. 4.quæſtio.3. teſtes. §. ſequen. ante med.

Quod teſtis videtur ſuſpectus ſi ſit de domo iudicis. 4. quæſt. 4. contra.

Quod nullus debet cogi, vt ferat teſtimonium contra conſanguineum vel affinem.4.q.3.teſtes.§.ſequen. verſi. item lege Iulia.

Quod nec parẽtes nec liberi inuicem aduerſus ſe teſtificari poſſunt.4.quæſt.3. teſtes. ver. item codicem.

Quod pater & filius & duo fratres in eadem cauſa teſtes eſſe poſſunt. 4.q.3.teſtes.§.ſeq.

Quod in alieno negotio plures teſtes produci poſſunt ex eadẽ domo.4. q.3. teſtes.§. ſeq. circa med.

Item teſtis domeſticus admittitur in cauſa eccleſiaſtica. 14. q.2.ſuper.

Item in cauſa matrimoniali. 35. q.6.de parentela.

Item admittitur in cauſa ciuili, ſed non in criminali.4.quęſt. 3.teſtes.§. ſequen. verſi. quos accuſator. 14.quæſt.2. per totum.

Quod hæreticus pro Chriſtiano pôt teſtificari contra hæreticum, ſed non contra Chriſtianum.24.quæſtio.1. miramur. §. ſequen.

Quod inhabilis ad ſacerdotium, contra ſacerdotem nõ poteſt teſtificari in cauſa criminali. 2.q.7.ipſi apoſtoli.

Quod an clericus ad teſtificandum poſſit cõpelli.2. q.6. ſtatutum.

Quod epiſcopus vel presbyter niſi in cauſa quę aliter ſciri nõ poſſit adducatur in teſtẽ: quia ex hoc ſacerdotium dehoneſtatur. 11.q.1 .teſtimonium.

Quod epiſcopus vel presbyter ĩ neceſſitate teſtimoniũ perhibẽs nõ debet iurare ſicut alii ſuper librum, ſed tantum videre librum in ſi.

Quod epiſcopus vel presbyter poteſt loco iuramenti per ſanctam conſecrationem dicere. 2.q.4.ſi quis presbyter.

Quod omnes alii teſtes debẽt primo iurare de veritate dicenda tactis ſacroſanctis Euangeliis.3.q.9.hortamur.4.q.3. teſtes.§ proximo.

Quod iudex debet teſtibus prouidere de loci ſecuritate. 3. q. 9.hortamur.

Quod teſtibus expenſæ ſunt miniſtrandæ.4.q.3.teſtes §.ſeq.

Quod epiſcopus ſiue presbyter pro eccleſiæ ſuæ negotio poteſt ferre teſtimonium. 14. q. 2.ſuper.

Quod clericus non debet eſſe teſtis contra laicum in criminali cauſa, ſed in ciuili. 11. quęſtio. 1.teſtimonium. 14. qõ.2. ſu-

ſuper.

Quod in conficiendis inſtrumentis ſecularium, presbyteri nō debent ferre teſtimonium niſi de mandato epiſcopi. 14 q. 2. ſuper. in fi. ibi.

Quod teſti honeſtiori maior fides eſt adhibenda. 4. quæſtio. 3. teſtes. verſicu. item iuſiurandi.

Quod vtrum hermaphroditus poſſit fieri teſtis, qualitas incaleſcentis ſexus declarabit. 4. q. 3. teſtes. ver. item hermaphroditus.

Quod mulier poteſt eſſe teſtis pro parentibus & amicis & conſanguineis, & pro crimine læſæ maieſtatis, & cōtra hæreſim & ſimoniam. 15. q. 3. § de crimine.

Quod de vnoquoqne minus eſt dubitandū vbi prior vita qualis fuerit teſtimonium reddit. 61. diſt. miramur.

Quod teſtes debent eſſe bonæ opinionis. 2. q. 1. in primis. circa med. 3. q. 5. ſuſpectos. 4. q. 3. teſtes. §. 1.

Quod ad teſtificandum non admittuntur aliàs inimici. 2. q. 1. in primis. circa med.

Item nec ſerui pro domino ſuo, nec minor viginti annis. 4. q. 3. teſtes.

Item nec infideles. 2. q. 7. nō poteſt. 3. q. 5. ſuſpectos.

Item nec à fide apoſtatantes. 2. q. 7. non poteſt.

Item nec infames. 2. q. 7. teſtes. 3. q. 5. ſimiliter. & c. ſeq. 6. qō. 1. qui crimen.

Item nec criminoſi. 2. q. 7. teſtes. 3. q. 5. conſtituimus.

Item nec complices in crimine quando illud de ſe confitentur. 15. q. 3. c. vlt. 4. q. 3. teſtes. §. ſequen.

Item nec nimia paupertate laborantes. 4. q. 3 teſtes §. ſeq.

Item nec conſanguinei vel propinqui, niſi cum contra ſeipſos mutuo teſtificari voluerint. 3. q. 5. c. 1.

Item nec familiares ſcilicet de propria domo prodeuntes. 3. q. 5. c. 1. & c. accuſatores.

Item nec affines. 3. q. 9 abſens. & q. 5 ſimiliter.

Itē nec litigioſi. 3. q. 5. ſuſpectos. & cap. ſeq.

Item nec impuberes qui intra quartumdecimum annū conſiſtunt. 4. quæſt. 3. teſtes. & §. ſequen.

Item nec liberti contra eccleſiā vel cōtra dominum, cuius fuerunt ſerui. 12. q. 2. epiſcopus qui mancipium. §. vlt. 4. q. 3. teſtes. §. ſeq. ver. item patroni. & uer. item liberti.

Item nec ſerui, niſi dum aliqui teſtes deficiunt. 4. q. 3. teſtes. §. ſeq. ante fi.

Item nec ille qui iudex vel aſſeſſor vel aduocatus fuerit in eadem cauſa. 16. quæſtio. 2. ſtatuendum.

Item quicumque ad accuſandū non admittitur, nec ad teſtificandum. 4. q. 4. c. 1.

Quod teſtimonium numquam eſt vendendum. 14. quæſt. 5. non ſane.

Quod non teſtificans veritatem grauiter peccat. 11. q. 3. vnicuique. §. ſic quoque.

Quod falſus teſtis eſt qui etiam con-

contra ſeipſum falſum dicit, & per hoc Deum qui eſt veritas vendit.11.q.2.abiit.

Quod presbyteri vel diaconi in falſo teſtimonio inuenti, per tres annos ab officio ſuſpenſi in monaſterio debent pęnitere.5.q.6.quia,in fi.

Quod quilibet falſus teſtis ſeptē annorum pænitentia punitur.22.quæſtio.5.ſi quis peierauerit.

Quod infamis fit,& à teſtimonio repellitur.12. quæſt. 5. ſi quis conuictus.

Quod inducens ad falſum teſtimonium grauiter peccat, & conſimili pęna punitur.22. q. 5.ſi quis peierauerit. & cap. ſi quis conuictus.

Timor. Qđ timor eſt multiplex, videlicet ſeruilis, quando quis timore pœnæ facit quod facit. 23. q. 4.hæc autem.§.ſeq.in fi.

Item eſt timor initialis, ſi qui ſicut ſeta introducit filum, ita & ipſe charitatem.de pęn.diſt. 2.ſicut ſeta.

Item eſt timor filialis, qui etiam timor ſanctus vel caſtus dicitur,& hic eſt perfectorum.25. quæſtio.6.ſchiſmatici.& §.vlti.in fine.

Item eſt timor naturalis, quem etiam ipſe Chriſtus habuit, & alii perfecti.7.quæſtio.1.c.vlt. circa finem.

Item eſt timor mundanus,quando peccatur timore temporalium.47. diſtin.ſicut. 11. q.3. quiſquis.

Item eſt timor mundanus quo quis peccat timore pellis pro priæ.11.q.3.nolite.

Quod humanum eſt timere eū qui poteſt opprimere vel erigere.16.quæſtio.2.cap.1.poſt medium.

Quod timendum eſt de ſero pœnitente.de pęn.diſtinct.7.poſt medium.

Quod amor carnalis & timor atque auaritia ſenſum hominis hebetant.3.quæſt.5.accuſatores vel teſtes.11.quæſt.4.quattuor.

Item ibi væ eſt vbi timoratus periit a terra.16.q.7. & hoc diximus.poſt med.

Titulus. Quod titulus dicitur principium poſſeſſionis, ſine quo nemo vere poſſidet.16.quæſt.3. dilectio.§.poteſt, ante med. & 17. q.4.queſti.

Item dicitur titulus vexillū vel ſignum pro re vendicanda poſitum.16.q.6.conſuetudo.12. q.2.non habenti.

Item dicitur titulus breuis adnotatio ſequentis operis.15.diſt. ſancta. & cap. in primis. ante medium.

Item titulus dicitur beneficium eccleſiæ, ſub quo quis ordinatur, & vbi tenetur ſeruire quamdiu viuit.70.diſtin. ſanctorum.

Quod nemo ſine titulo ordinari debet.ibid.

Tolerantia. Quod tolerantur à bonis infirmi ipſis conſueta non denegando.4.diſtinct.denique.

Item debilitati quantum ad labores condeſcendendo.47. diſtin.

ſtin.omnes,in ſi.

Item ipſorum defectus ad infamiam non detegendo.95. diſtin.in ſcripturis.

Item commiſſa eorum propter ſpem correctionis patienter ſupportando.45.diſt.licet.

Exemplum ibi de Petro quē dominus poſt negationem non damnauit.& c.recedite. & 50. diſt.conſiderandum. vbi dicitur ꝙ ideo dominus Petrū tolerauit, vt poſtea aliorum defectus toleraret.

Item tolerantur a bonis mali ipſorum detractiones & falſa iudicia æquanimiter tolerando. 6.quæſt.1.deteriores.& c. ſeq. & c. ex merito.

Item tolerantur a bonis ipſorū verba, & alias perſecutiones patienter ſuſtinendo.6. qō. 1. quieſcite.

Item tolerantur de omnibus ipſorum iniurijs ſe non vlciſcendo.23.q.3.ſex differentiæ.& q. 8.conueníor.

Quod qui malos non tolerat ipſe ſibi per hoc teſtis eſt, quia bonus non eſt. 23. qō. 4. hæc autem.

Quod mali a bonis quandoque tolerantur, quia corrigi non poſſunt 23.q.7.c.1.in ſi.

De Tolerantia malorum habes ubi agitur de Malis.

Tonſura. Quod tonſura clericalis in circuitu & in ſummitate capitis in modum ſphęræ debet radi.23.diſt.prohibete.

Quod tonſura deſignat in clericis contemptum temporaliū. 12.q.1.duo.

Quod hæc tonſura prius debet fieri per epiſcopū, niſi ſint regulares, quibus per abbatem ſuum, ſi eſt presbyter, põt dari.69.diſt.quoniam.

Quod prima tonſura facit clericum.23.diſt.clerici. & eſt ordo, qui dicitur pſalmiſtatus. 23.diſt.pſalmiſta.

Quod non habentes tonſuram clericalē lectiones in eccleſia publice in pulpito non debēt legere.69.diſt.quoniam.

Quod tõſura clericalis ſic debet tonderi vt ſit ſuper aures.23. diſt.non liceat cuilibet.

Quod ad eam deferendam clerici per archidiaconum ſunt cõpellendi.23.diſt. ſi quis.

Quod etiam vxorati clerici contrahentes cum virgine debēt tonſuram portare, ſi clericali priuilegio volunt gaudere.84. diſt.quiſquis.

Quod clericus contrahens cum corrupta,quia videtur renunciare priuilegio clericali, communem cum laicis tonſuram deportabit.ibid.

Tormentum. Qđ tormētum quandoque verberibus infertur.12.q.2.fraternitas.

Quod quilibet iudex etiā eccleſiaſticus põt torquere ſuſpectos,vt veritatem facti poſſit exquirere.5.q.5.illi qui.

Quod quilibet ſuperior malefactorem ſibi ſubditum, ſecūdū magis & minus excedentē poteſt tormentare.23. quæſt.5. c.1.in ſi.

Quod prælatus non debet per ſe,ſed per alios delinquentem

tormentare. 86. diſtinct. non liceat.

Tranſactio. Quod tranſactio eſt cum aliquo dato vel retento vel promiſſo ab actione litigij recedere. 54 diſt. generalis, circa fi.

Quod tranſactio debet fieri de ſcire iudicis vel ſuperioris. 23. q 4. ſi illic.

Quod proprie loquendo tranſactio non poteſt fieri in ſpiritualibus. 1. q. 2. quam pio. 14. q. 5. denique. 16. q. 7. decimas. 13. q. 2. in eccleſiaſtico.

Quod quando ſeruus diaconus effectus aliam perſonam pro ſe reſtituat, in tali tranſactione non committitur ſimonia: quia non pro ordine, ſed pro ſeruitio fit reſtitutio. 54. diſt. ex antiquis, in fi. & cap. generalis.

Tranſitus. Quod in ſucceſſores res tranſit cum onere ſuo. 11. q. 1. Silueſter.

Quod ſpiritualis tranſitus eſt de peccato ad vitam, de culpa ad gratiam, de terrenis ad cæleſtia. de conſecra. diſtinct. 4. per aquam.

De Tranſitu religioſorum ad aliam religionem habes ubi agitur de Religione.

Translatio. Quòd tráſferri poſſunt prælati de eccleſia ad eccleſiam propter neceſſitatem vel vtilitatem. 7. q. 1. mutationes. & tribus c. ſeq.

Quod ſicut vir ducens alteram præter ſuam vxorem, dicitur adulter: ſic prælatus qui propria temeritate ſe transfert ad aliam eccleſiam. 7. q. 1. ſicut.

Quod tráslatio fit de minori eccleſia ad maiorem, & non ecõ uerſo. 93. diſtin. legimus. circa med. 7. q. 1. mutationes.

Quod Petrus de Antiochia Romam tamquam ad maiorẽ eccleſiam eſt translatus. 7. q. 1. mutationes.

Quod ambitio præſumitur vbi de minori eccleſia ad maiorẽ ſua temeritate quis transfertur. 7. q. 1. ſi quis epiſcopus. & cap. ſequen.

Quod translatio vtilitatis plurimorum, vnius vtilitati præferenda eſt. 8. q. 1. ſcias.

Quod translatus nihil iuris in priori eccleſia retinet. 21. q. 2. ſi quis.

Quod translatus non priuatur prima eccleſia niſi poſſeſſionem habeat in ſecunda. 92. diſtin. ſi quis epiſcopus. & cap. ſi qui epiſcopi.

Quod translatus cauſa neceſſitatis, ceſſante neceſſitate debet ad primum locum redire. 7. q. 1. paſtoralis. 1. q. 1. quod pro neceſſitate.

Quod ſolius Papæ eſt transferre epiſcopos. 7. q. 1. mutationes. & c. ſicut alterius. in fi.

Quod presbyteri ſiue inferiores prælati de eccleſia ad eccleſiã non debent transferri niſi au ctoritate epiſcopi. 7. q. 1. epiſcopus de loco.

Quod ad aliam eccleſiam ſua temeritate ſe transferentes fruſtrantur habita & non habita. 7 quæſt. 1. ſi quis epiſcopus. & cap.

cap.ſequen.

Quod in translatione clericorũ vel rerũ eccleſiaſticarum epiſcopus debet requirere conſilium capituli:quia fit quędam alienatio.12.quæſt.2. ſine exceptione.

De Translatione habes vbi agitur de Mutatione & de Permutatione.

Treuga. Quod treuga eſt ſecuritas præſtita rebus & perſonis diſcordia nondum finita.24.q.vlt. illi.

Quod archiepiſcopi & alii prælati ad faciendum treugam debent intendere.24. q. vlt. illi. 90.diſt.per totum.

Quod frangentes treugas ſunt excommunicandi.24. q. vlt.

Tributum. Quod licite datur tributum etiam ab eccleſia, videlicet intuitu pacis.23. quæſt. 1. quid.

Item datur intuitu ſubiectionis. 11.q.1.magnum.Nota exemplum de Chriſto, qui dedit tributum.

Item intuitu ſolius qđ quis poſſidet.23.quæſt.8.tributum.& c.ſequen.

Item datur intuitu impenſi officii vel impendendi. 18.qõ. 2. Eleutherius.

Item datur intuitu cathedratici. 10 q.3.per totum.

Item datur obtentu longæ conſuetudinis. 1. q.3. quæſitum: ante finem.

Quod nulla eccleſia conſtruẽda eſt ſub tributaria conditione. de conſecra. diſtinct.1. ſi quis baſilicam.

Tribulatio. Quod tribulatio patiẽter eſt toleranda,ne per impatiẽtiam meritum mutetur in culpam.7.q.1.cum percuſſio.

Quod Deus ſæpe ſuis mordaciſſimũ genus tribulationis immittit ad animæ medicamentum.5.q.5.non omnis.Exemplum ibi de ſtimulo carnis Pauli.

Item mittit ad virtutis augmentum.7.q.1.aduerſitas. Exemplum ibi de naufragio Petri. 11.q.3.in cunctis.

Item mittit ad puniendum crimen commiſſum.26.q. 1.ſunt plurimi.7. quæſt. 1. cum percuſſio.

Item mittit ad conſequendum æternum præmium. 7. qõ. 1. ſuggeſtum.

Quod facit mundi honorẽ contemnere.23.q.4.diſplicet, ante med.

Item facit ad bonum feſtinare. 23.q.4.c.vlt.in fi.

Item tribulatio facit peccata deſerere.23.q.4.qui peccat. in fi.

Quodquando non grex nec fides,ſed paſtor quæritur,tribulatio eſt declinanda. 7 quæſt. 1.ſciſcitaris.

De hac materia habes vbi agitur de Aduerſitate.

Triſtitia. Quod nullus pro ſua nec ſuorũ morte triſtari debet.13. qõ.2. quàm præpoſterum.

Quod illi qui de morte contriſtantur,videntur de ſpe reſurrectionis dubitare.13. quæſt. 2.vbicumque.§.ſequen. & ca. ſequen.

Tu-

Tutor. Quod tutor ꝓprie dicitur pupilli vel orphani: vel a parẽtibus emãcipati. 87. diſt. defenſionis.

Quod triplex eſt tutela, videlicet teſtamentaria, quæ ex teſtamento conſtituitur: & legitima, quæ propter propinquitatẽ aſſumitur, & datiua, quæ cuicumque confertur. 16. q. 1. generaliter.

Quod tutela pupillorum in duobus conſiſtit, videlicet vt vita a criminibus, & res ab iniuria impiorum ſeruetur. 12. quæſtio. 1. c. 1.

Quod ipſe Deus iuſſit pupillis & egenis tuitionem impẽdi. 87. diſt. defenſionis.

Quod epiſcopus tamquam iudex tuitionem teſtamentariã non debet ſuſcipere, & ſuſceptam propter neceſſitatẽ, non per ſe, ſed per archipresbyterum debet agere. 88. diſt. epiſcopus. & duobus c. ſeq.

Quod licet clerici & etiam monachi non teneantur ad tutelam teſtamentariam vel legitimam vel datiuam, ad cautelã tamen miſerabilium perſonarum omnes tenentur. 86. diſt. peruenit. 87. diſt. licet. 16. q. 1. generaliter.

Quod clerici per epiſcopum poſſunt cogi ad egenorum tutelę ſuſceptionem. 88. diſtinct. decreuit.

Vocatio. Quod eccleſia cathedralis vltra tres menſes non debet vacare paſtore. 50. diſtin. poſtquam. 64. diſt. obeuntibus.

Quod propter gregis periculũ poſt tres mẽſes electionis alii tres menſes dantur pro petenda conſecratione. 50. diſtinct. poſtquam.

Quod percipiendę atque intuendæ veritati vacandum eſt. 8. q. 1. qui epiſcopatum.

Quod clerici qui diuinis officiis debent eſſe obligati, non debent terrenis actibus vacare. 21. q. 3. malitiis.

Quod vacatio contemplationis corde appetenda eſt, ſed aliquando pro multorum ſalute poſtponenda eſt. 8. q. 1. in ſcripturis.

Quod diabolus per incuriã vacãtes facilius opprimit, & ĩ ima vitiorum proſternit. de pœn. diſt. 4. quæcumque.

Vagari. Qđ eps vagabũdus niſi reſipiſcat, primo excõmunicatur, poſtea in monaſterium retruditur. 7. q. 1. peruenit. & c. ſeq.

Quod clerici ab eccleſia nõ ſunt habendi qui vagando ſub nullius epiſcopi diligentia conſiſtunt. 93. diſt. nulla.

Quod monachi vagari prohibẽtur. 16. q. 1. iuxta & c. ſeq.

Quod religioſi vagãtes vt ad monaſteria ſua redeant, ſunt cõpellendi. 16. q. 1. quidam. 18. q. 2. abbates.

Quod vaganti religioſo ſine ſui ſuperioris licentia non licet ordines recipere, nec diuina officia celebrare. 16. q. 1. monachi. & c. ſeq.

Quod ſi quid religioſus vagando acquiſierit, totum monaſterii vbi profeſſus fuerit, erit.

18.q.2.abbates.

Quod vagabundi religioſi poſt contemptum admonitionis, auxilio epiſcop' ſunt carceribus tradendi. 18.q. 2.abbates.

Vanitas. Quod nomē Dei non eſt in vanū aſſumendum. 22.q.2. animaduertendum.

Quod vanitas gentilium poetarum, uel philoſophorum, ipſorum auctoritatibus redarguitur. 37.diſt. ſi quid.

Quod in prædicatione poſtponere auctoritatem prophetarum, & adducere auctoritatem philoſophorum vanitas eſt & curioſitas ſacrilega. 37. diſt. ſi quis artem & c.ſeq.

Quod omnis ſcientia quę ad tropologiam, ideſt mores non conuertit, in vanitatem & inſenſus obſcuritatem deducit 37.diſt.nonne.

Vas. Quod in eccleſia ad baptizandum & ad corporalia & pallas lauandum ſpecialia vaſa debent haberi. de cōſe.diſt.4.omnis.& quattuor c.ſeq.

Quod vaſa ſacrata non debent haberi. de conſe.diſt.4. omnis presbyter.& diſt.1. nemo per ignorantiam.& quattuor cap. ſeq.

Quod vaſa ſacrata non debēt moniales nec inferioris gradus clerici tractare. 23. diſt.ſacratas. & c.non oportet.

Quod vaſa ſacra & eccleſiaſtica inueterata debent comburi: & cineres vbi conculcari non poſſint, reponi. de conſecrat. diſt.1.altaris.

Quod vaſa eccleſiæ pro liberatione captiuorum & egeſtate miſerorum ſunt exponenda: q̄a melius eſt uaſa viuentium ſeruare, quam metallorum. 12. q.2.aurum.

Quod Paulus dicitur vas electionis. 22.q.5.ſi Paulus.

Quod vaſis irę Deus numquam redderet interitum ſi non inuenitur homo ſpontaneum habere peccatum. 23.q.4. Nabuchodonoſor.

Vates. Quod vates a ui mētis appellatur: qui modo ſacerdotem: modo prophetam: modo poetam ſignificat. 21. diſt.cleros.

Quod illud quod vates gentiliū de Chriſto prędixerunt, ualet ad conuincendam paganorū uanitatem: ſed non dat auctoritatem. 37. diſt. ſi quid.

Velum. Quod eſt velum ꝓfeſſionis, quod datur feminis anno duodecimo. 20 q.2.puella.

Item eſt velum conſecrationis, quod datur anno viceſimoq̄nto. 20.q.1. placuit.

Item eſt velū pręlationis, quod datur anno ſexageſimo. 20.q. 1.iuuenculas.

Item eſt velum ordinationis: & quot datur anno quadrageſimo. 27.q.1. diaconiſſam.

Item eſt uelum continentiæ obſeruationis: & hoc eſt viduarum. 27.q.1.viduas

Quod ad epiſcopos ſpectat virgines velare. 20. q.1. deuotis.

Quod excepta ęgritudine epiſcopus virgini velum non debet imponere, niſi in feſto epipha-

phaniæ, & per totas octauas Paſchę: & in feſtis apoſtolorum.

Quod nec abbatiſſæ nec alteri moniali aliquam velare licet. 20.q.2. ſtatuimus.

Quod viduam nullus pōtifex velare debet.20.q 1. deuotis.

Quod vidua ab altari velamen continentiæ poteſt ſuſcipere. 27.q.1. viduas.

Quod velatę voto profeſſionis, ſiue virgines ſiue viduę matrimonium non poſſunt contrahere, & contractum dirimitur.27.q.1. ſi quis ſacro. & c. hæ vero.

Venatio. Quod aliqua venatio prohibetur, & aliqua ꝑmittitur & aliqua cōceditur.

Quod venatio arenaria, qua quis pugnat cum beſtia detenta in arena, prohibetur non ſolum facientibus, ſed etiam aſpiciētibus 86.diſ.qui venatoribus. & c.ſeq.

Item hanc venationem exercēs non ſolum infamis efficitur, ſed ēt ab actione in iudicio repellitur. 3.q.7.c.1.§.tria. poſt princip.

Quod venatio ſaltuoſa, quæ fit in ſaltibus, vel ſyluis: ſi fit tempore debito, non prohibetur: ſi fit propter vtilitatem non delectationem laicis nō clericis permittitur. 86. diſt. quid ꝓdeſt. 24. diſt. quorumdam.

Quod maxime Germanię atque Gallię prę lati venationi ſaltuoſæ implicantur, ibid.

Quod venatio, quę fit ſine ſtrepitu, ſicut ponere rete vel laqueum, non ſolum laicis ſed etiam clericis conceditur: quod ſimilis eſt piſcationi. 76. diſtinct. Eſau. de conſecra. diſt.5 .numquam.

Quod venator inquantum venator non legitur ſanctus 34. diſt.quorumdam.86.diſtinct. Eſau.

Quod qui videt venationem ad delectationem, videbit Chriſtum ad contriſtandum. 86.diſtin.vident.

Quod parum prodeſt ieiunare in cibis, & delectari in venationibus. 86. diſtinctio. quid prodeſt.

Quod fouere venatorem propter artem ſuam, eſt peccatū. 86. diſtinctio. qui uenatoribus.

Venditio. Quod emendi uilius & uendendi carius ſtudium maxime clericis prohibetur. 14.q. 4. canonum.

Quod clericis permittitur ut ꝓ mutuatis ab ipſis denariis res alias ſtatuto tempore prout uenduntur, recipiant. 14.quę. 4.ſi quis clericus.

Quod turpe lucrū ſequitur qui ex cupiditate tempore meſſis uilius emit ut carius uendat. 14. quæſtione 4. quicumque tempore.

Quod qui falſum iurando pro pecunia ueritatem uendit, Chriſtū, qui ueritas eſt, ſicut Iudas uendit. 11. quæſtio. 3. abijt.

Quod ſicut iudex non debet uēdere uerum iudicium, ſic nec teſtis uerum teſtimonium.

14.

14.q.5.non ſane.11.q.3.non licet.

Quod ſicut iuriſperitus poteſt uendere iuſtum conſilium, ſic aduocatus iuſtum patrociniū. ibidem.

Quod nullū diabolus tamquam ſeruum poſſidet, niſi qui ſe ſibi peccatorum ære uendiderit.15.q.1. non eſt.

De venditione ſpiritualium habes vbi agitur de Simonia.

Quod Chriſtus eiecit de templo uendentes & ementes. 16.q.7.& hoc diximus.

Venia. Quod apud Deum nullus patitur moras ueniæ conuerſio. de pæn. diſt. 1. ſerpens.in fi.

Quod Deus non dat ueniam in errore durantibus, ſed ſe corrigentibus.24.q.2.legatur.

Quod cum in confeſſione peccati erubeſcētiam uincit timor Dei, fit uenia criminis.de pęn. diſt.1. quem pænitet.

Quod fit dignus uenia ex deſiderio ſacerdotis, quem habere non ualens ſocio confitetur turpitudinem criminis.de pæ. diſtin.6.§.1.

Quod facilitas uenię incētiuum tribuit delinquendi.23.q.4. eſt iniuſta. in fi & cap. ſi ea. & cap.ſequen.36.q.9.loci.86. diſt.inferiorum.

Quod non oportet prælatum, ſi excidit in correctione a ſubdito ueniam quærere.86.diſt. quando.

Veniale. Quod uenialia peccata dicuntur quotidiana, quia quotidie ſubrepunt. de pæn.diſt.1.medicina.§.tres ſunt actiones.

Quod fit ueniale in confeſſione quod fuit criminale in operatione.de pęn.diſt.1. quem pænitet.

Quod quæ ſunt uenialia peccata habes 25. diſtin.unum orarium.§.alias autem.

Verbera. Quod fides uerberibus non eſt exigenda. 45.diſtinctione cap.1.

Quod eccleſia quoſdam damnis, quoſdam uerberibus caſtigat. 12.quæſt. 2.fraternitas.

Quod ad correctionem ſubditorum uirgarum uerbera meritorie infliguntur.23.q.5. cap. 1.in fi.

Quod ſiue monachi, ſiue alii clerici de ſuis exceſſibus poſſunt uerberibus coerceri. 20. q.ult. monachum.

Quod epiſcopus nullū ſuis manibus debet uerberare.86.diſt. non liceat.

Quod miſeri ſunt prælati, qui uerberibus tantum uolunt timeri.45.diſt.c.1.

De hac materia habet vbi agitur de Tormentis & de Correctione.

Verba. Quod omnium rerum creatio & hominū recreatio fuit in uerbo. 1. quæſtione 1. intra catholicam.

Quod in uerbis ſacramēta Chriſti conficiuntur. ibid. & cap. detrahe.

Quod

Quod accedit uerbum ad ad elementum, & fit ſacramentum. 1.q.1.detrahe.

Quod an non minus eſt reus q negligenter uerbum Dei audit, quam qui corpus Chriſti in terram cadere permittit. 1.q 1.interrogo.

Quod qui exit dum verbũ Dei proponitur, excommunicetur. de conſecr. diſtin. 1. ſacerdotes.

Quod verba ideo ſunt inſtituta vt homines cogitatione in notitiam aliorum proferant. 22. q.2. his autem.

Qnod uerba non ſemper ſunt accipienda ſicut ſonant. 23. q. 1. paratus, ante med.

Quod Deus uerba ſecundum ꝓferentium intentionem accipit. 22.q.5. humanæ.

Verecundia. Qđ eſt verecundia uirginalis, quæ eſt naturaliter in uirginibus. 30.q 5. nec illud. Exemplum ibi de Rebecca.

Item eſt uerecũdia uidualis, quæ uerecundiam promittunt antequam iterato nubant. 33.q. 2.non omnis.

Item eſt uerecundia ſemiconfitentis dum quis erubeſcit aliqua peccata confiteri. de pœn. diſt.3.§. ſiue autem. uer. inter hæc 1.

Item eſt uerecundia plene confitẽtis, & hæc eſt magna pars ſatisfactionis, quia de mortali facit ueniale. de pæn. diſtin. 1. quẽ pœnitet. & cap. quamuis.

Quod propter uerecundiam bonum non eſt dimittendum. de pæn. diſt. 1. in actionem. in fi.

Veritas. Quod ueritas eſt cum illud aſſeritur quod eſt. 22.q.2. cum humilitatis.

Quod tunc exit aliquis a ueritate Dei, cum a fide & charitate exit. 25. quæſt. 3. cum aliquis.

Quod ueritas ſacramẽtorũ in ſola eccleſia habetur catholica 24.q.1. quia.

Quod in quibus nil intereſt ad habendum regnum Dei, utrũ uera putentur uel falſa, nõ refert. 22.q.2. in quibus.

Quod ueritas præfertur etiam conſuetudini: quia Chriſtus non dixit, Ego ſum conſuetudo, ſed ueritas. 58. diſt. ueritate. & quattuor c. ſeq.

Quod ille non ſolum proditor eſt ueritatis qui mendacium dicit, ſed etiam qui ueritatem libere non pronunciat. 11. q. 3. nolite timere.

Quod ueritatem pro pecunia negantes Deum negant. 11.q.3. nolite timere.

Quod ueritatem pro pecunia negantes Deum negant. 11.q.3. abiit.

Quod qui ueritatem non defendit quam defendere conuenit proditor eſt ueritatis. 11.q.3. nolite timere.

Quod ueritas non eſt in homine cum quis dicit ſe peccatorem eſſe cum non eſt. 21.q.3. cum humilitatis. & duobus cap. ſeq.

Quod non eſt ſic uitanda arrogantia, ut ueritas relinquatur. 22. quæſtione 2. non ita.

ita.

Quod non poteſt ueritas occultari.22.q.2.ſi quis.

Quod ubi de fidei uel ſalute agitur, qui ueritatem occultat, iram Dei ſuper ſe prouocat 11.q.3.quiſquis.& c-nolite timere.

Quod melius eſt pro ueritate pati ſupplicium,quam pro adulatione conſequi beneficium. 11.quæſtio.3.nemo peritorum.

Quod ueritas cum non defenditur,opprimitur. 84.diſtin.error.

Quod tria ſolent impedire ueritatem uidelicet carnalis amor timor atque auaritia. 3.q.6. epiſcopus.

Quod a ſacerdotibus & a prædicatoribus ueritas libere eſt p̄dicanda.11.q.3.nolite timere circa med.

Quod ueritas bonæ vitæ propter nullum eſt dimittenda. 32.q.5.ita ne.& c.ſeq.

Veſtis. Quod ueſtes ſunt multiplices, uidelicet epiſcoporum, quæ tam in ueteri lege quam in noua uariæ ſunt,& ex multis uirtutibus debet reſplendere uita pontificis.40.diſt. §.1.43.diſt. ſit rector. poſt medium.

Item ſunt ueſtes miniſtrorum eccleſiaſticorum & hę ſunt uariæ, deſignantes uarias uirtutes quas debent habere. 40.diſtin.§.1.

Quod cultui ueſtium miniſtrorum eccleſiæ primo ornatus actionis debet cōuenire. 100. diſt.rationis.

Item ſunt veſtes clericorum, quę nec ſordidæ nec fulgidæ debent eſſe.41.diſt.§.1.& cap. parſimoniam.& cap.clericus & §.ſeq.21.q.4.per totum.

Quod clerici ſiue intra ſiue extra non laicalibus, ſed clericalibus debent uti, & non ſeruātes grauiter debēt puniri. 21. q.4. nullus eorum. & tribus c.ſeq.

Item ſunt ueſtes religioſorum, quæ debent eſſe humiles & deſpectæ, non diuerſi & nobilis coloris. 20.q.1.cap ult.21. q.4.cap.1.

Quod religioſi ueſtem profeſſionis ſuę numquam debent deponere.21.q.1.uidua.

Item nec exiſtens in ſcholis ueſtem debet mutare religionis 21.quęſt.4.nullus eorum.

Item ſunt ueſtes laicorum, quæ cum ſecundum conſuetudinem terræ deferunt, a ſuperſtitioſis non ſunt iudicandi. 30.diſt.ſi quis uirorum.

Item ſunt ueſtes pænitentium, ſicut cilicium & ſimilia. diſt. 50.pænitentes.

Item ſunt ueſtes ſacræ eccleſiarum, quæ debent honeſte ſeruari,& alteri uſui nō ſunt applicandę.de conſe.diſt 1.ueſtimenta.

Quod ueſtibus ſacris non debēt alii homines uti quam ſacrati ibidem.

Quod nullus prætextu pietati. inuoluat mortuum ueſtibus ſacris.de conſe.diſt.1.nemo s ignorantiam.

Quod uetera ueſtimenta eccleſiæ debent comburi, & cineres

res pariete uel alias ubi conculcari non poſſunt, debent poni. de conſecrat.diſt.1. altaris.

Via. Quod uia excellentior eſt charitas, quia ſine ea ambulare non poſſunt homines, ſed errare. de pæn. diſt.c. ſi quis ſemel. §. hęc eſt charitas.

Quod uiam abſque ductore nō ingrediaris,quam numquam ingreſſus es. 16. quęſtio. 1.ſi clericatus.

Quod Deus docet manſuetos uias ſuas.16.q.1. uos.autem.

Viaticum. Quod uiaticum dicitur euchariſtia.50.diſtinctio, de his uero.

Quod uiaticum nulli pęnitenti in morte eſt denegandum. 50.diſtin.pęnitentes.27.q.1. uirginibus.

De hac materia habes ubi agitur de Euchariſtia.

Vicarius. Quod uicarius cuiuſcũque prælati in loco capituli tamquam eius uices gerens debet honorari. 94. diſtinct. cap.ult.

Quod ſubdiacono uices prælati poſſunt committi. 94 .diſt. cap.1.

Quod non debet eſſe laicus uicarius:quia idecorum eſt laicos uiros eccleſiaſticos iudicare.16.q. 7.io nona.

Quod omnes epiſcopi ſunt uicarii apoſtolorum.73.diſt. quorum uices.

Quod qui contemnit uicarium, contemnit & illum qui po-

ſuit eum. 21.diſt. in nouo.

Vicedominus. Quod in quolibet epiſcopatu debet eſſe uicedominus,q. & hoſpitibus & caſibus ſuperuenientibus loco caſibus loco epiſcopi poſſit ſatisfacere.89.diſt. uolumus.

Quod epiſcopi intereſt uicedominum conſtituere. ibidem.

Quod officium uicedomini debet eſſe de epiſcopatu diſponere.89.diſt.diaconum.

Vitium. Quod multiplex eſt uitium:uidelicet morum, uerborum, & corporum.

Quod uitia morum, quia obſunt animæ,ſunt euitãda.38. diſt. quamuis errare.§.ſed licet & c.ſedulo.

Quod uitia non morum dependent a uoluntate.56. diſt.naſci,in fine.

Quod uitia ſępe ſe uirtutes eſſe mentiuntur.41.diſt.ſępe.

Quod uitia uerborum ſunt toleranda, ſicut in ſanctis hominibus corruptio grammaticalis; quia nō ſunt uoces ad aures Dei, ſed animi affectus.38. diſt.ſedulo.& c.ſeq.

Quod uitia corporum ſunt diſcutienda, nec debent eſſe in ſacerdote,& maxime in prælato.49. diſt hinc.

Quod quidam uitiati corpore non debent promoueri ad ſacros. 55 diſt.per totum.

Item uitiati corpore qui remouentur ab ordine, intelliguntur proprie abſciſſi, non caſu

ſu ſed propria uoluntate. 55. diſt. ſi quis abſciderit.

Item vitiati corpore propria abſciſſione homicidæ ſui iudicãtur, & ſuæ conditionis inimici. ibid.

Quod ſeipſos in corpore uitiantes, non promouentur, ſed etiam promoti deiiciuntur. 55. diſt. ſi quis pro ægritudine. & c. ſeq.

Quod carens quocunque caſu oculo, quia eſt membrum notabile, non debet promoueri. 55. diſt. ſi Euangelica.

Quod eunuchus per inſidias factus, uel ita natus, poteſt promoueri uitio corporis nõ obſtante. 55. diſt. eunuchus.

Quod cum propter ægritudinem, uel uiolentiam, vel caſu, quis corpore uitiatur, dum modo non ſit cum magna de formitate, non priuatur ordine habito uel habendo. 55. diſtin. qui partem. & ca. ſi quis pro ægritudine & c. ſeq.

De hac materia habes ubi agitur de Mutilatione.

Victus. Quod utiliter uincitur cui licentia peccandi tollitur. 23. q. 1. paratus. in fi.

Quod uicto debetur miſericordia, dummodo non timeatur turbatio futura. 23. q. 1. noli.

De hac materia habes ubi agitur de Bello, de Patientia, & de Hoſte.

Vidua. Quod uidua eſt quę poſt ſolenne fędus nuptiarũ morte interueniente a uiro ſuo diuiſa fuerit. 34. diſt. presbyteri.

Quod debẽt uiduę aſſidue eccleſiam Dei bonis operib. & orationib. adiuuare, 81. diſt. c. vlt.

Item debent ſtipendiis eccleſiæ ſuſtentari. 81. diſt. uiduæ.

Quod clericis & religioſis nõ debent eſſe multum familiares, 88. diſt. clericus. & c. ſeq.

Quod epiſcopi & aliarum eccleſiarum prælati, præcipue uiduarum ſuſtentationi & protectioni debent intendere. 87. diſt. per totum.

Item debent uiduis Imperatores & reges idem facere. 23. q. 3. ab Imperatoribus. & quęſt. 5. regum.

De uiduis habes ubi agitur de Bigamia, & in multis aliis locis.

Vigilia. Quod ueſpera ſanctorum uigilia dicitur: quia olim pro reuerentia ſolennitatis in orationibus pernoctabant. 76. diſtinctio. noſſe.

Quod in ſeruitio etiam diuino uigiliæ immoderatæ quæ ſenſus integritatem diminuunt, non laudantur. de conſe. diſt. 5. non mediocriter.

Quod uigilia natalis domini cũ ieiunio quattuor temporum ante celebrari debet. 76. diſt. de ieiunio, in fi.

Quod uigilia Pentecoſtes ſicut uigilia Paſchæ in ieiunio eſt obſeruanda. 76. diſt. noſſe.

Vinculum. Quod eſt vinculum curæ paſtoralis, quod non ſoluitur niſi per ſuperiorem. 7. q. 1. ſicut alterius. ibid.

Item eſt uinculum ſtatus matri-

monialis, quod non ſoluitur niſi per mortem alterius.

Item eſt vinculum ſententiæ excommunicationis, quod ſoluitur ab alligante. 11. q. 3. nemo contemnat vincula. & pluribus c. ſeq. & c. cœpiſti.

Vindicta. Quod triplex eſt vindicta, videlicet ſpiritualis, vt eſt excommunicatio, degradatio, ſuſpenſio, depoſitio, in monaſteriū & in carcerem detruſio, & à publicis actibus repulſio: hæc locum habent in eccleſia. 23. q. 4. forte.

De hac uindicta habes vbi agitur de Pœna.

Item eſt vindicta pecuniariæ actionis: hæc etiam habet in eccleſia locum vbi bannum præceſſit. 16. q. 1. ſtatuimus. vbi ſecundum æſtimationem iniuriæ pecunia recipitur. 17. q. 4. quiſquis. & c. ſi quis contumax.

Item eſt corporalis vindicta punitionis: hæc conuenit iudicibus eccleſiæ & ſæculi: ſed non æqualiter. 23. q. 5. c. 1. quæſtio. 5. illi.

Quod vindicta corporalis detrūcationis & occiſionis eſt tantum ſæcularium. 23. q. 5. reos. & c. ſeq & quæſt. 8. præterea. & duobus c. ſeq.

Quod vindicta non eſt inferenda. 23. q. 4. §. 1.

Quod omnis militia, vel propter propulſandam iniuriam, vel propter vindictam inferendā, inſtituta eſt, 23. quæſtio. prima. §. 1.

Quod vindicta aut fertur animo corrigendi, aut animo vlciſcēdi: ſi animo corrigendi, licite infertur malis, niſi ſociam habeant multitudinem: quia tūc non poteſt ſalubris eſſe vindicta. 23. q. 4. non poteſt. 50. diſtin. vt conſtitueretur. in fi.

Item ſi timeatur obſtinatio. 7. quæſt. 1. aduerſitas. §. cum autem.

Item ſi timeatur ſchiſmaticū periculum. 23. q. 4. quiſquis, vel quod.

Item ſi timeatur maius malum ex vindicta. 50. diſt. vt conſtitueretur.

Item ſi reatus occultus non eſt manifeſtatus per iudicium, 23. q. 4. forte.

Item ſi crimen ſoli iudici ſit notum: quia tunc ex vindicta fit proditor. 2. quæſt. 1. ſi peccauerit.

Quod vindicta animo vlciſcendi omnibus prohibetur. 23. q. 4. ita plane. 46. diſt. ſeditionarios. 24. q. 1. quod debetur.

Quod vindicta priuata Deo eſt ſeruanda, qui dicit, Mihi vindictam, & ego retribuam. 23. q. 1. §. 1. poſt med.

Quod vindicta propria prohibetur, quæ eſt ad vltionem. 23. q. 1. niſi. & cap. paratus. & q. 4. hæc autem §. ex his.

Quod illa q̄ eſt ad correctionē, iudicibus exequenda præcipitur. 23. q. 4. eſt iniuſta. & ca. ſequen. vſque ad cap. ea vindicta.

Item exequenda eſt ab eis vindicta non zelo propriæ iniuriæ, ſed zelo iuſtitiæ. 23. q. 4. & ita plane. & q. 5. prodeſt.

Item non exequentes vindictam correctionis grauiter offendunt.23.q.4.ſi is qui.& c.ſi eccleſia.& c.eſt iniuſta.

Item non vindicando dant aliis incentiuum delinquendi. 23. q.4.eſt iniuſta,in fi.

Item prouocant non ſolum contra ſe,ſed contra populum flagellum.45.diſt.ſed illud.23.q. 4.ſi quos.& c.ſi ea.

Quod quãdoque in paucos vindicta exercetur, vt multitudo timeat.23.q.4. quid faciet. in in fi.& c.ſeq.

Quod epiſcopi & prȩlati non de facili debent ad vindictam accendi. 86.diſt.ſi quid.

Quod non debet nos delectare vindicta quæ animum paſcit alieno malo.23.quæſtio.5. de occidendis.

Quod in eo quòd Chriſtus compeſcuit diſcipulos a vindicta Samaritanorum: innuitur ꝙ non ſemper procedendum eſt ad vindictam peccatorum.23. q.4.c.Chriſtus.

De hac materia habes ubi agitur de pœna & de Punitione.

Vinum. Quod vinũ eſt luxuriæ incentiuũ. 35. diſtinct. luxurioſa. & per totam diſt.

De uino habes ubi agitur de Ebrietate.

Violentia. Quod violẽtia eſt legibus inimica.11.quæſtio. 1. Chriſtianis.in fine.

Quod clerici à laicis per violentiam opprimi non debent.ibi.

Quod eccleſiæ res non violentia ſed ratione debent exquiri.16.q.6.c.1.& c. placuit.

Quod violenta confeſſio vel promiſſio non obligat. 16. q. 1. c.1.& 2.

Quod violentias præcipue perſonales in eodem inſtanti licet repellere & clerico nõ euadendo ſed defendendo. 23. q. 1.quid.

Quod violentia abſoluta excuſat a toto.34.q.2. nõ ſatis. 32. q.5.§.1.& c.ſeq.

Quod violentia cõditionalis excuſat a tanto, ſed non a toto. 2.q.1.in primis.ante med. ver. glorioſus.

De hac materia habes ubi agitur de Coactione & de Repulſione.

Vir. Quod vir aliquando ponitur pro ſexu.32.q.7. vxor.

Item vir aliquãdo ponitur pro virtute.30.diſt.ſi quis virorũ.

Item aliquando ponitur pro ȩtate.76.diſtinct.epiſcopus.

Vnde verſus.

Vir notat ætatem, uir ſexum, uir probitatem.

Quod quia caput mulieris eſt vir,melius debet viuere vir, & præcedere in omnibus factis bonis vxorem. 32. qõ.6. cap.vlt.

Virga. Quod Chriſtus ſine pecunia & ſine virga miſit apoſtolos,vt incentiua litis,& vt inſtrumenta eriperet vltionis.11.quæſt.3. ira. in fine.

Quod ideo dominus virgam nõ ferendam apoſtolis in via præcepit,vt nulli violentia inferator.20.quæſt.3.præſens, poſt

medium.

Quod diſciplina patris vel magiſtri nō debet eſſe in aliis tormentis,quam in virgarū verberibus.23.quæſt.5.c.1.ante fi. & quæſtio.4.diſplicet. circa medium.

Quod Aſſur fuit Virga furoris domini: quia per eum innumeras gentes diuina iuſtitia flagellauit.13.q.5.remittuntur.§.proximo. circa prin.

Virginitas. Quod eſt virginitas corporis & non mentis,quādo caſti corpore fornicantur vel adulterantur mente.32.q.5.ſicut enim.& c.ſi Paulus.

Item eſt virginitas mētis & non corporis,quando ſine conſenſu quis tolerat quod alius operatur.32.q.5.magis.& c.ſeq.& c.tolerabilius.

Item eſt virginitas corporis & mentis quam cōplectitur voluntas.& hæc dicitur glorioſa virginitas.32.quæſt.5. ſicut enim.

Quod virginitas non eſt in præcepto, ſed in conſilio ſuaderi poteſt,non imperari. 32.q.1. integritas.

Quod virginitas cum humilitate eſt admirabilis,& Deo acceptabilis.30.diſt.hæc autē ſcripſimus.

Quod virginitas antefertur nuptiis.trigeſimaſecunda, quęſt. 1.nuptiæ.

Quod virginitas non debet voueri matrimonium deteſtando.30.diſtinct. ſi quis propter Deum.& c.ſeq.

Quod ſicut nuptiæ terram, ſic virginitas implet paradiſum. trigeſimaſecunda quæſtio. 1. nuptiæ.

Quod prodeſt parentibus ad ſalutem ſi eorum proles in virginitate perſeueret. 33.qō.5. tunc ſaluabitur.

Quod virginitas ſine bonis operibus non ſaluat.ibi.

Quod cum virginitas ſine conſenſu corrumpitur, merita caſtitatis duplicantur. 32. quæſtio.5.§.1.

Quod virgo ſic corrupta inter alias virgines non conſecratur.15.q.1.c.vlt.

Quod cum Deus omnia poſsit, virginem corruptam non poteſt facere incorruptam. 32. q.5.ſi Paulus.

De hac materia habes ubi agitur de Caſtitate, & de Continentia.

Virtus. Quod Deus eſt virtus & ſapientia q̄ in vtero virginis ædificauit ſibi domum.65. diſt. naſci.

Quod tres ſunt virtutes theologicæ:fides,ſpes, & charitas.de conſe.diſt.2. quia paſſus.

Quod de virtute in virtutē ſunt gradus: quia vnaquæque virtus quaſi quibuſdam gradibus augetur.de pęnit.diſtinct. 2.§.cum ſanctam. vſque ad §. ſequen.

Quod virtutes ſunt animæ ornamentum.de pęn.diſtin.2.§ Romanos.in fi.

Quod hoc ornamento virtutum maxime clerici & prælati debent vti.40.diſt.§.1.

Quod

Quod ſunt quaſi picturæ ad animæ ornamentum: quia illa anima à Deo depingitur quæ habet in ſe virtutum gratiam renitentem. de pæn. diſt. 2. Romanos. poſt me. & capit. illa anima.

Quod non ex parentibus ſed ex voluntate tua naſcentis cauſa eſt vitiorum, atque virtutum. 56. diſt. naſci.

Quod ille eſt virtute Dei mirabilis, qui ex parentibus prorſus à virtute alienis natus virtute reſplēdet. 56. diſt. numquam. in fine.

Quod qui propria virtute decoratur, parentum ſuorum non decoratur opprobriis. 56. diſtin. numquam.

Quod non vitia, ſed virtutes parentum debent filij amplecti.

Quod virtute non generis nobilitate gratia comparatur. 40. diſt. illud.

Quod nec ad virtutem nec ad vitia neceſſitate quis trahitur, ſed libero arbitrio. de pœn. diſtin. 2. §. item opponitur. poſt medium.

Item non eſt virtus ꝙ fit ex neceſſitate.

Quod virtus ſimul cum vitiis haberi non poteſt. de pœn. diſt. 2. §. ex præmiſſis.

Quod virtus per vitia & peccata priuatur. de pœn. diſt. 2. conſideret. §. dolendum.

Quod virtus adipiſcitur cum vitio renūtiatur: egreſſus enim malitiæ, virtutis operatur ingreſſum. 32. q. 1. cum renunciatur.

Quod virtus in aduerſitate probatur. 7 quæſt. 1. aduerſitas, & c. ſeq.

Quod virtutes negantur eſſe vere apud infideles, quia nō promerentur gratiam. 28. q. 1. omnes. §. ex his. circa fi.

Quod vbi deeſt agnitio æternæ & incommutabilis veritatis, falſa virtus eſt etiam in optimis moribus. ibidem. §. proximo.

Viſio. Quod viſio eſt duplex, videlicet ſpiritualis, qua per fidem Deus aſpicitur. 24. q. 1. quia.

Quod viſio ſpiritualis obſcuratur per malā, & maxime per carnalem operationem. 49. diſtinctio. hinc. circa med. verſi. lippus.

Item per arrogantiam & ſcientiæ præſumptionem, quia talis a charitate veræ viſionis ſe excludit. 49. diſt. hinc. ver. albuginem.

Quod exacuitur tamquam collyrio per bonam operationē. ibid. ver. collyrio.

Item exacuitur per ſui deſpectionem & humilitatem. ibi. ver. albuginem.

Item exacuitur per temporaliū poſtpoſitionem. 7. q. 1. in ſcripturis. & 7. qō. 1. aduerſitas. poſt med.

Item exacuitur per ſuperiorem iugem contemplationem. 88. diſt. decreuit. exēplum ibi de ſcala Iacob.

Quod eſt uiſio corporalis, qua videntur temporalia. 47. diſt. ſicut 2.

Quod viſione corporali prohibemur videre laſciua. 32. q. 5.

nec ſolo.

Item prohibemur videre iocos & ludos indebitos. 86. diſt.c. vident homines.

Quod peccatores in futuro videbunt Chriſtum corporaliter, & contriſtabuntur. 86. diſtin. vident.

Quod boni videbunt gloriā magni Dei, & beatificabuntur. de conſe. diſt. 5. ieiunium.

Viſitatio. Quod epiſcopus per ſe vel per alios honeſtos ſi ſit impeditus debet diœceſim ſuam viſitare. 10. quæſtio. 1. decernimus, & cap. ſeq.

Quod viſitando inquirere debet de vita clericorum & ornatu eccleſiarum, & de reparationibus, ſi fractæ ſunt. 10. q. 1. epiſcopum.

Item debet viſitando ſtatum laicorum videre ſi in fide ſint ſtabiles, ſi diuerſa crimina, ſicut homicidium, adulterium, periurium, & conſimilie fugiant, & Reſurrectionem credant. 10. qō. 1. placuit. & quæſtio. 3. cauendum.

Item viſitando non debet expenſas cum grauamine ſed cum moderatione exquirere. 17. quæſt. 3. cauendum. & c. relatum.

Quod epiſcopus viſitando quinquagenarium numerū equorum non debet excedere, nec plus quām vna die in parochia ſtare. 10. quæſt. 3. inter cetera.

Quod omni anno tenetur ſemel epiſcopus diœceſim ſuam viſitare. 10. quæſt. 1. relata. & c. decernimus.

Quod viſitando temporale pro ſuo obſequio poteſt recipere ſtipendium. 12. quæſt. 2. charitatem.

Quod epiſcopus ſi non viſitat, loco viſitationis procurationes non exigat. 10. quæſtio. prima relata.

Quod epiſcopi viſitandi & hortandi & exhortandi gratia, vel quoties neceſſitas exigit, poſſunt monaſteria religioſorū non exempta viſitare. 18. quæſtione 2. viſitandi. & cap. non ſemel.

Quod in viſitatione lucrum animarum non temporalium rerum debet quærere. 10. qō. 3. cauendum.

Item viſitando non debet in viſitandos crudeliter deſęuire. 10. q. 3. cauendum.

Item in viſitatione in dubiis coram ſenioribus canonicus veritatem debet perquirere. 86. diſt. ſi quid.

Quod per ſuperiorem prouidetur de viſitatione eccleſiæ viduatæ. 61. diſtin. obitum. & tribus. c. ſeq.

Quod eccleſiæ vacanti de anno in annum viſitatio variatur. 7. q. 1. conſtitutum.

Quod vni viſitatori plures eccleſiæ viſitandæ committi poſſunt. 12. q. 1. quoniam.

Quod epiſcopi Italici immediate ad curiam Romanam ſpectantes, de anno in annum limina Apoſtolorum & Romanam curiam viſitare tenentur per ſe vel per litteras, & ſe de impotentia debent excuſare. 93. diſt.

93.diſt.iuxta ſanctorum.

Quod vltramontanis, quia de longinquo ſunt, conceditur, vt de viſitatione litteris ſe excuſent.93.diſt. iuxta.

De viſitatione habes vbi agitur de Inquiſitione.

Vita. Quod vita preſens quę inter cœlum & infernum ſita eſt, vtrorumque ciues recipit.23.q.4.hęc autem. 32.q 4.recurrat.

Quod in hac vita non eſt retributio malitię vel virtutis: & ſi aliqua ſit, non fit ſecundum condignum, ſed eſt quidā guſtus. de pœn.diſtin.3. c. ſi quando. §.quamquam.

Item in hac vita boni (vt frequētius) affliguntur, & mali proſperantur.ibid.

Quod ſancti quando commoda vel auxilia temporalia quærunt, non tranſitorie vitæ, ſed eccleſiæ cuius vtilitati intendunt, conſulunt. 23. quæſt. 3. Maximianus. Exemplum ibi de Paulo.

Quod vita communis debet eſſe clericis (& maxime religioſis) qui vitam apoſtolorum imitari volunt.12.quæſt.1.dilectiſſimis.

Quod vita apoſtolorū erat vna, quia erat multitudinis credentium cor vnum & anima vna in Deo.

Quod vita animæ eſt Deus, anima vero vita eſt corporis, quia ſicut corpus ſine anima viuere non poteſt, ita nec anima ſine Deo.de pęnit diſt.1. reſuſcitatur.

Quod corpus Chriſti vita eſt mundi.de conſe.diſt. 2. Chriſtus. & c.in Chriſto.

Quod vita actiua & contemplatiua commendatur.8.quęſt.1. olim & c.in ſcripturis.

Vnctio. Quod vnctio interior (videlicet inuiſibilis, quæ eſt per Spiritum ſanctum) numquam areſcit. de pęniten.diſtin.2 quærendū circa prin.ver.vnctio.

Quod eſt vnctio exterior multiplex, videlicet baptiſmalis.11. diſt.eccleſiaſticarum.

Item eſt vnctio baptizandorum, quæ fit in pectore & in ſcapulis.11. diſtin.eccleſiaſticarum. ibi.de conſe.diſt.4. deinde a ſacerdote.

Item eſt vnctio baptizatorum, quæ fit per ſacerdotem cum chriſmate in ſumitate capitis. de conſecra. diſtinctio. 4. poſtquam aſcendit. & capit. ſequen.

Item eſt vnctio confirmationis, quæ fit in fronte, miniſterio tantum pontificis. 95. diſtin. presbyteros.

Item eſt vnctio extremæ vnctionis, quam poteſt epiſcopus & ſacerdos cuilibet conferre per oleam infirmorum.ibi.& c.illud ſuperfluum.

Item eſt unctio regalis, quæ fit in brachio.2.q.7.plerumque. §.item in libro.

Item eſt vnctio ſacerdotalis cuius manus tantum oleo cum chriſmate inunguntur.23.diſtinctio.præterea.16.quæſtio. prima.generaliter.§.ecce ſufficien-

ficienter.

Item eſt vnctio pontificalis ſuper manus & caput.23.diſtin. epiſcopus.

Quod epiſcopus & ſacerdos ſemper in corde debet cogitare & aduertere quid ſua vnctio repræſentet.8. quæſtio. 1. licet, in fine.

Vnitas. Quod nihil cõtrarium infert diuerſitas, vbi eſt fidei vnitas.7.q.1. nihil.

Quod vnitas repræſentat in nobis Dei ſimilitudinem, vt ſicut a Deo vno omnes per creationem, ſic ab homine vno per propagationem.33.q.vlt. hæc imago.

Item repræſentat naturæ noſtræ imaginem & originem: quia omnes ab vno, ibi.

Item repræſentat naſcentis eccleſiæ inſtitutionem: quia licet Chriſtus omnibus apoſtolis dedit auctoritatem, tamen vni Petro commiſit eccleſiã, ad manifeſtandũ eccleſię unitatem.24. q.1. loquitur. circa princ.

Quod conſiſtit unitas eccleſię in ſacramentorum Chriſti communione.de conſe. diſt. 4. eſt unitas.& diſtinct. 2. quia paſſus.

Item conſiſtit unitas eccleſiæ in multorum filiorum ſuorum per dilectionem connexione. 24.quæſtione.1.loquitur.pro quo dicitur ibi, vna columba, vnum corpus, &c.

Item conſiſtit in membrorũ ad caput coniunctione: quia nõ ſe unitati capitis communicat qui ſe patrem faciens, a capite ſe ſeparat.24.q.1. ſchiſma.

Quod extra unitatẽ eccleſiæ nõ poſſumus habere gratiã Dei, quæ proprie donum eſt catholicæ vnitatis. 1. quæſtio. 1. multæ.

Item nec peccatorum remiſſionem. 1.q.1.remiſſionem.

Item nec uitam ſpiritualem. 11. q.3.nihil.24.q.1. loquitur.

Quod extra unitatẽ eccleſię non ualet ſpiritualis iuriſdictio. 7. q. 1. factus. cap. Nouatianus. in fine.

Item non prodeſt ſacramentorũ perceptio.7.q. 1.ſcire.24. q.1. pudenda.

Item nihil eſt miraculorum operatio.1.q.1.teneamus.

Item inutilis eſt pro fide martyrii ſuſceptio.90. diſtin. neque ad Cain.

Item non eſt peccatorum remiſſio.24.q.1.quicumque.

Quod conuiuium eſt Chriſti vnitas fidelium in uinculo pacis. 23.q.4.ipſa pietas.

Quod non poſſunt duo vel tres in nomine Chriſti in unum colligi, qui a Chriſto ſunt ſeparati.24. quæſtio. 1. alienus, in fine.

Quod non multitudinem deprecantium, ſed unitatem audit Deus.24.q.1.alienus.

Quod profanus & hoſtis eſt qui eccleſiæ non tenet unitatem. 7.quæſt.1.Nouatianus. 24. q. 1.alienus.

Quod Chriſtiani ſcindentes unitatem eccleſiæ, infideles reputantur.7.q.1.denique.24.q. 1. quoniã. in fi. ubi antichriſtus dici-

dicitur quiſquis eſt talis.

Item temporaliter & æternaliter puniuntur.24. quæſtio. 1. non afferamus.

Voluntas. Quod uolũtas eſt animi motus ad aliquid imitandum uel non imitandum uel adipiſcẽdum.15.q.1.§.1.

Quod uoluntas hominis eſt cauſa uitij uel uirtutis. 55. diſt. naſci.7.quæſt.1.ſciendum. 15.q. 1.§.ex uoluntate,in principio quæſtionis.

Quod uſque adeo peccatum uoluntarium malum eſt, quòd nullo modo ſit peccatum,niſi ſit uoluntarium. 15. quæſtio. 1.§.3. ibidem. & c.merito.& c.illa.

Quod nemo tenetur ad culpam niſi propria uoluntate deflexerit.15.q.1.non eſt

Quod Deus non ea quæ offeruntur,ſed uoluntatem reſpicit offerentium.24.queſt.1.odio. in fine.

Quod ſicut uoluntarium ſeruitium elegit ſibi Chriſtus: ſic & diabolus.15.q.1. non eſt.

Quod uoluntatem alteri ſubiicere propter Deum,pręcipuum ſacrificium eſt.8.quæſtione 1. ſciendum.

Quod bonum opus non ualet niſi ex bona uoluntate proficiſcatur.86.diſt.non ſatis. 20. q.1.per totum.

Quod lex humana opus non uoluntatem requirit. 15. q.1. ſi quis non.

Quod uoluntas pro opere reputatur cum deeſt facultas. de pœn.diſt.5 §.ſi mulier.

Quod iuſtitia ex opere non conſumatur,niſi affuerit & uoluntas.32.q.5.ſicut enim.

Quod mala uoluntas pro facto reputatur.22.q.5. qui peierare.27.q.1.nuptiarũ.32. q.5. ſi Paulus. ubi dicitur: Qui uiderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt in corde ſuo.

Quod quæ inferuntur reluctantibus,crimen non habent.15. q.1.non eſt.

Quod quãdo ea quæ propter bonum & licitum fiunt: ſi præter uoluntatem in eis malum contigerit, nõ imputatur.23. q.5.de occidendis.

Quod licet uoluntas ſit liberi arbitrii, tamen mala uoluntas non eſt libertati dimittenda. 23.q.4.diſplicet.

Quod malorum uoluntas meritorie impeditur. ibidem, ante medium.

Quod mala uoluntas meritorie ad bonum cogitur. ibid. per totum.& q.5 .adfidem.

Quod nemodamnatur niſi merito malæ uoluntatis,nec liberatur niſi bonam habuerit uoluntatem.23.quæſtio.4. diſplicet.ante med.

Quod homo debet ſeipſum propria uoluntate iudicare dum poteſt: ne cum iam non poſſit, præter uoluntatem a domino iudicetur. de pœn. diſt. 1.in actione.

Votum. Quod duplex eſt uotum, uidelicet de malo,& illud eſt reſcindendum.22.q.4. in malis. 33. q.5.una ſola.

Item

Item eſt votum de bono,& illud eſt generale ſine quo non eſt ſalus, ſicut illud quod vouemus in baptiſmo,ſcilicet renũtiare diabolo. 17. quæſtio. 1. ſunt quædam.de conſecra.diſtin.4.prima.

Item eſt votũ ſpeciale. ſine quo habetur ſalus Dei, ad quod nullus tenetur niſi volendo ſe obligare:ſicut eſt votum de caſtitate,de abſtinentia,de peregrinatione, & huiuſmodi. 17.q.1.ſunt quædam.

Quod votum ſpeciale per verba de præſenti emiſſum præciſe obligat, niſi minor ætas impediat.20 q.2.puella.22.q.5.pueri.34.q.5.mulier.

Item niſi impediat publica vtilitas,ſicut contingit in tranſlationibus religioſorum per ſuperiores ad eccleſias regẽdas. 7.q.1.qualiter.

Item niſi impediat matrimoniũ: quia vnus ſine altero caſtitatem vouere non poteſt. 27. q. 2.Agathoſa.

Item niſi impediat maioris voti ſuſceptio.19.q.2.duæ.

Item niſi impediat ſeruilis conditio.54.diſt.generalis.

Item niſi impediat ſuperioris cõtraria inhibitio.33.quæſtio.5. manifeſtum. vbi dicitur, Mulier ſine conſenſu viri vouere non poteſt,nec monachus ſine conſenſu abbatis. 20. q.4. monacho.

Item niſi impediat feruens infirmitatis paſſio. 17 . quæſtio.2. Gonſaldus.

Quod votum licitum Deo promiſſum ſemper eſt implendũ. 33.q.5.quod Deo.

Quod votum debet fieri cum deliberatione.27. quæſtio. 1. de viduis.

Quod votum cum deliberatione factum, ſiue voce exprimatur ſiue non,apud Deum obligat.17.q.1.qui bona.

Quod incantum votum non eſt ſeruandum.22. quæſtio.4. per totum

Quod quæ in facie eccleſiæ in manu epiſcopi caſtitatem vouerunt, & veſtem decentem caſtitatis aſſumpſerunt,ſi ſpõtanea voluntate poſtea dimiſerunt, damnationem perpetuam incurrunt.27.q.1.c.1.

Quod videtur ſi in occulto fiat profeſſio religionis vel caſtitatis in manu epiſcopi,quaſi votum non poteſt violari. 27. q. 1.viduitatis.

Quod vouentibus nõ ſolum nubere, ſed etiam velle nubere damnabile eſt.17.quæſt.1. vouentibus.

Quod ſimplex votũ impedit matrimonium contrahendũ, ſed non ſoluit iam contractũ . 27. diſt.quidam.& c.ſi vir.ibid. 17. q.2.nos.

Quod feminæ propria voluntate caſtitatem vouentes ſi nupſerint, ſunt in. matrimonio permittendæ.27. quæſt. 1. de viduis.

Quod poſt ſolenne votum ſoluitur matrimonium contractum.27.diſtin.vouentibus.& tribus cap.ſequen.27.quęſt.1. viduas.

Quod votum religionis ſolennizatur quãdo perſona ad vo

tum

rum apta per profeſſionem ſe obligat.27.q.1. vidua quidem.

Quod clericus ſine cōſenſu epiſcopi poteſt religionem uouere.19.q.2. duæ.

Quod ſimulatio ſiue fictio voti ex inhoneſta cauſa ſicut ſpes prælaturæ vel conſimile ſemper obligat ad religionē ſiue caſtitatem.27. diſt.quod interrogaſti. 27.quęſt. 1. uiduas a propoſito.

Quod utroque coniugum conſentiente votum caſtitatis emiſſum eſt ſeruandum. 33. q.5.quod Deo.

Quod coniuges caſtitatem vouere non debent, nec ſe ſeparare ſine conſcientia epiſcopi.27.q 2.ſi vir.

Quod beata virgo uouerat ſe virginem perſeueraturam niſi Deus ei aliter reuelaret.37. diſt .ſed quæritur.

Quod melius eſt nubere quam periculoſe vri.32.quæſtio.5.ſi Paulus.

Quod cauſa aliquem conuertēdi non licet votum caſtitatis infringere.32.quæſtio.8.non ſolum.

Quod votum caſtitatis impediens grauiter peccat & eſt excommunicatus. 32. q.2. hoc ſanctum.

Quod melius eſt non vouere quam votum non perficere. 12.q.1.ſcimus.

Quod uotum velle retractare damnabile eſt. 27.diſt.vouentibus. 17. q.1. vouentibus.& c.ſeq. vbi dicitur quód Ananias poſt votum pecunias defraudauit.

Vſura. Quod uſura eſt ubi amplius requiritur quam datur. 14. q.3.vſura.

Quod non ſolum in pecunia, ſed in acceptione cuiuslibet rei vltra ſortem committitur vſura.14.q.3.putant.

Quod accipere aliquod emolumentum de mercibus mercatorum ratione mutui,vſura eſt. 14.q.3.plerique.

Quod qui emit vilius vt vendat carius,maxime clericus, vſurarius eſt. 14.q. 3.canonum.

Quod mutuum ſiue in grano, ſiue in vino,vel in ſimili, cum repetitur ſecundum commune forum eſt, etiam ſi plus accipit,vſura non committitur. 14. q.4.ſi quis clericus.

Quod videtur quód ab hoſte quē licet impugnare, liceat vſurā accipere, ſicut & licet animalia ſua tollere. 14 q.4. ab illo.

Quod clericus, nec ſuo,nec alieno nomine vſuras debet accipere.46. diſt.ſicut non.

Quod publice conuictus de vſura, vlterius ad ordines nō eſt ꝑmouendus. 33.diſt. maritū & 46. diſt.ſeditionarios.47.diſtin.per totum.

Quod clericus de vſura publice conuictus, eſt de ordine & dignitate deponendus. 47.diſt. epiſcopus. & quattuor c.ſeq.

Quod monaſterium recipiens vſuras, tenetur ad uſuras perſoluendas. 54. diſt. generalis. 14.q.4.quid dicam.

Quod nulli licet accipere uſuras.

ras. 14. quæſtione 4. per totum.

Quod videtur quod ad vſuram accipere ſit peccatum. 83. diſ. errer. 24. quæſtione. 3. non in ferenda.

Quod tempore neceſſitatis ad vſuram poteſt accipi. 26. q. 1. qui.

Quod de Vſura non poteſt fieri eleemoſyna. 14. quæſtio. 5. immolans.

Quod felix eſt Vſura, ubi pro paruo denario pauperi dato, centuplum accipimus a domino 46. diſtinctione, ſicut non.

Quod Vſurarius non vere pænitet, niſi vſuras reſtituit. 15. q. 5. quid dicam. & quæſt. 7. ſi res.

Vſucapio. Quod vſucapio eſt acquiſitio dominii per continuationem temporis. 16. q. 2. placuit. §. poteſt. in ſi. & §. quas actiones.

Quod plura exiguntur in vſucapione, videlicet bona fides circa initium: iuſtus titulus q̃ varia nomina ſortitur, ſicut titulus emptionis, titulus donationis, titulus dotis, titulus pro legato, & conſimilia.

Item exigitur continua poſſeſſio, & quod ſit res mobilis. de quibus omnibus habes 16. q. 2. placuit. § poteſt, per totum.

Vſus. Quod illud quod in communi vſu eſt, conſuetudo vocatur. 1. diſtin. conſuetudo.

Quod vſum paruum lex & ratio vincere debet. 11. diſt. c. 1.

Quod vſus auctoritati cedere debet. 11. diſtinct. vſus.

Quod male poſſidet, qui male vtitur. 14. quæſtio. 3. quid dicam. in ſi.

Quod vtendum eſt temporalibus ſecundum vſum eorum cum quibus conuerſamur. 41. diſt. deliciæ. & c. 1. quod dicit.

De uſu habes vbi agitur de Conſuetudine.

Vſurpatio. Quod vſurpatio eſt ordo illegitimus. 2. q. 1. quod pro neceſſitate.

Quod vſurpatio eſt non conceſſa præſumere. 83. diſtinctio. illud.

Quod uſurpatiue dicuntur ordines recepiſſe vel dignitates, qui non iuxta ſanctorum ſtatuta ſuſcipiunt. 63. diſtin. nō ſancta.

Quod uſurpatio furtiua præiudicium non generat. 93. diſtin. illud.

Vtilitas. Quod plurimorum utilitas p̃ponenda eſt utilitati paucorum, 7. quæſtione 1. ſcias.

Quod mutationes prælatorum non debẽt fieri niſi cauſa utilitatis, vel neceſſitatis. 7. q. 1. mutationes. ubi ponitur exẽplum, quomodo Petrus dimiſſa eccleſia Antiochena iuit ad Romanam propter maiorem utilitatem.

Quod nec nobis, nec aliis vtiles eſſe debemus cum damno alterius. 7. q. 1. mutationes. in ſi. & quattuor cap. ſeq. 13. q. 5.

ſ.denique.

Vxor. Quod uxor ſubdita eſſe debet uiro.30. q.5.feminæ.33.q.5. eſt ordo. & cap.ſeq.

Quod nxor non eſt dimittenda, nec propter ſterilitatem, nec propter deformitatem, nec propter cæcitatem, nec propter lepram,nec propter aliquid ſimile, niſi excepta cauſa fornicationis.32. q.5.ſi uxorem.

Quod maritus debet habere uxorē ſuam in dilectione, & debita diſciplina.§.Salomon. 33.q.5.c.ult.

Quod qnaliter quiſque uxorē ſuam uult inuenire, talis debet inueniri ab illa. 32.q.7.ſi ducturi eſtis.

Quod ubi melius uiuit uxor quam uir qui caput eſt, capite deorſum pendet domus, 32.q.4.c.ult.

Quod uxorem ſolus maritus habet iudicare,ideſt, corrigere. 7.q. 1. ſicut alterius.

Quod ſunt tamquam vxores non habentes, ubi ſalua eſt charitas connubiorum,& ceſſant opera nuptiarum. 31.di. lex continentiæ.

Qnod uxoris & uiri in matrimonialibus eadem conditio cenſetur. 32.quæſtione 5.præcipit

Quod eadem caſtimonia debetur a uiro, quę ab uxore.32. q.4.nemo.

Quod uxori reddere debitum quando exigitur a uiro, uel econuerſo, eſt meritorium. 32.q.6.c.1.

Quod uxorem cognoſcere debito & moderato affectu, ſiue cauſa reddendi debitum, ſiue cauſa prolis,non eſt peccatum.33.q.6.cap.1. 14.diſt. cap.2.

Quod cognoſcere moderate cauſa uitandæ fornicationis hoc ſecundum ueniam concedit apoſtolus,& creditur eſſe ueniale.32.quæſt. 2.quidquid.

Quod cognoſcere immoderato affectu cauſa ſatiandæ libidinis, eſt mortale peccatū. 32. quæſtio. 4.origo.& c.liberorum.

Quod cognoſcere contra naturā, hoc grauius eſt quam cū matre propria. 32. quæſtio. 7.adulterii.

Quod uxor non debet cognoſci tempore menſtrui, uel ante purificationem primam pueri,quę eſt quando mater nimis abundat lacte.5.diſtin.ad ad eius.

Quod iniquus eſt qui caſtam & bonam dimittit uxorem.34. q.1.c 1.

Quod fatuus eſt qui in adulterio perſeuerantem retinet uxorem.

Quod meritum eſt adulteram pænitentem recipere uxorē. 32. quæſtione 1. quod autem. & cap. non erit. & cap. apud.

Vxoricida. Quod utrū in adulterio deprehenſam liceat occidere uxorem,habes 33.quęſ. 2.interfectores.& ſeq.& c.inter hæc.

Quod uxoricida per ſentẽtiam debet cõpelli publicam agere pęnitentiam. 33.q.2. quicumque. & c.ſeq.

Quod uxoricidis coniugium denegatur niſi propter periculum incontinentię cum adoleſcentibus diſpenſetur. 33. q. 2. interfectores. & c. in adoleſcentia.

Quod innocentem uxorem occidens, grauiſſima pœna exẽplo Aſtulphi eſt puniendus. 33.q.2. admonere.

X$\overline{P}$s. Quod Ieſus Chriſtus Dei filius natus eſt de uirgine Maria. de conſe. diſtinctio.3. c.ult.

Quod Chriſtus ueniens in fine temporum retractio, quę eſt Gręcorum ultima littera, ad α, quæ eſt Latinorum prima: quia primum ſtatum hominis quantum ad eſcas renouando extremitatem̃ traxit ad principium. 35. diſt. ab exordio.

Quod Chriſtus qui uerus pontifex fuit, ideo de adulterinis cõmiſtionibus naſci uoluit, ut ſic natis daretur fiducia ꝓmotionis. 61. diſtinctio. dominus.

Quod Chriſtus dicitur paſtor paſtorũ. 2.q.7. teſtes. §. Chriſtus.

Quod Chriſtus bonus hoſpes dicitur. 24. quæſtio. 1. quæ dignior.

Quod Chriſtus uenditur cum ueritas uẽditur. 11. queſtio. 3. abiit.

Qđ Chriſtus eſt panis, de quo qui manducat uiuet in æternum. de conſecratio. diſtinctio. 2. Chriſtus. & tribus capitu. ſeq.

Quod Chriſtus vna paſſione ſaluauit mundum. de conſe. diſt. 1. iteratur.

Yconomus. Qđ œconomus & uicedominus pro eo accipitur 89. diſ. uolumus & duobus c. ſeq.

Quod quælibet eccleſia cathedralis debet œconomum habere qui cum arbitrio epiſcopi debet res eccleſiæ gubernare. 89. diſt. diaconum. & c. ſeq. 9. q. cum ſimus. 12. quęſtio. 2. uobis.

Quod eccleſiarum œconomus clericus debet eſſe. 89. diſt. indicatum 16. q. 7. quoniam. & c. in nona.

Quod plures œconomos una eccleſia poteſt habere. 12. q. 2. charitatem.

Quod œconomus epiſcopatus per epiſcopum debet inſtitui 89. diſt. uolumus. & c. indicatum.

Quod œconomus epiſcopatus pręcipue debet intẽdere qualiter epiſcopo mortuo uel a motores eccleſiæ in ſcripturis pro futuro epiſcopo debet cõſeruare. 75. diſtinctio. quoniã. in fi. 12. quęſt. 2. charitatem. & cap. illud. & c. non liceat.

Ymago. Quod imago Dei dicitur homo, quia ſicut Deus principium eſt omnium per creationem ſic homo primus aliorum eſt prin-

principium per propagationem.33.quęſtio.ult.hęc imago.

Quod dicitur factus ad imaginem & ſimilitudinem Dei, quia anima eius pudicitia & aliis uirtutibus fuit picta. de pæn.diſt.2.§.Romanos.& c. illa anima.

Quod imago uirtutum dedit & dat animæ pulchritudinem & pretioſitatem.

Quod tunc homo ab imagine cecidit quādo uirtutes amiſit.

Quod imagines ſanctorum non ſunt contemnendæ, ſed uenerandę. de conſe. diſt.3. uenerabiles.

Quod imagines & picturæ ſanctorum ſunt libri & ſcripturæ laicorum.de conſe.diſtin. 3.perlatum.

Quod non imaginum pictura eſt adoranda uel ueneranda, ſed res per ipſam repreſentatæ.de conſe.diſt. 3.perlatum. & c.uenerabiles.

Quod Chriſtus ſub imagine crucifixi cum imaginatur uel depingitur, gratia nobis pręteriti beneficii repreſentatur. de conſe.diſtin.3.ſextam.

Ymnus. Quod Saluator & Apoſtoli nobis dederunt exemplum Hymnos decantandi. de conſec. diſt. 1. de Hymnis.

Quod Maria ſoror Aaron poſt tranſitum maris rubri Hymnum Deo cantauit.2.quęſtione 7.plerumque. §.item obiicitur.

Quod hi duo hymni Alleluia,& Gloria in excelſis Deo,ab angelis decantati ſunt. de conſe.diſt.1.hi duo.

Ypocriſis. Quod hypocriſis prouenit ex imperitia dum quis ſimulat habere quod non habet. 11.q.3.ſi quis uero.

Quod religioſus qui cadit a propoſito, & ſimulat propoſitū, eſt hypocrita, & peior apoſtata.12.q.1.certe.

Quod ad hypocriſim tendit qui pluribus confitendo peccata diuidit cōfeſſionem. de pæn. diſt.5.§.dolendum ante ſi.

Quod hypocrita licet uiuat corporaliter, mortuus eſt tamen ſpiritualiter.12.q.1.nolo ante finem.

Quod nemo amplius eccleſiæ nocet quā qui peruerſe agēs nomen uel ordinem ſanctitatis gerit. 83. diſtinctio. nemo.

Quod hopocrytæ in eccleſia bonis corporaliter ſunt miſti, ſed per peſſimam uitam ſeparantur. 24.q.3.de illis.

Quod hypocrita dcitur qui feſtucam in oculo fratris uidet & trabem in ſuo non conſiderat.32.q.6.§.1.

Quod ubi hypocriſis regnat, humilitas locum non habet. de pęn. diſtinct. 1. item taciturnitas.

De hac materia habes ubi agitur de Simulatione.

Yſaac. Quod Iſaac fuit filius liberę & hęres.32. q.2.non omnis.

Quod Iſaac fuit unus ex tribus quius

quibus pepererunt liberæ & ancillæ. 32.quæſtio.4.recurrat.

Quod domus Iſaac non fuit ex omni parte beata, quia domū Iacob dilexi, Eſau autē odio habui.47.diſtinct. quantumlibet.

Quod Iſaac benedixit filio ſuo Iacob. 24.q.3. cum ergo. §.ſi qui.

Quod Iſaac cum Rebecca ſepulti ſunt in Ebron. 13.quæſtione 3.Ebron.

Zacharias. Quod Zacharias papa depoſito rege Francorum, quia inutilis & uilis uitæ erat, Pipino patri Caroli regnum tradidit: & omnes nobiles a iuramento fidelitatis abſoluit. 15.q.6.alius.

Quod Zachariæ patri Ioannis angelus in templo apparuit, & ſuper exauditus fuit. 1.q. 1.nonne.

Zachæus. Quod Zachæus defraudata q. 2.cum deuotiſſima.

Quod Zachæus male acquiſita plus reddenda quam donanda docuit. 14.q.5. c.ult.in fi.

Quod Zachæus eſt exemplum quòd de multis male acquiſitis multa pauperibus dari debent, & plurima reſtitui.26. q.7.affectum.

Zelus. Quod Zelus proprie dicuntur amor uiri in uxorem.3.q.1.ſi peccauerit.in fine.

Item zelus quandoque ponitur pro inuidia. 80.diſtin. neque exemplum ibi de Cain, qui fratri inuidit.

Item quandoque ponitur pro amore.23.quæſt.4.quid crudele. exemplum ibi de Moyſe, qui idololatras ex amore puniuit.

Item quandoque ponitur pro ira.23.q.8.legi exemplum ibi de Simone chananæo qui ſerpentes in magos retorſit.

Item quandoque ponitur pro ſuſpicione.27. quæſtio.1.nec aliqua. Exemplum ibi de ſpōſa quam zelat ſponſus.

Item quandoque ponitur pro ſeueritate.17.q.æſ.1.hi ergo. Exēplum ibi demoniali apoſtatricæ,& de pœna eius.

Quod zelus indiſcretus reprobatur. 24.quæſtio.2.non imperpetuum.

Quod zelo iuſtitiæ debet fieri vindicta, non amore vidictæ, nec ex odio. 23.quæſt.4.§.vl.

Quod Deus eſt zelotes vindicans in tertiam & quartam generationem. 1. quęſtione 4.homini qui ſimilis.§.econtra.

Quod zeli ardor erga rebelles eccleſiæ exhibitus commendatur. 23. quæſtione 5. excommunicatorum.43.diſtin. ſed illud.

Quod zelo apoſtolicæ vltionis ſimonia in ortu ſuo damnata eſt.1. quæſtione 1. fertur.

Quod zelo diſciplinæ iuſti peccatoribus indignantur. 45. diſt.vera iuſtitia.

Zizania. Quod zizania miſta tritico & creſcens cū ipſo innuit quod in

in hac vita bonis mali commiſti ſunt, nec congrue ſeparari poſſunt. 11.q.3. nolite recedere. Exemplum ibi de Iebuſęo quem filij Iſrael euellere non potuerunt.

Quod cauendũ eſt ne vitando zizaniam, dominica perdamus frumenta. 15. quæſtio. 2. ita nos. in fi.

Quod toleranda eſt zizania, id eſt, mali, ſi fides non impeditur & charitas noſtra. 23 q.4. quidam.

Quod in hac vita non poſſit plene diſcerni à frumento zizania. vigeſimatertia quæſtio. 4. quantus.

Quod ſinenda ſunt vtraque creſcere vſque ad meſſem iudicij, & tunc angeli colligent zizaniam in faſciculos ad comburendum, 23. q. 1. ante fin.

Mendas dextra uiri lauit huius fida probroſas:
Hæc non credenti lectio nota dabit,
Margarita ſtylo decreti preſſa fideli;
Innumeros fructus abſque labore feret.

F I N I S.

INDEX DICTIONVM QVAE IN MARGARITA Decreti continentur.

Aron pag. 1.
Abbas ibid.
Abbatiſſa 2.
Abel ibid.
Abortus ibid.
Abraham ibid.
Abrogatio ibid.
Abſolutio ibid.
Abſtinentia ibid.
Abominatio 3
Ablutio ibid.
Abuſus ibid.
Acceleratio ibid.
Acceptio ibid.
Achab ibid.
Achor ibid.
Acolythi ibid.
Actiua ibid.
Accuſatio 4
Adam 5
Adinuentio ibid.
Aditorium ibid.
Admonitio ibid.
Adoleſcentia ibid.
Adorare ibid.
Adrianus ibid.
Aduentus ibid.
Aduerſitas 6
Adulatio ibid.
Adulterium ibid.
Aduocatus ibid.
Affectus 7
Affinis ibid.
Agatho ibid.
Agnus ibid.
Alchimia ibid.
Alea ibid.
Alienatio ibid.
Alimenta 8
Altare ibid.
Amor Dei ibid.
Amor proximi ibid.
Ambitio ibid.
Ambroſius 9
Amens ibid.
Amplexus ibid.
Angelus ibid.
Ananias ibid.
Anaſtaſius ibid.
Anathema ibid.
Anima 10
Annus ibid.
Antiochus ibid.
Antiquitas ibid.
Antichriſtus ibid.
Annulus ibid.
Appellatio ibid.
Apocrypha 11
Apoſtata ibid.
Apoſtolica ibid.
Apoſtolus 12
Aqua ibid.
Arbiter 13
Archidiaconus ibid.
Archiepiſcopus ibid.
Arma ibid.
Argumentatio 14
Arrogantia ibid.
Ars ibid.
Aſperitas ibid.

Auaritia ibid.
Audacia. ibid.
Auctoritas ibid.
Augurium ibid.
Auſteritas ibid.
Aurum 15
Auxilium ibid.
Aſtrologia. ibid.

B

Babylon ibid.
Balaam ibid.
Balneare ibid.
Balſamus. ibid.
Baptiſmus ibid.
Beatitudo 17
Bellum ibid.
Benedictio 18
Benefacere ibid.
Beneficium ibid.
Benignitas ibid.
Bigamus 19
Blaſphemus ibid.
Bos ibid.
Brutum ibid.

C

Cain ibid.
Cham ibid.
Calculus ibid.
Calix ibid.
Calumnia ibid.
Canon 20
Canonici ibid.
Cantus ibid.
Caput ibid.
Character ibid.
Cardinalis ibid.
Charitas 21
Chriſtus, vide Xps ibid.
Carolus ibid.
Caſtitas ibid.
Caſus ibid.
Cathedra ibid.
Cathedraticum ibid.
Cauſa 22
Cautela ibid.
Cæcus ibid.
Celebratio ibid.
Cœna domini ibid.
Cenſus 23
Cephas ibid.
Cibus ibid.
Cœmeterium ibid.
Circumciſio ibid.
Circumſtantia ibid.
Citatio ibid.
Claues ibid.
Clemens ibid.
Clericus ibid.
Coactio 25
Coadiutor ibid.
Cogitatio ibid.
Cognatio 26
Cognitio ibid.
Columba ibid.
Comeſſatio ibid.
Communicatio ibid.
Compaſſio ibid.
Compaternitas ibid.
Compenſatio 27
Compoſitio ibid.
Concilium ibid.
Concordia ibid.
Concubina ibid.
Concupiſcentia 28
Conditio ibid.
Confeſſio ibid.
Confirmatio ibid.
Conformatio 29
Coniugium ibid.
Coniuratio ibid.
Conſanguinitas ibid.
Conſcientia ibid.
Conſecratio ibid.
Conſenſus 30
Conſilium 31
Conſpiratio ibid.
Conſtantia ibid.
Conſtantinus ibid.

Conſtituo ibid.
Conſuetudo ibid.
Contemptus 32
Contentioſus ibid.
Conteſtatio ibid.
Continentia 33
Contritio ibid.
Contumax ibid.
Conuenticulum ibid.
Conuerſatio ibid.
Conuerſio ibid.
Conuiuia ibid.
Correctio 34
Corona ibid.
Corporalia ibid.
Corpora ibid.
Creatura 35
Credere ibid.
Creditor ibid.
Crimen ibid.
Chriſma ibid.
Crudelitas ibid.
Crux ibid.
Cupiditas 36
Curator ibid.
Curialis ibid.
Curioſitas ibid.
Cuſtodire ibid.

D

Dalmatica ibid.
Damaſus ibid.
Damnum ibid.
Datum ibid.
Dauid 37
Decanus ibid.
Decimæ ibid.
Decretales 38
Dedicatio ibid.
Defenſio ibid.
Degradatio ibid.
Delegatio ibid.
Deliberatio ibid.
Deliciæ 39
Dementia ibid.
Dæmon ibid.
Depoſitio ibid.
Deriſio 40
Deſperatio ibid.
Detractio ibid.
Deus ibid.
Diabolus 41
Diaconus ibid.
Dialectica ibid.
Dies ibid.
Diffinitio 42
Dilapidatio ibid.
Dilectio ibid.
Diœceſis ibid.
Diſcere ibid.
Diſciplina ibid.
Diſcipulus 43
Diſcordia ibid.
Diſcretio ibid.
Diſpenſatio ibid.
Diuitiæ 44
Diuinatio ibid.
Diuortium ibid.
Dominium 45
Donum ibid.
Dubium ibid.
Duplicitas ibid.
Duritia ibid.

E

Ebrietas ibid.
Eccleſia 46
De rebus eccleſiæ 48
Edictum ibid.
Eleemoſyna ibid.
Electio 49
Emphyteuſis 51
De ſtatu epiſcopi ibid.
Epiſcopus ibid.
De poteſtate epiſcopi 52
De officio epiſcopi ibid.
Ermaphroditus 53
Error ibid.
Eremita, vide Heremita ibid.
Eſau ibid.

Aetas 54
Euangelium ibid.
Euchariſtia ibid.
Eunuchus 56
Exactio ibid.
Examinatio ibid.
Exceptio ibid.
Excommunicatio ibid.
Excuſatio 59
Executio ibid.
Exemplum ibid.
Exemptio ibid.
Exequiæ ibid.
Exhæredatio ibid.
Exilium ibid.
Exitus ibid.
Expoſitio 60
Exorciſta ibid.

F

Fabula ibid.
Facilitas ibid.
Fallacia ibid.
Falſarius ibid.
Falx ibid.
Fama ibid.
Fames ibid.
Familia ibid.
Familiaritas 61
Fatum ibid.
Fauor ibid.
Fax ibid.
Felicitas ibid.
Femina ibid.
Feriæ 62
Feſtiuitas ibid.
Feſtinantia ibid.
Fingere ibid.
Fides ibid.
Fidelitas 63
Filius ibid.
Fiſcus 64
Flagellum ibid.
Flamines ibid.
Fletus ibid.
Fomes ibid.
Fons ibid.
Forma ibid.
Fornicatio 65
Fortitudo ibid.
Forus ibid.
Frater ibid.
Fraus ibid.
Fructus 66
Fuga ibid.
Furor ibid.
Furtum ibid.
Futurum ibid.

G

Generatio 67
Genua ibid.
Geſtus ibid.
Gladius ibid.
Gloria ibid.
Gratia ibid.
Gradus 68
Grammatica ibid.
Grex ibid.
Guerra ibid.
Gula ibid.

H

Habere ibid.
Habitatio 69
Habitus ibid.
Heli ibid.
Helias ibid.
Heliſæus ibid.
Hereditas ibid.
Heremita ibid.
Hereſis ibid.
Hæreticus 70
Henricus. 71
Hiſtrio ibid.
Hypocriſis, uide Ypocriſis
Holocauſtum ibid.
Homicidium ibid.
Honor ibid.
Hoſpitalitas ibid.
Hoſtiarius ibid.

Hoſtis ibid.
Humilitas 73
Hymnus vide Ymnus

I

Iacob ibid.
Iactare ibid.
Idololatria ibid.
Ieiunium ibid.
Iezabel 74
Ignis ibid.
Ignorantia ibid.
Imitatio 75
Imitator ibid.
Imago: vide Ymago ibid.
Imperator ibid.
Impoſitio 76
Incantatio ibid.
Incendiarius ibid.
Inceptio ibid.
Inceſtus ibid.
Inconſtantia 77
Incorrigibilitas ibid.
Indulgentia ibid.
Induciæ ibid.
Infamia. ibid.
Infidelitas 78
Infirmitas ibid.
Ingratitudo ibid.
Iniuria ibid.
Iniuſtitia 79
Innocentia ibid.
Inobedientia ibid
Impotentia ibid.
Impunitas ibid.
Inquiſitio ibid.
Inſania 80
Inſpiratio ibid.
Inſtrumentum ibid.
Intentio ibid.
Interceſſio ibid.
Interpretatio 81
Intruſio ibid.
Inuaſor ibid.
Inuentarium ibid.
Inuidia ibid.
Inuitus ibid.
Ioannes ibid.
Ioſeph ibid.
Ipocriſis. vide Ypocriſis 82
Ira ibid.
Irregularitas ibid.
Irreligioſitas ibid.
Irreuerentia ibid.
Iſaac. vide Yſaac
Iteratio ibid.
Iudas 83
Iudæus ibid.
Iudex ibid.
Iudicium 84
Iuramentum 86
Iuriſdictio 87
Ius 88
Iuſtitia ibid.

K

Kalendæ ibid.

L

Labia ibid.
Labor ibid.
Lac ibid.
Lachryma 89
Laicus ibid.
Lapſus ibid.
Larua ibid.
Latro ibid.
Lauacrum ibid.
Laus ibid.
Lectio ibid.
Lector 90
Legatus ibid.
Lepra ibid.
Leuita ibid.
Lex ibid.
Libellus 91
Liber ibid.
Liberalitas ibid.
Libertas ibid.
Libertus ibid.
Liceotiz 92

Lignum ibid.
Lingua ibid.
Lis ibid.
Literæ ibid.
Locutio ibid.
Locus 93
Loculus ibid.
Lodouicus ibid.
Lot ibid.
Lucrum ibid.
Lucifer 94
Luctus ibid.
Ludus ibid.
Lupus ibid.
Lux ibid.
Luxuria ibid.

M

Maceratio 95
Macula ibid.
Magiſter ibid.
Magus ibid.
Maior 96
Maledictio ibid.
Malefici ibid.
Malum ibid.
Manna 97
Manumiſſio ibid.
Manus impoſitio ibid.
Marcus ibid.
Margarita ibid.
Maria ibid.
Martyrium ibid.
Matrimonium 98
Mœchia 100
Medicina ibid.
Memoria 101
Mendacium ibid.
Mendicitas ibid.
Menſa 102
Menſtruum ibid.
Menſura ibid.
Mercatio ibid.
Mercenarius ibid.
Meretrix ibid.
Metropolitanus ibid.
Michael ibid.
Militia ibid.
Miniſter 103
Miraculum ibid.
Miſſa ibid.
Miſericordia 104
Myſterium 105
Moyſes ibid.
Monachus ibid.
Monaſterium 106
Monialis ibid.
Mors 107
Mores 108
Mulier ibid.
Multitudo ibid.
Munditia ibid.
Munus ibid.
Murmuratio ibid.
Mutatio ibid.
Mutilatio 109
Mutus ibid.

N

Nabath ibid.
Naboth ibid.
Nabuchodonoſor ibid.
Natiuitas ibid.
Natura ibid.
Nauis 110
Neceſſitas ibid.
Negatio ibid.
Negligentia ibid.
Negotiatio 111
Negotium ibid.
Neophytus ibid.
Necromantia ibid.
Nobilitas ibid.
Nomen ibid.
Notorium ibid.
Nouitius ibid.
Nuptiæ 112

O

Obedientia ibid.
Oblatio

Obligatio 113
Obſtinatio ibid.
Oeconomus. vide Yconomus.
Occaſio ibid.
Otium ibid.
Occidere ibid.
Oculus ibid.
Odium ibid.
Officium 114
Omiſſio ibid.
Opera ibid.
Oppreſſio 115
Oratio ibid.
Ordo ibid.
Ornatus 118
Oſculum ibid.
Octo ibid.
Ouis ibid.

P

Pabulum 119
Patientia ibid.
Pacta ibid.
Pallium ibid.
Palma ibid.
Panis ibid.
Papa ibid.
Parens 120
Parentela ibid.
Paſcha ibid.
Paſſio ibid.
Paſtor 121
Pater ibid.
Patriarcha ibid.
Patrocinium ibid.
Patronatus ibid.
Paulus 122
Paupertas ibid.
Pax ibid.
Peccatum 123
Pecunia 124
Pedagium ibid.
Pœna 125
Pœnitentia 126
Pentecoſte 128
Percuſſio ibid
Peregrinatio ibid.
Perfectio 129
Periurium ibid.
Permiſſio ibid.
Permutatio ibid.
Perſecutio ibid.
Perſeuerantia 130
Perſona ibid.
Petitio ibid.
Petrus ibid.
Philoſophia ibid.
Pietas 131
Piſces ibid.
Placentia ibid.
Planctus ibid.
Plus petitio ibid.
Pollutio ibid.
Populus 132
Poſſeſſio ibid.
Poſſe ibid.
Poſtulatio ibid.
Poteſtas 133
Prębenda ibid.
Precarie ibid.
Præcauere ibid.
Præceptum ibid.
Preces 134
Præcipitatio ibid.
Pręciſus ibid.
Præda ibid.
Prædeſtinatio ibid.
Prædicatio ibid.
Præfatio 135
Præiudicium ibid.
Prælatio ibid.
Presbyter 136
Præſcriptio ibid.
Præſcientia ibid.
Pręſumptio ibid.
Præuaricatio 138
Primas ibid.
Princeps ibid.
Principium ibid.

Prin-

Priuilegium ibid.
Probatio 139
Procuratio ibid.
Procurator ibid.
Proditio ibid.
Profeſſio ibid.
Prohibitio 140
Promiſſio ibid.
Promotio ibid.
Propheta ibid.
Proprietas ibid.
Proſperitas 141
Prouincia ibid.
Proximus ibid.
Prudentia ibid.
Pſalmiſta ibid.
Pubertas ibid.
Pudicitia ibid.
Punitio ibid.
Purgatio 142
Purificatio ibid.

Q

Quadrageſima ibid.
Quæſtio 143
Quæſtus ibid.
Quies ibid.
Quinquageſima ibid.

R

Ratio ibid.
Radix ibid.
Rapina ibid.
Raptus ibid.
Raritas 144
Ratihabitio ibid.
Receſſus ibid.
Recidiuatio ibid.
Reconciliatio ibid.
Reconuentio ibid.
Redemptio ibid.
Reddere ibid.
Redire 145
Regeneratio ibid.
Regimen ibid.
Regula ibid.
Rex ibid.
Religio ibid
Remiſſio 147
Remotio ibid.
Remuneratio ibid.
Renuntiatio ibid.
Repetitio ibid.
Reprehenſio 148
Repulſio ibid.
Reſcriptum ibi.
Reſidentia ibi.
Reſiſtentia ibi.
Reſpondere ibid.
Reſtitutio ibid.
Reſurrectio 149
Reuerentia ibi.
Reuelatio ibid.
Rigor ibid.
Rogatio ibid.
Roma ibid.

S

Sabbatum ibid.
Sacerdos 150
Sacramentum 151
Sacrificium 152
Sacrilegium ibid.
Sacrilegus ibid.
Sacriſta ibid.
Sal ibid.
Salomon ibid.
Samuel ibid.
Sanctitas 153
Sanitas ibid.
Sapientia ibid.
Satisfactio ibid.
Saul ibid.
Scandalum ibid.
Scientia 154
Schiſma ibid.
Scriptura ibid.
Scrutinium ibid.
Securitas 155
Sedes ibid.
Senes 156

Senten-

Sententia ibid.
Separatio 157.
Sepultura 158.
Sequeſtratio ibid.
Seruitus ibid.
Seueritas ibid.
Sigillum ibid.
Signum 159.
Silentium 160.
Similitudo ibid.
Simon ibid.
Simonia ibid.
Simulatio ibid.
Simplicitas 161.
Sindicus ibid.
Singularitas ibid.
Synodus ibid.
Sobrietas ibid.
Societas ibid,
Sodoma ibid.
Solicitudo ibid.
Somnus 163.
Sortilegium ibid.
Spectaculum ibid.
Spiritus ſanctus ibid.
Spoliatio 164.
Sponſa ibid.
Sponſalia ibid.
Subtilitas ibid.
Statera ibid.
Statuta ibid.
Sterilitas 165.
Stola ibid.
Studium ibid.
Stultum 166.
Stuprum ibid.
Subdiaconus ibid.
Subſcriptio ibid.
Succeſſio ibid.
Succeſſor ibid.
Suffragium ibid.
Superbia ibid.
Superfluitas 167.
Superſtitio ibid.
Suſpenſio ibid.
Suſpicio ibid.

T

Tabellio. ibid.
Taberna ibid.
Taciturnitas ibid.
Tangere 168.
Temeritas ibid.
Temperantia ibid.
Temporalis ibid.
Tempus idid.
Tentatio ibid.
Tergiuerſatio 169.
Teſtamentum ibid.
Teſtis ibid.
Timor 171
Titulus ibid.
Tolerantia ibid.
Tonſura 172.
Tormentum. ibid.
Tranſactio ibid.
Tranſitus ibid.
Translatio ibid.
Treuga. 173.
Tributum ibid.
Tribulatio ibid.
Triſtitia ibid.
Tutor ibid.

V

Vacatio ibid.
Vacari ibid.
Vanitas 174.
Vas ibid.
Vates ibid.
Velum ibid.
Venatio ibid.
Venditio ibid.
Venial 175.
Veniale ibid.
Verbera ibid.
Verba ibid.
Verecundia ibid.
Veritas ibid.
Veſtis 176.

Via

Via ibid.
Viat cum ibid.
Vicarius ibid.
Vicedominus ibid.
Vitium ibid.
Victus 177
Vidua ibid
Vigilia ibid.
Vinculum ibid.
Vindicta ibid.
Vinum 178
Violentia ibid.
Vir ibid.
Virga ibid.
Virginitas ibid
Virtus ibid.
Viſio 179
Viſitatio ibid.
Vita 180
Vnctio ibid.
Vnitas ibid.
Voluntas 181
Votum 86.col.3
Vſura ibid.
Vſucapio 182
Vſus ibid.
Vſurpatio ibid.
Vtilitas ibid.
Vxor 183
Vxoricida ibid.

X

Xps.lege Chriſtus ibid.

Y

Yconomus lege, œconomus ibid.
Ymago lege, Imago ibid.
Ymnus.lege, Hymnus 184
Ypocriſis.lege,Hypocriſis ibid.
Yſaac.lege,Iſaac ibid.

Z

Zacharias ibid.
Zachæus ibid.
Zelus ibid.
Zizania ibid.

Deo gratias.

REGESTVM.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z a a.

Omnes ſunt Quaterniones.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA